MDK.

Cziglényi Ádám

Kiállitási kritika

Müvészet 1967 márc.p.39.

Cziglényi Ádám, grafikus

AZT ÍRTÁK RÓLUK: LEGSZEBBEK A VILÁGON

Cziglényi virágai

Tökéletes harmónia két ember, ember és környezete között — ez az első benyomás a bemutatkozás pillanatában. A lakás tökéletes nyugalmat áraszt különleges bútoraival, vázáival, festményeivel, szőnyegeivel. Szép itt — nem műtárgyakkal telezsúfolt kirakatlakás Cziglényi Ádám és felesége otthona.

Boricz

Esti

7.

23.

A Cziglényi nevet külföldön — Mongóliától San Salvadorig — *jegyzik*, talán jobban ismerik, mint itthon. Huszonegy államnak tervezett eddig bélyeget a művész, San Salvador-i virágsorozatát a világ legszebbjeként méltatta a helyi sajtó.

A festőtanár pályáról hogyan vezetett az útja a bélyegekhez?

— A főiskola festőtanár szakán végeztem. Tanítottam is egy ideig, de inkább a művészpálya vonzott. Elfogadtam az Állami Nyomda ajánlatát: tervező-grafikusművész lettem. Tíz évig dolgoztam ott. Ekkor választottam végképp a grafikus pályát, a festészetből áthozva ide a színek szeretetét. *Terveztem plakátot, illusztrációt, prospektust, emblémákat.* Az első bélyegem a debreceni református kollégium fennállásának 400. évfordulójára készült, egyszínű mélynyomással. Azt ugyanis a jó grafikusnak mindig tudnia kell, milyen nyomdatechnikai eljárással sokszorosítják majd a munkáját. Különösen fontos ez, ha a munka bélyeg, amelyet három-négyszeres nagyságban kell megtervezni, úgy, hogy kis méretben is majd szép legyen. A részleteket tehát nem olyan módon kell kidolgozni, mint egy festményen.

— *Ha számokkal mérjük eddigi tevékenységét: hány bélyeg viseli a nevét?*

— Eddig pontosan 946, beleértve hatvanöt blokkot is. Most készült el *Szent Lászlót* ábrázoló munkám, karácsonyra pedig egy hétrészes sorozat, egyházi témájú bélyegekből. Ennek az az érdekessége, hogy Magyarországon először jelenik meg az ünnepekre ez a motívum.

Vastag albumokat forgatunk, a lapokon szebbnél szebb bélyegek. Napok kellenének a teljes áttekintéshez, különösen, hogy szinte mindhez történet fűződik. Itt vannak az aranyfóliás nyomással készültek — *ez a módszer a művész találmánya.* S itt vannak a hazai bélyegvilágban három egymásutáni évben a legszebbnek ítéltek — a vándorserleg örökös tulajdonosává tették alkotójukat. Itt az a negyvenhárom is, amelyet Mongólia felkérésére tervezett *Cziglényi Ádám*, s amelyeket az állam első embere személyesen köszönt meg.

A bélyegtervezőnek — az igazinak — kicsit polihisztornak kell lennie. Sokszor nem elég a fantázia; hosszas megfigyelés, tanulmányozás előzi meg egy-egy bélyeg megrajzolását.

— *Elismerés?*

— Itt a vándordíj, az enyém, mert egymás után 1975—76—77-ben bélyegeimet itthon a legszebbeknek ítélték. De...

...kár, hogy a művész sok ötletét nem itthon, hanem külföldön valósíthatja meg. S mert ott gyakran elhallgatják, hogy nem saját országukba való tervezőkkel dolgoztatnak, *Cziglényi Ádám neve gyakran a háttérben marad.* Igaz, jönnek a köszönőlevelek, az elismerő újságcikkek, megrendelések. Mert a világ — levélborítékon is — szereti a szépet.

Borics Katalin

okosabban ga

Január elsejétől új — a budapesti tanácsi beruházások döntő többségét kézben tartó — főosztály kezdi meg munkáját a Fővárosi Tanácsban. A feladat — nem megoldhatatlan belső szervezéssel —: mintegy ötven szakember foglalkozzék ezentúl csakis beruházói teendőkkel. Mi tette szükségessé ezt az intézkedést? Erről beszélgettünk *Gérnyi Kálmán* tanácselnök-helyettessel.

Nyolcvan milliárd

— *A Fővárosi Tanács hazánk egyik legnagyobb beruházó intézménye* — mondta. — Az úgynevezett komplex lakásberuházások és a meglevő házak felújítása, korszerűsítése a mostani tervidőszakban már csaknem hatvanmilliárd forintba kerül. *1976 és 1980 között mintegy nyolcvanmilliárd forint a beruházások teljes összege.* Furcsa helyzet, hogy egy ilyen sok pénzzel gazdálkodó intézménynek ne legyen a feladattal koncentráltan foglalkozó, *önálló* beruhá-

ügyi, kereskedelmi, i
gatási és a sporttal
tos beruházások b
is. Ide tartozik a je
intézményi felújítás
konstrukció.

— *Előnye?*

— Nem lévén más
a főosztály nevezhe
lesztés *„motorjának"*
dolgozó munkatársa
pos a szakmai ismere
kájukkal tehermen
fejlesztési gondoktól
igazgatási szerveket
így minden energi
szakigazgatási m
fordíthatják. Re
megoldódik — eg
együttműködés alap
sokat vitatott *soro*
is. Egységesen szüle
tés: *milyen sorrend*
suk végre Budapeste
lesztéseket. Lehetővé
jobb szervezés, az irá
ellenőrzés színvonalá
lése, csökkenhet a
sok előkészítésének

— *Az ismert mun*
dok megoldásán ki
célszerű a tapaszt
munkatársak fogla
az új munkakörökbe

Cziglényi Ádám, festő és grafikus; sz. 1909. dec. 23.
Ipolyszécsényke községben (Hont m.). 1925-32. a bpesti iparműrészeti iskolában majd a képzőműrészeti főiskolában tanult. [a pénzügyi igazgatásban használt számos bélyeget és rajzos nyomtatványt, kötvényt stb. tervezett - A forgalmi postabélyegek közül tervezte a debreceni kollegium 400 éves jubileumára kiadott bélyegsorozatot (1938), a XVII. zakszervezeti kongresszus alkalmából kibocsátott 30, filléres, az 1948. évi

[az 1930-ban ever ben

bélyegnap alkalmából
kibocsátok (szintén) 50 filléres
bélyeget. ~~[illegible]~~ Az ő alkotása
a Lanchidépítés javára
1948. tervezett bélyeg-
blokkja. A M. Szov-
jet Barátság képzőmű-
vészeti kiállításan egy
tempera Plakáttervvel
szerepelt. 1950. a Közleke-
dés és postaügyi mi-
nisztérium csinnei
tervpályázatán pályá-
tervét megvásárolták.

Önéletr. a latok-
kal.

Czigléryi Ádám

festő

1925–29!

Éminisk 1930. 82. l.

12 - én. Eladunk pénztarunknal 800

@ 22.60 P. ½%. alk.

Zárás: 1933. ápr. 30. Az értékpapirokat bes

Berendezésnél 2% leirás. Napi árf. fr.

1933. máj

10 - én [illegible]

Osztalékra az alaptőke 3% - a

Tisztijutalékra 1500 P.

Jótékonyalapra 400 P - t több

12 - én. A tiszti jutalékot kifizettük.

14 - én. Kifizettünk az osztalékból 6

Czigleiny Ádám
Grafikus

l.

Magy. Iparm.
1941. 12. l.

Mihalik S.: Idegen
forgalmiplakátok
és fenyképek.
MI. 1941. 12. l.

ni.

január hó 20.-án.

számv. igazgató.

Cziglényi Adám MDK

Rákóczi-kiállitás, plakát

Műcsarnok 1953-54 IV. Magy. Képzőm. Kiáll.

MDK

Cziglényi Ádám

4. M. plakát kiáll. Mücs. 1961.

MDK

Cziglényi Ádám, festö

három plakáttervéért II. dijat kapott.

"Megnyilt az V. Magyar Képzömüvészeti kiállitás". Mücsarnok. 1954 dec. 18.-án. "MagyarNemzet" 1954.XII. 19. 5.1.

mDK

Cziglényi Ádám, festő-graf.

Megvédjük a békét.	Plakátterv.
Tiz éve szabadok vagyunk.	"
Béketalálkozó.	"

Műcs.-V.M.Képzm.Kiáll.1954.dec.-1955.jan. Kat.19.1.

Cziglényi Ádám MDK

Megvédjük a békét /terv/ 1955 plakát

Műcsarnok 1955 Képzőművészetünk tíz éve

A rendezőség mindazok számára, akik a hivatalos közebédekre nem lesznek meghíva, menüt biztosított ebédre, illetőleg vacsorára 1·50—1·90 P-s árban, a következő vendéglőkben: Arany Bika, Angol Királynő, Pál-söröző, Kispipa, Vasúti-étterem és Gambrinusz.

Reggelit a magánszállásokon legtöbb helyen ígértek, fizetéses magánlakásokon természetesen mérsékelt díjért, de akik nem kapnak, fenti helyeken és cukrászdákban kb. 50 fillérért kaphatnak.

Kollégiumi Igazgatóság.

Emlékbélyegek.

A debreceni Kollégium fennállásának négyszázéves jubileuma alkalmából a m. kir. posta emlékbélyegeket bocsát ki, amelyek a régi és új Kollégium képét ábrázolják, továbbá a Kollégium két híres professzorának: Maróthinak és Hatvaninak a képét.

Október 1-én forgalomba jönnek a kollégiumi emlékbélyegek, 6, 10, 16, 20, 32, 40 filléres értékekben, melyek 1939 június 30-ig bármely postai küldemény bérmentesítésére felhasználhatók. Ezeket a bélyegeket, mint rendes forgalmúakat, bármely postahivatal árusíthatja. A gyönyörűen sikerült bélyegek rajzát lapunk itt közli:

A debreceni Kollégium 400 éves jubileumára kiadott emlékbélyegek.

A Kollégium 400 éves jubileumára eddig a következő kiválóságok jelentették be részvételüket: A legelső jelentkező Dr. Ravasz László püspök, az Egyetemes Konvent lelkészi elnöke volt, azután Farkas István, Medgyasszay Vince református püspökök; egyházkerületi főgondnokok közül Dr. Balogh Jenő a Konvent világi elnöke, gróf Teleky József, az evangélikusok közül Lichtenstein László, Dr. Mesterházy Ernő, báró Radvánszky Albert. Főispánok: Fáy István (Budapest), Losonczy István, Dr. Vajay Károly (B.-újfalu), Dr. Bonczos Miklós (Szentes), Péchy Szabolcs. Bejelentették részvételüket: Dr. Darányi Kálmán volt miniszterelnök, Dr. Lázár Andor, Dr. Hóman Bálint volt miniszterek, Tasnádi Nagy András ny. államtitkár. A felsőházi tagok közül: Dr. Finkey Ferenc koronaügyész, Dr. zilahi Sebes Dénes államtitkár, Péchy Manó, Dr. Zimmermann Ágoston egy. tanár, Dr. Voinovich Géza az Akadémia főtitkára, Dr. Pekár Mihály egyet. tanár, Józan Miklós unit. püspöki vikárius, Kornis Gyula a képviselőház elnöke és igen sok országgyűlési képviselő. A budapesti református theologiát 6 tag, a pápai és a kecskeméti református jogakadémiát 3—3 tag képviseli. A testületek, egyházmegyék képviselőit felsorolni nincs hely, csak még azt emeljük ki, hogy a zenei kiválóságok közül Dr. Dohnányi Ernő jelentkezett feleségével s jelen lesz Kodály Zoltán, aki a Psalmus Hungaricus-t fogja vezényelni. A felsorolt előkelő nevek mutatják, hogy a rendezőségnek nehéz feladata lesz az elszállásolásnál, mert most tömeg-

szállásokat nem igen lehet felhasználni, az internátusok pedig már nem lesznek üresek, ezért a rendezőség most már nagy szeretettel kéri a nagy közönséget, hogy szobáikat ajánlják fel akár ingyen, akár bizonyos díjfizetés mellett. Sajnos, a szállodákban nincs elég hely, ezért minden rendelkezésre álló szobára szükség van. Reméljük, hogy ha Szegeden ezreket el tudnak helyezni, Debrecen közönsége is segíti az ünneplő Kollégiumot, hogy a messze földről idesereglő vendégeket el tudja helyezni. Kérünk tehát mindenkit, aki egy-két vendéget el tud fogadni, hogy a Kollégiumi Széniori Hivatalban naponként 10—12 óra között jelentsék be jószándékukat (telefon : 30-45) s fogadják szívesen kiküldötteinket, akik szept. hóban kérésünkkel meg fognak jelenni. Kérjük a mélyen tisztelt *hivatalvezető* urakat is, hogy a felsorolt, vagy még ezután jelentkező kiválóságok méltó elhelyezésében segítségünkre jöjjenek. *A Kollégium igazgatósága.*

Zeke Dániel.

E név, amelyet e sorok felé írtam, évtizedek óta a debreceni református Kollégium tanítóképzőintézetében tanári kar és ifjúság előtt az áldozatkészségnek, az ősi Kollégiumhoz való törhetetlen ragaszkodásnak, a tanítói pálya szeretetének fényes példányképül szolgálható szimbólumává vált. E név birtokosa beigazolta egész élete működésével, hogy a tanítói hivatás szürke ködét is át lehet törni egyéni kiválósággal : szilárd jellemmel, nemes érzülettel, a kötelesség hű teljesítésével, amelynek nyomában az egész társadalom osztatlan megbecsülése jár. Zeke Dániel egész élete hatalmas cáfolata annak, mintha a társadalom igazi intelligens elemeiben hiányoznék a tanító értékelése és megbecsülése iránt való érzék. Őt, aki csak ismeri, tiszteli, becsüli, szereti. Kollégiumunknak ez az igazi barátja a napokban a következő levelet intézte Püspök úrhoz : „Főtiszteletű és Méltóságos Püspök úr! Hogy a Kollégium iránt érzett szeretetemet és hálámat némileg kimutassam, a benne eltöltött hét évem emlékére a tanítóképzőintézet részére 700 P, azaz Hétszázpengős alapítványt teszek. Ezen hétszáz pengőt a mai napon (a Debreczeni Protestáns Lap csekklapján) elküldtem. A tanári karhoz levelet intézek, melyben megírom, hogy alapítványom kamatát kik kaphatják. A Kollégiumra, a mi drága kincsünkre, Istennek további áldó kegyelmét kérem. Főtiszteletű és Méltóságos Püspök urat szeretettel üdvözölve vagyok, Törökszentmiklós, 1938 szeptember 1. kiváló tisztelettel *Zeke Dániel.*"

Ha Zeke Dániel ragaszkodása a Kollégiumhoz csupán ebben a szép alapítványban jutna kifejezésre, akkor sem térhetnék egyszerű köszönő szavakkal napirendre áldozatkészsége mellett, mennyivel inkább nem akkor, ha tudjuk, hogy ő 43 év óta állandó jóltevője a debreceni tanítóképzőintézetnek. 1894 áprilisban szerezte meg a tanítói oklevelet kitűnő képesítéssel, tehát ugyanabban az időben, amidőn Dr. Baltazár Dezső boldogult püspökünk is tanítói oklevelet szerzett. Ebben az időben a theologusok is köteleztettek a tanítói oklevél megszerzésére. Zeke Dániel mihelyt tanítóvá lett, attól kezdve minden évben bizonyos összeget küldött évenként egy hazafias dolgozat megjutalmazására, de kikötötte, hogy a megjutalmazott tanítónövendék levélben számoljon be eddigi életéről és tanulmányairól. Nem felejtkezett meg erről a pályadíjról a háború alatt sem. Az 1915—16. iskolai évben, mint katona Königrätzből küldi el a pályadíjat. Ebben az iskolai évben a tanári kar a következő pályatételt tűzte ki : „A költők szerepe a magyar hazafias érzés ápolásában." Az 1916—17. iskolai évben a pályatétel ez volt : „A tanító feladata a háború után." Az utóbbi években rendesen az kapja e pályadíjat, aki a legjobb március 15-i beszédet készíti. Ezen kívül Zeke Dániel valahányszor találkozásra jött össze osztálytársaival, nagyobb összeget gyüjtött össze azon képzősök részére, akik gyorssegélyre szorultak. Többször hívtuk, hogy jelenjen meg a tanítóképző március 15-i ünnepélyén, de ugyanakkor otthon tartotta őt a kötelesség. Egyszer mégis eljött egy ünnepélyre. Az ifjúság 1930 április 2-án a Kollégium dísztermében szépen sikerült hangversenyt rendezett, amelyen megjelenve gyönyörködött a leendő tanítók kiváló teljesítményeiben. Igazgató által összehívatta az ifjúsági egyletek vezetőit s azokat megvendégelte. Abban az időben kitűnő növendékei voltak az intézetnek. Oly jól esett neki a képzett, szerény, modern, hivatásukért lelkesedő tanítójelöltekkel barátságos beszélgetést folytatni.

A tanítóképző minden időben hálával becsülte meg Zeke Dániel emberbaráti szeretetét és jóságát. Lelkes szavakkal juttatta ezt kifejezésre az iskola év megnyitója alkalmával. Szeptember 5-én Török Tibor, az intézet jelenlegi derék igazgatója, aki a tanári kar és az ifjúság előtt bejelentette Zeke Dániel nemes lelkületéről tanuskodó alapítványát, példaképül állítva őt oda a leendő tanítók elé. Nincs módomban Zeke Dániel életrajzát teljes terjedelmében közölni. Mindnyájunk előtt folyt le áldásos tanítói működése, amelytől midőn visszavonult, felettes hatósága igazgatói címmel tüntette ki.

...Többször, ha utam a Tisza felé vezet rokonaim, ismerőseim meglátogatására, ki szoktam szállni Törökszentmiklóson s soha el nem mulasztom, hogy Kollégiumunk jóltevőjét, Zeke Dánielt meg ne látogassam, ahol most tiszteletreméltó nejével kedves virágos kerttel körülvett házában tölti a nyugalom, a visszavonulás napjait. Minden, amit itt lát az ember, a békét, a megelégedést, a derűs ősz hangulatát hirdeti. Adja Isten, hogy ez még nagyon sokáig háborítatlanul így maradjon... Rövid idő mulva a Kollégium 400 éves jubileumát üljük. A fényes ünnepélyekbe, nagyszerű szónoklatokba élesen, de szívrehatóan, mindennél többetérően szól bele egy egyszerű hang : „A Kollégium iránt érzett szeretet és hála által indíttatva alapítványt teszek."

Dr. Veress István.

Kedves Bandi fiatal úr

Nem vagyor tisztába vele hogy a
Rózsi elment e magortól vagy nem.
Tehát rérem magát legyen szíves nerem
meg írni egy lapon hogy elment
e vagy nem szívességét előre is

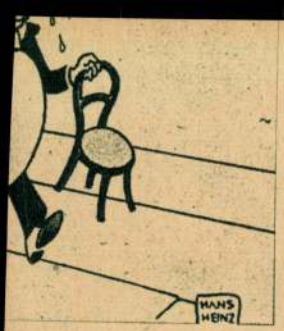

(Die Woche.)

adom, megérkezik holnap

(Candide.)

— Ne egyél olyan mohón, Oszká
Van még időnk elég!

— Időnk van, de az ennivalónk ke
vés . . . (Fliegende Blätter.)

Éjféli találkozó.

— Bocsánatot kérek, nem járt má
itt a kollégám, egy magas, szőke, álarco
fiu?

— De igen, itt volt és már el is vit
mindent.

— Ejnye, a szemtelen! Nem várt meg
pedig itt adtunk egymásnak találkozót.
(Frankfurter Illustrierte.)

Czigléniyi Ádám

Képes Pesti Hírlap

1938. szept. 17.

Czigleányi Ádám

Szabad Művészet

l.

1950. 78. l. (Közlekedés és Postaügyi minisztérium)

Alulirott Fog
1 drb OTBA "A" mintáju nyilván
nyilvántartási lapot és 1 drb
Budapest, 194

Cziglényi Ádám

tervezte a XVII. Bak-
nervezeti Kongresszus
alkalmából kibocsátott
30 filléres általános for-
galmu postabélyeget.
továbbá az 1948. évi
Bélyegnap alkalmából
kibocsátott 30 filléres
bélyeget.

Magyar Közlöny.
1948. okt. 12. Képekkel

Cziglényi Ádám MDK

Megvédjük a békét, plakátterv

Tiz éve szabadok vagyunk, plakátterv

Béketalálkozó, plakátterv

Mücsarnok 1954. V. Magy. Képzőm. Kiáll.

megírva Czigleányi Ádám

l.

Bán 190-191 l.

és Dom vormüvel.

ez.

Kapuja felek

ALCSOPORT

SZÁRMAZÁSI HELY

MESTER

SZEMÉLYI VONATKOZÁS

ba tétele. Krisztus sír

EGYÉB ADAT

Tér két részre osztva. A felső
dőjé, melyet két guggoló en
zöglelű térben négy dús drapé
mint Krisztust épen sírba

1968 FEB 9

Ungleri Helmi
1021

PHILATELIE

Wer steckt hinter den Marken?

Wir haben unseren Lesern den letzten Markenblock des Jahres 1967, sowie die erste Serie von 1968 gezeigt, die zu den diesjährigen olympischen Winterwettbewerben in Grenoble in Umlauf gesetzt wurden. Die Markensammler wollen aber nicht nur wissen, was eine neue Marke darstellt, sondern auch welcher Künstler sie entwarf, welches sind seine Werke, welches ist seine Lieblings-Schöpfung und welche Pläne hat er.

Da beide erwähnten olympischen Markenserien und Blocks das

Werk eines der bekanntesten ungarischen Markenzeichners, Ádám Cziglényi,

sind, berichten wir über dessen Arbeit.

Seine ersten Marken zeichnete er im Jahre 1939. Das Kollegium von Debrecen feierte die 400. Jahreswende seines Bestehens und es wurde die Preisaufgabe ausgeschrieben, eine Markenserie zu diesem Anlaß zu entwerfen. Ádám Cziglényi erhielt den ersten Preis und diese Wendung bestimmte seine künstlerische Tätigkeit für die nächsten Jahrzehnte. Schon bei diesem ersten aus sechs Einheiten bestehenden Werk zeigte sich seine Vorliebe für die historische Vergangenheit und den klassizistischen Stil.

Im Zweiten Weltkrieg wurde er

nach Paris verschlagen,

doch kehrte er bald in seine Heimat zurück und wurde gründendes Mitglied des Fonds der Bildenden Künstler. Im Jahre 1948 tauchte Ádám Cziglényi mit zwei erfolgreichen Markenzeichnungen wieder auf. Zum XVII. Kongreß der Gewerkschaften schuf er Marken, deren Stil an sein erstes Werk erinnerte. Diese vier Marken im Werte von je 30 Fillér werden heute für 50 Forint verkauft und die ungezackten kleinen Bogen werden im Markenkatalog mit 1600 Forint angeführt. Eine andere Marke aus dem Jahre 1948, die schon einen neuen Stil zeigt, erschien zum XXI. Philatelistentag, auch im Werte von 30 Fillér. Ein kleiner Bogen dieser Marken kostet heute 100 Forint, ein ungezackter kleiner Bogen jedoch 3100 Forint.

Zur 150. Jahreswende von Puskins Geburtstag, im Jahre 1949, erschien zum XXII. ungarischen Philatelistentag ein Block von Cziglényi, eine Marke im Werte von 50 Fillér. Danach trat eine Pause von zehn Jahren ein, erst 1959 trifft man wieder seinen Namen auf einer Serie von 7 Einheiten zum internationalen geophysischen Jahr. Seine Serie „Balaton" weist wieder einen anderen Stil auf, und als

die erste Mondrakete

ihr Ziel erreichte, entwarf er in Rekordzeit eine Marke von 60 Fillér. 1961 wurden seine ersten Blumen-Briefmarken herausgegeben: Rosen begrüßten

Ádám Cziglényi

den 1. Mai. Im selben Jahre sahen wir dann eine seiner hübschesten Serien, die für den ungarischen Reitsport Propaganda machten. Die Serie — 7 Einheiten — war von einem neuartigen Format. (Dieses anziehende Thema wird dann 1968 in der vielversprechenden „Hortobágy"-Serie wieder auftauchen.) Besonders stolz ist Cziglényi auf den Block, den er 1961, zur 150. Jahreswende von Liszt's Geburtstag schuf. Der Block hatte ursprünglich den Wert von 10 Forint und wird heute für 100,— Forint verkauft.

1964 bringt ein neues Thema. Eine Serie von acht Einheiten zeigt acht ungarische Aprikosen und Pfirsichsorten, — was schon als Außenhandelspropaganda einen großen Wert besaß. 1965: die Geschichte des Tennis-Sports in 9 Einheiten, mit einer neuen Technik, einer

Kombination von Offsetdruck und Kupferdruck,

nur schade, daß die Druckerei nicht die geplanten Pastellfarben brachte. Die Serie „Zirkus" von 10 Werten im Jahre 1965 hatte internationalen Erfolg. Nach den Schmetterlingen des Jahres 1966 folgten im darauffolgenden Jahre die Blumen des ungarischen Botanikers Pál Kitaibel in 7 Einheiten.

Der Künstler entwarf im Laufe von zwanzig Jahren über 200 Marken. Cziglényi zeichnete auch Marken für andere Länder, die dann in ungarischen Druckereien hergestellt wurden, so z. B. für die Mongolei und zahlreiche arabische Länder. Am stolzesten zeigt er die Touristen-Marken für den Libanon und die Serie für Togo, die anläßlich des Besuches von Papst Paul VI. in New York herausgebracht wurden.

Serie neueste Liebhaberei auf diesem Gebiete ist

der Foliendruck,

der in Gold, Silber und vielen anderen Farben in der altehrwürdigen Tevan-Druckerei in Békéscsaba, mit den modernsten Maschinen erfolgt.

Das Lebenswerk des Meisters Cziglényi — etwa fünfzig ungarische und hundertfünfzig ausländische Marken — sind ein interessantes und abwechslungsreiches Kapitel in der Geschichte der Philatelie.

Gyula Péntek

Tennis-Serie

Eissegler auf der

Obwohl in diesem Jahr der See zeitig zugefroren war, kamen die „Eisschlitten" wegen der häufigen und dichten Schneefälle erst jetzt aus ihren Hangars. In Füred wird nämlich die Eisjacht, dieses sonderbar geformte Machwerk „Schlitten" genannt, vielleicht weil es an seine ehemalige Form erinnert. Es ist ein Körper mit Herzform, darinnen zwei Sitzgelegenheiten, von unten drei starke Bronzekufen, und über dem Ganzen das schöne, weiße Segel. Das ist alles.

„Und wie er läuft!" sagt vor dem Klubhaus ein junger Mann, der sich eben zum Training vorbereitet und versucht, in die Wirrnis der im Nacken hängenden Schnüre, der Brille, des Schals, der Kappe und des Schutzglases Ordnung zu bringen. „Er läuft sogar 80—120 Kilometer in der Stunde. Wie der Blitz!" Als er vorhin um die Mole einen Probekreis beschrieb, sahen wir schon, daß er recht hatte. Diese aus der ideenreichen Vereinigung eines Schlittens und eines Segelbootes entstandene leichte Konstruktion fliegt förmlich auf dem Eis. Dabei hat, wie wir erfahren, der Wind nur Stärke zwei, so daß man kaum schneller als mit 70 Kilometer fahren kann. Bei Windstärke drei geht es bis hundertdreißig. Der gar zu starke Wind ist nicht gut, am besten läuft der Eissegler bei „mittelmäßigem Wind".

Jetzt haben wir endlich wirklichen Winter, der Balaton ist zugefroren, und vielleicht können nun auch die Regatten abgehalten werden. Und vielleicht findet der schöne silberne Wanderpokal, der für den schnellsten Eissegler des Balatons vom Rat des Komitates Veszprém als Wanderpreis gestiftet worden ist, einen neuen Besitzer.

Was ist der „Korkenzieher"?

Bei den Regatten werden die Segler für gewöhnlich in vier Läufen gestartet, jeder Lauf besteht aus drei Kreisen. Drei Fahnen bezeichnen die drei Ecken der dreieckigen Bahn, eine bei Tihany, die andere in der Bucht von Diósd, die dritte in Richtung Csopak. Die Wettkämpfer sind Mitglieder verschiedener Sportvereine, die meisten stammen aus „Vasas" von Balatonfüred, es sind Erwerbstätige der Schiffswerft. Am Ende der Mole, wo im Sommer die Startlinie der Jachtwettfahrten liegt, werden jetzt die Eissegler zwischen zwei Fahnen in Reih und Glied gestellt. Die Sportler stehen neben ihren Schlitten, und wenn der Startschuß verhallt, schieben sie ihn einige Meter, bis der Wind in die Segel greift. Dies alles währt nur einige Augenblicke, und bis sich der Zuschauer von der ersten Überraschung erholt hat, fahren die Schlitten bereits nebeneinander auf dem Eis. Für das an die Jachtwettfahrten gewohnte Auge scheint diese Schnelligkeit fast unglaublich. Fast fliegen die bunten, schlanken Eisvögel! Die Bojen bei Tihany und Diósd werden schnell umfahren und dann flitzen die Eissegler wie abgeschossene Pfeile an der Mole vorbei. Ab und zu wirbelt ein Schlitten plötzlich um die eigene Achse und bleibt dann stehen. Er ist eben in einen „Korkenzieher" geraten. Das heißt: In einer plötzlichen Kurve — wenn sie zu schnell genommen wird, — wirbelt der Wind den Schlitten im Kreis. Der Läufer muß dann seinen Schlitten wieder in den Wind stellen und anschieben. Das bedeutet großen Zeitverlust und ist bei diesem Tempo kaum mehr aufzuholen.

Die Vorfahren des Eissegelns

Das Eissegeln ist kein alter Sport. Er begann Ende des vergangenen Jahrhunderts in Estland und Kanada und verbreitete sich dann sehr schnell in den nördlichen Ländern. In Ungarn erschien der erste „Eisschlitten" im Jahre 1893 auf dem Balaton. Nándor Gyapai erzählt, der Sohn des englischen Werkmeisters Harris in der Schiffswerft zu Füred hätte als Kapitän seinem Vater aus allen Teilen der Welt illustrierte Zeitschriften geschickt. Gyapai fand damals in einem kanadischen Blatt die Abbildung eines Eisschlittens. Mit Harris' Hilfe hämmerten sie in ein-zwei Tagen ein solches Machwerk zusammen, versuchten es und trieben sich dann damit kreuz und quer auf dem Balaton herum. Die Aristokraten-Mitglieder des Jacht-Klubs Stefania wurden bald darauf aufmerksam und bestellten den ersten Segelschlitten. Es wurden zwei kleinere und ein größerer hergestellt. Der größere wurde aus Pichbain-Holz gezimmert und war zu schwer; er lief nur bei sehr starkem Wind, aber wenn er einmal in Bewegung kam, fuhr er wie ein Express. In diesem Schlitten hatten viele Menschen Platz und sie wurden als lebender Ballast auch gerne mitgenommen. Gyapai ging einmal in 11 Minuten bei starkem Wind, vollkommen eingerefft, über alle Risse hinweg von Füred nach Siófok (12 km).

Bis das Training, der Probelauf zu Ende geht, versteckt sich die Sonne hinter einem Wolkenvorhang und das Grau des Winternachmittags nimmt den ganzen mächtigen Eisspiegel in Besitz. Die Eisvögel des Balaton, die schlankgebauten Segler kehren zur Rast in den Hafen des Klubhauses zurück. Die Kälte läßt nicht nach, beißt die Wangen rot, und zaubert auch auf das Haar der Jungen einen Reif. Wettläufer und Zuschauer kehren mit angenehmer Müdigkeit, mit lächelndem Gesicht nachhause zurück. Eine Schar von Kindern begleitet sie, in ihren Händen klirren die Schlittschuhe.

Am Ufer wird es still und die Möven besetzen wieder ihr Jagdrevier am verwaisten Steg. Nur ab und zu unterbricht ein von weither kommender lauter Knall die Stille: irgendwo draußen im See zerspringt und birst der dicke Eispanzer.

Einer der Wettläufer blickt mit glücklichem Lächeln hinaus und wiederholt die Worte, welche die alten Fischer des Balaton bei einem Knall zu sagen pflegten: „Das Eis nimmt zu!"

Gábor Lipták

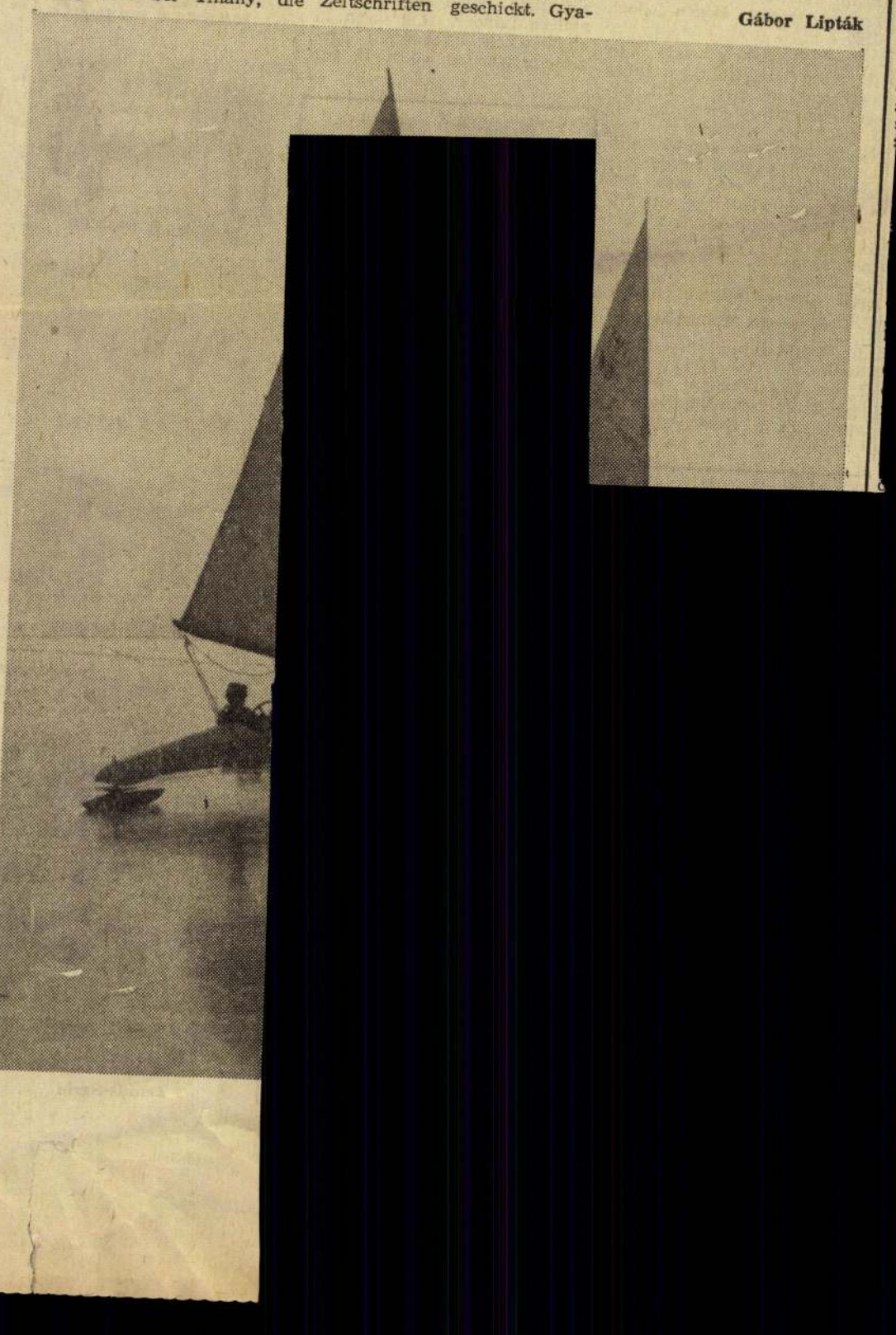

Czigléányi Ádám
festő
1925 – 1932

Iparm. Isk. Évk.
1930–34. 45. l.

Khuen-Héderváry Károly gróf IV. 258.

Cziglényi Ádám, grafikusművész

Árnyak bajok Budafokon. Pósta.

A stáció utca érdekessége, hogy a stációfülkékben ma már nem látható képeket Cziglényi Ádám lehegtervező művészünk is újrafestette még főiskolás korában a képeket utóljára az ötvenes évek végén Feszty Masa festette újra. Jelenleg a képek nem láthatók, az idő pontosan elvégezte dolgát.

Budapest folyóirat, 1988., 10., 48-old.

Ozigleinyi Ádám grafikusművész

Az Internaba'74 elnevezésű bélyegkiállítást jún. 7. és 18. között Baselben rendezik meg. A Magyar Pásta ez alkalomból 3 ft-os szelvényes bélyeget ad ki. A képen szerepel Basel 1845-ben megjelent, galambot ábrázoló bélyegritkasága, míg a szelvényen a kiállítás emblémája lesz látható. Valószínűleg máj 22-én jelenik meg az UPU centenáriumát köszöntő sorozat és blokk. Mindkettőt a művész tervezte.

Németi V.: bélyegsarok.

Népújság (Heves), 1974. máj. 4.

Czigléngi Ádám, grafikus

Oslóban június 13—22. között, Norvex '80 elnevezéssel nagyszabású nemzetközi bélyegkiállítást rendeznek. Ebből az alkalomból a Magyar Posta *június 9-én* 265 300 fogazott és 20 000 fogazatlan példányban három, azonos rajzú, 3 forintos szelvényes bélyeget tartalmazó kisívet ad ki. Tervezője: *Czigléngi Ádám* grafikusművész. Az ábra Norvégia 1951. évi 30+10 örés bélyegét, mellette *Vigeland* szobrászművésznek az oslói Frogner-szoborparkban levő, Anya és gyermeke című alkotását mutatja be. A szelvényen a kiállítás emblémája szerepel. A kisívet ez év december 31-ig árusítják. A kibocsátáskor első napi bélyegzés lesz.

– Norvex '80.

12.

Népszabadság, Bp. 1980. máj. 30.

Cziglényi Ádám
festő és grafikus
Hul. Ipolyszécsényre
(Hont vm) 1909. dec. 23

Iparművészeti és a Képzőművészeti főiskolán
végezte tanulmányait.
A pénzügyi ugazgatás-
ban használatos namos
bélyeget tervezett. Forgal-
mi postabélyegeket és
tervezett – 1948. dec.
terverte
a Lánc-
hidójubeze
javára
kiadott
bélyeg blokkot.

A pénzügyi nolja-
latban mükedés.
rajzos nyomtatvány okat (kötvényeket
stb.) és

CZIGLÉNYI ÁDÁM, grafikus

Szül.1909-ben Ipolyszécsényben. Az Iparművészeti Főiskola elvégzése után /1925-1929/ az Állami Nyomda tervező művésze lett /1936-1944/. Ma ő egyik legkeresettebb plakát és bélyegtervezőnk. 17/329/.old.

SZEGEDI ISTVÁN: .-Cziglényi Ádám grafikusművész plakettjei 17/329/.old.

AZ ÉREM, Közlemények az Éremgyűjtés köréből.
------- XVII. 1961. 18.sz. Bp.

CZIGLÉNYI ÁDÁM, grafikus

PLAKETTJE:.- 1949.-MAGYAR BÉLYEGGYŰJTŐK ORSZÁGOS EGYESÜLETE 1919-1949. balra ugrató lovas postás kürttel. Fekvő tégla, 90+64 mm. egyold. öntött, bronz./széle a bélyegfogakhoz hasonlóan cakkozva van/. 18/330/. old.

SSZEGYI ISTVÁN:.-Cziglényi Ádám grafikusművész plakettjei 17/329/. old.

AZ ÉREM, Közlemények az Éremgyűjtés köréből.
------- XVII. 1961. 18.sz. Bp.

CZIGLÉNYI ÁDÁM, grafikus

Plakettje:.-1948.-V ORSZÁGOS/MAGYAR BÉLYEG KIÁLLITÁS/ BUDAPEST 1948, két lóval húzott postakocsi/delizsánsz/ j.hátul kuttos, fekvő tégla 98460 mm. egyold. öntött bronz ezüst v.réz. 18/330/.old.

SSZEFÜGGÉSEK:.-Cziglényi Ádám grafikusművész plakettjei 17/329/.old.

AZ ÉREM, Közlemények az Éremgyűjtés köréből.
------- XVII. 1961. 18.sz. Bp.

MDA

Cziglényi Adám

Bélyegtervek.Repr.

Plakátművészeti kiáll.1953.Kat.

MDK

Cziglényi Adám

Résztvett az Ernst Múzeumban rend. Plakatművészeti Kiállitason 1953-ban.

Plakátművészeti kiáll. 1953. Kat.

MDK

Cziglényi Ádám, graf.

Rákóczi-kiállitás. Pla kát.

Mücs.-IV.M.Képcs.Kiáll. 1954.jan.-febr. 13.l. Ka 4.

MDK

Cziglényi Ádám

Nemzetközi Plakát Kiállitás

MALEV

II. Plakátkiáll. 1956. N.Szal.

MDK

Cziglényi Ádám

Bélyegtervek repr.

Plakátmüvészeti Kiállitás Ernst Muzeum 1953.
Kat.

MDK

Cziglényi Ádám, graf.

Moni cigarettes. Csomagolás.

Bélyegtervek. /Nagy Zoltánnal közösen?/

/ -.30 f. Dózsa György, -.40 f. Zrinyi Miklós,
-.30 Magy. Bélyeggyüjtök Orsz. Egyesülete./
1919. - 1949. /

Ernst Muz. - Plakátmüvészeti kiáll. 1953. Kat.

MDK

Cziglényi Adám

Csomagolás.Repr.

Plakátművészeti kiáll.1953.Kat.

MDK

Cziglényi Adám

Plakátterv. Tempera.

"Magyar-Szovjet Barátság" Képzőművészeti kiállitás katalogusa. 1952. 6.l.

MDK

Cziglényi Adám

Megvédjük a békét /terv/ 1955 plakat Műv.t.

Képzőművészetünk tiz éve.Műcsarnok.
Kiállitott művek jegyzéke. 23.1.

MDK

Cziglényi Ádám

Békéért, plakát

Békeplakát és 5éves terv graf.kiáll. Ernst Mus. 1953. szept. 3 l.

MDK

I.M. Képzőműv. Kiáll. Miles. 1956. aug.

Cziglényi Ádám, grafikus

A Postacentenáriumi blokkot terverte.

— : bélyeggyűjtés 10.

Népszabadság, Bp., 1967. szep. 9

MDK

MDK

Cziglényi Ádám, grafikus

A Húszéves a Magyar Úttörők
Szövetsége – bélyegsoráért díjat
kap.

–: 75 tablón 900 történelmi mini-
atur 3

STI HIRLAP Bp. 1966 szept. 16.

M. D. K.

Cziglényi Ádám

Nemzetközi Geofizikai év bélyegek, 1959.

Iránytü a bélyegek világában, Bp. 1964. 1o6. 1.

Cziglényi Ádám M.D.K.

Debreceni Kollégium bélyegsor, 1938.

Iránytü a bélyegek világában, Bp. 1964. 73. l.

Cziglényi Ádám M.D.K.

Bélyegnapi bélyeg terve, / XXII. Bélyegnap /

1949.

Irányító a bélyegek világában Bp. 1964. 90. l.

Cziglényi Ádám M.D.K.

Bélyegnapi bélyeg terve, / a XXI. Bélyegnapra / 1948

Irányt ü a bélyegek világában p. 1964. 88. l.

Cziglényi Ádám

MK SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1969 SEP 20

BÉKÉS MEGYEI NEPÚJSÁG

Békéscsaba

1021

Az öttusa VB emblémája bélyegen

Az idei, Budapesten sorra kerülő öttusa-világbajnokság alkalmából a Magyar Posta hat címletből álló bélyegsort ad ki 12 forintos áron, szeptember 21-én. A bélyegeken: ugrató lovast, vívókat, pisztolylövőket, úszókat, futókat, az öttusa sportágait ábrázolja. A hatodik bélyegen az öttusa emblémáját láthatjuk arany színben. A szép sort Cziglényi Ádám grafikusművész tervezte.

tek. 19.00 Atlétikai EB. 19.30 Könnyű-
zene. 20.28 Az Állami Népi Együttes
műsorából. 21.05 A svájci Olasz Rádió
és Televízió szimfonikus zenekarának

M.D.K.

Cziglényi Ádám

Szakszervezeti kongresszus II. bélyeg terve.
/ a XVII. Szakszervezeti Kongresszusra /

Irányt ü a bélyegek világában p. 1964. 88. 1.

Origényi Ádám.

„Békéért" c. plakátja szerepelt a Békeplakát és Ötéves terv grafikai kiállításán. (említve.)

Esti Budapest, 1952. Okt. 14.

Cziglényi Ádám, grafikus

- rajzai alapján készült a Magyar Posta halakat ábrázoló bélyegsora a Nemzetközi Sporthorgász Szövetség 14. kongresszusa alkalmából.

Hobby
Magyar Hjúság. 1967. XVIII. 12. 16. l.

Cziglényi Ádám, grafikus

„Hortobágy, 1968." c. bélyegsorozatá-
nak 2 darabja

repr.

Magyar Ifjúság, 1968. VIII. 2. 19. l.

Cziglényi Ádám, grafikus

-rajzai alapján készültek a „Hortobágy 1968." c. bélyegsorozat darabjai.
Címeik: Legelő ménes, Vihar a pusztán, Csikós verseny, Szán, Négyes fogat, Hetes fogat, Pusztai ötös, Este a cserénynél, Ötös fogat.

hobby
Magyar Ifjúság, 1968. VIII. 2. 19. l.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
1968 JUL 25
Cziglényi Ádám
KELET
MAGYARORSZÁG

Cziglényi Ádám

1021

Bélyeggyűjtőknek

A HORTOBÁGY BÉLYEGEKEN. Uj témakörrel bővülnek bélyegeink. Júliusban a posta kilenc bélyegből álló sort ad ki, amely a Hortobágy életét mutatja be. A 13 forint névértékű sort Cziglényi Ádám grafikusművész tervezte.

AZ ŐSEMBER MŰVÉSZETE. Kultúrtörténeti szempontból érdekes bélyegek

lentek meg az utóbbi időben Igy ... bélyeget szen- tel ... m ... b

meg Csehszlovákiában Paul Clodel (...

kivitelez

Megírtuk nemrég lapunkban, hogy milyen gondokat okozott, s miként tévesztett célt egy különben rendkívül előnyös rendelkezés a magánerős lakásépítések állami támogatásáról. Azért, hogy az építés költsége az idei árváltozások ellenére se emelkedjék, a kivitelezés egy részét államunk vállalta magára, dotáció formájában. Csakhogy ez a támogatás akkor illette a magánépíttetőket, ha a kivitelezést teljesen állami vállalat, vagy szövetkezet végezte. Ellenkező esetben mindössze a dotáció 45 százalékát térítették meg az építettő helyett. „Vegyes kivitelezésnek" minősült az is, ha valaki saját anyagát használta az építkezésnél. Emiatt igen sok kérelem heteken, hó- [illegible] függőben volt.

nyugtató m[illegible] a támoga[illegible] ugyanakkor [illegible] hat a saját erő — legyen az anyag — gyarapítására.

A támogatás mértéke nem változott, s a korábbiak szerint járnak el akkor is, ha valaki a saját erőt kizárólag pénzben biztosítja. Megnyugtató viszont, hogy azok, akik nem pénzben, hanem anyagban gyűjtötték össze a saját erőt, sem szenvednek hátrányt az állami támogatás nyújtásakor. Ilyen esetben a saját anyag értékének csak a felét vonják le az építés összköltségéből, s az így nyert összeg képezi az állami támogatás alapját. A példa kedvéért: ha valaki 100 ezer forintos házhoz 50 ezer forintnyi saját anyagot nyújt, úgy [illegible] rész [illegible] ede- [illegible] áció [illegible] be- [illegible] a [illegible]

[illegible] teljes [illegible] edeti- [illegible] segít- [illegible] ség aranyosítás[illegible] az állami vállalat, a szövetkezet csak földmunkát, alapozást, beton-vasbeton, kőműves, kályhás, szigetelő munkát végez úgy az általa benyújtott végszámla 20 százalékát téríti a tulajdonos helyett az állam.

Megtudtuk, hogy ez a rendezés igen sok lakásná[illegible] több, mint 10 ezer forintta[illegible] emeli a dotációt, ha az ille[illegible] tő saját anyag miatt eddi[illegible] hátrányt szenvedett volna[illegible] Megélénkült az építkezé[illegible] ügyek intézése is: jelenle[illegible] egyetlen kérelem sincs fü[illegible] gőben a takarékpénztárna[illegible] S ha figyelembe vesszü[illegible] hogy az állami dotáció [illegible] amely egy háromszobás tá[illegible] sasháznál a negyvenezer f[illegible] rintot is meghaladhatja! [illegible] közel félezer építtetőt éri[illegible] megyénkben, kitünik, áll[illegible] munk számottevő segítsé[illegible] gel siet enyhíteni ezáltal [illegible] lakásgondjainkon.

(s

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

CSONGRÁDMEGYEI HÍRLAP

1968 AUG 2

BÉLYEGGYŰJTÉS

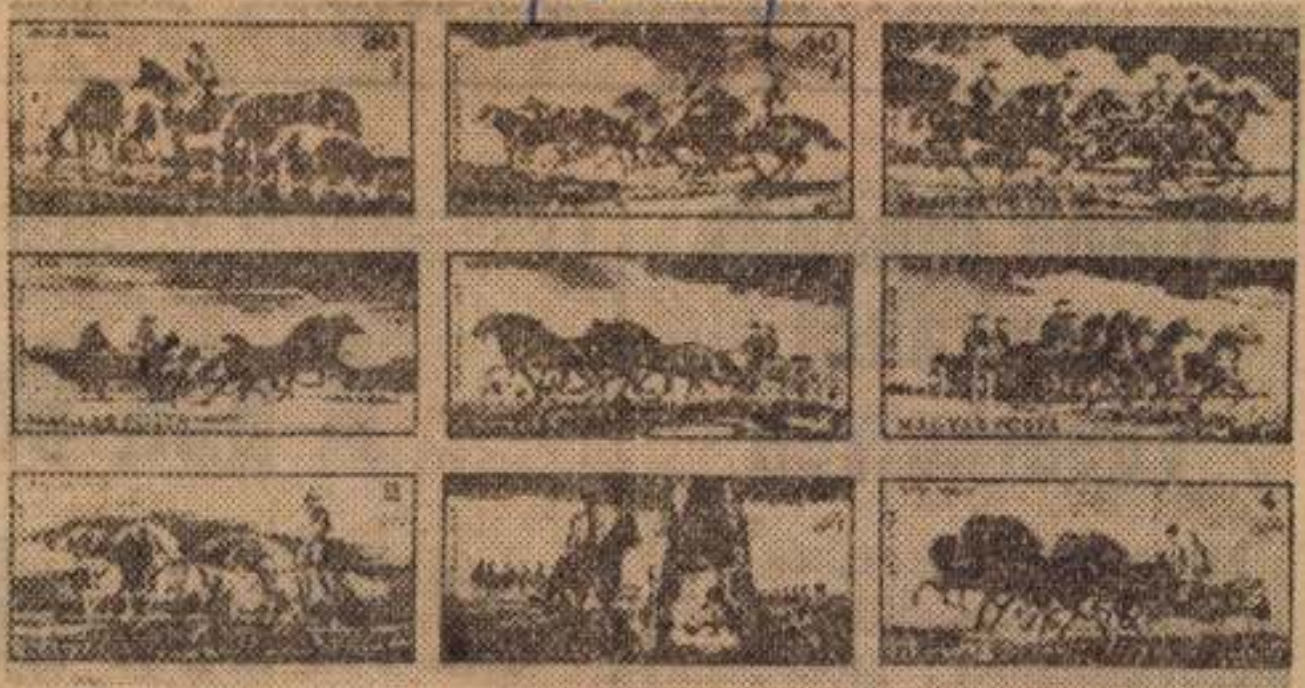

Új témakörrel bővülnek bélyegeink. Júliusban a posta kilenc bélyegből álló sort adott ki, mely a Hortobágy életét mutatja be. A 13 forint névértékű sort Cziglényi Ádám grafikusművész tervezte

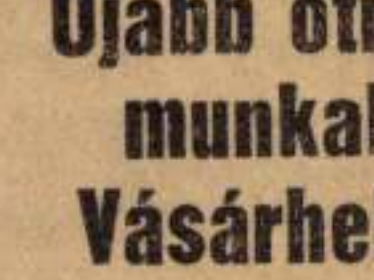

Agcsernyő. Cseh

Újabb ötnapos munkahét Vásárhelyen

Megfelelő előkészítés után augusztus elsejétől a Hódmezővásárhelyi Mezőgazdasági Gépjavító Vállalat Diesel-üzemében is bevezették a 44 órás munkahetet, ami azt

Tanácskozás Szentesen

A nők érd az AFÉSZ-ala

Nemcsak megyei, hanem országos viszonylatban is é dekes tanácskozás volt te

Negativ

Petrás Kerényiné

140 Cziglényi Ádám: Brandy cimke

153 " " AKKU emblémavázlat

Negatív

Zilahi István Hegedűsné

Ciglényi Ádám: Plakát,
„Ratifikálás Nem!" – felirat-
tal

Negatív

Zilahi István Hegedűsné

Cziglényi Ádám: Plakát, – „Megvédjük a békét!" – felirattal

MDK

Cziglényi Ádám

Plakátművészeti Kiállítás. Ernst Muzeum 1953.
Kat.

MDK

Cziglényi Ádám és Bánhidi Andor

Puskin-bélyeger tervei

Hirek. Szabad Müvészet 1949 III.évf. 6.sz. 269.o.

tudomány a bélyegeken

A 20 filléres címlet az emberfeletti munkát és nagy áldozatokat követelő sarkkutatásra utal, annak korszerű eszközeit mutatja be. A sarkkutatás jelentősége a „nemzetközi geofizikai év" és a „nyugodt Nap éve" következtében növekedett meg és öltött nemzetközi jelleget. Ma már magyar kutatók is részt vesznek ebben a hősi munkában

A sorozat 30 filléres tagja a 80 km felett elhelyezkedő ionoszféra kutatásának eszközeit mutatja be. A naptevékenység során megnövekedett ibolyántúli sugárzás nagy hatással van az ionoszféra rétegeire. Ezek verik vissza a rádióhullámokat, és teszik lehetővé a nagytávolságú rádióhírközlést

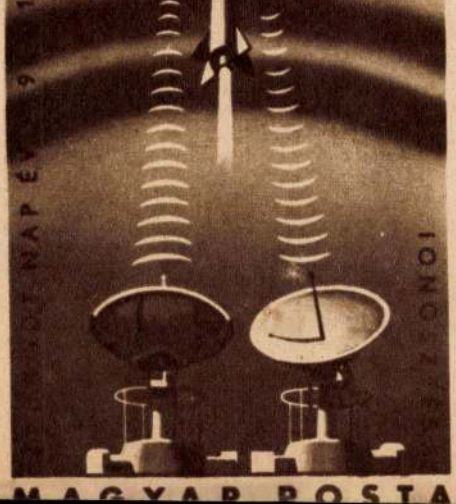

Az 1957—58-ban lezajlott „nemzetközi geofizikai év" során az egész Földre kiterjedő nemzetközi tudományos együttműködés keretében szervezett kutató munkát végeztek a geofizikának mintegy 13 ágában. Ebből a munkából hazánk is kivette a részét. Az együttműködés olyan eredményesnek bizonyult, hogy nem fejezték be 1958 decemberében, hanem elhatározták, hogy „nemzetközi geofizikai együttműködés" néven folytatják 1959-ben is.

E kutatás egyik legfontosabb célja a naptevékenység és a magaslégkör jelenségei között fennálló kapcsolatok kutatása az egész Földre nézve. A tőlünk kereken 150 millió km-re levő Napnak a sugárzása ugyanis — mint erről lapunk is többször írt — nem egyenletes. A napsugárzás nem nyugodt, állandó jellegű sugárzás. A Nap belsejében végbemenő hatalmas erejű atommagreakciók lökésszerűen anyagot, fényt és más sugárzásokat lövellnek ki. A Nap heves forrongásának, az ún. naptevékenységnek külső jelei is vannak, ilyenek pl. a napfoltok. Ezek gyakoriságára vonatkozólag 1749 óta rendelkezünk megfigyelésekkel. Ezek alapján megállapítható, hogy a napfoltok száma átlag 11 évenként növekszik és csökken. 1957—58-ra e tevékenység maximuma volt várható (ami be is következett), s ezért szervezték ezekre az évekre a nemzetközi geofizikai évet. 1964 — 65-re viszont a naptevékenység minimuma várható. Ezért döntöttek úgy, hogy e két esztendőben, az 1957—58-asnak mintegy ellenpróbájaként megszervezik a „nyugodt Nap évé"-nek nevezett együttes kutatást.

Ezt a munkát örökítette meg a Magyar Posta a most kiadásra került rendkívül érdekes, tanulságos bélyegsorozaton. A nagy nemzetközi érdeklődésre számot tartó sorozatot Cziglényi Ádám grafikus művész tervezte.

Dr. Z. A.

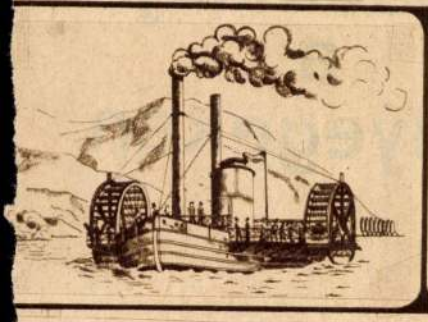

— „a' nélkül, hogy vagy a' gőzhajó mechanizmusát valaha látta, vagy valamely Angolynak útmutatásárá szorult volna, Bétsrúl a mi Dunánkon kiállította az Ausztriai Monarkiában készült legelső gőzhajót, a fővárosnak bámulására, sokaknak irigységére, a Magyarok ditsőségére" —

(Tudományos Gyüjtemény, 1818.)

én hajójával egyetemben elhagyta Bécset, és Pestre jött. Szeptember 12-én érkezett ide. A magyar helytartótanács Szentkirályi Lászlót, Pest megye alispánját bízta meg, hogy Tomcsányi Móriccal, a pesti egyetem tanárával és Őry Dániellel, a hajózási hivatal közegével utazzon Bernhard hajóján Komáromba, és adjon hiteles tudósítást arról, mennyi idő alatt tette meg a hajó az utat egy 200 mázsával rakott dereglyét vontatva, és *„a gőzerőn kívül nem használt-e más eszközt?"*

A hajó Pestről 1818. szeptember 16-án indult, és 25-én ért Komáromba. A tiszta menetidő 71 óra 20 perc volt. A többi veszteglással, illetőleg az üzemzavarok megszüntetésével telt el. A próbautak után Bernhard 1818. december 31-én elsőnek megkapta az ígért szabadalmat, a tizenöt évre érvényes kíváltságlevelet.

A gazdasági körök azonban közömbösen szemlélték Bernhard kísérleteit, mert nem ismerték fel a gőzhajózásban rejlő üzleti lehetőségeket. A hajósok idegenkedtek az újtól, ragaszkodtak a hagyományos formákhoz, és úgy vélték, hogy a hajók nem bírják ki a gőzhajó hullámverését. A vontatók pedig ellenségesen fogadták a gőzhajót, mert versenytársat láttak benne, és kenyerüket féltették.

Ily körülmények közepette nem akadt kereskedő, aki Bernhard gőzösére merte volna bízni gabonáshajójának vontatását.

A sok balsiker azonban nem vette el Bernhard kedvét a gőzhajózástól, és hajóját 1820 tavaszán Pestre hozta, hogy itt foglalkoztassa. A hajó május 9-én gyanús körülmények között elsüllyedt, de kiemelték. Építője Pesten társult Simon Józseffel, és 1820. március 13-án Pest város tanácsától engedélyt kért a Pest—Bomba tér (ma Battyány tér) — Császárfürdő — Óbuda közötti helyi hajózásra. A beadványhoz csatolta a járatok tervezetét. Eszerint a hajó az utasoknak szánt kényelmes, szobával ellátott dereglyét vontatott. Óránként indult Pestről a Bomba tér érintésével a Császárfürdőig. Óbudára csak reggel, délben és este ment, amikor kellő számú utasra lehetett számítani. A viteldíj a Bomba térig 10, a Császárfürdőig 24, Óbudáig 30 krajcár volt.

Az útvonal hatósági bejárása 1820. június 13-án történt. Menetidő Pestről a Bomba térig 13 perc, onnét a Császárfürdőig 35 perc, a Császárfürdőtől Óbudáig 47 perc, összesen 1 óra 35 perc volt. Lefelé az út Óbudáról a Császárfürdőig 9 percbe, onnét a Bomba térig szintén 9 percbe és a Bomba tértől a hajóhídig 11 percbe, összesen 29 percbe telt. Pest város tanácsa ezután 1820. július 14-én a helyi hajózásra szóló engedélyt megadta Bernhardnak. A helyi hajózás novemberig tartott, de mert anyagilag nem fizetődött ki, 1821 tavaszán már nem indult meg újra.

Ezután Bernhard is belátta, hogy hajója nem képes a lóvontatást kiszorítani, ezért leállíttatta és a Carolina révén szerzett tapasztalatok felhasználásával egy új, tökéletesebb gőzhajó tervezéséhez fogott. Az új hajó a tervek szerint 14 nap alatt vontatott volna Zimonyból Bécsbe két gabonáshajót 8000 mázsa rakománnyal óránként 3,5 km-es sebességgel. Az új hajó megépítéséhez azonban pénzre volt szükség. Ennek megszerzésére Bernhard részvénytársaságot alapított, ezt Verőce megyében „Bernhard Antal és társa gőzhajózási társaság" néven jegyeztette be, de így sem sikerült a szükséges alaptőkét előteremtenie.

Bernhard Antal tehát osztozott sok úttörő sorsában: nem élte meg kezdeményezése sikerét. De a Carolinával az első dunai, sőt az első európai folyami gőzhajóval beírta nevét a magyar tudomány fejlődéstörténetébe.

Jankó Béla és Tóth Lajos

ÉLET ÉS TUDOMÁNY
1965 ÁPR 3

A 60 filléres bélyeget egy alig néhány éve született új tudományágnak, a felsőbb légkör fizikai jelenségeivel foglalkozó aeronómiának szentelték. Ez elsősorban a világűrből származó légköri jelenségeket vizsgálja. (Erre utal a földgömböt körülvevő, a Van Allen övezetet jelző görbe-sorozat is)

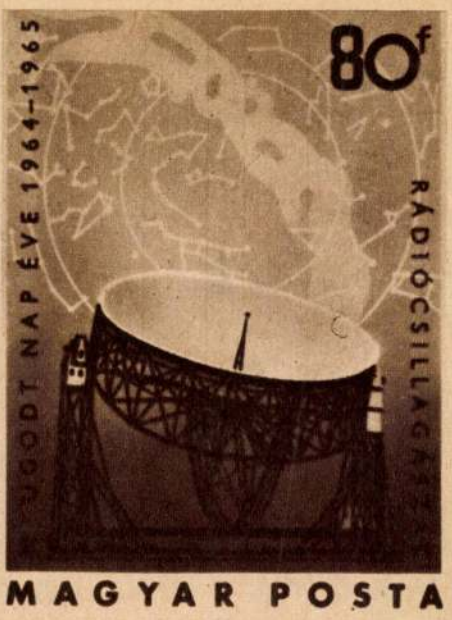

A 80 filléres bélyeg a rádiócsillagászat fontosságára emlékeztet. A most folyó mérések elsősorban azt vizsgálják, milyen különbség van a „nyugtalan" és a „nyugodt" Nap rádiósugárzása között

RÉSZLET KÉPEK

Az 1,50 Ft-os bélyeg arra utal, hogy a Nap anyagi sugárzása — amely csak 24—36 óra múltán érkezik a Föld légkörébe — földmágnességi zavarokat okoz

A „nyugodt Nap éve" munkájából a meteorológia is alaposan kiveszi részét: rádiószondák segítségével állandóan kutatják a troposzféra magasabb részeit, valamint a sztratoszférát. E műszereket ballonok juttatják a magasba. Ezt látjuk az 1,70 Ft-os címletű bélyegen

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

A naptevékenységgel szoros kapcsolatban áll a sarkifény jelensége, amely a földmágneses térben felgyorsult anyagi sugárzás ionizáló, fénytkeltő hatására jelentkezik, és nagyritkán hazánkban is látható. Erre utal a sorozat 2 Ft-os tagja

Az űrkutatás, amely (az első szputnyikokkal) 1957-ben, a nemzetközi geofizikai évben indult meg, nap mint nap újabb meglepetésekkel szolgál, és előkészíti az embernek a világűrbe vezető útját

BESZÉLŐ KÉPEK

A 3 Ft-os bélyeg a „nyugodt Nap évé"-nek az emblémája

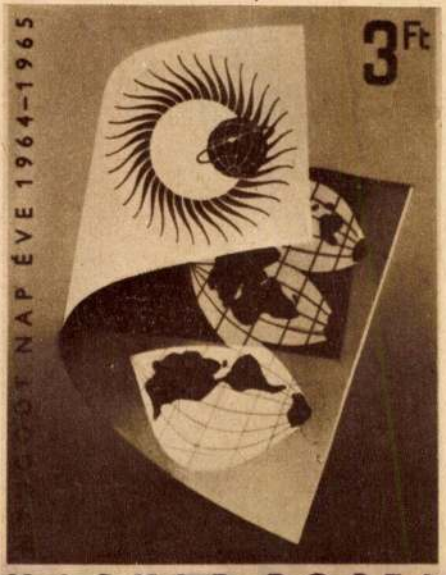

A tízforintos bélyeg az egész kutatási munka gyökerére, a naptevékenységre utal, s a teljes napfogyatkozásban levő Napot mutatja be a napkoronával

MDK.

Czigléngyi Ádám.

Tervázlatát továbbította a
Béke Világtanács Titkárságának felkérésére.

Művelt nép, 1955. jún. 23. VI. é. 4 sz. 8. l.

M.D.K

CZIGLÉNYI Adám grafikus

Résztvesz a Német Képzőművész Szövetség atomkáború. ellenes plakát-kiállitásán

Magyar Nemzet 1960. (XVI.) 273. sz. 4. l.

nov. 17.

Cziglényi Ádám, grafikus

Alexander Fleming (1881—1955), a penicillin Nobel-díjas feltalálója, születése centenáriumára, a Magyar Posta augusztus 7-én 379 300 fogazott és 6700 fogazatlan példányban két-forintos bélyeget szentel; a tervezője *Cziglényi Ádám* grafikusművész. A kibocsátáskor a Budapest 4-es számú postahivatal elsőnapi bélyegzőt használ.

12.

– Fleming

Népszabadság, Bp. 1981. júl. 24.

Czigléryi Ádám, grafikus

AUGUSZTUSBAN
Centenáriumi

— : Centenáriumi bélyegek

Esti Hírlap, 1987. júl. [illegible] 15.

2

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍREK
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 338-748, 340-726
1970 MAR 21
MAGYAR HÍREK
Budapest

1021

Bélyegsarok

Érdekes bélyegsorozattal lepte meg közönségét a Magyar Posta. Cziglényi Árpád grafikusművész tervei alapján „Az autó története" elnevezéssel adott ki sorozatot. A 40 filléres bélyeg okkersárga hátterével Daimler gépkocsit ábrázol 1886-ból. A 60 filléres, világoszöld hátterű bélyegen 1894-es Peugeot kocsi látható. Az 1,— forintos, vörös hátterű bélyeg 1901-ből mutat be egy Benz márkájú kocsit, míg az 1,50 forintos bélyeg világoskék háttérrel Cudell gyártmányú, 1902-ben készült postai csomagkézbesítő kocsi. A 2,— forintos bélyeg barna háttérben 1908-as Rolls-Royce, a 2,50 forintos lila színben 1908-as Ford. A 3,— forintos bélyeg 1912-es Vermorel sötétzöld háttérben, s végül a 4,— forintos bélyeg 1912-es Csonka-féle levélgyűjtő postaautó lila háttérben. A bélyegeken feltüntetett kocsikban és a kocsik mellett látható alakok öltözete korabeli.

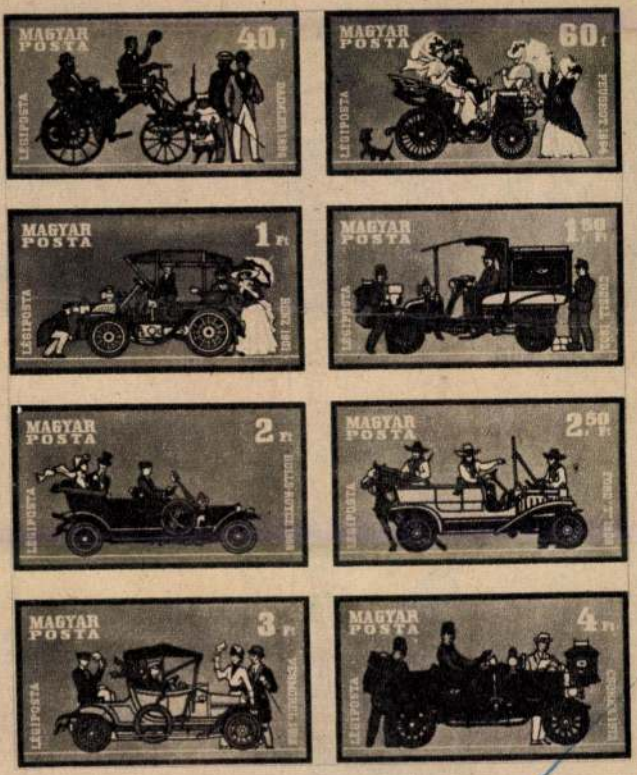

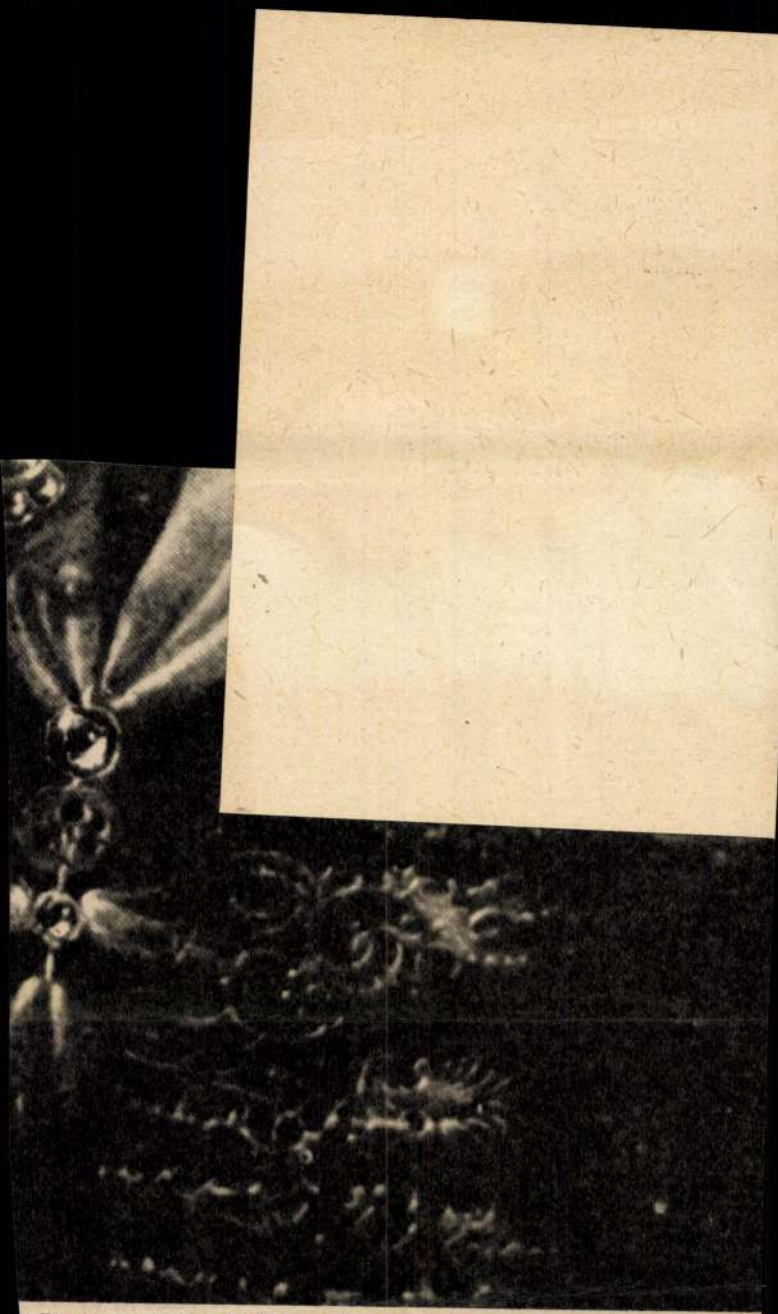

nyílt meg a Nemzeti Múzeumban. Képünkön: Mányoki Ádám híre
gányban faragott: a gyertyatartók, amelyeket szintén ő készített

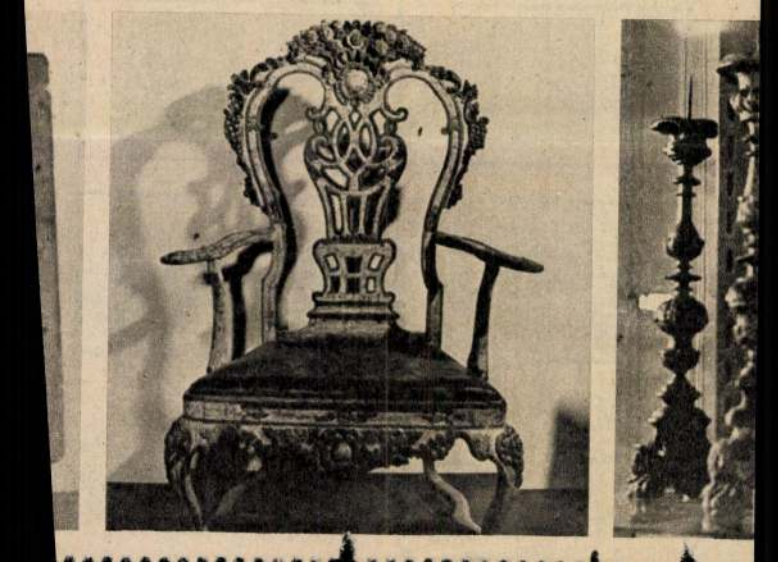

MDK

Czigléneyi Árpád, grafikus

A plakát művészeti kiállításon bemutatta azokat a hazai és külföldi bélyegeket, melyeknek terveit ő készítette.

—: Grafika a bélyegen 2

ESTI HIRLAP, Bp. 1967. jan. 24.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

UJ SZÓ
Cziglényi Ádám

1972 APR 25

FILATELIA

AGARAK MAGYAR BÉLYEGEKEN

● A Magyar Posta április végén agárfajtákat ábrázoló ki. A bélyegeket Cziglényi Ádám tervezte. A hét címlet ból bemutatjuk a 60 és a 40 filléreset. A 60 filléres c a 40 filléres pedig egy magyar agárkutyafajtát ábráz

● A Filatéliai Szemle budapesti bélyeggyűjtő folyó vasóit: tegyenek javaslatokat az új forgalmi sorozat t többen a magyar idegenforgalmi helyek bemutatását helyen a magyar városok címereinek bemutatása, ha gyar történelem, irodalom, művészet és tudomány n tatása szerepelt. A javaslatokat a Filatéliai Szemle el vezérigazgatóságához.

sorozatot adol
ből álló sorozat-
mlet egy afgán,
ol.
rat felkérte ol-
émájára. A leg-
kérték, második
madikon a ma-
gyjainak bemu-
juttatta a posta
(s)

1. Dvory	18	11	4	3	47:16	26
2. Mužla	18	11	1	6	32:17	23
3. Chrenová	18	9	4	5	35:23	22
4. Branč	18	10	1	7	35:19	21
5. Topoľčianky	18	7	5	6	33:34	19
6. Svodín	18	8	3	7	29:33	19
7. Choča	18	8	2	8	30:41	18
8. Kozárovce	17	8	1	8	28:26	17
9. ČSAO N. Zám.	18	8	1	9	28:26	17
10. St. Tekov	18	6	5	7	29:28	17
11. Zemné	18	7	1	10	27:42	15
12. Dubník	18	5	3	10	25:31	13
13. Gbelce	18	5	2	11	21:44	12
14. Žemberovce	17	4	3	10	23:42	11

Közép-Szlovákia: Strojár Luče-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-728

Magyar Hírlap

Cziglényi Ádám

1021

1972. MÁJUS 3, SZERDA 9

FILATÉLIA

SAPPORÓTÓL MÜNCHENIG — ez lesz a hivatalos neve annak a 10 forintos névértékű magyar bélyegblokknak, amelynek megjelenését májusra jelezte a posta-vezérigazgatóság — egyelőre még a nap pontos megjelölése nélkül.

A blokk tervezője — sok sikeres, művészi bélyegünk rajzolója — *Cziglényi Ádám.* Rajza nyomán az Állami Nyomdában sokszínű mélynyomással készül az új magyar bélyegblokk, amelynek példányszámáról még nem tudtunk végleges adatokat kapni, azt azonban megtudtuk, hogy a vágott példányok — nem lesz nagy a példányszám! — számozottan kerülnek kibocsátásra.

HELSINKIBŐL ÉRKEZETT. Május 2-án hozza forgalomba a finn posta a 0,30 és 0,50 mk névértékű bélyegeket tartalmazó idei *Európa-sorozatot* — amely idén 19 európai ország bélyegkiadásában szintén ezekben a napokban került, illetve kerül forgalomba. Paavo Huovinen finn művész rajza — közösen mind a 19 Európa-bélyeg kibocsátó országban — idén az európai postai és távközlési miniszterek találkozójának szimbólumát mutatja. Már másodszor kerül finn művész rajza Európa-bélyegekre — első ízben 1960-ban volt finn tervezője e sorozatoknak.

A másik finn újdonság megjelenési dátuma május 22-e, névértéke 0,50 mk. *Témája a 100 éves finn nemzeti színház,* amelyet 1872. május 22-én alapított Kaarlo és Emilie Bergbom, és amely 1902 óta működik a bélyegen is látható mai épületében. A színházépület tervezője Onni Tarjanne építőművész, az ő képétől jobbra a bélyegen a nézőtéren látható két maszk rajzát láthatjuk.

ÚJ ENSZ-BÉLYEGSOROZAT. Ismeretes, hogy az Egyesült Nemzetek Szervezete saját bélyegkibocsátási joggal is rendelkezik, s tagja az UPU-nek, a Nemzetközi Postaügyi Szervezetnek is. Május 1-től *négy értékből álló, új légipostabélyeg-sorozatot hoztak forgalomba* az ENSZ postája részére 9, 11, 17 és 21 cent névértékű bélyegekből. Mind a négy értékből 3—3 millói példány készült.

JUGOSZLÁV ÚJDONSÁGOK. Május 2-án jelent meg a két értékből álló idei *Európa-bélyegsorozat.*

Május 25-re jelezték a *madarakat ábrázoló,* hat értékből álló sorozat kiadását.

LUXEMBOURGI PROGRAM. Május 2-a az idei, két értékből álló *Európa-sorozat* megjelenésének napja.

Júliusban rendezik meg *a harmadik ijász Európa-bajnokságot,* ennek előzetes propagandáját szolgálja a 3 frank névértékű luxembourgi bélyegújdonság.

Húsz éve alakult meg az *Európai Szén- és Acélközösségi Szervezet,* a mai Európai Közös Piac egyik alapja. A 3 frankos emlékbélyegen a francia politikus, a szervezet első elnöke, Robert Schuman bronzportréjának reprodukciója szerepel.

VIRÁGOK ÉS ÁLLATOK. A francia és az angol partok közötti csatornaszigetek közül kettő is: *Guernsey* és *Jersey* is jelentkezett az utóbbi időben több önálló bélyegkiadással — mindegyiken látható az angol uralkodónő portréja is.

Guernsey részére május 24-én adják ki a négy értékből álló, a sziget egzotikus szépségű virágait ábrázoló sorozatot.

A Jersey részére már forgalomban levő újdonság szintén négy értékből áll, különféle állatokat ábrázolnak az egyes bélyegek.

A BUDAPESTI MO

MÁJUS

A mozik telefonszáma az egyéni előfizetők telefonkönyvének 902—903. oldalán található.

Hekus lettem (m) Vörös Csillag csütörtökön este f9-kor ünnepi előadás; Szikra f4, h6, 8; Bartók f4, h6, 8; Tátra h4, 6, n9.

Felszabadítás IV—V. (panoráma szv. sz) Corvin 9—10, f4, 7.

Felszabadítás I—II—III. (panoráma szv. sz) Corvin 4—8, f4-kor III. rész 7-kor.

John és Mary (am) Fény 3, n6, f8. Szikra h9, 11, n2, 6-án este n11.

Volt egyszer egy család (m) Vörös Csillag f4, h6, 8, csütörtökön f4, h6; Ugocsa f4, h6, 8; Táncsics 4—7, f4, h6, 8; Palota 8—10, 5, f8.

Támadás hegedűszóra (mb. sz) Bástya 4, 6, 8, 2. hétre prol.; Május 1. f4, h6, 8; Bartók n10, n12, n2; Sport 4—7, 3, 5, 7; Palota 4—7, h5, 7; Táncsics 8—10, 3, 5, 7.

Waterloo (ol—sz) Puskin f3, f6, f9, 2. hétre prol.; Vörös Csillag f10, f1, 2. hétre prol.; Madách 5, 8, ünnep n3-kor is.

Szenvedély (svéd) Toldi 4, n7, f9, 2. hétre prol.; Puskin 19, f11, f1, 2. hétre prol.

Az ügyvéd (mb. am)** Kossuth XIII., f4, 6, f9, 6. hétre prol.; Bástya n9, n11, n2, 6. hétre prol.; Művész n9, h11, n2; Béthlen 6-án éjszaka 11.

Valaki az ajtó mögött (fr—ol)** Uránia 4, 6, 8, 3. hétre prol.; Szabadság 4, n7, f9; Kölcsey 3, 5, 7; Felszabadulás 3, n6, f8.

A szemtanú (ang)** Alfa f4, h6, 8, 4. hétre prol.; Csokonai h9, 11, n2; Kőbánya 3, n6, f8; Bástya minden este 10. Ugocsa 6-án este f11.

Sátáni ötlet (mb. fr—ol) Művész h4, 6, f9, 2. hétre prol.; Május 1. h9, 11, n2; Haladás f4, h6, 8.

A kurtalábú pásztor (m) Bányász 4, 6, 8, 2. hétre prol.; Bem 9, 11, 1.

Vidékiek New Yorkban (mb. am) Csokonai f4, h6, 8, 2. hétre prol.; Csillag 6-án este 10.

Porondparádé (sz) Dózsa 4—7, f4, h6, 8; Szigethy 8—10, f4, h6, 8.

A nagy medve fiai (NDK) Bányász n10, f12, h2.

Az algíri csata (mb. ol) Tisza f4.

Apáról fiúra (sz) Munkás 8—10, f4, h6, 8.

Belorusz pályaudvar (mb. sz) Akadémia 8—10, f4, h6, 8.

A betyárkapitány (mb. rom) Rege 6—7, h6, 8, ünnep f4-kor is.

Bolondok hajója (mb. am) Béke XV., 6-án este f8.

Botrány (ol)** Kinizsi f4, h6, 8, jó idő esetén az utolsó előadás a kertmoziban.

A börtönőr (cseh) Nap 4—7, f4, h6, 8.

Búcsú a pályától (sz) Nap 8—10, f4, h6, 8.

Cromwell (mb. ang) Alkotás n10, h12; Balaton f3, n6, 8; Fórum 8—10, 5, h5; Maros 5—7, n6, 8, ünnep f3-kor is.

Csermen (sz) Petőfi 5—7, n6, h8, ünnep 3-kor is.

Csárdáskirálynő (m—nyn) Cinkota 8-án n6, f8; Tündér 4—9, n6, f8, ünnep 3-kor is.

Egymillió karátos ötlet (ol—am) Liget 4—7, n6, f8, ünnep 3-kor is.

Az elveszett szobor (NDK) Kultúra 4—5, n6, f8.

Eper és vér (am) Tétény 5—7, f6, h8, ünnep n4-kor is.

Estély (mb. rom) Diadal 8—9, f4, h6, 8.

Haláltánc (ang) Duna 4, 7, 3. hétre prol.

Idegen a cowboyok között I—II. (am) Fény f9, h12.

Gyávák bandája (fr) Dózsa [illegible] f4, h6, 8.

A rovarölő (
10, n4, f6, 8; Z
Irma, te éd
Toldi 6-án est
Emberi torp
szabadulás vas
Az utolsó b
Palota 7-én f3
A fehér apá
Csaba 4—7, n6
Fogd a pén
Tétény 8—9, f
Funny Girl
lassi 4—7, f6,
Újvilág Dózsa
Furcsa pár
f9-től f5-ig fo
Granada Ad
XX., 8—10, f
4—7, n4, f6, 8.
Gyöngyvirág
(m) Bem 3-ko
Hahó, a ten
4—7, f4, h6, 8;
f6, 8.
Háború és
Csaba 8-án 6-k
Háború és b
Csaba 9-én 6-k
Heintje (NS
4—7, f4, h6, 8.
Holt vidék (n
A homok a
Alkotás n7, f9.
Hölgyek és
Óbuda 4—7, f4,
Jelenidő (m)
Jégsziget fog
sz) Béke XV.,
3-kor is, szo
Tündér 10-én
Karneváli éjs
8—10, f6, 8.
Kapaszkodj a
(m—sz) Ipoly 8
A kaktusz v
Béke XV., 8—
4—7, n4, f6, 8.
Közvetítő (a
n4, f6, 8; Ot
n6, h8.
A kardforgato
10-én f6, h8.
Kánkán I—II
5—7, 6, ünnep
Kelepce (mb
h6, 8.
Kitörés (m)**
Különleges ki
Bem este 6, 8;
Lányok póráz
suth XX., 4—7,
8—10, n6, h8; J
ünnep n4-kor i
A lord és b
Kárpát 4—7,
3-kor is.
A lovakat lelö
Bethlen 8—10, n
4—7, 3, f6, 8; K
h8; Széchenyi
A makrancos
Bethlen 4—7, n4
Maximka (sz
3-kor.
Még kér a
4—7, h6, 8, ün
Béke XIII., 5—7
3-kor is; Liget
Széchenyi 8—10.
Modern Mon
fr) Zrínyi 9, 11.
Mouret abbé
ol) Balaton f9,
4—7, 5, n8, ün
Tisza este h6,
8—10, n6, f8.
A neretvai cs
ol) Rákóczi 4—7
Nem félünk a
am)** Mátra e
prol.
Négy gyilkos
kedvesem (mb.
5—7, n6, f8; Ke
Nyulak a ruha
világ Dózsa 7-é
Osceola (mb.
8—10, 5, n8; M
Világ 4—7, f6, 8
is.
Ölj meg, csak
ol) Bocskay 10-
Ördögcsapat (
h6, 8.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Cziglényi Ádám grafikusművész

PETŐFI NÉPE

1972 APR 14

Új bélyeg: agársorozat

Az állat-motívum bélyeggyűjtők rövidesen szép új bélyegekkel gyarapíthatják összeállításaikat. A posta a kutyabélyegek kiegészítéseként ma 7 értékből- 40, 60, és 80 filléres, valamint 1.20, 2, 4, és 6 forintos bélyegekből — álló, különféle agarakat ábrázoló bélyegsorozatot hoz forgalomba.

A sorozat Cziglényi Ádám grafikusművész tervei alapján ötszínű offset nyomással a Pénzjegynyomdában készült.

HOGY
NYLON-
HARISNYÁBAN

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

KELETMAGYARORSZÁG

1972 APR 15

Cziglényi Ádám grafikusművész

AZ ÁLLATMOTIVUM BÉLYEGGYŰJTŐK hamarosan szép új bélyegekkel gyarapíthatják összeállításaikat. A posta a kutyabélyegek kiegészítéseként pénteken 7 értékből — 40, 60 és 80 filléres, valamint 1,20, 3, 4 és 6 forintos bélyegekből — álló különböző agarakat ábrázoló bélyegsorozatot hozott forgalomba. A sorozat Cziglényi Ádám grafikusművész tervei alapján ötszínű ofszetnyomással a Pénzjegynyomdában készült.

szamot, s ezen megfejtők neve kerül majd be kedden dél előtt a szerencsekerékbe.

A fődíjak sorsolása nyilvános, érdeklődő megfejtőinket szívesen várjuk.

Bézi László

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NÉPSZABADSÁG

Cziglényi Ádám grafikusművész
1972 MÁR 25

bélyeggyűj

1021

Mars-kutatás

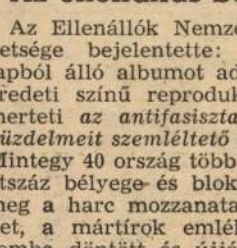

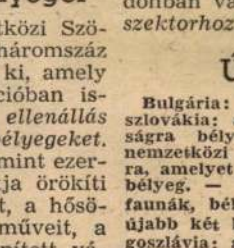

Korábban már jeleztük, hogy a Magyar Posta eredményeit tükröző ívet ad ki, amely szelvénnyel ö pár bélyeget tartalmaz. Az ív március 30-án jelenik m tás napján a posta alkalmi bélyegzőt használ.

Agarak

Előreláthatóan áprilisban a Magyar Posta agarakat ábrázoló, hétcímletű sorral gazdagítja a zoofilatélia híveinek albumát. A bélyegeket *Cziglényi Ádám* grafikusművész tervezte. 1956-ban és 1967-ben már jelent meg hazai kutyafajtákat ábrázoló sorozat.

Az ellenállás bélyegei

Az Ellenállók Nemzetközi Szövetsége bejelentette: háromszáz lapból álló albumot ad ki, amely eredeti színű reprodukcióban ismerteti *az antifasiszta ellenállás küzdelmeit szemléltető bélyegeket.* Mintegy 40 ország több mint ezerötszáz bélyege és blokkja örökíti meg a harc mozzanatait, a hősöket, a mártírok emlékműveit, a romba döntött és újjáépített városokat. Az albumban bemutatják a *fogoly- és koncentrációs táborok postáját* is és egyéb filatéliai dokumentumok is szerepelnek benne.

Felfedezés

Kétszáz éve annak, hogy bátor francia tengerészek az Indiai-óceánban felfedezték az Afrika déli csücskétől dél*guelen* és *Crozet* ből az alkalomból ta nagy alakú, 0,9 tékű bélyeget bocs a földgömb egy ré képen feltünteti a felfedezők útját, továbbá két korab jót és egy pingv szigetek 1893 óta donban vannak és *szektorhoz tartozn*

Újdons

Bulgária: hajóépíté szlovákia: az Európ ságra bélyegpár. — nemzetközi aeronaut ra, amelyet Kairóba bélyeg. — Elefántcs faunák, bélyegpár, újabb két bélyeg cs goszlávia: a Planicá ugróbajnokságra — zoló — 1,25 d bélye futballkupa-bajnoksá — Nagy-Britannia: négycímletű sor. — rek, öt bélyeg. — Ro 72 bélyegkiállításra b jetunió: G. Csicserin biztos emlékére 4 k geri madarak, ötcím Zéland: a XIII. ner rallye-re hatértékű s

és

a N... rs-kutatás
sszef... gő, négy
neg. A ... bocsá-

keletre eső
szigeteket.
a francia po...
0 frank névér-
átott ki, amely
zletén levő tér-
két szigetet, a
az Antarktiszt,
eli vitorlás ha-
int ábrázol. A
francia tulaj-
az *Antarktisz-*
ak.

ágok

s, 18 st. — Cseh-
a jéghokibajnok-
Egyiptom: a II.
ikai kongresszus-
rendeztek, 30 m
ontpart: tengeri
amelyhez később
atlakozik. — Ju-
ban rendezett sí-
ugrósáncot ábrá-
g. — Kamerun:
g, három érték.
természetvédelem,
Peru: régi ékszе-
mánia: a Belgica
élyegpár. — Szov-
volt külügyi nép-
bélyeg. — Ten-
letű sor. — Új-
nzetközi veterán
or.

zeumban de. 10 órakor: Európai kerámiaművészet. Vezető dr. Nékám Lajosné muzeológus.

Művészeti séta. Római kori erőd, középkori és barokk emlékek a Belvárosban. Találkozás de. 11 órakor a Petőfi-szobornál, vezető dr. Wellner István muzeológus.

A Nemzeti Múzeum aulájában de. 11 órakor: Ki mit tud? 1972. Az országos vetélkedő VIII. kerületi aranyérmeseinek műsora, műsorvezető Kuti Tamás.

Séta a Budai Várbarlangban. Nyitva de. 10-től du. 5 óráig. Bejárat az I. kerület, Úri u. 9. szám alatt. (Félórás séta vezetővel 5 forint.)

A Művelődési Házak programjából: A Fővárosi Művelődési Házban reggel 9-kor: Ki mit gyűjt? klub; az Egressy Bélyeggyűjtő Kör cserenapja; 10 órakor: Matiné. Gábor diák (zenés, romantikus, színes magyar film); du. fél 3, háromnegyed 5 és este 7 órakor: Nyírfaliget (színes, szinkronizált lengyel film); este 6-tól: Juventus táncklub, játszik a Juventus zenekar. — A **Gutenberg Művelődési Otthonban** de. fél 11 órakor: A Syrius együttes hangversenye Kovács Kati-

NDK
gyártmányú
TV
(nagyképernyős, kétnormás, a II. program vételére is)
Ára: 5400 Ft.
K...
ÖN ...
M...

Csiglényi Ádám, grafikus

A Botanikus kert jubileumára készült bélyegeket rajzolta.

— : Virágbélyegsorozat

3.

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. ápr. 19.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

PETŐFI NÉPE

Cziglényi Ádám, grafikus-művész

1971 OKT 20

200 éves a fővárosi botanikus kert

Bélyegsorozat a jubileumra

A posta október 29-én, a budapesti botanikus kert alapításának 200. évfordulója emlékére, 8 értékből álló bélyegsorozatot hoz forgalomba. A botanikus kert virág- és növényritkaságait ábrázoló 40, 60 és 80 filléres, valamint 1,—, 1.20, 2,—, 3,— és 5,— forintos bélyegek Cziglényi Ádám grafikusművész tervei alapján több színű ofszeteljárással a pénzjegynyomdában készültek. (MTI)

AUTÓVILLAMOS JAVÍ
TELEVÍZIÓ, HÁZTART
GARANCIÁLIS ÉS EGY
GYORS HATÁRIDŐRE

Bácska

A BOTANIKUS KERT JUBILEUMÁRA

Virágbélyeg-sorozat

A Posta október 29-én, a budapesti Botanikus kert alapításának 200. évfordulója emlékére 8 értékből álló bélyegsorozatot hoz forgalomba. A Botanikus kert virág- és növényritkaságait ábrázoló 40, 60 és 80 filléres, valamint 1, 1,20, 2, 3, és 5 forintos bélyegek Cziglényi Ádám grafikusművész tervei alapján többszínű ofszet-eljárással a Pénzjegynyomdában készültek.

(MTI)

1971 OKT 19

ESTI HÍRLAP

MAGYAR
HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., TÜKÖR UT 5.
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

SZABÓFIGYELŐ

nat. A helyi állami gazdaságban évente százezer má-

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

PEST MEGYEI HÍRLAP

1971 OKT 27

Cziglényi Ádám grafikusművész.

1971. OKTÓBER 27., SZERDA

102

Virágok – bélyegen

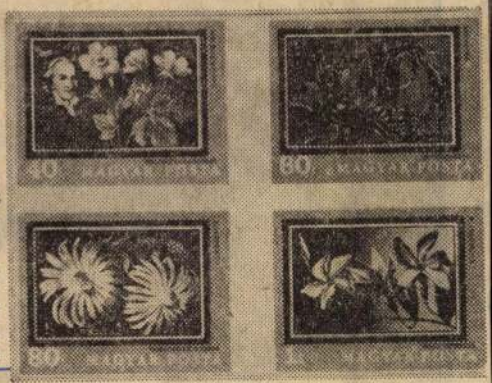

A Posta Vezérigazgatóság október 29-én a Budapesti Egyetemi Botanikus Kert alapításának 200. évfordulója alkalmából 40, 60, 80 filléres és 1,—, 1,20, 2,—, 3,— és 5,— forintos címletekből álló, virágokat ábrázoló bélyegsorozatot bocsát forgalomba. Cziglényi Ádám grafikusművész terve alapján, több színű ofszetnyomással, a Pénzjegynyomdában készült a sorozat. Winterl Jakabnak, a botanikus kert alapítójának arcképe látható a 40 filléres bélyeg bal oldalán. Később árusítani fogják a sorozat egyes címleteit is.

1971 OKT 27

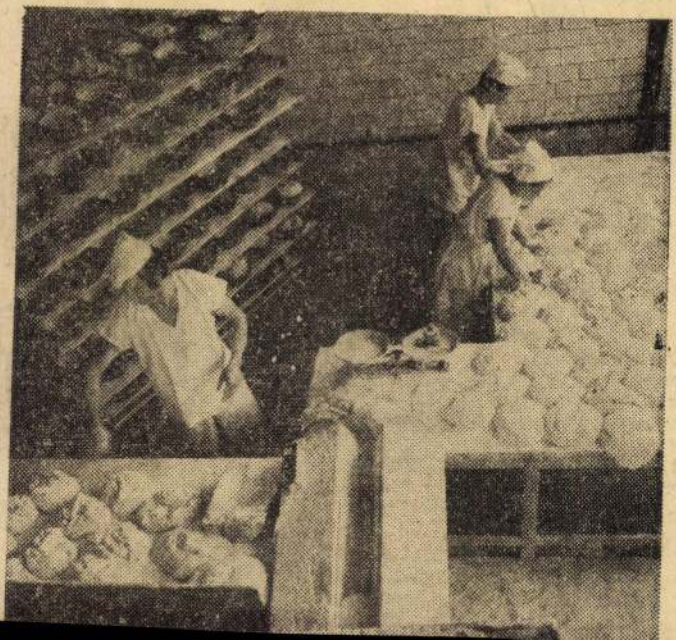

mdk.

Czigleényi Ádám grafikus

munkái:

Ábrák: a 19. old-on Mom,

" 29. " " Transelektró

Lengyel Lajos: Külkereskedelmi Propaganda-nyomdatermékeiről

Magyar Grafika 1961, 5. sz. 1. sz 17. l

MAGYAR HIRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Cziglényi Ádám, grafikusművész

DÉL MAGYARORSZÁG

1971 OKT 20

EMLÉKBÉLYEGEK

A posta október 29-én, a budapesti botanikus kert alapításának 200. évfordulója emlékére 8 értékből álló bélyegsorozatot hoz forgalomba. A botanikus kert virág- és növényritkaságait ábrázoló 40, 60 és 80 filléres, valamint 1.—, 1.20, 2.—, 3.— és 5.— forintos bélyegek Cziglényi Ádám grafikusművész tervei alapján többszínű nyomással a pénzjegynyomdában készültek.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

1971 OKT 16

Cziglényi Ádám grafikusművész

FILATÉLIAI HÍREK

A *Magyar Posta* a közeljövőben 8 értékből álló sort ad ki, abból az alkalomból, hogy 200 évvel ezelőtt alapították a budapesti tudományegyetem botanikuskertjét. A bélyegek a botanikus kert virágaiból mutatnak be néhányat: 40 fillér Waldstein pimpó, 60 fillér broméliák, 80 fillér virágzókő, 1 forint pusztai meténg, 1,20 Karenin sünkaktusz, 2 Ft kék tündérrózsa, 3 Ft homoki nőszirom, 5 Ft bánsági bazsarózsa. A 40 filléres bélyegen látható Winterl József Jakab (1739—1809) egyetemi tanár arcképe is, aki a botanikuskertet alapította. A 14 Ft névértékű sorozat 650 000 fogazott és 3000 vágott példányban jelent meg, s tervezője Cziglényi Ádám grafikusművész.

Numisphilatélist — ezen új fogalommal kell megismerkednünk. Ezen olyan belyeggyűjtő értendő, aki egyforma érdeklődéssel fordul a bélyeg- és az éremgyűjtés felé is. Az utóbbi időben egyre többen foglalkoznak a bélyeggyűjtésen kívül régi pénzek, érmék gyűjtésével és a nyugati bélyegkereskedők egy része rendszeresen árusít üzletében érméket is. Több ország pedig bélyegen mutatta be régi pénzeit.

Ma, amikor már teljes sorozatok is megjelennek aktok reprodukcióival, érdekes emlékezetbe idézni az első aktbélyeg megjelenésének történetét. Az első ilyen bélyeg Spanyolországban jelent meg 1930-ban és Goya híres és ismert „Meztelen Maya" című festményét ábrázolta. Akkor a katolikus egyház megkísérelte a bélyeg kiadását megakadályozni. Amerikai nőegyesületek kísérletet tettek, hogy kormányukat ebben az ügyben Madridban diplomáciai közbenjárásra bírják rá. Ezekkel a kísérletekkel azonban csak azt érték el, hogy a sorozat annak idején még inkább keresetté vált.

Nagy-Britanniában működik olyan bélyeggyűjtő kör, illetve club, melynek tagjai magyar bélyegeket gyűjtenek, illetve a magyar bélyegek gyűjtését mozdítják elő. A club tagjai kivétel nélkül „bennszülött" angolok.

Vas Tibor

Rádió? 15.30 Tehorárlak. 16.00 Az is ,az is... 18.10 Mikrofon előtt az irodalmi szerkesztő. 18.20 Slágerturmix. 19.16 Szeretünk nevetni... 19.35 Kapcsoljuk a Zeneakadémia nagytermét. 21.25 A Viológus Napok programjából. 21.40 Nóták. 21.56 A Rádió Dalszínháza. Kiküldetés. 23.10 Könnyűzene. 23.30 Operák.

---

műsor

részben, a Madách Kamaraszínházból. 21.47 A Magyar Népdal Hete. 22.20 Táncoljunk! 0.10 Melódiakoktél.

PETŐFI RÁDIÓ: 8.05 Külpolitikai figyelő. 8.20 Zátony. Zenés játék. 9.48 Válaszolunk hallgatóinknak 11.30 Jelképek erdején át. 12.00 Barokk zene. 12.30 Kitágult törzsasztal. 13.03 Operarészletek. 14.00 Népek zenéjéből. 14.30 Körkapcsolás. 14.50 Fúvószene. 15.00 Falvakban, mezőkön... 15.30 Közvetítés bajnoki labdarúgómérkőzésekről. 15.50 Századunk kórusműveiből. 16.05 Napraforgó. 17.05 Orvosi tanácsok 17.10 A hét műsorából. 17.44 Találja ki, hol járunk? 18.10 Gabi. II. 18.48 Bojtor Imre énekel. 19.06 Régi filmslágerek. 19.26 Jó estét, gyerekek! 19.35 Kisegyüttesek műsorából. 21.51 Alkotóműhelyben. 22.07 A Francia Rádió Filharmonikus zenekarának hangversenye. 23.47 Virágénekek.

SZOLNOKI STÚDIÓ: a 222,38 m-es hullámhosszon 18—19 óráig. Hétvégi kaleidoszkóp. Néprajzi gyűjtőúton. Jászdózsán. Ajánlat. Görbe tükör. Szerkesztik a hallgatók.

MOZI

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Czigléryi Ádám grafikusművész

NÉPSZAVA

1971 NOV 19

Új magyar bélyegsorozat

A „Lósport" elnevezésű, nyolc értékből álló bélyegsorozatot, amelyet Czigényi Ádám grafikusművész tervezett — az előzőek tévesen közölt időpont helyett — november 22-én adja forgalomba a magyar posta. A bélyegsorozat 650 ezer fogazott és 8 ezer fogazatlan példányban készült.

A XXIV. pártkongresszus határozataira utal a szovjet postaigazgatás öt értéket tartalmazó bélyegsorozata.

A Bolgár Népköztársaság fennállásának 25. évfordulóját két címletből álló sorozattal ünnepli a bolgár postaigazgatás. A bélyegeken a felszabadulási emlékmű, illetve a nemzeti lobogó látható.

Benvenuto Cellini (1500—1571), a nagy olasz aranyműves és szobrász halálának 400. évfordulója alkalmából bélyeget jelentetett meg az olasz posta.

Dante halálának 650. évfordulója alkalmából emlékbélyeget adott ki a Német Szövetségi Köztársaság postaigazgatása.

Portugália új, hat címletből álló bélyegsorozatában régi szélmalmokat mutat be.

Allende chilei elnök látogatásának emlékére bélyeget adott ki Ecuador postaigazgatása. (Dr. S. L.)

jár
észte
szálli
osztá
pírni
igyint
ipari
ti P
Váci

vi
ártas
lott
őt,
ezdő és gyakor-
adminisztrátort,
és gépírót fel-
Budapesti Textil-
ereskedelmi Vál-
Bp. V., Guszev
.

levő konfekció üze-
münkbe felveszünk. —
Jelentkezés személye-
sen vagy írásban: —
Konfekció Szövetke-
zet, Bp. XIII., Lehel
u. 14.

Telefon:
339—950/108.

Megközelíthető:
3-as, 15-ös, 12-es,
55-ös
villamosokkal,
43-as és 84-es

ket, reks
bútort,
hagyatéko

Veszek
pénzáron
bútorokat,
ruhanemű

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Czigelényi Ádám

MAGYAR NEMZET
1991 APR 22.

mányos
Tibor professzor képviselte.

— A **Nagyszombati Tudományegyetem** növénytani tanszékén 1770 őszén tartották meg az első előadásokat, az egyetem botanikus kertje pedig 1771 nyarán alakult meg. Az egyetem jogutódja, a budapesti Eötvös Loránd Tudományegyetem április 27 és 29 között tudományos ülésszakkal ünnepli a két intézmény jubileumát. A botanikus kert évfordulója alkalmából a Magyar Posta nyolc értékből álló jubileumi bélyegsort bocsát ki, Czigléngyi Ádám grafikusművész illusztrációival.

Lakó György, a Magyar

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-058, 337-748, 340-724

bizottság első titkárát és *Kovács* Antalt, a Vas megyei pártbizottság első titkárát szívélyesen búcsúztatták a központi pályaudvaron. Búcsúztatásukra megjelent többek közt Tano *Colov*, a Bolgár Kommunista Párt Politikai Bizottságának tagja, mi-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

MAGYAR IFJÚSÁG

1971 MÁJ 7

Cziglényi Ádám

200 éves botanikus kert

1770 szeptemberében hangzott el az első előadás a nagyszombati tudományegyetem növénytani tanszékén, s 1771 nyara óta pompázik az egyetem botanikus kertje. A jogutód, a budapesti Eötvös Loránd Tudományegyetem, április végén tudományos ülésszakkal ünnepelte a két intézmény jubileumát. Erre az alkalomra fél évig nyitva tartó tárlat nyílt a Józsefvárosi Művelődési Klubban, különféle, a botanikus kerttel foglalkozó kiadványok látnak napvilágot, s a Magyar Posta nyolc értékből álló jubileumi bélyegsort bocsát ki Cziglényi Ádám grafikusművész illusztrációjával.

mit, be is kell fejez-
án osztályfőnökével:
éval a VBKM-ben

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRMONDÓ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Cziglényi Adám grafikusművész

NÉPÚJSÁG
1971 NOV 7-1

BÉLYEG sarok

Tegutőbb a Budapest 1971. Nemzetközi Bélyegkiállítás idején kimutatták a Magyar Bélyeggyűjtők Országos Szövetségének hivatalos statisztikáját. A statisztika szerint Budapesten 913 körben 104 697, vidéken 1201 körben 87 088 felnőtt tagot, tehát összesen 2114 körben 191 785 tagot tartanak nyilván. A területi irodák közül a miskolci észak-magyarországi területi irodájához 232 kör, 16 730 taglétszám tartozik.

Az ifjúsági körök száma még nem végleges adatok szerint Budapesten 271 ifjúsági bélyeggyűjtő szakkörben 7633, míg vidéken 1215 szakkörben 30 695, összesen tehát 1486 ifjúsági szakkörben 38 328 ifjúsági gyűjtőt tartanak nyilván. Az ifjúsági szakkörök adatai még az elmúlt tanév végiek. Az ifjúsági körökről közölt adatokból a miskolci észak-magyarországi területi irodához 78 ifjúsági szakkör 1926-os taglétszámmal tartozik.

Az összesítés szerint a MABEOSZ-ban 230 000 gyűjtő működik és a körök száma az ifjúságiakkal együtt 3600.

A miskolci területi irodához érkező bélyegújdonság megrendelés értéke a III. negyedévben 1176 ezer forint értékű volt.

*

A nyolc címletet tartalmazó Lósport bélyegsorozat, amelyet Cziglényi Adám grafikusművész tervezett, november 15-én kerül forgalomba. Névértéke 15 forint lesz.

1972. május 12-én ünnepli fennállásának 50. évfordulóját a Szovjetunió V. I. Leninről elnevezett pionírszervezete. Ebből az alkalomból nemzetközi versenyt hirdettek meg, amelyre minden magyar bélyeggyűjtő pajtás pályázhat, akár egyénileg, akár a bélyeggyűjtő szakkörben közösen. A pályázat határideje: 1971. december 15. A pályázat feltételeit a MABEOSZ október 12-i körlevele tartalmazza.

Ezúton is felhívjuk a bélyeggyűjtő pajtásokat és az iskolák szakkörvezetőit, hogy minél többen vegyenek részt a pályázaton, kimutatva barátságunkat a szovjet pionírok iránt.

*

A festménysorok sokaságát ismét egy különös festménysorral gazdagította az Ajman sejkség. Olyan festményeket reprodukált, amely alkotásokat világhírű művészek készítettek és a gyógyászat, valamint a betegségek témájával foglalkoznak. A sorban a következő remekművek szerepelnek: Jean Steen: Beteg kislány és orvosa, valamint A szerelem betege, Gabriel Metsu: Beteg gyerek, J. Havicka: Orvosi látogatás, Rembrandt: Anatómiai óra, Ingresnek egy műve, Pietro Longhi: A gyógyszertár, és egy kórházi jelenetet ábrázoló XVII. századbeli fresko.

*

A világ első légiposta-gyűjtőjének joggal számíthatjuk I. Vilmos hollandi királyt, 1836. szeptemberben Angliából egy ballonnal szállított levelet kapott, amelyet Koblenzből azután földi úton kézbesítettek hozzá. A király megértette a légi úton történő postaszállítás fontosságát és a légi levélre saját kezűleg írta rá, hogy azt gondosan őrizzék meg. Így talán ő az első, aki légi úton szállított levelet eltett.

Németi V.

er pillanatnyil
em voltam ké
lehetőségek n
esen szeretem.
Az könnyebbe
a mindig gyű
Mert a szerel
zerűen eltűnik
bb.
miért nem n
kik délcegek
a önt. Jól tud
l, hogy enged
an is az az é
csinos volt, a

ta, a régi rendszerben szokásos megszólítást használva —, a palotába nem szabad senkit sem beengedni... nincs jogom...

Egy autó haladt el mel-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

1971 OKT 6 -

MAGYAR HÍRLAP

1971. OKTÓBER 6., SZERDA 11

1971 OKT 6

1021

FILATÉLIA

VIRÁGSOR

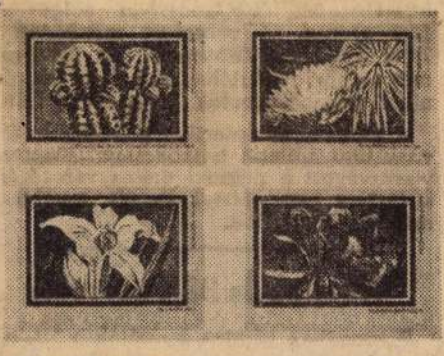

A múlt számban jelzett virágsor kibocsátása *október végére* várható. Tervezője: *Cziglényi Ádám* festő- és grafikusművész.

CZIGLÉNYI ÁDÁM

KARÁCSONYI BÉLYEGÖZÖN

A karácsony még messze van, de úgy látszik, a kedvelt motívum arra ösztönzi a postákat, hogy minél korábban bocsássák ki ünnepi bélyegeiket. A már eddig jelentkezettek számából arra következtethetünk, hogy ez évben is valóságos bélyegözön várható. *Egyesek már szeptemberben megjelentek, mint például Cayman-szigete hat, vagy Montserrat négy festményábrájú sora.* Egész sereg ország október elején vagy közepén kezdi bélyegen ünnepelni a karácsonyt. Így *Nagy-Britannia* a Canterrbury katedrális ablakfestményeit bemutató háromcimletű, *Antiqua, St. Lucia, St. Vincent* négy-négy festmény reprodukciójú sorral, Ausztrália hét, Guernsey négy, Gilbert és Ellice három, Norfolk egy bélyeggel. *Seychelles karácsonyi sorát gyermekek rajzolták. A Salamon-szigetek bélyegpárjából az egyik szintén iskolásgyermek műve. A Német Szövetségi Köztársaság* és *Nyugat-Berlin* novemberre jelezte egy feláras bélyeg kiadását.

MILLIÓS TAPÉTA

Mint az egyik svájci lap írja, a legrégebbi bélyeghirdetést 1841-ben adták fel a londoni *Timesban.* Egy fiatalember már 627 lebélyegezett bélyeget gyűjtött össze, és együttérző embereket keresett, hogy újabbakat küldjenek neki, mert a hálószobáját ezekkel akarja — kitapétázni. Hogy terve sikerült-e, nem tudni, de egy bizonyos, ilyen tapéta ma milliókat érne.

ALKALMI BÉLYEGZÉSEK

X. 7—10. Népművészeti bélyegkiállítás, Mezőtúr. — X. 8. 75 éves a Szolnok megyei Tanács Hetényi Gyula Kórháza, Szolnok. — X. 15—16. Egészségügyi bélyegkiállítás — Egyetemi napok — IX. Egészségügyi fotókiállítás, Pécs. — X. 16—17. 350 éves a Bocskay István Gimnázium, Hajdúböszörmény. — X. 16—25. A magyar farmakológiai társaság I. kongresszusa, Budapest.

LEGÚJABB

A szovjet posta következő újdonságairól kaptunk hírt: A Donec szénmedence 200 éves jubileumára, a Komi Autonóm Köztársaság fennállásának 50. évfordulójára négy-négy kopekes bélyeg, E. Rutheford (1871—1937) fizikus születésének centenáriumára arcképét ábrázoló 6 kopekes bélyeg.

Ötven éve alapították Belgiumban a sokgyermekes családok ligáját. Ebből az alkalomból 1,50 frankos bélyeget adtak ki.

Ceylonban Lenin arcképét ábrázoló 40 c. bélyeg jelent meg.

Nemzeti gyermeknapot rendeztek Nepálban és ezt 25 p. névértékű bélyeggel köszöntötték.

Bermuda négyértékű sort szentelt a golfjátéknak bemutatásának.

második fordulóba.

Kézilabda BEK-sorsolás

Pozsonyban kedden sorsolták a XI. női kézilabda BEK első fordulójának mérkőzéseit. Tizenöt csapat nevezett és engedélyt kapott a rajtra Izrael bajnoka is.

A BEK-szabályzat értelmében az urnából elsőnek kiemelt csapat, az NSZK-beli Hostenkiel, küzdelem nélkül jutott a második fordulóba. *A magyar bajnok, a Bakony Vegyész a szófiai Dimitrov csapatát kapta ellenfelül.* Az első mérkőzés a bolgár fővárosban kerül lejátszásra.

A világbajnokságra való tekintettel az első forduló mérkőzéseit, oda-visszavágó alapon, 1972. január 31-ig kell lejátszani.

Autós Európa-túra

Nagy az érdeklődés az *autósok 1971. évi Európa-túrája* iránt. A 13 ezer kilométeres távú nemzetközi viadalra *13 ország 60 csapatát nevezték.*

Az Európa-túra útvonala *Magyarországon is áthalad.* A versenyzők Csehszlovákia felől október 16-án 12 órától érkeznek Budapestre, majd éjszakai pihenő után október 17-én 5 órától folytatják útjukat a Balkán felé.

EREDMÉNYEK — ESEMÉNYEK

A MUOSZ ÉS AZ INTERPRESS rendezésében vasárnap teszi meg a Debrecen—Tokaj—Debrecen távot az autós rallye mezőnye. A versenyen 40 csehszlovák, lengyel, NSZK-beli és magyar autós indul.

A TÉLI OLIMPIAI JÁTÉKOK szervező bizottsága 38 ország versenyzőit várja Svájcba.

LABDARÚGÓ-MÉRKŐZÉST JÁTSZOTTAK a Mount Everesten, 4500 méter magasban. Az argentín hegymászók alkalmi futballcsapata 3:0-ra nyert egy nepáli vegyes csapat ellen.

A MAGYAR NŐI KOSÁRLABDA-VÁLOGATOTT kedden este a Sportcsarnokban Újvidék válogatottjával játszott és 79:45 (36:24) arányban biztosan győzött.

7500 kalóri
nagy teljesí

írásos megrendelést — előjegyzést — november 30-ig szállítunk

A JUG-SUPER olajkályha 120 légköbm
műhelyek, óvodák, bölcsődék, ...

M.D.K.

Ciglényi Ádám

A Puskin emlékbélyeghez kapcsolódó blokk terve.
1949, repr.

Pákozdi László: A magyar bélyegek monográfiája
Bp. 1967. 300.l.

Cziglényi Ádám

A XXi. Bélyegnappal kapcsolatban kibocsátott alkalami bélyeg képének terve. 1948.

Pákozdi László: A magyar bélyegek monográfiája.
Bp. 1967. 295.l.

Cziglényi Ádám M.D.K.

A XVII. Szakszervezeti Kongresszus alkalmából kibocsátott Szakszervezet II. bélyeg képének terve, 1948, repr.

Pékozdi László: A magyar bélyegek monográfiája. Bp. 1967. 294.l.

M.D.K.

Cziglényi Ádám

A Levelező Hét alkalmából kibocsátott 1 cimlet - ből álló alkalmi bélyeg terve. 1959. repr.

Pákozdi László: A magyar bélyegek monográfiája. Bp. 1967. 620.1.

M.D.K.

Cziglényi Ádám

Szovjet-holdrakéta, 1959 1 cimletből álló bélyeg terve, repr.

Pákozdi László: A magyar bélyegek monográfiája. Bp. 1967. 619.1.

M.D.K.

Cziglényi Ádám

A Balatoni Nyári Egyetem megnyitása alkalmából kibocsátott a Balaton idegenforgalmát propagáló 5 posta és 4 légiposta cimletből álló bélyegsorozatból 20 és 70 filléres, 1 és 1,70 forintos cimlet terve. repr. 1959.

Pákozdi László: A magyar bélyegek monográfiája. Bp. 1967. 612-613.l.

M.D.K.

Cziglényi Ádámá

A nemzetközi geofizikai év alkal,ából 7 cimletből álló bélyetsorozat terve, 1959. repr.

Pákozdi László: A magyar bélyegek monográfiája.
Bp. 1967. 597-998.l.

Cziglényi Ádám M.D.K.

Liszt Ferenc blokk terve, 1961. repr.

Pákozdi László: A magyar bélyegek monográfiája.
Bp. 1967. 683-684.1.

M.D.K.

Cziglényi Ádám

A XXII. Bélyegnappal kapcsolatban kibocsátott alkalmi légiposta bélyeg terve, 1949. repr.

Pákozdi László: A magyar bélyegek monográfiaája, Bp. 1967. 326-327.l.

NÉPÚJSÁG
Szekszárd

1972 MÁJ 16

Cziglényi Ádám
1021 grafikusművész

Bélyeg GYÜJTŐK

SAPPORÓTÓL — MÜNCHENIG

A Magyar Posta május folyamán 10 forint névértékű blokkot ad ki a közelgő olimpiai versenyek népszerűsítésére. Cziglényi Ádám grafikusművész terve alapján az Állami Nyomda készíti többszínű mélynyomással az új kiadványt, amelynek két szélére a téli és a nyári olimpia jelképei kerültek. Jobboldalon a Fuji előtt síugró ér talajt, baloldalt diszkoszvető nő készülődik dobáshoz az új stadionok és a müncheni olimpiai torony előterében. Középen a földgömb rajza mellett az olimpia öt karikából álló jelképe, fenn a televízióadásokat sugárzó műhold képe látható. A blokk alján a játékok latin jelmondata olvasható: Citius — Altius — Fortius (gyorsabban — magasabbra — bátrabban).

HÍREK

Togo húsvéti sorozatában Kolozsvári Tamás és a csak névjeléről ismert M. S. középkori mestereink festményeit vitte bélyegre. Magyar viseletet mutat be a Maldive szigetek (300 km² területű, 106 ezer lakosú köztársaság az Indiai-óceánban) legújabb bélyegén. Hat értékű sorozat európai népviseleteket ábrázol, köztük bő ingujjban, lobogó alsóban álló magyar legényt. A rajz a múlt század romantikáját idézi, amit betetőz a háttérben meghúzódó gémeskút és a tanya udvarán kapirgáló jószág. — Svájc a Pro patria (hazáért) elnevezésű, évente ismétlődő sorozatában ezentúl régészeti leleteket mutat be. Az idén a kőkorszaktól a középkor kezdetéig távoleső időszakok kincsei kerültek sorra négy bélyegen, amelyek közül a harmadik értéken ábrázolt, Marcus Aurelius császár arcvonásait megörökítő aranyszobor szépsége még a szakembereket is meglepte. — Az NSZK június elején már az olimpia ötödik népszerűsítő sorozatát adja ki. Egy hónap múlva az új sportlétesítményeket levelezőlap nagyságú blokkon légifelvételről ismerhetjük meg. — A taivani múzuem két kéziratos tekercsének gyönyörű képeit ábrázoló bélyegekkel akarja felhívni a figyelmet magára a politikailag egyre jobban levitézlő Csang Kai-sek rezsim. A festmények a Ming korszakban (1368—1644) készültek, bélyegen még nem látott méretű tömegjeleneteket ábrázolnak, egy összefüggő öt címletes bélyegen 1099 ember és 785 ló számolható meg.

TÖRTÉNELMI BÉLYEG

A második világháború során tartott jaltai konferencián a szovjet delegáció mint vendéglátó, egy érdekes, felülnyomott bélyeggel kedveskedett a filatelista Franklin D. Rooseveltnek, az USA elnökének. A különlegességből, amelyre a „Moszkva — San Francisco repülés az Északi-sarkon át, 1935. 1 rubel" szövegű felülnyomás véletlenül fordítva került, csak 35 példány létezik és a svájci Zumstein katalógus 2500 frankra értékeli.

A sarki útvonalat a légiforgalmi társaságok képviselői még az 1920-ban tartott konferenciájukon is képtelenségnek tartották. A szovjet emberek a sarki terület felkutatásában, repülésekben úttörőszerepet vállaltak, így került sor arra a kísérletre, amelyet a szovjet posta a Roosevelt-nek is átadott bélyegen megörökített. A felülnyomott kiadás szabályosan sikerült példányai is értékesek: 350, illetve pecsételten 300 frankba kerülnek. A világritkaságnak számító fordítottak mellett 2200 darabon az amerikai város neve kis „f" betűvel van nyomtatva, ezt a változatot a hibátlanoknál mintegy 100 frankkal becsülik többre.

1935. augusztus 3-án indult útjára a tapasztalt sarki repülő, Levanevszkij. Az aránylag gyenge egyfedelű, egymotoros gép nem bírta az út megpróbáltatásait, a Barents-tenger környékéről az olajadagoló meghibásodása miatt vissza kellett Moszkvába térnie. Levanevszkij arcképe már 1935. januárjában a Cseljuszkin expedíció megmentésével kapcsolatban bélyegre került, a sarki repülési kísérletre ezt a bélyeget látták el felülnyomással. A világnak újabb, erősebb repülőgépeket kellett megvárnia, míg a kontinensek között legrövidebb út (több, mint 5 ezer kilométeres távolságcsökkenés) valósággá lett. 1954. óta a sarki útvonalon menetrendszerűen közlekednek az utasszállító repülőgépek.

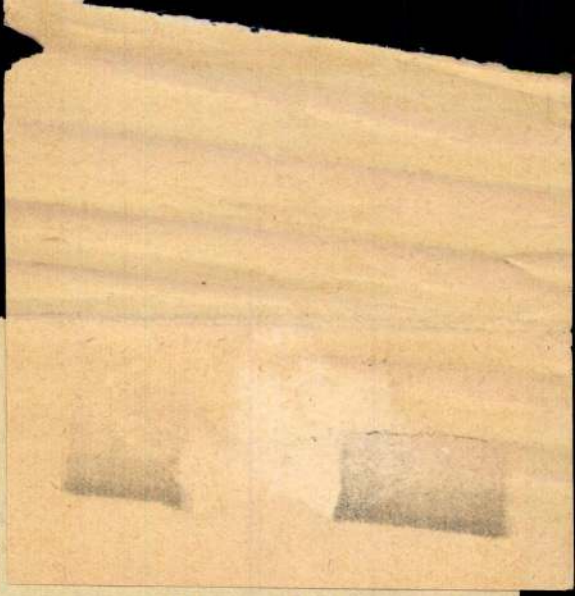

Kosárlabda NB II.

Győzelem a veretlen C

Szekszárdi Vasas—Csepel 51:4

Szekszárdon, 200 néző előtt Szitytya és Bacsfai bíráskodása mellett került sor a mérkőzésre. Szekszárd csapatában a következő játékosok kaptak helyet: Falvai (—), Skoda (19), Sáfrán (4), Faragó (—), Mechtl (3), Csere: Ulrich (17), Binder (8), Schmidt (—). A szekszárdi lányok nagyon fogadkoztak, hogy a veretlen Csepelt legyőzik, és ez sikerült is. Mindkét csapat szoros emberfogással kezdett. Jó volt az iram, szép megoldásoknak tapsolhatott a közönség. A 7. percben a vendégek vezettek 12:8-ra, de a 15. percben már Szekszárd vezetett 22:18 arányban. Ekkor a Csepelben helyet kapott a 184 centiméter magas Kerner, aki gyorsan hat pontot szerzett. Buttás edző több cserét hajtott végre, majd az utolsó percekben áttértek a zónavédekezésre a hazaiak.

A második félidőben a Vasas zónázott, míg a Csepel továbbra is emberfogást alkalmazott. A 4. percben Skoda és Binder révén már 36:33-ra vezetett a Vasas. A 15. percben 49:44 volt az eredmény. A vendégek rendkívül lelkesen játszottak és a 19. percben kiegyenlítettek. (49:49). Nagy taktikai harc folyt és a közönség lelkes biztatása közepette Ulrich ért el kosarat, és ezzel kialakult a végeredmény, 51:49. Befejezés előtt 1

A megyei labdarúgó-b

Elmaradt a Tengelic—Fadd mérkőzés — D
— Öngóllal győzött Simontorny

A megyei labdarúgó-bajnokságról szóló beszámolónk élére kívánkozik, hogy elmaradt a Tengelic—Fadd mérkőzés. A tengelici sportvezetőktől nyert információk szerint a mérkőzés elején a játékvezető kérte a pályahitelesítési jegyzőkönyvet, de mivel ez nem volt, a játékvezető nem vezette le a mérkőzést. Major József sportköri elnök szerint a szekszárdi járási TS néhány hete megígérte, hogy küld pályahitelesítéshez szükséges nyomtatványt, amit azonban nem kaptak meg. A sportkör elnöke szerint nemrég szóltak a szekszárdi járási TS elnökének, aki azt mondta — a tengeliciek szerint — hogy ebből ne csináljanak gondot, majd ő elintézi. Mindenesetre a labdarúgó-szövetségnek nehéz lesz döntenie az ügyben.

A listavezető Fornád Hőgyészen, 3:0-s félidő után 5:0 arányban győzött. A hőgyészi csapatnál komoly problémák vannak, ismételten ezt kell megállapítanunk. A Fornád elleni mérkőzésen például csak tíz emberrel tudott kiállni a hazai csapat. A sportkör elnöke szerint a játékosokban kell keresni elsősorban a hibát, míg a játékosok úgy nyilatkoznak, hogy a sprotkör részéről nem törődik velük senki, és ezért jutottak el a jelenlegi mélyponthoz.

Kisdorog hengerelt Gyönkkel szemben. 8:0-ra nyert a hazai csapat, közben Cseke és Fazekas egyaránt mesterhármast ért el. Dombóvárott Bölcske ismét lelkesen játszott és mint dombóvári tudósítónk közölte, különösen a védelem tett ki magáért, ezért kellett a hazaiaknak beérni az 1:1-es döntetlennel. Tolnán Simontornya csak öngóllal tudta elvinni a két bajnoki pontot. Tudósítónk értékelése alapján a döntetlen igazságosabb lett volna.

Tamásiban Szedres volt a vendégesapat, ahol a hazai gárda nyert, 2:1 arányban. A mérkőzésnek volt egy sérültje is. Befejezés előtt 16 perccel Bálint megsérült és már nem is tudta folytatni a játékot. Dunaföldvárott az Alpári SE ellen 1:0-ra nyert a hazai csapat, Rivnyák góljával. A mérkőzésről sajnos nem kaptunk részletes tudósítást.

A bajnoki táblázat élén Fornád áll, 35 ponttal. Simontornyának 31, Dombóvárnak és Bölcskének 29—29 pontja van. A bajnoki táblázat alján Gyönk áll hét ponttal, majd az Alpári SE, Fadd és Hőgyész következik.

Az ifjúsági bajnokságban a Szekszárdi Dózsa előnye hét pont Dombóvárral szemben. A Szekszárdi Dózsa ifistái eddig 101 gólt lőttek, ugyanakkor Szedres 107-et kapott.

FORNÁD—HŐGYÉSZ 5:0 (3:0)

Hőgyész, 50 néző. Vezette: Kiss II. A fornádi csapat a következő játékosokkal szerezte meg a győzelmet. Kovács I. — Buczkó, Priger, Kaló, Hadobás, Kovács III., Németh I., Délczeg, Pencs, Németh II., Stemler. Fornád lépett fel támadólag és a 10. percben Németh II. góljával vezetett a vendégesapat. A 21. percben ismét Németh II. talált a hálóba, majd hosszú mezőnyjáték után a 40. percben Délczeg volt eredményes. 3:0.

A második félidőben is Fornád irányította a küzdelmet, a hazaiak csak elvétve vezettek egy-két erőtlen támadást. A 15. percben Hőgyész 11-eshez jutott, melyet Magyar rúgott, de Kovács a labdát kivédte. A 20. percben a játékvezető ismét 11-est ítélt, de ezúttal Hőgyész ellen, melyet Kaló értékesített. 4:0. Befejezés előtt 3 perccel Németh állította be a végeredményt. 5:0.

Végig szakadó esőben, csúszós, mély pályán játszott a két csapat, [illegible] vendégek biztosan győztek.

Cseke, Domonkos, Kerekes, Fazekas, Illés. Csere: Antal II. Gyönk Zsiga — Borsányi, Zsilinszky, Gaál, Habjanecz I., Balázs, Császár Brisztella, Habjanecz II., Szabó Kocsis. Hatalmas eső mélyítette a pálya talaját. A 10. percben már látható volt, hogy a gyenge vendégcsapat nem tudja elkerülni a nagyarányú vereséget. Az első gólt az 5. percben Illés lőtte. 1:0. A 8. percben Cseke, majd a 15. percben ismét Cseke volt eredményes. 3:0. Vihar miatt 15 percig szünetelt a játék.

Szünet után az 5. percben Cseke mesterhármasával 4:0. Három perccel később Kerekes talált a hálóba. 5:0. A 13., a 25. és a 37. percben Fazekas szerzett mesterhármast. 8:0.

Teljesen egyoldalú mérkőzésen a hazaiak könnyedén nyertek. Jók: Illés, de a többi játékos is dicséretet érdemel, a vendégeknél Zsiga és Zsilinzsky játéka érdemel említést.

— Domokosné —

DOMBÓVÁR—BÖLCSKE 1:1 (1:1)

Dombóvár, 100 néző. Vezette

MDK

Czigléryi Ádám, [ ]

Közsemüködik reprezentatív naptárak megtervezésében.

— : Gyönyörű naptárak 8

ESTI HIRLAP Bp, 1967, dec. 15.

MDK

Cziglényi László [.]

Közreműködik reprezentatív naptárak megtervezésében.

—: Gyönyörű naptárak 8

ESTI HIRLAP Bp. 1967. dec. 15.

Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

BÉKÉS MEGYEI
NÉPÚJSÁG

1967 DEC 31

1021

Cziglényi Ádám

FILATÉLIA

Megjelent a téli olimpiai blokk

Az év utolsó magyar bélyege december 30-án jelent meg a Grenoble-ban megrendezésre kerülő X. Téli Olimpiai Játékok alkalmából. A 10 Ft névértékű blokkhoz rövidesen sor is csatlakozik. A blokkot Cziglényi Ádám grafikusművész tervezte.

Czigléry Ádám grafikus

A X. téli olimpia (Grenoble) alkalmából bélyegek tervezett (említve)

~~Vas~~ Heves Megyei Nagyság, 1967 XII. 31

MDK

Szigéthy Ádám, grafikus

A téli sportjeleneteket ábrázoló

Olimpia blokk tervezője.

— : Bélyeggyűjtés 10.

Népszabadság. Bp., 1967. dec. 9.

Ziglényi Ádám, grafikus

A budapesti botanikus kert 200 éves jubileumára kibocsájtandó bélyegsort tervezte.

bélyeggyűjtés

— : Mi várható? 10.

Népszabadság, Bp. 1971. aug. 28.

Czigléryi Ádám, grafikus

A bélyegsor tervezője

4 bélyeg: Repr.

bélyeggyűjtő

—: Virágsor

10.

Népszabadság, Bp. 1971. okt. 2.

Oziglémyi Áldám, grafikus

A hétcímletű bélyegsort tervezte.

bélyeggyűjtés

— : Agarak 10.

Népszabadság, Bp. 1972. március 25.

Czigléniyi Ádám, grafikus

Sapporótól Münchenig elnevezésű blokk tervezője.

—: Olimpiai bélyegblokkot ad ki a posta 8.

ESTI HIRLAP, Bp. 1972. jún. 3.

Cziglényi Ádám, grafikus

A 10 ft-os blokk tervezője.

A bélyeg: — Repr

bélyeggyűjtés

—: Sapporótól Münchenig

10.

Népszabadság, Bp. 1972. máj. 6.

Ciglényi Ádám, grafikus

A nyolc bélyegből álló sort tervezte.

↓

bélyeggyűjtés

— : Labdarúgó Európa Bajnokság 10.

Népszabadság, Bp. 1972. ápr. 8.

ESTI HÍRLAP
1972 JUN 3

Cziglényi Ádám grafikusművész

Olimpiai bélyegblokkot ad ki a posta

Egy hét múlva igazi csemegét kapnak a filatelisták: a posta június 10-én 10 forintos bélyegblokkot hoz forgalomba. A Sapporótól Münchenig elnevezésű blokk — amely Cziglényi Ádám grafikusművész tervei alapján tíz színű raszteres mélynyomással az Állami Nyomdában készült — egyebek között a téli és a nyári olimpia emblémáját, tv-adótornyot és távközlési mesterséges holdat, a müncheni stadiont és a Fudzsijamát ábrázolja. (MTI)

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

látható küzdelmes, izgalmas találkozóra van kilátás, amelyen végül is a küzdőképességnek lesz majd döntő szerepe."

Az Egri Dózsa ellen 1:0-ás vezetés után 1:3-ra végződött találkozóról sok szó esett a hét végén a Vasas háza táján is:

„Idősebb játékosainkkal őszintén értékeltük a mérkőzést

— mondta Vadász Károly, a piros-kékek edzője —, s megállapítottuk: *bármit tesznek a csapat nagy múltú, ismert nevű tagjai, a legnagyobb akarás ellenére sem tudnak többet*

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1972 JUN 2-

Cziglényi Ádám grafikus munkája

Népszava

Magyar olimpiai bélyegblokk

Június tizenkettő hozza forgalomba a magyar posta az olimpiai játékokra utaló 10 forint névértékű bélyegblokkot. Ámelyet Cziglényi Ádám grafikusművész tervezett.

*

Május 14-én avatták fel Berlinben a fasisztákellenes harcban elesett lengyel katonák emlékművét. Ebből az alkalomból bélyeget hozott forgalomba a lengyel posta.

*

Georgi Dimitrov (1882—1972) születésének 90. évfordulója alkalmából kilenc bélyegből és egy blokkból álló sorozatot hozott forgalomba a bolgár posta.

*

A Dél-ázsiai Maldív Köztársaság hat bélyegből álló sorozatán különféle népviseleteket, köztük magyar népviseletet mutat be, háttérben parasztházat, udvarán gémeskúttal.

*

Az április 29-én forgalomba hozott Labdarúgó Európa Bajnokság elnevezésű bélyegsorozat 40, 60, 80 filléres, 1,—, 1,20 és 2,— forintos címletelt a magyar posta ívben is elkészíttette, illetve kiadta.

*

A „Szigetközi napok" alkalmából a mosonmagyaróvári 1. számú postahivatal június 12-ig az eseményre utaló különleges bélyegzőt használ. (Dr. S. L.)

NÉPSZAVA

ipari vállalat

FELVESZ:

gyakorlattal rendelkező, érettségizett

gyors- és gépírót,

kezdő gép- és gyorsírót,

gyakorlattal rendelkező szövődei önálló

időelemző-normást.

Jelentkezéseket

Lehetőség 312296-c

jeligére

a Budapest,

Felszabadulás téri

hirdetőbe kérjük.

Ívételre keresünk

akorlattal rende.kező

ktárvezetőt és be-

tott raktárkezelőt.

on Ktsz. Budapest,

.. Majakovszkij u. 16

Hajtómű és Felvonógyár

I. sz.

Gyáregysége,

óráig, vagy tele

664-832, Kiss

főosztályvezető h

nál.

A VBKM. »V

GYÁRA

FELVES

GYORS-

GÉPÍRÓNŐK

SZTK ügyinte

Jelentkezés:

a gyár

személyzeti

osztályán,

hétfőtől pénte

Budapest, XI

Kőérberki út

Telefon:

362—200, vagy 6

022/284 mell.

Megközelíthető

Kosztolányi De

térről 87-es a

busszal (kb. 20 p

Kárpitos szakmu

22 éves gyakor

állást változtatna

Minden variáció

kel. Esetleg idős

ügyvegyi kisparos

helyvezetését is v

Czigléryi Ádám, grafikus

L: Zsiha Sabolcs

-: Hazai újdonságok. 12

Nipszabadság Bp. 1979. máj. 11.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Hajdú-Bihar megyei Napló

Ujfalusi Ádám

DEC 12.

1021

Filatélia

A grenoble-i olimpia blokkja

A grenoble-i téli olimpia tiszteletére a posta emlékblokkot bocsát ki. Névértéke 10 forint. Tervezője: Cziglényi Ádám, kiváló grafikusművész, aki már sok szép bélyegünket tervezte. A blokk rövidesen bélyeg sorral egészül ki.

Karácsonyi bélyegözön

Még nem volt év, amelynek karácsonyára öt világrész postái ilyen buzgón igyekeztek volna bélyegekkel is hangulatossá tenni az üdvözlő lapokat, mint az idén. Némely országban annyira siettek, hogy le ne késsenek, hogy már októberben megkezdték a kibocsátását, de amelyek novemberre vagy decemberre „halasztották" azok is jóelőre beharangozták kiadványaik megjelenését, nemcsak a hazai közönségre számítva, hanem a motívumgyűjtőkre is. Ezenkívül egyes államok, mint például Ausztria, még külön rajzos bélyegzőt is használnak. Természetesen a karácsonyi bélyegek között vannak nagyon szépek és művésziek, főképpen azok, amelyek világhírű festményeket reprodukálnak. Ezzel szemben meglepő a guyanai bélyegpár, amelyen — beszélő papagáj az ábra. Többek között a következő országok jelentkeztek karácsonyi bélyeggel: Ausztrália, Ausztria, Anglia, Belgium, Dahomey, Fülöp-szigetek, Gibraltár, Guyana, Kanada, Leichtenstein, Luxemburg, Malawi, Málta, Norfolk-szigetek, San Marino, St. Lucia, USA és a Vatikán.

Bélyegjubileumok

Malájföld most ünnepli első bélyege kibocsátásának centenáriumát. Ebből az alkalomból három trapéz alakú bélyeget bocsátott ki. Mindegyiken két ábra van: egy malaysiai és egy az 1867. évi sorból, nagy örömére a „bélyeg a bélyegen" elnevezésű népszerű motívum híveinek.

Hetven évvel ezelőtt bocsátották ki az első togói bélyeget. Ebből az alkalomból nyolc értékű sort adtak ki saját bélyegeik reprodukciójával és a filatéliai életből vett jelenetekkel, mint kiállítás, albumnézés, aukció, bélyegüzlet, bélyegautomata. Amikor első bélyegei megjelentek, Togo még német gyarmat volt, és német bélyegeket használtak. Bélyeget itt csak 1897-ben hoztak „TOGO" felülnyomással forgalomba. 1914-ben, az első világháborúban, francia—angol megszállás alá került az afrikai gyarmat, és ez a bélyegek felülnyomásán is megmutatkozott. 1924 óta önálló bélyegeket ad ki. 1958 óta pedig mint független köztársaság, változatos ábrájú bélyegekkel jelentkezik. Néhány régebbi kiadás világritkasági szintet ért el.

H. E.

Egy félóra múl-

rmes

tolt a csapat, Debrecenben kettős győzelmet arattunk — a Szondy SE és a Vasas ellen —, Orosházán legyőztük — nem először — a Ferencvárost. Közben Orosházán a vendéglátóktól kikaptunk. A mostani fordulóban a Bp. Honvéddal szemben nem volt sok keresnivalónk, nem véletlen az, hogy a fővárosi csapat biztosan megnyerte ebben a fogásnemben is a bajnokságot. Győztünk a Bp. Spartacus ellen és a Diósgyőrt is megvertük — fölényesen. Az NB I. egyik meglepetése volt, hogy a diósgyőriek teljesen legyengültek, egyetlen pontot sem szereztek, és kiestek az NB I-ből, a Bp. Spartacus csapatával együtt. Számunkra — folytatta Szabó Lajos — a legizgalmasabb mérkőzés az utolsó összecsapás volt, melyet a Vasas vívott Orosházával. Döntetlen esetén miénk lett volna az ezüstérem. Szurkoltunk is az orosháziaknak, akik — enyhén szólva — nem fejtettek ki nagy ellenállást, példa erre, hogy még Botond is vereséget szenvedett Bajkótól. Mindenesetre nagyon örül a gárdánk annak, hogy csapatuk a legjobb vidéki együttesként került ki a bajnoki küzdelmekből, és a harmadik helyezésünk is figyelemre méltó teljesítmény, biztató a jövőre nézve. A bajnokság befejeztével nincs pihenő. Januárban a legjobbak után alapoznak majd, az olimpiai felkészülés jegyében edzenek a birkózók. Erre az alapozásra a VSC-ből Ölveti, Fodor, Kovács és ... meghívást kapunk a Magyar Birkózószövetségtől. Remélem, hogy közülünk Ölveti jól szerepel, visszakapja nemzetközi versenyzési jogát is, s így nincs kizárva az, hogy ismét utazhat — Mexikóba.

Fülep Kornél

SPORT

ődöntő

MGM Vasas 4:0, Nyíregyházi Spartacus—MGM Vasas 4:0, Nyíregyházi Spartacus—Farkaslyuki Bányász 3:1, MGM Vasas—Farkaslyuki Bányász 3:1.

Az elődöntő végeredménye: 1. Újpesti Dózsa, 2. Nyíregyházi Spartacus, 3. MGM Vasas, 4. Farkaslyuki Bányász. A csoportból az Újpesti Dózsa és a Nyíregyházi Spartacus jutott tovább.

mek az úttö

ntőin

más helyein legjobban szereplő fiatalok. Ebben a sportágban ugyanis Debrecen legjobb három versenyzője is részt vehet az országos döntőn a megyei legjobbak

Magyar Hírdető
SAJTÓFIGYELŐ
Bp. V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Cziglényi Ádám

SZOLNOK MEGYEI
NÉPLAP
1967 DEC 10

BÉLYEGGYŰJTŐKNEK

1021

Grenoble-i olimpia blokkja

A Grenoble-ban megrendezésre kerülő . téli olimpia tiszteletére a posta emlékblokkot bocsát ki. Névértéke 10 forint. Tervezője: Cziglényi Ádám, kiváló grafikusművész, aki már sok szép bélyegünket tervezte. A blokk rövidesen bélyeg sorral egészül ki.

Karácsonyi bélyegözön

Még nem volt év, amelynek karácsonyára öt világrész postái ilyen buzgón igyekeztek volna bélyegekkel is hangulatossá tenni az üdvözlő lapokat, mint az idén. Némely országban annyira siettek, hogy le ne késsenek, hogy már októberben megkezdték a kibocsátását, de amelyek novemberre, vagy decemberre „halasztották", azok is jóelőre beharangozták kiadványaik megjelenését, nemcsak a hazai közönségre számítva, hanem a motivumgyűjtőkre is. Ezenkívül egyes államok, mint például Ausztria, még külön rajzos bélyegzőt is használnak. Természetesen a karácsonyi bélyegek között vannak nagyon szépek és művésziek, főképpen azok, amelyek világhírű festményeket reprodukálnak. Ezzel szemben meglepő a guyanai bélyegpár, amelyen — beszélő papagály az ábra. Többek között a következő országok jelentkeztek karácsonyi bélyegekkel: Ajman, Ausztrália, Ausztria, Anglia, Belgium, Dahomey, Fülöp-szigetek, Gibraltár, Guayana, Kanada, Liechtenstein, Luxemburg, Malavi, Malta, Norfolk-szigetek, San Marino, St. Lucia, USA és természetesen a Vatikán.

Bélyegjubileumok

Malájföld most ünnepli első bélyege kibocsátásának centenáriumát. Ebből az alkalomból három trapéz alakú bélyeget bocsátott ki. Mindegyiken két ábra van, egy malaysiai és egy az 1867. évi sorból, nagy örömére a „bélyeg a bélyegen" elnevezésű népszerű motivum híveinek. A mai és a régi bélyegek szembehelyezése egyben a gyarmati sorból való kiemelkedés szimbóluma is.

H. E.

ak és japánok a szakács-
művészet számára is te-
nyésztették.

Hippokratész és tanítvá-
nyai szemölcsök és külön-
féle bőrsérülések gyógyítá-
sára egérvért használtak.
A XII. században Európá-
ban epilepsziát gyógyítot-
tak a háziegerek vérével,
egy XIII. századból szár-

Holdra és a többi é
tekre is maga előtt
majd a fehérszőrű ki
latokat.

Sugár-vihar köz
született az em

Amerikai geofizikus új hipotézise

Az amerikai geofizikusok szövetségének 1967. évi gyűlésén dr. Bruce Heezen egy új hipotézist terjesztett elő az ember keletkezésének körülményeiről: 700 000 évvel ezelőtt egy kozmikus katasztrófa óriási változásokat hozott magával földgolyónk történetében.

Ennek a sorsdöntő eseménynek naplóját maga a Föld írta meg. Lapjait és ezeknek följegyzéseit az óceán mélyének lerakodásai őrzik, és a tudomány assan-lassan kibetűzi őket.

Napló az óceán mélyén

Mindenki ismeri azt az egyszerű iskolai kísérletet, amikor egy elektromágnesre papírlapot helyezünk és erre vasreszeléket szó-

runk. Ezek rögtön összeszaladnak a mágnes erővonalai mentén, a két pólus között. Ugyancsak tudott dolog, hogy bármilyen gyengén is, de mindegyik részecske átveszi a mágnesességet és ez a tulajdonsága akkor is megmarad, ha a mágnest eltávolították.

Ugyanígy történt ez a földgolyónkon is. Millió és millió éven keresztül a folyók köveket, homokot, iszapot sodortak az óceánok felé. A kövek és az ezekben levő mágneses anyagok — magnetit és hematit — a tengerekbe kerültek. Ott egy ülepedési folyamat állott be: a nehezebb darabok gyorsabban, a könnyebbek lassabban merültek el. Mindegyiknek volt azonban elideje ahhoz, hogy hozzáil

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

SZOLNOK MEGYEI
NÉPLAP

Cziglényi Ádám

1021

Bélyegsarok

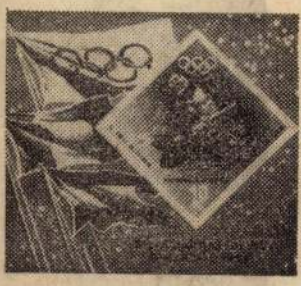

A februárban Grenobleban megrendezésre kerülő X. téli olimpia alkalmából — a már korábban kibocsátott 10 forintos blokkon kívül — a posta január végén nyolc bélyegből álló, 15 Ft névértékű sort adott ki. A bélyegeket, épp úgy, mint a blokkot, Cziglényi Ádám grafikus-művész tervezte.

TÖRTÉNELMI BÉLYEGEK

Az önkormányzathoz, vagy függetlenséghez jutott országok bélyegen is sietnek hírt adni erről. Így legutóbb a brit Mauritius az önkormányzat elnyerése alkalmából a forgalmi sort „Self Govermont" felülnyomással látta el. Nauruban viszont a forgalmi bélyegek „Nauru Köztársaság" felülnyomást kaptak. A most megalakult Déljemeni Köztársaság kiadta három értékből álló első bélyegsorát, amely földgömböt, Aden térképét és kikötőjét ábrázolja. Barbados a függetlenség, Burundi pedig a köztársaság megalakulásának első évfordulójára 4—4 bélyegből álló sort jelentetett meg. Nigéria a köztársaság 4. évfordulójára (három értékű sorral), a Középafrikai Köztársaság a 9. jubileumra jelentkezett új bélyeggel.

MŰVÉSZET AZ EGÉSZ VILÁGON

Az utóbbi időben igen sok művészeti vonatkozású bélyeg jelent meg. (A festmény-ábrájú bélyegek száma egyébként már olyan nagy, hogy Brüsszelben 364 oldalas katalógust adtak ki. Nemrég Panama nyolc bélyegen Goya-festményeket, majd világhírű művészek állatábrázolásait reprodukálta. Paraguay új bélyegein kilenc híres klasszikus szobor; a belgiumi újdonságokon két híres, műemlékszámba menő faliszőnyeg látható. — Különleges Belgium úgynevezett Szolidaritás-sora, amelynek hat egysége összerakva P. Breughel Játékok című festményének egy részletét ábrázolja. — Művészi templomi üvegfestmények láthatók egy francia bélyegen. Andorra XVI. századi freskókat, Luxemburg művészi vázát, Indonézia Raden Saleh (1813—1880) két festményét, Mali Toulouse-Lautrec két alkotását mutatja be. — Ecuador festménysorának legújabb értékén Raffael egyik műve került sorra. Jugoszláv művészek alkotása szerepel öt bélyegen. Szép festménysorral jelentkezett Nagy-Britannia. A délarábiai Kathiri bélyegein japán festmények szerepelnek. Lengyelország is adott ki nyolc értékű festmény-sort.

ényruha mai változata, pa-

Horgolt gyapjúruha fiata
moszkvai Nemzetközi
modell

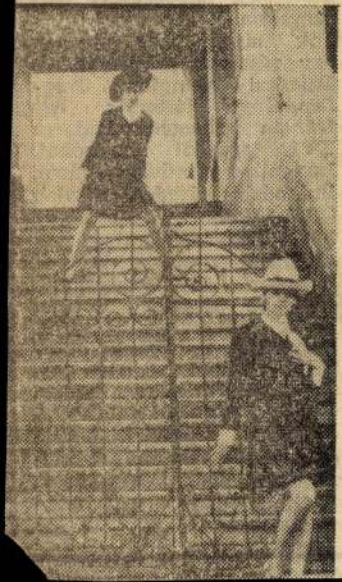

Magyar Hírdető
SAJTÓFIGYELŐ
Bp. V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Cziglényi Ádám

BÉKÉS MEGYEI HÍRLAP

DEC 8
1021

Péntek

Filatéliai hírek

Békés megye és Békéscsaba bélyeggyűjtői országosan figyelemreméltó eredményt értek el

Az elmúlt hetekben országszerte ünnepi bélyegkiállításokat rendeztek a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 50. évfordulója tiszteletére. Békéscsabán „A Nagy Október fénye beragyogja a világot" című ünnepi bélyegkiállítást a Fegyveres Erők Klubjában november 30-án nyitották meg ünnepélyes keretek között.

Minden elismerést megérdemelnek, nemcsak a nagyszerűen sikerült és nagy közönségsikert aratott kiállítás rendezői, hanem mindazok a MABÉOSZ-aktívák, akik az utóbbi évek során megszerettették a bélyeggyűjtést. Nemcsak a filatélia eszméjét népszerűsítik, nemcsak a szép bélyegeket propagálják, hanem a tanácsok művelődési szerveivel, a társadalmi tömegszervezetekkel szorosan együttműködve jól felhasználják a bélyegeket a tudatformálás, a politikai és kulturális nevelés, az ismeretterjesztés, az esztétikai nevelés területén.

Az 50. évforduló ünnepségei nem fejeződtek be november 7-én. Bizonyíték erre a békéscsabai kiállítás is. Érdekes ünnepi emlékbélyegzőt használt a kiállításon működő alkalmi postahivatal. Nagy sikere volt a carte maximumoknak a jubileumi bélyegsorozattal s a különféle emléklapoknak. Péntek Gyula, a Filatéliai Szemle szerkesztője, az országos ifjúsági bizottság titkára mondott ünnepi megnyitó beszédet. Tolmácsolta a MABÉOSZ elnökségének, a Hazafias Népfront és a TIT elnökségének jó kívánságait. Méltatta az 50. évforduló tiszteletére rendezett ünnepi bélyegkiállítás sikerét, jelentőségét. Hangoztatta, hogy Békés megye és Békéscsaba bélyeggyűjtői országosan is figyelemreméltó eredményt értek el. Részt vettek a megnyitó ünnepségen Zalai György, a megyei pártbizottság titkára, Babák György, a városi tanács vb-elnökhelyettese. Az ünnepélyes megnyitó után a házigazdák: Kerekes Szilveszter és Kolorcsák István elvtársak értékelték a kiállítás anyagát s megállapították, hogy a klub életében is jelentős esemény volt ez a bemutató. A klub vezetője, Herczmann Jenő, valamint Buda István és Takács Sándor, a klubban működő kör két vezetőségi tagja megérdemelték azt a sok elismerést, amiről az emlékkönyv bejegyzései és a nagyszámú látogató tanúskodnak. Külön értékes, hogy számos békéscsabai iskola diákja, tanáraik vezetésével keresték fel a kiállítást.

A Magyar Posta önállóságának századik évfordulójára az itt bemutatott 10 forintos blokk jelent meg, 314 000 fogazott és 9000 vágott példányban. Tervezője: Cziglényi Ádám, sok szép bélyegünk alkotója.

Vas Tibor

Váci Mihály költ
Békéscsabá

DECEMBER 6-ÁN a Békés megyei TIT Értelmiségi Klubja irodalmi estet rendezett. Váci Mihály előadói estjén a költőn kívül részt vett még Selley Zoltán előadóművész, valamint Illés Lajos, a Móra Kiadó irodalmi vezetője.

Bevezetőben Illés Lajos beszélt a költő pályafutásáról, Váci Mihály költészetéről. Elmondta, hogy művészetében nagy szerepet játszik a „fájok, tehát vagyok" életérzés — különösen a lírájában —, a szocialista forradalmiság, humanizmus. Műveiben választ ad arra, miképp válik a múlt magányos embere társadalmunk aktív tagjává.

Váci Mihály mai irodalmunk kimagasló alakja, vággyal, tűzzel szenvedéllyel, s szenvedéssel indult el pályája kezdetén. Szeretettel beszélt Békéscsabáról, ahol nem először jár. Másfél évvel ezelőtt már találkozott a város irodalomkedvelő közönségével. Nagyon messzinek találja azt az időt, szerinte azóta a város szemlélete megváltozott, neki is különböző tervei, reményei voltak, amelyek — jórészt már meg is valósultak.

LELKESEDÉSSEL emlékezett azokra a fiatalokra, akik az utóbbi tíz évben nagy segítséget nyújtottak az írói-költői nemzedék újjáéledésében, kialakításában, mivel irodalmi estjein a közönség legnagyobb része fiatal, diák.

Eddigi verseiben, a hitben, reményben, kétségekben átélt 20 év szólal meg. Művészetére nagy hatással voltak s jelenleg is vannak a világ égető politikai eseményei. Így például Afrika, Latin-Amerika felszabadító mozgalmai, az Indonéziában meggyilkolt hatszázezer kommunista, s a vietnami háború, melyben a tömegek tiltakozása ellenére, fasiszta módszerekkel irtanak egy népet. A távoli országok költőinek felada-

akkor is, ha ez bonyolult gondolati áttételt jelent csupán.

A költőknek nem szabad elsiklaniuk a világpolitikai események felett, ha nem akarnak kizárólag a magyar problémákba elmerülni, mondotta.

Váci Mihály feltette magának a kérdést: Hogyan tovább? Még inkább dacos, ellenszegülő hittel küzdeni a népért, s akkor újra szépek lesznek azok a fogalmak, amelyek az elmúlt 10—20 évben megkoptak.

AZ EST TOVÁBBI RÉSZÉBEN verseket hallott a közönség. Nagy élményt jelentett Váci Mihály legszebb verseit saját előadásában hallani. Először néhány régebbi versét olvasta fel: „Szelíden, mint a szél", „Még nem elég", „A cigánylány". Elmondta a „600 forint" című verse keletkezésének körülményeit. 1956-ban apját minimális pénzösszeggel nyugdíjazták, aki teljes lelki depresszióba került, mert úgy érezte, hogy többé nincs szükség rá.

Kubába utazásakor a magyarországi kivándorlókra gondolva

Nem lesz könnyű a

Háromszázeze
a karácson

Nem lesz könnyű dolog ajándékot választani annak, aki karácsonyi meglepetésként a hanglemez mellett dönt, mert az ünnepi vásárra nem kevesebb, mint 300 000 különböző hanglemez kerül a boltokba. Az újdonságok között egyaránt gazdag választék áll rendelkezésre a könnyű- és komolyzene kedvelőinek.

.még a halotti lepedőket is. A hímzésminták stilizált rózsák, levelek és majorannák.

fonalat használjunk.

VADONNÉ PERÉNYI IRÉN

Ujabb súlyos zavargások törtek ki Palesztinában

Jeruzsálem, szeptember 17.

Ramalah mellett lezajlott angolarab ütközet a legvéresebb csata volt a palesztinai zavargások kitörése óta. A legújabb jelentések szerint az ütközetben nem kevesebb, mint

százhatvan arab veszítette életét.

Az angol hatóságok azt remélték, hogy ez az óriási véres áldozat elriasztó hatással lesz az arabokra, ebben a reményükben azonban csalatkoztak, mert a pénteki nap folyamán

újabb súlyos zavargások törtek ki,

amelyeknek ismét több halálos áldozatuk van. Az áldozatok között két rendőr is szerepel. Az arabok megtámadták a *Jeruzsálem* és a *Holt-tenger* között közlekedő automobilokat, amelyek

a zsidó kézben lévő káli-társaság tulajdonát képezték.

Ramalah mellett behatoltak az arabok a kerületi biztos irodájába, ahonnan fontos iratokat, írógépeket és sokszorosítógépet elvittek. *Tiberias mellett nyolcvanegy arabot letartóztattak.*

— **Gyomor-, bél-, vese-, máj- és epehólyagbetegek** szívesen isznak reggelenként egy-egy pohár természetes „**Ferenc József**" keserűvizet, mert annak hashajtó hatása gyors és biztos, igen enyhe **s ezért nagyon kellemes. Kérdezze meg orvosát.**

A debreceni református Collégium fennállásának 400-ik évfordulója alkalmából kibocsájtott új levélbélyegek

Esti Ujság 1938 szept. 18.

öreg rabló

megrázó szavakkal könyörgött fiának, hogy térjen a jó útra,

amíg még nem késő.

A halálraítélt utolsó intése azonban úgy látszik nem sokat használt a nyomdokába lépő fiúnak, *mert alighogy kiszabadult a börtönből, ismét tolvajláson érték.*

A százéves tölgy gyökerei mentették meg a szakadékba zuhant autó utasait

Stockholm, szeptember 17.

Svédország északi részében egy gépkocsi az út egyik kanyarulatában kivágódott és felborulva a szakadékba zuhant. A borzalmas zuhanás közben azonban

a kocsi beleakadt egy hatalmas, több mint százéves tölgy levegőbe kiálló gyökereibe.

A gépkocsi öt utasa megsebesült ugyan, de nem súlyosan, mert a lehullott falevelek vastag rétegére borultak ki. Az éjszakát a tölgy lombsátora alatt töltötték, míg a környékbeli parasztok

kötelekkel felvontatták őket.

A gépkocsi kiszabadítása céljából ki kellett dönteni az életmentő tölgyfát.

fásultan legyintenek és azt gondolják, hogy Magyarország számára nem érkezett el, vagy el sem érkezhetik a jóvátétel ideje. Sokkal veszedelmesebb a helyzet és sokkal súlyosabb következményekkel járna a kis nemzetek csalódása, ha most a rendezés megkísérlésének alaptétele nem az igazság és nem az eddig eltagadott, elkent, elfelejtett jog, hanem indokolatlan diszparitás volna! A helyzet annyira kiéleződött, a kérdés annyira világos és elméletileg is annyira egyértelmű, hogy ezek után aligha lehet különbséget tenni olyan nemzetiségek között, amelyeknek jogos követelését félelmetes fizikai erő is támasztja alá és olyanok között, akik csak az emberi és történelmi igazságban bízhatnak. Mert a kétféle követelés teljesen egy úton halad s a mostani lelki válságban, amely feltétlenül az erkölcsi momentumokat helyezi előtérbe minden vívódás közben és minden elhatározás előtt: az ezer év hagyománya, véráldozata, sérelme és igazsága is hatalmas, egyenrangú tényező...

Az igazságot, a csehszlovákiai nemzetiségek igazságát, húsz éven át kenegették át a rabulisztika és a becsmérlés festékével. Trianonban és Prágában, Párisban ideig-óráig fikciókkal lehetett dolgozni. Jól megszervezett propagan-

minőségileg mint mennyiségileg gyenge termés várható. A vármegye egyes vidékein már meg is kezdték a kényszerszüretet, hogy elejét vegyék a további károsodásnak.

A emigráción legtöbb első bűnbak magatartásuk miatt voltak kénytelenek elhagyni hazájukat és Franciaországba menekülni.

100 ÉV 2 ORA ALATT
30 OPERETT 1 ESTE

SZÉPSÉG RITMUS KIÁLLÍTÁS

ÖRÖK MELÓDIÁK

GRANDIOZUS OPERETTREVU
AZ OPERETT CAVALCADEJA

60 SZEREPLŐ ARANYHID

MOULIN ROUGE

Vasárnap és ünnepnap délután műsoros táncos-tea

A debreceni református kollégium fennállásának 400. évfordulója alkalmából kiadott levélbélyegek, melyek október 1-től kerülnek forgalomba

Felelős kiadó: Ifj. Dr. Rupprecht Olivér. — Globus Nyomdai Műintézet Rt. mélynyomása.
Nyomdaigazgató: Angermayer Károly.

II.

III.

IV.

V.

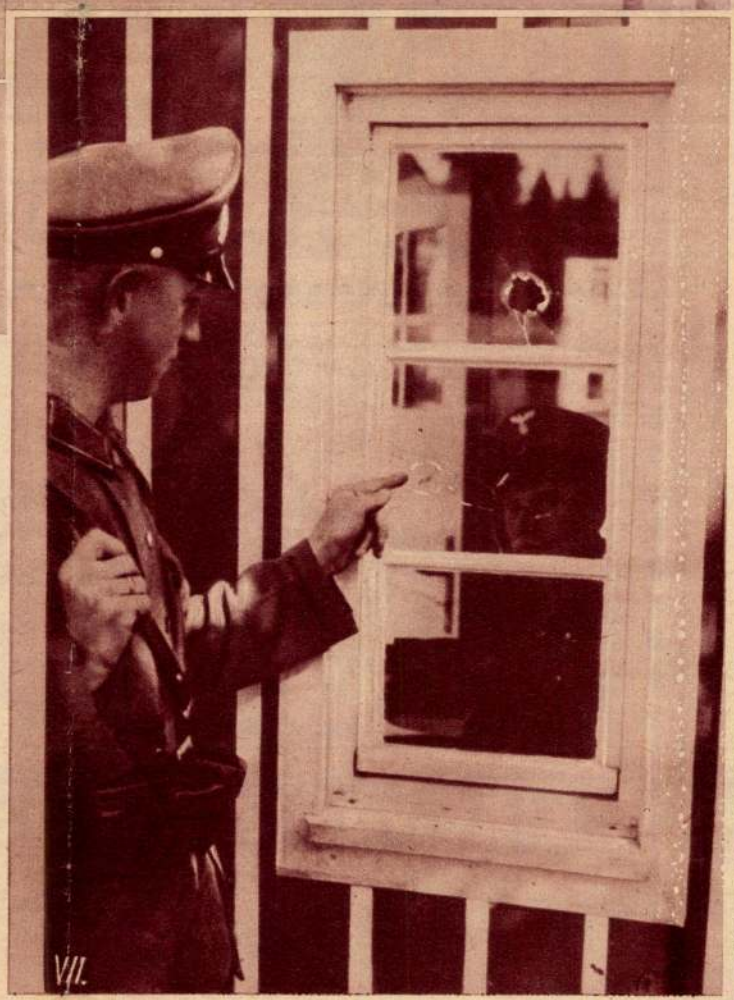

VII.

I., II., III., IV. Csehek uttorlaszai a német határon.

V. Menekült szudétanémet asszony, gyermekével a német határon. Egy batyuban és egy kosárban m i n d e n, amit otthonából, vagyonából megmenthetett

VI. Laa községnél a Thaya folyón teljes fegyverzetével szökött át hazájába két 50 éves szudétanémet, akiket a csehek erőszakkal soroztak be katonának

VII. A seidenbergi német vámhivatalra lövéseket adtak le a cseh határról

VIII. Gázálarcban tornásznak egy határmenti cseh leányiskola növendékei

Cziglényi Ádám M.D.K.

Balatoni bélyegek / Balatoni Nyári Egyetem / 195
1959.

Társtervező: Gönczi Tibor

Iránytü a bélyegek világában, Bp. 1964. 107. 1.

.a.a.

M.D.K.

Cziglényi Ádám

Holdrakéta bélyeg, 1959.

Iránytü a bél gek világában, Bp. 1964. 107.1.

Cziglényi Ádám grafikus

Szabad Művészet, 1949

III. évf. 6. sz. 269. o. Hírek.

Puskin-bélyegsorozat.

MDK

Cziglényi Ádám

Ötéves tervünk tulteljesitéséért a békéért

plakát

Békeplakát és 5 éves terv graf.kiáll.
Ernst Muz. 1953. szept.

MOK

Ziglényi Ádám, grafikus.

Plakátterv. Tempera.

„Magy. Szovjet Barátság" - 1952 - Képzőm. kiáll. - kat. 6. l.

Negatív

Lilahi István Hegedűsné

Ciglényi Ádám: „Szabadok vagunk 1955 április 4" feliratú plakát

Negatív

Zilahi István Hegedűsné

Ciglényi Ádám: Plakát, „Béketalálkozó Budapest 1955 április 4" - felirattal

Negatív

Zilahi István Hegedűsné

Cziglényi Ádám: Plakát, – „tiltakozz! a világot elpusztító atomháború ellen…" – felirattal

Cziglényi Ádám, grafikus MDh

A hét értékből álló Virág-bélyeg-sor alkotója.

— : Az év első újdonsága 10.

NÉRSZABADSÁG, bp. 1967. febr. 4.

M.D.K.

Cziglényi Ádám

Május i. VIII. bélyegterv, 1961.

Iránytü a bélyegek világában, Bp. 1964. 111. 1.

M.D.K .

Cziglényi Ádám

Közlekedési miniszterek értekezlete alkalmábó
kiadott bélyegek terve, 1961.
Társtervező: Kékesi László

Iránytü a bélyegek vilgában, Bp. 1964. 111.l.

Cziglényi Ádám
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1965 JUL 15.

MAGYAR HÍREK

1021

BÉLYEG-SAROK

»A TENISZ TÖRTÉNETE« elnevezéssel bélyegsorozatot bocsátott forgalomba a Magyar Posta. A különböző címletekben kibocsátott bélyegek témaköre: XIII. századbeli labdajáték, XVI. századbeli labdaház, francia ütős labdajáték, XVI. századbeli teniszpálya, XVI. századbeli labdaház, XVII. századbeli labdaház, labdajátékosokkal, W. C. Wingfield mellképe korabeli teniszöltözetben, az 1877-es Wimbledon-kupával, a Davis Cup, s végül a sorozat utolsó bélyege Kehrling Bélát (1891—1937) ábrázolja teniszezés közben. A bélyegeket Cziglényi Ádám grafikusművész tervezte

1969 JUL

Cziglényi Ádám

A soproni ünnepi hetek kupájáért férfi tekemérkőzést rendeznek az Erdőgazdaság, a Soproni Postás és a Soproni Vasas pályáin, délelőtt 8 órától.

Új témakörrel bővülnek bélyegeink, a posta júliusban megjelenő, kilenc bélyegből álló sorával, a Hortobágy életét mutatja be. A 13 forint névértékű sort Cziglényi Ádám grafikusművész tervezte.

BÉLYEG

Kultúrtörténeti szempontból érdekes bélyegek jelentek meg az utóbbi időben. Kuba hat bélyeget szentelt az ősemberkutatás eredményeinek bemutatására. A bélyegeken csontváz- és koponyacsont darabok mellett ott szerepel a maradványok alapján rekonstruált ősember képe is.

Nemrég Franciaország 1 frankos bélyegen mutatta be a lascauxi barlangban talált egyik sziklafestményt, amely mintegy 17—18 000 évesre tehető. A barlangot játszadozó kisgyermekek fedezték fel, és amikor bemásztak, csodálatos festmények tárultak eléjük. Több éves kutató munkával mintegy százötven darabot sikerült feltárni. A bélyegen szereplő rajz bikát és más állatokat ábrázol.

A Német Demokratikus Köztársaság népviseletet bemutató bélyegújdonsága.

Ugyancsak az ősember művészetét mutatja be Etiópia a nemzetközi turista év alkalmából megjelent sorának 15 centes értékén. A bélyeg a Harrar tartományban felfedezett barlangi sziklafestményt ábrázolja. A festmény emberi és állati alakokat ábrázol, és szakértők szerint a legjobb állapotban megmaradt szikla-kép, amit eddig az afrikai kontinensen találtak.

Eladási gondok

Több állam postaigazgatásának bélyegértékesítési problémái vannak. Az utóbbi időben esett a vatikáni bélyegek nemzetközi ára, amelyet a spekuláció erősen felhajtott. Mint külföldi szaklapok írják, a Vatikán mindik híres volt ügyes üzleti politikájáról és most is radikális megoldáshoz nyúlt: csökkentette bélyegei példányszámát. Ettől várják kiadványaik értékének emelkedését. A monacói hercegi kormánynak is hasonló gondjai vannak: minél több bélyeget szeretnének eladni. Ezért ki akarják puhatolni, mi a véleménye a bélyeggyűjtőknek a monacói bélyegekről, kik a legjobb vevők, milyen bélyegeknek örülnének legjobban.

Hírek

Ludvig Svoboda elnök arcképével új 30 és 60 helleres forgalmi bélyegek jelentek meg Csehszlovákiában. — Paul Clodel (1868—1955) költő arcképe szerepel Franciaország 30 + 10 centimes bélyegén, amelyet a Híres franciák sorozatban adtak ki. — Románia három bélyegből álló sort szentelt az 1848-as forradalom emlékének. Mindegyik bélyeg festményt ábrázol. — Az iráni sah etiópiai látogatása alkalmából kibocsátott etióp bélyegen a két államfő arcképét örökítették meg. — Északi vadvirág az ábra a legújabb svéd bélyegeken, amelyek füzetben jelentek meg. — H. Bernardeli festménye: anya gyermekével szerepel az anyák napjára megjelent 5 cruzeiro névértékű brazil bélyegen. — Az ázsiai futball-kupa tiszteletére Irán két bélyeget bocsátott ki.

A lengyel bélyeggyűjtő szövetség július 28—augusztus 11 között Poznanban nemzetközi motívumkiállítást rendez. A lengyel filatélisták meghívására magyar motívumgyűjtők is ott lesznek a kiállítók között.

spektro fotometrikai családját külföldön is nagyra becsülik és értékelik. Újdonság a MOMCOLOR, mely színvizsgálatot, színmérést és színkeverést végez. A ROTADEST, a Vonalíró, a Colorimeter mind olyan műszer, amelyet a tudós és szakember egyaránt nagyra értékel. (—ó)

A SZOMBATI MŰSOR

16 órakor: a fertődi kastélyban *Haydn hangverseny.*
17 órakor és

letek részére

, farostlemez,
száró-szerkezet,
vásárolható a
Szövetkezetek

Rábapordány
Rábatamási
Öttevény
Szany
Szil

azonnal átvehetők.

Vendéglátó vállalatok! Cukrászdák!
Ne kockáztassák a fagylaltmérgezést.
Vásárolják a
SZEGEDI KONZERVGYÁR
steril
FAGYLALT
készítményeit
Kiváló minőség,
12 havi szavatosság.
Beszerezhető a
FŰSZÉRT Vállalatoknál.
Ha igényüket
nem elégítik ki,
forduljanak közvetlenül
a SZEGEDI
KONZERVGYÁRHOZ,
Szeged,
Rókusi feketeföldek 6.
Telefon: 12—455,
151 mellék.

Nemzetközi szövetkezeti napra

és munkás-paraszt találkozóra

SOPRONBA, 1968. JÚLIUS 7-ÉN
A Nemzetközi szövetkezeti nap programja
a Beloiannisz téren (városházával szemben)

15 órakor
TÉRZENE
Közreműködik:
Sopron városi Tanács fúvószenekara
16 órakor
ÜNNEPI NAGYGYŰLÉS
Nagygyűlés előadója:
Ferenci Tibor
az OKISZ
elnökhelyettese

Ezt követően fellépnek:
a Kisipari Szövetkezetek „Kiváló Együttes" címmel kitüntetett „Erkel Ferenc" Művészegyüttes,
a Kapuvári FMSZ Népi Táncegyüttese,
a Soproni Kisipari Szövetkezeti Bizottság „Testvériség" kórusa

A soproni szövetkezeti ipar kiállítása a Széchenyi Gimnáziumban.
Nyitva: 10—18 óráig.
Az ünnepi programot rossz idő esetén a „Petőfi" Színházban tartjuk meg.

RENDEZŐBIZOTTSÁG

Exportból visszamaradt
bébi- és lánykaruhák
mérsékelt áron kaphatók
a Győri Háziipari Szövetkezet üzletében,
Győr, Alkotmány u. 10.

Vas- és műszaki szakmai képesítéssel rendelkező
áruforgalmi előadót
és üzletszerzőt
azonnal felveszünk.
JELENTKEZÉST „Jó munka 40429" jeligére
a Hirdetőbe, Győr, Kazinczy u. 16.

A Csőszerelőipari Vállalat felvesz győri és almásfüzitői munkahelyeire röntgenképes
LÁNG- ÉS ÍVHEGESZTŐ SZAKMUNKÁSOKAT
csőszerelési munkára, 9—10 Ft-os személyi órabérrel.
(+ 15 %-os idénypótlék) Ötnapos munkahét.
Bérezés teljesítmény alapján. Útiköltséget és különélési pótlékot a fennálló rendeletek szerint térítünk.
Jelentkezés: Győri Gázmű, benzinbontó munkahelyünkön, LAKATOS PÉTER vezető szerelőnél.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-396, 188-305
1968 JUN 27
TOLNA MEGYEI NÉPUJSÁG
Czuglégi Ádám

1021

Bélyeggyűjtőknek

A HORTOBÁGY BÉLYEGEKEN

Új témakörrel bővülnek bélyegeink. Júliusban a posta kilenc bélyegből álló sort ad ki, amely a Hortobágy életét mutatja be. A 13 forint névértékű sort Cziglényi Ádám grafikusművész tervezte.

AZ ŐSEMBER MŰVÉSZETE

Kulturtörténeti szempontból érdekes bélyegek jelentek meg az utóbbi időben. Így Kuba hat bélyeget szentelt az ősemberkutatás eredményeinek bemutatására. A bélyegeken csontváz- és koponyacsont darabok mellett ott szerepel a maradványok alapján rekonstruált ősember képe is. Nemrég Franciaország 1 frankos bélyegen mutatta be a lascauxi barlangban talált egyik sziklafestményt, amely mintegy 17—18 ezer évesre tehető. A barlangot játszadozó kisgyermekek fedezték fel és amikor bemásztak, csodálatos festmények tárultak eléjük. Több éves kutatómunkával mintegy százötven darabot sikerült feltárni. A bélyegen szereplő rajz bikát és más állatokat ábrázol. Ugyancsak az ősember művészetét mutatja be Etiópia a nemzetközi turistaév alkalmából megjelent sorának 15 centes értékén. A bélyeg a Harrar tartományban felfedezett barlangi sziklafestményt ábrázolja. A festmény emberi és állati alakokat ábrázol és szakértők szerint a legjobb állapotban megmaradt sziklakép, amit eddig az afrikai kontinensen találtak.

HÍREK

Ludvig Svoboda elnök arcképével új 30 és 60 helleres forgalmi bélyegek jelentek meg Csehszlovákiában. — Paul Clodel (1868—1955) költő arcképe szerepel Franciaország 30+10 centimes bélyegén, amelyet a Híres franciák sorozatban adtak ki. — Románia három bélyegből álló sort szentelt az 1848-as forradalom emlékének. Mindegyik bélyeg festményt ábrázol. — Az iráni sah etiópiai látogatása alkalmából kibocsátott etióp bélyegen a két államfő arcképét örökítették meg. — Északi vadvirág az ábra a legújabb svéd bélyegeken, amelyek füzetben jelentek meg. H. Bernardeli festménye: anya gyermekével szerepel az anyák napjára megjelent 5 cruzeiró névértékű brazil bélyegen. — Az ázsiai futballkupa tiszteletére Irán két bélyeget bocsátott ki.

NEMZETKÖZI MOTÍVUMKIÁLLÍTÁS

A lengyel bélyeggyűjtő szövetség július 28 és augusztus 11 között Poznanban nemzetközi motívumkiállítást rendez. A bemutatott anyagot nemzetközi zsüri bírálja el. A kiállítás iránt igen nagy érdeklődés nyilvánul meg, s így nagyszabásúnak ígérkezik. A lengyel filatélisták meghívására magyar motívumgyűjtők is részt vesznek a kiállítók között.

Nyolc helyen okozott tüzet a mozdony

Kedden délután a Sárbogárd—pécsi vonat útja mentén 6 helyen ütött ki tűz. A mozdony szikrájától meggyulladtak az őrizetlenül hagyott gabonatáblák.

A hat tűzeset közül négy a mi megyénk területén történt, s belőle kettő komoly veszélyt is jelentett, ha idejében nem fékezik meg. Hőgyész Csernyédpusztán a szikrától egy hatalmas tábla búza kapott lángra. Szerencsére a tamási önkéntes tűzoltók idejében érkeztek, s a helyi dolgozókkal együtt elfojtották a tüzet. Még így is mintegy 4 holdnyi gabona lett a lángok martaléka. Hasonló volt a helyzet a kurdi tsz duzsi kerületében, ahol a helyi önkénteseknek, a dombóvári és kaposvári állami tűzoltóknak köszönhető, hogy a 7 holdas búzatáblából csak mintegy 300 négyszögöl gabona ment tönkre.

Ennyi kár sem lett volna, ha betartják a tűzvédelmi szabályokat, s legalább őrt állítanak, mint tették Ócsény és Mözs határában. Mert itt is gyújtott a mozdonyból kipattanó szikra. Az őrök azonban idejében széjjelverték a tűzfészkeket. Ez egyébként figyelmeztető a mozdonyszemélyzet számára is: használják a tűzvédelmi szabályzatban megjelölt szikratörőt.

Blaiberg állapota javul

Dr. Blaiberg állapota néhány nap óta határozott javulást mutat — közölte szerdán a fokvárosi Groote Schuur kórház, ahol a január 2-a óta új szívvel élő fogorvost ápolják. A közlemény szerint dr. Blaiberg májgyulladása gyógyul és sárgasága csökken. A beteg étvágya jó és élénk érdeklődést tanúsít környezete iránt.

Dr. Blaiberget június elseje óta kezelik a májgyulladás tüneteivel.

Hangfogó

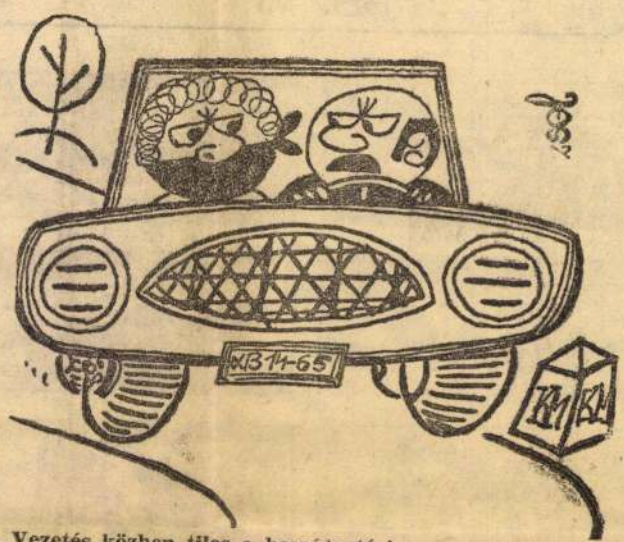

— Vezetés közben tilos a beszélgetés!

(Zsoldos Sándor rajza)

JÚNIUS
27
CSÜTÖRTÖK

Névnap: László.
A Nap kél 3.48, nyugszik 19.46 órakor.
A Hold kél 5.44, nyugszik 21.58 órakor.

HÍREK

— **Tamásiban cukrászüzemet építtet** az általános fogyasztási és értékesítő szövetkezet. A munkák a befejezéshez közeledtek, nemsokára átadják rendeltetésének.

— **Lezárták Szekszárdon** a Kulacs vendéglő előtti útszakaszt csatornázás miatt. A gyalogjáró továbbra is használható.

— **Kilenc tűzoltószertárat építettek,** illetve újítottak fel a megyében az elmúlt néhány év alatt, többek között Decsen, Ócsényben, Szedresen, Iregszemcsén holddal több, mint az elmúlt teljes évi eredmény. Ahol lehet, a 3500 öntöztető berendezésből mesterséges csapadékhoz juttatják a földeket, bár az utóbbi hetekben már gondot okoz a víz-hiány.

— **Semmelweis-** rendez a eszt pálfai e 30-án este dési házban, többszörös t és kiváló at jutal- heg. Az ün-

megye gyermek- könyvtárosainak tanfolyama. A tegnapi programban több előadás és a Babits Mihály múzeum megtekintése szerepelt. Ma délelőtt a tanfolyam 30 résztvevője a gemenci erdőbe kirándul el.

SZÁRAZ IDŐ

Várható időjárás ma estig: az északnyugati, északi megyékben átmenetileg megnövekvő felhőzet, legfeljebb szórványosan előforduló futó esővel, zivatarral. Az ország többi részén kevés felhő, száraz idő. A Dunántúlon megélénkülő déli, délnyugati szél. Várható legmagasabb napali hőmérséklet 29

Cziglényi Ádám
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor utca 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR HÍRLAP

1968 JUN 27

FILATÉLIA

JÚLIUSI ÚJDONSÁGOK

Júliusban két újdonság várható. Az egyik, amelyet már jeleztünk, a Budapest—Bécs közötti első légijárat, illetve az első magyar légiposta-bélyeg megjelenésének *félszázados jubileumára* jelenik meg 2,60 forint értékben. A másik újszerű téma s a *Hortobágyot mutatja be* kilenc bélyegen. A hosszúkás alakú bélyegek névértéke és ábrája a következő: 30 f: legelő ménes, 40 f: vihar a pusztán, 60 f: csikósverseny, 80 f: szán, 1 Ft: négyes fogat, 1,40 Ft: hetes fogat, 2 Ft: pusztai ötös, 2,50 Ft: este a cserénynél, 4 Ft: ötös fogat. A mozgalmas rajzú sort *Cziglényi Ádám* grafikusművész tervezte.

MAURITIUS POST OFFICE

A filatéliai világban nagy izgalmat keltett a hír, hogy a New York-i ismert H. R. Harmer cég azt a megbízást kapta: értékesítsen egy gyűjteményt, amelynek legritkább darabja egy boríték, rajta a *világhírű tévnyomat*, a Mauritius Post Office bélyeg *két remek díszpéldánya.* A gyűjtemény valamikor *Alfred H. Liechtenstein*, neves filatelistáé volt, akitől lánya örökölte. Nemrég ő is meghalt és a nagy gonddal felépített gyűjteményt utólérte a szokott sors: dobra került.

A mauritiusok, amelyekről regényt írtak, filmet csináltak, *a filatéliai világranglista második helyét foglalják el.* (Az elsőt az egyetlen példányban megmaradt 1856. évi brit guyanai 1 centes, amelyet nemrég *félmillió dollárért adtak el.*) 1847-ben Mauritius szigetén elfogyott a posta bélyegkészlete és kisegítésül maguk nyomattak 1 és 2 pennys címleteket. A vésnök tévedése folytán azonban a feliratuk Post Paid (portó fizetve) helyett Post Office (postahivatal) lett. A kis példányszámú bélyegekből mindössze két tucat maradt meg. A most kalapács alá kerülő borítékot az egyik tekintélyes svájci szaklap *nyolcszázezer frankra becsüli.*

LEGÚJABB

Hare és újjáépítés — címmel a Vietnami Demokratikus Köztársaság négyértékű sort adott ki.

Július 28—augusztus 8 között rendezik Szófiában a IX. Világifjúsági Találkozót, amelynek Bulgária öt bélyegből álló sort szentelt.

A nürnbergi mesterdalnokok előadásának centenáriumára a Német Szövetségi Köztársaság 30 pf-es emlékbélyeget bocsátott ki. A bélyegen az opera néhány kottasora és Wagner Richard aláírása szerepel.

Egyszerre három ország is megemlékezett nagy költőiről. Franciaország Paul Claudel (1868—1955) arcképét 30+10 centes, Ausztria Peter Rosegger (1843—1918) arcképét 2 schillinges, Pakisztán pedig 70. születésnapjára Kazi Nazrul Islam arcképét örökítette meg két bélyegen.

SAKK

Stratégia és taktika

A sakkelmélet búvárainak jelentős része közel száz esztendő óta azt tartja, hogy a 64 mezőn folyó küzdelem stratégiai és taktikai elemekből tevődik össze. Századunk első felének kiválóságai közül a lengyel—francia dr. Savielly Tartakowert, napjaink sakktudósai közül pedig a csehszlovák Ludek Pachmant említjük e teória hívei közül. Ha elfogadjuk ennek az elméletnek időtállóságát, hozzá kell tennünk: a sakk fejlődése a stratégiai és taktikai elemek mind tökéletesebb összekapcsolásában, alkalmazásuk „korszerűsítésében" áll.

Régebben egy-egy sakkozóról szívesen állapították meg, hogy „kiváló stratéga" vagy esetleg, hogy „zseniális taktikus". Napjainkban már az a mester, aki e jelzőknek csak az egyikével illethető, aligha kerül az élvonalba. A messzire látó, szilárd biztonságot nyújtó stratégia, s a pillanatnyi adottságokat a legjobban kiaknázó, az ellenfél harcmodorához rugalmasan alkalmazkodó taktika egyformán fontos. Megkérdezzük olvasóinkat, hogy a következő játszmában a világos bábok vezetőjét jó stratégának, vagy ügyes taktikusnak minősítenék-e inkább?

Világos 16. lépése következik. A játszma megnyitása szicíliai védelem (1. e4, c5) volt. Világos helyes stratégiai érzékkel lecserélte a sötét királyállás legfőbb támaszát jelentő sötétszínű mezőkön mozgó futót. (A „g7" mezőn.) A stratégiai terv ilyen állásokban: gyalogroham a sötét királyállás ellen. Ez is történt:

16. g4!, f5 (Egyébként világos lépne f5-öt.) 17. gf5:, ef5: 18. Ff3! (A stratégia fontos része: sötét centrumbeli ellenjátékának, d5-nek akadályozása.) 18. — Fe6 19. Hd5, Bc8 (Taktikai csapda készül az ellenfél részéről.) 20. Vc3†, He5! (Tagadhatatlanul ötletes ellenjáték. A huszár nem üthető, mert a világos vezért a bástya „c8"-ról támadja. De most a világos bábok vezetője is taktikussá „vedlik át"!)

21. Hc7!! (Ez kimaradt sötét számításából.) 21. —, Fb3: 22. fe5:! (Most már lehet . . .) 22. — Vc5 23. ed6:†, Vc3: 24. bc3:, Ff7 25. e5!! Az érdekes taktikai fordulatok után ez a lépés megkoronázza a stratégiai tervet. Most már igazán nem lett volna értelme tovább komplikálni a dolgot, az összekötött szabad gyalogok a középen: a győzelmet jelentik. Sötét fel is adta a küzdelmet.

Nem felejtettük el leírni, csattanónak szántuk, hogy e játszmát röviddel ezelőtt Zürichben, egy „old boy" versenyen váltották; a világos bábokat Walter Henneberger vezette, aki éppen 85. születésnapját ünnepelte, a sötét bábokat pedig Hans Johner, Svájc egykori többszörös bajnoka, aki „mindössze" 79 éves. Mindketten több mint két emberöltővel ezelőtt ismerkedtek meg a stratégia és a taktika alapelemeivel, s íme, magas korban váltott játszmájuk napjainkban is — akár tankönyvbe kerülhetne.

Sakkmester és feladványszerző

Cziglényi Ádám

1969 JUN 27.

1021

Bélyeggyűjtőknek

A HORTOBÁGY BÉLYEGEKEN

Új témakörrel bővülnek bélyegeink. Júliusban a posta kilenc bélyegből álló sort ad ki, amely a Hortobágy életét mutatja be. A 13 forint névértékű sort Cziglényi Ádám grafikusművész tervezte.

AZ ŐSEMBER MŰVÉSZETE

Kultúrtörténeti szempontból érdekes bélyegek jelentek meg az utóbbi időben. Így Kuba hat bélyeget szentelt az ősemberkutatás eredményeinek bemutatására. A bélyegeken csontváz- és koponyacsont darabok mellett ott szerepel a maradványok alapján rekonstruált ősember képe is. Nemrég Franciaország 1 frankos bélyegen mutatta be a lascaux-i barlangban talált egyik sziklafestményt, amely mintegy 17—18 ezer évesre tehető. A barlangot játszadozó kisgyermekek fedezték fel és amikor bemásztak, csodálatos festmények tárultak eléjük. Több éves kutató munkával mintegy százötven darabot sikerült feltárni. A bélyegen szereplő rajz bikát és más állatokat ábrázol. Ugyancsak az ősember művészetét mutatja be Etiópia a nemzetközi turistaév alkalmából megjelent sorának 15 centes értékén. A bélyeg a Harrar tartomány-gén, amelyet a Híres franciák sorozatban adtak ki. — Románia három bélyegből álló sort szentelt az 1848-as forradalom emlékének. Mindegyik bélyeg festményt ábrázol. — Az iráni sah etiópiai látogatása alkalmából kibocsátott etióp bélyegen a két államfő arcképét örökítették meg. — Északi vadvirág az ábra a legújabb svéd bélyegeken, amelyek füzetben jelentek meg. — H. Bernardeli festménye: anya gyermekével szerepel az Anyák napjára megjelent 5 cruzeiró névértékű brazil bélyegen. — Az ázsiai futball-kupa tiszteletére Irán két bélyeget bocsátott ki.

NEMZETKÖZI MOTÍVUMKIÁLLÍTÁS

A lengyel bélyeggyűjtő szövetség július 28 és augusztus 11 között Poznanban nemzetközi motívumkiállítást rendez. A bemutatott anyagot nemzetközi zsüri bírálja el. A kiállítás iránt igen nagy érdeklődés nyilvánul meg, s így nagyszabásúnak ígérkezik. A lengyel filatélisták meghívására magyar motívum-gyűjtők is részt vesznek a kiállítók között.

HÍREK

Ma: 1968. június 27, csütörtök.
A Nap kél 4 óra 48 perckor, nyugszik 19 óra 46 perckor.
A Hold kél 5 óra 44 perckor, nyugszik 21 óra 58 perckor.
Névnap: LÁSZLÓ.

ÉVFORDULÓ NAPTÁR

40 éve, 1928 június 27-én halt meg Sas Ede, a századforduló évtizedeinek kedvelt írója. Küzdelmes volt ifjúsága. Hosszú, ágyhozkötött betegsége miatt a középiskolát magánúton végezte. Újságíró lett, majd csaknem negyedszázadon át Nagyváradon lapot szerkesztett. 1918-tól haláláig Budapesten élt.

Sokrétű irodalmi működése néhány kötet lírai versen kívül magábafoglal hat fordulatos cselekményű regényt, tíz

Súlyos közlekedési baleset történt Becskeháza és Hidvégardó közötti útszakaszon. A hidvégárdói Sasvölgye tsz pótkocsis vontatója, amelyet Kovács József 37 éves vontatóvezető vezetett felborult. A pótkocsin utazó téesz-dolgozók közül Kovács Jánosné 30 éves és Mihalik Gyuláné 56 éves decskeházi lakosok olyan súlyosan megsérültek, hogy kórházba szállítás után meghaltak. Négyen súlyosan te-

Bolgárok tapasztalatcseréje Simaságon

Lassan egy éve lesz, hogy a simasági tsz vezetői szerződtek a bulgáriai prosztornói — Razgrád megye — szövetkezettel. A barátságot akként is ápolják, hogy a két nagyüzem évenként tapasztalatcserére küldi szakembereit. Június 30-án tizenöt főből álló küldöttség érkezik a prosztornói tsz-ből Simaságra. A küldöttség tagjai — növénytermesztési, állattenyésztési, kertészeti, számszaki szakemberek — két hétig tanulmányozzák megyénk egyik legkiválóbb szövetkezetét. Az üzemegységekbe is ellátogatnak.

Fényözön vagy rejtett világítás a Március 15. téren?

Szerdán délelőtt bizottság vette szemügyre a szombathelyi Március 15. tért. A városi tanács terveiben szerepel ugyanis a megyeszékhely kiemelkedő terének végleges rendezése; a többek között a Beruházási Bank homlokzatának újra vakolása, festése; a tér esztétikai szépségét zavaró Honvéd utcai sarok rendezése; valamint a közvilágítás. A közönség és a szakemberek véleménye szerint nagyanis a jelenlegi közvilágítás nem megfelelő a Március 15. téren. A Lenin-szobor megvilágítása is megoldásra vár. Jelenleg két javaslat van a terítéken: az egyik szerint fényözönnel, lámpasorokról kapjon korszerű világítást a tér. A másik elgondolás alapján amely Cseke Lászlónak, az ÉDÁSZ szombathelyi főmérnökének javaslata, rejtett reflektorokból kapjon kellő megvilágítást a Lenin-szobor, s a tér keleti felén elhelyezkedő Megyei Rendelőintézet és a Művelődési és Sportház. Az utóbbi elgondolás szerint — a tér nyugati oldalán álló kandeláberek cseréjével — a fényforrások magasabbra helyezésével, rejtett reflektorvilágítással korszerűvé válna a Március 15. tér megvilágítása. A vita egyelőre tart, mindenesetre örvendetes, hogy egy-két éven belül a színvonalhoz illő világítást kap Szombathely egyik legrangosabb helye.

Tanulva tanítani!

Június elejétől július közepéig mintegy 250 népművelő vesz részt megyénkben a Népművelési Tanácsadó különféle továbbképző tanfolyamain. Az idén a hagyományoktól eltérően nem Velemben rendezték meg a különféle továbbképzéseket, hanem Szombathelyen és Kőszegen. A legjobb szakemberek készítették és készítik vizsgára, s adnak segítséget további munkájukhoz a művelődési otthonok igazgatóinak, a szakkörvezetőknek — közülük a filmesek, a népitáncosok, a bábosok és a színjátszók, valamint a díszítőművész szakkörök vezetői most is Szombathelyen vannak — a családi és társadalmi ünnepek rendezőinek, a karvezetőknek, s a klubvezetőknek. A több héten át tartó tanfolyamok hasznát a következő népművelési évad eredményein, tartalmasságán és színességén mérhetjük majd le.

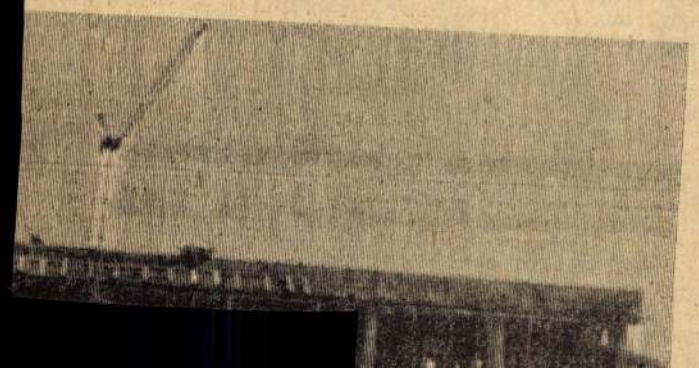

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

PETŐFI NÉPE
1968 JUL 25

1021

Száz tablón 3000 bélyeg

a bajai kiállításon

A Bajai József Attila Művelődési Ház MABÉOSZ Dózsa bélyeggyűjtő szakköre augusztus 18—21-ig reprezentatív bélyegkiállítást rendez a Türr István Múzeumban. A kiállításon 13 gyűjtő vesz részt, akiknek gyűjteményét — 3 ezer bélyeget — száz tablón mutatják be. Szerepel a kiállításon az 1871 óta megjelent valamennyi magyar bélyeg, láthatók ezenkívül a Kozmosz-sorozatok, a különféle motívumbélyegek és a népviseleti sorozatok. Az utóbbi bemutatásának az adja az aktualitását, hogy a kiállítás a népitánc fesztivál idején kerül megrendezésre.

A kiállításon postahivatal működik, erre az alkalomra készített bélyegzővel. Augusztus 20-án hajóposta indul Bajáról Mohácsra és vissza. A hajóval szállított küldeményeket különleges bélyegzővel látják el. A hajópostához emléklapot adnak ki, amelyeket ugyancsak alkalmi bélyegzővel látnak el. Az emléklapok árusításából befolyó jövedelmet a vietnami szabadságharcosok megsegítésére ajánlja fel a posta.

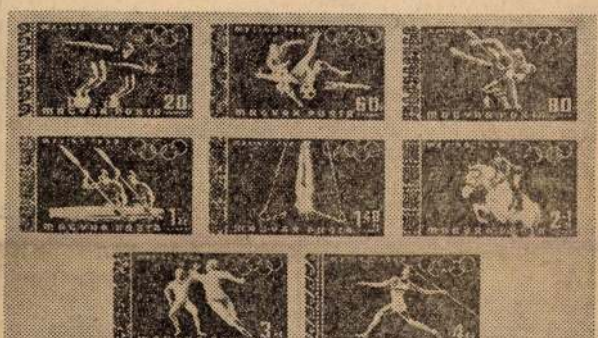

Olimpia-sor

A mexikói olimpia alkalmából a posta augusztus 21-én nyolc bélyegből álló, 14 forint névértékű sort és 10 forintos blokkot bocsát ki. Az azték művészet motívumait stilizáltan megörökítő bélyegek mozgalmas sportjeleneteket ábrázolnak. Tervezőjük Vertel József grafikusművész, aki sportbélyegeiért több nemzetközi művészeti díjat nyert.

A Hortobágy bélyegeken

Új témakörrel bővülnek bélyegeink. Júliusban a posta kilenc bélyegből álló sort ad ki, amely a Hortobágy életét mutatja be. A 13 forint névértékű sort Cziglényi Ádám grafikusművész tervezte.

rdetések

WARTBURG de-Luxe személykocsi eladó. Kecskemét Ceglédi út 29. Barnevál után. 5892

AZONNAL beköltözhető 2 1/2 szobás összkomfortos félház garázzsal eladó. Kecskemét, Táncsics Mihály utca 8. 5893

NDK gyártmányú modern mély gyermekkocsi eladó. Kecskemét, Árpád krt. 11. I. 38. 5904

FŐKÖNYVELŐT keres a 623. sz. Ipari Szakmunkásképző Intézet (Kecskemét Kálvin tér 1.) Követelvény: Középiskolai érettségi, Felsőfokú Államháztartási könyvelői képesítés, esetleg államháztartási könyvelői képesítés, mérlegképes könyvelői végzettséggel együtt. Igazgatóság. 5916

KECSKEMÉT, kiskecskeméti kettő szoba, összkomfortos lakásomat elcserélem központban levő egy szoba összkomfortosért. Leveleket „ÖSSZKOMFORT" jeligére a kiadóhivatalba kérem. 14235

EGY hold szőlő eladó épülettel, részben vagy anélkül. Pesti útban utolsó autóbusz megállónál. Érdeklődni: Kecskemét Epreskert u. 29. (Ürgésben) 14240

ELADÓ ház melléképülettel, pincével. Kétszobásra is átalakítható. Vétel esetén beköltözhető. Kecskemét, Alsószéktó VI. utca 11. 5840

NÉGYÉVES fias és egy csődör szamár eladó. Kovács Péter, Kecskemét, Városföld 125. sz. 13947

SINGER varrógép kifogástalan állapotban eladó. Miletics műszerész, Kecskemét, Bem utca 9. 5791

ÉPÜLETLAKATOS szakmunkásokat azonnal felveszünk Baja és környékén levő, építkezéseinkre épületszerelési munkára. Bácsmegyei Állami Építőipari V. Kecskemét, Klapka utca 34. 5729

JUHÁSZOKAT keres, azonnali felvétellel, anyajuhok mellé a Kiskőrösi Állami Gazdaság. Lakást biztosítunk. Fizetés kollektív szerint. Jelentkezés személyesen, a gazdaság központi irodájában (Kiskőrös, Petőfi S. u. 27.). Útiköltséget felvétel esetén térítünk. 5745

NAGYMÉRETŰ bontott tégla eladó. Érdeklődni Kecskemét, Dankó utca 58. 5826

„Új, vagy alig használt

800-as szalagfűrészt

keresünk sürgősen megvételre, készpénzért. Új alkotmány Tsz. Jánoshalma."

5921

gyár pályázatot hirdet

tői munkakör betöltésére

előnyben.)

biztosítunk.

vezetői gyakorlat,

éves gyakorlat,

yakorlat.

KÖZLEMÉNY

Ezúton mondunk hálás köszönetet minden kedves rokonnak, ismerősnek, Béke Tsz vezetőségének, akik drága édesanyánk özvegy **DOMJÁN JÓZSEFNÉ** Brada Erzsébet temetésén megjelentek, sírjára virágot, koszorút helyeztek és mély fájdalmunkban velünk éreztek. Gyászoló család.

14209

Állandó munkára keresünk

lakatos, ívhegesztő

szak- és segédmunkásokat.

Ipari tanulókat

általános lakatosnak.

Jelentkezés:
Ezermester Ktsz,
Kecskemét, Bem u. 22.
(víztoronnyal szemben)
reggel 8—12 óráig.

5446

JÖN! JÖN! Először Kalocsára

a világhírű német

Lunapark

THE WHIP, szerencsekerék, elvarázsolt kastély, souvenir, óriáskerék, hullámvasút, 12 féle szórakozási lehetőség értékes nyereménytárgyak Kalocsán a fapiactéren 1968. július 26-tól 29-ig. Nyitva: pénteken 17—22 óráig, szombaton és hétfőn, 14—22 óráig, vasárnap 10—22 óráig. 5850

A Baromfiipari Országos Vállalat Kiskunhalasi Gyáregysége felvételre keres

elektrikusokat

Jelentkezni lehet a gyáregység műszaki osztályán, Kiskunhalas, Állomás utca 7.

5429

GANZ-MÁVAG

alkalmaz:

esztergályos

M.P.K.

Cziglényi Ádám

Lósport -bélyegk, 1961.

Iránytű a bélyegek világában, Bp. 1964. 111. 1.

Cziglányi Ádám M.N.K.

Liszt Ferenc-blokk, 1961.

Iránytü a bélyegek világában, Bp. 1964. 112.l.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
1968 JUL 5
BÉKÉSMEGYEI
NÉPÚJSÁG

Filatéliai hírek

A MAGYAR POSTA MÁSODIK FÉLÉVI BÉLYEGKIADÁSAI. Június 24-én megjelent a balatoni tájakat ábrázoló, négy forgalmi jellegű bélyegből álló sorozat. Július első napjaiban várható a kilenc értékből álló hortobágyi-sorozat megjelenése. A bélyegek tervezője Ciglényi Ádám grafikusművész.

JÚLIUS 4-ÉN JELENT MEG a 2,60 forintos légipostabélyeg, mellyel a Budapest—Bécs közötti első rendszeres légipostajárat félévszázados jubileumát köszöntik. Az „Evfordulók-Események"-sorozatban júliusban megjelenik a MÁV centenáriumának és Tompa Mihály halála századik évfordulójának emlékbélyege.

AUGUSZTUSBAN jelenik meg a Mexikói olimpia sorozat és blokk. A sorozat 8 értékből áll és a 20 filléresen úszónők, a 60 filléres bélyegen labdarúgók, a 80 filléresen birkózók láthatók. Az 1,— Ft-os kétpárevezős kajakversenyzőket mutat be, az 1,40-es bélyegen férfi tornász szerepel gyűrűgyakorlatok közben. A 2+1 forintos bélyeg lovasversenyzőt ábrázol, a 3 forintoson kardvívók, a 4,— forintos bélyegen gerelyvető férfi látható. Augusztusban kerül kiadásra a szófiai Világifjúsági Találkozó emlékbélyege is.

OKTÓBER ELEJEN jelenik meg a bélyegnapi sorozat és blokk. A bélyegek régi magyar művészi kerámiákat ábrázolnak. Októberben jelenik meg a kerti virágokat ábrázoló sorozat, valamint a TIT-kongresszus emlékbélyege. Novemberben a Kommunisták Magyarországi Pártja megalakulásának 50. évfordulója emlékére 3 értékből álló sorozat kerül kiadásra. Az Emberi Jogok Éve alkalmából jelenik meg az „ENSZ"-emlékbélyeg.

VÉGÜL AZ ÉV VÉGÉRE VÁRHATÓ az idei második festménybélyeg-sorozat és blokk. A sorozat 8 bélyegből áll és többek között Rafaello Santi, Angelo Strozzi, Tiziano és Piombo festményei közül azokat ábrázolnak, melyek a budapesti Szépművészeti Múzeumban láthatók. A bélyegblokk Sebastiano Ricci: Betszabé a fürdőben című alkotását mutatja be.

Vas Tibo

Megkóstoltuk M

Érdekes, eredeti ötlete támadt Pablo Neruda chilei költőnek és Miquel Angel Asturias guatemalai Nobel-díjas költőnek magyarországi látogatásuk alkalmával. Miközben ismerkedtek a tájakkal, emberekkel, irodalmi megörökítésre ihlették őket a magyar szakácsművészet elragadtatva ízlelt remekei. Megkóstoltuk Magyarországot címmel a könyvhéten lát napvilágot a Corvina kiadásában magyar és idegen nyelven, a prózában, versben papírra vetett, színesen illusztrált élmények gyűjteménye.

Pihenni jöttek a tengereken át magyar barátaikhoz, és már az első nap a Várban, az Alabárdos étteremben megszületett az elgondolás. Szórakoztató, játékos könnyedségű stílusban közétenni a magyar gasztronómia gyújtotta élvezeteket, hangula-

rekség minden fűszerszáma benne található e nagy lélekkel megáldott fajzekakban, mert a magyarok tudják, hogy együtt élni annyit tesz: együtt enni".

A különös „könyvcsemegéhez" Boldizsár Iván írt apéritifként először. S hogy folytatják az étlapot a szerzők? A levesek rehabilitálásával! „Nekem Magyarország a levesek országa. Reszkessetek porcogók!" — mondja Asturias. Mennybéli hierarchiába, az arkangyalok szférájába utalják a gulyást. Szellemes poémákat zengenek a főzelékek, halak, vadak, sültek, borok megdicsőüléséről. A káposztáról megállapítják, hogy az ősi konyhaművészet fejedelmi átlényegülésekre kényszeríti. Falun a paraszti asztalok parancsnoka, városban a tökéletes díszítő elemig, a fényűzésig kelleti magát. A kolozsvári változatáról pedig azt állítják, hogy az Úristen műve.

Az „Aranyszarvas" étteremben elköltött ebéd után mondották: „...ezeket a Cumberland-mártásban tálalt őzgida-hengerkéket az űrhajós Valentyina elvihetné a Marsra. Hengerkék és Valentyinák, együtt úgy elszédítenék a Tejútlakókat, hogy hirtelen egy vasárnap azt látnánk: bolygóntúli inyencek ro-

lamozzák meg az „Arany-

1021 Uroglési H.elején

A Balaton a magyar bélyegeken

Magyarország legnagyobb természeti kincse, a Balaton, a külés belföldi turizmusnak egyaránt közkedvelt célpontja. *„Európa nagy nyári játszótere"* — így aposztrofálják gyakran a külföldi magazinok, mi pedig büszkén tesszük hozzá, hogy *„a magyar tájak legszebbike"*. Annál meglepőbb tehát, hogy ezzel a kiemelkedő értékű nemzeti kinccsel *(a közgazdászok 50 milliárd forintra becsülik népgazdasági jelentőségét)*, milyen mostohán bánt bélyegkiadásunk hosszú évtizedeken keresztül. Tények bizonyítják, hogy *a felszabadulás előtt egyetlen egy bélyegen sem szerepelt a Balaton.* Csupán 1945 után gondoltak erre az óriási propaganda-lehetőségre az illetékesek, de még így is 1959-ig kellett várni, amíg az első önálló balatoni sor kibocsátásra került.

Az első balatoni bélyeget 1947-ben adták ki, az úgynevezett *repülősor* keretében. Tihanyt ábrázolta, s *Kálna* Béla tervezte. (Az igazsághoz tartozik, hogy egy szerény kísérletről, amely a múlt században történt, tudnak a krónikák. Annak idején nagy port vert fel a dolog, a nemzetközi szaksajtó sokat cikkezett róla, míg végül is megoldódott a rejtély. A bélyeget egy balatoni hajózási vállalkozó bocsátotta ki, s azoknak a leveleknek bérmentesítésére szolgált, amelyeket a *Révfülöp* és *Balatonboglár* között közlekedő komp szállított.)

1950-ben jelent meg a második balatoni bélyeg, az *Ötéves terv-sor* 1.70 forintos értéke, amely balatoni fürdőzőket ábrázolt (tervezője *Légrády* Sándor), majd ezt követte 1953-ban újabb két bélyeg (az Üdülősor 70 filléres értéke a balatonfüredi szanatórium látképével és a balatoni fürdőzőket bemutató 1 Ft-os címlet). Mindkettőt *Füle* Mihály tervezte.

Az első igazán szép balatoni bélyeg 1954-ben, a repülőnapra készült. *Gál* Ferenc tervezte, s légifelvételről mutatta be a tavat, amint hosszúkás alakjával karcsún elnyúlik a szelíd dunántúli dombok ölében. Hasonló gondolat inspirálta az úgynevezett *brüsszeli sor* 40 filléres értékének alkotóját, *Füle* Mihályt is, aki a „magyar tenger" topográfiai térképét mintázta meg. Mindkét bélyeg rendkívül alkalmas volt arra, hogy hazánknak ezt az egyedülálló természeti kincsét széles körben megismertesse a nagyvilággal.

Végre 1959-ben teljesedett a Balaton rajongóinak régi követelése, vágya: *megjelent a kilenc értékből álló „Balatoni sor", Cziglényi* Ádám és *Gönczi* Tibor grafikus-művészek tervezésében. Mindegyik címlet külön kis önálló remekmű a maga nemében, együttesen pedig az első igazán átfogó képet adják mindarról, amely tudatunkban a Balaton fogalmával szorosan összekapcsolódik. A témák a címletek értékeinek sorrendjében: *Tihany, vitorlás, Badacsony-szőlőszüret, fürdőzők, vízibusz, Hévíz, Horgászok, Pásztor János balatonfüredi szobra, panoráma, hajó, üdülők* stb.

A második balatoni sorozat megjelenésének dátuma: 1963. *Ekkor ünnepelte Siófok fürdőhellyé alakulásának 100 éves évfordulóját,* s az eseményt a magyar bélyegkiadás három értékből álló sorozattal köszöntötte (egy téglalap alakú és két háromszög formájú bélyegből állt a sorozat). A forma újszerű volt, érdekes, de azért hallatszottak kritikus hangok is. Főleg a lokálpatrioták berzenkedtek. *A panoráma-kép ugyanis a túlsó partot ábrázolta, ésvedig Tihanyt, Siófokról nézve, de Siófokból tulajdonképpen semmi nem látszott.* Vigaszul csak az a régi-régi közmondás jutott a siófokiaknak, hogy *„Veszprém megye Somogyból a legszebb"*. A sorozatot *Bokros* Ferenc tervezte, s 20 filléres címlete vízibuszt ábrázol, a 40 filléres az előbb említett tihanyi látképet, a 60 filléres pedig a *Beloiannisz sétahajót.* Szomorú, sőt elkeserítő, de *több balatoni bélyeg azóta sem jött ki a nyomdagépek alól.* (Úgy tudjuk, egy négy értékből álló sor a közeljövőben mégis csak napvilágot lát, *Légrády* Sándor tervezésében. A 20 filléres érték a Badacsonyt, a 60 filléres a tihanyi félszigetet, az 1 forintos a balatonalmádi partot, a 2 forintos a szigligeti öblöt örökíti meg. A képek tetszetősek, művésziek, s alkalmasak arra, hogy a Balatont nemzetközi vonatkozásban is propagálják.)

A gyűjtők számára mindig nagy öröm, ha a posta a szép bélyegek mellé úgynevezett *elsőnapi borítékokat* is kibocsát. *Ilyen „csemegében" is csak háromszor részesültek a balatoni tájak kedvelői.* A legelső megjelenésével Keszthely dicsekedhet. Az 1958. évi *Keszthelyi Ifjúsági Találkozó* alkalmával került kibocsátásra. Címoldalán finoman megrajzolt grafika ábrázolta a hévízi fürdőépületet. Egy évvel később, 1959-ben kétfajta boríték is napvilágot látott, kék és zöld színű kivitelben. Ezek a borítékok rendkívül ízlésesen és határozottan hívták fel a figyelmet a balatoni fürdőhelyekre és látnivalókra. Stilizált Balaton-térkép töltötte ki a címoldalt, feltüntetve a világtájakat is, amelyek irányából a Balaton a legkönnyebben megközelíthető. Hatásos, kitűnő propagandaeszköz volt a tó kül- és belföldi népszerűsítésére, méltán keltett lelkesedést nemcsak a filatelisták, hanem azok körében is, akik a Balaton hírnevének fokozását szívügyüknek tekintették.

Egy harmadik boríték-fajtán ugyanebben az évben ismét *Hévíz* gyógyfürdő patinás, előnyösen ábrá-

zolható fürdőépülete jelent meg, nagy-nagy kétkedést keltve az illetékesek jó memóriáját illetően, mivelhogy Hévíz *a megelőző évben már szerepelt egy elsőnapi borítékon.* Sokan úgy gondolták — és joggal —, a Balaton nem lehet olyan szűkében a témáknak, hogy *csak egy fantáziátlan újrázásra teljék motívumaiból.* Fejcsóváláson kívül természetesen egyéb nem történt, mert senki még csak álmodni sem merte, hogy *az 1959-ben kiadott három boríték után — öt év szünet következik.*

Az újabb elsőnapi boríték 1963-ban jelent meg a „Siófok 100 éves" sor mellé (boríték-rajzán gyermekek csónakáznak a Balatonon), s ezzel nem valami bő felsorolásunknak a végére is értünk. Hiába lett azóta a Balaton hazánk nemzetközi vonzerővel rendelkező tájegysége, hiába haladta meg évi látogatottsága a hárommillió főt, *bélyegkiadásunk erről nem vesz tudomást,* legalább is a közkedvelt elsőnapi borítékok gyér megjelenési ritmusa erre enged következtetni.

Szerencsére a speciális balatoni *bélyegzések* terén az eddigieknél sokkal magasabbfokú aktivitással — és bizonyára több lelkes kezdeményezéssel — találkozhatunk, úgyhogy *van mit tennünk a mérleg másik serpenyőjébe is.* Sőt, az egész téma — a Balaton és a bélyeg — tulajdonképpen emlékbélyegzéssel kezdődik. 1938 augusztusában Siófokon rendezték meg a *IV. Nemzetközi Sporthét a Balatonon* című esemény-sorozatot, amelynek egyik program-pontjaként úgynevezett *Propaganda Bélyegkiállítást* is rendeztek. Ez a hét éven át rendszeresen megismételt balatoni nemzetközi sporthét igen jelentős esemény volt akkoriban: a repülőversenyre például 50—60 gép érkezett, lovas-mérkőzéseket, autós csillagtúrákat szerveztek, galamblövő- és teniszversenyeket írtak ki stb. Mindezt ügyes propaganda kísérte. Ilyen gesztus volt a siófoki emlékbélyegzés is: keretben ábrázolt vitorlás hajó. Az emlékbélyegzésnek sikere volt: mind a motívum, mind annak elhelyezése — *az emlékbélyegzéseknél ez döntő szempont* — jó ízlést és eredetiséget tükrözött.

Ezek után joggal gondolná mindenki, hogy az elkövetkezendő években tovább szorgalmazták ezt a nem költséges, de rendkívül hatásos propagandaeszközt. Nem így történt. *Tizenkilenc éven keresztül* — egy jelentéktelen ismétléstől eltekintve — *senkinek sem jutott eszébe, hogy ami egyszer már bevált, azzal érdemes továbbra is foglalkozni.* Közel két évtizedet váratott magára a második balatoni bélyegzés: 1957-ben került csak rá sor. A szép metszésű bélyegző-klisék „*Visitez la Hongrie*"

felir
Bala
veg
hátterben a balatoni tájjal.

Ez a második számú kezdeményezés már nem maradt követők nélkül. *Ettől kezdve majdnem minden évben (néha többször is) alkalmaztak emlékbélyegzést,* sőt: vannak olyan események, amelyeknél az emlékbélyegzés automatikusan, évenként visszatér (például: *Veszprémi Balatoni Nyári Egyetem, Balatonfüredi Anna Bál, Badacsonyi Szüret* stb.). A balatoni bélyegzések kronológiai sorrendje meglehetősen terjedelmes, de — sajnos — alig térnek el a legsablonosabb megoldásoktól. A színvonal emeléséhez pedig igazán nem kellene más, csak némi képzelőerő, művészi becsvágy, játékos alkotói kedv. A sok unalmas sablon közül valósággal kirí és talán leginvenciózusabb a Balatonfüreden 1966. május 22-én használt „*100 éves a balatoni vitorlázás*" feliratú bélyegző-nyomat, amely a szövegen kívül szép vitorlásfigurát ábrázol, s így alkalmas arra, hogy az eseményre külön is felhívja a figyelmet.

Akárhonnan is nézzük a dolgot, bélyegkiadásunk eddig nem tett meg minden tőle telhetőt szépséges tavunk népszerűsítésére, pedig *a magyar bélyegnek jó híre, rangja van világszerte,* s ezek a parányi kis felületek *olyan helyekre is eljutnak, ahova a költséges prospektusokat megfelelő példányszámban semmiképpen sem vagyunk képesek eljuttatni,* egyrészt a távolságok nagysága, másrészt a földrajzi helyek sokfélesége és a megfelelő apparátus hiánya miatt.

Ha végignézzük az utóbbi évek sorozatait, motívumait, akkor jogos panaszként tolul ajkunkra a kérdés: *miért mostohagyereke a Balaton a magyar bélyeg-kiadásnak?* Nem kívánunk más témák rovására élcelődni — s ennek alátámasztására példákat felhozni — de úgy gondoljuk, hogy a „magyar tenger" méltó bemutatása jogosan megelőzhetett volna néhány olyan sort, amelyeknek nemzetgazdasági és propagandaértéke meg sem közelíti a Balatonét.

Szépséges Balatonunk évről-évre fejlődik, gyarapodik, most már létesítményei is elérték a nemzetközi színvonalat. Itt lenne az ideje, hogy propagandáját is a megfelelő színvonalra emeljük. Úgy gondoljuk, az idény kezdete jó alkalom arra, hogy a Balaton és a magyar bélyegkiadás közötti mostoha viszonyra — a kedvező reagálás reményében — felhívjuk a figyelmet.

Huba László

CZIGLÉNYI ÁDÁM, grafikus

Nagy sikere volt 1959-ben a geofizikai, 1961-ben az eredeti formáju, sokszinü lósport bélyegsorozattal. A mongol népi forradalom 40-ik évfordulója alkalmából /1961/ a mongol kormány meghivta Ulan Batorba, az ó-mongol irást tanulmányozni. Ő rajzolta meg a jubilelumi bélyegsorozatokat; melyeket a bpesti Áll. Nyomda kivitelezett. 18/330/old

SZEGETI ISTVÁN: .-Cziglébyi Ádámgrafikusmüvész plakettjei 17/329/.old.

AZ ÉREM, Közlemények az Éremgyüjtés köréből.
------- XVII. 1961. 18.sz. Bp.

MAGYAR HÍREK

1972 JUN 10

1021 Cziglényi Ádám grafikus munkája

Bélyegsarok

„Labdarúgó Európa Bajnokság" elnevezésű, nyolc címletből álló bélyegsorozatot adott ki a Magyar Posta, Cziglényi Ádám grafikusművész terve alapján. A nyolc értéket tartalmazó ív két-két bélyege egymás mellett helyezkedik el, úgy, ahogy a válogatott labdarúgócsapatok egymás elleni játékára sor kerül. Valamennyi bélyegképen két-két labdarúgó látható játék közben, közülük az egyik az érdekelt ország válogatott mezét viseli, így a 40 filléres bélyeg Magyarország játékosát ábrázolja, a 60 filléres bélyegen Románia, a 80 filléres bélyegen a Német Szövetségi Köztársaság játékosa látható. Az 1 forintos bélyegképen Anglia válogatott labdarúgója, az 1,20 forintoson Jugoszlávia, a 2 forintos bélyegen a Szovjetunió, a 4 forintoson Olaszország és végül az 5 forintos bélyegen Belgium válogatott játékosát látjuk. Az ívszéleken az alábbi feliratok olvashatók: (fent) Labdarúgó Európa Bajnokság, alatta zárójelben: Henri Delanuay Kupa, (lent) Championnat d'Europe de Football, alatta zárójelben: Coupe Henri Delanuay. Végül ezalatt az évszámok: 1970—1972.

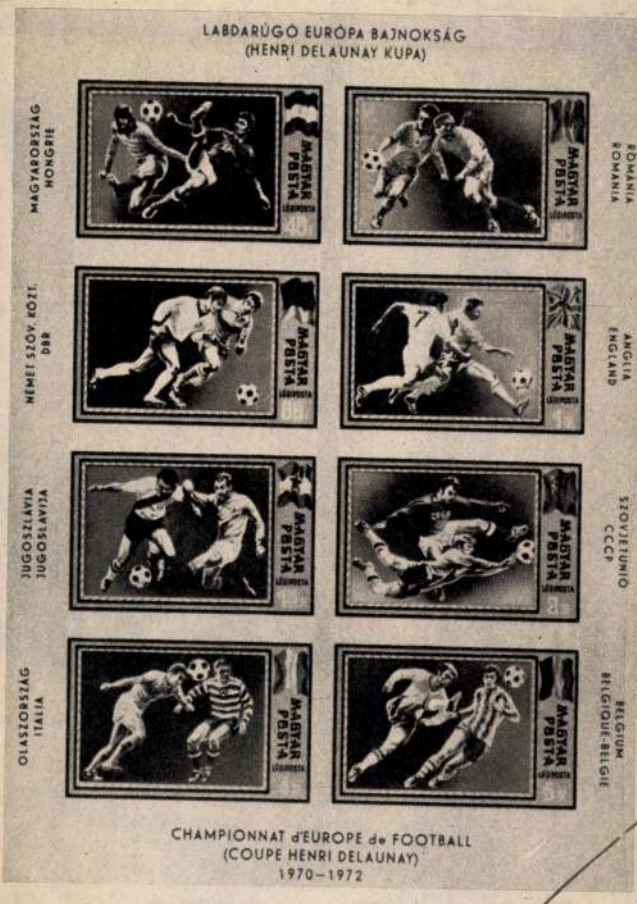

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRKÖZLŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

Soó Zöld Margit illusztrációja Kányádi Sándor: A bánatos királyleány kútja című könyvéhez

Szuhanek Oszkár: Bega-híd

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Bp. V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NAPLÓ (VESZPRÉM)

Bélyeggyűjtés

1021 „100 éves a Posta"

A magyar posta önállóságának századik évfordulójára november 21-én 10 forint névértékű blokk jelenik meg. Az újdonság különleges nyomdatechnikával, két nyomdában készült: az Állami Nyomdában többszínű mélynyomással: a gyomai Kner Nyomdában aranyfólia-nyomással. Tervezője Cziglényi Ádám, sok szép bélyegünk alkotója.

A nürnbergi bélyegtőzsdéről

Nemrég Nürnbergben a világ minden részéből találkozóra jöttek össze a bélyegkereskedők. Soraikban ott voltak a Magyar Filatélia Vállalat képviselői is. Hazaérkezve elmondták: számtalan gratulációt kaptak, mert a kereskedők a világ eddig megjelent egyik legszebb bélyegének nyilvánították az AMPHILEX amszterdami bélyeg-világkiállításra megjelent magyar blokkot. Vásárlási lehetőségei felől is érdeklődtek, de a vállalat képviselői sajnálkozva közölték: a blokkból a készlet teljesen elfogyott.

HAJDU ENDRE

Balatonfőkajár és Vidéke Általános Fogyasztási és Értékesítő Szövetkezet

felvételt hirdet

1 hálózati ellenőr és egy beosztott könyvelői munkakörbe. Közgazdasági technikumot végzettek és földművesszövetkezeti gyakorlattal rendelkezők előnyben. —

Jelentkezéseket írásban a földművesszövetkezet központjának

(Balatonfőkajár, Kossuth utca 12) kérjük beküldeni. (146)

A Közúti Gépellátó Vállalat veszprémi telepe (Mártírok útja 13.) felvesz lakatos, géplakatos, hegesztő, esztergályos és motorszerelő szakmunkásokat. — Bérezés megegyezés szerint. (209)

---

dach Imre d
Műszaki Szak
lat.

A Tanácsi
kőfejtő Vállal
prémi betonü
építési tec
vagy a beto
kában nagy
lattal re
munkavállaló
— Lakást bi
nem tudunk
kezés a vállalat központjában. Balatonalmádi, Bajcsy-Zsilinszky utca 30 alatt, a munkaügyi osztályon. (651)

LAKÁS

Veszprémben a Kiss Lajos lakótelepen másfélszobás öröklakást vennék. Első emeletig. Lehet központifűtéses is. Cím a veszprémi kiadóban. (143)

Elcserélném budapesti két szoba, konyhás főbérleti lakásomat Balatonalmádi központjában hasonlóra. — Bányai Kálmán IX., Viola utca 37/b. Telefon: 334—900 délután 14—17 óráig. (198)

HÁZ-INGATLAN

Pápán, a Munkácsy utca 47. szám alatt kettő szoba összkomfortos kertes családi ház beköltözhetően eladó. Érdeklődés ugyanott. (648)

---

kiadóba.

Világos. rövid páncéltőkés, bécsi gyártmányú zongora eladó. — Cím: Robogányné Keszthely, Tanacsköztársaság utca 8. (145)

Általános és középiskolást korrepetál, érettségire felkészít. Egyetemista jeligére a veszprémi Hirdetőbe. (644)

HÁZASSÁG

56 éves jómegjelenésű, házzal, kerttel rendelkező, jólkereső özvegyember megismerkedne házasság céljából korban hozzáillő otthonszerető özvegyasszonnyal. Leveleket Békés Otthon jeligére a veszprémi Napló kiadóhivatalába kérem. (183)

---

43 éves özvegyember egy gyermekkel megismerkedne házasság céljából korban hozzáillő hölgygyel 40—45 évesig. — Leveleket Őszirózsa jeligére a Napló Kiadóhivatalába. (205)

NAPLÓ

Az MSZMP Veszprém megyei Bizottsága és a megyei tanacs lapja

Főszerkesztő: Csaba Imre

Szerkesztőség: Veszprém, Irodaház

Telefon: 11—251, 11—252

Főszerkesztő: 11—255

Esti szerk.: 12—254

Sportrovat: 11—244

Kiadja a Veszprém megyei Lapkiadó Vállalat

Felelős kiadó: Domján Gábor igazgató

Kiadóhivatal: Veszprém, Irodaház. Igazgató: 11—245. Hirdetésfelvétel 11—251, 11—252

Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető bármely postahivatalnál, a kézbesítőknél, a posta hírlapüzleteiben és a Posta Központi Hírlap Irodánál (Budapest, V., József nádor tér 1. sz.) Előfizetési díj 13 forint

Veszprém megyei Nyomda V. Veszprém, Köztársaság tér 1.

Telefon: 11—890

Felelős vezető: Steltzer Ferenc

Index: 25—061.

1978. február 15. Televizió 19,3o VGné

102

TV-Hiradó

- Ma jelentette meg és látta el elsőnapi bélyegzővel a Posta idei első bélyegét, a Magyar Huszárokat. A hat cimletből álló sorozat a XVII. századtól 19oo-ig mutatja be a magyar lovaskatonákat, Cziglényi Ádám terve alapján. A bélyegek 382 ezer fogazott példányban jelentek meg és ez év végéig árusitják a Postahivatalok.
Bizonyára nagy érdeklődést vált majd ki, Verne Gyula születésének 15o. évfordulója alkalmából Fantasztikum az Ürutazásban cimü kibocsájtásra kerülő sorozat. A március lo-én megjelenő bélyegek terveit Varga Pál készitette.
Egy forintos névértékben lát napvilágot a kétszáz éves Képző és Iparmüvészeti szakiskola, valamint a száz éves Ajkai Üveggyár Emlékbélyege. A bélyegkiadás nem maradhat le a futball Világbajnokságról sem. A nyolc értékből álló sorozat és a 2o forint névértékü blokk, május végén kerül majd a gyüjtőkhőz. Emlékbélyeg jelenik majd meg a harminc éves Uttörő-Vasut tiszteletére, és két egy forintos névértékü bélyeg a kubai VIT alkalmából.
Bizonyára nagy sikere lesz az 51. bélyegnapi sorozatnak és blokknak. Zombori Éva grafikusmüvész a Magyarországon talált leghiresebb római kori mozaikokakkal diszitette bélyegterveit.

Cziglényi Ádám, grafikusmüvész

Cziglényi Ádám, grafikus

Prágában szeptember 8. és [illegible] között nemzetközi bélyegkiállítást rendeznek. Ebből az alkalomból a Magyar Posta szeptember 1-én Prága '78 elnevezésű, három darab háromforintos, azonos rajzú, szelvényes bélyeget tartalmazó *kisívet bocsát ki.* A kisív több színű ofszetnyomással az Állami Nyomdában, *Cziglényi Ádám* grafikusművész terve alapján 257 800 fogazott és 5900 fogazatlan példányban készül. A bélyeg bal oldalán a Szaljut—6 űrállomás és a Szojuz—28 űrhajó *szovjet és csehszlovák asztronautái,* tőlük jobbra az űrállomás és az űrhajó látható. A szelvényen a kiállítás emblémája és a prágai lőportorony szerepel. A bélyeg melletti ívszélen feltüntették a Nemzetközi Légipostabélyeggyűjtők Szövetségének emblémáját. A kisíve: jövő év december 31-ig árusítják. A kibocsátás napján *elsőnapi bélyegzőt* használnak. A postahivatalokban árusított elsőnapi borítékokon csak egyszelvényes bélyeg helyezkedik el.

—: Prága '78

Népszabadság

12

7. 18.

Szovjet ének- és táncegyüttes.

1977. IX. 10. 12.00 Kossuth

Déli krónika

A következő nyilatkozatot a bélyeggyüjtők figyelmébe ajánljuk. Az 50. bélyegnap alkalmából Fió Mihálytól, a Filatéria főszerkesztőjétől kaptunk tájékoztatást.

- Minden jubileummal nagyon kevés ország filatéristái dicsekedhetnek. Ugyanakkor kettős ünnep is, mert ebben az esztendőben ünnepeljük a szövetség megalakulásának 25. évfordulóját. És azoknak az ünnepe, akik megálmodják a bélyegeket, megtervezik, elkészitik, és azoké, akik gyüjtik. 1976-os legszebb bélyegpályázatot .Cziglényi Ádám nyerte el, az idegenforgalmi blokk megtervezésével. Egy nagyon gyönyörü herendi vázát kapnak ezért holnap. Azokat a vándordijakat is kiadjuk, amelyek a legjobban müködő szervezet vagy ifjusági köröknek szán a szövetség évről évre. Még holnap megtekinthető az országos bélyegnapi kiállitá-

son, amely egy héttel ezelőtt nyilt meg. Filatelista érdekesség, hogy holnap a bérnap alkalmából különleges, szines emlékbélyegzőt használ itt a székházban az alkalmi postahivatal.

1977. IX. 10. 12.00 Kossuth
Déli krónika

"[illegible] Szinház nézői az új

Czigléniji grafikusművész

a kisgrafikának számos neves művelőjéből alakult ki az idők folyamán a magyar pástabélyegek alkotógárdája. A művész e gárdához tartozik.

dr. Palótás Magda: Így születik a bélyeg.
Magyar Hírlap, 1973. szept. 22.

Cziglényi Ádám, grafikus

A fogaskerekű – emlékbélyeg-blokkot tervezte

A bélyegblokk:

bélyeggyűjtés 2 gr

– : Fogaskerekű 10.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. jún. 8.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1974 ÁPR – 8

NÉPSZABADSÁG
Budapest

Cziglényi Ádám grafikus-művéra

1021

bélyeggyűjtés

UPU-kongresszus

Az Egyetemes Postaegyesülés (UPU) május 22. és július 5. között a svájci Lausanne-ban világkongresszust tart, amelyen 150 tagja vesz részt, *közöttük a Magyar Posta is.* A szervezet legfőbb intézménye az általában ötévenként ülésező világkongresszus. Ezen tárgyalják meg *az államok közötti postai együttműködés fejlesztését* elősegítő időszerű problémákat, megválasztják az állandó végrehajtó és összekötő bizottságot. A tanácskozások tiszteletére a svájci posta berni és lausanne-i városkép ábrájával bélyegpárt bocsátott ki. (Az UPU 1874. október 9-én Bernben alakult.)

Megemlítjük, hogy *a fennállása centenáriumát ünneplő Egyetemes Postaegyesülés* tiszteletére öt világrész szinte minden országában sorra jelennek meg bélyegek.

Spekuláció

Külföldi szaklapok felhívják a figyelmet arra a gyanús jelenségre, ami legutóbb Hong Kongban történt. Mint arról hírt adtunk, művészeti fesztivált rendeztek, amelyre álarcokat ábrázoló, háromcímletű sor jelent meg. Furcsa volt, hogy *a bélyegeket a postahivatalok mindössze reggel 8-tól 9-ig árusították,* s egy vevőnek legfeljebb öt sort adtak. Később már nem volt kapható. Természetesen rögtön *spekulációs manőverre gondoltak,* és most, a gyűjtők kutatják: a tiszavirágéletű sor példányszáma mekkora, hová tűnt el, illetve kik szerezték meg.

Mona Lisa

A korábban jelzett Mona Lisa-bélyeg kibocsátása eltolódott: április 19-én jelenik meg több színű mélynyomással, 780 ezer fogazott és 30 ezer vágott példányban. Keretrajzát és a hozzá tartozó szelvény ábráját *Cziglényi Ádám* grafikusművész készítette. Olyan ívekben nyomják, amelyek mindegyikén hat szelvényes bélyeg található. Az ívszélen, a bélyegek alatt és felett, festőpalettát ábrázoló, több színű kép van. A kiadványt a jövő év december 31-ig árusítják. A megjelenés napján a kijelölt postahivatalok *elsőnapi bélyegzőt* használnak.

A Magyar Posta egyik legközelebbi újdonsága hétcímletű *lepkesor* lesz. Korábban már három ilyen témájú, színpompás sort adtak ki.

Újdonságok

Andorra: Virágok, háromcímletű sor. — Dahomey: Népviselet, négyértékű sor. — Irán: A perzsa írás fejlődése, III. sorozat: hat bélyeg. — Japán: Filatéliai hét, festményt ábrázoló 20 j-es bélyeg. — Jordánia: A Vörös-tenger halai, tizenegycímletű sor. — Koreai NDK: A nemzeti sport napja, öt bélyeg. — Mali: A nizzai sakkolimpiára 250 fr-os bélyeg. — Mongol Népköztársaság: Opera és színház, hétértékű sor. — Német Demokratikus Köztársaság: lipcsei tavaszi vásár, bélyegpár. — Német Szövetségi Köztársaság: négy feláras bélyegből álló ifjúsági sor. — Pakisztán: Iszlám csúcskonferencia, bélyegpár. — Szenegál: Eugéne Delacroix két festményét ábrázoló bélyegpár.

STRANDSZEZON ELŐTT

Itt a tavasz, nyitásra készülnek a strandok. Kitisztítják, újrafestik a medencéket, dolgoznak a kertészek, csinosítják a létesítményeket. Képünk a Szabadság strandon készült, amely ha az időjárás engedi, húsvétra teljes üzemmel a strandolók rendelkezésére áll.

(Mikó László felvétele.)

Gyarapodott a Tisza Bútoripari Vállalat

Új üzeme: a volt Szombathelyi Bútorgyár — Javuló szervezés, tervezés Százezer forintos pályázat a fiataloknak

(Tudósítónktól.)

A tanácsi üzemek méretét meg-

kiegészítő termékek árainak növekedése ellenére se kelljen

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

1974 MÁJ 15.

Zalai Hirlap

Cziglényi Ádám

1021

BÉLYEGGYŰJTŐKNEK

Egyetemes Postaegyesület

A Magyar Posta május 22-én hét értékből álló sorozattal köszönti az Egyetemes Postaegyesület százéves fennállását. A legegyszerűbb, egyben a legnagyszerűbb dolgokat nehezen találják fel, 1874 előtt egy-egy külföldre szóló levél díjának megállapításához komoly számításokat kellett végezni: a távolságtól és az útvonaltól függően 1200 díjazási lehetőség létezett. Az együttműködésre és egyszerűsítésre 22 állam postájának vezetői Bernben kötöttek szerződést, amely azóta az egész világot átfogja, a posták nemzetközi szervezetének jelenleg 149 tagja van. Az Egyetemes Postaegyesület (francia elnevezése Union postale universelle, amelynek gyakran használt rövidítése UPU) a levéltovábbítás gyorsításán, a hírközlés fejlesztésén munkálkodik.

A Magyar Posta új sorozata a technikai eszközök változásával, fejlődésével ábrázolja az eltelt száz év eredményét. A sorozat élén hírvivő galamb és lovas postakocsi áll, de a következő értéken látjuk, hogy az első gépjárműveket is a levéltovábbítás szolgálatába állították. Az 1,20 forint névértékű bélyeg postai célokra használt léggömböt mutat be. A befejező három címleten modern vasúti szerelvény postakocsijai, autóbuszba épített postahivatal és lökhajtásos repülőgép a jelent képviselik. A 15 forint névértékű sorozat Cziglényi Ádám tervrajza alapján a budapesti Pénzjegynyomda készíti. Minden címleten feltűnik az UPU Bernben álló emlékművének körvonala is.

tot teszünk az országúton közlekedőknek.

— Megszoktuk már ezt a munkát, de mi is összeszoktunk. Igaz, a Tollfosztó most itthagy bennünket. Nyugdíjba megy...

A Tollfosztó, Varga Imre, derűsen oldalbaveregeti Antal Jenőt, majd mentegetőzve mondja:

— Mindegyikünknek van ám valami beceneve itt. — Hozzá is kezd a felsoroláshoz, de most meg Antal Jenő nem engedi befejezni.

— Ne mondd, Imre, hiszen ez a legszebb, amit rólunk mondtak. Ez azt jelenti, hogy szeretnek bennünket, hogy jó munkánkat elismerik. Ez a legszebb jutalom.

Ezután Antal Jenő elmondja, hogy a Tollfosztó nyugdíjba vonulása miatt a brigádban egy új tagot választanak, s ezt a tisztséget ő kapja meg. Ezért is mentegetőzött Imre bácsi.

Antal Jenő a brigádvezetői tisztséget is szívesen vállalta, mert ő is, mint a többiek, szeret dolgozni. Ezt bizonyítja az is, hogy a Tollfosztó nyugdíjba vonulása után ő is vállalta a műszakot, hogy a brigád ne veszítsen a termelésből

MK SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

1976 MÁJ 22

Népszava

Cziglényi Ádám grafikusművész

Magyar bélyegek az UPU jubileumára

Az UPU, az egyetemes postaegyesület fennállásának 100. évfordulójáról hét értékből álló bélyegsorozat és egy bélyegblokk kiadásával emlékezik meg a magyar posta. A május 22-én forgalomba kerülő bélyegek *Cziglényi Ádám* grafikusművész tervei alapján több színű ofszetnyomással a Pénzjegynyomdában készültek.

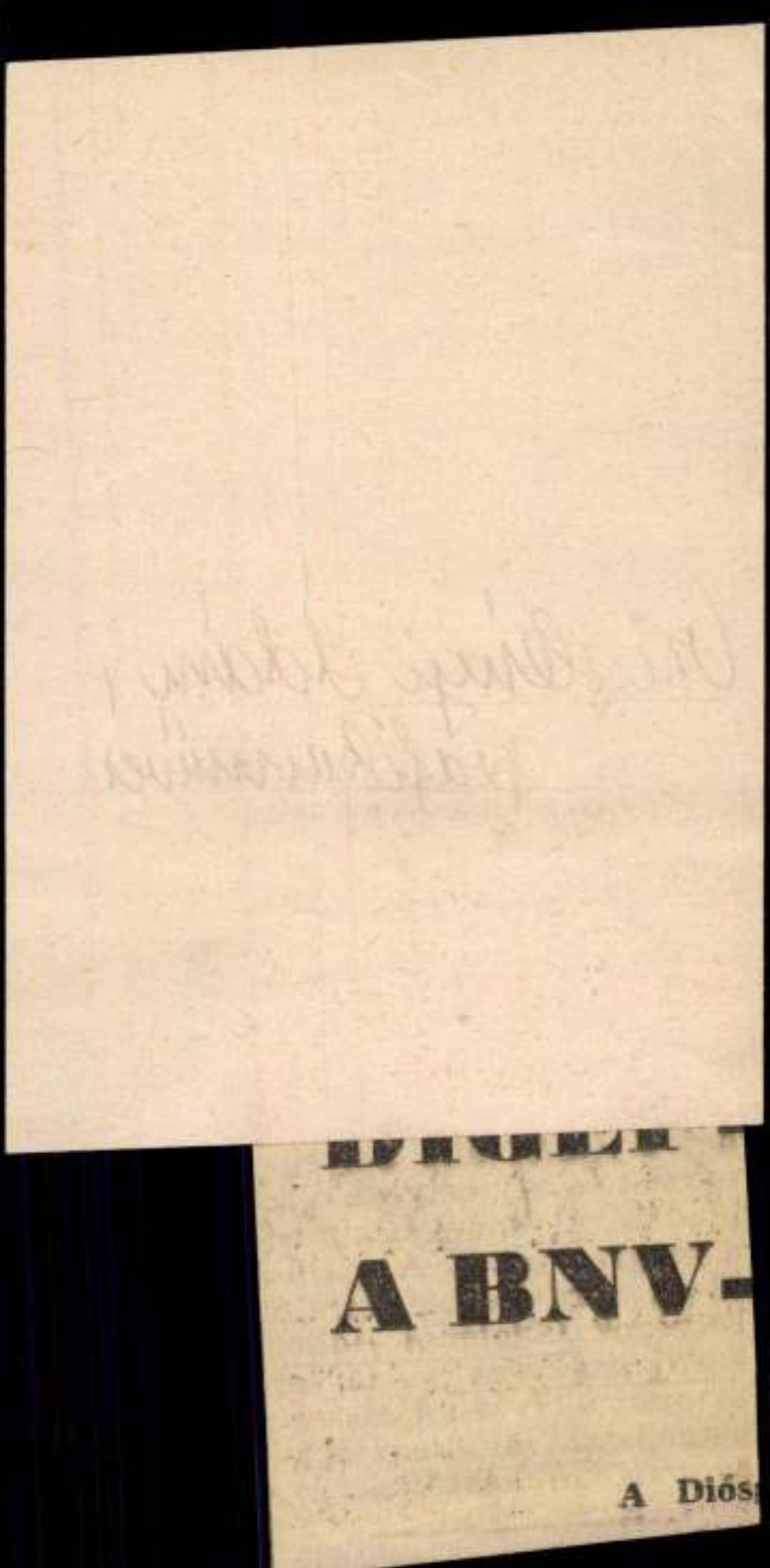
A BNV-
A Diós

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1974 FEB 16

Békés m. Népújság

Ciglényi Ádám grafikus munkája

1021.

FILATÉLIAI HÍREK

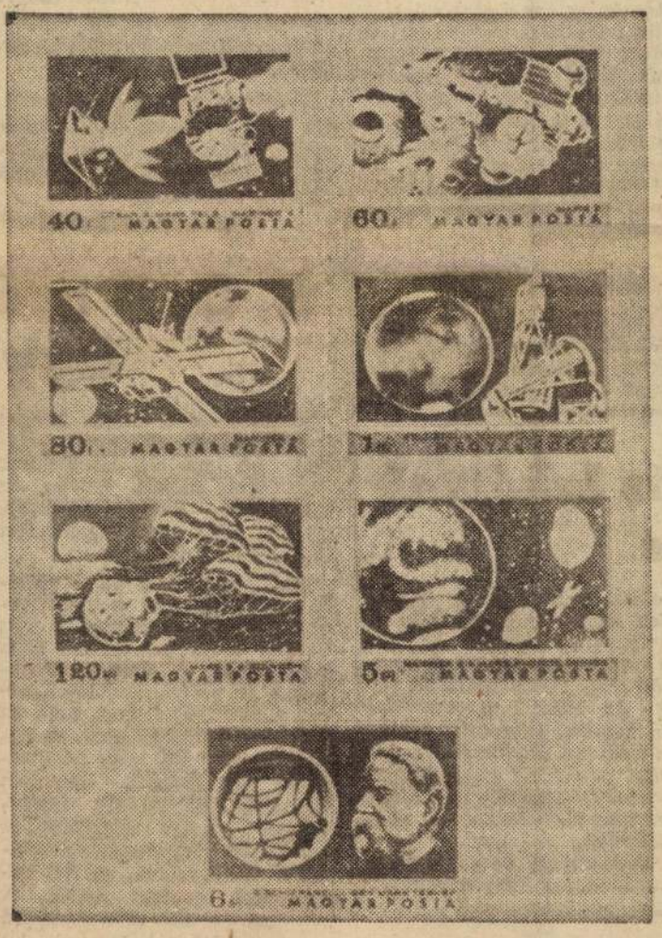

Bemutatjuk a Mars-kutatás eredményeivel foglalkozó hét bélyeget tartalmazó 15 forint névértékű sorozatot, mely március havában jelenik meg. Ugyancsak kiadja a posta ennek a sorozatnak a blokkját 10 forint névértékben. A sorozatot és a blokkot Ciglényi Ádám grafikusművész tervezte és az Állami Nyomda készítette. A 40 filléres bélyeg Schiaparelli portréja mellett bemutatja a Mars-csatornákat úgy, ahogy azt az olasz csillagász 1877. évben látta. A 60 filléresen az a fénykép látható, amelyet a Palomar hegy obszervatóriumában készítettek a Marsról. A 80 filléresen a Mariner—4-nek állít emléket, mely 1965. évben elhaladt a Mars mellett és 21 felvételt készített a bolygóról. Az 1 forintos a Mars—2. Ez az űrszonda a Mars—3-mal és Mariner—9-cel együtt a Mars mesterséges holdjaként kering 1971 óta. Az 1,20-as bélyegen a Mariner—9 látható, az 5 forintos bélyeg a Mars—7-et mutatja, útban a bolygó felé. Végül a Mars—3 látható a 6 forintos bélyegen. A 10 forintos blokkon naprendszerünk bolygóinak pályáit láthatjuk a Mars—7 képével, amint célja felé halad.

Vas Tibor

eknek megfelelően n
s még ez év tavaszán
zik.

Gázfűtés a bisz[illegible]

Téli fűstölés címmel írtunk a Vendéglátóipari Vállalat 34-es számú bisztrójának helyzetéről. Purcsi János igazgató a következőket válaszolta:

Köszönjük az észrevételezést, mellyel teljes egészében egyetértünk. Vállalatunk intézkedett a bisztró gáztüzeléssel való átállításában. Ennek bevezetésére a tervek el is készültek, s a kivitelezésre is történt döntés. Ha minden rendben zajlik le, az 1974—75-ös fűtési idényben már a korszerű tüzelési fűtési formát alkalmazhatjuk.

A bírálat helytálló

Áldatlan állapot a gyomai állomás környékén című írásunkra Megyeri Sándor, a Gyomai nagyközségi Tanács elnöke válaszolt.

egyben ígéret is arra, [illegible] közeli jövőben fejlődés következik be. Az állomásépület rendbe hozásának függvénye a tér rendezése, a buszforduló kiépítése és a környék parkosítása. A tervek erre is készen vannak. Ami a járdát illeti, rendben tartására intézkedtünk."

Megjegyzésünk: a MÁV Szegedi Igazgatóságától kapott tájékoztatás szerint a gyomai állomás rekonstrukciójára ötmillió forintot fordítanak.

lás lakóinak
ne

egjelent számában a gyulai nden napra" címmel. Erre a ltúrcsoportja reagált elsőnek. ort vezetője meglátogatta mun- ankó Pista születésének 70. év- nak. Az előadás megtartására ván röviden ismertette Dankó lait adta elő. Ezután Pólya An- alokat adtak elő saját citera- etszéssel és szeretettel fogadták ukra más alkalommal is ren- lőadásokat.
a Népújságnak és a békéscsa- oszta Sándorné szállásgondnok."

Vállalat igazgatójától kaptuk eg:

„Békéscsabán a víz vasat és nangánt tartalmaz. Az újkígyósi ermelőtelep vas- és mangántanítóján nem minden víz jut t, így előfordulhat, hogy a fém csővezetékben rakódik le. Ha víz áramlási sebessége változik, ez leválik, s így jön létre víz kellemetlen szaga.

A panasz nem általános, csak dőszakonként történik meg. Megnyugtatásul még annyit, hogy a közműhálózat vizét a közegészségügyi szervek rendszeresen ellenőrzik, tehát az egészségre ártalmatlan jelenségről van szó."

Továbbra is várjuk olvasóink közérdeklődésre számot tartó kérdéseit, amelyeket ezeken a hasábokon közlünk az illetékesek válaszával együtt.

S. O. S orvo
ügyb

Kétségbeesett hangú levelet kapott szerkesztőségünk, melyet az alábbiakban közlünk kommentár nélkül, bízván az illetékesek segítőkészségében, hiszen több száz gyermeket érintő ügyről van szó:

„Békéscsabán, a VI. kerületben megszüntették a gyermekorvosi rendelőt, miután a volt Véradó épületét a Gyulai úton lebontották. A gyermekrendelésnek az SZTK-rendelőintézetben szorítottak helyet, ahol az állapotok tarthatatlanok. A várószobát egy kb. négy négyzetméter alapterületű, elkerített folyosórész helyettesíti, amelyből egy WC, egy magánlakás és egy kb. 10 négyzetméter alapterületű korszerűtlen, zsúfolt berendezésű rendelő nyílik. A „váróban" a több száz csecsemő részére két pakolóasztal áll rendelkezésre, amelyet csak a csecsemők és kisgyermekek ruháinak elhelyezésére lehet oly módon használni, hogy egymás tetejébe kerülnek toronymagasan a fertőzött és egészséges gyermekek ruhái. Levegő nincs, miután a helyiség nem szellőztethető, izzadnak a csecsemők, [illegible] és nem kevésbé

BÉLYEGSAROK – ÚJDONSÁGOK

A Magyar Posta „SAPPORÓTÓL — MÜNCHENIG" elnevezéssel 290 000 fogazott és 1—9500 fogazatlan blokkot adott ki tízszínű raszteres mélynyomással, Cziglényi Ádám grafikusművész terve alapján.

A bélyegblokk bal oldalán a Nyári Olimpiai Játékok emblémája, ez alatt diszkoszvető atlétanő, valamint a müncheni olimpiai stadion és a televíziós adótorony látható. A blokk jobb oldalán a Téli Olimpiai Játékok emblémája, ez alatt síugró és a Fudzsijáma hegy van. Alul az olimpiai eszme hármas jelszava olvasható latin nyelven: CITIUS —ALTIUS — FORTIUS (gyorsabban, magasabban, bátrabban). Középen fenn a távközlési mesterséges hold alatt az olimpiai öt karika és a földgömb látható.

Nagyon kedvelt gyűjtési ág a különböző virágokat ábrázoló bélyegek gyűjtése. Világszerte sok ilyen bélyeg jelent meg. A virágbélyegeket különböző fajták szerint lehet csoportosítani. Az egyik kedvelt csoport a rózsabélyegeké.

A Német Demokratikus Köztársaság hatféle színnyomású bélyegsorozatot adott ki az erfurti Nemzetközi Rózsakiállítás alkalmából. A hatértékű teljes bélyegsorozat példányszáma 1 900 000, de egyes értékek különböző példányszámban kerültek forgalomba, így két érték példányszáma több mint nyolcmillió darab.

Dr. L. D.

4

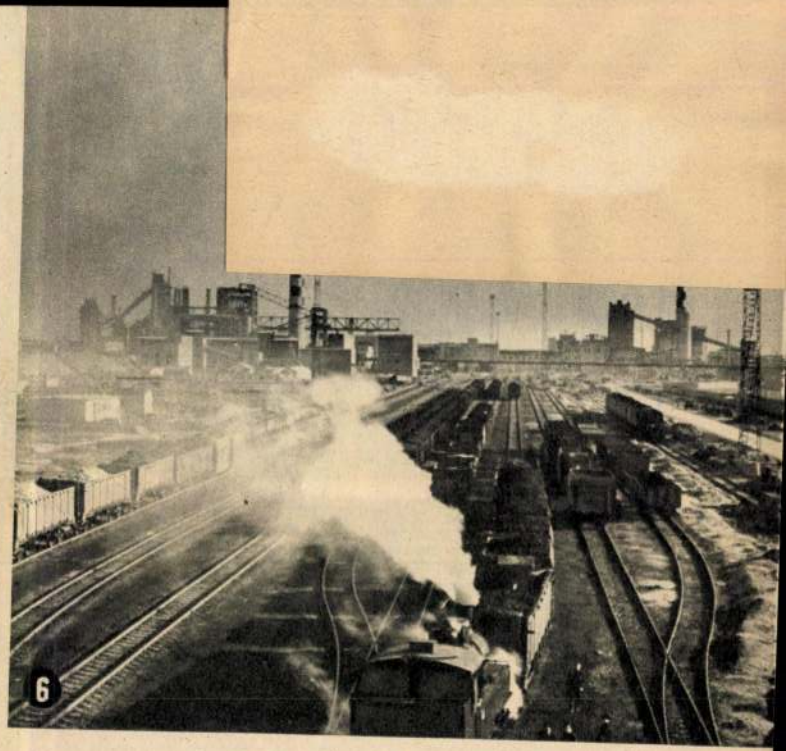

6

Cziglényi Ádám, grafikus

A bélyegblokkot tervezte.

A blokk: Repr.

bélyeggyűjtés

— : Mars-kutatás 10.

Népszabadság, Bp. 1974. febr. 9.

Czigléryi Ádám, grafikus

A 3 ft-os nelvényes bélyeget tervezte. ↘: Repr

bélyeggyűjtés

–: INTERNABA '74. 10.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. ápr. 27.

Cziglényi Ádám grafikus

1021

BÉLYEGGYŰJTŐKNEK

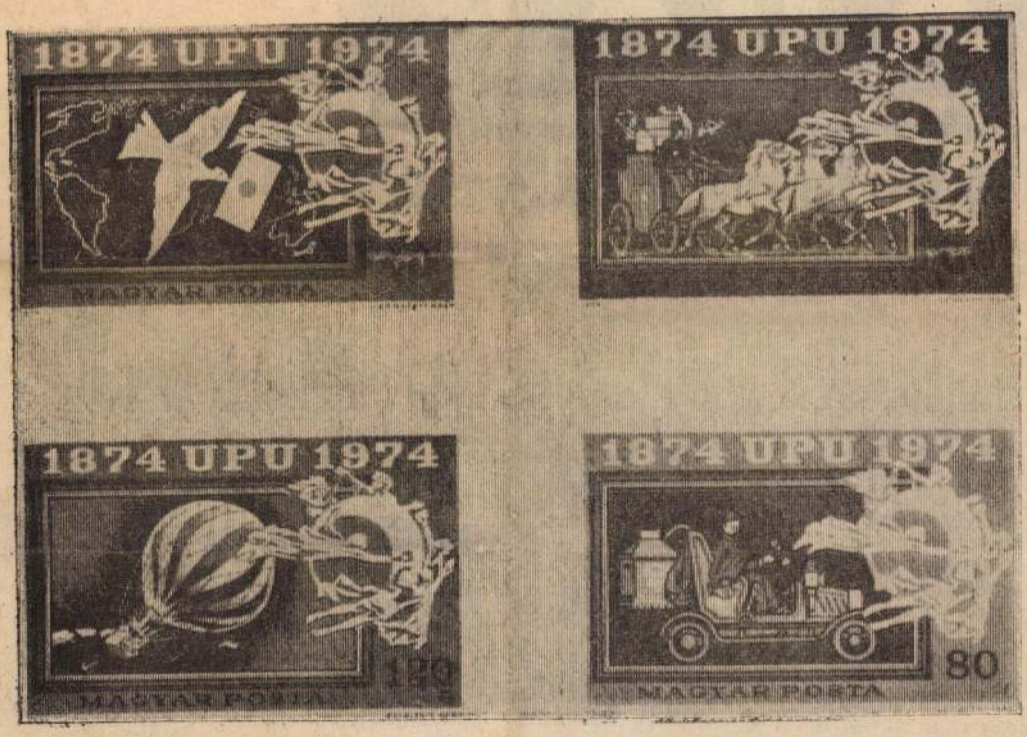

EGYETEMES POSTAEGYESÜLET

A Magyar Posta május 22-én hét értékből álló sorozattal köszönti az Egyetemes Postaegyesület százéves fennállását. A legegyszerűbb, egyben a legnagyszerűbb dolgokat nehezen találják fel. 1874. előtt egy-egy külföldre szóló levél díjának megállapításához komoly számításokat kellett végezni: a távolságtól és az útvonaltól függően 1200 díjazási lehetőség létezett. Az együttműködésre és egyszerűsítésre 22 állam postájának vezetői Bernben kötöttek szerződést, amely azóta az egész világot átfogja, a posták nemzetközi szervezetének jelenleg 149 tagja van. Az Egyetemes Postaegyesület (francia elnevezése Union postale universelle, amelynek gyakran használt rövidítése UPU) a levéltovábbítás gyorsításán, a hírközlés fejlesztésén munkálkodik.

A Magyar Posta új sorozata a technikai eszközök változásával, fejlődésével ábrázolja az eltelt száz év eredményét. A sorozat élén hírvivő galamb és lovas postakocsi áll, de a következő értéken látjuk, hogy az első gépjárműveket is a levéltovábbítás szolgálatába állították. Az 1,20 forint névértékű bélyeg postai célokra használt léggömböt mutat be. A befejező három címleten modern vasúti szerelvény postakocsijai, autóbuszba épített posta-hivatal és lökhajtásos repülőgép a jelent képviselik. A 15 forint névértékű sorozatot Cziglényi Ádám tervrajza alapján a budapesti Pénzjegynyomda készíti. Minden címleten feltűnik az UPU Bernben álló emlékművének körvonala is.

ÚJDONSÁGOK

A dán posta a koppenhágai vidámparkban, a Tivoliban álló pantomimszínházat köszönti 100 öre névértékű bélyeggel. Európában egyedül Dániában működik állandó színház némajátékok előadására, a bélyegen az ötven éve épült, kínai stílusú színház homlokzatát mutatják be. — A norvég posta a 19. századi hazai festészet két alkotásával örvendezteti meg a filatelistákat. — Romániában 100 éve rendeznek lóversenyeket. Az évfordulót hat bélyeg kiadásával ünnepelték, ezek az ügető- és galoppversenyek izgalmas pillanatait ábrázolják. — „Víz nélkül nincs élet" — e gondolat jegyében adta ki a cseh posta hidrológiai sorozatát. Öt modern grafikájú bélyeg tárja elénk a víz jelentőségét, látjuk mint energiaforrást, mint a mezőgazdaság éltető erejét. A további értékek a tengervízben folyó kutatásokra, a szennyezett folyók megtisztítására utalnak, az 1,60 koronás érték pedig az UNESCO irányításával megtartott 10 éves, nemzetközi hidrológiai együttműködés jelképét ábrázolja.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1972 MÁJ. — 8
Nógrád

RADAR

figyelemre intenek toros tragédiák

Kijelölt gyalogátkelőhelyeket olyan sebességgel közelítenek meg, hogy szükség esetén az áthaladási elsőbbségre vonatkozó szabályoknak nem tudnak eleget tenni. Ha időben észlelik is a gyalogátkelőhelyen haladó gyalogosokat, megkísérlik a veszélyes átsurranást, csakhogy ne kelljen várakozniuk. Olyan járműveket kerülnek ki — esetenként jobbról is —, amelyek a kijelölt gyalogátkelőhely előtt azért állnak, hogy a gyalogosok részére áthaladási elsőbbséget biztosítsanak.

A közúti jelzőtáblákat nem egyszer figyelmen kívül hagyják, az előzésre, kanyarodásra vonatkozó legelemibb szabályokat sem tartják be. Gyakori szabálysértés, hogy vezetői engedély nélkül is száguldoznak. Ez a szabályszegés igen veszélyes, mert a fiataloknak amellett, hogy KRESZ-ismerettel nem, vagy csak alig rendelkeznek — a vezetésben sincs kellő jártasságuk. A szülők legtöbbször tisztában vannak azzal, hogy gyermekük szabálysértő módon vesz részt a közúti forgalomban, mégsem tesznek semmit ennek megakadályozására.

Kérjük a szülőket, ne adjanak lehetőséget gyermekeiknek arra, hogy segédmotorkerékpárral, motorkerékpárral vezetői engedély nélkül közlekedjenek. Ez egyéni, de ugyanakkor társadalmi érdek is. Az engedékenység, a belenyugvás könnyen megbosszulhatja magát. Egy-egy megtörtént baleset után — főleg, ha az tragikusan végződött — már késő az önmarcangolás, a bűntudat.

A rendőrség a közúti ellenőrzések fokozásával, megelőző jellegű intézkedésekkel arra törekszik, hogy elejét vegye a tragédiáknak. Egymaga azonban nem képes megoldani a problémákat.

Éppen ezért kérjük mindazokat, akik lakókörnyezetükben szemtanúi a különböző módon elkövetett durva szabályszegéseknek, például tudnak a vezetői engedély hiányáról, ne menjenek el közömbösen a fiatalok mellett. Tegyék szóvá a szülőknek, hogy hol, mit tapasztaltak és milyen

T terv

híradót — hirdető szekrényt — készíttetett, amelyet Salgótarján főterén állítottak fel. Megrendezte a nemzetközi kerékpáros iskolakupa megyei döntőjét. A sajtópropaganda szakbizottság egy sor közlekedési tárgyú cikket jelentetett meg, és több jogszabálymagyarázó propaganda-előadást tartott. A legutóbbi elnökségi ülésen is sok hasznos javaslat hangzott el, ezek egyike valósult meg azzal, hogy megküldjük a szabálysértési határozat egy példányát a szabálysértő munkaadójának.

— *Melyek a KBT idei tervei?*

— Elsősorban a kapcsolatok további bővítésére törekszünk, célunk, hogy minden lehetséges fórumon szó essék a megye közúti közlekedésének helyzetéről, a biztonságos közlekedés feltételeiről. Az idei tervek között szerepel többek közt egy, a TIT szervezésében elindítani — elsősorban az új KRESZ-t magyarázó — előadássorozatot. Az oktató-nevelő tevékenységet elsősorban a gépjárművezetők körében végezzük, de nem feledkezünk meg a gyermekek és az idős emberek tájékoztatásáról, óvatosságra neveléséről sem. Előadásokat szervezünk a kerékpáros és fogatolt járművek hajtói részére, továbbá kiadványokat jelentetünk meg; célunk

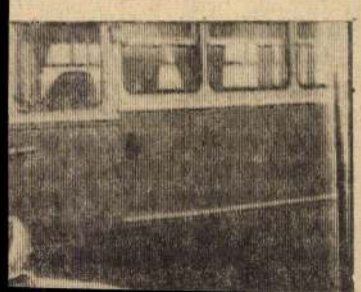

dagógusok Szakszervezete május 23—24-én Szolnokon rendezi meg a pedagógus önkéntes közlekedési rendőrök első tanácskozását. Megyénket a találkozón azok a pedagógus önkéntes rendőrök képviselik, akik az iskolai KRESZ-oktatásban eddig a legtöbb segítséget nyújtották a gyermekeknek.

A XI. kongresszus tiszteletére

A Volán 2. számú Vállalat teherforgalmi üzemegysége a Magyar Szocialista Munkáspárt XI. kongresszusa, valamint hazánk felszabadulásának harmincadik évfordulója tiszteletére többek között a következő felajánlásokat tették:

Az üzemegység gazdasági és politikai vezetői, forgalomirányító dolgozói minden gépkocsivezetővel negyedévenként elbeszélgetnek a közlekedési problémákról, a felelősségérzet ébrentartása, a közlekedés biztonsága érdekében.

A balesetekről készült le-

Felelős kiadó: Kovács Ferenc
Szerkesztőség: Salgótarján, Rákóczi út 27. Telefon: 10-000/10-01
Kiadja: Nógrád Megyei Lapkiadó Vállalat, Salgótarján, Rákóczi út 27.
Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető a helyi postahivatalnál és kézbesítőnél.
Előfizetési díj egy hónapra 12 forint. Index: 25 060
Készült a Salgótarjáni Nyomdában. Felelős vezető: Kovács Ferenc igazgató
Példányszám: 30 000

Cziglényi Ádám, grafikus

A Magyar Bélyeggyűjtők Országos Szövetsége nemrég ünnepelte fennállásának negyedszázados évfordulóját. Ebből az alkalomból a posta *minden szervezett gyűjtőnek különleges emlékívet ad ajándékba.* A múlt év novemberében megjelent léghajótörténeti sor szerepel a közepén, körülötte a repülés hőskorszakára és az űrkutatásra vonatkozó ábrák láthatók. Felirata a jubileumra utal. Az ív *postai bérmentesítésre nem használható.* Tervezője *Cziglényi Ádám* grafikusművész.

16.

– : Emlékív.

Népszabadság Bp. 1978 febr. 9.

Cziglényi Ádám, grafikus

A Posta-vezérigazgatóság közlése szerint a korábban jelzett *Magyar huszárok* elnevezésű hatcímletű sorozat február 15-én jelenik meg. Háromszáznyolcvankétezer fogazott és 5300 fogazatlan példányban bocsátják ki. Több színű ofszet nyomással készült. Tervezője: *Cziglényi Ádám* grafikusművész. A sort ez év december 31-ig árusítják. A kibocsátás napján a kijelölt postahivatalok *első napi bélyegzőt* használnak.

–: Huszár – sor

16

Nérszabadság. Bp. 1978. febr. 2.

Cziglényi Ádám grafikus

XVII. századbeli végvári vitézt, XVIII. századbeli kuruc lovast, baranyai huszárt, a XIX. század Nádor-huszártisztjét és Sándor-huszárját, 1900-ból fennmaradt rajz alapján honvéd huszár trombitást láthatunk azon a hat bélyegből álló soron, amely a Magyar Posta 1978. évi első újdonsága lesz. A 14 forint névértékű sort Cziglényi Ádám grafikusművész tervezte.

16

– : Huszárok

Népszabadság, Bp. 1977. dec. 29.

Czigléngyi Ádám, grafikus

Bélyegnap

Holnap délelőtt az 50. magyar bélyegnap alkalmából a MABEOSZ székházban a legjobban dolgozó filatelistáknak — a Posta és a Szövetség elismeréseként — öt vándordíjat és 250 kitüntetést adnak át. Egyúttal átnyújtják az 1976. év legszebb bélyegéért járó díjat, amelyet az idegenforgalmi blokk bélyegtervével *Czigléngyi Ádám* grafikusművész nyert el.

12.

-: Bélyegnap

Esti Hírlap, Bp. 1977 szept. 10.

Czigléényi Ádám, grafikus

L: Légrády Sándor

– : A léghajózás története 16.
Népszabadság Bp. 1977 okt. 20.

Cziglényi Ádám, grafikus

A Magyar Posta 20 forint névértékű blokk kibocsátásával köszönti az *európai biztonsági és együttműködési értekezlet folytatását, a belgrádi találkozót.* Az új blokk *Cziglényi Ádám* grafikusművész tervrajza alapján az Állami Nyomdában készül. A kiadvány közepén *EURÓPA felirat és békegalamb rajza* emelkedik ki földrészünk térképének körvonalaiból. A keretet Belgrád város címere és a *megbeszélésen részt vevő 35 ország zászlaja* díszíti. A légipostai Európa-blokk minden darabja sorszámot visel, 302 ezer fogazott és 20 700 vágott példány jelenik meg.

-: Európáért

12.

Népszabadság, Bp. 1977 szept. 7.

Cziglényi Ádám, grafikus

A Magyar Posta bélyegei az űrkutatás minden jelentős eseményéről beszámolnak és korunk nagy tudományos szenzációja történetének valóságos képes illusztrációi. Rövidesen újabb kiadással gazdagodnak az albumok: *hatcímletű, 15 forint névértékű sor és egy 20 forintos blokk kiadására készülnek,* amelyet *Cziglényi Ádám* grafikusművész tervezett. Az egyes címleteken a Szputnyik—1, a Skylab űrállomás, a Szojuz—Szaljut—5, a Luna—24, a Mars—3 és a Viking űrszonda szerepel, míg a blokkon a Zeppelin léghajó ötven év előtti budapesti látogatásáról emlékeznek meg.

-: Űrkutatás

16.

Népszabadság, Bp. 1977 szept. 1.

Ciglényi Ádám.

A Képzőművészeti Alap Kiadóvállalat sajtótájékoztatóján bemutatta az 1973. évi naptárakat. A Filatélia Váll. naptárán bélyegeket keretéznek a művész grafikái.

Népszabadság, 1972. okt. 28.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Békés m. Népújság

Cziglényi Ádám tervező-
1973 MÁR 3 — művész

kapus 28 éves, a Varesetol ke-

1021

FILATÉLIAI HÍREK

A közelmúltban jelent meg a 15 forint névértékű, busómaszkokat ábrázoló legújabb bélyegsorozat, amely hét értékből áll. A Pénzjegynyomdában állították elő ötszínű kolorofszet nyomással, 500 ezer fogazott és 6 ezer vágott (nem fogazott) példányban. A bélyegképek Cziglényi Ádám tervezőművész rajzai alapján készültek. A különleges kiadásnak bizonyára nagy sikere lesz, mivel nem túl magas példányszámban került forgalomba.

Vas Tibor

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

1973 FEB 16

Cziglényi Ádám grafikus-

Népszava

1021

Új magyar bélyegsorozat

Az évenként megismétlődő mohácsi busójárás hét érdekes álarcáról készített bélyegsorozatot a magyar posta. Cziglényi Ádám grafikusművész tervei alapján a bélyegeket a Pénzjegynyomda több színű ofszet eljárással 560 ezer fogazott példányban állította elő. A sorozat holnap kerül forgalomba.

Christo Botev bolgár költő és szabadságharcos születésének 125. évfordulójára két bélyeget ad ki a bolgár posta.

Az osztrák posta „Ausztria műkincsei" című sorozatában újabb három bélyeget adott forgalomba. A bélyegeken a korábbi idők különböző lovas kocsi típusait ismerteti.

Az NDK postája ez évi „Mese"-sorozatát Hans Christian Andersen emlékének szenteli. A hat címletet tartalmazó és blokk formában megjelenő bélyegsorozaton a dán költő téli meséinek alakjai elevenednek meg.

Nagy-Britannia ez év elejétől tagja lett az Európai Közösség szervezetének. Ebből az alkalomból három címletet tartalmazó bélyegsorozatot hozott forgalomba a brit posta az összefogást jelképező rajzzal.

A Nyugat-afrikai Felső Volta Köztársaság Pompidou elnök múlt év novemberi látogatásának emlékére bélyeget jelentetett meg. Dr. S. L.

NÉPSZAVA

SZTK ügyeiben
járlas
(középfokú
SZTK tanfolyammal
rendelkező)
BÉR-
ELSZÁMOLÓT.
Jelentkezés
»SZTK ügyintéző
1441« jeligére
a Felszabadulás téri
hirdetőbe kérjük.

betanítot
munkások
és segédmunk
Jelentkezé
a személyz
osztályon.

Azonnali belépésre

KERESÜNK

gyakorlott
SZTK-ügyintézőt,

továbbá
közgazdasági
technikumi
érettségivel
pénztárost,

gépkönyvelni tudó
anyagkönyvelőt,

valamint
festék-
anyag-ismerettel
raktárost

Jel

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068. 337-748. 340-726

1973 JAN 10

SZOLNOK MEGYEI NÉPLAP

Cziglényi Ádám grafikus művésze

Új bélyeg

1021 Apolló 17

A posta megkezdte idei bélyegkiadási tervének végrehajtását. Január 15-én „Apolló 17" elnevezéssel 10 forint névértékű bélyegblokkot hoz forgalomba. A blokk Cziglényi Ádám grafikus művész tervei alapján, ötszínű mélynyomással az állami nyomdában készült.

Január 20-án kerül forgalomba az „évfordulók, — események 1973" elnevezésű bélyegsorozat második értéke. Az emlékbélyeg Madách Imre születésének 150. évfordulójára jelenik meg. A bélyeget Haiman György és Kass János grafikusművészek tervei alapján az állami nyomda készítette.

nyiségi és t
lyezésének é
tékelik, meg
munkaerőfed
tulajdonképp
előterv, ame
a brigádvez
mertetjük a
Ez úgy tört
gádértekezlet
tervet, ahol
vezetők már
módját is is
gádértekezleteken resztvesznek az üzemi vezetők, lehetőség szerint a termelési osztályvezető is.

Termelőszövetkezetünkben

Modern kazet

Ujévi udvözlő

Czigléngi Gádám:
Magyar Autóklub

1963

Katalógus

Czigléryi ádám:
Máv. utasmató

1963.

Illustráció

Czigleinyi Cidám:
Pannónia kerékpár

1963

Bonagolás

Czigleényi Cidám:
Bon bon dva zsé

1963.

Csomagolás

Cziglényi Gidám
Monumpel

1963.

Emblema

Czigleényi Ádám:
Bambi

1963.

prospektus

Czigleényi Ádám:
Pannónia Kerék-
pár,

1963. M. H. Arch.

Prospektus

Czigléryi Adam:
Mogüzt,

1963. Dr. H. Hoch.

Prospektus

Cziglényi Ádám:
Szállító hevedet

1963

Plakát

Cziglényi ádám:
Grand Prix, 59x84

1963. M. H. Arch.

Plakát

Cziglényi ádám:
Turekovik Európa-
bajnoksaja,
59 x 84

1963. M. H. Arch.

Em bléma

Czigleny Ádám:
Monim vel

1963

Činke

Czigleényi Ádám:
Csesztnek, sel jen-
torjalom.

1963.

Gyrfa Csulle

Czigleényi Gádám
Alami Biztosító

1963.

Cimke

Cziglényi Ádám:
Debre ceni Id. Tora.
Hiv.

1963-

Gyufacimke

Cziglényi Ádám:
Hlami Biztosító

1963.

Csinke

Chiglényi ádám:
Talisman pezsgő

1963.

Citulle

Czigleényi Ádám:
Fortuna pezsgő

1963.

Cimke

Czigleényi Gádám:
Ernst vény, ide-
gen fóra.

1963.

Sajtógrafika

Czigléryi Cidami:
Egészi jügyi
cikkek, kül. hev.,

1963.

Sajtógrafika

Čigleńyi ćidam:
aluminium
edénx (kiu-ker.)
1963

Sajtógrafika

Cziglényi ádám:
tegyver, lőszer,
(kiü-ker.)

1963.

Sajtogrefika

Chiglényi Ádám:
Elzett zárlakat,
(Kül. nev.)

1963-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
1967 DEC 2
MAGYAR HÍREK

valthatjak.

Bélyegsarok

A Magyar Posta önállóságának 100. évfordulója alkalmából 10,— forint névértékű bélyegblokk jelent meg. A bélyegblokk a budapesti Állami Nyomdában több színű raszteres mélynyomással és a békéscsabai Kner Nyomdában aranyfólia-nyomással készült Cziglényi Ádám grafikusművész grafikája alapján. A bélyegblokk kerete világosszürke, amelyben különböző hírközlési és szállítási eszközök láthatók fehéren, vonalas megoldásban. A bélyegkép alatt »1867—1967« évszámok láthatók. A blokkban levő bélyeg vágtató lovakkal delizsanszot ábrázol. A lovak fehérek, a kocsi vörösesbarna és fekete, az út fehér, a háttér fűzöld színű.

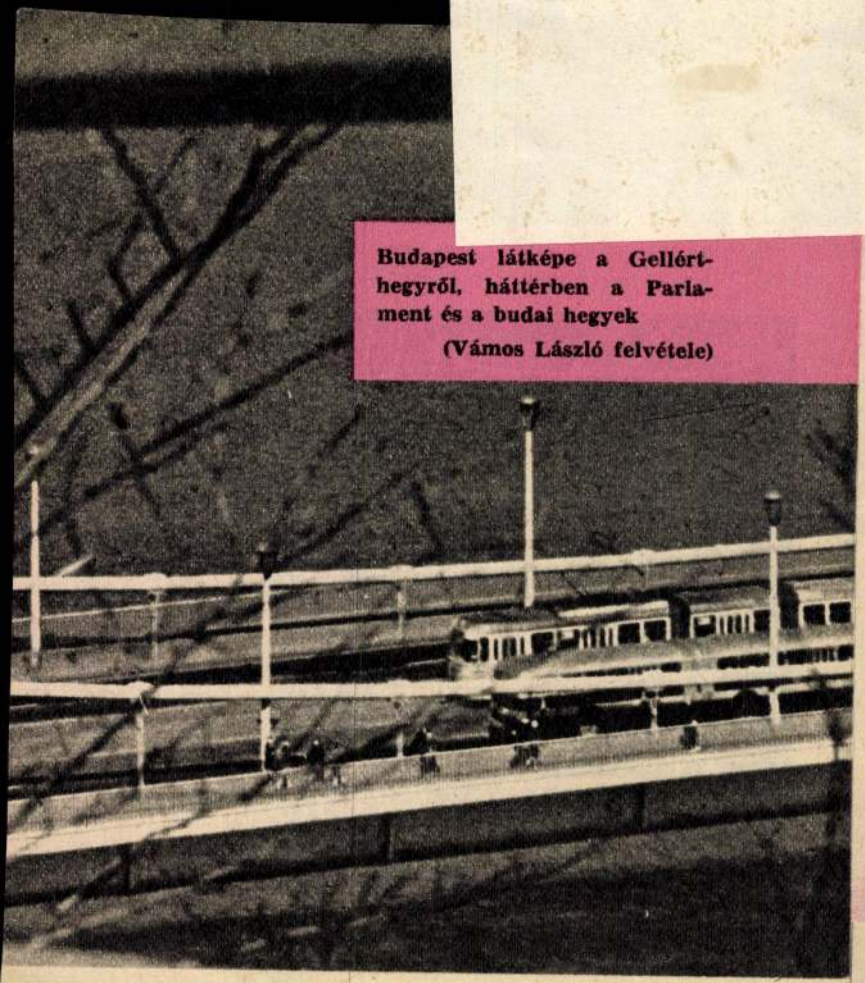

Budapest látképe a Gellért-hegyről, háttérben a Parlament és a budai hegyek

(Vámos László felvétele)

1968 JUN 8

Dubai állam olympiai blokkja

Bélyegnap-blokk 1966-ból – a sorozat ugyanebből a négy értékből áll

A mongóliai prémes állatsor – egyik értéke prémbunda – ugyancsak Cziglényi Ádám műve (részlet a sorból)

Vertel József, az Állami Nyomdában, a magyar olympia-sorozat egyik értékének retusálását ellenőrzi. A bélyegterv a képen látható nagyságban készül, erről kicsinyítik le a meghatározott méretre

1021

BÉLYEGEK ÉS TERVEZŐIK

A magyar bélyegek világhírűek és minden gyűjtő szívesen sorolja be őket gyűjteményébe. Bélyegeinket az utolsó évtizedekben virág, állat, esemény és festménysorok uralják, mint mindenütt a világon. A magyar bélyegek művészi rajzukkal, gyönyörű színeikkel — mindegyik egy-egy ötletes, szellemes miniatűr műremek — a tervező grafikusművészek és a magyar nyomdaipar együttműködésének kiváló alkotásai.

Három grafikusművészt látogattunk meg és adunk munkájukról és munkáikból némi ízelítőt. A legidősebb közöttük Bakos Ferenc, aki 1919-ben igen nehéz körülmények között tervezte és részben kivitelezte a Tanácsköztársaság híressé vált sorából a Marxot, Engelst és Petőfit ábrázoló értékeket. Az idős mester, negyven év kihagyásával, megint bélyegeket tervez. Ez idő szerint a ritkaságszámba menő festménysorokat készíti elő.

Cziglényi Ádám és Vertel József számos magyar sorozaton kívül külföldi államok bélyegeit is tervezi, ezeket azután magyar nyomdák állítják elő. Mintegy húsz állam készítteti hazánkban bélyegeit, többek között Marokkó, Szíria, Libanon, Mongólia, számos más közel-keleti ország, és a Vietnami Demokratikus Köztársaság. Vertel József számos magyar és külföldi sorozaton kívül az ENSZ számára is tervezett egy másfél centes, igen szép kivitelű bélyeget, Cziglényi Ádám pedig a magyarokon kívül jónéhány mongol sor mellett még vagy hét állam bélyegsorait tervezte meg. A művész mongóliai bélyegsorok motívumainak tanulmányozására, több hónapig Mongóliában tartózkodott.

Technikailag a bélyegek kivitelezése nagyjában azonos a színes nyomatokéval, de azzal a különbséggel, hogy kivitelezésükre igen nagy gondot fordítanak, ugyanolyan gondot — hiszen értékcikkekről van szó, — mint a papírpénzek nyomására. Ez elsősorban igen pontos, gondos retusálást követel, ehhez párosul a tökéletesen tiszta, hibátlan nyomás (bár a gyűjtők a néha hibás bélyeget igen magasan értékelik) és a hű színvisszaadás.

Egy tökéletes magyar gyűjtemény — ilyen bizonyára néhány, ha akad — 2721 bélyegből áll (a különlegességek nélkül). Ennyi magyar bélyeg jelent meg 1867 és 1967 között, amióta az önálló Magyar Posta létezik.

Rózsa László

TELEVÍ

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

KEDD, JÚNIUS 11.

17.58: Hírek
18.05: 10 éves a 100 kérdés — 100 felelet
18.50: Teleimpex
19.20: Esti mese
19.30: Falak. Vita Kovács András filmjéről.
20.00: TV-Híradó
20.20: Fizikusok a színpadon. Tv-játék.
21.35: Zenés összeállítás musicalekből.
22.05: TV-Híradó 2. kiadás.

SZERDA, JÚNIUS 12.

17.58: Hírek
18.05: Pályaválasztási tanácsadó
18.25: Kuckó
18.50: Utak, tornyok, emberek. Riporfilm.
19.20: Esti mese.
19.35: Falusi dolgokról.
20.00: TV-Híradó
20.20: Petula Clark énekel. Francia zenés film.
20.40: Nóti-csokor. Összeállítás Nóti Károly műveiből (ism.)
22.25: TV-Híradó 2. kiadás.

CSÜTÖRTÖK, JÚNIUS 13.

17.58: Hírek
18.05: Telesport
18.30: Lírai riport Garai Gáborral
18.50: A világ térképe előtt.
19.00: Tv-Mintabolt.
19.45: Esti mese
20.00: TV-Híradó
20.20: A kés. Magyarul beszélő jugoszláv film. (16 éven felülieknek)
21.40: Képről képre.
22.10: TV-Híradó.

PÉNTEK, JÚNIUS 14.

17.58: Hírek.
18.05: A Magyar Hirdető műsora.
18.15: Magyar őstörténet. III.
18.35: Szót kérünk! Szakma-e a tehenészet?
19.15: Esti mese
19.25: Tíz hét Vienamban. 5.
20.00: TV-Híradó
20.20: Nótaszó.
20.40: Játszótársunk mondd, akarsz-e lenni? V.
21.50: TV-Híradó 2. kiadás.
22.10: Nyugat-Európa magyar szemmel. Albion — köd nélkül. Angliai útinapló (ism.)

SZOMBAT, JÚNIUS 15.

9.00: Nótaszó (ism.)
9.20: A kés. (ism.)
10.40: Lírai riport Garai Gáborral (ism.)
11.00: TV-Mintabolt (ism.)
15.13: A Magyar Hirdető műsora.
15.25: Falusi könyvszolgálat.
15.35: Angyalok vagyunk?
16.50: Így készült az »Irány a Vénusz«
17.20: A régi magyar muzsikáról. II. rész.
17.45: Hírek.
17.50: A Népfront Kongresszus után. Beszélgetés a Hazafias Népfront vezetőivel az országos tanácskozás néhány fontos döntéséről.
18.20: 1+2.
18.40: A Tv jelenti.
19.25: Cicavízió.
19.35: Tv-Híradó.
20.00: FTC—Győr bajnoki labdarúgó-mérkőzés. A szünetben: Atlétikai verseny.
21.50: TV-Híradó 2. kiadás.
22.10: Szeretni.

VASÁRNAP, JÚNIUS 16.

8.28: A művészet világából.
9.00: Szurony és szegfű. Megemlékezés az 50 esztendős Ifjú Kommunistamozgalomról.
9.30: Hétmérföldes kamera.
9.45: Csak gyerekeknek. Filmösszeállítás.
10.30: Műhelytitkok nyomában. Helyszíni közvetítés a Kecskeméti Konzervgyárból.
11.30: Daloljunk együtt! Mai magyar szerzők kórusművei.
14.53: Nyári mezőgazdasági szakfilmsorozat. Specializálódás és együttműködés a gazdaságokban.
15.25: A Magyar Hirdető műsora.
15.35: Agglegények.
17.20: A félreismert 18. század. Dávid és Chardin.
17.35: Mesterfokon. Riportfilm a szovjet női tornászválogatott budapesti látogatásáról.
18.00: Magyarország—Jugoszlávia vízilabda-mérkőzés.
18.50: Vendégjáték. Riportfilm az Állami Operaház balettegyüttesének finnországi és norvégiai vendégszerepléséről.
19.05: Kisfilm.
19.15: A világ nagy vasútjai. 11. Óránként 210 km sínen.
19.40: Esti mese
20.00: TV-Híradó
20.20: Ki mit tud? III. középdöntő
22.20: Sporthírek
22.30: TV-Híradó 2. kiadás

KEDD

Fizikusok a színpadon

Négy olyan drámát mutattak be színházaink az utóbbi években, amelyeknek főszereplői, központi alakjai fizikusok voltak. Bertolt Brecht és Németh László Galilei alakján keresztül. Dürrenmatt a Fizikusok c. színművében, Kipphardt pedig az Oppenheimer-ügy kapcsán vetette fel a mai kor tudósainak társadalmi felelősségét, az elnyomó hatalmak és a tudomány érdekeinek konfliktusát. A négy dráma egy-egy részletét mutatja be ez a tévéjáték, melynek kerete: egy drámaíró és egy fizikus vitatkozása. Írta és összeállította: Maróti Lajos, rendezte: Gaál Albert és Horvai István. A keretjátékban Szakáts Miklós, Benkő Gyula és Tándor Lajos szerepel, a színdarabrészletekben pedig Darvas Iván, Tomanek Nándor, Várkonyi Zoltán, Bessenyei Ferenc, Major Tamás, Balázs Samu, Kálmán György, Máthé Erzsi, Agárdi Gábor.

»Einstein«, Moebius és »Newton« — a három »őrült« a Fizikusok c. Dürrenmatt-színműben (Tomanek Nándor, Várkonyi Zoltán és Darvas Iván)
(MTI-fotó, Keleti Éva felv.)

CSÜTÖRTÖK

Tv-Mintabolt

A nagy sikerű sorozat új adásában különböző mosószerek összehasonlító áruvizsgálatát végzik el a fogyasztók érdekeit védő zsüri előtt, továbbá használati és vásárlási tanácsokat kapnak elsősorban a háziasszonyok. A műsorból megismerhetjük a papírruha és néhány más idénycikk jó és hátrányos tulajdonságait is.

A kés

Folyik a nyomozás az ifjú slágerénekes halála ügyében

A 16 éven felülieknek szóló, magyarul beszélő jugoszláv film egy fiatal és népszerű slágerénekes titokzatos halála körüli nyomozásról szól. Még a gyakorlott detektívek sem tudnak fényt deríteni az esetre, annyira ellentmondóak a tények. Egy biztos: sokan irigyelték és gyűlölték a fiút, életmódja és viselkedése miatt; az olcsón szerzett népszerűség és a sok pénz a társadalom felelősségét is felveti. A filmet Zika Mitrovic írta és rendezte. Főszereplői: Bata Zivojinovic, Rade Markovic, Ljubisa Samardzic, Dara Calenic és Vera Cukic. Magyar hangjaik: Bitskey Tibor, Gellei Kornél, Zenthe Ferenc, Szemes Mari, Szegedi Erika.

SZOMBAT

Angyalok vagyunk

A két kiváló szovjet szatirikus író, Ilf és Petrov humoreszkjeiből állított össze műsort az Irodalmi Színpad. A Kamarás Gyula által rendezett előadás következő részleteit láthatjuk felvételről: 1. Hogyan született Robinson? (Ungvári László, Horkai János) — 2. Fatuskók (Esztergályos Cecília fh., Cs. Németh Lajos, Jákó Pá[illegible] László, Harkán[illegible] söprő egyéniség[illegible] Zsuzsa, Verebes Károly) — 5. Gróf Szregyizenszkij (Ungvári László, Harkányi Endre, Cs. Németh Lajos, Verebély Iván). Közreműködik még: Bánffy György és Erdődy Kálmán.

Az »Elsöprő egyéniség« c. jelenet szereplői (Gordon Zsuzsa, Verebes Károly)
(MTI-fotó, Keleti Éva felv.)

Szeretni

Az éjszakai előadásban képernyőre kerülő svéd film tulajdonképpen egy szerelem krónikája. Egyszerű a történet, gyakran fordul elő: kalandnak indul egy viszony, s őszinte, tartós szerelem lesz belőle. A film nagy értéke a két főszereplő játéka. Louise alakját a népszerű svéd sztár, Harriet Andersson formálja meg (magyar hangja: Papp Éva), Fredrik szerepét pedig a baleset áldozatául esett kiváló lengyel színész, Zbigniew Cybulsky (magyar hangja: Sztankay István) játssza. A filmet Jörn Donner írta és rendezte.

Zbigniew Cybulski és Harriet Andersson a Szeretni c. filmben

VASÁRNAP

Agglegények

A »klasszikusok tv-filmen« sorozat darabjaként vetítésre kerülő délutáni játékfilm Henry de Montherlant regényéből készült, amelynek cselekménye 1924-ben játszódik. Két tönkrement arisztokrata — két idős agglegény — közösen eltöltött évtizedek után elválik egymástól. Ebben a döntő pillanatban ábrázolja a regény, s az azt hűségesen illusztráló film a két embert, akik képtelenek az alkalmazkodásra. Az irodalmi művet Jean-Louis Curtis írta filmre, Jean Prat rendezte. Léon de Coantré szerepét Jean-Paul Moulinot (Tomanek Nándor), Elie de Cotquidan alakját Fernand Ledoux (Egri István), Octavét pedig André Luguet (Horváth Pál) játssza.

Az Agglegények egyik jelenete

VTV RÁDIÓ ÉS TELEVÍZIÓ VIDEOTON

Csiszényi Ádám grafikusművész

a közeljövőben várható az első blokkja „Idegenforgalom '76" felirattal. Két, egyenként 5 Ft. névértékű bélyeg egy-egy festmény-reprodukció. A blokkot Csiszényi Ádám tervezte.

Nemeth V.: Bélyegvarok.

Népújság, Eger, 1976. jan. 30.

Magyar Hírdető
SAJTÓFIGYELŐ
Bp. V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Czigléni Ádám

NAPLÓ (VESZPRÉM)
1967 NOV 17

Új bélyegblokk

Önállóságának 100. évfordulóját ünneplő Magyar Posta november 21-én 10 forint névértékű bélyegblokkot hoz forgalomba. A bélyegblokk két helyen — a budapesti Állami Nyomdában és a békéscsabai Kner nyomdában — Czigléni Ádám grafikusművész terve alapján készült, többszínű raszteres mélynyomással és arany fólianyomással.

pülettel
Érdek-
i utca
(634)

d, für-
venként
iker-
ez tár-
Ujváro-
t IX.,
4/B. —
(519)

televízió és Hungária írógép eladó. — Kettő jeligére a veszprémi Kiadóba.
(171)

Előszobaszekrény, kombináltszekrény és rekamiék eladók. Németh, Stadion u. 15/A.

Eladok és veszek fizetési könnyítéssel

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

SOMOGY MEGYEI
NÉPLAP

Urigleczi Ádám

1967 NOV 19

SOMOGYI NÉPLAP

HÍREK

1021

„100 éves a Posta"

A Magyar Posta önállóságának századik évfordulójára november 21-én 10 forint névértékű blokk jelenik meg. Az újdonság különleges nyomdatechnikával, két nyomdában készült: az Állami Nyomdában többszínű mélynyomással, a gyomai Kner Nyomdában aranyfólia-nyomással. Tervezője Czigléngyi Ádám, sok szép bélyegünk alkotója.

Somogyi Nép

AZ MSZMP MEGYEI BIZOTTSÁGA ÉS A MEGYEI TA

XXIV. évfolyam, 275. szám. Vasárn

Czigléngi Ádám grafikus

Olympiai bélyegek tervezett

Dr. Keresztényi József: Példánk Pindaros

Magyarország 1968 XII. 8.

Czigléniyi Ádám, grafikus

MDK

A Venus 4. – bélyeg tervezője.

— : bélyeggyűjtés 10.

Népszabadság, Bp. 1907. okt. 28.

Cziglényi Ádám

1

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

BÉKÉS MEGYEI
NÉPÚJSÁG

1967 DEC 29

Filatéliai

GRENOBLE-I OLIMPIA BLOKKJA. A Grenoble-ban megrendezésre kerülő 10. téli olimpia tiszteletére a Magyar Posta emlékblokkot bocsát ki. A blokk 10 forint névértékű és téli sportjeleneteket ábrázol. Az emlékblokkot sor is követi. A blokk tervezője Cziglényi Ádám kiváló grafikusművész, aki már sok szép bélyegünket tervezte.

M.D.K.

Cziglényi Ádám

A lósport fejlődését bemutató 7 cimletből álló alkalmi bélyegsorozat terve, 1961. repr.

Pákozdi László: A magyar bélyegek monográfiája . Bp. 1967. 675.l. 676.l.

Cziglényi Ádám M.D.K.

Közlekedésügyi miniszterek budapesti konferenciája alkalmából kiadott emlékbélyeg sorozatból 1 forintos cimlet, 1961. repr.

Pákozdi László: A magyarb
A magyar bélyegek monográfiája.
Bp. 1967. 671-672.l.

M.D.K.

Cziglényi Ádám

Május 1 tiszteletére kiadott bélyegpár terve. 1961.
repr.

Pákozdi László: A magyar bélyegek monográfiája
Bp. 1967. 664.l.

1971 OKT 2

Cziglényi Ádám

bélyeggyűjtés

Virágsor

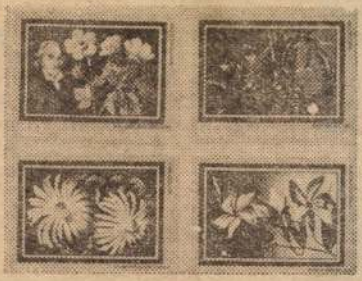

A budapesti Eötvös Loránd Tudományegyetem botanikuskertje, fennállásának 200. évfordulójára, október végén, nyolc virágábrájú bélyeg jelenik meg. A sort *Cziglényi Ádám* grafikusművész tervezte.

Vegyes bérmentesítés

A magyar bélyeg centenáriuma alkalmából a Posta-vezérigazgatóság engedélyezte, hogy a forint-fillér pénznem bevezetése, vagyis *1946. augusztus 1. óta kibocsátott minden bélyegünk bérmentesítésre felhasználható.* Ezzel kiterjesztette a korábbi rendeletet, amely szerint eddig csak az 1964. január 1. után megjelent bélyegek voltak e célra alkalmasak. Bár a forint bevezetése óta megjelent bélyegeink kereskedelmi értéke jóval magasabb a *névértéküknél*, mégis bizonyos: sok gyűjtő élni fog a lehetőséggel, hogy érdekes és változatos vegyes bérmentesítésű borítékokra tegyen szert. Például *május 1-ről* több alkalommal bélyeggel emlékezett meg a posta. Ha ezeket egy borítékra ragasztják és május 1-én adják fel, tehát ilyen bélyegzést kapnak, az album hatásos objektummal gazdagodik. Vagy például a *lósport* népszerűsítésére rövidesen újabb sor jelenik meg. Ezt is együtt lehet felragasztani a korábbi ilyen témájú sorral.

Klasszikusaink katalógusa

A MABEOSZ kiadásában, most jelent meg *Madarász Gyula* — magyar és angol nyelvű — értékjelző katalógusa *a Magyarországon 1850—1871 között forgalomban volt osztrák, illetve magyar bélyegekről.* Ez az első ilyen jellegű munka, amely a különlegességekre is kiterjedő magyarázatokkal dolgozza fel klasszikusainkat. Erre annál is inkább szükség volt, mert külföldön egyre fokozódik az érdeklődés az első kibocsátások iránt. A gazdag anyagból kiemeljük azt a részt, amely *„legeslegelső" bélyegünket* ismerteti. Tudvalevő, hogy amikor 1870-ben első könyomatos sorunk elkészült, rossz nyomata miatt meg kellett semmisíteni és másikat gyártani helyette. A sorból azonban *a krómsárga színű, 2 krajcárosból néhány ív valahogy mégis postai forgalomba került.* Az 1871-ben megjelent könyomatos 2 krajcárosa narancs- és citromsárga színű lett, s így is megkülönböztethető a korábbitól. A megsemmisítést elkerült „selejt" *a nagy ritkaságok közé tartozik.*

Újdonságok

Ausztria: bécsi nemzetközi vásár, 2,50 s. — Belgium: kultúrfesztivál, bélyegpár. — Bulgária: a szocialista országok postaügyi minisztereinek konferenciája, 20 st. — Ceylon: Lenin arcképét ábrázoló 40 c bélyeg. — Románia: festmények, négy érték.

NÉPSZABADSÁG
SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

„Magyarország j

Negyven külföldi és ötv
a Hungexpo szer

Magyarország jelentkezik — ezzel a címmel jelennek meg időközönként a különböző országok nemzetközi kiállításain a hazánkat ismertető kiadványok. A Hungexpo, a Magyar Külkereskedelmi Vásár és Propaganda Iroda rendezésében szinte megszakítás nélkül utaznak a magyar külkereskedelmi vállalatok anyagai, az ipar és a mezőgazdaság termékei, hiszen egymást követik a hazai és külföldi kiállítások, árubemutatók. Ezekről a kiállításokról és az idén még sorra kerülő bemutatókról tájékoztatta pénteken a sajtó munkatársait *Bienerth János*, a Hungexpo vezérigazgató-helyettese.

Elmondta, hogy *az idén a hivatalos külföldi kiállítások száma először érte el a negyvenet, s hogy ezeket a bemutatókat 10—13 millió külföldi tekintette meg.* Az idei kiállítások között az eddigieknél nagyobb szerephez jutottak *a gépipari bemutatók.* Nagy gondot fordítottak a könnyűipari, mezőgazdasági és élelmiszeripari termékek népszerűsítésére is, a többi között a bécsi őszi vásáron, a kölni ANUGA-n, az NSZK-beli Hertie-akción, valamint a göteborgi vásáron.

1971-ben 11 afrikai, ázsiai és latin-amerikai vásáron jelentkeztek a Hungexpo szervezésében a magyar exportőrök. A későbbi szorosabb üzleti kapcsolatok bevezetéseképpen a magyar kiállítók fokozták dél-amerikai részvételüket, például Ecuadorban, Limában és Santiago de Chilében.

Az év hátralevő hónapjaiban újabb kiemelkedő külföldi eseményekre készül a Hungexpo.

műs
rend
ben
vásá
legfo
ma.
szere
delm
ugya
tás l
tiago
infor
... képviseltet-
jük magunkat.

A külföldihez hasonlóan gazdag a hazai kiállítási sorozat is. *A városligeti vásárvárosban például az idén a Budapesti Nemzetközi Vásáron kívül ötven különböző kiállításra került, illetve kerül sor.* A vásárváros adta lehetőségeket az utóbbi időben jól használják fel a hazai ipari és kereskedelmi vállalatok. Az Otthon 72 kiállítást például naponta 15—25 ezer ember kereste fel és népszerű volt az Ofotért bemutatója is. Az őszi programból kiemelkedik még a *Micronica 71 kiállítás.* Erre 16 országból 40 külföldi vállalat jelentkezett, köztük olyan világcégek, mint az IBM és a Bosch. Októberben az *Exportles—Moszkva* bútoripari külkereskedelmi vállalat mutat be lakó-, iroda- és konyhabútorokat. Az *Interprint Nemzetközi Nyomdaipari Kiállításon* 11 ország 91 kiállítója népszerűsíti termékeit. Sor kerül még októberben az *anyagmozgatógép-kiállításra* is.

K. I.

A MAI KULTURÁLIS PROGRAMBÓL

A Budai Ifjúsági Parkban du. 5-től: Gemini-együttes, Hanglemez-

Cziglényi Ádám

„100 ÉVES A POSTA"

A magyar posta önállóságának századik évfordulójára 10 forint névértékű blokk jelent meg novemberben. Az újdonság (lásd képünkön) különleges nyomdatechnikával, két nyomdában készült: az Állami nyomdában többszínű mélynyomással, a gyomai Kner-nyomdában aranyfóliás nyomással. Tervezője Cziglényi Ádám, sok szép bélyegünk alkotója.

A GRENOBLE-I OLIMPIA BLOKKJA

A Grenoble-ban megrendezésre kerülő X. téli olimpia tiszteletére a posta emlékblokkot bocsát ki. Névértéke 10 forint. Tervezője: Cziglényi Ádám, a kiváló grafikusművész. A blokk rövidesen bélyegsorral egészül ki.

Csongrád megyei Hírlap
1967 dec 28

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

SOMOGY MEGYEI NÉPLAP

Czigléni Ádám

— A Grenoble-ban megrendezésre kerülő X. téli olimpia tiszteletére a posta emlékblokkot bocsát ki. Névértéke 10 forint. Tervezője: Czigléni Ádám kiváló grafikusművész, aki már sok szép bélyegünket tervezte. A blokk rövidesen bélyegsorral egészül ki.

— Négy gyárat villamosi-

Jó lenne velük megértet-
nünk, hogy tettük nem ter-
mészetes, nem becsületes do-
log, nem hőstett. Most lenne
ez jó, most, amikor még

MDK

Czigléminyi Ádám, grafikus

A Hortobágy 1968 elnevezésű bélyegsorozatot tervezte.

— : Bélyegsorozat a Hortobágyról 4

ESTI HIRLAP, Bp. 1968. júl. 24.

MEK

Cziglényi Ádám

Magyar plakát 66. 5. magyar plakát kiáll. MMcs. 1966. dec.

s helye: .....

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307.

Cziglényi Hidaly

MAGYAR NEMZET

1968 JUN 22

kerülnek.

BÉLYEGGYŰJTŐKNEK

MI JELENIK MEG A MÁSODIK FÉLÉVBEN?

Június 24-re jelezték a balatoni tájakat ábrázoló, négy forgalmi jellegű bélyegből álló sorozat kiadását. Július elején várható a kilenc értékből álló hortobágyi sorozat megjelenése. A 30 filléres bélyeg legelő ménest ábrázol, a 40 filléres bélyeg témája: vihar a pusztán. A 60 filléres bélyegen csikósversenyt, a 80 filléres értéken hortobágyi szánt láthatunk. Az 1 forintos bélyeg négyesfogatot, az 1,40 forintos hetesfogatot ábrázol. A 2 forintos bélyeg érdekes hortobágyi lovasmutatványt, pusztai ötöst örökít meg. Három lovat hajtó csikós két lován állva vágtat. A 2,50 forintos bélyeg témája: este a cserénynél. A 4 forintos bélyegen a rajzoló — Cziglényi Ádám — ötösfogatot örökített meg.

Július 4-én jelenik meg az a 2,60 forint névértékű légipostabélyeg, amellyel a Budapest—Bécs közötti első rendszeres légipostajárat félévszázados jubileumát köszöntik. Ugyancsak két érdekes bélyeg kerül forgalomba az „évfordulók — események" sorozatban is júliusban: a MÁV centenáriumának és Tompa Mihály halála századik évfordulójának emlékbélyege.

Augusztusra várható a mexikói olimpiai versenyeket köszöntő sorozat és blokk kiadása. A sorozat 8 bélyege közül a 20 filléres értéken startoló úszónők, a 60 filléresen labdarúgók, a 80 filléresen birkózók láthatók. Az 1 forintos kétpárevezős kajakversenyzőket mutat be, az 1,40 forintos bélyegen férfi tornász szerepel gyűrűgyakorlat közben. A 2 + 1 forintos bélyeg lovasversenyzőt ábrázol, a 3 forintoson kardvívók, a 4 forintos bélyegen gerelyvető férfi látható. Augusztusban adják ki a szófiai Vi[illegible]fjúsági Találkozó emlékbélyegét is.

Október első napjaiban kerül forgalomba az idei magyar bélyegnapot köszöntő, régi magyar művészi kerámiákat ábrázoló, 4 feláras bélyeget tartalmazó sorozat és blokk. Októberre tervezik 8 értékből álló, kerti virágokat ábrázoló sorozat kiadását, valamint a TIT-kongresszus emlékbélyegének a megjelenését. Novemberben a Kommunisták Magyarországi Pártja megalakulásának félévszázados jubileumára adnak ki előreláthatólag három bélyegből álló sorozatot — valószínűleg az első országos gyermekrajz pályázat díjnyertes rajzaiból. Decemberben az Emberi Jogok Éve alkalmából jelenik meg emlékbélyeg — az ENSZ ajánlása alapján.

Az év végére várható az idei második festménybélyeg-sorozat kiadása is. A 8 bélyegből álló sorozat többek között Rafaello Santi, Angelo Strozzi, Tiziano és Piombo festményei közül ábrázol néhányat, amelyek a budapesti Szépművészeti Múzeumban találhatók. A bélyegblokk Sebastiano Ricci: Betszabé a fürdőben című alkotását mutatja be.

A Magyar Posta vezetői közül Horn Dezső, a miniszter első helyettese, postavezérigazgató, már az év elején bejelentette, hogy az új gazdaságirányítási rendszerben tervszerűbb lesz a magyar bélyegkiadás. A második félévi hazai bélyegterv is azt bizonyítja, hogy jól átgondolt, mind a népgazdasági, mind a gyűjtői érdekeket figyelembe vevő terv alapján jelennek meg a bélyegújdonságok.

Remélhetőleg hamarosan elkészítik az 1969. évi magyar bélyegkiadás tervét is, amelyben bizonyára érvényesülni fog a Magyar Postának az a törekvése, hogy tovább kívánja növelni a magyar bélyegkiadás művészi és technikai színvonalát. Új művészekkel és új művészeti stílusokkal való bátor kísérletezés, a nemzetközi tekintélyt elért magyar bélyegkészítési hagyományok továbbfejlesztése bizonyára sok új lelkes hívet fog szerezni a magyar bélyegeknek.

PRAGA, 1968.

Ma délelőtt 10 órakor a prágai Julius Fucik parkban ünnepélyesen megnyitják az idei bélyegvilágkiállítást. Június 25-től háromnapos nemzetközi filatelista filmbemutatókat rendeznek. Június 29-én este kerül sor az ünnepélyes díjkiosztásra.

Péntek Gyula

könnyebb ... betanított munkára 1400—1800 Ft)

folyamatos munkarend: minden 6 munkanap után 2 nap szabadnap és 1968. július 1-től átlagos 44 órás munkahéttel, kéthetenként szabadszombat, 2 műszakra

FELVESZ

férfi és női segéd- és betanított munkásokat.

Jelentkezés:
Budapest, XXI., (Csepel), Duna u. 42. Telefon: 279—620/142 mellék.
Budapest, XXII., (Budafok), Gyár u. 15. Telefon: 269—824/21 mellék.

Azonnali belépéssel felveszünk két fő segédmunkást. Jelentkezés a Magyar Iparművészeti Főiskola Gazdasági Hivatalában Bp. XII., Zugligeti út 11-25.

A Mezőgazdasági Gépalkatrész Ellátó (MEGÉV) Vállalat

AZONNALI BELÉPÉSRE ALKALMAZ:

orosz nyelven jól beszélő

ÜZLETKÖTŐT

Jelentkezés: Ványi Kálmán oszt. vez.-nél, **Bp. VIII., Mező Imre út 3/5.** MEGÉV, Import o.

gyorsírni tudó gyakorlott

GÉPÍRÓNŐT

Jelentkezés: Horányi János oszt. vez.-nél, MEVÉG közp., **Bp. XV., Cservenka M. út 103/105.**

VÍZVEZETÉK- ÉS FŰTÉSSZERELŐT

Jelenekezés: dr. Csima Jenő oszt. vez.-nél, MEGÉV központ, — **Bp. XV., Cservenka M. út 103/105.**

Ipari középvállalat — gyakorlattal rendelkező, mérlegképes és képesített könyvelőket keres azonnali felvételre. A jelentkezést írásban »Centrum 352« jelig, a Felszabadulás téri hirdetőbe kérjük.

A V. B. K. M. 7. sz. »Villamos Állomásszerelő Váll.« Gyára

azonnali belépésre KERES

GYORS-GÉPÍRÓKAT, ötnapos munkahét.

Jelentkezni lehet a gyár személyzeti osztályán 266—743, 259—520, 234-es mellék
Cím: Bp XI., Kőérberki út 36
Megközelíthető: a Kosztolányi Dezső tértől

---

raktárosokat, portásokat, takarítónőket.
Budapesti és vid munkahelyre **lakatos, hegesztő, csőszerelő szakmunkásoka segédmunkások**
Szabad szombat munkahelyek. Külföldi szerelé munkákra is adunk lehetőség
Jelentkezés személyesen, vagy írásban, Budapest, VI., Paulay Ede utca 52. Személyzeti főosztály.

Felveszünk eszte lyos, marós, gy henger-, él-, sí fazonköszörűs, számkészítő, lak műszerész szakmu sokat, betanított-, gédmunkásokat, rítókat, nyugdíjas 6 órásokat. S Ktsz. Bp. I., u. 3. Tel. 159-093.

Főv. V. ker. Ingatlankezelő Vállalat

FELVÉTELRE KERES:

MOTORVEZET GÉPKOCSI-VEZETŐ, KÖMŰVES, BÁDOGOS, LAKATOS, TETŐFEDŐ, ASZTALOS, FŰTÉSSZEREL szakmunkások SEGÉD-MUNKÁSOKAT

valamint

nyugdíjas szakmunkásokat segédmunkások

Jelentkezés:
Budapest, V. Fehérhajó u 8—10.
Munkaügyi oszt

Magyar Televí szintérvilágítás villanyszerelő munkásokat keres Jelentkezhet m budapesti bejel lakással és szak kás bizonyítvá rendelkező villan relő. Jelentk. írá önéletrajzzal az a címen. Magyar vízió Erősáramu Épületgépészeti Os Bp. V., Szabadsá 17. sz.

A Magyar Légik kedési Váll. felvé keres: fiatal rep gépszerelőket. Jel a MALÉV személ osztályán (Ferih repülőtér) hétkö pokon, szombat k telével reggel 8—1 Csak budapesti lak jelentkezzenek.

KERESÜNK FELVÉTELRE

FÉRFI, NŐI SEGÉD-MUNKÁSOKAT, gépírni tudó ADMINISZTRÁTOROKAT,

valamint

NYUGDÍJAS NŐT KÖNNYŰ MUNKÁRA.

Jelentkezés:
Budapest, IX., Csont u. 1.
SZÖVKÖNYV.

1968 évben végző elektrotechnikusoka elektro, és mechani műszerészeket ke felvételre — Közpo Távíróhivatal, Bp. Városház u. 18. III.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

FEJÉR MEGYEI
HÍRLAP

Cziglényi Ádám

1967 DEC 2

6 1021

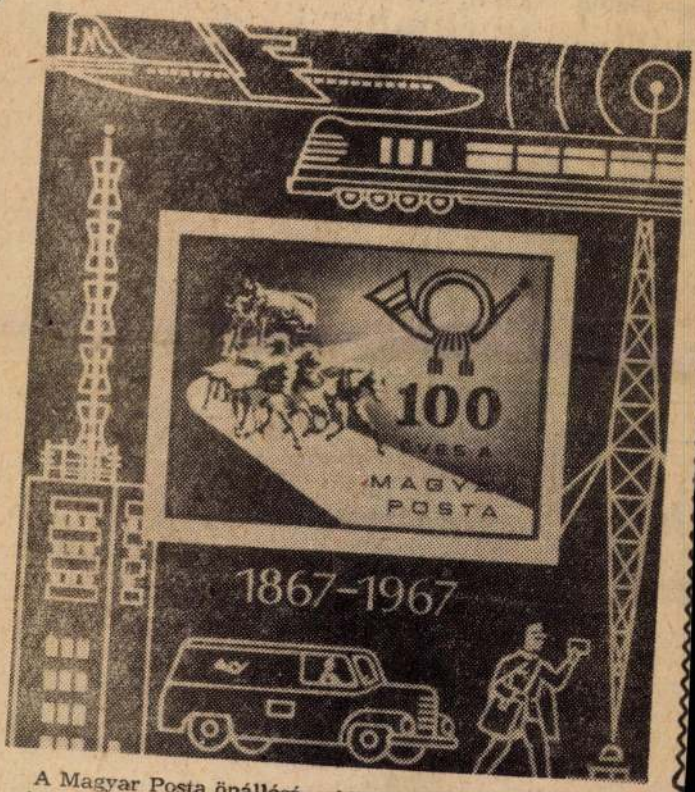

A Magyar Posta önállóságának századik évfordulójára november 21-én 10 forint névértékű blokk jelent meg. Az újdonság különleges nyomdatechnikával, két nyomdában készült: az Állami Nyomdában több színű mélynyomással, a gyomai Kner Nyomdában aranyfólia-nyomással. Tervezője Cziglényi Ádám, sok szép bélyegünk alkotója.

Engedményes vásár december 23-ig a SPORT- HANGSZERBOLTBAN!

Felfújható ágybetét 450,— Ft-tól 600,— Ft helyett 270,— Ft-tól 360,— Ft-ig

Kagylófotel 168,— Ft-tól 210,— Ft helyett 100,80 Ft-tól 126,— Ft-ig

Gondola felfújható csónakmatrac 637,— Ft-tól 910,— Ft helyett 382,20 Ft-tól 546,— Ft-ig

Felfújható ülőpárna 38,40 Ft helyett 26,— Ft

Felfújható mentőmellény 248,— Ft helyett 148,80 Ft

Felfújható köralakú fürdőmedence 3000,— Ft helyett 1800,— Ft

MOST VÁSÁROLJON! MOST ÉRDEMES!

40 %-OS ÁRENGEDMÉNY!

SPORT- HANSZERBOLT, Székesfehérvár, Kossuth u. 4. Telefon: 20—94. 9585

— Eladó sötét, diófa szobabútor. Megtekinthető: 16 órától. Dunaújváros, Liszt Ferenc kert 12. II. 2. 9632

— KÖLTÖZKÖDÉS miatt sürgősen eladó, sötét hálóbútor, konyhaszekrény, egyaknás kályha, Phőnix pálma és 42-es BŐRCSIZMÁK. Szfvár. Gáz u. 1. 9518

— MODERN IRODASZTAL eladó. Szfvár, Pintér K. u. 17. Telefon: 17—16. 9492

— Új ajtó, TV-SZEKRÉNY, dohányzó- és televízió-asztalok eladók. Bútorok fényezését, ala[illegible]n. Szfvár, 9116

[illegible]ÖVÉR ser[illegible] Szfvár. [illegible]2. 9589

SERTÉ[illegible] Szfvár. 9471

[illegible] sertések [illegible]r, Úttörő 9463

[illegible]ÉR sertés Csóri u. 9473

[illegible]rtés eladó. [illegible]h u. 32. 9597

— TÍZHÓNAPOS BIKABORJÚ ELADÓ. Jenő, Fő u. 41. 9560

— 150 kilós kövér SERTÉS és egy fiatal FEJŐSTEHÉN eladó. Szabadbattyán, Dózsa Gy. u. 51. 9587

— KÖVÉR SERTÉSEK ELADÓK. Szfvár, Vértanú u. 11. 9524

— PRÍMA hízott SERTÉSEK eladók. Szfvár, Rác u. 25. 9526

— Hízott SERTÉSEK eladók. Szfvár, Körös u. 4. (Feketehegy, busz végállomás.) 9497

— Eladó egy TEHÉN közel az elléshez. Székesfehérvár, Szalontai u. 26. (Maroshegy.) 9516

— Jól tejelő TEHÉN eladó. Szfvár, Szalontai u. 177. Óház. (Maroshegy.) 9423

x 40 basszusos Weltmeister TANGÓHARMONIKA, kövér sertés, 2 db ablak eladó. Szfvár, Bánáti u. 18. Rácshegy.

x Új Trabant TAKARÓ olcsón eladó. Székesfehérvár, Május 1 tér III. ép. VIII. em. 2.

x Fiatal, gyermektelen házaspár külön bejárású

1978. nov. 15. Kossuth 18.3o M.

Ezti Magazin.

- Két má megjelent bélyeg és tervezőik. Szathmári Ilona mutatja be őket.

- A Magyar Posta két gyönyörü bélyeget bocsájtott ma forgalomba. Az egyik László király trónra lépésének 9oo. évfordulójáról emlékezik meg. Ezen az egy forintos bélyegén a Győri Székesegyház világhirü Szent László hermája látható. A remek szép bélyeget Cziglinyi Ádám grafikus müvész tervezte.

- Most ez alkalommal is élmentem megnézni Győrbe és azon mód előttem volt a feladatom.

- Nehézsége?

- Nehézsége. Hogy a bélyeg elkészüljön természetsen foto-agyagra is szükségem volt. A Korvina Kiadótól kaptam a Magyar Posta segitségével egy diapozitivet és ez a diapozitiv lett felhasználva.

- A Szent László herma, Szent László fejének ereklyetartója aranyozott ezüst, csodálatos lekent zománc ötvösmunka. Tulajdonképpen egy mell-szobor, ha igy vesszük.

- Az eredeti életnagyságnál is valamivel nagyobb fej és a bélyeg ugyé 3o mm-nél is kisebb felületén egy kicsit zsugorodnak a dolgok. A háttér kék szinü, arany kerettel, aminek a két sarkán szerepel két gótikus kis motivum, majd a Magyar Posta szöveg és az értékszám az 1 Ft. A bélyeghez 5- 6 vázlatot készitettem és ebből a Posta a Filatéliával közösen választotta ki a legszebbet, a legjobban sikerültet.

- Cziglinyi mester tulajdonképpen mióta tervez bélyegeket?

- Én 1938-ban csináltam az első magyar postabélyeget. Ez a Debreceni Református Kollégium 400 éves évfordulója alkalmával készült. Azóta 947 bélyeget csináltam. a Szent László bélyeg a 947. bélyeg-tervem, de természetesen ezek nem magyar bélyegek, zömmel nagyon sok, a legtöbb külföldi államoknak készült, megrendelésre.

Czigléngi Ádám, grafikus

L: Papp Gábor

– Új bélyegek

Esti Hírlap, Bp. 1980 jan. 22.

4.

Cziglényi Ádám, grafikus

A világ első két bélyegét: a fekete színű egypennyst és a kék kétpennyst Angliában százegyven évvel ezelőtt bocsátották ki. Ebből az alkalomból május 6. és 14. között a *Londonban rendezendő nemzetközi bélyegkiállításra* a Magyar Posta április 30-án három 3 forintos bélyeget tartalmazó kisívet ad ki. A több színű bélyegek az 1840-ben megjelent kétpennyst, mellette lovast és a kiállítás emblémáját ábrázolják. Tervezőjük *Cziglényi Ádám* grafikusművész. A kisív 251 300 fogazott és 8000 sorszámozott fogazatlan példányban jelenik meg, s ez év október 31-ig árusítják. A kibocsátás napján elsőnapi bélyegzés lesz. Itt említjük meg, hogy a magyar filatelisták *májusban több nemzetközi kiállításon vesznek részt.* Így a londoni, továbbá az eindhoveni nemzetközi ifjúsági és a ceské-budejovicei Olimpia '80 elnevezésű tematikus kiállításon.

12.

–: Nemzetközi kiállítás

Népszabadság 8

5.

Cziglényi Ádám, grafikus

A moszkvai olimpiai érmeseink szép sikerének a Magyar Posta filatéliai emléket kíván állítani. Már folynak az előkészületek *húszforintos blokk* kibocsátására. Tervezője *Cziglényi Ádám* grafikusművész.

–: Olimpiai érmesek blokkja 12

Népszabadság, Bp. 1980 aug. 15.

Cziglényi Ádám, grafikus

A kiállításra a Német Demokratikus Köztársaság 50+20 pfenniges blokkot, a Magyar Posta 3 forint névértékű szelvényes bélyeget ad ki. A bélyegen az NDK-nak az 1957—1958. évi geofizikai év alkalmából megjelent 10 pfenniges bélyegének reprodukciója és a rendezvényre utaló felirat, a szelvényen a kiállítás jelvénye és időpontja szerepel. Tervezője: *Cziglényi Ádám* grafikusművész. A nemzetközi kiállítás tartama alatt a szocialista országok bélyeg-

—: Szocpilus '77. 12.

Népszabadság, Bp. 1977 júl. 13

Nessuna

Cziglényi Ádám, grafikus

h.: Gál Ferenc

– Ürkajósblokk 12.

Népszabadság, Bp. 1980 jún. 6.

Czigléngyi Ádám, grafikus

L: Zombory Éva.

_ : Mi várható 16.

Népszabadság, Bp. 1977. aug. 11.

Czigléngi Ádám, grafikus

L: Légrády Sándor

–: Mi változó?

Népszabadság, B. n. 1977. jún. 28. 12.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

Czigléngi Ádám grafikus-
művész

ÉSZAK-MAGYARORSZÁG

1975 JUN 1

1021

Bélyeggyűjtés

A Magyar Posta június 3-án hozza forgalomba a Párizsban megrendezésre kerülő nemzetközi bélyegkiállításról megemlékező 5 forintos szelvényes bélyeget. A bélyeg több színű mélynyomással az Állami Nyomdában készült 543 500 fogazott és 26 500 fogazatlan példányban. Czigléngi Ádám grafikusművész terve alapján, 3 bélyeget tartalmazó nyomdai ívekben.

Meg kell
rt, mert a
knek a tagj
m hagyhatu
nnek már
gyintéssel, é

ki nem szégyelli bármily
betegségét, ne szégyellje a
mértéktelen italozásból
adód betegséget sem, keres-
sen erre is gyógyulást.

Czigléniyi Ádám, grafikusművész

A Magyar Posta aug. 19.-én a dániai Hafnia 76. kiállítás emlékére 3 bélyeget és szelvényt magában foglaló kisívet ad ki. a bélyegek névértéke 3-ft, tervező Czigléniyi Ádám. /említve/

Vas Tibor: Filatéliai hírek.

Békés Megyei Népújság, 1976. júl. 24.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1975 SEP 6

PEST MEGYEI HÍRLAP

Cziglényi Ádám grafikus-művész

1021

HARMINC ÉV BÉLYEGEIBŐL

Szeptember 9-én bocsátja forgalomba a posta a 30 év bélyegei közül ötöt bemutató 10 Ft-os bélyegblokkot. A blokk Cziglényi Ádám grafikusművész terve alapján készült.

pasabbá válha

ndulásk

idegen nyelvek tanításában használnak fel. A gép — amelynek a memóriájába egy angol nyelvkönyv anyagát táplálták be — a televízióéhoz hasonló ernyőn feladja a tanulóknak a leckét és értékeli

Kéntelep a b

A Földtani Intézet múlt év

Cziglényi Ádám, grafikus

NEMZETKÖZI SIKER

Az ENSZ postája szeptemberben *a fajgyűlölet elleni küzdelem érdekében* bélyeget ad ki. Az ehhez szükséges díszes kivitelű, rajzos elsőnapi boríték megtervezésére nemzetközi pályázatot írtak ki, amelyet *Wiederkomm Ervin* magyar grafikusművész nyert meg. *Wiederkomm* sok szép bélyegünket tervezte; legutóbb a Népszava centenáriumára megjelentet és az Ifjúság elnevezésűt. Egyébként műveiből Velence községben kiállítás nyílt meg.

LÓVERSENY-JUBILEUM

A legutóbb jelzett bélyeg a hazai lóversenyzés 150. évfordulójára 400 ezer fogazott és 5800 fogazatlan példányban *július 16-án jelenik meg.* Tervezője Cziglényi Ádám grafikusművész. A bélyeget a postahivatalok jövő év december 31-ig árusítják.

bélyeggyűjtés

-: Az év legszebb bélyege

12

Bp. 1977 júl. 5.

Népszabadság,

MAGYAR HIRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1976 JAN 28

FEJÉR MEGYEI HÍRLAP

Cziglényi Ádám grafikusművész

LAP

1021

Bélyeggyűjtőknek

Idegenforgalom

A Magyar Posta rövidesen új légipostai blokkot bocsát ki. Középen Lotz Károly: Ménes a zivatarban és Halápy János: Tihanyi reggel c. festményének kicsinyített reprodukcióját helyezték el. A kereten azon légitársaságok jelképe látható, amelyek gépein rendszeresen érkeznek turisták Magyarországra. A 10 forint névértékű blokk alsó részén Budapest körvonalai tűnnek fel. Az új kiadványt tetszetős kivitelben, több színű mélynyomást kombinálva fólianyomással, az Állami Nyomda állítja elő. A különleges blokk Cziglényi Ádám grafikusművész tervrajza alapján készül és 314 ezer fogazott, 12 500 vágott példányban kerül forgalomba.

Téli olimpia

Február 4-én kezdődnek a 12. téli olimpia versenyei. A kis magyar csapattól nagy sikereket nem várhatunk, a bélyegkiadások között szép blokkunk és sorozatunk azonban jó helyezést ér el. Az első két alkalommal, 1924 és 1928-ban egyetlen egy bélyeg sem jelent meg. Végre a harmadik viadalt a rendező Egyesült Államok postája méltónak tartotta szerény kivitelű bélyeg kibocsátására. A Magyar Posta először 1960-ban adott ki téli olimpiai sorozatot. Azóta a télisport legjobbjainak világtalálkozóját mindig blokk és sorozat forgalomba hozatalával köszönti postánk. A hatvanas években a részt vevő országok száma már negyven körül mozog és a bajnoki aranyakért több mint ezer versenyző küzd. 1968 óta minden alkalommal legalább negyven bélyegkiadás jelenik meg, igaz ezek között alig 15 olyan országból, melynek fiai a sportpályákon küzdenek. Viszont tömegesen jelentkeznek, némelykor nem is egy kiadvánnyal a havat egyáltalán nem ismerő országok, mint Guinea, Panama stb. Ausztriát 12 év után nagy megtiszteltetés érte, újból házigazdája lehet a nagyszerű sporteseménynek. Az osztrák posta már előhírnökül nyolcértékű, finom kivitelű sorozatot bocsátott ki.

A legdrágább vagy a legolcsóbb?

„Melyik a legdrágább olimpiai aranyérem?" A Kanadában most közszájon forgó válasz szerint: „a posta bélyegeiről készített aranyérem, amelynek darabja 250 dollár (5000 forint). „És melyik a legolcsóbb?" — hangzik a kis tréfa második kérdése. „Ugyanez, hiszen ezt bárki megveheti és nem kell verejtékes küzdelemben valamelyik sportágban a világ legjobbjának lenni." A kanadai posta az érmeket azért készíti, hogy legalább 10 millió dollárral segíthesse az olimpia rendező bizottságát. Eddig már három bélyegsorozat is népszerűsítette Kanadában az olimpiai játékokat. Az előkészületek nehézségei ellenére vagy éppen ezért az idén szinte minden bélyeg a nagy versennyel foglalkozik. A megnyitó és a záróünnepség, a stadionok ugyanúgy bélyegre kerülnek mint a nyári olimpiához kapcsolódó művészeti rendezvények. A kanadai posta tevékenysége bizonyára hozzájárul ahhoz, hogy a játékok megtartása elől minden akadály elháruljon. A különleges sorozatok iránt világszerte érdeklődnek és már eddig is jelentős összegekért vásároltak olimpiai bélyegeket. Kedvező helyzetbe kerültek a kanadai filatelisták, mert a kormány döntése alapján az olimpiai bélyegek vásárlására fordított összegeket levonhatják a jövedelemadóból.

S. T.

Sci-fi konferencia

Idén augusztusban Poznanban rendezik meg az európai sci-fi írók, képzőművészek és filmesek harmadik konferenciáját az úgynevezett EUROCON 3-at. Ez számunkra annál is inkább érdekes, mert a legutóbbi európai konferencián a magyar Galaktika „A legjobb európai science-fiction magazin" kitüntetést kapta, s a Magyar Írók Szövetsége prózai szakosztályának tudományos-fantasztikus munkabizottságát vezető Kuczka Pétert választották meg a szocialista országok sci-fi íróit egyesítő bizottság titkárává.

A magyar sci-fi munkabizottság — noha még fél év van hátra Poznanig — máris készül a konferenciára: az eddig csak belső tájékoztatásra kiadott, s elsősorban tanulmányokat, recenziókat és híreket közlő orgánumuk, az „SF-tájékoztató" a konferencia előtt nemcsak magyarul, hanem angol nyelvű különkiadás formájában is megjelenik, a magyar sci-fi helyzetéről, perspektíváiról közöl írásokat, bemutat néhány magyar sci-fi írót, s regényrészleteket, illetve novellákat is közöl.

A magyar delegációban nemcsak írók vesznek részt, hanem sci-fi illusztrátorok és képzőművészek, sőt a tévé egy sci-fi filmes stábja is elutazik Poznanba, az EUROCON 3-ra.

Akinek nem inge...

Julianus császár, e néven a második, akit hitehagyottnak is hívnak, filozófiai művei és levelei között néhány önvallomást is hagyott ránk. Az alábbi töredék több mint ezerhatszáz éve íratott, s magyarra fordította 1806-ban Kresznerits Ferenc „szombathelyi megyebéli pap, a'Böltselkedésnek Doctora és a'Szombathelyi Felső Oskolában a'Tudákosságnak Oktatója", úgy, amint következik.

„Nézzed személyemet. Már magában az nem szép, nem ékes, nem kellemetes, 's én azon följül hosszú szakállal rútabbitottam meg, mintegy büntetésül, hogy azt a'Természet szebbé nem ábrálta. A tetvek benne, mint vadak az erdőben fel 's alá futkoznak. Vigyázva kell ennem és innom, ne talán a 'kenyérrel borral a' szakál szálat is béfaljam. A' tsókadással -vevéssel éppen nem törődöm; meg sem is engedné a' borzas ajakam. Azt mondhatnátok, kötelet fonni kellene e' rútalombúl. De nem elég nekem a' hosszú szakál, a fejem is ronda. Ritkán nyiretem a hajamat ritkán metélem a körmeimet, ujjaim feketék..."

— kemény—

ként

Új fajta rendezvény lesz a művelődési házban havonta lezajló könyv-diszkó. Ez abban különbözik a hagyományos zenei rendezvényektől, hogy belépőjegynek egy-egy tetszőleges könyv megvásárlása minősül. A rendezést vállaló klubbizottság tagjai remélik, hogy ez az újszerű, szokatlan megoldás népszerűnek bizonyul. Ennek elősegítésére a könyv-diszkók során könyvtombolákat is rendeznek és értékes nyereményeket sorsolnak ki — írja tudósítónk, *Ambrus Sándor.*

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1975 DEC 12

Cziglényi Ádám grafikusművész

Népújság Heves

1021

BÉLYEG sarok

December 16-én szokatlan alakú és különleges rajzú 1 forintos bélyeg kerül forgalomba, a varsói szerződés aláírásának 20. évfordulója tiszteletére. A fontos eseményt megörökítő bélyeg Cziglényi Ádám grafikusművész tervei alapján készült. A kiadvány a szerződésben részt vevő államok zászlóit mutatja be és ábrázolja csapataink magas fokú felszereltségét. A bélyegkép anyát gyermekével ábrázol, jelképezve azok védelmét. A december hónap utolsó napjaiban megjelenő bélyegsorozat és blokk, az innsbrucki XII. téli olimpiát lesz hivatva propagálni. A bélyegsor 433 ezer fogazott és a blokk 333 ezer fogazott, valamint a sor 8500 vágott példányban készült Szabó János grafikusművész tervei alapján. Várható még december végén az idegenforgalom propagálását célzó blokk kiadása is, amelyet Cziglényi Ádám készített. Az 1976-os év első munkanapján, január 2-án 1 forintos bélyeg köszönti az 50 éves Pénzjegynyomdát. A bélyeg Nagy Zoltán tervei alapján készül. A posta jelezte még januárra a már régebben tervezett vadállatkölyköket bemutató bélyegsorozat kiadását is. A sorozat Gál Ferenc terve alapján készül.

*

A Magyar Bélyeggyűjtők Országos Szövetsége elnökségének javaslatára az országos vezetőség novemberi ülésén úgy döntött, hogy 1976 májusának végén összehívja a MABÉOSZ X. küldöttközgyűlését.

A küldöttközgyűlést a területi [illegible] ezekre való felkészülés a köri taggyűléseken történik. A köri taggyűléseken beszélik meg a feladatokat és demokratikus választások alapján választják meg képviseletüket a területi értekezletre. Nagyon sok probléma, kívánság és gond merül fel ezekben a napokban, amelyeket a gyűjtők a megválasztott képviselőjük útján szeretnének a területi értekezlet, majd az ott megválasztott küldöttek útján a küldöttközgyűlés elé vinni. A küldöttközgyűlésre nagy munka vár, mert hiszen terveket kell formálnia, alakítania. A küldöttek ott határozzák meg a szövetség munkáját és döntenek az elkövetkező feladatokról.

*

BÉLYEGÚJDONSÁGOK: Európa: Ausztria: Johann Strauss (1825—1899) arcképét örökítették meg 4 schillinges bélyegen. A Bécsi Szimfonikusok Zenekarának alapítása 75. évfordulójára 2,50 schilling névértékű bélyeg került forgalomba. Bulgária: festmény-bélyegsorozatot és blokkot hoztak forgalomba 1, 2, 3, 13, 20 és 40 sztotimka, illetve 1 leva névértékben. A művek alkotói: Francois Millet, Francisco Goya, Elija Beskov, Auguste Renior, Harmens van Rijk Rembrandt, Honoré Daumier és Albrecht Dürer. Franciaország: két Vöröskereszt-kiadvány került forgalomba 60+15 és 80+20 centime-os névértékben. Hollandia: 35 cent névértékű bélyeg emlékezik a Braille-írás jelrendszerének 150. évfordulójáról. Jersey: az elmúlt 50 év különböző katonai repülőgépeinek képét ismertetik 4, 5, 10 és 25 pennys névértékű bélyegeken. Szovjetunió: Örményország fővárosában, Jerevánban rendezik a III. össz-szövetségi ifjúsági bélyegkiállítást, az eseményt 4 kopekes bélyeg köszönti. Jacques Duclosnak (1896—1975) állítanak emléket 6 kopek névértékű bélyegen. Vatikán: évezredes műalkotások képe látható a keresztény archeológusok IX. nemzetközi kongresszusát köszöntő 30, 150 és 200 líra névértékű bélyegeken.

Németi V.

Az állás azonnal betölthető. Jelentkezés személyesen, vagy írásban a termelőszövetkezet elnökénél.

JÁRMŰ

IF rendszámú Skoda S 100 gépkocsi eladó Feldebrő, Rákóczi u. 46.

Maklár, Vasút u. 21.

gerben

zban

KÍSÉRŐ MŰSORBAN: A SELEJT BOSSZÚJA.
FŐSZEREPBEN LATABÁR KÁLMÁN.

S GÉPKOCSI,
ZETÉS,
BIZTOSÍTÁS

Cziglényi Ádám grafikus

belyeggyűjtés

INTERPHIL '76

A méterrendszer bevezetésének centenáriumára kibocsátott háromcímletű sor, amelyről előzetesen hírt adtunk, megjelent. *Áprilisban több hazai újdonság nem várható.* A jövő hónapban ötforintos szelvényes bélyeg jelenik meg az egyesült államokbeli Philadelphiában megrendezésre kerülő Interphil '76 elnevezésű nemzetközi bélyegkiállításra. Tervezője Cziglényi Ádám grafikusművész.

bélyeggyűjtés

- INTERPHIL '76

12.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1976. ápr. 7. 13.

Cziglényi Ádám, grafikus

bélyeggyűjtés

IDEGENFORGALOM

Lotz Károly Ménes a zivatarban és Halápy János Tihanyi reggel c. festményével népszerűsíti szép tájainkat a Magyar Posta. A festmények a közeljövőben megjelenő Idegenforgalom '76 elnevezésű légipostablokkot díszítik majd, amelynek keretére a légitársaság jelképeit nyomtatják. A 10 forint névértékű blokkot fólia- és mélynyomás kombinációjával, Cziglényi Ádám grafikusművész tervrajza alapján az Állami Nyomda állítja elő.

– : Idegenforgalom 12.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1976. jan. 20.

Czigléryi Ádám, grafikus

L.: Vertel József

— : Bélyegen a budavári 8.

ESTI HIRLAP, Bp. 1976 aug. 13.

1973 FEB 14

UJ SZÓ

Cziglényi Ádám grafikus

FILATELIA

1021

A BUSÓJÁRÁS ÁLARCAI BÉLYEGEKEN

Érdekes ötlettel lepte meg a Magyar Posta a bélyeggyűjtőket. Hétcímletű, 15 forintos névértékű sorban bemutatja a mohácsi sokácok tavaszi ünnepén, a busójárás alkalmával készített álarcokat. A mohácsi sokácok minden farsangkor jelmezes, álarcos felvonulást rendeznek, amelynek kiindulópontja a mohácsi Koló téren 1967-ben felállított busószobor. A bélyegsort Cziglényi Ádám grafikusművész tervezte. Bemutatjuk a sor három címletét.

(sm)

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

seg
nd-
ág-

vevő
ban
ezé-
de
nak,
ilön
Ügy,
ban
yok
an-
vet-

ki-
er-

ása
Ha-
an.
1:0
Ce-

ba
mó
ga
az
ben
den
Nag
tóv

Nag
találkozója

Tegnap délelőtt elkészítették a Budapest centennáriuma alkalmából sorra kerülő nemzetközi sakkverseny sorsolását. A tizenhatos mezőnyben nyolc magyar és nyolc külföldi versenyző szerepel, köztük nyolc nemzetközi nagymester és nyolc nemzetközi mester.

A sorsolás eredménye: **Karpov (szovjet), Hort (csehszlovák), Geller (szovjet), Szabó (magyar), Ciocaltea (román), Lengyel (magyar), Antosin (szovjet), Sax, Forintos, Adorján, Ribli (mind magyar), Vi-**

Cziglényi Ádám, grafikus

A 10 forintos blokk tervezője.

A blokk: Repr.

bélyeggyűjtés

—: IBRA '73 10.

Népszabadság, Bp 1973. ápr. 28.

Czigléményi Aladár, grafikus

A hét címletű busó-bélyegsort tervezte.

Népi bélyeg: Repr.

bélyeggyűjtés
— : Busójárás

10.

Népszabadság, Bp. 1973. febr. 3.

Csiglényi Áddám grafikusművész a Magyar Posta jún. 18.-án adta ki Csontváry-festmények ábrázolású sort és blokkot. A sorozat készítője Bakros Ferenc, a blokk tervezője Csiglényi Áddám.

Vas Tibor: Filatéliai Hírek.
Békés m. Népújság, 1973. jún. 23.

Cziglényi Ádám

A Magyar Pásta jún. 18-án jelenteti meg Csontváry Kosztka Tivadar legszebb műveit bemutató 10 ft. névértékű blokkot, melynek keretét, felvatát tervezte.

Varró Gyula: bélyeggyűjtés.
Északmagyarország, 1973. jún. 17.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

1973 MÁJ 1 3.

Keletmagyarország

Cziglényi Ádám grafikusművész

1973. május 15.

HON 1021

BÉLYEGGYŰJTÉS

Nemzetközi bélyegkiállítások

A belga posta és a belga bélyeggyűjtők szövetsége múlt év június 24. és július 1-e között rendezte meg Brüsszelben nemzetközi bélyegkiállítását. A kiállítással egyidőben több rendezvényt tartottak. A rendezvények közül a legjelentősebb a Bélyeggyűjtő Szövetségek Nemzetközi Szervezetének (Federation Internationale des Philatelistes) kongresszusa volt. Ezen fogadták el a FIP új alapszabályát, figyelembe véve a magyar szövetség javaslatát. Határozatot hozott a kongresszus, hogy ez év májusában Münchenben, augusztusban Poznanban és decemberben Jeruzsálemben rendezhető a FIP védnöksége alatt nemzetközi bélyegkiállítás.

A határozatban foglaltak alapján május 11—20 között Münchenben IBRA '73 (Internationale Briefmarken Ausstellung) elnevezéssel, míg augusztus 19-től szeptember 2-ig POLSKA '73 néven Poznanban rendeznek nemzetközi bélyegkiállítást. A müncheni kiállítás hivatalos osztályában a Magyar Posta is részt vesz, klasszikus és modern bélyegeinket állítja ki.

A kiállításokkal kapcsolatban a Magyar Posta május 11-én nyolc címletű sorozatot és egy blokkot adott ki. A 15,— forint névértékű sorozat és a blokk témája bélyeg a bélyegen, az 1961. évi kiállítási sorozat négy bélyegét és az 1971. évi centenáriumi blokk négy bélyegét ábrázolja.

A sorozat négy bélyegén: a 40 és 80 filléres, az 1,20 és 4,— forintos értéken München címerét és a kiállításra utaló IBRA '73 feliratot, a 60 filléres, az 1,—, 2,— és 5,— forintos értéken Poznan város címerét és a POLSKA '73 nemzetközi bélyegkiállítás feliratot láthatjuk. A sorozat Cziglényi Ádám grafikusművész alkotása.

Békési Pál

1973. május 13.

Valóra válta

A TANÁCSVÁLASZTÁSOK JELENTŐS közéleti eseménysorozata zárult a héten a megyei tanács alakuló ülésével. Most első alkalommal különvált az országgyűlési képviselők és a tanácstagok választása — lehetővé téve azt is, hogy most elsősorban a helyi politikára, helyi eredményekre irányítsák a választók figyelmét. Az érdeklődést jelezte, hogy megyénkben minden második választó részt vett a jelölőgyűléseken, s a résztvevők közül minden tizedik hozzá is szólt, véleményt mondott. Több, mint 10 ezer közérdekű javaslat hangzott el ezeken a fórumokon.

Azóta megkezdődött a javaslatok feldolgozása, számbavétele. A megyei tanács alakuló ülésén a megyei tanács elnöke a legfontosabb feladatok között hangsúlyozta: „Tanácsainknak elsődleges feladata a javaslatok feldolgozása, rendszerezése, hogy a lakosság segíteni akarását is figyelembe véve fogjanak hozzá a javaslatok megvalósításához." Sok helyen már választ is kaptak a javaslattevők: mi várható, megvalósítható-e a javaslat, s ha igen, mikor.

A községi és városi tanácsok alakuló ülésein, de a megyei tanács ülésén is részletesen foglalkoztak az elhangzott javaslatokkal. Benkei András belügyminiszter mondta erről a megyei tanács alakuló ülésén: „Fontos, hogy a döntés mindig reális legyen, mert az emberek megértik, ha valamire nincs erőnk, ha valami nem teljesíthető; ezzel szemben a megalapozatlan ígérgetés politikai kárt okoz."

tanácsok a népképviseletnek, önkormányzatnak még inkább megvalósítói lehetnek. Jelenleg már 32 nagyközségben intézhetik — közel városi színvonalon — tanácsaink az állampolgárok ügyeit. Megyénk lakosságának közel 60 százaléka él városban, nagyközségben. Ez a jogállás azonban csak a kereteit adja a lendületesebb fejlődésnek. A városok és más kiemelt települések vezető testületein, lakosságán múlik az, hogy a keretet mikor és hogyan töltik meg tartalommal.

Most, amikor a következő tanácsi ciklus 4 éves programja készül, csak úgy tervezhetünk, ha figyelembe vesszük azokat a legfontosabb feladatokat, amelyek megvalósításán már évek óta dolgoznak megyénkben. Az egész megye, de különösen a városok és városiasodó települések lakossága érdekében nélkülözhetetlen a középtávú lakásprogram megvalósítása. A IV. ötéves terv 21 800 lakás építését előirányzó programjának eddigi teljesítése eredményes. Két év alatt több, mint 9 700 lakás épült és befejeződött az árvíz sújtotta területen a romba dőlt lakások újjáépítése. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a következő évek lakásépítési feladatai könnyűek, nem követelnek még szervezettebb, hozzáértőbb és tervszerűbb munkát. A lakásprogram teljesítése csak akkor lehetséges, ha mindenütt megkülönböztetett figyelemmel foglalkoznak a lakásberuházásokkal. Emellett már 1973-ban elkezdik az V. ötéves terv lakásberuházásainak előkészítését és a tervek szerint 1975 végéig befejeződ

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Cziglényi Ádám grafikus-
művésznek.

Pestmegyei Hírlap
1973 MÁJ 12

1021

IBRA 73 – POLSKA 73

A magyar posta tegnap bocsátotta forgalomba az IBRA 73 — Polska 73 bélyegsorozatot, valamint az IBRA 73 elnevezésű blokkot. A sorozat és blokk a Münchenben, valamint Poznanban megrendezésre kerülő nemzetközi bélyegkiállítás tiszteletére jelenik meg. A bélyegképeket Cziglényi Ádám grafikusművész tervezte.

továbbtenyésztésb
lésből kizárt-kiér
ság kerül bárd
kezések hatására
gyobb mennyis
szerződést — 21
mint az elmúlt
gye tehenészete
ji, továbbá kise
gokból 714 680 hektoliter
szállítására kötött szerződést a
tejipar, ezenkívül szállítanak
tejet és tejterméket a boltokba
a termelőszövetkezeti feldolgo-
zó társulások üzemei is.

Elég tojás és baromfi

Baromfiból, tojásból lesz
elegendő. A baromfiipar

arról
esetben érdekli
magunk fajta vásárlót
hogy a tervnek megfelelő
alakulnak a sörárpa, a napra
forgó, a dohány felvásárlás
megelőző szerződéskötése
Előreláthatóan *nagyobb menny*
nyiségű cukorrépa átvételér
kötnek szerződést a gyárak
mint 1972-ben, amikor két é
fél ezer hektáron termett me
gyénkben e fontos növény.

Cziglényi Ádám, grafikus

bélyeggyűjtés

VARSÓI SZERZŐDÉS

Húsz éve írták alá az okmányt, amely egyesíti a béketábor erőit. A fontos esemény jubileuma alkalmából, december 15-én a magyar posta egy forint névértékű bélyeget bocsát ki Cziglényi Ádám grafikusművész terve alapján. Az új kiadvány bemutatja a szerződés tagállamainak zászlaját, és utal csapataink magas fokú technikai felszereltségére. Egy anya és gyermeke ábrája azokat jelképezi, akiknek biztonságát katonáink elsősorban védelmezik.

szerződés — 16.

DSÁG, Bp. 1975. dec. 9.

37

attal ren-
szérialaka-
szerelőket,
l szere-

tisztítást, közületeknek
napi takarítással is vál-
lal megbízható kisiparos.
Balaton 335—014

LA

MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1976 OKT 7

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

Cziglényi Árpád grafikus

1021

ITÁLIA '76. A posta októberben bocsátja ki a nemzetközi bélyegkiállításról megemlékező „Itália '76" elnevezésű kisívet. A három ötforintos bélyeget és három szelvényt tartalmazó ívet Cziglényi Árpád grafikus tervezte. A bélyeg a toscaniai nagyhercegség 1851-ben kiadott bélyegét és Milano Város címerét ábrázolja.

...adásztották az előző adás megtekintését, most pótolhatják a sziporkázóan szellemes, mulatságos folytatással. A másfél óra-

MK SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

1974 MÁJ 22

Csongrádmegyei Hirlap

Cziglényi Ádám grafikusművész

● **BÉLYEGBLOKK.** Az Egyetemes Posta Egyesület, az UPU fennállásának 100. évfordulójáról hét értékből álló bélyegsorozat és egy bélyegblokk kiadásával emlékezik meg a Magyar Posta. A május 22-én forgalomba kerülő bélyegek Cziglényi Ádám grafikusművész tervei alapján, többszínű ofszetnyomással a Pénzjegynyomdában készültek.

● **SZÓNOKKÉPZŐ.** Négy-

Házában. Bakonyi Tibor és Tuzai András a belvárosi lakóépületek homlokzatainak felújításáról tart előadást, különös tekintettel az eklektikus és szecessziós

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1974 MÁJ 22

Dolgozók Lapja, (Komárom)

Cziglényi Ádám grafikus-művész

Új bélyegsorozat

Az Egyetemes Posta Egyesület, az UPU fennállásának 100. évfordulójáról hét értékből álló bélyegsorozat és egy bélyegblokk kiadásával emlékezik meg a magyar posta. A május 22-én forgalomba kerülő bélyegek Cziglényi Ádám grafikusművész tervei alapján, többszínű ofszetnyomással a Pénzjegy Nyomdában készültek.

A 40 filléres bélyeg a földrészeket és a galambpostát, a 60 filléres XIX. századbeli lovas postakocsit, a 80 filléres a század elején használt régi postaautót, az 1,20 forintos ballonpostát, a 2 forintos postavonatot, a 4 forintos autómozgópostát, a 6 forintos pedig TU—154-es repülőgépet, légipostát ábrázol. A négy bélyegből álló 10 forintos blokkon az új sorozat három bélyege, valamint az Apolló —15 űrhajó és a Hold látható.

— 2422 találattal a dobogó harmadik fokára állhatott fel.

Válogatottjaink közül egyénileg Holczer Lászlóné szerepelt a legjobban, aki 432 fát ütött. Részese volt azonban a nagyszerű győzelemnek Vati Ágnes, a Tatabányai Bányász tekézője is, aki a feszült légkörben ugyan nem tudta megközelíteni egyéni csúcsát, de 401 találattal járult hozzá a csapat sikeréhez.

A magyar férfiegyüttes szintén jól tartotta magát, s negyedik lett. Hátra van még az egyéni és párosverseny, ami a csapatbajnoki aranyérem birtokában talán újabb kitűnő eredményekre serkenti tekézőinket. Mi...

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

MAGYAR HÍRLAP

Czigléryi Ádám,
1976 AUG 5
grafikusművész

1021

1976. AUGUSZTUS 5, CSÜTÖRTÖK 11

FILATÉLIA

AUGUSZTUSI ESEMÉNY

Dánia fővárosában augusztus 20—29. között nemzetközi bélyegkiállítást rendeznek. A HAFNIA '76 elnevezésű filatelista világtalálkozó tiszteletére augusztus 19-én a Magyar Posta 9 forintos árban kisívet jelentet meg 257 000 fogazott és 5500 sorszámozott, fogazatlan példányban. A budapesti Állami Nyomdában készülő, több színű, mélynyomásos kiadványt *Czigléryi Ádám* tervezte. A 115 x 125 mm nagyságú kisív három db, azonos rajzú, 3 forint névértékű, szelvényes bélyeget tartalmaz. Az értéknyomásos részben a Dániában 1852—1853 között kibocsátott, 4 shillinges barna színű bélyeg képe látható, az eredetitől eltérő nagyságban, mellette a koppenhágai kikötő híres hableányszobra.

Olimpia után

Junior

Még frissek a montreali olimpia úszóversenyeinek és vízilabdamérkőzéseinek az emlékei, sokan a részvevők közül ki sem pihenhették magukat, de máris újabb nagy randevú vár a legjobb fiatalokra. Csütörtöktől Oslóban rendezik meg a junior úszók és műugrók Európa-bajnokságát, míg vasárnap Málta szigetén kezdődik a vízilabdázók kontinensversenye.

A norvég fővárosban 23 ország kitűnőségei, reménységei, de még szép számban „befutott" versenyzői is találkoznak, s négy nap alatt 20 úszó és 4 mű- és toronyugró számban küzdenek meg a bajnoki címekért. Az előzetes értesülések szerint mintegy 250 sportoló vesz részt az eseménysorozaton, amelynek már kilenc éves múltja van, hiszen 1967 óta rendszeresen megrendezik.

Az indulók között ott lesznek a magyarok is, az úszószámokban Wladár Zoltán, Molnár Gábor,

MK SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1974 MÁJ 22

Békésmegyei Népújság

Cziglényi Ádám grafikusművész

a tanyarendszer helyzete, gondjai és azok megoldásának lehetőségei.

1021

— AZ EGYETEMES POSTA EGYESÜLET, az UPU fennállásának 100. évfordulójáról hét értékből álló bélyegsorozat és egy bélyegblokk kiadásával emlékezik meg a Magyar Posta. A május 22-én forgalomba kerülő bélyegek Cziglényi Ádám grafikusművész tervei alapján, több színű ofszetnyomással a Pénzjegynyomdában készültek.

PHYLAXIA

Cziglényi Ádám, grafikus

Az Egyetemes Postaegyesület (UPU) jubileumi bélyegsorát és -blokkját tervezte.

bélyeggyűjtés

— UPU

10.

NÉPSZABADSÁG Bp. 1974. máj. 11.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ

Magyar Hirlap
Czigléngi Ádám

1021

FILATÉLIA

MOSZKVA — BUDAPEST

A szocialista országok filatelistáinak ötödik közös kiállítását május 8—18-a között tartják Moszkvában. A SOCPHILEX megnyitásán és a szocialista országok bélyeggyűjtő-szövetségeinek megbeszélésein *dr. Soós László*nak, a MABEOSZ főtitkárának vezetésével magyar filatelista küldöttség vesz részt.

Amikor 1963-ban Budapesten tartották a szocialista országok postaügyi miniszтereinek ötödik értekezletét, a Vígszínházban első ízben rendeztek közös bélyegkiállítást a szocialista országok filatelistái. Akkor a Magyar Posta 12 bélyeget tartalmazó sorozattal köszöntötte az eseményt. Idén május 8-án jelenik meg az az 5 forint névértékű szelvényes bélyeg, amelyet 551 000 fogazott és 26 500 fogazatlan — vágott — példányban készítettek az Állami Nyomdában. *Czigléngi Ádám* rajza alapján, három bélyeget tartalmazó nyomdai ívekben. A több színű mélynyomással előállított bélyegkép a moszkvai stadiont ábrázolja, s az 1980. évi moszkvai olimpiai versenyeket propagálja. A szelvényen az idei — sorrendben immár ötödik — *SOCPHILEX bélyegkiállítás emblémája* látható: a Berlin-Treptowban levő szovjet emlékmű képe. A kiállítás május 8—18. között várja a szovjet fővárosban látogatóit.

Ma

Sportolóink külföldön

Berlinből rajtol a bé

BERLIN. Huszonnyolcadik alkalommal rendezik meg a világ legnagyobb országúti amatőr kerékpáros-viadalát, a békeversenyt. Az idén Berlinből rajtol a 13 szakaszos, 1923 kilométeres összetávú verseny, hogy résztvevői Prágán keresztül a varsói célba karikázzanak. Az NDK, Csehszlovákia, Lengyelország, Bulgária, Románia, Anglia, Szovjetunió, Kuba, Norvégia, NSZK, Dánia, Belgium, Magyarország, Hollandia, Olaszország, Jugoszlávia és Spanyolország mintegy száz kerékpárosa küzd az egyéni és a csapatvetélkedőn.

Pásztor István edző vezetésével kedden Berlinbe érkezett a hattagú magyar válogatott: Kiss István (Ú. Dózsa), Géra Imre (Miskolci VSC), Szuromi György (BKV Előre), Debreczeni Tibor (Csepel), Szlipcsevics István (Tipográfia), Sipos János (Ganz-MÁVAG). A sportküldöttség tagja még Koloncsák István gyúró és Kovács Géza szerelő.

Az ünnepélyes megnyitó csütörtökön lesz, majd hatszor hét kilométeres távon a nemzetek váltóját futják.

AIX EN PROVENCE. Elkezdődött a Federation női teniszcsapatok tornája. Magyarország ellenfele Indonézia volt. Az első mérkőzésen *Szabó* 4:6, 6:2, 6:1 arányban legyőzte *Kaligist*.

ROVINJ. A nemzetközi sakkverseny hatodik fordulójában a magyar *Sax* játszmája függőben maradt a szovjet *Cseszkovszkival*. A versenyben az angol *Keane* és a jugoszláv *Markovics* vezet 3,5—3,5 ponttal, őket követi a szovjet *Kuzmin* és *Sax* 3—3 ponttal, 1—1 függőjátszmával.

BERLIN. Az NDK könnyűbúvár klubja nemzetközi versenyt rendezett, melyet Csehszlovákia nyert az NDK és Svédország előtt. A magyar szereplők eredménye is elismerésre méltó a férfi

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1914 FEB 26

Keletmagyarország

Cziglényi Ádám

1021

Bélyeggyűjtés

A MARS-KUTATÁS EREDMÉNYEI

Az ember érdeklődése az elmúlt századokban egyre inkább a világmindenség felé fordult. A Föld felfedezése után igyekezett megismerni a környező égitesteket, s álmai az űrhajózással fokozatosan meg is valósulhatnak. A legközelebbi égitestre, a Holdra már rálépett az ember és figyelme ma már egyre jobban a legközelebbi bolygószomszédok felé fordul. Az eddigi kutatások alapján egyedül a Marsról képzelhető el az, hogy valamilyen kezdetleges élet kialakult a felszínén.

A Mars kutatásainak eredményeit foglalja össze az a bélyegsorozat és blokk, amely február végén vagy március elején jelenik meg.

Az első — 40 filléres — érték Schiaparelli portréja mellett bemutatja a Mars-csatornákat, úgy ahogy azt az olasz csillagász 1877-ben látta. A csatornák létezése, illetve milyensége még ma sem eldöntött kérdés.

A 60 filléres bélyegen az a fénykép látható, amelyeket a Palomar-hegyi obszervatóriumban készítettek a Marsról.

A következő érték — 80 fillér — a Mariner—4. amerikai űrszondának állít emléket, amely 1965-ben elhaladt a Mars mellett és 21 felvételt készített a bolygóról.

Az 1 Ft-os bélyeg a Mars—2 szovjet űrszondát ábrázolja, háttérben a bolygó képével. Ez az űrszonda — a Mars—3-mal és a Mariner—9-cel együtt — a Mars mesterséges holdjaként kering 1971 óta. Három év óta tehát, a két természetes hold, a Phobos és a Deimos mellett, három mesterséges égi kísérője is van a Marsnak. A Mars—2 különben igen fontos feladatot teljesített, automatikus mérő és megfigyelő berendezést juttatott a bolygóra.

A Mariner—9 látható az 1.20 Ft-os bélyegen, a Phobos és a Deimos társaságában. Ez az űrállomás számos nagyszerű felvételt készített már a Marsról és azokat továbbította a Földre.

A Mars—7, útban a bolygó felé: ez a témája az 5 Ft-os bélyegnek. Ez az űrkutató laboratórium a karaván egyik tagja.

A 6 Ft-os bélyegen azt a pillanatot örökítette meg a tervező — Cziglényi Ádám — amikor a Mars—3 leszálló egysége a bolygó felszínére ereszkedik.

A blokkon naprendszerünk bolygóinak pályáit láthatjuk a Mars—7 képével, amint célja felé halad.

A sorozatot és a blokkot az Állami Nyomda készítette.

gyházán van, ahonnan kéz
(Elek Emil felvétele)

A kollektív

A kollektív szerződés lényege, hogy az egyes jogszabályokat ott határozzák meg, ahol az alapul szolgáló körülményeket és a rendezés hatását legjobban át tudják tekinteni.

Lényeges fejlődést hozott a kollektív szerződés bevezetése a szocialista demokrácia továbbfejlődése terén is. A dolgozók közvetlenül szólhatnak bele mind a vállalatvezetés, mind pedig a saját munkaviszonyaikra vonatkozó szabályok megalkotásába.

A megkötött kollektív szerződések öt évre — 1971—1975 — szólnak. Ám azt is tudni kell, hogy a kollektív szerződés rendelkezéseit két csoportra lehet osztani. Az egyik csoportba tartoznak azok, amelyek stabilabbak, éveken át változatlanok. A másik csoporthoz tartoznak a vállalat termelési feladataihoz közvetlenebbül kapcsolódó, és az elért eredményektől függően alakuló szabályok, melyeket évenként újra meg kell határozni.

Hogy mennyire segíti a vállalati szocialista demokrácia érvényesülését a kollektív szerződés, arra jó bizonyítékot találtunk a Nyíregyházi ÉPSZER Vállalatnál is. Alig van a vállalatnál dolgozó, aki ilyen vagy olyan javaslatával ne segítené a vállalati demokratizmus fejlődését, azt, hogy a kollektív szerződés minél jobban kifejezésre juttassa a helyi viszonyokon alapuló szabályozást. A dolgozók felvetései alapján mintegy tízhónapos előkészítés, kimunkálás és elemzés után új akkordnormák bevezetését dolgozták ki a kőműves, a központifűtés-szerelő segédüzemi-, a gépjármű- és vagonrakói, az épületszerelői és más munkaköröknél. Az új norma bevezetésére a kollektív szerződés módosítása után kerül sor.

A szocialista brigádok részére magasabb jutalmazási összegek jóváhagyását kéri a szakszervezet a módosításban. A szocialista brigádmozgalomban elért bronz-, ezüst-, aranyfokozat elnyerése esetén 200 forintos emelés méltányosabb lenne. Változást terveznek a törzsgárdatagok jutalmazásánál is.

Gondolnak az ifjúsági törvény megvalósítására is. A kulturális, sportkiadásokra beütemezett évi költségvetési összegből ifjúsági alapot képeznek, melyre 20 ezer forint körüli összeget kérnek. A segélyezésre és a lakásépítések támogatására előirányzott összeg felhasználásánál a fiatalokat és a nagy családosokat részesítik előnyben. A normakarbantartástól a jutalmazások és a munkaruha kihordási idő módosításán át számos vállalatot és dolgozót érintő kérdés szerepel a javaslatok között.

A kollektív szerződés módosításának tervezetét napjainkban beszélik meg az ÉPSZER szakszervezetének műhelybizottságai. Itt még mindig számos javaslat kerülhet elő. A VSZT az összesített javaslatokat február végén tárgyalja meg. A végleges jóváhagyás és a kollektív szerződésbe való beiktatás március utolsó napjaiban történik meg.

G. I.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1975 MÁJ 28

Czigler Ádám

ÉSZAK-MAGYARORSZÁG

grafikusművész

Új bélyegek kerülnek forgalomba

Június 3-án a Párizsban megrendezésre kerülő nemzetközi bélyegkiállítás alkalmából kerül forgalomba az „Arphila '75" elnevezésű szelvényes bélyeg. Az 5 forintos bélyeg, amely Czigler Ádám grafikusművész terve alapján, több színű mélynyomással az Állami Nyomdában készült, a francia posta 1964-ben kiadott Philatec bélyegét ábrázolja, eredeti színeiben, mellette a milói Vénusz rajza látható. A szelvény a nemzetközi kiállítás emblémáját ábrázolja.

Június 10-én két bélyeg is megjelenik. Az általános forgalmi bélyegsorozat 6 forintos értékét Vertel József grafikusművész terve alapján, ofszetnyomással az Állami Nyomdában készítették. Egyforintos bélyeggel emlékezik meg a posta a Magyar Elektrotechnikai Egyesület megalakulásának 75. évfordulójáról. A bélyeg Kandó Kálmánnak, a Veltellina vasút részére tervezett 1500 lóerős gyorsvonati mozdonyát ábrázolja. Ezenkívül 1885-ből származó Ganz-gyártmányú transzformátor, az egyesület emblémája és nagyfeszültségű távvezeték is látható a bélyegen.

Sajószentp
meg a mis
olimpia atlé
nak döntőit.
ságok legjob
tőbe, ám
mindössze 2
össze. . A f
(Nyékládház

DVTK—Szegedi VSE 10:4. OB II., férfi, Szeged. A jól játszó diósgyőriek fölényes győzelmet arattak. Győzött: dr. Perecz, Szurovszky, Borbély, Farkas, Korompai Gy., Korompai B., Besenyei, Adorján, döntetlen: Forgács, Czina, Szabó, File.

Budapesti Postás—Miskolci VIMELUX 9,5:3,5 (1 függő). OB II., férfi, Budapest. Váratlanul nagy arányú vereséget szenvedett a miskolci együttes a bajnokjelölttől. Győzött: Gáti, Bellér, Ádok, döntetlen: Král.

NIM—Miskolci Spartacus 7,5:4,5 (2 függő). OB II., férfi, Budapest. Balszerencsés vereséget szenvedett a szövetkezeti csapat. Győzött: Kovács L., Móré, Keczer, döntetlen: Nyiri J., Molnár, Vékony.

Cziglényi Ádám

A fogaskerekü vasut történetét szemléltető blokkon szereplő négy szakillusztráció, müszaki rajznak is pontos,-irja Vadas József: "Fogas bélyeg" c. kritikájában a Fényes Adolf Teremben rendezett bélyegkiállitásról. Az IBRA 73. blokkot bonyolultnak találja a Parlament szilüettjével, IBRA emblémával, belsejében egy régi német bélyeggel, valamint a müncheni városházával és az olimpiai stadion rajzával. Sikerültebb a Sapporotól Münchenig c. sorozata.

Élet és Irodalom, Bp. 1975. febr. 22.
XIX. évf. 8. sz. 13. lap.

adja ki a posta *a Moszkvában rendezendő nemzetközi bélyegkiállításról* megemlékező 5,— Ft-os szelvényes bélyeget. A bélyeg többszínű mélynyomással az Állami Nyomdában készült 551 ezer fogazott és 26 500 fogazatlan példányban Cziglényi Ádám grafikusművész terve alapján. A bélyeg fekvő téglalap alakú mérete 52x33 mm, a szelvény álló téglalap mérete 26x33 mm.

A bélyeg arany keretben kék alapon piros, zöld, sötétbarna, sötétkék és okker színekkel a moszkvai stadiont ábrázolja. A stadion felett „MOSZKVA AZ 1980. ÉVI NYÁRI OLIMPIA VÁROSA" felirat sötétbarna, a stadion alatt „MAGYAR POSTA" arany, ez alatt „SZOCFILEX V. NEMZETKÖZI BÉLYEGKIÁLLÍTÁS" felirat sötétbarna színnel olvasható. A bélyegkép bal oldalán az 1980-as olimpia emblémája arany színnel, alatta az értékjelzés arany és fehér színnel látható.

A szelvény a kiállítás emblémáját ábrázolja arany és vörös színekkel. A bélyeg árusítását 1976. június 30-án szünteti meg a posta.

— potharp

Bélyeggyűjtés

1975. május 3. Szombat

Cziglényi Ádám grafikusművész

Vas Nyelve 1975. máj. 3.

Május 8-án, csütörtökön

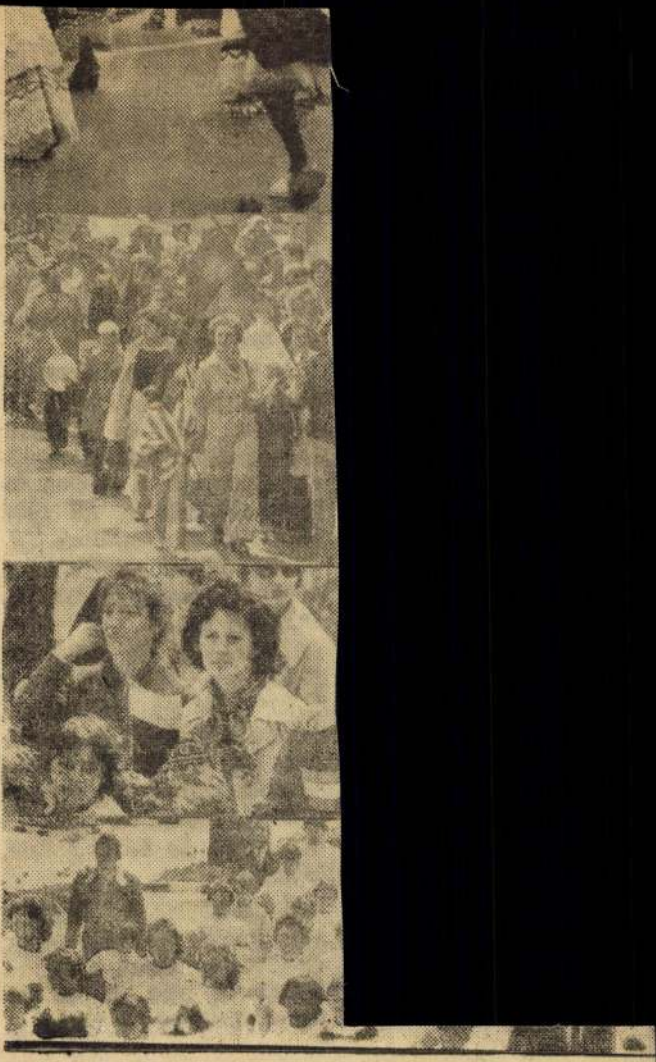

Magyar Hirdető
Sajtófigyelő

Magyar Hirlap

Cziglényi Ádám, grafikus

1021

FILATÉLIA

A MAGYAR POSTA JELENTI

Június 3-án kerül forgalomba a Párizsban megrendezésre kerülő, „ARPHILA 75" elnevezésű nemzetközi bélyegkiállításról megemlékező 5 forintos szelvényes bélyeg. Több színű mélynyomással az Állami Nyomdában készült, 543 000 fogazott és 26 500 fogazatlan példányban, 3—3 bélyeget tartalmazó nyomdai ívekben. Rajzolta Cziglényi Ádám. — Az új, általános forgalmi bélyegsorozatban június 10-én jelenik meg a 6 forintos címletű, Dunaújvárost ábrázoló bélyeg. Kétszínű ofszetnyomással az Állami Nyomdában állították elő, Vertel József terve alapján. — Ugyancsak június 10-én kerül forgalomba az Évfordulók — esemé-

ÁLLÁS

Fiatal
TECHNIKUST

OMKER

A/2.,
ROTA
KEZ
FEL

nyek 1973" elnevezésű sorozatban a Magyar Elektrotechnikai Egyesület megalakulásának 75. évfordulójáról megemlékező, egyforintos bélyeg. Több színű ofszetnyomással a Pénzjegynyomdában készítettek 5 103 000 fogazott és 6500 fogazatlan példányban. Rajzolta Varga Pál. A bélyegképen a Kandó Kálmán által a Valtellina vasút részére tervezett 1500 lóerős gyorsvonati villanymozdony, valamint egy 1885-ből származó Ganz-gyártmányú transzformátor, továbbá az egyesület emblémája látható.

Czigléngyi Ádám, grafikus

L. Lotz Károly

-: Mi várható ?

12

Népszabadság, Bp. 1979. júl. 27.

Cziglényi Ádám, grafikus

L: Kass János

—: Dürer

24.

Népszabadság, Bp. 1979. jan. 7.

Czigléryi Ádám, grafikus

A bélyeg Czigléryi Ádám keret-
és nelvényrajzával Kémült.

↓

– : Mona Lisa bélyegen 12.

ESTI HIRLAP, Bp. 1974. ápr. 6.

Cziglényi Ádám

Vertel József müvészek -disztáviratokon szereplő- munkáit birálja Vadas József: "Képtelen diszpéldányok" cimmel. Idézi a két müvész DT 28, DT 29 és 23as jelü disztáviratokra készitett müveit, melyek "a magyar grafikában a harmincas éveknek azt a felszines valósághüségét képviselik, amelyik jó volt a Horthy-Magyarország intézmenyinek is és jónak látszott utána is még egy két évig."

Élet és Irodalom, Bp. 1974, ápr. 13.
XVIII. évf. 15. sz. 5. lap.

Czigleényi Ádám

Szept. 21. – én a Stockholmia '74 bélyeg-kiállítás alkalmából 825 ezres példány-számú szelvényes bélyeg jelent meg, melyeket a művész tervezte. [emlitve]

Németi V.: Bélyegsarok.

Népújság [Heves], 1974. szept. 21.

Oziglémyi Ádám grafikusművész

szept. 21.-én jelenik meg a Stockholm-
ban rendezendő nemzetközi bélyeg-
kiállításra emlékező 3-frt-os szelvé-
nyes bélyeg. A művész térre alapján
az 1855-ben kiadott első svéd bélye-
get mutatja be eredeti színeiben.

Zalai Hírlap, 1974. szept. 15.

Cziglényi Ádám grafikus

*

A bélyeggyűjtő-szövetség minden évben megszavaztatja tagjait, hogy az előző esztendőkben megjelent kiadások közül melyeket tartják a legszebbeknek. Ezúttal ***a Stockholmia nemzetközi bélyegkiállításra kibocsátott bélyeg nyerte el a pálmát.*** Tervezője Cziglényi Ádám grafikusművész, és az Állami Nyomdában készült.

bélyeggyűjtők

← : Emlékívek

16

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. szept. 20.

Szigligeti Ádám, grafikus

Az Ádám teremtését ábrázoló bélyeg keretrajzát tervezte.

bélyegegyüttes
– . Mi mérhető? 10.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. ápr. 12.

Czigléryi Ádám, grafikus

Több emlékbélyeg tervezője.

bélyeggyűjtés

– : Magyar bélyegek sikere 10.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. máj. 10

Cziglényi Ádám, grafikus

Magyar bélyeg sikere

Nagy siker jegyében zajlott le Moszkvában a szocialista államok bélyeggyűjtőinek 5. közös kiállítása: a *SZOCFILEX*. Ebből az alkalomból a Magyar Posta által kibocsátott ötforintos emlékbélyeg a kiállítás részvevői, látogatói között *igen nagy tetszést keltett*. A kiadásnak különös érdekessége volt, hogy mind rajza, mind felirata alapján *az első bélyeg, amely az 1980-ban, Moszkvában sorra kerülő nyári olimpia előhírnökéül szolgál*. A *Cziglényi Adám* grafikusművész tervezte bélyeg művészi kiviteléért *a posta igen sok elismerést kapott é*

: Magyar bélyeg sikere 10.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. máj. 31.

25
1 +
25

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Czigléngi Helén

ESTI HÍRLAP
1961 JAN 24

1027

Grafika a bélyegen

A legutóbb megrendezett plakátművészeti kiállítás újszerű színfoltja volt a bélyegművészet bemutatása. Cziglényi Ádám azokat a hazai és külföldi bélyegeket állította ki, amelyek az ő tervei alapján készültek. Munkáit csiszolt rajzkultúra és határozott tiszta vonalvezetés jellemzik. Kompozícióiban a vonal és árnyék harmóniájára törekszik. Témaköre rendkívül változatos. Libanoni tájak mellett, magyar bélyegeken száguldó lovakat, cirkuszi képeket, egy arab állam bélyegein izgalmas sportmérkőzéseket, jemeni bélyegeken az űrkutatás eredményeit, másokon állatokat láthatunk. Mongólia bélyegein a népművészet színes, gazdag formavilágát sikerült megjelenítenie. Megejtő virág-ábrájú munkáit finom színhangulat jellemzi.

Cziglényi munkái jól mutatják azokat a sajátos problémákat és eredményeket, amelyek a nemzetközi bélyegművészet fejlődésének útját kísérik.

seső, eső

EM AZ ORSZÁGBAN
LMI AKADÁLY

ma hajnalban mínusz 30—35 fok közti minimum hőmérsékletet mértek.

Ma hajnalban már négy órakor megjelentek a főváros utcáin a Köztisztasági Hivatal homokszóró járművei, a reggeli órákban munkába állt a teljes géppark: *83 gépkocsi szünet nélkül úton van.* Csak az állandó hóesés okoz gondot: a felszórt utak néhány perc múlva ismét sikossá válnak. Szükség esetén az éjszakai órákban az AKÖV tehergépkocsijai is segítenek majd a takarításban.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Cziglényi Ádám

PETŐFI NÉPE

1969 JUL 25

— **A Posta** július 25-én, csütörtökön forgalomba hozza a kilenc címletből álló „Hortobágy 1968" elnevezésű bélyegsorozatot. A Cziglényi Ádám grafikusművész rajzai alapján készült sorozat 670 000 fogazott és 55000 fogazatlan példányban kerül forgalomba. A sorozat egyes bélyegei legelő ménest, pusztai vihart, csikósversenyt, vágtázó kétlovas szánt, négyes, ötös, és hatos pusztai fogatokat, pusztai cserényt ábrázolnak. Az új bélyegsorozatot 1969. szeptember 30-ig árusítják.

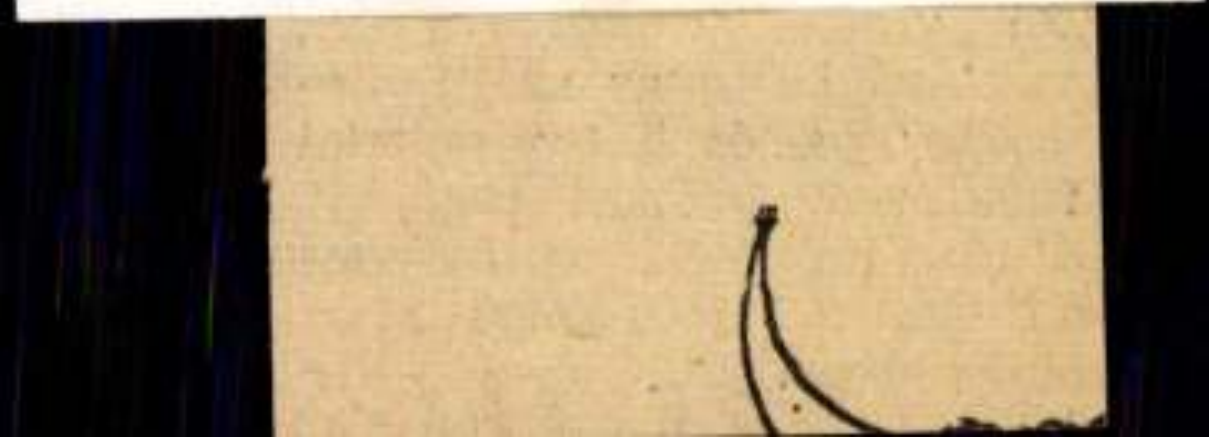

Cziglényi Ádám, grafikus

filatelistától érkezett válasz.

Magyarországon legutóbb az Európai Biztonsági és Együttműködési Konferencia belgrádi ülésére kiadott blokk, Cziglényi Ádám grafikusművész alkotása nyerte el a legszebb bélyeg kitüntetést. A posta várja a közönség véleményét 1978 bélyegeiről is. Az elbírálás megkönnyítése érdekében a Filatéliai Szemle júliusi számához mellékletet csatolnak, amely eredeti szépségében ábrázolja a tavalyi bélyegeket. Július végéig lehet szavazatot beküldeni a Szemle szerkesztőségéhez (1387 Budapest, pf. 4). A szavazók között értékes filatéliai ajándékokat sorsolnak ki.

12.

– Az év legszebb bélyege

Népszabadság, Bp. 1979 júl. 6.

Czigléryi Ádám

l. Szépművészet
1940. 70. l.

Czakó E: A m. bélyegek szemléje.
Szépművészet
1940. 70. l.

Czigleréyi Ádám
grafikus

M.D.K

Bélyegei értékelő figyelmet
érdemelnek.

Bauer Jenő: 5. Magyar Plakátkiállítás
Művészet, 1967. ~~[illegible]~~ - 38 lap
március

Cziglényi Ádám, grafikus

bélyeggyűjtés

NOVEMBERI EMLÉKBÉLYEGEK

A korábban jelzett hazai újdonságok közül a *Szent László* trónra lépésének 900. évfordulójára emlékező egyforintos bélyeg — *Cziglényi Ádám* grafikusművész terve alapján — 3 millió 86 ezer fogazott és 5400 fogazatlan példányban november 15-én jelenik meg. A kép a győri székesegyházban levő Szent László hermát (mellszobrot) ábrázolja eredeti színekben. Ugyanaznap 2 millió 586 ezer 300 fogazott és 4400 fogazatlan példányban bocsátják ki *Kőszeg várossá nyilvánítása 650. jubileumának* egyforintos emlékbélyegét, amely a város nevezetességeit (*Jurisich-szobor*, műemlék házak, a vár egy része) és címerét ábrázolja. Tervezője *Füle Mihály* grafikusművész. November 24-én a *Kommunisták Magyarországi Pártja* megalakulásának 60. évfordulója tiszteletére 2 millió 656 ezer 300 fogazott és 4400 fogazatlan példányban egyforintos bélyeget adnak ki. A képen, amely *Vagyoczky Károly* grafikusművész alkotása, a KMP jelvénye, körülötte pedig egymásnak kezet nyújtó alakok láthatók. Ezen a napon még egy egyforintos bélyeg jelenik meg 1 millió 154 ezer 75 fogazott és 4075 fogazatlan példányban, a két kommunista pedagógus: *Czabán Samu* (1878—1942), valamint *Berzeviczy Gizella* (1878—1954) arcképét örökíti meg, középen a tudás lángjával. Tervezője *Kékesi László* grafikusművész. Valamennyi bélyeg az Évfordulók—események sorozatba tartozik, és jövő év végéig árusítják.

24.

-: No... egek

Nép... Bp. 1978. nov. 12.

ti napokon is.

A kollégiumi elhelyezés díja havi 70 Ft.

Jelentkezni lehet

a személyzeti, oktatási osztályon személyesen vagy levél által szombat kivételével minden nap reggel 7-től du. 3-ig.

Telefon:

273—711.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRADÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1974 JUN 19

Zalai Hirlap

Cziglényi Ádám grafikusművész

Bélyeggyűjtőknek

Fogaskerekű

1021

100 éves a főváros közlekedésének egyik különlegessége: a fogaskerekű. A jubileum alkalmából június 25-én a Magyar Posta tíz forint névértékű, négy darab 2,50 forintos bélyeget magában foglaló blokkot bocsát ki. Az új kiadvány bemutatja a budai Városmajortól a Széchenyi hegyig, majdnem 3 kilométer hosszú pályán közlekedő vasút egész történetét. 1873—74-ben, Európában harmadiknak épült meg a budapesti fogaskerekű. Az első bélyegen a kezdetben használt, gőzmozdony vontatta szerelvényt tekinthetjük meg. A második bélyegen lovasokat szállítanak. Az utasokat szállító szerelvényhez vagy kü-lön járatban a gőzmozdonyhoz egy nyitott szállító részt csatoltak és a nehéz árukat megrakott kocsikat ráhajtották a kompszerű alkotmányra. A gőzös gyorsan leküzdötte a 259 méteres magasságkülönbséget és a lovaknak a hegy tetején már csak vízszintes úton kellett a terheket elhúzni.

A fogaskerekűt 1929-ben a gőzmozdonyt elektromos áramra hajtott szerelvények váltották fel, ekkor kerültek forgalomba az 1973-ig használt sárga kocsik, amelyeket a harmadik bélyegen láthatunk. Tavaly korszerűsítették a fogaskerekűt, sínhálózatát felújították. Svájcból tűzpiros színű ikerszerelvényeket hoztak. A megújhodott külsejű fogaskerekű jelenlegi látványát a negyedik bélyeg mutatja.

A blokkot Cziglényi Ádám grafikusművész terve alapján a budapesti Pénzjegynyomda készítette. A kereten a jubileumi évszámok, a főváros címere látható, míg alul a centenáriumra utaló felirat olvasható.

A zalabéri tsz fafeldolgozó üzemében a Zala megyei Tejipari
dobozokat gyártanak az exportigényektől függően évente 16—1
elkészült dobozokat készítik e

z osztályve

tosak.

Kilenctagú nagy családban nőttem fel, és hiába volt kitűnő tanuló, hiába szerettem volna közgazdasági technikumba járni, nem tudtak tanittatni a szüleim. Én voltam a legidősebb gyerek, megértettem, a keresetem segíthet a többieken. Kifutólányként kezdtem az autójavitónál, majd betettek anyagkönyvelőnek, s már gyakorlattal kerültem a terményforgalmihoz. Közben tanultam estin a közgazdaságiban, s leérettségiztem. Alig maradtam el a korosztályomtól. Ezt követően elvégeztem a gyors- és gépiró

tanfolyamot is. Aztán kinevezték osztályvezetőnek, s folytatódott a tanulás. Előbb egyéves szállítási tanfolyamot, majd kétéves raktárosit végeztem, azután pedig a kanizsai felsőfokú mezőgazdasági technikumba jártam.

— És most?

— Hát persze, most is tanulok, harmincöt éves fejjel — mondja. — A mérlegképesen vizsgázok. Erre szükségem van a jelenlegi munkakörömben. Hetventől ugyanis a közgazdasági és tervosztály vezetője vagyok. És ehhez nem elég a felsőfokú technikum. Jövőre pedig szeretnék jelentkezni az esti egyetem szakosított tagozatára.

— Hogyan győzi ennyi éven keresztül?

— **KÖNNYEN TANULOK,** és érdekel az új. Na, meg persze a férjem sokat segit, meg-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-807

TOLNA MEGYEI NÉPUJSÁG

1021

100 éves a Posta

A Magyar Posta önállóságának századik évfordulójára november 21-én, 10 forint névértékű blokk jelenik meg. Az újdonság különleges nyomdatechnikával, két nyomdában készült: az Állami Nyomdában több színű mélynyomással, a gyomai Knerr-nyomdában aranyfólia-nyomással. Tervezője Cziglényi Ádám, sok szép bélyegünk alkotója.

...Apróhirdetések...

Az ÉVM, Tolna megyei Állami Építőipari Vállalat felvételre keres takarítónőket budapesti munkahelyre. Munkásszállást és napi háromszori étkezést biztosítunk. Kiemelt munkapótlékot és különélési pótlékot fizetünk. Jelentkezni lehet a vállalat munkaügyi osztályán Szekszárd, Tarcsay Vilmos u. irodaház. (192)

Elektroműszerészt keres a szekszárdi „Herbária" gyógynövényüzeme, fotocellás válogató és egyéb műszerek kezeléséhez és karbantartásához. Jelentkezés: „Herbária" Szekszárd, Keselyűsi út. (219)

Keresek megvételre Szekszárdon kétszobás családi házat 40 000 készpénzzel plusz havi részlet. Vargáné Szekszárd, Ezerjó u. 49. (188)

107ö n-öl szőlő présházzal és felszereléssel Bonyhád, Cikói út mellett eladó. Érdeklődni: Wagner István, Bonyhád, Kun Béla út 11. (201)

Vennék kettő-, vagy háromszoba-összkomfortos, kertes családi házat Szekszárd belterületén. „Készpénz" jeligére, a Szekszárdi Nyomdába. (225)

Felsőgödön, Széchenyi u. 15. háromszobás, összkomfortos, vízvezetékes ház, garázzsal, Budapesthez tizenhét kilométerre, vasútállomás mellett, azonnal beköltözhetően eladó. (204)

Eladó fehér CR-rendszámú 601-es Trabant Limousine 5000 km-rel, egy 601-es Trabant Combi és egy 250 cm^3-es piros Pannónia motorkerékpár. Vekler, Iregszemcse. (186)

Figyelem! Szőlőoltvány-szükségletét a hideg beállta előtt szerezze be Magony Imrénél. Abasár, Rákóczi út 16. Azonnali és tavaszi szállításra. (116)

Rózsavásár! 200 fajta legújabb bokor-, futó-, babarózsa nemzetközi újdonságokból, postán szállít 8—10 forintos áron. Díjtalan árjegyzéket küld Szalkai Béla rózsakertészete, Pusztaszabolcs. (4)

Parkettázást, csiszolást, lakkozást, javítást vállalok, hívásra vidékre megyek. Bodrogi János parkettázó kisiparos Szekszárd, Tarcsay u. F/3-as épület. (198)

Hosszúvölgyben 1650 n-öl szőlő, teljes felszereléssel, megosztva is eladó. Érdeklődni helyszínen, id. Gombor Gyulánál. (235)

Négyszázhetes Moszkvics harmincötezerért eladó. Gálosi György, Iregszemcse. (165)

A legfrissebb „kéznyomatosok”

Pa-Dö-Dö-tenyerek a Csillagok falán

A nyomaték kedvéért született az ötlet Amerikában és lett idővel hagyománnyá. Hogy ugyanis maradjon meg az utókor számára az elismert színész, énekes és sportoló kéznyoma. Legyen egy sokak által látogatott közismert hely, ahol sok ember megfordul és pizzaevés, csirkeszárny ropogtatás közben felnéz a csillagok falára, ott látja a hajdani kedvencek nevét és tenyerének rajzolatát.

Hozzánk Georges *Hemingway* úr hozta el e követésre méltó divatot. Először 1992-ben az első *Pizza Hut* étteremben született meg a csillagok fala. A színjátszásban kiváló egyéniségek tenyereltek itt a masszába, hogy az megszilárdulva hirdesse a művész nevét és kéznyomát. Az információk *Gács* Páltól, a Hemingway Holding kommunikációs igazgatójától származnak, aki tanulmányútja során Los Angelesben maga is megnézte az ottani hasonló vendéglátóhelyeket.

A *Kentucky Fried Chicken* hálózata a kiemelkedő sportteljesítményt nyújtók kéznyomát őrzi a sztárok falán. A *Rock City* pedig a pop és rockénekeseknek állít sajátos emléket ezzel a szokással. Hogy kit érjen efféle megtiszteltetés, arról a Hemingway alapítvány tanácsadó testülete tesz javaslatot. Annyi bizonyos, hogy a színművészek esetében *Görgey* Gábor írónak, színházi szakembernek, a sportolókat illetően *Gallow* Rezső államtitkárnak, az OTSH elnökének, az énekesekre vonatkozóan pedig *B. Tóth* Lászlónak, a Calypso rádió főszerkesztőjének van döntő szava.

Legutóbb a Rock Citybe szólt a meghívó, február 16-ára, amikor is a népszerű *Pa-Dö-Dö* együttes, azaz *Lang* Györgyi és *Falusi* Mariann helyezte el jobb kezét külön-külön, de egyszerre a Csillagok falára kerülő masszába. A pillanatot a fotósok árgus szemmel és villanó vakukkal lesték. A különös elismeréshez egy, az Egyesült Államokból származó kis szobor és plakett is tartozik.

Az eseményre elsőként Lang Györgyi érkezett, aki arról érdeklődött, hogy ujjain hagyhatja e a gyűrűit, mert nem venné le szívesen, hiszen az ő külsejükhöz éppúgy hozzátartozik ezüst ékszerük, mint színes rövidre nyírt hajuk. A forgalmi dugó miatt később érkező Mariann ugyanezt kérte a

És a lányok B. Tóth László asszisztálásával beletenyereltek...

Itt már szobor és plakett a kézben

nagy pillanat előtt. A kéznyomatok gyűrűstől születtek meg.

– *Nemrég jelent meg Einstand című lemezük. A hírek szerint készül a következő.*

– A hír igaz, sorrendben a hetedik nagylemezünk lesz – hallom a felvilágosítást Lang Györgyitől – még nem döntöttük el, mi lesz a címe, valószínűleg *Kérem a következőt!* Hangulatában, jellegében nem hoz újat, mi nem változtatunk magunkon. A stúdiófelvételen kívül játszunk Szolnokon, hiszen februárban mutatták be *Shakespeare* Vízkereszt, vagy amit akartok című játékát *Schwajda* György rendezésében. Az ikerpár szerepét osztotta ránk az igazgató-rendező, mindkettőnknek nagy öröm ez az előadás. Pesten a Budapesti Kamara Színházhoz tartozó Shure-ban a *Gőzben* című drámát továbbra is műsoron tartják, ebben is játszunk. Májusban indul a szokásos turnénk az országban, nyáron a Balaton körül szórakoztatjuk az egybegyűlteket és augusztus második csütörtökjén a Budai Park Színpadon lesz hagyományos koncertünk.

– *Ennyi munka után semmi pihenés nem fér a szoros menetrendbe?*

– Napokon belül indulunk New Yorkba. Egy hetet töltünk ott csak pihenéssel, ebbe persze bőven belefér, hogy előadásokat nézzünk a Broadwayn. Ősszel a turné után ismét engedélyezünk magunknak egy hét semmittevést Cipruson.

– *Falusi Mariann először kirándult a klasszikus színjáték birodalmába. Milyen érzés egy operaénekesnek indult rocksztárnak Shakespeare-szerepet alakítani Szolnokon?*

– Az országjárást megszoktuk, a színház belülről nem idegen nekem, a klasszikus szerep új, de jó. A nyelvi leleményeket megleptek, zenész füllel más hallani és értelmezni a szöveget, nagyon élvezem a játékot. Az utazás miatt alvászavarom van, képtelen vagyok igazán kialudni magam. Útközben Zoli, a négyéves taxi kutyám tart ébren vezetés közben.

– *Taxi, talán daxli.*

- Szó sincs róla, ő egy tacskó és egy foxi keveréke, úgyhogy ez a legtalálóbb fajta meghatározás. A közeli és távolabbi programról nem mondhatok többet Györgyinél, alig várom, hogy majd elmondhassam ismét: Amerikából jöttem.

(várhegyi)

Havran Zoltán felvételei

Kiállítás a Bélyegmúzeumban

Cziglényi Ádám grafikái

A Magyar Posta Rt. nevében *dr. Csernák* Endre vezérigazgató-helyettes február 9-én ünnepélyes keretek között nyitotta meg *Cziglényi* Ádám grafikusművész kiállítását a Hársfa utcai Bélyegmúzeumban.

Cziglényi Ádám 1909. december 23-án Ipolyszécsényben született. Aba Novák Vilmos és Stein János tanítványaként 1935-ben szerzett diplomát a Képzőművészeti Főiskolán, ahová tehetsége elismeréseként tanárnak is meghívták. Mivel érdeklődése hamarosan a bélyegtervezés felé fordult, az Állami Nyomda grafikusa lett. Első bélyege a Debreceni Református Kollégium 400. évfordulójára tervezett *Debrecen sor* 1938-ban. A nyomda munkatársaként számos további bélyeget, rajzos állami nyomtatványt, kötvényt és plakátot tervezett.

Mivel közvetlen közelről tanulmányozhatta a bélyeggyártás folyamatát, olyan kivételes nyomdatechnikai jártasságra tett szert, amely azóta is minden általa tervezett bélyeg esetében oly harmonikussá teszi a tartalom és a forma szimbiózisát. Átlagon felüli rajztudása, kivételes kompozíciós készsége és nagyszerű színérzéke révén három egymást követő évben nyerte el munkáival *Az év legszebb bélyege* kitüntető díjat: 1975-ben a *Stockholmia kisív*, 1976-ban az *Idegenforgalom*, 1977-ben pedig az *EBE blokkja* szerezte meg számára a bélyeggyűjtők elismerését.

Cziglényi Ádám mintegy 250 magyar és közel 1000 külföldi bélyeg kiviteli rajzának alkotója. A gyűjtők többek között Mongólia, Salvador, Paraguay, Marokkó, Srí Lanka és az arab országok katalógusaiban találkozhatnak alapos műgonddal készült munkáival.

Bélyegmúzeumi kiállításán mintavételszerű válogatás mutatja be gazdag életművét. A tematikusan rendezett összeállítás felvillantja a hosszú és termékeny művészi pálya fontosabb állomásait, fordulópontjait és sikereit.

A kiállítás május 31-ig tart nyitva.

M. B.

Természetgyógyászok jelmezbálja

A farsang mindenkié - a sok bál között elfér egy különleges összejövetel is, amelyet február 29-re hirdettek meg a Luau étterem helyiségeibe. A *Tarot bált* rendező Lélekkutató Intézet és az Írisz Club 21 azért éppen ezt a napot választotta a mulatságra, mert – mint írják a meghívókon: *szökőévben vagyunk, ez az egyetlen nap, mely nem ismétlődik meg ebben az évezredben, s ekkor a Nap együtt áll a Marssal, a Vénusz pedig oppozícióban van a felszálló ágban lévő Hold-csomóponttal*, s ez a konstelláció hat a legkedvezőbben a társkapcsolatokra, a mulatozásra és a megbékélésre.

Hogy kiket várnak a mulatságra? A híres személyeket és a közembereket, a gyógyítókat és gyógyítottakat, a bajnokokat és a tömegsportolókat, az adóbehajtókat és adózókat, a művészeket és mecénásokat, a koldusokat és milliomosokat, a teológusokat és hitetleneket, a tudósokat és tudatlanokat, a gyerekeket és felnőtteket, a nőket és a férfiakat. A vendégektől azt kérik, *jöjjenek jelmezben* és az 1500 forintos belépődíj megfizetése mellett ajánljanak fel egy tombolaajándékot. Kapnak érte svédasztalos vacsorát, misztikus hangulatot, szalonzenét és táncolási lehetőséget, s megismerkedhetnek egymással és a természetgyógyászok nagy közösségének számos híres képviselőjével.

Hogy a bál közben diagnosztizálási lehetőség is lesz-e, arról nem tudunk.

(r. j.)

Belföldi ajánlat: Kaposvár, Fehér ház panzió

szünet-

A külföldi programok között: Ausztrália

MŰKINCSEK – ÁRVERÉSEK – GALÉRIÁK

Bogárárverés

Ki hinné, hogy ennek a kedves vonalú autónak az ötlete egy olyan tömeggyilkos, mint *Hitler* fejéből pattant ki. Hitler szociális demagógiái közé tartozott az is, hogy mindenkinek saját kocsija legyen. Ezért megparancsolta a náci német autógyár fejének, Jakob *Werlinnek*, hogy készítsenek el egy olcsó, de maximális hatásfokkal működő, tömeges gyártásra alkalmas autót.

A Führer parancsára a tervezők a természetben kezdték el keresni a mintát, de Hitler maga 1932-ben müncheni tartózkodása alatt vetette papírra a bogár alakját idéző kocsi vázlatát, s aztán átadta Werlinnek részletes kidolgozásra.

A bogár tömegtermelésére 1936-ban megalapították a KdF gyárat, de csak 1938-ban fejezték be az első tesztelt kocsit. Még ebben az évben öt modellautót legyártottak Stuttgart-Zuffenhausenben. A modelleket egytől ötig sorszámozták, s az első kocsit Adolf Hitlernek ajándékozták. A másik négy modellt dr. Ferdinand *Porsche*, dr. Robert *Bosch* és egy müncheni múzeum kapta meg, az ötödik modell minden valószínűség szerint egy műgyűjtő tulajdonában van.

Dr. Bosch kocsiját árverezi el most a *Christie's* aukciós ház, a becsült ára 40 ezer font. Dr. Robert Bosch villamosmérnök részt vett a modell kifejlesztésében, s a kocsival 80. születésnapján lepték meg kollégái 1941. szeptember 23-án. Ez a dátum látható a kocsi rendszámtábláján is. Találmányainak sorát pedig belevésték a műszerfalba. A kocsi még ma is működőképes s igen jó állapotban van.

A KdF a háború alatt csak néhány kocsit gyártott, később pedig a Royal Electrical és Mechanical Engineers vette át a tervrajzokat. Heinz *Nordhoff* irányításával a bogár újra betört a piacra, miután 20 ezer darab kocsit már leszállítottak a brit hadseregnek. Több mint húszmillió bogárautót gyártottak, így mind ez idáig ebből a kocsiból adták el a világon a legtöbbet.

Egyébként ugyanezen a napon, február 29-én árverezi el a Christie's a *Clement Bayard II.* léghajót. Ez az első léghajó, ami először repülte át 1910 októberében keresztbe a csatornát.

Az utazás több mint hat órán át tartott 33 láb óránkénti sebességgel. Arthur *du Cross* – aki a parlament légvédelmi bizottságának elnöke volt – javaslatára a brit kormány az I. világháború előtt megvette állampénzből és közadakozásból 17 500 fontért. A léghajót a háborúban akarták bevetni légitámadás esetén, de az kilyukadt, és elszivárgott belőle a gáz. Felújítani túl drága lett volna, így kivonták a forgalomból, szétszedték, és soha nem repült többé. A léghajó becsült ára ma 12–15 ezer font között van. Remélhetőleg az új tulajdonosnak nagyobb öröme telik benne, mint anno a brit kormánynak.

Nagy Sarolta

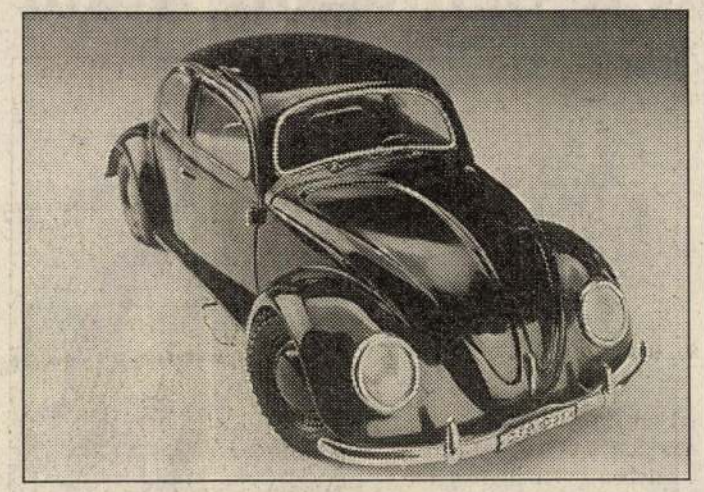

Volkswagen bogár 1:12,5 méretű modellje. Becsült értéke negyvenezer angol font.

Moholy-Nagy és a Bauhaus-tapéta

Hosszabb szünet után most új felfogással tárja az érdeklődők elé állandó gyűjteményét a berlini *Bauhaus-Archivum*. A Klingelhöferstrasse 14. alatt székelő múzeum jelenlegi válogatása mindhárom periódust átöleli – Weimar, Dessau és Berlin –, a kezdettől a bezáratásig, valamennyi műhely és munkafázis történetébe bepillantást nyújtva. A látogató így tanúja lehet az elméleti képzésnek, továbbá a kerámia, szövés, fém- és fafeldolgozás, valamint az építészet, falfestés, színházi tervezés gyakorlati oktatásának. A világhírűvé vált mesterek egyedi műveikkel szerepelnek, és ennek keretében is különös figyelmet szenteltek a magyar *Moholy-Nagy* László születési centenáriumának.

Bauhaus-tapéta főcímmel és *Egy termék reklámja+sikere* alcímmel különkiállítás nyílt február derekán a berlini archívumban egy meglehetősen sajátos területről, amelynek már a létrejötte is paradoxon volt. Amint azt Hinnerk *Scheper* találóan megfogalmazta: *„A Bauhaus-tapéta a Bauhaus mozgalom tapétaellenességéből született tulajdonképpen."* Egy Emil *Rasch* nevű tapétagyáros ugyanis idejekorán felismerte a húszas években kibontakozó mozgalomban a szakma legfőbb veszélyeztetőjét, hiszen a Bauhaus a dísztelen, egyszínű falfelületet propagálta. A legjobb védekezés a támadás elvének alapján akcióba lendült, és megnyerte az egyik műhelyt a kísérletezésnek: az új stílusú, diszkrét textúrájú és színezésű Bauhaus-tapéták aztán, rövid időn belül, mindenki legnagyobb meglepetésére, rendkívül sikeres termékké váltak, és még az elméleti szemléletbe is teljesen beleillettek, mivel a belsőépítészeti térben semleges, mégis meghatározó jellegű hátteret jelentettek. Sőt a náci hatalomátvétel után – a Bauhaus letiltása alatt – az utolsó támaszt adták, mert a gyártmány üzleti sikerének tartóssága a márkanév és a reklám fennmaradását garantálták. A második világháború után a Rasch-tapétagyár a Bauhaus újabb „feltámadását" szavatolta, mikor a tulajdonos – saját, jól felfogott érdekével egybehangzóan – ösztönözte és anyagilag támogatta Hans *Wingler* nagymonográfiájának összeállítását és publikálását a Bauhaus mozgalomról, amelynek dokumentumanyaga alapozta meg tulajdonképpen a Bauhaus mostani, berlini archívumát a város nyugati felén, a Tiergarten zöldövezetek közé ékelt, erősen kultúrorientált körzetében.

A jelenlegi kollekció a levelezéstől a korabeli kéziratokig, a fotóktól az eredeti tárgyakig szinte mindent gyűjt, ami a formatervezés fogalmába beilleszkedik. Reprezentatív részét képezi az időközben megszerzett *Gropius*-hagyaték is, a születésének századik évfordulóján ünnepelt Moholy-Nagy Lászlóval kapcsolatban pedig feltétlenül meg kell említenünk sokoldalú munkásságának egyik – itthon is talán kevésbé ismert – vonulatát. A tapéta-különkiállításon is talán láthatóak rendkívül lényegretörő és ennek ellenére (vagy talán épp ezért?) rendkívül frappáns és ugyanakkor dekoratív reklámjai a Rasch-firma számára –, fotogramok formájában, fekete-fehér purintánsággal – a felülnézetből felvett, lazán megbontott tapétatekercsekről, amelyek a cég jó hírnevét is tovább öregbítették. A laikus látogató számára – aki esetleg nem ismeri a háttérinformációt a szóban forgó műtárgyakhoz – természetesen így is maradéktalan művészi élményt jelentenek ezek az első pillantásra mértani absztrakciónak tűnő kompozíciók. Egy szigorú koncepciókra épülő teóriának, illetve realitássá vált folytatásának pedig a továbbélést jelentette mindmáig az a balsejtelem, amelyik annak idején ezt az élelmes gyárost ellentámadásba lendítette. Germán földön így sikerült összeegyeztetni a kellemest a hasznossal, a tervezést a termeléssel, méghozzá hosszú távú üzleti haszonnal és közönségsikerrel. Manapság is tanulhatunk belőle! Akárcsak abból a több mint húszezer tételt (könyvet, újságot, katalógust) egyesítő könyvtárból, amelyik a hipermodern épületben várja a kutatókat és az érdeklődőket a Klingelhöferstrasse 14.-ben a XIX. század közepéig visszanyúló előzményektől kezdve, egészen napjainkig terjedő anyaggal.

Wagner István

A fjordok világának mérlege

Dán fajansz, norvég festmények

Ritkán hallunk azokról az aukciókról, amelyeket földrészünk északi városaiban tartanak. A *Frankfurter Allgemeine Zeitung* most egy-egy koppenhágia és oslói évzárásról számolt be. Összegezve megállapítja, hogy inkább a mennyiség, mint a minőség uralkodott északon. A dán Bruun *Rasmussen* azzal lepte meg közönségét, hogy sokfélől sokféle régi műtárgyat kínált az év utolsó árverésén, mégpedig (a lap az árakat német valutára számítja át) 10 és 50 ezer márka közötti áron. Volt itt német barokk komód, svéd rokokó tükör, altonai (hamburgi) szekrény, baltikumi íróasztal, világos biedermeier ebédlő karéliai nyírfából, *III. György* stílusú állóóra, *XVI. Lajos* korabeli szék és orosz toalettasztal – főként azonban különböző korokból származó, jó karban lévő dán bútor. Megfigyelők azt tapasztalták, hogy a dánok nem nagyon örültek egy jelenségnek: a műtárgyak jó része végül is külföldre került, ötven-hatvan százalékban a szomszédokhoz, főként Németországba.

Örömet szerzett viszont az a tény, hogy a bőven kínált dán, valamint a Keleti-tenger más vidékeiről származó fajansz összesen 625 ezer márkának megfelelő summát hozott (475 ezres egyesített becsérték mellett). Meglepetésre egy fedeles söröskorsó a kikiáltási ár tízszereséig (9 ezer márka) kapaszkodott; egy schleswigi puncsos tál esetében 15 ezres kiindulás után 22 ezernél ütött le a kalapács. Ami a festményeket illeti, főleg dán műalkotások szerepeltek, bár nem a legnevezetesebbek. A legnagyobb sikere P. S. *Kroyer* 1898-ban készült önarcképének volt (62 500). Kivált a hazai környezetből egy ismeretlen kínai festő négy, 1800-ból származó tájképe, az egyik a folyó torkolatánál lévő kantoni kereskedőházakat és az európai és az amerikai vevők hajóit ábrázolja. Végül is 137 ezerért vitték el.

Valóban értékes képek azonban nem Dániában kerültek piacra. A kalandos életű J. C. *Dahl*, aki Norvégiában született, Koppenhágában tanult, Drezdában és Rómában élt, 1821-ben festette A Vezúv kitörését, de ez végül is Londonban került a Christie's-hez. A múlt esztendő sztárja, Asger *Jorn*, ugyancsak külföldön aratott sikert. Két, 1958-ban és 1969-ben készült képét Koppenhágában hiába próbálták eladni. Amsterdamban viszont a Christie's értékesítette egy cím nélküli, 1945-re datált munkáját 160 ezer márkának megfelelő összegért. Oslóban Grev Wedels *Plass* aukciós háza egy olajfestménynyel átlépte a (hazai pénzben mért) milliós határt: a norvég klasszikus modern Ludvig *Karsten* 1913-ban készült munkája („Kék konyhám"), heves licitálási küzdelem után átszámítva 360 ezer márkáért cserélt gazdát. A nagy múltú *Blomqvist ház*, amely most ünnepli fennállásának 125 évfordulóját, ugyancsak rekorddal dicsekedhetett: Lars *Hertevig* múlt századi fjordtájképét a vártnál csaknem a kétszereséért, 680 ezerért adta el.

T. I.

A műkincsrovatot szerkeszti: Hajdú Éva

Cziglédi Asztalos János
asztalos

MDK

Az erdőkuti r. K. templomban dolgozott.

A historia Domus szerint: Czigled városában lakos Asztalos János tsinálta legényével Tóth Mátyással" /Hogy mit az nem tünik ki/. Hogy mikor azt meg a szerző nem irta...

XVIII. sz.

197. o

Genthon: Nógrád. 1954.

Czíglai templom

(Sárosvm)

harangja

l. Arch. Ért.

1917. 205. l.

VOIT·PÁL

RÉGI MAGY
OTTHONO

CZIGLÉDY Mihály gyöngyösi lakatos, aki 1825-ben, illetve 1827-ben a város I., illetve II. negyedének IV. fertályában lakik.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

M.D.K.

Czigléd[y] Mi[k]ály, gyöngyösi lakatos

1825-ben, illetve 1827-ben a város I., illetve II. negyedében lakik.

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 318 pld.

Id. Czigler Antal építészeti alkotásai:

Gyulai kastély újjáépítése az 1801-es tűzvész után, a kastély bejárati hídja a kapusházzal, a lovarda épülete.

1802-12 Miklósvárosi Görögkeleti templom Gyulán, uradalmi tiszti lakások a Kossuth Lajos u. 28., 30., 32., 34. és 36 szám alatt.

Alispáni lakás, KÖVIZIG székháza, 100 éves cukrászda, Ladics ház, Bárdosér hídja, Szentháromság kápolna bővítése, kórus kialakítása, torony hozzáépítése, mai arculatának megadása (1815-17) Gyulán.

Gyulán az urasági Napkocsma, ma iskola: Jókai u. 30.sz.

ref. t. ~~templom~~ 1804

Erzsébet ápolda Gyulán.

Békéscsaba, Evangélikus nagytemplom (1807-1824). Társaságában volt Hoffer József óaradi erődítmény-építőmester. A fővállalkozó Czigler volt.

Békés: Református templom. átép

Doboz: Wenckheim vadászkastély.

Mezőberény: Wenckheim kastély, ma könyvtár, U alaprajzú épület, és a ref. templom.

Tótkomlós: Luther u. 1.sz. Evangélikus lelkészlakás, és Presbitérium irodája, ma a Koppány néprajzi gyűjtemény háza.

Körösladány: Wenckheim kastély, Római katolikus templom és temetői kripta.

Herkulesfürdő: (Erdély) Ferenc udvar - szálloda építése.

Ókígyós: Cselédlakások sorház, titkári és igazgatói lakás, régi kastély, gépműhely, magtár épület, marhaistálló a magtár mellett, Anna kápolna.

Újkígyós: Vincellér lakás és filagória.

Méhkerék: Görögkeleti templom.

Geszt: Tisza család kastélya. átép.

-.-.-.-

Jelen összeállítás a készülő családi krónikából való és a Czigler Antal sírkő koszorúzására készült.

D. Nagy András
gépészmérnök?

A Czigler család történetével kapcsolatban D.Nagy András bővebb tájékoztatást ad a (66) 361-419 telefonszámon.

5700 Gyula, Vértanúk útja 4.

ID. CZIGLER ANTAL építész
(Cserevits 1767 - Ókígyós 1862.)

A CZIGLER CSALÁDRÓL

Id. Czigler Antal Svájcból bevándorolt család gyermeke. Édesapja gazdálkodó birtokos Cserevicsen (Délvidék, Szerém vármegyében).

Czigler Antal II. József uralkodása alatt 1789-ben részt vett az utolsó török háborúban Belgrád és Szendrő ostrománál.

E várak bevétele után szülővárosa a katonai szíjgyártó műhely legénységének felügyeletével bízta meg.

Később Bécsben építészeti tanulmányokat folytatott, ahol építészmesteri jogot szerzett. Ezután Pestre ment, ahol a Rókus kórháznál másodfelügyelőként nyert alkalmazást.

Az 1801-es nagy gyulai tűzvész után, amely szinte az egész várost elpusztította, gróf Wenckheim Ferenc hívására került Gyulára, a leégett urasági kastély megújítására. Ettől fogva, mint urasági építőmester 60 éven át állott a Wenckheim család szolgálatában. Gyulán házat épített, a mai ABC áruház helyén állott L alaprajzú klasszicista stílusú földszintes lakóháza. (Gyula, 41 hrsz. - Harruckern tér 3. alatt.)

Czigler Antal 1795-ben megházasodott, felesége Pfeifer Rozália (1776-1832. II.3. Gyula). A Szentháromság temetőben nyugszik jeltelenül.

Házasságukat 8 gyermekáldás kísérte, akik közül 4 érte meg a felnőtt kort, a többiek gyermek, vagy ifjú korban meghaltak az anyakönyvek tanúsága szerint.

1. János 1805. tímármester volt, felesége Patzelt Terézia, 12 gyermekük volt, akik közül 5 nőtt fel. Házuk a Bisztró épülete volt, a Kossuth téren.

A család elkerült Gyuláról.

2. Erzsébet 1807-ben született, felnőttként elkerült Gyuláról.

3. Antal II. (1810.VI. 2. Gyula - 1872.II.11. Arad). Bécsben tanult a katonai műszaki, majd a művészeti Akadémián, Arad vármegyei főépítésze. Aradon a Felsőtemetőben nyugszik, sírja meg van. Kétszer nősült; I.Tittl Emília (1815-1839), II. Diettel Rozália (1826-1854). Három gyerekük volt: Paula, Gyula és Győző, aki szintén Bécsben tanult és műegyetemi tanár volt, valamint híres építész.

4. József (1815.V.18 - 1854.VII. 16.) Vezető építőmester volt. Németgyulán lakott, felesége Krahn Jozefa, 11 gyerekük született, akik közül 7 nőtt fel. Mindig az édesapja által felvállalt munkákon dolgozott. Gyulán a Szent József temetőben nyugszik jeltelenül.

id. Czigler Antal híres építész volt. Működési területe az egész Békés, és részben Arad-Bihar, valamint Heves megyékre is kiterjedt, ahol majd minden nyilvános és más nevezetesebb lakóház, gazdasági épület, templom, kastély az Ő műve volt. Gróf Wenckheim Ferencet 1817-ben Bécsbe rendelték császári szolgálatra, és véglegesen elköltözött Gyuláról.

Ettől fogva gróf Wenckheim Antal József szolgálatába állott Ókígyóson, és sokat időzött nála, majd leánya Krisztina grófnő társaságában. A majorság összes épületeit, és a régi kastélyt is ő építette számukra.

Nemesszívű, segítőkész ember volt, az 1817-18-as éhínség idején többszáz köböl (1 köböl = 100 kg) gabonát osztott ki a szükölködök között.

A gyulai egyházi iskola (Petőfi tér 5.) bővítéséhez 1819. XII. 16-án 1900,-Ft-ot adományozott.

1842-ben a gyulai Szentháromság kápolna előtti régi keresztet lecserélte. és saját költségén állíttatta fel a jelenlegi keresztet, bronz feszülettel.

Az építőművészeten kívül apjához hasonlóan Ő is gazdálkodással, különösen a szarvasmarha tenyésztéssel foglalkozott szívesen. Gabona és sertéskereskedést is folytatott. Gyulán 1809 tavaszán egy köre járó szárazmalma, és olajtörő malma is volt.

Lankadatlan szorgalom és állandó tevékenység jellemezte egész életében. Télen-nyáron reggel 4 órakor kelt. Hosszú életet élt, jó egészségben. Beteg sohasem volt, és szemüveg nélkül olvasott.

Hosszú élete folyamán 25 templomot, számos kastélyt és kúriát épített. Jókora vagyona öregségére elfogyott, szegény emberként halt meg. A halál egyik ókígyósi látogatása alkalmával érte, agyvérzést kapott és 95 évesen halt meg.

A grófi család temettette el 1862. május 3-én. Ókígyóson.

Építőművészetét két fiának adta át, Antalt Bécsben tanította, és hírneves műépítész lett, Aradon élt. József fia Gyulán élt és vezetőépítészként dolgozott. Sajnos fiatalon, 39 évesen meghalt.

Ő az édesapja árnyékában maradt.

Sajtógrafika

Czigleúyi László:
Presto

1963

Sajtógrafika

Czigléngyi László:
Bepel Nagykor. V.

1963.

Plakát

Czigléryi László:
Ü Zemi bukszetelhá-
zitás, H/5

1963. M. H. Arch.

Prospektus

Czigléngi László:
Germánium dióda

1963

Prospektus

Czigléryi Lánló.
Önkéntes tűzoltó
tenni lett elelős

1963. M. H. Arch.

Prospektus

Čiglényi Lánló;
Bepel Antóggyai

1963. M. H. Hsch.

PROSPEKTUS

Czigléuyi László
TRANSELENTRO

1963. M. A. ARCH

Sajtógrafika

Chiglényi László:
Ikerevi

1963.

Sajtó grafika

Chi fleuyi Kárló,
Tol tö toll, Fotó —
al Oum,
1963-

Sajtógrafika

Czigleúy Pánló:
Tele vizió Ra vil

1963.

Sajtógrafilla

Csigléngi László:
Ajaú délkoszon...
(bel-ker.)

1963.

D. Cziglény, László
néveri, grafikus
Győr

A Győri Épités- és
Közmunkaügyi fő-
igazgató 1948-
aug-ban

A Iparmin. Mola-
ban tanult 1936-
tól 1940.

Iparmin. Irk. Eth.
1941. 31. l. 33. l.

Le tréso rde Gran. Revue de l'Art Chrétien. XIV., 1881., 164. l. — Czobor: Erdődi Bakócz Tamás kárpitja. AÉ., IX., 1889., 121. l. — Tört. Főcsoport, 1574. szám. — Czobor: Egyházi emlékek a történelmi kiállításon. Bp. 1898., 80. l. — Forster: Magyarország műemlékei. II. kötet. Bp. 1906., 284. és 288. l. — Csernyánszky 78—79. l. (Képe 79. l.) — Lepold—Lippay 42. l. (Képe VIII. táblán.) — Lepold Katalógus 222. sz.

PASSIÓ-CÍMER,

szövetplasztika, aranyhímzéssel és gyöngyökkel. Keret fából, belül ezüstözve. A címerben Krisztus életének és kínszenvedésének jelképei, felette három sisak, a középsőből kinövő zászlóval, a sarkokban evangélisták jelképei. Kétoldalt vallásos felirat mondatszalagokon, a címer alatt az ajándékozásra vonatkozó latin felirat.
Mag. 54·5 cm.
Magyar munka, 1597-ből.
Felirata szerint Thurzó Szaniszló szepesi gróf ajándékozta Kutassy prímásnak, érsekké emelésekor, 1597.

Árvízkárosultak, 1876., 45. l. 1519. szám. — Dankó 103—106. l. (Képe XLVI. tábla.) — Pulszky Károly: Az esztergomi főegyház kincstára. AÉ., XIV., 1880., 289. l. — Irodalom. Egyházművészeti Lap, I., 1880., 372. l. — Martinov: Le trésor de Gran. Revue de lArt Chrétien, XIV., 1881., 166. l., XV., 1881., 351. l. — Tört. Főcsoport, 1347. szám. — Czobor—Szalay, II. kötet.

Czigléryi László

Budapest

1934-35. 18. l.

FELVETTE	LEMEZSZÁM

MDK

Cziglényi László

4. M. plakát kiáll. Műcs. 1961.

néveri Cziglényi László, grafikus, 1940. végbizonyitványt nyert

Iparrajziskolai Isk. évk. 1939-1941. Bp. 1942.
33 l.

MDK

Cziglényi László

Résztvett az Ernst Múzeumban rend.Plakátművészeti Kiállitáson 1953-ban.

Plakátművészeti kiall.1953.Kat.

MDK

Cziglényi László

Plakátművészeti Kiállitás. Ernst Muzeum 1953.
Kat.

Prospektus

Czigleényi László:
Kézi tüzoltókészülékek,

1963. M. H. Arch.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Czigler Antal I.

Az 1801-ki gyulai tűrvészben a várkastély berendezésével együtt elégett. A kastély megujitására gróf Wenckheim Ferenc Gyulára hivta Cziglert, aki itt letelepedett és ettől kezdve 60 éven átállt a család szolgálatában. A kastély 1803-ra elkészült. A leégett felvonóhid helyett C. megépitette a ma is fennálló egyivezetü kőhidat. Ekkor épült a kastély keleti szárnyán levő torony is.

Scherer

I. 389. l. (képpel.
391. l.

nagyon

Czigler (Ziegler)

Antal id.

épitész

l.

Zádor – Rados

~~21~~, 217, 218, 219,

226, 234, 245 l.

Zádor A. – Rados J.

A klasszicizmus

épitészete Magyaror-

szágon. Bpt 1943

M.D.K.

Ortegler Antal, építőmester

a Ortegler dinasztia legidősebb tagja építette a XIX. sz. 30-as éveiben a Herkulesfürdői szállodákat.

Dr. Bierbauer Virgil: A palladius-stílus viszonya az európai klassicizmushoz.

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, Bp. 1925. Havi füzetek, II. évf. 4-6. sz. 40. old.

K.D.K.

CZIGLER Antal építész

Gyula. Lovarda? 1833.

Magyar építészet. Bp. 1954. 94. l.

M.D.K.

CZIGLER Antal építész

Békés Ref. templom átépítése, 1820.

Békéscsaba Ev. nagytemplom Pum-
berger F.-el, 1807–1824.

Magyar építészet. Bp. 1954. 94. l.

K. D. K.

CZIGLER Antal építész

Gyula. Kőhíd, 1806. Vertich József föld-
mérővel

Magyar ezíteszet. Bp. 1954. 94. l.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor-u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

CSONGRÁDMEGYEI
HIRLAP

Czigler Antal

1957 JUL 12

Péntek, 1957. július 12.

470

SZENTES MŰEMLÉKEI

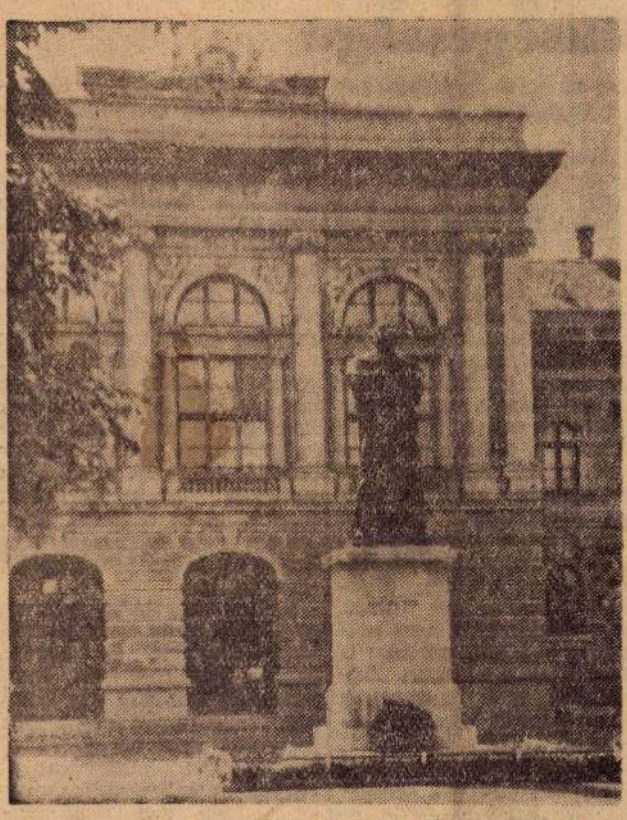

A régi megyeháza, előtte Horváth Mihály szobra

Aki Szentesen jár, annak akaratlanul is éreznie kell, hogy ez a város eléggé huzamos ideig Csongrád vármegye székhelye volt s mint ilyennek fejlesztésére és rendezésére az akkori rendszer igen tekintélyes összegeket fordított. Hisz a megyében — Szegedet kivéve — seholsem találunk annyi aszfaltozott utcát, mint itt, — sehol nincs olyan rendezett képe a városnak, mint Szentesnek. Természetesen Szentes — régi megyei rangjától eltekintve — azért csak kisváros maradt, fejlődésében is megőrizvén az alföldi mezővárosok települési s építkezési jellegzetességeit.

Bár a város őskori múlttal dicsekedhet, emlék alig maradt e messzi múltból, mely ma is állva hirdetné régi korok dícséretét. Inkább a föld alól kerülnek elő, néha már az első ásónyom után azok az emlékek, melyek fényt vetítenek e település régi életére, kultúrájára. E tárgyi leleteket a helyi Koszta József Múzeum őrzi ma is, mely népvándorlás- és honfoglaláskori leleteivel igen gazdagnak mondhatja magát az országban. E jelentős anyag az utóbbi időben több őskori emlékkel is gyarapodott s így lassan, de egyre világosabban kibontakozik a mai ember előtt Szentes múltja, története.

Élénk, forgalmas utcák

A tekintélyes állomásépületről hosszú s a piactér mellett elhaladó út viszi az utast a város szívébe, a Kossuth térre. Jobb kéz felől, mindjárt az állomás közelében emeletes építmények fogadják az érkezőt: a mezőgazdasági technikum és a tűzoltólaktanya épületei — mindkettő a legújabb kor műve már s inkább tömegével s nagyságával hat, mintsem művészi értéket találhatnánk benne.

Elérkezve a József Attila utcai keresztezésig, mindjobban élénkül az utcakép. Itt már minden épületben üzlet tanyázik s változatos kirakatsorban és hullámzó embertömegben gyönyörködhet a járókelő. Ez Szentes legforgalmasabb útszakasza.

A Kossuth tér alig különbözik a kisvárosi főterektől. Kialakulása során a legváltozatosabb korízlések és építészeti elgondolások nyomták rá bélyegüket. Az öreg református templom mellett ott találjuk a régi megyeháza kissé hivalkodó tömbjét, a másik oldalon pedig a városháza és a takarékpénztár, valamint a Petőfi szálló palotáit, melyek már az új kor építészetének stílustalanságáról tanúskodnak.

E változatos s kissé zavaros kép összhatásában mégis rokonszenvesként hat s megkapja a szemlélőt, aki a takarékpénztár felől nézi a teret. A kis fák nyújtózkodó koronái közt magaslik Kossuth Lajos és Horváth Mihály sikerült szobra s e látványt méltán teszi teljessé és zárttá a mögöttük magasló régi református templom tornya s épülete.

A templomok

közül ezt említjük először, mely 1808 és 1826 között épült egyetlen homlokzati toronnyal, míg a torony alsó része 1770 körül való. Az épület stílusában klasszicizáló, tágas belső terének három oldalán 1—1 emeletes karzatot találunk. Berendezését, a padokat, a szószéket és az úrasztalát 1820 körül készítették. Tornyában az egykori Gödi templom középkori harangja található.

A *görög keleti templomot* 1786-ban szentelték fel. Belsejében egykorú ikonosztázt, falfestményeket, az épület falában pedig néhány XVIII—XIX. századi sírkövet találunk.

A *r. k. templom* egyhajós, a román stílust utánzó épület, — míg a toronysisak és a belső kiképzés barokkos. A templom 1843—47 között épült a Károlyi-család megbízásából. Szentes határában találhatjuk még a XV. századból való *ecseri templomromot.*

Ezek az épületek,

melyek műemléknek számítanak, szinte kivétel nélkül a XIX. század elején épültek. Közülük megemlíthetjük a Baross u. 1. sz. földszintes, L-alakú, nyolcablakos, ámbitusos épületet, a régi református leányiskolát (Bartha János u. 2.), az oszlopos tornácú Céhház u. 2 sz. házat, az 1803-ban épült református parókiát, melynek ámbitusa és szép ablakrácsai érdemelnek figyelmet. (Kiss Bálint u. 2.) A Petőfi S. u. 3. sz. ház először uradalmi magtárnak épült, majd 1806-ban lakóházzá alakították át. Említésre méltó a Tóth József u. 15. sz. magasföldszintes, csúcsíves díszítésű épület, mely szintén a XIX. sz. elején épült. Ugyanebben az utcában találjuk (24. sz.) Tóth József szülőházát is. Ugyanakkor megemlíthetjük még a talán id. Czigler Antal tervei alapján 1830 körül épült nagyméretű, oszlopos tornácú, klasszicizáló Bolza-kastélyt, valamint a szintén műemléknek számító Kiss Bálint u. 7. és a Tóth József. u. 16. sz. épületeket.

= pz =

tanácsa — a gazdálkodóknak

k fogvizsgálatának szükségessége

nincs az egyes fogbetegségek megállapítására és kezelésére.

Kihasználva az alkalmat, egy alaptalan és nagyon elterjedt tévhitre is fel kell hívnom a figyelmet. Igen sok lótartó az úgynevezett »farkasfogakat« tartja a rágászavarok okának és azokat igen durva módon távolítják el. A farkasfogak őskori fogak csökevényes maradványai, mivel az őslónak több foga volt, mint a mainak van. A farkasfogak a felső első előzápfogak elülső részében ülnek (több, mint ezer ló fogvizsgálata alapján állítom), rágászavart sohasem okoznak, mivel nem emelkednek a rágószint fölé. Eltávolításuk tehát felesleges állatkínzás, eredménye nincs, mert a rágászavar nem szűnik meg — hiszen azt nem is a farkasfogak okozzák. Előfordulásuk igen gyakori, a 2—3 éves lovak közel 40 százalékánál fejlődik ki.

A rágászavarok nagy részét az őrlőfogak kopási rendellenességei okozzák. Ezen rágászavarok nem szükségszerű velejárói a lovak korosodásának, mert nagy részük megtalálható a fiatal lovak esetében is. Az igen gyakran előforduló és komoly rágászavart okozó éles fogkopás már az egyéves csikók több, mint 40 százalékánál megállapítható. Ez nemcsak amiatt káros, hogy akadályozza a takarmány felaprózását, hanem rágás közben sérüléseket ejt a pofa nyálkahártyáján és a nyelven. A sérülések nemcsak fájdalmakat okoznak, hanem lehetőséget nyújtanak a fertőző anyagok megtelepedésére is.

A fájdalomérzet az evés gyakori abbahagyására készteti az állatot, a fertőzések pedig különféle megbetegedéseket okoznak a szájüregben. Ha bármely fog — valamilyen oknál fogva hiányzik, a szemben lévő nem kopik egyenletesen, belenő a foghiány okozta üregbe.

A ló fogsorai rágás közben előre-hátra csúszkálnak. A túlnőtt fog ezen mozgást gátolja, esetleg meg is akadályozza, azért ezen fogak szakszerű eltávolítása indokolt és szükséges.

A kopási rendellenességek orvoslása legtöbb esetben nem különösen nehéz feladat. Modern eljárással, az elektromos fogcsiszoló készülékkel igen könnyen elvégezhető, de jól megoldható fogreszelővel is. Ez azonban csak a szakember kezében válik gyógyító eszközzé, mert még napjainkban is (örvendetes, hogy egyre ritkábban) találkozunk olyan esettel, amikor reszelőt rágatnak a lóval. Ez nemcsak azért helytelen, mert könnyen okoz fogtörést, hanem azért is, mert nem éppen ott koptatja a fogakat, ahol kellene.

Ezúton szeretném felhívni az állami gazdaságok, termelőszövetkezetek és egyéni gazdák figyelmét arra, hogy évenként legalább egy esetben vizsgáltassák meg lovaik fogazatát, mert így elejét lehet venni a rágászavarok okozta megbetegedéseknek, de jelentős mennyiségű abraktakarmány is megtakarítható.

A leírtak bizonyítására közlöm, hogy megyénk egyik állami gazdaságában etetési kísérleteket végeztünk a lovakkal. Az első vizsgálatokat az állatok fogainak természetes állapota mellett folytattuk le. A két napon át koplaltatott lovak az eléjük tett abrakot (2 kg száraz, szemeskukoricát) 88 perc alatt ették meg. Volt a lovak között olyan is, amely súlyos ollóséles fogkopás miatt közel 16 óra alatt fogyasztotta el az utolsó szemig ezen mennyiséget. Alapos kezelés után, három hét múlva megismételtük a próbát teljesen azonos körülmények között. Az etetési idő 18 percre szállott le és a fentebb említett ló is a 16 óra helyett 44 perc alatt fogyasztotta el az abrakmennyiséget.

Úgy hiszem, több bizonyítás nem szükséges ahhoz, hogy a lófogazat-vizsgálatok szükségességét bizonyítsuk.

Füles Imre
városi állatorvos

DETÉSEK

Rádió, lemezjátszó, ladó. Szabadság ér, tiszti bérház, — ldsz. 1. 435

öld Pannonia olalkocsi, fehér mély s sport gyermekocsi eladó, Bercsényi u. 20. x436

00-as négyütemű gardántengelyes MW eladó. Érd. élután 5 óra után, asárnap egész nap. irág u. 4. 437

Iindszent, II. Klapa u. 9. számú 3 zobás, azonnal beöltözhető családi áz eladó. 438

mvhelyen, Búvár . 29. számú 2 paolt, szobás, konyás, száraz családi áz eladó, azonnal eköltözhető. 439

eköltözhető örökkást vennék Vásárhelyen vagy környékén. Cím a kiadóhivatalban. 440

rok u. 14. sz. ház. ölgy u. 3. alatt 200 ilós mázsa eladó. 445

óalj u. 5. sz. ház, yermekágy és rekamié, eladó Vásárhelyen. 446

00 öl gyümölcsös arkalyban eladó, — irgősen. Hmvhely, ajza u. 46. 448

pülelfa, tetőléc, haí cserép eladó. — mvhely, Révai u. 449

Ruhásszekrény, — dunyha tokkal és stelázsi eladó, Hmvásárhely, Kapitány u. 9. 447

Nagy láda, padozatnak, építéshez alkalmas, eladó. Beöthy u. 17. 450

Egy ló utáni használt laposkocsi eladó. Ady Endre u. 5. 451

250-es sivatagi Triumph motorkerékpár eladó. Hmvhely, Csomorkányi u. 57. 452

Fecskendő és mázsa eladó. Hmvhely, — Sztálin u. 30. x453

160-as Mátra motorkerékpár eladó. Hmvásárhely, Berzsenyi u. 2. 454

Eladó Belsőerzsébeten 7 hold átírható föld tanyával vagy hagymának kiadó. Szél u. 17. 455

Szőlő u. 22. számú ház eladó. Nagy szoba, konyha, kamra, istálló, 110 öl portával, 36 ezer forintért. 456

Méhviasz, mély babakocsi eladó. Hmvásárhely, Hajnal u. 30. szám. 457

Dilinka nyomáson 900 öl föld eladó. — Hmvhely, Tavasz u. 19. 458

2.50x0.70 m-es négyajtós, kétfiókos pult eladó. Ért. Árpád u. 23. 459

10 méteres tanyaépület lebontásra eladó. Ért. Hmvhely, Ág u. 19. 460

Elcserélném 2 szoba, mellékhelyiségekből álló vásárhelyi lakásomat budapesti lakásért. Ért. Magyar Hirdetőnél, Hmvhely, Sztálin u. 40. 461

Jávára vagy Pannoniára könnyű oldalkocsi eladó. Hmvhely, Béla cigány u. 2. 462

MAKÓ

Lekvárnak való Magyar legjobb kajszibarack előjegyezhető. Makó, Lenin tér 23. x297

Sertésgazdaságok, figyelem! Tizenegy hónapos, 150 kilós, továbbtenyésztésre alkalmas fehérhúsú kan eladó. Makó, Kossuth u. 27. 301

Eladó 350-es Harley Davison, vagy kisebbért elcserélhető. — Csanádpalota 341. x304

Makón, Csokonai-Liget u. 35. sz. sarokház eladó, kétharmadrésze, külön is. 305

CSONGRÁD

125-ös Csepel motorkerékpár eladó. — Csongrád, Tanya 37/a. 444

Míg a készlet tart!

Használt zsákokat betakarításhoz

olcsó áron vásároljanak állami gazdaságok, termelőszövetkezetek, egyéni dolgozó parasztok a Kálvin téri Vasüzletben.

HÓDMEZŐVÁSÁRHELY I KISKERESKEDELMI VÁLLALAT

Czigler Antal
1767–1862
Ltáb III 40
IV 18, 149

Bukovai maivány IV. 120.

Czigler Antal id

Gentmüeml

137 (Kétszer), 139 (Kétszer)

(140 háromszer), 190

békés csabai ev. templ. befejezés 1824.

békési ref templ. 1820 körül átépítés

gyulai gör. kel. templ. nyjépítés 1802-12.

gyulai ref templom 1804. renoválta.

a gyulai Harruckern kastely épitését bővítését befejezte 1803.

Gyulafiedely Csavarda 1833

Körös ladányi r. k. templom 1880. körül átépítés

a [illegible] körös ladányi kartély 1805. [illegible]

M.D.K.

CZIGLER Ant. muvariorum magister

Gyula

1952)

Müvért. Kapossy János: Építők, szobrászok, festők és grafikusok Magyarországon 1828 -ban. 135 l.

M.D.K.

Czigler Antal épitőmester

1801. évben Gyulán tüzvész pusztitott és ez-alkalommal több mint 600 ház leégett. Az elpusztult utcaszakaszokat, városrészeket ekkor rendezték és a kastély helyrehozatalára hivták Czigler Antalt Gyulára, aki ettől kezdve 60 éven át itt működött és sok szép épülettel gazdagitotta a várost.

Börtsök László: Gyula városképi és müemléki vizsgálata. 7 l.
Bp.1953.

M.D.K.

Czigler Antal

A gyulai Bárdos hid, melyet Vertich József megyei földmérő tervezett és 1806-ban kezdték építeni, a munkálatokba kapcsolódott Czigler Antal/ azzal hogy ő a/multban már épitett hasonló hidat.
közel/

Börtsök László: Gyula városképi és müemléki vizsgálata. Bp. 1953. 16. l.

M.D.K.

Czigler Antal

A gyulai barok kastély 1801-es nagy tüzvészben leégett. Az ujjáépitésre Wenckheim Ferenc Gyulára hivatta Czigler Antal épitőmestert, aki itt letelepedett és hatvan éven át az uradalomnak dolgozott. 1803-ban készült el a kastély. A leégett felvonó hid helyett Czigler megépitette 1802-ben a ma is álló egyives kishidat. Ugyanekkor épült a Kerecsényi féle torony szimetrikusaként a délkeleti torony.

Börtsök László: Gyula városképi és müemléki vizsgálata. Bp. 1953. 29.-1. 28.- 29.1.

M.D.K.

Czigler Antal

Cukrászda épület egész kialakitásában kulturtörténeti fontossággal bir a XIX. század legelejének hangulatát őrző izléses berendezéssel. „Valószinüleg Czigler Antal épitette, vagy legalább átépitette."

Börtsök László: Gyula városképi és müemléki vizsgálata. Bp. 1953. 19.l.

M.D.K.

Czigler Antal

Gyulai lovarda, klasszicista jellegü csarnok amely 1833-ban épült valószinüleg Czigler tervei szerint.

Börtsök László: Gyula városképi és müemléki vizsgálata. Bp. 1953. 29.l.

valószínűleg Sevés! Antal! (jav. Bibó) M. D. K

CZIGLER (G.) építész

Körösladány (Békés m.) kastély

(1805 körül

Gerő László: Építészeti stilusok

Bn. 1957. 106. l.

Biztosan tévez! Antal jav. Bibó N.D.K.

CZIGLER (F) építési

Békéscsaba Kossuth tér cv. nagy-
Templom (1807 – 1824.)

Pamberger F. társaságában

Gerő László: Építészeti stilusok

Bp. 1957. 106. l.

M. D. K.

1a. CZIGLER Antal építész

Körösladány (Békés m.) Kastély, 1805 kö-
rül

Magyar építészet. Bp. 1954. 94. l.

M. D. K.

CZIGLER Antal építész, id.

Békés, ref. templom átalakítása

1820 – 1823

Dankó A.: Békés evangélikusság története

Békés, 1939. 112. l.

Czigler Antal, épitész

a Czigler-dinasztia legidösebb tagja épitette a herkulesfürdöi szállodákat./Pollack által müvelt homlokzati stilus./

Cikk a magyar épitészet kialakulásáról.
Külön. havi füzetei. 1925. II. évf. 4-6 sz.
37-41 l.

Czigler Antal id.

vezeti az 1823-ban befejeződő építkezést, amelynek során a Békési Széchenyi-téri Református templomot restaurálják.

Békés városképi és műemléki vizsgálata Bp. 1957.
43.o.

Czigler Antal

deplum

~~Clark Ádám~~

280, 355. l.

~~Clark William~~

354, 391. l.

~~Czigler, Antal id~~

~~214, 217–219, 226, 234,~~
~~245 l~~

Czigler Antal ifj

218, 219, 222. l.

Czigler Mihály

218. l.

laid

Zádor-Rador

ménytár

A mű neme	A mappa jelzése	Megjegyzések
Jégyrép		

Stephaneum nyomda r. t. Budapest.

Czigler Antal ifj.
építész

l.

Zádor - Rados

218, 219, 222. l.

1844 Ybl Miklós
tervei alapján ő vezeti
az ujkigyósi ká-
polna építését

1833. építette az
az aradi temető
kápolnáját

Czigler Antal itj

l.

Lykanemzromantika

~~82~~, 227. l.

Czigler Antal

egyetem

orvos

Krück I. 195. l

1918

Sabaria h. n. II 181.

Cz.

Czigler Antal, építőmester. Az előbbinek fia és C. Győző ~~(l. o.)~~ atyja. Műszaki katonai szolgálatanak teljesítése után építőmester lett s Aradon telepedett le, hol szakmájában csakhamar az egész környéken elsőnek ismerték el. Arad vármegyének az 1850—60-as években létesült templomait és úri lakóházait nagyrészt C. tervezte és építette. Meghalt Aradon 1871-ben.

Építő Ipar. 1911. 194. l. (Czigler-emlékünnep.) — *Lakatos Ottó:* Arad története. Arad, 1881, II. 51. l.

Egyebekközt 1844. Ybl M. tervei alapján övezette az ókigyósi kápolna építését. 1856-58. saját tervei szerint építette az arad-gáji kápolnát.

Zombory G.: Az ókigyósi kápolna és sírbolt. VV. 1862. 448 l. (Kepjel.)

MDK

Czigler Antal

Om. II. 438.1.

C z i g l e r Antal

építész

Fővárosi Lapok.1869.jan.21. /Vidék./

megírva Czigler Antal ifj

aradi könnüvesmester

1860

csak irodalmához

Horváth Sámuel:

Kalászok Tót-Komlós

multjából s jelenéből.

Békéscsaba, 1881.

35. l.

MŰEMLÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁGA
229-1909
Mátyás

I D E I G L E N

2000,- azaz kettőezer k
vári székesegyház helyre
épitésvezető kezeihez ut
bizottságától, leszámolá

B u d a p e s t, 1909. március

Czigler Antal

épitész

1856–1858-ban épi-
tette az arad-gáji
rk. kápolnát saját
terve szerint

Lakatos Ottó

Arad tört. II.
Arad 1881. 51. l.

A felsoroltakon kívül a Magyar Tanulmányi Központ támogatását élvezték még *Gergely János* zenetörténész, aki a m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztériumtól élvezett 300 pengőt kitevő tanulmányi segélyt, *Dobosy Mihály* tanárjelölt, a magyarországi ciszterciterend, *Polgár Vilmos* tanárjelölt, a magyarországi Bencés-rend ösztöndíjasa, *Eszik Mihály* bölcsészet- és *Fekete Sándor* joghallgató, Kiskunfélegyháza megyei város ösztöndíjasai, valamint dr. *Honti János* helyettes tanár, volt magyar állami ösztöndíjas és dr. *Vázsonyi Endre* mathematikus, akik a francia Caisse de Recherches Scientifiques részéről kaptak anyagi segítséget. Ezenkívül számos magyar, valamint francia és más nemzetiségű, magyar tanulmányokkal foglalkozó egyetemi hallgató és kutató munkáját segítette elő a Központ.

VII. SVÁJCI ÖSZTÖNDÍJASOK.

Állami ösztöndíjas:

Dr. Nagy Mária Ilona (1909, Alsójára, Torda-Aranyos m., ref.), református óraadó vallásoktató segédlelkész Budapestről (Csikesz professzor), folytatta gyermeklélektani tanulmányait a genfi Insti-

Cziegler Antal

épitőmester Aradon

1856-ban minden haszon-keresés nélkül az arad-gájai templom felépitését magára vállalta a hozzá adandó anyagokból.

Történelmi Adattár Csanád-egyházmegye hajdana s jelenéhez. Temesvár, 1871. 166. l.

ALAPÍTÁSI ÉVE 1577

KIRÁLYI MAGYAR EGYETEMI NYOMDA KÖNYVESBOLTJA

BUCHHANDLUNG DER KÖNIGL. UNG. UNIVERSITÄTSDRUCKEREI

LIBRAIRIE DE LA PRESSE DE L'UNIVERSITÉ ROYALE HONGROISE

BOOK-SHOP OF THE ROYAL HUNGARIAN UNIVERSITY PRESS

GEGRÜNDET 1577

BUDAPEST IV,
KOSSUTH LAJOS-UTCA 18
TELEFON: 89-5-40

882.

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

Müemlékek Orsz. Bizottsága

Budapest

Rákos-u 10

Ettől kezdve Gyulán telepedett le, a Wenckheim grófok építőmestere lett, s mint ilyen 60 éven át állott a család szolgálatában. Hivatalos foglalatoskodása azonban nem kötötte le annyira, hogy egyéb megbízásokat el ne fogadhatott volna, s így rövid idő alatt Békés-, s a vele szomszédos megyék keresett építésze lett. Számos magánépületen kívül mintegy huszonöt templomot épített. Egyebekközt az ő műve az 1820-ban épült csabai evangelikus templom is. Ugyancsak C. tervezte a mehádiai Herkules-fürdő Ferencz udvarát.

Építő Ipar. 1911. 194. l. (Czigler-emlékünnep.) — *Repkényi:* Czigler Antal. *Vas. Ujs.* 1862. 33. sz. (arczképpel). — *Zombory Gedő:* Az ó-kígyósi kápolna és sírbolt. *Vas. Ujs.* 1862. 448. l. (képpel).

Czigler Antal

Czigler Antal, építész; szül. 1767 jún. 13-án Cserevicsen (Szerém megye), megh. Kígyóspusztán (Békés megye) 1862 máj. 29-én. Családja Svájczból vándorolt Magyarországba. 22 éves korában részt vett a török háborúkban, s jelen volt Belgrád és Szendrő ostrománál. A háború után a technikának szentelte magát s tanulmányai folytatása czéljából Pestre ment, hol megélhetésének biztosítása végett a Rókus kórháznál szerzett másodfelügyelői alkalmazást. Ezt az állást 1801-ig töltötte be, mikor a gyulai tűzvész után Wenckheim Ferencz gróf Gyulára hívta, hogy leégett kastélyát vele felépíttesse.

1767
1862
105. éves

Pesten ~~tanulta~~ ~~végezte~~ tezette be építészi tanulmányait

1801. a Wenckheim-család

építőmesterekent került Gyulára s ujjáépítette a Wenckheimék ottani várkastélyát.

1801. renoválta a gyulai ref. templomot és 1804. a templom tornyát. Ugyanez időtájt valószínűleg Cz. kezdte meg a gyulai gör keleti templom ujjáépítését.

1803 bőítette a gyulai Harruckern kastélyt.

Czigler Antal id.

Állítólag ő építette nyja 1830 körül a szentesi Bolza-kastélyt. 1833. Cz. tervezte és építette a gyulai Wenckheim kastély fedett lovardáját és 1836. Harkuberpusztai fürdőkápolnáját. A felsoroltakon kívül még mintegy 20 templomot épített Békésmegyében.

Czigler Antal id-

1805. a körösladányi hastely átépítését vezette. 1807-8. a Helytartótanácstól küldött terv alapján megépítette a gyulai négy nyílású Bárdos-köhidat. 1807-24. részt vett a békéscsabai cv. templom tervezésében és kivitelezésében is. 1811. építette Herkulesfürdön az igazgatóság épületét, 1824. u.o. a Ferenc-, 1825. a Karolina szállót, ~~1836.~~ a ~~fürdőkápolnát~~. 1820. körül kezdte meg a körösladányi templom átépítését s a békési ref. templom renoválását.

CZIGLER Antal építész

1802-ben épült kőhíd terveröje.
1833. lovanda
Czeglédi tanne: Gyula, Műemlékek. Bp. 1986 10.
15. + ill

CZIGLER Antal épitész

VÁRADY József: Tiszántúl református templomai. I-II. köt. Debrecen [Sajószentpéter] : Borsodi Református Egyházmegye, 1991

37.p. 1823-ban a templom átépitője
Békés, ref.t.

149, Földes
169, Gyula
MMM 295., Mezőberény

M.D.K.

Czigler Antal

Gyulai volt Kastély kert-ben KISHID s régi sáncárok fölött és KAPUSHÁZ. A zárókőben* évszám: MDCCCII. A Kapusház romantikus, egyhelyiségü egy ajtóval és egy ablakkal, gótizáló stilusban csucsives ablakzáródással. Valószivüleg ezt is Czigler** Antal épitette.

* A Kishid v. a Kapusház zárókövében?
** id. v. i fj?

Börtsök László: Gyula városképi és müemlékéki vizsgálata. Bp. 1953. 30-31. l.

M.D.K.

Czigler Antal

Gyulán az 1791-ben megkezdett református templom épitkezésnél,-amely 1795-ben lett készen-Czigler* végezte a külső és belső tatarozásokat**. A templom egyhajós, egy középtoronnyal copfjellegü, helyenként eklektikus részletekkel.

* mikor?
** melyik? id. vagy ifj?

Börtsök László: Gyula városképi és müemléki vizsgálata. Bp. 1953. 17. l.

M. D. K.

CZIGLER Antal évitő mester

Ohrigyós Wenckheim-család kriptája

1844.

Ybl Ervin: Ybl Miklós 145.,

Czigler Antal, épitéz VIII. 215.

Mur. Kat. Ést

Czigler Antal
épitéz

CZIGLER megyei mérnök, a Kossuth L.u.5.sz.házban /Hrsz.376./ lakó 1805-től.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből.Voit.

M.D.K.

Crigler magyar mérnök

1805-től Egerben a Kossuth L. u. 5. sz. házban lakott.

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó,

319. old.

M.D.K.

CZIGLER építész

Művért. 1952.
Gerő László: Az építészet koraeklektikus stilusa 103.1
103

K. D. K

CZIGLER építész

A századfordulló (XIX–XX.) idején
működik

Gerő László: Magyar építészet a XIX. sz.
második felében Bp. 1955. 37. l.

Czigler Antal

építész

l.

Szépmüvészet

1944. 250 l.
257. l.

Czigler Antal
építőmester

~ része volt a Gyulán lévő,
n. n. „Bárdos-híd" építésében.

Gáll: Régi magyar hidak
Bp. Műszaki K. 1970.

Czigler Antal

épitem

l.

Genthon István

Gyula műemlékei

Bp. 1944.

6. l. 7. l.

Czigler Antal id

Gentmüeml

137 (többször), 139,
(többször)

140 (többször)

190 l.

ság elnökének, hivatalos nyugt
lett, fizesse ki.

Egyben felmentvény
az e célra fentebb jelzett ren
92 f. a bemutatott, és hivatal
számadás alapján, mint kellően
tetett.

Miről a bizottságot,
14-én 898 sz.a.kelt előterjeszt
könyv visszazárása mellett, azza
kiutalványozott 312 kor. 93 f.-
ben megnevezetteknek a még kiját
nyugtákra fizessen ki. Az erre

A Műemlékek Orsz. Bizottságának

Czigler Antal

gyulai kőműves

1807 – 1824-ben épi-
tette a békéscsabai
(ref. templomot.
második)

Karács Békésvm

II. k. 55. l.
Gyula, 1896.

elképzelését, melyet képén lerögzíteni szándékozik, tudatosan jár el. Tudja, hogy miért kell egyik színt kihangsúlyozni, a másikat alárendelni, mikor használjon analóg formákat s mikor éljen kontrasztokkal. Ismeri a vonalak dinamikáját, a színkeverés fortélyait, tudatosan válogat a felmerülő kompozíciós lehetőségek között és festői állásfoglalásának bizonyítására s esztétikai kívánalmai szerint mérlegeli, rendezi és csoportosítja a kép alkotó elemeit.

De ha magyarázatot akar fűzni képéhez, észre kell vennie, hogy ez a tudatossága másrendű fogalmak világából való, mint a beszéd. Szavak nem fejezhetik ki gondolatát, mely a kép alkotásánál vezette. Mint a zenei gondolatot hiánytalanul csak a zene adhatja vissza, a festői gondolatot nyilvánvalóan csak a kép. Hiába próbálkozik körülírással, vagy hasonlatokkal, a lényeget nem tudja megvilágítani, legföljebb egy ívet ír köré, melyen belül homályosan dereng csak az igazság.

— —

Művészi pályám elején a művészet és a harmónia titkos törvényeit kutatván, a kubizmusban találtam meg ezirányú kísérleteimhez

Ziegler mutat id.

l.

LykaMagyműI300-50

298, ~~393~~ l.

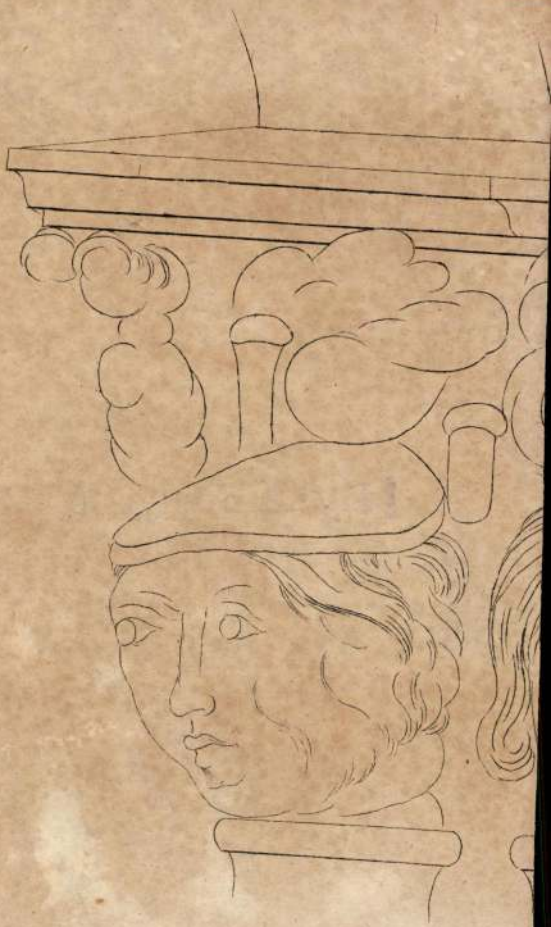

Czigler Antal t

1809-ben Gyulán
egy szárazmalma
volt egy Tore és
volt egy olajtörö
malma is.

Scherer
I. 395. l.

5 December

Czigler Antal és

Ferenc

gyulai könüvesek

1808-ban az aradi

könüvescéhhez tar-

tottak

Scherer

I. 428. l.

M013181.

Czigler Antal I.

1767 – 1862.

Részben általam már közölt adatok. Részt vett a csabai ág. h. ev. Nagytemplom építésében két aradi közünves társaságában.

Scherer

I. 428, 429. l.

5 Október

Noven

Czigler Antal

gyulai épitéit

1854-ben Magyargyula
város megbízásából a város
majorjában lévő épületet
a Koldusok menházává
alakította át, melyet
Erzsébet királynéról nevez-
tek el.

Scherer
II. 66. l.

Czigler Antal
építőmester

L. Lendrey-kentiványi
346. 1.

sa Milánóba:

k. hoj

évő" várkapun ~~a zászló alatt~~ bevonuló gya-

orkarától ~~követve megy~~ kísért Radetzky, (követi) ki jobb

nasztja és baljával lovának kantárszárát fog-

~~a közönség sorában~~ leginkább asszonyok és

k. ~~[illegible]~~ A bástyán fák díszlenek. Felirata alól:

ler Kaiserlichen in Mailand

№ 63."

isařskych do Milána",

iák Bemenetelése Mailandba",

a degli imperiali in Milano"

gler"

, méretei a vonalkeretnek 23.8 : 16.8 c/m.

pa 4834 (alánymással)

107/95 № 353

Czigler Antal I

1872-ben festé a
gyulai kápolna
elől a ma is álló
kőkeresztet emel-
tette.

Repkényi címke.
Vas. Lyc. 1862
385. 1.

Festő fia
Czigler Antal II.
Ennek fia
Czigler Győző

15 December

Czigler Antal

MAGYAR MŰVÉSZET

1925. 501.

I. Pyrkes-Kep

1905.

ban ~~látható~~ és ülve ábrázolt Isten-
ül és fejét jobbra hajtva nézi, hogy
zében lévő csészéből mikepen iszsza,
lemelt jobbjában tartott füles kan-
yakéket visel, hajának fürtjei leom-
suszott és csipkeszélü nagykendőjét,
tte, a hol ül. Lábainál vizi növé-
l balra: ARISTIDE FONTANA CARRARA SC.

a 93.5 cm.
ka 1905: V. 18-án (426-905)

101

106

220

Czigler Antal

Az 1801-iki tűzvész után renováltа a gyulai ref. templomot, 1803-ban a parokiát, és 1804-ben a ref. templom tornyát.

Scherer

I. 388, 389

Nyomtatvány.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Czigler Antal I

A helytartótanácstól
küldött tervalapján
megépítette a gyulai
nagyvigilású Bárdos-
hidat köből 1807-8-
ban

Scherer

I. 407. l. 408. l.
409. l. képpel
410. l. 411. l.

5 November

Decem

id. Czugler Antal

1802 – 12. között
valószínűleg ő ve-
reti a gyulai gör-
kel templom üpá-
gyítését.

id. Czigler Antal

1805. átépítette
a Körösladányi
kastélyt

Az ő nincvei köze
tartozhatott az 1805
körül átépített. Körös-
ladányi kastély.

Czigler Antal

épitész

békéscsabai ág. hitv. ev. templom terveziője 1820.

Dívald Magyarnivenul.

234. l.

1807-24. részt vett a bekéscsabai ev. templom tervezésében és kivitelezésében.

delmek részletezése.

1939.

	2.000.-	+/ -gal jelzettek a mezőgazdasági hasznositással kapcsolatos bevételek. /1938.ban: 41.314.63 P/ 1939.ben: 88.362.48 P/
9	3.492.08	
	1.850.31	
	5.143.70	
4	537.54	
	-.-	
	26.675.50	
	32.60	
26	19.254.56	
98	63.615.84	
72	1.003.58	
70	816.25	

Herkules fürdőn 1811. épitette
az igazgatósági épületet,
1824. a Ferenc-szállót
1825. a Karolina szállót, 1836. a
fürdőkápolnát.

Zádor - Rudos.

Crügler Antal id

1820-as evèrben átépitette
a körösladanji tem-
plomot.

1820 körül
a bekeriref.
templom vèpa-
ghiteret ö veröt.

VIII. 125.

Czigler Antal I.

1833-ban épisette a
gyulai Wenckheim Ear-
ség fedett lovardáját

Scherer
I. 389. l.

Modri István
Kiló

Czigler Antal

épitéz
1767 – 1862

laisd

Scherer

I. 388 – 389, 395,
407, 410 – 411, 428 – 430,
451, II. 66.

MOB kat. 3181.

Hungária egyesületében, valamint a Société Hongroise de Genève magyar munkás-egyesületben magyar költeményeket adott elő. Ugyancsak résztvett az Union Internationale des Etudiants vitaestélyein is. Számos kirándulást tett Genf környékére (Lausanne, Givrine, Annecy, Bonneville, Mégève, Aix-les-Bains), a húsvéti szünet három hetét pedig Párizsban töltötte.

VII. ANGOLORSZÁGI ÖSZTÖNDÍJASOK.

Állami ösztöndíjasok:

Dr. Farkas Pál (1906, Gyulafirátót, Veszprém m., ref.), debreceni püspöki segédlelkész félévre nyert ösztöndíjjal november elejétől április közepéig folytatta kutatásait, amelyek a buddhista kultúr- és szellemtörténetbe való elmélyedést célozták. Március közepéig az aberdeeni King's College könyvtárában dolgozott, ahol a legszélesebb körű irodalmi anyagot használhatta. Itt készítette el „Az ősbuddhizmus szerzetesei" című 12 íves nagyobb tanulmányát. Ezenkívül buddhista dogmatikai, kánonjogi, valamint liturgiai tanulmányokat végzett és

id. Czigler Antal

Szentesi Bolza
kastély átépi-
tés 1830 körül

Neki tulajdonítjak
az 1830 körül a
szentesi Bolza
kastély átépítés et

CZIGLER Béla építész

felvidéki munkáiról ld.

Stefan Slachta: Magyar építészek munkássága Szlovákiában 1871-1918. = Pavilon, 2/3. sz. 1990 53 - 54. p. ill.

CZIGLER György asztalos, Bp.

Mózes szék és szószék, 1869. (Sarkad,reft.)

VÁRADY József: Tiszántúl református templomai. I-II. köt. Debrecen [Sajószentpéter] : Borsodi Református Egyházmegye, 1991 365.ésill.

M.D.K.

Czigler Endre. épités

terve megvételben
részesült a munkácsi
kulturház pályázatai

Vállalkozók Lapja. Bp. 1942. LXIII. évf.

dec. 23. sz. 6. old.

.Л.Г.

.Vдд Albrecht Dürer. Bp. 1512. LXIII. 8vo.

.82 .дд4

CZIGLER ENDRE Épitész

két tervének képe melyeket a földalattihoz készitetet, 1953

PRAKFALVI Endre: A budapesti földalatti gyorsvasút tervei és épitése.= Pavilon 6(1991) 76.p.

75 p.

központi irányítása alá helyeznék az egész magyar tudományt, az annak tönkretételével lenne egyenlő. *Ezt még Gerő és Rákosi se merészelte megtenni!* Amíg én vagyok az Akadémia elnöke, nem engedem meg az állami bürokrácia központosított hatalmát a tudomány fölött. És ha ezt az ostoba és veszélyes elképzelést mégis keresztülviszik, a nemzetközi tudományos nyilvánosság előtt fogom őket megbélyegezni, és itthagyom ezt a posztot.

De a politika olyan „felkérések" révén is veszélyezteti a kutatás szabadságát, mint például az úgynevezett „fehér könyvek" összeállítása...

— Szeretném határozottan leszögezni, *hogy ilyen jellegű felkérést nem kaptunk, s amennyiben kapnánk, akkor sem vállalnánk, mert nem az a dolgunk, hogy bűnlistákat összeállítsunk.* Más kérdés, hogy a miniszterelnök úr tavaly megkereste az Akadémiát, hogy vegyünk részt az 1956 utáni évtizedek történetének tudományos igényű, szervezett feltárásában, feldolgozásában. *Természetesen ezt elvállaltuk, és ezért hoztuk létre a Jelenkortörténeti Bizottságot.* A bizottságon belül különböző munkacsoportok alakultak, amelyek önálló kutatási program alapján dolgoznak, magas szakmai színvonalon, *akkor lehet berendezni, aminek része a „takarítás" is. Ezért a legfontosabb feladat idén az akadémiai törvény elfogadása, amely biztosítja a tudományos kutatás szabadságát, politikai, ideológiai befolyástól mentességét.* Célunk, hogy az akadémiai intézeteknek teljes szakmai és szellemi szabadságot adjunk, ugyanakkor messzemenően ellenőrizzük, milyen eredményt érnek el. A megfelelő feladatok kijelölése és az adott feladatra alkalmas kutatók kiválasztása csak az általános tudománykorszerűsítési koncepció alapján lehetséges. *A mi álláspontunk az, hogy az alapkutatások továbbra is tartozzanak az Akadémia kutatóintézeti hálózatához, és az alkalmazott műszaki kutatások, a technikai fejlesztés, innováció tartozzon az OMFB kutatóintézeteihez.* Ezt megbeszéltük *Pungor Ernő* akadémikussal, aki elfogadta az ésszerű munkamegosztást. *Nem tudom, és soha nem fogom elfogadni azt a békaperspektivát, amely szerint csak egy új fogaskerék ér valamit az országnak, de a politikai, társadalmi, erkölcsi értékek, eszmék, gondolatok nem számítanak.* Ennek az országnak ugyanis nemcsak technikai megújulásra és felzárkózásra van szüksége...

Faggyas Sándor

Czigler Endre

a siófoki új nálladasor
építéseként emlitve

Magyar építészet 1945-70
132. old.

Czigler Endre épitész M.D.K.

a b alsoni létesitmények főmérnöke

irányitásával készülti Márton István és Vecskés I.

A Magyar Ujságirók Szövetsége nemzetközi jellegü

szállodájának terve.

G.J.:Nemzetközi üdülő épül Balatonszéplakon

Magyar Nemzet 1963. november 27. 5.1.

Czigler Endre építész M.D.K.

/VÁTERV/

"Balaton"étterem. Siófok.

Magyar Építőművészet 1963/5. sz. 24.1.

Czigler Endre építész M.D.K.

/ UVATERV/

"Balaton" szálló Siófok. 1962. repr.

Magyar Építőművészet 1963/5. sz. 22.1.

M.D.K.

Czigler Endre épitész

Siofok, Európa szálló, repr. 1964.

Magyar Épitőművészet 1968/4. 10.l.

M.D.K.

Czigler Endre épitész

Siofok, Lidó, Hungária szálló, 1962, repr.

Magyar Épitőművészet 1968/4. 10.1.

MDK

Crigler Endre, építészmérnök.
szül. 1913 ban Szegeden
el. szerzett. 1938-ban.

József nádor 1938/39. 207. l.

Herrn Prof. Dr. Hans Hahn
Wien IX
Boltzmanngasse 9

Sehr geehrter Herr Kollege!

Ich bitte Sie, mir mitteilen zu wollen, ob Sie
Ihre Vorlesung über Differentialgeometrie
im Wintersemester 1938/39 abhalten werden.

Mit vorzüglicher Hochachtung
Ihr ergebener

Cziegler Endre

a munkácsi kulturház
terep-megvetél

MMÉFKözl

1943. 8. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Cziegler Ede épitész MDK

részvétel a pályázaton

Tillai Ernő:Pécs déli városrész rendezési tervpályázata Magyar Építőművészet 1956.V.évf.1.sz. 4.1.

Czigler Endre
építész

Siófok. Európa-szálló 1963-64.

Repr.

Rados:
Magyar építészettört
Műszaki K. 1971

385.

Czigler Endre

Fényképe a Siófok-i „Hotel Europe-ról"
1965. 472. sz. reprodukció.

Merényi Ferenc: A magyar építészet
1867-1967. Budapest 1970.

1457

Czigler Endre

Európa Szálló, Siófok. (Czigler Endre épitén) - Magyar Epitöipar, 1967. 16. évf. 1.m. 50-52.l.

Az 1967.évi magyar müvészettörténeti irodalom bibliográfiája /Müvtört.Ért. 1970.1.sz. 68-107. 1./

73. 1.

M.D.K.

Czigler Endre építész

/VÁTERV/

1964-ben Ybl-díjjal kitüntetve II fokozat

Több Balaton menti szálloda tervezéséért

Magyar Építőművészet 1964/4. 13. l.

M. D. K.

CZIGLER Endre építész (UVATERV)

Motel személyzeti szállása, Tihany-Réó

1960. (Repr.:)

Magyar Építőművészet 1960. 6. sz. 19. l.

Czigler Ede
épitén

siófoki Hotel Európa [redacted] /1965/

Magyar építészettört. 10. 8.
Képrőmű v. kiad. 1971.

Ø Czigler Endre

okl. építészmérnök

stúl. Szeged 1913.

végzett 1938.

József nádor 1938/39

207. C.

Czigler Endre

l.

Technika

1938. 133. l

134. l.

III. 1876/7. 1.–222. ll., 1 képer tábla ——— u.o., 1878

IV. 1877/8. 1.–227. ll., 1 képer tábla ——— u.o., 1878

V. 1878/9. 1.–211. ll., 1 képer tábla, 2 mell. ——— u.o., 1879.

VI. 1879/80. 1.–224. ll., 2 képer tábla, 1 mell. ——— u.o., 1880

VII. 1880/81. 1.–222. ll., 2 térkép ——— u.o., 1881

VIII. 1881/82. 1.–199. ll., 1 képer tábla, 1 térkép ——— u.o., 1882.

Czigler Arnold

építész, építési vállalkozó Szegeden. A püspöki intézmények és az egyetemi gyermekklinika stb. építővállalkozója

Hirdetés:

Szegedi emlékesarn

~~látványossága lesz,~~

Miniszter Ur !

n !

nak hivatali elődje 193[illegible].évi
szám alatt kelt rendeletével
t hozzájárulni a budapesti
tások s az ugyanott feltárt
munkálatainak költségeihez.
gből 8000 Pengő azonnal a
gának rendelkezésére bocsát-
ngő pedig az 1933.év első

MDK

Czigler Arnold, épitömester.

Szeged.

Rendes tag.

Az épitőipar jelöltjei az O.T.I. önkormányzatába.
ÉPIP-ÉPMÜV. 1929. máj. 1. 68.l

kincsének nevez: gyermekei (14 volt, megmaradt 10) és számtalan betege... Nem beszélhetek bővebben a herceg jámborságáról. Elég, ha annyit mondok, hogy naponta résztvesz a kastély kápolnájában tartott szentmisén, melyen legtöbbször maga ministrál és napközben is talál időt a Bold. Szűz kis zsolozsmájának elmondására. És mégis semmi zárdaszerűség sincs ebben a pompás, remekművekben gazdag kastélyban, mert míg a megható szeretettel szüleikhez ragaszkodó gyermekek örömmel követik a jámborság és irgalmasság élő példáját, másként megnyugtatóan fesztelenek és vidámak... Midőn 1923-ban XI. Pius pápa visszaállította az „Aranysarkantyus-rendet", mint a katolikus vallás és az Egyház érdekeiben tett nagyérdemű szolgálatok jutalmát, egyikét ezen ritka jutalmaknak Batthyány hercegnek adományozta... Ha a világon sok ilyen herceg lenne, mint dr. Batthyány — mondják nekünk —, hamarosan nem hallanának forradalomról többé. Ehhez a véleményhez — elhagyva Körmendet, — csak annyit fűzünk: „Hála legyen Istennek, hogy megengedte találkoznunk egy olyan férfival, ki dísze az emberiségnek, egy herceggel, ki egymaga újra felépíti rangjának méltóságát".

Dr. Glattfelder Gyula, csanádi püspök, az új püspöki palota megépítésével *Czigler Arnold*, szegedi építészt bízta meg, ötödikes Endrénk édesatyját. — Ugyancsak ő építette, ill. alakította át múlt évben a Jézustársaságiak szegedi rendházát.

Múlt év november 3-án halt meg Graz-ban *br. Gudenus Ervin*, egykoron stefáneumi növendék, a székesfehérvári szeminárium volt lelkiigazgatója. R. I. P.

Czigler Arnold építész

Kalazanci Kollégium 1929. 39. sz. 14. l.

legtöbbször s a győző osztály egy doboz cukrot fog kapni.

Mily boldogító tudat lehet a kedves szülőkre nézve, hogy fiúk igazi jó barátok között él; oly jellemes fiúk vigyáznak rá, akiktől csak jót tanulhat, akiknél apró kis bajaiban baráti vigaszra talál, s akik mint őrzőangyalok vigyáznak minden lépésére, intik, útbaigazítják és jó példaadással fényeskednek előtte.

Tüske László III. o. St. növ., szakaszzelátor.

Hogyan került kis sz. Teréz szobra a konviktus folyosójára?

Pécsett láttam a P. Rektor szobája mellett a liziői kis sz. Teréz képét. Mikor Kalocsán hivatalomat átvettem, arra gondoltam, jó volna itt is a prefektura mellett a csodatevő kis szentnek képét felállítani, hogy megvédje a konviktust testi-lelki bajtól. De ekkor az jutott eszembe, hogy ha megkérném P. Rektort, talán azt válaszolná: Minek apácaszent fiúk konviktusába? S íme, mikor az egyik nap este, mit sem gondolva az előzményekre, P. Rektorhoz megyek, ő egy kis sz. Teréz-szobrot mutat nekem azzal a megjegyzéssel: „Ezt a szobrot Lisieux-ból hozták nekem, ott már meg is áldották, én a konviktusnak adom." Azonnal magamhoz vettem és nagyon megköszöntem P. Rektornak. Másnap felállították az első emeleti folyosón a prefektura mellett. Én pedig az gondoltam magamban: A liziői kis szent maga akart eljönni hozzánk és azért kívánságomat úgy teljesítette, hogy P. Rektor maga megelőzött ajándékával, míg én attól tartottam, hogy kérésemet esetleg nem is fogja helyeselni.

P. Prefektus.

Czigler Arnold

építész Szeged

l.

MMÉ Évk

1934. 198. l.

MELOCCO PÉTER
CEMENTÁRU GYÁR ÉS ÉPITÉSI VÁLLALAT
BETON ÉS VASBETON ÉPITKEZÉS:
FÖDÉMEK, BOLTOZATOK KÉSZÍTÉSE PILLÉREK KÉSZÍTÉSE BETONBÓL ÉS VASBETONBÓL RABITZ MONIER ÉS RABITZ RENDSZER SZERINT KÜLÖNÖSEN ÁRUHÁZAKAT, SILOS ÉS GAZDASÁGI ÉPÜLETEKET.

7. A munkákra vonatkozó általános és
s a tervrajzok a nagyváradi posta- és távirdaigazgatóságnál
onta d. e. 10—12 óra között, továbbá **Budapesten Nagy Vi**
pitész műtermében I. ker. Budafoki-ut 6—8. sz. a. I. emelet
onta d. e. 10—12 órák között megtekinthetők; az ajánlati mi
apok és a költségvetési példányok a nagyváradi posta távi
gazgatóságnál ivenként 30 fillérért fognak a jelentkező pályáz
ak kiszolgáltatni.

8. Az ajánlattevésre csakis a hivatalosan kiadott költségve
nyomtatványok használhatók s ezekben az egyes munkatéte
ánlott egységi árai számjegyekkel beirandók, az egész mun
emre ezek alapján kiadó ajánlati összeg pedig ugy számjegy
en, mint betükkel kiirandó.

Nagyvárad, 1909. julius hó 18-án.

NAY és RÓN

Különleges gyártmá

Mindennemü fa- és vastalicskák
Fa- és vas-habarcsládák
Szállitóeszközök
Faáruk
Szab. Diaphragma épitkezési szivattyuk
Gummitömlők
Emelők, csigák, daruk
Habarcs- és téglafelvonók
Mérőeszközök
Lejtmérőlécek

Czigler Géza (bpesti) építész M.D.K.

tervei szerint épül fel a bpesti vegkisérleti állomás.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1900. XXI. évf.

jul. 25. sz. 4. old.

M.D.K.

Czigler Géza (budapesti) építész

nyert megbízást a Nyír-egyházán építendő női ipar-iskola részletes terveinek kidolgozására s az építkezés vezetésére.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1895. XVI. évf.
március. 12. sz. 2 old.

Az ország első polgári életmódtörténeti múzeuma Gyulán a Ladics házban

Ma hazánkban a tízet meghaladja azoknak a kastélyoknak a száma, ahol a főúri életmódba betekintést nyerhetünk. A kisnemesi világot az ország egyetlen eredeti berendezésével múzeummá vált kúriájában Tápiószelén tanulmányozhatjuk. Csaknem százötvenre tehető azoknak a falusi házaknak a száma, amelyekben a népi paraszti élet népművészetben gazdag otthona tanulmányozható. A városi polgárság, vagy kisnemesi polgárság életmódjáról múzeumaink a legkevesebbet mutatják be. Pedig a társadalomnak ez a rétege vagy osztálya mindig a legelőremutatóbb szellemű volt. Soraiból kerültek ki íróink, költőink, történészeink, korai értelmiségünk színe-java, és soraikból kerültek ki kézműiparunk, és olykor nemzetközi tekintélyre szert tevő nagyiparunk kezdeményezői is. Polgárságunk vívta meg az 1848—49. évi Szabadságharcot, és rövid visszafogás után -867-től tette országunkat ipara révén európai jelentőségűvé, építészete révén Budapestet a XIX. század végi stílus világelsőjévé, olyannyira, hogy az akkor megteremtett intézményi háttér ma is jól szolgálja az országot.

Bármely városba látogatunk, az utcákon járkálva átélhetjük a korábbi idők sétálóinak élményét. Olykor betérünk egy-egy lakóház udvarára, megragad bennünket annak harmóniája, de az otthonok már zárva maradnak előttünk. Ha a városban barátra találunk, és ő beinvitál magához, nagy szerencse kellene ahhoz, hogy a homlokzatokhoz illő elképzelt történeti hangulatot láthassuk viszont otthonában.

Sopron város hangulatához, a látogatás élményéhez döntően járul hozzá a Zettl-Langer ház belső világa, a zenélő órájának dallama.

Polgári lakáskultúrából ízelítőt ad a soproni Fabricius-ház a XVII—XVIII. századi időkről és emeletes házról. A Stornó és Zettl-Langer múzeumok feldúsított makartista gyűjteményes háztartások. A híres írók, zeneszerzők, festők és építészek lakásairól emlékházaik egy-egy szobája tudósít, a többi szoba táblás-tárolós kiállítótér. Egyik példa sem mutatja az általánosat, mindegyik valamiben kimagaslik.

A gyulai polgári életmódtörténeti múzeum abban tér el a korábbi példáktól, hogy egy szerencsésen fennmaradt ép háztartáson alapszik. Olyan emberek tárgyi és lakáskultúráját képviseli, akik a XIX. század 30-as éveitől a 80-asig a megyeszékhely mezőváros igazgatását, értelmiségét képviselték. Utcavonalra épített földszintes polgárházban laktak, amelyben négy utcai szoba van, további kettő vakszoba, azonkívül üvegszoba, fürdőszoba, konyha, kamra, pince, kocsiszín, istálló és egy szoba-konyha-kamrás cselédház tartozik hozzá. Az udvarban kút és kerti gloriett áll, néhány díszfa és cserje társaságában.

A házban fennmaradt a bútorokon, a családot ábrázoló kort jellemző portréfestményeken kívül, a kor otthonát ékesítő jellemző témájú festmények sora is. Megmaradt a tudományos igénnyel gyűjtött nagy létszámú könyvtár, a porcelánok, dísztárgyak, egyéni és különleges használati tárgyak, megőrződtek a ruhák, a lakástextilek, a régi fotók és üvegnegatívjaik, a családok levelezései és minden apró „csecsebecse", cukorkásdoboz, gyerekjáték, ami egy otthonban előfordulhatott.

A házban feltalált tárgyi anyag a család több ágának egyesült öröksége, de ugyanakkor a házasságkötések során az archív fotókról ismert tárgyak kiváltak az együttesből. Itt nem egy család életmódját képviselik a tárgyak, hanem a mindenkori gyulai értelmiségi polgárét. A család különböző ágai és generációi között előfordul kántor és orgonaművész, Erkel tanítója, nemzetőrparancsnok-kereskedő, megyei tiszti orvos — Damjanich orvosa, gyógyszerész, megyei pénzügyi igazgató, gombkötő, ügyvéd, megyei főügyész, takarékpénztár és több ipari egyesülés igazgatója, vezérigazgatója, katonatiszt és hadmérnök egyaránt.

A tárgykultúra úgy maradt fenn, hogy a Ladics család három fiatalabb tagja, László, György és Margit nem kötött házasságot. Életmódjuk a II. világháború után osztályhelyzetüknél fogva rendkívül visszafogott és befeléforduló volt. Inkább nélkülöztek, például villanyt alig használtak, gyertyával világítottak, de értékeiktől, a szellemi és iparművészeti értékektől nemigen váltak meg. Tudták tárgyaik történetét és fontosságát. Egyetemi felvételire készülő építészjelölteket, mérnökjelölteket készített fel Ladics György matematikából, és közben beavatta tanítványait a tárgyak szellemébe, múltjába.

Az egyetemisták által egyre szorgalmazott értékmentés, a családdal kötött életjáradékra alapozott végrendeleti szerződés megkötésével vált Gyula város feladatává.

A városban egyre jobban ismert és féltett otthont, Gortka István és Krasznahorkai Géza, a Városi Tanács dolgozói mutatták meg nekem 1977. őszén, mint Békés megye műemléki területi referensének. Az épület védetté nyilvánítását és a szerződést követően a helyreállítást részletrajzokkal és művezetéssel gondoztam. Az épületben lévő bútorok sokasága és a tárgyi anyag sokrétűsége kényszerített rá, hogy a velük kapcsolatos ismereteket elsajátítsam. Az épület építészeti helyreállításával párhuzamosan múzeumi forgatókönyvet készítettem a polgári életmódtörténeti múzeum berendezésére.

Az 1801. évi tűzvészben Gyulán 604 ház égett le. A városképet a gyors újjáépítés után, az utcavonallal párhuzamos beépítésű, a telkeken „L"-alakú földszintes polgárházak adták. A főtéren, a Kapus-hídfőben és egy út kettéválásánál néhány emeletes ház is épült, de azok nem váltak jellemzővé. A fában szegény Alföldön kevés volt az égetett tégla, ezért csak a tartófalakat építették téglából, a többi vályogtéglából vagy vertfallal készült. A Ladics-ház, a Jókai u. 4. sz. is úgy

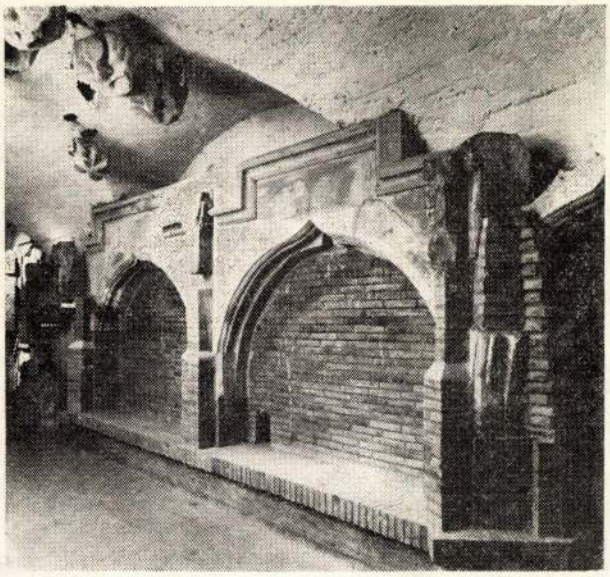

11.

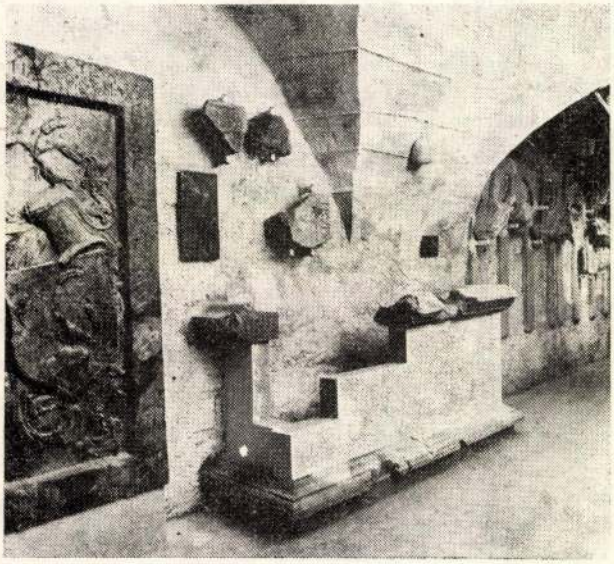

12.

rak mélyén és polcokon hevertek. Teljesen újnak vehetők a nagyobb felállítások, a hőegyüttesek bemutatása (mérműves ablakok, boltozatok, ülőfülkesor, tumba), amelyet számos különálló darabból lehetett összeállítani. Talán csak egyet sajnálhatunk, hogy egy több száz darabra szétesett, unicornisos címerű sírkövet egyenlőre nem állíthattunk ki, amely hosszadalmas összeválogatást, kőszobrász-restaurátori beavatkozást igényel még.

A gótikus kőkiállítás módszere is többféle, akárcsak a román-kori részben: van téglafalazatú kiegészítés (ülőfülke, támpillér), van fémlábas bemutatás (kapu), van fémkonzolokra szerelt vagy azzal megállított felhelyezés. Rekonstrukciós rajzok itt is szerepelnek. Az ablakok értelmező kiegészítése viszont más: a mérművek rajzolatát falra felhordott vakolással jeleztük, amelyen belül a lyukmotívumokat narancs színűre festettük, utalva az egykor bennük levő festett ablaküvegezésre. Az egész kőtáron belül a bemutatandó anyagot igyekeztünk „ritmikusan" elosztani: az anyag helyenként kevésbé sűrű, máshol zsúfoltabb. Elgondolásunk szerint ez is hozzájárul a kőkiállítás „befogadásához", érdekesebbé teszi az önmagában sokaknak száraz anyag élvezetét és gondolatok ébresztéséhez is hozzájárulhat.

A kétágú alsó kaszárnyaterem a keleti oldalra kivezető Setét-kapu kapualjából nyílik. A román és gótikus kőtár végigjárása után a Gergely-bástyába lehet kijutni (helyreállítása H. Nándori Klára tervei szerint készült el a kőtárral egyidőben). Innen az ágyútermek felé visz a látogatók útja, amelyben még további kőkiállítás is elképzelhető. A reneszánsz anyag bemutatására — többek között — szintén szükség van, akár a bástyákban, akár a Vár területén máshol (cipóosztóház?). Úgy véljük, hogy a kőkiállítások és a kiállítások egyáltalán megoszthatók kor és téma szerint, sőt így mondanak többet és jobban is élvezhetők, mint egyetlen nagy kiállításban. E bemutatásnak igen nagy a jelentőségük az egri Várban, ahol a középkori anyagból in situ viszonylag kevés áll, hiszen a XVI—XVII. századi erődkiépítésnek, valamint a város barokk kori újjáépítésének a középkori szinte minden áldozatul esett. A helyszínen az alaprajzon kívül csak csekély falmaradvány és kevés részlet mutatható be, e hiányt a kőtáraknak és a kőkiállításoknak kell pótolniuk.

Sedlmayr János

---

1. **Helyszínrajz az Egri Vár keleti oldalának Baldigoraféle védelmi rendszeréről: A Setét kapu B Alsó kaszárnyaterem C Gergely-bástya D Délkeleti fülesbástya E Románkori Székesegyház F Késő gótikus Székesegyház G Északkeleti fülesbástya**
2. **A földalatti kaszárnyaterem egyik ága, benne a román kori kőfaragványok új kiállítása**
4. **A Várszékesegyház elméleti rekonstrukciós rajzai: XII. és XIII. századi állapot**
5. **Falpillérfejezetek fémlábakon (I és U gerendákon) a román kori kőkiállítás V. sz. mezőjében. Középütt felállított oszlopkötegek**
6. **Összeállított ívsoros párkány, alatta lábazati párkány elemei a lebontott noszvaji templomból (X. sz. mezőben**
7. **Konzolos-íves párkány két alsó és egy felső fémkonzollal rögzítve**
8. **Rekonstruált kora gótikus mérműves ablak, felvakolt kiegészítés előtt. A boltmezőben szentélyboltozat felállított bordaívei**
9. **Gótikus kapu oszlopfejezete, vaslábakon**
10. **A XVIII. sz. falfelület részletterve (boltozati borívek, stb.) felállítása tégla alátámasztáson, ill. fémkonzolokon**
11. **Szt. István kápolna szentélyének két ülőfülkéjének darabjai, téglakiegészítésben. A mennyezeten a kápolna hálóboltozatának bordakereszteződései függnek**
12. **A Verebély-sírkő és egy püspök-tumba megmaradt részletei a gótikus kőkiállításban. Az előtte levő mezőben mérműves ablakok**

épült, hogy az utcai homlokzati fal és a tornác ív-pillérsora épült téglából, a többi fal vályogtégla volt.

A ház településképileg is jellemző. Földszintes 1800 körüli polgárház a Dél-Alföldön Gyulán és Baján található nagy számban.

A helyreállítást kutatás előzte meg. Az 1801-ben épült házon 1880-ig többször alakítottak, viszont 1880 után az állapotok mind építészetileg, mind pedig a berendezés lényegét illetően konzerválódtak.

A Jókai u. 4. számú ház, vagy régi jelével a 65-ös magyargyulai ház eredetileg városi jegyzői szolgálati lakásnak épült, és 1849 nyarán adták tanácsi határozattal magánkézbe, amikor ellensúlyozásképpen a tisztviselők fizetését lakbérhozzájárulással egészítették ki. A már Stojanovics Koszta nemzetőrparancsnok részére eladott házban, a korábbi lakó, Szakál Lajos jegyző, népies költő, mint bérlő látta Petőfi Sándort vendégül, amely eseményt emléktábla örökített meg.

A ház jegyzői laki korszakából több írott adat egyelőre nem került elő, azonban a falak megkutatása alapján kirajzolódik az akkori lakáskultúra is.

1977-ben a kiemelkedően pompás Százéves Cukrászda épülete mellett, szerényen húzódott meg a sima homlokzati felülettel egyszerű ablakkeretezéssel ellátott földszintes polgárház. A homlokzat egy 1870-es évek végét jelző puritán átöltöztetés nyomát mutatta, az elmúlt újabb száz év nedvesedési és pusztulási nyomaival. A hulló vakolat alatt látszott, hogy korábban a falsík felületén, egy láb egy hüvelyk ritmusban, a fal későbarokk sávozású volt. Az ablakközökben középen lizéna nyoma látszott. A szomszédos Reinhardt cukrászdáról készült 1860 körüli fotón, a rövidülésben lévő szomszédos polgárház homlokzatán látszott, hogy a lizénafők későcopf stílusú nagykonzollal voltak kialakítva, és az íves kapu a mai első szoba homlokzatánál volt. A vakolat további leverése után előkerült az elfalazott kosáríves kapunyílás, és periódushatár mutatkozott a mai második és harmadik szoba között. A vakolatleverés mutatta, hogy az egykori ház 26 méteres homlokzatának közepén kb. 10 cm mély kitűzési homorulat volt, amit az 1870-es években behelyezett és a régieknél nagyobb spalettás ablaktokokkal síkra korrigáltak, majd felhizlalt vakolattal kiegyengettek. A homlokzat helyreállításánál a meglévő 1870-es évekből való nyílászárókat megőriztük azok kilógása miatt a homorulatot nem mutattuk be. A falon az 1801. évi sávozott lizénás felületképzést állítottuk vissza. A régi íves kapu motívumát, az újabb ablaktokokat metsző absztrakcióval, vakolattal bemutattuk, és az 1870-es évek végi egyenes záródású eklektikus száraz kapubejárónál a vízszintes régi sávozást, ami ott is előkerült, végigfuttattuk. A kialakult homlokzat díszesebb, mint a legutóbbi és építészeti eszközeiből következtethetünk a tervező nevére is. Az uradalom tűzvész utáni jó kezű építésze Czigler Antal volt, aki a kastélyt restaurálta és kibővítette, a plébániaházat, a cukrászda épületét és több kisebb szolgálati uradalmi épületet épített. Mint jegyzői ház ez is az ő művei közé sorolható.

A Ladics-ház belsejében a díszítőfestések kutatását F. Monténvi Klára és Somorjay Selysette kezdték meg, majd Wietzl Antal és munkatársai folytatták, és restaurálták, ill. rekonstruálták. Az 1870-es évek végén kialakított 1-es szobában barna mustrás festés került elő, a 2-es szobában szürkéskék nagymustrás romantizáló festést találtak. A harmadik szobában, amely egykor a kétszobás utcai szárny 1801. évi állapotában a szalon volt, halványzöld alapon kőszínű empire lizénás csarnok enterieurt találtak. Érdekes a 4-es számú szoba, a sarokszoba festése is, mivel az is 1801. körül lehet. Gazdagon tagolt vörösmárvány párkányfestés alatt kék babos selyemkárpitot utánzó tipikus hálószoba festést tártak fel a művészettörténészek és restaurátorok. Itt a mennyezet is festett volt, hiszen az ágyból az jól szemlélhető. A mennyezeti festés nem egyidős a fallal, annál 60 évvel fiatalabb. A díszítőfestések helyreállításánál mérlegelés tárgya volt, hogy a különböző korú és stílusú fal- és mennyezetfestések egy szobán belül együtt élhetnek-e vagy sem. A 2-es és 3-as szobákban a mennyezet stílusa és színvilága összeegyeztethetetlen volt a fallal, ezért ott a mennyezetek fehérek maradtak.

A polgárház állapota igen rossz volt a végrendeleti szerződés aláírása idején. Korábbi rendezési tervek a ház elbontásával számoltak. A háznak a cukrászda felőli telekhatároló fala vályogból volt és lukas ereszcsatornák miatt egyes helyeken teljesen kimosódott, és kilyukadt, a kocsiszín, és az istálló kétharmada már korábban összedőlt, és elbontották. A szoba-konyhás-kamrás cselédházban a konyhát a kamrától határoló fal kidőlt, de a szabadkémény kupolájának háromnegyed része a „levegőben" megmaradt. A belső válaszfalaknál is alul a nedvesedés következtében kagylós kihullások voltak. A fedélszékek a főépületen és a cselédházon elfogadható állapotban voltak, csak egy-két ponton volt szükség megerősítésre.

Az épület varázsa abban is állt, hogy minden kilincs, zár, zsanir, rigli, csengő és egyéb építészeti műrészlet a belsőben eredeti állapotában megvolt, és az ablakok sajátos nyílásmódja a szellőztető bukóállás vaslatai, valamint a teljes nyári zsalugáterkészlet megmaradt. Ezért a helyreállítás alapelve volt a teljes részletértékanyag megőrzése. Óvakodtunk a cseréktől, a nagyobb bontással járó beavatkozástól. A feladatot nem adtuk nagy építőszervezet kezébe, hanem a pontról pontra való részhelyreállítás egymásutánját próbáltuk megvalósítani. A munkával a Városi Tanács Művelődési Osztálya Nánási János 55 év körüli, tapasztalt és a munka iránt nagy tiszteletet mutató kőművesmestert és brigádját bízta meg.

A helyreállítást az alápfalazással és falmegerősítéssel egybekötött talajnedvesség elleni szigeteléssel kezdték. Ennek során kicserélték az épület vályogból lévő határolófalát a sarokszobától a fürdőszoba közepéig, úgy, hogy közben a sarokszoba mennyezeti hajlatmotívuma a díszítőfestéssel együtt a fal fölött épen maradt.

1.

2.

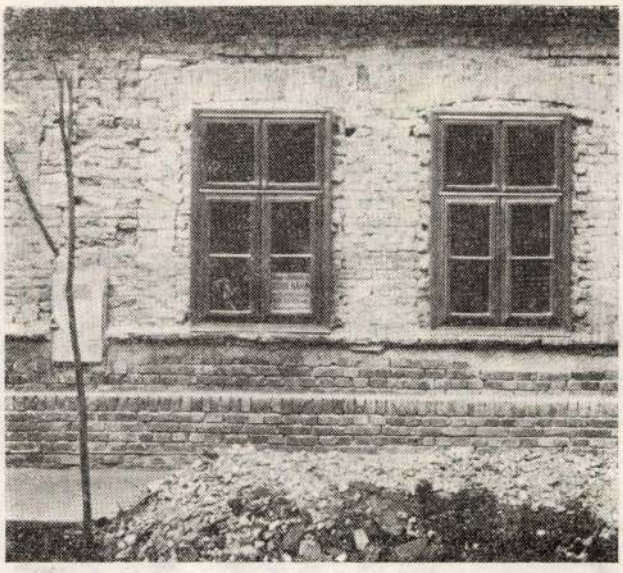

3.

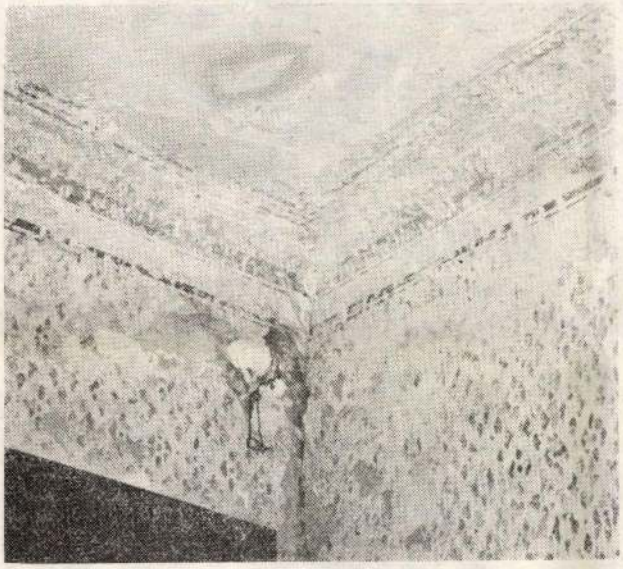

4.

5.

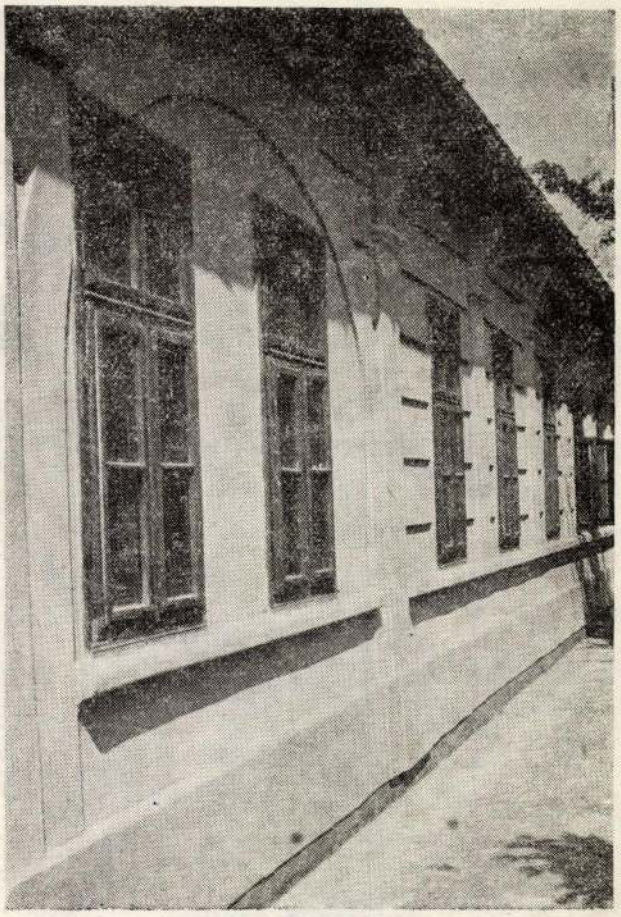

6.

7.

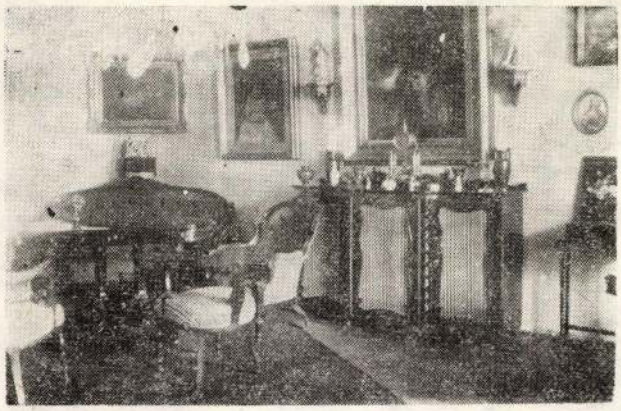

8.

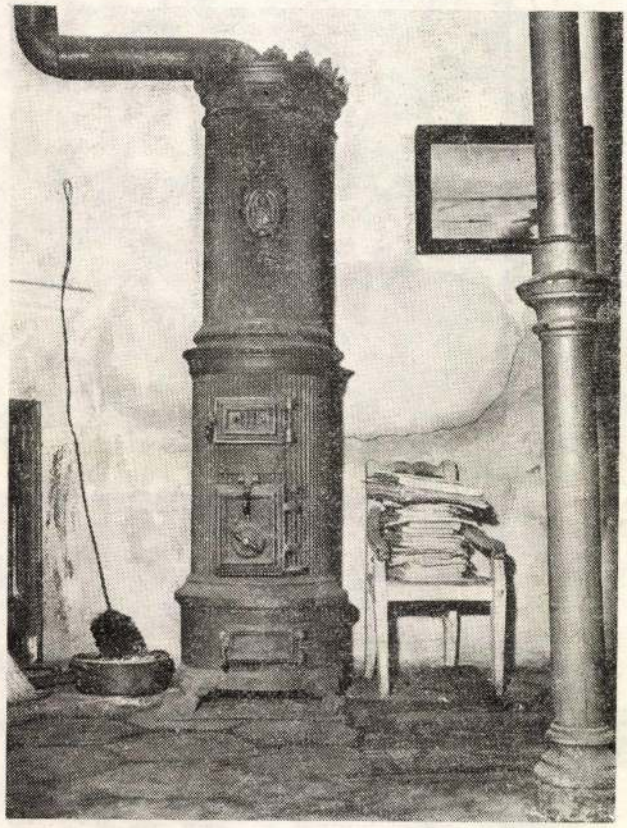

9.

10.

11.

Ez az óvatosság jellemezte Nánási mester brigádját a cselédház „lebegő" szabadkémény kupolájának kiegészítésénél és a kidőlt fal visszaállításánál. A kupola kiegészítés után az eredetileg megmaradt részen még a korom és a kátrány is ott van.

A kocsiszínt és az istállót eredeti állapotba visszaállítottuk. Az istálló hátsó utcai homlokzata kerítésként még állt. A jászolok helyét a hídlások megásása után tisztáztuk. A korabeli jászlat a szeghalmi református parókia istállójából szállítottuk át és építettük be. A szénabeadó ablakot a régi fotón nem láttuk, annak az utca felől kellett lennie, oda is helyeztük. A kocsiszínt a fali lenyomatok és az eredeti fotó alapján rekonstruáltuk.

A nyílászáróknál csak javítás történt, újonnan csak a pinceajtó és a cselédház egy-egy ajtaja készült. A régi hajópadlót a gombásodás miatt, a bútorok védelmében felszedtük, és helyette újat készítettek, de az új pallók csak 15 cm szélesek. A tornácfolyosó és az üvegszoba, valamint a konyha hatszögű kerámialapokkal volt burkolva, amit a mesterek újra raktak.

A polgári életmódtörténeti múzeum kialakításánál olyan épületbelső élményt kívánunk elérni, hogy a ház úgy mutatkozzék, amintha ma is laknának benne. Minden kályha, ami egyébként a fűtés egyedüli forrása működőképes lesz, a régi, három szobát fűtő ősközponti fűtéssel együtt. Működnie kell a fürdőszobának és a konyhának is. Az istálló alkalmas legyen ló fogadására és etetésére, a kocsiszín kocsijába ló fogható legyen. A ház zongorája szóljon, az órák működjenek, a szekrények tartalma feleljen meg az egykorinak,

és ritka alkalommal lépjen működésbe a régi kávéfőző is.

A feliratokat minimálisra szorítanánk, inkább ismertetőlapokat adnánk a kézbe, és száműznénk a múzeulógia minden absztrakt eszközét, a pódiumot, a tárlót és a tablót. Egyedül az első tornácfolyosón lennének fotók az archívfelvételek közül, és ott mutatnánk be képen a talált állapotot is.

A ház berendezése nemcsak a hagyatéki tárgyak enterieur-szerű elhelyezéssel való bemutatását célozza, hanem igyekszik rekonstruálni a szobák funkcióját is, egyben bemutatva a lakáshasználatot. Szobánként azonban törekszünk a stílusegységre. A bútorok és tárgyak, valamint a képek kapcsolatában az archív fotókon látottak és a talált állapot szerinti mikrokapcsolatot elevenítjük fel. A képek elhelyezésénél a szobák funkciója megkívánta ábrázolásokra is figyelemmel vagyunk.

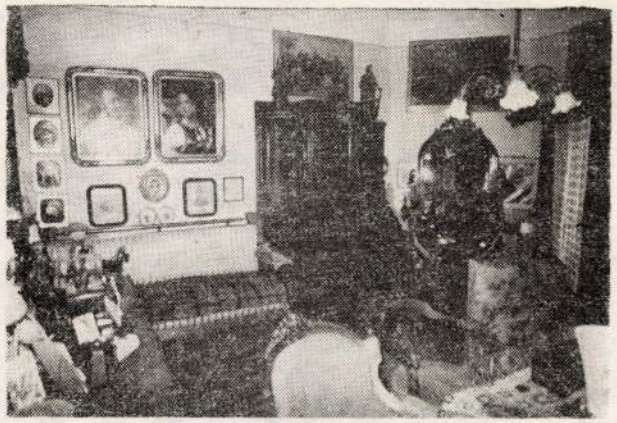

12.

A ház berendezésénél a legutóbbi legelegánsabb állapot rekonstruálására törekszünk, ami 1878. és 1880. között lehetett, amikor id. Ladics György megyei főépítész volt és otthonát ehhez méltóan építette ki, rendezte be, vásárolt bútorokat. A hagyatékban természetesen később csatlakozott bútorok is vannak. A szobák jelenthetik a család más ágainak életmódpillanatait is, mint például az 1840-es évek megyei tiszti orvosának, Csausz Lajosnak környezetét.

A házban lévő bútorok három művészeti korszakot képviselnek. Biedermeier stílusú a női szalon és a leányháló. A Lajos Fülöp féle neobarokk romantikus stílust az ebédlő és a szülői háló képviseli. Az 1870-es éveket pedig az úri szoba és a fiú háló idézi fel, de ide sorolható az üvegszoba berendezése is.

A ház 1801. évi állapotában az utca vonalán két szoba volt. A mai 3-as és 4-es számú. A 3-as volt a szalon, amely ünnepeken ebédlőül is szolgált. A 4-es volt a szülői háló, és nappali. Az 5-ös szoba volt a gyerekszoba, utána következett a konyha, ahol mostak, dézsában fürödtek, és hétköznap ettek is. Ez a konyha a falak vallomása szerint a 6-os szoba és a mai fél fürdőszoba területén volt.

13.

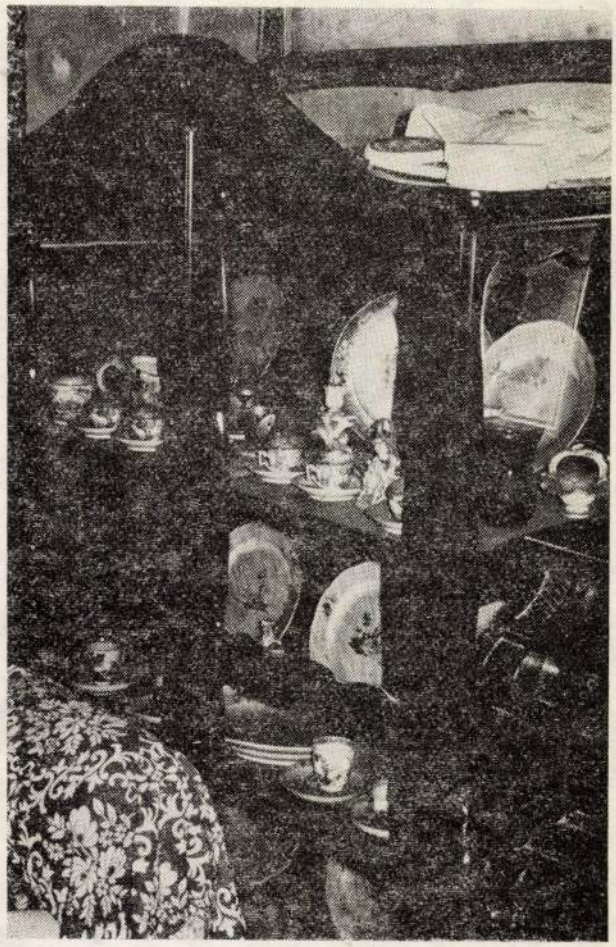

14.

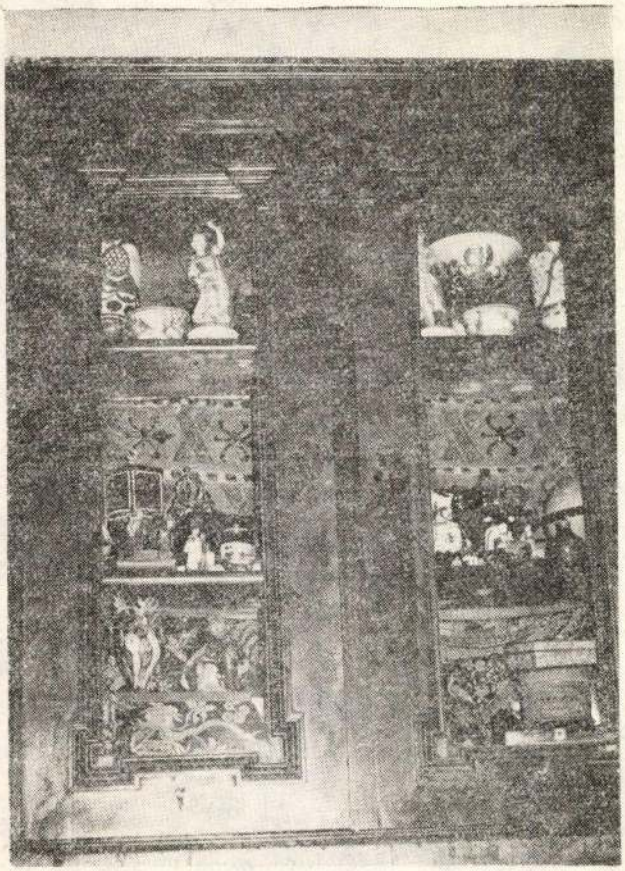

15.

16.

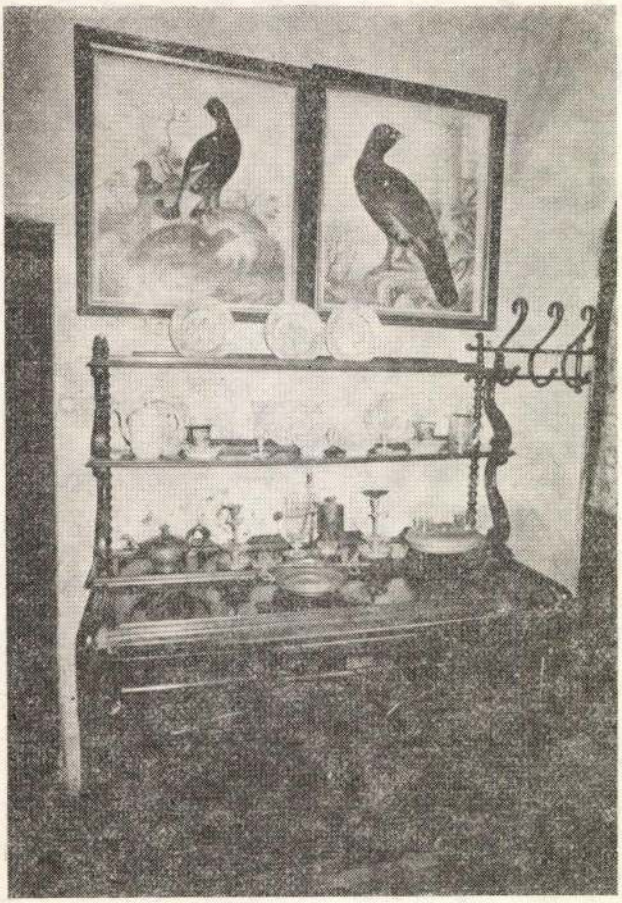

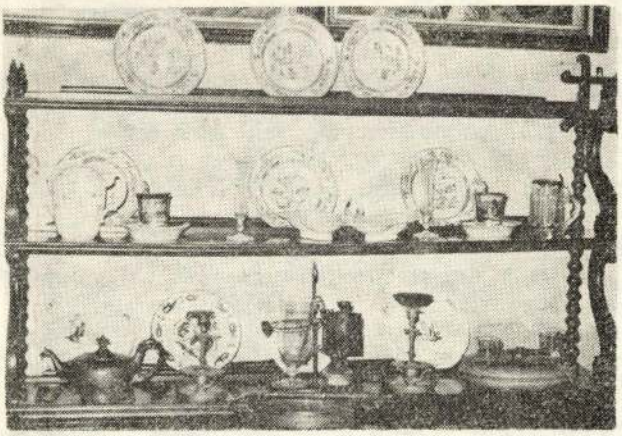

17.

18.

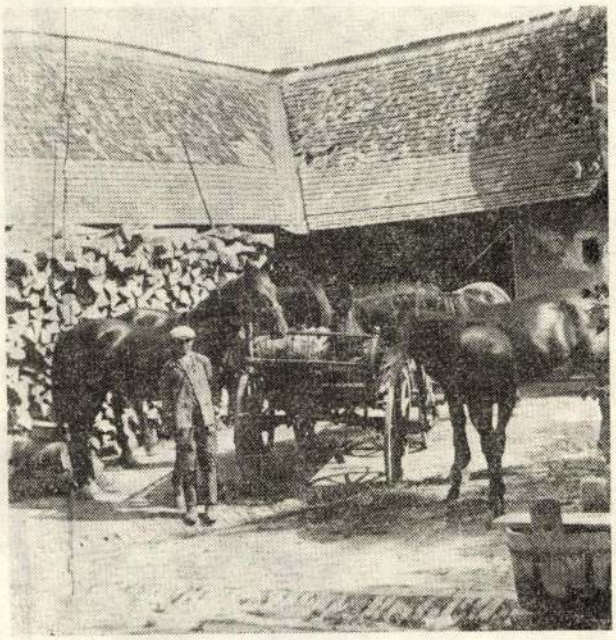

Az utána következő szoba, a mai konyha területén a belső személyzet lakhelye volt. A konyhának az utcától számítva a szokásos második helyiség helyett a harmadikban való elhelyezkedése általánosan jellemző volt a tűzvész utáni Gyulán. Erre sok példa van, Erkel Ferenc szülőházában is így volt. Még Czigler idejében beépült a ház teljes utcafrontja. Akkor három szobás lett az utcai front. A harmadik szoba ebédlő lehetett. Külön vált a szalon és az ebédlőfunkció. Ebben a periódusban a szárazkapu bejárótól balra még egy szoba volt, ami iroda vagy katonaszoba lehetett.

1863-at követően, amikor Ladics György feleségül vette Stojanovics Koszta, Krisztina nevű lányát és beköltöztek az épületbe, beüvegezték sűrű üvegosztású és tolószárnyas ablakkal a tornácot, és a folyosó hajlatában a saroknál konvex teret hoztak létre, az üvegszobát, amely télikert és nyári ebédlő szerepét töltötte be. A legutolsó építési periódus 1878 körül következett, amikor kicserélték az utcai ablakokat valamivel nagyobbakra, a negyedik szobát a többi háromhoz csatlakoztatták,

és a szárazkapu a ház szélére került. A konyha pedig már nem szabadkéményes, hanem csempével burkolt tűzhelyes konyha lett, és fürdőszobát is építettek a konyha mellett. Hat egymásba nyíló szobát alakítottak ki, ami által a konyha a lakás végére került, mint a korabeli fővárosi lakásokban annak idején.

A polgári életmódtörténeti múzeum ezt a legutolsó periódust idézi meg a következő térsorral. Az első szoba a ház védőjéé, a férfié. Az ún. „úri szoba" a férfi dolgozószobája, nappalija és vendégfogadó szobája. Itt kap helyet a könyvtár is, valamint a régi késöcopf stílusú tabernákulum szekrény, ahol a család iratait őrzik. Összejövetel alkalmával a nők külön vonulnak, ezért a 2-es szoba a női szalon szerepét tölti majd be biedermeier berendezésével, a falon a család nőtagjait idéző képekkel. Az egykori szalon, a 3-as szoba a legnagyobb. A konyhához való relatív közelsége miatt ebédlővé válik, ahol a Lajos Fülöp stílushoz igazodó pianínót is elhelyezzük. A 4-es szoba a szülői háló egyben a háziasszony nappali szobája is, ahol olvasgat és varrogat. A fiú háló, amelyen többen átjárnak, a hagyaték 1870-es évekből való fél garnitúrájával alakul ki, a lányháló egy biedermeier félgarnitúrát kapott. Mindhárom hálószobában elhelyezzük a mosdóasztalt, amelyet a fürdőszoba léte ellenére még használtak. A térsorban a fürdőszoba következik, amelyben csempeutánzatú festés (1878), eredeti fürdőkályha és csaptelepek találhatók. A konyha berendezése sajnos hiányos, 1880 körüli állapotot kell majd kialakítani.

A konyha előtti tornác volt a kisgyerekek játszóhelye, ott állítjuk ki a gyerekbútorokat, és a játékokat. Az üvegszobában nyári ebédlőt alakítunk ki a thonet bútorok felhasználásával.

Az első folyosón a múzeum fogadó, papucshúzó helye lesz, és a falon tanulmányozhatják a ház régi fotóit.

A cselédház konyháját és szobáját részben a paraszti élet bútorai, részben pedig a továbbadott régi polgári bútorok jellemzik majd. Sajnos, ezek berendezése nem maradt fenn.

A kertet a régi fotók alapján állítjuk helyre. A cikk írása idején 1987 augusztusában az épület csaknem készen van, de nincsen még berendezve, ezért a mellékelt fotókon a talált állapotokat tudjuk csak megmutatni, illetve az épület kutatás előtti és helyreállított állapotát láthatjuk. A mellékelt alaprajzon a berendezésre tett javaslatot láthatják. Lehet, hogy a gyakorlatban kisebb módosításokra lesz szükség.

Szinte minden városban kívánatos volna hasonló épület berendezése, a város ízének, hangulatának, egykori világának jobb megismerése céljából. Ki kellene választani minden városban a jellemző épületet erre a célra, ahogy sok magyar falunak már van életmódtörténeti múzeuma, tájháza.

Bugár-Mészáros Károly

---

1. **Gyula, Jókai u. 4., polgárház utcai hmlokzata feltárás előtt 1978-ban (F: Szilágyi Ferenc)**
2. **Gyula, Jókai u. 4., udvari homlokzata 1978-ban (F: Szilágyi F.)**
3. **Gyula, Jókai u. 4., elfalazott régi kapuja feltárás közben (F: BMK)**
4. **Gyula, Jókai u. 4., 4-es szobájában talált díszítőfestés (F: BMK)**
5. **Gyula, Jókai u. 4., a visszaállított és jelzett eredeti vakolatdíszek (F: BMK)**
6. **Gyula, Jókai u. 4., utcaképi kapcsolata a Százéves Cukrászda épületével 1987-ben (F: BMK)**
8. **Gyula, Jókai u. 4., (Árpád u. 3.) a bútorok a régi üvegnegatívokon**
7. **Gyula, Jókai u. 4., berendezés az archív fotón**
9. **Gyula, Jókai u. 4., az üvegszoba öntöttvas kályhája 1978-ban (F: SZ. F.)**
10. **Gyula, Jókai u. 4., részlet a családi könyvtárból 1978-ban (F: SZ. F.)**
11. **Gyula, Jókai u. 4., tárgyak az empire komódon (F: BMK)**
12. **Gyula, Jókai u. 4., a 4. szobában összezsúfolt bútorok 1978-ban (F: BMK)**
13. **Gyula, Jóki u. 4., tabernákulumszekrény 1800 körüli időből (F: BMK)**
14. **Gyula, Jókai u. 4., a porcelánok az 1860 körüli vitrinben (F: BMK)**
15. **Gyula, Jókai u. 4., apró kedves tárgyak az 1870 körüli üveges szekrényben (F: BMK)**
16. **Gyula, Jókai u. 4., tálas az ebédlőben (F: BMK)**
17. **Gyula, Jókai u. 4., edények az ebédlői tálason (F: BMK)**
18. **Gyula, Jókai u. 4., a kocsiszín és az istálló képe az üvegnegatívról**
19. **Gyula, Jókai u. 4., a polgármúzeum bebútorozási javaslata (Rajz: BMK)**

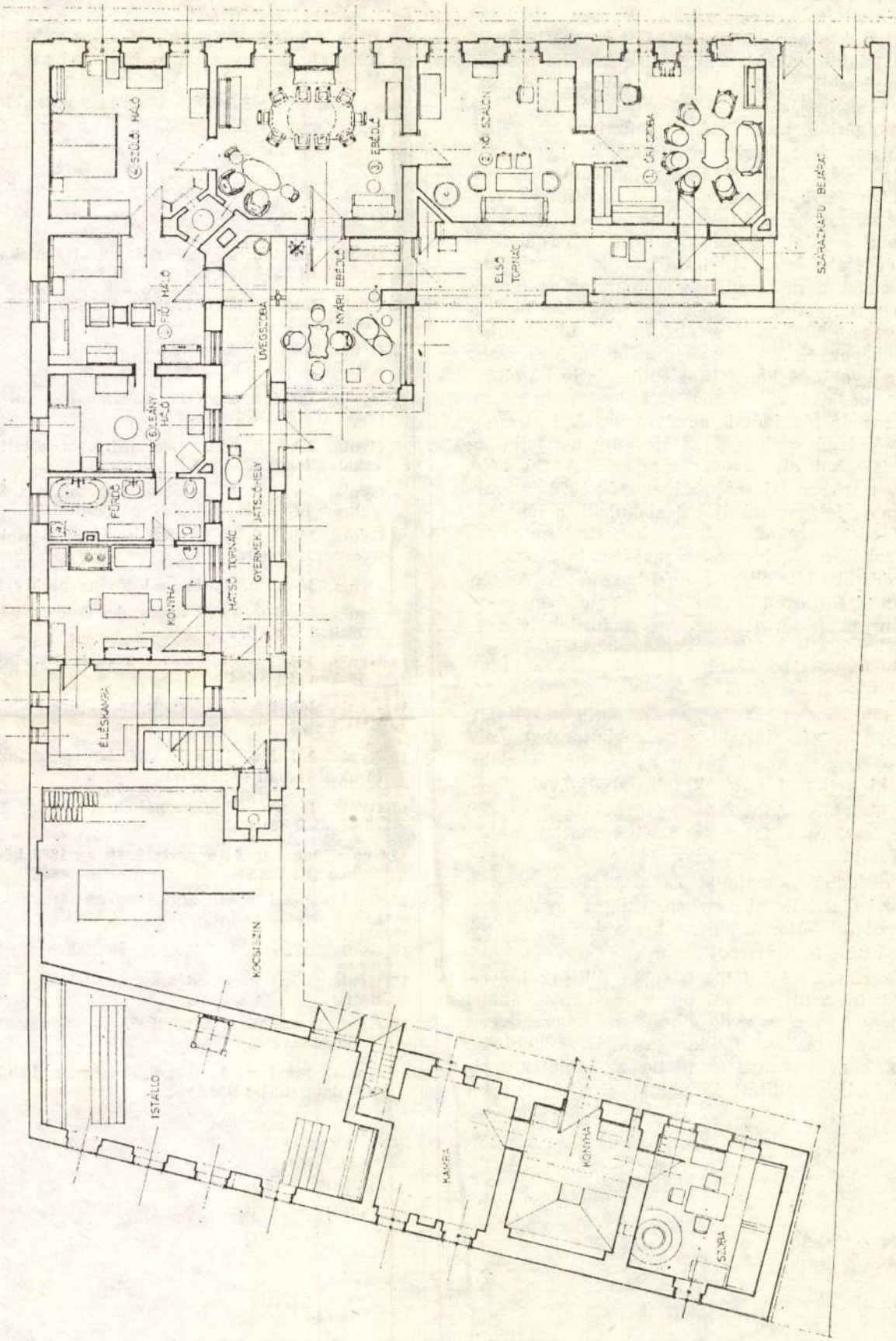
SZÁRAZKAPU BEJÁRAT
ELSŐ TORNÁC
NYÁRI EBÉDLŐ
ÜVEGSZOBA
HÁTSÓ TORNÁC
GYERMEK JÁTSZÓHELY
FÜRDŐ
KONYHA
ÉLÉSKAMRA
KOCSISZÍN
ISTÁLLÓ
KAMRA
KONYHA
SZOBA

19.

hunytat ritka polgári erényei s mély vallásossága átalános tisztelet és becsület tárgyává teszi; az ő tisztelete, mint embernek, számos ismerői emlékében él, mint gyöngéd szerető s feláldozó atya gyermekei és számos unokái előtt feledhetetlen. Nem volt ugyan nyilvános szerepében fényes hirnévnek tulajdonosa; de mint egyszerü polgára a honnak, hiven megfutotta a gondviselés által számára kijelölt ösvényt; ő ember volt a szónak legnemesebb értelmében. Áldás emlékére! *Repkényi.*

Faluvégen . . . . .

Faluvégen rozzant gunyhó,
Ajtajában öreg anyó:
Várja az áldott szerencsét,
S unatkozva tekinget szét.

Szép leányka tart feléje,
Vén anyó mosolyg eléje;
Jöszte, jöszte édes lányom,
Sorsodat majd kitalálom.

Örülj, mert szerencse vár rád,
Lesz sok pénzed, fényes ruhád.
Gazdag ur vágyik utánad,
S ha szereted, meg nem bánod!

„Tudom, kiről beszél néne,
Utálom őt, s nem kell pénze.
Senki nem bir oly erszénynyel,
Mely felérne az erénynyel!“

„Szóljon inkább kedvesemről,
Minő hir van a harcztérről?
Véres csatákkal álmodtam,
Oh él-e még imádottam?“

Öregasszony kártyát kever,
Szép leányka félve emel.
„No várj, mindjárt tudni fogod,
Jegyesed mily sorsban forog.

„Levelet kapsz holnap reggel,
De korán sem örömhirrel.
Szomoruság lesz ott irva,
Jegyesedet halál birja!

Szép leányka összeborzad
És sikoltva szivéhez kap.
„Oh, hát oly sötét a végzet,
Mit az ég szivemre mérhet.“

S hazatérve letérdepel,
Imádkozik egész éjjel.
„Nagy Isten, tartsd meg nekem őt.
S balsorsban adj türni erőt.“

Lassan, lassan mulik az éj,
A nap olyan szomorun kél.
Mintha bú hirnöke lenne,
Gyászthozó hű szerelemre.

Hah! mi zaj ez, ki kopogott?
A postás levelet hozott.
Veres pecsét látszik rajta,
Remélj, remélj szép leányka.

S mig kinos öt percz eljárna,
Végre a levél feltárva.
Lányka olvas, s vére megáll,
Oh, rémes hir . . . halál . . . halál! . . .

Sirni nem tud, szive szorul,
Ájultan a földre borul . . . .
Nem is eszmél soha többé,
Nemes szive repedt ketté . . .

Hű szerelem tört virága,
Szép lelked az égbe szálla.
És te rémes halálmadár,
Vén anyó, rád milyen sors vár? . .

Németh János.

Tollrajzok a tengeri életből.

(Folytatás).

Az, ki eddig a szót vivé, Nico volt, csaknem egy öles legény a cattaroi hegyekből. Gyermekkorától hozzá szokva a montenegróiak elleni vérengzésekhez, mik azon időben csaknem mindennapi események voltak: a hajón is szilaj bátorságával s athlétai erejével — a különben is derék s első rangu matróz — társai felett azon felsőséget gyakorlá, mit itt ily előnyök rendesen nyujtani szoktak.

Drago hideg megvetése őt sérté leginkább, s most, italtól kigyult arczczal löké félre társait s pár lépést előre téve, kiáltá:

— S ez hát végszavad, öreg?!

Az öreg, válasz helyett csak kezével intett, folyton a láthatárba mélyedve.

— Jól van, *vecchio rimbambito!* ha neked nincs reánk szükséged, nekünk sincs reád — itt veszsz! De a kapitány s Gino velünk jő!

— Ha a parancsnok el akarná hagyni hajóját, nem várná tőletek a tanácsot. Az ő akaratja, hogy maradjunk.

— Erre csak te vetted reá, vastag nyaku vénség! de nekik velünk kell jöniek, ha erővel viszszük is!

E szavakat Nico azon fenyegető dühvel kiáltá, melyet tett szokott követni.

Drago erre megfordult s kimért apró léptekkel közeledett a szólóhoz, s ennek egy arasznyi távolságról szemeközé nézve, kérdé:

— S ki lesz az, ki kezét merné reá tenni?

— Én! kiáltott ez, kezével indulatosan mellére ütve.

— Hm, öcsém! nehéz innen az ut odáig — válaszolt az öreg a kormány felé mutatva — itt visz az mellemen keresztül, ez pedig egyes embernek még mindig tudott ellentállni, bár ki fia volt is az.

— Ne ingerelj, öreg, mert olyat teszek, hogy megbánhatom; de láss utána, hogy induljunk, mig nem késő.

— Már mondtam, hogy menjetek Isten hirével! ki tart vissza?

E perczben egy szélroham, mint a vihar elő-sóhajtása huzódott a légen át, a vitorlákat ellenirányban összerázva egy perczig, aztán ismét minden csöndes lön.

A közelitő vésznek e csaknem csalhatlan jele, nem hagyott a tanakodásra időt.

— A perczek meg vannak számlálva — kiáltott Nico. Mig ki nem tör a vihar, készen kell lennünk a csónakokkal. Utánam!

S ezzel a legénység a csónakokhoz rohant s azokban a vitorlákat, evezőket, egy hordócska vizet, eleséget s egymás holmijukat beledobva, a kiemeléshez fogtak. Szokott ügyességük ily zavart állapotban sem hagyá el, s a bárka, az illető csigák segélyével a hajó párkányára ugy volt helyezve, hogy onnan egy mozditással a vizbe lökhető vala.

Egy második — az elsőhöz hasonló szélroham, ujabban sietésre inté, a készülődés által még jobban felingerült s minden áron menekülni ohajtó legénységet.

— S most a kapitányhoz! kiáltott Nico — ő és Gino velünk kell, hogy jöjenek. Tudom én, hogy mi tartja őket vissza — folytatá, mintegy megerősitni törekedve társait határzatukban; — ha nem *saját* hajója volna, már rég sorsára bizta volna; de igy, mig a farpadló nem sülyed talpa alatt, még megmenteni reméli, pedig erre bizony keresztet vethet ám. Jerünk!

S ezzel ismét a farpadló felé tolongtak, nem — mint előbb — határzatlanul, de szilaj biztossággal. Egyik sem gondolt már arra, hogy sapkáját levegye, s az emlitett kis lépcsőn is, rohanva haladtak fel.

Drago, a többször emlitett födélzeti lak ajtajától kissé jobbra s igy a lépcsőtől csak pár lépésnyi távolban állt, reájuk várva. Most egy lépést tett előre s azt kérdé tőlük:

— Mit akartok itt fiuk?

— Hozzád nincs szavunk, öreg — szólt Nico erőtetett nyugottsággal. Mi a kapitányért jövünk, neki velünk kell jönie!

— Már mondtam, hogy hol van az ut, mely odáig vezet. Itt kell, hogy áttörj! s ezzel az öreg egy lépést közeledve s inkább a szokás, mint a kor által meghajlott termetét kiegyenesitve, széles mellével mintegy oszlop állott meg a legénység előtt.

Az öregnek e föllépésében volt valami oly elszántság s kihivással párosult nyugalom, mely vagy lefegyverez vagy tettre hí.

A legénység meghökkenve hátrált egy lépést s csaknem lélekzetét fojtá vissza.

Csak Nico nem mozdult helyéből; kigyult vonásait most a düh halványsága önté el s elfojtott hangon kiálta:

— Ez hát végszavad, öreg?!

— Isten engem ugy segéljen! volt a válasz.

— Legyen tehát!

S az éj derengő homályában, Nico magasra emelt jobbjában megvillant a kés. Az elszörnyedés egy hangja tört elő a legénység közöl, de azon perczben, midőn a csapás hullófélben volt, már tiz kar ragadá meg s tartá vissza azt.

A legénység e végletre nem volt elkészülve.

A csaknem tetté vált bün, egész iszonyában tünt most fel előttük, s maga Nico is ellentállás nélkül engedé kicsavartatni kezéből a gyilkolásra szánt kést.

Siri csend lön: mintha egy büntető szellem itéletére vártak volna.

Most egy tiszta, gyermekiesen csengő hang tört elő a födélzeti kis lakból. Ginóé volt, ki Madonna előtt térdelve az Ur imádságát fennszóval rebegé. Őt a zaj csak vége felé verte fel, kimerültsége hozta mély álmából. Midőn magához tért, egy perczig még álmodni vélt, a mikor kedvelt bátyja előtt a legénységet oly fenyegető állásban látta, s mielőtt felfoghatta volna a helyzetet, már a kést látta magasan villogni; de azon perczben a csapás már föl is volt fogva. Ő szive vonzalmát követve borult le a Madonna előtt, hálatelten rebegve imáját.

Mindenki oda pillantott.

A legénység hangulata, a valláshozi ragaszkodás s főleg a vallásosság iránti elfogultság, ez egyszerü eseményt büvös hatásuvá tevé.

Egymásután borultak térdre a fiuk s a meggátolt bün édes

33-ik szám. Kilenczedik évi folyam.

Vasárnapi Ujság.

Pest, augusztus 17-én 1862.

A **Vasárnapi Ujság** hetenkint egyszer nagy negyedrétben 1½ iven jelenik meg. **Előfizetési dij** Buda-Pesten **házhoz küldve** vagy **postai uton** külön a **Vasárnapi Ujságra** félévre **3 ft.**, a **Politikai Ujdonságokkal együtt 5 ft. ujpénzben.** — Az előfizetési dij a Vasárnapi Ujság kiadó-hivatalához (Pest, egyetem-utcza 4. szám) bérmentve utasitandó (Szerkesztőségi iroda: egyetem-utcza 4. szám, 2-ik emelet.)

Czigler Antal.

Egy derék iparos hazánkfia emlékének szenteljük e sorokat, ki becsülettel állotta meg helyét s embertársainak áldása között távozott körükből.

Május végnapján kisérte Gyulán szép számu közönség id. Czigler Antalt az örök nyugodalomra. Őszinte részvét, és mély becsüléssel párosult fájdalom között váltunk meg a 95 éves aggastyán földi maradványaitól. Ő, ki három nemzedéket tulélt, kénytelen volt végre szintén leróni a halandóság adóját. Meglehet, kevesek előtt lesz ismeretes e név; de nem is egyedül azok kedveért látnak e sorok napvilágot, kik szerencsések voltak őt személyesen ismerni. Ezek ugyis csak tisztelettel emlékeznek az öreg urra. Czélom az: hogy azoknak, kik helyi vagy más egyéb viszonyaik miatt őt nem ismerték, jelen soraimmal bemutassam, mint egy ritka becsületes és munkás férfiut, ki szerényen megvonulva, lankadatlan munkált, gyüjtött, segitett, fáradott s bár külföldi eredetü családból származik, mind végig e haza hü fia volt.

Czigler Antal bevándorlott sveiczi család sarjadéka, született 1767-ben jun. 13-án Cserevitsen, Szerémmegye egyik mezővárosában. II. József császár alatt az utolsó török háboruban jelen volt Belgrád (1789. okt. 9.) és Szendrő ostrománál. E váraknak a vitéz Laudon tábornok általi bevétele után szülővárosa által a katonai szijgyártó-legénységnek felügyeletével bizatott meg.

Később a technikai szaknak szentelvén magát, Pestre ment, s ott a Rókus-kórháznál, mint másodfelügyelő alkalmaztatott, a honnan a gyulai nagy tüzvész után, mely ugyszólván az egész várost elhamvasztotta (1801.) a nevezett városba hivatott gr. Wenckheim Ferencz által a szintén leégett urasági kastély megujitására. A mesteri jogot megnyervén, e vidéken müködött ő aztán állandóan, mint épitész, ernyedetlen munkásságban, egész f. évi május 29-kén bekövetkezett halálaig. Tettdús élete folytán épitett 25 templomot, köztük a nagyszerü csabai evang. egyházat. Egész Békés, és részben Arad-, Bihar- és Hevesmegyékben majd minden nyilvános és más nevezetesebb lakház és gazdasági épület, nemkülönben a mehádiai Herkules-fürdőkben a Ferencz udvar az ő müve.

CZIGLER ANTAL

Rendes lakása Gyulán volt ugyan, de mégis életének legtöbb s legszebb napját Kigyóson töltötte id. gr. Wenckheim Józsefnél és később ennek Krisztina leányánál; ez uraságnak szakadatlanul 60 éven keresztül volt épitőmestere. Egyik kirándulásakor épen e pusztán találta öt a halál is. Müvészete gyakorlatán kivül gazdászattal, de különösen marhatenyésztéssel is foglalkozott, és számos éven keresztül gabona- és sertéskereskedést is üzött.

Különösen jellemzi Cziglert a lankadatlan tevékenység és egész az önfeláldozásig kész emberszeretet. Két ritka és becsülendö tulajdon, különösen korunkban, hol az önzés mindig nagyobb arányokban nyilatkozik. Ez aggastyán végnapjaiban is oly tevékenységet fejtett ki, mely számtalan fiatalabb embert megszégyenit. Télen nyáron 4 órakor kelt föl. Rajta is beteljesedett, hogy a ki korán kel, aranyat nyer, mert munkásságának jutalma hosszu élet lett, olyan hosszu, mely napjainkban a legnagyobb ritkaságok közé tartozik, s apróbb kellemetlenségeket kivéve, egész életén át nem volt beteg, és szemüveg nélkül olvasott.

Minö emberszerető volt, kitetszik nagyszerü segélyezéseiből a nagy éhségkor (1817. és 1818.), a midőn is több száz köbölre menő életet osztott ki a szükölködők között, s különben is akkor volt legnagyobb öröme, ha másokat pénzzel, tanácscsal vagy más egyéb módon segithetett. Nem feledkezett meg Isten dicsöségéről sem, a többi között mutatja ezt a gyulai szentháromság-kápolna előtt általa felállittatott csinos kereszt bronzfeszülettel. — Ritka jószivüségének tulajdonitható, hogy agg napjaiban, midőn már jól érdemlett nyugalmát élvezheté vala, daczára egykori jókora vagyonának, majdnem a mindennapi szükséggel küzdött. Az el-

M.D.K.

Czigler Géza, (bpesti) építész

Terwei nyomán épül fel Gömör vármegye új szérháza Rimaszombaton.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1900. XXI évf.

Jul. 11. sz. 4. old.

az a deli ifjú? A burnusza fehér, mint hold-
ággal a bárányfelhők szegélye, a szeme meg
kete és rejtélyes, mint Miriám kútjának a leg-
hélye.

Az asszony már tudósabb volt, mint Tán-
chum ifiúr szolgája. Preciz részletezéssel vála-
szolt.

— Apád tanítványa ő — felelte. — A leg-
előkelőbb ifjak egyike; atyja a Hetvenes-bíróság
tagja és Jeruzsálem egyik leggazdagabb embere.
Az ifjúra is nagy és díszes jövő vár és sok jábnéi
leánynak vérrózsa gyúl ki az arcán, ha emlege-
tik előtte Tánchumot.

Dinah arcán is nyílt rózsa, mikor a rákövet-
kező napon megint találkozott az ifjúval a liget-
ben és a Szerelem nemtője tapsolt. Tánchum
szívében illat és Dinah orcáin rózsa: benne van a
vágásban a szerelem aranyos szekere és simán
gördül előre a cél felé.

Tánchum másnap reggel azzal készült a
ligetbe, hogy megszólítja az idegen hölgyet, kit
az első találkozás óta szüntelenül maga előtt
látott; kivel reggeltől estélig álmodott s kihez es-
tétől reggelig vágyainak sóhajtásait küldte.

De feleúton utólérte a szolgája.

— Térj vissza, parancsolóm, — mondta. —
Üzent rabbi Ábáhu, tisztelettel említtessék a
neve, hogy ma folytatja előadásait, tehát fordulj
meg.

Tánchum, bár kelletlenül, megfordult és
mestere házába ment, hogy az előadást hallgassa.
Nagy tiszteletlenség lett volna a mester és vétek
az Isten ellen, ha semmibe véve a hiradást, ki-
ment volna a ligetbe, hogy ott leányt várjon.

Elfoglalta helyét a teremben és maga elé
merengve várta a mestert. Hogy figyelmetlen és
szórakozott lesz, attól félt. Mi érdekfeszítő új
dolgokról beszélhet, hogy lekösse a figyelmemet?
— gondolta. — Azt mondja az Irás, hogy igyad
a mestered szavát, mint a homokos talaj a vizet...
De figyelhetek-e vajjon a szavára, ha a lelkem
annál a csodálatos leánynál van?!

Végre bejött a mester és azzal kezdte:

— Ma a csókokról fogok beszélni, fiaim.

Nagy mozgás támadt a teremben, mint a mé-
hek közt, mikor új illatot éreznek.

— A csókokról, ah! — gondolta Tánchum és
egy ajakpár piroslott előtte, mely szebb volt, mint
a gránátalma, mint a cseresznye. — A csókokról
fog beszélni, figyeljünk... és mint a fujtatóval
élesztett parázs, úgy lángoltak fekete szemei.

— Van többféle csók — kezdte a mester, —
de csak három olyan csók van, mely Istennek is
tetszhetik, fiaim. A többi mind oktalan és balga,
Istennek nemtetsző üresség és aki megkívánja,
tudatosan vétkezik. Óvakodjatok hát, hogy bűnbe
ne essetek, fiaim.

— Halljuk — hallatszott többfelől is. — A
három csók közt lesz az is, amelyre én gondolok
— tünődött Tánchum.

lelkes harcosa a magyar iparművészet érdekeinek. Ezért az iparművészeti társulatnak minden egyes tagja, az egyesület összesége, a mai rendkívüli közgyűlésen is mély megindulással ad kifejezést ama bánatának, mely a társulatot Czigler Győző elhalálozása által érte és elhatározza, hogy emléke a mai közgyűlés jegyzőkönyvében megörökíttessék, hogy például szolgáljon az utókornak, miként kell nemes, hazafias törekvéseinket támogatni, és hogy a csüggedők bátorságot szerezzenek a további küzdelmekre s munkásságra, amelyet immár virulásnak indult társulatunk minden igaz hazafitól méltán megkövetelhet.

A világ nagy építőmesterének áldása kísérje Czigler Győző emlékét!

A magyarok istenének segedelme legyen velünk!

KÜLÖNFÉLÉK.

TISZTELT OLVASÓINKHOZ. A Magyar Iparművészet jelen számát szokatlan bő terjedelemben adhattuk ki. Ezt annak köszönjük, hogy a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr ő nagyméltósága külön segélyt engedélyezett arra a célra, hogy a Divald Kornélnak, a hazai iparművészet szempontjából annyira érdekes tanulmányát s az ahhoz tartozó becses illusztratív anyagot egyszerre, egy füzet keretében közzéadhassuk. Ezért e helyen, — azt, hiszszük szólhatunk t. olvasóink nevében is, — hálánkat fejezzük ki ő nagyméltóságának hathatós támogatásáért.

A szerkesztőség.

AZ IPARMŰVÉSZETI ISKOLA JUBILÁRIS KIÁLLÍTÁSA. Mindjobban kialakulnak az arányai annak a nagyszabásu kiállításnak, amelyet az iparművészeti iskola, fennállásának 25-dik évfordulója alkalmából, f. évi oktober havában az iparművészeti múzeum földszinti helyiségeiben rendez. A helyiségek átengedését a múzeum igazgatósága már készségesen biztosította s a tanári kar nagy lelkesedéssel dolgozik az iskola mai színvonalát illusztráló kiállítási anyag szervezésén és rendezésén. A kiállításban a csak nem régen szervezett *esti tanfolyam* is képviselve lesz.

A kiállításnak egyik legérdekesebb része az iskola *volt* tanulóinak kiállítása lesz, amelyben résztvesznek az iskolának majdnem összes volt tanítványai, akik a művészetben vagy műiparban számottevőbb munkálkodást fejtettek ki. Számos jeles művészszel és művészi iparossal fogunk ott találkozni, akik manapság szakmáiknak előkelő képviselői és akik első tanulmányaikat az iparművészeti iskolában tették. Sőt egyes mesterek és gyárak is a legnagyobb készséggel megengedték, hogy alkalmazottaik a kiállításban résztvehessenek. Így pl. a Zsolnay-gyárak vezetősége az ott működő és az iparművészeti iskolában tanult művészeknek egy kollektiv csoportban való részvételét nagy áldozatkészséggel biztosította.

Az egy heti időtartamra tervezett kiállítás október hó közepén nyílik meg.

OLIÉGI KIÁLLÍTÁSON, amely április hó 27-dikén nyílik meg, a magyar művészi iparosoknak egy csoportja is részt vesz. E csoport előkészitő tanácskozásainak vezetésére Szterényi József miniszteri tanácsost kérte fel. Az anyag összegyűjtésében Saxlehner Andor belga főkonzul és Koperly Döme, a M. Kereskedelmi R.T. cégvezetője fáradozott. A rendezés munkáját Faragó Ödön tanár vezeti.

ÉREM- ÉS PLAKETT-GYŰJTEMÉNY az Iparművészeti Múzeumban. Az Orsz. Magyar Iparművészeti Múzeum becses érem- és plakett-gyűjteményét Steiner Ferenc gyáros újabban ismét 52 művészi értékű darabbal gyarapította. 96 darabból álló gyönyörű gyűjteményét letétkép már régebben átadta a múzeumnak, most ez újabb letéttel kiegészítette a korábbi sorozatot. A legjelesebb művészek egy vagy több darabbal vannak képviselve. A franciák közül Baudichon, Borrél, Bottée, Coudray, Dupuis, Langrage, Patey, Rivet, Roty, Saliers, Yensesse, a németek közül: Marschall, Pawlik, Schaefer, Scharff, Tautenheyn, a magyarok közül Telcs Ede ilynemű műveiből áll a gyűjtemény, közülök nem egy valódi remekmű. Ez érmek és plakettek az Iparművészeti Múzeum első emeleti saroktermében láthatók.

Sovinoval járt Rómában és különösen Palladionak az alapot és a tudást későbbi munkájuk létesitéséhez.

Ezért oly nagyszabásuak, világosak és szívhez szólók a reneszánsz mesterek épitményei.

Mennyivel kevesebb szóval tudja a szónok gondolatait és eszméit kifejteni, annyival hatásosabb lesz beszéde. Így van ez az arhitekturával is.

Milyen más ez ma! Amikor a részletek tömkelegében, azok helytelen csoportosításában, erőszakkal felidézett alkalmazásában elvész az épület váza, elkallódik az árnyékhatás, megszünik a dimenzió, elapróztatik a térhatás s az építészekből filigran munkások és játékszerkészítők lesznek. Még visszaemlékezem azokra az időkre, – alig két évtizeddel ezelőtt volt, — amikor bútorok, szekrények helyett házakat terveztek, és most házak helyett monstrosus szekrényeket építenek, melyeket érthetetlen faragványokkal raknak meg.

Ezen elhibázott és az építés fogalmával ellenkező törekvések idejében a Hansen szellemét követő építészekben azon őrszemeket üdvözlöm, kiknek mai napjainkban komoly hivatást kell teljesíteniök.

Ilyen volt Czigler Győző mint építész. Nem engedett a csábításnak, nem akart modern lenni, nem akart divatos lenni, hogy feltünjék, mint a divat hölgyei. Ő jól épített. Fáradhatatlan munkásságának nagy részét tanári hivatása foglalta el. 1887 óta a királyi József-müegyetemen, mint az ókori építészet tanára működött, hol korán bekövetkezett haláláig tanártársainak nagyrabecsülését és hallgatói igaz szeretetét és ragaszkodását érdemelte ki. A legnagyobb tevékenységet és bámulatos sikereket a közpályán fejtette ki és érte el. Ybl Miklós halála után 1891-ben a magyar mérnök- és építész-egylet műépitészi szakosztályának elnökévé választatik meg s 1894-ben a magyar tehnikus kar a magyar mérnök- és építész-egylet elnöki tisztére emeli.

A tehnikus kar vezetésében, annak érdekeinek és poziciójának előbbrevitelében soha el nem felejthető érdemeket szerzett. Kartársai bizalommal és szeretettel csoportosultak körüle és rövid időközben még másodszor is az elnöki székbe ültetik. Hat évi elnöki tevékenysége után pedig a Magyar Mérnök- és Épitész-Egylet tiszteletbeli tagjává választják. Ő alapította meg az anyagvizsgálók magyar egyesületét 1897-ben. Mint ezen egyesületnek elnöke az 1901. évben Budapesten megtartott nemzetközi anyagvizsgáló kongresszus hazánk tehnikai és kulturális érdekeinek a külföldről idesereglett szakférfiak előtt is rendkívül nagy szolgálatot tett. Buzgó tagja volt az orsz. képzőművészeti tanácsnak, a műemlékek orsz. bizottságának. Elnöke volt a IX. ker. Polgári Körnek. Munkálkodott, fáradozott és alkotott lépten-nyomon és pedig mindig mint igaz és egész ember. Szíve nagy volt és nemes; mindenkin segített, mindenki ügyét magáévá tette. Igaz ember volt lefelé, energikus bárki igaz ügyének védelmében és szerény saját érdekeinek követelésében. És mégis mennyi keserű csalódás érte éppen őt, s nem ritkán azok részéről, kik neki hálával tartoztak volna! Ez neki különösen az utóbbi években sok keserűséget okozott s tudom, hogy voltak órái, melyekben magát reményeiben csalódva, érzelmeiben mélyen sértve gondolá és megbánta a tevékenységet, melynek életét szentelé. Nagy körben működve, szükségképpen sok emberrel jön érintkezésbe, s az emberek nagy tömege csakugyan nem tartozik azon tárgyak közé, melyek jobban ismerve, nyernek. Ő pedig magas célokat tűzve maga elé, igen sokat követelt magától. Így tehát magamagával sohasem lehetett megelégedve, s nem érhette el a középszerű emberek boldogulásának nagy forrását, az önmegelégedést. Nem volt elég filozófus ahhoz, hogy a mindenféle támadások súlyát a kellő mértékre redukálhassa. Intenziv és sokoldalú munkássága talán meg sem engedte, hogy poziciójának társadalmunkban eme mindennapi kinövéseivel foglalkozzék és megszívlelje báró Eötvös Józsefnek éppen ő reá vonatkoztatható kitünő mondását: „Ki a világon kitünő helyzetet foglal el, vagy ilyen után vágyódik, mindenekelőtt egyet tartson szeme előtt s ez az, hogy azok között, kik állásra nézve hozzá legközelebb állanak, soha népszerű nem lesz, s hogy nagyobb balgatagságot nem is követhet el, mint midőn saját osztálya véleményét különösen tekintetbe veszi.“

Ez volt Czigler Győző az épitész, a tanár, az ember. Ez volt a mi büszkeségünk a mi pártfogónk, a mi munkásunk, társulatunknak felejthetetlen alelnöke. Ilyen volt ő munkásságában és szenvedéseiben. Az egyikben fáradhatatlan, a másikban türelmes, de mindvégig

Hansen-iskolában nyerte. Alig, hogy tanulmányait befejezte, atyja 1871-ben meghalt, s a fiatal 21 éves Czigler Győzőre hárult a nehéz feladat, hogy atyja megkezdett munkáit, azok közt a borosjenői Rákóczy-vár epítését befejezze. Ezután tanulmányutra indult. Két év alatt bejárta az 1873. évi bécsi világkiállítást, Ausztriát, Németországot, Belgiumot, Angol-, Francia- és Olaszországot. Elment Görögországba, Konstantinápolyba, Kis-Ázsiába. Hazatérve a székesfőváros mérnöki hivatalában volt alkalmazva, azután 1878-ban mint főhadnagy részt vett a boszniai hadjáratban. Így adózván hazájának, Boszniából is szerencsésen hazaért és megépítette Saxlehner Andrásnak Andrássy-úti palotáját. Jóakaró támogatót talált Luczenbacher Pálban, kinek a Teréz-körúton egy bérházat épített és több építményt létesített. Később a kereskedelmi akadémia és az erdészeti egyesület háza az Alkotmány-utcában, azután a polgári- és a király-serfőzők hatalmas telepei Kőbányán, a holdutcai és a Hunyadytéri vásárcsarnokok, az országos kaszinó Kossuth-utcai palotája, ezzel szemben az egyetemi alap díszesebb bérháza, a pesti hazai takarékpénztár palotája a Teréz-körúton, a Hadik-Barkóczy-féle károlykörúti nagy bérház, a Gozsdu-alap királyutcai bérháza, a balatonfüredi fürdőház, a hercegprimás esztergomi palotája és balatonfüredi nyaralója, stb. az ő tervei szerint épültek. Ő építette Bécsben a Pazmaneum székházát, restaurálta a tihanyi apátságot, őrá volt bízva a királyi József műegyetem új építése, amelyből azonban csak a chemiai pavillon készült el. A fizikai pavillon pedig építés alatt van.

A székes-főváros a városligeti artézi fürdő tervezését ő reá bizta. Az építés ügye $1^1/_2$ évtizeden át vajúdott, míg végre már halálos ágyán megkapta az építésre való megbizatást. Már nem ő fogja épiteni, de megnyugvással és őszinte örömmel konstatálom, hogy ezen épület teljesen az elhunyt mester szellemében fog létesülni, mert a székes-főváros közönsége az ő emlékének hódolva, a mű végrehajtását régi munkatársára és barátjára, Dvorák Ede és Gerster Kálmán építészekre bizta.

Felsorolt összes munkáiban mindig hű maradt tanítómesterének elveihez. Itt Budapesten senki sem volt annyira a Hansen-iskola híve, mint Czigler Győző. Az öreg Hansen Bécs városa újjáalakítására nagy befolyással volt. Rendkívül nagy érdemeit ez emlékbeszéd keretébe foglalni alig lehetséges. De mégis meg kell említenem, hogy midőn a bécsi Ringstrassén legelsőnek ő építette a Drasche-féle házat, azt oly szerencsésen dimenzionálta, oly rendkívüli nagy ügyességgel tette le abba az olasz paloták méreteihez közeljáró dimenziókat, hogy ezáltal alapját vetette meg a Ringstrasse monumentális továbbépítésének. És ez a körülmény döntő volt székes-fővárosunk építészetének újabb fejlődésére is. A méreteket Bécsből hoztuk s nagy szerencsének tartom, hogy székes-fővárosunk profán építkezéseinek átlagos méretezése sokkal kedvezőbb, mint pl. Páris, London vagy Berliné, mert e méretezés dolgában Brüsszel házai állanak a mai dimenziónkhoz legközelebb. Hogy a Hansen-iskola e tekintetben nekünk nagy szolgálatot tett, az elvitázhatatlan, hisz csak Kölnbe kell mennünk, hol dacára a rendkívüli ügyesen keresztülvitt városi szabályozásnak és rendezésnek, az új boulevárdok megjelenése távolról sem olyan, mint a mi körutaink képe, mert a házak dimenzionálása kicsiny s azokon a részletek túltengése nyugtalan képet ad.

Cziglerben benne volt a Hansen-iskolának eme jellegzetes nagy vonása, az egyszerű részletezés és a szerencsés nagy dimenzionálás jellemzik összes építményeit. Ebben a tekintetben az olasz mesterekre emlékeztet, kik tudásukat a római műemlékeken megejtett szorgos utánmérésekből nyerték. Ők ha nem is az antik világ abszolut dimenzióit akarták átültetni építményeikbe, pontos méréseiket minden apró részletre terjesztették ki, hogy viszonylagos eredményre jutva, a helyes plasztika és árnyékhatás előidézése tekintetében tisztába jőjjenek. Nem furcsa-e, hogy pl. Filippo Brunolescó fiatal korában szobrász és aranyműves volt, szeretett perspektivával foglalkozni s csak miután a baptisterium bronzajtajára pályázott volt, ment Donatello barátjával Rómába. Érdekes feljegyzéseket találunk erről Vasarynál. És a szeretettel végzett római tanulmányok és mérések után az aranyműves Brunolescóból lett a Palazzo Pitti és a flórenzi dóm építője. A méretek tanulmányozása az antik Rómában és annak környékén adta meg Bramantenak, Cronacának, Baltazare Peruzzinak, Antonio da San Gallonak, San Michelinek, ki már 16 éves korában San Galloval és San

az iparművészeti társulat mai közgyűlésén hálás kegyelettel akar megemlékezni megboldogult alelnökéről.

Mély megilletődéssel tesszük ezt, mert az 1885-ben megalakult társulatot rövid húsz éves fennállása óta alig érte nagyobb csapás, mint amilyet Czigler Győző halála reája mért. Már 1887-ben lépett társulatunk tagjai sorába és ismert buzgóságával és lelkesedésével mindjárt a küzdők első soraiban látjuk őt. 1892-ben lett a választmány tagjává és ott oly hasznos és tevékeny munkásságot fejt ki, hogy az egyesületi tagok bizalma őt már 1895-ben az elnöki tisztségre emelte. Már eddig is kifejtett értékes munkásságát ezentúl fokozott lelkesedéssel, a férfias ambició egész erejével, a szerény kis plántának a nevelésére, fejlesztésére és gyarapítására szánja. Mert nagyon szerény kis plánta volt az Iparművészeti társulat még ezelőtt másfél évtizeddel! Sok fáradsággal és munkával kellett a talajt előkészíteni, hogy abból csak némileg életrevaló hajtásokat nyerjünk. A külföldről nagy mennyiségben beözönlő iparművészeti termékek egyrészt s a közöny, mely minden új eszmének útját állja másrészt, éppenséggel nem ébresztették közönségünk nagyobb rétegében a magyar iparművészet fejlesztésének szükségességét. Majdnem hihetetlennek látszik, ha ide iktatjuk, hogy ezelőtt két évtizeddel, amikor nemzeti létünk már teljesen ki volt domborítva, amikor nyelvünk művelésén már évszázadok óta fáradoznak, amikor a tudományok minden ágát úgy műveljük, hogy a nagy nemzetekkel tudunk lépést tartani, amikor államiságunk önálló alapokra volt fektetve, amikor művészetünk és iparunk igen szép eredményeit tudjuk felmutatni, — a magyar iparművészetnek még nyomait sem találjuk. Nemcsak a fényűzési tárgyak és művészi csecsebecsék, amelyekkel a szerencsésebb viszonyok közt élők otthonukat díszítik, hanem a szükségleti tárgyak, közönséges bútorok is külföldről hozattak be.

Megdöbbentő, ha visszagondolunk, hogy ezelőtt húsz évvel egy kényelmes széket vagy pamlagot, ágyat vagy asztalt Bécsből vagy más idegen helyekről kellett idehozni, amikor ezt az országot legalább is hat millió európai igényű ember lakta. És ha készültek is idebenn butorok, vagy iparművészeti tárgyak, azok bécsi vagy más külföldi bélyegek alatt létesültek, mert nem volt iparművész, ki velünk rokonérzésű szellemben tervezett; nem volt fogyasztó, ki szükségét érezné annak, hogy minden ami őt körülveszi, ami véreink munkája legyen, azt magyar szellem alkossa, hogy az használatában, rendeltetésében, munkában és pihenésben a magyar haza szeretetét hirdesse a szegény ember kunyhójától a gazdag főur palotájáig.

Ennek a szép feladatnak megoldására alakult ezelőtt húsz évvel az iparművészeti társulat. Kemény kritika rejlik abban, hogy társulatunknak azért kellett megalakulnia, hogy közönségünket társulatunk működése által kellett, kell most is és valószinűleg még soká úgy vezetni és irányítani, hogy a magyar iparművészeti termékek iránt az érdeklődést és szeretetet benne felkeltsük. Ezt a munkát csak szeretettel és meggyőződéssel lehet végezni, aminthogy szeretettel és odaadással végezték és végzik egyesületünkben sokan, de talán senki annyi sovinizmussal, mint Czigler Győző tette. Mint az állandó jury elnöke, mint a végrehajtó-bizottság, mint a St. Louisi világkiállítási bizottság elnöke, mindig a helyén volt, dolgozott és buzdított. Nem tért ki a nehéz kérdések elől, hanem épen ő volt az, akire minden viszonyok között mindig számolni lehetett. Nem azért állott oda, hogy olcsó szerrel dicsőséget vagy kitüntetést szerezzen, igazi tehnikus volt, ki a munkát keresi, mert szereti, kinek egész lénye a munkával össze volt nőve és ezért életföltétele volt. Ilyen férfiút vesztettünk el Czigler Győzőben s emlékét megörökitendő, életrajzi adatait nagy vonásokban a következőkben közlöm:

Régi építész családból származik. Már szépapja is építész volt Svájcban, ahonnan nagyatyja a múlt század elején költözött hazánkba, Békésvármegyébe, ahol többek közt a békéscsabai nagy evangélikus templomot építette. Nagyatyja magyar honpolgár lett és nemességet is kapott. Édesatyja Czigler Antal a bécsi katonai műszaki akadémián és a művészeti akadémián nevelkedett s Aradon telepedett le, mint építész. Édesatyja kétszer nősült; az első házasságból származott Czigler Paulina, ez időszerint özv. Kiss Gyuláné, a másodikból pedig két fia, Czigler Gyula, ki mint m. kir. vasuti és hajózási főfelügyelő halt meg és Czigler Győző, ki 1850. év julius 19-én született Aradon. Nagyon természetes, hogy az építészet műhelyébe már kora ifjuságában nyert betekintést. További kiképzését a bécsi

hogy a ravatalra a társulat nevében koszorút tegyen. Egyben elhatározta, hogy veszteségünkről társulatunk tagjait külön gyászjelentésben értesíti s a megboldogult érdemeit az 1905. évi április 16-ára kitűzött rendkívüli közgyűlés keretében méltató emlékbeszéd megtartására Alpár Ignácot kéri föl.

Czigler Győzőt márczius 30-án délután 3 órakor temették. A végső tisztességen társulatunk választmánya Szalay Imre miniszteri tanácsos alelnök vezetésével vett részt. A ravatalnál Szalay Imre a következő beszéddel búcsúzott el az elhúnyttól:

Gyászoló szívvel álljuk körül ravatalodat szeretett alelnökünk, kinek elhunytával a Magyar Iparművészeti Társulat egyik oszlopa dőlt ki!

Egy évtizednél tovább viselted ezt a hivatalt, amelynek kiváló szakismereteid megbecsülhetetlen szolgálatokat tettek, egész egyéniséged pedig fényt kölcsönzött. Fáradhatatlan munkakedveddel hathatósan előmozdítottad feladataink teljesítését a hazai iparművészet terén, amely feladatnak társulatunk alapításától utolsó leheletedig lelkes bajnoka voltál.

Ahol munkáról volt szó, a fáradságból mindenkor híven kivetted részedet, de az elismeréstől mindig szerényen félrevonultál.

Ilyen voltál Te a közéletben, ilyen a magánéletben is: az önfeláldozásig önzetlen, gyengéd barát; — csak egyedül önönmagad iránt nem ismertél kiméletet. Midőn már a gyilkos kórság rágódott rajtad, emberfeletti erővel legyőzve kínos fájdalmaidat, még halálos ágyadon is folyton hivatalos munkát végeztél; de jaj! megtörhetetlennek hitt egészségedet túlbecsülted, ez volt sajnos egyik főoka, hogy életed delén, munkásságod zenitjén a korai halál sírba vitt.

Mélyen megindulva kisérünk most utolsó nyugvó helyedre; ott, sírhantodon egy bokor fog kivirítani, amelyen a becsületes munka, az önfeláldozó barátság és a szerénység virágai nyílnak, ezekből fonjuk koszorúnkat drága emlékedre, amely sziveinkben, alkotásaidban él örökre közöttünk.

Most pedig Te nemesszívű emberbarát nyugodjál békében, felejthetetlen elnöktársam Isten veled!

*

Ide iktatjuk még teljes szövegét annak a szép és tartalmas beszédnek, amelyet Alpár Ignác, a magyar Iparművészeti társulatnak 1905. évi április hó 16-án tartott rendkívüli közgyülésén, Czigler Győző emlékének szentelt.

Igen tisztelt Közgyűlés!

1905 március 30-án volt! A nap fényesen ragyogott a derült ég hatalmas boltivén és üdítő tavaszi meleget árasztott székesfővárosunkra. A Ferenc-József-hidnak budai oldalán elterülő nagy téren csoportokba gyült a főváros közönsége és nagy tömegekben tódult a királyi József-műegyetem uj khémiai pavillonja felé. Ünnepi kép volt ez. Olyan, mintha a magyar tudományos munkásság eme legújabb hajlékát akarnák felavatni. Ott volt a magyar tehnikus kar, eljött a tudomány, a művészet, a munka és az igazság minisztere. Eljöttek társadalmunk különböző tényezői. Ott voltak a munkások és sok-sok bánatos szívü ember, ki megszünt reményét, barátját és jótevőjét siratta. Ez volt Czigler Győző temetése.

Szomorú tragikuma a sorsnak, hogy midőn arra készül, hogy a magyar tehnikai tudománynak hajlékát, melegágyát megépítse, amikor azon fáradozik, hogy egyetlen műszaki főiskolánknak sok küzdelem és nélkülözés után megadja azt a keretet, melyben a tehnikus-nevelés immár szélesebb alapokon és zavartalanul intéztessék, a komoly munkának szánt eme elsőnek épült csarnoka Czigler győző ravatalával avattassék fel.

Még látom azt a fenséges képet, a mikor sokan, nagyon sokan kegyelettel hódoltak emlékének; még fülembe csengenek Hieronymi Károly miniszternek elismerő szavai, a melyekkel a magyar tehnikus kar kitünő vezéremberét búcsuztatja. Hallom Bodola Lajost, a műegyetem mérnöki és építészeti szakosztályának érdemes dékánját, amint szeretettel búcsuzik kitünő tanártársától; még fülembe csengnek Szalay Imrének, egyesületünk jeles alelnökének szavai, amikor mélyen megindulva mondá: „Ott sirhantodból egy bokor fog kivirulni, amelyen a becsületes munka, az önfeláldozó barátság és a szerénység virágai nyilnak. Ezekből fonjuk koszorunkat drága emlékedre, amely szíveinkben, alkotásaidban közöttünk él.“

Még emlékezem Melly Béla székesfővárosi tanácsnok szavaira, ki polgártársai nevében búcsuzik a halottól, a kinek szive végtelenül jó, gondolkozása igaz és lelkülete szép vala. S íme most

CZIGLER GYŐZŐ

 UNKÁS ÉLETE java korában, lankadatlan alkotóereje egész teljességében ragadta el az élők sorából a kérlelhetetlen halál Czigler Győzőt, a jeles építőművészt, kulturális életünk fáradhatatlan bajnokát, akiben a Magyar Iparművészeti Társulat ügyeiért mindig a legnagyobb lelkesedéssel síkraszálló alapító tagját és tíz éven át buzgó alelnökét siratja. Annak a monumentális palotának, amely társulatunk törekvéseit jelképezi, Czigler Győző volt egyik leghatalmasabb oszlopa. Hogy most időnek előtte, s szinte hirtelen kidőlt, szorongó szívvel nézzük, mint rendül meg az egyre hatalmasabb arányokban fejlődő épület, aggodalomtól elborult lélekkel keressük, lesz-e, aki méltóképen tölti be helyét?

Alig félszázadra terjedő életének szüntelenül emelkedő pályáját a nagyszabású alkotások hosszú sora kiséri. Ez alkotások bámulatraméltó sokoldalúságról s törhetetlen energiáról tanúskodnak. Bármily különböző célok hevítették is Czigler Győzőt, erejét sohasem forgácsolta szét, mert amit érdeklődésével fölkarolt, annak ügyén egész lelkesedéssel és odaadással csüngött. S lelkesedése sohasem ragadta el a helyes útról, mert az élet tapasztalatain edzett, éles itélőképességgel párosult. Sohasem ült föl a hangzatos, de üres jelszavaknak, amelyek nálunk még ma is nagyobb számmal teremnek, mint a nemzeti kultura javára gyümölcsöző tettek. Bármily tetszetős, a társadalom széles rétegeinek gyöngéit legyező vagy képzeletét fölcsigázó, de hiú jelszavak röpködtek is szerteszét, Czigler Győző sohasem szegődött ezeknek szolgálatába.

Éles judiciummal párosuló lelkesedésének, a nemzeti kultura javáért csodás önzetlenséggel küzdő, lankadatlan energiájának köszönhetjük, hogy mindannak amiért síkraszállott, már eleve nyert ügye volt. Mint a Magyar Iparművészeti Társulat törekvéseinek kezdettől fogva egyik legbuzgóbb előharcosa és zászlótartója, építőművészeink leglelkesebb gárdáját ő nyerte meg ügyünknek s oly időben, amidőn képzőművészetünk egyéb ágainak mesterei jóformán még alig ébredtek a művészi ipar jelentőségének tudatára s ezt figyelmükre sem méltatták. S amikor még a kezdet nehézségeivel küzködtünk, minden körülmények között nyugodt, de az igaz meggyőződés hevétől áthatott, biztató szava bizonyára sokaknak csüggedő lelkébe öntött új erőt és új reményt. Lankadatlan fáradozásának eredményét, reményeink megvalósulását részben még megérhette. Jól tudjuk azonban, hogy még messze vagyunk a céltól, amelyet társulatunknak alapítói kitűztek. Amidőn ezek egyikének, Czigler Győzőnek halála miatt szivünk mélyében megrendülve gyászolunk, szolgáljon vigasztalásunkra, hogy emléke mindenkor velünk marad, lelkesítő példája mindenkor szemünk előtt lebeg és fokozottabb munkára serkent majd. S minden bizonnyal ez a legkevesebb, amivel a megdicsőült emlékének tartozunk. Csak az övéhez fogható lelkesedéssel, önzetlenséggel és fáradhatatlan buzgalommal vívhatjuk ki törekvéseink teljes diadalát. S csak ha a magyar társadalom összes számottevő rétegeit sikerült meghódítanunk törekvéseinknek, csak akkor ébred majd igazán Magyarország közönsége is annak tudatára, hogy Czigler Győző kulturális életünknek mily kimagasló alakja volt.

*

Czigler Győző halálának hírére a Magyar Iparművészeti Társulat folyó évi március hó 28-án rendkívüli választmányi ülést tartott. A választmány társulatunk elhúnyt alelnökének emlékét jegyzőkönyvében örökítette meg, a megboldogult nővéréhez özv. Kiss Gyuláné szül. Czigler Paula úrnőhöz részvétiratot intézett s az elnökséget fölhatalmazta,

CZIGLER GYŐZŐ
1850—1905

Zigler

Dr LECHNER JENŐ
ÉPITÉSZ, MŰEGYETEMI M. TANÁR

Bölcsszeti intézet
Műegyetem chem, fizika
~~gen. Sintelt~~
Zipernovszky villa Birnbó u.
Ható villa Ménesi út
Arena út
Szemelweiss utca 2
Kossuth L. utca 20, Orsz. Kaszinó
VIII. ker elöljáróság
Fő utca takarékpénztár
Ferenc körut
Üllői út 8. és ...
Köztelek utca
Saxlehner sircsulik
Rüs István "
Alkotmány u. 9/11 Kerso K. Akadémia
" " 6. Erdiszeti Egyesület
Hold u. 13. Vásárcsarnok
Károly körut Orczy ház
Király u. } Gozsdu udvar
Dob u. }
Egyetem utca (Klenovits)
Baross utca

Esztergom primási palota
Kassa Andrássy ház

Czigler művei: — Csalogány utca?

Teréz körut 57
" " 43/b } sarokház
Podman. u. 27 }

Erzsébet körut 4
" " 56
" " 3 } sarok takarék
Rákóczy út 50 }

József körut 5 a } (5662 h. v. n.)
Rökk Szil. u 4 } sarok Bud. Hirl.

Horánszky utca 17. (Szt Anna)

Estergomi primási palota?

Andrássy út 3. Sachslehner
(Ménesi út " villa?)

Károly körut (Auer üzlet Auker mellett)

Sarokház utca 8

Bakácsfér { leírház / iskola

Szegényház és templom.

Esterházy utca 12

Tabáni templom

Krisztina "

Kecskeméti u.

Szerb utca rendőrs.

Veres Pálné u. Hám-vezőség

M. D. K

CZIGLER Győző építész

Bp. VI. Nérkőztársaság (v. Andrássy)

u. 3. (1884–1886)

Gerő László: Építészeti stilusok

Bp. 1957. 118: l.

122. l.

M. D. K.

CZIGLER Győző építész

Bp. Sztálin (Andrássy) u. 3. Három-
emeletes bérház (1884-86)

Gerő László: Magyar építészet haladó
hagyományai Pap. 1951. 63. l.

M.D.K.

Czigler Győző

A Népkert északi részén épitették fel 1895-ben a megyei muzeumot. Czigler Győző és Szabados József tervei szerint.

Börtsök László: Gyula városképi és müemléki vizsgálata. Bp. 1953. 66. l.

Czigler Győző műegyetemi tanar

Pulszky Agost siremlékét, Czigler Gyozo műegyetemi tanar tervezte, a bronzból való arckép-reliefet Strobl Alajos mintazta, a dekorativ eészeket Vögerl készitette.

Cikk: Pulszky Agost emlékezete.

Uj Idők, 1904-5.XI. 11.sz. 276.l.

Czigler György, ? mürész

Iparmüvészet 1895-ben 106.

Czigler Győző, építész

Művészet, II.,1903. 426.

Uj emlékművek

Czigler Győző ifj., építész

Művészet, IV., 1905. 187-188.

D.: Czigler Győző

Epitészet, világi
A Polgári és Királyi Seerfőző telepei, Budapest, Kőbánya, Czigler Győző

Müvészet, IV., 19o5. 187-188.

D.: Czigler Győző

Építészet, világi
Vásárcsarnok, Budapest, Hunyadi tér,
Czigler Győző

Művészet, IV., 1905. 187-188.

D.: Czigler Győző

Epitészet, világi
Vásárcsarnok, Budapest, Holdutca,
Czigler Győző

Művészet , IV., 19o5. 187-188.

D.: Czigler Győző

Építészet, világi
a Budapesti Hirlap háza, Budapest, József-körut, Czigler Győző

Müvészet, IV., 1905. 187-188.

D.: Czigler Győző

Epitészet, világi
Statisztikai Hivatal, Budapest, Czig-
ler Győző

Müvészet, IV., 19o5.187-188.

D.: Czigler Győző

Epitészet, világi
Országos Kaszinó, Budapest, Kossuth L. utca, Czigler Győző

Müvészet, IV., 1905. 187-188.
D.: Czigler Győző

Építészet, világi
az Erdészeti Egyesület háza, Budapest, Alkotmány-utca 6.

Müvészet, IV.,1905. 187-188.

D.: Czigler Győző

Epitészet, világi
Tüdőszanatórium, Budapest, Budakeszi ut, Czigler Győző

Müvészet, IV., 19o5. 187-188.

D.: Czigler Győző

Epitészet, világi
Szőlészeti Kisérleti Állomás, Budapest, Czigler Győző

Művészet, IV., 1905. 187-188.

D.: Czigler Győző

Epitészet, egyházi
Pázmáneum, Bécs, Czigler Győző

Művészet, IV., 1905. 187-188.

D.: Czigler Győző

Epitészet, világi
primási nyaraló, Balatonfüred, Czigler Győző

Müvészet, IV., 19o5. 187-188.

D.: Czigler Győző

Építészet, világi
Kereskedelmi Akadémia épülete, Budapest, Alkotmány utca, Czigler Győző

Művészet, IV., 1905. 187-188.

D.: Czigler Győző

Építészet, világi

Müegyetem kémiai pavillonja, Budapest, Czigler Győző

Művészet, IV., 1905. 187-188.

D.: Czigler Győző

Epitészet, világi

Primási palota, Esztergom, Czigler Győző

Müvészet, IV., 19o5. 187-188.

D.: Czigler Győző

Epitészet, világi

Hadik-Barkóczy bérpalota, Tanács-körut /Károly-körut, Budapest, Czigler Győző

Művészet, IV., 1905. 187-188.

D.: Czigler Győző

Építészet, világi
a Pesti Hazai Első Takarékpénztár
körúti palotája, Czigler Győző
/Budapest/

Művészet, IV., 1905. 187-188.

D.: Czigler Győző

Epitészet, világi
Szapáry-palota, Budapest, Régi városház-tér, Czigler Győző

Művészet, IV., 19o5. 187-188.

D.: Czigler Győző

Építészet, világi
Saxlehner-palota, Budapest, Sztá-
lin-ut, Czigler Győző

Müvészet, IV., 1905. 187-188.
D.: Czigler Győző

Czigler Győző épitész (1850-1905), kiállitási nagy érem, orsz. kiáll.

Pesti Hirlap. 1885. VII. é. aug. 3. 4 b.

Rözli az orsz. kiállitás képzőművészeti zsürije által....

Czigler Győző épitész. Jbl

Budapesti Hirlap, 1881, XI. 22

159.4.5.0. (hapi hirek)

Építészet. Restaurálás.

Krisztinavárosi templom

restaurálása Cziegler Győző építész által.-

Pesti Hirlap. 1882. aug. 24. 3. l.

MDK

Czigler Győző

Trefort Ágoston szobrának a talapzatát Czigler Győző tervezi. A szobor a műegyetem parkjába fog kerülni.

Cikk: Trefort...

Uj Idők, 1903.IX.12.sz. 273.1.

Czigler Győző, építész

terverte a hajdu böszörményi ref. templom Ország Sándor által készített orgonájának külső tervét román stílusban.

Vállalkozók Lapja.
Bp. 1882. III. évf. jan. 18.

M.D.K.

Czigler Győző, építész

Pantheon terve a Mag. Mérn. é Ép. Egylet az évi nagpályázatán elnyerte az 1000 frt-os utarási osztondíjat, és az Egylet nagérmét.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1883. IV évf.

jun. 6. sz.

Czigler Győző, építész M. D. K.

nyert megbízást a budapesti kereshedelmi Kamara uj épülete részletes terveinek elkészítésére.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1883. IV. évf.

nov. 7. sz.

M.D.K.

Czigler Győző, építész

kapott megbízást a Nádorfürdő kiépítésére vonatkozó tervek elkészítésére.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1884. V évf. május 25 sz.

M.D.K.

Czigler Győző, építész

Elkészítette az Eskü-térre szánt nyilvános obszervatorium tervét „modern stylben", melyen a budapesti időt mutató villamos órán kívül, lesz légsúlymérő, vízállás mutató és egy világóra, ez utóbbi térképszerűen megszerkesztve.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1886. VII. évf.

jul. 14. sz. 2. old.

M.D.K.

Ziegler Károly, építész, tanárt

bízta meg a hercegprímás

az esztergomi szemináriumi

épületének megtervezésével.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1892. XIII. évf.

aug. 9. sz. 2 old.

M.D.K.

Czigler Győző, építész. tanár

tervei szerint folynak a
kiskunfélegházai nagytemp-
lom restaurálási munkái.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1892. XIII. évf.

szept. 13. sz. 1. old.

M.D.K.

Czigler Győző, építész, tanár

tervei szerint épülő esztergomi tanító képezde épületére vonatkorólag e hó 13-án kötöttér meg a szerződéseket az egyes vállalkozókkal.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1894. XV. évf.

ápr. 17. sz, 2. old.

M.D.K.

Czigler György, építéz tanár

tervei nyomán épült a kőbányai sörförde épülete 17.000 négyzetöl területen 2 millió frt. költséggel.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1894. XV. évf.

jun. 5. sz. 2. old.

M.D.K.

Czeglédy Károly, építész, tanár

tervei szerint új felsőleány-iskola épül Nyíregyházán.

[Kövi. számban helyesbítés: a tervek nem Czeglédy Károly, hanem Czeglédy Géza készítették!]

Vállalkozók Lapja, Bp. 1894. XV. évf. aug. 22. sz. 2. old.

M.D.K.

Czigler Géza*), (lepesti) építész

készítette a nyíregyházi felsőleányiskola terveit.

*) [Az aug. 22. sz. 2. oldalán tévesen „Győrő" szerepelt.]

Vállalkozók Lapja, Bp. 1894. XV évf.

aug. 28. sz. 2. old.

M.D.K.

Czigler Győző, építész tanár

tervei szerint épül fel az Országos Kaszinó a Kossuth Lajos-utca és Uj-világ-utca sarkán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1894. XV. évf.

okt. 2. sz. 2. old.

Czigler Győző

MDK

Az orsz.casino épülete, vizf. I-II.

Micsarnok 1896. ezredéves kiáll.

M.D.K.

Ozigler Mór, épitész, tanár

tervei szerint épül fel a ferencvárosi elöljáró-ság épülete.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1897. XVIII évf.
Szept. 15-sz. 1. old.

Czigler Győző, építész, tanár M.D.K.

tervei szerint épül az 1898 tavaszán megrezdett, és gr. Andrássy Dénes tulajdonát képező hatalmas két emeletes bérház Kassán, kb. 2400 m² beépített területen. Az építkezés cca 370-380'000 frt-ba fog kerülni.

VállalkoZók Lapja, Bp. 1899. XX évf.

jan. 25. sz. 5. old.

Erigler Győző, építész, tanár M.D.K.

tervei szerint épült borsod-mezőkeresztesi új templomot, melyet Korma Károly hanonok 180.000 frt. költséggel épittetett, aug. 15-én szentelik fel.

Vállalkozók Lapja,, Bp. 1899. XX. évf.
aug. 9. sz. 5. old.

M.D.K.

Ozigler Győző, építés

Elkészítette az új pénzügy-
minisztéri palota terveit.
Az épület a Vár észar-keleti
részén, a régi pósta, a katonai
bíróság és a helyőrségi fogház
helyén fog épülni.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1899. XX. évf.
nov. 29. sz. 6 old.

M.D.K.

Czigler György, építész

a Magy. Mérn. és Ép. Egyletben ismertette a Nemzeti Szinhás részére a Calvin téren felajánlott telket, mely a Soroksári-ut, Groszlán-, és Lónyai utcák között fekszik.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1900. XXI. évf.

Jan. 24. sz. 7 old.

M.D.K.

Czigler György, építész, tanár

tervét a Nemzeti Szinkár Calvin-téren való elhelyezésére az Ép. egylet 1900 jan. 29-i ülésén megvitatta s azt Alpár Ignác indítványára, egyedül a legmegfelőbbnek találta.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1900. XXI. évf.

jan. 31. sz. 7. old.

M.D.K.

Czigler Győző, épitész, tanár

terevei szerint az egyetemi segitő egyesület diák otthont epitett a Csillag-utcában, melyben kórház és ambulatórium is van.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1900. XXI évf.
márc. 21. sz. 4. old.

M.D.K.

Czigler György, építész, tanár

a Ferenc-József hid budai hidfője közelében emelendő három-emeletes diárotthon terveit ingyen készíti.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1900. XXI. évf.
ápr. 4. sz. 5. old.

Czigler György, építész, tanár M.D.K.

Elkészítette a Lagmányoson építendő új technika két pavillonjának: a vegyészeti intézetnek és a földtani épületnek terveit.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1900. XXI. évf.

máj. 2. sz. 4. old.

M.D.K.

Czigler Győző, építez tanár

tervezte azt a bérházat, melyet az Orsz. Magy. Gazdasági-Egyesület „Köztelek" néven ismert üllői-uti házából alakittat át.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1900. XXI. évf.

jul. 4. sz. 5. old.

Czigler Győző x), építésztanár M.D.K.

nyert megbízást a félegyházai ó-templom barokk stílusban való átalakítására.

x) a febr. 13. sz. 6-ik oldalán Ziegler Géza építészt nevezik meg, mint az átalakítási munkák tervezőjét

Vállalkozók Lapja, Bp. 1901. XXII. évf.

Jan. 16. sz. 7. old.

Czigler Győző, építész-tanár M.D.K.

a Nag. Mérn.-és Építész-Egylet építési szakosztályának ülésén bemutatta a pesti Vigadó átalakítási terveit, „mellyel a gönyörű épület egetlen főhibáján, a nagyon rossz alaprajzi elrendezésen óhajt segíteni".

Vállalkozók Lapja, Bp. 1901. XXII évf.

febr. 20 sz. 9. old.

M.D.K.

Czigler György, építés-tanár

terveci szerint fog felépülni az új lágymányosi Műegyetem, 16 pavillonnal.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1901. XXII. évf.

jul. 31. sz. 5. old.

M.D.K.

Crieder Mózs, épitész-tanár

tervei szerint épült r.k. templomot Verebélyen f.hó 15-én felszentelik.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1901. XXII. évf.
aug. 28 sz. 6. old.

M.D.K.

Origler Győző, építész-tanár

Teroci szerint restaurálta Andrássy Géza a jeszenői várat.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1901. XXII. évf.

nov. 13. sz. 6. old.

M.D.K.

Czigler Győző, építesz-tanár

terveket készített a főváros megbízásából egy a Kálvin-téren felállítandó díszes csarnokra, melyben váróterem és megfelelő illemhelyiségek lennének. Ahadályt jelent, hogy a Pesti Harai Tararék pt., miror a szökőkutat felállította, azt a kikötést tette, hogy a teret illemhellyel el ne csufítsák. „Tekintve, hogy a csarnok igen csinos külsejű lesz, remélhető, hogy a tak. pénzt. az említett kikötéstől el fog állani."

Vállalkozók Lapja, Bp. 1901. XXII. évf.

dec. 11 sz. 6. old.

MDK

Czigler Győző

Erzsébet királyné szobra. Vasárnapi Ujság 1902. 7. sz. 106-107.l.

Czigler Nörö, építész-tanár M.D.K.

vette át az Üllöi-ut, Baross-utca és Mária-utcák körötti telken felépítendő és a körben elhalt Kiss István megherdett tervei alapján emelendő klinikai épület csoport müvezetését és irányítását.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1902. XXIII. évf.

febr. 5. sz. 6. old.

Czigler Győző, építész-tanár M.D.K.

tervei szerint épül fel a Pasteur-Intézet a Rákos-utcában

Vállalkozók Lapja, Bp. 1902. XXIII. évf.

ápr. 16. sz. 6. old.

Czigler Nörö, építész-tanár M.D.K.

a főváros megbírásából elkészítette a Vigadó átalakítási terveit, melyek szerint a munkálatok 530.000 koronába kerülnének.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1902. XXIII. évf.

nov. 19. sz. 6. old.

M.D.K.

Czigler György, építész-tanár

szakvéleményét kérték ki a maksi épülőfélben összeomlott sinkör tárgyában. Cikkíró gúnyosan keszeg a pályázat meg-kerülésén či a helyi emberek előnyben részesítésén.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1903. XXIV. évf.

márc. 18. sz. 4. old.

M.D.K.

Czigler Győző, építész-tanár

Pesti Vigadóra készített átalakítási terveiu kívül a fővárosi mérnöki hivatal is készített terveret, s valószínű, hogy költség csökkentés céljából még további terver is fognak készülni.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1903. XXIV. évf.

ápr. 22. sz. 4. old.

Czigler Győző, építész-tanár, M.D.K.

a gyulai sanatórium-bíróság megbízásából elkészítette a Gyulán építendő 100 ágyas sanatórium tervét.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1903. XXIV. évf.

jul. 22. sz. 7. old.

Czigler György, építész-tanár M.D.K.

a föv. közgülés megbírásából elhészitette a városligeti artéri-fürdő terveit. A belügyminiszter ezt a határozatot megsemmisítette és utasitotta a fővárost nyilvános pályázat meghirdetésére — amit a lap helyeslő megjegyzésekkel kommentál.

Vállalkozók Lapja, BP. 1903. XXIV. évf.

jul. 22. sz. 8. old.
jul. 29. " 3. "

MDK

Czigler Győző

1903 Nov.1.-én leplezték le Timapusztán Hollán Ernő altábornagy siremlékét, melyet Czigler Győző tervezett.

Művészet, 1903. 426.lap

Czigler Győző, építész-tanár M.D.K.

vezetése mellett renováltár a komárommegyei Mócsa kézség templomát.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1904. XXV, évf.

Jan. 27. sz. 7. old.

M.D.K.

Czipler Mór, építész-tanár

elkészítette a pulai Lucas-erdőbe tervezett tüdőbeteg sanatórium vázlattervét.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1904. XXV. évf.

ápr. 6. sz. 6. old.

M.D.K.

Czigler Győző, építész-tanár

bemutatta a győri papnevelő intézet tervét. Az épület a Káptalandombnak a Duna felé eső részén fog állani.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1904. XXV. évf.
Okt. 17. sz. 7. old.

MDK

Czigler Győző

Pászterbot. Ezüst,aranyozva,zománcdisszel és ékkövekkel, repr.

Magyar Iparművészet 1904. 31.l.

...gler Győző, építész-tanár M.D.K.

halála alkalmából röviden felsorolják legfontosabb munkáit, ugyanút a Statisztikai Hivatal, a Szőlészeti Kísérleti Állomás, az Országos Kasinó, számos kör- és magán épület, és a Lágymányosi Műegyetem megkezdett Kémiai Intézete.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1905. XXVI. évf.

márc. 29 sz. 11. old.
+ ápr. 5. 3. old.

Czigler Győző?

megnézni!

A Széchenyi-fürdő. Írta Ezrey. Vállalkozók Lapja,

1913 jun. 11.

Modern képtárunk, Jeltelen cikk. A Lukás, III. 7.

Czigler Győző, építész-tanár M.D.K.

tervei szerint megrendek, s halála után első munkatársa. Dvorák Ede által folytatok Szécsényi fürdő (közel 4 millió építési költséggel) elkészült.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1913. XXXIV. évf.

jun. 11. sz. 5. old.

MDK

Czigler Győző

Munkássága és az általa emelt művek példaképei a magyar építészet nagy kezdetének.

Jakab Dezső: Lang Adolf élete és művei.

Építő Ipar - Építő Művészet, 1917.máj.20.
123.lap

MDK

Czigler Győző

Lapunk ötvenéves jubileumi száma. Épitő Ipar-Épitő Müvészet. 1926. febr. 1. 28.1.

Ziegler Győző

A Műegyetem kémiai épülete; a városligeti Széchenyi gyógyfürdő terveit készítette el.

Merényi Ferenc: A magyar építészet 1867-1967. Budapest 1970.

331

Czigler

és Dworák terve szerint

Széchényi fürdő.

129.o.

Székely László /szerk/ : Budapesti zsebkalauz.

Bp. 1958.

Czigler Győző épitész M.D.K.

Saxlehner -palota,

Országos Kaszinó,

Statisztikai Hivatal

Preisich Gábor: Bp. városépitésének története a kiegyezéstől a Tanácsköztársaságig Bp. 1964.

126.1.

Czigler Győző épitész M.D.K.

A lágymányosi Müegyetem , kémiai pavilon, elktro-
technikai pavilon. 1904. ill 1906

Preisich Gábor: Bp. városépitészetének története a kiegyezéstől a Tanácsköztársaságig Bp. 1964. 98.l.

Czigler M.D.K.

A Andrássy ut egyik épitője

Kreisich Gábor : Bp. városépitésének története a kiegyezéstől a Tanácsköztársaságig Bp. 1964. I. mell

Czigler

M DK

építész, tanár

Az Országos Műemléki Tervtár
értékes anyagainak szerzői közt
említi

Cerő: Épüle 119.o.

CZIGLER Győző épitész

1880-ban a torony állagának felülvizsgálója s amódositásokra javaslattevő

JÓZSA László: A kunszentmártoni nagytemplom két évszázada. = Magyar Egyháztörténeti Vázlatok,2. 1990 (1991) 1oo.p.

KÉPJEGYZÉK

1. Farkas István szociáldemokrata képvise
március 15-én, 1920-as évek. Az emelv
Szakasits Árpád és Mónus Illés.
Széchenyi felvétele

2. Horthy István kormányzóhelyettes leven
ünnepségen. Balra felesége és Kállay M
1942. március 15.
Kozák Lajos felvétele

3. Felvonuló fiatalok 1950. március 15-én B
Magyar Távirati Iroda

4. Ifjúsági naggyűlés a Nemzeti Múzeumná
rendezésében 1973. március 15-én.
Szebellédy Géza felvétele, MTI

Czigler Győző"

alkotásai: a bp-i Népköztársaság útja 3. sz. a. bérpalota; a volt Országos Kaszinó épülete; a Központi Statisztikai Hivatal.

Mesterházi Ferenc: A magyar építészet 1867-1967. Budapest 1970.

331

M.D.K.

Czigler Győző, építész, tanár

tervei szerint fog felépülni az Ujvilág-utca és Hatvani-utca sarkán [ma Kossuth Lajos- és Semmelweis-u.] az Országos Kaszino palotájának három emeletes, hettős homlokzatu „művészi diszitésü" épülete

Vállalkozók Lapja, Bp. 1894. XV. évf.

Jan. 16. sz. 2. old.

M.D.K.

Czigler Győző, épitész tanár

bemutatta a Hunyadi-téren és a Hold-utcában létesitendő fiókvásárcsarnokok terveit és kiállitott költségvetését.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1894. XV. évf.
jul. 17. sz. 2. old.

M.D.K.

Czigler Győző, építész, tanár

Tervei szerint épül az egyetemi alap négyemeletes bárháza [nem adjár meg, hogy hol], „melynek impozáns kiképzésű, monumentális homlokzata gardagon tagozott faragott kővel, udvari homlokzata pedig majolikával lesz burkolva."

Vállalkozók Lapja, Bp. 1895. XVI évf.

okt. 22. sz. 1 old.

Czigler Győző MDK

Bérház

Erdészeti egyesület háza, vizf.

Gr.Hadik-Barkóczy bérháza, vizf.

Kereskedelmi muzeum, toll

Műcsarnok 1896. ezredéves kiáll.

Czigler Győző MDK

Bérház homlokzatterve, vizf.

Bérház alaprajzok

Tudomány-egyetem bérházának II.e.alaprajza

Alaprajz I-II.

Mücsarnok 1896. ezredéves kiáll.

Czigler Győző, építész H.D.K.
tanár

nyert megbízást az esztergomi városi körgyűléstől, hogy a teljes lebontásra itélt gimnázium telkére uj épületet terveszen.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1895. XVII.évf.
febr. 25. sz. 3. old.

MDK

néhai Czigler Győző - Dvorák Ede ép.

néhai Cz.Gy. vázlatai alapján tervezte D.E. a gyulai tüdőbeteg-szanatoriumot.

Vegyesek.
ÉP-IP. 15.sz. 1908.ápr.12. 162.l.

MDK

néhai Cziegler Győző - Dvorák Ede[2] ép._k.

néhai Cz.Gy. vázlatai alapján tervezte D.E. a gyulai tüdőbeteg-szanatoriumot.

A József -szanatorium Gyulán. Kép. a 157.l.
Helyszinrajz a 159.l.

Vegyesek.
ÉP-IP. 15.sz. 1908.ápr.12. 162.l.

MDK

Czigler Győző épitész

Épitő Ipar, 1905. ápr. 9. Czigler Győző emlékezete

132 r.

MDK

Czigler Győző

Alapitók...

Épitőipar Épitőművészet, 1925. 49.évf.

M.D.K.

Czigler Győző, építész

a „Pantheon"-ra kiírt egyesületi nagypályázaton, 1883-ban aranyérmet nyert.

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Évkönyve, Bp. 1912. XII. 37. old.

Czigler Győző, építés

M.D.K.

terverte a Hollán Ernő-
siremléket, melyet 1903. okt. 31-én
leplezték le a Timapusztán lévő
családi sírboltban. (A sírboltot
Jbl Miklós terverte.) Hollán Ernő
mellszobrát Szécsi Antal mintázta,
a felfestményeket, Lotz Károly hartva
jai után Kölber Dezső készítette.

A Magyar Mérnök- És Építész-Egylet Évkönyve, Bp.

1934. XV. évf. 25. old.

M.D.K.

Czigler Győző, építés

műveit, különösen az Andrássy-uti Saxlehner-palotát, „az önálló magyar építőművészet felé tendáló biztató jelenségek" között emliti:

Pártos Gyula: Az építőművészetről és annak témjezőiről az orsz. kiállitáson.

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Heti Értesitője, Bp. 1886. V. évf. 14. old.

MDK

Czigler Győző

Képzőművészet. 1955. 12. o. kép

MDK

Magánnép. ene. Up. Vallolk. Közl. 1905. szept.
20. 7.l.

MDK

Czigler Győző müegy.tanár

I.dij

Az orsz.kaszinó ... Vas. Ujs. 1893. 512. l.

MDK

Czigler Győző

vezetésével a Rudas fürdő renoválása

Genthon I: Bpest török müemlékei.

MDK

L. csop. kiáll. N.Szal. 1926. szept.

CZIGLER Győző építész (1850-1905)

M.D.K

Templom restaurálás

Műegyetemi tanár

Volt Saxlehner-palota, Népköztarsa-sag útja 3. sz.

Műegyetem kémia-fizika épülete stb.

Radas Jenő: Magyar építészettörténet Bp. 1961. 65,

298. l.

Czigler Nörö, épitéz tanár M.D.K.

nyert megbirást a nà-
dor sugeti [Margit sugeti]
fürdö hiépitéséhez szükséges
tervek elkészitésére.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1895. XVI.évf.
aug. 27. sz. 2. old.

Czigler Győző, építész

M Dk

A szanatórium ügyének támogatására elkészítette az építészi terveket s az építkezést is vezette.

Dr. Sz. A.: Hatvan éves az első magyar tüdő-szanatórium 6. l

NÉPSZABADSÁG, Ap. 1961. dec. 20.

Czigler Győző MDK

épitész meghalt

Épitő Ipar 1905. szept . 24. 319-320.o.

Czigler Győző MDK

épitész

G.:Térey Zechig Jahre. Kunst PLL.1913.dec.25.

MDK

Czigler Győző

Ybl érem pályázat birálói

Müvészeti hirek. Mücsarnok, 1898, nov. 2o. 16.sz.
151.l.

Czigler Győző

építész

Az uj egyetem megnyitása.
Vállalkozók Közlönye 1909.dec.1.1-4.o.

Czigler Győző MDK

Jubiláris építészeti kiállitás a Mücsarnokban.

Épitőmester k Lapja. A Munkaadó. 1934. dec. 13.

M.D.K.

Czigler Győző, építészeti

(1850-1911)

életpályájáról, munkásságáról és műveiről emlékezik meg:

Nagy Virgil: Czigler Győző emlékezete.
A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, Bp.
1911. 45. köt. 250-252. old

M.D.K.

Erigler György, építész

nevét a XIX. a. utolsó évtizedeiben fellendülő hatalmas épitkerések legteretségesebb fiataljai között emliti:

Lechner Jenő dr.: Kauser, József emlékezete

A Magyar Mérnök- és Épitész-Egylet Közlönye, Bp.

1921. 55. köt. 123. old.

M.D.K.

Origler Győző, építési tanár

tervei szerint építik át 1885-ben a terézvárosi plébánia templomot, s azzor helyezték el a templom ablakait ma díszítő szobrokat.

Vámos F.: Budapest városhepéner átalakulása József nádor korától napjainkig.

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, Bp. 1926. 60. kót. Havi Füzetek, III. évf. 9-12. sz. 140. old.

MDK

Czigler Győző

A m. Ipm.Társ. választmánya... Mücsarnok, 1898, 21.sz. 203. l.

MDK

Czigler Győző

épitész

Czekelius-Szántó: A bpi Fer.Józs. hid épités tört. 1896.

MDK

Czigler Győző

Lechner Jenő: A munkácsi r.kat.templom
Vállakozók Közlönye.Bp. 19o5.okt. 18.

Czigler Győző

MDK

A XIX. század épitőmüvészei közt örök időkre beirta neévt a mütörténelem lapjaira.

Mirowi Myskovszky Ernő: A magyar képzőmüvészet története. Bp. 1906.

35.1.

Czigler Győző MDK

Pantheon tervezet, pályanyertes mü

Műcsarnok 1882. őszi kiáll.
második sorozat

M.D.K.

Czigler Győző, építész

az eddigiektől egészen eltérő eszmét vetett fel a Nemzeti Szinház elhelyezésére, amennyiben ecélra a Kálvin téri ref. templom és egyházkörség telektömbjét horta javaslatba, a szinházépületnek a Kálvin tér irányába állított tengelyével.

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Heti Értesitője, Bp.
1900. XIX. évf. 29.-31. old. 2 á.

Czigler Győző MDK

épitész
Országos Kaszinó, Müegyetemi Chemiaépület

Műcsarnok 1934. dec. 1935. jan.
Jubileumi kiállitás

nDK

Czéglet Gyözö, tervezö és mü-
vezetö tanár

halála megakadályozta a müegyetem uj épületének programmszerü épitésének megkezdésében és a közp.-i és gépmühely megtervezésében.

L.-r.: müegyetemünk mult évi tevékenysége.- Váll.K. és KIP.lapja.- 1905.szept. 27.

Czigler Győző

MDK

Alapitók. ÉIÉM 1925.

M.D.K.

Czigler György, építész tanár

1893-ban megbízást kapott az új műegyetemnek a Füvészkert melletti területen való elhelyeréséhez szükséges terver elkészítésére, melyek azért nem valósultak meg, mert a hosszas hura-vona körben, a kérdéses területen magánházak létesültek és megépült a II.-ik nőgyógyászati tanszék pavillonja. Így esett a választás a Ferenc József hid budai hidfőjének környékére:

Czigler Gy.: A kir. József műegyetem új épülete

A Magyar Mérnök- és Építész-Egy-let Közlönye, Bp. 1900. 34. old. 583. old.

Czigler Győző

MDK

nevét a MOB

/Mű emlékek Országos Bizottsága/

tagjai közt találjuk.

Gerő: Építés 44.o. és 20. jegyzet.

Czigler Győző

MDK

Magyar kiállító művészek névsora. Műcsarnok, 1899. 22.sz. 346-348 l.

K.D.K

CZIEGLER Győző építész

A Saxlehner-féle palota főhomlokzata, oldalhomlokzata, alaprajza.

A Lipesti kereskedelmi Akademia homlokzata

A VI.-VII. ker. társaskör épülete tervezetének 2 homlokzata, alaprajza

Bvák. Tárgymut. Bp. 1885.

51 k.

MDK

Czigler Győző építész

kiállitási nagy éremmel kitüntetve.

A képzőm. kiáll. kitüntetései. Vasárnapi Ujság, 1885. 32.sz. 520 l.

CZIGLER GYŐZŐ MDK

műfétés

A győri Szt. Benedek rendi fogymnázium új épületének tervezője 1886-ban. 6 tábla terverajz

Francsics Norbert: A győri szentbenedek rendi fogymnázium új épületének ismertetése Győr. 1889. 1 l, 6 tábla.

Czigler Győző MDK

A Kossuth-mauzoleum pályázat biráló bizottságainak tagjai között emlitve.

Pályázati hirdetmény a Kossuth-mauzoleumra. Mücsarnok.19o1.8.sz.139.l.

Czigler Győző MDK

A Magyar Mérnök és Épitészegyesület választmányi ülése többek között Czigler felszólalása után elhatározta,hogy tiltakozik az állami épületek tervezésével foglalkozó minisztériumi szakosztály szervezése ellen.

Az épitészek tiltakozása.
Mücsarnok.1901.14.206.1.

Czigler Győző épitém M.O.K.

1895 ben rensválta a Rudas-fürdőt.

Gero Jg. Buda török műemlékei.
Bp. 1957, 28.

Czigler Győző MDK

Építész

a Müszaki Egyetem Kémiai épülete.

286.o.

Borsos-Sódor-Zádor: Budapest. Bp. 1959.

Czigler Győző /1850-1905/ MDK

Saxlehner -bérház /Népköztársaság utja./
1885/

1684-86.

256.o.

Borsos - Sódor - Zádor : Budapest. Bp. 1959.

M. D. K.

CZIGLER Győző építész

Bp. VI., Sugár-út 3. Háromemeletes bérház, 1884–86.

Magyar építészet. Bp. 1954. 105. l.

MDK

Czigler Győző épitész

Vegyesek. Épitő Ipar, 1905. okt. 29. 361-362 l.

M.D.K.

Czigler Győző, építész

1891-ben a Magy.Nemz.Múz. "kidiszitésére", az új Term Tud.Múz.épitésére tervet dolgozott ki. Lechner Ödönnel és Hausszmann Alajossal együtt. 296.o.

Fejős Imre:

A Magy.Nemzeti Múzeum Története 1848-1944. 285.o.

Folia Archaeologica. XVII. 1965. Múzeumi Ismeretterjesztő Központ. Bp.

Czigler Győző MDK

Repr.:

A városligeti Széchenyi gyógyfürdő.

82.o.

Huba László, Pap Miklós, Pán Imre, Szitnyai Jenő /összeállitotta/:BUDAPESTI TÁJÉKOZTATO.-Utikalauz. Bp. 1956.

Czigler Győző

Repr.

Széchényi Thermálfürdő és strandfürdő.

39.o. III és IV. kép.

Szöllősi Ernő /szerk/: Budapest - Guide illustré.

Bp. é.n.

Czigler Győző épitész M.D.K.

Népköztársaság utja 3. sz. bérpalota , egykori Saxlehner -palota,

a lépcsőházban Lotz-freskók

Tisztelt Szerkesztőség!
Dr. B.J.: Mentsük meg Lotz Károly pusztuló freskóit

Magyar Nemzet 1966. nov. 6. 14. 1.

Czigler Győző

tervei szerint épült

a Népközt. utja 3. sz. épület.

122.o.

Székely László /szerk/: Budapesti zsebkalauz.

Bp. 1980.

Czigler Győző

készitette Máltás Hugó utmutatásai szerint az Alsóerdőwor utcai egykori Erzsébet szeretetotthon oldalszárnyának kiépitését 1877-ben.

Komárik Dénes: Máltás Hugó. - Építés- Építészettudomány, 1970. /2.kötet/, 111-[illegible]-171.1.

164.1.

1982 II. 27. Televízió 15.40 (Erősné)

Czigler Győző építész (1850–1905)

- Egy ilyen hajdani mesterutról tudósit Czigler Győző közel 600 darabos fényképgyüjteménye, amely az Országos Müemlékségi Felügyeleti Muzeumában található. Czigler Győző a mult század végén a bécsi és a budapesti Műegyetemen szerezte diplomáját, és még az egyetem befejezése előtt több tanulmányutat tett. Bejárta Európát, megfordult Egyiptomban, járt Indiában is. Utazásai során gyüjtötte össze azt a majd 600 fényképet, amelyet később, mint a Műegyetem tanára, az oktatásnál, is, mint tervezőépitész, a számára érdekes részleteket a saját munkáinál is felhasznált.

/zene/

- Mi az alapvető különbség a romantika és az eklektika között, hizsen a tanárur azt mondta, hogy mindegyik a történelmi stilusokhoz nyult vissza?

- Igen, nézzen oda, nehéz tulajdonképpen egész határozott differenciát tenni köztük, mégis az eklektika az ablakokat sulyosan kereteli, oszlopokkal, párkányokkal, edikulákkal, amik sokszor el se férnek egymásmellett, annyira sürüek. Gondoljon a mai Népköztársaság utra, az akkori sugárutra, hogy ottan annyira gazdagok a homlokzatok, aztán mennek ezek a gazdagon kiemelt bejáratok, az atlaszokkal, az erkélyek, az öntöttvas, vagy a nem öntöttvas baluszterek, a kőbábos erkélymellvédek. Itt rengeteg olyan elem van, amit a szakember lát is.

Unokáink a bitni fogják...

Czigler Győző

építész

l.

Barna Jenő dr

A makói Hollósy Kornélia szinház tör-ténete. Makó 1929.

11–12. l

5303.

ban a Lust garten (Horti amonei,)
lében pedig a thermae és az aula
ben a Tonau (Danubius) látszik, a
ek át. Fölül balra nyilt koronás
woher die Vngern in das Landt
czimmel német nyomtatás olvasha-

7 cm.

Czigler György

l.

Edvi Bp.

~~185.~~ l. ~~189.~~ l.

~~191.~~ l ~~192.~~ l. ~~193.~~ l.

~~194.~~ l. ~~197.~~ l. ~~201.~~ l.

202. l. ~~206.~~ ~~207.~~ l

~~212.~~ l. ~~298, 299. 300,~~

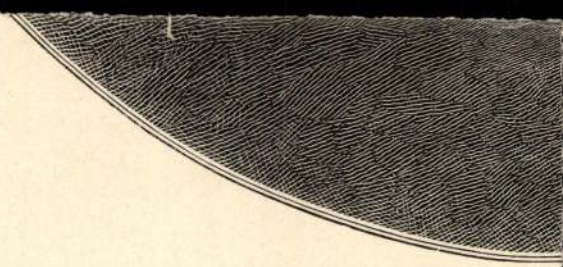

Czigler Győző

terverte a mahói

Hollósy Kornélia

mihárat.

Barna János dr.

Makó és Csanád –

Torontál vármegyei

községek. Bp. 1929

197. l

tiltatott. Egyébb adat ez idö szerin

Kérem ennélfogva kérelme

A müemlékek tekintetes Bizottságának

megírva

Czigler Győző

Sátori testvérek pavillonja

Király serfőzde pavillonja

Kőbányai polgári serfőzde pavill.

Nérey-kávéház a kiállítás területén

Bálezrkiáll

Bálint Zoltán:

Az ezredéves kiáll. architekturája

Bécs, 1897

Ozigler Györö

l.

A Perti Városháza

1938. 2. n. 2. l.

...ndor ... 875
...sz temetők (képekkel). *Balla* Ignácz 886
...sz szigete. *Cholnoky* Viktor ... 910
...n Aurél legujabb levele ... 971
...ániai képek (képekkel) ... 978
...káni mozgalmak (képekkel). *Dr. Havas* ...ezső ... 1005
...öld szíget. *Tonelli* Sándor ... 1016

Természettudomány, ipar, kereskedelem és rokon.

...yöngyvirág *P. J.* ... 3
...nan repülőgépe (képpel) ... 73
...rakfalvi vasgyár (képekkel) ... 73
...új alkhimia ... 84
...ktro-kultura ... 154
...védek gazdasági tanfolyama (képpel) 193
...drengést jelző készülékek ... 193
...ketnémák oktatásáról ... 206
...upiter (képekkel). Dr. *Massány* Ernő ... 232
...éli sark ostroma (térképekkel) ... 426
...m, álmatlanság. Dr. *Osváth* Albert ... 471
...zsa és pelargonium-kiállításból (képek-...el) —*d.* ... 521
Saturnus gyűrűi (képekkel). *Massány* ...rnő ... 533
...kás az (képekkel) *P. J.* ... 585
Szinházi események. *Palágyi* Lajos ... 616
A londoni Olimpiász (képekkel). *Tonelli* Sándor ... 622
A rózsa romantikája. *Csudáky* Bertalan 625
Alkotmányos világ Törökországban. —*a.* ... 630
Párisi szoczialisták és tipusok. Párisi levél. *M. Hrabovszky* Julia ... 673
Doveri pageantról (képekkel). *Gineverné Győry* Ilona ... 683
A Nemzeti Szinház a Népszinházban ... 734
A legrégibb ékszer ... 755
Copperfield Dóra (Dickens szerelme) ... 776
Álomsugallatok ... 795
A király a hadgyakorlaton. *Bihari* Imre 804
Ibsen a Nemzeti Szinházban. *Palágyi* Lajos 810
Két Francillon ... 846
Szinházi bemutatók ... 887
A testi erő. *Seress* Imre ... 925
Három dráma ... 930
«A hegyek alján.» *K. J.* ... 950
Szinházi élet ... 991, 1059
Pico della Mirandola (arczképpel). *Erdős* Renée ... 1034
A trónörökös Pusztaszeren (képekkel) ... 1053

*

Delegátusok az Adrián (képekkel). *Nagy* Emil ... 62

Czigler Grösö

† 1905. márc. 28.

Bpesti épitömesterek stb.
épartestülete II. évk.
Bp. 1906.

Ráski lelet VI. 86.

Czigler Grőrő

l

Bud TM 1948

14. l.

171.

Czigler Győző

wód

Czobor Béla dr.

A történelmi kiállítás.

Bpest. 1898. 8. l.

omásul

hogy

meg-

az ü-

övetkező

ez a mü-

legka-

egvál-

szükség,

tot át-

ebben

r létesi-

hogy ott

eszközöl-

Czigler Györö

vrád

Divald 1927

157. l.

másrészt adatok beszerzésére. Ugyanis

magyar hélyegek szegélyén tabolható

ume. Nagyon lehetetlenne ezért, ha

gének megtekintését lehetővé tenné

ismert darabokat feljegyzésembe fel-

egfigyelésem szerint 1500 óta, tehát

a szegélyt rajtahagyják, tabolha-

nak.

tán minden 2 hétben üzletileg

n esti órákban előzetes értesítés

jesen üdvözli: Visnyaszándor

Czigler Győző

készítette a Kőbányai Köztemető rendezési tervét 1886-ban

Dauz Gyula: Kőbánya emléke és jelene. Bp. 1913. 157. l.

Biharvármegye, 400/13. szám. — Radisic
Ipolyi, 93. szám. — Őszi kiállítás, 1930.
Ipolyi, 155. szám. — Erdélyi kiállítás, 1931.
169. szám.

OLTÁRKERESZT,

négykarélyos talppal, gombbal, öntött Krisztus-testtel, háromkarélyos szárvégeken vésett evangelista jelképekkel, 1627-es évszámmal, 1854-ben megújítva. IZ nagyszombati mester műve, 1627. Aranyozott ezüst, mag. 29 cm.

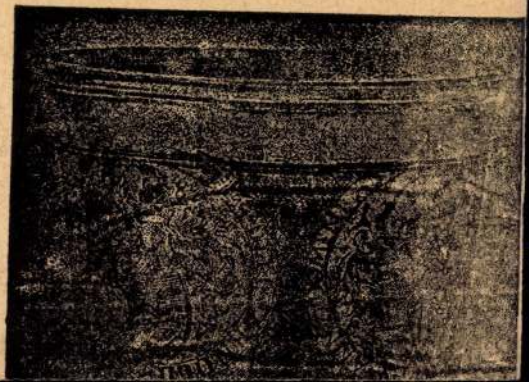

Czigler Györö

Orsz. Kaszino 1896.

Bpmüsz. 206. l.

Ozigler Györö

Saxlehner-palota az
Andrássy úton 1883-87
Közt épul[illegible]

Bpumsz. 185. l.

Czigler György

IX. ker. Bakacs-téri
dolgárósági épület

~~Bp. műsz~~ 137-1

Edvi Illés A.:
Bpest műszaki
utmutatója.
Bp. 1896.

Czigler Gőző

I harai tkp. hára a budai
Fő-utca

Bpmúsz - 212. l.

Czigler György

Hunyadi téri és Hold-utcai vásárcsarnokok

Bpmúsz 297-300. l.

Ozigler Gyözö

Kossuth Lajos és Semmelweis utca sarkán a vallásalap palotája

Bpmúsz 194. l.

Orsz. erdészeti egyesület háza az Alkotmány utcában.

Bpmúsz. 197. l.

Czigler Győző

I. honvéd thp. bihara
a Rákóczi-út a nagy-
körút sarkán -

Bpmüsz - 189. l.

Czigler György

1882. kereskedelmi akadémia Alkotmány utca.

Bpmúsz 152. l.

Czigler Győző

Vrod

D[vorák] E[de]: A József-

Szanatorium Gyulán.

Épitő Ipar. 1908. 179,

180. l.

Czigler Győző

vrod

Épitő Ipar 1902.
24. f. 156. l.
(Bizalmi nyilatkozat Czigler Győző tanárnak)

ban elsősorban az ábrázoló

lódását ~~[illegible]~~ jelentik és nem eltér

a nagyobb töredékek, amellet

gotika és az itáliai szószék

cióit hozzáidomitották a Mar

aztán a Mária halálát, feltá

bibliai témák kevés tárgyi v

gyitásokká stb. változtak. A

gyengéd apáca története nagyon sokat

Leleteinknek boldo

mellett szól az épitészeti és

időbeli összeesés és azonkivü

az egy Margit-szigeti siremlé

egyelőre inkább mint "argumen

és tulajdonitások ellen lehet

a feltevést még más, csupa kon

< Czigler Györö >

Könyvei

<] Munkács vára
önzegyűjtött Aarvei.
Bp. 1902.

Czigler Győző

A bényi rk.
templomot 1896-98-
ban restaurálta.

irod
Z

K: A

Csányi műemlrestaurálás

A kiérzési
Tobképző Lut.
kiadv.
XX. k. 19. f.

14. l — Bp. 1943
34, 35. l.
tervrajzokkal.

SENKO ISTVÁN
TRAFIKOS
CSÁKTORNYA

T. .

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

M.D.K.

Czigler Győző, építész

tervezte a budapesti Rákóczi-téri, a Hunyadi-téri- és a Hold-utcai vásárcsarnokokat.

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Heti Értesitője, Bp. 1897. XVI. évf. 43. old.

M.D.K.

Czigler Győző, épitész

készitette az Egletner 1896-ban elfoglalt uj helyiségére vonatkozó átalakitási terveket, a Kossuth Lajos- és Ujvilág [nun Semmelweis]-u. sarkán lévő ház II. emeletén.

A Magyar Mérnök- és Épitész-Egylet Heti Értesitője, Bp.
1896. XV. köt. - 75-76. old. 1 alapr.

Czigler Győző, építész M.D.K.

terve nyerte el „Egy magyar pantheon"-ra kiírt pályázat 1000 frt-os első díját, mely szerint a kérdéses grandiózus (neo-renaissance) emlékmű a Citadella helyén épült volna meg.

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, Bp.
1882. 16. kot. 405-407. old. és
1883. 17. " 149-150. " VII.-X. táblák

C Z I G L E R G Y Ő Z Ő

ÉPITESZ ÉPITETTE A SAXLEHNER CSALADNAK A SZTALIN U;3SZ. PALOTAT.

Gerő László:Magyar épitészet a XIX. század második felében,Bp.1955.40.l.TIT Utmutato 37.

M.D.K.

Crigler Győző, építészeti

tervei szerint épült József műegyetem Kémiai intézetének fő-homlokzata, alaprajza és két első-fényképfelvétele.

Hauszmann A.: A József műegyetem új otthona

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, Bp.
1909. 43. köt. 275-277. old.

M.D.K.

Czigler Győző, építész, tanár

tervei szerint épült Borsod-Keresztesen „Korma Károly egri egyházmegyei kanonok által szülővárosának" emelt temploma, román stílben. Az alapkőletételt jul. 18-án tartottár nagy ünnepséggel.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1897. XVIII. évf.

jul. 21. sz. 3. old.

M.D.K.

Czigler Győző, építész

a fővárosi tanács megbízásából elkészítette a városligeti artézi fürdő átalakítási tervét, melyek szerint az átépítési költségek 1.740.371 frt-ra rugnának.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1896. XVII. évf.

nov. 24. sz. 2 old.

MDK

Czigler Győző

Vámos F.: Budapest városképének átalakulása József nádor korától napjainkig. MMÉEKözl.Havi Füzetei 1926.III.évf. 9-12.sz. 127-150.l.

MDK

Czigler Győző müegy.tanár

Egy világhirü magyar intézet. VU 1906. 25.sz.
406 l.

MDK

n: Műterem-hírek. Művész-élet, 1932. nov.2.

CZIGLER Győző épitész

MÁRFI Attila: Szinház a millennium tiszteletére : A Pécsi Nemzeti Szinház épitéstörténetéhez. = Baranya, III.évf. 1. sz. 1990 76.p.

Ybl Miklós mint a Magyar Mérnök és Épitész Egylet alelnöke a baranyai főispán kérésére kijelöli azt a bizottságot mely a szinház épitésére kiirt pályázatot elbirálja. Ennek elnöke lett Czigler Ybl javaslatára

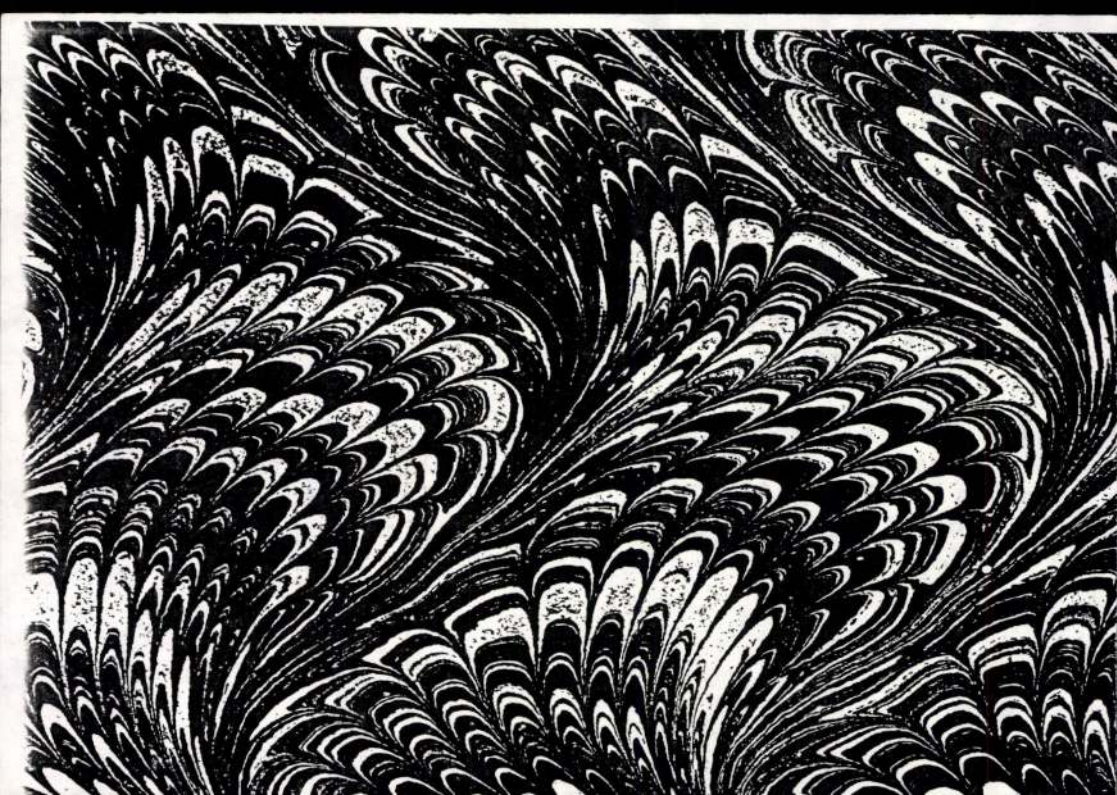

CZIGLER György

Ybl Miklós épitész 1814-1891 : A Hild-Ybl Alapitvány kiállitása a BTM-ben 1991/1992 [katalógus] Bp. : Hild-Ybl Alapitvány, 1991

162, 165, 261. p.

CZIGLER György épitész

Pucher Józseffel épitett Saxlehner-ház
(Andrássy út 3.) 1884-86 - Hausen
Bécsi palotájához hasonló típusu

Moravánszky 1988 59.p.

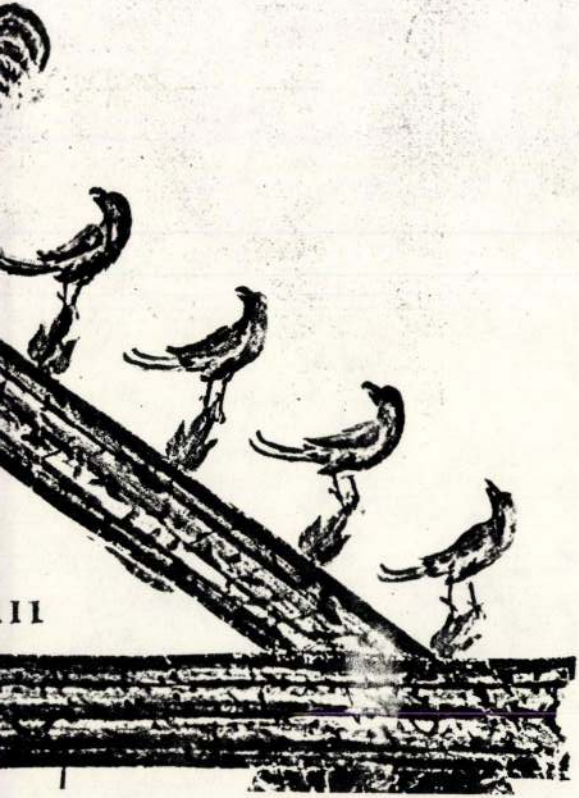

.11

Reims

Chigler Grözö

lásd

Edvi Bp.

~~137. l.~~

~~152. l.~~

Grazie

Nach dem Gemälde v

XI

Cziegler Grörö
épitész

l.

V. a m. épitészet
tört
1937

Bierbéptört

256, 257. l.

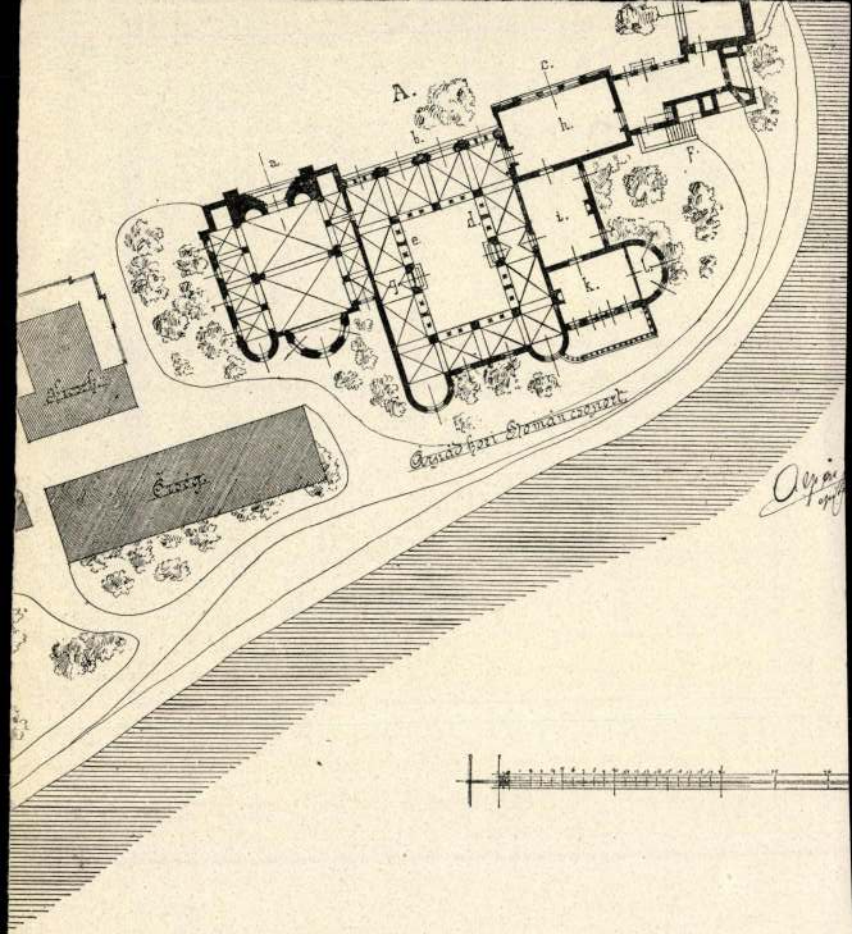

nelmi épületcsoportjának alaprajza.

MDK

Czigler Győző

Magyar pályázatok 1904/5. Magy. Mérnök és Épitész Egylet. II. évf. 8.sz.

2 l.

K. D. K

CZIGLER Győző műegy. tanár

Résztvesz a Danubius-kiút pályázatán

I díj

Ybl Ervin: Ybl Miklós 149., 200., 213.,

M.D.K.

CZIGLER Győző építész

Hauszmann munkatársaként emlí-
tik

Ybl Buda 273. l.

MDK

Origler Győző építész

Az ő alaprajza szerint épült a Dvorák Ede által tervezett, 1913. július 16-án megnyílt [redacted] Széchenyi-gyógyfürdő.

Dr. Szabó Sándor: A közegészségügy. Városi Szemle, Bp. 1913. 10-12. sz. 1330. l.

N.L.

Czigler Győző (Arad, 1850. jul. 19. -- Bp., 1905. márc. 28.): építész, egyetemi tanár. Svájcból bevándorolt ősei három nemze-

Ma

déken át épitészek voltak. Előbb apjától, majd Bécsben Th. Hansentől tanult. Dijnyertes pályázatok után főként középületeket tervezett Kereskedelmi Akadémia, Müegyetem Vegytani épülete, Statisztikai Hivatal, Bécsben Páznáneum stb. , bérpaolákat, magánházakat épitett Esztergomban a Primási palota, bérházak Bp.-en stb. tartózkódó, izléses ujreneszánsz stilusban. 1887-től haláláig tanára volt a bp.-i Müegyetem épitészeti karának. -- Irod. Magyar Mérnök és Épitész Egylet Heti Értesitő, 1905. 12. sz. (Arcképpel).

Czigler Győző építész

Magyar Életrajzi Lexikon

Czigler Győző

a bécsi akadémiában Hansen tanítványa volt.

Merényi Ferenc: A magyar építészet 1867-1967. Budapest 1970.

180

M.D.K.

Czigler Győző, építész-tanár

tervei szerint épül fel
Nyitrán az új meggei
székház 300.000 K. költ-
séggel.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1903. XXIV.évf.
márc. 25. sz. 6. old.

M.D.K.

Czipler Mór, építész tanár

tervei alapján állami felsőbb leányiskola épül Fiumében.

Vállalkozók Lapja, Bp.1896. XVII.évf.

márc.31.sz. 2.old.

Czigler Görö, építész-tanár M.D.K.

készíti Nyitra vármegye székházának átalakítási tervét 500.000 K. költ. seggel.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1903. XXIV. ávf.

nov. 11. sz. 5. old.

Czigler Győző MDK

Krisztinavárosi r.k. plébániatemplom.
Régebbi kápolna helyén épitette Hikisch Kristóf 1795-97 között.
1883-84 között Czigler Győző restaurálta, homlok lokzatot átalakitotta, uj kapuzat.
1949-ben szentélyét Borsos László tervei alapján hátratólták.
1957-59-ben Borsos László helyreállitotta, a kapu kivételével.

Repr. 50. kép.

Zakatiás G. Sándor: Budapest. Bp. 1961.

33.1.

Czigler Győző MDK

Népköztársaság utja 3.
Tervezte Czigler Győző. Épült 1884-86-ban a Saxlehner család számára.
Szobrászati disz Szécsi Antaltól.
Lotz Károly freskója és a lépcsőházban és a kapualjban.

Zakariás G. Sándor. : Budapest. Bp. 1961.

141-142.l.

Czigler Győző épitész MDK.

Győr, bencés gimnázium, 1888

Genth.Mdeml.1959 I. 126

NDK

Czigler Győző

Sváb Gyula Czigler Győző tanársegédje volt a müegyetemen és Czigler nem igyekezett őt eltériteni eszményeitől, melyek a magyar épitőstilus megteremtésének munkájában való lelkes közremükodésre késztették.

1908-ban Kertész K. Róbert maga mellé nevezteti ki tervező főmérnöknek, a vezetésére bizott müszaki osztályába. Hivatalba lépésük előtt Kertész K. Róberttel bejárjai az országot.

D. Kismarty-Lechner Jenő: Lechner Ödön. Bp. 1961.

137 - 138.l.

Cziglér Győző, épitész-tanár M.D.K.

tervei szerint épül Kraszna-horkán az Andrássy-grófok mauzoleuma.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1903. XXIV. évf.
jan. 28. sz. 7 old.

M.D.K.

Czigler Győző, építész. tanár

nyert megbízást a sátor-alja-újhelyi igazságügyi palota megtervezésére.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1902 XXIII. évf.

máj. 21 sz. 6 old.

Czigler Győző, építés-tanár M.D.K.

elkészítette a szegedi lelenc-ház terveit. A nagyszabásu épület 375.000 koronába fog kerülni.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1902. XXIII. évf.

dec. 10. sz. 5. old.

Czigler György, építész-tanár M.D.K.

tervei alapján bővítik a bpesti Kereshedelmi Akadémia épületét.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1902 XXIII. évf.

jul. 9. sz. 5. old.

Czigler Győző, építéz-tanár M.D.K.

Elhunyta után, az Iparművészeti Társulat közgyűlésén Alpár Ignác emlékezett meg róla, nagy elismerés-sel, mint a bécsi Hansen iskola legkiválóbb követőjéről. Körben erős kritikát gyakorol a „mai modernekre". A cikkíró Ezrey igen nellemes visszavágásokkal utasítja vissza Alpár megjegyzeseit és veszi védelmébe a „modernek".

Vállalkozók Lapja, Bp. 190'. XXVI. évf.

ápr. 19. sz. 3-4 old.

MDK

Czigler Győző épitész

Az esztergommegyei kisbényi /román/ templom ujjáépitését,1896 és 1898 között 100.000 korona költséggel Czigler Győző épitész végezte.

Kabdebó Gyula: Magyarországi restaurálások 1867-től 1902-ig.

Magyar Mérnök és Épitész-Egylet Heti Értesitője 1907.márc.31. 12.sz. 137-139.l.

Czigler Győző, építész-tanár M.D.K.

még annak idején hiddegezett
tervei szerint épül fel a ver-
seci kultur palota, melyben a
16.000 kötetes nyilvános könyv-
tár is elhelyezést nyer.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1905. XXVI. évf.

jun. 7. sz. 6 old.

M.D.K.

Czigler Győző, építész, tanár

terverte a Bécsben, az Alsergrundon emelendő Parmaneum terveit.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1899. XX évf.

okt. 11. sz. 5. old.

MDK

Czigler Győző

Fábián G.dr.: Magyarország iparoktatásának története az utolsó száz évben. Épitő Ipar-Épitő Müvészet. 1932. dec. 1. 23-24. sz. 90.l.

MDK

Czigler Győző

Műcsarnok 1899. 13. sz. 191.l.

Czigler György, építész-tanár M.D.K.

tervei alapján hirták a versenytárgyalást a munkácsi új róm. kath. templomra.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1903. XXIV. évf.

aug. 5. sz. 7. old.

M. D. U

CZIGLER Győző

épitész-továr

Bp. Sztálin ut. 3. (Saxlehner-palota.)

(1884.)

Lotz Károly falképeivel

Gerő Lanló: magyar epitészet a XIX. sz.

2. felében

Bp. 1855. 24-25.

Czigler György, építész

Megemlítve.

Máté György: Kis földalatti-történelem

6.

Népszabadság, Bp. 1973. dec. 29.

M.D.K.

Ziegler Károly, építész, tanár

tervei szerint épül a Szent István-társulat palotája a Szentkirály-utcában.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1897. XVIII. évf.
febr. 2. sz. 3. old.

MDK

Czigler Győző épitész

A bényi templom restaurálása 1896-98-ban.

A magyarországi művészet története.I.
Bpest,1961. II.kiadás.61.o.

MDK

Czigler Győző

Magyar Iparmüvészet, 1899. Ip.Társ. dijai. 43-44.l.

Czigler Győző (építész)

1905. márc. 28-án halt meg.

Népszava, 1975. márc. 28. 103. erf. 74 sz. 6p.

Czigler Győző

Málnai Mestere a Műegyetemen.

Akadémia 14
11. old.

Mendöl: Málnai

CZIGLER GYÖZÖ, épitész

A györi Széchenyi-téren a gimnaziumban 8.sz.Csigler Győző végzett átalakitasokat.Diszterem,mozgóképkamra, 1894.-1924.-1934.tornaterem és uj diszterem. 188.old 56.jegyz

KALMAR MIKLÓS: Győr barokk tere 175.old

ARRABONA, A győöri Xantus János múz.évkönyve, 18. Győr, 1976 1975

Czigler Győző (építész)

A városligeti széchenyi-fürdő építője ~~1975~~ 1850. júl. 19-én született.

Népszava, 1975. júl. 19. 10 s. erf. 168 m. 10 p.

Czigler György, építész

Feszl Frigyes tanítványa.
Elkészítette a hajdúböszörményi ref. templom külső és belső átépítésének tervét (1880.).

Négy kép a templomról (külső- és belső) : Repr.

Nagy Tibor: Hajdúböszörmény jötteve 944-950.

Élet és Tudomány, bp. 1973. máj. 18. XXVIII 20.

Czigler Győző

1887-től az újonnan szervezett ókori építészeti tanszék szilvános rendkívüli, 1888-tól rendes tanára

Szentkirályi Zoltán: Adatok a magyar építészképzés történetéhez. - Éptud, 1971 /III/, 4.sz. 439-465.1.

450.1.

CZIGLER GYÖZÖ

„A BUDAPESTI KERESKEDELMI AKADÉMIA"

BUDAPESTI HIRLAP 1883 sept. 28

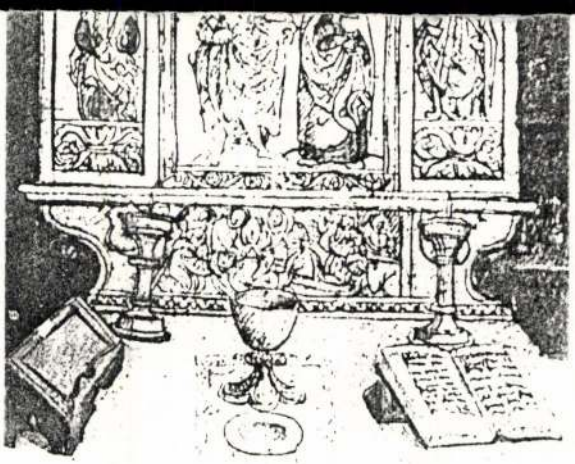

3. Wie Abb. 1. Messe des hl. Johannes Ev., Det.: Johannesaltar

Czigler Győző

Czigler Győző kapott megbizást 1898-ban az új műegyetemi épületek megtervezésére. A két első épület az ő tervei szerint valósult meg; ~~ő~~ halála /1905/ után a munka Pecz Samu és Hauszmann Alajos közt oszlott meg.

Szentkirályi Zoltán: Adatok a magyar építőművészet történetéhez. - Építő. 1971. /III/. 4.sz. 439-463.l.

456.l.

Origles győző

életének és munkásságának rövid összefoglaló méltatása:

Major Máté: A százéves Építész Kar tanárai és a magyar építészet. - Magy.Ép.Miv.1972.4.sz. 58-61.l.

CZIGLER Győző épitész

Munkács, r.k plébániate,mplom

DESCHMANN Alajos: Kárpátalja müemlékei.
Bp. : TKM, 1990 85-87.p. és képe

Czigler, Győző, építész, műegyetemi tanár (1850–1905) 2.) Folytatás
P. Szabó Ernő: A piac olyan, mint az élet.

Maga a homlokzat egyébként azt sem árulja el minden esetben, hogy mi látható odabent. Az István téri, Hold utcai csarnok beépült az utcasorba, de a Rákóczi és a Hunyadi téri épület tornyocskái, virágcserepes fönti lakásablakai is könnyen megtéveszthetik a szemlélőt.

Egy széles főhajóból és egy-egy mellékhajóból épül fel a három legkisebb csarnok. Két öthajós csarnok metszi egymást a Rákóczi téren, a középső tér kupolaszerűen kiemelkedik. Úgy metszik itt egymást az utak, olyan tökéletesnek tűnő szerkesztési rend valósul meg, a mind a négy oldalon három sorban elhelyezett ablakok olyan tökéletes kapcsolatot biztosítanak a föntről jövő fénnyel, hogy a szemlélődő azt a világot is szilárdnak, biztonságosnak, hosszú távon érvényesnek érzi, amelyben él.

Budapest folyóirat, 1988., 6., 29-ol.

Czigler Győző

tervezte a VI. Népköztársaság u. 3. sz. a. épületet.

Berza László, Bernát György, Erdei Ferenc stb.: Budapest Lexikon, Budapest 1973. 1335 l

8501

Czigler Győző

épitette 1896 körül a Semmelweis u. 1-3.
sz. a. Országos Kaszinót.

Berza László, Bernát György, Erdei Ferenc stb.: Budapest Lexikon, Budapest 1973. 1335 l

8.98 l

Czigler Győző

tervei szerint épült az V. Alkotmány u. 9-11.
sz. a. épület.

Berza László, Bernát György, Erdei Ferenc stb.: Budapest Sexikon, Budapest 1973 1335 1

6471

CZIGLER GYŐZŐ, épitész

Szombathelyen 1905-1908 között épült fel a Múzeum, Czigler Győző tervei alapján. De Czigler az épitkezés megindulása előtt elhunyt és ezért a részletterveket Dvorak Ede és Wälder Gyula épitészek fejezték be. 328.old. 16.jegyzet. 351.old

HECKENAST JÁNOS: Szombathely város zöldterületei és zöldövezeti terve 321.old

VASI SZEMLE, XXII.évf. 3.szám, 1968. Szo,bathely

Czigler Győző

Servei alapjón épült az V. Semmelweis u.
1-3. s. a. épület.

Mezza László, Mernák György, Erdei
Ferenc stb.: Budapest Lexikon, Buda-
pest 1973. 13351

10318

Czigler Győző 18, 41, 43, 71 - 72, 75 - 76, 85, 91, 93, 111
114, 121, 126, 134 - 138, 144, 146
(in: Déry Attila; Budapest eklektikus épületszobrászata
/Művészettörténet-Műemlékvédelem I. /OMF kiad. Bp. 1991./)

DÉRY Attila: Budapest eklektikus épületszobrászata. Bp. : OMF, 1991

Czigler Győző, építész

L: Ney Béla

Nagy Elemér: Gondolatok építészeti sajtónk kosnú évszázadáról 11-15

Magyar.

Építőművészet, 3 p. 1983 83/1

Czigler Győző, építész

L. Pecz Samu

Vadas Terem: A Központi Vásárcsarnok Bp-n 46-49

Magyar Építőművészet Bp. 1983

83/6

Czigler [Győző], építén

L: Pogány Mónic

Gerle János: Határjárás

58-59

Magyar

Épitőművészet, Bp. 1983

83/5

Czigler Győző, építés

L. Timon Kálmán

Timon K. A Bp-i Műnoli Egyetem 200 éve ... 59-60

Magyar Építőművészet Bp. 1983 83/6

MDK

Cziegler Győző

A Saxlehner-féle palota főhomlokzata

" " " oldalhomlokzata

" " " alaprajza

1885. orsz. kiáll. 51.l.

MDK

Czigler Győző ép.

Andrássy ut 3. 3em. ház

GenZakBpest. Bp. müeml.jellegü ép.einek jegyz.

1949. 57. l. kézirat

MAGYAR NEMZETI BANK
EGYSZÁMLASZÁM
04.378.111-44

AKADÉM
BUDAPEST, V.,

Levelük jele:

Kelet:

Ügyintéző:

Tárgy:

Berecz Antalné
Budapest VIII

40765/56 Akadémia. Ny.

Cziegler Győző MDK

A Saxlehner féle palota főhomlokzata
Fentinek oldalhomlokzata
Fentinak alaprajza

Mücsarnok 1885. Bpi. orsz. ált. kiáll.

MDK

Cziegler Győző

A bpesti keresk. Akadémia homlokzata

A VI-VII.ker. társaskör épülete tervezetének a homlokzata

" " " két alaprajza

1885. orsz. kiáll. 51.l.

Cziegler Győző MDK

A bpi kereskedelmi Akademia homlokzata
A VII.VII.ker. társkör épülete tervezetének
két homlokzata
Fentinek két alaprajza

Mücsarnok 1885. Bpi. orsz. ált. kiáll.

Czigler Győző M.D.K.

A sárospataki várkastély 1891 . évi helyreállitásának tervei.

Magyar müemlékvédelem 1961-1962. Bp. 1966. 86.l.

M.D.K.

Czigler György
építész

A Terézvárosi plébániatemplom újbarok kapuratai és ablakkeretei tervei szerint készültek.

Dr. Lechner Jenő: Budapest műemlékei, Bp. 1924.
Kertész K. Róbert: A barokk stílusformák műemlékei 128 l.

Czigler Győző, építész

L: Csók István

(fazekas): Fák, freskók – földalatti 3.

Esti Hirlap, Bp. 1978. szept. 22.

Czigler Győrő, építész M.D.K.

tervének ismertetése a kir. József-műegetem kémiai pavillonja számára - egben az előző építési terver s arok többszöri elakadásának történetével

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, Bp.

1900. 34. kot. 581-583. old. 2 ábra.

M.D.K.

Czigler Győző

Müvésztelep, volt muzeum. Földszintes kora-eklektikus kuriaszerü épület, középtengelyében reprezentativ portikussazl, négy toszkán oszloppal, szép timpanonnal. 1895-ben épült Czigler Győző és Szabados József tervei szerint.

Börtsök László: Gyula városképi és müemléki viszgálata. Bp. 1953. 54. l.

MDK

Czigler [Győző építész]

Klasszikus terve nyerte el a pálmát a magyar mérnök- és építész egyesületnek a Magyar Nemzeti Panteon terveire a hetvenes években hirdetett pályázatán.

Medgyaszay István: A Szt. Gellérthegy kiképzése és a nemzeti panteon. Városi Szemle, Budapest 1908. 1. évf. [7. sz.] [540. l.]

CZIGLER GYÖZÖ

Prakfalvi E. : Röm. kat. templ.

2003.

20.o.

nyúltak a témához, és az argumentáció„a moralizáció út
vagy szóltak a hallgatósághoz. A szemléletből és a feldo
passió-ábrázolások igen széles skálán mozognak. Egyfelő
ciklusok olykor terjedelmes – *Almakerék*en például körü
bővülnek. Ilyenkor a téma feldolgozása az irodalmi
szerkezetét követi. Nem mindig a teológiai-dogmatikus
történetből, hanem az elbeszélő jellegűek. Szembetűnőe
Krisztus elítélését vagy a Júdás árulása-melléktémát
képsorokban. A *zsegrai* ciklusnál az érzelmi és ember
anyjával és más személyekkel folytatott dialógusára ko
egyes témák önállósulása is. Kiszakadásukat részint a té
szertartás irányította. Az áldozócsütörtök ünnepe hoz
Oltáriszentség szerzését bemutató *Utolsó vacsora* gyakoris
emellett az is emelte, hogy az Oltáriszentségnek külön ünn
három olyan mozzanatot tartalmazott, amely képzőmű
ruháinak szétosztását, a kereszt imádását, és a szent sír kul
népszerű. A másodiknak önálló tisztelete már a középk
egyfelől a kereszt feltalálása, a kereszthereklyéknek a szentf
megsokasodása segítette elő. A keresztkultusznak ebben a
megjelenítés leggyakoribb formáját *Szent Ilona* keresztet t
kereszt felállítása (Marosszentanna, Őraljaboldogfalva, Pe
triumfális jellegű volt. A másik értelmezés a megváltá
tükrözik ezt Kapisztrán Szent János szavai: „Kinél keress
fája, áldott és szent keresztfa? Te vagy Jákob létrája, melye
E szavak a misztikus feszületek *arbor vitae*-ire vonatkoz

A nagypénteki *szent sír* liturgiája már a középkor kora
megemlékezik hazai kultuszáról. Az 1486-os esztergomi

A Budai Polgári Casino

rendezvényei a Halászbástya étteremben, minden szerdán 19 óra 30 perckor:

1995. november 8-án
Digitális ismeretterjesztés és kultúra
(Bedő Árpád előadása)

1995. november 15-én
Dr. Szász András tart előadást egy magyar rákkutatási eredményről

1995. november 22-én
Kvarda József, a felvidéki önkormányzatok szövetségének elnöke beszél a felvidéki polgárosodás esélyeiről

1995. november 29-én
Gyurkovics Tibor író beszél a polgárokról

1995. december 6-án
A Santa Cecilia kamarakórus Purcell-emlékestje

Ajánlatunk a HUNYADI KLUB (I. Hunyadi János út 6-8.) rendezvényeiből

November 6-án, hétfőn 19 órakor
Beszélgetés dr. Salamon Lászlóval, az Országgyűlés alelnökével;
November 7-én, kedden 18 órakor
A Duna TV szerepe kultúránk őrzésében
(Előadó: Hanák Gábor igazgató);
November 13-án, hétfőn 19 órakor
Vendég: Boross Péter, volt miniszterelnök;
November 14-én, kedden 18 órakor
Beszélgetés dr. Fábián János kanonokkal;
November 23-án, csütörtökön 18 órakor
A Magyar Távirati Irodát bemutatja Alexa Károly elnök úr;
November 28-án, kedden 18 órakor
Vendégünk a Magyar Nemzeti Galéria főigazgatója, Bereczky Loránd;
November 29-én, szerdán 18 órakor
A Batthyány Alapítványt bemutatja: Tar Pál elnök úr.

Ajánlatunk az I. kerületi Művelődési Ház novemberi programjaiból:

ISMERETTERJESZTŐ ELŐADÁSOK:
(melyek hétfőnként 16.30-kor, keddenként 10.30-kor kezdődnek a nagyteremben)
November 6. Nagy-Britannia II. (Szentirmai József); **November 7.** Svájc városai és hegyvidéke (Somlai Andrásné); **November 13.** Körutazás a fehér éjszakák országaiban (Csányi Gáborné); **November 14.** Weimar, a művészetek városa (Benyik Béla); **November 20.** Hol jártunk az elmúlt években? (Bars Károly); **November 21.** Körutazás az amerikai nemzeti parkokban (Dr. Sibalszky Zoltán); **November 28.** Bejártam Tolnát, Baranyát (Sántha Gábor).

PILLANTÁSOK TÉRBEN ÉS IDŐBEN
(a Műv. Ház és a Lánchíd Kör közös előadása)
November 27-én, hétfőn 18 órakor:
Ukrajna, az új középhatalom kapcsolata szárazföldi és tengeri szomszédaival (Előadó: Lizanyecz Petro Nyikolajevics, az ungvári Hungarológiai Egyetem igazgatója)

TUDOMÁNY A MINDENNAPOKBAN
November 20-án, hétfőn 15 órakor:
Előadás, tanácsadás. Vendég: Fischer Ildikó orvos-természetgyógyász.

ZENÉS VENDÉGSÉG FELLEGI ÁDÁMMAL
(zenés magyarázattal egybekötött komolyzenei hangversenysorozat a Bem rakparton)
November 8-án, szerdán 18 órakor:
Bach: Goldberg-variációk II.

ZENEI ISMERETTERJESZTŐ ELŐADÁS BOROS ATTILÁVAL
November 15-én, szerdán 15.30-kor.

„NAGY SIKER VOLT" *címmel nyugdíjas filmklub minden páratlan csütörtökön 15.30-kor a Tabán Moziban (Krisztina krt.87-89.)*
November 9-én: Forrest Gump;
November 23-án: Te rongyos élet.

TÉKA TÁNCHÁZ
Minden pénteken **17 órától gyermekeknek** tánctanítás, kézműves foglalkozás; **18 órától tiniknek, 19 órától felnőtteknek** tánctanítás, táncház. Belépődíj: gyermekeknek 100 Ft, felnőtteknek 150 Ft.

BLUES-ROCK KONCERT
Török Ádám és a RABB
Minden szombaton 20 órától. Belépő: 200 Ft.

Salva Vita Alapítvány BÁBSZAKKÖRE FOGYATÉKOS GYERMEKEKNEK
Minden pénteken 9-től (I. csoport), 11-től (II. csoport). Vezeti: Oláh Zsuzsa bábos.

SIRÁLY TÁNCISKOLA
12 hetes tanfolyam. Díja: 2000 Ft. Foglalkozások minden szombaton 9 órától 10.30.-ig.

NÉPTÁNC ÉS GYERMEKJÁTÉK
Iskolás korúaknak minden pénteken 14.30-tól 16 óráig. Tandíj (3 hónapra) 2200 Ft. Tanár: Csatai László (Csidu).

Dinnyés József daltulajdonos estje Ady Endre énekelt verseiből november 19-én 17 órakor kezdődik a Magyar Kultúra Alapítvány székházában (Szentháromság tér 6.)!

Az Írás dallama

„Boldogok, akiknek szívök tiszta: mert ők az Istent meglátják" – szólott Jézus a sokasághoz a hegyen, s az emberek álmélkodva hallgatták őt, „mert úgy tanítja vala őket, mint akinek hatalma van, és nem úgy, mint az írástudók". Tiszta szívből születtek azok a dalok is, amelyek szövegét Sumonyi Zoltán költő írta Máté evangéliumának ihletésére, s amelyekhez Gryllus Dániel szerzett zenét.

A Hegyi beszéd dalainak lemezbemutató koncertjére október 14-én került sor a Bécsi kapu téri evangélikus templomban. A zeneszerzővel és Hafenscher Károly evangélikus lelkésszel a dalok születéséről és életéről beszélgettünk.

– Gryllus úr, milyen sugallatra fogott hozzá a Hegyi beszéd zenés feldolgozásához?

– Öt-hat évvel ezelőtt kezdődött. Akkor dolgoztuk fel hasonló formában Sumonyi Zoltán barátommal Pál apostol leveleit. A közönség szeretettel fogadta. Koncertútjaink során kiderült, hogy igény van erre a műfajra. A Hegyi beszéd, Jézus tanításai zenés tolmácsolásának gondolata három évvel ezelőtt született. A műsor hamar elkészült és a lemezbemutató előtt megélt már néhány jó hangulatú előadást.

– Nem tartja kissé profánnak a bibliai szövegek verses-zenés feldolgozását?

– A Biblia olyan örök érvényű mű, amelynek igazsága és erkölcse minden emberhez egyaránt szól, s a Hegyi beszéd kifejezetten Jézusnak az igazságra, erkölcsösségre, békességre és szeretetre szólító tanításait tartalmazza. Ami a megzenésített formát illeti, ez hitem szerint az ateista nevelésben felnőttek, a Bibliát nem ismerők számára is könnyen hozzáférhetővé teszi a tanítást, s talán meg is szeretteti velük az Írás igazságait. Igen, azt hiszem, egy kissé nevelő célzattal is készült ez az anyag.

– Kinek szól tehát a Hegyi beszéd és hogyan ajánlaná hallgatóinak?

– A dalok, mint mondtam, mindenkinek és mindenkihez szólnak. Ajánlásom pedig: ne féljenek, hallgassák szeretettel és próbáljanak meg a dalok üzenete szerint élni.

– Hogyan él majd ez a koncert tovább?

– Az anyag megjelent CD-n és terveink szerint többször elhangzik majd koncertútjaink során Magyarországon és a határainkon túli magyarok lakta területeken is. Hamarosan pedig Jeruzsálembe utazunk, ahol a bölcsőhelyen visszük filmre a Szentírás e részletének zenés változatát.

– Tisztelendő Úr – fordulok Hafenscher Károlyhoz –, *hogyan kerülhetett sor egy ugyan vallásos témájú, de világias jellegű koncertre templomukban?*

– Barátságunk Gryllus Dánielle! több mint három évtizedes. Tudtam, milyen műsort készít. A koncert helye pedig éppen a dalok vallásos témája miatt lett a templom. Én egyébként is vallom és vállalom, hogy minden szép és értékes műsornak helyet adhatunk és adunk is, természetesen megfelelő formai kereteken belül.

És a templom tele lett. Gyermekek, szülők és nagyszülők lehettek részesei Gryllus Dániel és Gryllus Vilmos csodálatos és emlékezetes előadásának.

Jézus azt tanította: „A test lámpása a szem. Ha azért a te szemed tiszta, a te egész tested világos lesz."

Miként Jézus híveinek a szeme, a közönségé is tiszta volt, mert ezek a dalok a Megváltó hatalmát hírdetik.

Paizs Eszter

A derék kéménysepről mester hagyatéka

Kerületünk éke a krisztinavárosi plébániatemplom. Szívesen emlegetjük, hogy itt tartotta esküvőjét Széchenyi István. Arról már ritkábban esik szó, hogy a templom egy régi búcsújáró hely, a „kéményseprő-kápolna" mellett épült. A kápolna 1700-tól 1797-ig szolgált a hívek menedékéül. A mai templom főhomlokzata előtt, átlós irányban állt, északnyugat-délkelet irányú hossztengellyel. Csak az új templom felépülte után, 1797 augusztusában bontották le. Érdemes megismernünk és átadnunk unokáinknak a történetét.

Élt Budán, a XVII. század végén egy igen jómódú kéményseprő mester. Ott lakott a mai Dísz tér helyén, egy sarokházban, amely a saját tulajdona volt. **Francin Péter Pál** a törökök kiűzése után az első budai telepesek közé tartozott. Istenfélő, jámbor ember hírében állt. Családját nagyon szerette és féltette az akkoriban pusztító pestisjárványtól. Félelmében végül Szűz Máriához fordult, fogadalmat téve s védelmet kérve a pestis ellen. A járvány kitombolta magát, de elkerülte Francin Péter Pál családját. A családfő, szavát tartó ember lévén, fogadalma teljesítéséhez látott.

Elzarándokolt Olaszországba, egy faluba, ahol egy csodatévő Mária-képet őriztek. Buzgó imádkozással adott hálát e kép előtt a maga és a családja megmeneküléséért. Egy festővel másolatot készíttetett a festményről. A legenda szerint az eredeti kép egy hegyi rablóvezér támadásakor sérült meg. Amikor a haramia megdobta kővel Szűz Mária arcát, a festmény vérezni kezdett. Francin Péter Pál ennek a híres képnek a másolatával jött vissza Budára.

Pár esztendő múlva, a Naphegy aljában lévő szőlőskertjében szerény kápolnát építtetett, alighanem túlnyomórészt fából, s annak oltára fölé helyezte a vérehullató Szűz Mária-kép másolatát. A kápolna körüli földjét ekkor alapítvány gyanánt a kápolnának ajándékozta. Az Úr 1700. esztendejében a kápolnát a lakosságnak szabályosan átadták.

Francin Péter Pál 1711-ben meghalt. Kívánságának megfelelően a kápolna padozata alá temették. Később elhunyt leánygyermeke, majd felesége szintén ott nyert végső nyughelyet. 1723-ban hatalmas tűzvész pusztított a környéken, mert felrobbant egy lőszerraktár. A kápolna olyannyira megsérült, hogy a város vezetői egy új kápolna építését vették tervbe. A kegyképet szerencsére kimentették a tűzből és a várbeli prépostságnál helyezték el.

Az új kápolna, mely 1725-ben lett kész, már kőből épült, egyhajós, félköríves záródású szentéllyel, s a főbejárat felett ácsolt fatornyocskával. A kép körül bonyodalmak támadtak, de végül az is visszakerült a főoltár fölé. A város magisztrátusa a kápolna patronálását a várbeli karmelitákra bízta.

A kegyhely egyre látogatottabb lett. A kép híre messze eljutott, vidékről is sokan felzarándokoltak egy imára. Egyébként a várbeli templomokon kívül Istennek más háza a környéken nem volt. Sem a tabáni, sem a szerb templom nem épült még meg. A fogadalmi adományokból szép summa gyűlt össze. Gondolni lehetett a kápolna kibővítésére.

1750-ben a királynő, Mária Terézia is misealapítványt tett és 24 aranyat adományozott. Elkezdődött a bővítő jellegű restaurálás. A munkálatokat Nopauer Máté vezette. Lebontották a kápolna főhomlokzatát és az előtte lévő – időközben létesített – fatornácos bővítést. Egy ablakmezőnyi résszel meghosszabbították a hosszanti hajót és új tornyocskát ácsoltak. Erről a kápolnáról sajnos semmiféle ábrázolás, rajz vagy metszet nem maradt fenn.

A környék gyorsan fejlődött. Mária Terézia ötödik, s bevallottan legkedvesebb leányáról, Mária Krisztina hercegnőről (1742–1798) kapta a **Krisztinaváros** nevet. A Vártól nyugatra eső területet ugyanis az osztrák hadvezetés sokáig várvédelmi területté nyilvánította és nem engedte beépíteni. Mária Krisztina volt az, aki – huszonéves fejjel – közbenjárt a tilalom feloldása érdekében. Az első telket 1769-ben építették be, s a városrész gyorsan benépesült. A budai polgárok hálából adták a Krisztinaváros elnevezést.

A hívek számára a kápolna hamarosan ismét kicsinek bizonyult. Új templomot óhajtottak. A prímás 1795-ben végül engedélyt adott egy templom építésére „a kápolna közvetlen közelében".

A munka Hickisch Kristóf kőműves mester tervei alapján kezdődött meg. Később anyagi okok miatt (már akkor is) a tervet egyszerűsíteni kellett. 1797-ben végezték el az ünnepélyes felszentelést. Néhány nappal később lebontották a régi kéményseprő kápolna még meglévő szentélyét, amely ütközött az új templom homlokzati sarkával. Az alapfalak és a Francin család sírhelyei ott maradhattak. A dekorációs munkák a felszentelés után is folytatódtak, noha a királyt (I. Ferencet) hiába kérték, nem nyújtott anyagi segítséget.

A templom barokk szerkezetű, de az építészet és a díszítés már inkább a klasszicizmus német árnyalatát, a copf stílust mutatja.

1883-ban Czigler Győző tervei alapján hajtottak végre rekonstrukciót. 1942-43-ban ismét ki kellett bővíteni a templomot, ekkor a szentélyt csaknem öt méterrel hátrább, új alapokra helyezték.

Zrinszky József

RÉGI-ÚJ UTCANEVEK

Előterjesztés készült néhány I.kerületi utca nevének megváltoztatására. A döntést a Fővárosi Közgyűlésnek kell jóváhagynia. Lapunk Kiszely István alpolgármestert kérte, adjon tájékoztatást a változtatások indokairól.

A Kosciuszkó Tádé utca visszakapja a Koronaőr utca nevet. Miért?

– A névváltoztatást a lakók régóta kérik. A magyar Szent Koronát 1791-ben hozták a Budai Várba, őrzésére – királyi jelölés alapján, vallási megkülönböztetés nélkül – az Országgyűlés két világi rendű őrt választott. A Korona mellé a honvédség tényleges állományából egy őrcsapatot rendeltek, akik éjjel-nappali őrszolgálatot adtak. A koronaőrség épülete a mai Kosciuszkó Tádé utcai iskola helyén volt, a mellette lévő, most tűzoltó laktanya pedig a koronaőrség lovas istállójaként szolgált. Az udvari épület nagy boltíves kapui még az istálló megmaradt részei. A koronaőrség 1905 tájékán átköltözött a Váralja utcai új laktanyájába, az utcanév azonban 1948-ig használatban maradt. Kosciuszkó Tadeus (1746–1817) eredetileg festő, majd lengyel forradalmár és szabadsághős volt, aki 1776-tól 1783-ig részt vett az amerikai függetlenségi háborúban. A volt Koronaőr utcát 1948-ban részben a lengyelek iránti baráti gesztusként keresztelték át, részben viszont azért, mert Rákosi Mátyás igen érzékeny fülét sértette a koronaőrségre, mint intézményre való utalás.

A Petermann bíró utca a Lotharingiai Károly utca nevet kapja.

– A változtatást a Magyar Tudományos Akadémia már másodízben kéri. A kis utca eredeti neve Szombathely utca volt, majd Ferdinánd utca, később Nándor utca. Ezt változtatták 1953-ban a Petermann bíró névre. A XIV. században élt, amúgy jellegtelen és alig ismert bíró nevéhez egyetlen esemény fűződik: a pápa kiátkozása 1367-ben. Ez jól beleillett az 1950-es évek antiklerikális ideológiájába. Lotharingiai Károly a törökellenes felszabadító háború hadvezére volt, Budavár 1686-os visszavételének döntő rohamát éppen ezen utca felől vezette.

A Farkas bíró utca Kapucinus utca lesz.

– Igen, a víziárosiak és dr.Vígh Béla, az előző polgármester kérésére. A Víziváros egyik legrégebbi egyházi intézménye a Kapucinus rendház és a Kapucinus templom. Az utca hajdani neve is ez volt. Csak a Rákosi-időkben keresztelték át, amikor buzgón igyekeztek megszabadulni az Istenhitre utaló kifejezésektől. Farkas bíróról csak annyit jegyzett fel a történetírás, hogy a XIII. században, 1235 körül „Buda derék bírája" volt.

A Gróza Péter rakpart Görgey rakpart.

– Ezt a tabáni polgárok javasolták. E rakpartnak gyakran változott az elnevezése. 1956 után a szocialista Románia iránti „hála" jegyében nevezték Petru Groza-ról, aki egyébként politikusként nem volt fogékony a magyar érdekek iránt. Mivel a Lánchíd és a Margithíd közti rész Bem tábornok nevét viseli, illő volna, ha Buda egyik legszebb rakpartját a '48-as honvédtábornokról, Görgey Arturról keresztelnénk el.

(M.Gy.)

Czigler Győző
építén

/1850-1905/. Műegyetemi tanár

Művei: Saxlehner-palota /Népkörtársaság útja 3./
Műegyetem kémia-fizika épület.
stb.

Rados: Magyar építészettörténet 310.
Műszaki Kiadó 1971.

Czigler Győző

~ résztvett a kisbényi templom restaurálásában.

Radó Lenő: Magyar építészettörténet 70. old.
Műszaki Könyvkiadó 1971.

Czigler Győző
építész

~ és Hild József ~~építésze~~ restaurálta
a bényi rk. templomot.

Rados: Magyar építészettört. 313
Műszaki kiadó 1971.

„Zigler győző"

tervei alapján épült fel 1904 és 1906-ban
a Nagymányosi Duna parti Műegyetem
kémiai és elektrotechnika – fizikai pavillon.

Tóth Endréné: Budapest Enciklopédia,
Budapest, 1970. 463 l. 66 p.

Czigler Győző

épített (1884) a Nép-köztársaság
u. 3. sz. épületet.

Tóth Endréné: Budapest Enciklopédia, Budapest, 1970.

221

Czigler Győző

1895-ben restaurálta a Rudas fürdő épületét.

Tóth Endréné: Budapest Enciklopédia, Budapest, 1970.

2641

Czigler György

Dvorzsák Ede, ifj. Francsek Imre építették a Városligeti Széchenyi fürdő épületét.

Tóth Endréné: Budapest Encikloppédia, Budapest, 1970.

370.

Czigler Győző

épített a IX, VIII, VII. VI. és az V. kerületi vásárcsarnokokat.

Tóth Endréné: Budapest Encilopédia, Budapest, 1970.

3744

CZIGLER GYŐZŐ

ÉPITÉSZ.

1880-1882-BEN TERVEI SZERINT ÉPITETTÉK
A'T A HAJDÚBÖSZÖRMÉNYI REF. TEMPLOMOT.

A TEMPLOM MAI KÉPE.
(EREDETI RAJZ, REPR.)

6 DB. FOTO, REPR.

KATHY IMRE: HAJDÚBÖSZÖRMÉNY KÖZÉPKORI
TEMPLOMA.

MAGYAR ÉPITŐMŰVÉSZET, 1970/1. 46-47. LAP.

~~129123~~

Czigler Győző

épitész alkotta Kiss József szobrász
művésznek „Trefort Ágost" szobor-
talapzatát.

Gádor E.: Budapest szobrai, Bu-
dapest, 1955. 37 l.

Czigler Győző

tervezte Mayer Edének Ibl Miklós
sobra építészeti részét.

Gádor E.: Budapest sobrai, Buda-
pest, 1955. 41 l.

Czigler Győző

építész MDK

1896-98. a kisbényi templom restaurálása.

Magy.Müv.Tört. I. /szerk. Dercsényi/ 59.o.

MDK

Czigler Győző, MM és ÉE pályázatán a 7o-es években nyertes

A Gellérthegy kiképzése és a N.Pantheon. Vállakozók Közl. 19o8. ápr. 8. 5 l.

Czigler Győző
épitész.

M.D.K.

A budapesti tőzsde átalakításával kapcsolatban kérdéseket intértek hozzá.

A budapesti árú és értéktőzsde szabadságtéri palotája felépítésének története és az épület leírása. 10 lap.
Budapest, 1908.

Czigler Győző

MDK

Ybl Miklós tér. Ybl Miklós álló bronz szobra , Mayer Ede alkotása. Talpazata mészkő terv: Czigler Győző: készült 1894-ben leleplezték 1896. szept. 8. án.

Zakariás G. Sándor: Budapest. Bp. 1961.

65.1.

Cziegler György

cród

Váljukal
109. l.

Vállalkozók közl.
jub. albuma

M.D.K.

Czigler Győző, építész

és Dvorák Endre közös tervei szerint épült meg 1909 és 1913 közök a Széchényi-fürdő, melyhez 1926-ban Franczek Imre épitett új szárnyat.

Róna Tibor: Budapesti kirándulóhelyek

Bp. /1960/, Panoráma, /Magyarország irásban és képben 1.köt./ 249. old.

+ 2. kép 250-251. "

Czigler Győző

és Dvořák Ede tervezték a Gp.-i Lechenyi gyógyfürdő épületét (1909-13)

34 p. reprodukció.

Mezényi Ferenc: A magyar építészet 1867-1967. Budapest, 1970.

32 p.

CZIGLER György ejtett

KOPPÁNY Tibor: A Balaton környékének
műemlékei. Bp. : OMvH, 1993 66,106

Szilágyi Tamás 433
Szilárdfy Zoltán 426, 532, 1149, 1189, 1208
Szilas Zoltán 2259
Szily Imre Balázs 1565
Szilvási János 1432
Szilvássy István 2680
Szilvitzky Margit 2681
Szimán Károly 318
Szinnyai Katalin 109
Szinyei Merse Anna 1398, 1509
Szirányi István 2682
Szirmai János Sándor 743
Szirmai Viktória 1760, 1761
Szirtes János 1998, 2683
Szkalnitzky Antal 1292
Szkok Iván 533
Szlaukó László 2684
Szmimov, Igor 2685
Szmodisné Eszláry Éva 943
Szoboszlai Mihály 1337
Szobotka Imre 2686
Szokolay Sándor 2524
Szombathy Bálint 1415, 1557, 1789, 1993, 2439, 2442
Szögi László 750
Szőke Annamária 2539
Szőke Mátyás 911, 932
Szőke Zsuzsa 2487
Szőllősy Ágnes 1774
Szőlősi Dezső 156
Szönyey György 2334
Szőnyi György 2083
Szőnyi Gyula 2687
Szőnyi István 2688
Szörtsey Gábor 2689
Sztrés Erzsébet 1367

CZIGLER Győző épitész

Tervezte a ref. templom átépitését 1880-82.

Hajduböszörmény utikalauza. Szerk.
Tarczy Péter. Hböszörmény, 1993 2o-21.

Visitatio Canonica : Az Esztergomi Főegyházmegye Barsi Főesperességének egyházlátogatási jegyzőkönyvei 16 -1674. Vál.bev. Tomisa Ilona. Bp. : MTA Néprajzi Kutató Intézete, 1992

CZIGLER Győző

SZABÓ Márta: A hívek 3 és fél millió forintjából.
= Egyházi Építészet, 2, 1992, 1. 17.p. ill.

Jászszentandrás, R.k.templom

1902-ben ép. Czigler Győző

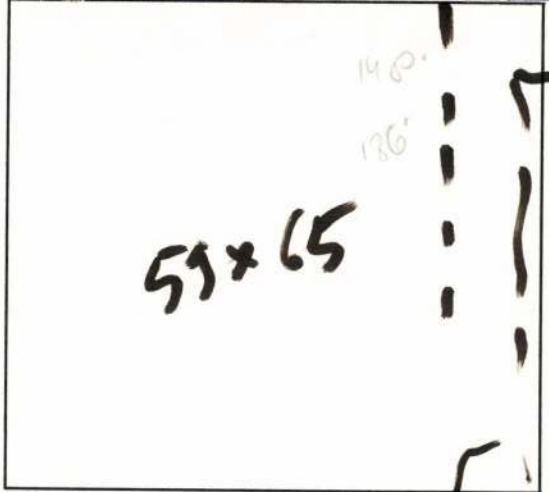

Alžbeta Brezinová-Tomori: A vasfüggöny mögött / Behind the Iron Curtain, piros pamutszálak, drót, vert csipke

Kelemen Kata: Cucc/
vegyes textilek, spárgák

M.D.K.

Czigler Győrő, építész-tanár

városligeti artéri fürdő tervei mellett döntött a városi birottság s ezt a döntést – a pályázat mellőzésével – a belügy minister is jóváhagyta

Vállalkozók Lapja, Bp. 1903. XXIV. évf.

dec. 16. n. 9. old.

MDK

n. Czigler Győző, müegyet.tanár

az épitö tervek néhai Cz.Gy. szakavatottságát dicsérik. E terveket később a szükségletnek megfelelöleg Dvorák Ede , Cz.-nek munkatársa átdolgozta s ily alakban testet öltött a kitüzött feladat.

A József-szanatorium Gyulán.
Épitö Ipar.1908.ápr. 26. 179-180.l.

M.D.K.

Czigler György, építész, tanár

a városligeti uj artézi fürdő terveire öt féle módoratot terjesztett be, melyek körül a legdrágább 1.219.231 frt-ba. – a legalcsóbb pedig 797.288 frt-ba kerülne.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1899. XX. évf.

szept. 6. sz. 3. old.

Budapest
Czigler Győző építményei

Művészet, IV., 1905. 187-188.

D.: Czigler Győző

CZIGLER György építész

91 8. 75

Uj Muvészet

MDK

Czigler Győző

A városligeti gyógyfürdő terveit készitette, melyeket Czigler halála után Dvorzsák dolgozott át.

THALY TIBOR: A 200 éves Városliget. Bp. 1958.

94.1.

£/ Czigler Győző

MDK

Rapr.:

A Széchenyi fürdő főbejárata.

THALY TIBOR: A 200 éves Városliget. Bp. 1958.

64. lap után 6. /számozatlan/képtábla.

M.D.K.

Czigler Győző, építész tanárt

bízták meg a városligeti ártézifürdő kibővítésére vonalhozó tervek elkészítésével.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1895. XVI .évf.

okt. 29. sz. 2. old.

Ziegler Ignác

Kossuth Lajos utcában a magyar vallásalap birtoka

az Országos Kaszinó épülete (1896)

Thirring Ignác

60. l.

hnee und Eis.

nung von A. Trentin.

Czigler György

1883. Krisztinavárosi templom átalakítása.

Magyar Nemzet

1938. 128. l.

végül a benyi románkori templomot

OZIGLER GYŐZŐ, egyetemi tanár, müépitész

A szombathel i múzeum épitési terveit készitette 1904-ben, miután László Sándor és Szabovics Ottó terveit nem fogadták el. 303.old

S.PÁVEL JUDIT: A Szombathelyi Savaria Múzeum Története
Szombathely első archeológiai gyüjteménye 293.old

SAVARIA, A Vas Megyei Múzeumok Értesitője. 1963.I.kötet
Szombathely, 1963

M.D.K.

Creigler Győző, épülés

tervei szerint épült a szombathelyi múzeum épülete 1908-ban

Pethő Tibor: Budapest - Szombathely - Kőszeg

Bp. /1960/, Panoráma, /Magyarország írásban és képben 12. köt./

58. old.

Czigler Győző 1850 - 1905

Andrássy uti Saxlehner palota
Üllői uti Kielmannsegg palota
Uj Müegyetem Kémiai pavillon
és fizikai pavillon.
Kossuth Lajos u. Orsz. kaszinó
Alkotmány u. Erdészeti székház
Alkotmány utca Kereskedelmi akadémia
Almássy tér Vásárcsarnok
Városligeti Széchényi fürdő
Rákóczy ut és Erzsébet krt sarok
takarékpénztár
Aréna ut sz bérház
Hold u. Vásárcsarnok

Fiume Adria r.t. palotája
Esztergom Primási palota

Lechner Jenő dr
jegyzete

CZIGLER Győző építész

Kunváth Sándor - Sipos István
A jásszentandrási templom
Jásszentandrás, 1996 15 p. ll

Agáta (Abrudbányai Farkasné) 221

Kidei János 472
Kilön > Kilyén
Kilyén, Chilieni, Kilön; Háromsz
- unitárius templom 203, 323
Kinizsi család 104
Királyfalva (*Kyralfalwa*), Magyar
443
- házak 443
- malom 322, 443
- templom 203, 322
Királykő (*Kralkow*, *Kyraljkeue*, *K*
- vár 78, 100, 109, 110, 308, 3
Királynémeti, Németi, Crainimăt,
452
- ev. templom 189, 323
Kirchberg > Kürpöd
Kirieleis > Kerlés
Kirtsch > Küküllőkörös
Kis, Abrudbányai család
- Mátyásné: Lupsai Krisztina 357
Kis Péter, Krasznai vn (Valkó) 5
Kis János, Szerdahelyi vn (Csics
Kis Egyedné: Katalin 84, 127, 43
- Imréné: Katalin 269
- Kelemen 524
- Márton 472
- Mátyás 252
Kisalmás > Nagyalmás

C21GLER Győző

Szilágyi 2005. 139.

t igazolja: Somorjay Sélysette.

udományos Intézet évi keretéből, a kötészet az

észlet (nyomdaköltség) 2005. december 10., a
ljesítés igazolása után, a számla benyújtását
ik.

gári Törvénykönyv, valamint a kapcsolódó
z irányadóak.

riann

rendelő

KLTD-Film Bt.
Vállalkozó

CZIGLER Viktor építész

Kassa, Andrássy-féle bérház, 1900
Nyitra, varéskaia, 1903
Rimaszombat, vaszkaia 1912

Szönyi 1996 98.
100.
103 és ill

Czigler Győző

Vas. Ujs. 1894. 57. l. (A VIII. nemzetk. közegészségi és demografiai kongressus.)

Czigler Győző (a lakás-egészségügyi szakosztály elnöke), műegyetemi tanár és műépítész, 1850-ben született Aradon. Felsőbb tanulmányait legnagyobb részt külföldön, kivált pedig Bécsben végezte. Hogy a műépítés minden ágában mennél tökéletesebben kiképezhesse magát, nagy tanulmányutakat tett. Két egész évet töltött Olasz- és Görögországban, valamint Kis-Ázsiában és Konstantinápolyban. Haza-

térte után a budapesti műegyetem tanára lett s tudományos működése mellett állandóan munkás a gyakorlati építészet terén is. Budapest szépségét több ízléses építménynyel emelte; ezek közt a legkiválóbbak egyike az országos erdészeti egyesület háza és a Saxlehner-féle palota.

Czigler Győző

P. G. A Műcsarnok
ezredévi kiállításából.
Vas. Ujs. 1896. 545, 547. l.

Czigler Győző : A Pesti Hazai Első Takarékpénztár Egyesület bérháza.

Nagys.

Dr Ifer

VASÁ

Czigler Győző

Czigler Győző.

Vas. Úp. 1894. 573. l.

Czigler Győző, építész

Szül. 1850 VII. 19. Aradon, megh.
1905 III. 28. Budapesten. Bécs-
ben Hansen Teofilnál tanult,
1874. Budapesten telepedett le.
1887-től mint egyetemi tanár ~~lett~~ volt.
Jelentékeyebb művei a Eperti Orsz.
Kaszinó palotája, a Hold-utcai és
Hunyadi-téri vásárcsarnok, a Hadik-
Barkóczy-palota, a Központi
statisztikai hivatal, ~~épülete~~ és
a József mint egyetem Kémiai épülete
~~stb.~~ az esztergomi primási
palota, a bécsi Parmáneum
palotája. ~~Tervei~~ ~~[illegible]~~ Épületeit
tobbyire új venaissance
stilben terverte.

20

535. Salvator

Született Renellában 1615-ben, megha

Romok a teng

Jobbra a parton emelkedő
és romokat látunk, a melye
előtt és utaú kikötött hajók
nak, beszélgetnek és foglala
góval felékesítve több vitorla
ben kék nadrágos hajós ül
ság látható. Kissé idább két
a harmadik befelé fordulva
~~látja el~~ napszámos beszél
dobozra tette kezét. A kikla
~~ül~~ hárman a holmit rak
gek alatt is hajók vannak
gozik a felvont hálóval.
darak röpködnek. Alól köze

Ro mig a balsar

Vászon, méretei 8
A kamaradnők

489

b) a természettudományok köréből: *dr. Gorka Sándor, dr. Issekutz*

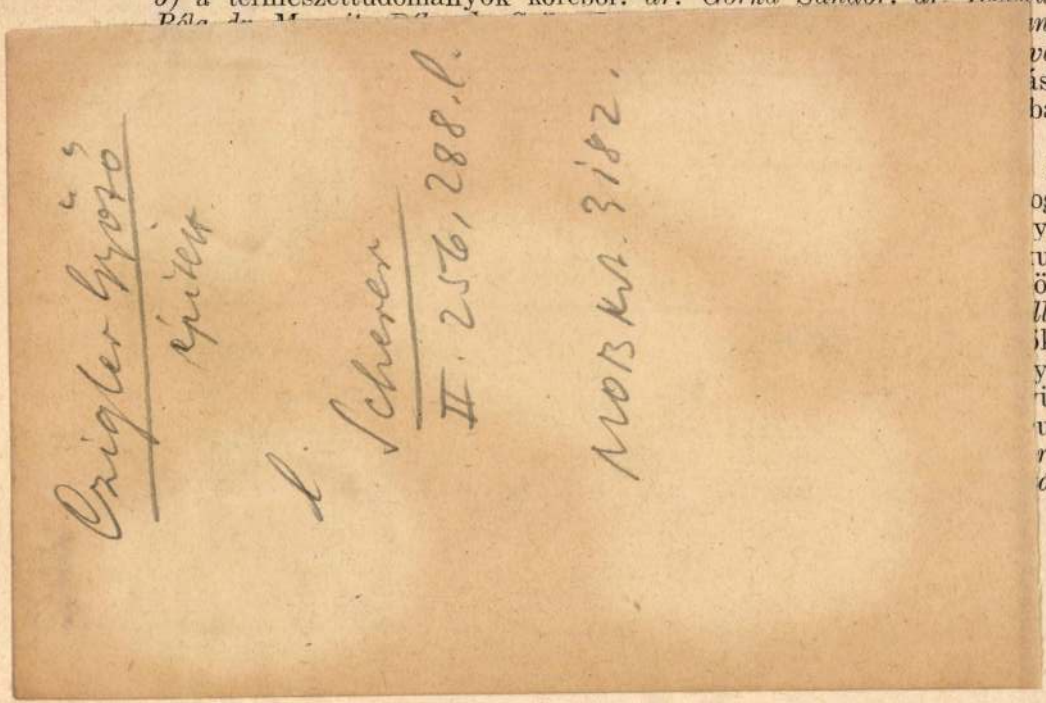

Az Országos Ösztöndíjtanács nagy halottainak emlékét mindenkor kegyelettel fogja őrizni.

A tanév végén nyugalomba vonult *Ernyey József*, az Országos Természettudományi Múzeum főigazgatója, az Ösztöndíjtanácsnak hivatalból tagja. Helyét hivatalból *dr. Pongrácz Sándor*, az Országos Természettudományi Múzeum új főigazgatója foglalta el. Ugyancsak itt említhetjük meg, hogy miután a római magyar papi kollégium önálló szervezetet nyert, superiorja, *dr. Luttor Ferenc* pápai protonotárius, mint külföldi magyar intézeti igazgató az Országos Ösztöndíjtanács Szervezeti Szabályzatának (17.100/1936. IV. VKM. rendelet) 3. § *a)* pontja értelmében az Ösztöndíjtanácsnak szintén hivatalból tagja lett.

Tekintettel arra, hogy e jelentés csak az 1936/37. tanévet követő tanév folyamán jelenhetik meg és így az Ösztöndíjtanács a függelékben közölt névsora is az 1938. január 1-i állapotot tünteti fel, már itt említhetjük meg az *1937/38. tanév* folyamán eddig az időpontig bekövetkezett változásokat is. Nevezetesen *dr. Issekutz Béla*, a szegedi orvostudományi kar képviselője a budapesti tudományegyetemre nyert kinevezést, amivel tanácstagsága megszűnt és helyét a szegedi orvosi kar

Czigler Győző

l.

Thirfelrödmeintül

266. l.

6900 – P.

1·73

690173

10567

4·88

Átvitel

11414363

11414363

Czigler Győző

erőd

Szilágyi Sándor

Nagy Budapest.

Bpest, 1927. 36. l.

T. 4648.

aripára az őt üldöző két csikós
ben gunyhók látszanak. Felirata:

rdefang auf einem wilden Gestütte
Ungarn.

l. 19.3 : 28.8 cm.

6.

Czigler Győző

épitész

l.

Tanulmányok Bp.

multjából

VII. 31. l.

17. *Bierbauer Virgil:* Tanulmányok Budapest multjából. Magyar Művészet 1927. 254 l.
18. *Ybl Ervin:* Ybl Miklós Operaháza. Magy Műv. 1925. 133 l.
19. *Laurisin Lajos:* A magy. kir. Operaház. Budapest 1941. 35 l.
20. *Zámborszky Ilona:* A magyar országház. Budapest 1927.
21. *Bierbauer Virgil:* A magyar építészet története 265 l.
22. *Hauszmann Alajos:* Az igazságügyi palota épülete.
23. *Toborffy Géza:* A m. kir. Mezőgazdasági Muzeum épületcsoportjának művészettörténeti vonatkozásai.
24. *Borzay Szuchy Tibor:* Liptóujvári Stróbl Alajos. 13 l.
25. *Borzay Szuchy Tibor:* Id. m. 34 l.
26. *Éber:* Művészeti lexikon.
27. *Rabinovszky Márius:* Pátzay. (Éber: Müv. Lex.-ban)
28. Budapest szobrainak részletes ismertetését adja *Lieber Endre:* Budapest szobrai és emléktáblái c. munkája.
Medvey Lajos: Vezető Budapest szobrai megtekintéséhez c. műve kerületek és a művészek betűrendje szerint sorolja fel Budapest szobrait és emléktábláit.

Czigler Győző

tervezett 1877 ben
felépült ~~vezte~~ a pesti Erzsébet
szegényház bal szárnya
erőd

Spiegler Gyula Sámuel

Budapest-Erzsébetvá-
ros története. Bp.
1902. 28. l.

LA AKADÉMIAI IGAZGATÓSÁGA.

Uram!

mlékek" c. nagybecsü münek
egküldéséért fogadja Méltó-
köszönetünket és őszinte, mély

1907. szept. 15

Mónák Lajos mp.
akad. igazgató.

Czigler Gróz

1904–7
a képzőm. tanács
tagja.
Mův. Kronika

1905. 2. n. 6. l.

Teljes tisztelettel

Dr Görös Jenn

mint a Lenke-tér 7.
ház gondnoka.

Czigler Győző

l

Mysk Ernő

35. l.

Számlával: IV. kötet

pld. – 60

40 20

A IV. kötetet megjelenéskor felszámítás nélkül küldjük.

Fizetendő: 194 **-tól** 58037 **sz.**

postatakarékpénztári bef. lapokon 1/4 évi hav fizet **P részletekben.**

1943 ápr. 9.

dapesten, 194 évi hó

40.559. — K. M. E. Ny.

Kir. Magyar Egyetemi Nyomda Könyvesboltja
apest, IV. ker., Kossuth Lajos-utca 18. szám
dóan raktáron tart hazai és külföldi tudományos, valamint
rodalmi műveket, előfizetéseket elfogad az összes lapokra.

KIRÁLYI MAGYAR EGYETEMI NYOMDA
BUDAPEST VIII, MÚZEUM-KÖRÚT 6. SZ.

Czigler Győző

tervrajza szerint neo-
gót stilusban készült
az edelenyi rk. tem-
plom főoltára

Nagy Gerá: Első
fogadalmi templom
Erzsébet Királyné
emlékére. Bp. 1905
26—28. l.
hippel

Kiváló tisztelettel

Budapest, 1930 évi ..... hó 22 n.

AZ ELNÖKSÉG.

Fizetendő:

Tagdíj folyó	1930 évre	. . . .	10 P	fill.
Hátralékos tagdíj	1929 évről	. . . .	10 P	fill.
	1928 évről	. . . .	10 P	fill.
	1927 évről	. . . .	~~10 P~~	~~fill.~~
	Összesen		40 P	fill.

fizetve 1930 II. 3.

azaz sregyven pengő fillér.

Arután álld a szavad, mit Zoli-
nak igértél. Ölel igaz csinbónak
Rudi

Bethlen-nyomda Rt., Budapest.

Czigler Győző

iród
2

Az Erzsébet-szobor nemzetközi
birálóbizottsága 1902-ben.
Pesti Napló Képes Műmellél-
lete. 1932 szept. 25.
A birálóbizottságnak, köztük
fenti arcképével.

U. 3179

BAROSS SZ

Kereskedő-, Iparos- és Rokonsz
Budapest, IV. Bástya-utca 5

Igen tisztelt Szakosz

Kedves B

A Baross szövetség 197. sz. viselő
tályének emelése céljából a nemzetközi v
bíró s itt Budapesten (Gödöllön) augusz
Jamboree-n szerepeltetni akarjuk. A csapat
sajnos szövetségünk, a mai nehéz viszon
miért is tagjaink szíves áldozatkészségét ke

Tekintettel erre a nemes célra, a
gyen szíves a mellékelt csekk-lap felhaszn
tehetségének megfelelő kegyes adományát h

Midőn még szíves áldozatkészségéé
Baross testvéri üdvözlettel hívé:

Budapest, 1933. június 15.

Czigler Győző

l.

Szabóáipép

220. l.

Czigler Győző

ivód

z

Müllépirod

587. l.
589. l

Mus. és Kvt. Ért.

Czigler Győző építész VI. 159

Muz. és Művt. Ért.

Ozigler Győző, építész X. 209

Ozigler Győző

Czigler Gyöző

l.

Műcsarnok

1901. 58. l.

Czigler Győző

MAGYAR MŰVÉSZET

1926 - 584

dupl

sz csapat szervező bizottsága.
5. sz. — Telefon: 86—4—85.

legalább hozzá, hogy minden
idei Világjamboree-ra!

sszonyunk!

z a magyar cserkészmozgalomnak.
mborre, magyarországi megrendezése rend-
minden magyar cserkész csapat elé.
is kiszeretnék venni ebből a munkából
mely parancsolja, hogy az élen járó csa-
Jamborre megrendezésében, másfelől pedig
álkozó lelki értékeiből, minél gazdagabban

obarátok áldozatkészsége és a magunk be-
ettünk, — hogy anyagiak híjján, egyetlen
n ebből a nagy munkából.
ez fokozottan nagy feladatokat ró reánk.
hoz, hogy ha csak egy pengővel is, jut-
éltóztassék eldobni az ide mellékelt csekk-
vesen áldoz a csapat szegény cserkészeinek

Crigler Györö

Magyar Müvinet
1926. 584

Kisküküllő vármegye VI. 226

ni méltóztatnék.

Ki

Budapesten, 1907. jan

h. ors

Ozigler György

l.

Medvey 22.l.
36.l.
51.l.
71.l

Czigler Győző

vód
z
Magyar Pályázatok
1906. 6. sz. (Az
Osztrák-Magyar Bank
palota tervpályázata.)

Fenti vázt vett a
bíráló bizottság-
ban.

Czigler Győző

terveste a tima-
pusztai sírboltban
levő Hollán Er-
nő síremlékét
Lelepleztek 1903. okt. 31
erod

→

EMMÉ Évk

1934. 25. l.

tricsevits István
diszitő-festő

HUSZÁR A. Bud
(Mérleg-utcai oldal
a főváros leg
Lakások, but
nal
Üzletek

resi telvonok

zikkek Társasága

Prag

tel 20. Weinberge Žizkastr 8.

---

dor és Társa

yhagyári raktára

Vadász-utca 35/a.

. Caloriferesek.

nger kályhák.

Légfűtések.

rjegyzék bérmentve.

---

b kőműves mun-
ndosan és megbiz-
ett elvállal

müves mester

r-utca 1. sz.

---

erenc

llalati irodája

a-utca 10. sz.

építkezések

vok, gépalapzatok,
urbina telepek ki-
inak megfelelőleg. : :
nyadások.

„HUNGÁRIA" ASZFALT IPAR ÉS BETONÉPITÉSI VÁLL

SZIRMAI ÉS TÁRSA

BUDAPEST, VII., ERZSÉBET-KÖRU

Aszfalt-masztixfőző és bitumenfinomító-
Járdák, kocsiutak, átjárók, udvarok, kapubejáratol
: : : : készítése természetes aszfaltból. : :

A Magyar Keramiai-Gyár Részv.-Társ. Bu

Iroda: VIII., József-körut 14. Telefon 5

Keramit- és téglagyár: X., Óhegy. Telefon

Ajánlja Rost Ottó mérnök és a keramit fe
nak személyes vezetése mellett gyártott K
JÁRDA és UDVAROK burkolására kitünően

keramit követ és keramit-lap

közönséges fali, üreges, tartány-boltozó (ra
padlás, burkoló és sajtolt kémény-tég

Kivánatra a keramit-burkolással járó munk
elvállaltatnak.

Árjegyzék és költségvetés ingyen és bérm

KÖRTING B. é

Gyár és iroda: Budapest, VIII., Kisfaludy

Központi fütési és szellőző berende

Porelszivó berendezések gyárak részére. Injectorok, P
gőzsugárszerkezetek, stb. Bordáscsövek és radiátorok.
:: :: fejlesztő telepek és motorok. Gáz- és benzinmot

KŐSZÉNBÁNYA ÉS TÉGLAG

TÁRSULAT PESTEN.

Budapest, VI., Teréz-körut 2

ó cikkek építőmesterek, téglaégetők, mező-
ágok és ipari vállalatok részére. o o o o o

FODOR BÉLA

vasszerkezeti gyára

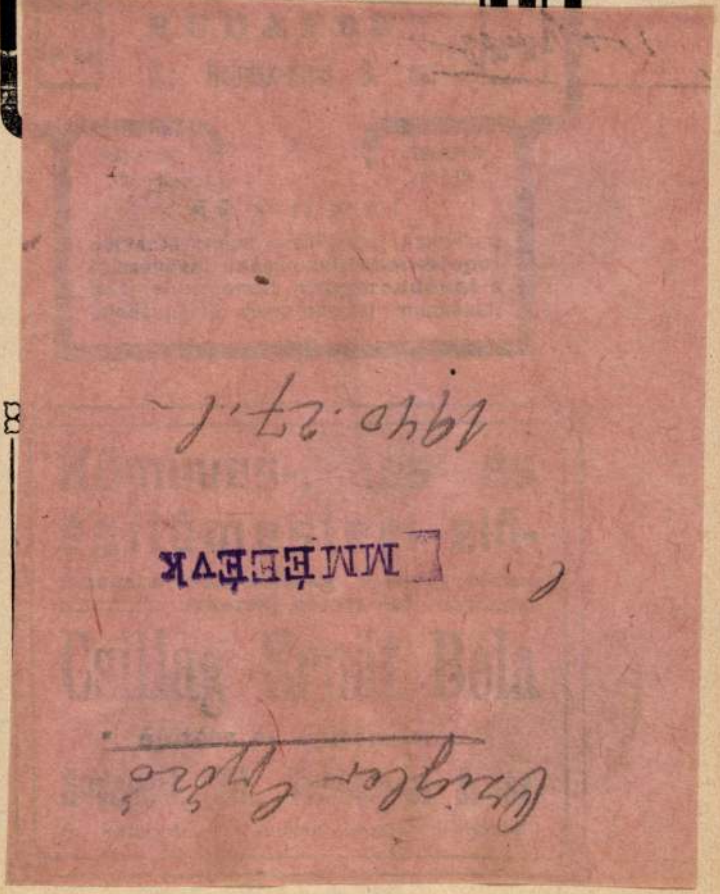

Pittel és Brausewetter

beton-, hid- és mélyépitő r. t.

ezelőtt

Pittel & Brausewetter Pozsony és Gaertner E. Bpest

Központi üzlet:

Budapest, V., Bálvány-utca 26. Telefon 69-41..

Fióküzlet:

Pozsony, V., Virágvölgy-utca 18. Telefon 98

Üzletkör: tervezések, költségvetések készitése, müszaki véleményezés, épitések kivitele.

A. osztály: **Közegészségügyi épitkezések.**
Csatornázások, tisztitó és szürőtelepek, tartányok.

B. osztály: **Vizépités.**
Vizierőmüvek, gátak, zsilipek, turbinakamrák, partfalak.

C. osztály: **Hidépités.**
Hidak csömöszölt betonból, vasbetonból és különösen „**Melan**“ rendszer szerint.

D. osztály: **Mélyépités.**
Pneumatikus és mindennemü alapozás, gépalapok, szárazzátételek.

E. osztály: **Magasépités.**
Födémek, boltozatok, pillérek és falak beton- és vasbetonból épugy saját, mint „**Monier**“, „**Melan**“, **Expanded metal**“, „**Rabitz**“ rendszer szerint stb.

MAGYAR

Mélyfuró Vállalat

Czigler Györö

wód

Magy Alp II.

60. l

Czigler Györö

terverte

a Harai Első Takarek-
penztar fiókintézeteit
VI. Terez-körut 1/a
és Föntca 10.

Magy Alp 98. l.

Nem kell citálni!

ek Tekintetes

irottságának

Budapest.

e martius hó 21én kelt 1829-1909

tára a ./. alatt mellékelt költség-

Czigler [Győző]
[műépítész]

Fővárosi Lapok 1896. okt. 6., 7. old.
(Ujdonságok. Czuczor-ünnepély.)

Kalmár

Czigler Győző

1850 - 1905

Művészeti Lexikon 167. l.

Kovakéspenge V. 191

Czigler Győző, műépítész, műegyetemi

tanár I. 126.

Érkezett 1904. szeptember 23.

709/1904. sz. (223. sz. a.)

A kassai múzeum miniszteri biztosa beterjeszti a múzeumi választmány szeptemberi jegyzőkönyvét s közli az 1901–1902. évi áll. segély maradványának, az 1903-iki nagy segélynek és az 1904-iki áll. segélyeknek felhasználási tervét, valamint a múzeumi költségek városi fedezetének 1905-iki előirányzatát. (Mihalik Józsefnek, 1904. XI. 15.)

Czigler Győző

építész

1883-ban restaurálta a krisztinavárosi templomot. A templom régi alakját ugyan gazdagította uj építészeti részletekkel, de az ujrészletek a templom eredeti stilmához alkalmazkodtak. E restauráció eredményei a toronysisak mai alakja, a homlokzati párkány két obeliszkje, a homlokzat falának két fülkéjében levő nobrok, a főbejárat oszlopos portalégaci a mellette elhelyezett emléktáblák.

Schoen Kr. 1916. 31. p. 35. p.

EDÉNY,
hevederes, két csőrrel és a heveder végeinél e
egy fejjel.
XV. század.
Réz, mag. 25 cm.
A kölni Schnütgen-gyüjteményből Simor prí
vásárolta, 1884.
Keresztény Múzeum Esztergomban. E
házművészeti Lap, V., 1884., 363. l.

CÍMERTARTÓ IFJÚ,
XV. század(?).
Bronzdombormű, mag. 11 cm.

Czigler Grörö

Radar neogót
templom terve
fluttitol
Epult 1892

Velvänd

173.1.

er, akinél állitólag a bomba volt meghalt,
ebesült. Még nem tudták megállapitani, hogy
gyilkosságról van-e szó.

ntött az államtitkárok kinevezése ügyé-
entai Vilmos lett.

feladatok előtt. Az új kormány megalakulá
ldódott fel az országban. Különösen a vá-
szonyok bizonytalansága és a gazdasági
egrendítették a koalició régebbi alapja-
politikai együttmüködés új föltételeinek

sa és eredménye megadta a kibontakozás

Czigler Győző

tervezte a munkácsi
VK templomot a régi
helyén, melyből csak
a gótikus szentély ma-
radt meg.

Irodalom:

Vállalkozók Közlönye
1906. aug. 8. 4. l.

Czigler Győző

irod

Vas. Ujs. 1897. 832. l.

(Az uj nincsetem.)

M. O. B.

Dr Szögi Aladár M. Ö. Nyp.

MÜEMLÉKEK ORS[illegible]ÁGA
492 29. szám
Ért. 1929. év dec. hó 19. n.

ZEITSCHRIFT FÜR

SCHRIFTLEITUNG:

PROF. DR. DAGOBERT FREY
WIEN VIII, AUERSPERGSTRASSE 1

DR. BURKHARD MEIER
CHARLOTTENBURG, NEIDENBURGALLEE 42

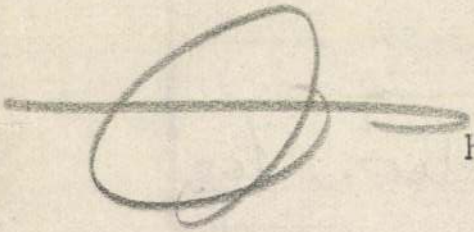

An den

Herrn Staatssekret

K e r t

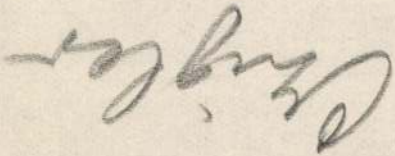

Sehr geehrter H

Für Ih

Czigler Győző

l.

Sátoraljh

45. l

IFJ. SCHULZ JÓZSEF, BUDAPEST.

T.

Ezennel eladok Ön$\frac{\text{nek}}{\text{öknek}}$ *Ifj. Schulz József budapesti czég*
áhagyása fenntartásával

llítandó

tendő

Czigler György

l.

Siklóssy F KT tört

440. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Czigler Győző

tervei szerint 1874-ben épült az aradi szinház

(Ez alighanem tévés adat. Ha jól emlékszem Szalmi terveite és épitette)

Spectator

Arad. Városkép.

Bp. én. 83. l.

NYOMTATVÁNY.

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

MEGHÍVÓ

A

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGÁNAK

19 évi hó n napján

délelőtt / délután órakor megtartandó végrehajtó-bizottsági / rendes / albizottsági ülésére.

Tárgy: .....

Elnök megbízásából:

.....

Hornyánszky V. R.-T. Budapest.

Czigler Győző

irod

Liber Bpestnobrai

268. l. 295 l

atvive

Czigler Gyózó

1.

Liber Bpest nobrai

221. l.
222. l.

ártvrde

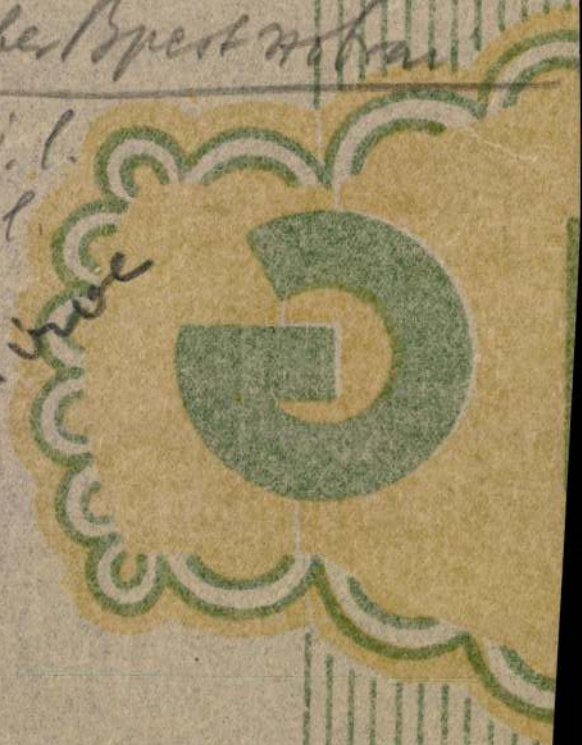

Czigler György

l.

Liber Bpest nobras

196. l.

átírve

Saját rendeletre szóló idegen váltó

Budapest 1934 január

— 1934 márc

első váltónál fogva

Egy

értéke áruban és tegy

T. Im

B

fizetendő B

Czigler Győző

Bpest. Jbl Miklós, Jbl Miklós-tér
talapzata

Liber Bpest zobrai

221.

Átírve

Czigler Győző

l.

Schoen Krisztina varrónő

9. l.

Orsz. Széchényi-Könyvtár VII 279

Czigler Győző

l.

Liber Bp. Nobrai

409. l.

Ásiwe

r. **Dobokay Zoltán, özv. Dr. Tedeschi Jenőné**
ekei úgy a maguk, valamint az alulirottak és az
tudatjak, hogy a szeretett jó édesanya, anyós,

y Kálmánné

Klementina

vedés után, a szentségek felvételével megerősítve

Czigler Győző

Trefort nobor talaprata.

lásd

Liber Bpest nobrai

244. l.

átírve

Czigler Győző, építész VIII. 215.

Dr. Czigler Győző
építész

Czigler Győző

Tihanyi apátsági altemplom
Rudasfurdő Budai-
Kisbenyi hajdan pre-
montrei templom

Ivod

Lux épmemlhely. 554. l.

Vasárnap

24

Sexagesima

Hétfő

25

Géza vt.

Kedd

26

Kort. sz. Margit

Szerda

27

☾ Utolsó negyed 11 ó. 14 p.

Protestáns naptár

Február-Márc.

V	24	Mátyás
H	25	Géza
K	26	Sándor
S	27	Ákos
C	28	Elemé
P	1	Albin
S	2	Lujza

Ó görög naptár

Február

V	11	Hetv. v
H	12	Melét
K	13	Zoe
S	14	Auxen
C	15	Onez.
P	16	Pamfil
S	17	Marien

Izraelita

C z i g l e r Győző
építész MDK

A tihanyi apátság altemplomának és
a kisbényi hajdani premontrei templomnak
/1896-98/ restaurálását vezette.

Gerő: ÉpMüe 55.o.

Czigler Gyöző

1889-ben restaurálta
a tihanyi apátsági
templomot.

Sör tihanyi apáts

148. l.

Lásd

Pokorny Frigyes:
A restaurált tihanyi
templom és monostor.
Magyar Sion 1894.
641. és kv.-ll

van Dashorst

2532. A. Moor (modora,

A mester sz. Utrechtbe

Férfi arczkép.

Az átrázolt látható, kissé

mellig, jobbrafordult, de

Rövid haja sötétbarna, szemöldö

ka, szeme szürke. Ingének kerek

ján az arany gombok száma hat.

ZSENSZKY PÁL GYÜJTEMENYÉBŐL! és „

Fa méretei 44.1: 35.1 c

Vétetett 1904: VI. 30-

gyüjteményéből 4000.00 Kán. (4

VIII. 10-én (588-904).—

49474-904

Czigler Győző

1889-ben újuteg restaurálta a tihanyi apátsági templomot.

Mihályi Ernő dr –

Vigyázó János dr

Tihany részletes kalauza

Bp. 1926. 29. l.

nálló kettöskereszt, négy állásban 15.

3 fill.
narancs

4 fill.
ibolya

6 fill.
zöld

16 fill.
ibolya

20 fill.
piros

M.D.K.

Czigler Győző, építész

biztak meg a 900-as évek elején a városligeti Széchényi-fürdő terveinek elkészítésével, ami 1904-re, több alternatív tervével el is készült, hogy a főváros ezt a 24 óránkint 7600 hektoliter melegvizet szolgáltató és nagy költséggel fúrt, artézi kutat hasznosíthassa. Czigler halála megakadályozta őt e munkája befejezésében, melyet később munkatársára Dvorák Edére biztak.

Ism.: Petrik Albert:
Építőipar - Építőművészet. Bp.1915. 39.évf. 3.sz.
13-14.old.

Czigler Győző épülén

12.

Felújítás előtt. A Széchenyi gyógyfürdő a főváros egyik legjobb belső kiképzésű strandja, külsejében is impozáns épület. Neobarokk stílusban, Czigler Győző és Dvorzsák Ede tervei alapján, 1909 és 1913 között épült. Ismert lovas szoborcsoportját hamarosan tatarozzák. A munka előkészítésére a Képzőművészeti Kivitelező Vállalat szakemberei részletesen átvizsgálják a hatévtizedes szobrokat.

...etén pedig azonnal
...i számítógép-keze-
... „Augusztusi kez-
...99" jeligére a Fel-
...ulás téri hirdető-

gyakorlott műszerészt. — Jelentkezéseket az eddigi gyakorlat leírásával „Szombathely 395 643" jeligére a szombathelyi hirdetőbe kérjük leadni.

...pirgyár
...s beta-
... gépi
...n felüli
...yamatos
...valamint
...ező tar-
...folyama-
...s mun-
...entkezés:
... Gyár u.
... osztály.

...érdeklődni lehet: 425—828, 18-tól 22 óráig.

750-es Zasztava eladó. Tel.: 326—107.

190-es Diesel Mercedes megkímélt állapotban, külföldi út miatt eladó, esetleg Fiat 850-est beszámítok. Siófok, telefon: 10—112.

Eladó Danúvia és Riga 4. motorkerékpár. Tel.: 334—824.

Eladó Fiat 500-as megkímélt állapotban. — „Azúrkék H 59 520" jeligére a kiadóba.

...kertre néző komfortos lakásért (II. em., lift nincs) kérünk másfél és 1 szobás lakásokat, Buda előnyben. 157—719, reggel 8-tól 9-ig.

3 szobás összkomfortos I. emeleti lakásom elcserélném másfél szobás zuglóiért. XIV., Thököly út 91. Tóth.

Összeköltözők! Elcserélem zuglói, zöldövezeti, tanácsi. I. emeleti 3 szoba, hallos, személyzeti szobás, összkomfortos (114 nm), lakásomat

...költözhető örökl...
...rázzsál vagy
... kp. plusz OTP e...
Isaszeg, Aulich

Háromszobás ház eladó. — másfél szobásat ...mítok. XIII., ... u. 22.

XVI. ker., Var... ...zsef kitp-i ket... öröklakás kp-ért, ...nal beköltözhető... ...adó. el.: 848—413...

A Dunakanyarba... művesített nyara... nyesnek eladó.

Czigler Győző

műegyetemi tanár

tervezte a gyulai József-
szanatorium épületeit

Dvorák [Ede?] mű-
építész vezetésével

Épült 1905–1907

Scherer

II. 287. l.

képpel, 288. l.

ménytár

A mű neme	A mappa jelzése	Megjegyzések
vázlatpa- pírlap, ceruza- rajz,		Román stil. 20/29 cm. Möller István félvételi vázlata

Stephaneum nyomda r. t. Budapest.

si határidőként á p-
lhivatnak pályázni
biztositékkal ellátott
k megfelelő részlet-
a Nagymihály város

tása.) Az alábbi
a segesvári m. kir.
április 19-én
jtés hirdettetik. Ki-
ben—segesvári áll.
levő 58. sz. fahid
2.)
46—3
javita
km.
padl
elői
eg 5
kir.
gta
felté
i hiv
ti m

d é p
közvá
st a
d. e.
ugya
szaki
ség

ő sza
latnal
árásba
ényei

és izl
ármeg
nok
célra

Budapest. (Egyenruha szállitás.) budapesti m. kir. horvát-szlavon internátus elhelyezett 6—7 növendék részére szüksé egyenruházat szállitására május 5-én dél órakor a fő- és székvárosi m. kir. pénzü igazgatóságnál (Fővámpalota, 1 em. 19.) senytárgyalás fog tartatni. Versenyezni óha felhivatnak, hogy ajánlataikat május déli 12 óráig a nevezett hatóság főnöke adják be Az ajánlatokhoz az egyenruházat készitéséhez szükséges kellékek mintái, n különben 300 kor. bánatpénznek a budap IX. ker. állampénztárnál való letételét iga

es fe
m.
Főv

lit
gato
züg
t sz
-én
énzü
m.
ni ó
us
nök
ülön
IX.
pén
tele
énzü
Főv

ksz
vei
c
vsze

ira
tca
ma
—3

MMÉBÉVK
1934.473.l

ánatpénzzel ellátott ajánlatok fenti napig
índner Ármin tanácsnok irodájában nyujtandók
e, hol a feltételek, a tárgyak kimutatása és a
inták is megtekinthetők.

Szeged. (Tüzifa szállitás.) A szegedi
ohánygyári igazgatóság az üzemében 1909.
lius 1-től 1910. junius 30-ig terjedő, esetleg
912. junius 30-ig terjedő 3 évi időtartam alatt
ükséglendő évente mintegy 160 köbm. I-ső
in. kemény (gyertyán) tüzifa szállitására ver-
nytárgyalást hirdet. Az ivenkint 1 kor. bélyeg-
el ellátott ajánlatok április 26 án d. e. 10
áig a szegedi dohánygyár igazgatóságához
yujtandók be. Az ajánlatokat az ajánlati ür-
pon megszerkesztve kell benyujtani. A bánat-
énz az egyévi szállitási összérték 5%-a, mely va-
mely adóhivatalnál, vagy a budapesti állam-
énztárak bármelyikénél teendő le és a nyugta
z ajánlathoz csatolandó. Egyéb tudnivalók az
talános, részletes és különleges feltételekben
glaltatnak, amelyek az ajánlati ürlappal és a
erződés tervezetével együtt a dohánygyári
azgatóságnál dijtalanul rendelkezésre állanak.

Torda. (Kórházi ruha szállitása.) A
ármegyei közkórház bél- és bujakoros osz-
lyai számára szükséges: 1· (400 drb. csikos
ászonlepedő. 2.) 200 drb. felnőttnek való csi-
os vászoning. 3.) 50 drb. gyermek-vászoning
.) 100 drb. csikos vászon-férfinadrág. 5.) 100
rb. csikos bélelt vászonköpeny. 6.) 100 drb.
elezszoknya. 7.) 100 drb. pamutharisnya. 8.)

200, bőrhulladék
gyapotnemü hul
kender hulladék
16, posztóhulladé
hulladék 7, acélh
távirdai 24, huza
nem kisebb 143,
lemeztáblákkal 1
gyanta betéttel
417, forraszvas
vas megégett 1
május 6-án dé
általános I. osztá
pesi-ut 3. sz.) a
az üzletvezetőség
5-én déli 12 órái
telek és ajánlati
ségnél megtekintl
ség általános —
beszerzési csopo
rezhetők.

Szekszárd. (G
vétele.) A szek
tenyésztési felüg
palánkai selyemg
eszközlendő sely
egy-egy 8 névleg
bérbe. A bérlet
és julius 20-ig t
minták a bajai,

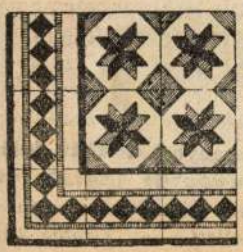

Ifjabb Wall

mozaik-, cementáru- és mükő
raktára

Budapest. Iroda: VII., Rot

Czigler Győző

Emlék-albumot nyujtanak át e hó 23-án a mérnök- és épitész egylet tagjai *Schwarczel* Sándor tanárnak, ki sokáig volt az egyesület ügybuzgó titkára. A diszes albumot Czigler Győző műépitész tervezete szerint Morzsányi József műhelye izléssel és fénynyel állitotta ki. Háromszáz arczkép van benne. Az album átadását társas vacsora követi.

Vas. Lap. 1882.
838.

Czigler Győző

Irod

(992.l

Vas. Lys. 1909. 990.l.

(Az így mücqzetem.)

Czigler Győző

röd

Magyar Mérnök és
Ép. Egylet Közlönye
1883. 149–150. l. Φ
(Egy magyar pan-
theon.)
Φ VII–X. tábla

Könyvemben
levésem VII–X.
tábla van.
Javítandó.

Med 4 Kobberstukne Klader og en Del Afbildninger i Texten af J. Magnus Petersen. – Udgivet med Understøttelse af det Kgl. Nordiske Oldskriftselskab.

1. – 30. M., I. – IV. Kéves tábla

Kjöbenhavn
G. E. C. Gad
1867

CZIGLER GYŐZŐ

[NÉVNÉLKÜL]: (A bécsi Parlament építéséről)

A TERVEZÉS KÉSZ, A MUNKA FOLYIK, FŐKÉNT MAGYAR IPAROSOK BEVONÁSÁVAL

VÁLLALKOZÓK LAPJA 1890 okt 18,6

nata

CZIGLER Győző

Magyar Tudóslexikon A-tól Z-ig.
Bp. 1997 237-238.

84/3 **Teavízforraló edény**

Háztartási használatra ajánlott. Jó hővezető

Könnyen tisztítható. Az edényből a kiöntés

Anyaga: eloxált alumínium test, a fül hőszig

Hasznos űrtartalom: 1,5 liter.

Czigler Grötö

terverte a jászszent-
andrási templomot
1898-ban. Korai gót
stilben. Épült 1898-
1902.

szöd

tsik lu

Schef Jász - Nan-hun-
adattár 50 l.

tolnok ovi
multja és jelen
Pécs 1935

Egy női szabór

március 1-én

ezet.	Da-rab	Egységár P	f	Összesen P	f.
	2	276	—	552	—
	2	24	—	48	—
lükk-					
	1	70	—	70	—
ázolt	1	110	—	110	—
aizlóval,					
	1	110	—	110	—
	1	5	60	5	60
	1	140	—	140	—
	1	32	—	32	—

Czigler Győző

terverte a radai
újgót templomot 1890.

E: a m.

Mihályi falu egyhm [illegible]

23. l.

Pannonhalma
1934

5 r. 19.)

3.9 cm.
ól 1903: I. 26-án 200 Kán. (48/903).

Czigler Győző

l. Gereczerajztár

389. h.

Naista, gáljat ábrázoló, XVII. sz

V.42.

Czigler Győző

l.

Gereczerajztár

226. h.

227. h.

BUDAPEST
IV.,MUZEUM KÖ
(Muzeummal szembe
Telefon: 185-61
Verés c
BUDAP
IV.,MUZEUM

Cziglar Győző
épitész

Erőd

Fridbelvtempl

3. l.

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási

vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Czigler Gróró

und

Forstkruch

11. l. 13. l. 21. l.

hírlapbizományos
CSORVÁS

tottam szükségesnek, mert bármily szempontból is akarja bírálni valaki az egyes színházak működését: akár azt akarja megállapítani, hogy az illető színház minő befolyást gyakorolt a magyar színmű-
, hogy a fejlődő
tet kultiválta leg-
s színpadtechnika
ház, végül, hogy
— annak ismernie

meg, ha a szín-
k a színház teljes
.

, a Magyar Szín-
kell a kutatónak

i azzal, hogy a
zsebkönyvekből,
isra vonatkozókat
atkozólag külön-

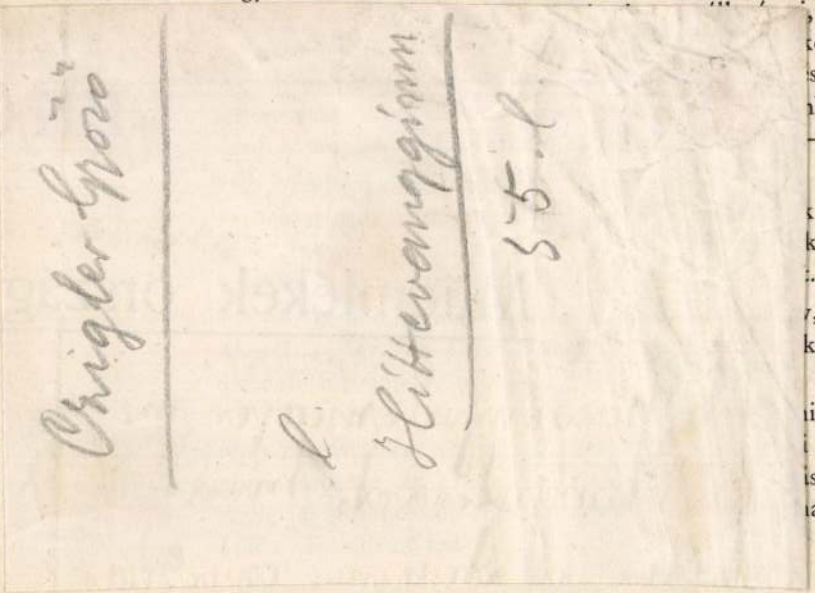

vagyunk a színházi kritikákkal is. Az előadott darabokra vonatkozó kritika megbízhatóságát a darab elolvasása által ellenőrizhetjük, de a színészek játékára, művészi képességére vonatkozó kutatásainkban már teljesen a kritikára vagyunk utalva. Ezek a kritikák azonban ritkán vesznek fáradságot, hogy a művész személyével, játékmodorával, kiválóbb alakításaival hosszasabban, behatóbban foglalkozzanak és ennek következtében az utókor se tud teljesen tiszta képet alkotni magának a színészről, működéséről, művészetéről.

Mindezeknek a hiányoknak dacára hálával tartozom a hírlapoknak, mert csakis ezek segítségével tudtam végigjárni az operett útját, mert ezekben találtam meg a szükséges adatokat a darabok szerzőjére, előadására, színészeire és esetleges szerepváltozásaira vonatkozólag.

Az út, melyet meg kellett tennem, hosszú volt. Az 1859-ben Kolozsvárott előadott első operettől a mai napig 81 év telt el. Nyolcvanegy év újságait kellett átnéznem, de ugyanakkor tanulmányoznom kellett az egyes korokra és szerzőkre vonatkozó operettirodalmat is.

Egy-egy szépen megírt kritika, mely az operett történetével is foglalkozott, új és új távlatot nyitott meg előttem, úgy, hogy midőn

Czigler Győző

Vas. Újs. 1913
445, 448, 449. l.

(A városligeti új
Széchenyi-fürdő,
képekkel)

Czigler Grőző

l

v. i a

Zelovich Józsefunicz

354, 355. l

193, 196, 218, 219, 224, 225, 246, 280. l.

[illegible]

[illegible] és a hapi-technikai felső blitatis Szőrő 1922

Arch-el

Czigler Győző

vadai gót stílu templom
terve fentitől

ipod
z

Velics László: Az egyházi
művészetek tanulmányo-
zásáról. Bpest 1894. 84. l.

Czigler Győző

l.

Egyházm. Lap

V.K 1884.184.l.

Jegyzé

1949 Március havi villamos Bes

1m Nemzeti Múzeum és Vallás és
8 am Várba Illetmény hivatalba Aut
14 m Vallás és Közoktatásügyi Minis
17 Várba oda és vissza Illetmény
18 államrasulak Üzletvezetősége
22 Vallás és Közoktatásügyi Min
26 Fogalmi gyomra és Va
31 Vallás és Közoktatásügyi Minisz

Czigler György

wód

Horvtemplép

40. l -

166. l. (arczképpel). — *Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye.* 1883. 149—150. l. (Egy magyar pantheon; VIII—X. tábla.) — *Márki Sándor:* Arad vármegye és Arad szab. kir. város története. Arad, 1895. II. r. II. k. 828. l. — *Művészet.* 1903. 426. l. — 1904. 61, 260. l. — *Nagy Virgil:* Czigler Győző emlékezete. *Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye.* 1911. 250—252. l. — *Napilapok* 1905 márcz. 29. számai. — *Országh Sándor dr.:* Budapest középítkezései 1868—1882. Budapest, 1884. 174. l. — *Vasárnapi Ujság.* 1871. 445. l. — 1881. 464. l. (Révész Imre síremléke.) — 1883. 5—8. l. (Magyar pantheon; képpel.) — 1888. 133. l. — 1889. 504. l. — 1891. 742. l. (A radnai templom; képpel.) — 1891. 774. l. (képekkel). — 1893. 512. l. (Az Országos Kaszinó palotája.) — 1894. 571—572. l. (arczképpel). — 1896. 686. l. (Czuczor emléktáblája; képpel.) — 1898. 2. szám. (A magyar kir. központi statisztikai hivatal új otthona; képpel). — 1901. 716. l. — 1902. 109. l. (arczképpel). — 1904. 402. l. — 1905. 210. l. (arczképpel). — 1905. 221. l. — 1909. 990. l. (Az új műegyetem; arczképpel.) — Mellszobra Szécsi Antaltól; a Czigler-plakett Berán Lajostól.

Czigler Győző

erőd

Vámos Bp. város Egyé-

14. l.

nek átalakulása

József nádor

korától napjainkig

kny. a MMÉE Kiöl

Havi Füz - ből

1926

4
1908.

műemlékek országos bizot

Az 1908 évi lon
az Earls' Courts igazgat
működő szakbizottságnak
lag felkérem a t. Elnökség
anyagának gazdagítás
készített képekkel, fénykép

Czigler Győző

< > emlékezete. Nagy Virgilről.

MMÉE Közl. 1911.

250–252. l.

Okv. felhasználandó.

Sénzes pohár, ezüst, aranyozva. Mag. 12 cm.
Berlin, XVII. század.

Ipolyi:

A magyar történeti ötvösmű-kiállítás lájstroma. Bp. 1884, ötödik terem, 9 l.
Tenekén I. Frigyes József porosz király emlékérme 1706-ból, oldalán 21 lengyel varas.

Gerevich PA, 260 l.

Czigler Győző

l.

Genth Törvénmentelek

Budán

1944

342. l.

346. l.

347 l.

351. l.

Telep, ~~Nárhalombattai őskori~~ VII. 196

Czigler Győző

mód
2

mincsetemi
épitk.

Gárdonyi Albert dr.

Ötven esztendő Buda-
pest székesfőváros
történetéből. Bp. 1925.

77. l.

119

már saját kultúrájukba akarják beleilleszteni, be-
építeni az antik világ emlékeit. A világtörténelem
első tudatos reneszánsza, melyet a kérlelhetetlen
fejlődés szükségképpen halálra ítélt. Európa azon-
ban itt eszmél először magára, itt tudatosítja első-
nek és vállalja multját: az antik világot és itt
kísérli meg első ízben, hogy az antik művészet
utánzásával egyszerre elérje annak magasabbrendű
kultúrfokát.

A középkor és az antik világ viszonyát jelző
hullámvonal a karoling reneszánsz után alig egy
század mulva újra hullámhegybe lendül. Ottó-
kori reneszánsznak szokták fémjelezni ezt az idő-
szakot és a cél itt is a német—római birodalom,
a császárság megaranyozása volt Róma és a római
birodalom fényével.

A középpont ismét Róma, a Caput mundi,
mely pár évtizedes vidéki elhagyatottságából ismét
a birodalom székvárosa lesz. III. Ottó fiatal lelké-
ben él a legtisztábban a «*Renovatio imperii Roma-
norum*» gondolata, melyet még II. Sylvester pápa

Czigler Győző

Ívód

Fábián Gáspár dr.

Nagy magyar építé-
szek kitüntetései.
MMÉE közl
1936. 143. l.

K- ÉS ÉPITÉSZ-EGYLET
[illegible] 13—15.

[illegible]imváltozást tessék bejelenteni.

Orsz. Bizottsága
elnökségének
BUDAPEST

~~Állatkerti ut 1~~

Rákosutcza 10 sz

Czigler Győző

l.

Gerevich Mors romankoriculi

63 l Kei.

1938

III

715 (205-7)
818 (50).

...os köntöst viselő

...s 1-jén. látjuk a szent asszonyokat. Körülöle

Mária pedig, a ki visszatekint és a kinek fátyolját a szél lobogtatja, ~~[illegible]~~

...esztfánál (János 19.r. 25).

...tt keresztfa ~~szemléljük~~ mellett, a melyen (Krisztust, szemléljük, kinek ...örül, ~~Közvetlenül mellette~~ Anna ~~térdel~~ ke-...dennek és szent János ~~ki piros köntöst vi-~~ ...alról ~~a feszület~~ Előtte on a kibontott szőke ha-...rdre ~~a visszatekintő és~~ felemelt kezek-...fátyolját a szél lobogtatja. A háttérben ...takozik ki. Elől pedig az elvonuló katona-... alól jobbra: Munkácsy Mihály.

...éretei 97.3 : 62.3 cm.
... felterjesztésre (400/901) vétetett az 1902:
...attal Malonyai Dezsőtől 3000 Kán. (50/902)
...IV. 14-én. (338/902.)
...dta az 1902:VII. 26-iki 27258 ~~sz. leirat~~
... 1046 (256-903) és az 1904:IX.21-iki

...onyay Dezső: Munkácsy Mihály élete és mun-
...best 1898. pag. 101.

...03:XII.6-án (814-903).

150

Czigler Győző

épitést

Gentmüemlerei (Mark) 1951

17, 30, 70, 227, 499.

Czigler Győző

l.

Gerő László

A 150 éves Krisztina-
városi templom.

Budapest, 1947

329. l. Keppel

A Magyar Mérnök és Épitész-Egylet Közlön

14° 32° Ferrótól 15° 33° Greenwichtől 16° 34

A hegyvidéki vizrajzi f

keretében felvett és felveendő

feltüntetése

Czigler

rod

folytatása

XI. 29 beehre ich mich Ihnen, ho
ergebensten Dank auszusprechen.
Landeskommission für Erhaltung
vom Bundesdenkmalamt herausgege
mitzuarbeiten. Ich hoffe, dass d
wird, Berichte über die ungaris

Mit dem

Hochschätzung zeichne ich als

Czigler Győző

a bényi templom
restaurálása
1895–98

Flaiszl Kálmán dr

A bényi prépostság
temploma.
Galánta 1937.
14, 15. l.

Czigler Gyozö

segédkezett Ibl Miklós-
nak a Király pavillon ki-
viteleréseűel.

Kel 1885

I. k. 1. f. 35. l. 52. h	
Vonatkozási szám	
Az elintézés napja	

Keletik

Hiv. jel.
a kgi 1885-i
orsz. ált.
kiáll. ról
1886

A beadvány száma	Beérkezett	**Beadó neve és a beadvány kelte**

Czigler Grösz

ired

Kel 1885

IV. k. 4. f. 774. l.

~~emlitett~~ Az utvonal másik oldalán az első sarokház Láng Adolf ~~már~~ ~~ismertetett~~ munkája, mellette Czigler Győző /1850-1905/ finom izlésü palotahomlokzata érdemel figyelmet. Ez a Saxlehner-bérház, melynek részletképzésein megfigyelhetjük Czigler sajátos, a görög szellembe átültetett neoreneszánsz profilirozás~~okat~~air, melyek korai müveit jellemzik. Czigler a bécsi Hansen tanitványa volt, ~~Bájos~~, ~~finom párkánytagozatain annak s~~ klasszikus iskolának nemesitő

párkánytagozatain annak a

d (Andrássy út)

Czigler Grötö

Kismarty-Lechner J. 95, 96 l.

[illegible] művészetünk
[illegible]

előkelő hatása tükrözik. Az Üllői-uti kis Kidmansegg-palotán, a Veress Pálné-utcai volt főszámvevőszék palotáján, az Aréna-uti bérházhomlokzatán érvényesül még ez az izlés, nagy rajzkészségének bizonyitékai pedig különösen kovácsolt vasrácskompozicióiban mutatkoznak. Sajnos, munkásságát később elragadja a tömegprodukció akkoriban elharapódzó láza és stilusa modorossá válik, ami nagyszámu tanitványai kezén lelketlen sablonná lesz és rásüti bélyegét a nagy arányokban épülő főváros utcaképeire.

Ep[illegible]
a 19 [illegible]
felében
1945

Czigler Győző

Wód

Lech per I:A mérnöv. 51.4.l.

a 19. sz. második felében.

Techn. fejl. tört.

1867–1927

1928

sához Rafael 1515-16-ban karto-
en gobelineket készitettek,hogy
e.A kartonok Londonban vannak a
g a Vatikánban /Sala degli arazzi./
belineket a Sixtusi Kápolnaban.
Szent Pál /négy-négy/,tovább
téből.Az ábrazolásokban a történ-
fontos.A kompoziciók méltók a
szimbolikai festészet legmagasabb
n adja a "Csodás halászatot".Az
ztus a kompozició főalakja nem
n van.Áldást osztó gesztusa azon-
atása végig hullámzik az alako-
Az alakok tul nagyok a tájhoz,s
k nincs a Quattrocento értelmé-
rimitivség,hanem a tartalmi,szim-
tos kompozició.Ugyanezeket a
z én junaimat"c.gobelinen is,
egelőzi a csavart oszlopok al-
ja árnyékával az inaszakadtat"c.
l dolgozik.A Szent Pál életéből
"Szent Pál Athénben prédikál".
ezi a jelenetet.Szent Pál a kép
kiemeli a többiek közül.A szent
nergiával,s beszédének hatása
hallgató alakokon.Ugyancsak
imbolizálja az "Ananias halála".
al és a Heliodorus freskóval.

Czigler Győző

átépítette a terézvárosi plébánia templomot (új barokk). Az eredeti épület empire-stílu volt, amiből a toronykörül-járó kőkonzolos erkély maradt meg.

Lbp 128,

Lechner J

Bp műemlékei 1924

Eperjesi ág. h. ev. Kollégium
Könyvtárának fejlődése 1910-ben
IV. 172, 173

Czigler György

vrád

Lechner 1940

200. l.
205. l.

A m. épitészet
a renaissance kostól
a millenniumig
a tréfumív. hogyan

1940

RAJZOK JEGYZÉKE.

Czigler Győző

terverte a munkácsi rk. új templomot 1901-ben. Kivitelezte Wágner Márton jászapati i építőmester. A régi templom XVI. szá

~~[illegible]~~ Spiess 1905-ben.

Lehoczky Tivadar:
Munkács város új monografiája.
Munkács 1907.
173, 174, 177, 178, 179. l. 181. l. 184. l.

Pradbeli szentelyét meghagyták s az új templomba beépítették

Anyát felhőgomolyagon, an-

Czigler Györö

Ant. P

Liber Bpest Hobrai

99, 196,
221-22, 244, 268,
295,
409.

1934

FÉLE GYAPOT

vegyile tiszta

Czigler Györö

ród
2

Lux Gérard:
A bényi román katolikus templom.
Technika 1940.
202. l. - 207. l.
208. l.

Fenti restaurálta a templomot 1896-98-ban s neoromán stílú, épülette alakította a régi mivenlikek.

Münd.

Hortus deliciarum

l. Herrade de Landsberg alatt

Czigler Győző

wod

MMÉE Közl - 1900.
581 – 583. l. ♀ (A
királyi József-mú-
egyetem új épülete.)

♀ 2 szöveg ábra és
VIII – X. t.

vegger

C. 93

1 Rot. 4r

Gozzadini,

Conte senatore G.

Intorno agli scavi archeologici fatti dal sig. A. Arnoaldi Veli presso Bologna

Czigler Győző

l.

A)

Siklóssy F K T tört.

189. l.

440. l.

Hogan
épült
Bp?
1870-1930

1931

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Czigler Győző

Iród

Schoen Arnold

Budapest ikonosztá-
zisai.

MAGYAR MUVESZET
1936. 335. C.

A Gyesti evangelet-
teri gör. kath.
templomot, mely
eredetileg rk. templom
volt, jenti szerezte

Czigler Győző?

A városligeti Széchenyi-fürdő. Írta Petrik Albert, Élet, jún. 29.

1913

Hogy születtek a csetneki csipke. Jelzetlen cikk Budapesti Hirlap, jún. 13.

Czigler Győző

A kisbényi premontrei prépostsági templom helyreállítását 1896-98. ban fenti tervei szerint és felügyelete alatt végezték.

Petrik Albert: Magyarország románkori építőművészetéből. Budapesti építőmérnek Ssb. ipartestülete. VIII. évkönyve. Bp. 1912. 122 – 149. l. (Hamos Eppel).

~~Aradi Kath. Háziasszonyok Egyesülete~~

~~IX. 42.~~

Czigler Győző

vod

Neÿ Béla
Nemzeti építőmű-
veszet és stílus
Bp. 1917. 13. l.

Czigler Győző

restaurátta az esztergomi
szent Anna templomot
1901-ben

Számord (S:) 50-l.

Az esztergomi szt Anna
templ és a vele
kapcsolatos intéretek
Esztergom 1901

Ekevéltár Kolozsvár története I. kötetéhez 1870.
1. – 420. ll. ——— u.o., 1870

II. Újabb kor. Nemzeti fejedelmi kornak.
(1540 – 1690). I. – XVI. + 1. – 832. ll. ——— Budapest 1888.

III. Habsburg-Lothárringiai kornak
(1690 – 1848). 1. – 1022. ll. ——— u.o., 1888.

Ekevéltár Kolozsvár története II. és
III. kötetéhez 1. – 752. + I. – XXXI. ll. ——— u.o., 1888.

Kolozsvár története világosító rajzai.
Köre metszette Haske Ferencz. I. – XII.
képes tábla, 1. – 16. ll. ——— u.o., 1888.

Czigler Gyózó
épitész
L. Lendrey-Lentiváinyi
346. 8.

ltetése.

askodó lovon ülő s szemlét tartó tábornokok
~~...~~ hallgatja a figyelő állásba helyezkedett ba-
~~...~~ ő, hogy Radetzkyvel (a legenység üdvözletét kö-
~~...~~ ~~...~~ ~~...~~ s Az előtérben balra ~~fejét~~
ló és ~~...~~ felkötött kezű küle-
földön ~~...~~. Felirata alól:
n den Feldmarschall Radetzky grüssen,"
ni polnimu marsalovi Radeckemu," № 61."
tjük Badetzky Tabornaggt"
lutiamo il maresciallo di campo Radetzky."
iegler comp."
t, méretei a vonalkeretnek 23.7 : 16.5 cm.

Ctsza 4833 (alányomással)

107/95 № 352

Czigler Győző

Pécs, állami gyermek-
menhely, 1904.
fenti terverte.

Szőlőpécs 99. l.

Útmutató
a városban,
a kőnyéren
és a Mecsekben
II. kiad. (1927)
Pécs

Czigler Győző

épitém

vrád

a

Thieme-Becker

VIII. 245. l.

(Lyka)

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Czigler Győző

vrád
2

Technika. 1944.
8. sz. (Szécsény
műemlékei: Műemlékvé-
delmi Szemle 30. sz.)

Czigler György

A magyar dicsőség
csarnoka
(Pantheon)
A MM és Ep. Egylet
által pályadíjazott
mű. Repr.

Gőndőcs Benedek:
Pusztaszer és az
évezredes ünnepély.
Bp. 1883. 96. l.

Czigler Győző

Széchenyi fürdő

íród

Gyárdonyi [redacted]

Albert dr. :

Ötven esztendő Buda-
pest székesfőváros
történetéből

Bp. 1925. 119. l.

Nem célunk, de korlátozott terjedelmünk [illegible] sem engedi, hogy a karoling művészet történetét felvázoljuk. Csak legkiemelkedőbb emlékeire mutatunk rá, főként melyeket antik emlékek ihlettek.

Az építészeti emlékek közül Nagy Károly *aacheni palotakápolnáját* (5. kép) kell szemügyre venni, melyet alaprajzi elrendezés és felépítés szempontjából a ravennai *S. Vitale* ihlette meg. Kifejtettük, hogy a *S. Vitale* és a hozzácsatlakozó VI. sz. templomok sora a római *Minerva Medicát* tekintette mintaképének. Nagy Károly tehát itt is a másodlagos forráshoz nyúlt, amikor palotakápolnáját a *S. Vitale* mintájára építtette fel.

Az alaprajzi elrendezés Aachenben is koncentrikusan elhelyezett nyolcszög (lásd a ▬. oldalon lévő ábrát). Itt is megtaláljuk a belső kétemeletes, oszlopokkal tagolt emporiumszerű kiképzést, de hiányoznak a nyolcszögre támaszkodó félköríves fülkék. A sok tekintetben azonos megoldás ellenére ezen a kis eltérésen is érezni, hogy Nagy

Czigler Győző

Gentmüeml

17, 30, 70, 227,
499. l.

IV. Kőfaragó munka

V. Sütőkemence

VI. Cserépfedő munka

VII. Bádogos "

Előre nem láthatólag

B. Keleti bástyafal és

A. Fogházépület hely

B. Keleti fal és őrpince

Jó

szóval huszonháromezeregy

Budapest. 1909. feb

Czigler Győző

tervezte az
alábbi házakat

Építő Ipar
1902. 57. sz.
(A Gozdon-alapít-
vány bérházai,
2 műszaki rajzmel-
léklettel.)

alternativáról van szó; emlék

tulajdonképen módszertani rang

lélekmagyarázat előtt. A lelet

Az ásatásoknál nem kevesebb mi

tészeti, illetve szerkezeti sz

szám viszont elsősorban a leg

eljárásának köszönhető. Szinté

szerény, talán csak alig-észre

zások révén felismerhető töred

vagy felismerhetetlenül el let

tott a szabad plasztikai adalé

redékeknek, melyekből az utols

legalább két esetben meg lehet

régebben a Nemzeti Muzeumba ke

való szives figyelmeztetést H

< Ozigler Győző >

könyve

< > Munkácsvára
öncsőjtőtt tervei
Tíz lap. [Bp. é.n]

[Szépművészet]

Fénynyomatok
összeállított fenti.

"EUROPA"
film-, könyv-, lapterjesztő és
könyvkiadó r. t.
Bp, V., Rothermere-u. 12.
Telefon: 127-837.

<Czigler Győző>

< > Munkács
vára összegyűjtött tervei.
Tíz fénynyomatú
lap (Budapest, é. n.)

Czigler Győző

MMÉEÉvk

1934.129 — 131.l

BUDAPEST. VII. Jlka útca 21 sz.

Pittel és Brausewett

beton-, híd- és mélyépítő r. t.

· ezelőtt

Pittel & Brausewetter Pozsony és Gaertner E. B

Központi üzlet:

Budapest, V., Bálvány-utca 26. Telefon 69-

Fióküzlet:

Pozsony, V., Virágvölgy-utca 13. Telefon

Üzletkör: tervezések, költségvetések készítése, szaki véleményezés, építések kivi

A. osztály: **Közegészségügyi építkezés**
Csatornázások, tisztító és szűrő pek, tartányok.

B. osztály: **Vízépítés.**
Vizierőművek, gátak, zsilipek, hinakamrák, partfalak.

C. osztály: **Hídépítés.**
Hidak csömöszölt betonból, vasbetonból é lönösen „Melan" rendszer szerint.

D. osztály: **Mélyépítés.**
Pneumatikus és mindennemü alapozás, alapok, szárazzátételek.

E. osztály: **Magasépítés.**
Födémek, boltozatok, pillérek és falak b és vasbetonból épugy saját, mint „Mon „Melan", Expanded metal", „Rab rendszer szerint stb.

ajzoló,

lő jártassággal bir.
családi állapot és
lölésével **Binetter**
yitrára küldendők.

t-fát"

és méret szerint
és kőszenet
állitok bárhová.
tán, árajánlattal
Cim:

fatermelő,
EST,
t 23. szám.

sterek, kőmives,
rek ipartestületé-
lent alábbi szak-
óhivatalában
etők:

ffy Ferenc.
... ... K. 2.40
rta: *Kados*
... ... K. 4.20
ések. Irta:
... ... K. 2.—
eknél. Irta:
... ... K. 1.40

Erneszthéza község előljáróságától

284/909. sz.

Versenytárgyalási hirdetmén

Erneszthéza község előljárósága egy **ta lakás és 2 tanterem** kiépitésének biztos céljából Erneszthéza község tanácsterm **f. évi március hó 31-én d. e. 10 ór** tartandó irás- és szóbeli versenytárgy hirdet.

A költségvetésileg előirányzott összeg 1

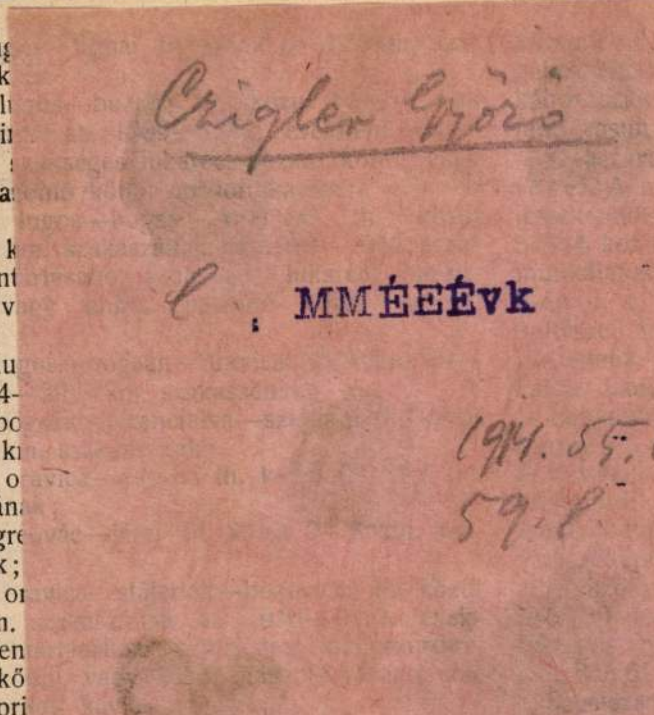

a lug
ainak
a l
aszai
noz
z ha
a
-10 k
fent
l, v
s;
a lu
s 84-
a bo
22 k
az o
aszán
a gr
ának;
az o
km.
fen
yt kő
l apri
1. é
s felo
20 ko
latti
s felo
5280
nányi

atok elbirálásánál. Versenyezni óhajtók fel-
tnak, hogy az előirt 5% bánatpénzzel ellátott
ataikat a kitüzött napon d. e. 9½ óráig a
si m. kir. államépitészeti hivatalhoz adják
Ha vállalkozó az előirt kőmintától eltérő
t ajánlana, ugy ebből 10—10—10 m.
tü darabot bemutatni köteles. A müszaki
eletek és részletes feltételek a lugosi m.
államépitészeti hivatalnál megtekinthetők.

gybecskerek. (Utca kövezés.) Nagy-
rerek város tanácsa árlejtést hirdet az Ara-

e g
Vasm
s an
más
S e l
. to
ems
illér
biz
rára
bar
ato
eg
Az
meg
elet
kir.
Az
nyo
a
ető
76
va
gy.
falv
ola
19
mé
hir
a
d. e. 9 óráig a nev
hoz adják le. Az e
külön is tehető ajá
lati összeg 5%-án
az állampénztárná
nyugta csatolandó.
letes feltételek az
megtekinthetők. Az
ivenként egy koron
lati minta dijmente

Fiume. (Rakpa
Lido-rakpart egy ré

ajánlathoz nem csa-

avitás.) A dési
ya összes bádogtető
íra 2900 kor. enge-
biztositása céljából
órára a dési honvéd
an tartandó árlejtés
az ajánlati összeg
pénz csatolandó. A
zászlóalj kezelőtiszti

elyreállitás.) A
78 6 m² bádogfedés
céljából május
dési államépitészeti
tárgyalás hirdettetik.
szeg 5%-ának meg-
ampénztárnál történt
atolandó. A műszaki
lek nevezett állam-
inthetők. Az ajánlati
ivenkint 50 fillérért

arozás.) A predeáli
s pénzügyőri lak-
57 f. erejéig enge-
biztositása céljából
órára a brassói m.
tartandó verseny-
ségvetési végösszeg
nz a brassói m. kir.
tendő s a nyugta
z előméret, költség-

Szolnok. (Rőzse szállitás.) A t
vezsenyi gázló rendezésének munkáihoz s
séges 7924 5 m³ rőzse szállitásának biztos
céljából a szolnoki m. kir. folyammérnöki
talban május 10-én d. e. 11 órakor vers
tárgyalás fog tartatni. A feltételek, terve
szerződés tervezete, valamint az általáno
részletes feltételek a szolnoki m. kir. fol
mérnöki hivatalnál megtekinthetők s ugy
szerezhető meg az ajánlati minta is. Az
latok, melyeket az előirt minta használa
kell kiállitani fenti napon d. e. 10 óráig a
noki m. kir. folyammérnöki hivatal főnö
nyujtandók be.

Zombor. (Óvodák épitése.) Zomb
kir. város tanácsa a Kohári-utca 14. sz.
Bezdáni-ut 5. sz. telken létesitendő óv
épitésének biztositására május 1-én d.
órakor szó- és irásbeli árlejtést tart. Felhiva
árlejtezni szándékozók, hogy ajánlataika
előirányzott összeg 5%-ának mint bánatpén
melléklésével a fenti időig a tanácsi iktat
adják be, s illetve a szóbeli árlejtésen a kit
határidőben jelenjenek meg. A szóbeli árlej
tartoznak az előirányzott összeg 5% át
bánatpénzt az árlejtést vezető kezeihez let
Ajánlatot tenni ugy az összes munkákra,
az egyes munkanemekre lehet. Az általán
részletes feltételek Zombor város mérnöki
talánál megszerezhetők, ugyanott az épitke
vonatkozó tervek és költségelőirányzato
betekinthetők.

Zombor. (Kotrási munka.) A be
alsó párhuzammü alsó bekötésénél a me
nyuló régi kősarkantyunak O" viz alatt

be. Bánatpénz gyanánt
értékének 5%-a május
a zágrábi üzletvezetőség
ndő.
k szállítása.) A
inai országos kormány
1909. évben összesen
van szüksége és azok
irdet. A beszállítás 1909.
ndő és az összes zsákok
ius 15-ig az egyes erdő
litandók. A mintával fel-
kben az árak a boszniai
má
zov
üld
e
t
ai
vi
ere
ndc
ato
ig
sze
s, l
á s
téb
zar
lés
vid

ság által megküldetnek.

Gelence. [Háromszék m.] (Fa
Gelence község elöljárósága a „Rá
nevü erdőrész 1293.6 kat. holdján talál
jegenye-fenyő haszonfa tömegét m á j
d. e. 10 órakor tartandó irásbeli ajánla
kütött szóbeli árverésen eladja. Elada
167.973 db. törzs 240.634·2 köbm. h
34.600·3 köbm. tüzifa tartalommal. K
1,374.737 korona. Kihasználási határ
Bánatpénz 137.473 kor. A becslés,
szerződési feltételek Gelence község
sepsiszentgyörgyi m. kir. áll. erdőhi
erdőgond
e d é
kráci
eresi
ius
hid
á j
gyei
ás fo
z a
hiva
efize
lete
tész
u
zgat
390

1914 7 11
MMEEFAK

k határideje május 8-ik napjá
rája. Részletes feltételek és ajánlati
Győr szab. kir. város mérnöki hiva
gszerezhetők.

dombó. [Baranya m.] (Épület á
á s.) A vásárosdombói r. k. iskolaszék
iradalmi épületnek mintegy 24000 k.
2 tanteremmé és 2 tanitói lakássá
lakitási munkálatára május 3 án
rakor a helyszinén versenytárgyalást
ánlatok irásban és szóval tehetők. Az
terv, költségvetés, a szerződés ter
sárosdomból plébánia hivatalnál tekint

(Toronyóra felállitás.) Csurog
a gör. kel. szerb templom tornyára
ra felállitásának biztositására Csurog
előljárósága versenytárgyalást hirdet.
ra felállitása a munka átadása napjától
2 hó alatt befejezendő Az ajánlat
zség előljáróságához május 10-ig
e. Ajánlattevő köteles 300 koronát
fejében a községi pénztárnál letenni
tát az ajánlathoz csatolni. A verseny
Csurog község tanácstermében május
e. 9 órakor fog megtartatni. A feltéte
nlati minta a közigazgatási jegyzői
megtekinthetők, esetleg megszerez

eda. (Épület helyreállitás) A
—szászrégen--tölgyesi áll. közuton lévő
teri lakás helyreállitása 3448 kor. 62
ig engedélyeztetvén, e munkának
céljából május 15-én d. e. 10

Nagykároly. (Syfon
láp lecsapoló és Szamos
és belvizszabályozó társu
tendő 5000 kor. költségg
föld, kőmüves és gépésze
tárgyalás hirdettetik. Az
igazgatóságához Nagyká
kell beadni. Az ajánlati
pénztáránál letétbe helye
sulat igazgatóságánál be

Ujcsanálos. [Zemplén
épitès.) Ujcsanálos k
hivatali épület épitésén
előljáróságnál május
árlejtés fog tartatni.
hogy ajánlataikat Ujcs
ságához a kitüzött idő
5%. A tervek és felt
irodában betekinthetők.

Szőllősardó. [Abauj-T
lakás épitése.) A
lakás épitésénél teljesite
nak vállalati uton leen
jegyzői hivatalban Szőll
árlejtés fog tartatni. Elő
bánatpénz 5%. A terv
zödési feltételek nevez
betekinthetők.

Zágráb. (Magasép
puszta Szabolcs
zágrábi üzletvezetősége
puszta Szabolcs állom
magasépitmények mun

BATTISTA és SCHABA
SZOBRÁSZOK
kovács specialisták CSÁNYI és

Ziegler Győző

Laid

Lechner Jenő dr

A Magyar Nemzeti
Múzeum épülete
1836 – 1926.
Bp. 1927.
5-3. l.

Ezt Társulatunk annál is inkább sürgősen kéri, mert nagy anyagi áldozattal új folyóiratot is indít, amelynek egyik főcélja, hogy a nagyobb időközökben megjelenő Archaeologiai Értesítő mellett egy, negyedévenként tagjaink kezébe jutó díszes kiállítású orgánum által a régészeti és művészettörténeti mozgalomnak új lendületet adjon hazánkban.

A vállalt feladat tudományos hordereje és nemzeti jelentősége arra készteti Társulatunkat, hogy mélyen tisztelt alapító és tisztelt tagjaink hozzájárulását is bátorkodjunk kérni.

Kiváló tisztelettel

AZ ELNÖKSÉG.

Folyó évi tagsági díj ..... 10 P
Tagdíjhátralék 1935. évre .... 10 „
„ 1934. „ .... 10 „
Összesen: 30 P

23776. – K. M. E Ny

Czigler Győző

l.

Magyarország címeres

I. 162. l.
164. l.
169. l.

FENYVES

Czigler Grózó

l.

Magy. Mücsalókai

III. 233. l.

3. melléklet

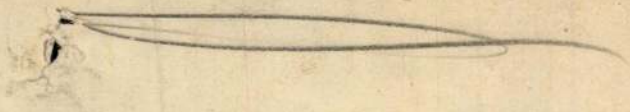

...ereséckor

jegyéke

Czigler Győző

epitész

cród

Z

Krück I. 195. l.

Sóvár h. n. II. 192

gótikus pince. Oldalhomlokzat 7 ablakkal: Fortuna-utca 1. és 12 ablakkal Táncsics-utca 2. A földszint 4 déli helyisége középkori. A Táncsics M.-utcai falban középkori falmaradványok. Nagy Lajos idejében Kont Miklós nádor háza, 1760-ban fogadó. Itt voltak akkor az első magyarnyelvü szinielőadások.

XI.Ince pápa-tér 4. Ház, egyemeletes, romos. Dongás kapubejárata gótikus lóhereives ülőfülkékkel, középfala és az épület északi földszinti része középkori. Emeletén mérmüves gótikus nyilás és kőrács. Romos.

Jezsuita lépcső. Schulek Frigyes müve. Alsó bejárata feletti oromban 1430-1440 körülről vörösmárvány sirlapról való oroszlán.

Kapisztrán-tér 1. Ház, kétemeletes, 11 ablakos, fogas főpárkány, félpilléres kapu, kazettás kapualj: Oldalhomlokzata 24 ablakkal: Országház-u. 34. Szép udvar. Helyreállitva 1949-ben.

Kapisztrán-tér 2-3-4. Nándor-laktanya. Kétemeletes '8-7-8 ablakkal, oromzatán felirat, mely szerint V.Ferdinánd épitette 1847-ben. Bal előreugró homlokzata 9 ablakkal: Kapisztrán-tér 3, további 3 ablakkal: Kapisztrán-tér 4, hátsó homlokzata 5-5-5 ablakkal, oszlopoktól tartott középerkélyyel, erősen átalakitva: Primás bástya. Udvarán középkori égetőkemencék a föld alatt. További homlokzata 4-8-4 ablakkal. Átalakitott homlokzat.

Kard-u.1. Lásd Bécsikapu-tér 8.

Kard-u.3. Földszintes ház, középkori falmaradványokkal.

Kard-u.5. Lásd Országház-u.21.

Kard-u.6. Lásd Országház-u.19.

Krisztina-tér, Krisztinavárosi rk. plebániatemplom. Átalakitott barok. Boldogasszony tiszteletére szentelve. Egy homlokzati torony, az ormok szélén 1-1 obeliszk, két szoborfülkében szt.István és szt.László kőszobrai, Szász Gyulától (1884). Oldalhomlokzatok lizénákkal.

Belül egyhajós, keskenyebb szentéllyel és kápolnákkal. Főoltár Hikisch Kristóftól. 1796-1797, szobrai Salm Lipóttól. Szt.József képe a szentélyben Falconer József Ferenctől. 1797. Kegykép-másolat az olaszországi Ré-ből. Figurális copfszószék 1802-1809 között, Münzberger asztalostól és Salmtól. Copf vörösmárvány keresztelőkut. Szt.Anna mellékoltáron a kép Falconertől, két szobor Dunaiszky Lőrinctől 1811-1815. Fájdalmas Sz.Mária oltárképe Schwartz József, Pest 1811, a szobrok Dunaiszkytől. Magdolna-oltár képe Lochbihler Ferenc, 1815. szobrok ismét Dunaiszkytől. Nep.Szt.János oltár ugyanezektől. Előcsarnok Ecce Homo-ja Dunaiszkytől, 1831. Orgona: Deutschmann Jakab Bécs. 1830-1832. Lélekharang Zechenter Antal, Buda 1740. Pincében barok kőszobor.

Kincstár: Tizennégy segitőszent ereklyetartója, Hillebrandt Károly, Pest 1770. körül. Monstrancia - ereklyetartó, Pozsony, 1779. copf. Szt. Teréz - fátyol-ereklyetartó 1800 körül. Ereklyetartó, oltárkereszt,füstölő és tömjéntartó Reth János Mátyás, Buda 1800 körül. Tumbafeszület, Czigler Pál, Buda 1800 körül. Két örökmécs. Szenteltvizhintő Pasberger Ferenc, Pest 1826.

Régebbi kápolna helyén épitette Hikisch Kristóf 1795-1797. között. Restaurálta 1883-1884 között Czigler Győző (homlokzatot átalakitotta, uj kapuzat). Szentélyét 1940-ben hátra tolták és kereszthajószerü uj részt épitettek hozzá. Tornyát és toronysisakját 1949-ben helyreállitották. Itt volt 1836-ban Széchenyi István esküvője.

Krisztina-krt. 123. Áldásy-ház, egyemeletes, 14 ablakos, klasszicizáló,táblákba foglalt füzérdiszekkel. Erősen átalakitott. Udvarán kerek, oszlo-

Czigler Győző

Gen Zak Bpest

Czigler Győző

készítette a nagyváradi
pléb. templomot, mely
épült 1890-94-ben neo-
gót stílben.

Lechner Ödön emlékkönyv

III. 248 l.

ılajdonsága, hogy tárgyköre meg-
-mondhatni- hiánytalanul összefog-
tudományegyetem még csak huszonöt-
nogy ezek az adatok teljességgel
réselte őket a még élő szereplőkből,
hozzátartozóiból, még a korrektura-
ek, nem nyugodva addig, amig kézje-
pta tőlük. Nyugodtak lehetünk,hogy
netünk, azt meg is találjuk benne
álló.

k melegen ajánlom.

F i t z J ó z s e f dr. s.k.

gyar Könyvtárosok és Levéltárosok Egye-
sületének elnöke,
gyar Nemzeti Muzeum Orsz.Széchenyi-
Könyvtárának főigazgatója.

Elismerésre és követésr
növendékeket arra bírt
lemondásban éljék át és
az út költségeire szüksé

Nagykanizsán pár
elhagytuk, a határvárosn
országnak!" Nyírfatörzs
ként végighúzódó magas
a hozzánk is érkező ide
távozókat is. Mintha út
hogy a külföldre induló
ennek a követelésnek hi
és semleges közönyt ke
tikus hitével.

Bizony gyorssal alig
a költő ősi fészkénél elt
őrületének: „Ne bántso
mindnek a foga előbb-ut

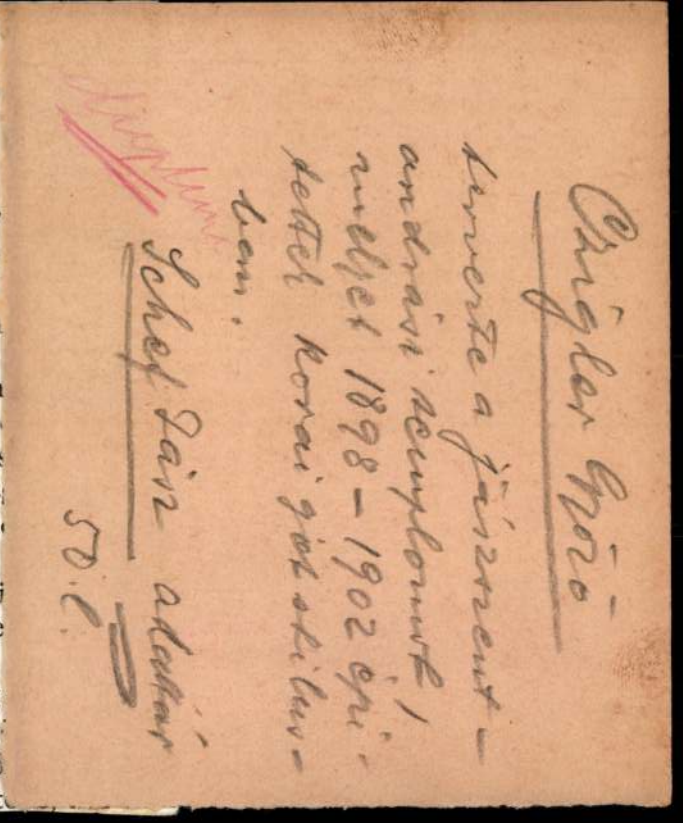

ménytár

A mű neme	A mappa jelzése	Megjegyzések
várlatpa- bítlap,		Román stil. 20/29 cm.

NDULÁSAINK
LAIT.

rán a folyó tanév végén május 24-től
zetésével huszonkétfőnyi csoportunk
z első napon délelőtt Győr városát
gymultú székesegyház bevezetőül is
A díszítőfestőket a mennyezetfres-
e szakszerűleg, de nemcsak az ötvö-
Hédervárykápolna nagyszerű Szent
üvészetnek ez az örökbecsű ereklye-
autóbuszkirándulást tettünk a fertő-
e kibányászott hegy belseje. Húsz-
nagasodó mennyezet valami mérhe-
znek. Sopron város belső utcáin a
nem mindegyikének megvan a maga
k és vallási villongások koráig. Ez a

Czigler Győző

+ 1905. márc. 28.

ivód

Hauszmann Alajos:

A magyar királyi József műegyetem új épületei. Bp 1909. 10. l. 13. l. 14. l. 17. l. 21. l.

A kémiai intézet fenti tervei szerint 1904-ben készült el. Az elektrotechnikai és fizikai intézet szintén fenti tervei szerint 1906-ban.

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási

vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 853.

XVIII. FÜLKE

615. Üvegablak
Készítette: Walther Gida

609. Thebai Szent Pál

Fénykép Magyar Mannheimer Gusztáv festménye után. Kiállítja: Könyves Kálmán r.-t.

610. „Levétel", „Temetés", „Szent sír", Tríptychon. Színes reprodukczió Feszty Árpád eredeti festménye után. Kiállítja: Könyves Kálmán r.-t.

611. Madonna

Fénykép Lotz Károly festménye után. Kiállítja: Könyves Kálmán r.-t.

612. Jézus születése

Fénykép Boruth Andor festménye után. Kiállítja: Könyves Kálmán r.-t.

613. Krisztus és az emmausi ifjak

Fénykép Kernstock Károly festménye után. Kiállítja: Könyves Kálmán r.-t.

20. ÉS 21. SZ. ÜVEGSZEKRÉNY.

Miseruhák

Kiállítják: Szüts és Társa.

A FOLYOSÓN.

614. Sírlámpák és keresztek

Kovácsolt vasból. Készítette: Sárváry János

Czigler Győző

a radai neogót
stilü templomot
terverte 1892 ben

Velics 1894.
84. l.

Zala megyei

Római bronztárgy VIII. 181.

Czigler Győző

ívód

Zoltai Lajos dr. A debreceni
varosháza negyszázéves tört.
Debrecen, 1931. 19. l.

Konstantinápoly.

A várost és vidékét fe
TINOPEL látképét nyerjük a tenge
ra az iránytü van jelezve. Felir

balra: Plan von CONSTANTINOPEL,
Canals vom Schwarzen Meer, ver
jobbra: Plan de la Ville de CONST
Canal de Pont Euxine. Par Tob

ez után középütt: 1770.
magyarázó szövegeinek kezdete: N
befejezése: 75. Haupt Sc
den Mauren der Stadt E

Szines rm., mér. a vk

140-

Czigler Gözö

d.

Jöldoll

237, 315, 316. l

~~dőn~~ jobbra ~~Fölé~~ dűlve fekszik. ~~egy~~ Teljemelt bal kezében a lepel végét tartja. valója ékköves és balkarján karéket viszitett thyrsos-botot, piros meg fehér földön pedig, a virágok nál ~~mellett~~, felborult en, a piros függönyön túl, lombok kötik le ra: „Lotz K.4.

1901: VII. 1-jén (350-902 ~~VI.~~ 9.)

Ziegler Károly

tervezte Saxlehner

András pavillonját

Kel 1885

I. k. 1. f. 52. l.

2 FILLÉR 2
1926

Czigler Győző

nőd

Kár Erzsébet

7. l.

Czigler Győző

Irod

Vas. Ujs. 1897. 560. l

Czigler Györö

épitéri

l.

Kiss Pécs

38. l.

C

C, az abc harmadik betűje; a római számok közt 100; a méterrendszerben a századrész; a latin Caius név rövidítése. — Zenében: 1. a régi alaphangsor 3-ik, a mostani hangsor első hangja. 2. C-kulcs, a hangmagasság jelölésére szolgál olykép, hogy megjelöli azt a sort, amelyen a C-nek lennie kell. Régebben az énekszólamokat általában C-kulcsokban jelezték. 3. Időmértékjelzésként a $^4/_4$-et jelenti.

Cab (ang. keb). A *cabriolet* (l. o.) szó rövidítése. A *hansom cab* két nagykerekű könnyű, egyfogatú városi kocsi leereszthető födéllel. Később C.-nak nevezik a négykerekű, négyüléses bérkocsikat is.

Caballero, *Fermán*, l. *Böhl de Faber, Cecilia.*

Cabet (kabé), *Etienne* (1788—1858). Amerikai születésű, francia szocialista. Morus és Campanella államregényei kommunisztikus irányba vitték; ő maga is »Voyage en Icarie« c. ily utópiát írt. Elveit gyakorlatba átviendő, először (1848) Texasban, később az Egyesült-Államok más vidékein is kommunista községeket alapított.

Cabinet (fr. kabiné). Asztalszerű állványon álló díszszekrény, előlapján szétnyitható, kétszárnyú, x lefelé nyiló ajtóval, két oldalán a könyvkötőiparban van nagy jelentősége, ahol a kéregpapirost színes papirossal, vászonnal, bőrrel vagy más anyaggal szokás borítani.

Cachou (fr. kasu). Édes gyökérkivonatból és különböző illatos anyagokból (menthol stb.) készült a lehelet illatosítására szolgáló cukorka.

Cadaver (lat.), hulla, holttest.

Cadiz (Cadix). Spanyol keresk. (borkivitel) és hadikikötő. 78.000 l.

Cadmium. A cinkhez hasonló s vele együtt előforduló fémes elem. Könnyen olvadó ötvények és fogtömésre használt foncsorok alkotórésze. Szulfidja tojássárga színű festék.

Cadorna, *Luigi gróf*, olasz tábornok (*1850). 1912—17. az olasz vezérkar főnöke. A vil. háb.-ban hadműveleteit állandóan balszerencse kísérte. A 12. isonzói csatában (l. *Világháború*) ért nagy veresége miatt állásából elmozdították.

Caecilius Metellus-

X. sz. 165×350 cm.	420.—
es fülkével. XVIII. sz. 145×205 cm.	450.—
VIII. sz. v. 115×250 cm.	400.—
imafülkével. XVIII. sz. v. 120×175 cm.	280.—
vel. XVIII. sz. 123×166 cm.	380.—
XVIII. sz. v. 125—180 cm.	320.—
laillonnal. 92×125 cm.	140.—
tükörrel. XVIII. sz. v. 100×158 cm.	250.—
örrel. XIX. sz. 330×435 cm.	2000.—
sszel. 450×700 cm.	600.—
ettel. Virágos kerettel. Flamand, XVII. sz.	3500.—
erettel. Flamand, XVII. sz. 340×255 cm.	2500.—
erettel. Flamand, XVII. sz. 350×125 cm.	1000.—
itéssel. Olasz, XVI. sz. v.	200.—

560. KUBA-SZŐNYEG, kék tükörrel. XVI

561. ANATOL IMASZŐNYEG, vörös fülké

562. ANATOL IMASZŐNYEG, vörös imafü

563. KARABAGH-SZŐNYEG, fekete tükré

564. TALITS-SZŐNYEG, barna tükörrel. X

565. KARABAGH-SZŐNYEG, barnás szín
cm.

566. KARABAGH-SZŐNYEG, barnás szín

567. ÁLLATOS SZŐNYEG, sötétkék tükö

568. JORDESZ IMASZŐNYEG, barokk bo

569. USÁK IMASZŐNYEG, vörös tükörre

570. JORDESZ-SZŐNYEG, fehér tükörrel

571. ANATOL-SZŐNYEG, virágos diszité

572. HASLI-BOCKARA imaszőnyeg. XIX

573. JOMUD-BOKHARA-SZŐNYEG, dülő

Czigler Győző

tervei szerint épí-
tették 1904-ben a
munkácsi r.k. tem-
plomot neo roman
stílben.

Munkács története:

H. és é. n. 7-8. l.

[Munkács, 1939]

A templom képe
a címlapon.

Czigler Győző

l.

P Az ipar-szinvészet
1895-ben. Bp.
1896. 110 l.

P Ráth György —
György Kálmán!

Baumgarten Ignácz, VI

Béry László, I. Gellér
Bethlen Andrásné grófn

Biró Pál dr. hámori, k

Boda Dezső dr. rádóczi
Bolváry Ferenc, VI. Fe
Bornemissza Lipótné bá
Boross Mihály, VI. Bul
Bosnyák Izsó, VI. Kirá

Bródy János, I. Pethér
Bródy Tibor dr. VIII.

Bún József, kegyelm. V
Burghardt Rezsó festőn

Czigler Győző

az Alkotmány utca 11. sz. a kereskedelmi akadémia olasz renaissance stilü épülete

1882

Thirring Bpest

76. l.

elfe.

von Th. Presuhn.

Czigler Győző

tervei szerint épült
a Központi statisz-
tikai hivatal Bu-
dán 1897.

Thirring Bpest

164. l.

Der eingeseifte Herr Pfarrer. G

Nach einer Photographie von Fra

Czigler Görö

l.

Thirfelsödemäntell

53. l.

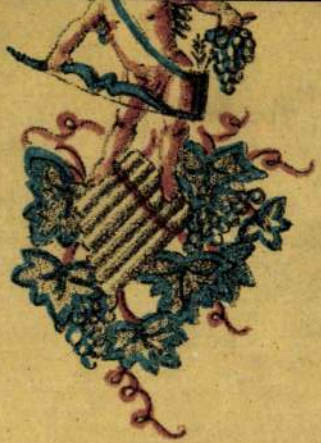

HELLAS~VERLAG

A. Absentitor
Vétetett (1894: IX. 2-án
Expiniáltatott 1894: XI. 17-
és a 22919/95. min. sz
1894: X. 30-án kia
A. és Zala Gy. egyesület

(a baltenyerében tartott

éző Madonna ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ meztelen gyer-

~~[illegible]~~) ~~[illegible]~~, jobb kezével ma-

~~[illegible]~~ (ki ~~[illegible]~~ őt átkarolja). ~~[illegible]~~ Pótét-

ak bélése világos-zöld, ~~[illegible]~~ piros ruhája

ésű. ~~[illegible]~~ Fejőket dicsfény veszi körül.

tó csúcsivet lángnyelvek díszítik.

fára, méretei 47 : 50 c/m.

z, a ~~XVI. századból~~.

Ára 112 frt 25 kr. = 224 Kª 50 f.

/152.

Czigler Győző

kinevezett jury-tag

a III. csoportban.

Közlekedésügyi

1168-1.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni.
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Czigler Győző

választott jury-tag az
I/A csop.-ban

Közlezrkiáll
1167. l.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 485418

Ziegler Géza

építész

l.

Közlekedő

976. l.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni.
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 485418

Ozigler Gyözö

l.

Közlerskiáll

752. l.

Egrediens kiáll

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni.
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Czigler Györö

l.

Közlevkiáll

974, 975. l.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni.
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 495418

Czigler Győző

l.

Közlezrkiáll

1218. l.

Ozigler Ignác

áll. ezüst érem

Közlezrkiáll.
1232.b.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 485418

Czigler Győző

versenyen kívüli zsűri-
tag a képzm. csoportban

Közlezrkiáll
1265. P.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Czigler Grőző

l

Közlerskiall

307 l.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni.
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Czigler Győző

l.

Közlekedés

207 l.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 485418

Czigler Győző

l.

Közlemkiall

187. l.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Czigler Győző

vid

Közlerskiáll

71. l. 94. l.

122. l. 127. l. 132. l.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni.
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Czigler Győző

épitéz

irod

Ezredevéskiáll

III. cs. 24. l.

Czigler Győző, építész tanár M.D.K.

Készítette a gr. Szapáry család részére, a Városház-tér és Váczi-utca sorrán épitendő, nagyszabásu bérház terveit.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1897. XVIII. évf.

fm. 23. sz. 2. old.

Czigler György

l.

Kemkassa (ény L.) (város) műemlékei

kassa 1917

27. l.

Czigler Győző
építész

Czigler Győző, építész és építész fia, Aradról, a reáliskola VI. osztályának elvégzése után, 19 éves korában, 1869 okt.-ben iratkozott be és 1872 jún.-ig az építészeti szakosztályon Theophil Hansen tanítványa volt.

lásd Fleischer Béla 36 l.

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási

vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

CZIGLER *Győző*, építész (1850—1906), a bécsi Hansen tanítványa, a budapesti Műegyetemnek hosszú időn át volt tanára. Főbb művei Budapesten a Kereskedelmi Akadémia, az Erdészeti Egyesület, az Ampeológiai Intézet, az Országos Kaszinó és a Statisztikai Hivatal palotája, a Pesti Hazai Első Takarékpénztár bérpalotái, a fővárosi Artézi fürdő terve, az új Műegyetem kémiai pavillonja; Budakeszin az Erzsébet szanatórium, Esztergomban a prímási palota, Balatonfüreden a prímási villa, Bécsben a Pázmáneum épülete. Stílusa a neorenaissance, amelynek formáit kiváló érzékkel és nagy ízléssel használta fel.

K. G. I. 226 l

»133 *Subscribers*« és »17.

vászonra huzva, méretei a
száma a tételek közt 162.
zése 16.

Duncan.

)3-ban. † 1882. április 11-én.

rláton innen, balrafordult
sapkával viselő jokey, ki
ostorral van ábrázolva.
, Winner of the Great St
Rode by W. Scott. Own
, out of Benter (bred by
1826) by Master Henry,
ucephalus) by Alexander
TY OF THE MOST NOBLE
OM HE WAS BRED, AND TO
EDICATED, BY HIS OBLIGED
olph Ackermann.«; alól
at Messrs Tattersal's«,
NOVEMBER 1ST *1840*, BY
SPORTING GALLERY, *191*.
GRAVED BY E. DUNCAN.«,
(One Hundred & Twelve
«.

vászonra huzva, méretei a

Czigler Győző

1905

Czigler Győző életrajzát közölték a napilapok márc. 28-iki számai.

Budapesti napilapok

Művészet 1905. 3 sz.

Czigler Győző

Gutenberg Lex. VIII. K.
174. h.

Nevéhez fűződik a városligeti artézi-fürdő, a a Sachslehner-palota (Andrássy út 3) az Erdészeti Egyesület székháza (Alkotmány u.), a Kereskedelmi Akadémia (u. o.), a Sachslehner-mauzoleum (kerepesi temető), a Budapesti Hirlap palotája (Rökk Szilárd u.), a Statisztikai hivatal, az Ampelologiai szőlészeti intézet, a József műegyetem kémiai és fizikai pavillonja, az Orsz. kaszinó (Kossuth Lajos u.) az Egyetemi alap bérpalotája (Kossuth Lajos u.), a Pesti Hazai Első takarékpénztár Rákócz iúti palotája, a Pázmáneum új épülete Bécsben ; Budapesten a hold-uccai és Hunyadi-téri vásárcsarnokok s ezenkívül számos bérház, iskola, templom, síremlék stb. tervezése. Férfikora delén a József-műegyetem ókori tanszékére hívták meg.

A. BALOGH J.

GUTENBERG NAGY LEXIKON

Czigler Győző, építész, műegyetemi tanár (1850–1905). 1.) Folytatás.
P. Szabó Ernő: A piac olyan, mint az élet.

A Hold utcai és a Hunyadi téri csarnok tervezésére *Czigler Győző,* régi építészdinasztia tagja, 1887-től szintén a Műegyetem tanára kapott megbízást, az István és a Rákóczi téri csarnokéra pedig a Székesfővárosi Mérnöki Hivatal. Így hát az építészeti filológia több szerzőt, az eklektikus megoldásokon belül is eltérő stílusjegyeket különíthet el. A különbözőség azonban számunkra inkább csak annyiban fontos, amennyiben szeretjük, ha minden épületnek saját arca van. A múlt század végi csarnokokban éppen azt szeretjük, ami azonos bennük: az adásvételhez, a nézelődéshez, válogatáshoz, nyüzsgéshez, egyszóval az élethez biztosított tér célszerűségét, szépségét.

Budapest folyóirat, 1988., 6., 27-old.

CZIGLER GYŐZŐ, épitész

Szombathelyen 1905-1908 között az 1899 ben alakult Vasvármegyei Kultúregylet tevékenysége és a helyi iparosok áldozatkészsége nyomán a Múzeum. Czigler Győző tervei szerint. 328.old. 15.jegyz

HECKENAST JÁNOS: Szombathely város zöldterületei és és zöldövezeti terve 321.old

VASI SZEMLE, XXII.évf. 3.szám, 1968. Szombathely

úti temetőből.

CZIGLER GYŐZŐ SÍREMLÉKE.

Vas. Ujs. 1906. 736. l.

hetők. Annál csodálatosabb tehát, hogy az ő sírja olyan túlságosan egyszerű és dísz nélkül való. Közönséges márványsarkofág, a pápa fekvő szobrával. Fehér márvány, aranyozással, a mi még túlságosan ízlésesnek sem mondható. Előtte az öreg pápa szobra, áldásra emelt kezével.

A harmadik pápasír a lateráni bazilikában a legszebb ezek között. *V. Márton* pápa sírja *Ghini* Simon hatalmas bronz-síremlékével, a *Confessio* alatt. A pápa teljes nagy bronzreliefjével, már szinte feketésbe játszó nemes patinával. A quatrocento kissé nyers művészetének egyik legszebb példánya, mint a hogy eddig minden pápasír az illető kor művészetének volt tolmácsolója.

A pápáknak másik temetkező temploma a S. Maria Maggiore. Gyönyörű, tiszta bazilika stilusban épült templom, a melynek bájos legendája van. Liberius pápa ugyanis augusztus 18-ára virradó éjjel azt álmodta, hogy megjelent előtte Mária és arra szólította fel, hogy építsen számára egy új templomot, ott, a hol a városban frissen hullott havat talál. Ez augusztus havában volt. És a mikor a pápa elindult, hogy megkeresse a hóhullás helyét, mégis, augusztus melege daczára, itt megtalálta a frissen hullott havat. Még az esztendőben meg is kezdték a templom építését, a melybe azóta V. Miklós, VIII. és IX. Clemens és V. Pál pápák temetkeztek. Mindegyiknek nagy, monumentális síremléke van, de ezek közül VIII. Clemensé az egyetlen, a melynek határozottan köze van a művészethez. Gyönyörű domborművei, a melyeket Bernini rajzai szerint az ő növendékei csináltak, megállítják a laikust is.

Itt van közel hozzá a *S. Pietro in Vincoli*

Czigler Győző 1850 ben született Aradon. + 1905 ~~ben~~ márc 29 én Budapesten. Tanulmányait ~~Ar~~ nagyvészt Bécsben, végezte. ~~1887~~ a fővárosnál mint mérnök működött. Ez időből való művei, a Rudas fürdő (Gerstervel), a tabáni

1887 ben a Jozef műegyetemen épitész tanárrá lett. Épületei: Kereskedelmi akadémia, Erdészeti egyesület háza, Budakeszi tudó vézszanatorium, ampelologiai intézet, Statistikai hivatal, V és VI ker vásárcsarnokok, országos Casino, Jozef műegyetem kémiai és fizikai pavillon, Széchenyi türelő (befejezte Dvorzsák) Saxlehner palota Andrássy utcan, Saxlehner sírmelék, Váci utca sz, Orczy-ház a Mészi Pozmanemu, VIII ker. elöljáróság, Szerb utcai rendőrség. Egyetem u. sz. Baross u. sz. Ullői ut sz. Köztelek u sz. stb (lásd melléklet)

vigadó tudósok

Tevékeny szerepe volt a műszaki közélet ben is (Izin!)

Czigler Győző

AJÁNLAT.

Dr. Lechner Jenő kézirata

Alólirott ..... ezennel kijelent ..... hogy a .....

épitendő ..... felépitése alkalmával

teljesitendő ..... munkát az ide mellékelt

költségvetési kivonatban körülirt minőségben és az abban

által ..... kitett egységárakért, illetve azokból ..... % azaz

..... százalék árengedménynyel, összesen ..... kor.

..... fillér azaz ..... korona

..... fillérért elvállal .....

A vállalati általános és különleges feltételeket ismer ..... s

166. l. (arczképpel). — *Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye.* 1883. 149—150. l. (Egy magyar pantheon; VIII—X. tábla.) — *Márki Sándor:* Arad vármegye és Arad szab. kir. város története. Arad, 1895. II. r. II. k. 828. l. — *Művészet.* 1903. 426. l. — 1904. 61, 260. l. — *Nagy Virgil:* Czigler Győző emlékezete. *Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye.* 1911. 250—252. l. — *Napilapok* 1905 márcz. 29. számai. — *Országh Sándor dr.:* Budapest középítkezései 1868—1882. Budapest, 1884. 174. l. — *Vasárnapi Ujság.* 1871. 445. l. — 1881. 464. l. (Révész Imre síremléke.) — 1883. 5—8. l. (Magyar pantheon; képpel.) — 1888. 133. l. — 1889. 504. l. — 1891. 742. l. (A radnai templom; képpel.) — 1891. 774. l. (képekkel). — 1893. 512. l. (Az Országos Kaszinó palotája.) — 1894. 571—572. l. (arczképpel). — 1896. 686. l. (Czuczor emléktáblája; képpel.) — 1898. 2. szám. (A magyar kir. központi statisztikai hivatal új otthona; képpel). — 1901. 716. l. — 1902. 109. l. (arczképpel). — 1904. 402. l. — 1905. 210. l. (arczképpel). — 1905. 221. l. — 1909. 990. l. (Az új műegyetem; arczképpel.) — Mellszobra Szécsi Antaltól; a Czigler-plakett Berán Lajostól.

Czikos István, ötvös. 1608-ban nyert polgárjogot Kassán.

Mihalik József: Kassa v. ötv. tört. Budapest, 1900. 248. l.

Czikos Mihály, ötvös. A XVII. század elején Tarczalon nagy szegénységben élt. 1601-ben és 1612-ben megpróbálta magát a kassai polgárok sorába felvétetni, de eredménytelenül.

Mihalik József: Kassa v. ötv. tört. Budapest, 1900. 233. l.

Czimbalmos István, ötvös. A XVII. században alighanem Kolozsvárt működött.

Ballagi Aladár: Kecskeméti W. Péter ötvöskönyve. Budapest, 1884. 25. l.

Czimmerman János, olznói, építő, l. *Czymerman.*

Czimmerman János, építő. A XVI. század második felében Kassán lakott. 1572-ben Bay Ferencz részére Lengyelfalván épített.

Kemény Lajos: Kassai építőmesterek. *Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye.* 1904. 80. l.

Czina István, mennyezetfestő asztalos. A XVIII. század közepén Komáromban élt. Kontz Jánossal (l. o.) együtt ő készítette a mezőcsáthi ev. ref. templom belső berendezését 1746-ban. A berendezés legsikerültebb része a kórus volt, mely az Iparművészeti Múzeumba került.

Huszka József: A mezőcsáthi kórus. *Magyar Iparművészet.* 1897—98. 20—25. l.

Czinner József, ezüstműves; szül. 1840 körül, megh. 1895 táján Szegeden, ahol virágzó ékszerüzlete volt.

Tömörkény István és *Harsányi Pál dr.:* A szegedi múzeumba került régi pénz leletek. *Numizmatikai Közlöny.* 1912. 9. l. és *Politzer Lipót* szegedi aranyműves szíves közlése.

Czipra Ferencz, ötvös. A XVIII. század elején Ocsovay Dánieltől, II. Rákóczi Ferencz ötvösétől Nagybányán tanulta az ötvösséget. Később Gyöngyösön telepedett le, s valószínűleg haláláig ott működött. Mellékesen borméréssel is foglalkozott.

Illéssy János dr.: Magyarországi ötvösök 1732-ben. *Arch. Ért.* 1904. 387. l.

Czipser Bálint (Valentin), ötvöslegény. Bártfáról került Krakóba, hol öt évig tanult. Első mestere (1537—40-ig) Gabrijel Stenczel, második mestere pedig (1540—42-ig) Graber [illegible]

Czipser Gáspár (Kasper), ötvös. Alighanem a Szepességből került Lengyelországba, hol 1506—1549-ig Krakóban működött.

Lepszy L.: Magyar ötvösök Lengyelországban. *Arch. Ért.* 1890. 57. l.

Czipser István (Stenczel), ötvös. Úgylátszik a Szepességből való. 1502—1532-ig a krakói ötvösök között szerepelt.

Lepszy L.: Magyar ötvösök Lengyelországban. *Arch. Ért.* 1890. 57. l.

Czirén Dávid Ignácz, szobrász. A XVIII. század első felében Trencsénben élt.

Kemény Lajos: Újabb adatok Kassa műtörténetéhez. *Arch. Ért.* 1900. 75. l.

Cziriáni János, enyedi származású ötvöslegény. 1826-ban Fleischer Gottliebnél Brassóban dolgozott.

Gyárfás Tihamér: A brassai ötv. tört. Brassó, 1912. 63. l.

Czirok János, festő. A XVIII. század elején működött. 1706-ban megfestette Korponai Jánosné szül. garamszegi Géczy Julianna arczképét, mely 1908-ban Prepeliczay Előd né ajándékából került a Szépművészeti Múzeumba. A képet a Magyar Történelmi Társulat 1909 máj. 6-iki ülésen Kammerer Ernő dr. ismertette, s ő volt az, aki a képen lévő J. C. P. jelzést (Joannes Czirok pinxit) megfejtette.

Pesti Hírlap. 1909 máj. 7. (Előadás a lőcsei fehérasszonyról.) — *Századok.* 1909. 520. l. (A lőcsei fehér asszony arczképe.) — (A kép kiadva: *Márki Sándor:* II. Rákóczi Ferencz. Budapest, 1910. III. k. 88. l.)

Czitterbart Mátyás, építész, l. *Zitterbarth M.*

Czofall, építész, l. *Zofall.*

Czoklicz, l. *Czeklicz.*

Czollner Lajos, rajzoló és rézmetsző, l. *Zollner L.*

Czóbel Béla, festő. Nagybányán kezdte tanulmányait, azután pedig a müncheni képzőművészeti akadémia növendéke lett. Innen Párisba ment és Jean Paul Laurens vezetése alatt a Julien akadémiában tanult. A buda-

szeti felügyelője volt a Múzeumok és Könyvtárak Országos Főfelügyelőségének, tagja a Műemlékek Országos Bizottságának, az Országos Képzőművészeti Tanácsnak, a zágrábi és belgrádi mérnök egyesületeknek. Tagja volt továbbá a székesfőváros törvényhatósági bizottságának és elnöke a IX. kerületi Polgári Körnek. Érdemei elismeréséül a király a III-ad osztályú vaskoronarenddel tüntette ki.

[redacted]

C. művészetét a Magyar Mérnök- és Építész-Egyletben 1911 május 1-én tartott C.-emlékünnep alkalmával Nagy Virgil a következőképen jellemezte:

»Czigler Győzőnek mint építésznek kifejlődésében döntő befolyása volt mesterének, Hansennek tanítása és példája; e befolyás maradandóbb volt Cziglerben, mint Hansen sok más tanítványában, sőt mondhatni, hogy egész építészi működésében végig, a lényegben döntő maradt; első művein persze közvetlenebbül leolvasható ez az irányzat, mint későbbi művein, amelyeken a változó ízlésnek engedményeket ad, de annak soha be nem hódol; épületein látható a Hansen iskola nagy vonása, a szerencsés arányosztás, nem kicsinyes dimensionálás mellett; részleteiben és a felépítésben azonban többnyire darabosabb úgy Hansennél, mint a mi nagy mesterünknél, Yblnél. Korábbi művei egyszerűbb részletezésükkel tünnek ki, későbbi művei némelyikén nagyobb díszítési kedv érvényesül; jellemző a tőle gyakorolt stílusra, hogy a renaissance szabad felfogású — későbbi korú — részleteinek alkalmazása mellett is, a váz-, a párkány- és oszloprendszer nem tud szabadulni a szigorúságtól. Épület-alaprajzai mindig világosak, egyszerűek, czélszerűek; nem akar ezekben változó képeket teremteni, mert ellensége minden keresettségnek, talán túlszigorúsággal ebben is, ami néhol ridegségre vezetett. Épületeinek szerkezetei jól megválasztottak, szilárdak, egyszerűek; e téren is óvatosabb, mint sok kortársa, nem koczkáztat kecsegtető megtakarítások, vagy könnyebb megoldások okából esetleges balsikert. Ideálja a görög művészet első sorban, a római művészet és a klasszikus renaissance másodsorban. Mint mestere, elvétve próbálkozik a középkori stílusokkal is, mint pl. a verebélyi templomban a román stílussal, a munkácsi templomban a góttal. Az állandó országházra készített, pályadíjt nyert tervén is a román stílus elemeit használta fel. Az említettekből kitünik, hogy Czigler művészete minden tekintetben conservativ; az egyszer megkedvelt és megválasztott irányzaton állhatatosan és következetesen, teljes meggyőződéssel megmarad; mondhatnám, hogy becsületesen, mert nem akarja talán koczkázatos kísérlet tárgyává tenni azt a munkát, amely az építésznek csak egy a sok közül, a megbízónak azonban talán csak az egyetlen épülete, amelynek tehát reá nézve maradandó becsét és értékét biztosítani kell; ezt ő csak kipróbált módok alkalmazásával érhette el megnyugvással.«

A száz éves krisztinavárosi templom története. Budapest, 1897. 12. l. — *Az Építési Ipar.* 1879. 150. l. — 1880. 218. l. — 1881. 258. l. — 1882. 10. l. (A színházak tűzveszélyességének kérdéséhez.), 68. l. (A budapest—erzsébetvárosi ideiglenes templom; képpel), 102. l. — 1884. 282, 335. l. (A budapesti kereskedelmi akadémia épülete; képpel.) — 1885. 305. l. (A szobi leányiskola.) — 1886. 23. l. (Az Országos Erdészeti Egyesület palotája Budapesten; képekkel.) — *Bodányi Ödön:* A Vasvármegyei Kulturegylet múzeuma és kulturháza Szombathelyen. *Építő Ipar.* 1911. 263. l. (képekkel). — *Czigler Győző:* A. királyi József-műegyetem új épülete. *Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye.* 1900. 581—583. l. (2 szöveg ábrával és a VIII—X. sz. a. táblákkal). — *D.:* Czigler Győző. *Művészet.* 1905. 187—188. l. (arczképpel). — *Építő Ipar.* 1889. 42. sz. (A szentbenedekrendi főgymnasium Győrött.) — 1890. 263, 414, 450. l. (Piufsich Lajos kastélya Váczott.) — 1891. 420. l. (Stoczek József síremléke.) — 1893. 2. l. (A Saxlehner család palotája az Andrássy-úton; képpel.), 13. l. (Budapest vásárcsarnokai.), 75. l. (A Saxlehner család mauzoleuma a budapesti kerepesi-úti temetőben; képpel.), 105. l. (A Hazai Első Takarékpénztár budapest—erzsébetvárosi fiókintézetének palotája; képekkel.) — 1894. 2. l. (Az Országos Kaszinó épület; képekkel.), 506. l. (A budapesti Hunyadi-téren építendő vásárcsarnok; képekkel.) — 1895. 25. l. (A budapesti Holdutczában épülő vásárcsarnok; képekkel.), 61. l. (A budapesti körút építéséről.), 41—42. sz. (A tudomány egyetemi alap bérháza; képekkel.) — 1896. 138. l. (A gróf Hadik-Barkóczy-féle bérépület; képmellékletekkel.) — 1897. 163. l. (A gróf Szapáry-féle ház; szövegábrákkal.), 237. l. (A fiumei állami elemi és felsőbb leányiskola; szövegábrákkal.) — 1898. 82, 100. l. — 1899. 101. l. (A m. kir. központi statisztikai hivatal épülete; szövegábrákkal.) — 1902. 51. sz. (A Gozsdu alapítvány bérházai; rajzmelléklettel.) — 1903. 323. l. (A székesfővárosi Vigadó; ábrákkal.) — 1904. 96, 140, 277. l. — 1906. 125. l. (A sátoraljaújhelyi törvényszék és fogház épülete; szövegábrákkal.), 138, 483. l. (A Czigler-érem alapító levele és szabályzata.) — 1907. 110. l. (A fiumei kir. törvényszék és fogház; ábrákkal.) — 1908. 179. l. (A József szanatórium Gyulán; képekkel.) — 1909. 125. l. (A budapesti ártézi fürdő; képekkel.), 465. l. (Az új műegyetem.) — 1911. 194—198. l. (Czigler-emlékünnep; a Czigler-plakett képével.) — *Ezredéves orsz. kiállítás.* A képzőművészeti osztály képes tárgymutatója. Budapest, 1896. 59. l. — *Glücksmann:* Ungarische Baukunst. *Dr. W. Lauser:* Die Kunst in Oesterreich-Ungarn. Wien, 1886. II. 14. l. — *Göndöcs Benedek:* Pusztaszer és az ezredéves ünnepély. Budapest, 1883. — *Hauszmann Alajos:* A királyi József-műegyetem új otthona. *Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye.* 1909. 265—267. l. — *Incze Henrik:* Magyar művészeti almanach. Budapest, 1906. 155. l. — *Kiáll. tárgymutatók.* 1882, 1885, 1896. — *L. M.:* A keresztesi új templom. *Vas. Ujs.* 1899. 754. l. (képekkel). — *Magyar Iparművészet.* 1905. 161—

Czigler Győző

L. M. A keresztesi
uj templom. Vas.
Ujs. 1899. 753. 1754.
(Képekkel.)

fenti terveste a
borsodmezőkereszte-
si uj rk. templomot

CZIGLER Győző

- javaslata az új fővárosi piaci tereskedelmi hálózat kialakítására, fedett csarnokok építésére 1890.
- bővítési terv, 1897. Központi Vásárcsarnok
- Hunyadi téri csarnok 1894., Holdu. csarnok, 1894.

Nagy Gergely: Budapesti vásárcsarnokok a századfordulótól napjainkig. Bp. 1997 18, 47. 77-90., 90-91., 94-95

- Bottlicz téri csarnok, 1899

A FORDITÓNYELVEK SZEREPE A

A nemzetközi inform
között a különböző informá
bilitásától függ. Ennek el
gál: egyrészt a már érinte
pedig az egymástól eltérő
összekapcsoló forditónyelv
kal kapcsolatos kutatások
kereső nyelvek kompatibili
a társadalomtudományi infó
hasonlitó elemzésével[45.,
kidolgozásával [47./, valar
alatt kidolgozott átfogó
mazásának vizsgálatával [48

CZIGLER Győző építész

Évszázados épület

A Műegyetem Ch 1904-ben épült, neoreneszánsz stílusban, Czigler Győző tervei alapján. Az intézmény jelenlegi, lágymányosi területén ez volt az első épület, itt a vegyészképzés folyt és folyik ma is. (Innen ered egyébként az épület neve: Ch, azaz Chemia.) *(mh)*

Magyar Hírlap 2008. okt. 10 2l.

kárává. Ez a társulat már akkor 1841 óta állott fenn, túl volt a negyedszázados évfordulón is, de erőre kapni, a közönség szélesebb rétegeivel szorosabb kapcsolatba jutni nem birt. Szilynek első fontosabb ténye az volt, hogy megindította a társulat ismeretterjesztő folyóiratát, a «Természettudományi Közlöny»-t, a melynek sikere oly nagy volt, hogy a tagok száma egy év alatt kétszeresnél többre emelkedett. Azóta ez a szám nőttön-nőtt évről-évre, úgy hogy ma nincs tudományos vagy mívelődési társaság vagy folyóirat, mely a mívelt közönségnek akkora tömegét gyűjtené maga körül.

Az a siker, mely Szily Kálmán működését e téren kisérte, hívta fel reá az Akadémia figyelmét is, a mikor Fraknói lemondása után a főtitkári állás betöltése került napirendre 1889-ben. Főtitkári munkásságáról beavatott kézből a következőket közölhetjük:

Szily Kálmánnak, mint akadémiai főtitkárnak, legfőbb érdeme, hogy alatta az Akadémia pénzviszonyai teljesen rendezettek lettek s tudományos intézetünk ügykezelésében példás rend uralkodott. Szerencsés volt mindjárt egyik legelső intézkedése, melylyel az akadémiai kiadványok addig nem tapasztalt keletét mozdította elő. Szily kezdeményezésére az Akadémia csekély évi átalányösszeg fejében részesítette kiadványaiban az intézeteket, iskolákat, társaskörőket, stb., s csakhamar elérte azt, hogy ezek nemcsak kelendők lettek, hanem ezen a czímen az évi bevételt átlag 20,000 korona jövedelemmel gyarapították.

Számos becses kiadvány egyenesen Szilynek köszöni létrejöttét. Béla király névtelen jegyzőjének könyvét pompás hasonmás-kiadásban bocsátotta közre, s ez a könyv olyan kapós volt, hogy pár hónap alatt teljesen elfogyott. Hasonló keletnek örvendett a Zolnai Gyula szerkesztésében, szintén Szily kezdeményezésére megjelent «Nyelvemlékeink» című illusztrált kiadás is. Mikor a legutóbbi években az Akadémia elhatározta, hogy nagy alapítójának, gróf Széchenyi Istvánnak összes munkáit sajtó alá rendezteti, ő maga vállalkozott a szerkesztés terhes munkájára s a már megjelent első kötet bizonyítja, hogy milyen aprólékos gonddal tett eleget e feladatának. Az «Akadémiai Értesítő»-ben is, melynek tizennégy évfolyamát maga szerkesztette, olyan kiváló organumot létesített, mely az akadémiai mozgalmakról, ülésekről, felolvasásokról és folyóiratokról hű képet ad az olvasóközönségnek.

Elvitathatatlan érdemei vannak a magyar nyelvművelés terén, melynek Szily kezdettől fogva egyik legbuzgóbb munkása volt. Számos régi nyelvemlék (a schlägli, beszterczei szószedetek stb.) került elő az ő főtitkársága alatt s azok megismertetése, tudományos feldolgozása nagy részben neki köszönhető. Fiatal nyelvészeinket önzetlen lelkesedéssel buzdította s nem egynek pályájára volt döntő hatása. Csak legutóbb is megalapította a Magyar Nyelvtudományi Társaságot s a tőle szerkesztett «Magyar Nyelv» című folyóirat rövid három-négy hónapi fennállása után már mintegy hatszáz társulati tag kezén forog. Maga is számos magvas értekezéssel gazdagította nyelvtudományi irodalmunkat; értekezései egy részét külön kötetben is összegyűjtötte «Tanulmányok a magyar nyelv és irodalomtörténet köréből» czímmel, a nyelvújítás szótára pedig, melyet nagy fáradtsággal állított össze, úttörő munka. Nagy érdemeket szerzett a természettudományi műnyelv magyarosabbá tétele körül; e tekintetben is ő volt a kezdeményező.

Szily hozta létre a Széchenyi-múzeumot. Rendkívüli odaadással és szerető gonddal gyűjtögette az ereklyéket, Széchenyi munkáit, leveleit s a rá vonatkozó irodalmat, úgy hogy ez a múzeum, ha majd megnyílik, egyik legtanulságosabb látnivalója lesz az Akadémia palotájának.

Szily Kálmán a főtitkárságról való lemondásával nem vonúlt vissza az akadémiai ügyek vezetésében való közreműködéstől, csak más, nyugalmasabb, de szintén előkelő akadémiai állásba: a főkönyvtárnokéba ment át. Az Akadémia könyvtári bizottsága egyhangulag őt jelölte ez állásra s a márczius 27-én tartott elegyes ülésen a tagok többségének bizalma ő rá esett.

*

Heinrich Gusztáv, kit ugyancsak a márczius 27-ikén tartott elegyes ülés választott meg Szily helyébe főtitkárrá, más téren ugyan, de szintén egyik vezető embere tudományosságunknak. Az ő tere az irodalomtörténet s a modern filológia; munkássága e téren volt úttörő hatású. Heinrich 1845-ben született, de testi és lelki erejének frissesége megczáfolja hatvan évét. Budapesti születésű s itt is töltötte, ifjukori külföldi tanulmányait leszámítva, egész pályáját, mint az evangelikus főgimnázium, majd a mintagimnázium tanára, 1875 óta pedig mint a német nyelv és irodalom tanára a budapesti egyetemen. Kitünő tanár, egyszerű, könnyed, világos előadása mindig nagy hallgatóságot vonz óráira. Az ifjúságtól nem zárkózik el ridegen, részt vesz munkáikban, buzdítja, utbaigazítja, tudományos munkásságra serkenti tanítványait. Az egyetem bölcsészeti karának tetemes veszteség lesz, ha most tanszékéről távozik.

A modern összehasonlító irodalomtörténet filológiai módszerét ő honosította meg nálunk s maga is legelől járt az ezen irányú munkában értekezéseivel, nagyobb műveivel, melyekben megvilágította a magyar irodalom vonatkozásait a német s egyéb külföldi irodalmakkal. Egész sereg régibb s újabb magyar irodalmi mű forrásait kutatta fel, tömérdek új adattal szolgált egyes irók, irodalmi irányok és művek megértéséhez s viszont nyomon kisérte egyes magyar vagy magyar vonatkozású tárgyaknak külföldi irodalmi feldolgozásait. Az irodalomtörténettel foglalkozók újabb nemzedékét ő vezette ebben az irányban nemcsak az egyetemi kathedráról, hanem a Filológiai Társulat elnöki székéből is. A német irodalomnak alig van nála alaposabb ismerője a magyar tudósok között s több kisebb tanúlmánya, valamint két kötetes nagy műve, a német irodalom története a XVII. század végéig, nemcsak nálunk, hanem a német tudományos irodalomban is számot tesz.

Tevékeny szelleme egyéb tereken is eredményesen érvényesült. Egyike legszélesebb ismeretkörrel rendelkező tanügyi férfiainknak. Egyaránt kitünően ismeri a hazai iskolák állapotait s a külföldi tanügyi viszonyokat s szava nyomatékosan esik latba évtizedek óta minden fontosabb iskolai reform-kérdésben. A közoktatási tanácsnak alakulása óta tagja, egy időben ügyvivő elnöke is volt, egyik alapítója s egy évtizeden át elnöke volt a Paedagogiai Társaságnak. Főleg a középiskolai oktatás s a tanárképzés kérdései foglalkoztatták; az előbbinek jó szolgálatot tett német nyelvi és irodalmi tankönyveivel is.

Munkásságáért sok kitüntetésben részesült. Az Akadémiának 1880, a Kisfaludy-Társaságnak 1882 óta tagja s mindkét helyen buzgó munkásságot fejtett ki. A király a millenniumkor miniszteri tanácsosi czímmel tüntette ki, a budapesti egyetem pedig az 1903/904-iki tanévre rektorává választotta.

Az Akadémia főtitkárságára Heinrich Gusztáv kiválóan rátermett férfiú; élénk, tevékeny szelleme, gyakorlati érzéke, művelődési állapotaink körül szerzett gazdag tapasztalatai biztosítékul szolgálnak arra, hogy e fontos tisztet az Akadémia s a magyar tudomány javára fogja betölteni.

ÖRÖK MAGYAR.

(A «*Turáni dalok*»-ból.)

Oh, honnan térnek vissza a nagy elmék?
Kiktől öröklik bölcseségöket?
Multból, a melyről nem tud már az emlék,
Ősöktől, kiknek rég nyomuk veszett.
Évezrek jőnek, évezrek suhannak,
Az emberiség nő, fogy, vesztegel;
Oly nemzet, melynek lángelméi vannak,
Nagy múltat élt már és nem veszhet el.

Romolhatatlan, mint arany a sárban,
A nemzetek lelkében a mi nagy;
Sőt egyre nő, mint a korall az árban...
Ily vert-arany szirt, nemzetem, te vagy.
Szegény tudós ábrándozók meséje,
Költők sejtése mind valóra vált:
Izzadt az ásó, — nyílt a sírok éje, —
És Babilonban turánit talált.

Magyarság! nagy rejtélye a világnak!
Mi örök-ifjú öreg nemzetünk!
A meddig sejtés, tudomány belátnak,
Te mindig küzdél, mint mi küzködünk.
Észak jegén és Afrika homokján
Egykép országla hóditó karod;
Mint örök forrás száz felé bolyongván,
A föld rögét véreddel áztatod.

Mi törte össze annyi birodalmod'?
S annyi bukás után mi őrze meg?
Utjelződ mindütt roppant síri halmok
És bennök mindütt szittya tetemek.
A végezet mindig fejedre lázad:
Munkád romlásé, magad férgeké;
Uj népek jönnek, uj királyi házak,
S azé a rom, ki ujra épité.

Oh, emberfajtánk nyugtalan kovásza,
Te romboló és rendező Magyar!
Ősnépek őse, államok kovácsa:
Van-é számodra még egy új ugar?
Te éles kard az istenség kezében,
Törvényhozó hős: vár-e ujra tér?
Vagy elmerülsz a puhaság vizében
S itt, vég-honodban, pályád véget ér?

Itt, hol a Kárpát bérczei vonúlnak,
Ez óriás gyürűvár az a hely,
A hol az annyit bujdosott Turúlnak
Megifjodnia vagy halnia kell.
Hol újra épithettük Ninivénket,
Hol négy folyam az ország szív-ere...
Oh, védjük ezt az utolsó «*miénk*»-et
S ha el kell vesztenünk, veszszünk vele!

De nem veszünk! Az óriási pálya,
Melynek nyomát évezrek őrizik:
Véget nem érhet! az idők birája
És önbecsérzetünk nem engedik.
Alkotni fel, történelem tanúja!
Táplál a szerszám és megvéd a kard!
Míg a föld ujra csodálni tanulja
A munkás szittyát, az örök Magyart!

Zempléni Árpád.

CZIGLER GYŐZŐ.

1850—1905.

Azok közül, a kik Budapest mai külső képének megalkotásában főszerepet vittek s a kik egyuttal vezetői voltak építészeti mozgalmainknak, most meghalt a legtevékenyebbek egyike, *Czigler* Győző műegyetemi tanár, jeles műépitész. Aránylag rövid idei munkássága alatt egész seregét tervezte és épitette a nagyobb magán és középületeknek s részt vett minden oly munkában, mely építészetünk érdekeinek

1905
210-11.-e.
(cs.-gy.)
arch.-el

14. SZ. 1905. (52. ÉVFOLYAM.) | SZERKESZTŐ NAGY MIKLÓS. | FŐMUNKATÁRS MIKSZÁTH KÁLMÁN. | BUDAPEST, ÁPRILIS 2.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkrónikával) együtt { egész évre **24** korona, félévre — **12** •
Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG { egész évre **16** korona, félévre — **8** •
A POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkrónikával) { egész évre **10** korona, félévre — **5** •
Külföldi előfizetésekhez a postailag meghatározott viteldíj is csatolandó.

AZ AKADÉMIAI FŐTITKÁR-VÁLTOZÁS.

Az akadémia főtitkári széke mindenkor előkelő és sokra becsült hely volt a tudományos életben, nemcsak azért, mert nagy fontosságú teendők hárulnak a főtitkárra, mint e nagy és nemzeti hivatású intézet adminisztrativ ügyeinek vezetőjére, hanem azért is, mert e polczot az Akadémia megalapitása óta mindig kiváló, az irodalmi és tudományos életben előkelő szerepet vivő férfiak foglalták el. Alakulása után az Akadémia első titkára *Döbrentey* Gábor volt, korának tekintélyes irója és nyelvbúvára 1831—1835-ig, utána huszonhat esztendeig (1835—1861) *Toldy* Ferencz következett, a magyar irodalomtörténet nagy érdemű alapvetője. Toldyt *Szalay* László, a nagynevű történetiró és publiczista váltotta fel, a ki 1865-ben bekövetkezett haláláig viselte hivatalát. Ekkor választották meg *Arany* Jánost, a ki elsőnek kapta a főtitkári czimet s 1879-ben mondott le. Arany után tiz évre, 1889-ig *Fraknói* Vilmos jeles történetirónk foglalta el a főtitkári széket. Fraknói utódja lett *Szily* Kálmán, a ki most több mint 15 évi működés után lemondott s helyébe *Heinrich* Gusztávot emelte az Akadémia bizalma.

Szily Kálmán hajlott korára és meggyengült egészségére hivatkozva mondott le főtitkári állásáról. Az 1838-ban született férfiú azonban, ha érzi is hatvanhét éve terhét, bizonyára sok jó szolgálatot fog még tenni az Akadémiának most újonnan elfoglalt főkönyvtárnoki állásában s a magyar tudomány ér is, eddigi nagyhatású tudományos munkássága folytatásával. Azok közül a férfiak közül való ő, a kiknek eleme a munka, a kik mindig egész lélekkel töltenek be minden számukra nyiló tevékenységi tért s a tudományos búvárkodást a gyakorlati élet kivánalmai iránti élénk érzékkel tudják párositani. Itthon és külföldön végzett természettudományi tanulmányainak befejezése óta, már több mint 36 éve dolgozik a magyar tudományosság előbbrevitelén. A fizikából és mathematikából indult ki, mint a kisérleti, utóbb a mathematikai természettan tanára a műegyetemen. Nemcsak terjesztette a tudományt a kathedráról, hanem maga is kutatásainak jelentékeny eredményeiről adott számot értekezéseiben és önálló könyveiben.

Egyénisége csakhamar egy másik munkateret is jelölt ki számára: a tudományos ismeretterjesztés szervezését a Természettudományi Társulat révén. Pályájának ez a jelentős mozzanata, a mely mély nyomokat hagyott szellemi életünkben, 1868-ban kezdődött, mikor megválasztották a Természettudományi Társulat első tit-

Kurzweil fényképe.

SZILY KÁLMÁN.

Strelisky fényképe.

HEINRICH GUSZTÁV.

előmozdítására czélzott. S nemcsak a kiváló műépitészt kiséri benne őszinte részvét sirjába, hanem a jószivű, mindenki iránt jóakaró embert is, a ki igen sokakat segített bajaikban tettel és tanácscsal s különösen tanítványaival, a műegyetemi építész-hallgatókkal tett sok jót.

Czigler Győző 1850-ben született Aradon, a hol atyja építőmester volt. Építészeti tanulmányait külföldön, nagyobb részt Bécsben végezte s a többek közt a híres Hansen tanítványa volt. Ezenkívül nagy külföldi tanulmányutakat is tett Olaszországban, Görögországban, Kis-Ázsiában. Hazatérve a főváros számára készített több iskolaépitési tervet, majd 1887-ben a műegyetemen az ókori építészet tanára lett. Tanári munkásságán kívül nagy arányú tevékenységet fejtett ki mint építész. Első munkái voltak a kereskedelmi akadémia s az erdészeti egyesület háza az Alkotmány-utczában. Azóta aztán nagyon sok kisebb - nagyobb épületnek készitette el terveit; ezek közé tartoznak a tüdővészesek szanatóriuma a budakeszi erdőben, az ampelologiai intézet Budán, két kerületi vásárcsarnok, a Kossuth Lajos-utczában az országos kaszinó s az egyetemi alapok palotái s még összevéve több mint száz más magánépület, kastély, templom stb. Bécsben a Pázmáneum háza is az ő műve s ő restaurálta a tihanyi apátságot, melybe Lotz Károly készített freskókat.

Az utóbbi években főleg két nagyarányú épitkezés foglalta el: a műegyetem a Lágymányoson, melyből azonban csak a kémiai intézetek czéljaira szolgáló pavillon készülhetett el mostanáig, — s a fővárosi Artézi-fürdő terve, melynek alapján a kivitellel is őt bizta meg a fővárosi hatóság, melyhez azonban már hozzá sem foghatott. Mind e ritka termékenységű munka mellett nagy részt vett a Mérnök- és Épitész-egylet munkásságában is, melynek két izben három-három évig elnöke s az Iparművészeti Társulatéban, melynek alelnöke volt. Buzgón működött a főváros ügyeiben, mint a törvényhatósági bizottság tagja s a műemlékek országos bizottságában. A műegyetemen két izben volt a mérnöki és építészeti szakosztály dékánja s mint tanár is lelkesedéssel és nagy hatással teljesitette feladatát.

Nőtlen életet élt, özvegy s gyermek nem maradt utána. Emlékét munkái tartják fenn s őszintén gyászolják azok a testületek, melyeknek élte munkája nagy részét áldozta.

Goszleth fényképe.

CZIGLER GYŐZŐ.

EMLÉKEIM A SZABADSÁGHARCZ IDEJÉBŐL.

1847—1850.

Irta **Fanghné Gyujtó Izabella.**

«A kinek még van elmondani valója abból az időből, álljon elő vele, mert nem tudhatja, meddig süt fejére a nap.»

Mióta Jókainak ezt a mondását olvastam, Jókainak, a ki annyi szépet, nagyszerűt regélt nekünk azokból a rendkívüli időkből, folyton a fejemben motoszkált az a gondolat, hogy nekem is le kellene irnom, a mi elmondani valóm van a nagy napokból, azok rövid mámoráról, hosszu keservéről.

És e közben ezek az emlékek újra meg újra fölelevenedtek a lelkemben és addig-addig foglalkoztam velük, mígnem egészen megrögződtek a képzeletemben. Mint egy tegnap látott szindarab jelenetei, vonultak el előttem a tarka képek, változatos események, szereplő egyéniségek.

De leirni?... Úgy tettem, mint a hanyag gyermek, a ki csupa nembánomságból napról-napra halasztja szülője parancsának a teljesitését, mignem, mikor azt elvesztette, keserű szemrehányást, önvádat érez hanyagsága miatt.

Igy jártam én is. Addig halogattam a dolgot, mígnem kihullott a toll a munkás kézből, a mely annyi költői legendát irt le számunkra amaz időkből, szűk koporsóba zárult a fej, a melyben lakó gazdag képzeletnek szük volt a mindenség. S most, hogy már neki is csak a sirjára süt a nap, parancsnak veszem idézett mondását és addig, a mig még érzem fejemen az éltető napsugarak jótevő melegét, hozzáfogok emlékeim leirásához. Szerény följegyzéseim is adnak majd egy fejezetet ama nagy idők történetének a kiegészitésére, annyival inkább, mivel olyan eseményekről szólanak, a melyekről még igen kevés szó esett: erdélyi dolgokról és kiváltképen Nagyszeben ostromáról és bevételéről.

Igaz, gyermek voltam akkor, de a rendkívüli események korán fejlesztenek, s én már természetemnél fogva is komoly, sokat megfigyelő lányka voltam, egyetlen gyermek, a kivel sokat foglalkoztak, a ki sokat volt a nagyok közt, hallotta beszédüket, látta tetteiket, velük érzett, velük gondolkozott és igy sok olyat megjegyzett magának, a mi más gyermeknek tán elkerülte volna a figyelmét. Egyszerű leirását óhajtom adni azoknak az eseményeknek úgy, a mint a gyermek lelkébe bevéső dtek és ott a hosszú évek során megmaradtak.

I.

Családom, körülményeink.

Az új eszmék hajnala Nagy-Szebenben virradt reánk. Édes apám, Gyujtó Lajos, kincstári hivatalt viselt ottan. Selmeczi akadémiát végzett bányász volt, bányász volt a nagyapám is, Gyujtó István, régi székely nemes családból való vagyonos ember. 1817-ben, a nagy éhinség idején kamaraispán volt Maros-Ujvártt. Megindulva a bányász nép nagy nyomorán, melyet lelketlen uzsorások arra használtak fel, hogy hatszoros áron adjanak el neki holmi selejtes gabonát, egyik birtokát potom áron eladta, az árával a Maroson a Bánátból jó gabonát hozatott s beszerzési áron osztotta ki, apró részletekben való visszafizetésre. Ezért a tettéért aztán bányaigazgatónak nevezték ki.

Apámnak hivatalos czíméről csak azt tudom, hogy a kincstárnál, a hogy akkor nevezték: «Thesaurarium»-nál szolgált. Sok magyar volt alkalmazva ennél a hivatalnál. Elnöke is mindig magyar mágnás volt, utoljára gróf Mikó Imre. A gyakornokok közt pedig ott volt Erdély ifjúságának szine-java. Két gróf Bethlen: Olivér és János, két báró Huszár: Sándor és Károly, Zsombori József, gróf Haller György, Mara Miklós, Scharschmidt György, Szentgyörgyi Imre, s hogy szász meg oláh is legyen közöttük, báró Bruckenthal Sámuel és Pencs. Ezek mind gyakori vendégei voltak szüleim házának, a kik vendégszeretők, jómódúak voltak s nyilt, látogatott házat tartottak. S mivel mindketten élénk kedélyű, művelt emberek voltak, édes anyám, Hegyessy Nina, Torda vármegye egykori főbirájának a leánya pedig hires szép asszony, a vendégek igen örömest látogatták a házunkat.

A szászokkal való barátkozás nem igen sikerült. Az elnök grófné ugyan minden télen eljött pár hónapra Szebenbe, adott egy fényes bált, nehány szükebbkörű estélyt, ezekre meghivta a szász és oláh notabilitásokat is, meg a katonai előkelőségeket, de távozásával a magyar társaság ismét csak külön vált és nagyobbára a szüleim házánál keresett szórakozást.

Többek közt néha megfordult ott egy pár csinos fiatal szász asszony és leány is, kik a magyar fiúkkal szivesen elmulattak, olykor egy-egy katonatiszt, ezek közül emlékszem egy nagybajuszú szőke kapitányra, a ki apámmal duetteket énekelt és erős baritonja jól illett apám finom tenorjához.

De a mint a politikai események szőnyegre kerültek, ezek lassankint elmaradoztak. Elmaradt aztán egy szomorú családi eset folytán egy időre a magyar társaság is.

1847 őszén a vörheny elragadta egyetlen kis öcsémet s a bánatos szülők elvonulva a zajos társaságtól, csak legbizalmasabb ismerőseiket fogadták. Anyám pár barátnője s egyike a fiatalembereknek: Zsombori József, a ki anyámnak rokona volt, járt csupán a házhoz.

Ez a Zsombori, ez a 26 éves fiatal ember volt nekem, a hét éves lánykának, legjobb barátom. Ha jött, leült mellém az ablak előtti dobogóra, a milyen abban az időben sok helyen

volt a házaknál, ott aztán olvastunk, tanultunk, képeskönyveket nézegettünk, ő oktatott, magyarázott nekem s tán ezért is voltam, habár testileg fejletlenebb, de szellemileg előre haladtabb, mint kortársaim legtöbbje.

Azelőtt a szüleim is sokat foglalkoztak velem, különösen apám, ki a zenében oktatott s francziául tanított. De most nagy bánatukban kissé elhanyagoltak. S mivel magam is nagyon búsultam kedves szép kis játszótársamért, talán elepedtem volna a veszteség s a mellőztetés miatt való fájdalmamban, ha az áldott József annyira fel nem áldozza értem magát.

II.

A mindszenti házszentelés.

Végre a komor hangulat közé egy derült sugár lopódzott. Nagyanyám, az édes apám özvegy anyja meghivott Mindszentre szüretre és házszentelésre, többi gyermekeivel és azok családjával együtt.

Előbb a szüleim nem akartak elmenni, azt mondták: bánatos kedélyük nem illik boldog emberek körébe. Pedig én mennyire vágytam falura, a jó nagymamához, a sok unokatestvér közé!

— József, édes József, beszéld reá őket, — kértem az én jó barátomat.

És ő aztán addig érvelt, beszélt, mígnem beleegyeztek s egy derült őszi reggelen beültünk a nehézkes családi hintóba, melyet öt nagy «forspontos» ló, egy szász kocsis és egy nyeregből hajtó fullajtár vezetése alatt, ha nem is vágtatva, de kitartó ügetéssel ragadott az erdélyi Hegyalja felé.

Mindszent Tövistől nem messze fekszik, pompás kis darab termékeny Kanaán, remek szőlővel, gyümölcsössel. A fekvése is szép, erdős hegyek környezik, nem messze a falutól egy hatalmas szikla, a Csáklyakő áll.

Nagyanyám kitünően vezette a gazdaságot egy Kesztheleyen végzett unokájával, valóságos kis paradicsommá varázsolták a kis birtokot s végül csinos udvarházat építtettek reá.

Nem volt ez valami kastély, csak olyan öt szobás erdélyi udvarház, kőoszlopos tornáczczal. Az udvar kertté alakítva, a melléképületek kitatarozva, tisztán, csinosan.

Hát még belül hogy ragyogott ott minden! Nem a fénytől, pompától, hanem az ujságtól, tisztaságtól. A falak hófehérségével vetélkedő súrolt padló a háziszőtt gyapjúszőnyegekkel, a kiegészített, megújított bútorzat. Volt ott még könyvtár is, a mi nem minden köznemesi háznál akadt abban az időben.

Úgy örvendett nekünk áldott emlékü nagyanyám! Ölelt, csókolt, öröm- és bánatkönnyeket ontva; örömkönnyeket, mert szeretett gyermekeit a keblére ölelhette, a fájdalomkönnyeit, hogy egyetlen Gyujtó nevet viselő fiúunokáját el kellett veszítenie.

Mert a másik fia, a Velenczében élő tengerész, még nem volt nős és az olasz forrongások miatt nem jöhetett haza a családi ünnepélyre. De hát azért elegen voltunk, rajtunk kívül három leánya férjeikkel, gyermekeikkel, a kikben nagy öröme telt a jó asszonynak.

Az unokákat maga mellé véve aztán megmutogatott nekik mindent, a kertet, melyben legnagyobbrészt maga ültette, oltogatta be a pompás pojnik, batull és más hires erdélyi fajalmákat, a szőlőt, melyet maga ültetett be különféle fajszőlőkkel, a majorságudvart tarka tyúkseregével, a fehérpelyhü ludakat, pirosgyöngyü pulykákat.

Adèle fényképe után.

FERENCZ FERDINÁND TRÓNÖRÖKÖS NEJÉVEL ÉS GYERMEKEIVEL.

Elvitt a pajtákba, istállókba, a hol tarka borjukban, pajkos csikókban gyönyörködhettünk és mindez különösen nekem, a városi gyermeknek, leirhatatlan gyönyör és élvezet forrása volt.

Ha hűvösebb volt, a házban néztünk körül. A kamarában egymásra halmozott ládákban állt a sok takács- és háziszőtt vászonnemű. Minden leányunoka számára egy ládával.

A csinos, élénkzöld huzatú bútoros nappali szobában állott a könyvtár, benne a Kisfaludyak, Fáy András, Bajza, Vörösmarty, Jósika művei, meg egy új, de máris nagyon kedvelt költőnek, Petőfinek a munkái. Ezekből aztán esténként egyik-másik nagyobb fiú felolvasott, míg a többiek körülültük a kerek asztalt, melyen ezüst tartókban két szál faggyúgyertya égett. Közben ott állt az ezüst koppantó, hogy a gyertyák megnövekedett hamvát levágja az ember vele. Ismeretlen szerszám a mai kor gyermeke előtt, majdnem ép oly ismeretlen, mint akkor volt a villam, a légszesz, de még a petróleumlámpa is.

Ha mi, lánykák, szépen kértük, nagyanyánk a nagy veres ládát is felnyitotta. Ebben voltak a családi klenódiumok. Ott állt a nagymama hálószobájában és bizony sok szép és értékes holmi volt benne. Az apám nagyanyja, valami oláhországi herczegnő, Ghika Sára, sok vagyont, értéket hozott a házhoz. Az övé volt ez a láda s benne, bár a lányok kiházasítása sokat elvett belőle, még meglehetősen volt ezüst ékszernemű. Nekem legjobban egy fedeles ezüst tejes-lábas tetszett, meg is igérte nagyanyám, hogy nekem adja majd nászajándékúl. Egy teljes női oláh díszöltözet is volt a ládában, nehéz selyemből, tele csillogó aranyhimzéssel, melyet anyám, a család szépe, magára vett és közbámulatot keltett benne.

Egyáltalán nem volt mulatságban hiány. Az almaszedés, a szüret, megannyi pompás élvezet. Be kár, hogy az apám szabadsága lejárt és vissza kellett térni a szürke, szomorú városba!

— A míg élek, minden szüretre el kell jönnötök, drágáim, — szólt búcsúzáskor nagymama. — Legalább egyszer egy évben lássam magam körül a gyermekeimet, unokáimat.

Ki hitte volna akkor, hogy az első mindszenti szüretre csak mint felnőtt leány mehettem el s egy, a romokból szegényesen összetákolt, kezdetlegesen berendezett ház fogadott magába ott, s a szegény jó nagymama már régen a sírban pihent!

(Folytatása következik.)

FERENCZ FERDINÁND TRÓNÖRÖKÖS LEGÚJABB ARCZKÉPE.

Családja körében mutatja be legújabb fényképfölvétel után készült képünk Ferencz Ferdinánd trónörököst, csak legkisebb gyermeke, a mult év május 27-ikén született kis *Ernő Alfonz* herczeg nincsen rajta a képen. A trónörökös ölében két és fél éves fiacskája, *Miksa* herczeg ül, mellette a kis asztalkán az ötödik évében járó *Zsófia* herczegnő. A kedves családi képet a trónörökös nejének, *Hohenberg Zsófia* herczegnőnek sugár alakja egészíti ki.

A trónörökös, ki most negyenkettedik évében jár, tudvalevőleg nagyon visszavonultan él. Leggyakrabbi tartózkodási helye a műkincsekben s a trónörököstől magától elejtett vadászemlékekben gazdag konopisti kastély Csehországban; ha Bécsben van, akkor a Belvedere-palotában lakik, a mely az osztrák fővárosnak egyik legszebb és becses műtárgyakban leggazdagabb palotája. Ismeretes dolog, hogy mint királyunk, a trónörökös is szenvedélyes vadász, és pedig a legjobb s legszerencsésebb vadászok közé tartozik. Nagyon kevesen vannak e sport hivei között, a kik a föld legkülönfélébb vidékein oly nagy mennyiségét ejtették volna el az állatvilág legritkább példányainak, s különösen az exotikus madaraknak, mint ő. A vadászatban

A közel 24.000 négyzetölnyi s pompás sétahelyekkel, széles terrassokkal és parkokkal ellátott területen összegyülemlő csapadékvizeket a szennyvizektől teljesen elválasztva külön csatornahálózat vezeti tehát le abba a széles, nagy vízmosásba, mely a telek délnyugati határán vonul végig és Budakeszi községen halad át.

Ugyancsak e csatornahálózatba torkol a sanatorium tulajdonát képező és 120 m^3 köbtartalmú vízmedence kiürítő és túlfolyó csöve, úgy hogy a medence tisztításakor a 40—20 *cm* átmérős csatornahálózat tökéletesen öblíttetik, továbbá a kazánház condens-vize is e csatornába ömlik.

feneke fölött 1·00 *m*-rel áll ki; ezáltal kényelmesen hozzáférhető iszapfogó keletkezett, mely a kútvizet elvezető rétegek esetleges eldugulását megakadályozza. A szívó kút működése kifogástalan: a beléje ömlő napi 50—60 m^3 vízmennyiség oly gyorsan eltűnik, hogy a kút, mondhatni állandóan üres.

A szennyvizeket, mielőtt a negativ artézi kútba jutnak, tisztítják, a különféle rothadó anyagokat és lebegő szerves testeket eltávolítják és ezzel elejét veszik a negativ kút vízelvezető rétegei esetleges eldugulásának.

(Vége köv.)

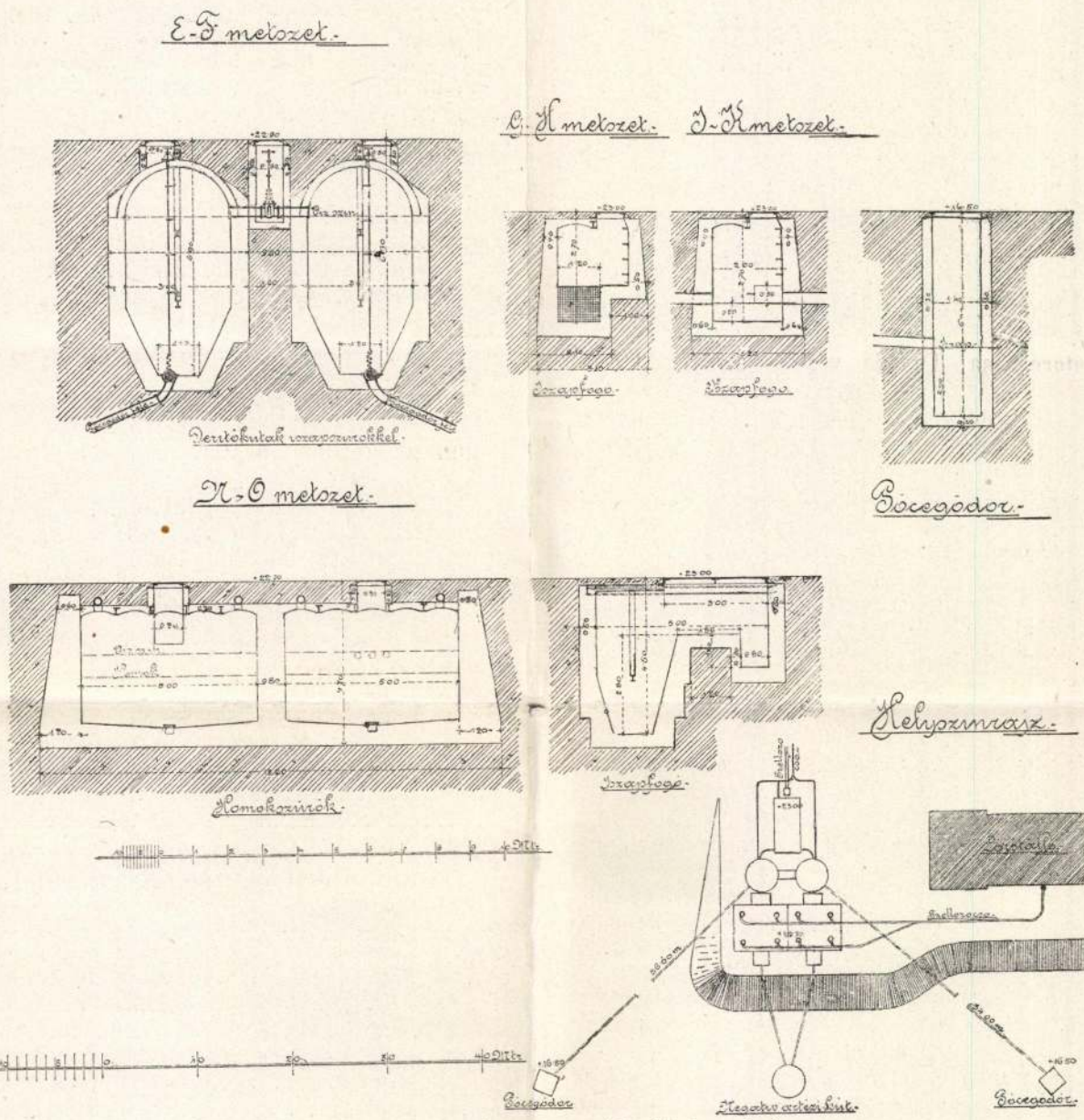

Az Erzsébet-sanatorium szennyvíztisztító berendezése.

A szennyvizek elvezetése céljából, melyek az ezidőszerint 116 beteg befogadására szolgáló főépület, orvosi épület, konyha, istálló és gépház összes elhasznált vizeit egyesítik, a telek alkalmas helyén egy szívókut, negativ artézi kut létesíttetett.

Ez a kút 110 *m* mély és a következő rétegeket döfi át: felső 20 *m* mélységben tömör sárga agyagréteget, azután a 80 *m* vastag budai márgát és végül az alsó 10 *m* mélységében a rétegzetes mummulit-mészkövet. Átmérője az első vízgyűjtő rétegig, vagyis 13 *m* mélységig 3·50 *m* s eddig 60 *cm* vastag téglagyűrűben van falazva, feneke pedig portland-cément-bétonnal kirakva; innen lefelé 96 *m* mélységben a fúró lyuk 30 *cm* átmérős vascsővel van kibélelve, úgy hogy a talaj szennyezése és a kút által közben átdöfött két vízgyűjtőréteg inficiálása teljesen lehetetlen. A vascső a 3·50 *m* átmérős kútszakasz béton-

VEGYESEK.

Mai számunkban az állami iskolák terveinek sorozatában a Szatmárnémetiben a Háromutcaközben épült elemi iskolát mutatjuk be.

Liègeben kitüntetett magyarok. *Grand prix:* Thék Endre Budapest. *Aranyérem:* Magyar Fém- és Lámpaárúgyár r.-t. csillárok Budapest, Rintel Maróti Géza szobrászmunkák Budapest, Fischer Emil majolika Budapest, Lakos Lajos tűzhelyek Budapest. *Ezüstérem:* Révay Oszkár fütőkészülékek és fémárúgyár r.-t. fütőtestek Budapest, Steinbach Gábor bútorok Budapest, Bányai Viktor bútorok Budapest, Simai Lajos bútorok Budapest, Nagy Zsigmond és Ferenc festett kőedényárúk Borsod-Apátfalva, Filep Dezső paraszt-majolika Korond-Fürdő. *Bronzérem:* Kávay Gyula bútorok Budapest, gróf Csáky-féle vasgyár szabadalmazott lakóház Prakfalu. *Hors concours:* Zsolnay

mindennapi igényeit is kielégítő és az élet nagy iskolájában egyenesen állni tudó férfiakat neveljünk.

Ezekből a megfigyeléseinkből — sajnos sok örömünk egyelőre nem telik.

S csak természetes az, hogy mi, akik napról-napra látjuk, milyen fáradsággal, milyen megerőltető munkával, mondhatnám, a fiatal évek örömeiről s apró bohóságairól való szinte teljes lemondás árán juthatnak technikusaink — az előbb vázoltam viszonyok között — diplomához, kell, hogy mi legyünk az elsők és a leghangosabbak, amikor ennek a nehezen megszerzett diplomának államtól és társadalomtól egyaránt több becsülést, több elismerést és puhább kenyeret kívánunk.

Régi és fájdalom még ma is jogosult a panasz, hogy a műszaki munkát, a műszaki kart sem az állam, sem a társadalom nem becsüli eléggé; hogy a mérnök — működjék az bármely szakmában — véres verejtékkel szerzett diplomájával zsebében még ma is nehéz, sokszor megalázó küzdelmet folytat a mindennapi kenyérért s hogy a mérnöki cím még ma is „mostoha jószág", amely éppen azért, hogy nem törődnek vele eléggé, viselőjének nem ad annyi előjogot, mint egy más egyetemi diploma.

És nem is csodálkozhatunk azon, hogy az így van. Addig, amíg a *mérnöki cím* használata szabályozva és az minden kétséget kizáró módon megállapítva nincs, hogy a mérnöki cím viselésére csak a műegyetemek teljes elvégzése s a megszabott szigorlatok letevése jogosít, addig természetes, hogy a műegyetemi kvalifikációval biró mérnöknek meg kell küzdenie a mérnöki címet illetéktelenül viselők konkurrenciájával a társadalmi és anyagi érvényesülés terén egyaránt.

Történtek ugyan már kisérletek régebben úgy a törvényekben, mint egyes miniszteri rendeletekben arra nézve, hogy a mérnöki cím és a műszaki gyakorlati jog szabályoztassék, mert hiszen ez a kérdés nem belügye a műszaki karnak, az államot, a társadalmat — ha egyébként nem is — anyagi és közbiztossági szempontokból első sorban érdekli, és így nem lehet közömbös az, hogy nagy középületeket, hidakat, milliomokba kerülő vasutakat, avagy a veszélyek egész sorát magában rejtő gépi berendezéseket és vegyészeti gyárakat arra hivatott, szakavatott mérnökök vagy a dolgot mesterségszerűleg űző *kontárok* építik-e?

Ezek a kisérletek azonban nem tisztázták a helyzetet és az összes műszaki foglalkozások terén a kontárok ma éppen olyan vígan űzik a visszaéléseket, mint a megkisérelt rendezés előtt; sőt támadt egy új eddig ismeretlen kategoriája a kontároknak: a törvények és rendeletek védelme alatt burjánzó kontárok.

A Magyar Mérnök- és Épitész-Egylet 1900-ban kidolgozott egy törvényjavaslatot a műszaki cím használata és a műszaki gyakorlatjog szabályozása tárgyában. Sajnos az azóta dúló s az egész nemzet érdeklődését békóba szoritó politikai izgalmak megakadályozták azt, hogy e javaslat szelleme értelmében egy, a műszaki kar érdekeit az állam és társadalomnak rovására dolgozó kontároktól megóvó törvény létesüljön.

Nem kétlem, hogy ha a politikai viharok elülnek s nemzetünk az annyira kivánatos békés fejlődés útjára tér, kormányunk e régen heverő javaslatot sürgősen előveszi és műszaki karunknak ezt az életkérdését, a kvalifikált mérnökök érdekeinek megfelelőleg, rendezi.

A műszaki cím- és a műszaki gyakorlatjog rendezésével új perspektiva fog megnyílni műszaki karunk előtt és remélhető, hogy az anyagilag és erkölcsileg így megerősödő műszaki kar képes lesz magának hazánk közgazdasági életében azt a positiót kivívni, amelyet fejlettebb és rendezettebb viszonyokkal biró országokban a műszaki kar már el is foglal. Bizton hiszem, hogy a cím- és gyakorlatjog rendezésében a műszaki karra háramló legnagyobb előny nem az lesz, hogy a kvalifikált mérnököknek nem kell majd megküzdenie a kvalifikálatlan és kisebb műveltségénél fogva rendesen kis tudással dolgozó kontár konkurrenciájával, hanem a tekintélyében és anyagi erejében megnőtt műszaki kar képes lesz tagjainak a keresetforrások amaz új és széles tereit megnyitni, amelyek a természet törvényei szerint ma is mérnöki keresetforrások volnának, de ott ma ugyan mérnököt hiába keresünk, valószínűleg azért, mert a tekintélylyel nem bírónak szövetségét senki sem keresi.

Ott vannak, hogy egyebet ne említsek, a műszaki ügyekkel foglalkozó állami hivatalok, ahol sajnos, azt hiszem a közjó rovására, nemcsak műszaki adminisztráció terén, de sokszor a műszaki ügyek közvetetlen intézésében is, a vezetőszerepet nem a műszaki emberek viszik. Ott van egy par excellence műszaki ügyekkel foglalkozó miniszteriumunk, személyzetének alig fele műszaki képzettségű s a speciális műszaki ügyeket intéző osztályok ügyeit, majdnem átalánosan, adminisztrativ tisztviselők revideálják, s e mellett vagy talán ennek folytán, — nehéz itt t. i. az okot és okozatot össze nem cserélni, — a nem műszaki képzettségű személyzetnek jóval nagyobb, körülbelül kétszer akkora százaléka van a hivatalnoki hierarchia magasabb osztályaiban.

Ott vannak nagyobb gyári és ipari vállalataink, amelyek élén csak elvétve találunk műszaki képzettségű embereket.

Magánmérnökeinek régen, főleg azonban újabban amióta a politikai válság megakasztotta közgazdasági életünk minden fejlődését, mindig hangosabban és hangosabban kiáltanak kenyérért, noha még az ilyen stagnáló viszonyok között is van a kereseti forrásoknak egész sora, amelyeket műszaki emberek volnának hivatva elfoglalni. Hogy mást ne említsek, ott van a vasuti forgalmi szolgálat, ahol mindig kell pótlás s ahol, ha végig tekintünk a m. kir. államvasutak és az összes magánvasutak végrehajtó forgalmi személyzetén, alig találunk műszaki embereket, hanem a legnagyobb állomások komplikált biztósító, jelző, távíró és egyéb műszaki berendezéseit gépiesen elsajátított fogások alapján, a dolog lényegét nem értő hivatalnokok felügyelik: ahol a rendelkezési állomásokon, hosszú vonalszakaszok forgalmát, vonalak, vonatok és mozdonyok kihasználására való közvetetlen befolyással intézkednek a minden műszaki képzettséget nélkülöző alkalmazottak; nem is említve, hogy sok helyen még a magasabb műszaki adminisztrációt vezető, a végrehajtó forgalmat szabályozó fórumokon is nélkülözzük a szaképzett mérnököt.

A budapesti Erzsébet-sanatorium.

VI. Hogy a sanatorium a modern tüdővészkezelés igényeinek tökéletesen megfeleljen és hogy a betegeknek a szabad levegő folytonos élvezete minden évszakban s a telep tökéletes víztelenítése által minden időjáráskor lehetővé tétessék, arról feltétlenüll gondoskodni kellett. E kérdés helyes megoldásakor figyelembe kellett venni először azt, hogy a szennyvizek befogadására alkalmas vízfolyás a telep közelében vagy annak környékén egyátalában nem áll rendelkezésre, továbbá azt, hogy a szennyvizeknek a telepről közel 2 *km* távolságban lévő Ördögárokba való bevezetését a székesfőváros közegészségi szempontból nem engedte meg, végül pedig azt a körülményt, hogy a telephez legközelebb eső közcsatorna 7 *km* távolságban fekszik.

A telepnek az utóbb említett közcsatornával (a Retek-utcában) való összeköttetése fölötte nagy költséggel és még azonfelül, minthogy a terepviszonyok miatt a csatorna tartalmát a közcsatornába fel kellett volna szivattyúzni, aránylag nagy üzemköltséggel is járt volna. A szennyvizeket öntözésre felhasználni, illetőleg öntözés útján tisztítani a rendelkezésre álló kis terület miatt, továbbá annak erdős és egészen agyagos volta és egyéb helyi viszonyok következtében nem lehetett. Végül a szennyvizeknek a biológiai eljárás útján való tisztitása mellőzendő volt a szükséges terület hiányában már azért is, mert a megtisztított vizek elvezetésére — mint már említettük — semmiféle vízfolyás nem áll rendelkezésre.

Szterényi József, miniszteri tanácsos 32 szavazatot.
Thék Endre, gyáros 32 szavazatot.

Az éljenzéssel fogadott jelentés után az elnök a nevezetteket megválasztott választmányi tagoknak jelenti ki, s melegen üdvözli őket e minőségökben.

Steiner Ferenc indítványára a közgyűlés az elnökségnek, a választmánynak és a tisztviselőknek a mult évben kifejtett buzgó és eredményes munkásságukért jegyzőkönyvi köszönetet szavaz.

Elnök indítványára a közgyűlés a gyengélkedése miatt távollevő Ráth György elnököt táviratilag üdvözli, mire a közgyűlés véget ért.

A M. Iparművészeti Társulat 1905. április hó 16-án **rendkivüli közgyülést** tartott, *Szalay* Imre elnöklése mellett, amelyen jelen voltak *Alpár* Ignác, T. *Fischer* Ignác, *Fittler* Kamill, *Gaul* Károly, *Gelléri* Mór, *Gerster* Kálmán, *Gyömrői* Manó, *Huszka* József, *Jakabffy* Ferenc, *K. Kőrösy* Albert, *Maróti* Géza, *Matlekovits* Sándor dr., *Morelli* Gusztáv, *Nádler* Róbert, *Péterffy* Lajos, *Radisics* Jenő, *Róth* Miksa, *Thék* Endre és *Vig* Albert választmányi tagok és a társulatnak 62 tagja. A jegyzőkönyvet Györgyi K. főtitkár vezeti. Mint meghivott vendégek megjelentek az emlékbeszéd meghallgatására az elhunyt Czigler Győző alelnök rokonai és hozzátartozói, továbbá küldöttséggel képviseltették magukat ez alkalommal a műemlékek orsz. bizottsága, a muzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelősége, a kir. József-műegyetem tanári kara, a magyar Mérnök- és épitészegylet, a magyar Építőművészek szövetsége, az Anyagvizsgálók magyar egyesülete, a Ferencvárosi polgári kör, és a Pátria irodalmi vállalat és nyomdai r.-társ.

Elnök konstatálja, hogy a közgyűlés idejét és helyét az alapszabályok rendelkezéseinek megfelelően két hét előtt a Budapesti Közlönyben és a napilapokban kihirdették, megnyitja a közgyűlést s felkéri a jegyzőkönyv hitelesítésére Hauszmann Alajos és T. Fischer Ignác tagokat.

Szomorú és fájdalmas kötelességet teljesít a társulat — úgymond, — amidőn e közgyűlésen is kifejezést ad mély gyászának, amely legjobbjai egyikének, Czigler Győzőnek halálával érte. Köszönetet mond mindazoknak, akik mint a boldogult hozzátartozói, tisztelői, kartársai s mint testületek képviselői e rendkívüli közgyűlésen megjelentek, hogy a társulattal együttesen kegyelettel adózzanak az elhunyt emlékének. Felkéri Alpár Ignác vál. tagot, hogy emlékbeszédét mondja el.

Az emlékbeszéd elhangzása után az elnök megköszöni Alpárnak annak megtartását s kimondja, hogy a közgyűlés Czigler Győző alelnök elhunyta feletti fájdalmának a jegyzőkönyvben is kifejezést ad s elrendeli, hogy Alpár emlékbeszédének teljes szövege a társulat lapjában kinyomassék. *

Elnök: Következnek a közgyűlés második tárgya, a megüresedett alelnöki tisztség betöltése.

Hencz Károly dr. a napirendhez szólva, kéri az elnököt, hogy mielőtt a közgyűlés második tárgyára áttérne, a gyönyörű emlékbeszéd mély hatására való tekintettel függessze fel a gyűlést.

Az elnök kijelenti, hogy a közgyűlést a szavazás idejére amúgy is nyomban felfüggeszti és felkéri a szavazatok összeszámlálására Gelléri Mór, Csizik Gyula és K. Kőrösy Albert társ. tagokat. Az alelnöki tisztségre való szavazást azzal rendeli el, hogy, a mennyiben a tagok az új alelnököt a választmány tagjaiból választanák, annak helyébe egyúttal új választmányi tagot is válaszszanak.

Erre a szavazás idejére felfüggeszti a közgyülést.

A szavazás megejtése és a szavazatok összeszámlálása után az elnök a közgyűlést újból megnyitja, mire Gelléri Mór, a szavazatszedő bizottság nevében kihirdeti a választás eredményét, mely a következő: az alelnöki tisztségre 82 szavazó társulati tag közül 79 Alpár Ignácra szavazott; a választmányi tagságra leszavazott 61 tag, e szavazatokból Bachruch Károly kapott 57 szavazatot.

Az éljenzéssel fogadott kihirdetés után az elnök Alpár Ignácot megválasztott alelnöknek, Bachruch Károlyt pedig választmányi tagnak jelenti ki s őket e minőségükben melegen üdvözli.

Alpár Ignác a megtiszteltető bizalmat és a megválasztást megköszöni. A társulat nagy feladatait ismeri s teljes erejével azon lesz, hogy a kötelességet, amelyet új tisztsége reája ró, híven teljesítse és a társulat törekvéseinek megvalósitását elősegitse. Kéri a tagok szives támogatását.

Erre az elnök a közgyűlést berekesztette.

---

* Alpár Ignác emlékbeszédét a 162. lapon közöljük. *A szerk.*

ÚJ TAGOK: 1905. január hó 20-ika óta e füzet megjelenéseig a következők léptek be a „Magyar Iparművészeti Társulat“ rendes tagjainak sorába:

Adám Gyula templomfestő Rozsnyó, *Boyer* Ferenc oltárkészítő Rozsnyó, *Barta* Ernő festőművész Budapest, *Balog* Dávid kályhagyáros Arad, *Beliczay* Endre kir. s. mérnök Komárom, *Baros* Gyuláné Sajókaza, *Beck* Márton műöntő Budapest, *dr. Ballai* Lajos miniszteri tanácsos Budapest, *Bottlik* Dezső ügyvédjelölt Fehértemplom, *Bubics* József cs. és kir. katonai építészmérnök Kassa, *dr. Fodor* István ügyvéd Budapest, *Freund* Vilma főv. elemi isk. tanítónő Budapest, *Fay* István főispáni titkár Komárom, *Forster* Géza, földbirtokos, az O. M. G. E. igazgatója Budapest, *Gettmann* Antal okl. mérnök Pozsony, *Hunyor* Anna Szeged, *Hermann* Ferenc asztalos Kispest, *Hlozek* János műlakatos Rimaszombat, *Hegybánya-Szélakna m. kir. állami gyermekjátékszer készítő iskola* Hegybánya, *Halász* Andor építészmérnök Budapest, *Iványi* Bertalan kir. s. mérnök Gyula, *dr. Kondor* Ferenc Budapest, *Kasch* András asztalos Dobsina, *ifj. Korányi* Frigyes dr. Budapest, *Kende* István rajztanár Budapest, *Kesztner* Zoltán elektrotechnikus Pozsony, *Kiss* Márta Budapest, *Levatisch* Kálmánné Pozsony, *Leitner* László építési rajzoló Pozsony, *Mazzi* Luigi márványiparos Budapest, *ifj. Mild* Gyula várm. irnok Magyaróvár, *Murin* István kir. mérnök Nagyszeben, *dr. Murányi* László ügyvéd Nyiregyháza, *Mihalik* Gyula főgimnáziumi tanár Kaposvár, *Münz* Izidor márványműves Budapest, *Neumann* Ferencz szobrász Budapest, *Oetzlberger* István Budapest, *Polgár* Kálmán bútorgyáros Máramarossziget, *Rothauser* Dezső Veszprém, *özv. Szmrecsányi* Károlyné Budapest, *Szabados* Sándor műlakatos Rozsnyó, *Stiasny* Aladár Budapest, *Szentgotthárdi ciszterci-rend konventje* Szentgotthárd, *Schuszlik* Dezső Budapest, *Singer* Antal szobrász Budapest, *Schwarcz* Mária rajztanítónő Budapest, *Száraz* Dániel vállalkozó Rozsnyó, *Szakolcai főgimnázium* Szakolca, *Sachs* Lipót kereskedő Budapest, *Szalai* Béla a M. K. R. T. igazgatója Budapest, *dr. Szörényi* Artur ügyvéd Lugos, *Schwarcz* Bertalan kárpitos Budapest, *dr. Szécsén* Vilmos ügyvéd Tokaj, *Szluha* Dénes Budapest, *Stefan* Károly műasztalos Budapest, *Teufel* Nándor okl. mérnök Katalinhuta, *Tőtössy* Béla műegyetemi tanár Budapest, *Willoner* Zoltán bankhivatalnok Budapest, *Wälder* Gyula építész Budapest, *Werther* Hugó játékgyáros Békéscsaba, *Wittinger* Ernő aljegyző, Bia, Pestmegye, összesen 61 új tag.

Megjelentek a MINTALAPOK szakfüzetei

egyes műiparágak számára.

A nm. m. kir. kereskedelemügyi miniszter megbizásából kiadja a Magyar Iparművészeti Társulat. — Minden füzetben 15 mintalap és a hozzájuk tartozó részletrajzok vannak.

1. és 2. Butoripari füzet	ára egyenkint	**5**	korona.
3. Fonó- és szövőipari füzet	„ „	**5**	„
4. Vas- és fémipari füzet	„ „	**5**	„
5. Sikdiszitményes füzet	„ „	**5**	„
6. Diszitő fali festészeti füzet	„ „	**6**	„

A füzetek megrendelhetők a M. Iparművészeti Társulat titkári hivatalában, Budapest, Üllői-út 33 – 37.

Az „Agfa“ fényképészeti cikkeket u. m. lemezeket, filmeket-fejlesztőket és az „Isoloz“, gyártmányokat ismerteti a jelen számunkhoz csatolt prospektus, amelyre felhívjuk olvasóink figyelmét. Részletes tájékozást nyujt az „Agfa“ fényképészeti kézikönyv, amely vászonba kötve **40 fillérért** minden szaküzletben kapható.

Az anasztigmát, mint köztudomású, minőség dolgában a legkülönb fényképészeti objektiv. A **Stöckig & Co.** cég a maga szélében ismert „**Union**“-**kamaráit** egy idő óta kizárólagosan anasztigmátokkal látja el. Utalunk itt az e számunkhoz csatolt mellékletre.

VERESCSAGIN VAZUL KÉPKIÁLLITÁSA A MŰCSARNOKBAN.

A rendkivül érdekes festmények gyüjteményének, mely Európa fővárosaiban tett körutja alkalmával, különösen Bécsben, Berlinben s legutóbb Brüsszelben s egyátalában mindenütt s a társadalom minden osztályában oly nagy feltünést keltett, kiállitása ma, vasárnap nyilik meg a sugáruti műcsarnokban. A kiállitási termeket a jelen czélra, világitás és térfoglalás tekintetéből teljesen átalakitották. A folyosókat és bejárókat szép keleti szőnyegek boritják, a termek falain a kisebb képek körülaggatvák ázsiai félvad törzsek fegyvereivel, ékszer- és öltönydarabjaival; néhány üvegszekrény is megtelt a Hymalaya környékéről szerzett népismei tárgyakkal, melyek az azon vidékekre vonatkozó festményeknek még külön érdekességet kölcsönöznek. Sajnos, hogy a műcsarnok termei az egész gyüjteménynek befogadására elégteleneknek mutatkoztak. Ugyanazért az ethnografikus jellegü festmények közül nehányat mellőzni kellett; a miben annyival inkább megnyughatunk, mert az egész tárlat sulypontját mégis főleg a török-orosz háboru egyes mozzanatait ábrázoló festményekben kell keresnünk.

Olvasó közönségünk egyébiránt ezuttal nem először találkozik a Verescsagin nevével. Lapunk mult évi folyamában közöltük egypár kiválóbb művének rajzát, s az elismerés, melylyel a külföldön első föllépését fogadták, azóta mind nagyobb mérveket öltött, azon arányban, a mint páratlan eredetiségü festményeinek önálló érdemeivel mind szélesebb körökben megismerkedtek.

Verescsagin részt vett az orosz-török háboruban, s mint Szkobelev tábori karának tagja e véres harcz legjelentékenyebb mozzanatainak nemcsak szemtanuja volt, de a főbb jeleneteket hatalmas ecsetével meg is örökitette. Nem ugyan hagyományos modorban és dicsőitőleg festvén le az egyes csatákat, diszszemléket és orosz győzelmeket, hanem — a mi az orosz udvari köröknek nincs is nagyon inyére — minden hizelgés és előitélet nélkül, részrehajlatlanul, de egyuttal kiméletlenül rámutatva a háboru borzalmaira, habár — mint maga is bevallja — e véres harcz iszonyu részleteit teljes valódiságukban feltüntetni neki sem sikerült.

Verescsagin igen sokoldalu művész; a szin és alak titkaiban teljesen avatott; neki egyformán sikerül a csata-, állat-, élet- és tájkép, és remekel a legbonyolódottabb épitészeti művek ecsetelésében, a miről a jelen tárlatban szemlélhető festményei fényesen tanuskodnak. Bécsben a közönség tömegesen látogatta a Verescsagin kiállitást, melynek tiszta jövedelmét, mintegy 18,000 frtot, az önzetlen művész a bécsi agg művészek egyesületének ajánlotta fel. A király is meglátogatta a tárlatot s a jelen volt művész élénk magyarázata mellett hosszasan szemlélte a kiállitott festményeket. Hasonló kitüntetésben részesült a művész és műveinek tárlata Berlinben, Drezdában s legutóbb Brüsszelben.

Egyik külföldi birálója azt irja felőle:

«Igaz: Verescsagin ecsetje nem kendőzi a valót, nem ismer semmi kiméletet; művészete nem állt a hiu dicsőités szolgálatában. Festményei kemény próbára teszik ugyan a szemlélő idegeit, de oly hiven festik a háborut s oly megrázó módon állitják elénk annak borzasztó nyomorát, hogy csak azt kivánjuk: vajha a világ nagyjai, kik palástjuk redőiben hordozzák a béke és háboru sorsát, őt választanák meg udvari festőjökül s hasonló művekből álló egész képtárt festetnének vele, mely naponkint arra intse őket, hogy a legvégső szükségig féken tartsák a háboru borzasztó furiáját.»

Verescsagin mindenütt igen alacsonyra szabja a belépti dijakat. Ezt elvből teszi, oly czélból, hogy a kevésbbé vagyonos néposztály is nagyobb számban látogathassa műveinek kiállitását.

Ezt tette most a műcsarnokban is. Ugyanazért hiszszük, hogy a ma megnyilt tárlatnak minálunk is állandó és nagyszámu közönsége lesz.

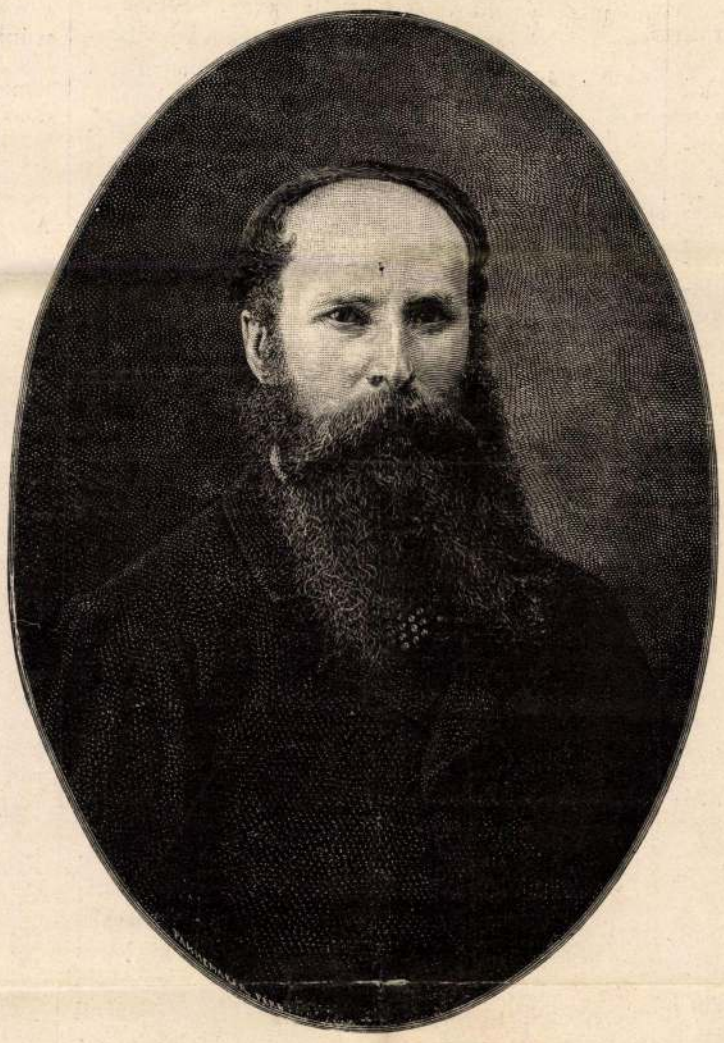

VERESCSAGIN VAZUL.

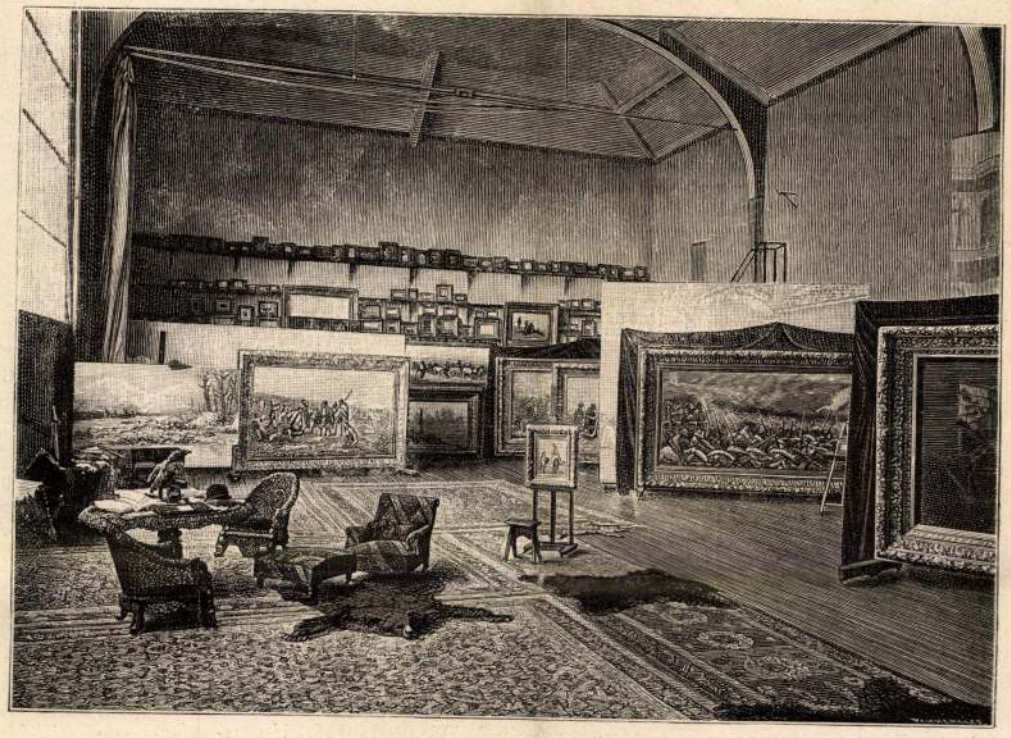

VERESCSAGIN MŰTERME.

*

A kiállitás alkalmából egy érdekes füzet jelent meg Verescsagin nehány művének illusztrációjával, magyarázó szöveggel s a művész életrajzával, mely utóbbinak főbb adatait jelen ismertetésünkbe mi is átveszszük.

Verescsagin Vaszilievics Vazul pályafutása igen mozgalmas volt, és számos rendkivüli esemény tette azt szerfölött érdekessé. Kevés kiváló művész van, ki annyit utazott volna, mint ő. El lehet mondani róla inkább, mint bárki másról, hogy rettenthetlen és fáradhatatlan utazó, ki kész volt bármikor a palettet és az ecsetet karddal is felcserélni azért, hogy az első benyomás teljes hűségével adhassa vissza az általa tapasztalt csodás és megkapó jeleneteket, melyekben magának is részt kellett vennie. Annyira tudja magát azonositani műveivel, oly megrázó igazsággal ábrázolja a háboru minden iszonyát, hogy tekintve műveinek mély erkölcsi intencióját: borzalmat kelteni a legnagyobb barbárság, a háboru iránt, — e katona-festő méltán veheti igénybe az emberiség apostolának czimét.

Verescsagin Novgorodban született, jelenleg negyven éves. Több fivére volt; egyik, mint tehetséges festő, a harczmezőn esett el az orosz-török háboruban; egy másik, Verescsagin Sándor előkelő tiszt, alezredes a kaukázusi kozák-ezrednél, ugyanazon hadjáratban megsebesült s elhagyva a hadi szolgálatot, a művészt kiséri, s rendezi művei kiállitását. Jelenleg Budapesten van.

A festőnek nincs tisztán orosz-szláv typusa; tatár vér is foly ereiben, minthogy nagyatyja egy keresztény tatár leányt vett nőül.

Miután a szent-pétervári tengerészeti iskola részéről 17 éves korában tiszti rangot nyert, Verescsagin, daczára családja ellenzésének, egészen a festészetnek adta magát s a szent-pétervári szépmüvészeti tanintézetben leczkeadással kezdte pályáját.

Csak 1863-ban, miután igazi művészi hivatását felismerte, nyujtott neki módot atyja, hogy Berlint, Párist és a pyrenæi hagyság vidékét meglátogathassa. Ezen utazásának köszönhetők első festészeti kisérletei.

A következő évben a Kaukázusban találjuk az ifju festőt s kevéssel reá Párisban, hol a hirneves Gérome műtermébe lépett be s művészi kiképeztetését a szépmüvészeti akadémián folytatta.

Ez időből valók első rajzai azon vázlatok után, melyeket kaukázi utazásáról hozott. Megjegyzendő, hogy *Verescsagin* sohasem fogadta el tanitóinak azon nézetét, mely szerint a régi mesterek másolásának nehány évet kell szentelni. Mindig azt hitte és hiszi most is, hogy a fiatal festőknek tanulmányozni a képtárakban kell, de rajzolni és festeni csak a természet után.

1867-ben *Kaufmann* tábornok előkészületeket tett a turkesztáni hadjáratra és meghivta *Verescsagin*-t, ki akkor 25 éves volt, hogy legyen kisérője. Szamarkandban, egy maroknyi csapat élén, körülzárva a tulnyomó számu felkelők által, hősi bátorságának fényes tanujelét adta. Egy rendkivül végzetes pillanatban, a mikor az ellenség már a sánczra tüzte zászlaját, *Verescsagin* rohamra ragadva magával a katonákat, elriasztotta a lázadókat, tetemes veszteséget okozva nekik. E ténye a legmagasabb katonai rendjellel lett kitüntetve.

Láztól betegen, *Verescsagin* Párisba tért vissza. 1869-ben Ázsiában barangolt, hol Szibériának keleti legszélső határáig jutott el; egy ujabb vidék nyilt meg ott tanulmányainak s alkalma volt egyszersmind a deportáltak állapotával megismerkedni.

1870-től 1873-ig Verescsagin teljesen festői tevékenységének szentelte magát. Münchenben megtelepedve, ez időtől fogva van alkalma a közönségnek festményeinek érdemét méltatni. Nem sokára rá, Verescsagin Kelet-Indiát utazta át, ugyanazon időben, a mikor a walesi herczeg, de tartózkodott a hivatalos kisérettől, hogy annál jobban tanulmányozhassa a népet. Mind-

*

azáltal a walesi herczeg diszmenetét egy óriási festményen örökitette meg, melyen négy elefánt fordul elő, — életnagyságban. (E festmény rajzát mai számunkban szintén bemutatjuk, egy másik indiai képével együtt, melynek czime: «Az emberevő», s egy emberi hullán lakmározó tigrist tüntet föl — ebéd után.) «Templom belseje Delhiben» a másik rengeteg festménye Verescsaginnak, melyet ugy, mint az előbbit, két évi távollét után Párisban, a Maison-Lafitteban épitett tágas műtermében festett. A téli műteremhez a nyári van csatolva, mely hengereken forog s lehetővé teszi, hogy a festő, ha ugy akarja, műtermében s mégis a szabad levegőn dolgozik.

Meglepetve munkájában az orosz-török háboru által, a festő Bukuresten és Jassyn át Kisenevbe ment, hol Szkobelev tábornok elővédi hadosztályához csatlakozott.

E hadjáratból van a legérdekesebb képciklusa, melyből ez uttal kettőt mutatunk be. «*Hósáncz a Balkánon*» czime az egyiknek, melyet Verescsagin azon alkalommal vázolt, midőn Szkobelevvel a Balkánon átkelt, Konstantinápolyt is megközelitve s a békeajánlatokkal érkező török küldöttséget fogadva. A kép valóságos sarkvidéki jellegü s mutatja azt a sivár nyomoruságot, melynek a katona téli hadjárat idején kitéve van. A másik kép czime: «*Harmadik roham Plevna ellen*», melynek magyarázata a következő:

A czár Plevnánál van. Már kétszer ostromolták a várost és nem volt bevehető: most megvirrad az uralkodó születésnapja és Konstantin nagyherczeg kijelenti: hogy «ünnepi meglepetésül» be kell venni Plevnát. — A sár térdig ér. Megértetik a nagyherczeggel, hogy a katonák elsülyednek az átázott földön, hogy saját lovaik agyongázolják őket. Mindhiába! A parancsszó az ostromra kiadatik . . . .

Lőtávolságon tul, egy domb tetején, a czár, táborkarától körülvéve, fényes asztal mellett ül; itt adták fel az illatos kávét és jégbehütött pezsgőt. A czár maga poharat emel azokért, kik ma a halálba mennek érte; — a «hurrah»-k, a törökök «Allah, Allah» kiáltásai áthallatszanak hozzá; a távcsövön tisztán kivehetők a különböző hadtestek operácziói, mig végre a lőpor fellegek sürü fátyollal boritják a véres csatamezőt.

Huszonötezer ember fizette meg életével a «meglepetést», mely dugába dölt, mert Plevna e harmadik ostromnak is ellenállt, s mig egymást ölték, mig egymás vérében gázoltak a «meglepetés» szinészei, a czár mokkáját szörpölgetve, nyugodtan fogadta hizelgőinek szerencsekivánatait, kik hódolva hirdették: Mily boldogság a világra nézve, hogy a nagy, a győzedelmes czár megszületett!

Verescsagin azóta eltávolitotta e képről a lakoma jeleit, de a czár taborkarával ott maradt s a mig a népek öldökölni fogják egymást és a koronás fők rendithetlen nyugalommal fogják nézni: Verescsagin műve fennen fogja hirdetni az égbekiáltó igazságtalanságot . . .

Verescsagin tökéletes müvész, ki megfelel még ama régi szólásmondásnak is: grandi artisti sont modesti. A világot, lármát, kitüntetéseket kerülve, Verescsagin tisztán feladatának él, s neje hiven támogatja törekvéseit. Szive mélyéig szabadelvü s a népet tartván szem előtt, kiállításainál nem a haszonra néz, hanem arra, hogy még a legszegényebbek számára is hozzáférhetők legyenek. Mutatja ezt a következő eset is.

Pétervártt egy három rubelnyi belépti diju napon, a midőn a kiállitás különösen látogatott volt, a festő meghallotta, a midőn nehány főtiszt a körülállóknak magyarázgatta: hogy nem kellene megengedni, hogy a nép e képeket lássa; határozott illoyálitás a czár ellen, őt ugy felmutatni népeinek, katonáinak, mint azon képen: «Plevna előtt.» — Verescsaginnak sem kellett több! Másnap ingyen volt látható a kiállitás és több napon át ingyen bemenet mellett szemügyre vehette azt Pétervár minden koldusa!

London, Sz.-Pétervár, Páris, Bécs, Berlin, Hamburg, Drezda és legutóbb Brüsszel, falaik közé fogadván *Verescsagin* kép-cyklusát, a maga egészében itélhették meg benyomásokban oly gazdag s oly lángoló müvészi egyéniségét, és mindenütt egyhanguan hódolt a közönség s a kritika az orosz festő műveinek eredetisége, merész felfogása s megkapó igazsága előtt.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

«Pusztaszer és az ezredéves ünnepély», irta *Göndöcs* Benedek, pusztaszeri apát, gyulai lelkész és országgyülési képviselő. E munkáról szóltunk már s a multkor mutatványt is közöltünk belőle. A munkát a Franklin-társulat nyomdája lehető diszszel állitotta ki, velin-papiron illusztrácziókkal és rajzokkal. A buzgó főpap az ezeréves jubileum alkalmából Pusztaszerre, mint a magyarok első nemzetgyülésének helyére, mint évezredes alkotmányunk bölcsőjére hivja föl a figyelmet. Ismerteti a hely nevezetesebb multját, leirja jelenlegi helyzetét, közölvén térképét, romjainak rajzát, az ásatások alkalmával talált tárgyakat, az ősi templom és apátság alapfalainak rajzát; majd a további teendőkre vonatkozó javaslatokkal és tervekkel foglalkozik, nevezetesen: hogy Pusztaszeren az ásatások államköltségen tovább folytattassanak, a romok az enyészettől megmentessenek és részben kijavittassanak, s minthogy az ezredéves emlékünnepélynek egyik főmozzanata Pusztaszeren kell hogy legyen, ez alkalomra a romok fölé egy emléktábla helyeztessék, a környéken levő hét halom a hét vezér nevéről neveztessék, a romok körül egy terjedelmes diszkert — park — létesittessék, s a romok szomszédságában egy kisebb stylszerü emlékkápolna emeltessék; végül pedig az évezredes ünnepély örök emlékeül Budapesten a Gellérthegyen egy magyar dicsőség csarnoka — Pantheon — állittassék a nemzet nagyjainak megdicsőitésére. A műhöz van mellékelve a magyar Pantheon tervének alaprajza is Czigler Győzőtől, mely a magyar mérnök- és épitész-egylet pályadiját nyerte. E mű a magyar nemzetnek van ajánlva, bolti ára 1 frt 50 kr. A tiszta jövedelem fele a pusztaszeri emlékkápolna, a másik fele a magyar Pantheon javára van szánva.

Előfizetést hirdetnek Sátoralja-Ujhelyről Boruth Elemér, Karsa Ferencz és dr. Chyzer Kornél Zemplénmegye alispánjának, *Matolai* Etelének ily czimü munkájára: «*Visszaemlékezéseim honvéd életemre,*» és *Lázár* Vilmosnak az aradi fogságban irt «*Emlékiratára*». Matolai a szabadságharczban hadsegéde volt Lázár Vilmos ezredesnek, a IX. hadtest parancsnokának, s részt vett ama sulyos küzdelmekben, melyeket parányi erő vivott a dukla-kassai hadászati utvonalon az orosz csapatok legnagyobb erejével. A szabadságharcz épen ez a része legkevésbbé ismeretes. Matolai mindjárt a függetlenségi harcz legyőzése után megirta az eseményeket, s munkája 1850 óta készen van. Lázár Vilmos emlékirataival együtt 20 ivre fog terjedni, a tavaszszal jelenik meg, előfizetési ára 2 frt. Ez összeg dr. Chyzer Kornélhoz, Zemplénmegye főorvosához Sátoralja-Ujhelyre küldendő.

«Egy ima,» elbeszélés, irta *Carmen Sylva*, forditotta *B. Büttner Lina*. Érdekes kis könyv, már szerzőjénél fogva is, a ki nem más, mint Erzsébet román királyné. Az elbeszélés igen izléses kis kötetben jelent meg Aigner Lajos kiadásában, s ára 1 frt 20 kr.

«Ilonka könyve» a czime egy kötet elbeszélésnek, mely *Hory* Béla kolozsvári irótól jelent meg, kinek neve a szépirodalmi lapok olvasói előtt nem ismeretlen. Nyolcz elbeszélés van együtt: A korektor. A kit élve temettek el. A koponya. A boszu. A velenczei nő. A Gellérthegyen. A szomszéd zártszék. A szép postamesterné. — A kötet a Révai-testvérek bizományában egy frtért kapható.

«A Magas-Tátra, a Szepesség és a szepességiek» czimü füzet jelent meg Bécsben magyar és német nyelven. Két felolvasás ez, melyeket Heksch Sándor a pozsonyi Toldy-körben tartott, s most hogy két nyelven is megjelent, mint «A fürdő- és utikalauzok» egyik füzete, alkalmas lehet, hogy szélesebb körben fölhivja a figyelmet a magyar felvidékre és a Kárpát-egylet működésére, melylyel szintén tüzetesen foglalkozik. A füzet ára 25 kr., s megrendelhető a szerzőnél Bécsben, III. Ungargasse 29.

Folyóiratok. A «*Philologiai Közlöny*» ujévi első füzete gazdag tartalmu. Kardos Albert nagyobb tanulmányt kezd meg benne a XVI század magyar lyrai költészetéről; Boross Gábornak, a hellén költészet egyik alapos ismerőjének «A görög elegia az alexandrin korig» czimü értekezéséből szintén az első részt kapjuk. Rövidebb közlemények: Goldziher Ignácztól «A keleti tanulmányok történetéhez hazánkban a XVII. században», dr. Wlislocki Henriktől: «Magyarból átvett czigány szavak»; Háhn Adolf pedig Arany Jánosnak kőrösi tanár korából eredő két birálatát közli, melyet egy VIII. osztálybeli tanuló szépirodalmi kisérleteire irt. Érdekes a füzet könyvismertető rovata. Ebben Vámbérynak a magyarok eredetéről szóló művéről ketten irnak: Pozder Károly fiatal orientáli-ta nagy elismeréssel; továbbá ifj. Szinnyei József, ki finn-ugor szempontból birálja Vámbéry nézeteit és nyelvészeti fejtegetését.

Az «Ungarische Revue», melyet Hunfalvy Pál az akadémia segélyezése mellett szerkeszt, januári füzetének első közleményében Arany Jánossal foglalkozik, közli a költő arczképét is, önéletrajzát, és költészetére vonatkozó ujabb adatokat. Abel Jenő érdekes czikkben ismerteti Garázda Petrust, a tizenötödik századbeli magyar humanistát, Marczali Henrik pedig «Zur sächsischen Frage in Siebenbürgen» czimmel sikra száll Zieglauer Ferdinánd német iró ellen, ki egy Bécsben kiadott hatszáz lapnyi vastag kötetben intézett uj jajveszéklést a magyarok zsarnoksága által elnyomott szászok érdekében. Mikszáth Kálmántól egy szép kis elbeszélés forditása van e füzetben, Sturm Albert pedig Mikszáth Kálmánról és műveiről közöl rövid jellemrajzot. Különböző rövid közlemények után végül még egy költemény következik, Arany Jánosnak «A walesi bárdok» czimü remek balladája, melyet Farkas Miksa forditott németre.

«Idézetek tára» czimű havi füzeteket inditott meg Budapesten Dvorzsák János pécsmegyei pap. Az egész csupa idézet lesz a szent könyvekből, klaszszikus és modern irókból. Egyik czélja — mint fejtegeti, — hogy a tanuló ifjuságnak segédkönyvet nyujtson irodalmi dolgozataik szerkesztésénél. Betürendben közli a jeles mondásokat, például az akaratra vonatkozókat együtt, először hazai, aztán külföldi irókból, majd régi klasszikusokból, végül vallási könyvekből. Előfizethetni 3 frtjával egy évre Budapesten, II. kerület Donáti-utcza 3. sz. alatt. Egy füzet ára 30 kr.

«A közlekedési eszközök történetéből,» mely a posták, vasutak, távirdák, gőzhajók stb. történetét és jelenlegi állapotát tárgyalja számos rajzzal, s Csikvári Jákó szerkeszti, a 25—26. kettős füzet jelent meg, Olaszországra, Görögországra, Japánra vonatkozó közleményekkel. Ára 80 kr.

Kolozsvártt Törös Tivadar szerkesztésében megjelent «*Afgánistán Vártán humoristikus kalendáriuma*». Afgánistán tudvalevőleg a «Bolond Istók» örmény alakja. A naptár nemcsak örményes dialektusban irt leveleket, verseket és elmélkedéseket közöl, hanem a királyhágóntúli viszonyokkal és emberekkel is élczelődik. Ára 60 kr.

Pályázat ódára. A Katona József szülőházát Kecskeméten diszitendő emléktábla leleplezése alkalmából a rendezendő bizottság pályázatot hirdet egy ódára, melynek tárgya hazánk első drámairójának apotheozisa. Jutalom 20 drb cs. kir. arany. Határidő 1883. márcz. 15-ike, a mely napig a pályaművek dr. Szeless József takarékpénztári igazgatóhoz, mint az ünnepélyt rendező bizottság elnökéhez, Kecskemétre küldendők. A nyertes mű az ünnepélyen 1883. április 16-án fel fog olvastatni.

Az akadémia pályázatai. A mult év utolsó napján több pályázat határideje telt le az akadémiánál.

A *Teleki-féle* jutalomra, melyre most *drámák* pályáznak, 23 pályamű érkezett. Ezekből kettő vigjáték, tehát nem pályázhatnak. A drámák: Hunyadi László, Rosimund, Lombiak, Tungh, Egy sziv története, Bánfi Dénes, A pártos, Bajamonte. Két római, Utolsó szerelem, Légyott, Késő ébredés, Mária király, Az egoisták, Harmadik Endre király, A lászlóvári gróf, István Bosznia királya, Zrinyi Péter, Vál, Sámson, Ajandides. — A *Farkas-Raskó* dijra (mely hazafias költeményekre most van kitüzve először) 16 vers érkezett: Szózat a zsidókhoz, Tárogató, Elzugott a vihar, Zsidó fiuk, A gyermekhősök, Ima, Honszeretet fényes könyve, Puszta oltár előtt, Nemzetiség, Edit, Hazám története, Gr. Telekyhez, A magyar szabadság, Nyaláb romján, Megtagadva, Arany János emlékezete. A *Marczibányi-jutalomra* egy pályamű érkezett: A magyar szórend elmélete. A *Czartoriszky-jutalomra* is egy: A magyar-lengyel érintkezés történetéhez. Az *Oltványi-jutalomra* szintén egy: A magyar Pálos-szerzetesrend története. A *Péczely-jutalomra* kettő: Adassék elő Bosznia története. Bosznia történelme a legrégibb időktől a magyar fenhatóság alatt. A *Fáy-jutalomra* egy: Az európai főbb államok adóügyének történeti fejlődése s jelen állapota, különös tekintettel Magyarország adóügyének s államháztartásának rendezésére. Az *Athenaeum pályázatára* (magyar hirlapirodalom története), valamint a *Fraknói-pályázatra* (egyházmegye története) és a *Vitéz-pályázatra* (magyarországi könyvtárak története) pályaművek nem érkeztek. Ellenben a mire az idén nem volt pályázat hirdetve beérkeztek: A *Karácsonyi-jutalomra*: Élőkelő világ, vigjáték. A *Nádasdy-jutalomra*: Két árva. A feledés utja. Aranka. A *Teleki-pályázatra* beküldetett két vigjáték: Nézd meg az anyját, vedd el a lányát. A szemorvos.

Kétszázötven frank pályadijat tüznek ki egy kis elbeszélésre a Révai-testvérek, mint a «Jó könyvek» czimü népies irodalmi vállalat kiadói. Az elbeszélés tárgyának a pálinkaivás káros hatását erkölcsi tanulsággal kell fölmutatni. Terjedelme egy, legfö-

SZIBÉRIA.

Sochaczevski Sándor képeiről.

Napok óta egy képkiállítás van az *Uránia* szinház első emeleti termeiben, melyet *Sochaczevski* Sándor, jelenleg Münchenben élő lengyel festő rendezett, a ki huszonkét keserves esztendőt töltött Szibériában, hova a lengyel szabadságharcz leveretése után került.

A kiállított képek azoknak a szenvedéseknek az emlékei, melyeket a művész Szibériában átélt. Minden túlzástól menten adja vissza képeiben azokat a megrázó tragédiákat, melyeknek ő is részese és közvetlen szemlélője volt.

Leghatásosabb: «*A számüzöttek búcsúja Szibéria határán*» czimű képe, mely azt a jelenetet ábrázolja, mikor a számüzöttek csapata Szibéria határára érkezett és a vezénylő tiszt időt enged a búcsúra Európától. Végtelenbe vesző hómező tárúl elénk, középen a számüzöttek csoportosúlnak; előtérben, bal oldalt, egy kezén, lábán erősen megvasalt férfiú, a kit épen most ütött arczúl őre, és a ki ezt az arczúlütést mozdulatlanúl tűrte el, csupán szemei árúlják el a lelkében végbemenő haragot. Mellette egy idős ember kétségbeesetten hever a hóban. Középen ketten térdelnek szemközt, imádkozva. Szorosan mellettük komor fásultságba merűlve egy aggastyán ül, szenvedésteljes, könnyes arczát ráemelve, simul hozzá a leánya, a kinek csak lábai vannak bilincsekbe verve.

Nem áll mögötte ennek a «*Reggel*» czimű kép sem, mely azt a jelenetet ábrázolja, mikor reggel a foglyokat munkára viszik.

Az «*Est*» czímet viseli a negyedik számú kép. Sulyos kalapácscsal vasalja a bilincset egy kovács a munkából pihenőre hajtott számüzöttek lábaira. A kit épen vasal, az *Dininski* gróf, mögötte egy aggastyán, *Pyczynjki* sulyos bilincsekbe verve, a csoportban ott van a festő *Sochaczevski* is.

Van ezeken kívül még nehány érdekes kép és egy sorozat vázlat, mindegyik érdemes a figyelmes megtekintésre és megannyi bizonysága Sochaczevski művészi képességének.

T. K. E.

EST SZIBÉRIÁBAN. — Sochaczevski festménye.

AZ ERZSÉBET-SZANATÓRIUM ALAPKŐLETÉTELÉNEK ÜNNEPÉLYE.

A budakeszi erdőben nov. 17-ikén szép őszi időben előkelő közönség jelenlétében ment végbe az Erzsébet királyné nevét viselő szanatórium alapkőletétele. A fővárosból hosszú kocsisor vonult ki a most elhagyatottan álló budai nyaralóvillák és kertek közt. A «Szép Juhásznė»-tól nem messzire, az erdőbe vágott külön, mély út visz a szanatórium telepére, útmutatóul egy diadalkapu, s az út két oldalán lengő nemzeti és fővárosi zászlók sora szolgált. Az út két oldalát hosszú sorban ellepte Budakesz sváb népe, mely kiváncsian kutatta a sárral lepett fogatokban a notabilitásokat. A telepen félig kész épületek fogadták az érkezőket, még vakolatlan téglafallal, üres ablakokkal, szétszórva hatalmas területen. Hármuk már tető alatt van, míg a főépület, a háromemeletesre tervezett tulajdonképeni szanatórium csak félig-meddig kész, építése azonban gyorsan halad előre, úgy hogy már 1901 augusztusában magába fogadhat gyógyulást kereső *száz* beteget. A szanatórium telkét a főváros adta a jótékony czélra, mely a már Pestmegye területére eső budakeszi erdő tulajdonosa.

A főépület elé gyülekezett délben az ünnep közönsége, hogy megvárja a védasszonyt, *Klotild* királyi herczegnőt. Az érkezőknek fehérruhás sváb leányok nemzeti szinű szalaggal diszített szegfűbokrétácskát nyujtottak át. Megjelent a kormány részéről *Széll* Kálmán miniszterelnök, *Darányi* Ignácz földmivelési miniszter és *Széll* Ignácz államtitkár, a főváros részéről *Halmos* polgármester, a megye részéről *Beniczky* főispán, *Fazekas* főjegyző és még többen, az intézményt létesítő Budapesti Szegénysorsú Tüdőbajosok Szanatórium-egyesülete részéről *Batthyány* Lajos gróf elnök, *Korányi* Frigyes dr. főrendiházi tag és *Harkányi* Frigyes báró alelnökök, *Ormódy* Vilmos igazgató, *Kuthy* Dezső dr. és *Tauszk* Ferencz dr. titkárok, továbbá *Daniel* Gábor, a képviselőház alelnöke, *Czigler* Győző, az épületek tervezője, több országgyülési és fővárosi bizottsági képviselő stb. továbbá a hölgybizottság tagjai, kiknek egy része képünkön is látható.

Délben megérkezett *Klotild* főherczegnő udvarhölgyével *Szirmay* grófnővel.

Az ünnep a főépület nagytermének még csupasz téglafalai közt folyt le. *Batthyány* Lajos gróf elnök rövid beszédet mondott, melyben megköszönte a főherczegnő megjelenését. Azután *Kuthy* Dezső dr. felolvasta az alapító levelet, melyet elsőnek a főherczegnő irt alá. A míg a többi notabilitás az okmányt aláírta, *Klotild* főherczegnő a jelenlevő hölgyekkel beszélgetett a szanatóriumról és más intézményekről. Majd *Széll* Kálmán miniszterelnökkel beszélgetett.

Az alapító oklevelet rézdobozba helyezték és a főépület egyik falában hagyott üregbe tették, melyet márványlappal födtek be. Erre a márványlapra a kalapácscsal elsőül *Klotild* királyi herczegnő ütött néhányat, utána *Széll* és *Darányi* miniszterek, *Beniczky* főispán, *Halmos* polgármester s az egyesület igazgatósági tagjai.

A főherczegnő ezután az épület körül emelkedő kőmivesállványokon megkerülte az épületet, hogy megnézze annak külsejét. Azon a helyen, a hol az épület nagy terrasza lesz, megállt és belemerült a tájék nézésébe. Nagyon szép az innen. A főherczegnő vagy negyedóráig időzött ezen a helyen. A társaság többi tagjának *Kuthy* Dezső dr. egyetemi magántanár, az egyesület fáradhatatlan titkára magyarázta az épületek tervét.

A «Vasárnapi Ujság» részéről az ünnepélyre kiküldött fényképész az alapkőletételről vett föl fényképet, mely azonban a helyiség sötét volta miatt nem sikerült. Így csak az épületek előtt, a szabad ég alatt készített két fölvételt mutathatjuk be és *Benczúr* Gyula rajzát, mely a gyüjtő-iveket ékesíti. Erzsébet királyné feledhetetlen vonásaival a szeretet angyalát tünteti föl e rajz, a mint megjelenik egy szükes lakásban, hogy a gümős betegségnek fonnyadó áldo-

A SZÁMÜZÖTTEK BÚCSUJA SZIBÉRIA HATÁRÁN. — Sochaczevski festménye.

A miniszter mellett az első sorban balról Telbisz Jenő temesvári polgármester, jobbról Molnár Viktor főispán látható, szélről jobb oldalon Blaskovics Ferencz orsz. képviselő, közvetlenül mellette a második sorban Bessenyei Ferencz orsz. képviselő, tovább Weiss altábornagy.

HEGEDÜS SÁNDOR KERESKEDELEMÜGYI MINISZTER A TEMESVÁRI IPARI SZAKISKOLA MEGNYITÁSÁN.

zatát kimentse a szegényes világítású falak közül s kivigye a verőfényes erdő légkörébe, a legelőhaladottabb higienia törvényei szerint épült új otthonba, a gyógyulás helyére.

EGY ÚJ SZAKISKOLA ÉPÜLETÉNEK FÖLAVATÁSA TEMESVÁRTT.

Nevezetes ünnepe volt november 15-ikén Temesvár városának az ottani fa- és fémipari szakiskola új épületének fölavatása, melyen *Hegedüs* Sándor kereskedelmi miniszter is megjelent. A város hatósága, közönsége és *Dessewffy* Sándor csanádi püspök fogadták a minisztert. A felavatási ünnepélyen a miniszter nagy hatású beszédben szólt az ipari oktatás fontosságáról, kiemelve, hogy bár a magyar ipari oktatás a párisi világkiállításon a legnagyobb díjat, a *grand prixt* nyerte el, nem szabad e téren fölhagynunk eddigi szerénységünkkel és óvatosságunkkal. Az iskolákból kiindúlva szélesebb körre kell kiterjeszteni a munkát, hogy ne csak a tanulók műizlését fejleszszük, hanem a közönségét is, és át kell hidalni azt az ürt, mely az iskolai képzés és a közönség között van, a gyakorlati és szellemi erők megfelelő közreműködésével. Gondoskodjanak arról, hogy az iskolákban kiképzett tehetségek a gyakorlatban is megkaphassák működésük terét.

Az ünnepély után küldöttségeket fogadott a miniszter, majd a Dessewffy Sándor püspök által tiszteletére adott ebéden jelent meg, a hol szintén lelkesítő beszédet mondott a püspöknek hazafias és egyházi érdemeiről, melyekkel méltóvá tette magát, hogy Szent Gellért utóda legyen. Délután a temesvári ipartelepeket tekintette meg a miniszter, este pedig részt vett a tiszteletére rendezett szinházi díszelőadáson s a kereskedelmi és iparkamra díszlakomáján. Ezután a kiséretében volt képviselőkkel és főbb miniszteri tisztviselőkkel együtt még az éjjel Aradra útazott.

Két képet közlünk ez alkalomból, az egyik az új iskolát ábrázolja, a másik pillanatnyi felvétel *Hegedüs* miniszterről és környezetéről, midőn az iskola fölavatásán megjelent.

A TÉLI KIÁLLÍTÁS BIRÁLÓI.

Ha valakit a véletlen november 15-ikének esti hat órájakor a városligeti Műcsarnok felé vezérelt, elcsodálkozhatott az oszlopos bejáratnál tolongó emberáradaton, ha nem tudta, hogy ez az időpont a végső határideje a téli kiállításra szánt művek beküldésének. Csoda, hogy ilyenkor emberhalál vagy egyéb baj nem történik, mert a művészek $^{9}/_{10}$-ed része mind az utolsó pillanatra hagyja kiállítandó műve beküldését, de tessék elhinni, nem hanyagságból, hanem a becsvágy követelte lelkiismeretességből és a miatti nyugtalanságból, hogy nem épen a legfontosabb ecsetvonás hiányzik-e képén az útbaindításnál. Mert mindegyik művész előre leszámol azzal, hogy művei felett a saját véréből való birák itélkeznek, a kiknek határozata ellen nincsen semmiféle föllebbezés, mivel maguk a kiállító művészek választják őket. Mindegyik biráló bizottsági tagnak megvan a maga művészi múltja, megvan a saját egyéni nézete, s midőn kimondja a véleményét az elébe állított műtárgyról, mindenesetre megkérdezi előbb a lelkiismeretét is. Minthogy pedig három-három esztendő lefolytával, illetőleg minden esztendőben újabb biráló bizottsági tagokat választanak a művészek, ennélfogva csak a leglelkiismeretesebb igazságosság lehet az, a mi ebben a tisztségben valakinek évek sorára újra meg újra megszerezze a kiállító művészek összességének bizalmát.

Az idei téli kiállítás biráló bizottságára eddig elő nem fordult nagy munkaanyag várt. A bejelentett *1121* műből ugyanis minden várakozáson felül beérkezett *1021*. Elképzelhető, milyen rendkívül nagy és komoly munkára, mily edzett idegzetre van szükség ennyi száz meg százféle színű és nagyságú, alakú és tárgyú műnek kiválogatásánál, elbirálásánál. Az idei tárgyak sorra vétele négy napi munkát kivánt. Felette érdekes az a mozgalmas kép, a mely a Műcsarnok hatalmas termeit ez itélkezés lefolyásakor megélénkíti. Az oldaltermek falainál puha párnákhoz támasztva állanak a sorrendbe szedett, számokkal ellátott művek. A legnagyobb terem közepén félkör alakban ülnek a biráló bizottság tagjai kezeikben hosszú bambusznád botokat tartva. A félkör közepén egy ide-oda tolható festő állvány várja a megbirálandó művet, melyre a Műcsarnok első szolgája szó nélkül, siri csendben oda állítja s az egyes bizottsági tagok kivánsága szerint ide-oda tolja a sorra kerülő képet. Tüzetes megtekintés után a biráló bizottság előadója «tessék szavazni» felszólítással eldönteti a kép sorsát, mely felhivásra a kép elfogadása mellett lévő tagok magasra emelik bambuszbotjukat, melyek összeszámlálása után derül ki, hogy a kép az elfogadottak, avagy a visszautasítottak közé kerül-e. Ha a szavazatok többsége kevés, akkor a kép a baloldali külön elzárt termekbe kerül, hol az úgynevezett felülvizsgálatra kifüggesztik. Ezt a fárasztó munkát a bizottság természetesen részletekben végzi, hogy a később következő művek sorsa ne fáradt figyelmek itélkezésétől függjön. A művek ekkénti kiválogatása után kerül a sor másnap a kiválogatottak felülvizsgálására, mely alkalommal sok már elfogadott kép kerül még a baloldali zárt termek siralomházába. Harmadnap a visszautasítottakat birálja felül a bizottság, mely alkalommal annak bármely tagja kérhet új szavazást bármely mű felett. Ez után már csak az «ultimum» következik, mely alkalommal az összes elfogadott és visszautasított művek összehasonlitva elvonúlnak a bizottság előtt. Ez a döntő itélet megállapítása, melynél senki sem tartozik okadatolni véleményét, s melynek határozata megfölebbezhetetlen.

Mai számunkban közölt képünk az idei téli kiállitás *festészeti biráló bizottságát* mutatja be. A fénykép jobb oldalán első helyen ül dr. *Ambrozovics* Dezső társulati titkár, a mint a visszaútasított művek számait és szerzőik nevét jegyzi. Mellette a biráló bizottság előadója, *Karlovszky* Bertalan, a ki az egész itélkezést vezeti és számolja a szavazatokat. Odább *Stetka* Gyula, *Zemplényi* Tivadar és *Jendrassik* Jenő ülnek sorban. Az utolsó üres szék mögött csipőre tett kézzel *Kacziány* Ödön áll, mellette botjára támaszkodva *Bruck* Lajos és szomszédja *Benczúr* Gyula. Hátrább hajadon fővel *Basch* Gyula s mellette *Ujváry* Ignácz, ki mögött ismét hajadon fővel *Mihalik* Dániel áll. A csoportból kimagaslik czilinderével *Knopp* Imre; ő rajta túl *Tolnai* Béni segédtitkár és *Vajda* Zsigmond zárják be az itt nem teljes számú biráló bizottság sorát. Az állványra állított képet a társulat első szolgája, *Bartos* tartja.

P. G.

MAGYAR EMBER A BOER HÁBORÚBAN.

Közelebb három magyar arczképét mutattuk be, a kik vitézül harczoltak a boerok soraiban; s most még egy hazánkfiáról emlékezünk meg, ki szintén kitüntette magát a dél-afrikai harcztéren. *Péchy* Tibor ez, ki idehaza előbb a 12-ik huszárezrednél szolgált, mint főhadnagy, de 1895 végén, midőn a hirhedt Jameson-féle támadásról olvasott, elhatározta, hogy kimegy Transzválba s szolgálatát az ottani kormánynak fölajánlja.

A következő év elején meg is érkezett Pretóriába s a hírneves Joubert tábornoknál jelentkezett, a ki elvitte őt az öreg Krüger elnökhöz. Itt aztán a fiatal magyar tiszt előadta szándékát s azon ajánlatot tette, hogy a boer csapatokat kész volna európai módra szervezni és begyakorolni.

Ilyesmiről azonban Krüger hallani sem akart, minélfogva Péchy Tibor jobbnak látta az ottani dynamitgyárban keresni alkalmazást, mely gyárnak igazgatója szintén egy magyarországi ember, Hőnig Ferencz volt, ki előbb Pozsonyban működött.

A háború kitörésekor a Transzválban tartózkodó idegenek külön csapatot alakítottak, a melybe Péchy sem késett beállni, de mivel nagy volt köztük a fegyelmetlenség, csakhamar kivált közülök s Dewett boer tábornoknál jelentkezett, a Fokföldön, ki őt azonnal mint hadsegédet alkalmazta. Majd egy felderítő csapat vezérletét bizták rá s több csatában vett részt.

Mikor Kronje megadta magát s Bloemfontein

A TEMESVÁRI ÁLLAMI IPARI SZAKISKOLA. — Kossak temesvári műtermének fényképei után.

sága, az egyes államokban folyton gyarapítják ez intézetek számát úgy a kormányok, mint magánosok, jótékony emberbaráti szívvel.

Angliában ma már évenként több millió forintot fordítnak tüdőbeteg-szanatóriumokra, mely összeg nagyobbára közadakozásból gyűl össze, Németországban eddig 38 szegények számára alapított tüdőgyógyintézet működik, egy egész sereget pedig most szerveznek. Berlinben egy millió márka alapítványt tett nem rég egy emberbarát erre a czélra. Svájczban, Franczia-országban, Belgiumban, Norvégiában, sőt Oroszországban is, egymásután emelkednek a szanatóriumok. Orosz földön maga a czár volt első, a ki vagyontalan tüdőbetegek számára gyógyító helyeket alapított.

Hazánkban hasonlóképen üdvös mozgalom indult meg e tekintetben dr. *Korányi* Frigyes egyetemi tanár kezdeményezésére. A nagy nevű orvos több más lelkes emberbaráttal együtt fáradhatatlan buzgósággal igyekezett a nemes eszmének híveket szerezni. S hogy önzetlen igyekezetét már is mily szép eredmény koszorúzta, mutatja az, hogy ime rövid idő alatt sikerült az első magyar tüdővész-szanatórium megalkotása, melynek alapkövét a napokban, november 17-én tették le lelkes ünnepélylyel a Budakesz határán fekvő erdőségben.

Hogy pedig épen hazánkban mennyire szükség volna mennél több szanatóriumra, bizonyítja az a fájdalmas, de tagadhatatlan tény, hogy Magyarországon a tüdőbaj rendkívül elhatalmasodott, és pedig, mint *Kuthy* Dezső egyetemi magántanárnak egy 1897-ben megjelent munkája kimutatta, épen a legmagyarabb vidékeken pusztít a legnagyobb erővel.

A tüdőbetegek túlnyomó nagy száma mindenütt a városokra esik s nehezünkre esik bevallanunk, hogy a mi Budapestünk e városok között is szomorú elsőséggel bir. Ha összehasonlítjuk a félmilliónál több lakosságú világvárosok tödővész-halandóságát, Budapest így következik a felmenő sorrendben: Buenos-Aires, London, Amsterdam, Hamburg, Berlin, Varsó, New-York, Nápoly, Rio de Janeiro, Páris, *Budapest*, Bécs, Szent-Pétervár, Moszkva. Tehát csak három nagy városban roszabbak még e betegséget illetőleg a állapotok, mint Budapesten.

Fővárosunkban 1874-ben himlő, tifusz, difteria, krup, skarlát, kanyaró, szamár-hurut és vérhas összesen 2029 embert ölt meg, míg a tüdőgümőkór egy maga 2254 embernek oltotta ki életét, pedig ez évben a himlő nagyon éreztette pusztító hatalmát. 1875-ben az imént felsorolt fertőző betegségek összesen 1429 halálozást okoztak, míg a tüdővész maga 2484 embert ragadott el; 1895-ben hazánk összes halálozásának nem egészen öt és fél százalékát okozták a fertőző betegségek, a tüdővész pedig egymaga 12 százalékot, vagyis több, mint 53,000 emberéletet kivánt áldozatúl!

És ez annál megdöbbentőbb s közgazdasági tekintetből is annál sötétebb kép, mert a tüdővész legtöbb áldozatát épen az éltük delén levők közül szedi. Az egy éven alúliaknál meglehetős mértékben pusztít a baj, 1—2 év közt lecsökken, 2—14 évesek közt a legalacsonyabb fokra száll a tüdősorvadás áldozatainak száma; de a 15—19 éves ifjak közt hirtelen megint nagyon felemelkedik és egyre nő a 39 éves korig, midőn tetőpontját éri el. Ezután lassú csökkenés mutatkozik a 70-ik évig, azonfelül jócskán megcsökken a romboló erő.

Nagyon is szükséges volt tehát azon mozgalom, mely a tüdővész elleni küzdelemre hazánkban is megindúlt; s hogy a lelkes emberbarátok munkájának, a «Budapesti Szegénysorsú Tüdőbetegek Szanatórium-Egyesülete» működésének minél nagyobb sikere legyen, úgy emberi, mint nemzeti tekintetekből igen kivánatos.

Az *első sorban*: középütt gróf Batthyány Lajos, a szanatórium-egyesület elnöke; tőle jobbra dr. Korányi Frigyes, alelnök; dr. Kuthy Dezső, I. titkár; tőle balra Ormódy Vilmos, az igazgatóság tagja; báró Harkányi Frigyes, alelnök; Czigler Győző műegyetemi tanár, a szanatórium épitője.
Az *emelvényen balról jobbfelé*: Emich Gusztávné, hölgybizottsági tag; dr. Tauszk Ferencz, II. titkár; gróf Teleki Sándorné, hölgybizottsági tag; Hegedüs Sándorné, hölgybizottsági alelnök; Morbitzer Nándor, építész; Welvard Adolf, székesfővárosi mérnök; Stefáni Lajosné, hölgybizottsági tag; dr. Pehán László, budakeszi községi orvos; dr. Pehán Lászlóné, dr. Kuthy Dezsőné, Dániel Anna; Basch Gyuláné és dr. Korányi Sándorné hölgybizottsági tagok; dr. Herczel Manó egyetemi m.-tanár.

AZ ERZSÉBET-SZANATÓRIUM ALAPKŐLETÉTELE. — Csoport a főépület előtt.

«SZENT PÉTER ESERNYŐJE.»

Irta Mikszáth Kálmán. (Vége.)

Viszik a kis Veronkát.

Hanem 'iszen hiába vigasztalta Sztolárik. Könnyű prédikálni, hogy a földi javak elvonják az embert a lelkiektől, azért csak jók azok a földi javak.

Mikor az embernek meghal a kedvencz gyereke, mindig akad a családban egy nagy bölcs, a ki a fájdalomtól vonagló szivet be akarja gyógyítani, hogy ki tudja mi lett volna a gyerekből, hátha akasztófán halt volna meg, még tán jobb, hogy most és így múlt ki, hanem azért még soha egy könyet se szárított fel a bölcseség. Bizony gyenge portéka ez a fájdalommal szemben.

Sztolárik is összehordott hetet-havat, de Gyuri szivét elszorította a gondolat, hogy soha se lesz többé dominiuma, angol parkja és a többi, a mi azzal jár; az egész világ újnak és szomorúnak látszott előtte.

Pedig csak a régi volt. Minden úgy folyt tovább, mintha Adameczné el sem égette volna a régi esernyőnyelet. A muzsikáló óra a parókia nappalijában eljutott a római kettesre, mire egy nótát játszott, a szolgálók megterítettek az ebédhez, Adameczné behozta a levest, a tisztelendő úr felkereste a vendégeket, bevezette az ebédlőbe, leültette őket jobbról és balról madame Kriszbay mellé, mikor egyszerre csak észrevette, hogy hát a Veronka hol van. Épen azt akartam én is kérdezni, — mondá a madame. — hát nem az urakkal volt? — «Én azt hittem, — szólt a pap, — hogy önnel volt.» — «Van két órája, hogy nem láttam.» — «Mi se.» — Én se.» — «Talán a konyhában van?»

Madame Kriszbay boszús arczczal kelt fel elnöki helyéről, hogy behozza a Veronkát, de csakhamar visszajött vállvonogatva. «A konyhában se látták.» — «No, ez szép mulatság», — fortyant fel a pap és maga szaladt ki, szétriasztván a cselédeket, hogy hamar keressék meg a kisasszonyt a kert valamelyik lugasában, a hol nyilván regényt olvas elbújva.

Ott künn Adameczné panaszkodott, hogy kipang az étel, minden elromlik. — «Hát tálaljon, — parancsolta a plébános, — a ki nincs itt, nem ebédel. Olyan nagy urat, mint az elnök, végre is nem lehet várakoztatni, kivált, mert haza akar indúlni.»

Egymásután hordták be tehát az ételeket, a leves után a ludas-kását, a töltött káposztát orrjával, fülével, kövérjével, a király se eszik különbet, a malaczot, a palacsintát, de Veronkának se hire, se hamva. Közből a Hanka jött jelenteni, hogy sehol se találják.

Gyuri úgy ült ott érzéketlenül, mint egy makktúz, csak az arcza volt sápadt, mint egy halotté.

— Ejh, talán a méhesben aludt el, — jegyzé meg a pap, — vagy talán (habozott egy perczig,

Weinwurm Antal fényképei.

AZ ERZSÉBET-SZANATÓRIUM ALAPKŐ-LETÉTELE. — Gép- és mosóház.

Neogrády Antal rajza «Szent Péter esernyőjé»-hez.

VERONKA A FÜZESBEN.

hogy folytassa-e) vagy talán köztetek történt valami?

Gyurira nézett fürkésző tekintettel.

— Köztünk? Nem, semmi, — szólt Gyuri fázékonyan.

— Akkor hát szaladj át Hanka az új házba, nézd meg a méhesben. Mi pedig igyunk uraim, ne zavartassuk magunkat. Hiszen gyerek még, kit ide-oda sodor a szeszélye. Talán egy lepke után futott. Ebből a vörösből méltóztassék elnök úr.

Nem annyira a vendégeit biztatta, mint inkább önmagát, tűkön ült, szivét az aggodalom szorongatta, szórakozottan beszélgetett. Az elnök kérdezgette, volt-e valami befolyása az idei korai melegnek az itteni termésre és mennyi?

— Volt vagy kettő, — felelte a pap.

— Van-e a tisztelendő úrnak több testvére is?

— Nem tudom.

A viszás feleletek mutatták kedélye nyomottságát s hogy csak erőszakolt illedelemből ül köztük. Végre megszánta az elnök s így szólt a fekete kávénál.

— Jobb lett volna, ha a tisztelendő úr maga nézne utána a kisasszonynak. Aztán szivesked-jék megparancsolni az én kocsisomnak is, hogy fogjon be, mert sok veréblépés ide Besztercze.

A pap kapva-kapott az alkalmon, madame Kriszbay hasonlóan engedelmet kért eltávozhatni, mert oly különös a mi történik, hogy ő is nyugtalankodni kezd.

A két férfi magára maradt. Kínos csend következett. A fali óra kísértetiesen ketyegett közbe.

Gyuri karikára kinyílt szemekkel, mereven, mozdulatlanúl nézte a kalitkában gubbasztó kanári madarat. Az is olyan szomorú volt most.

— Fogass be te is, — törte meg végre a csendet az elnök, — menjünk együtt!

Valami nyöszörgésfélét hallatott erre a Gyuri, nem igen lehetett azt érteni, de mert a fejét is rázta hozzá, hát világos volt, hogy nem szándékozik fogatni. «Pedig okvetlenül el kell jönnöd. A mi szerepünk lejárt itt.» «Mondom, hogy lehetetlen.» «Miért?» «Hát nem látja, hogy a Veronka elveszett.» «Mit törődöl vele? Hiszen elveszett az esernyőnyél is.»

Gyuri boszúsan ütött szét a könyökével a poharak között. «Mit bánom én az esernyőnyelet!» «Úgy? Hát neked a leány kell? Hiszen nem ezt mondtad te nekem ebéd előtt.» Gyuri vállat vont. «Az akkor volt! Akkor még nem tudtam.» «Hát most már tudod?» «Most már tudom,» felelte kurtán. «Oh, oh! — szólt az elnök úr csipősen, — mikor gyújthatta meg Ámor ezt a csodálatos tüzet, mert a leány részéről nem valami nagy érdeklődésre mutat irántad az eltűnése.» «Épen e miatt érzem e perczben a pokol minden keserűségét. Oh, gyámatyám, higyje meg, hogy most szinte kicsiségnek tetszik előttem az örökség elpusztulása.»

Az elnököt mélyen meghatotta az ifjú fájdalma, mely oly őszinte hangon tört ki. «Ez már más. Forgós teremtette, hát így beszélj! Akkor hát én is itt maradok. Gyere, keressük a kicsikét mi is és nézzünk szembe vele, mit akar.»

A mint kimentek, nagy zene-bona volt már az udvaron, de a legjobban jajveszékelt Adameczné, a kezeit tördelve. «Tudtam, tudtam, hogy ez lesz a vége. A mesebeli tündért sem szabad újjal érinteni, mert szétfoszlik akárcsak a köd. Oh, édes, kis kisasszonyunk! A Jézus menyasszonya volt ő és halandó ember menyasszonyává tették, hát Jézus magához parancsolta.»

Sztolarik hozzá ugrott, megragadta a kezét. «Mit mond kend? Hallott valamit?» «Most beszéli kérem alásan a Gundros tehénpásztor felesége, hogy látta a kisasszonyunkat délelőtt, a mint egyenesen a Bjela Voda felé lépegetett a réteken, kisirt szemekkel ... Oh, Istenem, hiszen világos.»

Egy csomó asszony és gyerek lebzselt a konyhaajtó előtt, kiket az eset hire összecsődített. Köztük az egyik szintén látta Veronkát a kertek alatt, de még Gundrosné előtt. «Szomoru volt-e?» kérdé Gyuri. «Sirt.» «Jaj nekem!» sziszegte kétségbeesve. «Megkeressük», biztatta az elnök. «Hol?» «A határban, mert most már bizonyos, hogy ott van, mingyárt megtudjuk, hol.» «Hej, ha az olyan könnyü lenne — sohajtott fel Gyuri, — csak a mesékben van hozzá tükör» ... — «Mingyárt idehozom én az egész határt!»

Hihetetlenül rázta a fejét, talán megbolondúlt Sztolarik úr, hogy ide akarja hozni az egész girbe-gurba határt völgyeivel, erdeivel, pagonyaival, megnézni a Veronkát, merre van. Sztolarik úr pedig csakugyan ilyesmin törte a fejét. A Veronkát elő kell teremteni akárhonnan, a többit aztán megtudjuk ő tőle. «Hol van a tisztelendő úr?» kérdezte a bámészkodóktól. — «A kenderáztatókhoz ment megnézni, hogy nem esett-e be a kisasszony.» — «Hát a harangozó hol van?» — «Itt vagyok.» — «Eredj fel iziben a toronyba és verd félre a nagy harangot.» — «De hiszen nincs tűz!» — «Mindegy, ha én parancsolom. Ösmersz-e?»

Hogyne ösmerte volna? Mielőtt közjegyző lett, ebben a járásban szolgabiróskodott Sztolarik úr, s már akkor is igen sok mogyoró-pálcza termett Glogován, futott hát Kvapka Pál eszeveszetten s kis vártatva megszólalt a harang, veszélyhez hivogató tompa kongással, bim, bam, bam ...

Szél nem volt. Szállt, szállt a riasztó hang tisztán, öblösen mindenfelé s a rétek, völgyek, hegyek, mélyedések, erdők és sások önteni kezdték éjszakról, délről, nyugatról és keletről az embereket, a kik mind a falu felé futottak. Szinte csodálatos volt, honnan támad egyszerre az a sok ember. A ki megéli végitéletkor a Gábor arkangyal trombitálását, csak az lát majd ehhez foghatót.

Sztolarik megelégedéssel nézte a templomi dombról, a lihegve érkező sokaságot. «No látod, most már csak a falu közepére kellene állanunk s a határ minden zugából érkezők hírt adnának Veronkáról. De az is fölösleges. Mert maga Veronka is mindjárt előjön. Hej, harangozó, nézz csak szét az ablakon, nem látod-e valahol a kisasszonyt?» «Igen is látom, ott fut a Srankóék kukoriczás földje mellett.» «Él!» — kiáltott fel Gyuri felvillanyozva, de csakhamar lesújtotta a levont következtetés. — «Él, semmi baja sincs, tehát előlem bujdosott el.» Mérlegelni kezdte, nem volna-e jobb, ha nem élne. Akkor azt hihetné, hogy szerette; sirathatná, mert szerette.

Az elnök rárivalt a harangozóra, a ki még mindig rángatta a harang kötelét. «Hagyd abba már, te szamár. Mutasd meg a kezeddel, melyik irányban van a Srankóék kukoriczása.» A harangozó a rétek felé mutatott. «Eredj most már elibe Gyuri és vedd ki tőle szép szerével, mi a baj.»

De már akkor ment is a Gyuri, végig a pap kertjén, letért a Magát Józsefék luczernására, megdobbant a szive, onnan már meg lehetett látni a Veronkát, zöldes szinű, fodros ruhájában, kalap sem volt a fején, hanem egy kis piros kendő pongyolán odavetve: most aztán sietve csörtetett végig a Szlávik György füzesei közt s egyszerre csak eleibe toppant a Gongoly rétjén.

A leányka felsikoltott, a mint megpillantotta, egész testében reszketni kezdett. «Hol van a tűz?» — kérdé tompán. «Ne ijedjen meg, Veronka. Sehol nincs tűz. Gyámatyám verette félre a harangot, hogy magát haza csalja. Miért ment el?»

A lányka arczát elborította a sápadtság, szép piros ajkát harapdálta. «Azt én tudom — szólt elhalón, csendesen — hagyjon el kérem, hagyjon el.» Megfordúlt, mintha újra az erdőbe akarna visszamenni. «Veronka, az Isten szerelméért ... ne kinozzon. Mi baja? Mit vétettem?» — kiáltott Gyuri. A lányka rá nézett szúrósan, hidegen. Két jégcsap volt a két szeme. «Hagyjon el, — ismételte. — Mit akar tőlem?»

Az ifjú hirtelen hozzá ugrott, megragadta a kezét. Veronka minden áron ki akarta rántani, ott huzakodtak szégyenszemre, de csak még se eresztette el addig, míg erőnek erejével rá nem húzta újjára az egyik karikagyűrűt. — «Ezt akarom», — mondá esdő tekintettel. «Ezt akarja? — kaczagott fel a leány keserűen, — én meg ezt akarom, ni!» S ezzel lerántotta a gyűrűt és messze dobta be a rétbe, ezernyi ringó, remegő fűszál közé.

Szegény Gyuri a haláltékához kapott a két kezével. «Oh, mit tett velem? Mit tett?» «Ugyan ne játszszék előttem komédiát, Wibra úr. Gyűrűzze fel ne az én szegény újjamat, hanem az esernyőt. Mert az esernyőt akarja ön elvenni és nem engem. Érti-e már?» Gyuri előtt hirtelen világos lett a közbe jött bonyodalom háttere. «Szent Isten, maga kihallgatott bennünket.» «Igen, mindent tudok, — szólt könnyedén elpirúlva, — hiába tagadna.» «Oh, Istenem, semmit sem akarok eltagadni. Hallgasson meg, kérem, hallgasson meg.»

Szép csendesen jöttek a réten, Gyuri beszélt, a lányka hallgatott, mialatt a milliárdnyi bogarak, szöcskék élénken zizegtek, suhogtak a fű rengetegben, végezve keresztül-kasul a maguk csodálatos útját. A Gyuri beszélt; elmondta egész életét, apjának történetét, a hagyaték valószinűségét, hogyan jöttek rá, hová rejthette Gregorics, miképen indúlt el szálról-szálra, szóval elmondott mindent, hogy kihámozza az igazságot, majd a történet fejlődése kezdte érdekelni, belemelegedett: nem volt már se vádló, se bíró, csak egy csodálkozó hallgató, ki gyakran szakítja félbe a meglepetés felkiáltásával a fonalat.

Ah, hogy közeledett feléje ez a történet, lassan, de biztosan, már meglátszottak a vonalak, melyek belefonódnak az ő életsorsába. Csak tovább, tovább! ...

Már jön, jön dübörögve, ... már ott tart a Müncz-fiúnál. Müncz süti ki, hogy az esernyő Glogován van. Aztán megszólal a Mravucsánék

Neogrády Antal rajza «Szent Péter esernyőjé»-hez.

VERONKA ESKÜVŐJE.

ha visszautasitod kezét, vagy belehal, vagy boldogtalan lesz egész életére.

— Ah, az nagy igazságtalanság lenne a sorstól. Szegény gyermek megérdemelné, hogy boldog legyen.

— Tőled függ csupán. S ha boldogtalan lesz, te lészsz oka....

A tábornok másnap személyesen adta viszsza a referendáriusnak a látogatást.

— Nos, mit mondott az árkangyal?

— Kér egy heti gondolkozási időt.

— Mit? Mennydörgős adta. Ő még itt gondolkozni tud? — kiáltá a tábornok felpattanva. Majd lecsöndesülve, szomoruan mondá:

— Szegény gyermek, szegény jó Adélem!

Elmult a hét. A referendárius ismét meglátogatá a papnövendéket.

— Határoztál már, öcsém?

Az halvány volt, mint az árnyék; meglátszott rajta a kiállott lelki küzdelem. De azért szilárdan mond :

— Határoztam, bátyám.

— Nos, és?

— Nem lehet, nem tehetem.

— Ez utolsó szavad?

— Ne beszéljünk róla többet, bátyám.

A referendárius még az nap a tábornokhoz sietett. Az csüggedt arczából azonnal leolvasta a választ,

— Mindjárt tudtam, mikor gondolkozási időt kért, — mondá a tábornok. — De csak megmondta önnek, mennykő-adta papja, hogy mi oka lehet egy ilyen leány kezét visszautasitani?

— Nem mondta meg, de én tudom. Az a fiu — püspök akar lenni.

— És az lesz! — kiáltá a tábornok, — katona szavamra mondom, az lesz. Annak kell lennie, a ki ily kisértésnek is ellen bir állani. Hisz ehhez képest szent Antal ledér lepke, ingadozó nádszál. Derék fiu, azt mondom. De a leányom, az én szegény jó gyermekem!...

*

A jóslat beteljesült. A szegény pazmanita évek során püspök lett, érsek, bibornok. És ha nem magyarnak, de véletlenül olasznak születik: ki tudja, hiába keresné-e akár a szent Péter kulcsát is.

COLOMANNUS.

ROTHSCHILD S A CZÁR.

Kép az orosz czenzura uralmából.

Egy fiatal orosz poéta sikerült verset irt a világ kalmár szelleméről és beküldé azt az «Otecseszt-vennijá Zápiszki» («Hazai emlékiratok») folyóirat szerkesztőjének, Krájevszkijnak, közlés czéljából. A költemény megütötte a mértéket, és a szerkesztő elküldte azt a czenzornak. A vers utolsó strófája igyen méltatta a jelen század irányát:

«Mindenható lőn az *érez* immár,
Oltárt is neki állitunk,
A világ ura most a bankár,
Rothschild géniuszunk, czárunk!»

A czenzor lakására hivatja a szerzőt, hol ily párbeszéd folyt le köztük:

— Fiatal barátom, — kérdi a czenzor, — ön irta a verset?

— Igenis én, és szeretném kinyomatni.

— Nemcsak hogy nem szabad ezt a verset kinyomatni, de sőt — fogadja meg atyai tanácsomat — ne is mutassa meg senkinek, égesse el.

— De miért? Talán valami illetlent talál bennök?

— Helyesen fejezte ki magát — szólt a czenzor: — illetlen e vers, sőt a jobb érzést felháboritó szellemü. Hogyan akarja ön tudtunkra adni nyomtatásban, hogy a mi czárunk — Rothschild? Vagy tán nem tudja, hogy nekünk csak *egy* czárunk van: Pávlovics Miklós, a nagy Miklós czár!

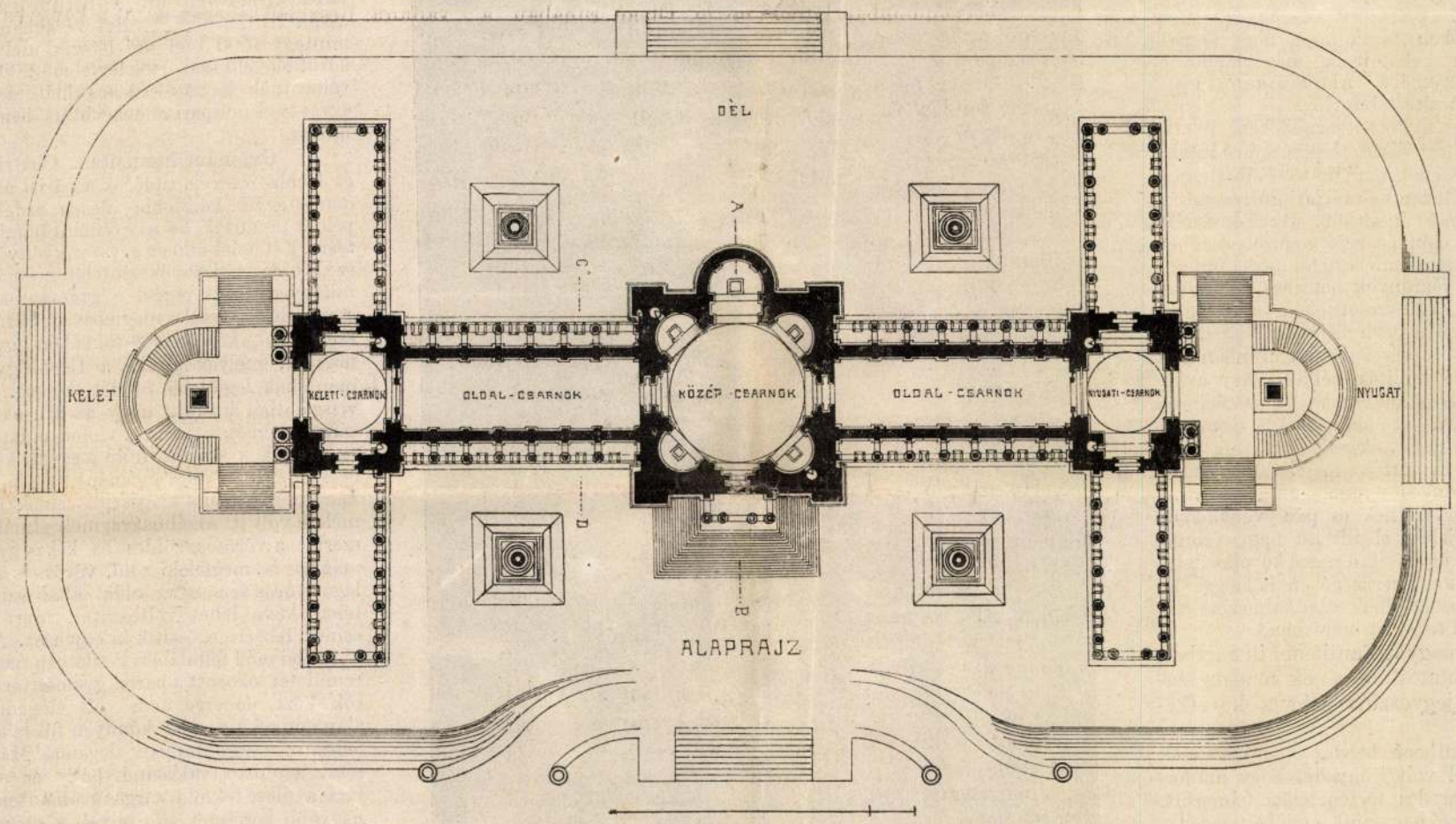

A PANTHEON ALAPRAJZA.

PUSZTASZER ÉS AZ EZREDÉVES ÜNNEPÉLY.

A honalapitás ezer éves emlékezetének közelgő megünneplése mindinkább foglalkoztatja a közvéleményt. Alig mulik el nap, hogy a sajtóban napvilágot ne látna valamely erre vonatkozó közlemény.

Az akadémia tudós történetbuvárai nyomok után kutatnak, hogy megállapithassák a beköltözés idejét. Maga Kossuth Lajos is belevegyül a tárgy fejtegetésébe. Az ipar, a kereskedés országos kiállitást tervez ez időre. A főváros akkorra ohajtja felállitani a szabadság szobrát. Az országgyülésen hallani már erre vonatkozó hangokat; a kormány maga élére áll a dolognak s bele vonja a készséggel engedő koronás királyt. Szóval az ünnepély méltónak készül lenni a magyar nemzethez, sőt a világhistória alakulására oly fontos történeti tény emlékéhez.

A sok buzgó hazafi között, a kik ez eszmével foglalkoznak, a legbuzgóbbak egyike *Göndöcs* Benedek apát, gyulai lelkész és országgyülési képviselő. Szóval, irásban, tettel, áldozattal igyekszik a nemzet figyelmét rávezetni a nevezetes momentumra. S mint pusztaszeri apát, csak természetes, hogy a nagy nemzeti ünnepélynek rendezőit figyelmezteti arra a helyre, a hol őseink az alapvető, az első nemzetgyülést tartották.

Lapunknak volt már alkalma méltatni a lelkes hazafi kezdeményezését a pusztaszeri egyház és monostor romjainak föltárása körül, méltatni a munkát, mely ott az ő és a tulajdonos *Pallavicini* Sándor őrgróf áldozatkészségéből, jeles régészünk *Römer* Flóris személyes vezetése alatt oly meglepő eredménynyel végeztetett. Annak idején («V. U.» 1882. évi 32. szám) lapunk közölte is a történeti nevezetességü helyen fönnálló omladékok rajzát, a Pallavicini Ede őrgróf által *1832-ben* készitett olajfestmény után.

De *Göndöcs* Benedek nem elégedett meg a próbaásatások alkalmával elért szép sikerrel, sőt ez még inkább sarkalá, hogy a munka folytatását sürgesse. Sajtóban, parlamentben agitált, hogy az ásatás országos költségen, szakszerüleg folytattassék, s ki is vitte, hogy a kultuszminiszter rendelete folytán az országos műemlékek bizottsága kebeléből egy műépitész (gr. *Khuen* Antal) jelentéstétel végett kiküldessék, ki, természetesen, nem tehetett más jelentést, mint azt, hogy a vállalat valóban megérdemli az országos támogatást. *Göndöcs* Benedek ez alkalommal jeles művészünket *Greguss* Jánost is magával vitte, ki a pusztaszeri templom romjait *mai* állapotukban lerajzolja. A kép, melyet a «V. U.» mult évi 32-ik száma közölt, éjszak felől tünteti föl a romokat az 1832. évből. Greguss rajza azonban, melyet ez alkalommal bemutatunk, délről, vagyis azon oldalról, a mely felé a templom terült. Ez utóbbi képen már a próbaásatások alkalmával föltárt falmaradványok, oszloptalapzatok is láthatók.

Göndöcs Pusztaszer e történeti helyének nevezetes szerepet szánt a millenium alkalmából. Az, a mit a kormánytól, illetőleg a társadalomtól kiván, röviden a következő: A templom és zárda falai föltáratván, hiányzó részeikben a földszint fölé legalább két lábnyira fölemeltessenek, czémentréteggel az idők viszontagságai ellen bevonassanak, a romok stilszerüen renováltassanak, legalább oly mérvben, a mint az a bold. Pallavicini Ede által festett képen (L. «V. U.» 1882. évi 32. sz.) látható. Az apátsági főrom fölé helyeztessék egy márványtábla, a hely jelentőségére s az ezredéves ünnepélyre vonatkozó fölirattal. A pusztaszeri hét halom valamelyike legalább próbaképen megásassék, mai elnevezésök cseréltessék föl a hét ősvezér neveivel s minden halmon állittassék föl egy-egy csiszolatlan gránit-piramis az illető vezér nevével. Épittessék a romokkal szemközt egy kisebbszerü emlékkápolna, román stilben, a

hogy az ősi szentegyház volt épitve. Az apátsági romok s az uj emlékkápolna körül alakittassék egy száz holdas diszkert, hogy az ezer és ezer látogató Pusztaszeren, az ősök legelső országgyülése helyén, ne találjon elhagyatott, sivár pusztaságot.

Az ezer éves emlékünnep Göndöcs terve szerint itt nyilnék meg, Budapesten volna folytatandó, a hol akkorára már föl kellene épitve lenni a dicsőség csarnokának, a magyar Pantheonnak és pedig a Gellérthegyen, a mai czitadella helyén. Hogy e hely most hadi czélokra szolgál, abban ő nem lát komoly akadályt. Utasitsa minden kerület a képviselőjét, hogy e helyet a Pantheon átengedésére követelje, s az uralkodó nem fog ellene szegülni a nemzet akaratának.

A Gellérthegynél e czélra alkalmasabb helyünk nincs; s más helyre ezt a csarnokot szánni nem is lehetne, s midőn a magyar mérnök- és épitész-egylet a magyar Pantheon tervrajzára pályázatot hirdetett, abból a föltevésből indult ki, hogy az itt, a Gellérthegyen fog fölállittatni.

A pályázatot siker koronázta. *Czigler* Győző műépitész tervrajza olyannak találtatott, mely megérdemli az egyleti aranyéremből és ezer forint utazási ösztöndijból álló pályadijat. A jutalmazott tervről (melyet kettes körben *n* betü jelölt), a biráló bizottság igy nyilatkozott:

«E pályaterv szerényebb megjelenésében is mutatja, hogy szerzője teljesen behatolt a megoldandó feladat lényegébe. Alaprajzmegoldása a központositott kupolával — két oldalt zárt és nyitott csarnokokkal övezve, melyekhez diszes lépcsőzeten jutunk, szerencsésnek mondható. Felépitménye igen változatos és távlati csoportositása érdekesnek igérkezik. Összbenyomása szintén előnyös, sem mauzoleum, sem dómra nem emlékeztet s mégis ünnepélyes. A főarányok nemesek, különösen sikerült a hosszcsarnokok végén, azoknak diadalivszerü bejárása. Ezen tervek sok szépségei mellett azonban nem hagyható emlités nélkül, hogy a középső főépületnek szerves összefüggésbe hozatala a két oldalt levő hosszcsarnokokkal nem sikerült teljesen, ugy hogy e helyütt a megszakadozottságnak bizonyos nyoma mutatkozik. Az egész tervezetnek csupán vonalakban való rajzbeli előállitása nagy szorgalomra és ügyességre enged következtetni és nemes egyszerüségében is eléggé kitünteti szerzőjének az alkalmazott stiliranyban teljes otthonosságát.»

A magyar Pantheon itt rajzban is bemutatott tervének magyarázatául följegyezzük még a következőket:

A Pantheon tervezésénél nem csak azon czél volt irányadó, hogy az hazánk évezredes történetében felmerült. sok és dicső nagyjaink emlékeit fogadja be, de az is, hogy az épitő művészet alaptörvényei szerint, a diszcsarnok nagyszerüsége és alakja által már külsőleg is kifejezze magasztos rendeltetésének czélját.

Ez alapeszméknek a tervezet szerencsés megoldása által nagy mérvben megfelel, egyesitvén magában a central épület nagyszerüségét a csarnoképület előnyeivel.

Az épület helyeül *a Sz. Gellért hegyének jelenleg a czitadella által elfoglalt területe* vétetett, és pedig ugy, hogy a tervezett Pantheon hossztengelye az erődítvény hossztengelyével összevágna. Ez által el éretnék az, hogy az épület főhomlokzata a főváros központja: a lánczhid és rakpart irányába esnék. Egyáltalán e tervezet szerint az épitmény bármely oldalról szemléltetnék is, az mindig egy lezárt egészet képezne és összhatása nem szenvedne.

A helyhez mérve lett megállapitva az épitmény körvonala, arányainak nagysága és az épitési stil, melyben az épület rendeltetéséhez mérve a klasszikus görög irány tulnyomó. Tervezet szerint a Pantheon állana egy kupolával diszitett közép és két oldalcsarnokból, melyeket jobbról-balra oszlop-csarnokokkal ellátott és diadal-iv alakban kiképzett szárnyépitmény zár le.

A közép, azaz a főcsarnok, a honfoglalásnak és az ország fejlődésének, a királyok alatti korszakalkotó eseményeknek, szobrok és festmények által való megörökitésére szolgálna.

A jobboldali csarnok az egész épületrészszel: nevezetes államférfiakat és művészeket, a baloldali része ellenben a nevezetes hadvezéreket ábrázoló szobrokat és festményeket tartalmazná.

Azonkivül a magas oldalvilágitással ellátott csarnokok falai történelmi képek alkalmazására használhatók. A főbejárat fölötti dombormű, a honfoglalás eseményeit tüntetné elénk.

A négy szabadon álló emlékoszlopban kis lépcső-feljáró terveztetett, hogy különös ünnepélyek alkalmával a trifuszokba égő anyag helyeztethessék.

Az épület keleti és nyugati homlokzata, illetve diadal-ivei elé két szoboralak a *Hatalmat* és *Törvényt* ábrázolva, terveztettek, melyek nagy arányaik következtében az egész épitmény diszét mindenesetre fokoznák.

Az épület méretei olyanok, hogy az a kiszemelt helyre egész kényelmesen elhelyezhető.

Anyagul jó minőségü terméskő, a szobrokra nézve pedig kő és bronz alkalmazása vétetett fel.

«*Pusztaszer és az ezredéves ünnepély*», ez a czime a diszesen kiállitott könyvnek, mely *Göndöcs* Benedektől e napokban hagyja el a sajtót a Franklin-társulat nyomdájában. E könyv egyik legszebb bizonyitéka a derék apátur buzgalmának ez eszme körül. Számos képpel, rajzzal, ábrával ellátott könyvének, — melyből a pusztaszeri romoknak, a Pantheonnak s ez utóbbi alapjának rajzát ez alkalommal bemutatjuk — jövedelmét a magyar dicsőségnek emelendő csarnok alapjára szánta. A könyv albumalaku

AZ ANYA ÉS GYERMEKE.

s tartalma, ha nem volna is alkalmi, igen érdekes olvasmány lenne. Rövid előszó után Pusztaszer multját, a magyarok beköltözése és honfoglalása s első nemzetgyülése körülményeiről megemlékező történeti kutforrásokat ismerteti, különös figyelemmel levén a kutfők szószerinti idézésére, majd Pusztaszer egyház, monostor, apátság, város, község multjára, közelmultjára és jelenére tér át, mire a próbaásatásokról vezetett pontos és részletes napló következik, végre emlékiratok, jegyzőkönyvek és egyéb okmányok és hirlapi közlemények stb. Az érdekes emlékkönyv utolsó szakasza Pusztaszer jövőjével s a szent-gellérthegyi Pantheon tervével foglalkozik.

EGYVELEG.

* **Egy robbanás lefényképezése.** Amerikai mérnökök közelebb érdekes kisérleteket tettek az ujabb fényképészeti találmányok fölhasználásával. Tenger alatti dinamit-akna segitségével felrobbantottak egy hajót. Az első fénykép, mely a robbanás után egy tized másodperczczel vétetett fel, már teljesen szétrombolt hajót s e mellett husz méter magas vizoszlopot mutatott. A második, másfél másodpercz mulva készült lapon a vizoszlop ötven méter magas volt s a harmadikon, mely a robbanás után két másodperczczel készült, a vizoszlop mintegy 60 méter volt s a hajó romjai a levegőben repdestek. A negyedik fénykép $3^3/_{10}$ másodpercz mulva készült, ezen a vizoszlop már apadt. A $4^3/_{10}$ másodpercz mulva készült fénykép szerint a rombolás munkája már befejeztetett. A dinamit tehát igen gyorsan működik.

* **A legmagasabb toronynak** tiz évvel ezelőtt átalában a straszburgi münszter tornyát tartották, mely 143 méter magas. Az óta azonban három magasabb torony épült fel. A hamburgi Miklós-templom tornya 144·2 méter magas, a roueni székesegyház rendkivül karcsu s vékony tornya 149 méter s a kölni dómnak két óriási tornya 156 méter. A készülő félben levő ulmi templom tornya 151 méter magas lesz. A gyakorlati czélu épületek közt legmagasabb a newyorki Eastriver-hid 90 méterrel s a szász államvasutnál a göltschvölgyi viadukt, mely csaknem 88 méter magas.

* **A leggazdagabb város** ez idő szerint valószinüleg Frankfurt a Majna mellett. Itt is igen sok szegény ember él ugyan, de a vagyonos lakosok száma oly nagy, hogy ha az évi jövedelmet egyenlően osztanák meg, mindenkire 10,000 forint jutna. Száz frankfurtinak 8—15 milliója van s 250-nek van több mint fél milliója.

* **Érdekes művészi kiállitás** nyilik meg most Berlinben a trónörökös pár ezüst lakodalma alkalmából. Kizárólag a császári család birtokában levő művészeti tárgyakból gyüjtik össze a legjelentékenyebb régi mesterek kiváló műveit. A berlini palotákon kivül a többi királyi várakban is mintegy 4000 régi mű létezik, melyek közül előkelő szakértők legfelebb 200-at válogatnak ki. Az érdekes kiállitáson egyes régi műipari remekeket is bemutatnak.

* **Gyémánt-hamisitás.** Chatrian és Jacobs franczia tudósok a párisi akadémia egyik közelebbi ülésén érdekes példát mutattak be a gyémánt-hamisitásra. Két üzlet-ember egyszer gyönyörü szép, egészen tiszta és szintelen gyémántokat vett s egy reggel e gyémántokat szappanos vizzel megmosva, látták, hogy azok közönséges fokvidéki gyémántok, melyek értéke a tiszta gyémánténak legfölebb ötödét képezi. A vizsgálatból kitünt, hogy az árusok a sárga gyémántot anilin-violet oldatba meritették s száritás után a sárgás szin egészen eltünt, de a gyémánt tüze megmaradt. Tisztán a kiegészitő szinek elmélete volt itt alkalmazva, mely elmélet szerint a vöröses, zöldes és kékes gyémántot is megfelelő zöld, vörös és világos-vörös szinanyag oldat által szintelen kővé lehet változtatni, mert a szinek fehérré egészitik ki egymást. Az uj festési mód feltalálása kezdetben nagy rémületet okozott a párisi gyémántárusok közt, de erre nem volt elegendő alap, mivel a csalást könnyen föl lehet fedezni; viz és szappan elegendő. Másrészt azonban valószinü, hogy ez eljárás az olcsó fokföldi sárgás gyémántnak nagyobb keresetet ad, mivel e sárgás követ most már igen könnyen lehet ugy átalakitani, hogy a legértékesebb braziliai gyémánttól külsőleg alig lehet megkülönböztetnünk.

* **Indiában** az angol kormány hatósága alatt levő népek a legujabb népszámlálás szerint 132 nyelvet beszélnek.

* **Egy angol festő-nő,** Miss North, ki közelebb a kewi hires füvészkertnek ázsiai, amerikai és ausztráliai virágokról készitett igen becses képgyüjteményt adományozott, ujabban Madagaszkár belsejébe, a Seychell szigetekre ment, hogy e vidék kevéssé ismert növényeiről aquarelleket készitsen. A vállalkozó hölgy ez utazást saját költségén teszi s az ismeretlen vidékeken csak egyetlen kisérője lesz, egy vén néger, ki előbbi utazásaiban is hű szolgája volt.

* **Borostyán-követ** nagy mennyiségben találnak jelenleg Königsburgnál a palmuckeni ásatásoknál. E helyen most dinamit segitségével bányát akarnak nyitni.

* **A verebek ellen** az Egyesült-államokban folytatott harcz alkalmából felhozzák ujabban azt is, hogy a verebek megkapják a himlőt, sőt terjesztik is e betegséget. E sajátságos tényt állitólag több ujabb eset igazolja.

* **A korallszüret** Nápoly környékén mult évben igen jó volt. Közel másfél millió fontot halásztak s habár a jelenlegi minőség nem is volt kitünő, az érték mintegy két milliót tett. A korallhalászattal ez évben 600 hajón 5766 ember foglalkozott februártól szeptember hóig.

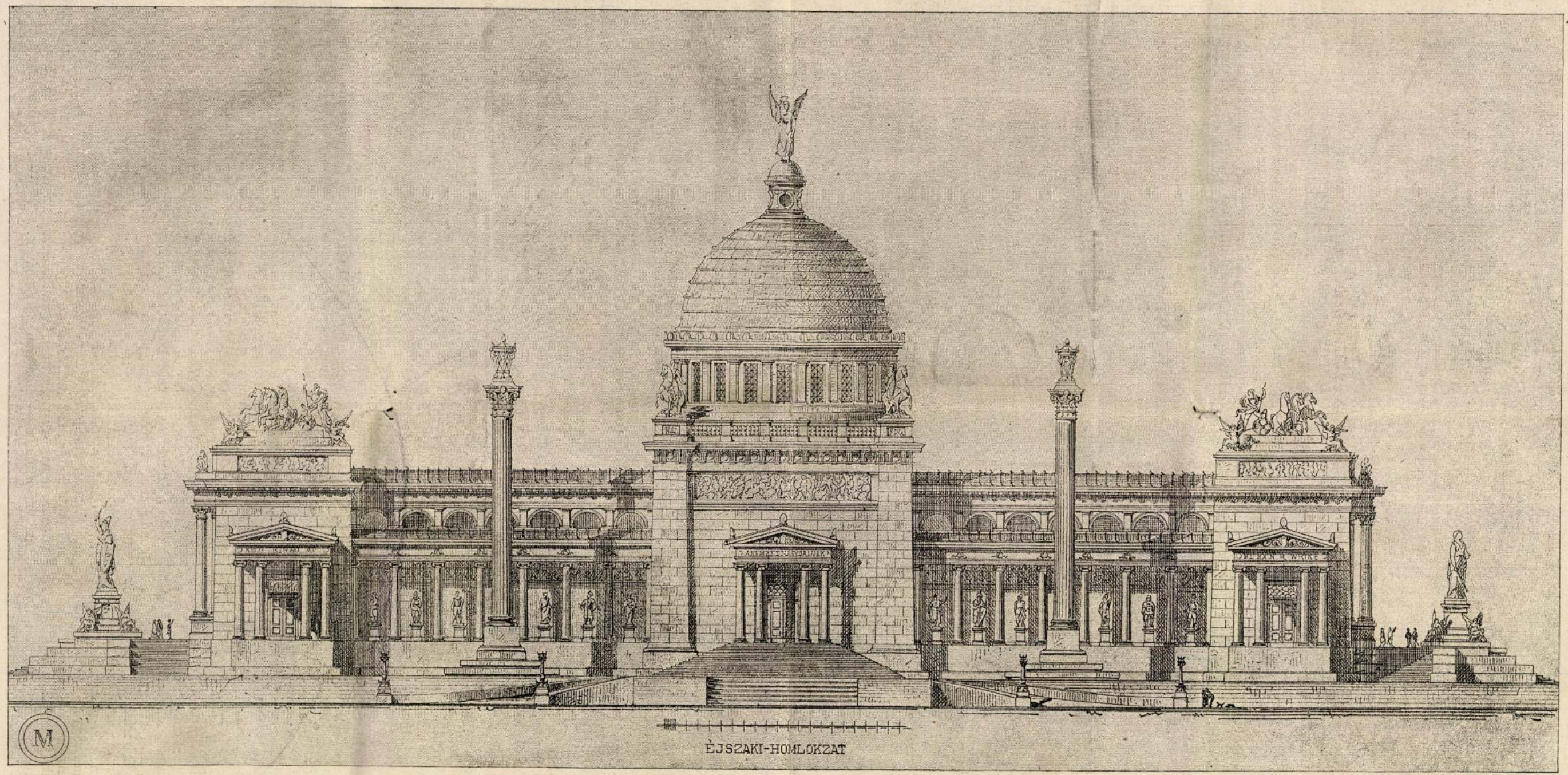

MAGYAR PANTHEON.

Czigler Győzőnek a magyar mérnök- és épitész-egyletben pályadijat nyert terve.

Vas. Ujs. 1883. 5, 7, 8 l.

5

kivül érdekes, sőt szép arcz tünt elő a fátyol alól. A szenvedés, melyet vonásai elárultak, még megnyerőbbé tette halvány arczát, mely a sötét fátyoltól köritve olyan volt, mint egy gyászoló madonna-kép.

A főpap mereven szegzé rá tekintetét. Lassan fölemelkedett székéből, megfogta a halvány madonna kezét.

— Mindjárt meg kellett volna sejtenem, hogy ön az, Adél.

Mélyen tekintett a szemeibe, mi alatt folyton kezében tartá a nő reszkető kezét.

Aztán, mintha maga is megrettent volna a pillanatnyi elérzékenyedéstől. mely urává lett, hirtelen összeszedé magát s kérdé:

— Mit fog ön tenni, asszonyom?

— Mit? — viszonzá a nő gyönge mosollyal, — van-e más választásom, mint a kolostor?

A főpap szemöldöke kissé összevonult.

— Nem, asszonyom, ön nem azt fogja tenni, — mondá szilárdul, — ön vissza fog menni férjéhez.

A nő feje mellére hanyatlott. Mélyen látszott küzdeni magában. Aztán lehajlott a püspök kezéhez, megcsókolá s halkan mondá:

— Legyen! A kik önt választották, nem számitottak rosszul. Ön a halálba küld és én megyek. Isten önnel, atyám!

*

A kik a harminczas években növendékei voltak a bécsi Pazmanaeumnak, ha még élnek, bizonyosan emlékezetükben lesz még egy sajátságos történet, mely akkor sokáig foglalkoztatta a bécsi köröket s ma is élő hagyomány még az intézet növendékei között.

A Pazmanæum igazgatója egy nap levelet kap gr. *** altábornagytól, melyben az intézet összes növendékeit meghivja ebédre.

Az egész fekete sereget! És épen egy katona! Miért nem inkább a katonanövendékeket? Mi lehet e meghivás oka?

— Eh, katonaszeszély s azzal punktum, — mondá az igazgatónak Y. referendárius, a ki már hivatalánál fogva is többször megfordult az intézetben. — De azért nem szabad a kedvét elrontani, — tevé hozzá, — mert az altábornagy igen hatalmas ember s nagy kedveltségben áll az udvarnál. Vigye el őket igazgató ur, hadd egyenek már egyszer egy igazi jó ebédet ezek a szegény fiuk.

Y. referendárius jó humoru magyar ember volt, abból a régi jó táblabiró fajtából, melynek kedélyét még a birodalmi fő- és székváros feszes bureau-levegője sem ölheté el. A Bécsbe jött magyar ifjak közül többeknek volt hozzá ajánló levele, kiknek ő aztán igazán melegen érdeklődő pártfogója, atyai barátja lőn.

A pazmaniták meghivásáról is aligha nem tudott valamit, miután az altábornagynak bizodalmas jó barátja volt. A meghivás előtti napon — igy szól a fáma — a két jó barát élénken beszélgetett a kandalló mellett.

— Meghittam ebédre, — mondá a tábornok, — az egész Pazmanæumot.

— Mi a kő?! — csodálkozék a referendárius, — aztán mire jó ez?

— Hát tudod, barátom, ennek nagy sora van. De utóvégre is, te barátom vagy, én pedig katona, a kihez nem illik a sok teketóriázás. Elmondom hát, miben áll a dolog. Tudod, mennyire szeretem egyetlen gyermekemet. Azt is tudod, hogy szegény kis Adélem egy éve már, hogy napról napra szemlátomást sorvad, hervad, elemészti magát. Ide hittam már az egész orvosi egyetemet konziliumra. Beadtak neki tücsköt-bogarat, lovagoltatták, korcsolyáztatták, ágyba fektették, fürdőbe vitték, rám kommandirozták, hogy szórakoztassam: mind nem használt az semmit. Már egész kétségbe voltam esve, mikor egy nap aztán az ölembe vettem az én beteg kis madárkámat s beszéltem hozzá olyan nyájasan, olyan szeliden, a mint ez egy durva katonától csak kitelhetik. És csakugyan sikerült a szivét meglágyitanom. Az én kis mókusom átölelte a nyakamat, piruló kis arczát betemette a waffenrokkomba, aztán pityeregve bevallotta a baját. Hát mi baja lehet egy ilyen tizenhat esztendős kis fruskának? Hogy én azt mindjárt föl nem értem azzal az én nehéz vasfejemmel! Hát persze, hogy szerelmes a kis galamb. — «Szerelmes vagy kis tubám? mondám neki. Hát mért nem mondtad azonnal? Oh, oh te bizalmatlan kis buksi! Hisz az se baj! Oh te kis bohó! annyi keserü orvosságot meginni, annyi rossz pilulát lenyelni hiába! Hát kellett ez neked? És azok a lelketlen doktorok, milliom kartács, igy elkinozni az én aranyos kis bogaramat! No hisz megálljatok, sok méregkeverője! Aztán kibe vagy szerelmes kis lurkó, he?» Jaj, hogy ő azt nem meri megmondani. «Nem-e? hát akkor hogy segitsünk rajtad, te kis hóbortos? De bizony megmondod, hogy ne mondanád a te jó atyuskádnak, a ki téged ugy szeret.» — Jaj, hogy ő azt maga se tudja. «Mit? ezer bomba! Az embernek csak kell tudni, ha szerelmes, hogy kibe szerelmes, mi?» — De ő nem tudja. «Hát nem láttad?» Látta. «Többször?» Sokszor. — Tyhü, ezer milliom petárda! Sokszor? Hm! «Aztán közelről? nagyon közelről?» Hogy gondol olyat, atyuskám: messziről, nagyon messziről. — «No, akkor jól van. Aztán milyennek láttad?» Jaj szépnek, nagyon szépnek, olyannak mint egy árkangyal. «Eh, minden szerelmes lány olyannak látja, a kit szeret, mint egy árkangyal. Az nem ismertető jel. Miben láttad?» Templomban. «Az se ismertető jel. Templomba mindenféle ember jár. Mondd: uniformisban?» Olyan formában, de még se egészen. «A manó tud veletek boldogulni, adta rossz lányai. No, azért nem szükség pityeregni! Hiszen csak tréfálok, segiteni akarok neked, kitalálni, hogy kibe is vagyunk hát mi tulajdonképen szerelmesek. Templomban láttad? no jó. Olyan ruhában, a mi nem egészen uniformis, de olyanforma? Mi lehet az? Czivil?» Tudja is ő. «Hát én hogy tudjam? Micsoda alkalommal láttad?» Mikor a chorusban énekelt. «Talán bizony a sekrestyés? No, hisz utóvégre az se volna baj, ha máskülönben becsületes ember. Az ember majd csak bemódolná valami magasabb chargeba. Tudjuk mi már azt, hogyan megy. Teringettét, az öreg *** szava ne nyomna valamit a latban?» Hogy hát igazán nem volna-e baj, ha ő, már tudniillik ő, az a bizonyos bizonytalan sekrestyés lenne?« Bajnak, nem mondom, hogy ne volna baj, de még se lenne akkora, minthogy te nekem itt elszáradsz, mint egy fogpiszkáló. Elmegyek ő felségéhez, elmondom neki, hogy voltam harminczhat csatában, — no, az igaz, hogy nem mindegyiket nyertük meg, — de ott voltam, s az ellenség soha sem látta az én hátamat. Hát ez is valami. Fölrakom valamennyi rendjelemet, aztán rámutatok, és azt mondom: «Felség, ezek nevében kérlek, hogy X. Y. becsületes sekrestyést nevezd ki államtanácsosnak, vagy, vagy — mi akarnád hogy legyen?» Hogy az én férjem legyen. «Jó, jó, annak nem a császár, de te nevezed ki; de a mellett csak kell valami mellékfoglalkozásának lenni. Báró, vagy ilyesmi. Mire van hajlandósága?» Ha ő azt tudná! «Jaj, igy nem boldogulunk, leánykám. Mondd, hát csakugyan sekrestyés?» Dehogy az! «Hát mi?» Megmondja, ha meg nem haragszom. «Dehogy haragszom! Mondom, hogy nem haragszom, csak becsületes ember legyen.» Annak kell lennie, mert olyan jó arcza van. «Eh, lári-fári. Az arcz, az semmi.» Aztán nem viselhetne reverendát. «Micsodát? reverendát? hát pap?» Hogy az bizony pap. «Tyhű, az nagy baj! Azok, ha jól tudom, nem szoktak házasodni.» Hogy még nem igazi pap. «Hát miféle pap, ha nem igazi?» Olyan, a ki még nincs fölszentelve. «Hát olyan kis pap?» Olyan. «Akkor se baj, lelkem, ha csak olyan. Leveti a reverendát, s lehet még belőle altábornagy is, — a mit azonban nehezen hiszek. No csak úgy már idáig eljutottunk. Most menjünk tovább, hol találjuk meg a te papodat a sok közül? Melyik templomban láttad?» A szent István templomában, a sz. István napkor. . . . Nos hát száz szónak is az a vége, gondos utánjárásomnak sikerült kitudni, hogy ő, az a bizonyos, a pazmaniták között rejtőzik. De a nevét nem tudjuk. Adél azonban azt mondja, hogy egy millió egyforma reverendából is kiismerné az övét. Hát azt gondoltam, hogy legjobb lesz neki erre módot nyujtani, s ezért jutott eszembe, hogy szivesen látom magamnál az egész kis klérust. Adél válaszsza ki magának az övét. Hát nem egy ügyes hadvezérhez illő haditerv ez mi? Nagyszerü kombináczió? Mit gondolsz? Te ismered, mondjad csak, micsoda fiuk azok a magyar kispapok, a kik között ilyen árkangyalok teremnek?

— Azok a theológiai szakmára készülő magyar ifjak szine-java. A Pazmanæumba csak a legkitünőbb tanulók juthatnak be; ugy szorgalomra, mint magaviseletre a legkitünőbbek. Erről biztositathatlak — mondá a referendárius.

— Bene benissime! a hogy a papok szokták mondani. Tehát jövendő vőm kharaktere felől nyugodt lehetek? No jó. A többi az én gondom.

És az ebéd csakugyan megtartatott. Ott volt Y. referendárius is. A tábornok rendkivül jól érezte magát a szokatlan egyenruhák között s többször vetett jelentőségteljes pillantásokat egy függöny-ajtó felé, mely mögé egyszer-kétszer maga is eltünt kis időre, honnan erősen mosolyogva s kezét dörzsölve tért vissza.

Az ebéd vége felé valamit sugott a referendárius, ez pedig az igazgató fülébe, mire az helyeslőleg bólintott a fejével.

Végre föloszlott az asztal s az igazgató engedélyt adott növendékeinek a távozásra, kiktől a házi gazda szivélyesen elbucsuzott. Csak az igazgató maradt vissza egyik növendékével s a referendáriussal.

— És most, — mondá az öreg katona Y-nak sugva, — most mutassuk be a lányomnak azt azt árkangyalt. Lelkemre mondom: csinos fiu. Kár lenne papnak. — Nos fiatal barátom, illetőleg ifju lelki atyám, most mi betérünk egy kis fekete levesre. Nyujtsa karját.

Azzal beléptek a benyilóba. Ott a kávés csészékkel egy fiatal leányka volt elfoglalva. Karcsu, mint a liliom és halvány, mint a liliom. Szép fekete haja vastag fonadékokban omlott vállaira. Reszkető kezében azzal a kávés kannával olyan volt, mint egy bibliai kép. A növendékpap mennyei jelenést vélt látni maga előtt. Először érezte mellén szüknek a papi köntöst.

Az ifju leányka, a mint első elfogódásából magához tért, előkelő nyájassággal kérte föl a férfiakat, hogy foglaljanak helyet.

Mit beszéltek, mit nem beszéltek, az nem tartozik ide. Elég az ahhoz, másnap megjelent a növendékpap czellájában Y. referendárius. A fiatal papot szomorunak s mélyen elgondolkozónak találta.

— Téged bánt valami, szent öcsém, — mondá részvéttel.

A növendék összerezzent s mélyen elpirult.

— Azért nem baj, édes fiam, vigasztalá amaz, — Isten intézi mindenikünk sorsát s jól tudod, hogy nem csak egy ut vezet Rómába.

Az ifju kérdőleg tekintett a szólóra.

— Világosan kivánok veled beszélni, gyermekem — szólt ez komolyan. — Annál is inkább, mivel megbizásom is van reá. Hát te azt nem sejtetted volna meg a történtek után, hogy társaid a mai ebédet kinek köszönhetik? És kiváltképen minek?

A növendék arczán mély nyugtalanság volt észrevehető.

— Hát mondd meg nekem, édes fiam, — folytatá a mentor, — hogyan tetszik neked az a kis leány?

— Ah, bátyám, istennek legszebb angyala szállt benne a földre, — viszonzá az ifju hirtelen; de mint a ki megijedt, hogy elárulta magát, rejthetetlen zavarral tevé hozzá: — de minek e kérdés? s épen nekem?

— Egyszerü a válasz. Szeret és — nőd kiván lenni.

— Én nekem? Bátyám, ön kegyetlen játékot üz velem.

— Nem játék, a legkomolyabb való, hallod. Atyja formaliter — megkéri kezedet.

— De hisz az nem lehet! Ő és én — szegény szülőknek gyermeke.

— Az nem akadály. Atyja elég gazdag, hogy megvegyen számodra akár egy egész vármegyét.

— Annál nagyobb köztünk a távolság. Büszkeségem is föllázad ellene. Aztán — ez a ruha.

— Ruha, mint más. S még most nem kötelez. Akár holnap fölcserélheted mással. És *** altábornagy vejének nyitva a világ mindenfelé. Carrièred mindenképen biztositva van.

— Én már megválasztottam a magamét, bátyám. Ha ez nem volna, egy pillanatig se jutna eszembe a habozás. De igy —

— Gondold meg jól, öcsém. Atyja engem fölkért, a te eddigi bizalmad följogositott, hogy komolyan szóljak hozzád. Életednek forduló pontjához érkeztél. Ne határozz fölötte könynyelmüen. Helyzetedben, ha százezeret megkérdeznénk, — egy se taszitaná el magától a kinálkozó szerencsét.

— Valóban az, s én érzem, hogy a próba nagyon-nagyon kemény.

— És gondold meg azt is, hogy az a leány,

Dr. HIRSCHLER IGNÁCZ.

1823—1891.

Őszinte tisztelet és igaz fájdalom kiséri sírjába azt a férfiut, kinek neve e sorok fölött áll. Egyik úttörő bajnoka volt szaktudományának hazánkban, azok közül való, a kiknek neve újabb kulturtörekvéseink történetében a legjobbak közé lesz följegyezve. De egyuttal azokban a társadalmi mozgalmakban is vezérbajnok, a melyek hazánk életében az utóbbi évtizedek alatt az átalakító folyamatot megszülék. Mint a tudomány, mint a közélet embere mindenkitől nagyrabecsült, mint magán-ember mindenütt közszeretetben álló egyéniség, dült ki az élők soraból dr. Hirschler Ignáczban, kit e hó 11-ikén ragadott el az élők soraból a halál egy hosszú, tevékeny élet végén, mely neki az emberiség jóltevői között biztosít helyet.

Dr. *Hirschler Ignácz* 1823-ban Pozsonyban született. (Napi lapjaink hibásan irták Stomfát születési helyének.) Jómódu szülői mindent elkövettek, hogy biztosítsák tehetséges gyermeköknek a boldogulhatás föltételeit a tudományos pályán, mely akkor az izraelita felekezet hivei előtt egyedül állt nyitva a kereskedésen kivül. Elemi iskoláit Pozsonyban, a középiskolákat Pesten végezte, hová atyja az ő kedvéért tette át lakását. Kitüntetéssel végzett gymnáziumi tanulmányai után a bécsi egyetemre ment s elnyervén a tudori oklevelet, mint Rosasnak, Arlt kitünő szemorvos elődjének tanítványa, alorvosként működött az ottani közkórházban.

A szemészet abban az időben még csak szerény függeléke volt a sebészetnek, s az idealizmusnak nem csekély foka kellett hozzá, hogy valaki ezt specziálisz szakmájának válassza. A biologiai szakmáknak ekkor támadtak úttörő művelői. Németországban Müller kitünő iskoláját alapitotta meg a nagy physiologusoknak, kik közül Helmholtz, Brücke és Du Bois Raymond még ma is ifjui erővel működnek. Boroszlóban Purlinje tanár a szem physiologiájával már mint külön szakmával foglalkozott s Hollandiában a szemgyógyászat terén már ismeretessé lett Donders neve. De általában föl volt ismerhető, hogy az orvosi tudományok világa nagy átalakulás korszakába lépett s biztosra volt vehető, hogy a physiologiai buvárlatok és kutatások új korszaka különösen a szemészet tudományára fog hajnalt deriteni. Kivált Németországban fordult sok jeles tehetség e szakma felé, melyen csakhamar felmerült a Graefe Albrecht neve, a ki e téren korszakot alkotott.

Bécsnek azonban e tudomány ápolására nem volt még ekkor elegendő tere. Hirschler tehát Párisba ment, a hol a hirneves Desmarres klinikájának vezetője lett. A franczia nyelvet csakhamar elsajátitá, és pedig oly mértékben, hogy a Desmarres körül csoportosuló orvosoknak előadásokat tarthatott. Haza szólitá a honszeretet, s az ötvenes évek elején Pesten telepedett meg.

Balassa, a nagyhírű sebész volt középpontja orvosi téren akkor a komoly tudományos tehetségeknek. Ő köréje csoportosultak mindazok, a kik föladatukká tették e hazában is oly gyógytudományi iskolát alapitani, mely méltóképen sorakozhassék a külföldiek mellé. Ezekhez csatlakozott Hirschler is, s a tudós férfiaknak e válogatott köre csakhamar fölismerte s teljes mértékben méltányolta nagy értékét. Épen ez időre esett, hogy a szemtükörnek Helmholtz általi föltalálásával a szemészet tudománya elé egy addig alig sejtett világ tárult. Hirschler ernyedetlen szorgalommal feküdt neki az új kutatási térnek s megszerezte a diagnosztika minden segédszerét. A szemészet nagyszerű klinikai tárgygyá nőtt és itt nálunk Hirschler volt, mondhatni, az egyedüli magyar tudós, a ki kutatásaival, fölolvasásaival, gyakorlatával e tudomány kiépitésében fáradozott, nem csüggesztve el az által sem, hogy ezt csak mint gyakorló magánorvos tehette. Mert oly idő volt ez, hogy egy Hirschler, a kinek már ekkor jó neve volt a tudomány terén, felekezetiségi okok miatt még magántanárságra sem tudott szert tenni az egyetemen.

Hirschlernek be kellett érnie azzal, hogy magángyakorlata által nagyban gyarapitott tudomány-anyagát és tapasztalatait orvostársaival közölvén, fölhasználhatta a budapesti kir. orvosegylet gyüléseit, mely egyesületnek 1851-től kezdve egyik legbuzgóbb rendes, majd választmányi tagja és titkára, majd több éven át első elnöke volt. Ezenkivül rendkivül látogatott ambulanczijája elláthatására számos segédet is tartott, kik közül jeles speziálisták fejlődtek. De mint a szegény gyermekkórház szemészeti osztályainak is sok éven át vezetője, azon volt, hogy az osztályát látogató orvosnövendékeknek oktatója legyen. a szemészetben

Az ötvenes évek végén kedvezőbb fordulat állván be hazánk közéletében, a szellemi téren is élénkebb mozgalom indult meg. A Balassakör egy buzgó tagja, dr. Markusovszky Lajos sok idő után ujra ekkor indit i meg hazánkban — ki később Eötvös miniszter által a kultuszminiszteriumba szólitva mint orvosi referens, oly nagy szerepet játszott a hazai orvosügyek fejlesztésében — az első orvosi szaklapot, a ma is virágzó és legelterjedtebb «Orvosi hetilap»-ot, melynek «Szemészet» czimű rovatát kezdettől, 1864-től pedig hasonczimű melléklapját dr. Hirschler Ignácz szerkesztette egész 1880-ig, a mikor gyengélkedése és szembaja miatt visszavonulni kényszerült úgy gyakorlatától, mint közéleti egyéb tevékenységétől. Éveken át egymaga ismertette a szemészet terén fölmerült vivmányokat magyar nyelven, irván egyúttal számos monografiát, melyek mély tudományosságának s klinikai éles látásának egyaránt hű tanubizonyságai. Az akadémia kiadásában megjelent értekezései közül különösen feltünt: «A szeszes italokkal és a dohányzással való visszaélés, mint a láttompulat oka» czimű.

Mint gyakorló orvos azok közé tartozott, a kik azonnal megnyerik a bizalmat s híre messze túljárt az ország határain. Nagy műveltsége, rendkivül megnyerő modora, kifogástalan, tiszta jelleme nem kevéssé járultak ahhoz, hogy a társadalmi téren is vezérszerepet játszék. Báró Eötvös József, Trefort és más kitünőségek barátságukra méltatták s fontos kérdésekben döntő sulyt engedtek szavának. Hitsorsosai között föltétlen tekintélye volt. Ő volt a vezére a magyar izraeliták pártjának s egyik alapitója a «Magyar Izraelita Egylet»-nek, mely a zsidóemanczipáczió keresztülvitelét tűzte zászlójára. Az 1869-ben össszehivott izraelita kongresszus őt választá elnökének, mely tisztét oly kitünő tapintattal vezette, hogy kiérdemelte a legjobbak elismerését; s hogy a kongresszus akkor el nem érte czélját, annak egyedüli oka a szembenálló pártok közti kiegyenlithetetlen különbözetekben állott. Hirschler alapitá meg utóbb az «Izraelita ösztöndij egylet»-et, melynek Eötvös báró pártfogását is megszerezte s mely egylet üdvös tevékenységét eléggé jelemzi, hogy évenkint mintegy 3000 forintot oszt ki szegénysorsu szorgalmas izraelita egyetemi hallgatók között. Általában nagy érdeme volt a hazai zsidók magyarosodása körül s neve ott lesz a jogegyenlőség elsőrendü bajnokai között. A nyolczvanas évek elején betegsége miatt teljesen visszavonult a közélettől. Tragikus gúnyja volt a sorsnak, hogy ő, a ki annyi embertársának mentette meg vagy adta vissza a szeme világát, a magáét elvesztette s csak részben nyerte vissza utóbb egy sikerült műtét után.

Tudományos munkálkodásának elismeréseül a tud. akadémia 1869-ben levelező tagjává választotta, a társadalmi téren kifejtett közhasznu tevékenységeért pedig 1873-ban a vaskoronarend del lőn kitüntetve. A főrendiház új szervezésekor pedig annak kinevezett tagja lett s utolsó nyilvános szereplése volt: midőn itt közegészségügyi kérdésekben fölszólalt.

Első rangu szaktudós vala, de a szaktudósok egyoldaluságának nem volt meg benne a nyoma sem. Figyelemmel kisérte a bel- és külföld minden kulturális mozgalmait, kitünő jártassággal birt nemcsak a modern irodalomban, hanem az ó-klasszikus világ ismeretében is, melynek iróit még megcsökkent látó erejével is folyton élvezettel olvasgatta. Általános nagy műveltsége a legszellemesebb társalgóvá tette s a kik személyesen érintkezhettek vele, csak kellemes érzéssel gondolhatnak a vele töltött perczekre.

Halála széles körökben keltett őszinte, nagy részvétet, de különösen azoknak körében, a kik abban a szerencsében részesültek, hogy tanitványai vagy barátjai lehettek. Ezek közül dr. Schulek Vilmos, egyetemünkön a szemészet kitünő tanára, egyik előadási óráját egészen atyai barátjának szentelte, meleg és hálás szavakkal emlékezve meg a megboldogult érdemeiről s áldásos életéről.

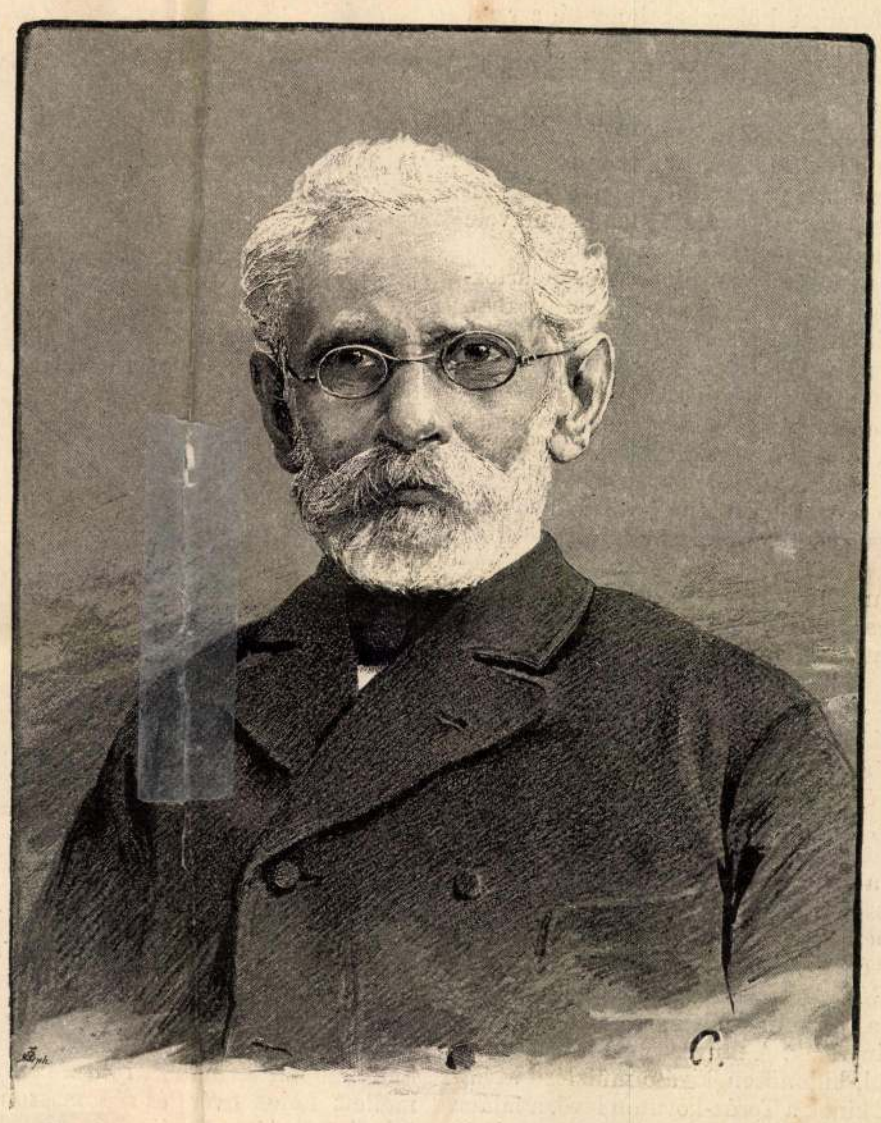

Kozmata Lerencz fényképe után rajzolta Cserna Károly.

Dr. HIRSCHLER IGNÁCZ.

EGY FIATAL GRÓF HALÁLA.

Nehány évvel ezelőtt mozgalom indult meg a magyar mágnások fiatalabb nemzedékében, hogy a főúri s másfelől az irói és művészi körök között élénkebb érintkezést, ha lehet, állandó kapcsolatot hozzon létre. Nem volt titok senki előtt, hogy e mozgalomnak ifj. *Batthyány Géza* gróf volt egyik megindítója és legbuzgóbb terjesztője.

A fiatal gróf Párisban tanult, a természettudományokat s a műtörténetet választva kedvencz szakmájának. Származása, neve, rangja, vagyona, neveltetése arra jogosították, hogy a franczia főváros legelőkelőbb arisztokráciájában teremtse meg a maga körét. A fiatal magyar mágnás azonban teljesen idegen volt e társaság kedvteléseitől, szokásaitól, életmódjától; lelke inkább a művészekhez vonta, kiknek műtermeiben legörömestebb időzött, s kiknek társasága leginkább talált hangulatához. A szegény párisi ifjabb festőkkel mondhatni együtt élt, egészen azok módja szerint s maga is kedvvel és nem tehetség nélkül forgatta az ecsetet.

A midőn néhány évvel ezelőtt hazatért, itthon is megkisérlette magát körülvenni a Párisban megszokotthoz hasonló légkörrel s ismeretséget kötvén a budapesti művészekkel, csaknem mindennapi vendége lett atelierjeiknek, részt vett mulatságaikban, kirándulásaikban, úgy, hogy azok már egészen hozzájuk tartozónak tekintették s bizodalmas testvérként bántak vele, mint a kiről meggyőződtek, hogy a művészetet és annak ápolóit őszinte lélekkel szereti s a külföldön szerzett tapasztalatait a művészet szolgálatában kivánja értékesíteni itthon is. Hazatérte után mindjárt az első időben beválasztották a képzőművészeti társaság választmányába s ezenkivül előadója lett a társulat képvásárló bizottságának. Folyton sürgette, hogy a képzőművészeteknek új és tágas, világos csarnokot építsenek, hogy a képzőművészeti társulat a párisiak mintájára valami értékes, igazi műbecscsel biró illusztrált folyóiratot adjon ki. Ő volt az, a ki fiatal irókkal szövetkezve megvetette a műpártolók körének az alapját, s ő volt az, a ki a külföldön annyira divatos legyezőfestést nálunk is meg akarván honosítani, a legyezőkiállitást létrehozta s rendezésében tevékenyen fáradozott. Tettel is folyton búzdította a művészeket, vásárolt képeket és szobrokat s egy arisztokrata tánczmulatság alkalmával azzal lepte meg a förangú hölgyeket, hogy tánczrend helyett magyar műveszek által festett legyezőket osztott ki közöttük, melyeket maga rendelt meg festőbarátainál.

Szóval, testtel-lélekkel csüggött a magyar művészet ügyén s lankadatlan buzgalommal fáradozott előmozdításán nem különczködésből, nem szereplési viszketegből, hanem, mondhatni, vele született ösztönéből.

Gyöngéd, szinte nőies alkatú, szerény, tartózkodó föllépésü fiatal ember volt, szavakban fukar, s gyakran elmélázó. De azonnal fölelevenült egész valója, ha tudományos vagy művészi kérdések jöttek szóba. Lényén bizonyos nyomottság volt felismerhető, a minek nem utolsó oka lehetett a születése és hajlamai közti ellentétnek, melyet kiegyenlíteni hiába igyekezett. Idegen világ volt lelkének, a melybe beleszületett; a melyben pedig otthon találta volna magát, ott mégis csak föl-föl merült a gyanu, hogy hátha ez az egész művészbarátkozás csak afféle nagyúri szeszély, melynek az eltünő ifjusággal vége szakad.

De azért, a kik közelebbről ismerték, csak egy véleménynyel voltak róla: hogy ebből a fiatal mágnásból a magyar művészeteknek párját ritkító pártfogója s tisztult műízlésével, lelkes áldozatkészségével hatalmas emelője lesz, nem ideiglenesen, nem évekig, hanem egész életén keresztül.

Meg volt a jog, hogy azt hosszúnak lehessen remélni. Hiszen még csak most töltötte be 30-dik évét. 1861-ben október 23-án Egyeden született, Sopronmegyében. Harmad-szülött fia volt idősb Batthyány Géza grófnak és Batthyány Emanuela grófnőnek, a vértanúhalált halt Batthyány Lajos gróf leányának. A művészetek iránti hajlamát szülőitől, különösen kiváló műízlésü atyjától örökölte, kinek a Teréz-körúton levő, a falába épitett hatalmas vaskarikákról fölismerhető palotája a flórenczi hires Strozzi-palota mintájára épült. Idősb testvérbátyja, Lajos, Győrmegye főispánja, Andrássy Gyula gróf veje; ifjabb bátyja Béla, Amerikában követtségi attaché.

Géza gróf az utolsó augusztusi lóversenyek alkalmával fordult meg utoljára Budapesten, innen atyjának polgárdii birtokára utazott s ott töltötte a nyár hátralevő részét és az őszt, szeretetreméltó szívességgel fogadva itt néha-néha ellátogató barátait. Szülői Abbaziában fürdőztek, Lajos bátyja pedig az ikertói birtokon időzött s így ő maga volt a gazda.

Az utóbbi időben gyakran látták magábavonultan sétálgatni a kastély körüli fasorokban, lecsüggesztett fővel, mint a kit valami nagy bú emészt. Csak akkor vidult föl kissé, ha a család régi barátja, Feld Antal plébános meglátogatta; máskülönben alig lehetett szavát hallani, kerülte az embereket, még a cselédek köszöntését is alig vette észre, kikkel pedig szívesen elbeszélgetett.

E hó 13-áról megdöbbentő sürgöny érkezett Budapestre Polgárdiból. Azt jelenté, hogy az ifju gróf sétaközben meglőtlott egy hantban s a zsebében levő revolver elsülvén, oly szerencsétlenül találta, hogy kioltá ifju életét.

Koller tanár utódai fényképe után.

GRÓF BATTHYÁNY GÉZA.

Az első megdöbbenés nyomában rögtön fölmerült a kétely, nem magára a halálra vonatkozólag, fájdalom, hanem körülményeire. És a valóság a kétkedőknek adott igazat. Másnap már jött a hír, hogy Batthyány Géza gróf saját kezével vetett véget életének. Átlőtt halántékkal találták egy gesztenyefa alatt.

Egy béresgazda jött a szomorú hirrel először a kastélyba, s mikor a plébános a komornyikkal és Márkus körorvossal a gesztenyefasorba kisietett, teteme már egészen hideg volt.

A fiatal gróf öngyilkosságáról még az nap jelentést tett a községi jegyző, mire Huszár főszolgabiró és Heinrich járási orvos kijöttek Polgárdira s megejtették a hivatalos vizsgálatot, mely szerint a jobbik halántékon belőtt revolvergolyó szétroncsolta az agyvelőt s a baloldali halántékcsontot is keresztül törve, kiesett a földre.

A halottat előbb a kastélyban, majd a községi templomban terítették ki díszes ravatalon, mely mellett Lajos fivére és sógorasszonya imádkoztak. A temetésre a mélyen megrendült szülék is megérkeztek Abbaziából s a gyászszertartáson nagy számmal jelentek meg az ismerősök, nemcsak a környékről, hanem a fővárosból is. A budapesti festők és szobrászok nevében Pap Henrik, a képzőművészeti társaság megbizásából Zala György vitt ravatalára koszorút, s a budapesti művésztelep más tagjai is hasonló módon adtak kifejezést elhunyt fiatal barátjuk emlékezete iránti kegyeletüknek.

A GYŐRI BENCZÉS GYMNÁZIUM ÉS A GYŐR-SZENTIVÁNI LEÁNYNEVELŐ-INTÉZET ÉPÜLETEI.

Azokról a maradandó alkotásokról, melyeket Vaszary Kolos herczegprimás pannonhalmi főapátsága alatt létesített, már több izben megemlékeztünk. A tihanyi régi apátsági templom új festményekkel földiszítése, s az altemplom és a meredek hegyoldalon levő épület helyreállítása, Balaton-Füredne a mai igényekhez mért átalakítása, a sok benczés plebánia-templom újból épitése, kijavítása, mind Vaszary Kolos kiváló műizlését és áldozatkészségét hirdeti, ki főapáttá történt megválasztása után azonnal arra törekedett, hogy egyrészt a rend terjedelmes birtokait rendbe hozza, másrészt kormányzatának idejét emlékszerű, a közjó és a tudományoknak szolgáló épületek által megörökítse. Egyik kimagasló alkotása a *győri főgymnázium* épülete is, mely a jezsuiták által épitett régi iskola helyét foglalja el s Győr város egyik monumentális épülete, a Széchenyi-tér felől diszes főhomlokzattal. Belső berendezése valóban mintaszerűnek mondható. A tantermek, gyüjtemények és az összes helyiségek úgy a világítás, mint czélszerüség tekintetében semmi kivánni valót sem hagynak hátra. Mindennel fel van szerelve az intézet, a mi a tanítás czéljainak előmozdítására szükséges. Van vegytani, természettani laboratoriuma, rajzterme, tornacsarnoka, valamint a vidéki városokban párját ritkító muzeuma. A díszes épület előállítási költsége mintegy 130,000 forintba került.

Alig készült el Vaszary a győri főgymnázium kiépítésével, figyelmét azonnal más közczélu intézet létesítésére fordította. Ugyanis *Győr-Szent-Iványon*, a főapátság egyik birtokán, Molnár V. B. nyugalmazott katonai lelkész, tiszteletbeli kanonok s apostoli protonotárius 10,000 forintot meghaladó alapítványt tett egy leányiskolára. Miután azonban ez összeg az intézet felállítására elegendő nem volt, a főapáthoz, mint a hitközség kegyurához fordult — támogatásért és mint minden jóban, úgy most is nem hiába bizott a főpap nemeslelküségében, mert a főapát körülbelől 30,000 forint költséggel a leányiskola számára épületet emelt és azt fölszerelte, úgy, hogy most az alapítvány kamatai egyedül az intézet fentartására fordíthatók.

Az intézet a gráczi apáczák vezetése alatt 20 növendék számára berendezett internátusból, nyilvános elemi leányiskolából, valamint kisdedóvodából áll.

A díszes épület a régi templommal van összekötve, úgy, hogy az intézetből a templom oratoriumába lehet jutni, és igy külön házi kápolnára nincs is szükség. Igen czélszerűen van berendezve az óvoda terme is, melynek ajtaja a kertre nyilik, hol kedvező időjárás mellett a gyermekek a szabadban játszhatnak.

Ez épitkezések tervezését és vezetését a főpap *Czigler Győző* budapesti műegyetemi tanárra bizta, a ki a megbizó nemes intencziója szerint, kizárólag hazai iparosok közreműködésével hajtatta végre az ezeknél előforduló munkálatokat.

A PÉCSI DALÁRDA JUBILEUMA.

Az ország szép számu dalártestületei között van egy, melynek elsőségét minden ellenmondás és irigység nélkül a többi mind elismeri s egész természetesnek találja, hogy országos dalversenyek alkalmával ez az egy már kivül essék a versenyen; mert ha részt venne benne, nem is lehetne benne semmi kétség, hogy az első dijat elviszi. Az a dalárda, melynek a hazában a kétségtelen elsőséget, de a külföldön is annyi diadalt és elismerést sikerült kivívnia, a pécsi dalárda, mely e hó 7-én és 8-án ülte meg fennállásának harmincz éves jubileumát.

A pécsi dalárda büszkén tekinthet e harmincz éves multjára vissza s bizvást meríthet belőle a hasonló jövőre reményt. Büszke lehet erre a speczialitására maga a város is. Pécs városának

Ujváry Ignácz és *Vágó* Pál művészeink szolgáltatták. — A vállalat a m. k. államnyomda kiadásában s a Révai testvérek bizományában jelenik meg. Egy-egy füzet ára 30 kr.

Vaszary Kolos herczegprimás arczképét adta ki a napokban Stampfel Károly Pozsonyban. A nagy ív alaku kép Marastoni rajza után készült, ára 1 frt 50 kr.

Naptárak. A Légrády-testvéreknél az 1892-ik évre még a következő naptárak jelentek meg csinos kiállítással, kemény kötésben. *Orvosi zsebnaptár*, 23-dik évfolyam, szerkeszti dr. Faragó Gyula. Rendeltetésének megfelelő a tartalma is, orvostani közleményekkel, a magyarországi orvosi nyugdij intézet alapszabályaival, orvosi czimtárral. Ára 1 frt 40 kr. — *Hölgyek naptára*, 20-ik évfolyam, szerkesztette Szabóné-Nogáll Janka. A naptári részen és jegyzék-lapokon kivül másfélszáz lapon szépirodalmi közlések vannak benne. Költemények Jakab Ödöntől, Prém Józseftől, Bartók Lajostól, Rudnyánszky Gyulától, Palágyi Lajostól; beszélyfélék Hevesiné Sikor Margittól, Abonyi Árpádtól, Szabó Endrétől, Tutsek Annától, Degré Alajostól. Továbbá több apróság névtelenül. A diszes selyem kötésü naptár ára 1 frt 80 kr. — *Kertészeti zsebnaptár*, negyedik évfolyam, szerkeszti Pál gazda. Gazdag tartalma a zöldséges, gyülmölcsös és virágos kert ápolásáról és egyeb kertészeti tudnivalókról nyujt közleményeket, tanácsokat. Ára 1 frt 40 kr. — *Gazdák naptára*, 20-ik évfolyam, szerkeszti Lónyay Ferencz miniszteri fogalmazó; a gazdák számára való tartalommal, jegyzéklapokkal, vászonkötésben. — *Jegyzék napló mindenki számára*. 20-ik évfolyam; naptári részszel, táblázatokkal és tudnivalókkal s egy-egy üres lappal az év minden napjára. — *Közhasznu Zsebnaptár*, 19-ik évfolyam, naptári részszel s közhasznu tudnivalókkal, ára 24 kr.

Új zeneművek. Pap Zoltán ismert nevű fiatal költőtől, kitől csak az imént jelent meg egy hamar elterjedt dal, ismét új dal jelent meg, melynek zenéjét is ő maga szerezte egyik költeményére. A dal czíme «Angyal kellett az Istennek» . . . Goró Lajos csinos rajza diszíti a zeneműczimlapját, melyet Nádor és Bárd adtak ki. s ára 60 kr. — Négy jó zeneműjelent meg legközelebb a pesti könyvnyomda részvénytársaság kiadásában :«*Három magyar jellemrajza*» Sipos Antaltól és a «*Budapesti tánczdarabok gyüjteményének*» első évfolyama Kleinecke Rezső szerkesztése mellett. 1. «Emlék-ábránd» Egressy Béni egyik dala felett. 2. «Hallgató magyar» s 3. «Palotás» a czimei Siposs A. e legújabb termékeinek. Minden füzet ára 1 frt s kapható minden zeneműkereskedésben.

A népszinház tartós vonzerejü eredeti népszinművet nyert *Abonyi* Lajos «*A siroki románcz*» czimü új darabjában, mely e hó 14-én került szinre s azóta többször telt ház előtt ismétlik. A népszinmű drámaisága ellen sok kifogást lehetne tenni, — igy, hogy kevés a cselekvénye, — de a népjelenetek eleven festése, az alakok eredetisége, s a jóizü falusi zamat megnyerte a közönséget, mely az új népszinművet jól fogadta.

A szinhely a Mátra-alja, a palóczok közt. A mese még a negyvenes években játszik. Még jóval a darab kezdete előtt történt, hogy a grófnak megtetszett Csutka István fiatal felesége, Manczi, s ezért besoroztatta Csutka Pistát katonának. A legény azonban ott hagyta a katonaságot, hazajött, elvitte a feleségét a Mátrába, ott Keskeny Pista név alatt hires haramia lett. Egyszer aztán nyoma veszett. Ez a siroki románcz. Az igazság pedig az, hogy Pista az alföldön bujdosott és szorgalmaskodott a feleségével, mig kis leányuk, Marczel itthon nevekedett a nagyapánál, a furfangos Szomoró Pista erdőkerülőnél. A darab azzal kezdődik, hogy Csutka Pistáék haza jönnek a lányokat látni. Marczel (Blaháné) bajban van épen. Egy léhütő legényhez akarják kényszeriteni, holott szive máshoz vonzódik, Garabó Miska kondáslegényhez (Vidor). Marczel az oltárnál faképnél hagyta a vőlegényt, a miért a fölháborodott palóczok le akarják nyirni a haját, hogy pellengérre állitsák. Meg is tennék, de jókor lép közbe a falu ifju földbirtokosa, a fiatal Karancsalji gróf, a ki a leányt kézen fogva kivezeti a dühöngő tömegből, hogy kastélyában menedéket adjon neki. Nosza megindul a mende-monda. Az egyik az, hogy Marczel a fiatal gróf szeretője lett, a másik pedig már régebb keletü s ez az, hogy Marczel tulajdonkép az öreg Karancsalji gróf leánya. Miska kondás ezen annyira elkeseredik, hogy katonának viteti magát s bár a sorshuzáson kimenekül, mégis benn akar maradni. Marczel hasztalan könyörög az uriszék előtt neki, hogy ne tegye ezt a bolondot, Miska azt feleli, hogy neki mindegy, a «kontesz» ugy sem lehet az övé. Végre Marczel végső kétségbeesésében bevallja, hogy az ő szülei élnek és ha kell, azonnal tanuskodnak mellette, hogy ő nem a gróf leánya. Ezzel azonban apját dönti veszélybe, kinek neve még egyre rettegett a vidéken. Egy ezred katona szállja meg a Mátrát. A harmadik felvonásban üldözik Pistát, ki már fölakarja jelenteni magát. Szerencsére megérkezik az öreg Karancsalji gróf, kinek lelkiismeretét ugyis nagyon nyomja a Pista sorsa. Marczel a végszükségben a grófhoz fordul segélyért, a ki nagyon megörvend annak, hogy egykori áldozata még él, és Pistának — kinek lelkét csak a dezentorság terheli — azonnal kegyelmet eszközöl ki, lévén az ezred parancsnoka régi barátja. Marczel Garabó Miskáé lesz, Pista pedig boldogan élhet tovább szülőföldjén. Ez a mese kevésbbé drámailag, mint tarkán van feldolgozva, s a magyaros vonások, a szép nyelv nem maradnak hatás nélkül. A szöveg elevenitéséhez eredeti dalok járulnak. Egy részét Dankó Pista népzenész szerzette, más részöket Huber Gyula zalamegyei káplán. A dalok egyszerüek, de magyarosak. Az előadás lelke — szintén fölöslegesnek mondani — Blaháné (Marczel) volt; hódított játékával és dalával. Németh (Szomoró) vén palócza jellemzetes és jó humorú alakítás. A bujdosó Pista szerepében a népszinház új énekese, Kiss Mihály mutatta be kellemes bariton hangját. Hatásos szerepe van Szirmainak, a ki egy negyvenes évekbeli divat szerint öltözött festőt adott, ki Mátra-alján palócz tipusokat gyüjt. Vidor néhány dallal szintén tapsokat aratott, Szabó és Tollagi czigányok képében hoztak kitünő perczeket a szinpadra, mig Kassai egy régi modi bakakáplárral kaczagtatta meg a házat. A kisebb szerepek is jól voltak betöltve. A karok is ügyesen mozogtak a népies és katonai jelenetekben. A szerzőt és a szereplőket a fölvonás végén többször kitapsolták.

Tordai Grail Erzsi szavalati estélye szépszámu közönséget gyüjtött a redoute kis termébe e hó 19-én. Jó példával járt elől gr. Csáky közoktatásügyi miniszter, a ki egész családjával megjelent erre a nemcsak művészi, de nemzeti szempontból is érdekes estélyre. S a kik eljöttek, nem is bánták meg, mert igazi műélvezetben részesültek.

Tordai kisasszony már bájos megjelenésével is meghódította a közönséget, mikor pedig kellemesen csengő hangján megszólalt, — előadván, hogy most midőn először van alkalma a magyar közönség előtt megjelenni, hadd tudassa a közönséggel, mielőtt még szavalni kezdene, azt az örömhirt, hogy magyar szép irodalmunk Németországban is mindenütt nagy hatást keltett, — akkor a közönség feszült figyelemmel leste, hogy ennek a hangnak kellemes zenéjét Arany és Petőfi verseinek rytmusára szedve, hallhassa. Mert azt is előre bocsátotta a kisasszony, hogy bár tulajdonképen czélja bemutatni a közönségnek, hogy miként ismerteti ő a magyar verseket Németországban németül, nem állhat ellent annak a vágynak sem, hogy magyar közönség előtt magyarul szavaljon. S kezdte mindjárt magyarul Petőfi «Szülőföldemen» czimü költeményével, melynek előadásában még kissé küzdött az elfogultsággal. De már az utána következő német darabokba («Itt van az ősz» Petőfitől, s «A magyar zene» Szász Károlytól) belemelegedett, s mikor újra magyarra került a sor («Ágota kisasszony» Kiss Józseftől) ezt már teljesen elfogulatlanul, eleven szinezéssel, és meleg érzéssel adta elő. Következtek ezután vegyesen, németül és magyarul előadott költemények. A mi közönségünkre természetesen a magyar szavalat tett nagyobb hatást, s kivált a «Heten vagyunk» kis leányának kedves naiv hangja, a műsoron kivül ráadásul adott kedves Beranger-dal (Si j'etais petit oiseau) «Volnék kis madár» érzéstetjes bensősége — mindkettő Szász Károly fordításában — s a «Madárhangok» Vörösmarty szép költeményének szingazdag költői nyelve találkoztak nagy tetszéssel a kisasszony előadásában. De bebizonyította azt is, hogy a német szó is szépen foly ajkairól, s a mi még fokozta érdemét: a magyar versek közül az általa fordítottak, Melas, Steinackker, Neugebauer fordításánál határozottan jobban sikerültek, különöeen az Arany Fülemüléjét s Vörösmarty Madárhangjait oly hiven és oly költői nyelven fordította németre, hogy evvel is méltán meglepte a hazai közönséget, s bebizonyította, hogy nála hivatottabb tolmácsa a magyar irodalomnak a külföldön már nem is lehet. Koronázza is mindenütt siker, szép és nemes vállalkozását.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A magyar tud. akadémia nov. 16-iki ülésén dr. *Than* Károly elnökölt és szaktudományi előadások voltak napirendon.

Dr. *Schmidt* Sándor, jó tollu fiatal természettudósunk mint levelező tag, székfoglaló értekezést olvasott föl, melyben a «Pyroxén-csoport» egyes ásványainak pontosabb ismeretéhez szolgáltatott adatokat, megvizsgálván hat különböző termőhelyről származó diopsidot, valamint azokat az angis-kristályokat is tanulmányozta, melyek az aranyi hegy (Hunyadmegye) közelében találhatók. A tetszéssel fogadott székfoglaló után *Heller* A. mutatta be *Fényi* Gyula értekezését a Haynald-obszervatóriumban 1887-ben tett protuberanczia érvelések általános eredményeiről.

A természettudományi társulat nov. 18-iki szakülésén három értekezést olvastak fel. Dr *Kövesligethy* Radó a «három test problemájáról» értekezett; dr. *Lichtenberg* Kornél a «szines hallás,» dr. *Onódi* Adolf pedig a «szines szaglás» fiziológiai tüneményét magyarázták, vagyis azt, hogy bizonyos hangok és szagok olyanforma érzést keltenek az emberben, mint bizonyos szinek. *A választmányi ülésen* bemutatták Pungur Gyulának megbizásból készült monografiáját a magyarországi tücsökfélékről s bejelenték az új tagokat, a kikkel a létszám 7546-ra nőtt.

A földrajzi társaság e hó 11-iki ülésén három felolvasó szólott a Balatonról s egy Afrikáról.

Borbás Vincze dr. a Balaton egyik képzelt szörnyetegéről, a *hinár* nevü növényről tartott előadást. A hinár, melyet már a század elején is láttak a Balatonban. az ott élő apró állatkák fészke és egyszersmind tápláléka. Egészben véve a felolvasó inkább szükségesnek, mint kártékonynak tartja e növényt, mert kiirtása, — a mi egészben amugy is alig lehetséges, — megzavarná a tó állatainak életét. Ezután *Daday* Jenő dr. jelentést tett a Balaton mikroszkopos állatvilágát illető tanulmányairól. Ismertette a Balaton-bizottság megbizásából tett kirándulást. Ugyanezt tette *Istvánffy* dr., a ki a Balaton kryptogam növényzet nek megvizsgálásáról számolt be. — Ezenkivül még egy felolvasás volt: a *György* Aladáré. «Egy afrikai magyar utazó» czim alatt a szilágymegyei származásu *Zilahy Kiss* Lajosról emlékezett meg, a ki 16 év óta tartózkodik Afrika különböző részeiben. Most mint egy czukorgyáros gazdasági segédje él ott.

A Mária-Dorothea-egyletnek e hó 15-ikén érdekes választmányi ülése volt gr. *Csáky* Albinné elnöklete alatt.

Először is *György* Aladár terjesztette elő jelentését az egylet vagyoni helyzetéről. A tavalyi bevétel 14 ezer forint, a kiadás 3½ ezer forint volt; a tanítónőket elhelyező intézet is 3½ száz forintot jövedelmezett. Közelébb 11 új alapító tag (köztük Császka György érsek és báró Vay Miklós), s 30 rendes tag lépett be. A vidéki fiók-egyletek is virágzásnak indulnak; a kolozsvári például 1613 forinttal rendelkezik és 600 műből álló könyvtára van; a fiumei szintén megkezdte működését s Brassóban, Pozsonyban most alakítnak szakosztályt. Aztán közérdekü inditvány került szőnyegre. A tanítónői szakosztály ugyanis György Aladárnak *a nő-orvosokról* tartott felolvasásának hatása alatt azt javasolta, hogy a közoktatásügyi miniszter figyelmét kérvényben hivják föl a *nőorvosok* intézményének meghonosítására. Vagyis, hogy a miniszter tegye meg a kezdeményező lépést arra, hogy nők nálunk is lehessenek orvosok. El is határozták, hogy a kérvényt beadják a miniszterhez.

MI UJSÁG?

A királyné Egyiptomban. Ő felsége Erzsébet királyné Korfu szigetéről Egyiptomba rándult át, a «Miramar» yachton, mely az alexandriai öbölben vetett horgonyt. Ő felsége a legszigorubb inkognitóban «Hohenembs grófné» név alatt utazott. Alexandriában a királyné többnyire gyalog kereste fel a város érdekes pontjait és kevés emberből álló kisérettel sétált az utczákon. Érdeklődését főleg az arab városrészek és a bazárok kötötték le, a hol több bevásárlást tett. Az Antonidisz-féle parkban is töltött nehány órát a királyné. Alexandriából *Kairóba* utazott, s valószinü, hogy Felső-Egyiptom több nevezetes helyét is meglátogatja.

József főherczeg a napokban meghivta *Strobl* Alajost Alcsuthra, hogy készítse el az ő és *Klotild* főherczegnő mellszobrait. A művész már több nap óta Alcsuthon van s szorgalmasan dolgozik művén. A főherczegi pár naponként ül a művésznek.

Nász az uralkodó családban. *Lujza* főherczegnő, Ferdinánd toskanai nagyherczeg leánya és *Frigyes Ágost* szász herczegnek (György szász trónörökös legidősb fia) menyasszonya, nov. 19-én irta alá ünnepélyesen lemondását a trónörökléshez való igényéről. A szertartás a király jelenlétében ment végbe, s a lemondási okiratot gr. Kálnoky külügyminiszter mint az uralkodóház minisztere olvasta fel. A magyar miniszterek közül gr. Szapáry, Szilágyi, Wekerle, b. Fejérváry és Szögyény voltak jelen. A lemondást a vőlegény és a szász követ is aláirták. *Albert* szász király nehány nap óta Bécsben időz, s este jelen volt a diszebéden, melyen uralkodónk a szász királyi házra, a szász király pedig a Habsburg-házra emelte poharát.

Tisztelgések a herczegprimásnál. *Vaszary* Kolos herczegprimás e hó 16-ikán letévén az érseki esküt ő felsége előtt, elfog'alta a budavári primási palotát, hol naponkint tisztelgő küldöttségek keresik föl.

E hó 17-én a *vöröskereszt egylet* küldöttségét fogadta, melyet gr. Csekonics Endre vezetett, s melyben az igazgatóság több női tagja is részt vett. Gróf Csekonics üdvözletére Vaszary Kolos melegen vála-

zenei értelmisége és előhaladása e dalárdával egykorú. Harmincz esztendeje ugyanis, hogy egy lelkes kis csapat összeült, tanácskozandó a fölött, miként lehetne olyan testületet alakítani, mely a városban élő zeneművészeket és tehetségesebb műkedvelőket egyesítené. Igy jött létre a «Pécsi dalárda,» melynek Bánffay Simon ügyvéd s most kir. közjegyző volt első elnöke s mely szervezkedven s alapszabályai hatósági megerősítést is nyervén, annak rendje-módja szerint zászlót is szerzett be, melynek fölszentelésénél Mailáth Györgyné szül. Prandau Stefánia bárónő volt a zászlóanya.

A dalárda már kezdetben is kitünő elemekből alakult, melyeknél a zenei előképzettség, sőt a komoly művészi erő sem volt ritkaság. S egyszer testületté alakulva, nemes becsvágygyal fogott hozzá az önképzéshez, s ezt oly sikerrel folytatta, hogy már az 1868-ban Debreczenben tartott országos dalárversenyen az első dijat ő nyerte el. És ettől kezdve állandóan hű maradt a «Pécsi dalárda» zászlajához a győzelem, mert nem fordult meg sehol oly helyen, hogy onnan győzelmi jellel ne tért volna meg. A Debreczenben nyert első dijra, egy pompás ezüst billikomra, következett 1872-ben Nagy-Váradon a hölgyek albuma, 1874-ben a kolozsvári dalárversenyen első dijképen nyert ezüst kupa, majd ismét Debreczenben 1882-ben egy ujabb ezüst serleg, s végül 1884-ben az ezüst koszorú, melyet az országos dalárszövetség, mint a «minta-dalárdai» első dijat itélt neki oda.

Említettük, hogy a pécsi dalárda nem csupán a hazában vívta ki az elsőséget az összes dalárdák között, hanem a külföldön is diadalmasan hordozta meg zászlaját. Igy 1883-ban körutat tett, melynek Grácz, Aussee, Ischl, Salzburg, München, Zürich, Luzern voltak állomásai, s hol mindenütt megzendült a magyar dal e dalárda ajkán, dicsőséget szerezve a magyar névnek, a magyar zenének.

Harmincz éves működése alatt a pécsi dalárda minden alkalmat megragadott, mely az ő hatáskörében a hazafias szellem előmozdítására, a műizlés fejlesztésére, emberbaráti és közmivelődési czélok istápolására kinálkozott. Ezért valóban kényeztetett gyermeke is volt Pécs városának, a mi leginkább kiderült a harmincz éves jubileum alkalmával nyilatkozó rendkivüli érdeklődésből, melyet a város közönsége az ő nagyhirű dalártestülete iránt tanusított.

A mi a «Pécsi dalárdá»-ra vonatkozó statisztikai adatokat illeti, elég legyen megemlítenünk, hogy eddigelé hét elnöke, tiz alelnöke, öt első és hat második karmestere, tizennégy első és tiz másodtitkára s öt pénztárnoka volt a tiszti karában. Alapító tagja volt 25, tiszteletbeli 38, a rendes működő tagok száma pedig 1862-től maig 284. — Ez idő szerint Aidinger János kir. tanácsos és polgármester az elnöke, karmestere pedig Hoffer Károly, a tüneményes hangú tenorista, ki már a legelső dalműszinházakhoz nyert kedvezőnél kedvezőbb meghivásokat, de a ki Pécset nem hagyja el s nem hagyja el a pécsi székesegyházat (melynél regens chori), és nem különösen az ő kedves dalárdáját, a mely nagy hirét főként az ő 29 éves vezetésének köszöni s a mely őt úgy félti, mint a szemefényét.

A pécsi dalárda tagja az, hogy az ország az ő társulatukat ismerte el elsőnek, s hogy ő a hazában az egyedüli «minta-dalárda,» egyáltalán nem kapatta el. A dalárda nem pihen meg eddig aratott babérjain, de folyton dolgozik, tanul, képezi és gyakorolja magát a kezdő buzgalmával, nemes ambiczióval s azzal a tudattal, hogy a sarkában a verseny s a lankadás más serényebbet találna juttatni elsőségre. Ezért szükséges dolgozni, ezért kell, hogy a már megnyert babérhalom tetején mindig friss koszorúk feküdjenek.

Dr. Ágh Timót.

A GYŐRI BENCZÉS GYMNÁZIUM.

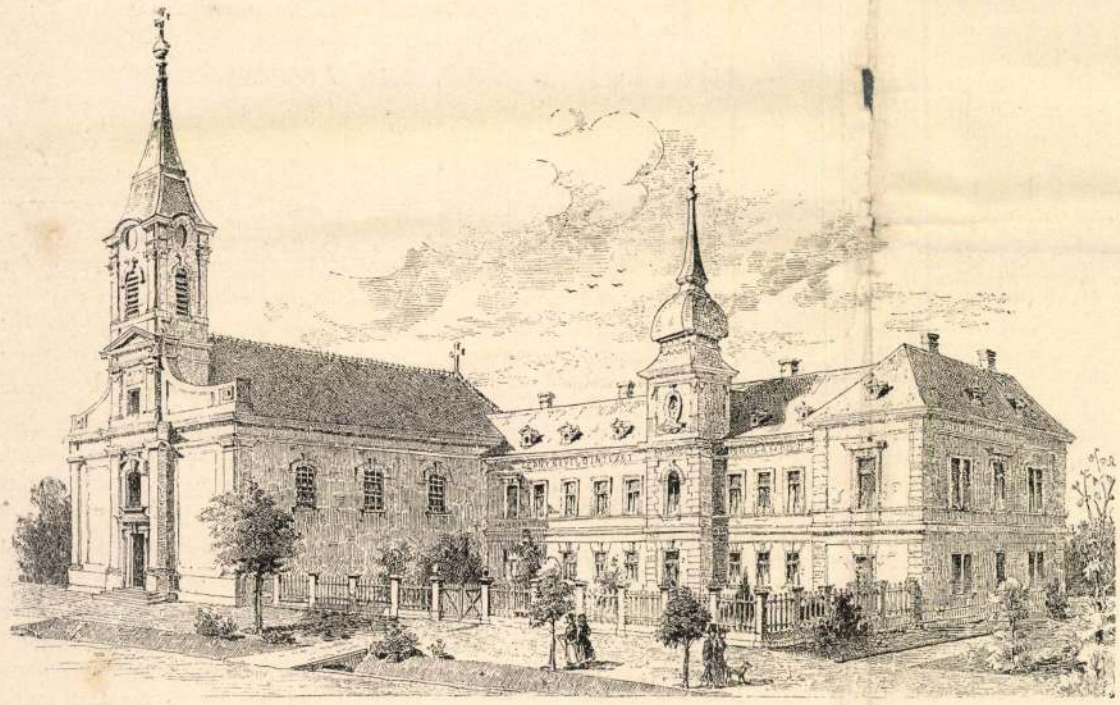

A GYŐRSZENTIVÁNI LEÁNYNEVELŐINTÉZET.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Szabolcska Mihálynak, a méltó feltünést keltett új lyrikusnak összegyüjtött költeményei megjelentek a debreczeni Csokonai-kör kiadásában. Az értékes kötettel bővebben kivánunk foglalkozni legközelebb; ezuttal csak megjelenéséről adunk hirt, bemutatva belőle lapunk mai számában három szép költeményt.

A tud. akadémia könyvkiadó-vállalata november hóban szokta szétküldeni egyszerre egy év illetményeit. Az 1891-iki sorozat is most került ki sajtó alól, összesen három mű, melyek eddig már a megrendelők kezében vannak.

Az új kiadványok közt veszi a közönség *Dante* magyar fordításának újabb részét «A *purgatórium*»-ot Szász Károly jeles fordításában, ki hosszu idők óta foglalkozik Dante nagy művének átültetésével és magyarázatával. Dante «Divina comoediájának» a második részét veszi most a magyar közönség oly fordításban, melyben e világirodalmi époszt zavartalanul élvezheti. A másik két mű: Ribbek Ottótól: A *római költészet története*, fordította Csiky Gergely; fölülvizsgálta Némethy Géza; két kötet. Paul Janettől «*A politikai tudomány története az erkölcstanhoz való viszonyában*,» fordította Lőrincz Béla; fölülvizsgálta Csiky Kálmán. A három kötetből álló munkának ez első kötete, a jövő évben jelenik meg a két hátralevő kötet. Az *1892-iki illetménybe* fognak tartozni még: *Heinrich* Gusztávtól «*A német klasszikus irodalom története*», egy kötet, *Schuchhardt* Károlytól «Schliemann ásatásai Troja, Mykenae és Ithakában», egy kötet, számos ábrával, képpel és műmelléklettel, fordítja Öreg János: fölülvizsgálja Hampel József. Minde munkák csak a pártoló tagok számára nyomatnak és külön-külön nem kaphatók. *Az évdij 5 frt*, tehát *mind a három évre összesen 15 frt*. Ez összeg három részletben fizethető le. Az első részlet lefizetése után az 1890. és 1891-diki illetményt egyszerre küldik meg. Minde munkák kötve is kaphatók. Egy-egy kötet kötésének ára 40 kr. A pártoló tagsági nyilatkozatok az akadémia főtitkári hivatalához intézendők, hol az 1890/2-iki illetményből mintegy kétszáz teljes példánynyal még rendelkeznek s e szerint az utólagosan jelentkező pártoló tagok kivánságának egyelőre még eleget tehetnek. Az eddig megjelent munkák ezek: *1890-iki illetmény*: Badics Ferencztől «Fáy András életrajza,» egy kötet; Barthélemy-Saint-Hilairetől «A filozofia viszonya a természettudományokhoz és a valláshoz, fordította Péterfy Jenő; egy kötet, Raumbaud Alfrédtől «Oroszország története,» fordította Laukó Albert, két kötet.

«Budapest régiségei.» A főváros által kiadott «*Budapest régiségei*» czimű vállalatból, mely a főváros területén talált műemlékek és történelmi nevezetességű helyek leirását foglalja magában, megjelent a harmadik kötet. A művet Gömöri *Havas* Sándor, a fővárosi régészeti szakbizottmány elnöke állította össze s jobbára Aquincumnak és környékének leirásával foglalkozik. A tartalom a következő:

Budapest múltja és a királyi várlak Ó-Budán. Irta Gömöri *Havas* Sándor. Aquincumi temetők, az 1881—1882. évi följegyzések alapján. Irta *Hampel* József. Az aquincumi amphitheatrum. Függelékül: két lakóház. Az 1890. és részben 1891-iki papföldi ásatások. Irta dr. *Kuzsinszky* Bálint. Aquincumnak római feliratai. Közli *Fröhlich* Róbert. A díszes kiállitásu, vaskos kötetet egy műmelléklet, három nagy s több késebb fametszetü kép és számos rajz ékesíti.

«Az osztrák-magyar monarchia irásban és képben» cimű népismertető vállalatból megjelent a 144. füzet, illetőleg «Magyarország» III. kötetének *ötödik* füzete, melyet egészen *Jókai* Mórnak «Budapesti élet» czimű dolgozata tölt meg.

Koszorús irónk szokott megragadó modorában tárja föl előttünk a *Svábhegy és a Zugliget*, a *Városliget*, a *Margit-sziget* s a Dunapart életjelenségeit, ismertetvén egyuttal a *közlakomákat* és *mulatságokat*, az *ájtatosságokat*, valamint a *társadalmi* és *politikai életet* is általában. A közlemény természetével járó sokféleséget, tarkaságot mesterileg kerekíti egységes egészszé, mindent bevonva irói tehetségének zománczával, hogy e rajzot olvasva, még az idegen is megszeresse szépen emelkedő s mindinkább nemzeti színt öltő szép fővárosunkat. A rendkivül vonzó olvasmányt tizenkét szép rajz diszíti, melyek közt külön is kiemeljük *Klotild* főherczegasszony hangulatos rajzát a «főherczegi lakról s a mellette levő romról a Margitszigeten». A többi képet *Feszty* Árpád, *Háry* Gyula, *Kimnach* László, *Rauscher* Lajos,

KAZINCZY PANNONHALMÁN.

A széphalmi mester rendkívüli hatásának nem utolsó tényezője volt az a simulékonyság s vallási türelemmel párosúlt fönkelt gondolkozás, melyek Kazinczy jellemében korán kifejlettek, egyéniségét szeretetreméltóvá tették s eszméit mintegy önként elfogadtatták azokkal is, a kik a még az akkor erősen álló vallási válaszfalakat ledönthetetlen bástyáknak nézték. Az irodalom emelése, a műveltség terjesztése s a hazafiság kultusza sokkal többet értek előtte, semhogy az egy czélra törekvés nagy munkájában számításba vehette volna a vallásküloönbséget, s Daykától elkezdve Guzmicsig a legkiválóbb magyar kath. papok és szerzetesek barátságát élvezte, eszméiket irányította és munkásságuknak tért hódított. Még mint fiatal író annyira el volt ragadtatva Lovasi Benedek Sz. Ferencz-rendi szerzetes szónoklatától, hogy protestáns barátait nem egyszer vezette be a templomba, a neki oly nagyon tetsző prédikációkat hallgatni. Mikor nősülni akart: jegyesének katholikus volta épen nem volt akadály előtte a házasságra nézve s leányait a legszigorúbb vallási formák közt nevelte. Egyik leányát maga kisérte el a templomba, hogy a bérmálás szentségét fölvegye s dicsekedett vele, hogy ő mennyi költészetet talál a kath. szertartásokban és énekekben. Gróf Eszterházy Károly egri püspöktől kezdve Rudnay primásig minden nagynevű püspökkel és érsekkel levelezésben volt s el nem titkolható örömmel beszélte el, ha a kath. egyház főméltóságaitól némi kitüntetésben részesült akár fogadások, akár valami ünnepélyes összejövetel vagy közlakoma alkalmával. Szívesen is fölkereste az irodalomban működő papokat és szerzeteseket, Baróti Szabót, Rájnist, Révait, Daykát, Pyrkert, Czuczort, Fabchichot, Guzmicsot, stb. és tapasztalatait jellemző vonásokkal örökítette meg leveleiben s úti rajzaiban, a melyeknek egyik legérdekesebb lapját épen Pannonhalmáról írt sorai teszik.

Kazinczy mióta Guzmics Izidorral megismerkedett: mindig élénken vágyódott a Bakony- és Vértes-hegyek, meg a Kárpátok övezte kis-magyar síkság déli hátterén emelkedő dombláncolat híres, nevezetes főmonostorát meglátogatni, a melynek történelmi multja a messze hajdankorba nyúlik vissza, egész az avarok koráig, mikor a főapátság helye a Szent-Mártonhegy nevet viselte s okleveleink később is «Mons sacer» néven emlegették. Nem érdektelen különben megjegyeznünk, hogy Pannonhalmát még a jelen század elején is Pannonhegyének nevezték, s Guzmics volt az, a ki a Kazinczy iránti tiszteletből a mester lakhelyének, Széphalomnak mintájára kezdte először a megszokott nevet a *Pannonhalma* névvel fölcserélni.

Kazinczy vágya csak halála évében, 1831-ben teljesült, mikor Pesten tartózkodott egy ideig s innen rándult el Győrbe és Pannonhalmára. Az akkori főapát, Kovács Tamás kifejezte abbeli kívánságát Guzmics előtt, hogy sokért nem adná, ha Kazinczyt vendégül fogadhatná azon a helyen, melyet az Árpád-házbeli szent királyok is meglátogattak, s hol annyi emléke van a lezajlott századoknak s elviharzott nagy eseményeknek. Kazinczyt valóban nemcsak hű baráti szíve ösztönözte ez útra, hanem a főapátság gazdag ereklyéi és könyvtára s a monostor hires alapító-oklevelének láthatása is.

Április 7-én indult meg a széphalmi mester Győr felé, hogy innen aztán Pannonhalmára térjen. Győrben Maár Bonifácz lett kalauza s ennek a társaságában indult április 9-én Pannonhalma felé. Milyennek tünt föl Kazinczy előtt a főapátság székhelye: azt maga mondja el a következőkben.

«Pannonhalma, — irja Kazinczy, — mintegy királyi széken lebeg az alatta ellapult sík felett, hosszan elnyúlt szőlők végében. Szent-Márton a monostor hegye alatt fekszik, játékos gyümölcsöseivel. Mindenfelé látni nyomait az itt bölcsen és erővel munkáló kéznek. Csavargó út van nyitva a monostorhoz, kőoszlopú sztakétek és szelencze (orgonafa) sorok közt, végig a szőlővel elhintett hegyoldalon, s mindez a kormányt negyvenöt esztendő alatt, noha nem mindig, viselt Novák Krizosztom apátsága óta. Azóta épült a monostor szárnya is, és a fedelen már túlemelkedett torony, s ez négyszögekre faragott kövekből. Ennek alapja a földön hét öl, túl ezen a kereszt hegyéig huszonkettő lesz. Köve a tájnak, a monostornak vize nincs; s a kő ide Visegrád mellől hordatik.

«A monostor keleti szárnya alá fordulván be, professzor Maár úr mutatá a Guzmics ablakát — az első ablak a legfelső emeleten éjszak felé, az ebédlő kiugrása mellett — de Guzmics nem vala szobájában. Ellenben mások letekintettek, s ráismervén Maár úrra, s képzelvén, hogy ezzel a Guzmics barátja jő, hírt adának neki; s a barna haju kis barát rohant ősz haju kis barátját megölelni a grádicson. — A főapát már ebédjénél ült négy vendégeivel és némely szerzeteseivel. Őt ismertem volna itt elsőnek, ha széke és keresztje annak nem mutatták volna is. Arczán egész lelke.»

Alig hogy kipihente magát Kazinczy, Guzmicscsal együtt lement a kertbe, a mely «a monostor dombjának keleti felén kezdődik s a völgyig megyen». A természet nagyon kedvezett Kazinczy sétájának, mert, mint megjegyzi: «tavaszi lágy leblek fogták körül a violák illatjával, melyek kékellének a szilvás árnyéki közt». Az örök ifjú s eszményi lelkesülésű Kazinczy azt kivánta, hogy a monostor fái tartsák fenn nevének emlékezetét s vésőt vevén kezébe, szeretett barátainak s nejének kezdőbetűit egy-egy fára metszette. «Lemenénk — irja Kazinczy — a sűrű szakába és hogy félig téve ne legyen, a mit csinálunk, egy ailanthus kérgére a Guzmics betűjét, egy kanadai nyáréra az Endréét (Horváth Endréét, az Arpádias éneklőjeét), egy fekete nyáréra a Szemeréét, egy gledicsiára a magamét, egy rhusra S betűt, egy platánra egy mást metszettem fel, alávetvén a magaménak az esztendő számait is. — *Crescetis amores!* — mondám, elkészülve munkámmal. Klopstock nem tartá magános és öreg esztendeihez illetlennek egy-egy fát avatni a maga és az azok neveikre, a kiket szerete. Mely igen nem boldog, a ki mindig bölcs!»

Negyedfél napot töltött Kazinczy a kolostor falai között irással, rajzolással, beszélgetéssel és a pannonhalmi ritkaságok szemlélésével. Guzmics gyönyörrel hallgatta mestere beszédét, a «meleg, néha dévaj, de mindig tiszta szive kiömléseit» s büszkének érezte magát, hogy Kazinczyt barátjának mondhatá szerzetestársai előtt.

Április 15-éről ezeket irja Guzmics Szemerének: «Ő szobámba jött, s ebédig beszéddel tölténk az időt. Délután kettőtől ötig a 2387 napok (t. i. fogsága) rettenetes történeteit beszélé el maga szállásán előttem és Szeder előtt. Fül voltam egészen s szívem érzé a szenvedéseket, lelkem a nagyságot, melylyel ő szenvedni tuda és tűrni.»

Természetes, hogy a könyvtár leginkább megragadá Kazinczy figyelmét. Le is irta, milyennek találta azt, s mily hatást tett rá az egész. Hadd idézzük megint őt magát. «A bibliotheka palotája — irja Kazinczy — nagy és magas. Hosszsa tizenkét öl, szélessége hét, s ebből északra s délre egy-egy kabinet nyílik. A palotának karja van, s az húsz oszlopon áll, a két kabinet kar nélkül. A palota, mely a monostor északi szárnyát foglalja el, hármas ablaktól kap világítást nyugat felől, s a két kabinet felett három-három kisebből, s így épen nem sötét. Közel a hármas ablakhoz az ezzel általellenben megnyilt ajtón belépő maga előtt látja Szent Istvánt, az alapítót és Ferenczet, a feltámasztót* márványpolczozaton. István talárisban áll, oltári palástjában, koronás fővel; jobbjában az almás botot, baljában az adomány-levél tekercsét tartván: Ferencz lobogó huszár mentében, tarsolyos karddal; s a feltámasztás diplomája könyöke alól gördűl alá. Mind a két szobor a bécsi képelő-akadémia directorának, Klieber Józsefnek igen értelmesen gondolt, igen ügyesen dolgozott műve, s a Ferencz arcza idealizált, szépített,

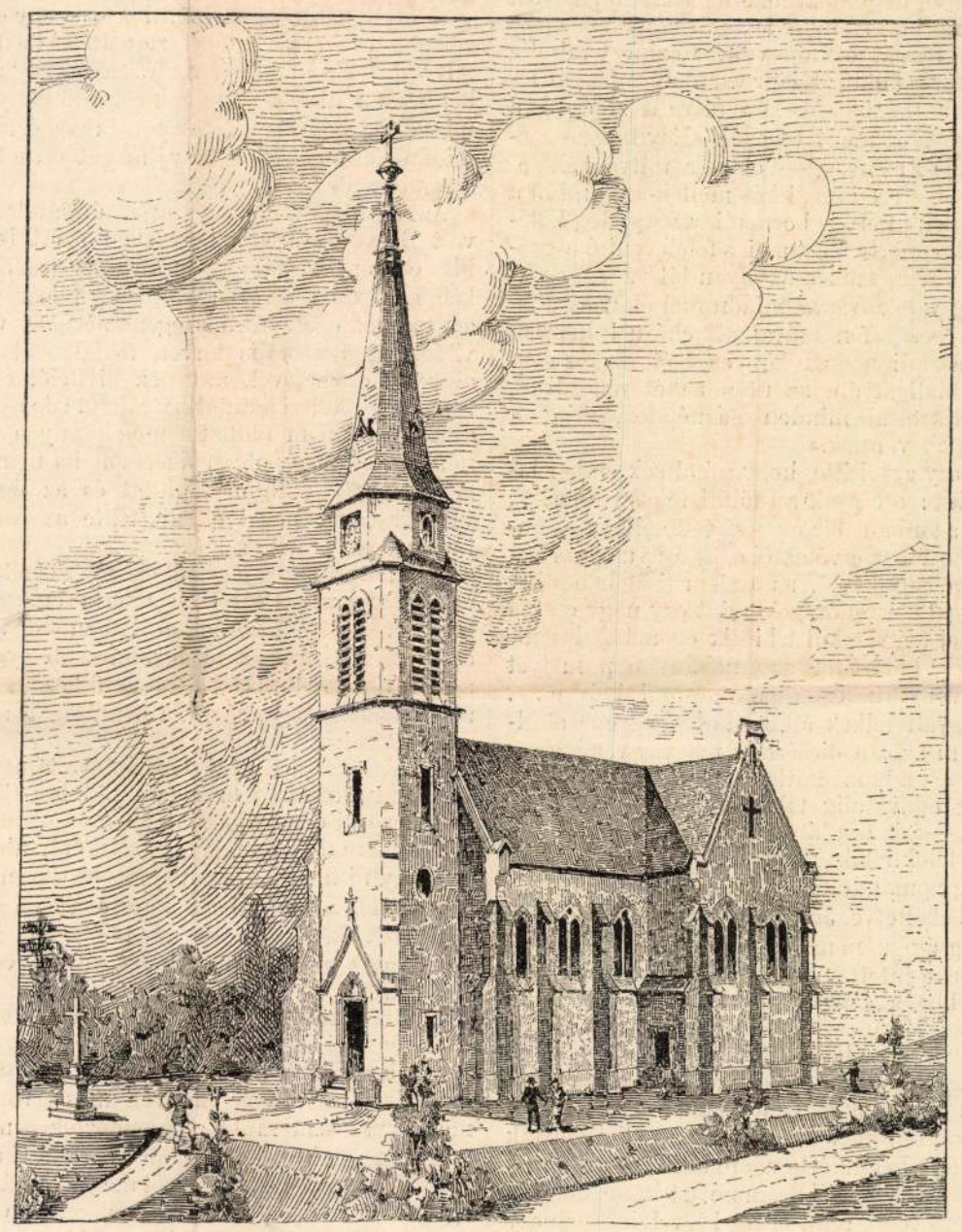

A RADAI TEMPLOM.

* T. i. József császár 1786 november 14-ikén kiadott rendeletéve,l a Sz. Benedek-rendet is eltörülte, s Ferencz császár 1802. április 25-ikén kelt okiratával újra visszaállította azt, mikor is — mint Vaszary Kolos irja — «Novák Krizosztom kinevezett főapátot és a még életben levő 32 Benedek-rendit Kollonich László kalocsai érsek, mint királyi biztos nagyszámú egyházi és világi főúr jelenlétében, nagy ünnepélylyel vezette be az ősi monostor jogaiba, birtokaiba, de egyúttal a rájok ruházott kötelmekbe.»

de hű, a hogyan plastikusnak kell, és még inkább, mint festőnek. Sokan az István arczában papot találnak inkább, mint királyt, s felejtik, hogy az nem hiba... A tiszteletünkre méltó s nagyon méltó szerzet, itt és leányházaiban, százezer kötet könyvnél többet bir. Mely szerencse, ha a gazdagság jók kezében áll! olyanok kezében, kik méltók, hogy gazdagok légyenek.»

Kriebel János fölkérte Kazinczyt, hogy az alapító-oklevél hasonmását szerezze meg, továbbá «a kisded templom rajzát profilban és a monostor képét.» «A mi kevés ügyességgel, — jegyzi meg e megbizatásra Kazinczy, — e részben bírok, örömmel teljesítém vala a hazájához még idegen földön is szentül hű férfi kivánságát, s a monostor képeit Guzmics és Szeder jelenlétében lerajzolám; de nem a kisded templomét, melyre több idő kivántatik, s még inkább nem a diploma facsimiléjét, melyhez nem is férhetni. Az tokban tartatik, üveg alatt és rámában, kiterítve ugyan, de azon görbülésekkel, melyeket a nyolczszázharmincz évű irhán a sokszori nedvesülés ejte, hogy nem lehetne átlátszó papirost teríteni rá, ha kivennék is az üveg alól.»

Mig a főapát otthon volt, Kazinczy mindig vele étkezett külön. Mikor azonban a főapát elutazott: a szerzetesek kérelmére Kazinczy is a közös ebédlőbe ment étkezni. «Egy hosszú asztal, — írja Kazinczy, — el vala töltve a Benedek fiaival, s ezen kívül két mellék-asztal, hol a növendékek ültek. A bornemissza vendég kötelességnek ismerte toastozni, s felelevenité a gazdákat. De nem szokva az olyan látásához, csaknem meg vala zavarva, midőn étel előtt és után az egész sereg fennszóval, sőt chórusi hangon mondá asztali hosszú könyörgését, olykor egyszerre elhallgatván, az után ismét rákezdvén. De rendtartásai minden háznépnek, minden társaságnak vannak.»

Kazinczy azt hitte, hogy a hol sok ember lakik együtt: ott gyakran fölüti fejét a viszály; barátja azonban bizonyossá tette, hogy «Pannonhalma ment e vétektől», itt a nyugalom kezet fog a munkával, az érdem tisztelete a hív barátsággal s a rendtagok mint egy nagy család gyermekei testvérekül tekintik egymást. Kazinczyra mély hatást tett az a nehány nap, melyet «ezen gyönyörü, ezen paradicsomi helyen... ezen angyali lelkek által lakott hegyen» eltöltött s nem győzte dicsérni a magyar vendégszeretetnek azt a hamisitatlan kifejezését, a milyennel még eddig alig találkozott. «Valljuk meg, barátom,— írja Kis Jánosnak a látogatás után,— hogy itt lélek lakik. Én ugyan Szent Istvánnal, kit eddig nem tudtam soha szeretni, egészen meg vagyok békéltetve. Jó ember kezében jó portéka a gazdagság, s nem az adó vétke, midőn az rossz kézbe jutott.» Hiába is hivták őt a közeli helységekbe, a rend fürdőhelyere, Pázmándra s máshova: Kazinczy azt felelte röviden, hogy Pannonhalmán éli örömeit, míg ideje engedi. S hogy fenmaradjon emléke az ő látogatásának s annak az örömnek és jóságnak, a melylyel a főapát s a rendtagok mindnyájan elhalmozták őt: mihelyt Pestre ért, azonnal leírta úti élményeit, s e dolgozatáról Szemere azt itélte, hogy az még sikerültebb, mint erdélyi levelei. Kazinczy szerénykedve mondá, hogy tollának minden érdeme a meleg ömledezés, és hol írhatna ő melegebben, mint mikor Pannonhalmáról szól, a hol oly felejthetetlen napokat töltött.

Valóban azok után, a mit Guzmicsról s más rendtagokról följegyzett, mindegyikre ráillett az a véleménye, melyet Czuczorról mondott egyik útitársának: «L'habit est noir, mais l'ame est blanche.» (Ruhája ugyan fekete, de lelke tiszta fehér.)

VÁCZY JÁNOS.

A RADAI TEMPLOM.

Vaszary Kolos volt pannonhalmi főapát alkotásainak egyike, melyet főapátsága alatt létesített, a radai templom. E templom a zalavári apátságnak a magyarországi főapátság alá való bekebelezésének emlékére, valamint Nagy- és Kis-Rada két ikerközség vallásos buzgalmának emelésére létesült hirdetve egyúttal a főapát nemeslelkü gondolkodását.

Az épitmény, kizárólag hazai erők közreműködése mellett, Czigler Győző műegyetemi tanár tervei alapján, közel 30,000 frt költségen emeltetett.

A templom ez idő szerint, kivéve a belső felszerelést, teljesen kész; az oltárok és festészeti részek pedig jövő évi május hó végéig be lesznek fejezve, úgy, hogy akkor az épület rendeltetésének át lesz adható.

VASZARY KOLOS BALATON-FÜREDEN.

Hosszú idő óta évről-évre megjelent a Balatonpart e kellemes helyén Vaszary Kolos. Akkor is, midőn a győri gimnázium igazgatója volt, később is, mint már főapát. Az volt az ő nyári rezidenciája, a honnan csak néhány napra szokott elrándulni Zala-Apátiba, mely szintén apátság s a pannonhalmi Szent-Benedek-rend tulajdona. Látogatása annál jelentősebb volt Füredre nézve, mert az előbbi főapát, Kruesz Krizosztom nem igen törődött vele, mintha nem érezte volna jól magát az ő fenhatósága alá tartozó, de tényleg a tihanyi apátság birtokát képező fürdőn.

Ez az apátság sokat tett ugyan e fürdőintézetért, de egyszerre megállott, épen akkor, midőn a külföldi s az új hazai fürdők versenye fokozottabb tevékenységet, korszerü átalakitást követelt volna. Ennek következtében mindig sürübben ismétlődtek a panaszok a fürdő hanyatlása miatt, s úgyszólván, tetőpontjukat érték el, midőn Vaszary Kolos, az új főapát vette kezébe a rend ügyeinek vezetését.

Az új főapát nagy barátja, állhatatos hive volt Balaton-Fürednek, részben azért is, mert hisz e gyönyörü táj egy darabka az ő szülővidékéből. Tisztában volt azzal, hogy tőle nagy feladatot, az egész fürdő regenerációját várja a világ. Csináltatott is tervet, foglalkozott az átalakítás eszméjével, melynek kivitelét egy-egy fölmerülő bérleti ajánlat hátráltatá: de az átalakítás művét nem oldhatta meg könnyen s talán nem is oldja meg olyan sikeresen, ha nem lakozik benne oly finom tapintat és az ügyesség udvariassága, melylyel kikerülte az esetleges jogsérelemnek még a látszatát is.

Mindenekelőtt saját rendelkezésére kellett hatalmat nyernie s ezt nem akarta erőszakosan megszerezni néhai Simon Zsigmond tihanyi apáttól, a ki iránt a legfigyelmesebb gyöngédséggel viseltetett. De midőn az ő kezébe került a rendelkezés joga, azonnal hozzáfogott a fürdő megifjításához.

A «Vasárnapi Ujság» harmadéve kimerítően, képek kiséretében irta meg a Balaton-Füreden keletkező új élet beköszöntőjét. Akkor, midőn a tönkrement balatoni gőzhajózási társulat helyén egy új társulat alakult, mely egészen új hajót épitett, a ma «Baross» nevet viselő gőzöst, melyhez azóta már két más gőzhajó is társult, mint világos példái a ténynyé vált új életnek.

Ez átalakitásban, a mi Balaton-Füredet illeti, Vaszary Kolosnak oroszlán része van. Füred fölvirult sétányai megszaporodtak, kapott olyan úszóházat, a milyen alig van más tavon, felül meg egyik sem múlja; berendezték a modern kényelem eszközeivel, villamos vezetékkel, vizvezetékkel s más egyébbel, sőt még világítással is, egyelőre csak petróleum-lámpákkal. De ezeket remélhetőleg nemsokára villamos lángok váltják föl, akár marad meg a fürdő a rend kezén, akár megy át a részvénytársaság birtokába, mely tudtunk szerint komoly alkuban áll s nem lehetetlen, hogy megvásárolja ezt a hires fürdőt, hogy régi nevét még jobban növelje s valóban az elsőrangu világfürdők közé emelje.

A főapát, a ki ma már Magyarország herczegprimása, épen most az őszszel kezdeté meg nyaralójának épitését. Ez azt mutatja, hogy állandó vendége marad ezután is Balaton-Fürednek, melytől nem örömest válna meg. A Balaton az ő élete. A Balaton hullámai csakugyan azt tették vele, a mit a költő mondott, a kinek igéje a fürdőház homlokzatára van irva:

«Lelked szép erejét a sors hullámai edzik,
E tó testednek nyujt vidor életerőt!»

Eddig a nagyvendéglő pár szobájában volt egyszerü lakása. Ott fogadta vendégeit, a kik mindig nagy számmal tisztelegtek nála, mert Vaszary Kolos egyike a legkellemesebb társalgóknak, a ki mindenkivel szemben egyaránt barátságos, mindenkinek szakmájához és köréhez mérten megtalálja a tárgyat, melyről érdekes beszélgetést folytathat, úgy hogy az ő körében töltött perczek emléke mindig élvezetes.

A látogatást régi hű embere, előbb szolgája, most komornyikja, Gyuri jelenti be.

Ez a legeredetibb alak környezetében. Van benne valami a régi huszárok kedélyességéből, mely sokat enged magának, de azért nem alkalmatlan, inkább a naivság sokat akarása és a gazdájára való büszkeségből eredő önérzet nyilatkozik benne. Úgy vigyáz méltóságos urára, mint a hű dajka a gyermekre. Ő viszi utána köpönyegét, ha megérzi, hogy hűs lesz neki az ájer. O figyelmezteti az étkezés pontosságára, ha netalán megfeledkeznék róla. Még azt is megtette, hogy nem engedé magát esti sétára csalogatni, akármilyen szép volt a holdvilágos est, ábrándos a Balaton; mert hát neki vigyáznia kell az urára.

Vaszary Kolos, ha reggel elvégzé miséjét, hivatalos levelezéseit intézte el titkárával. Dolga mindig akadt; a tevékenység biztató szellemét nem hagyta otthon Pannonhalmán, üdülő helyére is elhozta. Tiz-tizenegy óra felé rendesen fürödni ment. Nem sokáig maradt a fürdőben, de mindig kiuszott a nyilt vizre. Jelenleg az egyedüli maradványa annak a sportolásnak, melylyel ifju korában testét edzé; mert sok szellemi fáradozása, főleg gyermekkorában, nem engedte nagy erőre jutni. De most épen nem beteges, csak óvatos. Ez okból vigyáz oly nagyon magára, tart szigorú pontosságot és mértékletességet az étkezésben, kerüli a dohányfüstöt és a légvonatot. Mindig külön étkezett, ha nem volt meghivott vendége; ilyenkor is, a mint tehette, a fekete kávét követő szivarra gyujtásnál szép csöndesen elosont.

Délután gyakran kocsizott ki Tihanyba vagy a környékre, titkárja kiséretében. Ha nem kocsizott ki, akkor sétálni ment, rendesen a felső parkba. A parti sétatérre esténkint nem szokott lejárni. Nem kivánta a sokadalmat, a zeneszóra összegyült nagy közönséget, melynek körében sétája egyenesen teherré s nem üdüléssé vált volna, mert azt meg nem állotta volna, hogy minden ismerősével szóba ne álljon, ha az közelébe ér.

Néhány éve, megelőzőleg a nagy füredi épitkezéseket, Pannonhalmán, a hol az ő elnöklete alatt a balatoni gőzhajózás ügyében üléseztünk, és az ő szives vendéglátását élveztük, megemlitették azt a tervet, hogy a tihanyi hegynek Füred felé néző részét, mely most a község tulajdona, jó lenne becserélni s oda befásitott útat csinálni fürdőhelytől egészen a templomig. Ez lenne a világ egyik legremekebb korzója. Tiz kilométer hosszú műút, folyton a Balaton mellett; a tihanyi hegyoldalban pedig nyaralók sora. Vaszary Kolos rögtön hozzájárult a tervhez. Kész volt felhivni a tihanyi apátot, hogy cserélje be az értéktelen községi legelőt (befásitás esetén a legszebb hegyfalak egyikét) jobb apátsági földekkel. Az alku azonban még nincs meg. Talán a megboldogult apát nem birt megegyezésre jutni a meglehetős nyakas községgel. Tihany azonban, Molnár János örvényesi körjegyző vezetése alatt, megkezdé a kopár oldal befásitását.

Ez az első lépés a nagyszabású terv megvalósitására. És e gyönyörü út lenne Vaszary Kolus munkájának igazi koronája. Valahányszor végig robogna rajta kocsija, a terraszos parkok lombjaiból kikandikáló nyaralók között találkoznék az ő bőkezűségéből újjáalkotott tihanyi templomhor sietö fogatokkal: boldog megelégedés tölthetné el szivét. A természetnek az a gyöngye, mely nélküle talán elpusztult volna avultan, korhadtan: Balaton-Füred jövendő tündérkertjeivel, nyári palotáival megvalósitaná azt a képet, melyről annyiszor ábrándoztak azok; a kik csodálva látták az olaszországi tavaknál, mit tehet az emberi ész és emberi akarat, ha kezet fog a természettel, és csodálkozva boszankodtak azon, hogy mennyire magára hagyták itt azelőtt az emberek a természetet.

SZIKLAY JÁNOS.

AZ ÚJ HERCZEGPRIMÁS ÜDVÖZLÉSE.

Vaszary Kolos herczegprimást mindjárt kinevezte tése napján számosan üdvözölték s azóta halom számra érkeznek hozzá a gratuláló iratok, levelek és táviratok az ország minden részéből, a társadalom minden rétegéből rang és valláskülönbség nélkül.

Szapáry Gyula gróf miniszterelnök Budapestről a következő táviratot külte: «Fogadja méltóságod Magyarország herczegprimásává történt kineveztetéséhez legőszintébb szerencsekivánataimat.»

A BELÜGYMINISZTER A VÁGVÖLGYI ÁRVIZ SZINHELYÉN.

A meglevő adatok szerint ebben a században csak az 1813-iki árvíz volt nagyobb az ideinél, mely oly roppant pusztitást hozott a kies Vágvölgyére.

Pedig az utóbbi évtizedekben nagyon sok történt a Vág folyó szabályozására s nem várta volna senki sem, hogy a különben rakonczátlan folyó, épen a nyár közepén úgy elöntse az egész termékeny völgyet, hogy az 36 órán át valóságos tenger legyen.

A rombolás, melyet a Vág folyó véghez vitt különösen azért volt oly rendkivül nagy, mert az ár hirtelen szökött fel oly magasra, hogy nemcsak a partokat, hanem a különböző védműveket és gátakat is átléphette.

Az egész nagy szerencsétlenségben még az volt a szerencse, hogy a hol falvakat ért a vizár, mint pl. Negyednél, a vetésekben nem okozott nagyobb kárt; és megfordítva, a hol a vetéseket lepte el, ott a falvak maradtak menten, mint pl. Farkasd és Trencsénmegye számos községe.

Hieronymi belügyminiszter, a mint kellő értesitést vett a csapás rendkivüliségéről, nagy elfoglaltsága mellett is, időt szakitott magának arra, hogy az elárasztott vidéket személyesen megtekintse és maga intézkedjék a legsürgősebb

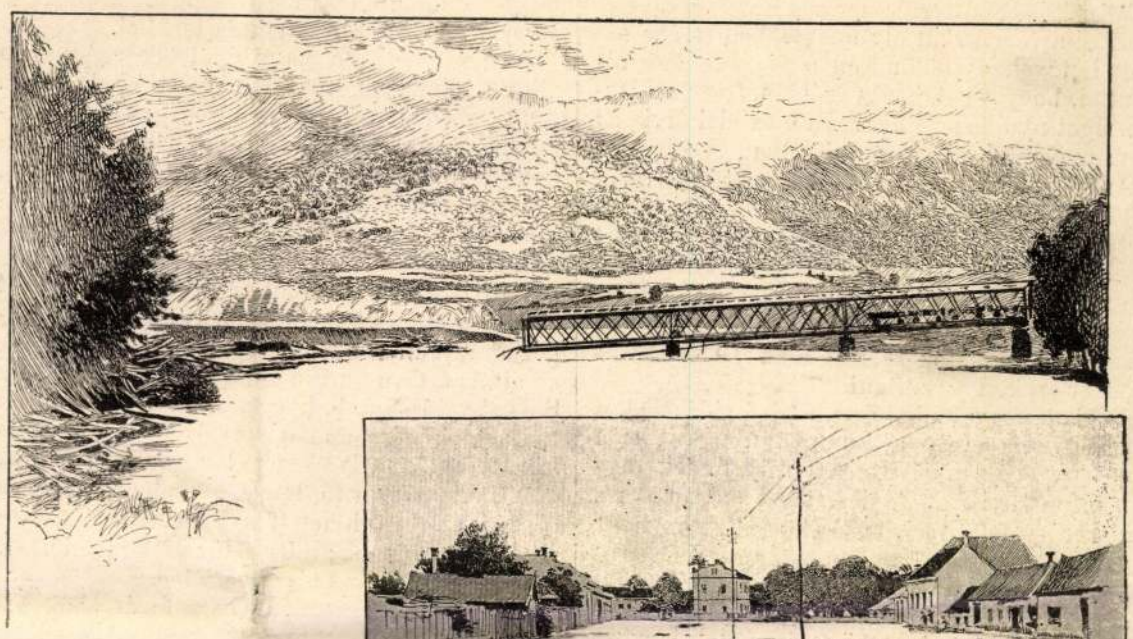

A KASSA-ODERBERGI VASUT ZSOLNAI HIDJA A VÁGON.

Cserna Károly rajza.

EGY ÁRVIZ ÁLTAL ELÖNTÖTT UTCZA TRENCSÉNBEN.

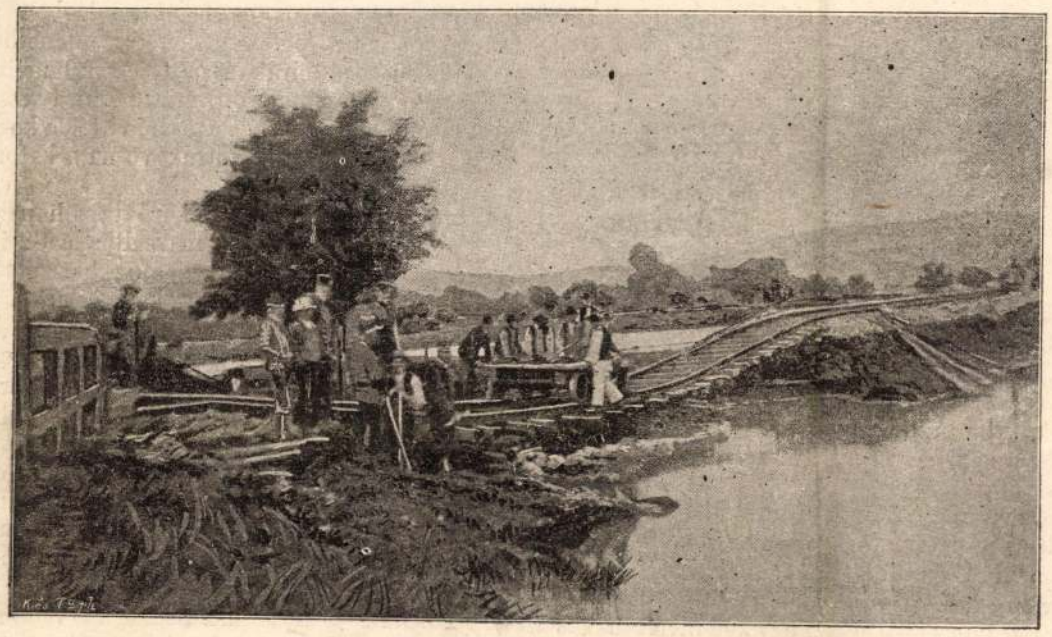

A VASUTI TÖLTÉS ÁTSZAKADÁSA TRENCSÉN KÖZELÉBEN. Dr. Pattantyus Á. fényképe.

teendőkben. Az ő megjelenése, tanácsai s különösen a szabályozási, partvédelmi munkálatokra vonatkozó utasitásai és figyelmeztetései valóban rendkivül jótékony hatásuak voltak, a mit a hálás közönség, Nyitramegye déli részében az erőtől duzzadó magyar munkásnép s a felső vidéken a jó tót lakosság megindító hálálkodással fogadott. A lapok tudósitásai oly részletes leirását nyujtották már a rombolásnak, hogy felesleges lenne erre bővebben kiterjeszkedni. Néhány megjegyzés azonban talán nem lesz felesleges.

Igy első sorban nem lehet eléggé hangoztatni, hogy a Vág oly nagy és fontos folyó, hogy annak országos szabályozása immár a sürgős teendők közé sorolandó, a mely tekintetben különben a kormány tett is hathatós kezdeményező lépéseket. Az alsó szakaszban okvetlenül meg kell csinálni még néhány átmetszést, hogy gyorsabb lefolyású legyen; azonkivül a Vágnak sokkal nagyobb árterületet kell alakitani, a mi már azért is előnyös lenne, mert ez által a belső terület oly értékessé válnék, mint p. o. a Po

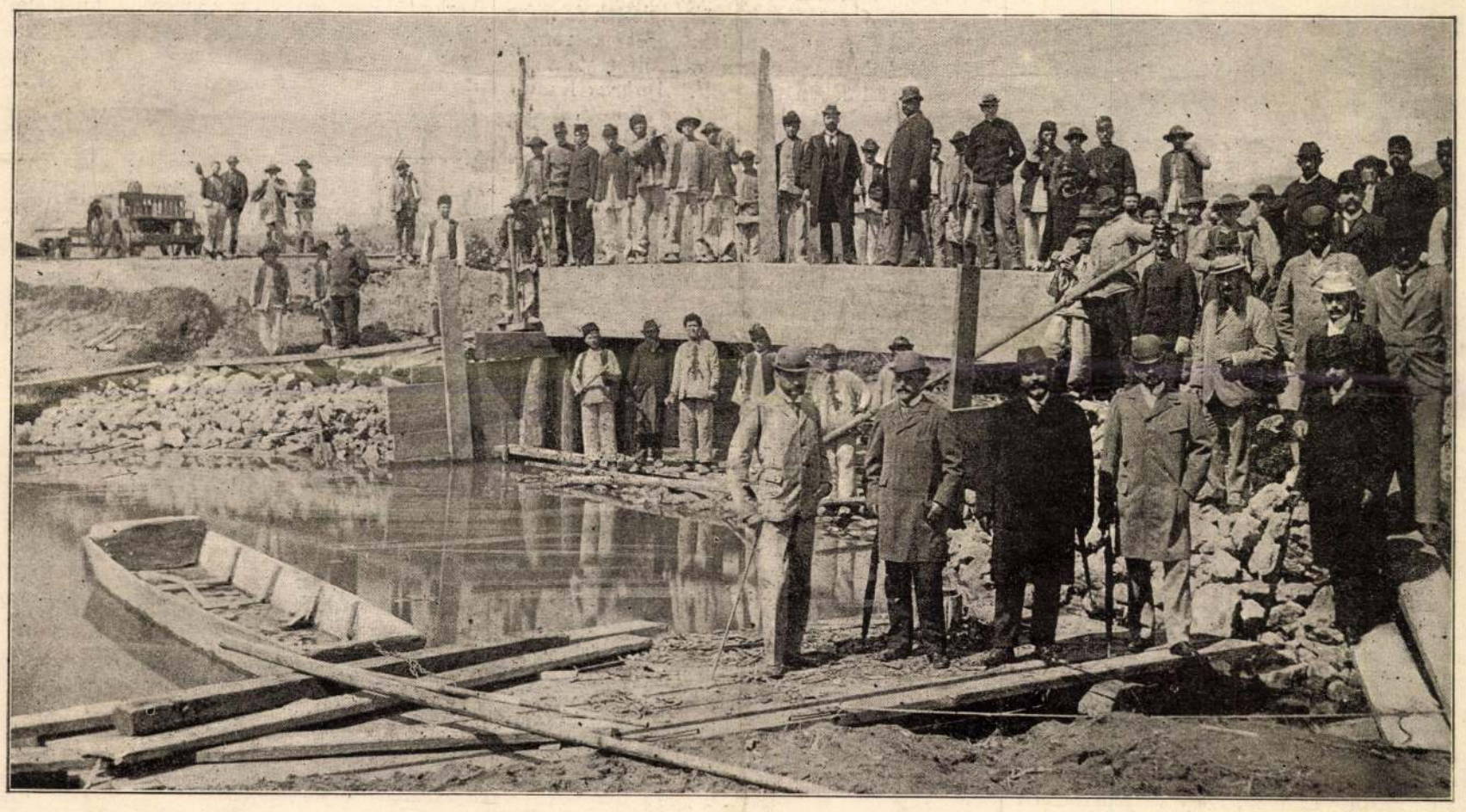

HIERONYMI BELÜGYMINISZTER A TRENCSÉN ÉS ISTEBNIK KÖZÖTTI VASUTI HIDNÁL. Futtaky Gyula fényképe.

A VÁGVÖLGYI ÁRVÍZ.

folyónak belső árterülete. Ezen kivül ki kellene építeni a védgátakat oly méretekben és oly sekély lejtővel, és különösen a víz felé ötös rézsúttal, hogy a gátak, úgy szólván, feltétlen biztonságot nyujtsanak akárminő, az idei árviznél nem magasabb vízmennyiség ellen.

Az árterületen belül levő földek azért érnek majd sokat, mert egyrészt a kiáradt Vág értékes iszapot hordana rájuk és folyton emelné a területet és másodszor, mert az eddigi tapasztalatok szerint rendesen csak korán tavaszszal van áradás, ez is átlag minden 5-ik évben; a zöld ár pedig az eddigi tapasztalatok szerint csak 10 évenként egyszer szokott pusztítani.

Sokkal nagyobb baj érte a felső vidékeket, a hol úgyis csekély a humus-réteg; és itt a víz vagy egészen elvitte a termő földet, vagy óriási mennyiségű kavicsréteget hordott rá. Érdekes és feltünő jelenség különben az, hogy a vetések mind tönkre mentek, s csakis a czukorrépa birta ki az árvizet. Az ép most kaszált szénát elhordta a víz, a sarjú azonban remélhetőleg nagy részben ki fogja pótolni ezt a veszteséget.

A vágvölgyi vasúti testnek több részét a szó legszorosabb értelmében elseperte az árviz. A kár ezúttal mintegy 800 ezer frtra rúg; még nagyobb azonban a forgalom megszünéséből származó kár, a mi 1.400,000 frtra tehető.

A Vág zsolnai hidja, nevezetesen az alsó, — mert a kassa-oderbergi vasutnak ott két hidja van a Vágon, — gyönyörü szerkezetü áthidalás, melyet vasutépités terén oly hires Müller Frigyes tervezett; most kiderült, róla hogy a kivitelen sok hibát követtek el. A pillérek alapozása másfél méterre történt, pedig legalább 3 m.-nyi alapozásra szükség. A balparti hidfő pedig oly rosszúl volt elhelyezve és oly gyengén alapozva, hogy a viz 60 méternyi vasúttesttel együtt elvitte. Szerencse, hogy a vasszerkezet oly kitünő volt, hogy nem zuhant a Vágba.

Egyik képünkön látható e hid. A pillérek és a hid lesülyedése után az egyik végén vonat áll ellensulyúl, hogy a lecsüngő rész vizbe esését megakadályozza. A másik kép a Trencsén melletti nagy hidat mutatja, a melyet valóságos tenger vesz körül. A harmadik kép a vasuti testnek elsüppedését, s rajta a műszaki katonákat tünteti föl. Ez a kép dr. Pattantyus úrnak sikerült fényképfelvétele után készült. Egy másik képünk azt a vasúti szakadást mutatja, mely Trencsén és Isztebnik között az u. n. Kosztolna megállóhely közelében történt, a hol a viz szintén elvitt egy kis áteresz vashidat a két hidfővel egyetemben. A viznek ereje itt oly nagy volt, hogy az egész vasszerkezetet vagy 70 lépésnyire elsodorta. Ez a kép Hieronymi belügyminiszter utazása alkalmából készült, midőn ezen a helyen át kellett szállnia és megtekintette az ideiglenes hidat, a melyet hamarjában készitettek, hogy az összeköttetés újra létrejöjjön. Látható a képen a víz rombolása a vasút-testen és érdekesen vannak csoportosítva a munkások a mérnökökkel együtt. A belügyminisztertől jobbra látható *Szalavszky* főispán és *Zmertich* István országgyülési képviselő, balján pedig *Rudnay* főispán, vele egy sorban dr. Némethi miniszteri segédtitkár, annak háta megett Pápay segédfogalmazó, tőle jobbra *Jörg* vasúti felügyelő, Pápay háta megett pedig *Fendt* vasúti felügyelő és ennek háta megett Péchy József földmivelési miniszteriumi segédtitkár. A képen a jelen voltak közül hiányoznak *Turóczy* főispán és *Lipthay* miniszteri tanácsos, mert ők valamivel kijebb állottak, mikor a felvétel történt. A képen látható a vasúti hajtány és azan vonatnak első ütközője, a melyen a belügyminiszter érkezett.

FUTTAKY GYULA.

TŰZVÉSZ ÚJ-PESTEN.

Ezer meg ezer rémült ember futott a múlt vasárnap a fővárosból Új-Pest felé. Száz meg száz torok kiabálta: «*Új-Pest ég!*» A futó tömegben alig tudtak vágtatni a tüzoltók kocsijai. A zajt növelte a vészkürt riasztó hangja, a veszedelem szinhelyén a kétségbeesettek jajkiáltása.

Szerencsére tulzott volt az a hir, hogy az egész Új-Pest ég, de tény, hogy veszedelemben forgott az egész város. Egy nagy és virágzó gyártelep borult lángba. Wolfner Gyula és társa gyapjúmosó, hadfelszerelő és bőrgyára, mely negyven holdnyi óriási telken a Káposztás-Megyer felé vezető út mentén terül el.

A gyártelepen a nagy épületek egész sora állott: gépházak, raktárak, szárító-helyiségek. Nem kevesebb, mint húsz három-emeletes épület volt megrakva a gyár készitményeivel. Roppant mennyiségü bakancs, csizma, katonai borjú, tölténytáska, bőr, szij és gyapjú volt felhamozva ezekben a raktárépületekben, a melyek mind áldozatúl estek a tűznek.

Déli egy óra volt, mikor az első láng kiütött a szárító épület tetején. A szárítóban délig dolgoztak a munkások s eltávozásuk után elzárták az ajtókat. Gonosz kéz tehát nem férhetett oda. Sokkal valószinűbb, hogy valamelyik munkás a tilalom ellenére dohányzott és elejtett egy égő szivarvéget, a mely okozója lőn a veszedelemnek

A mint a szárító teteje kigyuladt, a heves éjszaki szélben hihetetlen gyorsasággal haraptak el a lángok; mire a tűzoltók kivonultak, lángtenger volt az egész gyártelep.

A veszedelem színhelyére a fővárosból, Új-Pestről és a szomszédos községekből kivonúlt a tűzoltóság, de jó darabig tehetetlenül állt a dühöngő elemmel szemben.

Növelte a veszedelmet a szélviharon kivül a vizhiány. A gyárnak óriási gőzszivattyúja, a mely bármily mennyiségü vizet képes lett volna szolgáltatni, már az első félórában használhetetlenné vált. A nagy kazán már fütve volt a munkához, de mivel attól tartottak, hogy felrobban, a gőzt azonnal kieresztették belőle. Ideje is volt, mert a másik pillanatban összeomlott a nagy épület, maga alá temetve az összes gépeket. A nagy hőségben még a vas alkatrészek is megolvadtak. Egymás után omlottak össze az épületek, némelyiknek fala földet rengető robajjal dőlt le az utczákra. Az ezer és ezer ablak az óriási melegben pattogva hullott szét, a villamos lámpák sodronykötelei pedig a lángokban megolvadva, a tüzparázsok közé hullottak.

A tűz a gyárról átharapózott a szomszédos utczák házaira, a melyekre valóságos szikraeső zúdult. Nem kevesebb mint tizennégy lakóház pusztult el. Az égő házakhoz tódult a kiváncsiak egész serege. A katonaság és rendőrség vállvetett buzgalommal igyekezett rendet tartani és a közönséget a legveszélyesebb pontoktól visszatartani.

Ebben a nagy munkában előljárt *Ambrus* Kamill új-pesti rendőrkapitány *Konkoly* Hugó rendőrségi kézbesítővel és *Babojcsoff* Péter rendőrirnokkal. A mint épen az Attila-utczából kiszoritották a közönséget, egy kétemelet magas tüzfal eldőlt és maga alá temette a három buzgó rendőr-tisztviselőt. Rettenetes pillanat volt, mikor a három szerencsétlen ember a faltörmelék és égő zsarátnok közt vergődött. A tüzoltók és mentők rögtön segítségükre siettek és nagy erőfeszités után kiemelték őket a romok alól. *Konkoly* Hugó már halott volt, teste a szó szoros értelmében megsült. *Ambrus* Kamill szintén összeégett s karja és keze eltörött. A klinikára vitték, hol néhány órai haláltusa után kiadta lelkét. A harmadik áldozat még most is sulyos betegen fekszik.

Az áldozatokon kivül vagy harmincz tüzoltó és katona sebesült meg.

A tüzoltóknak csak késő este sikerült a tüz tovaterjedését meggátolni. A törmelék napokon át emésztődött és füstölgött.

Ez a tüzvész közel egy millió forint kárt okokott és a gyárban alkalmazva volt 1600 munkást kenyerétől fosztotta meg.

CARNOT TEMETÉSE.

Páris, 1894. július 2.

Egy szakasz testőr végig söpörte az utczákat. A Palais des Invalides felől gyenge füst szállt a légbe, ágyúlövés reszkettette meg a fulasztó levegőt, — a menet megindult.

A tiszti törzskar fáradt lovakon dübörögve vágtatott végig az utczákon s lovasaik sürü csapatokba tömörülve nyomultak utánok. A távozó lódobogást a közelgő gyalogság lépteinek ütemszerü zaja váltotta fel s a katonák tömör sorokban haladva, egykedvüen nézték a hullámzó, tolongó népsokaságot, mely megindultan, de egyszersmind tapsokkal fogadta a koszorúk mérhetetlen tömegével ellepett kocsikat.

A virágillatot terjesztő koszorus kocsik után a testőr-zenekar haladt, gyászdalokat hangoztatva. A testőrök fekete gyászszal bevont kürtökkel, lefátyolozott dobokkal tompán hangoztatták a búcsúzót.

A halottas kocsi széles kerekeivel nehézkesen gördült a zsúfolt utczákon s az ezüst csillagokkal behintett, gyászlepelbe burkolt fekete lovak lassu léptekkel vonták a gyászkocsit.

A koporsó oldalához szorosan simult a széles sávú trikolor s a kocsi tetejéről lelógó hosszú szalagok egy tömegbe verődve lobogtak a gyenge szélben.

A koporsón nem volt sem felírás, sem név, csak a nemzet szinei.

A dsidások előreszegezett lándzsáikkal félkört alkotva fedezték Casimir-Periert, ki gyalog követte a kocsit, Carnot három fiától kisérve.

A különféle államok követei, köztük a persa követ magas fövegével s a japáni széles, alacsony kalapjával, a legtöbb csillogó egyenruhában, bámulatosan tarka csoportot alkottak. A tömeg tapssal fogadta őket.

A főpapság vörös és fekete talárban párosával lépdelt a végtelennek tetsző menetben; majd karöltve a birák és a tanárok haladtak.

Koronként úgy tetszett, mintha újra visszatérne a menet, ujra szólt a zene, vitték a koszorukat, s mintha ujra hallottuk volna a katonák ütemszerü lépteit.

Egyszerre szünni nem akaró taps hangzott fel. Franciaország utolsó marsallja, a 82 éves Canrobert törött lábával, gyalog biczegett a menet után. A zöldes frakku akademikusok félkörbe sorakozva kisérték.

Majd ismét dobpergés hangzott föl, s egymás után láttuk a tornászokat, Algir barnaszinü fiait, stb. Embertömeg következett embertömeg után . . .

Majd velőtrázó sikoltás hallatszott s az emberek rajokként nyargaltak végig az utczán, a rendetlenség általános lett. Az emberáradat engem is elragadott s egy oszlophoz csapott, nem tudtam mozdulni sem.

A Tuilleries-k hatalmas rácsozatát védő magas kőurna mellettem zuhant le a rákapaszkodott emberek sulya alatt és kivágódva a kövezetre, maga alá temette a körülállókat; a menetet bezáró dsidások utolsó csoportja pedig keresztül nyargalt rajtuk a megrémült nép előtt. Szegények drágán fizették meg e látványosságot. Igy nem minden baj nélkül érkezett meg az óriási menet a Pantheon elébe, a hol Carnot földi maradványait örök nyugalomra helyezték.

IFJ. HEGEDÜS SÁNDOR.

A KŐBÁNYAI POLGÁRI SERFŐZŐ.

A fő- és székváros rohamosan halad, fejlődik és versenyképességben sok világvárost megelőz egyik része, Kőbánya, a magyar söripar főhelye. A sörtermelés nagy eredményeket ért el; egyik újabb bizonyitéka ennek a kőbányai polgári serfőző. Budapest X-ik kerületét joggal nevezik újabb időben sörvárosnak, mert a mult hetekben a harmadik nagy kiterjedésü sörgyárat nyitották meg, a mi diadalát és életképességét jelenti a magyar söriparnak, melynek tekintélyét a meglehetős nagy kiviteli üzlet is bizonyitja.

A kőbányai polgári serfőző részvénytársaság gyártelepe a maglódi-út mellett, a köztemetőhöz járó vasút megálló helyénél van. Ezen a területen voltak a hires Korchus-féle szőlők, melyekben jeles asztali bor termett.

CASERIO TŐRE, MELYLYEL CARNOT-T MEGGYILKOLTA.

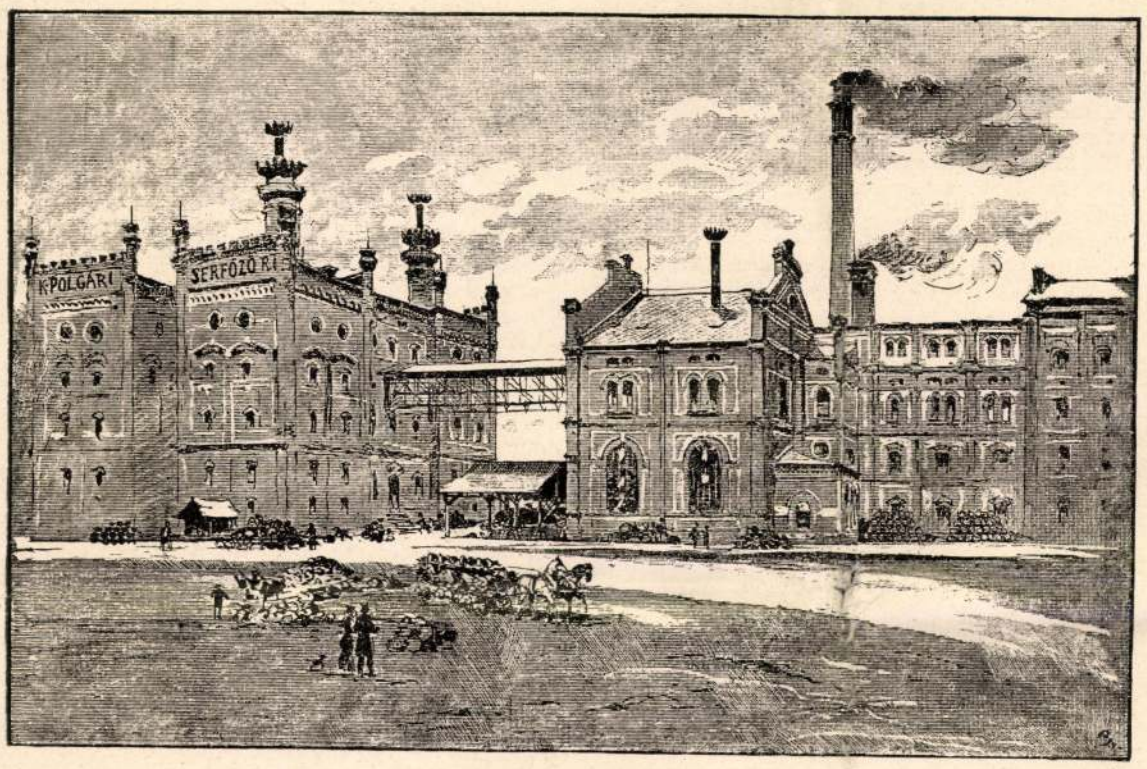

A KŐBÁNYAI POLGÁRI SERFŐZŐ RÉSZVÉNYTÁRSASÁG ÉPÜLETEI. Cserna Károly rajza.

A 17,000 □ öl területen pompásan magaslik a Cziegler Győző műépitész és műegyetemi tanár tervei szerint készült gyár épület csoportja. Már maga az épitkezés is olyan, hogy a jelen kor minden követelését kielégiti. Nagy tökéletességgel van megoldva a szállitás kérdése. A gyárat a magyar államvasúttal egy iparvágány köti össze. A műszaki berendezést úgy eszközölték, hogy a gyár terményeit, valamint a vasúton érkező árúkat a gyárépület megfelelő helyeire és onnan a legczélszerűbben lehessen szállitani. Az egyes épületeket áthidalások kapcsolják össze. Az áthidalások alatt a transmissiók vannak czélszerűen elhelyezve.

A főépület egy parton áll. A malátagyár egész külön álló épület, s olyan nagy, hogy több száz vaggon árpát befogadhat. Innen jobbra van a párját ritkitó főzőház. Egy főzésre 120 hektoliter sört lehet gyártani.

Valamennyi épület mind elevátorral és felhuzó készülékkel van ellátva; igy szállitható a legalsóbb épületekből is a maláta-árpa a tisztitóba, esetleg a malomba zuzás végett.

A főzőházzal határos a hűsitő épület, melynek három hajója van. Ez alatt van a terjedelmes élesztő-kamra, ez alatt pedig az erjesztő pinczék egy része.

A sör a hűsitőből egyenesen a kőbe vágott, 28 osztályú ászok-pinczékbe folyik. A remek pinczék egy része erjesztő, más része ászokpinczékül használtatik; a jelenlegi sörkészlet 40,000 hektoliter.

A kőbányai polgári serfőzőben, mint a legtöbb újabb berendezésü szesz- és sörgyárban, nem használnak jeget, hanem mesterséges úton hűtik a készitményeket.

Ennek következtében ezek az idő változásainak nincsenek alávetve; télen-nyáron egyforma hőmérséket tudnak előállitani s ez által terményeik előállitásának egyformasága is biztositva van.

Az összes gépek: motorok és szivattyuk, felhúzók, gőzfürészek hajtására egy 100 és egy 200 lóerejü gőzmotor szolgál.

A polgári serfőzőnek 2.000,000 frt alaptőkéje van. Alapkövét 1893 május havában tették le, ugyanennek az évnek november havában kezdődött meg a maláta-készités. 1894 január havában indult meg a serfőzés és 1894 május havában csapolták az első terményt, a *Szent István sört*. A serfőző 150,000 hektoliter sört képes előállitani; azonban szükség esetében igen könnyen készithető benne háromszor annyi is. A *polgári sör* olyan, mint a *márcziusi sör*, a *Szent István sör* pedig a *pilzeni sört* fogja hazánkban pótolni; a *Barát-sör* az úgynevezett bajor sört helyettesiti, a *kiviteli márcziusi* sör még nincs forgalomban, mert annak még ászokon kell feküdnie. Dicsérettel kell megemlitenünk, hogy e gyár épitésénél a magyar ipar különös figyelemben részesült.

Még megemlitendő, hogy a gyár összes helyiségei villamos világitással vannak ellátva.

Mikor a serfőző első gyártmányát forgalomba hozta, *Freund* Vilmos vezérigazgató a nyilvánosságnak is bemutatta Kőbánya ezen egyik új nevezetességét, mintegy 600 főből álló társaságot hiván meg a bemutatóra. A társaság legnagyobb részt szakértőkből állt: a fővárosi vendéglősök, majdnem teljes számban kimentek az új serfőző megtekintésére. A látogatókat *Krämer* fősörfőző kalauzolta, s a telep megszemlélése után terített asztalok mellett izielgették az új söröket, s hogy jóknak találták, bizonyitja az, hogy a katona-banda zenéje mellet a legvidámabb hangúlatban sokáig maradtak együtt. A vendégek közt ott voltak *Morzsányi* Károly orsz. képviselő, *Posch* Gyula, az iparbank igazgatója, a polgári serfőző elnöke *Thausing* bécsi műegyetemi tanár, a serfőző műszaki igazgatója, *Gundel* János és Barabás József, a vendéglősök ipartestületének elnöke, stb. A vendégek üdvözölték az eddig elért sikeres eredményért a serfőző buzgó intézőjét, *Páris* Vilmost, a ki már régi ember szakmájában, s a polgári sörfőzőház söreit is bizonyára annyira meg tudja majd kedveltetni a sörfogyasztókkal, hogy ez által is sikerül kiszoritani a külföldi sörgyártmányok egy részét, melyből, daczára annak, hogy jó söreink vannak — bizony nagyon sokat fogyasztanak még mindig Magyarországon.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Jókai összes művei. Jókai ötven éves irói jubileumának legfényesebb emlékei maradnak mindig az ő szellemének alkotásai, regényei, elbeszélései. Ezek *nemzeti diszkiadásához* szeretettel sorakozott a magyar olvasó közönség, lehetővé tevén, hogy száz kötetnyi gyüjtemény jelenjék meg belőlök. A kiadást a Révay-testvérek könyvkereskedése rendezte sajtó alá s az *első tiz kötet* e napokban hagyta el a sajtót diszszel, izléssel kiállitva.

A Franklin-Társulat nyomdája egészen új betűket készittetett Jókai müveinek nyomatására, s aránylag rövid idő alatt készitette el a nemzeti diszkiadás első tiz kötetét, erős szép papiron, tiszta nyomással, finom metszésű betükkel. A kiadást tudvalevőleg maga a költő rendezi sajtó alá. Az első tiz kötet a következő műveket adja: «*Erdély aranykora*», «*Török világ Magyarországon*», «*Egy magyar nábob*», «*Kárpáthy Zoltán*», «*A Janicsárok végnapjai*», «*A fehér rózsa*», «*Hétköznapok*», «*A régi jó táblabirák*», «*Csataképek a magyar szabadságharczból*». Az első kötetet Jókai arczképe és autogrammja (lila tintával: *dr. Jókai Mór*) diszíti. Elkészültek azonkivül az ötszázforintos amatőrpéldányok is, a melyek valósággal páratlanok a maguk nemében. Gyönyörű japánpapirosra vannak nyomva, olyan fényes és pazar kiállitással, a minőre a magyar irodalomban még alig volt példa. A könyvbarátok addig, mig a példányokat szétküldik, még nehány napig megtekinthetik ez amatőrkiadást, a melyből csak annyi készült, a mennyit megrendeltek vagy a Jókai-irodában (Koronaherczeg-utcza 3.) vagy a Révai-testvérek könyvkereskedésében (Váczi-utcza 1.) A kiadók ezen az uton is értesitik az előfizetőket, hogy köteteiket már mind expediálták, kivévén azokéit, kik elmulasztották pontos czimöket közölni és azokét, a kik idejekorán bejelentették, hogy kötött példányokra tartanak igényt. A tiz kötetet elegáns barna kötésben (Gottermayer első rangu hazai könyvkötészete készíti) julius első hetében kapják kézhez az előfizetők. A kiadók azonkivül figyelmeztetik azokat az előfizetőket, a kik évi részletfizetésre rendelték meg a diszkiadást, hogy a junius végeig esedékes 50 frtos részletet minél előbb küldjék be a vállalat pénzügyi kezelésével megbizott «Belvárosi takarékpénztár»-ba Budapesten, Koronaherczeg-utcza 3. szám alá.

Tompa Mihály összes költeményeinek uj és illusztrált kiadását inditotta meg Mehner Vilmos az 1870-iki kiadás alapján, melyet Arany János, Gyulai Pál, Lévay József és Szász Károly rendeztek sajtó alá. Az egész kiadás 25 nagy alaku füzetre van tervezve, mindenikben számos illusztrácziával. A vállalatból, mely a magyar közönség egyik legnépszerübb költőjét diszes kiadásban juttatja forgalomba, ismét hat füzet hagyta el a sajtót, a 7—12-ik, nagyobb és kisebb rajzokkal. Egy füzet ára 40 kr.

Káldy ének-gyüjteménye. «*Régi magyar harczi dalok*» czimen, mint már említettük, *Káldy* Gyula kiadja azokat a szép dalokat, melyeket a néprajzi társaság ülésén oly nagy tetszéssel mutatott be. Az érdekes dalok gyüjteménye e hónap végén jelenik meg s Káldy Gyulánál (Budapest, Kazinczy-utcza 2.) rendelhető meg. A szerző zeneművét *József* főherczegnek, mint a magyar honvédség főparancsnokának ajánlotta, a miért a főherczeg *Vécsey* Sándor báró főudvarmester utján köszönetét fejezte ki.

Dr. Jókai Mór. Irta dr. Vajda Emil. Jókai arczképével. — A milleniumi ünnepre irta az irodalmi működéséről ismert szerző ezt a füzetkét, melyben helyet kér Jókai műveinek és méltán az ezredéves kiállitás szellemi gyümölcsei közt. Különben Jókai irodalmi jelentőségét fejtegeti a költő alkotásaiba való szeretetteljes elmélyedéssel, több oldalról vonva párhuzamot Jókai, meg aztán Walter Scott és Kemény Zsigmond között. Az élénken irt alkalmi füzet Berzeviczy Albertnek van ajánlva s kapható a szerzőnél Székely-Udvarhelyen.

Két franczia iró elbeszélései. Ráth Mór ujabb kiadásban bocsátott közre két ismert franczia iró elbeszéléseiből egy-egy kötetet. Az egyik *Guy de Maupassant*, a szellemessége, találó jellemzése és gazdag ötletei, de egyszersmind pikánssága által annyira olvasott iró vastag kötete, melyet «A gömböcz» czimű hires elbeszélése nyit meg s még hét kisebb kötet. Ára 2 frt. A másik *Halévy* Ludovic kötete. Ebben a «Trombitás ló» és még tizenkét más elbeszélés van. Ára szintén 2 frt.

Bursics Ernő, kitől lapunk is közölt már néhány csinos verset: «*Tátra alatt*» czimen egy kötet költeményre hirdet előfizetést. A gyüjtemény augusztus végén vagy legkésőbb szeptember közepén jelenik meg. Ára füzve 2, kötve 3 korona. Az előfizetési öszeget szerző czimére (Német-Lipcsére, Liptómegyében) julius végéig kell beküldeni. Ime egy mutatvány a kötetből:

Édes apám.

Édes apám, édes apám!...
Sírhalmodhoz szállok.
Százszor áldott poraidtól
Messze vert az átok.
Átok, — végzet?... Oh, ki tudná?
Tán az isten újja...
Akár egyik, akár másik:
A szivemet sújtja.

Sírhalmodnak nyoma sincs tán,
Keresztfád elkorhadt...
S a legérzőbb, nemesebb szív
Jeltelenül porlad.
Mindegy! Bár a Balatontól
Messze van a Tátra,
Sajgó lelkem könnyeken át
Sírhalmodat látja.

Szomorúfüz árnya nem rezg
A te sírod halmán,
Oh, de neved áldva hangzik
Unokáid ajkán.
S ez az áldás reád talál
Sír mélyén s az égben!...
— Nyugodj, nyugodj, édes apám!
Áldva békességben...

Földmivelési utmutató. E czim alatt egy, a gazdaközönségre nézve igen érdekes könyv jelent most meg *Németh* József földmivelésügy miniszteri fogalmazótól. Számtalan olyan gazdasági vonatkozásu, kormányzati vagy egyesületi rendelkezés és intézmény van, a melyek a gazdálkodással foglalkozóknak sok esetben rendkivüli előnyükre

szolgálhatnának, csakhogy ezek a rendelkezések és intézmények a gazdaközönség túlnyomó nagy része előtt ismeretlenek, minélfogva aztán rájuk nézve értéktelenek is. Másoknak pedig ha van is ezen dolgokról tudomásuk, de a különféle eljárási, hozzá juthatási teendők részleteivel nincsenek tisztában, a mi megint nagyon megnehezíti ezen előnyök kihasználását. Ezen akar segiteni a szóban forgó könyv s e célját el is érte, a mennyiben ebben bárki is megtalálhatja mindazt, a mit esetleg nagy haszonnal alkalmazhat gazdaságának emelésére.

Felsorolja e könyv először is a talajművelés és növénytermelés előmozdítására szolgáló különféle intézmenyeket, nevezetesen a kulturmérnökséget, a lecsapolások, alagcsövezések, öntözések körüli teendőket, utbaigazitást ad az ide vonatkozó hitelügyekről, kölcsönökről, részletes adatokat közöl a vegykisérleti, magvizsgáló, gépkisérleti, rovartani, stb. állomásokról s ezeknek működéséről. Bő tájékoztatást nyujt a szőlő- és bortermelés előmozdítására szolgáló különféle, fontos intézkedésekről, nemkülönben a gyümölcsészet és kertészet, valamint erdészet és állattenyésztésre tartozó sok szükséges tudnivalóról. Végül kiterjeszkedik a mezőgazdasági szakoktatásra, és szaktestületekre is, függelékül pedig a földmivelésügyi miniszterium ügy- és személyzeti beosztását, valamint az alárendelt szakhatóságokat és közegeket ismerteti. A könyv bolti ára 70 krajczár.

Az országos liberális nagygyülés emlékkönyve. A végrehajtó bizottság megbizásából szerkesztette dr. *Szigetváry* Iván. Azzal a nagygyüléssel ismertet meg, melyet márczius 4-én tartottak a fővárosban az ország minden részéből összegyültek, hogy tiltakozzanak a január 16-iki kath. nagygyülés határozatai ellen. Elmondja a gyülés egész történetét, az előkészitő értekezletet, közli a felhivásokat, a beszédeket, a határozatoat a küldöttségek névsorát. Az egyházpolitikai nagy mozgalmak egyik nevezetes részét örökíti meg a 148 oldalra terjedő könyv.

Köny és mosoly. Rajzok, elbeszélések. Irta *Huttkay* Lipót. Miskolcz, Wesselényi G. nyomdája. Huszonegy rövidebb rajz és elbeszélés foglaltatik a kötetben, melynek szerzőjétől az eredetiséget és tehetséget megtagadni nem lehet. Kár hogy több gyenge darabot is bevett a gyüjteménybe, melyek pedig csak az összhatást rontják.

A magyar szabadságharcz története czimü illusztrált vállalatból megjelent a 15. füzet, a melyben *Gracza* György a magyar nemzeti bank megalapitását mondja el. A füzet képei közt van az 1848-diki kincstári kamatos utalvány és 1848-diki százforintos magyar bankjegy hasonmása, több honvédtábornok arczképe, stb. A füzet ára 30 kr.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

Az orvosok és természettudósok vándorgyülése Pécsett. Julius 2-án nyilt meg az orvosok és természetvizsgálók 27-ik vándorgyülése Pécsett. A vándorgyülés 1845-ben szintén ebben a városban volt, s város és gyülés félszázad nagy változásai után látták ismét egymást. Baranyamegye székvárosa a legnagyobb szivességgel fogadta vendégeit. A város főbb épületeit és utczáit fellobogózták. A vendégek legnagyobb része julius elsején este érkezett. Nagy tömeg jelent meg az indóháznál és várt az utczákon. A fogadó bizottság nevében *Aidinger* János polgármester köszöntötte az érkezőket, kiknek nevében dr. *Chyzer* Kornél miniszteri tanácsos válaszolt. A vendégeket kocsin vitték el szállásaikra. Az átöltözködés után ismerkedési estély volt, a nemzeti kaszinó nyári helyiségében. A fényesen kivilágított kertben megszámlálhatlan sok asztalt ültek körül a a vendégek és vendéglátók. Felköszöntőket nem mondtak.

A közgyülést jul. 2-án *Kardos* Kálmán főispán nyitotta meg szép beszéddel, *Dulánszky* püspök, ki gyöngélkedik, nem jelenhetett meg, s 2000 koronát küldött a vándorgyülés czéljaira. *Aidinger* polgármester a város nevében üdvözölte a gyülést. Majd felolvasták az üdvözlő leveleket, többi közt olyanokét is, kik ezelőtt 49 évvel is részt vettek a pécsi vándorgyülésen. Az első felolvasást dr. *Fodor* József, budapesti egyetemi tanár tartotta a betegségre való hajlandóságról. Kiemeli, hogy már rég ismerték a betegségre való hajlandóságot, lényegét azonban nem ismerték. Ezt bakterologiai alapon fejtegeti. Elmondja erre vonatkozó fölfedezését, mely szerint a fertőzésre való hajlandóság a vér alkalicitisával van összefüggésben. Mennél nagyobb az alkalicitás, annál kisebb a hajlandóság a megbetegedésre. Bővebbet a demografiai kongresszuson og előadni. *Dulácska* Géza dr. alelnök az elhunyt tagok felett mondott emlékbeszédet, kiemelve főleg Szabó József, az elhunyt elnök érdemeit. A *szakosztályok* alakulása délután 3 órakor ment végbe. Este dr. *Lakits* Ferencz tartott népszerű felolvasást e kérdésről: «a szerves élet lehetősége a földön kivül», kifejtvén, mi szerint a szerves élet csak a Marsban képzelhető. Másnap megtekintették a katonai és városi kórházat s több közintézetet. A szakosztályok pedig folytatták z értekezéseket. *Chyzer* Kornél miniszteri tanácsos a hatósági tiszti orvosokat magánjellegű értekezletre hivta egybe, melyben elhatározták, hogy kérdéseket bocsátanak ki az egyes orvosokhoz, melyekre a válasz a szeptemberi demografiai kongresszusra küldendő be.

A szakosztályok e hó 5-ikén fejezték be az értekezéseket. A választmány Kardos Kálmán főispán elnöklete alatt Pécs közegészségére vonatkozó több inditványt fogadott el. Est a kaszinóban estély volt A befejező ülés e hó 6-ikán volt.

MI UJSÁG?

Szenzáczió. Szinte természetesnek látszik, hogy a mai idők embere, mely körül az élet annyi mindenféle forgataga viharzik le, s mely a távoli eseményekről is oly részletesen értesül — előbb-utóbb idegbetegségbe esik, vagy elfásul. Sokszor a politikának, a világtörténelemnek és a társadalmi eseményeknek annyira az elmére és szivre ható eseményei halmozódnak össze rövid pár nap alatt, hogy az ember tanuja sem lehet láz nélkül, hisz mindenütt erről beszélnek, minden lapból erről olvashatni. Alighogy elcsöndesültek nálunk a politika izgalmas napjai, következett a franczia köztársaság elnökének meggyilkolása, egy csomó anarkhista merénylet, rettenetes bányaszerencsétlenségek Ausztriában, Angliában. Uj-Pesten leég a főváros egyik legnagyobb ipartelepe, megsebesülnek többen s ott leli halálát rendőrség két derék tisztviselője, kiket gyámoltalanul maradt család sirat. Rögtön egy bankár eltünése következik, kit nemcsak a fővárosban ismernek jól, hanem az egész országban, mert reklámjaival évek óta csinálta összeköttetéseit. Ki ne hallotta volna hirét *Lőry* Jenő bankárnak, a «Merkur» kiadóhivatala pénz- és váltóüzlete tulajdonosának, mint czimezte magát; ki ne hallotta volna legalább hirét, ha ujságolvasó. Mennyi pénz sikkadt el kezén, még tudni sem lehet. A fővárosi rendőrségnél külön tisztviselő van kirendelve a panaszok fölvételére. Az eltűnt bankárt e hó 4-én aztán megtalálták, de már halva, a Zugliget egyik terebélyes fája alatt. Egy lövéssel számolt le azokkal, a kik megtakaritott pénzöket, vagyonukat bizták rá. Aztán megint még egy megdöbbentő eset, egy tragédia, melynek okai ismeretlenek, de igen mélyek lehetnek. A felsőbb körök egyik ismert, közbecsülésben élt férfia dobta el magától az életet. *Beniczky* Gábor ez, jómódu ember, ki Pestmegyében hasznos és tevékeny szerepet vitt; egyik alapitója a pestmegyei hitelszövetkezetnek, buzgó tagja az országos gazdasági egyesületnek, tagja a főrendiháznak. Junius 30-ikán utazott el Czinkotáról, hol nagy birtoka és szép kastélya van; Máramarosmegyébe ment, megtekinteni ottani bérletét. Igy mondta. Napok multak. E hó 3-ikán neje, szül. Batthyány Ilona grófnő (az első magyar miniszterelnök leánya) levelet kapott tőle. Borzasztó tartalma volt, olvastára elájult. Azt irta benne férje, hogy megöli magát. Különvonattal ment a nő Máramaros-Szigetre és Szarvaszó vidékén kerestette. Julius 5-én meg is találták a kaszapolyánai erdőkben sziklák között, átlőtt koponyával. A holtat bevitték M.-Szigetre és különvonaton szállitották Budapestre. Öngyilkossága okáról nem tudnak semmit.

A király Dél-Tirolban. Ő felsége három napot töltött Trientben, Tirol olasz részének főpontján, hol ünnepélyesen fogadták. Innen jul. 3-án *Madonna di Campiglióba* ment, hol a királyné is időzik.

A királyi pár nagyon jól érzi magát Campiglióban. E hó 4-ikén délben fölmentek a kilátásáról híre. Monte Spinalera, a honnan alkonyatkor érkeztek vissza.

Egy bécsi iró Rudolf trónörökösről. Az ismert bécsi zenekritikus, *Hanslick* Ede udvari tanácsos, a «Deutscher Rundschau» czimü folyóiratban hosszabb czikkben emlékezett meg boldogult trónörökösünkről. Hanslick személyes összeköttetésben állott Rudolf trónörökössel, mint az «*Osztrák magyar monarchia irásban és képben*» egyik főmunkatársa és mint ilyen gyakran résztvett azokon az ebédeken, a melyeket a boldogult trónörökös nagy művének munkatársai tiszteletére adott. A vendégek között gyakran voltak magyarok is.

Gyakran láttam — irja Hanslick — a trónörökös asztalánál *Haynald* bibornokot, kinek vörös kardinális kalapja és violaszinü talárja nagyon elütött a többi urak fekete frakkjától. Nagyon dicséri Hanslick kedves magyar asztalszomszédját, *Jókait*. Egy izben azt kérdezte Hanslick Jókaitól, hogy jól tud-e a trónörökös magyarul beszélni. «Ugy beszél magyarul, mint egy magyar paraszt» felelte Jókai. — *Hanslick* nagyon melegen ir *Stefánia* özvegy trónörökösnéről is, ki maga volt a kedvesség, a szeretetreméltóság. Csak egyben különböztek a trónörökös és neje és pedig a *zenében*. A trónörökösné főleg a *klaszikus zenét* kedveli, mig a trónörökös több izben kijelentette, hogy az egyetlen muzsika, a mi őt mulattatja és a mit órahosszat el tud hallgatni, az a *czigányzene*.

A prágai nemes alapítványi hölgyek apátnője. A király a prágai alapítványi hölgyek hradsini intézetének apátnőjévé *Mária Annunciata* főherczegnőt, Károly Lajos főherczeg és Mária Terézia főherczegnő leányát nevezte ki.

A tizennyolcz esztendős főherczegnő a német nyelven kivül kitünően tud magyarul, francziául és angolul, sőt soká tanult latinul is. Különösen szerette a törtenelmet és a természettudományokat. A fiatal főherczegnő elődje *Karolina Immaculata* főherczegnő volt, a kit májusban jegyzett el Ágost szászkoburg-gothai herczeg. *Károly Lajos* főherczegnek már volt egy apátnő-leánya, *Margit Zsófia* főherczegnő, a ki Albrecht, württembergi herczeghez ment feleségül.

A hazai képzőművészet a milleniumi kiállításon. A milleniumi kiállításon a magyar képzőművészetek minél teljesebb bemutatása érdekében tanácskozott a *magyar képzőművészek egyesülete* s elhatározta, hogy a kormányhoz a képzőművészeti kiállítás támogatása érdekében emlékiratot intéznek. Ebben a művészek arra kérik a kormányt, hogy hivjon össze tanácskozást, melyen megbeszélnék, minő uton-módon lehetne a milleniumi kiállítás sikerét a képzőművészeti kiállítás sikerével biztositani.

A memorandum ezeket a módozatokat ajánlja: 1. Pályázat kiirása történelmi képekre. 2. Gondoskodás arról, hogy a kiállításon a kiváló müveket megvásárolják. 3. Fölszólítás a törvényhatóságokhoz hogy a területükön lefolyt történelmi eseményeket örökittessék meg. 4. Szólitsák fel a főurakat és a főpapokat, hogy családjaik történetéből egyes jelenetek illusztrálására képeket rendeljenek meg 5. Tisztán művészi értékü szobrokat külön rendeljenek meg. A képzőművészek egyesületének emlékiratát tizenkét tagu bizottság fogja átnyujtani *Wekerle* Sándor miniszterelnök, báró *Eötvös* Loránd kultuszniszter és *Lukács* Béla kereskedelmi miniszternek, azonkivül pedig megküldik a megyéknek, városoknak, főuraknak és főpapoknak is.

A küldöttség *Zala* György elnök vezetés alatt e hó 4-én tisztelgett a miniszterelnél, legelőször b. *Eötvös* Loránd miniszternél, ki különösen hangoztatta a történelmi képek fontosságát, a mi abban is nyilvánulna, ha azokat máslatokban az iskolákban és tankönyvekben is terjeszthetnék. A legnagyobb figyelemmel olvassa el az emlékiratot s mindent elkövet az abban foglaltak keresztülvitelére. *Wekerle* miniszterelnök kijelentette, hogy három irányban fog lépést tenni. Az elsőt már megtette s ez az, hogy 3 millió 600,000 frtot szavazott meg a törvényhozás a műtörténelmi muzeum létesitésére. A második dolog az volna, hogy a nyilvános tereket szoborművekkel ékesitse az ország több helyén, különösen pedig Budapesten. Harmadszor igen czélszerünek tartja azt, hogy az ezredéves kiállítás alkalmából a művészek egyesülete felhivja a törvényhatóságokat, mágnás családokat és főpapokat, hogy festessék meg egyes történelmi epizódjaikat és ebben ő ugy hivatalos, mint magánuton közre fog hatni. A miniszterelnök megigérte, hogy legközelebb szaktanácskozmányt hi össze s fölkérte a küldöttséget, hogy az egyesület válaszsza meg a küldendő tagokat. *Lukács* Béla kereskedelmügyi miniszter szintén megigérte támogatását s miután már most semmi sem állja utját a műcsarnoknak, kéri a művészeket, hogy tartsák magukat a föltételekhez és költségekhez. Végül kijelentette, hogy a mennyiben tőle függ, a legnagyobb örömmel fog a képzőművészet sikerének emeléséhez hozzájárulni.

* **Kossuth szobrára** újabban a következő adományokat kaptuk:

Szirbik Gábor Hódmezővásárhelyről 1 frt, Balogh György Szilas-Balhásról 1 frt; Gere Simon Kabáról 1 frt; Ihászy Lajos és Ihászy Etelka Sár-Szent-Miklósról 1—1 frt; G. László József Nagy-Atádról 5 frt; Tóth Lajos Ér-Kőrösről 1 frt; Meleges Péter Kopácsról 50 kr; «Polgári kör» Ocsödről 9 frt; Kal-

GRÓF VAY PÉTER S A HAJÓSKAPITÁNY A «PANNONIA» KIVÁNDORLÓ-HAJÓ FÖDÉLZETÉN.

A pópa gyöngéden megsimogatta a fáta haját.

— Jól tetted, hogy hozzám jöttél. Segíteni fogok rajtad . . . Ha nem tenném, nem lennék méltó szolgája a jó Istennek . . . S ha nálam nem maradhatsz is . . .

— Miért? — kérdezte Máricza kissé megütközve.

A pópa szeliden válaszolt:

— Miért fiam? mert én özvegy ember vagyok.

Máricza élénken vágott közbe:

— Annál jobb, szükséged van valakire. Hát ki feji meg a tehenet, ki mossa ki a köcsögöket, ki szárítja a ruhádat, ki eteti a baromfiakat? Látod, én mindent megteszek . . . Dolgos leány vagyok, olyan, a milyen az én jó anyám volt, ki haláláig azt hajtotta, hogy a lusták gonoszak, istentelenek.

A pópa komoly, megindult hangon jegyezte meg:

— Igaza volt szegény anyádnak. És ha nem maradhatsz is nálam, gondoskodni fogok rólad.

A leány arcza félelmet fejezett ki. Riadt szemmel nézett a pópára:

— Én nem merek innen elmenni, félek . . .

— Kitől?

— Dimitrutól . . . Az rosz ember, azt akarja, hogy menjek hozzájuk, az anyjához, de én nem merek vele találkozni sem.

— Miért?

— Mert az apám azt mondta, mikor a zsandárok elvitték, hogy csak tőle, a Dimitrutól óvakodjam, mert az romlásba visz . . .

S hirtelen kivett kebléből egy éles kést.

— Látod, pópa, ezt mindig itt hordom. Ezzel védelmezem magam a Dimitrutól . . . már egyszer ráfogtam, mikor rám törte a kunyhó ajtaját . . .

A pópa elvette a kést a leány kezéből.

— Erre nem lesz szükséged fiam, míg én oltalmazlak . . . Menj szépen a konyhába, a többit bízd rám. Bízó lélekkel jöttél hozzám, úgy is fogsz távozni . . .

A tavasz kora estéje már ráborulni készült a tájékra, mikor a pópa távozni akart hazulról. Az udvar közepén egy szikár, magas, hegyes orrú ember állotta útját.

— Megállj, pópa, egy szóra.

— Mit akarsz?

— Azt mondják, hogy a Máricza nálad van . .

— Itt van, nálam.

— No hát nem marad itt, elviszem.

A pópa sötét tekintettel nézett végig az emberen.

— Ki vagy te? — kérdezte.

— A Dimitru.

Aztán gúnyosan tette hozzá:

— Nekem is tetszik a Máricza, nemcsak neked . . . Nekem szabad, neked nem, mert pópa vagy és özvegy . . . Hát csak mondd meg, hol van? A többit rám bízhatod . . . Úgy ám.

A pópa megintette Dimitrut az ujjával.

— Nem jól beszélsz, Dimitru, én annak a szegény, árva leánynak csak oltalmazója vagyok, semmi egyéb. Nem is láttam soha.

— Elég azt egyszer is látni.

— Úgy jött hozzám segedelemért, oltalomért . . . Nem kergethetem el, nem is tenném. Értetted?

Dimitru kihivóan válaszolt:

— Persze hogy értettem . . . Itt akarod tartani. Kéne, ugy-e? Abból nem eszel . . . Nem pópának való.

A pópa nyugodtan rázta a fejét.

— Dimitru, — mondotta, — ne beszélj istentelenséget.

Dimitru hangosan felkaczagott.

— Ohó, pópa, nekem hiába beszélsz Istenről, mikor szép leányról van szó. Én ilyenkor nem az Istent nézem . . .

A pópa komoran kérdezte:

— Dimitru, te nem félsz Istentől?

— Nem én!

— Nem? — kiáltotta a pópa haragtól reszkető hangon, s egy hirtelen mozdulattal elkapta Dimitru mellét. A küzdelem csak egy pillanatig tartott. A pópa egy hatalmas lökéssel egész a sövénykerítésig lódította a hosszú embert, ki nyekkenve terült végig a földön.

A pópa összefonta mellén a két karját.

— Ha nem félsz Istentől, hát reszkess a pópától . . . Az Isten megbocsát, mert az ő irgalma végtelen, de én nem kegyelmezek. Ha még egyszer ide beteszed a lábadat, elevenen nem kerülsz ki . . .

És nyugodtan bevárta, míg a földre terült ember, kinek szemében állati félelem villogott, összeszedte magát és összegörnyedt testtel, sántítva távozott.

Mikor a kis faajtó becsapódott, Máricza odaborult a pópa lábához és átölelte térdeit.

— Köszönöm, pópa, most már nem félek . . .

És a nagy fekete szempárból rajongás sugárzott . . .

AMERIKAI UTI NAPLÓMBÓL.

Irta gróf **Vay Péter.**

Fagyos februári reggelen érkeztünk Sandy Hookba. Egy erős hófergeteg következtében, melynek farka végébe belekerültünk, két napi késésünk volt. A vigasztalanság megragadó képe terült el előttünk — minden szürke és fehér köröskörül, ezüstszinű köd függött a part fölött, hópelyhek keringtek a keservesen hideg levegőben, a tengerhab odafagyott a hajó kéményeihez, egészen befedve hóval. Kisértethajóhoz hasonlíthatott, a mint lassan bekanyarult a Hudson-folyamba.

Hirtelen, mintha varázslat lett volna, láthatókká váltak az óriás város körvonalai: épületek, fenfüggve valahol az égen, a felhőket áthidaló hidak, a szabadság kolosszális szobrának fenséges feje, mely üdvözli az ujonnan érkező utasokat, átlátszottak törni a köd és párák fátyolán.

A hajó fedélzetén lévő 2400 lélek bámészan nézett, mintha minden értelem nélkül szemlélnék az előttük kitáruló képet. Vajjon milyenek lehettek ezen szerény emberek érzelmei? Vajjon milyen első fogalmakat alkothattak maguknak, milyen benyomásokat nyerhettek rég áhított igéretföldjükről?

Minden érkezés többé-kevésbbé titokzatos, minden ismeretlen táj hat képzelőtehetségünkre. Mennyire hatványozódik mindez, ha az úgynevezett Uj-Világba érkezünk!

De nem maradt sok idő az álmélkodásra. A fedélzetet megszállták a vám- és egészségügyi hivatalnokok, kötelességüket teljesítendők, a mit igazi amerikai ridegséggel vittek véghez.

Ama óriási dockokban horgonyoztunk, melyek New-York környékének oly jellemző részei. De mennyire eltérő volt a mai látvány attól, melyet rendesen nyujtani szoktak az érkezők vagy távozók szemével! Érkezések és távozások Amerikában szín- és élet-dúsak. Ezeket a dockokat látni, a mikor hemzsegnek az emberektől, a mikor minden érkezőt üdvözöl valaki, minden távozót elkisér a sok rokon és barát, a mikor minden kéz teli virággal, emlékkel, a mikor minden zsebkendő köszöntve int, a mikor a levegőben visszhangzanak az éljenek, a hazafias dalok szólamai, ez egy soha el nem felejthető typikus kép. Mennyire másképp volt ez ma! Némák és üresek voltak a rakpartok. Az óriási fészerszerű épületek senkit sem üdvözöltek. A jelentéktelen munkások eltévelyedett seregét senki sem várta a gőzbárkákon kívül, melyek készen álltak, hogy Ellis Izlandba vigyék őket, a hol ki kell állaniok a vizsgálatot.

Tagadhatatlanul jogában áll minden nemzetnek kellő elővigyázati rendszabályokkal élni, hogy gátolja beözönlését a nem kivánatos elemeknek. Joggal utasíttatnak vissza a beteg egyének, vagy az olyanok, kik egy fillérrel sem birnak, vagy képtelenek életüket fentartani. De mint minden rendszernél, itt is nehéz, kemény és megdönthetetlen szabályokat felállítani, a nélkül hogy a hivatalnokoknak nagy része adatnék a személyes felelősségnek. Tényleg az egyes hivatalnokoktól függ a szellem, melyben a rendeleteket végrehajtják, és azok iránt nagyon változó. Egy oly gyorsan fejlődött országban kétszerte nehéz az eszményi mérték betartása.

Saját tapasztalatom ez alkalommal eléggé kedvező volt és nem nyilt különös okunk panaszra. A «Pannonia» fedélzetén nem akadt ember, a ki «nem kivánatos» lehetett volna: valamennyie falun született, megszokta a nehéz munkát, ép volt testben, lélekben, valamennyien a bánya vagy földművelő kerületekhez szándékoztak, mert a

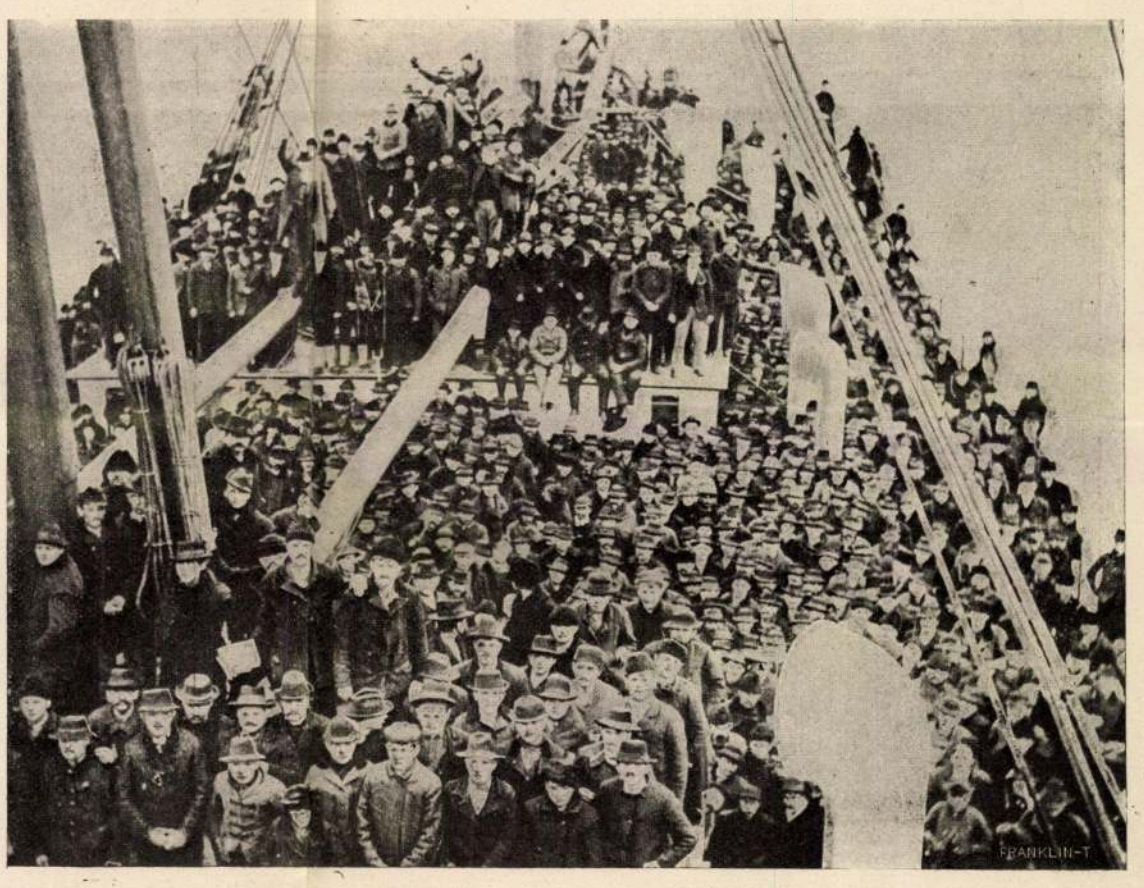

KIVÁNDORLÓK A «PANNONIA» FÖDÉLZETÉN.

A FŐÉPÜLET.

magyar főleg parasztnép, mely nem szeret városban élni; megvizsgáltatásuk után azonnal felkerekedtek új tevékenységük után a távoli államokba.

Nehezünkre esett mégis csak a válás. Megszoktuk volt egymást és dús jutalmát nyertem fáradozásaimnak a belém helyezett bizalomban. A hosszú utazásra visszapillantva, egyetlen kellemetlen vagy sajnálatos incidensre se tudtam emlékezni. Még azok is, kik eleinte a legelzárkózottabbak vagy bizonyos mértékig közömbösek voltak, idővel közlékenyekké váltak. És el nem kerülhették figyelmemet mindazon kiváló tulajdonságok, melyek gyakran durva vagy műveletlen külszin alatt rejtőztek.

Búcsúzáskor ezen egyszerű emberek érzelmeiket nagyon megható módon fejezték ki, hozzám küldve vezérférfiaik egy küldöttségét, hogy megköszönjék lélekpásztori szolgálataimat. Néhány keresetlen szóval fejezték ki hálájukat és mondták, hogy a mit legtöbbre becsültek, az volt, hogy inkább barátokként bántam velük, semmint alantabb állókként, valamint, hogy meg voltak győződve jólétükért való érdeklődésemnek őszinteségéről s igaz részvételről jövendő életük iránt.

*

LABORATORIUM.

SZŐLŐ-KÓRHÁZ.

A BUDAPESTI SZŐLÉSZETI KISÉRLETI ÁLLOMÁS.

A legalapvetőbb problémák egyike mindenki számára, a ki az emberi társadalom helyzetével törődik, abból áll: mikép lehessen elkerülni, hogy a munkásosztályok alá ne merüljenek úgynevezett «*Slum*»-ökbe és erkölcsileg el ne züllyenek, a midőn is eddigi életük létfeltételeinek és légkörének teljes megváltoztatása áll elő, ha majdnem archaikus egyszerűségű életmódjukból belekerülnek a nagyváros forgatagába. A veszély nyilvánvaló és a kisértés csábító, talán még fokozottabb mértékben, mikor az első szükségletek fokozva vannak és pénzük van, melyet elkölthetnek mulatságokra, játékra, italra.

Az újonnan érkezők számára megszűntek a régi gátló befolyások. El ne felejtsük, hogy otthon mindegyikük társadalmi lény volt, saját kötelékeivel és akadályaival, körülvéve rokonoktól, szomszédoktól, kiknek szemeiben még a legszegényebb is kiván a köz tisztességes tagjának látszani és a hol a mindennapi élet árvaságát a szűkkör apró érdekei és szerény becsvágya enyhítik. Új viszonyok közötti betelepedésénél, elveszve az emberek hullámzó tengerében, vajmi könnyen merülhet el önbecsülése mind örökre.

Az ilyen emberek számára a hit elvesztése a legnagyobb veszély. Ha vallásos érzésük elvész, nem marad semmi magasabb ideáljuk, mely annak helyét pótolná és aljas ösztöneik martalékaivá válnak. Még azon esetekben is, ha anyagi életük el nem rongálódik és kötelességérzetük tartóztatja őket attól, hogy a törvénynyel összetűzzenek, mindez nem elégséges, ha hijával vannak a nemesebb impulzusoknak és ösztökéléseknek, mint a minők a családi élet, hazafiság, hit az Istenben.

Ha oly gyakori Amerikában a panasz az újonnan érkezők ellen, ezek mindenkor ilyen jobb érzelmek hijával sinylődő emberek, kiket minden rosz forrásának tekintenek a nemzeti igyekezettel szemben. Néha ol an aggodalom is nyer kifejezést, hogy a bevándorlók nem forrnak egybe elég gyorsan a többi lakossággal.

A nyilvános vélemény néha még tovább megy, és feltételezni látszik, hogy külállamok kisérleteket tesznek nemzetiségi érdekeket szítani az Egyesült-Államokban. Nincs tudomásom róla, van-e valami vagy nincs a dologban; de tapasztalatomból szólva csak annyit mondhatok, hogy hiábavaló igyekezet volna. Azon nincs mit csodálkozni, hogy felnőtt kivándorlók nem tudnak vajmi gyorsan összeforrni a benszülöttekkel, hisz fennállanak számukra az idegen jellemekhez való simulásnak s a nyelvnek nehézségei. De a gyermekek, melyek Amerika talaján születnek, annyira Amerikaiak, akár ha a Mayflower fedélzetén érkeztek volna szüleik a legelső zarándokokkal. Testestől-lelkestől yankeek ők az amerikai ifjúságnak összes áradozásával. Ugyanazon tevékenység és munkavágy ösztökéli őket és a jövőbe pillantva látják, hogy ugyanazon

alkalmakat nyujtja nekik is az élet, melyekből annyi hasznot hajtani remélnek, mennyit saját képességük elérniök engedni fog.

A felnövekedő nemzedéket alig csábíthatják hazatérésre szülőik elbeszélései az otthoni életről a magyar falvakban, a Kárpátok erdős lankáin, vagy az Alföld rónaságain. Bizonyos százaléka azoknak, kik kivándoroltak munkát keresni, itt nyugtot nem találnak az idegen földön, hazatérnek, ha szert tettek egy szerény összegre. De a második nemzedéknél, az Amerikában születetteknél, kik ott nevelkedtek és telve vannak az egyenlőség demokratikus eszméivel, kivételszámba megy, ha egyáltalán elő is fordul, hogy apáik honába visszatérni vágyódik valamelyikök.

Az Unió különböző részeiben való tartózkodásom alatt csodálkozásom tárgya volt, mily rövid idő elég ahoz, hogy a bevándorlók ivadékai, származzanak azok Európa bármely országából, akár a Skandináv Éjszakból, akár a napsugaras Délből; akár Német-, akár Lengyelországból, átváltozzanak merőben új nemzedékké, mely bir valami kevéssel mind a többiből, de egyúttal önálló és sajátszerű, úgy külső megjelenésében, valamint benső tulajdonságaiban.

*

Amerika lakossága a modern idők egyik legsajátosabb jelensége. Érdekes megfigyelni, mint özönlött ki ezen új országokba s mint özönlik

PAVI

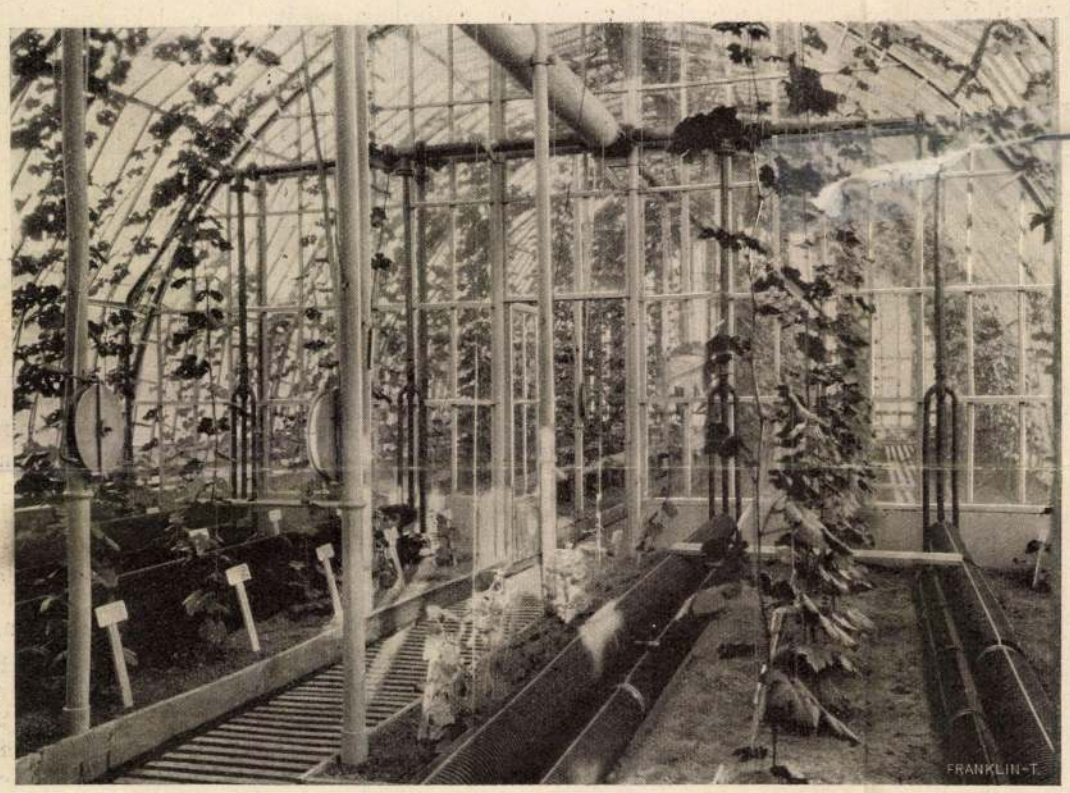

ÜVEGHÁZ.

oda ma is még Európa fölöslege. És még tanulságosabb szemmel követni az irányt, melyben az emigráczió hulláma haladt: a britt szigeteken indult meg, onnan Északeurópára származott át, főleg Németországra, később kelet felé terjedett, s jelenleg Ausztriába és Magyarországba ért el, honnan 200,000 lelken felül vándorol most ki évente.

E mellett mintha rendszeres dagály és apály uralkodnék e mozgalomban: míg pl. 10—15 év előtt a Németországból kivándorlók száma évente meghaladta a 100,000-et, ma alig rúg fel magasabbra ennek ötödénél. Ha tehát mernénk egy pillantást vetni a jövőbe, azt remélhetnők, hogy — ha politikai és gazdasági harczaink valamelyes megoldásra kerülnek — a kivándorlási özön, mely jelenleg a Kárpátok táján a leghatalmasabb, közvetett útját a délkeleti irányban folytatja, és a Balkán népeiből meríti majd legnagyobb kontingensét.

A szakadatlan népességi beözönlés az Egyesült-Államokba a XVIII. és XIX. században, kiterjedése és jelentősége tekintetében csakis a népvándorlással hasonlítható össze. Elkerülhetlen, hogy ezen vándorlások néha kárára ne váljanak az illető országoknak vagy egyeseknek. De lehetetlen békóba verni az emberi akarat szabadságát. És ki a megmondhatója, nem magasabb törvény kifolyása-e, nem a mindenek fölött uralkodó gondviselés kezeműve nyilvá-

Ezen meggyőződést, melynek a gyarmatosítás első idejében uralkodónak kellett lennie, újabban mind határozottabban hangoztatták államférfiai a nyilvánosság előtt. Roosevelt elnök magas ethikai szinvonalú beszédeiben mindenkor a legnagyobb súlyt fekteti az egyszerű életmódra és egészséges társadalmi viszonyokra, szoros családi kötelékekre és a vallásos érzület fejlesztésére, mint az állampolgár főkötelességeire és az állam jólétének főbiztosítékaira.

De legyen akár elnök, akár munkás, az állam szekerének akár kormányosa, akár vonója, senki el nem zárkózhatik annak beismerése elől, hogy minél nagyobbá, hatalmasabbá válik valamely ország, annál szükségszerűbben kellene benső életének is emelkednie, arányban külső gyarapodásával.

Ha első becsvágya volt gazdaggá, a második hatalmassá válnia, a harmadiknak okvetlenül abból kellene állnia: hogy nemesebbé is váljék. A kivándorló hajón bőséges alkalmam nyilt megösmerkedni azzal az osztálylyal, mely Amerika népességének legnagyobb hányadát adja és mely folyvást szállítja az új jövevények

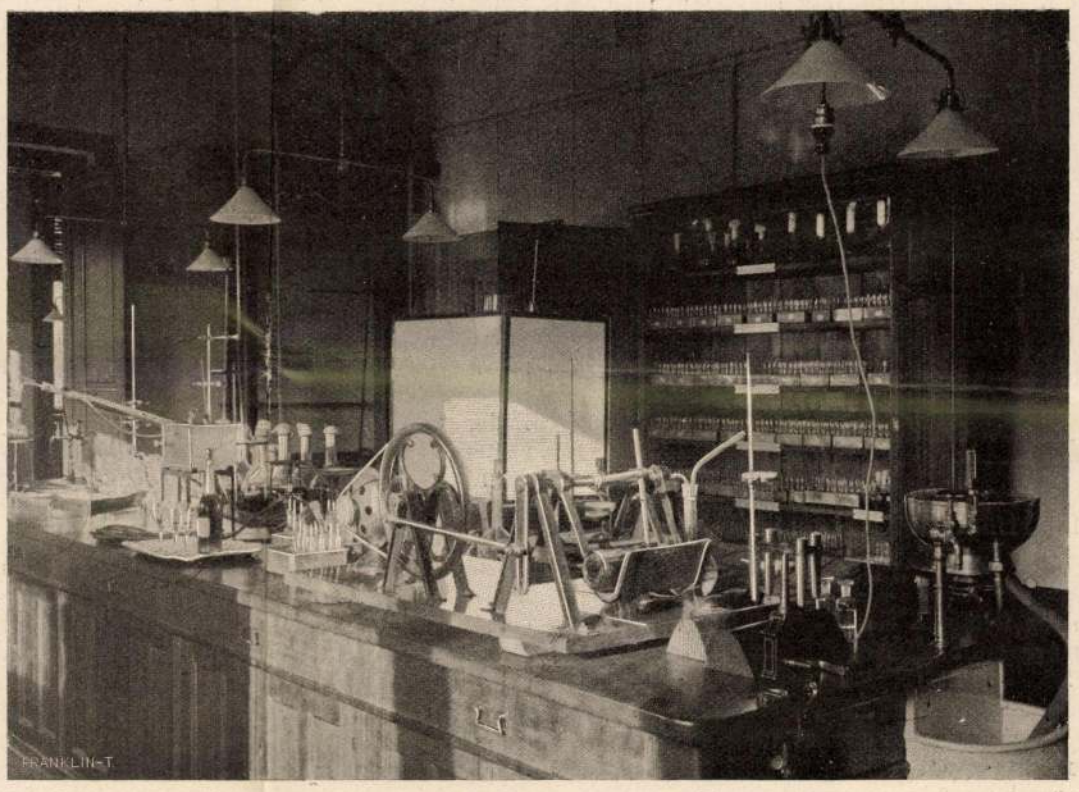

LABORATORIUM A MESTERSÉGES HAJÓVAL.

A BUDAPESTI SZŐLÉSZETI KISÉRLETI ÁLLOMÁS.

4061-
Egy világhírű mg. intézet
(Szőlészeti kísérleti állomás)
403-6. c.
Leporellos

millióit. Nyilvánvaló, hogy az óriási tömeg számára, mely hiján van mindennek, a mit a lét követel, a legelső föltétel életének föntartása. Valamennyi magasabb követelésre később jön csak a sor.

Mindazok, kik Amerikáról irtak, úgy idegenek, mint kiváltkép amerikaiak, gyakran túlszigorúak voltak; az Egyesült-Államokban divó durva szokásokat és modortalanságot nagyon is élesen kritizálták, nem véve számba a viszonyok kezdetlegességét, melyekből a köztársasághoz tartozóknak oly nagy része származott.

Ha első látogatásomkor öt évvel ezelőtt, megösmerkedhettem mindazzal, a mit Amerika gazdagsága és buzgalma előteremteni képes volt a new-yorki társaság fényében, a bostoni irodalmi és művészeti műveltség finomságában, úgy nem kevésbbé érdekes volt ez alkalommal az alsóbb osztályok viszonyait és a munkások életét tanulmányozni. Végre is ezekből áll a nemzet, amazok a kivételek? Nyilt alkalmam elég csodálni azoknak tulajdonságait, kik nem vergődtek még fel jólétre, kik nélkülözik talán a külső mázt, de épenséggel nincsenek szűkében a benső értéknek és rátermettségnek.

De hiszen remélem, lesz alkalmam még bővebben foglalkozni az itt csak érintettekkel. Annyit kivántam csupán most még mondani, hogy az, a mi megérkezésem perczétől fogva a legmélyebb hatást tette én reám, a nép és az ország által végzett munka nagyszerűsége. E határtalan nyilt tér, a munkának e tiszteletben tartása az, a mi nem csupán tevékeny szellemeit az Ó-világnak, de a legjelentéktelenebbjeit is vonzza az újnak partjaira. A munka, mely itt uralkodó szerepet játszik és serkentő erejénél fogva bámulat tárgya, mely a legutolsó polgárt a társadalmi élet legmagasabb polczára emelni képes, a fáradhatatlan munka, mely az Egyesült-Államokat a jelenkor egyik vezérlő hatalmává fejlesztette.

EGY VILÁGHÍRŰ MAGYAR INTÉZET.

(Szőlészeti kisérleti állomás.)

Sokan felmennek a fogaskerekű vasúton a gyönyörű Svábhegyre s míg az öreg zakatoló gép félóránként megindítja a szellős kocsikat, bőven marad reá idő, hogy a szemközti Rókushegy bájosan zöldelő berkes tájaiban gyönyörködjenek. S gyönyörködnek is bizonyára, de már arra, hogy fel is menjenek oda: vajmi kevesen gondolnak. Szemközt az állomással néhány kőlépcső vezet fel a hegyoldalra; a lépcsőket fölverte a fű, jeléül annak, hogy oda nem valami sokan szoktak járni. Pedig hát a természeti szépségeken kívül is kerülne ott, a mi bárkit nagyon érdekelhet s a mihez hasonlót sehol nem lát széles e világon. Ezt nem mi mondjuk, hanem azok a külföldi tudós férfiak mondják és irják, a kik Európa minden részéből és Amerikából sűrűn megfordulnak ott s a kik csodálatos módon sokkal jobban tudják oda a járást, mint a legtöbb törzsökös budapesti ember.

Különben az odatalálás nem nagy mesterség. A mint az említett lépcsőkön felmegyünk, belejutunk a Debrői-útba, melyen pár perczig haladva, egyszerre csak hatalmas épületcsoport tűnik szemünkbe, egy szépen gondozott kert és több ültetvénytábla közepette. A pompás főépület homlokzatán ez olvasható: *M. kir. központi szőlészeti kisérleti állomás és ampelologiai intézet.*

Darányi Ignácz földmivelési miniszter már korábban felismervén egy efféle intézmény szükségességét s tudományos és gyakorlati tekintetből egyiránt nagy fontosságát, meghivta dr. *Istvánffy* Gyula kolozsvári egyetemi r. professzort, — ki egykor a nagynevű *Brefeld* mykologusnak éveken át asszistense és munkatársa volt, — hogy a szervezési, berendezési tervezeteket dolgozza ki. S a választás a lehető legszerencsésebb volt, Istvánffy professzor rendkivüli szervező tehetségnek bizonyult s legelső sorban neki köszönhető, hogy az intézet olyan mintaszerű lett, mint a milyen.

A pavillonrendszerű épületcsoportot Istvánffy tervezetei alapján *Czigler* Győző műegyetemi tanár épitette: a kétemeletes főépületet, — melynek hoszsza 66 méter — s e körül félkörben az egyes osztályok pavillonjait az üvegházakkal. A főkapu mellett a gép, fűtőház és villamos áram fejlesztő épületei állanak.

A központi épületben vannak az igazgatósági irodák, a könyvtár, a közönség számára való előadó terem, több iskola-terem, végre az igazgatói lak. A négy pavillonban az élettani és növénykórtani osztály, a bor-vegytani-, erjedéstani- és gyakorlati szőlészet-borászati osztályok vannak elhelyezve. Mindenütt rendkivüli csín, tisztaság és czélszerű berendezés. A bútorok, munkaasztalok és szekrények nagyobbára az Istvánffy igazgató tervei szerint készültek; többnek ő maga a feltalálója. A világítás mindenütt tökéletes. Az összes helyiségek fel vannak szerelve viz-, gáz- és villanyvezetékkel, a munkagépek hajtatására, a vetítések czéljaira, némely vegyi munkálatokhoz stb. A fűtés gőzzel, központilag történik.

Az épületek közti terület igen izlésesen parkozva van. Többek közt itt láthatunk öt természetes sziklacsoportot, melyek eltávolítása nagyon költséges lett volna, tehát ezeket alpineummá varázsolták s a Magas Tátra flórájával betelepitették. Igazán meglepő csoportozatok. Oly vigan tenyészik itt a magas hegyek jellegzetes növényzete, mint akár a Tátra csúcsain, sőt a havasi gyopár oly szilaj növekedésnek indult az új hazában, hogy mesterséges soványító kúra alá kellett fogni. A terület többi részeit kisérleti szőlőültetvények foglalják el.

Az intézet szakszemélyzete dr. Istvánffy igazgató professzoron kivül tiz tisztviselőből és öt más szakértőből áll, kikhez a szükséges segédszemélyzet csatlakozik.

E férfiak valóban rendkivüli munkát végeznek, de számuk a feladatok nagyságához és változatosságához képest nagyon is kevés.

Mert mi mindent tesznek itt; tanulmányozzák a szőlő mindennemű ellenségeit, azok életviszonyait, az ellenük való védekezést; a fény, meleg, talaj, éghajlat befolyását a szőlő tenyészetére; foglalkoznak a szőlő nemesitésével, új fajok előállitásával, stb. Aztán vizsgálják a magyar mustokat, borokat, tanulmányozzák a borhamisítás felismerésére szolgáló eljárásokat, a szőlészet és borászat összes ágaiban használatos szereket, anyagokat s ezek hatását. Az erjedéstani osztály a mustok erjedését, borok érését, kezelését tanulmányozza. Nagy gondot fordítanak a magyar borok sajátlagos élesztőinek előállitására; vizsgálják a borbetegségeket és gyógyítási módok után kutatnak. Továbbá talaj-felvételeket végeznek az egész országban s gyűjtik a szőlőmivelésre vonatkozó megfigyeléseket. A nagy közönséghez időnként sok száz kérdő ivet bocsátanak ki; hét elsőrendű meteorologiai megfigyelő állomást tartanak fenn a főbb szőlővidékeken. Foglalkoznak az összes magyar szőlőfajták rendszeres leirásával s festésével, egyben összegyűjti valamennyi szőlőfajt, a mely Magyarországon miveltetik. Az ország különböző vidékein is nagyszámú kisérletet végeznek, azonkivül az odafordulóknak tanácsokat adnak.

De ezenkivül mennyi mindent csinálnak még! Csak egyszerű felsorolásuk is nagyon terjedelmes lenne.

Mind e mellett az intézet szakférfiai a tudományos irodalom terén is nagy sikerrel és buzgósággal működnek, *Istvánffy* professzort tanulmányaiért a párisi Akadémia már két izben tüntette ki, dr. *Gáspár* János vizsgálatainak eredményét a külföld alapvetőknek ismeri el, a dr. *Tompa* munkái is nagy feltünést keltettek a szakkörökben.

Az elmondottakból is kitűnik, hogy a nevezetes intézet meglátogatása minden szakemberre és gazdára nagyon érdekes és tanulságos lehet. De sok felettéb érdekes látnivalót találhat ott bárki is.

Láthatja például: miként próbálják ki a palaczkos borokat, hogy vajjon békén kiállják-e a tengeri szállitást? Mert némely bor igen ravasz portéka. Itthon aranyszinű, tükörtisztaságú, de a tengeri útat megunja, valósággal fellázad s ha az üveg kemény falai közül nem sikerül is kitörnie, hát legalább zavarossá válik. Azért itthon ki kell próbálni: hogy viseli majd magát a tengeren, hogy állja a vihart, meg az egyenlítő forróságát? Ugy cselekesznek hát vele, hogy beleteszik egy kis hajóforma alkotmányba, a melyet villamos áram hétszámra úgy hányvet, hogy a legdühösebb vihar se tehetné különben. A helyiség is egyenlítői melegre lévén fütve, ez irányban is kipróbálódik a bor. Ha aztán a művihart és műegyenlítőt becsülettel kiállta, akkor bátran lehet a fajtáját küldeni akár Indiába, akár Ausztráliába, vagy Dél-Amerikába.

Érdekes az élesztő sejtek megrendszabályozása és tenyésztése is. A must megforrását ugyanis bizonyos parányi élesztősejtek eszközlik. Csakhogy ilyen élesztő sokféle van, ezek is borvidékenkint különbözők. Egyik fajta gyorsan, szorgalmasan erjeszt, a másik lusta, dologtalan.

De különböző a hatásuk a bor ize, zamatja tekintetéből is. Ezért hát *Groh* vegyész kifogdossa ezeket a kis élesztőket, külön-külön tenyészti s a melyik aztán jófélének bizonyul, azt elszaporítja s ezekkel erjeszteti meg a mustot. Eddig tizennyolcz fajta van összefogdosva, elkülönítve és hatásra kipróbálva. Egész sereg üvegben tenyésznek a különféle élesztők s csodálva láthajta a szemlélő, hogy a parányi testecskék hogy állanak össze sajátságos alakú, nagyobb tömegekbe, fajonként mindig pontos, meglepő szabályszerűséggel. Egyik a legtökéletesebb díszes tortaalakba csoportosul, másik rózsaalakba, csillagalakba stb.

A szőlő-kórház is méltó a megtekintésre. A kórházépület egy üvegház, ott vannak a betegek szépen sorjában. Betegágyul egy-egy dézsa szolgál; mindeniknél pontosan felirva a betegség neme, faja, a beteg állapota, akár csak a Rókus-, vagy Szent János-kórházban. Olyan sápadtak, foltosak, soványak, szinte szomorúk ezek a gyengélkedő növények! Haj, ha az ember nem szűkölködik a nyavalyákban, bizony nekik is jutott elég.

A főépület előtt csillog, fénylik egy kis készülék, a melyet tréfásan az intézet «fénypontjá»-nak neveznek, mert csillogása még a Svábhegyre is ellátszik. A napsütés tartamát jegyzi fel ez az eszköz. Még pedig csalhatatlan pontossággal. Este aztán csak meg kell nézni a jegyzetét s mindjárt látjuk, hogy hány órát sütött a nap és mikor, meddig volt felleges az idő? E jegyzeteket naponta összegyűjti az intézet s igy aztán óranegyedre megtudja mondani, hogy az évben mennyi ideig sütött nap, a mi a szőlőre nézve nagyon fontos.

Az intézet nem rég, csak 1904 tavaszán nyilt meg s mégis nevezetes sikerekkel dicsekedhetik már. A mit a külföldi szakfolyóiratokból láthatunk legjobban, a melyekben gyakran történik rá hivatkozás és egy s más szakkérdésben még Amerikából is fordulnak a nagytudományú dr. Istvánffy igazgatóhoz, mint elsőrendű tekintélyhez.

időbe belenyúlik, a vakolási idő meghosszabbításába be nem vonandó; mert a pincesor emberi tartózkodásra nem szolgál.

A 6. §. úgy módosítandó, hogy új épületekben november 15-től március 1-ig csak zárt és fűtött helyiségekben szabad a vakolást megkezdeni. Ezekre nézve a vakolási határidő korlátozása elesik s a helyiségek száraz állapota helyszini vizsgálat által állapitandó meg.

A 7. §. második bekezdése úgy módositandó, hogy ugyanez áll oly épitkezésekre is, melyeknek 45 cm.-nél vastagabb fala nincsen.

A 9. § intézkedése túlságosan szigorú, a felek megokolatlan zaklatását és károsítását képezi.

Ily esetekben, ha a bevakolt helyiségek kellően szárazaknak nem találtatnak, a fél hatóságilag a helyiségek kellő kifűtésére utasitandó, a használati engedély ettől tétetvén függővé.

A 21. § intézkedése kiterjesztendő azokra az épitkezésekre is, melyek 1905. évi december 31-ig fognak tető alá jutni.

*

A kőműves munkaadók és munkások közt fölmerülő *különbözetek és vitás kérdések eldöntésére alakult vegyes bizottság* május 29-én tartott ülésében elvi határozatkép kimondotta, hogy ha egy kőműves csak 450 téglát falaz, az egy napi munkának nem felel meg, az kevés. Kimondotta továbbá, hogy a munkások névsorának olvasása a munkaidőbe nem számittatik be. A kőműves segédek névsorának olvasása reggel 6 óra előtt 5—10 perccel, a munka pedig pontban 6 órakor megkezdendő. Elhatározta továbbá, hogy a július 31-ével $9^1/_2$ órára csökkenő munkaidő beosztását legközelebbi ülésében foja megállapitani.

Uj ipartestületi tagok: Miklós Ede építőmester, VII., Damjanich utca 33. Szántó Ferenc építőmester, I., Lovas út 4. Wirth Ferenc Nándor építőmester, VII., Damjanich-utca 33. Eichberger György kőműves kisipasos, II., Horváth-utca 18. Hronek János kőműves kisiparos, IX., Tűzoltó utca 33/c. Solnai Keresztély kőműves kisiparos, III., Lajos-utca 56. Offenbeck György ács kisiparos, I., Hidegkúti-út 68.

FŐVÁROSI ÜGYEK.

A fővárosi közmunkák tanácsából.

(1905. június 15.)

A Gellérthegy tövében a Rudas-fürdő és a Ferenc-József-híd között tervezett rendezési művelethez szükséges munka- és anyagszállításra a tanács általános árlejtést rendez. A zárt irásbeli ajánlatokat a jövő hó 4-én kell beadni. Az árlejtési feltételek és a munkajegyzék a tanács műszaki osztályában kaphatók.

A *bűzös gyárak* számára igénybevehető terület újabb kijelölése ügyében a főváros hozzájárult a tanácsnak ahhoz az álláspontjához, hogy a budai oldalon ilyen magángyár ne keletkezhessék, s hogy a városi közszükséglet kielégítésére szolgáló telepek, melyek a bűzös gyárak sorozatába tartoznak, arra a területre szoríttassanak, melyet az összekötő vasút, Fehérvári-út, Budafok és a Duna határolnak. Ezzel tehát a kérdés a budai oldalra vonatkozólag végleg megoldottnak tekintendő. Ami pedig a pesti oldalt illeti, a főváros újabban kivonni kivánja az övezetből a X. ker. Óhegy és Újhegy egy tetemes részét, amihez a tanács készségesen hozzájárul. Beható megvitatás után elfogadta a tanács azt is, hogy a Soroksári-út környéke (Alsó-bikarét) a bűzös gyárak övezetéből szintén kivétessék, annak dacára, hogy az eddig keletkezett bűzös gyárak mind itt vannak megtelepedve. Természetes azonban, hogy ez újabbi megállapodás a szerzett jogok és azokhoz fűződő érdekek teljes megkimélésével lesz csak foganatosítható és e részben a tanács azt találja kimondandónak, hogy habár a kérdéses területen újabb bűzös gyárak nem létesíthetők, a meglevők fennállása és terjeszkedése elé az övezeti beosztás szempontjából akadály nem gördíthető.

A Ferenc-József-híd tengelyében a Gellérthegy déli lejtőjén tervezett s részben már meg is nyitott Kemenes-út folytatásában a tanács a székesfőváros kívánságára a szabályozást olyképp módosítja, hogy az út a Sáros-fürdőhöz park céljára szerzett telkek eldarabolásának mellőzésével vezettessék a Kelenhegyi-útba. Egyszersmind hozzájárul a tanács, hogy az út e módosított vonal szerint makadamszerűen rendeztessék. Minthogy pedig az eddigi Kemenes-út a Kelenhegyi-út természetes kezdetévé válik, az útóbbinak elnevezését a tanács a régi Kemenes-útra is kiterjeszti, viszont a Kelenhegyi-útnak a Fehérvári-útba torkoló meredekebb szakaszát Kemens-utcának nevezi el.

A Halászbástya rendezése teljesen befejeztetvén, a tanács azt további gondozás végett a fővárosnak fogja legközelebb átadni, elszámolva a költségekről úgy a kormány, mint a székesfőváros irányában. Az északi halászbástyán *Schulek* Frigyes építész még több figurális szobordíszt óhajt alkalmazni, ami fedezet hiányában eddig függőben maradt. Minthogy azonban az elszámolásból kiderült, hogy a kincstár javára 13.000 koronából nagyobb megtakarítás éretett el, a felügyelőbizottság javaslatára feliratban kéri a tanács a miniszterelnököt, hogy e megtakarításból az említett szobrászati munkára a szükséges körülbelül 8000 koronát engedje át. Az I. ker. Kelenföld árvíz elleni megvédésére előterjesztett terveket a tanács elfogadta.

A magyar villamossági r.-t. légvezetékének a Budakeszi-út, Hidegkúti-út és ezek környékén kívánt kiterjesztéséhez a tanács a főváros által javasolt kikötésekkel hozzájárul, úgy azonban, hogy a Hidegkúti-út többi vezetékek keresztezésének elkerülése végett a Tárogató-útnál földalatti kábel alkalmaztassék.

Elintézést nyert továbbá Sárkány Arnold, Grosz Fülöp, dr. Klein Mór, Salgótarjáni kőszénbánya r.-t., dr. Philippi Ödön, özv. Szlaonits Jánosné, Gresham-társaság, Seitz Ferenc és társai, valamint Ullmann Gyula fölebbezése.

A magánépitési bizottságnak június 20-án tartott ülésén

új épitkezésekre nyert engedélyt: 118470. Zuckermann Gyula, Szerecsen-u. 3910. hrsz. háromemeletes ház; terv. Komor Marcel és Jakab Dezső.

122300. Vidor Emil, Gyár-u. 3944. hrsz. négyemeletes ház.

121734. Biehn J. és neje, Dávid-u. 4. háromemeletes ház; terv. Nagy Izsó és Benedikt Gyula.

122341. Freund József nevében Heidlberg Sándor, Révay-u. 3793. hrsz. háromemeletes ház.

108875. Kelemen M. István, Marcibányi-tér 2. emeletes nyaraló; terv. Farkas Elek.

119056. Tóth Antal, Albert-u. 13725. hrsz. földszintes ház; terv. Winkler József.

119094. Özv. Michels Józsefné, Névtelen-u. 559. hrsz. földszintes lakóház, raktár és kocsiszin; terv. Schaffler István.

121708. Lux Endre, Vágóhíd-u. 9579/b. hrsz. földszintes ház.

119895. Haggenmacher Árpád, Stefánia-út 2859. hrsz kerítés.

117696. Makk Antal, Németvölgy-u. 11378. hrsz. földszintes családi ház.

119900. Demeter Pál, Hunyadi-u. 5. kocsiszin; terv. Zaitz Géza.

118469. Láng és Lovass, Dagály-u. 3. kerítésfal; terv. Róth Dezső.

119919. Főző Márton, Ernő-u. 8649. hrsz. földsz. ház.

122304. Pudler Lajos. Váci-körút 36. boltkapuzat.

122303. Brasch Izidor, Király-u. 20. boltkapuzat.

122326. Klein Vilmos, Kerepesi-út 73. boltkapuzat.

106700. Kriegler Dávid, Károly-körút 24. boltkapuzat.

Átalakításokra:

119888. Lehmayer Nándor, Margit-körút 16.

122301. Wittinc Pál, Kiskorona-u. 66.

118474. Pécsi Bálint, Bécsi-út 4336. hrsz.

118487. Özv. Fuchs Jánosné nevében Klein H. János, Béla-király-út 8350/1. 2. hrsz.

Fiumei építkezések

Személyváltozások az államvasutak igazgatóságában. *Schober* Albert min. tanácsos, a kereskedelmi főosztály igazgatója és *Banovits* Kajetán min. tanácsos, a gépészeti főosztály igazgatója a saját kérésükre nyugdíjaztattak. *Schober* helyére *Szájbely* Kálmán kir. tanácsos, igazgató-helyettes neveztetett ki, a gépészeti főosztály vezetőjévé pedig *Forcher* Adolf főfelügyelő rendeltetett ki. Állandó elnökigazgató-helyettes *Marx* János a forgalmi főosztály igazgatója lett.

Független jury a műcsarnokban. A Képzőművészeti Társulat ez idei rendes közgyűlése független jury szervezését határozta el s utasította a társulat választmányát, hogy annak szervezetét illeszsze be az alapszabályokba és javaslatait még a nyár előtt tartandó rendkívüli közgyűlésen mutassa be. A rendkívüli közgyűlést junius hó 18-án délelőtt tartották meg Forster Gyula báró elnökletével a városligeti műcsarnokban. A közgyűlés elfogadta a választmánynak a javaslatát: Mondja ki a közgyűlés, hogy a társulat választmányát, illetőleg művészeti szakbizottságait fölhatalmazza arra, hogy az 1905/6. évi téli kiállításra beérkezendő művek elbirálására és a kiállitás elrendezésére vonatkozó jogát tiz festő-, négy szobrász- és négy építőművészből álló független juryre átruházhassa, mely a téli kiállítás beküldési határidejének a lejárata előtt a társulatnak szavazásra jogosult művésztagjai által lesz megválasztandó s mely ezt a reá átruházott jogot a társulat kiállítási szabályzatának értelmében lesz köteles gyakorolni.

Fiumei épitkezések. Fiumében az idén ugyancsak sok az építkezés, ami különben a rohamosan fejlődő tengerparti városban úgy látszik évenkint fokozódik. A legérdekesebb az idei építkezések között a József-főherceg-uton épülő *törvényszék*, hol januárius óta máig budapesti építőmesterek 14.000 m^3 sziklát robbantottak ki. Az épületet néhai *Czigler* Győző tervezte és az útca menedékessége az egyes pallók magasága között oly nagy különbséget okoz, hogy a legalsó rész pincepallója és a magasabban fekvő épületek főpárkánya közt több mint 45 *m* magassági különbözet van. Az építkezést, a mely egyike lesz Fiume legszebb épületeinek 1906. májusra tervezik befejezni. — Most építi a város a *vágóhidat*, ahol a gépészeti berendezéseket a budapesti Nicholsonnak adták, de a cément-szerkezettel az osztrákokhoz fordultak; amivel azonban nagyon megjárták, mert a bécsi Wayss-cég a vasbéton-tetőszerkezet tartóit oly gyengén méretezte, hogy a tető az önsuly alatt minden külső erőhatás nélkül leszakadt. — Ugyancsak most készül a *hullaégető* is, ami már befejezéshez közeledik, valamint a *szegényház* és a kereskedelmi és *Iparkamara*. — Nagy erővel dolgozik a Gregersen és Schwartz cég egy új *mólo* épitésén, ami körülbelül öt évig elfog tartani. Ha a politikai viszonyok kizökkent kerekei újból rendbe jönnek, akkor ismét nagyobb investitiókat kap Fiume a magyar államvasútak több milliomos épitkezéseiben. *K. K.*

Kábelsérülések a tenger fenekén. A messinai tengerszorosban lefektetett villamos kábelek igen gyorsan tönkre mennek, úgy, hogy az üzemben igen sokszor zavarok állanak be. Rendes körülmények közt a tenger alatti kábelek 20 évig, minden megszakítás nélkül működésben vannak; a nevezett tengerszorosban azonban majdnem minden évre egy-egy sérülés esik, úgy, hogy egyes irányokat teljesen meg kellett szüntetni, más vonalakat pedig megújítani. Ez által a sérülések száma meglehetősen apadt ugyan, de a sérülések száma még mindig aránylag igen nagy, úgy, hogy Platania olasz tanár indíttatva érezte magát e tekintetben beható tanulmányokat tenni. A messinai tengerszorosban észlelt áramlatok első sorban az apály és dagály közti viszonytól, másrészt az ott uralkodó szelektől függnek. A folyamágynak méretben, majd irányban való folytonos változtatása miatt számos áramlatok keletkeznek, melyek már a legrégibb időkben Scylla- és Charybdis-féle örvények alatt voltak ismeretesek. Platania a sérüléseket még azon esetek szerint is rendezte, melyek esetleg ez oldaláramlatokat befolyásolhatják. Bármennyire megokolt volt is ez, az Aetna és a vulkanikus Lippari-szigetek közelsége miatt, mindazonáltal e tekintetben összefüggést nem tudott constatálni. A sérülések jellegéről arra lehet következtetni, hogy a kábelek a tengerfenék éles szikláin feküdvén, az itt folytonosan mozgó kavics és homok súrlódása folytán szétmorzsolódnak. Minél kevesebbek az áramlatok, minél intensivebb az apály-dagály, annál nagyobb a romboló erő, annál gyakoribbak a sérülések. A megfigyelések ezt igazolták is. 16 kábelsérülés közül 11-et erős szelek okoztak. Továbbá 16 sérülés közt 14 a téli félévben keletkezett. Augusztus és szeptember hónapokban sérüléseket nem észleltek. A kiemelt kábeleket rendesen foszlányokra szétdörzsölve találták. Úgy látszik, hogy Scylla és Charybdis nem jó szemmel nézi az új kor e technikai vívmányát. —*g.*

A Török-bankház felkéri a palotájára beérkezett tervek szerzőit, legyenek szivesek terveiket minél előbb visszavenni (Budapest, Teréz-körút 46).

HIVATALOS.

AZ ÉPITŐMESTERI KÉPZETTSÉG MEGVIZSGÁLÁSÁRA SZERVEZETT BIZOTTSÁG

Babócs István-nak (Arad, Erzsébet-körút 2. sz), az 1905. évi junius hó 16-án letett szakvizsgálat alapján, a képesítő bizonyítványt kiadta.

BUDAPESTI ÉPITŐ-, KŐMŰVES-, KŐFARAGÓ- ÉS ÁCSMESTEREK IPARTESTÜLETE.

Az épitő- és kőmüves szakosztály május 30-án Jakabffy Ferenc ipartestületi elnök elnöklete alatt ülést tartott, melyben az *építésügyi szabályzatok módosítását* tárgyalta.

A szakosztály sajnálattal vesz tudomást a szabályzatnak több rendbeli intézkedéséről, mely az épitő ipar gyakorlati követelményeivel nem számolva, az építés folyamatát a közegészségügy érdekének okából a legkedvezőbb időben szükség nélkül megakasztja, az építkezésnek az egész év folyamára való szétosztását a száradás idejének aránytalan kiterjesztése által lehetetlenné teszi, az építésre használt anyagok különféleségével s a mesterséges fűtéssel nem számol, hogy a szabályzat tervezetének tárgyalása alkalmával a közvetetlenül érdekelt műszaki köröknek a birálat, majd pedig az észrevételeknek az illettékes helyen a jóváhagyás előtt való előterjesztése lehetetlenné tétetett, s a szabályzat a legnagyobb sietséggel jóváhagyatott, miáltal az épitő iparosoknak jogos panaszra ok szolgáltattatott.

Ugyanazért elhatároztatik, hogy a szabályzat ebbeli hiányainak részletes kimutatásával az érdekelt körök, ú. m. a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet, a Magyar Építőművészet Szövetsége, a Magyar Építőmesterek Egyesülete és az Országos Iparegyesület felkérendők, hogy a budapesti építőmesterek stb. ipartestületével közös tanácskozásban a hiányok orvoslása iránt illetékes helyen közösen lépéseket tegyenek.

A részleteket illetőleg a szakosztály a vakolás megkezdésének korlátozását egyátalán helytelennek tartja. De ha ez el nem kerültethetnék, minthogy Budapesten a zárt sorbeli építkezés van túlsúlyban, s a minden oldalról szabadon álló építkezés csak a nyaraló-övezetben, s a város kűlső övezeteiben fordul elő, a 4. §-ban a vakolás kezdete mint normativum a nem minden oldalról szabadon álló építkezésekre nézve tüntetendő ki — a szabályzat intézkedésének megfelelően a kitett időnél két héttel hosszabb határidővel azzal a megjegyzéssel, hogy a minden oldalról szabadon álló épületekben ez a határidő két héttel rövidül, s hogy a megkezdett vakolás megszakítás nélkül folytatható legyen.

Az 5. §-ban a várakozási idő megkétszerezése megokolatlan, s rendelkezésében nagy igazságtalanságokra vezet, miért is ez módosítandó és beveendő, hogy az alapzat és pince falazása, ha az a november 15 és március 1-e közti

Gozsdu, az ember és az udvar

„Mind a magyar, mind a román ajkú hazafiak egyaránt jeles testvéröknek ismerik és vallják”

Utca nem viseli nevét Budapesten, csak egy épületegyüttes, a Gozsdu-udvar. De lehet, hogy a román-magyar ügyvéd, parlamenti képviselő és legfőbb ítélőszéki bíró, az éppen kétszáz éve született Gozsdu Manó egykor diákszállónak épített házaiból hamarosan Madách Gardens lesz. A Király utca és a Dob utca között húzódó műemlék ingatlan építtetője azonban nem efféle beruházásaival, hanem a magyar és a román nemzet békés együttélése érdekében kifejtett tevékenységével írta be magát a történelembe.

Igazi kelet-európai sors adatott ennek, az 1802. február 22-én Nagyváradon született Gozsdu Manónak, kit Emanuil Gozsduként is említenek a korabeli írások. A fiú Gozsdu Athanáz jómódú kereskedőnek, városi tanácsnoknak és király-daróczi Bognár (egyes források szerint Poynár) Annának, egy ősnemes család leányának frigyéből született. Apai ágon gyökerei Macedóniáig nyúlnak vissza, a Gozsdu család ugyanis 1769-ben a török veszedelem elől menekült el a mai Albánia területén található Moscopolis városból. Útja először Lengyelországba vezetett, de jó két évtized múlva Magyarországon telepedett le, több görög és macedoromán kereskedőcsaládhoz hasonlóan. A Gozsduk Miskolcon találtak otthonra, ahonnan aztán néhányuk Nagyváradra költözött. E családból származik egyébként az elmagyarosodott hírlapíró Elek, valamint a románságát mindvégig valló Manó.

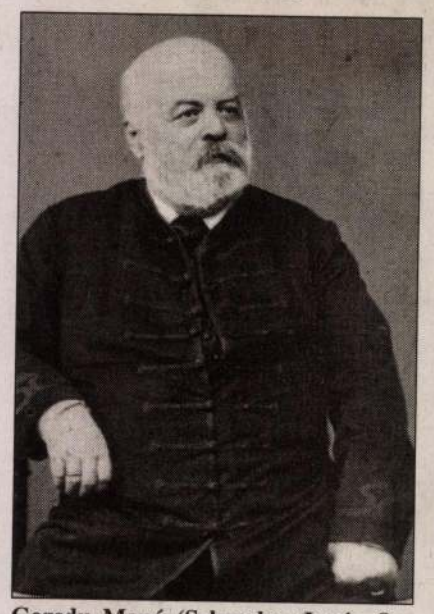

Gozsdu Manó (Schrecker Ignác Országgyűlési Albumából, 1865.)

FORRÁS: FSZEK BUDAPEST GYŰJTEMÉNY

Gozsdu Manó a nagyváradi román iskolában, majd a helyi katolikus gimnáziumban tanult, utána pedig a jogi akadémiára jelentkezett. Egy évvel később Pozsonyba ment tanulni, ahová Szlemenics jogtanár országos híre vonzotta. Tanulmányait 1823-ban fejezte be Pesten, ahol királyi táblajegyzővé avatták. Huszonkét éves volt, amikor ügyvédi oklevelet szerzett.

A fiatal joghallgató világnézetének alapjai pesti diákévei során formálódtak meg. A Vasárnapi Ujság 1861. szeptember 8-án megjelent számában így írt az akkor már Krassó megyei főispán életének e szakaszáról: „Jurátus korában lőn megvetve a világos elméjű román-magyar férfiú lelkében azon érzelmek, s nézetek alapja, melyek egész életpályáján keresztül fűződve szaporíták az érett férfi keblében is azon szép jellemvonásokat, melyeknél fogva őt mind a magyar, mind a román ajkú hazafiak egyaránt jeles testvéröknek ismerik és vallják.”

Gozsdu Manó életében Vitkovics Mihály, egy akkori hírneves ügyvéd, magyar-szerb költő játszotta a főszerepet. Az újdonsült ügyvédnek ő nem csak főnöke volt – nála dolgozott segédként három évig, jóllehet akkor már volt elég saját pere is –, hanem szellemi atyja is. Gozsdu Manó legfőképpen azon jellemvonásáért tisztelte Vitkovicsot, hogy született szerbként igen határozott magyar hazafi volt. Házának rendszeres vendégei voltak a magyar irodalom akkori jelesei, köztük Kazinczy Ferenc, Virág Benedek, Berzsenyi Dániel, a Kisfaludyak és Fáy András. Az ifjú Gozsdu, mint a házigazda barátja és munkatársa, szintén részt vett ezeken az összejöveteleken.

Mindössze huszonnégy éves volt, amikor kezdő ügyvédként különös cselekedetet vitt véghez: elsőként adott be magyar nyelvű keresetlevelet a pesti és budai tanácsokhoz. Figyelemre méltó tett volt ez ott, ahol évszázadok óta a latin volt a törvénykezési nyelv. S még inkább különleges lépés, hiszen Gozsdu románnak vallotta magát. A korabeli újság egyenesen úgy könyvelte el, hogy Magyarország fővárosában a magyarosodás fejlődését segítette elő ez a román származású ügyvéd a szenátorok és ügyvédkollégák nagy csodálkozására. Ő azonban nem elégedett meg ennyivel: a pesti görög–román egyház németül vezetett jegyzőkönyveinek magyar nyelvű szerkesztése is a nevéhez fűződik. A görögök ugyanis nem ismerték el a román, a románok pedig a görög nyelv elsőségét, ezért németül írták okmányaikat. Az 1836-ban már előkelő ügyvédként és befolyásos személyiségként számon tartott Gozsdu Manó erős pártot alapított a német nyelv „leváltására”. Kezdeményezése sikerrel járt.

A Gozsdu-udvar. Eredetileg diákszállónak épült

FOTÓ: GÁRDI BALÁZS

A másfél évszázada megjelent Vasárnapi Ujság tartózkodóan tesz említést az 1848–1849-es szabadságharc idejéről, Gozsdu pályájának e szakaszát egy későbbi életrajzíróra bízza. Szinnyei József Magyar írók élete és munkái című könyvéből is mindössze annyi derül ki, hogy 1848. május 21-én, a hazai rumének gyűlésén, ahol Rajacsics patriarchasága ellen tiltakoztak, s az akkori minisztériumnak bizalmat szavaztak, Gozsdu elnökölt. 1849 novemberében viszont az akkori kormány, mint született románnak, felajánlotta neki Bihar megyében a császári biztosságot. Ő azonban nem érezte magát erre alkalmasnak, és ügyesen kitért a megtiszteltetés elől.

Ez után szomorú idők jöttek. Az ügyvéd, ki köztudottan nagyon szerette a jó magyar zenét, híres Pest melletti szüreteiből is száműzte azt. Ha véletlenül fülébe jutott a szeretett dallam, elkönnyezte magát. Kevesen tudhatták, mi zajlott le akkortájt lelkében. Máig fennmaradtak viszont azok a beszédei, melyeknek tartalmát napokig elemezték, ismételgették számos társaságban. Nem mulasztott el egyetlen alkalmat sem, amikor a magyar és a román nemzetet fenyegető veszélyre ne utalt volna. Az 1860-ban Krassó megye főispánjává kinevezett, 1866-ban Tenke országgyűlési képviselőjévé választott, majd 1869-ben a legfőbb ítélőszék bírájává előlépett Gozsdu Manó a főrendi házban tartott beszédében leszögezte: „Az isteni gondviselés, maga a világ népeinek Istene tűzte ki a magyar és a román nemzetnek azon rendeltetést, hogy együtt kell nekiek egy örökké tartó frigyben élniök, egymással van dicső jövendőjük, egymással szemközt mindkettőjüknek veszniök kell.”

Szavainak ma is jelentősége és aktualitása van, miként a róla teljes elismeréssel szóló korabeli újságcikk első mondatainak is: „Jelen válságos korszakunkban, midőn Európa szerte, de különösen Magyarországon oly felette fontos kérdés a nemzetiségi ügy okos elrendezése, kiváló figyelem tárgyai azon jeleseink, a kik polgári erényeik s hazafias lelkületök tisztasága mellett, helyzetöknél fogva, mintegy a nemzetiségiek képviselőiül vannak hivatva.”

Az 1870 februárjában elhunyt, köztiszteletben álló román-magyar ügyvéd igazi mecénásként viselkedett egész életében. Nem csupán a róla elnevezett, diákszállónak épült Gozsdu-udvar költségeit fizette, hanem nagy pártfogója volt a rumén irodalomnak is. Alig jelent meg olyan rumén irodalmi mű, melyet ő ne támogatott volna. Ő állta ugyanakkor a három Hunyadi arcképének kiadási költségeit. Nagyvonalúságára jellemző, hogy 300 ezer forintnyi vagyonából mindössze 80 ezret hagyott a családjára, a többit görögkeleti rumén tanulók ösztöndíjára hagyományozta. Alapítványának sorsa, illetve ami abból maradt később – szándékaival ellentétben – feszültséget okozott Románia és Magyarország között. A nemrég eladott Gozsdu-udvar értékesítésekor felmerült a román kormány igénye az ingatlanra.

Sándor Tünde

Grigler Győző

Megéri összehasonlítani...

...mert nem minden nagyképű, ami nagy képű!

Csak ma!

csak 1 termék személyenként

5 éve az Ön otthonában!

24 900

Az új műegyetem.

IV.

Tanulságok.

Minő nagy jelentősége van a műszaki oktatásnak az ország ipari és gazdasági fejlődésére, azt külön fejtegetni éppen e lap hasábjain szükségtelen. Hogy mi — úgy a műszaki, valamint az iparoktatás és iparfejlesztés terén nagyokat haladtunk, az is tagadhatatlan. De nagyon is el voltunk maradva. Mint láttuk, fejlődésünk egészben csak 40 esztendőről datálódik. Azóta volnánk ennyire. És itt jóleső érzéssel mondhatjuk, hogy a technikai oktatás terén eljutottunk arra a niveaura, ahol a nálunk sokkalta nagyobb,

Műszaki főiskolája leghamarabb Franciaországnak van. A nagy Napoleon nevéhez füződik ez is, ki maga is nagy szeretettel foglalkozik műszaki tudományokkal. A párisi technikát ő alapítja. Neki van Európában a legképzettebb hadmérnöki kara. Pályadíjakat tűz ki mérnöki, illetőleg műszaki problemák megoldására! Sőt mint tudjuk, nagyszabású építkezéseivel új életre kelti a „classicismust". Az „empire" létrejötte egyenesen az ő akarata.

Mindez nem volt hiábavaló munka. Mindenképpen bizonyítja a nagy császár zsenialitását, jövőbe látását, melylyel korát és kortársait megelőzte. Mert, hogy már *ma* repülünk és hogy éppen a franciák repülnek és hogy a repülés terén ők is vezetnek, ebben kétségtelen része van a császár gondos előrelátásának. Ez a dicsősége a francia

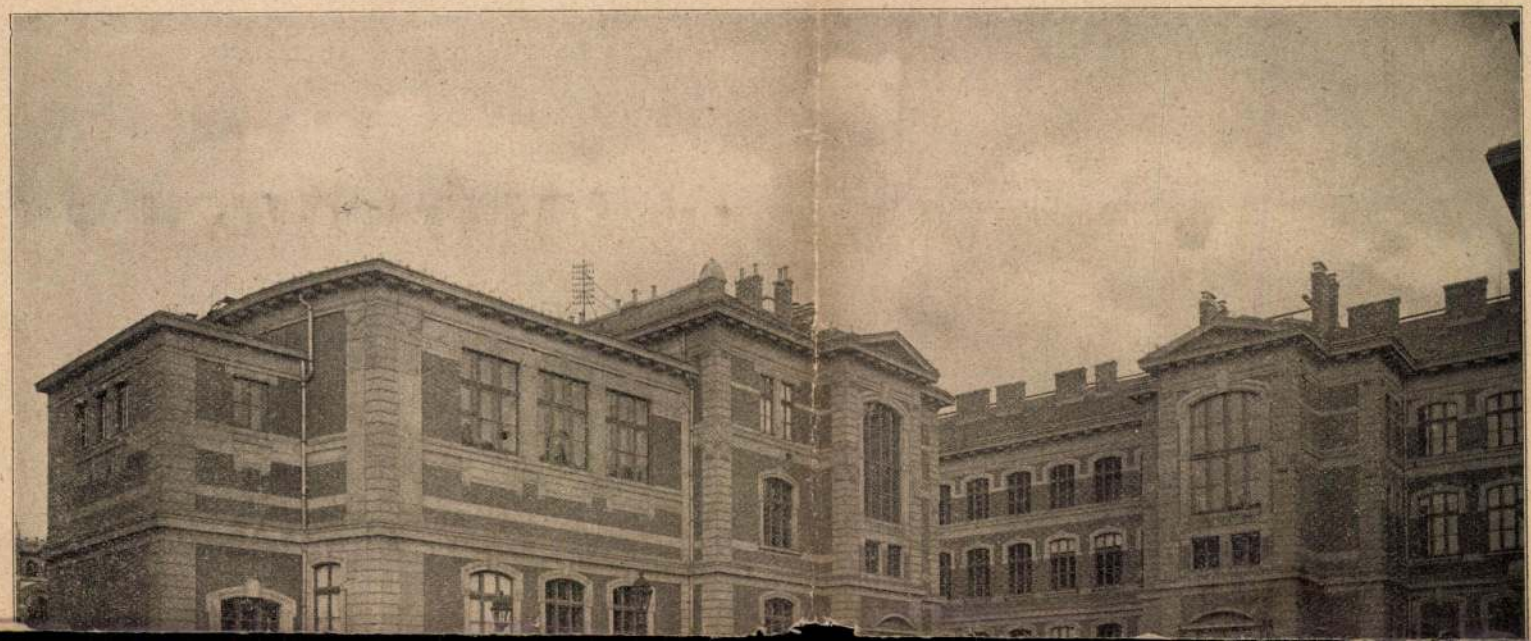

Az új müegyetem épületeinek helyszínrajza.

I. Középponti épület.
II. Kémiai intézet.
III. Könyvtárépület.
IV. Elektrotechnikai és fizikai intézet.
V. Géplaboratorium.
VI. Mechanikai technológia.
VII. Műszaki mechanika.
VIII. Mezőgazdasági géplaboratorium.
IX. Geodéziai observatorium.
X. Kazánház.

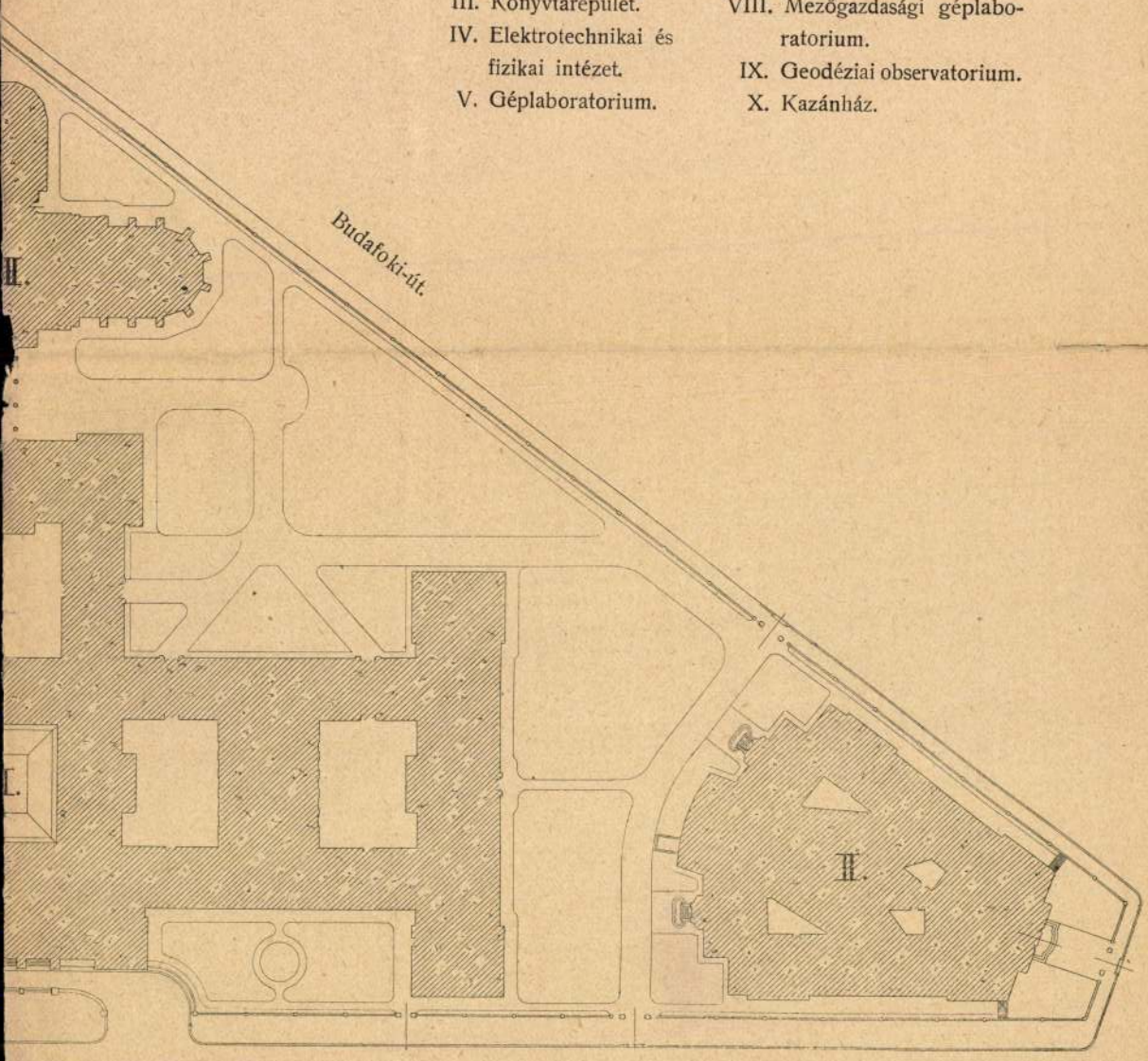

egyetem-rakpart.

ideig-óráig ez meg is esik, csak arra jó, hogy még jobban neki feküdjék a munkának. És annál nagyobb legyen a győzelem.

Sedán volt a német professzorok első igazi sikere. A gúny ekkor kezdett lassan elismeréssé átalakulni.

A franciák után került sorra azután a másik riválisː Anglia. A sokáig győzhetetlennek hitt angol ipar alatt ugyancsak a német iskolamesterek lazították meg a talajt. De még mennyire! Még az angolok sem tagadhatják!

Kezdetben, mikor a német árúk először kerültek forgalomba, sikerült az angoloknak, hogy megtévesztések elkerülése végett, a német árúkra rá kellett tenni a *„Made in Germany“* jelzést. És ez az egykori *„Kainbélyeg“* ma a német kitartásnak, a német üzleti tisztességnek keresett és becsült védjegye! A hatalmassá lett német gyáripar egyre-másra hódítja el a piacokat az angolok elől.

És amilyen közönyösen, sőt elbizakodottan nézte még nem régen az angol, hogy német szomszédja mint fejleszti és építi egyre-másra műszaki iskoláit: most pedig éppúgy siet ő kortól visszamaradt műszaki főiskoláit tudományosabb alapon fejleszteni, gyarapítani.

Csakhogy már késő! Hatalmat megszerezni nem könnyű, de lehet. Elvesztett hatalmat visszaszerezni azonban igen nehéz. Majdnem lehetetlen!

*

Ime, fejlett iparral és kereskedelemmel bíró országok gazdasági életében és fejlődésében minő hatalmas tényező az iskola.

Hát még nálunk!

Ahol itthon is még annyi az elmaradt munka, gazdasági és ipari téren egyaránt. Kevés a gyár. Kevés az ipari vállalat. Küszöbön gazdasági harcunk a szomszéd országgal. Lépten-nyomon elrejtett, kihasználatlan természeti kincs. Csak felszínre kell hozni és ezrek jutnak munkához, jövedelemhez!

Ezért örülünk mi ennek a nagy, hatalmas új intézetnek. Mert nagy szükségünk volt reája, mert nagy szerepe lészen ennek az ország további gazdasági és ipari fejlődésében. Az sincsen kizárva, hogy ez a fejlődés egykoron túlcsap majd ennek a kis országnak szűk határain.

A gall kakas ugyan elsőnek jelentette a hajnal hasadását! Ma már vele röpül, ha talán nem is olyan gyorsan, a germán sas is. De azért nem lehetetlen, hogy a turul nem száll-e egykoron magasabbra!

Magyar Vilmos.

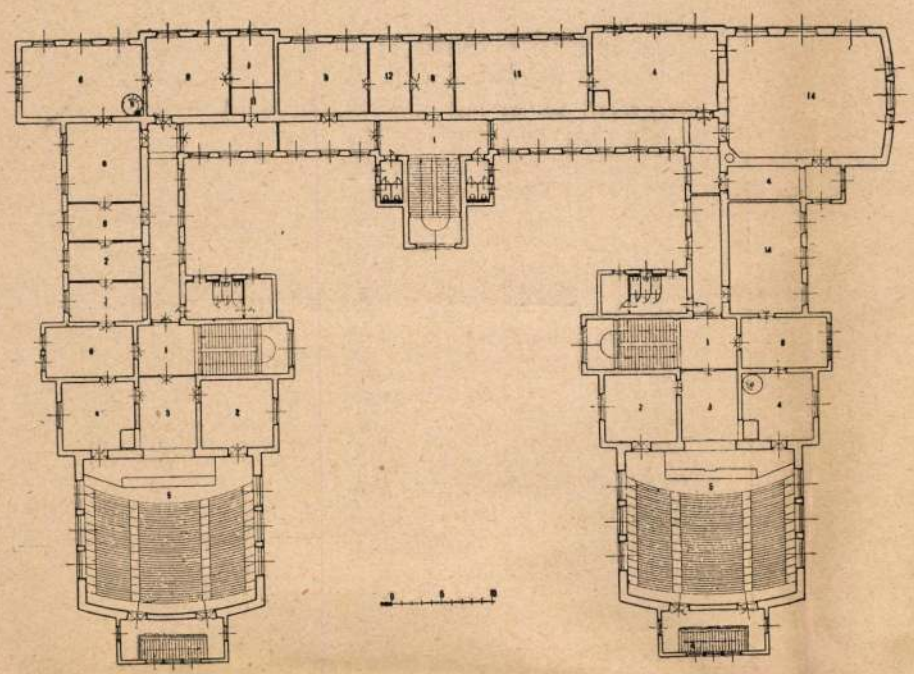

Az új műegyetem elektrotechnikai és fizikai épületének földszinti alaprajza.

1. Előtér.
2. Előszoba.
3. Szertár.
4. Laboratorium.
5. Adjunktus szobája.
6. Laboratorium.
7. Elektrochemiai segédlaboratorium.
8. Fotométer-kamrák.
9. Könyvtár.
10. Tanári szoba.
11. Optikai laboratorium.
12. Tanársegédi szoba.

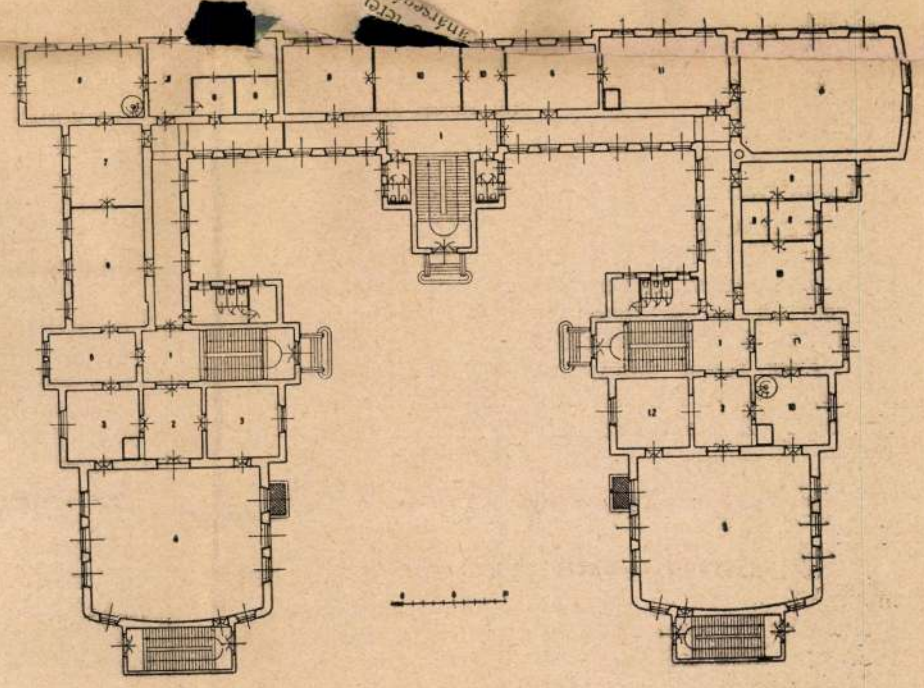

Az új műegyetem elektrotechnikai és fizikai épületének elsőemeleti alaprajza.

1. Előtér.
2. Előszoba.
3. Előkészítő.
4. Szertár.
5. Tanterem.
6. Tanár helyiségei.
7. Szolga.
8. Tanársegédi szoba.
9. Tanársegédek rajzterme és könyvtára.
10. Fotográfiai laboratorium.
11. Sötétkamra.
12. Könyvtár.
13. Gyűjtemény.
14. Laboratorium.

A műegyetem *főépületének* lapunk 48. számában megjelent alaprajzaihoz pótlólag közöljük az ott levő helyiségek jegyzékét:

Földszinti alaprajz:

1. Előcsarnok.
2. Posta- és távirdahivatal.
3. Portáspáholy, fölötte ruhatár.
4. Üvegudvar.
5. Vasútépítéstani helyiségek.
6. Vízépítéstani helyiségek.
7. Geodesiai helyiségek.
8. Hídépítéstani helyiségek.
9. Tantermek.
10. Tanári szobák.
11. Középítéstani helyiségek.
12. Ifjúsági egyesületek.
13. Zeneterem.
14. Olvasóterem.
15. Elektrotechnikai helyiségek.
16. Gépszerkezettani helyiségek.
17. Általános géptani helyiségek.
18. Questura.
19. Rendelkezésre álló helyiségek.
20. Mosdók.
21. Szolgaszobák.
22. Mérnöki múzeum.
23. Felvonó.
24. Hivatalnoki lakások.

Első emeleti alaprajz:

1. Aula.
2. Üvegudvar.
3. Rectori helyiségek.
4. Zárthelyi szigorlati helyiségek.
5. Dekánok.
6. Rajztermek.
7. Tantermek.
8. Tanári szobák.
9. Szolgák.
10. Középítéstani helyiségek.
11. Ókori építéstani helyiségek.
12. Építészeti múzeum.
13. Mineralogiai helyiségek.
14. Szigorlati helyiségek
15. Mosdók.
16. Felvonó.

Második emeleti alaprajz:

1. Aula.
2. Mathematikai helyiségek.
3. Tantermek.
4. Tanári szobák.
5. Szolgák.
6. Növénytani helyiségek.
7. Rajztermek.
8. Gyüjtemények.
9. Állattani helyiségek.
10. Középkori építéstani helyiségek.
11. Újkori építéstani helyiségek.
12. Ábrázoló mértani helyiségek.
13. Mosdók.
14. Felvonó.

A könyvtári épület helyiségei:

1. Összekötő folyosó.
2. Előtér.
3. Kamra.
4. Előcsarnok.
5. Tanári dolgozó.
6. Hallgatók ruhatára.
7. Hallgatók olvasóterme.
8. Lejárat az árnyékszékhez.
9. Kézi könyvtár.
10. Folyosó.
11. Felvonó.
12. Rendező szoba.
13. Könyvraktár.
14. Kezelő [illegible]
15. T[illegible] olvasó[illegible]
16. Könyvtárnok dolgozója.
17. Könyvtárnok fogadószobája.
18. Tanári olvasó.

*

A műegyetem terveinek elkészítésében segédkeztek:

I. *Czigler* Győző műegyetemi tanár irodájában: *Dvorák* Ede, *Rusz* János ifj., *Tauer* János, *Medek* Tibor, *Hack* Endre.

II. *Hauszmann* Alajos műegyetemi tanár irodájában: *Györgyi* Géza, *Zuschmann* János, *Adorján* János, *Szombathy* László, *Zerkovits* Béla.

III. *Pecz* Samu műegyetemi tanár irodájában: *Nagy* Károly, *Lipták* Pál dr., *Takáts* László, *Rerrich* Béla, *Tornallyay* Zoltán, *Árvé* Károly, *Moll* Elemér.

*

A műegyetemi építkezésekben ezek az iparosok vettek részt:

Havel Lipót (építőmester, föld-, kőmüves- és elhelyező munka).
Brunner Ferenc (ácsmester).
Seenger Béla (kőfaragómester).
Müller Ernő (kőfaragó).
Biehn János (vasvázas béton).
Schlick-gyár (vasgerendák).
Bründl János (bádogos).
Helvey Tivadar dr. (facémenttetők).
Dobai János (cserepes).
Tóth Imre és társa (víz- és légszeszvezeték).
Walla r.-t. (cémentlapok).
Zsolnay-gyár (csempeburkolat).
Szabó Antal (szobrász, műmárvány és műkő).
Langer Ignác (szobrász, műmárvány és műkő).
Knuth Károly (fütés).
Senyei Károly (az alakok szobrászművésze).
Jungfer Gyula (lakatos).
Hajós Bálint és *Heil* Vilmos (lakatos).
Berkes Kálmán (vegyi fülkék).
Michl Alajos (asztalos és butorok).
Csepreghy János és fia (asztalos és butorok).
Thék Endre (butorok).
Zafourek Ferenc (mázoló).
Forgó és társa (üveges).
Glatz András (üveges).
Roth Miksa (üvegfestő).
Egyesült parketgyárak r.-t.
„Dolomenť" r.-t. (hézagmentes padló).
Steinhäusl és *Kölber* (szobafestő).
Götz Adolf (szobafestő).
Kulcsár Sándor (csillárok).
Kovács és *Szalai* (liftek).
Gregersen G. és fiai (fakockaburkolat).
Halmos István (útépítés).
Kulicska Antal (villanyos órák).
Andor és *Futaky* (villanyos berendezés).
Fischer Vilmos (csengő és telefon).
Steiner Ármin és Ferenc (felirati táblák).
Pecz Ármin (kertész).
Haas Fülöp és fia (falkárpit).
„Fairbanks" (hídmérleg).
Magaziner Lajos (redőnyök).
Wohlmuth Ferenc (cserépkályhák).
Magyar Aszfalt r.-t. (járdák).
Ganz-féle r.-t. (ívlámpások és könyvtári csillárok).
Langer Ignác (szobrász).
Eggenberger Szilveszter (gyárkémény).

A műegyetem megnyitása.

(Folytatás.)

Az új Műegyetem, az ország egyik büszkesége immár készen áll és dícséri Wlassics Gyula volt cultusminister urat, aki széles látókörrel megáldva nemcsak a műszaki és a természet-tudományok művelésére szemelte itt ki bámulatraméltó előrelátással a legjobb helyet, hanem aki erre vonatkozó céltudatos elhatározásával hazánk fővárosának egy modern és beláthatatlan méretekben fejlődhető új város megteremtésére is impulsust adott.

Azt hiszem, valamennyiünk érzését tolmácsolom, midőn első sorban Wlassics Gyula ő nagyméltósága iránt fejezem ki soha el nem múló hálánkat.

Hálával és köszönettel kell adóznom azoknak a későbbi kormányoknak is, amelyek, a nehéz pénzügyi viszonyok dacára, mindig elsőrangú szükségletnek tekintették ügyünket s annak érdekében valóban minden lehetőt elkövettek. Különösen soha el nem évülő hálával adózunk gróf Apponyi Albert vallás- és közoktatásügyi minister ő excellentiájának, aki nemcsak az építkezések gyorsabb és az eredeti tervnél kibővítettebb mértékben való befejezését tette lehetővé, hanem aki gondoskodott arról is, hogy az épületek ha lassan, ha fokozottan is, de biztosan berendezhetők legyenek azokkal a tudományos felszerelésekkel, amelyek nélkül műegyetem el sem képzelhető.

Nagyon jól tudjuk, hogy a tudományos felszerelésekre kért összeg nagy, de azt is tudjuk, hogy az ország pénzügyi helyzetét tartva szem előtt, méltányolják s a lehetőségig teljesítik is kérésünket. Ez az, ami megnyugtat bennünket és ez az, ami erőt, kedvet ad hivatásunk teljesítéséhez, ami ezelőtt, éppen a megfelelő berendezések hiányában, örökös küzdéssel járt.

Itt mondok mély köszönetet Tóth Lajos ministeri tanácsos úrnak is, aki, amióta csak az ügyosztály élén áll, mindig szívén viselte ügyeinket és akinek, mint az építőbizottság elnökének hosszú éveken át kifejtett odaadó és tapintatos működéséért, melyet elejétől végig várakozáson felüli sikerek kísértek, örökös hálára vagyunk kötelezve.

Az építőművészeket, Hauszmann Alajost és segítő társát, Pecz Samut nem kell külön kiemelnem, hiszen helyettem jobban dicsérik őket műveik. Új alkotásaik méltán sora-

koznak azokhoz a látványosság számba menő épületekhez, amelyek nevüket a külföld előtt is ismeretessé tették. Fogadják őszinte köszönetünk kifejezését e monumentális mű felállításáért.

Nem mulaszthatom el hálás köszönetünk nyilvánítását dr. Ilosvay Lajos kedves collegánk iránt, amiért a budapesti Tudomány-Egyetemre 1908-ban történt meghivását nem fogadta el, hanem a Műegyetem tantestületében megmaradt és tudományos képzettségét és tudását ezentúl is Műegyetemünknek fogja szentelni.

*

módosítások életbeléptetését egyelőre, remélhetőleg rövid időre elhalasztani.

Ha ugyanis most csak a költségekkel nem járó módosításokat léptetnők érvénybe, egy-két év mulva, amidőn a többire szükséges fedezetünk is meglesz, ismét csak változtatni kellene szabályzatainkon, ami semmiesetre sem volna helyes eljárás.

Mihelyt megkapjuk a szükséges fedezetet, nem egy ideiglenes jellegű s ismét módosításra szoruló, hanem egy teljesen új kiforrott szabályzatot fogunk életbeléptetni, amely remélhetőleg majd évtizedeken át nem fog oly új módosításra szorulni, amely legfelsőbb megerősítést igényel.

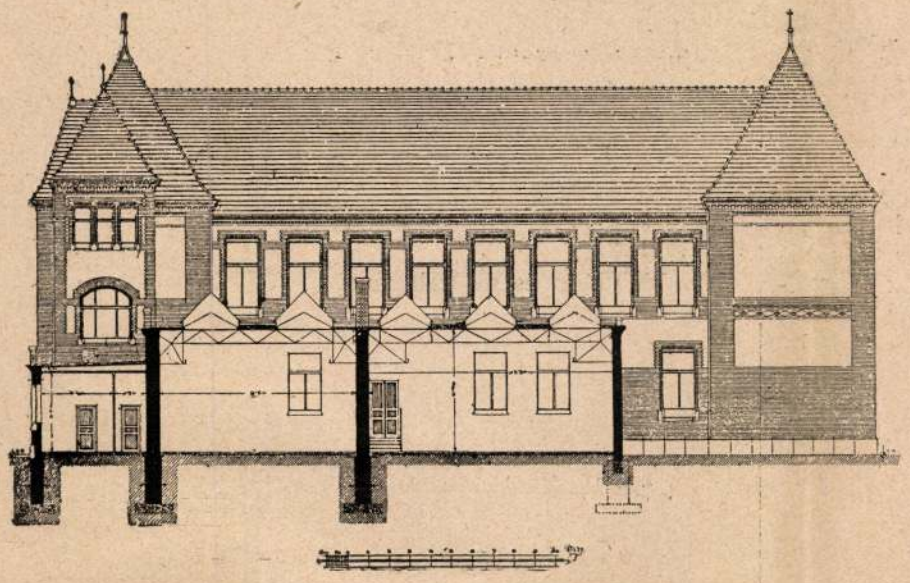

Az új műegyetem mechanikai technológiai épületének keresztmetszete.

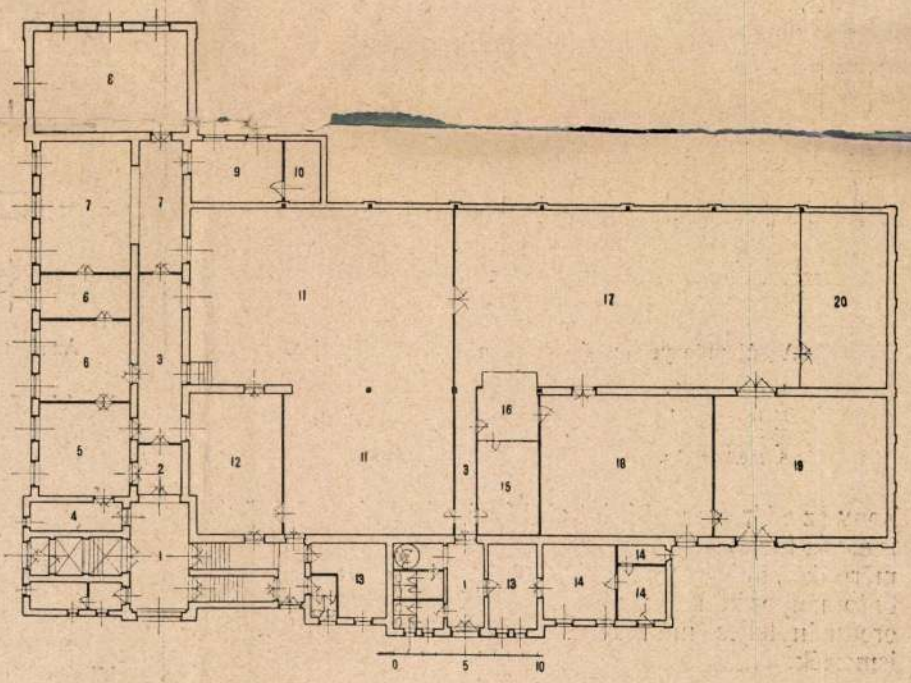

Az új műegyetem mechanikai technológiai épületének földszinti alaprajza.

1. Előcsarnok.
2. Előszoba.
3. Folyosó.
4. Szolga.
5. Tanársegédek szobája.
6. Tanári szoba.
7. Szertár.
8. Fémszakítás.
9. Papirosvizsgálat.
10. Sötétkamra.
11. Szövőműhely.
12. Appretura.
13. Hallgatók ruhatára és mosdója.
14. Szolgalakás.
15. Szerszámraktár.
16. Műhelyvezető fülkéje.
17. Gépműhely.
18. Kovácsműhely.
19. Öntőműhely.
20. Asztalosműhely.

Az újonnan megnyílt Műegyetemen az első tanévet már az új szervezeti szabályzat alapján szerettük volna megkezdeni.

Ez a szándékunk azonban nem volt végrehajtható, bár szakosztályaink már teljesen elkészültek módosításaikkal.

A késlekedés oka kizárólag pénzügyi természetű volt.

A tervbe vett és a tananyagra és tanrendre is kiterjedő módosítások ugyanis, melyek az oktatás célszerűsítése és mélyítése céljából új tanszékek felállítását, egyes tanszékek kettéválasztását, továbbá új meghivandó tanerők alkalmazását is feltételezték, természetszerűleg csak akkor valósíthatók meg, ha a szükséges fedezet is rendelkezésünkre fog állani.

Miután pedig a szükséges fedezet ma még nincs biztosítva, kénytelenek voltunk az egész vonalra kiterjedő

Mindazonáltal az elmult tanévben sem térhettünk ki az elől, hogy szabályzatainkon a lehetőség keretén belül némi sürgősebb módosítást ne eszközöljünk.

Az egyik lényegesebb módosítás, mely a tanulmányi szabályzat keretébe vág, az volt, hogy a rendkívüli hallgatókként ide vezényelt tiszteknek megengedtük a colloquiumokon való résztvehetést, azzal a kikötéssel azonban, hogy az így nyert szorgalmi jegyek, melyek nem a leckeíven, hanem a törzskönyvekbe fognak följegyeztetni, a Műegyetemen soha semmiféle beszámításnak alapját nem képezhetik.

A kivezényelt tisztek előmenetelét tanusító szorgalmi jegyekről minden tanév végén egy kimutatás keretében jelentést teszünk a honvédelmi miniszter úrnak, akinek így módjában lesz ellenőrizni a kivezényelt tisztek előmenetelét.

Körülbelül ilyen az eljárás különben Ausztriában is, ahol szintén megadták a lehetőséget arra, hogy a műszaki tanulmányok céljából szabadságolt tényleges tisztek, felettes hatóságukkal szemben igazolhassák tudásukat.

*

Programmunkat az elmult tanévben is bővítettük, amennyiben nem tekintve néhány újabb magántanári képesítést, amelyről később számolok be, két rendkívül fontos tárgy facultative való életbeléptetését határoztuk el.

Az egyik a „földrajzi helymeghatározások" tana, a másik pedig az „országos méréseké".

A földrajzi helymeghatározások előadásának szüksége a dolog természetében állott, mert tarthatatlan állapot volt az, hogy ezeknek a tulajdonképpen a geodesia körébe tartozó ismereteknek az elsajátítására az ország egyetlen műszaki főiskolájában ne adjunk alkalmat.

Az országos mérések előadásának újból programmba vételét pedig az tette sürgősen szükségessé, hogy az igazságügyminister úr legutóbb kibocsátott rendeletében a birtokrendezést — régi óhajunkhoz képest — első sorban az okleveles mérnökökre bízta. Miután e rendelettel mérnökeink érvényesülésére új tér nyílt meg, nekünk halaszthatatlan kötelességünk volt megadni a lehetőséget arra,

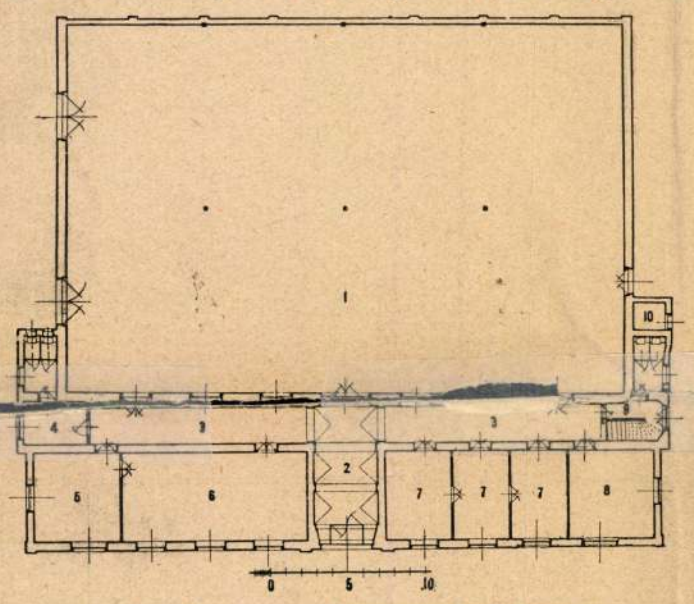

Az új műegyetem géplaboratoriumának alaprajza.

1. Gépcsarnok.
2. Előcsarnok.
3. Folyosó.
4. Előtér.
5. Mérlegszoba.
6. Előadó terem.
7. anári szoba.
8. M sdó és ruhatár.
9. Átjáró.
10. Benzinkamra.

hogy az e téren megkívánt előkészültség Műegyetemünkön is elsajátítható legyen. Mindkét előadására Oltay Károly okl. mérnököt, műegyetemi adjunctust hívtuk meg, aki mindkét tudományos irányt már huzamosb idő óta műveli, és akinek eredményteljes működését már külföldi szakkörök is elismerték.

*

Magántanáraink létszáma az elmult tanévben öttel szaporodott, ami — miként előbb is említém — programmunknak több tárgygyal való bővítését is jelenti.

Új magántanáraink a következők:

dr. *Ferentzy* József okl. vegyészmérnök, műegyetemi adjunctus, aki a technologiai elemzésekből,

dr. *Romsauer* Lajos főgymnasiumi tanár, aki a centralis projectióból, az axometriából és az ábrázoló geometria válogatott fejezeteiből,

Bauer Mihály okl. középiskolai tanár, műegyetemi adjunctus, aki az analytikai számelméletből és a függvénytanból,

dr. *Mihailich* Győző okl. mérnök, műegyetemi adjunctus, aki a vasbétonszerkezetekből, és

dr. *Bresztovszky* Béla okl. gépészmérnök, műegyetemi adjunctus, aki a szilárdsági kísérletekből kapott műegyetemi magántanári képesítést.

*

A geodesia elemeinek előadásait az elmult tanévben ismét dr. *Fasching* Antal kir. főmérnök tartotta meg, aki úgy mint eddigelé, ezúttal is elismerésre méltóan oldotta meg feladatát.

Hasonló elismerés illeti meg dr. *Kossalka* János műegyetemi magántanárt és műszaki tanácsost, aki a hídépítéstan I. folyamát adta elő; nemkülönben *Méhes* Zoltán okl. mérnököt, műegyetemi adjunctust is, aki a vasútépítési enciklopédiának volt ismét előadója.

*

Mint minden évben, ezúttal is örömmel számolhatok be azokról a kitüntetésekről, amelyek egyes tanárainkat s ezáltal az egész tantestületet érték.

Elsőbben is szeretett kartársunknak, a tanártestület egyik legrégibb tagjának, *Nagy* Dezsőnek kitüntetését kell bejelentenem.

Ő császári és apostoli királyi Felsége f. é. január 18-án kelt legfelsőbb elhatározásával őt, a főiskolai oktatás és a

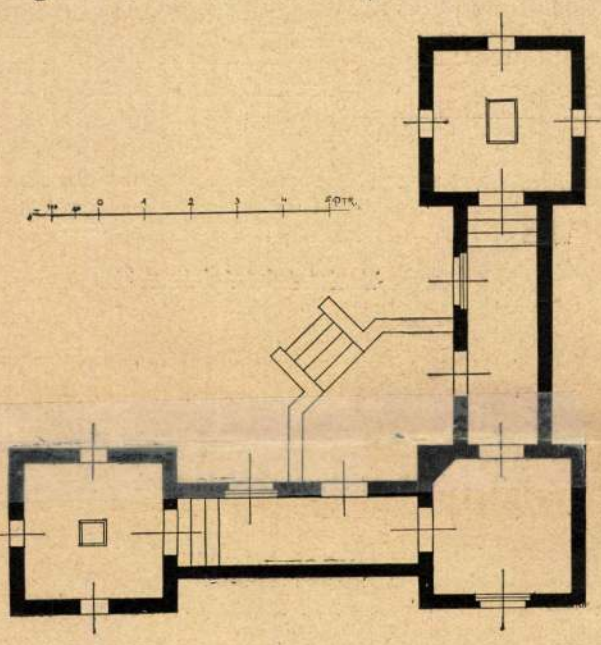

Az új műegyetem geodesiai observatoriumának alaprajza.

műszaki tudományok terén hosszú és eredményteljes működésével szerzett érdemei elismeréséül, a m. kir. udvari tanácsosi címmel tüntette ki.

Nagy Dezső kitüntetése örvendetes visszhangot keltett nemcsak a Műegyetemen, hanem az összes hazai műszaki körökben, ahol őt, aki a műszaki téren nemzedékeket nevelt az országnak, nemcsak mint elsőrangú szaktekintélyt és tudós tanárt, hanem mint embert is nagyrabecsülik és nagyon szeretik.

Királyi kitüntetésben részesült még dr. *Nyári* Sándor országos képtári őr és műegyetemi magántanár, akit Ő Felsége Bécsben 1908 október 16-án ruházott fel a műegyetemi nyilvános rendkívüli tanári címmel.

Végre kötelességemnek tartom a tisztelt Közgyűlésnek bejelenteni, hogy a Magyar Tudományos Akadémia alelnökségére csekélységem választatott meg.

E helyen kell megemlékeznem arról a köszönetről, amelyet a vallás- és közoktatásügyi minister úr dr. *Daday* Jenő és dr. *Ilosvay* Lajos kartársunknak mondott.

Dr. *Daday* Jenő és dr. *Ilosvay* Lajos abból az alkalomból, hogy szolgálati idejüknek számottevő határához értek, egy 2000 koronás alapítványt tettek oly célból, hogy az alapítvány kamataiból egy-egy kiváló eredménynyel szigorlatozott vegyészmérnök szigorlati díjai legyenek visszatéríthetők.

Nagy hálával fogadta el az alapítványt a Tanács és én örömmel fejezem ki itt is köszönetünket a nagylelkű alapítóknak.

*

Elszomorodva kell megemlékeznem arról a veszteségről, amely Műegyetemünket dr. *Schenek* István m. kir. főbányatanácsos elhunytával érte.

Dr. *Schenek* István évtizedeken át tagja volt a vegyészmérnöki szigorlati bizottságnak; s mi benne nemcsak a feladata magaslatán álló lelkiismeretes munkatársat, hanem a chemiai tudományok elismert tudósát is gyászoljuk, akinek a vegyészi tudományok kutatása és előbbre vitele terén elévülhetetlen érdemei vannak.

A vegyészmérnök-szigorlati bizottságban megüresedett tagságra a m. kir. vallás- és közoktatásügyi minister úr Ő Nagyméltósága kérésünkre dr. *Kosutány* Tamást, az országos chemiai intézet és központi vegykísérleti állomás igazgatóját nevezte ki, aki úgy szakképzettségénél, mint azon kötelékénél fogva, mely őt mint a Műegyetem egyik előadóját évekig a Műegyetemhez fűzte, a megüresedett állás betöltésére a leghivatottabb volt.

*

A tanártestület számos és sokoldalú elfoglaltsága mellett a lefolyt évben is közreműködött mindazokban a műegyetemet érdeklő tudományos és társadalmi munkálatokban, amelyek célja a haladás volt.

A tanári kar e téren kifejtett működését részletesen jelentésem egyik függeléke öleli fel, miért is itt csak azokról teszek említést, amely általános érdekűek lévén, inkább a Tanács működési körébe tartoztak.

Nagy megfontolással foglalkozott a Tanács az ipartörvénytervezettel, melynek jelentősége valóban országos érdekű. Szeretnők hinni, hogy jól megfontolt észrevételeink, melyekben több rendbeli bizottsági tárgyalás után állapodtunk meg, illetékes helyen tekintetbe fognak vétetni.

Résztvettük a birtokrendező mérnökök minősítése tárgyában kiadott rendelet előkészítésében is. Jól esik tudnunk, hogy az időközben már életbe is léptetett rendeletben úgyszólván az egész vonalon érvényesült az a felfogás, melyet a Tanács *Bodola* Lajos kartársunk körültekintő és mélyreható szakvéleménye alapján tett magáévá. (Itt jegyzem különben meg, hogy az újonnan szervezett állami földmérő vizsgáló bizottságba a Tanács tagokul *Bodola* Lajos, *Kovács* S. Aladár és dr. *Zielinski* Szilárd tanár urakat küldötte ki.

Foglalkoztunk még az ipari minták oltalmáról, nemkülönben a találmányi szabadalmakról alkotandó új törvények előadói tervezetével; és résztvettünk a Magyar Technikai Múzeum, valamint a Magyar Közlekedési Múzeum felállításának előmunkálataiban.

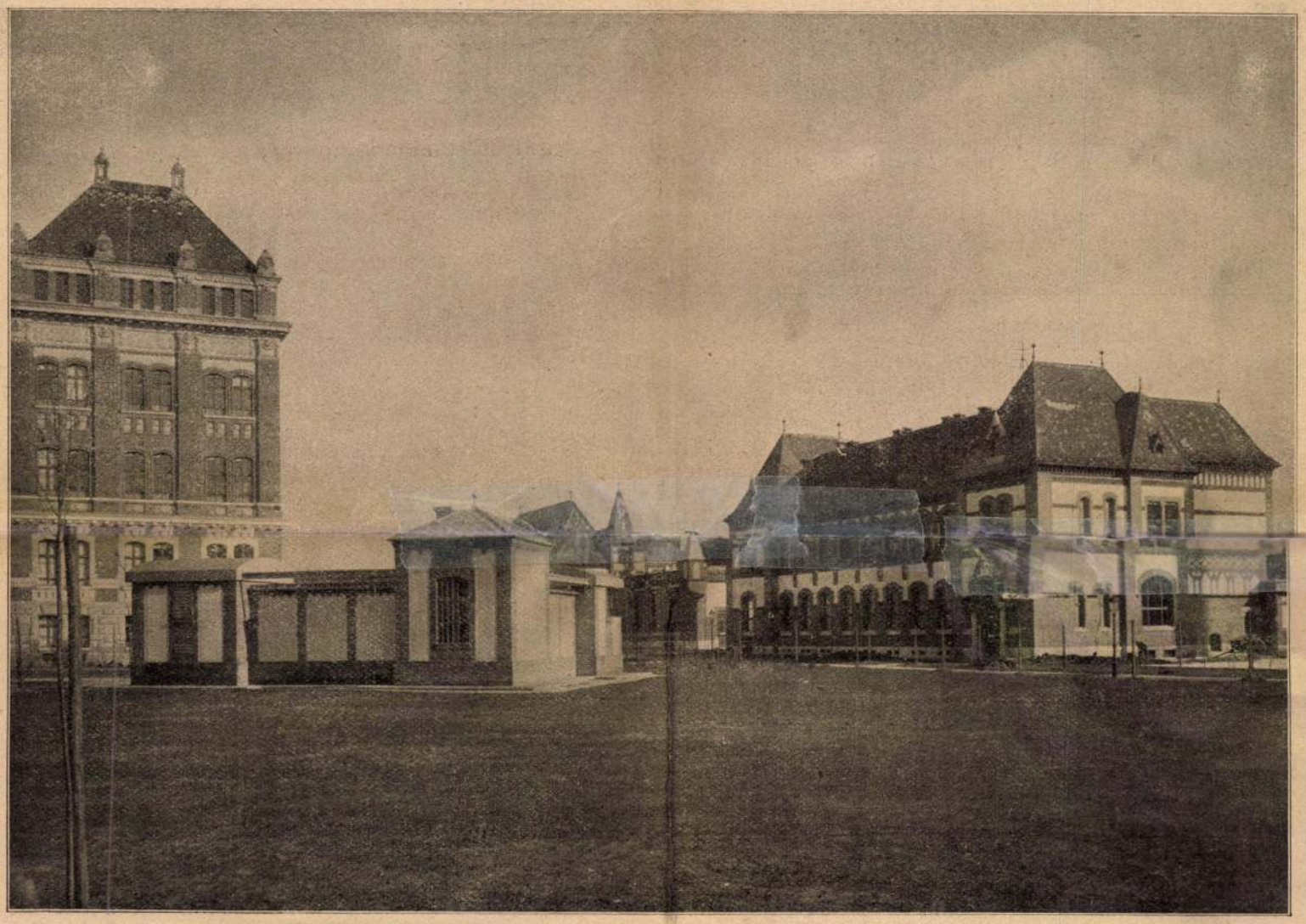

A főépület déli szárnya. Az observatorium. A mechanikai technologia épülete.

A Magyar Közlekedési Múzeum felügyelő bizottságának tagjává a kereskedelemügyi Minister úr a Műegyetem tanácsának tagjai közül dr. *Zielinski* Szilárdot nevezte ki.

A tavaly Párisban megtartott nemzetközi közúti kongresszuson részünkről *Zielinski* Szilárd volt jelen, míg az ugyancsak Párisban tartott nemzetközi hűtőipari kongresszuson a Tanácsot *Schimanek* Emil képviselte.

A m. kir. kereskedelemügyi Minister úr — aki minden rendű előterjesztésünket a lefolyt évben is a lehetőségig teljesítette — a kiküldetések alkalmából dr. *Zielinski* Szilárdot és *Schimanek* Emilt anyagi támogatásban is részesítette.

Útisegítsége kapott még a m. kir. kereskedelemügyi Minister úrtól *Merse* Pál okl. gépészmérnök, műegyetemi

tanársegéd, ki az ezidei frankfurti, illetőleg párisi kisérletekkel egybekötött aëronautikai és aviatikai kiállításokat tanulmányozta.

A m. kir. kereskedelemügyi minister úr 1500—1500 korona külföldi utazási ösztöndíjat helyezett a folyó tanévre kilátásba *Schuller* Aladár és *Rosinger* Arthur okl. vegyészmérnökök részére, akik külföldön a színes fényképezéssel fognak foglalkozni.

Félbeszakított külföldi laboratoriumi munkálatainak folytathatása céljából a kereskedelemügyi minister úr még *Kármán* Tivadar műegyetemi tanársegédnek is adományozott egy 1000 koronás ösztöndíjat, melyet a m. kir. vallás- és közoktatásügyi Minister úr 2000 koronára egészített ki.

Állami 2000 koronás külföldi utazási ösztöndíjban az idén nem ketten, hanem hárman részesültek, minthogy az előző évről egy ilyen ösztöndíj fönmaradt s rendelkezésünkre állott. Ilyen ösztöndíjat kapott *Szathmáry* László okl. vegyészmérnök, műegyetemi tanársegéd, aki chemiai, továbbá *Tornallyai* Zoltán okl. építész, aki építészi tanulmányokat végzett, végül *Gusztáv* Béla okl. gépészmérnök.

A rendelkezésünkre álló alapból a miniszter úr Ő Nagyméltósága *Méhes* Zoltán műegyetemi adjunctusnak 1600 korona útisegélyt engedélyezett. *Méhes* Zoltánt — aki a Műegyetemen a vasútépítéstani enciklopédia előadója is — pályabiztossági berendezések tanulmányozására küldöttük külföldre ki.

A brüsszeli útépítő kongresszus.

Régente a csekély számban lévő viziúton kívül a forgalom lebonyolítására csupán a közutak szolgáltak. A gőzvasút feltalálásával a közutak sokat vesztettek fontosságukból; újabban azonban a legmodernebb közlekedő eszköz: az automobil a közfigyelmet ismét az útépítésre terelte. A francia kormány kezdeményezésére tavaly Párisban tartott I. nemzetközi útépítő kongresszuson nem kevesebben, mint 2400-an vettünk részt. Az útépítés [illegible] határozó általános érdeklődést bizonyítja, hogy egyhangúlag elfogadott indítvány alapján azonnal megalakult az „Útépítő kongresszusok állandó nemzetközi szövetsége“ Páris székhelylyel.

A szövetség célja az útépítés és útgondozás technikájának fejlesztése. Evégett

1. körülbelül három évenkint útépítő kongresszusokat hív össze;
2. emlékiratokat, ismertetéseket ad ki stb.;
3. összegyüjti az utakon foganatosított gyakorlati és a világ bülönböző laboratóriumaiban útépítő anyagokkal végzett kísérletek eredményeit.

A szövetség élén álló állandó bizottság, elfogadva a belga kormány meghívását, a II. nemzetközi útépítő kongresszus helyéül Brüsszelt választotta és idejéül a jövő 1910. évi július hó 31-étől augusztus hó 7-éig terjedő hetet jelölte ki.

A kongresszusra szóló meghívókat a bizottság már szétküldte. Eszerint a II. útépítő kongresszuson résztvehetnek a szövetség állandó és ideiglenes tagjai. Állandó tagjai a kormányok és testületek képviselői, a tiszteleti tagok és azok, kik évenkint 10 frank tagdíjat fizetnek. Kongresszusi évben jelentkezett állandó tag az első évben kivételesen 25 frankot fizet. Ideiglenes tag járuléka szintén 25 frank. Állandó tagul való jelentkezés sokkal célszerűbb, mert az ideiglenes tagok nem intézhetnek kérdést a kongresszus elé, nincs szavazati joguk az állandó szövetségre vonatkozó ügyekben és csupán a kongresszus alkalmából megjelent közleményekre tarthatnak igényt. Végül megjegyzendő, hogy a kongresszusi tagok hozzátartozói rendkívüli résztvevők gyanánt jelentkezhetnek; részvételi díjuk 10 frank.

A kongresszusnak három hivatalos nyelve van, ú m.: a francia, az angol és a német.

Programm szerint a brüsszeli kongresszus 9 kérdést fog tárgyalni és ha marad idő, 8 közleményt. A tárgyalások két szakosztály ülésein folynak. Az egyik szakosztály a városi és a városon kívüli utak építésére és gondozására vonatkozó kérdéseket fogja tárgyalni; a másik szakosztály a forgalom lebonyolításával és a közlekedő eszközökkel fog foglalkozni.

A részletes programm ez:

I. rész: *Az utak építése és gondozása.*

A) Nagyvárosokon kívül.

1. kérdés: Makadám és egyéb útburkolatok. Makadámutakon alkalmazott kötőanyagok. Gyalogút, kocsiút stb. elhelyezése burkolattal ellátott utakon. Az utak gondozása és portalanítása terén elért eredmények.
2. kérdés: Utak alépítménye és víztelenítése. Építésmódok.
3. kérdés: A kis- és közúti vasutak elhelyezése. Az építés különböző módjainak jó és rossz tulajdonságai és a gondozásra és a költségekre gyakorolt befolyása.

B) Nagyvárosokban.

4. kérdés: Tisztítás és locsolás. Szükség és célszerűség. Alkalmazott módok. Költségek. A különböző módok összehasonlítása.
5. kérdés: Fedőrendszer választása.
6. kérdés: Az útépítő, világító és vízellátó munkálatok végrehajtása.
1. közlemény: Kőolajmótorokkal ellátott közúti hengerek alkalmazása.
2. közlemény: Mótoros hajtású hengereken kívül alkalmazott utszerszámok, útekék.
3. közlemény: A különböző építőanyagok mennyiben alkalmazhatók utak építésére és gondozására. Milyen követelményeknek kell megfelelniök. Szabályzatok és vizsgálati egységek.
4. közlemény: Városi gyalogutak készítése.
5. közlemény: A hó és jég eltávolítása városi utakról.

II. rész: *A forgalom és a közlekedő eszközök.*

7. kérdés: A közlekedő eszközök súlyának és gyorsaságának befolyása az építményekre.
8. kérdés: Közlekedő eszközök. Mely követelményeknek tegyen eleget a közlekedő eszköz, hogy az utakon anélkül haladhasson, hogy azt túlságosan igénybe vegye, koptassa vagy maga megsérüljön.
9. kérdés: Közlekedő vállalatokkal szemben föllépő megszorítások. Előnyök, hátrányok, üzemköltségek, teljesítőképesség stb.
6. közlemény: Útjelzések. A párisi kongresszus határozatainak végrehajtására vonatkozó rendelkezések.
7. közlemény: Különböző fajtájú hajlékony kerékabroncsok. Előnyök, hátrányok stb.
8. közlemény: Forgalomra és a tonnatartalomra vonatkozó statisztika létesítése. Az alkalmazott módok és az elért eredmények.

A brüsszeli kongresszussal kapcsolatban útépítő kiállitás is lesz. A kongresszusi tagok részére több ünnepséget, számos kisebb-nagyobb kirándulást Antwerpenbe, Spaaba, Ostendebe stb. terveznek.

A kirándulásokon bemutatják a résztvevőknek a modern közlekedő eszközökhöz füzött követelmények szerint épített utakat. Elvezetik a kongresszusi tagokat Belgium kőbányáiba stb.

Szóval aki az útépítés fejlődését figyelemmel kiséri és alkalma lesz résztvenni a jövő évi brüsszeli kongresszuson, sok hasznosat fog hallani, látni, tapasztalni. Igen kívánatos volna, hogy ha minél számosabban vennének részt és főleg a hatóságok minél több technikust küldenének ki.

Végül ide jegyezzük azoknak a magyar szakembereknek a neveit, akik — az állandó bizottság fölszólítása következtében — a fönt előadott kérdésekre a magyar viszonyok tekintetbevételével feleltek:

Balló Altréd a budapesti köztisztasági hivatal főnöke, *Fock* Ede Budapest székesfővárosi főmérnök, *Glasner* Antal a kissebesi gránitbányák r.-t. mérnöke, *Haltenberger* Sámuel főmérnök a kereskedelemügyi ministeriumban,

Az új műegyetem.

IV.

Tanulságok.

Minő nagy jelentősége van a műszaki oktatásnak az ország ipari és gazdasági fejlődésére, azt külön fejtegetni éppen e lap hasábjain szükségtelen. Hogy mi — úgy a műszaki, valamint az iparoktatás és iparfejlesztés terén nagyokat haladtunk, az is tagadhatatlan. De nagyon is el voltunk maradva. Mint láttuk, fejlődésünk egészben csak 40 esztendőről datálódik. Azóta volnánk ennyire. És itt jóleső érzéssel mondhatjuk, hogy a technikai oktatás terén eljutottunk arra a niveaura, ahol a nálunk sokkalta nagyobb, erősebb és gazdagabb nemzetek állanak. Itt hatalmas munka folyt, melyért csak dícséret illeti meg mindazokat, akik közreműködtek. Nem kis dolog ez, ha figyelembe veszszük, hogy 40 esztendő előtt műszaki oktatásunk, ipari intézetünk még egyátalán nem volt!

Nem így vagyunk azonban az iparfejlesztéssel. E téren még igen sok a pótolni való. Itt még igen nagy munka vár megoldásra. Ebben pedig nagy része lesz az immár nagykorúvá lett műegyetemnek.

*

Ipari államaink között termelés és kivitel tekintetében a német, az angol és a francia vezet. Még pedig az elmondott sorrendben. Nem is nagyon régen ebben a sorrendben még a német volt az utolsó. Ha okát kutatjuk, mivel sikerült a németnek versenytársait ennyire megelőzni, a nyitját a dolognak a technikai oktatásban találjuk meg.

Műszaki főiskolája leghamarabb Franciaországnak van. A nagy Napoleon nevéhez füződik ez is, ki maga is nagy szeretettel foglalkozik műszaki tudományokkal. A párisi technikát ő alapítja. Neki van Európában a legképzettebb hadmérnöki kara. Pályadíjakat tűz ki mérnöki, illetőleg műszaki problemák megoldására! Sőt mint tudjuk, nagyszabású építkezéseivel új életre kelti a „classicismust". Az „empire" létrejötte egyenesen az ő akarata.

Mindez nem volt hiábavaló munka. Mindenképpen bizonyítja a nagy császár zsenialitását, jövőbe látását, melylyel korát és kortársait megelőzte. Mert, hogy már *ma* repülünk és hogy éppen a franciák repülnek és hogy a repülés terén ők is vezetnek, ebben kétségtelen része van a császár gondos előrelátásának. Ez a dicsősége a francia nemzetnek nagyobb, magasztosabb a nagy Caesar minden hadi tetténél.

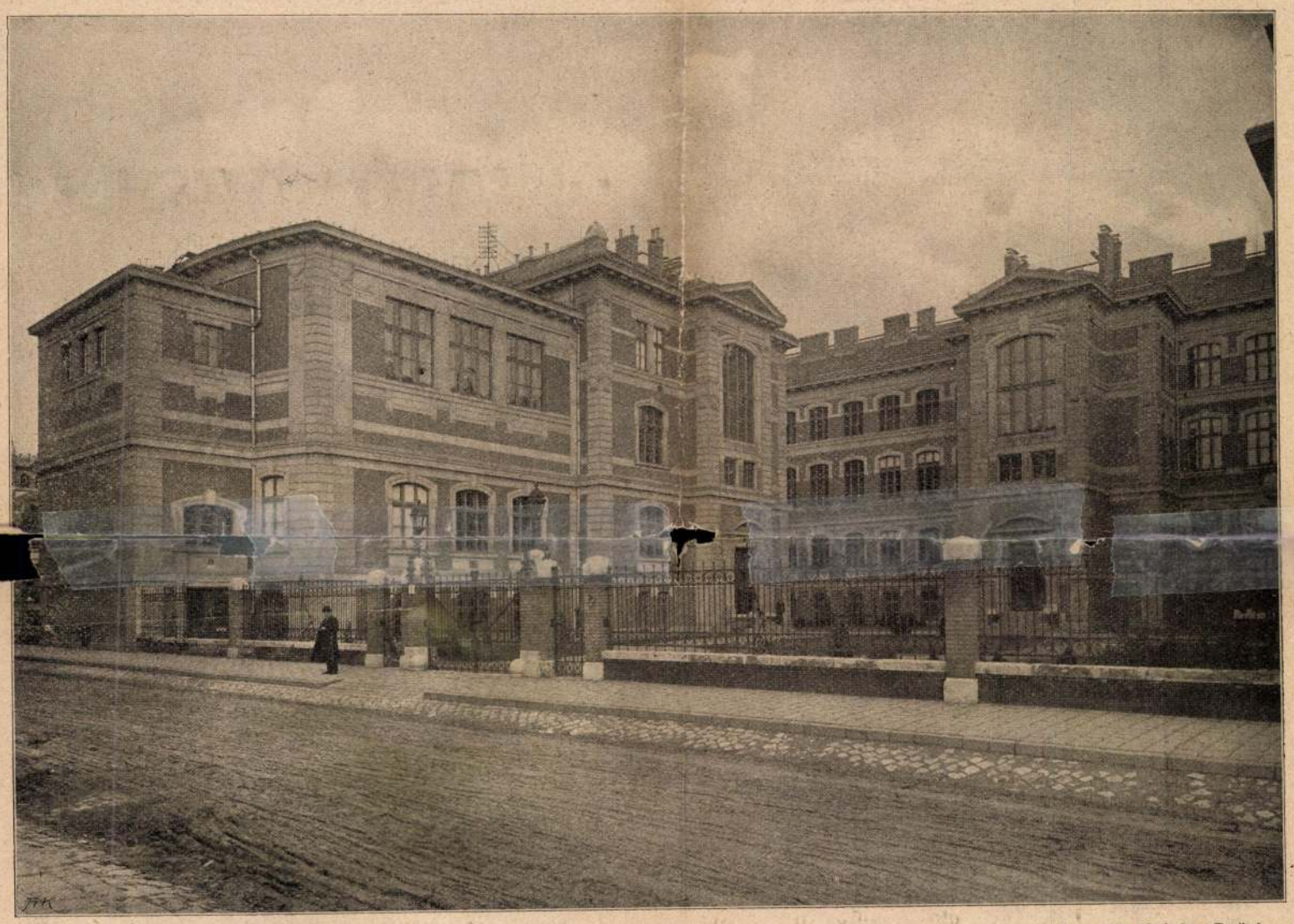

Az új műegyetem elektrotechnikai és fizikai intézete. Tervezte *Czigler Győző.*

Még azt a csorbát is, mit egykoron a német iskolamesterek ütöttek a franciák hadi talentumán és amit még ma sem feledtek el, most ime fényesen kiköszörülték a francia professzorok!

Ez az igazi „gloir!"

*

A legnagyobb haladást azonban mégis csak a németek tették. Még néhány évtizeddel ezelőtt micsoda lesajnált nemzet voltak! A szórakozott német professzor, aki mindent paragrafusba szed és mindent tudományos alapon dolgoz fel és tudományos szempontból világít meg, állandó humoros alakja volt az élclapoknak. És ma nem előzi meg egy nemzet sem. Csak vele egy niveaun lehet, avagy még inkább csak mögötte. A germán önérzet nem birja elviselni, hogy őt megelőzzék. Legalább tartósan nem. Ha

Az új műegyetem épületeinek helyszínrajza.

I. Középponti épület.
II. Kémiai intézet.
III. Könyvtárépület.
IV. Elektrotechnikai és fizikai intézet.
V. Géplaboratorium.
VI. Mechanikai technológia.
VII. Műszaki mechanika.
VIII. Mezőgazdasági géplaboratorium.
IX. Geodéziai observatorium.
X. Kazánház.

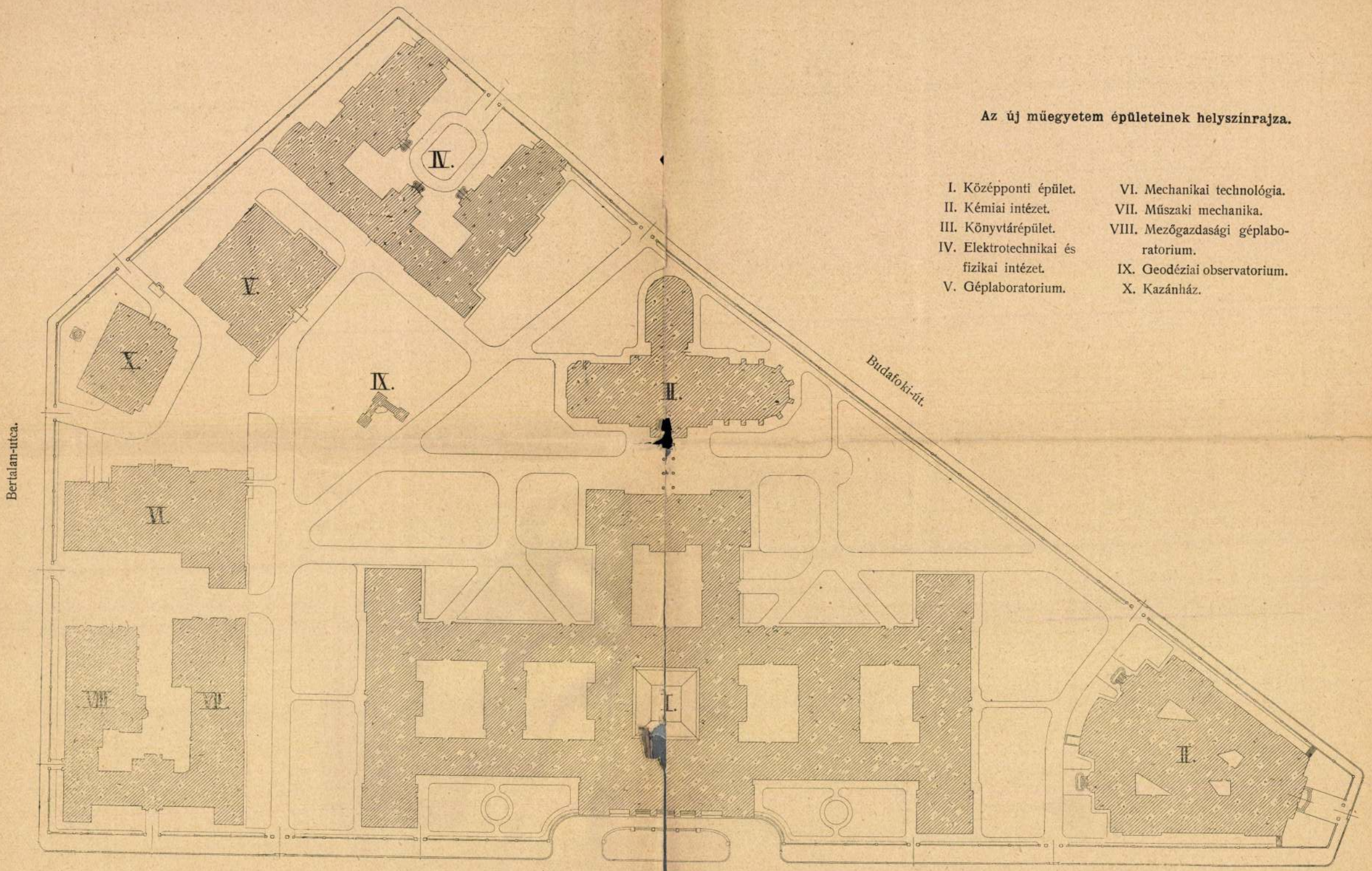

Jövő tavaszra megújul a Batthyány téri csarnok

Egymiliárdot költenek a rekonstrukcióra FOTÓ: SZABÓ BERNADETT

MUNKATÁRSUNKTÓL

Felújítják a Batthyány téri csarnokot, Budapest történelmi vásárcsarnokainak egyikét. A mintegy egymilliárdos költséget a jelenlegi bérlő, a Spar áruházlánc viseli, bár megpróbált szerezni fővárosi vagy állami támogatást is. A munkálatok előreláthatólag szeptemberben kezdődnek, s akkor három hétre be kell zárni a csarnokot – tudtuk meg *Nemes Tibortól*, a cég magyarországi ügyvezető igazgatójától.

A jelenlegi állapothoz képest a legfőbb változás az lesz, hogy a csarnok emeletéről az élelmiszerüzlet leköltözik a földszintre, amelynek nagy része most raktár, s el van zárva a vásárlók elől, holott sokkal jobban megközelíthető, mint az emelet. Odafönt a felújítás után éttermet, kisebb boltokat és butikokat nyitnak. Jelentős változás lesz az is, hogy a csarnok bejárata előtti árkádot – az örökségvédelmi hivatal engedélyével – beajtózzák, s éjszaka zárva lesz, távol tartva a hajléktalanokat és más „beköltözőket". Kicserélik továbbá a tetőablakokat, a szigeteléseket és a már régóta nem működő légkondicionáló berendezést. Letisztítják a csarnok bekormozódott téglafalát, s esetleg külső megvilágítással is emelik majd az épület fényét. A felújítás terveinek engedélyeztetése most folyik.

Az igazgató elmondta, hogy tízéves bérleti szerződésük van a fővárossal, s további ötévnyi használati jogot élveznek, a beruházás tehát hosszú távra szól. Az alsó rész várhatóan novemberben készül el, s miután leköltöztették az élelmiszerrészleget, kezdődik az emelet átalakítása, amely körülbelül húsvétra fejeződik be.

Lakások után irodát épít a GTC

Novemberben átadják az első lakásokat a XIII. kerületi Riverside Apartmanházban – jelentették be a beruházó GTC International keddi sajtótájékoztatóján. A térség öt országában több mint egymillió négyzetméternyi ingatlanfejlesztésben érdekelt társaság további két-három projekt beindítását tervezi, ezek között szálloda is lehet.

A GTC International tulajdonában lévő GTC Hungary Ingatlanfejlesztő Rt. tavaly októberben kezdte a négyszáz lakásos Riverside Apartmanház építését a Népfürdő utcában. A társasházkomplexum első lakásait ez év novemberében adják át. A lakások több mint egyharmadát, a kilencszintes épületek legfelső emeletén lévő, több mint száz négyzetméteres luxuslakásoknak pedig hetven százalékát már értékesítették – hangzott el a cég szerdai sajtótájékoztatóján. *Eli Allroy*, a GTC International elnöke és *Robert Snow*, a GTC Hungary vezetője elmondták: az épületet a Közti Rt. vezető tervezője, *Tima Zoltán* tervezte.

Ugyancsak a XIII. kerületben építi meg a GTC első budapesti irodaházát. A Center Point építése március elején kezdődött. Ez a beruházás ötmilliárd forintba kerül. Az irodaház első üteme csaknem 19 ezer négyzetméteres lesz, és várhatóan jövő év tavaszára készül el. Az építés második fázisában, mintegy 45 ezer négyzetméternyi irodaterület készül majd.

A két folyamatban lévő, összességében mintegy százezer négyzetméternyi ingatlan fejlesztésével nem érnek véget a GTC budapesti beruházásai – mondta Robert Snow. A közeljövőben két-három új projektet indítanak majd, ám arról még nincs döntés, hogy ezek milyen ágazatban valósulnak meg. Annyi biztos, hogy bevásárlóközpontot nem építenek, így valószínűleg a jövőben is lakásokat és irodaházakat készítenek majd. A cégvezetők nem zárták ki azt sem, hogy lengyelországi tapasztalataik alapján – ahol 57 szálloda üzemeltetésében érdekeltek – szállodaépítésekkel is foglalkozzanak.

Haász János

Kilakoltatás a Király utcában

Folytatás a 23. oldalról

Elsőként Gusztos Pétert igazoltatták, majd az egyik rendőr megfogta a karját és elrántotta őt az ajtóból. Gusztos be fogja panaszolni a rendőrtisztet a kapitányságon. Kérdés viszont – fogalmazta meg később dilemmáját –, hogyha vele így viselkedett a rendőr, akkor vajon hogyan bánt volna a családdal, ha ők nincsenek jelen. Vitányi Iván reménytelennek ítélhette a hatóság képviselőjével folytatott párbeszédet, mert hiába magyarázta, hogy törvénysértés végrehajtásához aszszisztálnak a rendőrök, hajthatatlanok maradtak. A gyermekvédelmi és egyéb törvényekre hivatkozás hiábavalónak bizonyult. A kétórás emberjogi demonstráció után a végrehajtó szabad utat kapott és a költöztetők folytatták munkájukat.

– Nem állíthatok le egyetlen kilakoltatást sem, mert miután ezt korábban többször megtettem, a képviselő-testület elvette tőlem ezt a jogot – válaszolta megkeresésünkre Szabó Zoltán polgármester. – Arra sincs befolyásom, hogy egy végrehajtó milyen időpontra tűz ki kilakoltatást. Télen nem költöztettünk ki senkit, most sem az utcára került volna a család, ha korábban elfogadja a nekik felajánlott átmeneti szállást. Ők nem ezt tették, sőt még tegnap este is azt mondták, leköltöznek vidéki házukba. Másfél éve tudják, hogy előbb-utóbb ki kell onnan költözniük.

A családnak Iványi Gábor néhány napra átmeneti szállást ajánlott fel a Dankó utcai Jézus szege kápolnában. *Demszky Gábor* főpolgármester pedig sajtótájékoztatón jelentette be: magyarázatot vár a polgármestertől, mert nem érti, más kerületekhez hasonlóan Erzsébetvárosban miért nem sikerül rendezni a kilakoltatásokat. Demszky is törvénysértőnek minősítette a történteket.

Sándor Tünde

Tovább nőtt az építőipar teljesítménye

MUNKATÁRSUNKTÓL

Az elmúlt negyedévben tovább nőtt a fővárosi és a Pest megyei építőipar teljesítménye – derül ki a KSH Budapesti és Pest Megyei Igazgatóságának gyorsjelentéséből. Az építőipar az elmúlt évben – az utolsó negyedév kisebb gyengülését leszámítva – folyamatosan nőtt. Ez a tendencia az idei első negyedévben is folytatódni látszik. A szakemberek várakozásai szerint ebben az évben töretlenül folytatódik a javuló tendencia, az elmúlt évhez képest az ágazat úgynevezett volumenindexe éves szinten akár 15-20 százalékkal is magasabb lehet majd, mint az elmúlt évben volt.

A FŐVÁROSI ÉS PEST MEGYEI ÉPÍTŐIPAR TELJESÍTMÉNYÉNEK VÁLTOZÁSA

(százalékban*/negyedév)

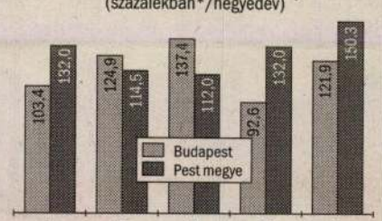

* 100 százalék = előző év azonos időszaka

Forrás: KSH Budapesti és Pest Megyei Igazgatósága

NÉPSZABADSÁG-grafika

Vezettél már Wagon R+-t?

Ha igen, akkor már tudod, hogy mit ér egy pörgős, 1.3-as motor, a kényelmes és praktikusan berendezett belső, a hatalmasra növelhető utastér és a vezetés teljesen újszerű élménye.

Ha még nem próbáltad, most duplán érdemes, mert a fenti élményeken túl egy május 31-ig tett próbaúttal légkondis, limitált Wagon R+-t nyerhetsz. Részletek a márkakereskedőknél.

www.wagonr.hu

MOST MEG NYERHETED, HA PRÓBÁLOD!

SUZUKI
A mi autónk

wagonR+. Szabadság, szeretem.

HÁZTÓL HÁZIG SZOLGÁLTATÁS:
Tel.: 200-5305, 06 (20) 446-6104,
06 (70) 314-5856

tervezés és a szükséges egyeztetések elvégzése, útkezelői hozzájárulások beszerzése, kivitelezés.

A részletes pályázati kiírás átvehető a polgármesteri hivatal műszaki irodájában (2310 Szigetszentmiklós, Kossuth L. u. 2.).

A pályázat beadási határideje: 2002. június 28., a beruházás tervezett befejezési határideje: 2002. szeptember 15.

NÉPSZABADSÁG
Telefonos hirdetésfelvétel zöldszámon:
06(80)388-888
hétfőtől péntekig 8-20 óráig, szombat-vasárnap 9-17 óráig, utána üzenetrögzítő, Ha apróhirdetéseit hétköznap 17 óráig telefonon feladja, lapunkban másnap megjelenik.
PRIMUS NÉPSZABADSÁG MÉDIA-KÉPVISELETI KFT.

Építőipari kft. felvesz felelős műszaki vezetői jogosultsággal rendelkező
építésvezetőt.
Követelmények:
főiskolai, egyetemi építő-,
illetve építészmérnöki diploma,
B kategóriás jogosítvány.
A pályázatokat a fizetési igény megjelölésével az alábbi címre várjuk:
Alba-Ház Kft., 1016 Bp., Zsolt u. 4.
Fax: 212-7054

The Hungarian-American Commission for Educational Exchange
THE FULBRIGHT COMMISSION
seeks applications for a

PROGRAM OFFICER
position.

The **Program Officer** will administer educational exchanges between the UNITED STATES and HUNGARY.
Candidates should be Hungarian nationals and should possess the following qualifications:

A. A university or college degree;
B. A minimum of three years professional experience in academic administration or a related field;
C. Fluency in written and spoken English;
D. Familiarity with the American and Hungarian systems of higher education;
E. Experience in working with people;
F. Computer skills (use of word processors, database and other programs);
G. Pleasant manner, flexible approach and personal responsibility.

The Program Officer will be responsible to the Executive Director of the Hungarian-American Fulbright Commission.

Principle responsibilities and duties will include:

A. Dissemination of information on Fulbright Awards among universities and other higher educational institutions each year;
B. Preparing committee decisions on awards;
C. Advising Fulbright Grantees on matters arising from their visit to Hungary;
D. Regular liaison with Hungarian and U.S. universities and other interested parties and maintaining contact with current grantees;
E. Organizing events (such as an orientation course for Fulbrighters) and making technical arrangements for scholars.

Interested candidates should send their resumes and a recent photo to the following address no later than June 24, 2002:

Hungarian-American Fulbright Commission
1146 Budapest, Ajtósi Dürer sor 19/21.

A Nap Linkje

A Népszabadság Online naponta ajánl internetcímeket olvasóink figyelmébe

Keresd a Boeingot!
www.magyarorszag.net

A tavaly szeptemberi terrortámadások során, mint ismeretes, nem sokkal a New York-i Világkereskedelmi Központ elleni öngyilkos akció után a Pentagonba is becsapódott egy eltérített repülőgép. Legalábbis eddig így tudtuk.

A drámai órákban gyorsan feledésbe merült, hogy az első tudósítások szerint a védelmi minisztérium épületkomplexumában egy „teherautó-baleset" miatt következett be robbanás. A Pentagon később ezt cáfolta. Ugyanakkor most ismét napirendre került a téma, méghozzá a többi között külföldön, elsősorban Kanadában, Észak-Amerikában élő magyarok találkozóhelyén, a magyarorszag.net nevű site-on, „játékos" formában.

„Védd meg az amerikai kormányzat hivatalos álláspontját, találd meg a Boeingot!" Ezzel szólít játékba az oldal, amely eredeti fotók segítségével rekonstruálja a történteket, s azt sugallja, hogy a Boeing becsapódásáról szóló hivatalos kormányverzió hazugság. Az oldal megér egy klikket. Franciául tudóknak az eredeti változatot ajánljuk.

Németország üzletet jelent
www.fdin.de

A németországi külföldi befektetések előmozdításával foglalkozó szövetségi kormánybiztos angol nyelvű honlapja sok hasznos információval szolgál minden magyar üzletembernek, akit érdekelnek a német gazdaság fejlődésének kilátásai, a befektetési és üzleti lehetőségek.

Németország üzletet jelent. Magyarországon ezt nem sok embernek kell külön elmagyarázni. Németország évek óta a magyar gazdaság legfontosabb partnere. Onnan jön a legtöbb befektetés, oda megy a legtöbb magyar áru. Most szeretnék a németek, ha a magyar vállalkozók – kicsik, nagyok, közepesek – felfedeznék maguknak országukat mint befektetési terepet. És láss csodát: a német befektetések ösztönzésével foglalkozó szövetségi kormánymegbízott irodája közép-európai vándorcirkuszának (mert, ugye ezt jelenti a „road-show") útvonalába – Prága és Varsó előtt – beiktatta Budapestet is.

Május 28-án az egyik nagy budapesti szállodában a német gazdasági élet néhány nagyágyúja igyekezett meggyőzni a magyar vállalkozókat a németországi befektetések, vállalkozások előnyeiről. Tájékoztatást adtak arról, mit kínálnak a külföldi invesztoroknak néhány befektetési szempontból „forró" német régióban, illetve arról is, hogy ehhez milyen segítséget nyújt az iroda, vagy például a Német–Magyar Ipari és Kereskedelmi Kamara. Külön előadás foglalkozott a németországi befektetések jogi keretfeltételeivel.

A szövetségi biztos angol nyelvű honlapja, amely beharangozta az eseményt, alighanem hasznos információkkal szolgál minden magyar üzletembernek, akit érdekelnek a német gazdaság fejlődésének kilátásai, a befektetési és üzleti lehetőségek. Aki kapcsolatba akar lépni a szervezettel, a site-on található kérdőívet kitöltve néhány perc alatt megteheti ezt.

WWW.E-VOKS.HU

Internetezők a Sándor-palotáról

Az interneten szavazók kevesebb mint fele hasznosítaná miniszterelnöki hivatalként a Sándor-palotát, az egyéb lehetőségek közül pedig a múzeummá alakítást javasolják legtöbben – ez derül ki lapunk és a Marketing Centrum Országos Piackutató Intézet internetes szavazólapja, az e-voks (www.e-voks.hu) közös felméréséből.

A napokban befejeződött a Várban a Sándor-palota felújítása. A leköszönő kormány itt rendezte volna be a miniszterelnökséget, *Medgyessy Péter* viszont már több alkalommal nyilatkozott, hogy nem óhajt beköltözni a megújult épületbe. Felvetődött, hogy a köztársasági elnök rezidenciáját alakítsák ki itt, mások inkább kulturális célokra hasznosítanák a palotát. Lapunk és az e-voks ezzel kapcsolatban tett fel kérdéseket, amelyekre több mint 300 internetező válaszolt.

A kormányváltás után is a miniszterelnök hivatalát látná legszívesebben a Sándor-palotában 48 százalékuk. Megoszlik a véleményük azoknak, akik más módon hasznosítanák az épületet. Legtöbben múzeumot vagy képtárat alakítanának ki. A voksolók 22 százaléka egyéb kulturális funkciót adna az épületnek. A voksolók negyede a köztársasági elnök rezidenciáját költöztetné a Sándor grófok egykori palotájába. Az alternatív javaslatot tévők 12 százaléka viszont a koronát és a koronázási jelvényeket telepítenék a megújult épületbe. A voksolók fennmaradó 6 százaléka idegenforgalmi központot, 2 százalékuk pedig más kormányzati hivatalt alakítana ki a Sándor-palotában.

Arról is megkérdeztük az internetezőket, hogy szerintük milyen profil illik jobban a Várnegyedhez. A válaszadók relatív többsége továbbra is kulturális és idegenforgalmi központként képzeli el a budai Vár jövőjét. A voksolók egyötöde viszont – az elmúlt századokhoz hasonlóan – kormányzati negyedet látna szívesen a Parlamenttel szemben. A válaszadók 31 százaléka nem döntene kizárólagos alapon: szerintük megfér egyszerre mindkét funkció a Várnegyedben.

A következő héten arról kérdezzük az internetezőket, hogy mennyiben befolyásolják közlekedésüket a nemrég megkezdett, nagy útfelújítások.

ÖN HOGYAN HASZNOSÍTANÁ A SÁNDOR-PALOTÁT?

Miniszterelnöki hivatalként	48%
Más módon	50%

MÁS MÓDON HASZNOSÍTANÁ:

Múzeumként, képtárként	31%
A köztársasági elnök hivatalaként	25%
Egyéb kulturális funkciót adna az épületnek	22%
Itt állítaná ki a koronát és a koronázási jelvényeket	12%
Idegenforgalmi központot rendezne be	6%
Más kormányzati hivatalként	2%
Nem tudja	2%

ÖN SZERINT MILYEN PROFIL ILLIK JOBBAN A VÁRNEGYEDHEZ?

Kulturális, idegenforgalmi központ	48%
Kormányzati negyed	20%
Ez is, az is	31%
Nem tudom	1%

kisérte *Neralics* Milán bécsujhelyi cs. és kir. katonai vivómester mérkőzését *Borsody* László Ludovika-akadémiai vivómesterrel tőrrel és *Berty* László honvédfőhadnagygyal karddal. Nagyon tetszett a gyermekverseny, a melyen Fodor Károly vivómester szerepeltette ügyes növendékeit először csoportvivásban, majd tőr- és kardmérkőzésben.

Selyemgyár Sárváron. Selyemtenyésztésünk örvendetes haladását mutatja, hogy a vasmegyei Sárváron selyemgyárat létesítettek, mely május elején nyílik meg. A megnyitásra sárvári birtokára jön családjával együtt *Lajos* bajor királyi herczeg is, a ki sokat időzik ott, jó ismeretségben él a birtokosokkal, érdeklődik minden közügy iránt és maga is egy jó magyar uraság hatását teszi mindenkire, s e hatásból a magyar beszéd sem hiányzik — a bajor herczeg ajkáról.

Első Leánykiházasitási Egyesület m. sz. Az intézet 42-ik rendes közgyülése márcz. 30-án volt a tagok élénk érdeklődése mellett. Az előterjesztett igazgatósági jelentés és mérleget a közgyülés tudomásul vette. A jelentésből kitünik, hogy az intézet az 1904. évben is gyarapodott és hogy 1.028,053 korona 94 fillér biztositott tőke kifizetése daczára a tartalékok 11.519,464 kor. 26 fillére emelkedtek a mult év 10.520,392 korona 67 fillérjével szemben. Továbbá, hogy a kezelési fölöslegből, 172,618 korona 36 fillérből az alapszabályszerü javadalmazások levonása utján a bizt. tőkék felemelésére szánt alaphoz 86.309 korona 18 fillér, a külön tartalékhoz 34,523 korona 67 fillér és a hiv. nyugdijalaphoz 5000 korona csatoltatott. A közgyülés az igazgatóságnak, Schwarcz Armin elnöknek, Kohn Arnold vezérigazgatónak, a felügyelő bizottságnak, a választmánynak és a hivatalnoki karnak köszönetet és bizalmat szavaztak.

A Triesti Általános Biztositó Társaság *(Assicurazioni Generali)* f. é. márczius 18-án tartott 73-ik közgyülésén terjesztettek be az 1904. évi mérleg, melyet egész terjedelmében a hirdetési rovatban közlünk. A társaság összes tartalékjai és alapjai, melyek első rangu értékekben vannak elhelyezve, az idei átalakulások folytán 227.329,923 korona 25 fillérről 247.597,914 korona 42 fillérre emelkedtek, mely értékekből 51·5 millió korona magyar értékekre esik.

HALÁLOZÁSOK.

Czigler Győző haláláról több egyesület, melynek az elhunyt tagja volt, adott ki gyászjelentést. Családja nem volt; halálát nővére, Kiss Gyula államvasuti felügyelő özvegye gyászolja. Koporsóját üllői-uti lakásáról márczius 30-ikán átvitték a budai oldalon épülő műegyetemi telepre, s a már fölépült khemiai intézet előcsarnokában helyezték ravatalra, koszorúk s virágok özöne közt, nagy gyászpompával. Ez a pavillon utolsó alkotása a hires építésznek. Márczius 30-ikán délután három órakor ment végbe a temetés a legnagyobb részvét közt. Az intézet előtti nagy térséget egészen ellepte a gyászoló közönség, előkelőségek, a műegyetemi ifjúság, testületek, egyesületek képviselői. Jelen voltak: Berzeviczy Albert, Hieronymi és Plósz miniszterek, testületileg a műegyetem tanárkara, a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet, az Országos Magyar Iparművészeti Társulat, a főváros tanácsának tagjai; képviselve voltak: A Tud. Akadémia, a Képzőművészeti Társulat, a Múzeumok és Könyvtárak Országos Főfelügyelősége, a Műemlékek Országos Bizottsága, a Magyar Építőművészek Szövetsége, a Magyar Építőmesterek Egyesülete, a József Főherczeg Szanatórium-Egyesület, stb. Az egyházi szertartást *Kurz* Vilmos apátplebános elvégezvén, *Hieronymi* miniszter a mérnökegylet nevében mondott búcsúztatót. «Czigler Győző, — mondá — kiváló volt mint tanár, mint művész; kartársainak igaz barátja és jó ember volt a szó legnemesebb értelmében. Nekünk, kik vele a mérnök és építész-egylet körében érintkeztünk, emlékét feledhetetlenné teszi az a soha sem lankadó buzgóság, melylyel a műszaki karnak tekintélyét, társadalmi érdekeit felkarolta». A miniszter után *Bodola* Lajos, a műegyetem mérnöki és építészi szakosztályának dékánja tartott beszédet; majd az Iparművészeti Társulat nevében *Szalay* Imre, az elhunyt alelnöktársa; végül a Ferenczvárosi Polgári Kör nevében *Melly* Béla fővárosi tanácsnok. A koporsót erre hatfogatú gyászhintóra tették s a gyászmenet a kerepesi-uti temetőbe vonult. Ott a műegyetemi hallgatók nevében *Wälder* Gyula búcsúzott el az elhunyt tanártól.

AZ «EX-LEX» CZIMŰ BOHÓZATBÓL. — A „nagy emberek".

nő halála, kit nagy rokonság gyászol, köztük Szász Károly, a jeles költő és ref. püspök családja. Az elhunyt legifjabb Szász Károly közoktatásügyi miniszteri osztálytanácsos hitvesének, Bibó Idának nővére volt; atyjuk, Bibó György Szász Károly püspök néhai feleségének fivére. A legnagyobb részvét közt, az egyetemi tanári kar, sok előkelőség, a rokonság tagjai jelenlétében történt meg a gyászszertartás. A halottat Kis-Kun-Halasra szállították és ott temették el.

Elhunytak még a közelebbi napokban: báró Rédl Béla, főrendiházi tag, báró Podmaniczky Frigyes közeli rokona, műszerető ember, ki a régiségeket és néprajzi tárgyakat nagy kedvvel gyűjtötte, 67 éves korában Budapesten. — Gyergyószentmiklósi Jánosy Sándor nyug. törvényszéki elnök, az erdélyi róm. kath. statusgyűlési képviselő, 69 éves korában Nagyszebenben. — Spórer Ignácz egri főegyházmegyei pap, bogácsi plebános, 65-dik évében Bogács községben. — Pájer Mihály nyug. szentmargitai (Sopronmegye) plebános, 81 éves korában Pozsonyban. A boldogult «Virágcsokor» czímen egy kötei költeményt is irt. — Szeremley Gyula tiszaföldvári ref. segédlelkész, 24 éves, Szolnokon. — Seenger Béla, Budapest főváros bizottsági tagja, nagy kőfaragó-telep tulajdonosa, Meránban, a honnan holttestét Budapestre szállították a családi sirboltba. — Dr. Ritternsporn Mór, hajdu-dorogi tiszti főorvos, ki a szabadságharczban mint tábori orvos működött és Komárom ostroma alatt nehéz kötelességeket teljesített, 84 éves korában Hajdu-Dorogon, a hol ötven évig szolgálta az egészségügyet és csak tavaly ment nyugalomba. — Kölcsei Kende Elemér, Szatmármegye bizottsági tagja, 64 éves korában, Nagymuzsalyon. — Aranyossy László ügyvéd, a Király József püspök-alapítvány ügyésze, 54 éves korában Komáromban. — Dr. Simon József tótkomlósi községi orvos, ki harminczhét évig működött a községben, hol köztiszteletnek örvendett. — Muhoray Béla, a jászsági felsőjárás szolgabirája, 38 éves korában Jászberényben. — Dessewffy József 30 éves korában Budapesten. — Zerdahelyi Kálmán államvasúti tisztviselő 52 éves korában és Nyitraszerdahelyen temették el a családi sirboltban. — Menczer Ignácz dr., Hevesmegye volt t. járásorvosa 83-ik évében Tiszafüreden. — Nagy József 48-as honvédtizedes 80 éves korában a honvédségi helyőrségi kórházban Budapesten; ugyanitt Renner Sándor, 48-as honvéd őrmester, 75 éves korában

dor országgyűlési képviselő leánya, tizenkilencz éves korában Abbáziában, s holttestét Máramarosszigetre szállították. — Mikos Ella bárónő, özvegy Mikos Jánosné báróné, szül. pallini Inkey Margit leánya, 25 éves korában Tata-Tóvárosban. — Özv. Jurenák Edéné, szül. Werner Antonia, 71-ik évében Szentesen. — Özv. Hochreiter Ambrusné, szül. vizeki Tallián Adél, 92 éves korában Csurgón. — Mihály Mariska, dr. Mihály József orvos és jeles iró kis leánya, nyolcz éves korában Budapesten.

SAKKJÁTÉK.

2426. számu feladvány. Nemo O.-tól.

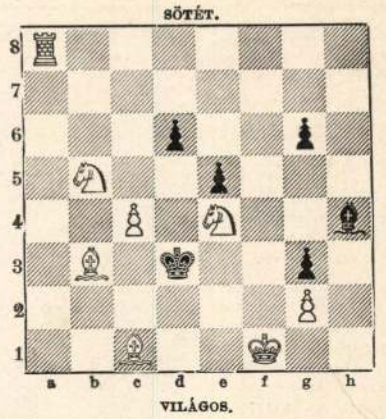

Világos indúl s a harmadik lépésre matot mond.

A 2412. számu feladvány megfejtése Blake P. F.-től.

Világos.	*Sötét.*	*Világos.*	*a.*	*Sötét.*
1. He4—d6	Bd8—d6 : (a)	1. — —	—	Fb4—d6 : (b)
2. Ve2—e5 †	Kd5—e5 :	2. Fe8—e6 †	—	K t. sz.
3. Bf7—f5 mat.		3. Ve2—c4 mat.		

b.		*c.*	
1. — — —	c7—d6 : (c)	1. — — —	Kd5—d6 :
2. Bf7—f4	e5—f4 :	2. Ve2—c4 : stb.	
3. Ve2—h5 mat.			

Helyesen fejtették meg: *Budapesten:* K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J. — *Csomonyán:* Németh Péter. — *Bakonyszentlászlón:* Szabó János. — *Fakerten:* Kintzig R. — *Tisza-Füreden:* Fischer Béla. — *A pesti sakk-kör.*

Szerkesztői üzenetek.

K. N. Az elsülyedt, vagy törést szenvedett hajókról származó és a hullámok által szárazra vetett

a törvény, — illetve a nemzetközi jog — szerint a végrehajtás keresztülvitelének módját szükség esetére ugyancsak a választott bíróság rendelné el.

Eger, P. M. VII. Edward királynak a parlament által megszavazott czivillistája 11.660,000 korona, mely összeg az udvartartás költségeit fele részben sem födözi. A hiányt a király tulajdon vagyona jövedelmeiből pótolja. Viktória királyné, kinek czivillistája sokkal kisebb volt, abból évenként tetemes összeget szokott megtakarítani.

Miskolcz. K. J. A református zsinatról társlapunkban, a «Politikai Ujdonságok»-ban adunk tudósítást.

Édes apám. Igyekszünk rövid idő alatt sort keríteni rá.

Egy kliens. *Humoreszk.* Meglehetős gyenge kísérletezés, mely távol áll a közölhetőségtől.

Oroszországban. Fellelkesülten irta, csakhogy lelkesedése hevében nem a költő hangján szól, hanem a szónokén. Bizonyos lendület azonban van benne.

Messze idegenben. Költőietlen, száraz a nyelve s a mondani valóját sem tudja úgy elmondani, hogy mást is érdekeljen.

Szőlőben. A vén czigány. Ne irigyeljétek. Ha csakugyan 15 éves leány irta e verseket, attól elég jók, arra azonban, hogy közöljük, mégis gyengécskék. Hogy fog-e jobbakat is irni, az törekvése komolyságától függ s attól, hogy szerencsésen fejlődik-e majd a tehetsége.

Családi kép. Van benne bizonyos hangulat, csak kár, hogy oly szintelen, majdnem azt mondanók, száraz nyelven van megirva.

Napnyugtakor. Csonka fatörzs. Gondolkozó fejből s ideges, érzékeny lélekből fakadtak, de fogyatékos alakító tehetséggel s még fogyatékosabb tekhnikával vannak feldolgozva. Túlzás és dagály is akad bennük nem egyszer.

Kis képek. A dagályos, nagyképű, ellentéteket, szellemes fordulatokat hajszoló előadás nem tudja feledtetni a tartalom ürességét.

KÉPTALÁNY.

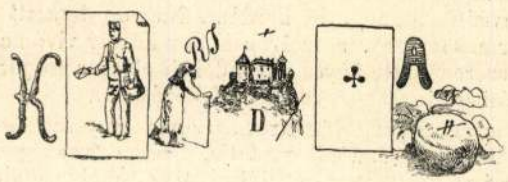

A «Vasárnapi Ujság» 10-dik számában megjelent **képtalány megfejtése**: *Az eltöltött idő soha vissza nem jő.*

Felelős szerkesztő: **Nagy Miklós.**
Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Kaplony-utcza 9.

Nyers Bast-selyem

9·90 frtól 43·25 frtig teljes ruhához való szövet. Bérmentve és már **elvámolva** a házhoz küldve. Gazdag mintaválaszték azonnal.
Selyemgyár Henneberg, Zürich.

Salvator

Természetes vasmentes Lithion-forrás különö hatású
vese-, hólyag-, rheuma- és köszvénybántalmaknál. vizeleti nehézségeknél, czukorbetegségeknél a légző- és emésztési szervek hurutainál.
Budapesten, főraktár Édeskuty L. urnál.

10894

Ló-takarók

teljes nagyságban csak 95 krajcár.

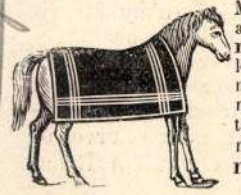

Minden lótulajdonosnak nélkülözhetetlenek a mi **vizmentes strapa-lótakaróink**, melyek teljes nagyságuak és különös vastag, meleg brünni gyapotból vannak készitve, tehát a lovakat mindennemü meghüléstől óvják és mindig egészségben tartják. A mi **strapa-lótakaróink** minden kivánt szinben kaphatók és **tömegárusitás** végett alábbi **rendkivül olcsó áron** adatnak el:

1 db lótakaró, teljes nagyságban csak 95 krajcár,
2 « « « « csak frt 1.85
4 « « « « csak frt 3.60

Egyedárusitója utánvéttel: **Kertész Henrik,** Wien, I., Fleischmarkt 18—417.

Párisi világkiállitás «Grand Prix» 1900.

KWIZDA FERENCZ JÁNOS

cs. és kir. osztrák-magyar, kir. román és bolgár hercz. udv.szállitó,
kerületi gyógyszerész Korneuburgban, Bécs mellett.

KWIZDA-féle Restitutions-fluid

csász. és kir. szabadalmazott mosóviz lovak számára.
Egy üveg ára 2 kor. 80 fill.

40 év óta az udvari istállókban, a katonaság és magánosok nagyobb istállóiban használatbanvan nagyobb elő- és utó-erősitőül, inak merevségénél stb. az idomitásnál kiváló munkára képesiti a lovakat. 10927

Kwizda-féle Restitutions-fluid

csak a mellékelt védjegygyel valódi. Képes árjegyzékeket ingyen és bérmentve. Főraktár: **Török József gyógyszert., Budapest, Király-u. 12., Andrássy-út 26.**

POLGÁR SÁNDOR

orvosi mű- és kötszerésznél
Budapest, VII., Erzsébet-körut 50.

Legjutányosabban beszerezhetők saját gyártmányu m. kir. szab. **sérvkötők, betegápolási czikkek, kötszerek** *összes* **gummiáruk,** *valódi franczia* **különlegességek óvszerek)** *stb.*

Képes

Villamfelszerelési vállalat.

10608

Villamos világitás és motorok, telefon, házisürgöny és villámhárítók szakszerü berendezését a biztonsági szabályok szerint eszközli

Id. RIEDER OTTO
BUDAPEST,
IV., Irányi-utcza 20. sz.
(Király-bazár.)

JBOLYAILLATOS
MANDULA KORPA
ARC ÁPOLÁSRA
LEGJOBBAN BEVÁLT SZER
MOTSCH A. ÉST.ª,
BÉCS
K/3 QUELLENG. 116.SZ.
ÉS I., LUGECK 3.SZ.

Kávé finom izért való jótállás mellett. **5 kiló** bérmentve utánvét mellett.

Superior	K 11.80
Gyöngy	« 13.——15.—
Java és Guatemala	« 14.——16.—
Portorico és Ceylon	« 15.60—17.—

stb., stb. Pörkölve kgként 60 fillérrel drágább. Tea 1 kgtól kezdve bérmentve utánvét mellett K 6.50, 8.—. 9.—, 10.— egész 22.—ig. Arjegyzék ingyen és bérmentve.
Julius Weiss, Pilsen V.
Kávébevitel és hygienikus pörkölde villamüzemmel. 10923

A legjobb és legtisztább szappan a

Sunlight Szappan

annyira tiszta, hogy még a legdrágább ruhában sem tesz kárt. A gyermekruhát bársonypuhává és hófehérré varázsolja. Legyünk figyelemmel a SUNLIGHT-MOSÁS iránt.

Mindenütt kapható; beszerzési források jegyzékével, ingyen mintával együtt, kivánatra a helyi képviselő:
DIAMANT B. N., VI. Király utcza 98b szolgál.

Szépség! Ifjui elevenség!

üde fehér arczbort, tiszta arczot, fehér kezet kap, ki a **Ma-Hilla-szappant** használja. Uj, fényesen bevált módszer, mely kezesség mellett gyorsan és biztosan eltávolit **hervadtságot, ránczot, szeplőt, böratkát, mitessert, orr- és arczvörösséget.** Ma-Hilla-szappan ára 3 db K 2.50, 6 db K 4, 12 db K 7. Postadij külön. Próbadarabok 1 K beküldése ellenében bérmentve küldetnek. Szétküldés a pénz előzetes beküldése vagy utánvét mellett eszközöltetik az európai főraktár által **LEO LATEINER,** Wien, I/79, Wollzeile 31. Kapható a legtöbb gyógyszertár és drogueriában Budapesten Török József gyógyszertárában, Király-utcza 12 és Andrássy-ut 26. 11005

A szépség ápolására legjobb szer a MIRANDA-CRÉME

Eltávolit minden börtisztátlanságot és az arcznak szép üde kinézést ad. Nem tartalmaz semmiféle ártalmas vagy mérges szert és nappal is használható.
1 tégely «Miranda»-créme 1 korona.
1 drb «Miranda»-szappan 70 fillér.
1 doboz «Miranda»-puder 1 korona három szinben
Budapesten kapható: TÖRÖK JÓZSEF gyógyszertárában vagy a készitőnél DIENES J. G. utódainál Eszéken, felsővárosban, a hol postai megrendelések azonnal utánvétel mellett eszközöltetnek.

Nem hálairatok és elismerő-levelek, hanem

tények bizonyitják,

hogy a **máramarosi liliom-arczkenőcs és arczkrém** «Szereesen» védjegygyel a legutolérhetetlenebb szépitőszer a kozmetika terén.

Semmiféle ártalmas szert nem tartalmaz.

Hozzávaló liliomtej-szappan 1 darab —.80 kor.
« arczkenőcs 1.— «

Minden esetben, midőn sósborszesz van ajánlva **bedörzsölésül**, illetőleg **szájviz, borogatás, toroköblögetés** vagy **mosdóvizhez** való vegyitésre stb. mint elismert csodáshatásu szerre a «Szerecsen» védjegygyel ellátott ugynevezett

Salicil sósborszesz-re

CZIGLER GYŐZŐ

Másodrangú építész elsőrendű művekkel

Százötven éve született Czigler Győző, a Műegyetem tanára, Budapest század eleji reneszánszának egyik jelese

A Czigler család Svájcból települt Magyarországra. Már a szépapa is építőmester volt. A nagyapa és az apa Békés, Arad és Bihar megye területén működött. Olyan régóta építettek, hogy ebből jöhetett a beszédes, téglást jelentő, német családnév is.

A hosszú életű id. Czigler Antal (1767–1862) Arad környékén huszonöt templomot, sok kúriát és kastélyt hozott tető alá. Legszebb közülük a békéscsabai evangélikus és a békési református templom, valamint a gyulai Harruckern- és a szentesi Bolza-kastély. Az 1871-ig alkotó ifj. Czigler Antal a klasszicizmustól a romantika felé forduló stílusban ugyanazon a környéken épített lakó- és istenházakat. Addig a kőművesmesterség szigorúan őrizte titkait, a műhelytradíciók a középkorig nyúltak vissza, csak az inas-mester grádicsok évtizedekig tartó bejárásával lehetett elsajátítani például egy templom építéséhez szükséges tudást.

Czigler Győző, az 1850. július 19-én született unoka már jómódú polgárcsalád sarjaként járt Hansen tanárhoz, a bécsi Akadémiára. A Monarchia nagy építészeinek hosszú sora Hansen közvetítésével tanulta a görög és a bizánci építészetet. Czigler Győző 1887-től a budapesti Műegyetem ókori építészet tanáraként lett e lánc következő, talán utolsó tanáregyénisége. (E minőségében Kabdebó Gyulával együtt 1903-tól Az építészet története című háromkötetes munka szerkesztője volt.)

Czigler Győző

Sikeres pedagógiai tevékenységét azonban beárnyékolja konzervatív állásfoglalása a Zeneakadémia-vitában, melyet Korb Flóris és Giergl Kálmán szecessziós terve kapcsán Alpár Ignác robbantott ki a sajtóban. Czigler Alpár mellett állt ki. Ma tudjuk, hogy nem volt igaza: a Zeneakadémia korszakos jelentőségű, összművészeti alkotás. Már korábban, 1899-ben is vitába szállt Lechnerrel, úgy ítélte meg, hogy Lechner az „indoizlám renaissance-át csinálta meg". Ő maga sokat épített, és végig kitartott az európai reneszánsz eklektikus változata, a magyar hivatalos megbízók elvárásának megfelelő stíl mellett. Ahhoz a szűkebb körhöz tartozott, amelyet az államigazgatás – a birodalmi stílus és a hozzá tartozó szimbólumok alkalmazása fejében – elhalmozott megbízásokkal. Az utókor ezt kevéssé rója fel Weber Antalnak, Meinig Artúrnak, Hauszmann Alajosnak vagy Fort Sándornak. Feszty Adolf, Petschacher Gusztáv és Czigler Győző azonban a második kategóriába szorultak, Alpár pedig szinte negatív figura lett mind az etika, mind az esztétika mércéje szerint. Déry Attila, a kor építészeti vitáinak elemzője az iroda építészeinek kvalitását is ítélete szolgálatába állította: a Czigler-tanítvány Dvorzsák Ede, Hack Endre, Medek Tibor, Steiner József valóban nem lettek sztárépítészek.

Talán figyelembe kellene venni, hogy Czigler ötvenöt évesen, egy korszak határán hunyt el 1905-ben. És 1910-re vége a fellendülésnek, 1914-re vége a békének, 1918-ra vége a Monarchiának. Hogyan is jutott volna a következő generációnak a mesteréhez fogható töretlen pálya? Komor Marcell, Rainer Károly és Sváb Gyula még így is a Czigler-iroda dicsőségére folytatták a mesterséget.

Cziglert 1872-ben első munkái apja befejezetlen házaihoz kötötték. Például a Rákóczi-vár restaurálásához Borosjenőn. 1878-ban előbb a boszniai hadjáratban vett részt tartalékos főhadnagyként, majd mindjárt megnyerte a Sugár út 3. alatti Saxlehner-palota tervpályázatát.

A neoreneszánsz-kora eklektikus bérpalota három év alatt valósult meg, rendkívül igényes képzőművészeti részletekkel.

A megrendelő Saxlehner András, a „Hunyadi János természetes keserűvíz" forgalmazójaként meggazdagodott nagykereskedő bőkezű mecénás volt: a kapualj, a lépcsőház, a szalon mennyezetfreskóit az Operaházat is díszítő Lotz Károly festette. A család monogramjai a beltéri díszítményeken és a terrazzopadlón is megjelennek. Az opera-énekesnő nővér, Saxlehner Emma portréja stukkódíszként néz le az első emeleti fordulóra. A zeneterem ólomüveg ablakait Róth Miksa készítette, a stukkókon Beethoven, Bach, Haydn és Mozart portréja látható. A padló intarziás, a csillárok és tükrök velencei kristályból, a kandallók carrarai márványból készültek. Minden veret, vasalat és kárpit kézműves mestermű.

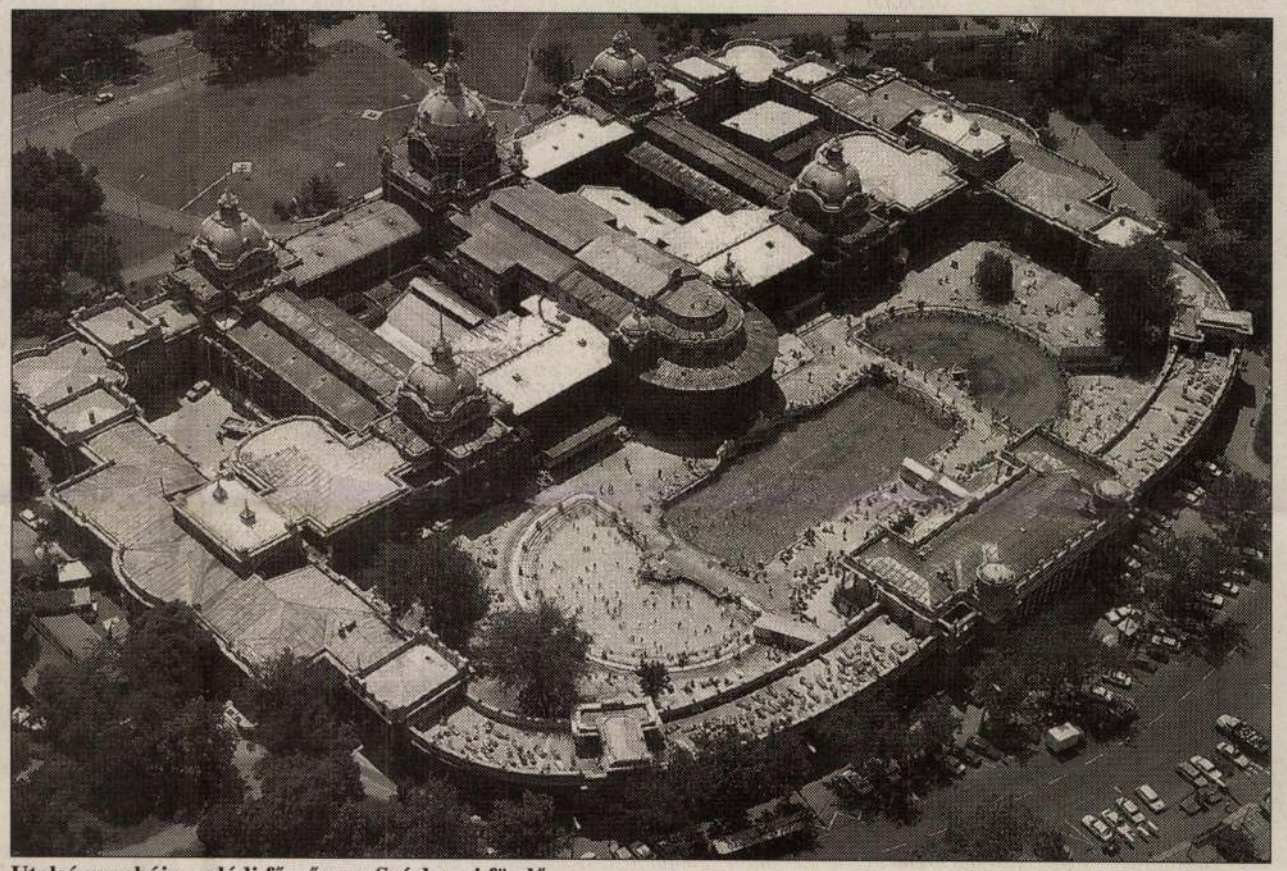

Utolsó munkája, valódi főműve, a Széchenyi fürdő

FORRÁS: TÍMÁR PÉTER: BUDAPEST PLEIN AIR

A reneszánsz palotahomlokzat íves ablakpárkányain fekvő páros bronzszobrok – a firenzei San Lorenzo Medici-kápolnában remekbe faragott Michelangelo-márványfigurákat idézik – Szécsi Antal munkái. Elmondható, hogy a kiegyezés, a városegyesítés és a századforduló építkező nagypolgársága nagyvonalúan és – ez esetben – igen finom ízlés szerint valósította meg azt a csodát, amit méltán Budapest reneszánszának nevezhetünk. (A nyolcvanas években hazalátogató egyik Saxlehner unoka szörnyülködve látta az Andrássy út állapotát... Mert 1938-ban a Bécsbe költöző Saxlehner család eladta a palotát a Nemzeti Banknak. Előbb a Gyáriparosok Szövetsége, később a Magyar Bélyeggyűjtők Szövetsége, még később a Postamúzeum költözött a főemeletre.)

Míg ez a ház épült, Czigler felújította a krisztinavárosi templomot, és elkészítette „Egy magyar pantheon tervét" a Gellért-hegyre. Az eklektikus tervet az utókor kiforratlannak tartotta. Ez az ötlete neki sem, de később, 1908-ban Medgyaszay Istvánnak – valóban kiérlelt szecessziós formában – sem valósulhatott meg. Czigler megépíthetett viszont egy közkórházat Muraszombaton, a Hold utcai és a Hunyadi téri vásárcsarnokot Pesten, a Kőbányai Sörgyárat, a Semmelweis utcai Kaszinót, a Statisztikai Hivatal központi épületét, a Műegyetem kémiai és fizikai pavilonjait, a ferencvárosi elöljáróságot, a bécsi Pazmaneumot, Fiumében és Sátoraljaújhelyen a bíróságot, utóbbi városban templomot is, Nyitrán megyeházát, Szegedre gyermekmenhelyet, a Törökvész-dűlőre szőlészeti kísérleti állomást, Rákospalotára a Pasteur-intézetet – mai szemmel igencsak értékes műveket.

Utolsó munkája valódi főműve: 1905-ben készítette a Széchenyi fürdő és szanatórium nagyvonalú terveit – az egykori Budapest fürdőváros negyvenhét gyógyfürdőjének egyik legszebbikét. Az 1909-re elkészülő gyógyhely megnyitását már nem érte meg. (Irodájából Dvorzsák Ede fejezte be a munkát. A húszas években a külső medencéket és az épületbővítést a Gellért gyógyfürdőt tervező Hegedűs Ármin építette az együtteshez.)

Cziglert tehát lehet a második vonalba sorolni, de művei a mai főváros elsőrangú emlékei.

Szegő György

Alternatív rockest

Betondzsungel Fesztivál címmel szombat este hét órától rockest lesz a Józsefvárosi Klubban (Somogyi Béla utca 13– 15.)

– A városban tétlenül sínylődő fiatalokra gondoltunk, amikor a tavaszi alternatív rockzenei fesztiválsorozat után, a nagyobb nyári fesztiválok közötti szünetre időzítettük ezt a mostanit – mondja a szervezők egyike, *Marsi László.*

Ajánlóként a szervező a fellépő zenekarokról is elmondott egyet-mást:

– A szekszárdi Fürgerókalábak az egyik leginkább őrült hazai punk-rock csapat. Előadásukban a nemi eltévelyedéseket boncolgató provokatív szövegek mellé fülbemászó dallamok társulnak, s mindezt megfejeli a bizarr trió sajátos színpadi mókázása.

A fesztivál házigazdája a hetvenes évek punk-rockját a kilencvenes évek indie gitárpopjával ötvöző Bankrupt. Az együttes éppen mostanában készült el Listen című első lemezének felvételeivel.

– A Bankrupt 1996-os megalakulása óta az itthoni aktív koncertezés mellett kanadai, angol és amerikai válogatáslemezeken is szerepelt. Elismerő kritikákat kaptak olyan neves szaklapoktól, mint például az angol Melody Maker – tudom meg Marsi Lászlótól.

A pszichedelikus grunge zenét játszó Rémember egyik számának videoklipjével már 1998-ban bemutatkozott a Music Televisionban. Ősszel jelenik meg a zenekar első nagylemeze.

– Pilóták című számának klipjével a Z+ adón szintén szerepelt a budapesti klubéletben is ismert Placidi, amely rockabillys alternatív tánczenét játszik. Ők maguk a „matróz-pop" nevet használják, ha zenéjük műfaja iránt tudakozódnak – mutatja be a következő együttest egy másik szervező, *Sarkadi Balázs.* – Flegma, keserédes, kamaszos dalszövegeiket *Nemes András* énekes-gitáros írja matrózokról, üstökösökről, repülésről, utazásokról, a nagyvárosi jampecok életéről és szerelmeiről. Első lemezük tavaly jelent meg, a folytatás várhatóan már idén elkészül.

M. N. T.

Ez lesz az utolsó buli

Ez lesz az utolsó buli a Józsefvárosi Klub majd húszéves történetében. A képviselő-testület úgy döntött, hogy a Somogyi Béla Utcai Általános Iskola visszakapja a területén lévő helyiséget.

A pincét, melyben sok mára híressé vált zenekar adta első koncertjeit, és amely az utóbbi években az alternatív zenekarok, mozgásszínházak, néptáncegyüttesek kedvelt fellépőhelyének szerepét töltötte be, dzsúdóteremmé alakítják át.

– Elfogadom, hogy egy sporttagozatos iskolának a gyerekek megtartásához szüksége van egy újabb tornateremre, de ezt talán az iskolán belüli más helyiségek átalakításával is meg lehetett volna oldani – mondja *Váci András,* a klub igazgatója. – A Józsefvárosi Klub a kerületi alternatív kulturális élet helyszíne volt, és ha kapunk is egy másik helyet, a klubot nehéz lesz újraindítani.

Kósa Antal, a kerület sajtóreferense megerősítette: az önkormányzat új klubhelyiséget ad a régi helyett. A keresés folyik, már több épületrészt is megmutattak a klub vezetőjének. Hozzátette, bízik benne, hogy hamarosan megtalálják azt a helyiséget is, amelyiket elfogadhatónak talál majd a klub vezetősége.

Vörösvári anekdoták, szokások

TUDÓSÍTÓNKTÓL

A pilisvörösvári német nemzetiségi önkormányzat a millennium tiszteletére pályázatot hirdetett a városban élő gyerekeknek. A zsűri kevesellte a beérkezett kilenc dolgozatot, ugyanakkor néhány kifejezetten jó színvonalú volt. A gyerekek a város történelmével, a régi szokásokkal, a népviselettel, a családfákkal, a hagyományőrzéssel, a helyi anekdotákkal foglalkoztak írásaikban. *Bihari Nóra* és *Sax Mónika* munkáját találták a legjobbnak, ők értékes könyveket kaptak.

A világlevelező zászlómúzeuma

Néhány a négyezerből

FOTÓ: GÁRDI BALÁZS

A meggyilkolt csecsen elnök, Dudajev zászlaját, az elhunyt Tudjman horvát államfő dedikált könyvét, félreállított afrikai vezetők ajándékait láthatja, alkalmanként madagaszkári himnuszt, kiribati népdalt hallgathat, távoli országok nagyköveteivel találkozhat a budapesti zászlómúzeumba betérő.

Balogh László 1983 óta levelez a világ országainak vezetőivel, azóta gyűjti az anyagot. A józsefvárosi művelődési ház gondnokaként 1995-ben hozakodott elő ötletével, hogy a Szigony utcai elhanyagolt teremben kiállítaná gyűjteményét. Az igazgatónő rábólintott, és megszületett a ma már fennállásának ötödik évfordulójára készülő zászlómúzeum. Két éve a jelenlegi helyre, a József körút és Nap utca sarkán levő alagsori termekbe költözött, ahol a Józsefvárosi Kulturális Központ keretében működik.

Balogh gyűjteménye csaknem négyezer darabot számlál. Állandó kiállítása: az öt földrész államainak eredeti zászlai, melyekhez a levélváltások eredményeként jutott. Másik helyiségben hazai települések jelképei láthatók. A múzeum vezetője szerint még éveknek kell eltelniük, hogy a teljességet megközelítse, mert magyar polgármesterekkel nehezebb a levelezés, mint külföldi államfőkkel. Voltak nagyon készségesek is, de olyanok is, akik négy levél után sem méltatták válaszra. Amennyiben nincs jelkép, a tényt közlő pecséttel, aláírással, keltezéssel ellátott hivatalos levél: kordokumentum.

Az ausztráliai olimpiai játékok alkalmából az óceániai térséget bemutató kiállítást terveznek szeptember 15-től. Ehhez a gödöllői múzeumtól kapnak segítséget: az Ausztráliában élő Ignácz Ferenc Pápua Új-Guineából származó gyűjteményéből ajánlott fel kiegészítést.

Két operaénekes és egy zongorista közreműködésével havonta külföldi himnuszelőadásokat tartanak Szűcs Iván budapesti villamosvezető gyűjteményéből. Alkalmanként nyolc ország szerepel egy földrészről. Nemcsak himnuszuk csendül fel, hanem műsorra tűznek néhány népdalt is, bemutatják az illető államok zászlaját, címerét és rövid országismertetőket is tartanak. Egzotikus országok esetében térségbeli gyümölcsöket kínálnak.

Szekeres Attila

Nyolc kéz egy zongorán

CSATLAKOZZON ÖN IS

Itt a parlagfűirtás szezonja

▶ FOLYTATÁS A 25. OLDALRÓL

A parlagfű ellen viszont védekezni kell, mert egyre több fővárosi allergiás a pollenjére – tette hozzá *Meleg Zoltán*, a környezetvédelmi ügyosztály vezetője. Az allergia maradandó károsodást okozhat a légzőszervekben, súlyos esetben pedig akár halált is. A védekezésnek egy módja van: a növény következetes irtása vegyszerrel, illetve kaszálással vagy a növény kitépésével. A kaszálást a virágzás előtti napokra kell időzíteni, mert ha túl korán vágják le a parlagfüvet, a tőről újra képes kihajtani és virágot hozni. A kitépéshez a szakemberek kesztyű használatát javasolják, így az allergiások is pusztíthatják ellenségüket. Nem szabad viszont a már virágzó növényt húzkodni vagy kaszálni, mert ilyenkor annyira töményen lélegezzük be a pollent, hogy a korábban nem érzékeny embereknél is kiválthatja az allergiát. Biztonságban egyébként senki sincs, bárkin, bármikor kitörhet az allergia, ami ráadásul nem is gyógyítható.

A fővárosi önkormányzat a 2000-ig szóló programjában nemcsak a saját tulajdonában lévő területek parlagfű-mentesítését vállalta, hanem támogatja a növény ellen küzdő civil szervezeteket és a parlagfű veszélyességére figyelmeztető kampányt is. Tavaly a fővárosiak négyszázezer tő parlagfüvet adtak le a gyűjtőhelyeken. Az akcióhoz idén sok önkormányzat és civil egyesület csatlakozott. Bizonyos mennyiség felett általában sorsjegyet adnak, amivel értékes tárgyakat vagy készpénzt nyerhetnek a szerencsés parlagfűirtók.

A. G.

Lakást bérelni ésszerűtlen, de mégis szükségszerű

▶ FOLYTATÁS A 25. OLDALRÓL

Elsőként nézzük meg a bérléskor jelentkező amortizációt, amelynek összege a Városkutatás Kft. szerint a lakás értékének egy százaléka évenként. A lakbér így havi 25 ezer forintra emelkedik, de a pénzügyi egyensúlyt ez még nem borítja fel.

A különféle tranzakciós költségek azonban annál inkább befolyásolhatják a döntést. Ezek közül elsőként az ingatlanközvetítők díját említjük, amely általában a lakás értékének két százaléka. A bérleti díj ezzel már 27 371 forintra emelkedik. (A lakásvásárlási illetékkel nem számoltak a modell készítői.)

Az igazi vízválasztó azonban az adó. A pénzbefektetések után fizetendő adó hátrányosabb helyzetbe hozza azokat, akik lakást bérelnek és a tőkéjüket befektetik. Ez utóbbiaknak ugyanis húsz százalék adót kell fizetniük, míg az ingatlantulajdonosok csak akkor fizetnek adót, ha a lakásukat nem ők használják. De ki fogja ezt bevallani? Kevesen. Érdekes módon az infláció is a lakásbérlőket sújtja inkább. A bérlő jövedelemadója ugyanis tartalmaz egy inflációs elemet, amely meglepően nagy hatással van a keresleti lakbér alakulására. Már hétszázalékos infláció esetében is harminc százalékkal csökken a bérlő által még kifizethetőnek vélt lakbér, de ha az infláció ennél is magasabb, például 12 százalék, akkor a lakbér, amit a bérlő még hajlandó kifizetni, alig felére esik vissza – magyarázza *Hegedűs József*, a Városkutatás Kft. egyik ügyvezető igazgatója.

A döntést a különféle lakásvásárlási, -építési támogatások is befolyásolhatják. Ha a pénzét befektető család rendelkezik a vásárlást választót megillető támogatás teljes összegével, és azt pluszként újfent a pénzpiacon helyezi el, akkor a lakást vásárló, illetve a bérlő pénzügyi pozíciója azonos marad. Ez persze ritkán van így, márpedig enélkül a különféle támogatások előnyösebbé teszik a lakásvásárlást, mint a bérlést. Az ingatlanárak folyamatos csökkenése azonban az ellenkező irányban hat. Háromszázalékos árcsökkenés éppen kétszeresére emelheti a keresleti lakbéreket.

A magánbérlakás-piac kínálati és keresleti oldalának elemzéséből a szakemberek arra a következtetésre jutottak, hogy ha a piac szereplői ésszerűen viselkednének, akkor nem lenne magánbérlet.

Miért létezik akkor mégis? Az okok elsősorban szociológiaiak. A kiadott lakások egy részét például örökölték és nem akarnak rögtön túladni rajta. Tovább él ugyanis az az illúzió, miszerint az ingatlanok tartják értéküket. Fontos szempont továbbá az adó „megkerülése". A magánbérbeadók többsége ugyanis nem adózik a bevétel után, így kevesebbet is kérhet a lakásért. A rendszer fennmaradásának másik oka a bérlők tőkehiánya, hiszen aki nem rendelkezik annyi pénzzel, hogy lakást vásároljon, az kénytelen bérelni. Ezen felül akkor sem éri meg lakást venni, ha csak rövid időre kell, például külföldiek, diákok számára.

A magánbérlakás-piac harmadik szereplőjéről eddig még nem esett szó. Ez a szereplő pedig nem más, mint az állam, amely egyrészt a tőkejövedelem után, másrészt a lakbérbevétel után szed adót. Az előbbi húsz, az utóbbi – jövedelemtől függően – harminc százalék lenne, ám erről a bérbeadók fele úgymond elfeledkezik. A szakértők szerint a lakásbérlet, illetve -vásárlás alternatíváját egy háromszázalékos ingatlanértékadó bevezetésével vagy ezzel egyenértékűen a bérlőknek juttatott lakástámogatással lehetne azonos helyzetbe hozni. Legalábbis az adózás tekintetében, hiszen a tulajdonos valószínűleg ezt is a bérlőre terhelné. Mindent összevetve a magyar lakáspolitika igen nagy árat fizet a bérleti szektor szisztematikus háttérbe szorításáért.

Sz. A. A.

Rátettünk egy lapáttal

Még jobb vétel a Sedan

SUZUKI

Tágas csomagtér, és a már ismert Suzuki minőség: megbízhatóság, takarékos, energikus motor, precíz kormányzás, jó manőverezési készség, megnövelt biztonság, kitűnő garanciális feltételek. Ennyit már eddig is mindenki tudott a Sedanról. Most azonban rátettünk még egy lapáttal! A legújabb SEDAN Plusz-ok **négy hangszórós rádiómagnóval és könnyűfém felnikkel** kerülnek forgalomba, **változatlan áron**. Bár az új modell éppolyan könnyű és dinamikus, mint bevált elődjei, a márkakereskedői készletek erejéig mégis lenyomta azok árát is.

Választhat: **ugyanannyiért többet,**
vagy ugyanazt kevesebbért.

Egy biztos.

A Sedanból csak jót választhat.

SUZUKI. Jól jár vele.

Az Ön márkakereskedője: **Suzuki Budaörs**
2040 Budaörs, Forrás u. 1. (M 1 - M 7-es autópálya 9. km-nél)
Tel.: 23/416 855, Tel./Fax: 212 1669, 23/416 854
Használt autót beszámítunk. Kamatmentes hitellehetőség.

Júliusban nyit a felújított Csaszi

Hatszázmillió forintot költöttek a legendás uszodára

A jövő hónap közepén, egészen pontosan július 17-én újra megnyitja kapuit a Császár uszoda. A közkedvelt Csaszi története egészen a rómaiakig nyúlik vissza, a fürdőt ellátó gyógyforrásokat már ők is ismerték. Magát a fürdőt viszont a török Szokolin Musztafa pasának köszönhetjük, a Császár falából előkerült kőtábla tanúsága szerint ő alapította 1571-ben. Buda törököktől való visszafoglalása után az épen maradt fürdő császári tulajdonba került, innen származik az elnevezése: Kaiserbad, azaz Császárfürdő.

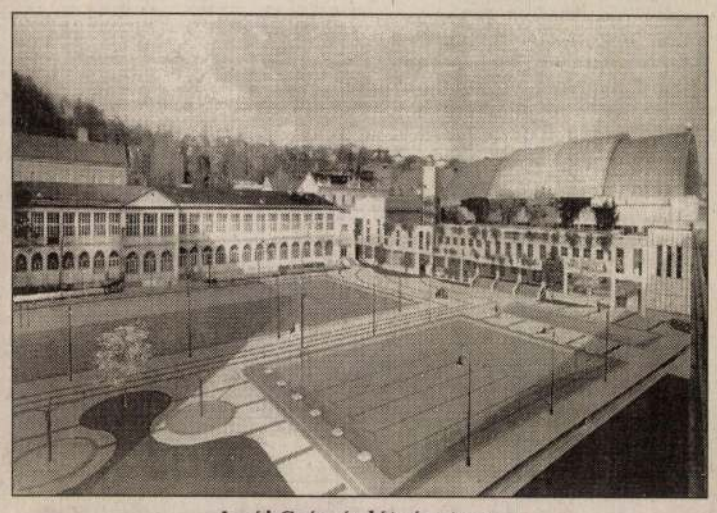

Az új Császár látványterve

Hosszan lehetne még sorolni a Császár uszodával kapcsolatos nevezetes történelmi dátumokat, ezek közül talán a legfontosabbat érdemes kiemelni, azt amikor az 1926-os budapesti úszó Európa-bajnokság megrendezésével végleg beköltöztek a sportolók a Csaszi medencéibe. Akkor készült el ugyanis a férfi uszoda helyett az ötvenméteres medence és a lelátó. Ettől kezdve aztán a sport vált meghatározóvá a Császárban, számtalan világbajnok és olimpiai győztes úszó és vízilabdás alapozta meg itt a sikereit. Ezért aztán különösen fájdalmas volt a legendás Csaszi bezárása 1989-ben.

Tervek születtek a felújításra, s bár még százhúsz-százharmincmillió forint rendelkezésre is állt ehhez, később svéd, majd amerikai üzletemberek szállodát szerettek volna építeni a helyén. Ha ezek az elképzelések megvalósulnak, akkor a medencék csak a hotel alagsorában kaptak volna helyet, és lehet, hogy néhány szállodai férőhellyel gazdagabb lett volna a főváros, de egy legendával bizonyosan szegényebb.

Szerencsére a külföldiek tervei mégsem váltak valóra, és tavaly augusztusban, az eredeti elképzelésekhez hasonló módon kezdődött meg a Császár uszoda helyreállítása. Mára már csak néhány burkolási munka maradt, rövidesen megkezdődhet a próbaüzem és az építési munkálatokat végző Középület-építő Rt., valamint az uszodatechnikát tervező Tempero Rt. jóvoltából, jórészt állami pénzből napokon belül elkészül a körülbelül hatszázmillió forintos beruházás.

Jászberényi Miklós, a Nemzeti Sportuszodák főigazgatója lapunknak elmondta, hogy a felújított Császárban a lakossági igények kielégítése és az élsport mellett helyet kap a diák- és a tömegsport is. A jegyek ára meghökkentően olcsó lesz, a felnőtteknek alkalmanként kétszáz, a nyugdíjasoknak és a gyerekeknek százhúsz forintot kell majd fizetniük a belépőkért. A tíz alkalomra szóló bérletek ára még ennél is olcsóbb: a felnőtt bérlet ára ezerötszáz, a gyerekeké pedig nyolcszáz forintba kerül majd.

T. Z.

Kevés a fürdőző a pesti strandokon

A kabinok sok helyütt kopottak – A töltés és az ürítés veszélyei

▶ FOLYTATÁS A 25. OLDALRÓL

Az elmúlt két hétvége sem volt jobb, a vendégek száma ekkor sem haladta meg a hathétezret. Voltak strandok – például a római-parti, a csepeli vagy a pünkösdfürdői, ahol alig pár tucatnyi ember lézengett, és nyilván ők sem érezték túlságosan jól magukat. Két példa: a Palatinuson a május 18-i kánikulában majdnem hétezren nyüzsögtek, a múlt hét vasárnapján viszont alig voltak többen háromszáznál. A Dagály forgalma is hasonló mértékben csökkent, az ottani vendégek száma a három héttel ezelőttinek nagyjából az egyhatodára zuhant vissza.

Az évszakhoz képest hűvös időjárás persze komoly anyagi veszteséget okoz a cégnek, hiszen a strandokat, ha már egyszer kinyitottak, ugyanúgy kell üzemeltetni, mintha harminckét fok lenne, árnyékban. A hét veszteséges intézményt – természetesen csak részben – gyakorlatilag az öt nyereséges fürdő tartja el, a Széchenyi, a Lukács, a Dagály, a Rudas és a Gellért. Ezek többnyire fedettek, ráadásul hűséges törzsközönségük van, amely a világért sem hagyná el kedvenc medencéit. Mindez a méregdrága Gellértre is igaz. Az ottani vendégek között szép számmal találni fővárosi illetőségűt is, akit nem riaszt el az ezerkétszáz forintos belépőjegy. Bizonyos jómódúbb körökben ismét sikk lett a Gellértbe járni.

A Gellért persze mindig is a legelegánsabb budapesti fürdő volt, ahol a keresletnek megfelelően ügyelnek a részletekre: hullámmedencéje mellé legutóbb például egy infraérzékelős vécé-zuhanyzó blokkot építettek. De vajon hogy néz ki a többi strand? *Mogyorósi Ferenc*, az rt. osztályvezető-helyettese szerint sem kívül, sem belül nem lehet rájuk különösebb panasz. Igaz, akad néhány kijjebb eső strand, ahol nem ártana rendbe hozni a járófelületeket és a medencék burkolatát – például Csepelen és Pünkösdfürdőn –, a balesetveszélyes hibákat azonban a tavaszi felkészülés idején mindenhol kijavították. A kisebb külvárosi strandokon ugyanakkor jó lenne már kicserélni a kopott, évtizedekkel ezelőtti divat szerinti kabinokat, és ráférne a tatarozás a népszerű Palatinus málló homlokzatára is. A részvénytársaság azonban az idén mindenekelőtt a vízbázisát akarta rendbe tétetni: nem győzték már az irdatlan vízdíjakat, ezért a Palán és a Dagályban saját kutakat fúrtak. A munka elég sok pénzt elvitt, de a befektetés akár már ebben a szezonban is megtérülhet – mondta Mogyorósi. Már ha jó idő lesz végre és bejönnek a vendégek.

Az Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat (ÁNTSZ) fővárosi intézetének élelmezés-egészségügyi osztályvezető-helyettese, *dr. Szabó Mária* a tavalyi tapasztalatokat összegezve megjegyezte: újabban már csak azért sem találnak kirívó túlkapásokat a strandbüfékben, mert a vendáglátósoknak a gyengülő forgalom miatt nincs miért kapkodniuk. Ebben a rossz idő mellett nyilvánvalóan a rohanó árak is szerepet játszanak, mégis, ha nagyobb a nyüzsgés, mindig több a hiányosság. A fővárosi strandok vendéglátóhelyein a felületes mosogatás és a hanyag takarítás a leggyakoribb probléma, de gyakran találnak – a szigorú tiltás ellenére – lefagyasztott élelmiszert és utcai ruhában kiszolgáló, dohányzó és olykor egészségügyi könyv nélkül foglalkoztatott alkalmazottakat is. A budapesti strandokról azonban ebben az évben még nem jelentettek olyan élelmezés-egészségügyi túlkapást, ami miatt elő kellett volna venni a redőnyhúzót.

Az egyik, neve elhallgatását kérő közegészségügyi szakembertől kapott információ szerint a fővárosi strandokon többségben lévő, elavult töltő-ürítő rendszerű medencékben nem lehet olyan mértékben csökkenteni a potenciális kórokozók jelenlétét, hogy a fürdőzés teljesen veszélytelen legyen. A naponta feltöltött, illetve leeresztett medencéknél csak minimális a vízpótlás, így a fürdőzőkről leázó baktériumok itt sokkal könnyebben okozhatnak bajt – bőrkiütéseket, bélfertőzéseket, ne adj' isten idegrendszeri károsodásokat –, mint ott, ahol modern szűrő-forgató rendszer működik. Noha Budapesten hosszú évek óta nem volt vízjárvány, a szakember melegen üdvözli a kormány, illetve a népjóléti miniszter fürdőüzemeltetéssel kapcsolatos tavalyi rendeletét, amely egyebek mellett kimondja, hogy 2002-től az ország összes elavult, töltő-ürítő rendszerű medencéjének vízvisszaforgató rendszerben kell üzemelnie. A szakember mindazonáltal hozzátette: egy kisvárosban egyszerűbb a helyzet, mint a kétmilliós nagyvárosban, ahol szinte lehetetlenség nyomon követni, hogy a betegeket pontosan hol érték utol a kórokozók. Ezek ugyanis többnyire lappanganak egy ideig, így utólag nagyon nehéz kideríteni, hogy a páciens rosszat evett-ivott-e vagy a strandon kapta el valami.

Közben szép lassan kinyitogatnak a külvárosokban bérelt strandok is. Már amelyik: a felújított rákoscsabai szombaton nyit, az albertfalvai viszont lehet, hogy végleg zárva marad. Az egyik ottani alkalmazott – akit a strand mellett működő kocsmában értünk el telefonon – szomorúan közölte: a helyi kereslet mellett nem győzik fizetni a vízdíjat és a bérleti díjat. De legalább a kocsma megmaradt.

B. T.

Szomorú pénzügyek

A Budapest Gyógyfürdői és Hévizei Rt. május elsején ismét emelni kényszerült árait, ezúttal átlagosan húsz százalékkal. Noha a drágulás csupán az inflációt követte, az is nyilvánvaló, hogy sok család megint nem a rossz idő miatt marad le a strandidényről. Hogy csak a legnépszerűbb helyeket említsük, a Palatinusra, a Dagályra és a Paskálra ezer, a csepelire és a Rómaira hétszáznyolcvan, Pünkösdfürdőre pedig ötszázhatvan forintért válthat egész napos belépőjegyet egy négytagú család. Ehhez jön még a virsli, a sör, az üdítő meg a fagylalt – nagyjából ki lehet számítani, mibe kerül Pesten egy kánikulai vasárnap. És akkor még nem beszéltünk a Gellért fürdő ezerkétszáz forintos beugrójáról. A fürdőüzemeltetéshez azonban még ennyi pénz sem elég, még azzal együtt sem, ami a bérleti díjakból és a szakszolgáltatásokból csorog be. Az rt. pénzügyi-közgazdasági osztályvezetője, Gretz Józsefné keserűen jegyezte meg: a 282 milliós fővárosi támogatás nélkül akár már holnap lehúzhatnák a rolót.

MARGÓ

Nem lesz meleg víz

A nyári karbantartások miatt június 16–20. között az újpalotai távhő-szolgáltatási körzetben, június 16–28. között pedig – Újhegy kivételével – Kőbányán és a József Attila-lakótelepen szünetel majd a melegvíz-szolgáltatás. *(Munkatársunktól)*

Fogyasztóvédők

Az Országos Fogyasztóvédelmi Egyesület II. kerületi szervezete szerda délelőttönként tanácsadást tart a helyi polgármesteri hivatalban (Mechwart liget 1.) Elsősorban a nyereményjátékokkal, az élelmiszer– és textilvásárlással, a jótállás, a szavatosság kérdéseivel, a biztosítási tudnivalókkal és a társasházi problémákkal kapcsolatos ügyekben várják az érdeklődőket. *(Munkatársunktól)*

Művészet, tudomány

A ferencvárosi önkormányzat pályázatot hirdet a kerület művészeti és tudományos életének támogatására. A pályázaton ferencvárosi lakosok vagy ott dolgozók vehetnek részt. A szükséges adatlapokat a polgármesteri hivatal humánszolgáltató irodáján lehet átvenni (Közraktár utca 34.). *(V. M. P.)*

Fogamzásgátlási ambulancia

Június elsejétől látogatható Magyarország első fogamzásgátlási ambulanciája a Csepeli Kórház rendelőintézetében (Áruház tér 8.). Az ambulancián hétfőn és szerdán 13–17, csütörtökön 11–13.30 óra között rendelnek. *(Munkatársunktól)*

Gombavizsgálat

A Széna téren és az Örs vezér terén mindennap délelőtt tíztől este hat óráig működnek gombavizsgálók. *(V. M. P.)*

Szafaripark

Szombaton és vasárnap Szafaripark címmel rendhagyó tanévzáró rendezvény lesz a Kispesti Munkásotthonban (Teleki utca 50.). Különleges állatokat, például hüllőket, majmokat, oroszlánt és struccot láthatnak naponta tíztől délután öt óráig. Dísznövény-kiállítás, lovaglási lehetőség és bohócok is várják az érdeklődőket. *(V. M. P.)*

Katlanpiknik a kőbányában

Nemzetközi képzőművészeti fesztivált rendeznek Katlanpiknik címmel a hét végén Csillaghegyen, a rókahegyi kőbányában. A katlanban többek között fellép a Tangram Színház (pénteken 19.30-kor), szombaton zenei performance lesz, amelyet a Tundra Voice ad elő 20 órától. Mindezt vasárnap délután ötkor irodalmi felolvasás egészíti ki. *(Munkatársunktól)*

Soroksáron bezár a könyvtár

A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár soroksári könyvtára (XXIII., Grassalkovich út 128.) június 15-től augusztus 31-ig leltár miatt zárva lesz. *(Munkatársunktól)*

Lakossági fórum

Az Újpesti Munkásklub nyugdíjastagozata ma délután három órakor lakossági fórumot tart a Munkácsy Mihály utca 51/A-ban. A rendezvényen szociálpolitikai kérdésekről lehet beszélgetni Kerekes Zoltán önkormányzati képviselővel. *(V. M. P.)*

Tiltakozás Békásmegyeren

Az M0-ás tönkretenné a városrészt?

Békásmegyeren nagy felháborodást keltett az a terv, hogy az M0-ás autópályát a városrészen keresztül vezetnék el. A helybeliek szerint ezt semmi sem indokolja, hiszen a környéken nincs sem ipari övezet, sem kamionos tranzitútvonal – tájékoztatta lapunkat a lakók szóvivője, *Koselák Valéria*.

Az M0-ás autópálya funkciója Budapest tehermentesítése lenne – hangsúlyozta a szóvivő –, mégis a fővároson, sőt üdülőövezeten vezetnék át. Minden észérvnek ellentmond, hogy egy sűrűn lakott területen ilyen környezetszennyező építkezésbe kezdjenek. Az út az ott élőknek és nyaralóknak komoly életminőség-romlást jelentene.

A békásmegyeriek nemrégiben tiltakozó petíciót nyújtottak be a III. kerületi önkormányzathoz, amely mozgalmuk mellé állt. *Tarlós István* polgármester egyetért a tiltakozókkal. Már meg is tették az első lépéseket a jelentős nyomvonal-módosítás érdekében: levelet írtak a közlekedési miniszternek, aki július elején fogadja őket. Tarlós hozzátette: az útvonal tervezői szerint van lehetőség a korrekcióra.

A tiltakozók ma országgyűlési képviselőjükkel is találkoznak, hogy támogatását kérjék.

B. T.

Teret kapnak a fajátékok

„A játszóterek településeink talán legfiatalabb építményei. (...) Mi, mai felnőttek, akik ezeket terveztük, építettük, gyerekkori emlékeink között hasonlókat hiába keresnénk. Talán ezért olyanok, amilyenek. (...) Elfeledkeztünk arról, hogy gyerekkorunkban nemcsak a kezünkkel és a lábunkkal, de a szívünkkel és a képzeletünkkel is játszottunk. A kidőlt, korhadt fa hétfejű sárkány lett, a seprűnyél száguldó paripa, a grund vár, otthon, haza, amit védelmezni kellett!"

A fenti szavak *Péterfy László* faszobrásztól, megannyi játszótéri fajáték tervezőjétől származnak. Szerencsére a nyolcvanas évek közepén kezdett program, melynek alapján a balesetveszélyes és hideg-rideg játszótéri vasjátékokat emberközeli, barátságos fajátékokra cserélik, ma is folytatódik. Igaz, pénz hiányában meglehetősen lassan. Örvendetes hír tehát, hogy a XVII. kerületben újabb fajátékokkal benépesített parkot adnak át június 17-én. Bár a kerületben közel ötven kisebb-nagyobb játszótér várja a kicsiket, többségük nincs jó állapotban, mivel kevés a pénz a festegetésre, a felújításra.

Az új létesítmény egy élelmes és valószínűleg mindenkinek hasznos szerződés eredménye. A kerületi önkormányzat a Pesti út páratlan oldalán, a kastély mellett egy nagyobb területet bocsátott a Csárdás Markt Kft. rendelkezésére, ahol a cég afféle nyílt színi, állandó bemutató keretében valamennyi fa játszóeszközét közszemlére bocsátotta, a reklámozási lehetőség ára azonban az, hogy a gyerekek a két-hárommillió forint értékű játékot korlátlanul használhatják az egyébként őrzött parkban. Bár a fentiek üzleti vállalkozást sejtetnek, felesleges, a gyerekek aligha törődnek azzal, hogy miként jutottak egy újabb nagyszerű játszótérhez a kerületben. Ők csak játszani fognak majd, ahogy Péterfy László mondta: a kezükkel, lábukkal, de a szívükkel és a képzeletükkel is. Talán olyan grundra lelnek, mely otthon, haza és érdemes megvédelmezni.

T. Z.

Új tulajdonos a Hunyadi téren

Tataroznak, mélygarázst építenek és felújítják a vásárcsarnokot

Az eredeti tervek alapján rekonstruálják GÁRDI BALÁZS FELVÉTELE

Ha minden a várakozás szerint alakul, egy építőipari cégekből alakult konzorcium, a Market Hall Kft. még ebben a hónapban nekiáll a végtelenségig lepusztult Hunyadi téri vásárcsarnok rekonstrukciójának – tájékoztatta lapunkat a VI. kerületi ingatlanelidegenítési ügyekkel foglalkozó önkormányzati cég, a Terézvárosi Kft. ügyvezető igazgatója, Verók István. A konzorcium a tervek szerint egy füst alatt a zsibvásárszerű Hunyadi teret is rendbe teszi.

A terézvárosi önkormányzattal kötendő megállapodás értelmében a csarnok a konzorciumé lesz, a kerület vezetése azonban fenntartja a kereskedők kijelölésének jogát, így gondoskodva arról, hogy az épület eredeti funkciója lényegében megmaradjon. A vásárcsarnokot az eredeti, Czigler Győző-féle tervek alapján rekonstruálják, azzal a különbséggel, hogy most elkészül az a galéria is, amelyet Czigler is megépített volna a múlt század végén, de végül mégsem sikerült neki.

Az épület pincéjében szupermarketet alakítanak ki, földszintjén pavilonszerű építményeket helyeznek el a kereskedők számára, leendő galériáján pedig – amelynek helyén most lakásokat találunk – kisipari szolgáltatók nyithatnak üzletet. A Terézvárosi Kft. a lakók egy részével előtárgyalásokat folytatott; a bérlők majd választhatnak, hogy a felajánlott cserelakást kérik-e, vagy a csarnokbeli lakás forgalmi értékének bizonyos százalékát.

A Hunyadi téri piac alá egy háromezer négyzetméteres, többszintes mélygarázst álmodtak a beruházók, magát a teret pedig parkosítani akarják. A standos őstermelők ugyancsak a megújult csarnokban kapnak majd helyet. A konzorcium képviselői megígérték, hogy az új bérleti díjak nem haladják majd meg a kerületben megszokottakat. A munkát várhatóan ez év végére vagy a jövő év elejére fejezik be, a beruházás összértéke jócskán meghaladja az egymilliárd forintot.

B. T.

Drága, de megtérül a TransIT rendszer

Ha az utas azt hallja, hogy a Budapesti Közlekedési Rt. megközelítőleg két és fél milliárd forintot költ informatikai rendszere korszerűsítésére, máris a szívéhez kap. Gondolataiban ugyanis megjelenik egy újabb tarifaemelés rémképe, vagy hogy még többet kell várnia a még tömöttebb buszra.

Mindezt persze cáfolta a BKV vezérigazgatója, *Aba Botond*, amikor az új TransIT rendszert mutatták be. Elmondta azt is, hogy Európában egyedülálló módon már a húszas években lyukkártyás adatfeldolgozó rendszert használt a Beszkárt. Mára azonban a BKV informatikai rendszere elavult.

A cég kiírt egy pályázatot, amelyet kilenc ajánlkozó közül az osztrák EDV GmbH és a német Daimler-Benz informatikai ágazatából alakult közös vállalat nyert meg. A fővállalkozó – több magyar cég részvételével – olyan informatikai rendszert épít ki, amely átláthatóvá teszi a BKV gazdálkodását. E rendszer a számviteli, pénzügyi és eszköznyilvántartási feladatokon kívül – többek között – az utasszámra, a forgalomra, a hálózatra, a menetrendre, a pótdíjakra és a panaszokra vonatkozó információkat is áttekinthetővé teszi.

A rendszer kiépítésére a fővárosi önkormányzat két évre 650-650 millió forintot különített el. A különbözetet a BKV saját beruházási forrásalapjából finanszírozza. Aba Botond szerint azonban az új informatikai rendszer éppen abban segít, hogy a vállalat jobban gazdálkodhasson és ezzel pénzt takarítson meg. Jó esetben a beruházás két év alatt megtérül. Mint mondta, a városatyák szerint a BKV-nak 2-3 milliárd forint tartaléka mindig van. Ez az rt. vezérigazgatója szerint is igaz, csakhogy eddig nem tudták pontosan, hol rejteznek ezen tartalékok. A TransIT azonban megkeresi majd az elfekvő és kihasználatlan forintokat.

S. I.

INTERSPAR a megamarket ajánlata:

MOST VEGYE MEG!

Ez az ajánlat csak 1997. 06. 13-tól 06. 17-ig érvényes.

Párizsi 1 kg 320.- helyett 260.-

Kristálycukor 1 kg most csak 100.-

Hegyes-erős extra paprika* 1 db most csak 29.-

Trappista sajt 1 kg most csak 679.-

Új kelkáposzta* 1 kg most csak 119.-

EUROPARK Budapest, XIX. ker. Üllői út 201. Közvetlenül a Határ úti metróállomás mellett!

Az akciós árak csak háztartási mennyiségre vonatkoznak, és a készlet erejéig érvényesek. Az esetleges kivitelezési hibákért nem felelünk, és vásárlóink elnézését kérjük. A *-gal jelölt áraink csak 06. 13-tól 06. 15-ig érvényesek.

INTERSPAR

A multinacionális

TOTAL

magyarországi leányvállalata budapesti központjába

BESZERZÉSI ÉS NAGYKERESKEDELMI OSZTÁLYVEZETŐ

munkatársat keres.

FELADATA LESZ:

- üzemanyag-beszerzés optimalizálása
- nagykereskedelmi piaci folyamatok figyelése és elemzése
- kapcsolattartás a beszállítókkal
- vevőkintlevőségek menedzselése és kockázatelemzés
- szerződések megkötése
- logisztikai szervezés
- értékesítés

AZ IDEÁLIS PÁLYÁZÓ:

- felsőfokú kereskedelmi végzettséggel és legalább 2-3 éves gyakorlattal rendelkezik az üzemanyag-kereskedelem területén
- angol és/vagy francia nyelven magas szinten kommunikál
- kitűnő elemző
- organizált és nyitott személyiség
- az Excel és a Word programok professzionális használója
- maximum 35 éves

AMIT KÍNÁLUNK:

- versenyképes fizetés
- szolgálati gépkocsi
- tréning, karrierlehetőségek

Részletes szakmai önéletrajzát kérjük június 20-ig elküldeni:

TOTAL HUNGARIA
1115 Budapest, Bártfai u. 54.

DR. KISMARTY-LECHNER JENŐ
EGYET. TANÁR
BUDAPEST X. KŐBÁNYA U. 9. SZ.

C Z I G L E R G Y Ö Z Ő. Született 1850-ben Aradon, meghalt 1905 márc.29.-én Budapesten. Tanulmányait nagyrészt Bécsben végezte. a fővárosnál mint mérnök müködött. Ez időből való müvei, a Rudasfürdő /Gersterrel/, a tabáni

1887-ben a József Müegyetemen épitésztanárrá lett, ahol egéyz halálig müködött mint az ókori épitészet és tervezés tanára. Nagyon termékeny és sokat foglalkoztatott épitész volt. Nevezetes müvei:

Kereskedelmi Akademia	Alkotmány u. 9/11.sz
Erdészeti Egyesület	" " 6.
Statisztikai Hivatal	Kelety K.u.
Tüdőszanatorium	Budakesz
Ampeologiai Intézet	
Országos Kaszinó	Kossuth L.u.
József Müegyetem chemiai és fizikai épületei	Gellért tér
Szőlőszeti Intézet	
Vásárcsarnokok	V.és VI.ker.
Széchenyi-fürdő /befejezte Dvorzsák/	Városliget
Rendőrségi épület	Szerb u.
Számvevőségi épület	Veres Pálné u.
Előljáróság "	VIII.ker.
Zipernovszky villa	Bimbó u.
Bató villa	Ménesi u.
Takarékpéztár	Fő utca
Tabáni templom	
Krisztinatéri templom	
Saxlehner síremlék	
Kiss István "	

Nagyon számos bérházat épitett, köztük a következőket:

Semmelweis utca 2.sz.
Aréna ut
Ferenc körut
Üllői ut 8.sz és
Köztelek u.
Károly körut Orczy-ház

Király u. Gozsdu udvar
Dob u.

Egyetem u. "Klenovits/

Baross u.

Teréz körut 57.sz.

" " 43/b sarokházak

Podman u. 27.sz.

Erzsébet körut 4.sz.

" " 56.sz.

" " 3.sz

Rákóczi ut 50.sz. saroktakarék

József körut 5.sz.

Rökk Szilárd u.4.sz. sarok Budapesti Hirlap épülete

Horánszky u.17./Szt.Anna kollégium

Andrássy út 3.sz. Saxlehner villa

Városház u.8.sz.

Eszterházy u.12.sz.

Kecskeméti u.

Károly körut /Auer üzlet Anker mellett/

Bákácstér iskola és bérház

Szegényház és templom

Esztergomi primási palota

Bécsi Pazmaneum

Kassa Andrássy ház.

Tevékeny szerepe volt a müszaki közéletben is.

Czigler Győző

Árpád-házi királyok juhartáblán

A Budapesti Tavaszi Fesztivál keretén belül nyílt meg Salló István faszobrász Árpád-házi királyok című kiállítása.

MUNKATÁRSUNKTÓL

A huszonhárom Árpád-házi király alakját hét nagyméretű juharfa táblára véste a művész, a színezés pedig fia, Salló Győző keze munkáját jegyzi.

Az erdélyi fafaragás pedig messze földön híres. A Hargita lábánál fekvő falvakban idős és fiatal, a hosszú téli estéken szinte mind, kivétel nélkül ma is farag: lámpát, díszes használati tárgyakat, vagy akinek van a szokásosnál több képzelőereje, szobrot is.

Így történhetett ez Salló Istvánnnal is, aki Székelyföldön született, itt szívta magába az ősi művészet alapjait. A hetvenes évek vége óta Tatabányán él, azóta kizárólag a szobrászatnak szentelte idejét, mintegy 2000 alkotását tartják számon. Műveit iskolákban, templomokban, közterületeken vagy magánembereknél egyaránt megtalálhatjuk, és nemcsak Magyarországon, hanem világszerte.

A Vármegye Galériában a királyok képei mellett alkotásai jelentős részét a balladai jelenetek ábrázolása, valamint a népi hagyományok teszik ki, részben táblaképek, részben térbeli szobrok formájában.

A kiállítás a Vármegye Galériában (Bp. V. Vármegye u. 11.) 2000. március 21. és 2000. június 9. között látható, keddtől péntekig, naponta 10–18 óráig.

Salló István kiállítása meghívójának címlapja

A háború utáni első strand

Sokan nem bíztak a fúrás sikerében – Az újságok a mohó kapitalistáktól óvták a fürdőzőket

A második világháború még véget sem ért, a szinte mindent romba döntő ostrom emléke még nagyon is elevenen élt a budapestiek emlékezetében. Mégis, 1945. március 25-én reggel, alig egy hónappal azt követően, hogy a német csapatok feladták a magyar főváros védelmét, fürdőbe indulhatott a budapesti polgár, ha úgy hozta kedve. Éppen 55 évvel ezelőtt ekkor nyitotta meg kapuját a fővárosi fürdők közül elsőként a Városliget dísze, a Széchenyi fürdő. Szép, kora tavaszi nap volt, s míg a fürdőzők már az új élet reményében keresték fel a patinás fürdőhelyet, addig tőlünk nyugatra még dörögtek a fegyverek. Hol volt még május 9-e, a győzelem napja?

A Széchenyi fürdő, pontosabban a Széchenyi gyógyfürdő nem véletlenül vonzotta magához a fürdővendégeket a háború borzalmai után oly kevéssel. Az akkor már tekintélyes múltú intézmény Budapest egyik legkedveltebb fürdőhelye volt, s az napjainkban is. A kezdetek a nagyszerű mérnök, Zsigmond Vilmos nevéhez fűződnek, akinek elévülhetetlen érdemei vannak abban, hogy Budapestet méltán nevezhették elődeink, s méltán nevezhetjük mi magunk fürdővárosnak. Zsigmondy 1860-tól a fővárosban élt és dolgozott, egyebek mellett az ő munkájának köszönhető a Margit-szigeti gyógyforrások feltárása is. A Városliget Nádor-sziget nevezetű területén 1868-tól 1876-ig végzett fúrásokat és ennek során ő tárta fel a későbbi Széchenyi fürdő első kútját, amelynek mélysége 970,48 méter volt, és amelyből 74,5 fokos meleg víz tört a felszínre. A feltárást követően a ligetben egy igénytelen külsejű, szerény fürdőépületet emeltek a forrás fölé, amely ekkor még az Artézi fürdő nevet viselte, de 1881-ben már gyógyfürdővé minősítették.

A fürdővel azonban sok gond volt. Zboray Béla orvos 1904-es jelentése szerint épülete egészségtelen, öltözői szűkösnek bizonyulnak, csővezetéke minden eresztékében recseg-ropog. A kritika kétségtelenül jogos volt. Amikor azonban az 1910-es évek elejére a főváros nagyszabású fürdőfejlesztésbe kezdett, jelentős előrelépés következett be a kis városligeti fürdő sorsában is. 1909 és 1913 között Czigler Győző és Dvorsák Ede vezetésével egy neobarokk és eklektikus stílusjegyeket ötvöző fürdő épült fel, Budapest máig legnagyobb fürdői létesítménye.

Az átadásra 1913. június 16-án került sor, az impozáns új létesítmény ekkortól viseli a Széchenyi fürdő nevet. A fürdőzőket női és férfi termálfürdő, kádfürdők, sós és szénsavas fürdők, ivókutak, iszapkezelés várták, egészen 1917 februárjáig. Ekkor zárt be először a fürdő, aminek az oka a fővárost sújtó szénhiány volt. A 20-as években az okozott gondot, hogy jelentős mértékben csökkent a még Zsigmondy által feltárt kút hozama, ezért 1925-ben a főváros javaslatot készített egy újabb forrás feltárására. Ennek a gyakorlatba átültetése több mint tíz évet vett igénybe, az újabb fúrások – Pávai Vajna Ferenc vezetéséve – csak 1936-ban indultak meg. Nem mondhatjuk azonban, hogy nem került sor fejlesztésre, mivel 1927-ben strandfürdővel – három medence, kertrész és játszótér, valamint napozóteresz – bővítették a fürdőt. Ezt az örvendetes eseményt csupán az árnyékolta be, hogy még abban az évben a belépők árát duplájára emelték. „A Széchenyi strand fürdődíjának puccsszerű felemelése!" – harsogta világgá a Népszava, nem is ok nélkül.

Visszatérve az új kút fúrására, az 1936-os próbálkozást eleinte nem koronázta siker. A budapesti sajtó már erősen kételkedett abban, hogy érdemes-e egyáltalán folytatni a fúrásokat, de a főváros vezetése nem adta fel a próbálkozást. Olyannyira nem, hogy 1937-ben azt is nyilvánosságra hozták, hogy 1100 méter mélységig folytatják a keresést, amelynek költségei összesen 30 000 pengőt – akkoriban óriási összeget – emésztettek fel. Mint kiderült, a kitartás nem volt hiábavaló. 1938-ban 1240 méteres mélységben rábukkantak egész Európa egyik legmelegebb gyógyforrására, amelynek vize 77 fokos hőmérsékletű volt. Ezzel csak három másik fürdő vehette fel a versenyt: Acquin, Abono és az ugyancsak magyar Hajdúszoboszló. Az új kút napi hozama 4 000 000 liter víz volt, nem csoda, ha a háború kitörésének évében megjelent fürdőismertető mint Budapest egyik legjelesebb fürdőjét ajánlotta a közönség figyelmébe a Széchenyit, ahol a gőzfürdő ára csupán 1,60 pengő, az iszapgöngyölés sem kerül többe 2,40-nél és minden kedves fürdővendégnek készséggel áll rendelkezésére a vezető orvos, Simicska Gábor.

A nagyszerű fürdő működésének, mint oly sok minden másnak, a második világháború vetett véget. 1944–1945 fordulóján Budapest fölött lövedékek repkedtek, a hidak a Dunába omolva roskadoztak, mígnem 1945 februárjában véget ért a harc a fővárosban. A Széchenyi fürdő a Budapestet ért csapások ellenére működőképes maradt, így eshetett meg, hogy a Szabad Nép 1945. március 25-én már azt adhatta hírül, hogy a fürdő megnyitotta kapuját, a budapesti fürdők közül egyedüliként. Az már az új idők új szelét jelezte, hogy a Népszava 1946-ban arról közölt beszámolót, hogy a fürdő vezetősége „profitéhes vállalkozókkal" kényszerül hadakozni, akik rá akarják tenni a kezüket a Széchenyire.

Katona Csaba

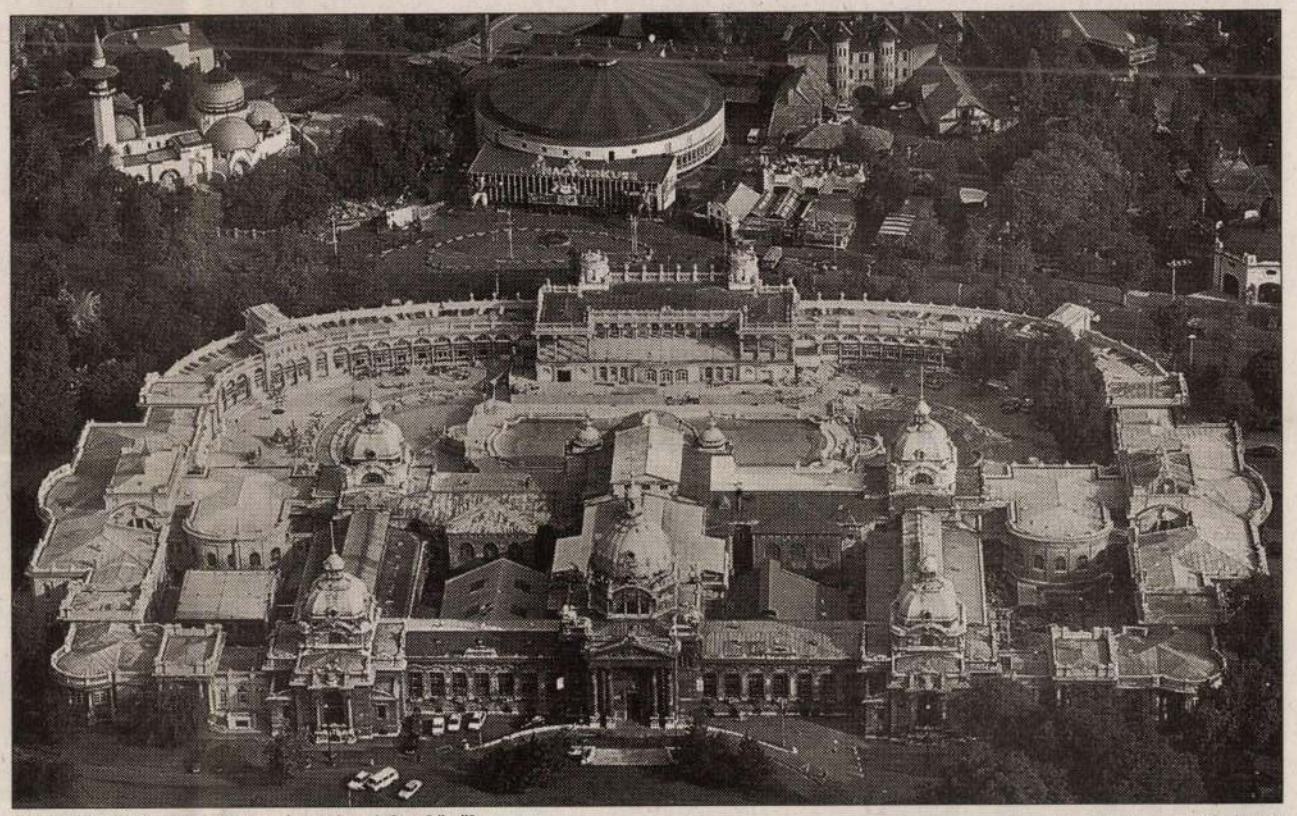

Légi felvétel a felújított városligeti fürdőről

FOTÓ: MTI – H. SZABÓ SÁNDOR

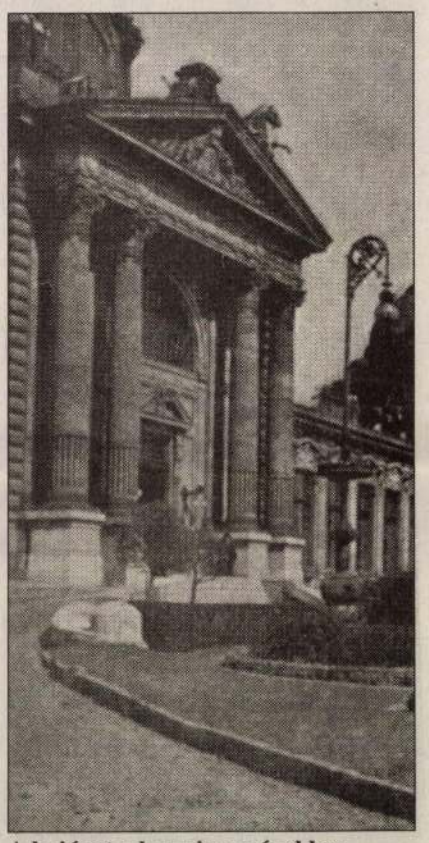

A bejárat a harmincas években

PALETTA

POGÁNY-KERESZTELŐ felvonulás – menetjáték, körtánc, szakrális szertartás – lesz ma, rossz idő esetén vasárnap fél öttől. A Clark Ádám térről, illetve a Bazilikától a Hősök teréig tartó menet az elmúlt évezredkről, a „pogányság" és a „szentség" meg nem szűnő, örök harcáról zenével és tánccal emlékezik.

NATURA ÉS ÁSVÁNYGYŰJTŐ TALÁLKOZÓ, kiállítás és börze várja az érdeklődőket az Óbudai Művelődési Központba (III. kerület, San Marco utca 81.) holnap kilenctől délután öt óráig.

SZÍNHÁZ AZ EGÉSZ címmel színészgálaestet rendez a MASZK Színészkamara Egyesület a színházi világnap alkalmából a Madách Színházban. Hétfő este fél nyolctól *Mácsai Pál* rendező-műsorvezető várja az érdeklődőket.

HORVÁTH MÁRTON üvegtervező iparművész kiállítása az Újszecesszió Galériában (IX. kerület, Ráday utca 14.) április 30-ig tekinthető meg.

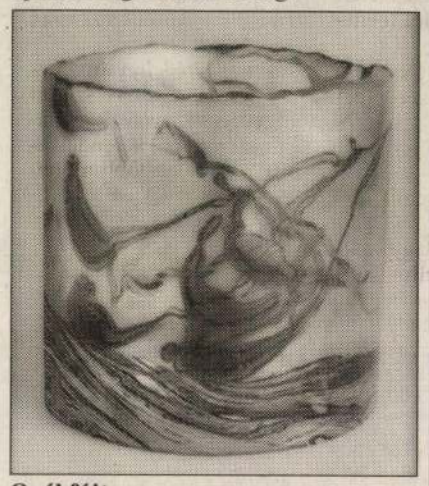

Ovál fújt

NEM ÁLMODOM MINDÍG című első verseskötetéről *Páry Mirellával Yakov Barziláj* izraeli író, költő beszélget ma este hét órától a Bálint Zsidó Közösségi Házban (VI. kerület, Révay utca 16.).

A VIDÁM SZÍNPAD előadásában Ray Cooney Család ellen nincs orvosság című darabja látható a Pataky Művelődési Központban (X. kerület, Szent László tér 7–14.) holnap 15 órától.

Taha ismét tarolhat

MUNKATÁRSUNKTÓL

A tavalyi Diáksziget egyik meglepetése volt az algériai *Rachid Taha* fellépése, aki akkor elmulasztotta, most itt az újabb alkalom: szombat este a csillaghegyi Banán Klubban lehet próbálkozni, mert a jegyek már régen elfogytak.

Az énekes szülővárosa, Sig az algériai népzenéből építkező, modern hangszerekkel is játszott tánczene, a rai egyik központja, s amikor Taha 1981-ben megalapította az arab rock ősének számító Carte de Séjour (Tartózkodási engedély) nevű együttesét, elsősorban az a cél lebegett a szeme előtt, hogy a különböző zenei kultúrákat összekapcsolja. Egyszerre fordul a gyökerek felé, és él a techno ritmikájával, jól hallható ez legutolsó szóló albumán, a Diwánon, mely egyben tisztelgés a legjelentősebb arab énekesek: Farid El Atrache, Akli Yahiatcne, Ahmed Khelifi és Dahmane El Harrachi előtt.

Rachid Taha a Banán Klub és a Francia Intézet közös rendezvénysorozata, az EuroConnection keretében teszi tiszteletét nálunk. Az évi nyolc koncertet jelentő szériában a szervezők a kortárs francia könnyűzenét szeretnék minél sokszínűbben bemutatni.

A mostani koncerten az előzenekar az alig egyéves múltra visszatekintő Bes O Drom, mely balkáni és román cigány, valamint közel-keleti népzenét játszik sajátos felfogásban.

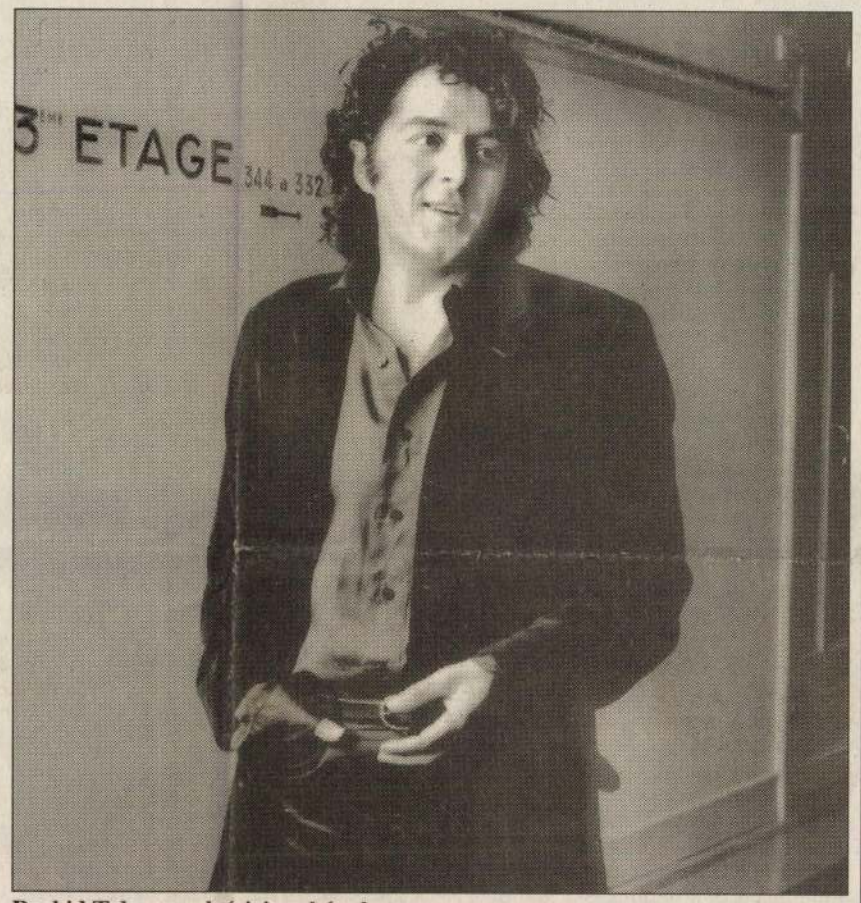

Rachid Taha, az algériai rockénekes

Budapesti Tavaszi Fesztivál

Itt a hétvége, a szabadidő és a budapesti kulturális tavasz jóvoltából van is miből válogatnunk. A Madách Színházban rendezett operettfesztivál látványos gálaműsorral zárja programját ma és holnap délután három órától; a szórakozni vágyók a műfaj történetéből kaphatnak ízelítőt. A Thália Színházban vasárnap este héttől kortárs táncfesztivál kezdődik, amely a szereplők számára ezúttal versenyt is jelent: a produkciókat rangos nemzetközi zsűri fogja elbírálni. Az első napon *Péntek Kata,* majd Dunaújváros Táncszínháza mutatkozik be a nagyérdeműnek.

Szombat este hét órától a Tháliában játssza Caragiale olasz szerző Megtorlás című művét a Székelyudvarhelyi Tomcsa Sándor Színház, előtte délután ötkor kávéházi estre invitálja közönségét a Gerbeaud cukrászda. Az írók millenniuma című sorozat keretében ezúttal *Parti Nagy Lajos* és *Závada Pál* beszélget – társalgásuk témája természetesen az ezredvég. Tollforgató kortársaink illusztráció gyanánt legújabb műveikből olvasnak fel részleteket.

Hogy a gyerekek se maradjanak hoppon, mindkét hétvégi napon felfedezőutak várják őket a művészetek világába és a „túrákat" szervező Bárka Színházba. A mai nap a muzsika és a hangszerek titkaiba, a vasárnap a bálokba és a jelmezes mulatságokba való beavatás napja lesz.

R. V.

SZÍNHÁZMŰSOR

SZ.: Szombat, V.: Vasárnap

Budapest Bábszínház: SZ.: Pinokkió (fél 11). A három testőr és a jeti (18.00, 20.30). V.: Misi mókus vándorúton (fél 11, 4). **Budapesti Kamaraszínház a Tivoliban:** V.: Rigócsőr király (fél 12). A velencei kalmár (7). **Budapesti Kamaraszínház Ericcson Stúdió:** SZ.: Bűntény a Kecskeszigeten (7). **Budapesti Kamaraszínház Shure Stúdió:** SZ.: Animus és Anima (fél 8). V.: Huncut a lány (fél 8). **Buda Stage:** SZ.: Bonbonmatiné (11). Rómeó és Júlia (fél 8 – nyilv. főpróba). **Budapesti Operettszínház a Fiatalok Színházában a Stefánián:** SZ.: A muzsika hangja (11, 3). **Bárka Színház:** SZ.: Menjünk világgá (11). Szentivánéji álom (3, 8). V.: Menjünk Világgá! (11). **Játékszín:** SZ.: Rejtélyes viszonyok (7). V.: Hotel Plaza (7). **József Attila Színház:** SZ.: Balfácánt vacsorára! (7). V.: A Pál utcai fiúk (11). **József Attila Színház Aluljáró:** SZ–V.: A csodálatos mandarin-ügy (SZ.: fél 8 – bem. ea., V.: fél 8). **Holdvilág Kamaraszínház:** SZ.: A pogácsa az arénában színkör nyilv. fogl. A „Csongor és Tünde" ürügyén (11.10). V.: Segítség, ember! (3). **Karinthy Színház:** V.: Arzén és levendula (fél 3). **Katona József Színház:** SZ.: Az elveszett levél (7). V.: „Művészet" (7). **Kamra:** Elnöknők (7). V.: Tyukodi pajtás (7). **Kolibri Színház:** SZ.: A kék madár (3). V.: Légy jó mindhalálig (10 – az egri Harlekin Bábszínház vj. – Nyílt Nap). V.: Az elveszett cirkáló (7). **Kolibri Fészek:** SZ.: Tenyérbe zárt mese (fél 11). **Kolibri Pince:** V.: Kőbéka Klub (7). **Komédium Színház:** SZ.: Stílusgyakorlat a 301-től (7). **Lézerszínház:** SZ.: Mike Oldfield 3D (fél 8). **Madách Színház:** SZ.: Operettgála (7). V.: Operettgála (3). **Madách Színház Tolnay Szalon:** SZ.: Színházi séta (fél 6). Mikszáth különös házasságai (fél 8). V.: Színházi séta (fél 6). **Madách Stúdió:** V.: Dunai Tamás estje (fél 8). **Madách Kamara Színház:** SZ.: Mezítláb a parkban (7). V.: Páratlan páros (fél 3). Élelem bére (8). **Merlin Színház:** SZ.: Hetvenhét (11, fél 3). **Merlin Kamaraterem:** V.: Aluminofesztitron, avagy az idegenek aránya (fél 8). **Mikroszkóp Színpad:** SZ.: Zsebrepacsi (fél 8). V.: Kihajolni veszélyes! (fél 8). **Nemzeti Színház:** SZ.: My Fair Lady (3). V.: Majomszínház (7). **Várszínház:** SZ.: A család játékai (7). V.: A család játékai (3). **Refektórium:** SZ.: Kutyu idők (fél 8). **Operaház:** SZ–V.: Rómeó és Júlia (6). **Erkel Színház:** SZ.: Lammermoori Lucia (11 – Ifj. VII/4. bérl.). Rigoletto (7 – Komor/5. bérl.). V.: A varázsfuvola (5 – Losonczy/3. bérl.). **Radnóti Színház:** SZ.: Rokonok (7). V.: Anconai szerelmesek (7). **Stúdió K Színház:** SZ.: Életképek (11). Ezeregy Szindbád (fél 8). V.: Brémai muzsikusok (11). **Thália Színház:** SZ.: Megtorlás (7). V.: Kortárs Táncfesztivál (7 – Péntek Kata Dunaújvárosi Táncszínház). **Thália Színház Régi Stúdió:** SZ.: A vágy (3). **Új Színház:** SZ.: Ingyenélők (7). V.: Chioggiai csetepaté (7). **Vidám Színpad:** SZ.: Szomorú vasárnap (7). V.: Egy bolond százat csinál (fél 3). Mindenki mondjon le?! (7). Bajor-kabaré (fél 9). **Vígszínház:** SZ.: A Karamazov testvérek (7 – Tornanek-bérl., 2. ea.). V.: Őz, a csodák csodája (de. 11). Furcsa pár (7 – bem. ea.). **Pesti Színház:** SZ.: A mi kis városunk (7 – Makay-bérl., 2. ea,). V.: Pinokkió (de, 11). Tangó (7).

- 6000 m², első osztályú, vadonatúj irodák
- Központi elhelyezkedés – közvetlen az Astoriánál
- Rugalmas térkialakítás
- Légkondicionálás, ISDN-vonalak

Nem lehet elég korán kezdeni

CZIGLER Győr

DOKUMENTUM

Kerny Terézia

KÉZIRATOS ÉS RAJZI DOKUMENTUMOK A JÁNOSRÉTI TEMPLOM BERENDEZÉSÉNEK TÖRTÉNETÉHEZ

1990-ben egy könyvismertetésben néhány publikálatlan forrásra hivatkoztam a jánosréti Szent Miklós-oltárral kapcsolatban.[1] A recenziónak helyet biztosító folyóirat jellege azonban nem tette lehetővé e dokumentumok teljes közlését. Kéziratom leadása után újabbak is előkerültek, amelyek tovább pontosították az oltárra vonatkozó ismereteinket. Ezek a körülmények indokolttá tették, hogy az iratokat egy csokorba kötve kiadjam.

A forrásokból egyértelművé vált, hogy a Szent Miklós-oltár már a 18. század elején a jánosréti templomban állt, és nem a 19. század közepén került oda, mint azt korábban feltételeztem a gyér adatok alapján.[2] Körmöcbányáról való átszállítására és újbóli fölállítására a templom újraszentelése után kerülhetett sor, ám konkrét időpontja továbbra is kérdéses.

A most bemutatott iratokat, rajzi felméréseket nem a teljesség igényével válogattam össze. A plébániatemplom Historia Domusából, a körmöcbányai levéltárból,[3] az esztergomi illetve besztercebányai egyházmegye levéltárából még előkerülhetnek lappangó följegyzések, beszámolók. A szövegek helyesírásán nem változtattam, amelyek kronológiai sorrendben következnek.

JEGYZETEK

1. KERNY T.: Török Gyöngyi: A jánosréti Szent Miklós-főoltár a Magyar Nemzeti Galériában. BUKSZ II. (1990) 377-379.

2. Kerny i. m. 378. A könyvbírálat megjelenése után néhány hónappal látott napvilágot Keller Anna tanulmánya részletes oltárrecepcióval. Ő említette először az ide vonatkozó 18. századi egyházlátogatási jegyzőkönyveket. Ezek közül figyelemre méltó az 1713. évi leírás, míg az 1731. évi újabb információkat nem tartalmaz az előzőhöz képest. Visitationes Canonicae 1731. Esztergom, Prímási Levéltár. Visitationes Canonicae. Liber 22/a. fasc. III. 224. fol. V. ö. KELLER A.: A jánosréti mester és köre a művészettörténeti irodalomban. Ars Hungarica XVIII. (1990) 187-200.

3. A körmöcbányai levéltár anyagáról részletes, de korántsem teljeskörű áttekintés: ERNYEI J.: Tanulmánytöredékek a körmöcbányai levéltárból. OSZK Kézirattár. Quart. Hung. 2818.

RÖVIDÍTÉSEK

MOB Iratok A Műemlékek Országos Bizottságának iratanyaga. Műemléki Felügyelőség Könyvtára

1. Visitationes Canonicae 1713.

. . .

Ecclesia Lucskiensis (vulgo Honcsáy)

Bona civitatis Cremniczіensis.
Haec ecclesia honori S. Nicolai Epp. dicata, est ex toto fornicata una cum sacristia, (...) Altaria habet tria. Altare majus vetus, in cuius statua S. Nicolai Epp. a latere vero tabulae pulchris picturis diversorum sanctorum imaginibus adornatum. Ibidem dua candelabra stannea et dua lignea depicta Altare minus antiquum ex parte Evangelii Christi Salvatoris marientis, a latere extant duae tabulae eiusdem SSmen Passionem repraesentates.
Tertium altare minus pariter vetus extat statua B. M. V. Jesulum gestantis, in frontispitio sanctuarii extat unus crucifixus magnus, cum statuis Dolorosae B. M. V. et S. Joannis Evangelistae...

Esztergom, Prímási Levéltár. Visitationes Canonicae fasc. III. Liber 14. 31. fol.

2. Lucska, római katolikus káplánság

Rézmetszet.
240x380 mm
Joseph Vogt Maurer (M. 1135 f.)
Látkép, alaprajz.

Magyar Országos Levéltár C-71. 1787-339-86 (OMF-Schoen)

3. Czigler Győző felmérései a lucskai templomról 1873

1. Honeszhau plebánia (Lučky v Honeshay)
2. Részletek
3. ,,
4. ,,
5. ,,
6. ,,
7. ,,
8. ,,
9. ,,
10. Főoltár a lucskai templomból.

Papír, ceruza.
247x70 mm
OMF Tervtár, ltsz.: 31.015-31.024.

4. MOB Iratok 1908/619.

Szmik Antal igazgató-mérnök jelentést tesz a *jánosréti* (Bars m.) róm. kath. templomban fölfedezett falfestmény-nyomokról és az érdekes templomot a bizottság figyelmébe ajánlja.

A beadvány kelte: VIII/20. 1908.
beérkezése: IX/2. 1908.

Exp. 1908. IX. hó 12.

Személyesen adta át

A jánosréti templomról több értesítésünk van. Matunák Mihály jelentése szerint az egyik mellékoltáron Körmöcbánya város faragott képe látható.

Angyal Béla is a múlt évben fölhívta a bizottság figyelmét a templom szép oltárára és egyéb berendezési tárgyaira és a szentségház rajzát megküldte.*

* Az iratnak nincs nyoma a MOB 1907-es iktatókönyvében. (KT)

Nagyságos Szmik Antal
igazgató mérnöknek
Budapest
(VIII. Stáhly utcza 1.)

A jánosréti róm. kath. templomban fölfedezett falfestményekről folyó évi augusztus 20.-án kelt nagybecsü értesitéséért fogadja Nagyságod őszinte köszönetemet. Amint a templomot megvizsgáltattuk, nem fogunk késni a szükséges helyreállitási munkák iránt a kellő lépéseket megtenni.

Fogadja Ngod kiváló tiszteletem őszinte nyilvánitását

Bp. 908. IX/7.

Éber
IX/2.

Maga az épület ugy látszik jó karban van? A belseje is talán nem helyreállitandó, hanem a conzerválás iránt teendők intézkedések. (Talán Rakovszky Istvánhoz menet lehetne megtekinteni.)

A jánosréti rom. kath. templom felfedezett falfestményei.

Körmöczbánya szab. kir. főbányaváros kegyurasága alá tartozó és a városhoz közelfekvő „Jánosrét" község ősrégi rom. kath. templomában 1908. augusztus hó 4.-én igen érdekes és müvészi értékkel biró falifestményeket fedeztem fel.–

A kisebb méretekkel biró templom alkalmasint a 12. századból származik, de abból a korból már csak a szentély maradt meg. mig a hajó későbbi 14-15 századbeli épitmény.– A szentély góthikus stylusban épült ablakai faragott-kődiszitésekkel vannak ellátva.– Kiváló nevezetessége a falba beépitett, müvészi góthikus diszitéssel és eredeti vert-vas rácsosajtóval ellátott szentségtartó fülkéje, amely bizonyára a szentéllyel egy időben létesült.

A templom hajója semmi különösebb mübeccsel biró épitkezési emlékkel nem bir; az egész épület valószinüleg a 19.-ik század legelső éveiben, barok-stylusban, gyökeresen lett helyreállitva.–

Ezen izlésben van a szentély kifestve, mig maga a hajó tisztán, fehérre meszelve maradt.–

Ebből az izlésből származik a templom orgonája is, amelynek diszitése becses barok-munka.– A főbejárattól kétoldalt nevezetes karosülőhelyek vannak s ugy ezeknek, valamint a három oldalt körülfutó karzat korlátdeszkázatnak a kifestése, habár kezdetleges jellegzetü is, de a magyar izlés és motivum kétségtelen jeleit mutatja.–

A templom legkiválóbb mükincseit azonban a középkor végéről származó fő és mellék szárnyas oltárai és faragványai alkotják, amelyek rendkivül becses emlékei az azon kor fa faragászati müvészetének. Ezen oltárok és szobrok müvész kezek munkái s bár jelenleg még türhető állapotban vannak, azoknak mielőbb való gyökeres kijavitása és helyreállitása kiváló müvészi érdek.– A főoltár harmonikus arányokkal bir s mesteri góthikus faragványokkal van diszitve.– Szent Miklós tiszteletére alkották és az oltárszárnyak is e szent életéből vett bibliai jeleneteket ábrázoló festményekkel vannak diszitve.– E festmények kiváló becsü alkotások, jellegzetes képviselői a középkor végső századában uralkodott keresztény izlés és felfogásnak.–

A két mellék szárnyas oltár kisebb méretekkel bir, de müvészi, becses, azért nem kevésbé kiváló.– A jobboldali mellékoltár a Boldogságos Szüzet ábrázolja a kisded Jézussal. mig a baloldalon lévő Krisztusnak a keresztfáról való levételét tárja elénk.– Az oltárszárnyak mindkét oldalon megfelelő tárgyu festményekkel vannak ellátva.

Ugy a faragványok, mint a festmények müvészi kezek kiváló becsü alkotásai s igy azok megőrzése, gondozásai müvészetünk iránt tartozó szoros kötelesség.–

A templomot behatóan megvizsgálván, nagyon valószinünek tartottam, hogy mint hazánk többi hasonló koru templomaiban, ugy itt is a bemeszelési rétegek alatt, régi falfestményekre fogok bukkanni.– Neki fogtam tehát a falvakolat rendszeres megvizsgálásának és késsel gondosan egymás-után kapartam le az egyes meszelési rétegeket.– E munkámat a szentélyben kezdtem meg és a jobboldalon, a szószék mellett, a szélső ablak alatt, a hatodik meszelési réteg alatt, ráakadtam az első fal-festményre.– Ez a román stylus motivumát tüntette fel: mintegy 0.40 mtr. átmérővel biró kör-területen, élénk veresszinü alapon, zöld román kereszt alak tünt elő, jó állapotban.– Ugyanezt az ábrát a szentélynek még más két pontján is arányos elrendezésben sikerült felkutatnom és igy kétségtelen, hogy a templom első kifestése a felépités idejében, román izlésben történt.– Midőn a szentély baloldalán, a sekrestyeajtó közelében kezdtem meg a kutatásomat, ott már a negyedik meszelési-réteg alatt is mutatkoztak fal-festmény nyomai s igy valószinü, hogy a templom kétszer lett kifestve.

A templom hajójában, a baloldalon, a jobb-oldali bejárattal szemben, a khóruson sikerült egy nagyobb méretekkel biró falifestményt felkutatnom; e festmény élénk szinezéssel bir, de az egész festményt elboritó mész-réteg eltávolitására időm nem lévén csak magát az örvendetes müvészi tényt konstatálhattam; a falfestmény teljes feltárása avatott kéz gondos munkáját kivánja.–

Ezen oldalon a falfestmény alatt, a bal mellék-oltár közelében szintén fedeztem fel fal-festményt s ugy tapasztaltam, hogy itt is egymás alatt két festmény van elrejtve.–

Mindezen tények kétségen kivül bizonyitják, hogy a templom belsejében, a többszörös meszelési réteg alatt, igen becses, több százados falfestmények nyomai vannak s azok rendszeres feltárása és restaurálása feltétlenül indokolt és szükséges.– A templom e freskó-képeivel, szárnyas oltáraival, fa-faragványaival, szentség-kamarájával hazánknak oly kiváló becsü, elsőrendü mü-emléke, melynek helyreállitása, gondozása nemzeti kötelesség.–

Meg vagyok győződve, hogy a beszterczebányai egyházmegye – melyhez ez az egyház tartozik, valamint Körmöczbánya szab. kir. főbányaváros, mint kegyur, hazafias kézséggel fognak hozzájárulni a helyreállitás költségeihez, a melyet a Müemlékek Országos Bizottsága szakavatott vezetés mellett, a maga részéről is teljes mértékben elő fog mozditani és megvalósitani.–

Kiváló tisztelettel minden hivatott és illetékes tényező hazafias pártfogásába ajánlom tehát a Jánosrét-i ősrégi rom. kath. templomot, s felkérem, hogy minden lehetőt elkövetvén, annak minél előbb való müvészi helyreállitására, mentsék meg hazánk e kiváló müemlékét a későbbi utódok számára.–

Körmöczbánya 1908. augusztus hó 20.

Szmik Antal
igazgató-mérnök
Budapest VIII. Ker. Stáhly-utcza 1. sz. I. em.

5. MOB Iratok 1908/704.

Dr. Éber László előadó a Rózsahegy melletti *Mindszent* és a *jánosréti* templomok megvizsgálásáról jelentését benyujtja (: mell. 22 db. fénykép és utiszámla 85 kor. 60 f. :)

A beadvány beérkezése: IX/24. 1908.

Előirat száma: 344/1908.
Utóirat száma: 806/1908. 388/911.
Exp. I. II. 1908. szept. hó 28.

I.
A vall. – és közokt. Min. tek.
számvevőségének!

Dr. Éber László bizottsági előadó által a Rózsahegy melletti Mindszent és a jánosréti (Bars m.) templomok megvizsgálása czéljából f. évi szeptember 10.-14.-én tett hivatalos utja alkalmából fölmerült költségeiről 85 korona 60 fillérrel kimutatott utiszámlát van szerencsém érvényesités czéljából · / · alatt megküldeni.

Bp. 908. IX.

. . .

Nagytekintetü Bizottság!

Van szerencsém a következőkben a Rózsahegy mellett levő Mindszenti templom, valamint a jánosréti templom megvizsgálásáról jelentésemet a nagytekintetü Bizottság elé terjeszteni.

. . .

A jánosréti templomot illetőleg, mely épitészetileg is a jobb csucsives falusi templomok közé tartozik, első sorban azt jelenthetem, hogy falfestményeknek vannak ugyan nyomai, de ezek helyenkint és oly igen megrongált állapotban, hogy azok után tovább kutatni már nem érdemes. Ezzel szemben teljes figyelemre érdemes a templom szokatlanul szép belső berendezése, a nagy, gazdagon faragott főoltár, melynek szárnyai jelenleg le vannak szedve és a szentély két oldalán fölakasztva, továbbá a két mellékoltár, melynek egyikén a Krisztus siratását ábrázoló csoport a magyarországi fafaragás legjelesebb emlékei közé tartozik.

A jánosréti plebanos a főoltárt rekonstruálni és kijavittatni óhajtaná, mi a mögötte levő, befalazott szentélyablak megnyitását is maga után vonná. A hely szinén megbeszéltem vele a dolgot és már most van szerencsém javasolni, hogy mihelyt ez irányban kérvényét a nagytekintetü Bizottsághoz benyujtja, tervének kivitelét esetleg némi anyagi támogatással is lehetővé tenni méltóztassék. –

Jelentésemben van szerencsém 22 db. fényképet és 85 korona 60 fillérről szóló utiszámlámat mellékelni.

Kitünő tisztelettel

1908 szeptember 24.-én

Éber László
előadó

6. MOB Iratok 1908/806.

Vallás és Közokt. Ministerium számvevősége

Beérk.: XI. 2.
20616. X/27.

–megküldi dr. Éber László előadó rózsahegyi és jánosréti utiszámiáját 36 kor. 66 f-re érvényesitve.

(Kiselejtezve)

7. MOB Iratok 1911/34.

Divald Kornél jelentést tesz Bars- és Hont vármegyében végzett kutatásairól s nevezett vármegyék müemlékeinek lajstromát beterjeszti.

A beadvány beérkezése: I. 16. 1911.

Mellékletek száma: 2 csomó

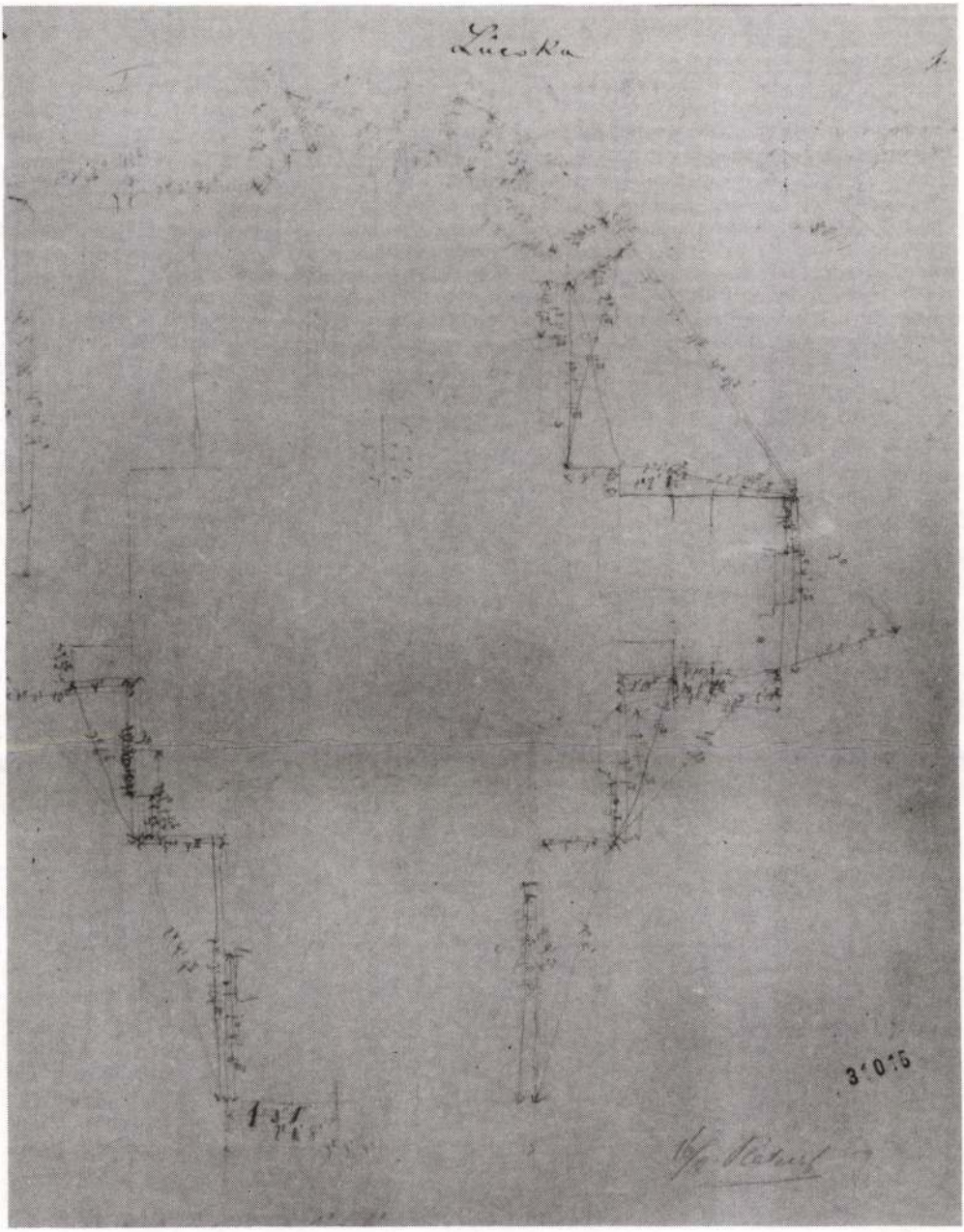

38. A jánosréti r.k. templom alaprajza. Czigler Győző felmérése 1873-ból. OMF Tervtár, Czigler Győző hagyatéka, ltsz.: 31.015. Fénykép: Makky György

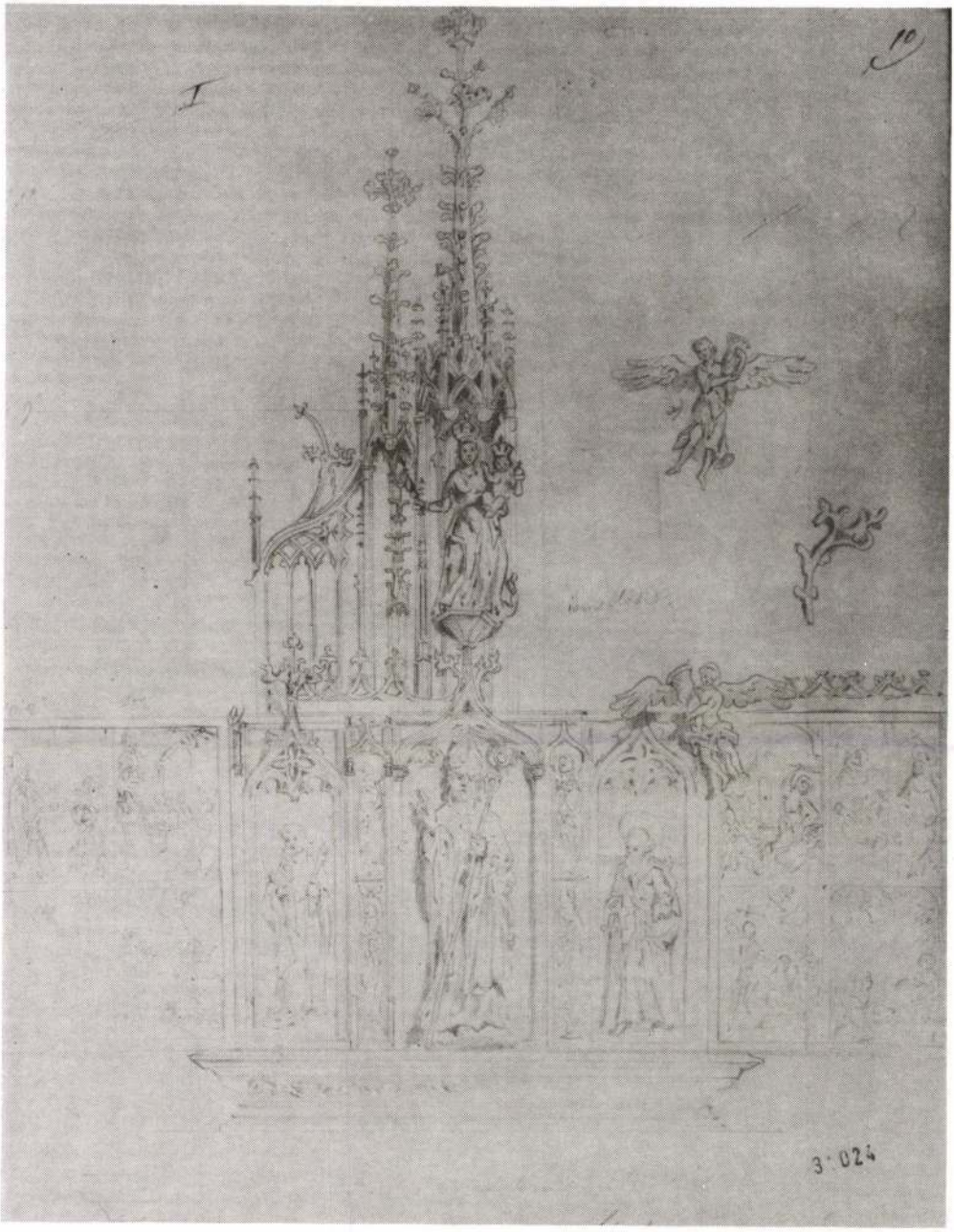

39. Szent Miklós oltár. Czigler Győző rajza 1873-ból. OMF Tervtár, Czigler Győző hagyatéka, ltsz.: 31.024. Fénykép: Makky György

Bars vm.

. . . .

Jánosrét

R. k. pléb. templom.

Egyhajós, hajójában két, szentélyében egy keresztboltozatos épület nyugati toronnyal, XIV. századi jellegü mértani müvü csucsives ablakokkal a szentélyben és a hajóban. A hajó északi falán falképek nyomai. Szentélyboltozat zárókövén Krisztus fej.

1. Főoltár, szekrényében Szent Miklós szobra, két felől négy szent püspök felényivel kisebb s Péter és Pál apostolok nagy festett alakja. Oromdiszében Madonna szobrocska. A szekrény 220 cm széles. XVI. sz. Az ide tartozó szárnyképek a falon függnek. 4-4 festmény Szent Miklós életéből meritett jelenetekkel.
2. Jobb oldali mellékoltár szekrényében Madonna és Szent Katalin szobra, szárnyain festmények: balról Szt. Péter és Bertalan, Szt. Dénes (?) és János evangelista; jobbról Szent Katalin és Regina s Szent Borbála és Apollónia. Kivül a szárnyakon két alakkal az angyali üdvözlet. A szekrény 165 cm széles. XV-XVI. sz.
3. Bal oldali mellékoltár szekrényében Krisztus siratását ábrázoló dombormü. A szárnyakon kivül-belül nyolcz passió-kép festve. Szekrény 95 cm széles. XVI. sz.
4. Két szobor fából, Mater Dolorosa és Szt. János evangelista. 1 m magas. XVI. sz. Az előcsarnokban felállitva.

Szentélyben:

5. Szentségház. XV. század.
6. Stallum, festett diszitéssel, 1657-ből.

A sekrestye dongaboltozatos, keskeny lőrésszerü ablakokkal.

Itt:

7. Kehely, vert és vésett diszitésü 1511-ből, ar. ezüst.
8. Miseruha, XVIII. századbeli virágos selyemszövet, széles arany csipkével. Használatlan.

Az orgona alatt:

9. Két pad, festett diszitéssel. XVIII. század.

. . .

8. MOB Iratok 1911/388.

Dvihally Béla r. k. pléb́ános a *jánosréti r. k. templom régi főoltármaradványa* s két dombormüvü *fafaragványának* értékesitése tárgyában jelentést tesz illetve kérést terjeszt elő.

A beadvány száma: 22. 1911.
kelte: V. 18. 1911.
beérkezése: V. 19. 1911.

Előirat száma: 704/908.
Exp. 1911. VI. hó 2.

Főtisztelendő Dvihally Béla
róm. kath. plebános urnak
Jánosrét

A jánosréti templom főoltára ügyében folyó évi május 18.-án 22. szám alatt kelt beadványra hivatkozólag van szerencsénk főtisztelendő Uraságodat értesiteni, hogy az épitészeti szempontból is figyelemreméltó templom ismeretes előttünk és tudjuk, hogy annak régi berendezéséből egyes értékes darabok fennmaradtak.

A főoltárra nézve tagadhatatlan, hogy annak tabernaculuma és felszerelése épen nem illik annak fönnmaradt fő részéhez, azonban – mindenben csatlakozva a főpásztori leiratban foglaltakhoz – kijelentjük, hogy a régi oltárnak a szentély falain függő szárnyképek felhasználásával leendő reconstrukciója lehetséges, sőt az egyedül helyes megoldás, mig a régi oltár elidegenitése és „uj stilusu" oltárral pótlása a templomot érdekes és értékes fő diszétől fosztaná meg.

A főoltár eladásához tehát nem járulhatunk hozzá, de megfelelő tervvel és utmutatással készségesen támogatni fogjuk az egyházat az esetre, ha az oltár reconstructiója elhatároztatik.

A templomban levő „két fadombormüvü képről" nincs tudomásunk, de ismerjük a két mellékoltárt, melyek egyikén a Kristus siratását ábrázoló csoport a magyarországi fafaragás legjelesebb emlékei közé tartozik. Legfeljebb arról lehetne szó, hogy az a fából faragott négy szobor, mely eredeti összefüggéséből kiszakitva maradt fönn, engedtessék át valamely nyilvános gyüjtemény számára és azok ára a főoltár reconstructiójára és a mellékoltárok tatarozására fordittassék, de a leghatározottabban szót emelünk az

ellen, hogy bármi is a templom régi felszereléséből vétel vagy csere utján magánkézre jusson és gyüjtő kedvtelés vagy üzérkedés czéljára szolgáljon.

Bp. 911 V/30

Éber

Forster

22. sz.
1911.

A Műemlékek Országos Bizottságának
Budapesten

Megyés Főpásztorom f. é. 1222. sz. alatt hozzám intézett meghagyására van szerencsém a következőket tisztelettel jelenteni illetve alázattal kérni:

a jánosréti plebániatemplom oltára jelenlegi állapotában nem felelvén meg a templomban megkövetelendő disz és jó izlés követelményeinek, a mennyiben maga az oltár, vagyis a mensa, annak felszerelése és a tabernaculum ujkori, teljesen jelentéktelen, stiltalan s már kopott épitmény melynek hátteréül azonban az egykori (valószinüleg 14. századbeli) csucsives szép kivitelü, de már szintén szuette s kopott oltár hátsóépitménye szolgál, e két rész pedig teljesen szervetlenül van egymáshoz kapcsolva: azon kérelemmel fordultam Megyés Főpásztoromhoz, hogy a régi csucsives oltár maradványainak értékesitését engedje meg, annál is inkább, mert egy érdeklődő müértő ember a régi oltár maradványaiért egy egész uj, stilszerü s értékes oltár felállitására vállalkozott.

Ugyancsak kértem Megyés Főpásztoromat, hogy a nevezett templomban előforduló két fadombormüvü képet (mely valószinüleg szintén egy 14. századbeli szárnyas oltár maradványa), nevezett müértőnek, a ki az én kivánságomra két stilszerü és értékes miseruhát ajánlott meg érettük, eladhassam. Erre Ő Méltóságától a következő leiratot kaptam:

„Minthogy általános szabály az, hogy a rendeltetésöknek már meg nem felelő, de mübecsöknél fogva értékes régiségek lehetőleg valamely nyilvános gyüjteményben és ne magánosoknak a nagyközönség elöl elzárt gyüjteményeiben nyerjenek elhelyezést, ennélfogva...engedélyemet ahhoz, hogy a jánosréti pleb. templom régi csucsives főoltármaradványa s két dombormüvü fafaragványa egy stilszerü uj főoltár és két misemondó ruha fejében...lakosnak átengedtessék, függőben kell tartanom mindaddig, mig a Müemlékek Országos Bizottsága az emlitett régiségeknek helyszini megvizsgálása alapján nem nyilatkozik arra nézve vajjon egyfelől a szóban forgó tárgyakat alapos helyreállitás és megfelelő kiegészités, illetve a dombormüveket más elhelyezés révén nem lehetne-e eredeti rendeltetésökben a jánosréti templom számára fenntartani? – másfelől, ha a helyreállitás esetleg nem mutatkoznék célszerünek, nem lenne-e az emlitett Bizottság hajlandó közvetiteni eme régiségeknek valamely nyilvános gyüjtemény (pld. az Orsz. Szépmüvészeti Muzeum) részére átengedését, legalább is a fentebb nevezett régész ajánlatával felérő ellenszolgáltatás fejében?

Forduljon tehát...evégből haladéktalanul és jelen meghagyásomra hivatkozva a Müemlékek Orsz. Bizottságához, mely ily esetekben szivesen küld ki szakértőt."...

Midőn a fentebbiekkel e Főpásztori meghagyásnak eleget teszek, tekintettel arra, hogy templomunkra nézve az ügy sürgős, alázattal kérem a Tekintetes Bizottságnak mielőbbi szives válaszát illetve intézkedését.

Jánosrét, 1911. május 18.

Dvihally Béla
kin. plenás

(Sigillum Ecclesiae Parochialis Janosretienzis feliratú bélyegző)

Handschriftliche Quellen zur Geschichte der Kirche von Jánosrét und ihrer Einrichtung
(Herausgegeben von Terézia Kerny)

Die Dokumentenauswahl enthält bisher unveröffentlichte Quellen im Zusammenhang mit dem Hl.-Nikolaus-Altar von Jánosrét. Aus den Dokumenten geht es eindeutig hervor, daß der Altar schon im 18. Jahrhundert in der Kirche von Jánosrét stand und nicht erst in der zweiten Hälfte des 19. Jahrhunderts dorthin kam, wie ich dies früher angenommen und in einer Buchrezension publiziert habe.

Der ursprüngliche Aufbewahrungsort des Altars war – aller Wahrscheinlichkeit nach – die Pfarrkirche von Kremnitz (ung. Körmöcbánya); wann er aber dort wegkam, ist eine bis heute umstrittene Frage.

Die jetzt publizierten Schriften bilden gewiß nur einen Bruchteil des einschlägigen Materials, sie werden jedoch hoffentlich dazu beitragen, die problematischen kunsthistorischen Fragen im Zusammenhang mit dem Hl.-Nikolaus-Altar präziser stellen zu können.

CZIGLER GYŐZŐ

Egy város arculatát az építők formálják s Budapest ma körülbelül a magyar architekturát jelenti. Akik ezt a kőarculatot megkonstruálták, tehát a magyar architekturában nyomokat hagytak, azok közt kétségkívül ott van Czigler Győző is.

Külön kérdés, hogy építőművészetünk evolucióját miféle nyomok jelentik letagadhatlanul. Hogy mikor hordoznak tisztára technikai értékeket és mikor fejeződik ki bennük felfelétörekvése azoknak az építőenergiáknak, mik a virágzó büró-rendszer és iparszerű kezelés mellett nem felejtik, hogy az ő dolguk legalább is annyi részben művészet, mint amennyire mesterség vagy üzlet. Állnak és ujjal lehet rámutatni a példákra, melyek tegnap is, ma is létrejöttek a művészet nevében, művészet nélkül. Izolált jelenségek s nem kapcsolódnak abba a folyamatba, melyet tán Feszl kezdett s amivel ma egy friss erejű csoport próbálkozik. A jövendő historikusa kiolvashat belőlük gazdasági szimptomákat: egy újra csinált és hamar nőtt város gyors közeledését a kultura felé. De mondanivalója sovány lesz és színtelen ott, amikor meg akarja állapítani a kőarculat építészeti erényeit. Amikor keres bennük egy korszakot: azt, hogy miféle építőgondolatokat és művészi mondanivalót reprezentálnak.

Áll az is, amit Czigler épített: a matéria sokáig bírja az életet s a későbbi annalesekben majd megállapítható az igazság elfogulatlanul, megállapítható, hogy a Czigler nevével jelölt architektura mit jelent és mit nem. Mert az ő energiáját nemcsak a tervezőasztal foglalta le: éveken át beleszólt azokba a kérdésekbe, melyek a magyar építőművészet kérdései. Éveken át katedrán ült s innét egész építőgenerációkra gyakorolt befolyást. Az akciók és viszonyok rajzába belerajzolódik az ő alakja is. Tanítványainak egyrésze szinte rajongva vette körül. Zsürizett s rajta át szóhoz jutottak vagy elhallgattak egyes talentumok: így illeszkedik saját munkáin kívül esztendők architekturája a nevéhez. Jelentős készültséggel, az ismeretek nagy apparátusával mozgott; most, hogy ez az agilitás már nincs, az eltávozott emberben nem keressük a művészt az értékelés szempontjából. Csupán konstatáljuk a pályafutást, amit végigcsinált s ami

Czigler Győző

jelentékeny közéletbeli pozicióhoz juttatta. — 1850 július 19-én született Aradon. Családjában régóta bent éltek az építő hajlamok. Szépatyja is építész volt, valamint nagyatyja, aki a mult század elején Svájcból ideszármazván, Békésvármegyében telepedett le, kinek fia — Czigler Győző atyja — mint építész Aradon működött. Fiának ő adta az első építészeti ismereteket. Mellette esztendőket töltött, elsajátítva a gyakorlati fogások és tapasztalatok egy részét. Aztán az ifjú Czigler a bécsi képzőművészeti akadémiára ment, hol Hansen volt a professzora. Alig fejezte be tanulmányait az akadémia építészeti osztályában, meghalt az atyja s ekkor, a nyolcvanas évek legelején, ráháramlott, hogy atyjának összes megkezdett építkezéseit befejezze, így többek közt a borosjenői Rákóczi-vár restaurálását 1872-ben. Két esztendeig újabb studiumokkal foglalkozott s továbbképezte magát Németország nagyobb városaiban, majd Angol- és Franciaországban, Olasz- és Görögország műemlékei közé is ellátogatott. Mikor Budapesten letelepszik, eleinte a székesfővárosi mérnöki hivatalban dolgozik. 1878-ban kapja az első komolyabb feladatot: ekkor építette az Andrássy-úti Saxlehner-palotát. Jelentős pozicióhoz jutott, mikor 1878-ban a műegyetem tanári kara megkínálja az ókori építészet tanszékével. Nagy buzgalommal felelt meg tanári hivatásának, rövidesen a műegyetem dékánja lesz s a kilencvenes évek elején igen agilis működést fejt ki a Magyar Mérnök- és Építész-Egyesületben, mint az egylet elnöke, majd tiszteletbeli tagja. Emellett műszaki cikkeket írt, megalapította a magyar anyagvizsgálók egyesületét, alelnöke volt az Iparművészeti Társulatnak, építészeti felügyelője a múzeumok és könyvtárak országos főfelügyelőségének, tagja a zágrábi és belgrádi mérnökegyesületnek s részt vett számtalan szakbizottság funkciójában. A király harmadosztályú vaskorona-renddel tüntette ki.

Művészete a Hansen-iskola hagyományain épült. Akkor Bécsé volt a vezetőszerep s Bécs építészete eklektikus vala. Czigler is teljesen a műtörténetben elkönyvelt régi stílusok különféle rendszerű rekonstrukciójában látta az építészet haladásának útját, így hát a modern művészettel nem tartott semmiféle rokonságot, sőt azzal szemben a legkonzervativebb álláspontot foglalta el. Tervei a bécsi Hansen-iskola szellemében készültek. Befolyását is ennek az eklektikus építésmódnak terjesztésére használta fel. Talán épp ezért kedvelte őt a közönség szélesebb rétege és minden hivatalos fórum. Munkásságának jelentőségéről lehetetlen most, míg a stílusküzdelmek folynak, teljesen objektiv képet adni.

Műveit az alábbiakban soroljuk föl: a kereskedelmi akadémia és az erdészeti egyesület házai az Alkotmány-utcában, a tüdőbajosok szanatóriuma a budakeszi-úton, a statisztikai palota és az állami szőllészeti kisérleti állomás Budán, a polgári és királyi serfőzők telepei Kőbányán, a hold-utcai és Hunyadi-téri vásárcsarnok, az Országos Kaszinó Kossuth Lajos-utcai palotája, a Budapesti Hirlap háza, a pesti hazai első takarékpénztár körúti palotája, a Hadik-Barkóczy-féle Károly-körúti bérpalota, a régi városház-téren levő Sápáry-palota, a hercegprimás esztergomi palotája és balatonfüredi nyaralója stb. Bécsben ő építette a Pázmáneum székházát s Lotz Károlylyal együtt restaurálta a tihanyi apátságot. Legutolsó munkája a műegyetem új palotája, melyből csak a chemiai pavillonnal készülhetett el, s tavaszszal kellett volna megkezdenie a városligeti artézi-fürdő építését, melyben halála gátolta meg március hó 28-án.

D

121. l. arch.-el Ney B.

Czigler Győző

1850—1905.

Reszket a toll kezemben, mikor e nevet leírom.

Ime, tehát Ő is.

Elhagyott Ő is, akinek munkaerejére, munkabírására oly föltétlenül számítottunk és jogosan számíthattunk mindig; Ő is, aki maga volt a megszemélyesített testi és lelki erő és energia.

Micsoda ember, igazán a szó legnemesebb értelmében vett *ember* volt még egy félesztendővel ezelőtt! Atlas, mely egy világot látszott emelni képesítettnek és nem volt munka, amelyet vállaira venni ne lett volna kész.

S most összetört. Belső, senkitől nem sejtett s talán föl sem ismert kór kiragadta kezéből az ónt, elnémította tanításra és küzdelemre mindig kész ajkait s kiragadta Őt közülünk, akiknek méltó büszkesége, ha kellett: segítője, pártfogója, gyámola volt még oly rövid idővel ezelőtt.

Egy egész fiatalabb nemzedék maradt árván Utánna.

S ami sorsát még tragikusabbá teszi: hogy akkor kellett művészi működésétől megválnia, amikor olyan művek megalkotásához kezdett, amelyekben méltó monumentumot állíthatott volna Nevének, Magának . . .

Ez a lap is — amelynek egyik, nemcsak névszerinti, hanem mindenkor áldozatra kész alapítótulajdonosa volt — elárvultnak érzi magát az Ő elhunytán s mi mindannyian könnyes szemmel nézzük elmúlását.

A jók és igazak kesergő sóhaja kíséri Őt kora sírjába.

NEŸ BÉLA.

Jordit

Czigler Győző 1850. évi július 19-én született Aradon, ahol gyermekségét, első iskolai és — a szintén építész — atya mellett első építői gyakorlati éveit töltötte. Czigler Antal reális ember volt, aki a fősúlyt maga is sikeres gyakorlati tevékenységre vetette. Ezért kisebbik fiát, Győzőt, mielőtt magasabb elméleti képzettség szerzéséhez segítette volna, az építői munkálatokban való közvetetlen részvevésre szorította. Később mint rendes hallgató a bécsi művészeti academia építészeti tanfolyamát kitűnő sikerrel végezte. Itt fejlődtek ki a nagyhírű Hansen tanár atyai barátságának vezetése és befolyása alatt, az ő kétségbevonhatatlan művészi hajlamai. Hansennak *Czigler* legkedvesebb tanítványai közé tartozott, aki viszont mesterén mindig nagy szeretettel csüggött. Atyja 1871-ben meghalt. Neki jutott feladatul hogy összes ügyeit lebonyolítsa, illetőleg építkezéseit befejezze; ezek közt a borosjenői Rákoczi-vár építését is ő fejezte be 1872-ben. Azután két évig utazott és tanult a bécsi 1873. évi világkiállításon, továbbá Prágában, Lipcsében, Drezdában, Berlinben, Hamburgban és Münchenben; Németországból Belgiumba, Angol- és Franciaországba, majd Olasz- és Görögországba ment, végre Konstantinápolyba és Kis-Ázsiába.

Több évi távollét után állandóan Budapesten telepedett meg és 1876-tól a székesfőváros mérnöki hivatalában működött. Ekkor építette a szegényházat, a kerepesi temető halottas házát, a rácvárosi és krisztinavárosi templom tornyait, a törökutcai (margitkörúti) és más iskolát, a mai Rudas- és artézi fürdőt, az erzsébetvárosi ideiglenes templomot, a Mayer-árvaházat, a IX. ker. előljáróság és iskola-plébánia palotáját; ő tervezte a keresztúri temető beosztását, a tanácsterem bútorait stb. stb. Közben mint tartalékos főhadnagy részt vett az 1878. évi boszniai hadjáratban. Saxlehner András 1878-ban bízta meg andrássyúti ismert palotájának építésével. Itt volt először alkalma építészi tehetségét bemutatni. Ez időből való az Erdészeti Egyesület háza és a keresk. academia. A fővárostól 1886-ban vált meg, de már előbb megbízást kapott a városligeti artézi fürdő terveire; amelyeket már az évben el is készített és azóta a legnagyobb szeretettel és ambitióval átdolgozott több ízben, míg végre — 20 év után, két hét előtt kormányjóváhagyást is nyert. 1886-ban hívta meg a műegyetem tanári kara az ókori építészeti tanszékre. Itt is szokott lelki smeretességével működött és alig négy év mulva már dékánja lett a mérnöki és építészeti szakosztálynak. Szabadidejének nagyrészét a Magyar Mérnök- és Építész-Egyletnek áldozta, ahol évekig volt a műépítész szakosztály buzgó jegyzője (az elnök *Ybl* Miklós volt). Ybl elhunyta után (1892.) pedig ő lett a szakosztályi elnök és rendkívüli elfoglaltsága dacára az is maradt 1904-ig. Közben az eg sz egyesület egyhangúlag elnökévé választotta 1894-ben; és 1900-ban másodízben is. Az egyesületnek anyagi, szellemi és erkölcsi érdekei szolgálatában odaadása nem ismert határt. Mindkét (1896. és 1902. évi) technikus kongresszus rendezésében az oroszlánrész az övé volt. Két évvel ezelőtt az egyesület tiszteleti tagjának választotta.

A kormányhatóságok, egyes köz- és magántestületek, továbbá kiváló magánosok, az ország első főúri családai és méltóságai, az I. hazai takarékpénztár nemcsak építkezéseket, hanem igen fontos és kényes bizalmi feladatokat is ruháztak reá. Számtalan műszaki szakértekezletre meghívták és ő minden ügynek a legnagyobb buzgalommal állott a szolgálatába. Az Anyagvizsgálók Magyar Egyesületének is megalakúlása óta ő volt az elnöke és mint ilyen rendezte három év előtt a nemzetközi kongresszust, mely páratlan sikerével minden résztvevő előtt feledhetetlen marad. Sajnos, Szent-Pétervárra már nem vezetheti ifjú egyesületét. A mérnök-egyesület cément-bizottságának is ő volt az elnöke és egyszersmind a lelke.

Ő építette páratlan önzetlenséggel a tüdőbajosok szanatóriumát a budakeszi úton, továbbá a hazai I. takarékpénztár új palotáit, a budai statisztikai palotát, az állami szőlészeti kisérleti állomást Budán, a polgári- és király-serfőzők hatalmas telepeit Kőbányán, a holdutcai és hunyaditéri vásárcsarnokokat, az Országos Kaszinó és az egyetemi alap kossuthutcai palotáját, a balatonfüredi fürdőtelepet, a hercegprimás esztergomi palotáját stb. Bécsben ő építette a Pazmaneum székházát, ő restaurálta Lotz Károlylyal a híres tihanyi apátságot. Legutolsó nagy munkája a királyi József-műegyetem épületcsoportja, amelyből azonban csak a chemiai pavilonnal készülhetett el. Most a tavaszszal kellett volna megkezdenie a városligeti artézi fürdő építését. Elkészült a budakeszi szanatórium kibővítésének és a békésgyulai szanatóriumnak a terveivel; de már ezeket — fájdalom — nem építheti föl.

Mint az Iparművészeti Társulat egyik alelnöke, a fejlődő magyar műiparnak is felbecsülhetetlen szolgálatokat tett.

Fábián János halála után ő vette a kezébe a nagyrészt technikus pénzen alapított Pátria-nyomda ügyeit és vezetése alatt a nyomda tavaly már — házat vett.

Ezenkívül se szere se száma annak a sok szívességnek, melynek boldogot, boldogtalant részesévé tett. De nemcsak nagybecsű ingyen szolgálatokkal, hanem igen bő keresményének úgyszólván tele marokkal való szétosztogatása által is egész légió szűkölködő felebarátján is segített. Számos példáit tapasztalta ugyan a hálátlanságnak, nemkülönben természetesen az irígységnek is, de ez őt nem volt képes kivetkőztetni önfeláldozó természetéből.

Czigler Győző tehetségének, vasakaratának és munkaerejének a hiányát még sokáig érezni fogja a technikus kar és a társadalomnak — az ő önzetlen és gyémánt-tiszta közreműködéséhez szokott számos rétege. Azért emléke nem fog elenyészni.

Az angol ház.

Muthesiusnak imént megjelent jeles könyve fokozottabb mértékben terelte a figyelmet az angol lakóházra, holott a continens építészei már eddig is nem egy esetben használták mintául az angol lakóházakat, különösen családi házak tervezésekor. Ebben a népszerűsítésben nagy része van a Studionak, továbbá a Koch kiadásában megjelenő, közkedvelt Academy Architecture-nek, mert bár ez utóbbi műlapjai közül többet szentel a többi európai ország építészetének, mégis java részét az angol építészek alkotásai foglalják el.

A mai angol ház nem a jelen kor alkotása, nem úgy miként más országok modern családi házai. Csak rövid időre szakadt meg Angliában az az építészeti traditió, melyet félszázad előtt újból felkaroltak, hogy az újabb épületszerkezetek és gyakorlati követelmények tekintetbe vételével tovább fejleszszék. Az új művészi irányzat, mely hódítva vonult végig az egész continensen, itt a régivel egybe olvadva, az újabb igényeknek megfelelő egészet alkotott. Jórészt azonban megtarthatták mindazt ami régi. Ez az oka, hogy Angolország annyira bővelkedik régi, jeles példákban; ez teszi lehetővé, hogy évek óta annyi szép mű jelenik meg, melyek irásban és képben ismertetik eme régi alkotásokat. E művek jórésze szakemberek tollából került ki, akik leghivatottabb ismertetői az angol háznak.

Hogy az angol ház oly nagy jelentőségre tett szert, az kizárólag az angol nép lakás-művészet iránt tanusított szeretetének tulajdonítandó. Az az okos életmód, melyet az angol nép folytat, megadta a ház célszerű beosztását és ez idővel alaprajzi typussá fejlődött. A célszerűségre való törekvés, a valódi anyagok alkalmazása a technikai hazugságok elkerülésére vezetett. Régi szabály náluk, hogy a finomság erővel és becsületességgel párosuljon. Ez nyilatkozik meg művészi és ipari alkotásaikban. Nálunk a legtöbb lakásból számüzve van a művészet és ízlés. A lakásra is érvényes az, hogy a díszítés halmozása még nem művészet.

Az angol művész a vonalak, a formák, a színek egységére, harmoniájára törekszik és a régiek az újaktól csak abban különböznek, hogy ezt még egyszerűbb eszközökkel

A KIR. JÓZSEF MŰEGYETEM
ÓKORI ÉPITÉSI TANSZÉKE

Tekintetes

Műemlékek Orsz. Bizottsága.

Nagy Virgil műegyetemi tanár úr megbizásából tisztelettel van szerencsém a néhai Czigler Győző műegyetemi tanár hagyatékából szertárunkban levert műtörténelmi felvételi rajzokat a tekintetes Orsz. Bizottság rajzgyűjteménye részére megküldeni. A rajzok a bytesti Budas-fürdő török medencéjére, a szécsényi kápolnára, a vázlatkönyvek pénig Kraszna-horka és Esztergom régiségeinek felvételeire vonatkoznak.

Kiváló tisztelettel

1915 dec. 12

Dr Lechner Jenő
műegyet. adjunktus

A KIR. JÓZSEF-MŰEGYETEM
ÓKORI ÉPITÉSI TANSZÉKE

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
538/1915 szám
Érk.: 915 év dec hó 18 n.

Másodrangú építész elsőrendű művekkel

Százötven éve született Czigler Győző, a Műegyetem tanára, Budapest század eleji reneszánszának egyik jelese

A Czigler család Svájcból települt Magyarországra. Már a szépapa is építőmester volt. A nagyapa és az apa Békés, Arad és Bihar megye területén működött. Olyan régóta építettek, hogy ebből jöhetett a beszédes, téglást jelentő, német családnév is.

A hosszú életű id. Czigler Antal (1767 –1862) Arad környékén huszonöt templomot, sok kúriát és kastélyt hozott tető alá. Legszebb közülük a békéscsabai evangélikus és a békési református templom, valamint a gyulai Harruckern- és a szentesi Bolza-kastély. Az 1871-ig alkotó ifj. Czigler Antal a klasszicizmustól a romantika felé forduló stílusban ugyanazon a környéken épített lakó- és istenházakat. Addig a kőművesmesterség szigorúan őrizte titkait, a műhelytradíciók a középkorig nyúltak vissza, csak az inas-mester grádicsok évtizedekig tartó bejárásával lehetett elsajátítani például egy templom építéséhez szükséges tudást.

Czigler Győző, az 1850. július 19-én született unoka már jómódú polgárcsalád sarjaként járt Hansen tanárhoz, a bécsi Akadémiára. A Monarchia nagy építészeinek hosszú sora Hansen közvetítésével tanulta a görög és a bizánci építészetet. Czigler Győző 1887-től a budapesti Műegyetem ókori építészet tanáraként lett e lánc következő, talán utolsó tanáregyénisége. (E minőségében Kabdebó Gyulával együtt 1903-tól Az építészet története című háromkötetes munka szerkesztője volt.)

Czigler Győző

Sikeres pedagógiai tevékenységét azonban beárnyékolja konzervatív állásfoglalása a Zeneakadémia-vitában, melyet Korb Flóris és Giergl Kálmán szecessziós terve kapcsán Alpár Ignác robbantott ki a sajtóban. Czigler Alpár mellett állt ki. Ma tudjuk, hogy nem volt igaza: a Zeneakadémia korszakos jelentőségű, összművészeti alkotás. Már korábban, 1899-ben is vitába szállt Lechnerrel, úgy ítélte meg, hogy Lechner az „indoizlám renaissance-át csinálta meg". Ő maga sokat épített, és végig kitartott az európai reneszánsz eklektikus változata, a magyar hivatalos megbízók elvárásának megfelelő stíl mellett. Ahhoz a szűkebb körhöz tartozott, amelyet az államigazgatás – a birodalmi stílus és a hozzá tartozó szimbólumok alkalmazása fejében – elhalmozott megbízásokkal. Az utókor ezt kevéssé rója fel Weber Antalnak, Meinig Artúrnak, Hauszmann Alajosnak vagy Fort Sándornak. Feszty Adolf, Petschacher Gusztáv és Czigler Győző azonban a második kategóriába szorultak, Alpár pedig szinte negatív figura lett mind az etika, mind az esztétika mércéje szerint. Déry Attila, a kor építészeti vitáinak elemzője az iroda építészeinek kvalitását is ítélete szolgálatába állította: a Czigler-tanítvány Dvorzsák Ede, Hack Endre, Medek Tibor, Steiner József valóban nem lettek sztárépítészek.

Talán figyelembe kellene venni, hogy Czigler ötvenöt évesen, egy korszak határán hunyt el 1905-ben. És 1910-re vége a fellendülésnek, 1914-re vége a békének, 1918-ra vége a Monarchiának. Hogyan is jutott volna a következő generációnak a mesteréhez fogható töretlen pálya? Komor Marcell, Rainer Károly és Sváb Gyula még így is a Czigler-iroda dicsőségére folytatták a mesterséget.

Cziglert 1872-ben első munkái apja befejezetlen házaihoz kötötték. Például a Rákóczi-vár restaurálásához Borosjenőn. 1878-ban előbb a boszniai hadjáratban vett részt tartalékos főhadnagyként, majd mindjárt megnyerte a Sugár út 3. alatti Saxlehner-palota tervpályázatát.

A neoreneszánsz-kora eklektikus bérpalota három év alatt valósult meg, rendkívül igényes képzőművészeti részletekkel.

A megrendelő Saxlehner András, a „Hunyadi János természetes keserűvíz" forgalmazójaként meggazdagodott nagykereskedő bőkezű mecénás volt: a kapualj, a lépcsőház, a szalon mennyezetfreskóit az Operaházat is díszítő Lotz Károly festette. A család monogramjai a beltéri díszítményeken és a terrazzopadlón is megjelennek. Az opera-énekesnő nővér, Saxlehner Emma portréja stukkódíszként néz le az első emeleti fordulóra. A zeneterem ólomüveg ablakait Róth Miksa készítette, a stukkókon Beethoven, Bach, Haydn és Mozart portréja látható. A padló intarziás, a csillárok és tükrök velencei kristályból, a kandallók carrarai márványból készültek. Minden veret, vasalat és kárpit kézműves mestermű.

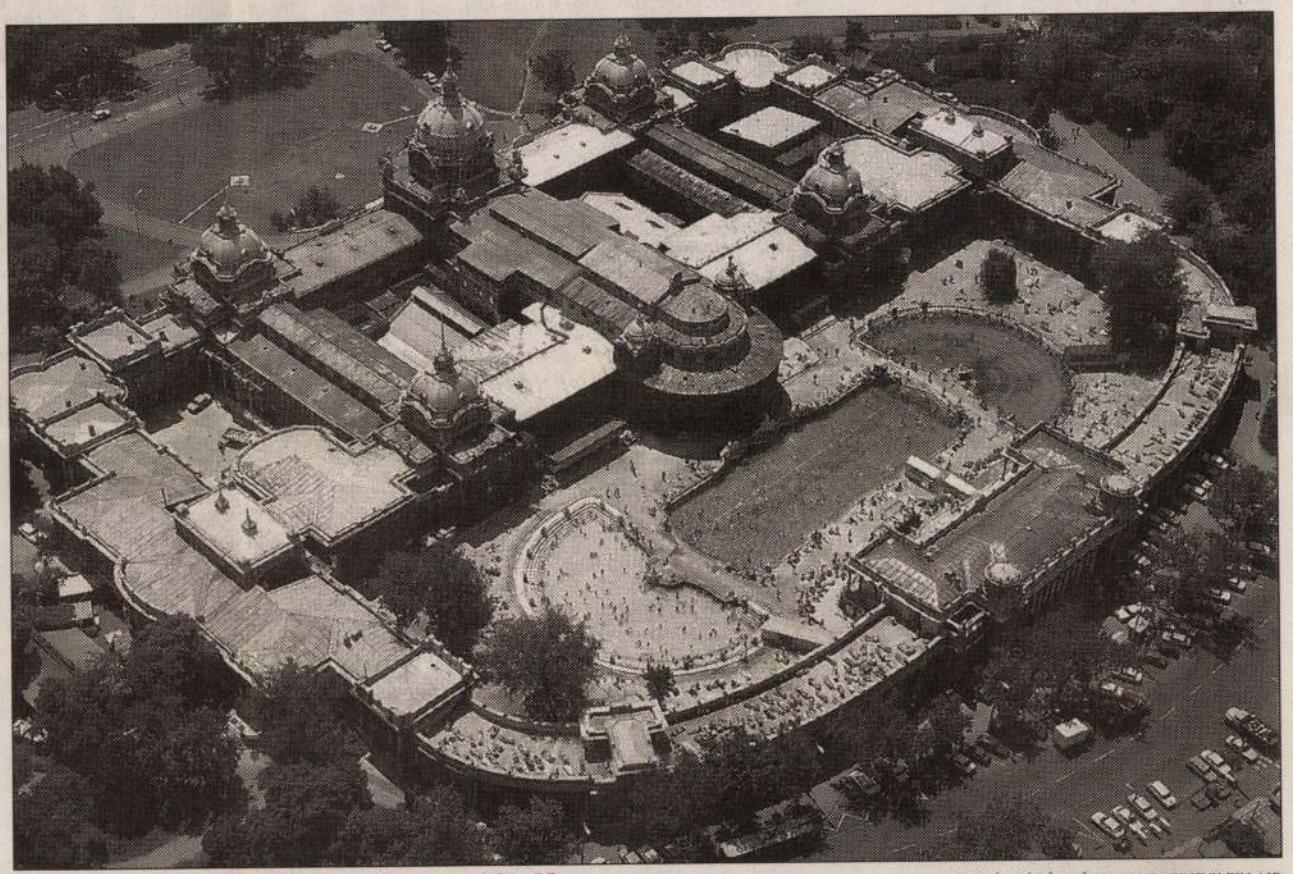

Utolsó munkája, valódi főműve, a Széchenyi fürdő

FORRÁS: TÍMÁR PÉTER: BUDAPEST PLEIN AIR

A reneszánsz palotahomlokzat íves ablakpárkányain fekvő páros bronzszobrok – a firenzei San Lorenzo Medici-kápolnában remekbe faragott Michelangelo-márványfigurákat idézik – Szécsi Antal munkái. Elmondható, hogy a kiegyezés, a városegyesítés és a századforduló építkező nagypolgársága nagyvonalúan és – ez esetben – igen finom ízlés szerint valósította meg azt a csodát, amit méltán Budapest reneszánszának nevezhetünk. (A nyolcvanas években hazalátogató egyik Saxlehner unoka szörnyülködve látta az Andrássy út állapotát... Mert 1938-ban a Bécsbe költöző Saxlehner család eladta a palotát a Nemzeti Banknak. Előbb a Gyáriparosok Szövetsége, később a Magyar Bélyeggyűjtők Szövetsége, még később a Postamúzeum költözött a főemeletre.)

Míg ez a ház épült, Czigler felújította a krisztinavárosi templomot, és elkészítette „Egy magyar pantheon tervét" a Gellért-hegyre. Az eklektikus tervet az utókor kiforratlannak tartotta. Ez az ötlete neki sem, de később, 1908-ban Medgyaszay Istvánnak – valóban kiérlelt szecessziós formában – sem valósulhatott meg. Czigler megépíthetett viszont egy közkórházat Muraszombaton, a Hold utcai és a Hunyadi téri vásárcsarnokot Pesten, a Kőbányai Sörgyárat, a Semmelweis utcai Kaszinót, a Statisztikai Hivatal központi épületét, a Műegyetem kémiai és fizikai pavilonjait, a ferencvárosi elöljáróságot, a bécsi Pazmaneumot, Fiumében és Sátoraljaújhelyen a bíróságot, utóbbi városban templomot is, Nyitrán megyeházát, Szegedre gyermekmenhelyet, a Törökvész-dűlőre szőlészeti kísérleti állomást, Rákospalotára a Pasteur-intézetet – mai szemmel igencsak értékes műveket.

Utolsó munkája valódi főműve: 1905-ben készítette a Széchenyi fürdő és szanatórium nagyvonalú terveit – az egykori Budapest fürdőváros negyvenhét gyógyfürdőjének egyik legszebbikét. Az 1909-re elkészülő gyógyhely megnyitását már nem érte meg. (Irodájából Dvorzsák Ede fejezte be a munkát. A húszas években a külső medencéket és az épületbővítést a Gellért gyógyfürdőt tervező Hegedűs Ármin építette az együtteshez.)

Cziglert tehát lehet a második vonalba sorolni, de művei a mai főváros elsőrangú emlékei.

Szegő György

Alternatív rockest

Betondzsungel Fesztivál címmel szombat este hét órától rockest lesz a Józsefvárosi Klubban (Somogyi Béla utca 13–15.)

– A városban tétlenül sínylődő fiatalokra gondoltunk, amikor a tavaszi alternatív rockzenei fesztiválsorozat után, a nagyobb nyári fesztiválok közötti szünetre időzítettük ezt a mostanit – mondja a szervezők egyike, *Marsi László.*

Ajánlóként a szervező a fellépő zenekarokról is elmondott egyet-mást:

– A szekszárdi Fürgerókalábak az egyik leginkább őrült hazai punk-rock csapat. Előadásukban a nemi eltévelyedéseket boncolgató provokatív szövegek mellé fülbemászó dallamok társulnak, s mindezt megfejeli a bizarr trió sajátos színpadi mókázása.

A fesztivál házigazdája a hetvenes évek punk-rockját a kilencvenes évek indie gitárpopjával ötvöző Bankrupt. Az együttes éppen mostanában készült el Listen című első lemezének felvételeivel.

– A Bankrupt 1996-os megalakulása óta az itthoni aktív koncertezés mellett kanadai, angol és amerikai válogatáslemezeken is szerepelt. Elismerő kritikákat kaptak olyan neves szaklapoktól, mint például az angol Melody Maker – tudom meg Marsi Lászlótól.

A pszichedelikus grunge zenét játszó Rémember egyik számának videoklipjével már 1998-ban bemutatkozott a Music Televisionban. Ősszel jelenik meg a zenekar első nagylemeze.

– Pilóták című számának klipjével a Z+ adón szintén szerepelt a budapesti klubéletben is ismert Placidi, amely rockabillys alternatív tánczenét játszik. Ők maguk a „matróz-pop" nevet használják, ha zenéjük műfaja iránt tudakozódnak – mutatja be a következő együttest egy másik szervező, *Sarkadi Balázs.* – Flegma, keserédes, kamaszos dalszövegeiket *Nemes András* énekes-gitáros írja matrózokról, üstökösökről, repülésről, utazásokról, a nagyvárosi jampecok életéről és szerelmeiről. Első lemezük tavaly jelent meg, a folytatás várhatóan már idén elkészül.

M. N. T.

Ez lesz az utolsó buli

Ez lesz az utolsó buli a Józsefvárosi Klub majd húszéves történetében. A képviselő-testület úgy döntött, hogy a Somogyi Béla Utcai Általános Iskola visszakapja a területén lévő helyiséget.

A pincét, melyben sok mára híressé vált zenekar adta első koncertjeit, és amely az utóbbi években az alternatív zenekarok, mozgásszínházak, néptáncegyüttesek kedvelt fellépőhelyének szerepét töltötte be, dzsúdóteremmé alakítják át.

– Elfogadom, hogy egy sporttagozatos iskolának a gyerekek megtartásához szüksége van egy újabb tornateremre, de ezt talán az iskolán belüli más helyiségek átalakításával is meg lehetett volna oldani – mondja *Váci András,* a klub igazgatója. – A Józsefvárosi Klub a kerületi alternatív kulturális élet helyszíne volt, és ha kapunk is egy másik helyet, a klubot nehéz lesz újraindítani.

Kósa Antal, a kerület sajtóreferense megerősítette: az önkormányzat új klubhelyiséget ad a régi helyett. A keresés folyik, már több épületrészt is megmutattak a klub vezetőjének. Hozzátette, bízik benne, hogy hamarosan megtalálják azt a helyiséget is, amelyiket elfogadhatónak talál majd a klub vezetősége.

Vörösvári anekdoták, szokások

TUDÓSÍTÓNKTÓL

A pilisvörösvári német nemzetiségi önkormányzat a millennium tiszteletére pályázatot hirdetett a városban élő gyerekeknek. A zsűri kevesellte a beérkezett kilenc dolgozatot, ugyanakkor néhány kifejezetten jó színvonalú volt. A gyerekek a város történelmével, a régi szokásokkal, a népviselettel, a családfákkal, a hagyományőrzéssel, a helyi anekdotákkal foglalkoztak írásaikban. *Bihari Nóra* és *Sax Mónika* munkáját találták a legjobbnak, ők értékes könyveket kaptak.

A világlevelező zászlómúzeuma

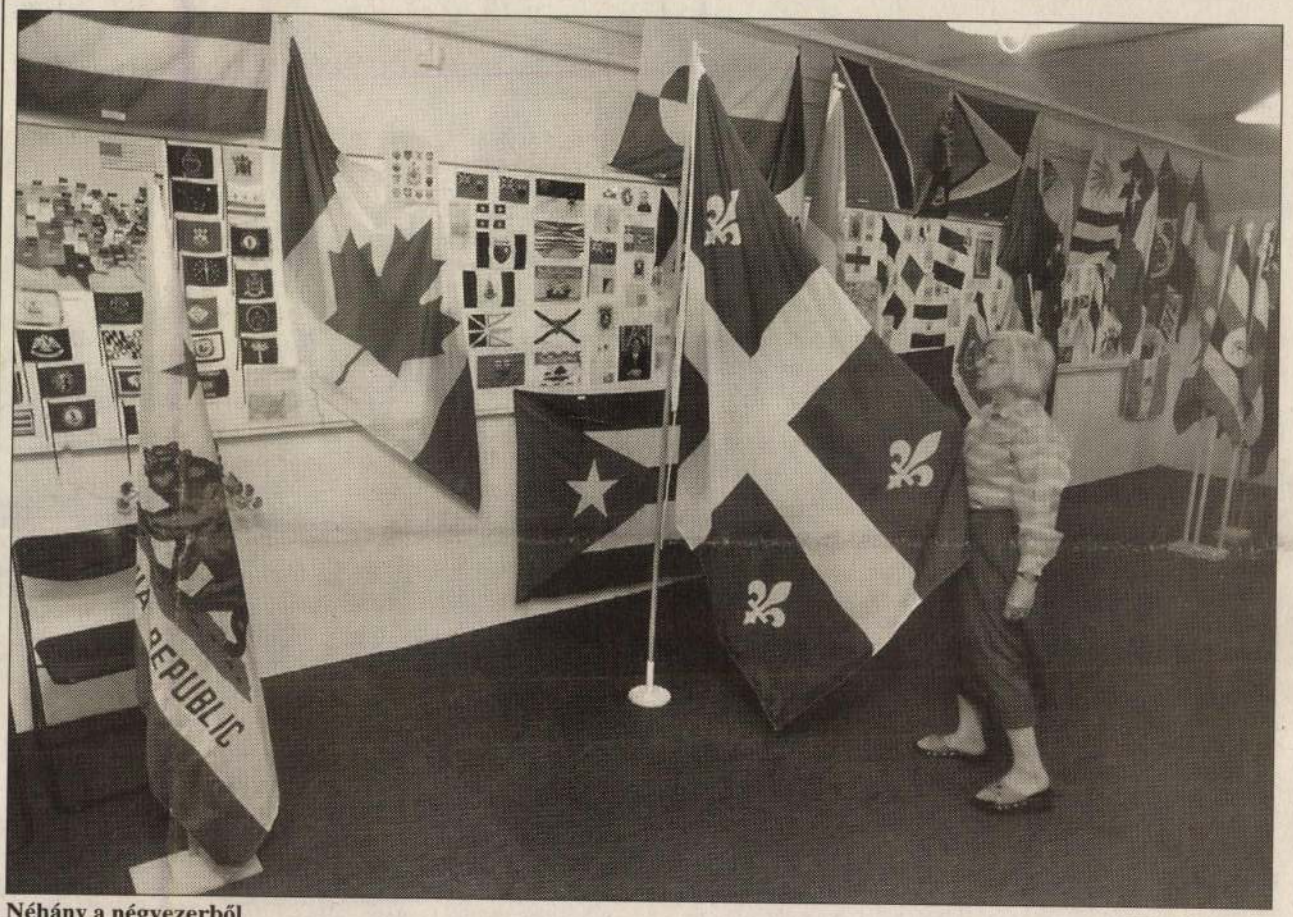

Néhány a négyezerből

FOTÓ: GÁRDI BALÁZS

A meggyilkolt csecsen elnök, Dudajev zászlaját, az elhunyt Tudjman horvát államfő dedikált könyvét, félreállított afrikai vezetők ajándékait láthatja, alkalmanként madagaszkári himnuszt, kiribati népdalt hallgathat, távoli országok nagyköveteivel találkozhat a budapesti zászlómúzeumba betérő.

Balogh László 1983 óta levelez a világ országainak vezetőivel, azóta gyűjti az anyagot. A józsefvárosi művelődési ház gondnokaként 1995-ben hozakodott elő ötletével, hogy a Szigony utcai elhanyagolt teremben kiállítaná gyűjteményét. Az igazgatónő rábólintott, és megszületett a ma már fennállásának ötödik évfordulójára készülő zászlómúzeum. Két éve a jelenlegi helyre, a József körút és Nap utca sarkán levő alagsori termekbe költözött, ahol a Józsefvárosi Kulturális Központ keretében működik.

Balogh gyűjteménye csaknem négyezer darabot számlál. Állandó kiállítása: az öt földrész államainak eredeti zászlai, melyekhez a levélváltások eredményeként jutott. Másik helyiségben hazai települések jelképei láthatók. A múzeum vezetője szerint még éveknek kell eltelniük, hogy a teljességet megközelítse, mert magyar polgármesterekkel nehezebb a levelezés, mint külföldi államfőkkel. Voltak nagyon készségesek is, de olyanok is, akik négy levél után sem méltatták válaszra. Amennyiben nincs jelkép, a tényt közlő pecséttel, aláírással, keltezéssel ellátott hivatalos levél: kordokumentum.

Az ausztráliai olimpiai játékok alkalmából az óceániai térséget bemutató kiállítást terveznek szeptember 15-től. Ehhez a gödöllői múzeumtól kapnak segítséget: az Ausztráliában élő Ignácz Ferenc Pápua Új-Guineából származó gyűjteményéből ajánlott fel kiegészítést.

Két operaénekes és egy zongorista közreműködésével havonta külföldi himnuszelőadásokat tartanak Szűcs Iván budapesti villamosvezető gyűjteményéből. Alkalmanként nyolc ország szerepel egy földrészről. Nemcsak himnuszuk csendül fel, hanem műsorra tűznek néhány népdalt is, bemutatják az illető államok zászlaját, címerét és rövid országismertetőket is tartanak. Egzotikus országok esetében térségbeli gyümölcsöket kínálnak.

Szekeres Attila

Nyolc kéz egy zongorán

Pozsonyban is sikerük volt a dunakeszi virtuózoknak

CSATLAKOZZON ÖN IS

1994 szept 13

Budapest gyomra új évszázadot kezd

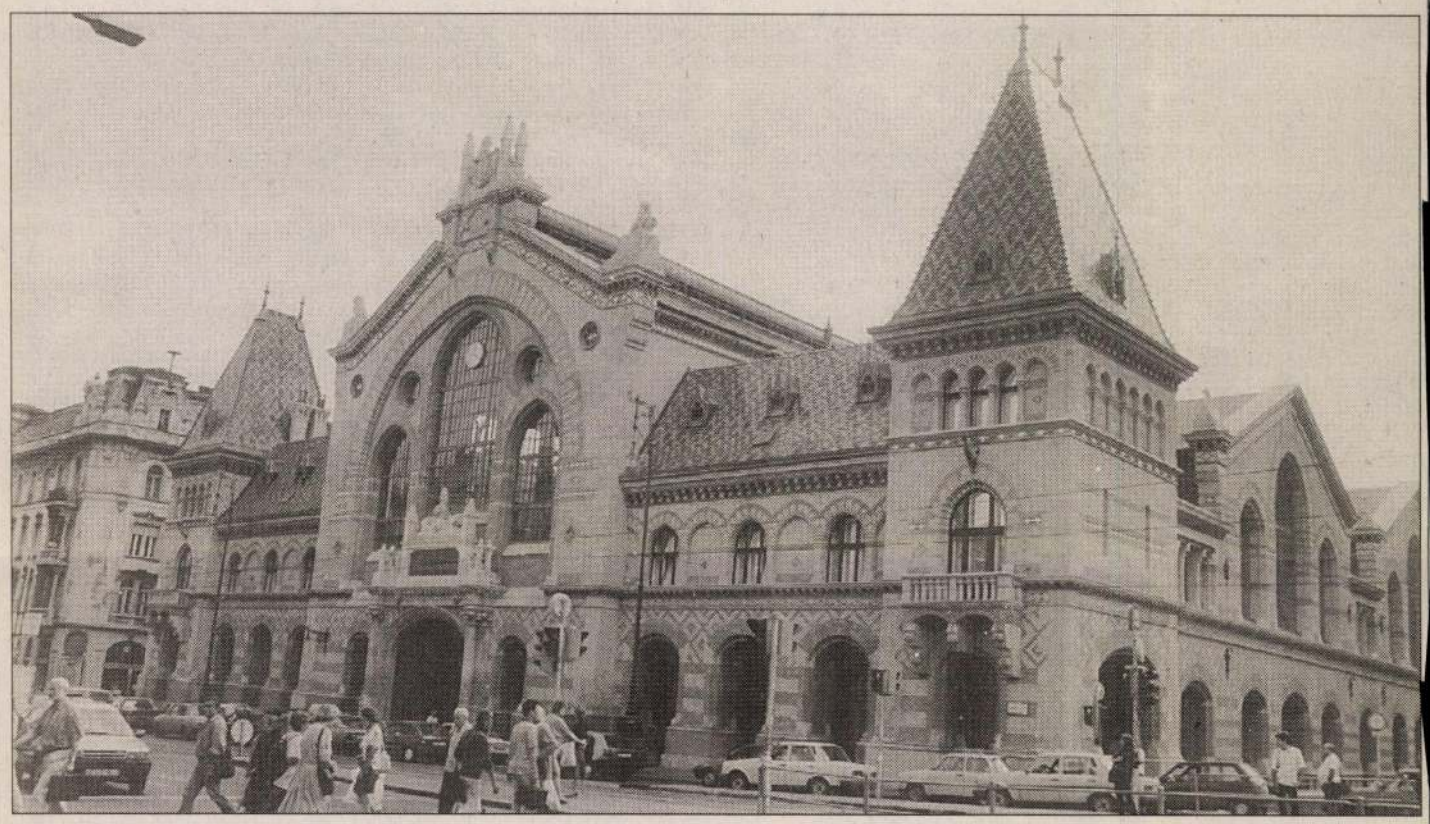

A Nagyvásárcsarnok

SZANDELSZKY BÉLA FELVÉTELE

Majd' minden mai beruházás, rekonstrukció kapcsán kiderül, hogy dédapáink rendkívüli előrelátással alakították ki Budapestet. Útjai, utcái még a rendkívüli mértékben megnövekedett autóforgalom terheit is elviselik, holott a múlt század utolsó évtizedeiben csupán fiákerek poroszkáltak a macskakövek fölé boruló fák tövében. Szüksége is volt a városnak erre a néhány „felhalmozó" évtizedre, a Habsburg-házzal megkötött politikai kiegyezéstől (1867) az első világháborúig terjedő időszak gazdasági prosperitására. Ekkoriban kiépült meghatározó útjai, középületei, infrastruktúrája immáron egy évszázada viselik a történelem és a korábbi állami tulajdonlás közönyének terheit.

Két év múlva lesz száz esztendeje, hogy átadták a főváros polgárainak a Központi Vásárcsarnokot. Az 1896-os év, mint a magyarok Kárpát-medencébe érkezésének ezredik esztendeje, számos nagy épület létrejöttének éve. A vásárcsarnok fölépítését azonban nem a millennium, sokkal inkább az egyre terebélyesedő város piaci állapotainak megoldatlansága indokolta. Budapest, azaz a két város, Pest és Buda adminisztratív egyesítése (1873) előtt Pest vezetői már a múlt század hatvanas éveiben tanulmányokban, tervekben tettek kísérletet az akkor működő negyvennégy kisebb-nagyobb piac áldatlan állapotainak rendezésére. Az egyesülés előtti évben Edouard Besnier de la Pontiere tanulmányában vetődött fel elsőként a francia mintára vásárcsarnokokkal kiváltott piacok ötlete. A végső megoldásig azonban várni kellett, a város vezetése különféle okok miatt halogatta a döntést. Eközben a piacok higiéniai állapota, közbiztonsága, szolgáltatási színvonala egyre romlott. Végezetül a kilencvenes években elfogadták Czigler Győző építész koncepcióját, amely egy központi nagy, és több kisebb kerületi vásárcsarnok elképzelésére vonatkozott. A most felújított, megszépült és modernizált Központi Vásárcsarnokkal egy időben (1894–96) tehát még négy csarnok épült meg, s ezzel a friss áruk eladásának akkori legmagasabb színvonala valósult meg.

Az építés körül, csakúgy, mint most, a felújítás idején, botrányszagú pletykák keringtek. Voltak, akik úgy tudták, hogy a kiírt pályázat ellenére titokban máris megállapodás született a párizsi Eiffel-céggel. Más lobbyk pedig azon fáradoztak, hogy a beruházás egésze – mintegy a hazai ipart védendő – itthoni tervezők és kivitelezők munkája legyen. Bár végül a szintén párizsi P. Escande és J. Gourmez nyerte meg a pályázatot, a díjátadást követő újabb és újabb előkészítések, változtatások után a zsűriben a 11:4 arányban második helyre szorult Pecz Samu tervvariánsa valósult meg.

A 183 méter hosszú, 61 méter széles, vasszerkezetű csarnok közepén futó 20 méter széles főhajóját mindkét oldalon hat 17 méteres mellékhajó fogja közre. A belső oldalfalakon hat méter széles galéria fut körbe, amelyeket a csarnok terében még két, keresztbe ívelő vashíd köt össze. A lenyűgöző belső teret alapvetően e hidak látványa határozza meg, no meg a tisztán funkcionális, szegecselt kovácsoltvas szerkezetek finom díszítése; a hatalmas üvegfalak által légiessé tett, fénnyel átjárt belső tér élménye. Az épület szolgáltatási színvonalát jelzi, hogy alagúton keresztül összeköttetésben állt a Dunával, ami a vízi szállítást tette lehetővé, a csarnokig befutó sínpálya pedig a vonattal történő szállítást biztosította. Hatalmas pincéiben hűtőtermek álltak, a vásárlóközönség biztonsága érdekében pedig külön őrszoba és orvosi rendelő, jó közérzetük érdekében pedig vendéglő állt rendelkezésükre.

A politikai átstrukturálódás során 1990-ben fölállt első budapesti önkormányzat szinte meg sem kezdte működését, amikor a nyakába szakadt a hirtelen életveszélyessé váló Központi Vásárcsarnok gondja. A város korábbi vezetései évtizedek óta halogatták a háború során is megsérült, elöregedett épület felújítását. A többmilliárdos, váratlan kiadás az első mandátumidőszak egyik legjelentősebb fővárosi beruházásává nőtt. A felújítás kezdeti szakaszát a kormányzati gyakorlat hiánya, szervezési problémák és túlszámlázásokkal kapcsolatos híresztelések tették nehézzé, ám a beruházás új alapokra helyezése után a teljes felújítás páratlan gyorsasággal, tizenhárom hónap alatt készült el. A gyors ütem mellett Magyarországon különösen nagy léptékű összeg, napi hatmillió forint épült a vásárcsarnok épületébe. A régi és a mai ipar talált egymásra ebben a programban: az egykori Zsolnay-féle pirogránit fedőelemeket szintén Zsolnay-gyártmányokkal cserélték ki. Az eredeti vasszerkezeteket pedig, ahol lehetett, megőrizték. Az átépítés attrakciója a pincében kialakított hatalmas, modern hűtőcsarnok, illetve a szállítás korszerűsítéséhez szükséges lejárat nyílásának megnagyobbítása. Ehhez ugyanis úgy kellett a húszméteres fesztávolságú gerendázatot az épület alá helyezni, hogy eközben a szerkezetnek mozdulatlannak kellett maradnia.

A Központi Vásárcsarnok meghatározó motívuma a fővárosnak, Budapest gyomra, ahogy egykor a párizsiak nevezték vásárcsarnokukat. Most kibővülve, megújult szerkezettel, a századforduló hangulatával újabb évszázadokig fogja állni a vásárlók rohamát.

Bojár Iván András

maradványai. Magyar Aero Múzeum, Oshawa, Ontario, Kanada. Vitéz Domonkos János gyűjteménye. A 101. Puma ezred 7. százada egykori főgépszerelője által alapított gyűjtemény a második világháború után emigrált magyar repülők emlékeit mutatja be. Híretek együtt él velünk – emlékkiállítás a Magyar Királyi Honvédség létrejöttének 125. a Hadilevéltár és a Hadimúzeum alapításának 75. évfordulójára. ...És Magyarország hadszíntér. A kitüntetések művészete. Konrád Ignác festőművész emlékkiállítása. Budavára a miénk – emlékkiállítás Budavár 1849. május 21-i visszavételére.

HERCULES VILLA (III., Meggyfa u. 19–21). A II–III. századi lakóépületek. Színes – mintegy hatvanezer kockából összeállított – mozaikpadló a Hercules-mítosz ábrázolásával.

HIDEGKÚTI GALÉRIA (II., Máriaremetei út 37.) Szendrő Szabolcs fotókiállítása.

HOPP FERENC KELET-ÁZSIAI MŰVÉSZETI MÚZEUM (VI., Andrássy út 103.) A kínai buddhizmus művészete (X–XIX. század). Kínai buddhista szimbólumok vöröslakk tárgyakon.

IPARMŰVÉSZETI MÚZEUM (IX., Üllői út 33–37.) Művészet és mesterség. Historizmus és eklektika. A környezet költészete – Friderich von Berzeviczky-Pallavicini alkotásaiból rendezett kiállítás. Műhelysarok: Lehr Rita bútorai.

JÓKAI-EMLÉKMÚZEUM (XII., Költő u. 21.) Jókai Mór-emlékszoba.

JÓZSEF ATTILA-EMLÉKSZOBA (IX. Gát u. 3.) József Attila-emlékkiállítás.

KASSÁK MÚZEUM (III., Fő tér 1.) Kassák Lajos irodalmi, képzőművészeti munkássága 1919–1967.

KEMPINSKI GALÉRIA (Grand Hotel Corvinus Kempinski, V., Erzsébet tér 7–8.) Gulyás Gyula Marilyn Monroe című kiállítása.

KERENGŐ (Jáki kápolna, XIV., Városliget, Széchenyi-sziget, Vajdahunyad vára) A galériához tartozó képzőművészek alkotásai.

KIÁLLÍTÁSI CSARNOK (XIV., Olof Palme sétány 1.) Claudio Knöfli Békaperspektíva című szobra., Derkovits-ösztöndíjasok beszámoló kiállítása.

KILÁTÓ GALÉRIA (Margitszigeti víztorony) XIII. kerületi képzőművészek kiállítása.

KISCELLI MÚZEUM, FŐVÁROSI KÉPTÁR (III., Kiscelli út 108.) Emlékek Pest-Budáról, XVIII–XIX. század. Válogatás a Fővárosi Képtár XX. századi gyűjteményéből. Az Arany Oroszlán patika. Pest-budai nyomdák a XVIII–XIX. században. Lisztes István szobrászművész kiállítása.

KODÁLY ZOLTÁN-EMLÉKMÚZEUM ÉS ARCHÍVUM (VI., Kodály körönd 1.) **HÁZ** (I., Táncsics M. u. 26.) A budai zsidóság késő középkori lakónegyedének – egykori nevén a Zsidó utcának – egyik, a XIV. század végén épült imaháza.

KÖZLEKEDÉSI MÚZEUM (XIV., Városligeti krt. 11.) A vasút története a lóvasúttól napjainkig. A hajózás története. A közúti közlekedés története. A városi közlekedés története. Királyi vonatok, udvari utazások. Roncstemető. (Sánta Balázs fotókiállítása) Colorado expressz, az Elektro ABC Kft. modellvasút-kiállítása.

KRESZ GÉZA MENTŐMÚZEUM (V., Markó út 22.) A magyar mentésügy 100 éve. A világ legnagyobb mentőszervezetei 1244-től napjainkig. Titanic-emléksarok.

LAKÁSMÚZEUM (III., Fő tér 4.) Kun Zsigmond néprajzi gyűjteményéből rendezett kiállítás.

LIGET GALÉRIA (XIV., Ajtósi Dürer sor 5.) Folyamat II. – Hetesi Attila kiállítása.

LISZT FERNC EMLÉKMÚZEUM ÉS KUTATÓKÖZPONT (VI., Vörösmarty u. 35.) Liszt Ferenc egykori berendezett lakása a Zeneakadémián. Százéves a Magyar Liszt Társaság.

LORD-MAJOR ÉTTEREM (XII., Városmajor, a Szabadtéri Színpad parkjában)

LUTTÁR GALÉRIA (XIII., Hegedüs Gyula u. 24.) Vasarely-grafikák, Domján József, Barcsay Jenő műveiből készült kiállítás.

MAGYAR ÁLLAMI FÖLDTANI INTÉZET TUDOMÁNYTÖRTÉNETI GYŰJTEMÉNYE (XIV., Stefánia út 14.) Kőzetek, ásványok, geológiai ritkaságok.

MAGYAR ELEKTROTECHNIKAI MÚZEUM (VII., Kazinczy u. 21.) Az erősáramú elektrotechnika története. Nikola Tesla-emlékkiállítás.

MAGYAR KERESKEDELMI ÉS VENDÉGLÁTÓ-IPARI MÚZEUM (I., Fortuna u. 4.) A magyar kereskedelem századunk első felében. A cukrászipar története Magyarországon.

MAGYAR MEZŐGAZDASÁGI MÚZEUM (XIV., Városliget, Széchenyi-sziget, Vajdahunyad vára) A háziállatok kialakulása. A honfoglaló magyarok és és a kora Árpád-kor háziállatai. A sertéstenyésztés története. A lótenyésztés története. A magyar baromfitenyésztés története. A juhtenyésztés története. Az erőgép története. Az eke és a szántás története. A gabonatermesztés története az őskortól a XIX. sz. közepéig. A gabonatermesztés története a XIX sz. közepétől napjainkig. Magyarország mezőgazdasága a XX. sz.-ban. A kertészet története Magyarországon. Az erdőgazdálkodás története Magyarországon. Természetvédelem Magyarországon. Vadgazdálkodás és vadászat Magyarországon. A magyar halászat története. A magyar szőlő- és bortermelés tör-

MALOMIPARI MÚZEUM (IX., Soroksári út 24.) A malomipar története.

MÁTYÁS-TEMPLOM (I., Szentháromság tér). Egyházművészeti gyűjtemény.

MŰ-TEREM KIÁLLÍTÓ (VII., Dohány u. 16.) A test kétértelműsége.

MŰVÉSZ GALÉRIA (VII., Dohány u. 47.) Japán fametszetek XVIII. századból. Fehér László, Galambos Tamás, Kiss József kiállítása.

MTA ZENETÖRTÉNETI MÚZEUM (I., Táncsics M. u. 7.) A zeneélet és a hangszerkultúra emlékei Magyarországon. A zene a magyar éremművészetben.

NEMÉNYI LILI–HORVÁTH ÁRPÁD-EMLÉKSZOBA (Pesterzsébeti Múzeum, XX., Baross u. 53.) Emlékkiállítás.

NÉPRAJZI MÚZEUM (V., Kossuth tér 12.) Az őstársadalmaktól a civilizációkig. A magyar nép hagyományos kultúrája. Magyarok Kelet és Nyugat közt. Nemzeti legendák és jelképek. 9.-én zárva!

No. 5 GALÉRIA (V., Apáczai Csere János u. 5.) Állandó kiállítás a galéria művészeinek munkáiból. Szőnyi György Drops című kiállítása.

NYUGAT EMLÉKMÚZEUM (XII., Városmajori u. 48/B).

ÓBUDAI HELYTÖRTÉNETI GYŰJTEMÉNY (III., Fő tér 1.) Békásmegyer múltja – életmódtörténeti kiállítás. Kispolgári szecessziós enteriőr a Kőszeghagyatékból. Játéktörténeti „raktárkiállítás" kicsiknek és nagyoknak.

ÓBUDAI PINCEGALÉRIA (III., Fő tér 1.) „Három test" – Csörgő Attila kiállítása.

ÓBUDAI TÁRSASKÖR GALÉRIÁJA (III., Kiskorona u. 7.) Somorjai Kiss Tibor könyomatai.

ORSZÁGOS MŰEMLÉKVÉDELMI FELÜGYELŐSÉG KIÁLLÍTÓTERME (I., Táncsics M. u. 1.) Weichinger Károly- és Rimanóczy Gyula-emlékkiállítás. Losonci Lilla festőművész kiállítása. Kiss József festőművész kiállítása.

ORSZÁGOS SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR KIÁLLÍTÓTERME (Budavári Palota, F épület). Corvina termek: Emberek az embertelenségben – Emlékezés az első világháborúra. Vitrintárlat: Képes levelezőlapok az első világháborúból. Kézirattár: Keresztury Dezső 90 éve.

ORSZÁGOS ZSIDÓ VALLÁSI ÉS TÖRTÉNETI GYŰJTEMÉNY (VII., Dohány u. 2.) állandó kiállítás: A zsidó vallás kegyszerei. A második világháború magyar zsidótörténete.

PANDORA GALÉRIA (VIII., Népszínház u. 42.) Kortárs művészek kiállítása.

PATAKY MŰVELŐDÉSI KÖZPONT – PATAKY GALÉRIA (X., Szent László tér 7–14.)

PETŐFI CSARNOK (XIV., Zichy Mihály út 14). Repüléstörténeti és űrhajózási állandó kiállítás.

RÁTH GYÖRGY MÚZEUM (VI., Városligeti fasor 12.) Kína művészete. Japán művészete. Koreai írószoba a XIX. század végén. Iráni állat alakú díszedények.

REICH KÁROLY-EMLÉKSZOBA (XII., Tusnádi u. 31. tel.: 156-1726) Az emlékszoba telefonbejelentésre látogatható.

RÉT GALÉRIA (XI., Törökugrató u. 9.) Monszport Bea divattervező kiállítása.

RÓZSA GALÉRIA – KORTÁRS NAIV MŰVÉSZET (I., Szentháromság u. 15.) Régi magyar népszokásokat, népviseleteket, a tanyavilágot ábrázoló képző- és iparművészeti alkotások bemutatója és árusítása.

SEMMELWEIS ORVOSTÖRTÉNETI MÚZEUM (I., Apród u. 1–3.) Képek a gyógyítás múltjából.

SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM (XIV., Dózsa György út 41.) Egyiptomi kiállítás. Régi Képtár. Századvég-szimbolizmus. XIX. századi francia művészet. XX. századi gyűjtemény. Lucas Van Leyden-emlékkiállítás, XVII. századi olasz barokk festészet (Márványcsarnok).

SZOBORPARK MÚZEUM (XXII., Balatoni út) Szobrok és emlékek a szocializmus időszakából.

TAM-TAM KLUB (XIII., Csanády u. 19.) Fiatal ismeretlen művészek kiállítása.

TELEFÓNIA MÚZEUM (I., Úri u. 49.) Távközlés-történeti álladó kiállítás.

TÉR GALÉRIA (XI., Kosztolányi D. tér 4.) Macskássy Izolda kiállítása.

TEXTIL- ÉS RUHAIPARI MÚZEUM (XIII., Gogol u. 9–11.) A szövés története.

TM GALÉRIA (V., Fehér hajó u. 10.) Kortárs művészeti alkotások kiállítása.

TŰZOLTÓMÚZEUM (X., Martinovics tér 12.) A tűzvédelem fejlődése az őskortól napjainkig.

ÚJPEST GALÉRIA (IV., Árpád út 66.) Szőnyi-grafikák.

VAM DESIGN – ARTEMIDE LÁMPAGALÉRIA (V., Szerb u. 8.) Állandó kiállítás a világ legnevesebb tervezőitől.

VARGA IMRE-GYŰJTEMÉNY (III., Laktanya u. 7.)

VASARELY MÚZEUM (III., Szentlélek tér 1.) Victor Vasarely alkotásai.

VÁR GALÉRIA (I., Táncsics u. 17.) A XX. századi magyar és külföldi, valamint kortárs festmények, grafikák, szobrok.

VÁRMEGYE GALÉRIA (V., Vármegye u. 11.) Simon Endre és Simon Zsolt marosvásárhelyi festőművészek kiállítása.

VÉGÁLLOMÁS GALÉRIA (II., Hűvösvölgy, 56-os villamos végállomása) Sánta Balázs fotókiállítása.

VIGADÓ GALÉRIA (V., Vigadó tér 2.) Paizs László festőművész kiállítása. Nagy B. István festőművész és Paulikovics Iván szobrászművész kiállítása.

VÍZIVÁROSI GALÉRIA (II.,

Gresham: az év végéig kiürítik

Szeptember közepe helyett december végéig tárgyalhat az V. kerületi önkormányzat a Gresham-palotában lakókkal és az üzlethelyiségek bérlőivel a kiköltözésről. Erről a korábbi határozattal szemben egymástól függetlenül is tárgyalhatnak az érintettekkel – hangzott el tegnap az önkormányzat sajtótájékoztatóján.

A Gresham-palota épületében jelenleg harminchat lakó és hét üzlet bérlője várja további sorsát. Az ingatlan hasznosításáról – luxusszálló – kilenc évvel ezelőtt állapodott meg az önkormányzat és a vállalkozás beruházója, a kanadai érdekeltségű Gresco Rt.

A szindikátusi szerződés értelmében, amelyet ez év januárjában írtak alá, a kerületi önkormányzat több mint 18 millió dollárt, csaknem négymilliárd forintot és a részvények öt százalékát kapja az épületért cserében. Ebből kell azonban kártalanítani a lakókat és az üzlethelyiségek bérlőit, amelyre mintegy félmilliárd forintot különítettek el. Ha az eredeti elképzelések szerint ebben a hónapban átadta volna az önkormányzat az üres épületet, a beruházó 2000 szilveszterére megnyitotta volna a 155 szobás luxusszállót.

A kiürítéssel megbízott cég április óta többször is tárgyalt a lakókkal és a bérlőkkel, akik közül néhányan elfogadnák az ajánlatot, ám a korábbi szindikátusi szerződés szerint erre egyenként nem volt lehetőség. A megvalósítást nehezítette az is, hogy a Gresco Rt. nem rendelkezett határidőre az építkezési eljáráshoz szükséges feltételekkel, ezért a határidőt is módosítani kellett.

A jelenlegi szerződés értelmében az önkormányzat – illetve a megbízott cég – egyenként is megállapodhat a kiköltözés feltételeiről a lakókkal és bérlőkkel, legkésőbb év végéig. Karsai Károly polgármester azt is elmondta: azokat, akikkel nem sikerül közös megállapodásra jutni, jogi úton kényszeríthetik a megoldásra. A szállodaépítés jövőre kezdődhet.

A sajtótájékoztatón a kerület polgármestere beszámolt arról is, hogy az önkormányzat keddi, nyári szünet előtti utolsó ülésén a társasházak támogatásá-

Pusztul a Hunyadi téri csarnok

Továbbra is bizonytalan a Hunyadi téri vásárcsarnok sorsa: a terézvárosi képviselő-testület úgy döntött, felbontja a szerződést az épület megvásárlására és felújítására jelentkezett céggel. Az önkormányzat illetékese ezt azzal indokolta, hogy a kft. csak részben akar eleget tenni kötelezettségeinek. A cég még nem kapott hivatalos értesítést a döntésről, ezért képviselője nem nyilatkozott a történtekről.

Ki tudja mikor újulhat meg a csarnok homlokzata? GÁRDI BALÁZS FELVÉTELE

A terézvárosi képviselő-testület úgy döntött, hogy felbontja szerződését a Hunyadi téri vásárcsarnok megvásárlására és felújítására jelentkezett konzorciummal. A cég ugyanis a napokban jelezte, hogy a kialkudott – és az önkormányzatnál éppen csak elfogadhatónak tartott – százharmincmilliós vételár helyett mindössze tizenhatmilliót fizetne, illetve térítene meg; eddig ennyibe került az önkormányzatnak a lakók kiköltöztetése. Ráadásul belátható időn belül csak a homlokzatot újíttatná fel, és az első tervekben szereplő mélygarázs építéséhez sem kezdene hozzá – tájékoztatta lapunkat a helyi városfejlesztési bizottság elnöke, *Baranyai Zsolt.*

A Hunyadi téri az egyetlen millenniumi vásárcsarnok, amelyet máig sem sikerült rendbe hozni. A kerület már az első önkormányzati ciklusban elhatározta, hogy eladja, illetve felújíttatja a házat, de ez nem sikerült. A második ciklusban ismét napirendre került az ügy, kaptak is pénzt hozzá a fővárostól, de miután nem tették meg a szükséges lépéseket, a Városháza visszakövetelte az összeget. Az 1994 és 1998 között regnált szocialisták és szabaddemokraták látszólag messzebb jutottak: már szerződést is kötöttek, de kitelt az idejük, mielőtt dűlőre vihették volna dolgot. Végül a mostani, polgári vezetés is megkísérelte az áttörést, mint láttuk, egyelőre eredménytelenül.

A történet érdekessége, hogy a cég, amellyel most fel akarják bontani a szerződést, (nevében legalábbis) ugyanaz, amellyel az előző ciklusban, több menetben sem tudtak zöldágra vergődni a helyi vezetők. A Market Hall nevű konzorciumról van szó, amely bár újabb és újabb határidőket kapott, sokáig sehogy sem volt képes átutalni a csarnok vételárat. Végül mégis megtette: előbb huszonhatmilliót adott, majd a fennmaradó száznégymilliót átutalta egy letéti számlára, azzal a feltétellel, hogy az önkormányzatnak hatvan napon belül ki kell költöztetnie a lakókat. A kerület pénzügyi bizottságának elnökétől, volt alpolgármesterétől, *Bajor Zoltántól* (SZDSZ) úgy tudjuk, hogy a kiürítés annak idején megindult, de jöttek az önkormányzati választások, s az új vezetés – amely az előző kurzus ingatlanügyeit enyhén szólva kétesnek tartja – leállította a folyamatban lévő ügyleteket. Így a költöztetést sem fejezte be. A százhetvenmillió tehát ugrott.

A terézvárosi vezetés most azt találta ki, hogy talán mégsem adja el a csarnokot. Az egyik elképzelés szerint gazdasági társaságot alapítanak, amely a létesítményt üzemeltetné, majd a kerület – lépésenként – nekiállna a felújításnak. Maradna a piac jelleg, és belátható ideig maradnának a kereskedők is. Az oly pompásan megálmodott mélygarázs terve azonban úgy tűnik, füstbe ment.

A Market Hall főmérnöke, *Kovács Levente* érdeklődésünkre elmondta: hivatalosan még nem értesültek a képviselő-testület döntéséről, ezért egyelőre nem kommentálják a történteket.

B. T.

MARGÓ

Szabadtéri zene a Liszt Ferenc téren

A maival együtt négy szombaton át, este hat órától szól a zene a Liszt Ferenc téren. A Nyári Szabadtéri Zene című rendezvénysorozat a Classy Four Szaxofon Kvartett-tel kezdődik. Jövő héten a Brillantin Brigád, tizenhetedikén a The Moonshiners Jazz Band és egy héttel később a megzenésített verseket játszó Alma Együttes hallható. A programsorozatot a Terézvárosi Művelődési Közalapítvány rendezi. *(Sz. K.)*

Sztálin, Churchill, Mózes Budapesten

A Szentpétervári Panoptikum mától a hónap végéig látható az Orosz Kulturális Központban (VI. kerület, Andrássy út 120.). Bemutatják – többek között – milyen a világ legmagasabb, illetve a legkövérebb embere, viaszfigurákat például Sztálinról, Churchillről vagy Mózesről. A kiállítás délelőtt tíz óra és délután hat óra között tart nyitva. *(Munkatársunktól)*

Vetített perspektívák

A nemzetközi médiaművészeti szemlehez kapcsolódva Vetített perspektívák címmel film- és videomunkákat mutatnak be vasárnaptól Budapesten, az Erzsébet körúti Örökmozgó Filmmúzeumban. A műsorban helyt kapott alkotások a mozgókép eszközkészletének, lehetőségeinek, felhasználásának széles skáláját mutatják be. Elsőként Zbigniew Rybczynksi filmjeit tekinthetik meg az érdeklődők. Az alkotó is vendége lesz a vetítésnek, valamint az azt követő eszmecserének. David Larcher szintén jelen lesz videomunkáinak július 9-i vetítésén. A képi ábrázolást átformáló, annak lehetőségeit kitágító művészek közül René Clair, Fernand Léger, Luis Bunuel és Jean Cocteau, illetőleg Dziga Vertov egy-egy alkotása július 16-án látható. Az érdeklődők július 23-án Fritz Lang Metropolis című filmjét nézhetik meg, július 30-án önálló estet szentelnek a Quay-fivérek munkáinak. *(MTI)*

Kővirág a skanzenban

Csak a füldugó segíthet?

A régebbi utak mentén pénz híján nem épülnek zajvédő falak

Gyakran meghaladja a megengedettet a forgalmasabb fővárosi utak zajszintje. Új utak építésénél már kötelező védekezni a zajhatárértékek átlépése ellen. Az évtizedekkel korábban létesítetteknél viszont a lakókon gyakorlatilag csak a füldugó segíthet. Arra ugyanis nincs pénze a fővárosnak, hogy megvédje őket a hangzavartól.

Az M5-ös bevezető szakasza közvetlenül a házak mellett halad el BÁNHALMI JÁNOS FELVÉTELE

Felmérések szerint már a harmincöt decibeles zajszint is okozhat alvászavart. Ennek az értéknek a kétszeresénél is többet mértek egy tavaly lezárult, hároméves fővárosi vizsgálat során. Száz helyen mértek zajszintet. A magas értékeket olyan forgalmas utakon regisztrálták, mint például a Moszkva téren, a Margit körúton, a Szentendrei úton, a Kossuth Lajos utcában, a Rákóczi úton, a Kiskörúton vagy a Nagykőrösi úton. Az Adatok Budapest környezeti állapotáról című tanulmány szerint a megelőzés a legfontosabb, mert később a megfelelő mértékű zajcsökkentés gyakran szinte megoldhatatlan. A budapestieket a levegő szennyezettsége után leginkább a zaj zavarja.

A fővárosnak csupán annyi pénze van, hogy a Nagykőrösi út mentén lakó Wekerle-telepieket védje meg valamiképpen a zajtól. A rendelkezésre álló kétszázmillió forint ráadásul a 2005-ig tartó időszakra szánt keret.

– Forgalomtechnikai megtoldásokkal, parkosítással és nagyméretű virágládákkal próbáljuk óvni az ott lakók hallását – közölte lapunkkal *Joba Ágnes,* a közlekedési ügyosztály munkatársa.

A zaj ellen egyébként két módon lehet védekezni: az út mentén vagy az ablakok szigetelésével. Az új utak építésénél az előbbi a könnyebb, hiszen a falakat eleve bele kell kalkulálni a költségvetésbe. Minden ilyen beruházás előtt környezetvédelmi terv készül: szakértők egyebek mellett felmérik, mekkora zajjal járhat a várható forgalom, és ez mennyire lépi át a határértékeket. Ettől függően dönthetnek, hogy zajvédő falat kell építeni. Ezek után már „csak" a pénzt kellene előteremteni.

Nagyobb a gond az évtizedekkel korábban épült utaknál vagy felüljáróknál: akkor ugyanis még nem volt környezetvédelmi törvény, amely előírta volna a határértékeket. Itt utólag kellene a zavaró hanghatásokat kiküszöbölni, ami viszont nagyon drága. A zajvédő falak miatt például meg kellene erősíteni a Jászberényi úti felüljárót, mert a régi szerkezet a többletsúlyt nem bírná el, ennek költsége sok millió forintra rúghat. Ha pedig a Nagykőrösi utat – pontosabban az út mentén lakókat – teljes hosszában mindkét oldalán falakkal védenék, a számla végösszege akár a kétmilliárdot is elérné.

Az is előfordul, hogy szűk az utca, nincs hely a falépítésre. Ilyenkor következik a passzív zajvédelem, vagyis az utcára néző ablakok szigetelése, ez ablakonként mintegy hetvenezer forint. Példa erre az Etele tér környéke, ide sorolhatók majd a Hungária és a kiszélesített Könyves Kálmán körút menti házak is. Az ablakszigetelés sem problémamentes: miután a főváros megcsináltatta, a lakástulajdonosnak kell rendben tartania, különben mit sem ér. Vannak olyan lakók, akik kerek perec kijelentik, hogy márpedig az ő ablakukhoz ne nyúljon senki. Arra is volt eset, hogy a lakónak sem a fal, sem a szigetelés nem felelt meg, inkább pert indított a zaj miatt a főváros ellen.

Schmidt Gábor

Hatmillió négyzetméter védett terület

Hosszas előkészítés után a fővárosi képviselők elfogadták Budapest új természetvédelmi koncepcióját. A döntés nyomán csaknem kétszeresére, hatmillió négyzetméterre nőtt a fővárosi oltalmat élvező területek nagysága.

A rendelet kihirdetése után védett lesz a XII. kerületi Denevér úti gyepfolt, a csepeli Tamariska-domb, bővül az Ördögorom, valamint a ritka növénytársulásoknak és élőlényeknek, például a parlagi viperának otthont adó újpesti Homoktövis, továbbá a XVII. kerületi Merzse-mocsár területe. Ezentúl oltalmat élvez Közép-Európa egyik legrégibb libanoni cédrusa, mely a II. kerületi Kondor utcában található, az újpesti Palotai-sziget, a Kis-Háros-sziget és sok vita után a XXII. kerületi Tétényi-fennsík is. Csak ez a korábban honvédségi, ma pedig egy befektető tulajdonában lévő terület több mint egymillió négyzetméternyi. A többek között hatvan pókfajtának otthont adó térségre építési tilalmat rendeltek el, így nem kell attól tartani, hogy lakóházak váltják fel a természetet. Összesen huszonkilenc értéket, mintegy hatmillió négyzetmétert véd ezentúl a főváros – tudtuk meg a Fővárosi Közgyűlés környezetvédelmi bizottságának elnökétől, *Bubla Gyulától.*

Már eddig is oltalom alatt állt például a Bécsi kapu téri szőlőtőke, a Fazekashegyi kőfejtő, a Budai Arborétum és a Fővárosi Állat- és Növénykert. Több, korábban védett érték, elsősorban kertek és fák viszont más, építészeti-városképvédelmi szabályozás alá kerülnek majd át. Az ehhez szükséges rendelet megalkotásáig azonban ezek is természetvédelmi övezetek maradnak.

A területek őrzésére, a szemét eltakarítására mostanáig 38 millió forint is elég volt, most ennek a duplájára lesz szükség. A bizottsági elnök szerint meglesz a pénz. A természeti értékek az újpesti Homoktövis egyes részeinek kivételével mind látogathatóak.

V. M. P.

ÉRCNÉL MARADANDÓBB

Stoczek József síremléke

A Kerepesi úti temető legjelentősebb, a két világháború közti évtizedekben kialakított díszparcelláját általában „művészparcellaként" szokás említeni, ám megtévesztő a név, s a terület kialakításánál jóval későbbi keletű. Egykor fel sem vetődött, hogy kizárólag művészeket temessenek át ide: a sírkert emlékeit a harmincas években feldolgozó Károsy Pál például „pantheonsírtáblának" nevezte a díszparcellát. Az ide áthelyezett, nagyrészt XIX. századi sírkövek között nemcsak művészek, hanem tudósok és közéleti személyiségek emlékei is helyet kaptak.

Az áttemetettek többsége – a korabeli tudományos közéletnek és akadémiai struktúrának megfelelően – bölcsész, kisebb része természettudós és orvos volt. A válogatáskor legjobban a mérnökök szorultak háttérbe, ám közülük éppen a legkiválóbbak egyike, a Műegyetem megszervezésében oroszlánrészt vállaló Stoczek József (1819–1890) nyugszik itt, aki 1871-ben elsőként foglalhatta el az intézmény rektori székét. Stoczek nem kutató tudósként, hanem oktatási reformerként, a hazai műszaki felsőoktatás egyik doyenjeként érdemelte ki a neve alá vésett szavakat: „A Műegyetem büszkesége". Az 1891-ben felavatott síremléket a szintén műegyetemi professzor Czigler Győző tervezte, Stoczek portréját Szécsi Antal készítette.

A közelben nyugszik a műegyetemi rektor tisztét harmadikként betöltő kémikus és botanikus, Nendtvich Károly, valamint a telefonhírmondó és a telefonközpont feltalálója, Puskás Tivadar. Ide kerültek két nagy geológus, Hofmann Károly és Hantken Miksa hamvai, neves XIX. századi orvosaink közül pedig Arányi Lajos, a patológia, illetve Antal Géza, az urológia hazai megalapítójának nevét fedezhetjük fel egy-egy sírkövön. Egykor ide temették át legnagyobb orvosunkat, Semmelweis Ignácot is – ez volt a negyedik sírhelye –, ám ő 1965 óta Budán, a szülőházában kialakított Orvostörténeti Múzeum udvarán nyugszik. 1894-ben felavatott szarkofágja, Schickedanz Albert és Herczog Fülöp műve ma is itt látható.

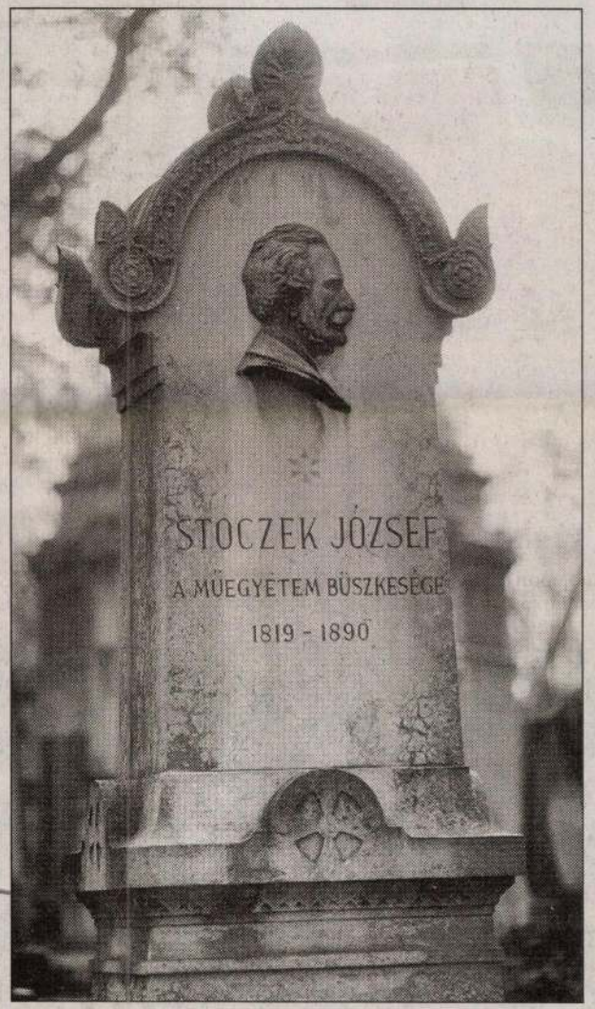

FOTÓ: KOVÁTS ZSOLT

Nagy bölcseszeink közül Henszlmann Imre, a művészettörténet-írás, Greguss Ágost, az esztétika, Ábel Jenő, a klasszika-filológia, valamint Mátray Gábor, a zenetörténet-írás egyik hazai megalapozója nyugszik itt, továbbá Pauler Tivadar, a kiváló jogtudós, akinek temetésén egykor Ferenc József király is megjelent. A Németvölgyi temető felszámolása után kapott sírhelyet a díszparcellában Budenz József nyelvész. A fővárosi közélet jeleseinek sorából a kisdedóvás ügyét felkaroló P. Szathmáry Károly és Ney Ferenc, a hazai tornászat egyik megalapítójaként érdemeket szerző Bokelberg Ernő, vagy az egyik legnagyobb budapesti mecénás, Rökk Szilárd sírköve került ide.

Szintén a díszparcellában áll a XIX. századi protestáns teológia három kimagasló alakjának sírja: a nyelvészként is jeleskedő Ballagi Móré, a fővárosi Református Teológiai Akadémiát megszervező Török Pálé, valamint a pesti evangélikus egyházközséget életre hívó és négy évtizeden át vezető Székács József püspöké.

Tóth Vilmos

GOLYÓ-FOGÓ

Strike Bowling Club

A fent nevezett bowlingklubot magába foglaló Gold Crown szabadidőközpont egykor ipari épület lehetett a lassanként jobb sorsra derülő Budafoki úton. Munkások helyett azonban ma már a helyi polgárok izzadnak a termekben: a fitneszt ől a bowlingig, a dartstól a biliárdig mindenféle városi hobbisport űzhető itt.

A három éve kialakított és tavaly nyáron felújított nyolcpályás bowlingterem egy nagy pincehelyiségben található. A klub valóban klubszerű: első felében a bár, néhány asztallal és székekkel, valamint a pályákhoz tartozó, félkör alakú üléssorral, hátsó részében pedig a pályákkal. A vendéglátóegységben az élénk színek dominálnak, mégsem rikító a dizájn. A dobósáv jobb szélén kivetítőn követhetők az élvonalbeli európai futballcsapatok meccsei, ám a néma közvetítést nemigen nézi senki. A termet betöltő diszkózene hangereje még éppen nem lépi át azt a határt, amelynél háttérzenéből már a játékot és kommunikációt akadályozó tényezővé válna.

A pályákhoz egyenként három és fél ülés tartozik, ami úgy jön ki, hogy a két pálya közé elhelyezett számolóautomata elé egyet, két oldalára pedig hármathármat telepítettek. Igaz, egy pályán leginkább két vagy négy dobónak ideális játszania, de gyakran előfordul, hogy egy nagyobb, hat-, sőt nyolcfős csapat tagjai várakoznak a gurításra. Ez utóbbi esetben pedig az érintett útszakaszon jelentős torlódások alakulhatnak ki, ahogy a Fővinform munkatársa mondaná.

A bár melletti adminisztrációs pultnál kiváltjuk a cipőket, amelyek minősége nem rossz, de már nem is nevezhető kiválónak. Bérletünk egyébként egy alkalomra fejenként 120 forintba kerül. A pálya parkettamintás műanyag borítású, szemben a bábukon a narancssárga csíkok rosszat sejtetnek. Mármint azt, hogy a világítás hamarosan átvált UV-fényre.

Az ultraibolya fényeket, úgy tűnik, manapság este már nem lehet elkerülni a budapesti bowlingklubok többségében, ez van, ezt kell szeretni. Van, ahol a pálya ilyenkor Las Vegas-i éjszakai sugárúttá változik, annyi a villódzó, ide-oda futó fénypászma, máshol megoldják visszafogottabban ezt a hangulati elemet.

Szerencsére itt, a Budafoki úton az utóbbi változat érvényesül: este tíz órakor felharsan a hangfalakból a Star Wars főcímzenéje, kihunynak a fények, és bekapcsolják az UV-világítást. A dobókkal szemközti falon az ultraviola fény hatására megelevenedik a graffiti, amelyen űrbéli tekebábuk kóválygonak a foszforeszkáló csillagok között. A végére egészen meg lehetett szokni.

A pályán a legelterjedtebb, söprős rendszerű szerkezet állította-takarította a bábukat. A mechanizmusra nem volt panasz, egyszer ragadt be a gépezet, de még mielőtt szólhattunk volna, a bowlingmester egy gombnyomással elhárította a problémát. A számolóautomata ismert rendszerű, bár aki nem jártas még a használatában vagy nem beszéli legalább alapfokon az angol nyelvet, az eljátszogathat vele egy darabig, amíg beállítja. A dobók eredményei a pályák fölötti tévékészüléken is megjelennek, sőt a gép a dobás sebességét is kiírja (mérföld/órában). A golyók elég használtak, az ujjaknak szolgáló lyukak szélén némelyikükről lepattogzottak kisebb darabok. Nem ártana egy törlőkendő sem, mert a pályát síkossá tevő olajtól a golyók néha kicsúsznak a dobó kezéből.

A pályahasználati díj megállapítása egyedülálló módszerrel történik: dobásonként (ami két gurítást foglal magában) kell fizetni 55 forintot. A végösszeg így óránkénti 3000 forintos pályabérleti díjnak megfelelő summára jön ki, ami közepes árkategóriába sorolja a helyet. Az italok ára is elfogadható szinten mozog. Kellemes meglepetés a kinyomtatott számla, amelyen a rendszernek köszönhetően nemcsak a fizetendő összeg szerepel, hanem az összes játék pontszáma, körönkénti és játékosonkénti bontásban.

Tenczer Gábor

Népszab. 2002 febr. 11

6990.-

Csak ma!

HELKAMA M 8017 P MIKROHULLÁMÚ SÜTŐ
űrtartalom: 17 L, 30 perces időbeállítási lehetőség, kiolvasztó funkció, új design

Ha a fenti termékünkért még ennyit se akar fizetni, hallgassa a Juventus Rádió műsorát, és nyerje meg!

Europark Kispest, 1191 Budapest, Üllői út 201-231. Tel.: 347 - 1650
Westend City Center, 1062 Budapest, Váci út 1-3. Tel.: 238 - 7555
Media Markt Budaörs, 2040 Budaörs, Petőfi utca 64. Tel.: (23) 445 - 600
Megközelíthető a 72-es busszal a Kosztolányi térről

Áraink az áfát tartalmazzák.

Nyitva tartás:

Hétfő-szombat:
Budaörs: 9.00 - 21.00
Westend City: 10.00 - 21.00
Europark: 9.00 - 20.00

Vasárnap:
Budaörs: 10.00 - 18.00
Westend City: 10.00 - 19.00
Europark: 9.00 - 18.00

Csak háztartásban használatos mennyiségeket szolgálunk ki. Áraink csak a mai napon, a készlet erejéig érvényesek. Nyomtatási hibáért felelősséget nem vállalunk. Egyes termékeinket szimbolikus fotóval ábrázoltuk.

MediaMarkt

Mi más.

Fogadó, kaszinó, pártszékház

Az Arany Sast hirdette egykor a kovácsoltvas cégér

A Magyarok Házának ma otthont adó Semmelweis utca 1–3. szám alatti sarokház 1894–95-ben épült Czigler Győző tervei alapján. Akkor az Országos Kaszinó – kezdeményezői Wekerle Sándor, Reviczky Ambrus és Perczel Gyula – kapott itt helyet, amellyel létesítői az arisztokrácia Nemzeti Kaszinójával szemben a dzsentrik, a közhivatalnokok és a polgárok kaszinóját akarták megteremteni.

BRÉM-NAGY FERENC

Előtte ezen a helyen állt a híres Arany Sas Fogadó. Színvonalát meghatározta, hogy aki ide készült, annak át kellett haladnia a Hatvani kapun és vámon, amit csak a tehetősebbek engedhettek meg maguknak. A szegényebb utazók, vásárosok inkább a vámon kívüli beszálló-fogadókban telepedtek le.

Az Arany Sast 1780-ban alapította *Heimer Sebestyén* fogadós. Az épület egy része 1790-ben leégett. Az újjáépült fogadó egyemeletes sárga épület volt, széles, kocsibehajtásra alkalmas kapuval, amely felett díszes kovácsoltvas cégér függött, levélkoszorútól övezett, aranyozott sasfigurával. A fogadó népszerűségét a vidékről Pestre látogató nemesurak alapozták meg, akik lovaiknak, batárjaiknak kényelmes szállást találtak itt. Egy *Áldássy Ignác* nevű földbirtokos volt a fogadó leghíresebb lakója. Még a nagy árvíz évében költözött az egyik udvari lakosztályba, s többé ki sem jött belőle, koporsóban vitték ki onnan 93 éves korában. Persze őelőtte is voltak híres lakói az Arany Sasnak. 1833-ban, amikor édesanyja és a szabadszállási főbíróné ekhós szekérrel hozták fel a gyermek *Petőfit* a Deák téri evangélikus gimnáziumba beíratni, e fogadóban szálltak meg. 1847–49 között Petőfiék innen vitették ebédjüket Dohány utcai lakásukra.

Itt bérelt lakosztályt, Pesten időzvén, *Szemere Miklós*, a kártya fejedelme, a földszinti ivóban pedig *Nyáry Pál* is mulatott. Itt lakott az idős *Jókainé*, amikor fiát meglátogatta, ahogyan *Vörösmarty Mihály* is, mielőtt utolsó, Váci utcai lakásába költözött.

A szabadságharcot követő években a fogadó élete mit sem változott. Létrejött a híres „Sas Kör", melynek tagjai – *Királyi Pál, Kaas Ivor, Ráth Károly, Gerlóczy Károly* – később jelentős szerepet játszottak a város politikai életében. Más asztaltársaságok is alakultak színészek, írók soraiból verbuválódva. Mindennapos vendég volt többek *Lendvai Márton, Vas Gereben, Sárosi Gyula*, valamint a kor közismert humoristája, *Bernáth Gazsi*.

A fogadót 1893-ban bontották le.

A felépült kaszinó földszintjén tágas étterem volt, az első emeleten írószoba, könyvtár és néhány olvasóterem, a második emeleten kártyaszaszobák kaptak helyet. A mahagónifalakkal borított könyvtárban már kezdetben több mint 4000 kötet állt az olvasók rendelkezésére.

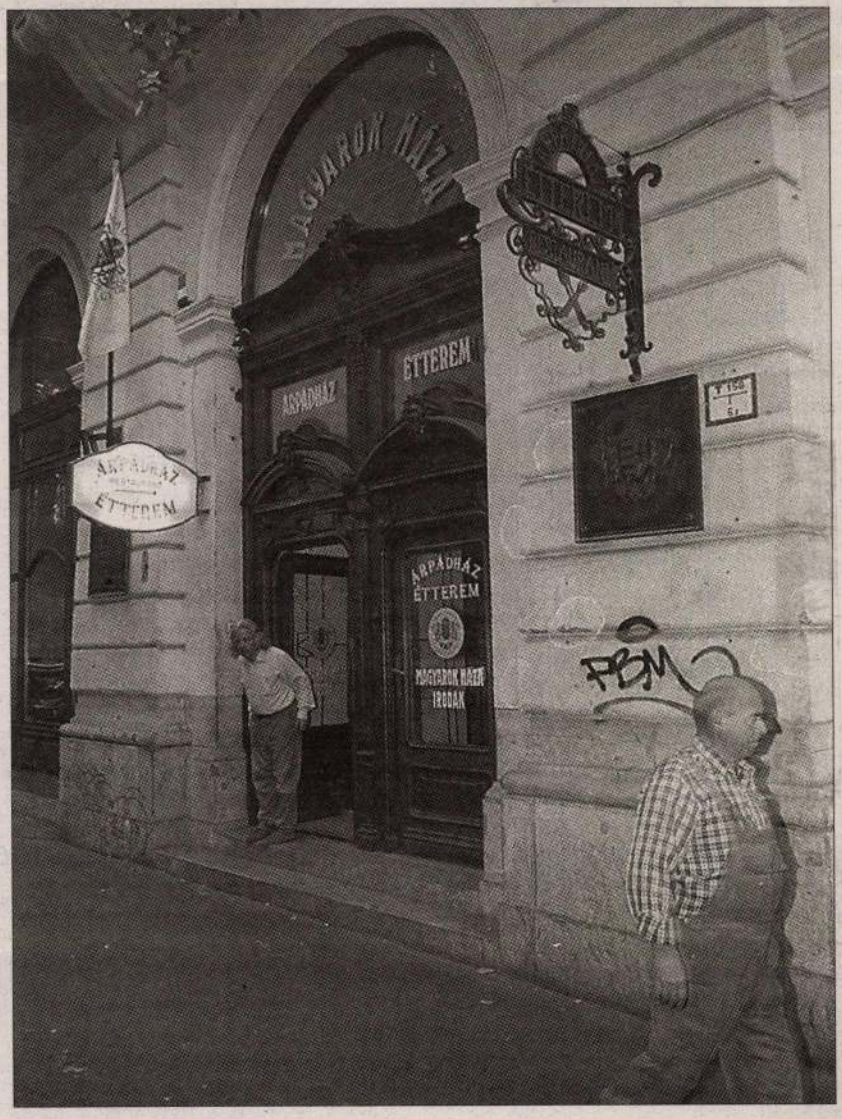

1945-től betiltásáig itt működött az FKGP országos központja FOTÓ: PÖRNECZI BÁLINT

1919-ben a második emeletet lefoglalták, és diákotthont alakítottak ki benne, a tanácsköztársaság kikiáltása után az egész épületbe a IV. kerületi pártszervezet költözött. A kerületi direktórium az olvasóteremben tartotta gyűléseit, *Wekerle* szobájába a szervezet titkársága költözött.

1945-ben került az épületbe a Független Kisgazda-, Földmunkás- és Polgári Párt országos központja. Ennek emlékét tábla őrzi az épület falán.

A Kisgazdapárt megszűnése után a Szovjet–Magyar Baráti Társaság vette birtokba az épületet, itt működött a Szovjet Tudomány és Kultúra Háza is.

FORRÁS: ADATOK A BELVÁROS TÖRTÉNETÉHEZ

15-ig). A hetvenöt éves Pénzjegynyomda Grafikai Műhelyének kiállítása (okt. 15-ig).

Budapesti Történeti Múzeum – Vármúzeum: Symphonia Hungarorum: Magyarország zenekultúrájának ezer éve (okt. 29-ig).

Kortárs Művészeti Múzeum – Ludwig Múzeum Budapest: Szikora Tamás objektjei (okt. 28-ig).

Magyar Nemzeti Múzeum: A szépség dicsérete – A XVI–XVII. századi főúri öltözködés és kultúra (okt. 28-ig). Alkotó géniuszaink szellemi panteonja (nov. 11-ig).

Mezőgazdasági Múzeum: A magyar mezőgazdaság ezer éve – millenniumi kiállítás (okt. 28-ig).

Néprajzi Múzeum: Időképek – millenniumi kiállítás (dec. 31-ig). Népies enteriőr a századfordulóról (dec. 2-ig).

Óbudai Múzeum: Elfelejtett középkori város Óbuda – királyok, királynék otthona című kamarakiállítás.

KIÁLLÍTÓTERMEK

Budapest Kiállítóterem: Kashi/Átkelőhely – Swierkiwwicz Róbert képzőművész kiállítása (nov. 11-ig).

Dorottya Galéria: Martier Cherrier fotó- és videoművei (okt. 31-ig).

Duna Galéria: Takáts Márton grafikái (okt. 28-ig).

Ernst Múzeum: Berki Viola emlékkiállítása (nov. 11-ig). Oláh Gusztáv, az Operaház díszlet- és jelmeztervezőjének emlékkiállítása (nov. 11-ig).

Ferenczy Galéria: Fenyvesi Márta festményei, Sztrákos László szobrai (okt. 15-ig).

Fény Galéria: Nyitott kapuk – klasszikus avantgárd és kortárs konstruktív geometrikus festmények (okt. 22-ig).

Fővárosi Művelődési Ház: Fény és árnyék – Kenéz Ágnes Olívia kiállítása (okt. 17-ig).

Francia Intézet: Frankl Aliona fotói (okt. 15-ig). Ámos Imre festményei (okt. 31-ig).

Home Galéria: Éljünk a mi időnkben – kortárs kiállítás.

Karinthy Szalon: Sulyok Gabriella grafikái, Bényi Eszter textiljei (nov. 8-ig).

Károlyi-palota Kulturális Központ: Salvator Quasimodo olasz költő, műfordító, esztéta kiállítása (nov. 2-ig).

Magyar Fotográfusok Háza: Magánbeszéd – Kemenesi Zsuzsanna kiállítása (okt. 15-ig).

beruházás költségeit az Ereco Rt. állta, a telepet a Ker-Hu Kft. üzemelteti majd. A lerakót Csömör külterületén, az egykori kavicsbányák helyén alakították ki. A területet eddig illegális szemétlerakóként használták. A földmunkák megkezdése előtt 15 ezer köbméternyi hulladékot találtak a területen, ezt ideiglenesen máshová szállították.

– A most kialakított 28 ezer négyzetméter csak a negyede a majdani területnek – tudtuk meg *Elekes Imrétől*, a kivitelezésért felelős vezetőtől. Elmondta: a lerakó összesen 100 ezer négyzetméteres lesz majd. Az építkezés következő ütemét várhatóan két év múlva kezdik el. Az elkészült létesítmény 8-10 évre biztosítja a környező települések hulladékának tárolását. A teljes terület kialakítása egymilliárd forintba kerül.

A telepre érkező rakományt több lépcsőben is ellenőrzik, a hulladékot pedig minden nap földdel takarják, hogy megakadályozzák a szélkihordást. Ezt egyébként mobil hulladékháló is akadályozza. A telepről távozó szállítókocsi abroncsait fertőtlenítőszerrel mossák le, hogy ne szennyezze a környezetet.

A csömöri lerakó szigetelési rendszere minden követelménynek megfelel. Mivel szerves anyag lerakásánál biogáz keletkezik, gondoskodni kellett gázkutak létesítéséről is, amelyek a gázt leszívják. Ezt a gázt akár fűtésre is használni lehet.

A talajvíz minőségét negyedévente ellenőrzik figyelőkutak segítségével. Moni-

Pest megye háztartási hulladékait fogadja m

Felelős építészek Pa

A lakóparkok építtetői jelentős károkat okozhatn

GAZSÓ RITA

Felelősség a jövőért címen hatodik alkalommal rendezte meg építésztalálkozóját a Pasaréti Polgárok Köre. A II. kerületi Kájoni János Ferences Házban tartott tanácskozáson részt vevő szakemberek felhívták a figyelmet: a lakóparkok növekvő számú építtetői gyakran jelentős károkat okoznak a város még meglévő természetes környezetében. Az építészek az idén elsősorban arra keresték a választ, hogy mekkora felelősség terheli a városépítőket abban, hogy a beépítések fokozatosan pusztítják a természet értékeit.

Többen kiemelten foglalkoztak Buda védett és védelemre szoruló, patináját még pusztuló állapotában is őrző kolostoraival, villáival, az ősparkok és a feltárásra váró romok bemutatásával. Néhányukra már csak utca- és területnevek emlékeztetnek, mint a mai Páfrány utcában működő egykori Lipót Vendéglőről elnevezett Lipótmező, vagy a Lövőházról elkeresztelt utca.

Az ódon épületekben sokan mindössze egy ledózerolandó romhalmazt, az évszázados fákban pedig felaprítandó tűzifát látnak. Az építésztalálkozón bemutatott szomorú képek arról tanúskodnak, hogy a lakópark-építési lázban égő beruházók hatalmas károkat tudnak okozni a fővárosban és annak környékén.

Az elmúlt évtized beépítéseinek kevés pozitív példája közül az építészek megemlítették a Pasaréti tér Bauhaus stílusú buszvégállomásának nemrég befejezett felújítását. Hasonlóan sikeres munkáról számolt be a volt Ganz Park helyén elkészült létesítmény terveit elkészítő fiatal építészcsapat is.

Rátai Lászlóné, a Pasaréti Polgárok Körének titkára lapunknak elmondta: az elmúlt öt év alatt mintegy ezer ember fordult meg rendezvényeiken, szakemberek és lelkes lokálpatrióták egyaránt. Az építésztalálkozó célja, hogy megpróbáljanak valamilyen formában hatni a városalakítókra, az építészekre és a döntéshozókra egyaránt.

Gentry Kaszinóból Magyarok Háza

Az Országos Kaszinót 1883. január 28-án 352 tagú közgyűlés alapította meg a Türr István utca 1. szám alatt álló Hungária Szállóban. A legnagyobb vita a kaszinó elnevezése körül alakult ki. Az alapítók egyetértettek abban, hogy a kaszinó a középosztálybeliek igényeit elégítse ki, "a magyar társadalom művelt osztályainak kívánnak érintkezési központot nyújtani." Lelkes hívei voltak a következő elnevezéseknek: Gentry Klub, Budapesti Klub, Uri Klub, Uri Kör, Magyar Társaskör, de végül az Országos Kaszinó elnevezés mellett döntöttek. Ez volt a legnagyobb szabású klubalapítás a nyolcvanas évek Budapestjén.

A kaszinó hat évig működött a Hungária Szállóban, 1889-től a Nemzeti Színház bérpalotájában, az első emeleten. Mivel idővel ez a klubhelyiség is szűknek bizonyult, a vezetőség egy nagy kaszinó épület építésére szánta el magát.

A Kossuth Lajos utca rendezésekor megvásárolták az egykori Arany Sas fogadó sárga épületét és a vele szomszédos Wimmer-házat a Semmelweis és Kossuth Lajos utca sarkán. Az új palota Czigler Győző építész tervei szerint 1893-1895 között épült fel. A kaszinó művészi berendezésének mestere Atzél Béla volt. Az Országos Kaszinó 1896. január elsején nyílt meg. Az épület földszintjén tágas étterem fogadta a vendégeket. Az első emeleten helyezték el az írószobát, a könyvtárt és az olvasótermeket. A második emeleten voltak a kártyaszobák és a vívóterem.

Wekerle Sándor 1883-tól 1921-ig, haláláig vezette a kaszinót. A csupasz arcú Wekerlét a tagok „püspök"-nek nevezték, biztos támasza volt a régi nemességnek. Hiába hívták a középosztály és a mágnások találkozóhelyét Országos Kaszinónak, állandóan Gentry Kaszinóként emlegették. A palota földszinti zöld termében 1898-ban alapították meg az első női kaszinót. Évente megrendezték a sárga teremben az „Urak bálját", neveze-tes társadalmi eseménynek számított.

A kerület pártszervezete költözött 1919-ben az épületbe, az olvasóteremben ülésezett a direktórium, a második emeletet diákotthonnak rendezték be. Decemberben a kaszinó rendkívüli ülésén Wekerle Sándor elnökletével kizárták gróf Károlyi Mihályt a tagok sorából. Az épületben 1945-től a Független Kisgazda Földmunkás és Polgári Párt országos központja működött. A párt megszűnése utána a Magyar Szovjet Baráti Társaság székhelye lett 1950-1956 között. 1957-től az Állami Hangverseny és Műsorigazgatóság, majd több zenei intézmény kapott itt helyet. 1973-tól a Szovjet Kultúra és Tudomány Házaként működött. Napjainkban a Magyarok Háza. A Magyarok Világszövetsége az épület termeiben kultúrprogramokat és kiállításokat rendez. A Semmelweis utca 1-3. szám alatti bejárathoz közel, a falon helyezték el Kovács Béla kisgazdapárti politikus emléktábláját 1992-ben. A felirata: „E házban a Független Kisgazdapárt központi székházában dolgozott főtitkárként 1947. február 25-ig a szovjet fegyveresek által összeesküvés címén történt letartóztatásáig Kovács Béla (Patacs 1908 - Pécs 1959), aki hosszú éveket töltött szovjetunióbeli rabtáborban. Az FKGP elnöksége és polgári tagozata a Magyar Parasztszövetség elnöksége 1992. február 22."

Pilinyi Péter

Merengő tekintetű költő szobra a rakparton

Poéta a Duna-parton

A Fővárosi Közmunkák Tanácsa a Tisza István utcát 1946-ban József Attila utcára keresztelte át. A polgármesteri hivatal 1946-ban Csillag István (1881-1968) szobrászművészt bízta meg, hogy készítse el József Attila költő emléktábláját. 1947 augusztusában kivették a raktárból a lebontott Andrássy-emlékmű carrarai márványtalapzatának egy darabját, hogy ebből faragja ki a művész a költő portréját.

Ki is faragta József Attila szembenéző arcmását, de szakmailag elutasították, azzal az ítélettel, hogy „dzsentroid jellegű", nem kerülhet közterületre. Sok huza-vona után csak 1951-ben helyezték el az emléktáblát a volt Pesti Magyar Kereskedelmi Bank (Belügyminisztérium) épületének falán, az eltávolított gróf Tisza István emléktábla helyére. József Attila márvány domborműve napjainkban is ott látható.

József Attila Duna-parti szoborkompozícióját Marton László szobrászművész 1980-ban mintázta meg. A rakparti lépcsőn kigombolt ingben ülő költő bronz alakja bal kezében lógatja széles karimájú kalapját, merőn nézi a Duna hullámait. A modern felfogásban mintázott szobor nem aratott osztatlan sikert, számos vitát váltott ki,

P. P.

Belvárosi töredék

Az évtizedek óta a Belvárosban élők biztosan emlékeznek még a régi utcanevekre. Szerkesztőségünk archívumában talált fekete-fehér fotóról a fiatalabb generáció számára is kiderül, hogy a Sas utcát egykor Guszev utcának hívták

Polgári jótékonyság

Adomány a dévai árváknak

Többzsáknyi játék, kerékpár gyűjt össze a belvárosi adakozók jóvoltából az V. kerületi Fidesz Cukor utcai helyiségében. Az adományokat ünnepélyes keretek között adta át a gyerekek nevében Pásztor Viktória Böjte Csaba lelkésznek, a dévai gyermekotthon vezetőjének április 12-én, a Polgári Szalonban.

Közel százezer gyermek él árvaként Romániában, közülük 7-8 ezer magyar származású. A rendkívül nehéz anyagi körülmények közül a dévai otthonba került gyermekeken segít több mint tíz éve *Böjte Csaba atya,* az árvaház vezetője. Mint azt a Belvárosi Polgári Szalonban elmondta, Isten ajándéka a gyermek, aki be van csomagolva, s a felnőtt dolga, hogy segítsen kibújni ebből a csomagból. Néhány nehézsorsú árva történetét is megosztotta a Cukor utcában megjelentekkel. Beszélt egy fiúról, aki valamikor régen bekopogtatott a gyermekotthon ajtaján, és azt mondta, szeretne beiratkozni az árvaházba. Kiderült, hogy apja meghalt, az anyja már nem tudja fizetni a tanulását. Így maradt végül Déván a fiú, aki azóta tanítóként, Böjte Csaba munkatársaként dolgozik. A nehéz anyagi körülmények között élő gyermekek megsegítésére összegyűjtött játékok mellett a Galamb utcában lakó *Kovács Zoltán* felajánlást tett: tíz éven át, tíz gyermeket és négy felnőttet fogad a dévai árvaházból Gyenesdiáson. Volt, aki egy árvaházi gyermek taníttatását vállalta, más egymillió forintot ajánlott fel a gyermekotthon javára.

Centrál találkozások

Különleges szellemi találkozóhellyé nőtte ki magát a *Károlyi Mihály utca 9. szám* alatt található, felújítások után 2000-ben megnyitott Centrál Kávéház. Április 24-én, 19 órakor Kapucíner: Lévai Júlia beszélget Pünkösti Árpád író, újságíróval „A Magyarország felfedezése" című sorozatról. * Április 28-án, 19 órakor Randevú: Sándor Erzsi társulati ülései. * Április 29-én, 20 órakor Irodalmi CENTRIfuga: Bódis Kriszta, Gordon Agáta és Lángh Júlia nyílt szerkesztőségi órái. Telefon: 266-2110, www.centralkavehaz.hu

Barangolás Kárpátalján

Öt napos kirándulást szervez *június 25. és 29.* között Kárpátaljára a Nyugdíjasok Belvárosi Egyesülete. Utazás légkondicionált, panorámás autóbusszal. *Tervezett programok:* Munkács, Ungvár, Vereckei-hágó, Beregszász, Európa közepe - Rahó (a Fehér- és a Fekete-Tisza összefolyása), Huszt és a Tatár-hágó megtekintése. Utazási költség: a nyugdíjas tagoknak személyenként 32 ezer forint, nem egyesületi tagoknak 33 ezer 500 forint. Szállás családoknál, félpanzióval (reggeli, vacsora). Az utazási költséget, de minimum 20 ezer forint előleget *április 22-én és 29-én, 11-12 óra között, vagy az április 27-i klubnapon, 15-től 18 óráig* lehet befizetni a Károly körút 12. I. emeleti helyiségben (kapucsengő: N.K.Ö). A fennmaradó útiköltséget május 20-án, 11-13 óra között lehet ugyanitt befizetni. Jelentkezni lehet *Bartáné Szalóczy Évánál* április 22-én és 29-én, 11-12 között, vagy a *3375-359-es,* illetve a *06-20-3238-897-es* telefonszámokon.

Cselovszki a Polgári Szalonban

„Budapest több mint város" címmel előadást tart április 26-án, 18 órakor Cselovszki Zoltán, az új Budapest központ vezetője a Belvárosi Polgári Szalonban. * „A Fidesz és a keresztény-demokrácia kapcsolata" címmel előadást tart Rubovszky György országgyűlési képviselő május 3-án, 18 órakor. Az előadások állandó helyszíne: a Fidesz V. kerületi irodája (Cukor utca 5.), telefon: 267-6343

Ingyenes jogi tanácsadás

Minden hétfőn, 10-től 12 óráig ingyenes jogi tanácsadást tartanak a Fidesz V. kerületi irodájában (Cukor utca 5.). További információ kérhető a 267-6343-es telefonszámon.

Babamasszázs tanfolyam

Babamasszázs tanfolyam indul a Belvárosi Polgári Szalon Cukor utca 5. szám alatti helyiségében. Kötetlen témájú, a kisbabákkal kapcsolatos beszélgetések hétfőnként, 17-től 19 óráig. Jelentkezés a 06-20-3210-820-as telefonszámon.

Kiállítások

„A többi néma csend - az örmény Genocídium 90. évfordulója" címmel kiállítás látható május 7-ig az Aranytíz Művelődési Központban. * Michele Einert (USA) festőművész Wanderlust című tárlata tekinthető meg április 28-ig az Aranytízben (képünkön).

Aranytíz Teátrum

Pozsgai Zsolt: Szerelem, bolondulásig című darabja látható április 23-án és 29-én, 19 órától az Aranytíz Teátrumban (Arany János utca 10.). A jegyek 1500 forintért vásárolhatók meg a helyszínen. Telefon: 354-3400, 354-3408

Aranytíz programok

Április 23-án, 10-től 18 óráig csikung tanfolyam. 9 óra 20-tól 14 óra 30-ig musical stúdió, 10 óra 13-ig Kincskereső Klub. 17-től 02 óráig Kalamajka táncház (aprók tánca, történeti játszóház, tánctanítás, népdalok tanítása, össznépi vigadalom). 21-től 03 óráig salsa este, ingyenes tánctanítással. * Április 24-én, 10-től 18 óráig csikung tanfolyam. 17 órától a Koncertmuzsika Zenekar hangversenye. * Április 25-én, 18-tól 21 óráig grafológiai szabadegyetem. * Április 26-án, 18-tól 20 óráig ásványgyűjtők klubja. * Április 27-én, 15 órától örökifjak klubnap. 18 órától Budapesti Székelykör: Donkóné Simon Judit előadóművész estje. * Április 28-án, 15 órakor a Belvárosi Természetbarát Szövetség, 17-től 19 óráig a Belvárosi Helytörténeti Klub összejövetele. * Április 29-én, 15 órától A10 Természetbarát Klub. 18 órától König Frigyes képzőművész kiállításának megnyitója. * Április 30-án „Menő-Manó" Klub kirándulás a főti tanösvényhez. 9 óra 20-tól musical stúdió, 17-től 02 óráig Kalamajka táncház. 21-től 03 óráig salsa est. A rendezvények állandó helyszíne: Arany János utca 10., www.aranytiz.hu

Szabástanfolyam

Lutterloh szabástanfolyamot tartanak április 28-29-én 10, 14 óra 30 és 16 óra 30-kor az Aranytíz Művelődési Központban (Arany János utca 10.). A villámtanfolyamokon mindenki könnyedén elsajátíthatja az egyszerű szabászati módszert.

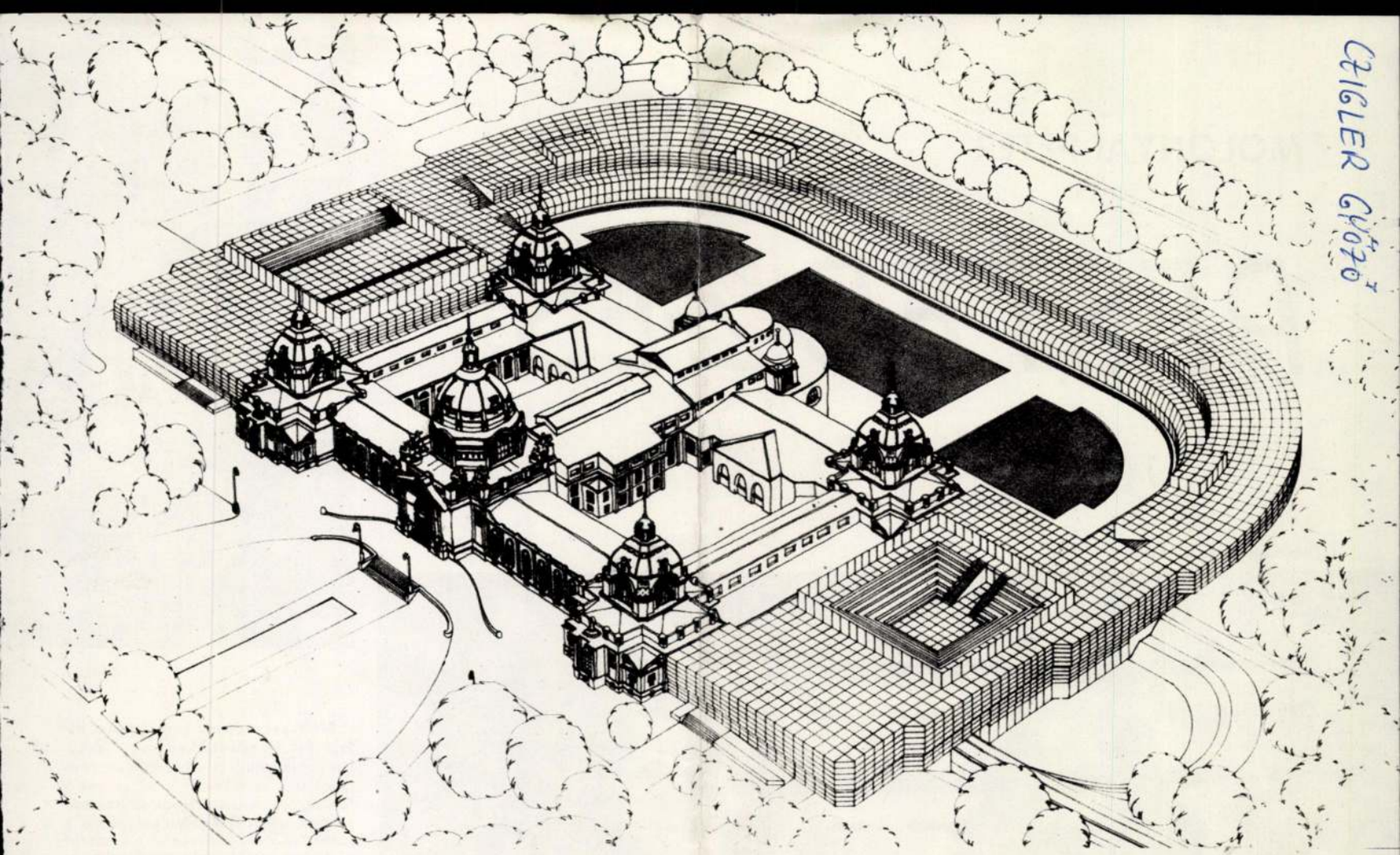

A díjazott pályamunka távlati képe

FÓRUM

Kegyelmet a Széchenyinek!

A múlt év decemberében jelent meg a hír az újságokban arról, hogy hamarosan elkezdik a Széchenyi fürdő helyreállítását. A Magyar Nemzet december 29. száma közölte annak a díjazott pályamunkának a távlati képét, amely a további tervezés alapjául szolgál. A terv szerint az 1913-ban épült, *Czigler Győző, Dvorzsák Ede* és *id. Francsek Imre* által tervezett gyógyfürdő megmaradna, míg az 1930-ban épült, *ifj. Francsek Imre* tervezte gyógyfürdőt és strandépületet, a medencékkel együtt, lebontanák. Ez utóbbi létesítmény építészeti értéke vitatható, de annyit mindenesetre megállapíthatunk, hogy a közönség kedveli és megszokta a fürdőt. Épülete kifejezi a kor ízlését, amelyben tervezték. Mindenekelőtt a legfontosabb az, hogy van. S ez nem kevés, ha arra gondolunk, hogy a Gellért hullámfürdő átépítése körülbelül egy évtizede tart, és befejezésének időpontja még mindig bizonytalan. Jogosan feltételezzük, hogy ez a nagyobb arányú építkezés talán az ezredforduló táján zárulna le teljesen, csak akkor, a kisebb és nagyobb javítások elvégzése, a felvonulási épületek elbontása, a parkterületek rendezése után vonulnának el az építők.

Húsz év pedig nagy idő. Ha valaki hatvanéves korában hagyta el a lezárt strandot, az nyolcvanéves korában térhetne oda vissza.

Mondhatják sokan, hogy a húsz év túlzás. Mondani lehet, de a valóság ezt a feltételezést igazolja. Nem tudunk ugyanis fürdőt építeni. A közelmúltban Pápán jártam. Az ottaniak nevetve mutatták legújabb „műemléküket", az uszodaépületet. Hatalmas tetőszerkezetét nem fejezték be, s „jótékony" gaz nőtte be az alacsonyabb épületrészeket. Majdnem bizonyos, hogy a pápaiak soha nem úsznak benne.

Egerben is épült uszoda. Azt most még lehet használni. De ez a város sincs „fürdőügy" nélkül. A Magyar Hírlap június 20. száma számol be az 1617-ben üzembe helyezett török fürdő korszerűsítéséről és avatásáról. A helyzet az, hogy egyelőre víz helyett vizsgálat folyik benne.

Szegedi legendák szerint tornacsarnokuk eredetileg uszodának épült, de mielőtt a víz nagyobb bajokat okozhatott volna, áttértek benne a „víztelen" műfajra.

A sérült és részben lebontott Rácz fürdő közelében sem épül a tervezett gyógyfürdő és szálloda. Ez a sportolókat és a strandolókat nem érinti ugyan, de a környék betegeit, öregeit annál inkább.

Milyen érvek szólnak a Széchenyi strandfürdő átépítése mellett, és milyenek ellene? Mellette szólna, ha megnyílna az ötezer személyt befogadó Paskál fürdő az Egressy út—Vezér út—Rákos-patak által határolt területen. S az ellenérv: az új fürdő elhelyezése és tervezett befogadóképessége miatt azonban csak a XIV. és XVI. kerületi lakókat tudná megfelelően ellátni, ezért semmi esetre sem pótolhatná a pesti oldalon levő, belterületi strandot. Az átépítést szükségessé teheti az, hogy a fürdő szűkös, állandó benne a zsúfoltság. Gyógyvíz viszont bőven van ezen a területen. A probléma megoldható lenne, ha a Városliget mögött, a Hungária körút, a vasútvonal, a Kacsóh Pongrác úti felüljáró és az Erzsébet királyné útja által határolt területen strandot és fürdőt építenének. Új létesítmény költségei amúgy is lényegesen kisebbek, mint egy bontásé és átépítésé.

Borsos Károly

MOLONYAI PÉTER

PESTEDZÉS

Almási László felvételei

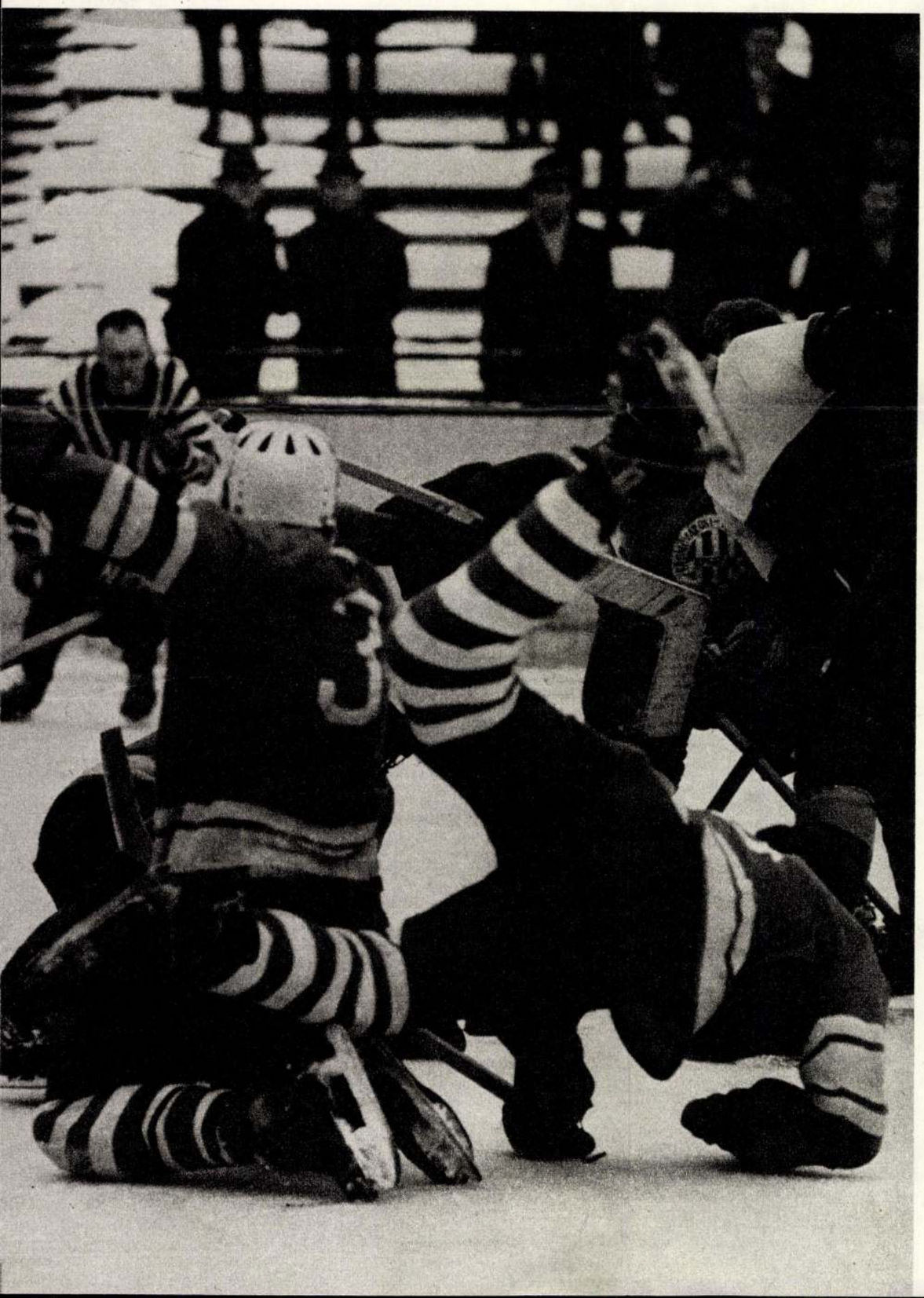

Nem szeretem a tömegsport kifejezést. Hangulata kampányt, hirtelen nekibuzdulással és lassú ellanyhulással járó cselekvéssort sejtet. Ha a férfiak, nők, kicsik, nagyok sportolásáról esik szó, szívesebben használom a *szabadidő-sport* elnevezést. Érzésem szerint ez inkább utal a lényegre, hogy a ráérő időnkben lefutott kilométerekről, leúszott hosszakról megtett kerékpártúrákról van szó.

Mert sportolni saját elhatározásunkból felnőtt fejjel kezdünk. Hallgatjuk a rádiót, nézzük a televíziót, megakad a szemünk a napilapok unalomig ismételgetett felhívásán: *sportolj!* Aztán vagy nekilátunk, vagy sem. Többnyire *nem a hangzatos felszólítások* ösztönöznek a sportolásra. Azok csak arra jók, hogy (mint mindenfajta reklám, hirdetés) tudjunk róla: *hasznos dolog a mozgás*. A kezdethez, esetleg az újrakezdéshez más kell: lehetőség és követésre méltó példa.

Elmondok egyet. Kollégám naponta sportol: fut, tornázik, futballozik. Néhány napra vidékre utazott, vele tartott lapunk egy másik munkatársa. A sportember kikötötte: minden reggel futunk! Így történt, s hazatérésük után az addig nem sportoló újságíró talált rá alkalmat, hogy hetente kétszer-háromszor uszodába menjen. Ha elmarad a napi penzum, lelkiismeret-furdalása van. Ez az érzés közömbös ugyan az egészségre, de jelez valamit.

A szabadidő-sportra esküszöm, ám kénytelen vagyok a tömegsportról szólni. Már csak azért is, mert a különféle kiadványok így nevezik, ha valaki nem versenyszerűen edzi testét. A három esztendővel ezelőtt megjelent kiadvány definíciót is ad (néha nagyon rendszeretők vagyunk). Íme: „*A tömegsporton értjük tehát az egészség megőrzése, fejlesztése, a szabad idő hasznos eltöltése, a szórakozás, a felüdülés céljából végzett testedzési, sportolási tevékenységet.*"

A meghatározásban hemzsegnek a tények: a mozgás valóban az egészséget szolgálja, hasznos és szórakoztató dolog. Így együtt azonban kissé *komolykodónak* ható részigazságok ezek. És egyébként is: vajh, ki kérdezi, ki és kitől ezt a hangzatos meghatározást.

A már említett kiadvány szerint „*a tömegsport-tevékenység folyamatos munkát végző lelkes aktivistákra épül*". A lényege ennek is igaz. Kell, hogy valaki elvállalja a szervezés teendőit. Ha va-

Gozsdu-udvar: halasztott döntés

Legközelebb két hét múlva tárgyalhat a Gozsdu-udvar sorsáról a VII. kerület képviselő-testülete. Az ingatlanegyüttes hasznosítására vonatkozó előterjesztését ugyanis a polgármester a múlt héten visszavonta, mert az egyik befektetőjelölt módosította ajánlatát. A történtekről a Napi Magyarországban az jelent meg, hogy a Gozsdu-udvar ügyében Eörsi Mátyás országgyűlési képviselő igyekszik politikai nyomást gyakorolni. A honatya helyreigazítást kért a laptól.

Mint arról beszámoltunk, a Gozsdu-udvarra kiírt újabb pályázatra két befektető – egy izraeli és egy ciprusi–magyar társaság – jelentkezett. Pályázatukat formai hiányosságok miatt nem fogadhatta el a képviselő-testület, de az ajánlattevőkkel a polgármester tovább tárgyalt. Az egyik befektető üzletközpont, a másik kulturális centrum tervét vázolta föl. A tervezett funkció mellett a vételár, illetve a befektetés konstrukciója is igen különböző. A ciprusi–magyar cég több mint hatszázmillió forintot ajánl a hét épületből és hat udvarból álló ingatlanért, míg az izraeli ZEEVI-csoport cége, a Dirot Elite csak ötszázmillió forintot fizetne a Gozsdu-udvarért, ám összesen több tízmilliárd forintot fektetne be a környéken. A nehezen összehasonlítható ajánlatokról a múlt héten tárgyaltak volna a VII. kerületi képviselők.

Az utolsó napirendi pont tárgyalása előtt elrendelt szünetben *Szabó Zoltán* polgármester – mint lapunknak elmondta – az MSZP- és az SZDSZ-frakció vezetőivel megbeszélte: visszavonja előterjesztését. Az ülés alatt ugyanis az egyik pályázótól levelet kapott, amelyben módosította ajánlatát, vagyis az előterjesztés már nem volt aktuális. A testületi ülés idején a polgármesteri hivatalban megjelent *Eörsi Mátyás* SZDSZ-es országgyűlési képviselő, akiről a *Napi Magyarország* úgy tudja, nyomást akart gyakorolni az izraeli cég érdekében, amelynek ő a jogi képviselője. Egy fideszes képviselő például a lap szerint látta is, amint a polgármester irodájában tárgyalnak Eörsiék. A szabad demokrata honatya kérdésünkre fölháborítónak minősítette a híradást, ami miatt már helyreigazítást kért a laptól. Leszögezte: a befektető és az önkormányzat vezetői valóban beszéltek egymással, ő eközben mindössze tolmácsolt. Szabó Zoltán minderre annyit mondott, hogyha a Gozsdu-udvar felújítása mögött politikai manipuláció lenne, akkor Eörsi nyilván nem jelent volna meg a testületi ülésen. Az ülések egyébként nyilvánosak, azokon egy-két kivétellel megjelennek az azokról tudósítók is – tette hozzá.

S. T.

Étteremverseny

MUNKATÁRSUNKTÓL

A Taverna Rt. éttermei számára kétévenként megrendezett gasztronómiai versenyen, a Taverna kupán idén a Mátyás pince szakácsai és felszolgálói nyerték a csapatversenyt (és a sajtódíjat) a Százéves, a Pilvax, az Aranybárány – Ménes csárda és a Corso gárdái előtt. A cukrászok versenyében a jégbüfés *Szabó Piroska,* cukrászati artisztikában pedig a tavernás *Soltész Péter* nyert.

Ausztrál vendégkoncert

Ma este *Peter Sculthorpe* ausztrál komponista művei csendülnek fel Budapesten, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola kistermében – jelentette az *MTI.* A koncert része annak a körútnak, amelynek során a hetvenéves zeneszerző végigjárja Európa zenei központjait. A szerző maga ismerteti az Ötödik földrész című alkotását. Az előadók között van *Slava Grigoryan* gitár- és *Katrina Emtage* fuvolaművész. Közreműködik a Koehne Quartet és az Australis Ensemble.

Kinéz a földal

Nem jön felszínre a földalatti a Városligetben továbbra sem, legalábbis néhány fiatal építész elképzelései szerint.

A terv a fővárosi önkormányzat, a Liget Köztársaság és a Korzó 2000 alapítvány pályázatára készült az év elején. *Golda János* vezetésével három mesteriskolás fiatal építész, *Benárd Aurél, Gáspár László* és *Szenderffy Gábor* olyan új földalatti-állomást tervezett a Hősök tere és a Széchenyi-fürdő közé, amely betölthetné a liget kapujának szerepét. Annak idején, egészen a hetvenes évek elejéig a városligeti tónál felszínre bukkant a földalatti, és az utasok hunyorogva csodálták a hirtelen feltáruló ligetet, a fényt, a felszínt. Ezt az élményt szeretnék impozáns megállójukkal újra megidézni.

Mint ismeretes, 1973-ban a földalatti nyomvonalát a Hősök tere után úgy vitték tovább, hogy az a vat, teteje kiemelkedi ifjú építészek egy neg kaszon a járat betoni lyettesítenék. A váro megálló peronjáról tá tálhatnának. A süly Hősök tere felől üzle hat-hét kis bolttal, egyikben ivócsarnoko melyben a ligeti ásv megkóstolni.

A földalatti alagútjá a felszínen egy fabur követné. Ezen a Hős mesen át lehetne sét szép kilátás nyílna ról csónakázótóra, a Zie Vajdahunyad várára, a szökőkútra. A megáll

A VÁROSLIGETBE TERVEZETT ÚJ FÖ

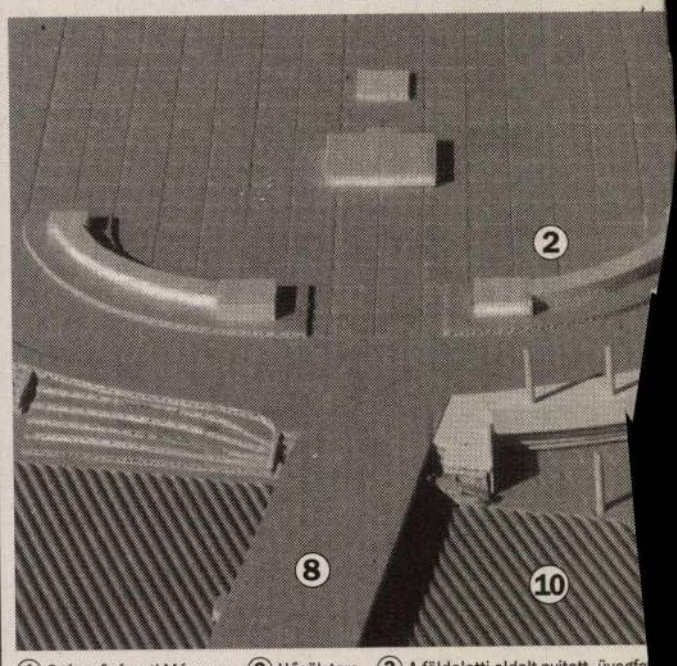

(1) Szépművészeti Múzeum (2) Hősök tere (3) A földalatti oldalt nyitott, üvegfa

(7) Az állatkert felőli lejárat (a kibontott régi nyomvonalban) (8) Zielinszky-híd

Eladósodtak a

Van, akit ötszáz n

Józsefvárosban lényegesen kevesebb lett a bájait a közterületen árusító lány a szeptembertől hatályos maffiatörvénynek köszönhetően, de még így is több száz olyan prostituált dolgozik a kerületben, akit nem riaszt el a következetes és állandó rendőri zaklatás. A kéjelgésen kapott hölgyekre szabálysértési bírságot ró ki a hatóság, de csak kevesen fizetik be az összeget.

A józsefvárosi rendőrök is csak megbecsülni tudják a máig aktívan dolgozó prostituáltak számát. Némi támpontot ad, hogy szeptembertől napjainkig összesen 772 szabálysértési határozatot kellett hoznia a VIII. kerületi rendőrségnek. A megbírságolt lányok száma ennél kevesebb, hiszen van olyan kéjhölgy, akit már legalább tízszer tetten értek. A visszaesők számíthatnak arra, hogy a legmagasabb, ötvenezer forintos szabálysértési bírságot szabják ki rájuk. K már félmillió forin számláját.

Mint azt *Beitler I.* rületi kapitányság b tője elmondta: 22 710 000 forint bír tott zónában folytat Ennek legfeljebb a t be. A lányok mellet indítottak eljárást. K nem reagált a felszó egy német és egy ola utasítottak az országh

Nem lehet tudni, h gyek fizetési hajland lehetőség nyílik arr elzárásra változtassa kerület az egyetlen, sághoz fordult: egysz ellen indított eljárás a Pesti Központi Kerüle

Szűretlen lányok, mó

Az elmúlt két hónapban, a prostituáltak kötelező szűréséről szóló törvény életbelépése óta a fővárosban mindössze tizenketten jelentkeztek a kijelölt bőr- és nemibeteg-gondozókban, illetve a SOTE Bőr- és Nemikórtani Klinikáján. Mivel a törvény nem számolt az addig szűrést végző intézményekkel – így a Nemzeti Egészségvédelmi Intézet Józsefvárosi Tanácsadó Szolgálatával sem –, a rendelőben azóta naponta legfeljebb egy-két prostituált fordul meg. A tanácsadó igazolását ugyanis a hivatalos szervek nem fogadják el. Néhány prostituált még kéri a szűrést, de ragaszkodik a névtelenséghez. A többiek elmaradtak. A szakemberek osztják a nézetet: a prostituáltak biztonságos szűrése és egészségügyi ellenőrzése kizárólag névtelenül oldható meg. A józsefvárosi rendelő szakemberei hozzáteszik: zavar van a lányok fejében, azt sem tudják, mikor és hova kell menniük. (A törvény szerint először a kizárólagosan kijelölt bőr- és

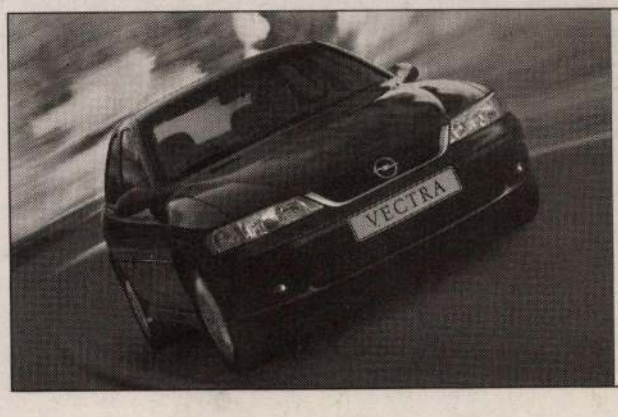

Mit húz

szervokormány · aktív fejtámlák · légkondicio
teljes méretű OPEL légzsák a vezető- és a
halogén ködlámpák · fűthető és elektromos
magnó a kormánykerékbe épített vezérlőgom
állítható magasságú vezetőülés · elektromos
fényszóró · központi zár · immobiliser · színez
lökhárítók és visszapillantó tükrök

1191 BUD

ium

SZABÓ BARNABÁS FELVÉTELE

testület egy része ma-
zegedre követte a főis-
da a József Attila-vers
orger Antal is, aki ad-
ányította.
zárnyból 1949-ben
át szerveztek, az im-
sá vált leánygimná-
Blankának, a múlt
őjének nevét. Éle-
k tanulója színda-
fordulós ünnepsé-
k az iskola diákjai.
sára jött létre a ré-
et Nőiskola Egye-
dszeresen tartanak
kolában. A leányis-
edukálttá, bár egé-
ek elejéig alig volt
Jelenleg nyolcszáz-
huszonöt osztállyal
um. Az intézmény
lyamos gimnázium-
tanévtől tervezik két
ndítását.

Rudas Péter

Erzsébetvárosi hegymászók

Amatőrként is eljuthatunk Európa csúcsára

Manapság már nemcsak hegyi patakok vad vizén, daruból kiugorva vagy kerékpár nyergében erdei lejtőn lezúdulva hódolhatunk adrenalinnövelő szenvedélyeinknek, hanem eljuthatunk Ausztria, de akár Európa legmagasabb hegycsúcsára is – s ehhez nem kell hegymászónak lennünk.

1990-ben az Erzsébetvárosi Sportegyesület (ES) vezetői megkeresték *Straub József* hegymászót, hogy az éppen induló hegymászószakosztályuknak megnyerjék vezetőnek. Ő igent mondott, s egy évvel később megalakult a szakosztály. Azóta évente mintegy tizenkétszer indít túrát Európa legmagasabb csúcsaira az egyesület. A nyolc év alatt – a túravezető becslése alapján – több mint nyolcszáz, általában teljesen amatőrt vitt hegymászótúráira. Egy-egy túrán minimum hatan, maximum tizenketten vehetnek rész; előbbi limit az anyagi megtérülés miatt, utóbbi pedig a biztonság okán alakult. Az első túrát Ausztria legmagasabb hegyére, a 3789 méter magas Grossglocknerre vezette Straub József. Azóta is itt járt a legtöbbször, negyvenháromszor. Ausztria másik csúcsán, a háromezer-hatszáz méteres Grossvenedigeren harminchatszor voltak amatőr hegymászók, míg Európa legmagasabb hegyére, a Mont Blanc-ra (4807 méter) tizenkétszer, a négyezerhatszázas Monte Rosára pedig kétszer vezetett túrát.

Straub Józsefet a „magyar Messner"-nek is nevezik, hiszen ő honosította meg Magyarországon ezt a fajta „populáris hegymászást", amelynek Reinhold Messner volt az úttörője világszerte. Azt mondja, átlagos edzettségű ember is képes az első hallásra meglehetősen nehéznek tűnő teljesítményekre. Sőt ahhoz, hogy ilyen túrának nekivágjunk, saját felszerelésre sincsen szükségünk, mivel az egyesület biztosítja a két karabinert, a melles beülőt, a hágóvasat, a jégcsákányt, a kamásnit, az izoliert, a negyvenméteres kötelet (erre páronként van szükség a biztosítás miatt), illetve a bakancsot, a sátrat és a hálózsákot is. Aki tagja a klubnak, mindezt ingyen is megkaphatja a túra idejére, aki nem, kétezer-ötszáz forintot fizet. A Grossglocknerre és Grossvenedigerre huszonöt-, míg a Mont Blanc-ra negyvenötezer forint a részvételi díj, és hathétezer forint az étkezés.

A legközelebbi alkalom december harmadika, amikor is – immár negyvennegyedszerre – a Grossglocknernek vág neki egy lelkes csapat. Erre még várják a bátor jelentkezőket: a hatnapos programra csütörtökönként az ES sportközpontjában (VII. kerület, Százház utca 9–23.) lehet jelentkezni este hat és nyolc között a klubnapokon, valamint esténként a (06-29) 333-002-es számon vagy a (06-30) 2000-364-en egész nap Straub Józsefnél.

Zubor Tamás

Carmina Burana a Tháliában

Tíz napon keresztül táncszínházi találkozó lesz a Thália Színházban, nyolc hazai tánc-, illetve balett-társulat részvételével.

A szemle nyitónapján, ma a *József és testvéreit* adja elő a Magyar Fesztivál Balett, ugyanezt a produkciót november 19-én és a zárónapon, november 20-án is láthatja a közönség. A Pécsi Balett november 11-én vendégszerepel az *Évek*, illetve a *Carmina Burana* koreográfiájával. Másnap a *Szegedi Kortárs Balett* mutatja be az *Angyalok suttogását* és a *Csodálatos mandarint.* A Compagnie Frenák *Out of the Cage* című előadása november 13-án látható, csakúgy, mint a Budapest Táncszínház *Esküvő/Temetés* című estje. A Győri Balett november 14-én táncolja a *Purim* előadását. *Szép csendesen* címmel november 16-án lép fel a Közép-Európa Táncszínház. A Bozsik Yvette Compagnie november 17-én a nagyszínpadon adja elő a *Sárga tapétát,* november 19-én pedig az új stúdióban a *Carmen* és *Lakodalom* című produkcióját.

E. B.

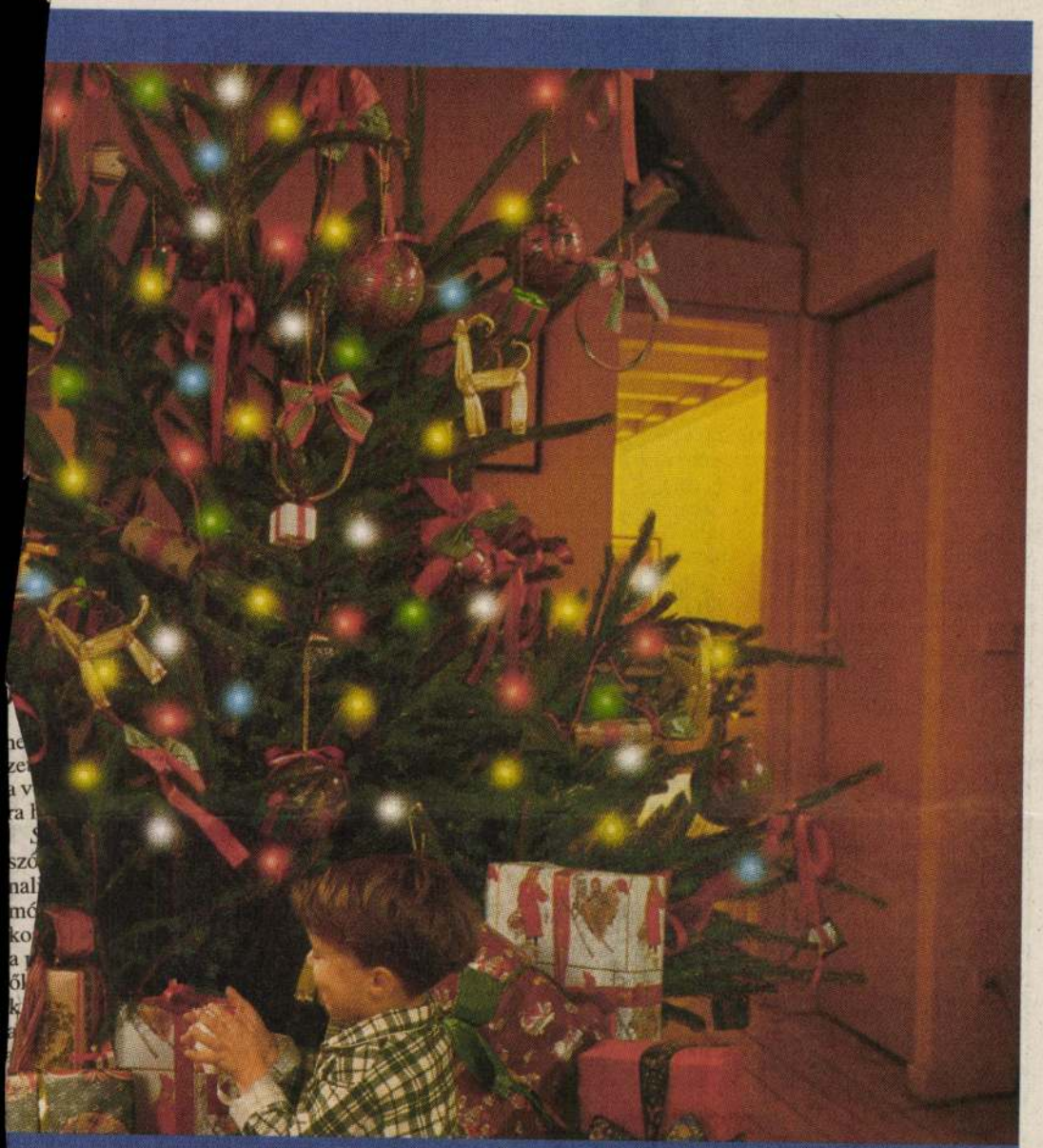

kitüntetésből), valamint a főváros polgármesteri hivatalának dolgozói számára adható Főváros Szolgálatáért Díjakat. Dísz-

sebb városok, de mindig visszahúzta a szíve Budapestre, ahol a barátai, orvosok, autószerelők, művészek élnek,

mabb.

Az ülés
képviselői,

Ma döntenek a Gozsdu-udvarról

Ma este zárt ülésen döntenek a Gozsdu-udvar sorsáról. Az erzsébetvárosi ingatlanegyüttes megvételére és hasznosítására két cég tett ajánlatot: az egyik kulturális központot, a másik üzleti centrumot hozna ott létre.

A hét épületből és az azokat összekötő belső udvarokból álló Gozsdu-ingatlanokért az izraeli ZEEVI-csoport cége, a Dirot Elite ötszázmillió forintot fizetne úgy, hogy több tízmilliárd forintot fektetne a környékbeli épületek rehabilitációjába. Egy ciprusi–magyar cég, a Magyar Ingatlanbefektetési Rt. viszont hatszázmillióért vásárolná meg a Gozsdu-udvart. A több készpénzt ígérő társaság kulturális központot alakítana ki a Király utca 13. és a Dob utca 16. között húzódó épületegyüttesben. Az izraeliek viszont üzleteket, irodákat és lakásokat terveznek oda, s részt vennének a Madách sétány megépítésében: a környéken álló háromtömbnyi önkormányzati épületet is megvennék és felújítanák.

A VII. kerületi képviselő-testület már két héttel ezelőtt tárgyalt volna a Gozsdu-udvar hasznosításáról. Akkor azonban az izraeliek időközben kézbesített levele miatt *Szabó Zoltán* polgármester visszavonta az idejétmúlttá vált előterjesztést. Szabó kérdésünkre annyit elárult, most egyik jelentkező sem lépett vissza. Emellett az is biztos, hogy ma este valamilyen döntést hoz a testület a hányatott sorsú épületekről – tette hozzá.

S. T.

Araszoltak az

A latyakos utakon több a

Tegnap hajnalra leesett az első hó. Városszerte torlódtak a járművek, a kialakult dugók miatt csak lassan lehetett haladni. Közlekedési szakértők szerint azért, mert ilyenkor óvatosabbak a járművezetők. A koccanás ilyenkor mégis több, a súlyos baleset azonban ritkább, mint egyébként.

MUNKATÁRSAINKTÓL

A fővárosra kedd este tíz óra körül kezdett szállingózni a hó, Budát öt, Pestet nagyjából 3 centiméter vastagon borította be. A Fővárosi Közterület-fenntartó (FKF) Rt. hetven szóró-ekézőgépet küldött ki a városba, elsőként az ezerkétszáz kilométernyi fő- és tömegközlekedési úthálózatra, a hidakra és a felüljárókra. Ezeken a helyeken reggelre sikerült olyan állapotokat teremteni, hogy a BKV járatai mindenhol fennakadás nélkül kezdhették a műszakot. A hókotrók tegnap délelőtt a hegyekben és a fontosabb mellékutakon is nekiláttak a takarításnak – tájékoztatta lapunkat a társaság szóvivője, *Szegedi Péter.* Rendkívüli hómunkásokra tegnapi lapzártánkig nem volt szükség.

A havazás, szokás szerint némi fennakadást okozott a főváros közlekedésében. Néhány helyen – bár folyamatos volt a forgalom – a járművek torlódtak, és csak lassan lehetett haladni. A forgalom lassulásáért azonban

közvetlenül
volt a felelő
alezredes, a
zési Bizotts
közlekedés
kedvező az
ugyanis jele
mélyi sérül
több az oly
nek anyagi
hirtelen me
mények és
mindenki
közlekedik,
talanabb ve
a koccanás

A havas
főváros köz

HÓEL
ÉS HINT

Cím
III., Testvérhe
V., Arany Já
V., Belgrád
IX., Ecseri út
X., Fehér kö
XI., Bánk Bá
XIII., Tatai út 9
XIV., Füredi út
hrsz.: 39
XV., Károlyi S.
XVI., Csömöri

Schiller OPEL

20%-át fizeti és viheti! Astra C

Egyedülállóan rugalmas részletfizetéssel
Opel Astra gépkocsikat kínálunk
20% befizetésével, a legkedvezőbb részletfizetéssel

(THM 0,00%-tó
futamidővel. H
az új autó véte

1138 BUDAPEST, Váci út 113. Tel.: 452-1100, 452-1111 Fa

Czegler Gíró

35 Népsz. 1999. XI. 18.

darabot: az árából. A teljes felszereltségű, 1,6 literes, négyajtós változat ugyanis mindössze **3 990 000 Ft**, az 1,6 literes, ötajtós **4 090 000 Ft**, az 1,6 literes Primera Wagon pedig **4 370 000 Ft** márkakereskedésünkben.

Nissan Primera. Ha egyszer beül, többé nem akar kiszállni.

5 év teljes körű garanciával NISSAN

1112 Budapest, Vizsla u. 2-4.
Tel.: 309-0909, Fax: 309-0904

1122 Budapest, Maros u. 4.
Tel.: 202-3455, Fax: 202-3418

NISSAN autó NÉRO
Tradíció az autókereskedelemben

Honlap: www.nissannero.hu
E-mail: nissannero@mail.matav.hu

Dunamenti Erőmű Részvénytársaság
Százhalombatta

PÁLYÁZATI FELHÍVÁS

Százhalombatta város központi részén eladó a Dunamenti Erőmű Rt. tulajdonában levő Munkásszálló és étterem (Ifjúság út 7.), Bankfiók (Ifjúság út 9.)

Az ingatlanok jellemzői:

- **Munkásszálló és étterem:** 2397 m^2 nagyságú telken háromszintes, 38 szobás szállóépület, építészetileg össze van kötve földszintes, alápincézett épülettel, ahol 300 adagos konyha, 100 fős étterem és presszó működtetésének feltételei biztosítva vannak.
- **Bankfiók** (jelenleg Budapest Bank): 462 m^2-es telken Ifjúság útra nyíló bejárat és kirakat. Hasznos alapterület: 180 m^2. A birtokbavétel legkorábbi időpontja 2000. július 2.
- Munkásszálló és étteremre elsősorban olyan pályázókat várunk, akik a többfunkciós ingatlant együtt vásárolnák meg, de előnyös ajánlat esetén megfontoljuk a telekmegosztással járó, külön értékesítést is.

Bankfiókra külön ajánlatot kérünk!

Részletes információt (november 8-tól) a pályázati idő lejártáig előzetes bejelentés után szerdai napokon 14–17 óráig adunk.

Pályázati határidő: 1999. november 30.

Leadás helye: Dunamenti Erőmű Rt.,
humán erőforrás és intézménygazd. osztály,
2442 Százhalombatta, Erőmű út 2.
„DE Rt. Városközponti épületek" jeligével,
zárt borítékban.

A pályázatban a hasznosítás célját, az ingatlan vásárlására szánt összeget és várható időpontját kérjük megjelölni.

A csarnokformát megőrzik a Hunyadi téren

A központi rész felújítása mintegy egymilliárd forintba kerül majd

Elkészült a Hunyadi téri csarnok homlokzatfelújításának kiviteli terve. A 350 milliós munka már az ősszel megkezdődhet. Az önkormányzat azt tervezi, hogy az épületnek azt a két traktusát, ahol ma – jórészt már üres – lakások vannak, külső befektetővel újíttatja fel; a lakások helyén valószínűleg panzió lesz, amelyet a befektető tartós bérletként működtethet. A vásárcsarnok rekonstrukciója ugyanakkor továbbra is távlati terv.

Megvan és már lapunkban is látható a végtelenségig lerobbant, de a legfontosabb fővárosi épített értékek között számon tartott, védett Hunyadi téri vásárcsarnok homlokzatfelújítási terve. A munkára 350 millió forintot jelölt meg idei és jövő évi költségvetésében az önkormányzat; az első, várhatóan ősszel induló szakaszra 237,5 milliót szánnak. A műemléki igényű felújítás során pótolják, illetve kijavítják a ház jellegzetes sárga tégláit, a mészárosmesterségre utaló, szintén városszerte híres, de többnyire hiányzó gipsz állatfejeket pedig újraöntik. Megkezdődtek a tárgyalások az épület két oldalán, azaz az úgynevezett fejépületekben lévő lakások felújításáról, pontosabban átalakításáról is – tudtuk meg. A huszonkét, ugyancsak borzalmas állapotú lakás helyére panziót álmodott az önkormányzat, amelyet egy külső befektető alakítana ki. A céggel szerződést kötnének, amely szerint az vállalja a rekonstrukció költségeit, cserébe meghatározott ideig övé az üzemeltetés bevétele. A panziót később az önkormányzat maga működtetné, persze arra alkalmas társaság közreműködésével. A fejépületekben már csak öt család lakik, elköltöztetésükről javában egyeztetnek. Az építkezés költségét hét-nyolcszázmillió forintra taksálják.

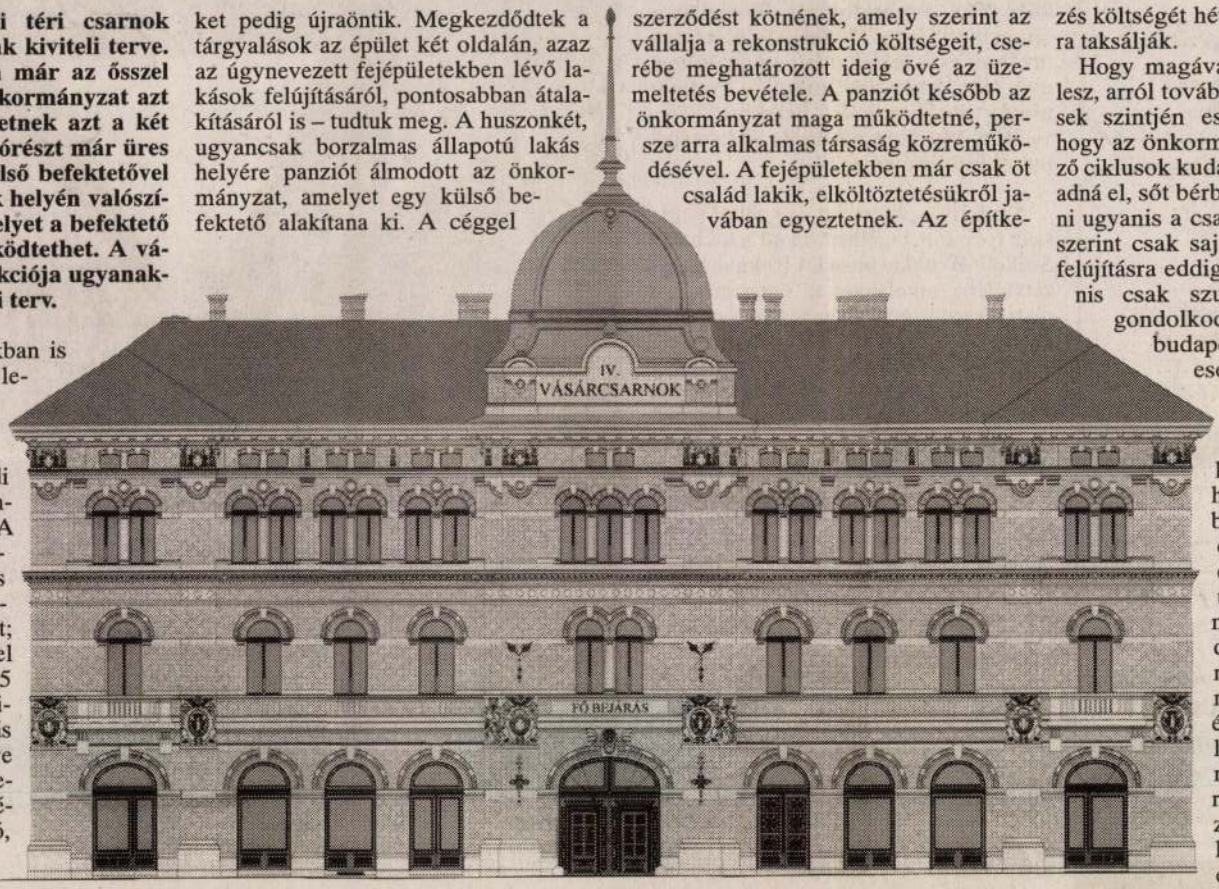

Kész a látványterv

Hogy magával a vásárcsarnokkal mi lesz, arról továbbra is csak az elképzelések szintjén esett szó. Annyi biztos, hogy az önkormányzat – okulva az előző ciklusok kudarcaiból – ezt a részt sem adná el, sőt bérbe sem. Meg akarja tartani ugyanis a csarnokformát, ami a jelek szerint csak saját pénzből sikerülhet: a felújításra eddig vállalkozó cégek ugyanis csak szupermarketben képesek gondolkodni, ami egyébként több budapesti millenniumi csarnok esetében már bebizonyosodott. A központi rész felújítása majdnem egymilliárd forintba kerülne, amit részben tehát önkormányzati, részben pedig pályázati összegekből akarnak előteremteni. Különben úgy tűnik, hogy a kerület nemcsak a benti kereskedőket tartaná meg, hanem az őstermelőkhöz is ragaszkodna; nekik az épület mentén adna helyet, persze a mostaniaknál rendezettebb, kulturáltabb körülmények között. Egy biztos: a rekonstrukcióról 2003 előtt nem lehet szó.

B. T.

Budapest közönsége egyazon napon, 1897. február 16-án vette birtokába a város első öt vásárcsarnokát: a Vámház körútit, a Hunyadi teret, az István (ma Klauzál) teret, a Rákóczi teret és a Hold utcait. Az ünnepélyes megnyitón maga a király, I. Ferenc József is megjelent. A csarnokok – párizsi és londoni példára – hossztengelyes megoldással épültek, elől-hátul kocsibehajtóval, a széles főhajókból jobbra-balra kereszthajók nyíltak. A karcsú vasszerkezetek hatalmas tér hatását keltették, amit a tetőn és az oldalt elhelyezett óriási ablakfelületek csak növeltek. Jól oldották meg a szellőzés, a tűzbiztonság és a tisztán tarthatóság kérdését is. Az öt épület méretében óriási eltérést találunk, közöttük a legkisebb, a Hold utcai, a maga 3640 négyzetméterével alig az ötöde a Nagycsarnoknak, a Rákóczi téri csarnok 7703, az István (később Klauzál) téri 5138, a Hunyadi téri pedig 3900 négyzetméter alapterületű. Az eredeti terv elképzelések szerint az öt pesti mellé további két budai csarnokot építettek volna. Ezek közül csupán egy, a Bomba (ma Batthyány) téri készült el, de azt is csak jóval később, mintegy öt év múlva, 1902. április 13-án nyitották meg.

Grigler György

CHALLENGE UTAZÁSI IRODA
1068 Budapest, Király u. 100.
Tel.: 343-3030, 461-0978. Fax: 343-4203
E-mail: challenge@nextramail.hu

KÖRUTAZÁSOK AUTÓBUSSZAL:
Észak-olasz körút
(Velence–Ravenna–Firenze–Padova –Verona –Garda-tó). (6 nap, félpanzió) V. 26. 47 900 Ft
Róma–Nápoly–Pompei calabriai nyaralással
(12 nap) VI. 13-tól 2 hetente 64 900 Ft-tól
Róma–Capri–Firenze (6 nap) VI. 1. 44 900 Ft
Párizs–Disneyland (5 nap) VII. 1., VIII. 11. 55 800 Ft
London (Canterbury, Windsor) VIII. 13., IX. 10. 94 500 Ft

TENGERPARTI NYARALÁSOK:
Horvátország: 4 fős apartman 71 000 Ft-tól/hét
Görögország/Paralia: 4 fős apartman 25 000 Ft-tól/hét

Liget-Rezidencia Kft.
1065 Bp., Révay u. 12.
Értékesítés: Katona Erika, mobil: 06 (30) 950-0382

A LIGET-REZIDENCIA AJÁNLATA:
VII. kerületi, ligethez közel, 39 lakásos, liftes társasházban kínálunk a legmagasabb igényeket kielégítő lakásokat 47 m²-től.
Teremgarázs, portaszolgálat, gépesített konyha, irodalehetőség. Tekintse meg bemutatólakásunkat előzetes egyeztetéssel!

Átadás: 2001. IV. negyedév.
Ár: 258 ezer Ft/m²-től.

ÁLTALÁNOS KÖZLEKEDÉSI HITELSZÖVETKEZET
– GENERAL TRANSPORT CREDIT CO-OPERATIVE –
1066 Bp., Teréz krt. 38.
E-mail: hitszov@mail.matav.hu tel.: 331-1380, 332-9391, fax: 269-0098

Fiókok: Központi fiók, 1066 Bp., Teréz krt. 38.
Adony, Ady Endre u. 82.
MKFE fiók, 1149 Bp., Egressy út 77.

A hitelszövetkezetet a Volán-cégcsoport 1995. november 1-jén alapította meg.

Tevékenysége: hitelezés, pénzügyi lízing, pénzforgalmi számlavezetés, betétgyűjtés, pénzkölcsön közvetítése. A PSZÁF engedélye alapján 2000. november hónaptól részt vesz a hitelszövetkezet FHB kooperációs partnereként a kormány lakásfinanszírozási programjában. FHB kedvezményes lakáshitel-konstrukciók igényelhetők a hitelszövetkezetnél.

Album Papírnagykereskedelmi és Szolgáltató Részvénytársaság
1067 Budapest, Eötvös u. 12.
Tel./fax: 321-3093, 341-0374.

Ofszetpapírok, műnyomó papírok tekercsben és ívben, valamint kartonok, lemezek, öntapadó és önátíró papírok forgalmazása.

BURGER KING™
A legfinomabb (lángon sütött) hamburger
Oktogon téri Burger King, Westend Burger King
Szeretettel várjuk új termékünkkel,
a salsa csirkével.

HÚSVÉTI MEGLEPETÉS!
Ajándékozzon könyvet „félpénzen".
Wilhelm Ziehr: A kereszt
8000 Ft helyett 4000 Ft.
Az építészet nagy pillanatai
5400 Ft helyett 2700 Ft.
Ön egy „félpénzzel", a megajándékozott egy élménnyel lesz gazdagabb. Várunk mindenkit!
HELIKON KÖNYVESHÁZ
1065 Budapest, Bajcsy-Zsilinszky út 37.
Tel.: 331-2329

HIRDETÉS

Bérlakásépítés a pusztulás ellen

A kerületből elszármazott fiatalok jelentkezését várják

Lakóházak építésével és felújításával igyekszik megállítani a Szondi utca környéke lepusztulását Terézváros önkormányzata. A Székely Bertalan utcában és a Rózsa utcában az önkormányzat építkezik majd, a Podmaniczky utcában külső befektető. Tervezik a Munkácsy Mihály utca végének rehabilitációját is.

A számítások szerint nagyjából négyszáz forintért bérelhető majd azoknak a Székely Bertalan utcai lakásoknak négyzetmétere, amelyeket az önkormányzat részben saját pénzéből, részben pedig a gazdasági tárcától nyert pályadíjból, összesen csaknem 236 millió forintból akar megépíttetni – értesültünk a kerület alpolgármesterétől. *Baranyai Zsolt* elmondta, hogy az utca 12/A számozású telkére tervezett huszonkét lakásos ház építése már az ősszel megkezdődhet. A leendő bérlőknek szóló feltételrendszert még csak ezután dolgozzák ki, annyi azonban sejthető, hogy az önkormányzat elsősorban a helyi vagy a kerületből elszármazott fiatalabb jelentkezőket favorizálja majd.

Kimondottan a fiatal házasoknak szánják viszont azt a Rózsa utcába álmodott, úgynevezett Fecskeházat, amelyet szintén önkormányzati és minisztériumi pénzekből akarnak felhúzni. A tervezői ötletpályázat már le is zárult, és Baranyaiék éppen holnap hirdetik ki a győztes iroda nevét; a tenderre hét céget hívtak meg. A Fecskeházban negyven, nagyjából egyforma, kétszobás lakás – apartman – lesz, amelyeket egy-egy párnak öt évre adnak oda. Az apartmanok bére várhatóan rendkívül alacsony lesz, bekerülni ezek

A rehabilitáció egyik helyszíne a Munkácsy Mihály utca

FOTÓ: GÁRDI BALÁZS

más elképzelések is vannak. Sokat javíthat az állapotokon például a Podmaniczky utca Izabella és Rózsa utcai

Távolabbi, de régóta dédelgetett terv a Munkácsy Mihály utca végén és a vele szomszédos Podmaniczky utcai telke-

Palota potom áron

A világörökség újabb darabját verték dobra Budapesten. Az Andrássy úti palotán múzeumostul, bérlőstül adtak túl harmadáron. Az új tulajdonos cégét csak az adásvételi szerződés aláírása után jegyezték be a cégbíróságon.

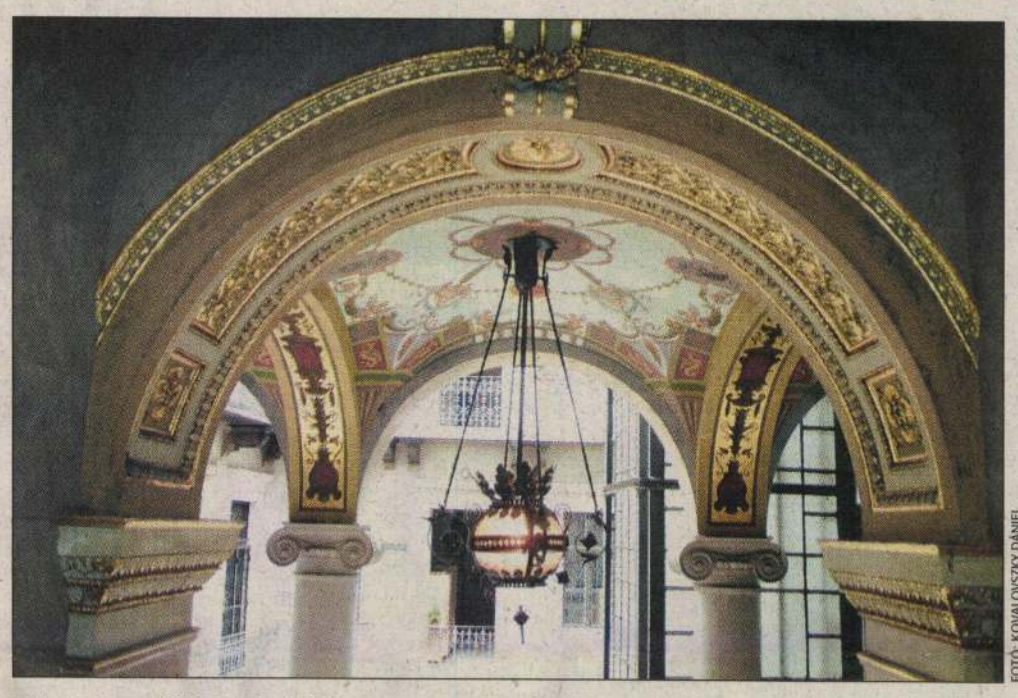

FOTÓ: KOVALOVSZKY DÁNIEL

Májusban 1,2 milliárdra becsülték

Ez tetszett meg valakinek – mutat a feltáruló termek sorára *Kovács Gergelyné* múzeumigazgató. A látvány valóban impozáns. A dupla szárnyas ajtók gazdagon faragott falburkolatokra, intarziás padlóra, selyemtapétás, falikárpitos falakra, festett üvegablakokra nyílnak. A Hunyadi János keserűvíz egykori forgalmazója, Saxlehner András családi lakosztálya korának és társadalmi osztályának kifinomult ízlését tükrözi. Az Andrássy úti palota 1884–86 között épült fel Czigler Győző tervei alapján. A belső terek kialakítását a kor legkiválóbb művészei végezték. A lépcsőház és a lakás freskóit Lotz Károly, az üvegablakokat Róth Miksa készítette.

A Saxlehner család 1934-ben vált meg a bérlakásokat és irodákat is magában foglaló épülettől. A ház túlélte a háborút és a szocializmust is. Bérlői sajátjukként óvták. A Magyar Posta 1972-ben kapta meg az első emeleti lakosztály bérleti jogát. A belső termek teljes felújítása után itt nyitotta meg első állandó kiállítását a Postamúzeum. A lépcsőházi és beltéri freskókat a műemlék-felügyelőség restauráltatta, a Postai és Távközlési Múzeumi Alapítvány a villamos hálózat és a falikárpit cseréje mellett felújíttatta a csillárokat és konzerváltatta a falburkolatokat. De ezúttal a kerületi tanács, majd az önkormányzat sem volt rest. A nyolcvanas évektől folyamatosan újították az épületet, 2001-ben a közműveket is kicserélték több mint százmillióért.

A terézvárosi önkormányzat viszont éppen a szükséges felújítások tetemes költségére hivatkozva kért csupán 328 millió forintot az épület tulajdonjogáért. A vevői ajánlatban valóban 240 millió forint rekonstrukciós költség szerepel, ám az önkormányzat által májusban megrendelt felújítási-költség-becslés csak 87 millió forintról szól. Az ugyancsak májusban, szintén az önkormányzat által fogadott Dollár Land Kft. 1,2 milliárd forintra becsülte a palota értékét. A végösszeg nem tartalmazza az épületben található és annak elidegeníthetetlen részét képező műalkotások, burkolatok és berendezések művészettörténeti, iparművészeti és várostörténeti értékét. (A bérlők állítása szerint a lakások állapotát sem mérték fel.) Azt viszont az értékbecslő is hangsúlyozta, hogy az épület az átlagosnál sokkal jobb alapanyagokból, különös gondossággal készült. Ám az értékesítéskor nem csak az épület értéke, illetve az állapota volt a döntő. A palota 1994-ben lett a terézvárosi önkormányzaté. A Fővárosi Vagyonátadó Bizottság határozatában az alábbi feltételeket szabta: az épületben a múzeumi funkciót fenn ell tartani, az építészeti értékek iatt nem alakítható társasházzá, lakások, üzletek és irodák enként nem idegeníthetők el, unkcióváltáshoz részletes dokentáció szükségeltetik. Minden feltételnek megfelel a ban kötött adásvételi szer- – állítja *Fürst György*, VI. kealpolgármester. – A palotát adtuk el, funkcióváltásról nincs szó, a vevő pedig vállalta a palota teljes felújítását és a bérlők elhelyezését.

> A képviselőket az sem ingatta meg döntésükben, hogy a referenciaként megadott cégek nem is hallottak a magát partnerként megnevező A3 Kft.-ről.

A szerződés homályosabban fogalmaz. A múzeumi funkció fenntartására például az alábbi kötelezettséget vállalja a vevő, az A3 Expressz Kft.: a helyiségbérlet rendezését „lehetőleg a bérlőkkel közösen kívánja megoldani". A Postamúzeum igazgatója kételkedik ebben.

– A kerületi önkormányzatnak tett vételi ajánlat tartalmaz egy bérlőkihelyezési költségkalkulációt. Ebből kiderül, hogy a Postamúzeum bérleményeire 180 millió forintot szán a vevő. Csakhogy önmagában a gyűjtemény szakszerű csomagolása és szállítása több tízmillió forintot emésztene fel. S akkor még nem számoltunk az új kiállítóhelyek megvásárlásával – magyarázza Kovácsné.

– Mindenkinek lehet olyan ajánlatot tenni, amiért szívesen elköltözik, még a Postamúzeumnak is – véli az alpolgármester, aki szerint a múzeum felháborodása csupán azt a célt szolgálja, hogy nagyobb összegű kárpótlást sajtoljanak ki a vevőből. Az önkormányzat mindenesetre elégedett az üzlettel. A hatezer négyzetméteres ingatlanért kapott 328 millió forintot jó árnak tartja, különös tekintettel az épület lakott és lelakott voltára. A cég az önkormányzatnak tett vételi ajánlatban 660 millióra becsülte a kiürítés és 240 millióra a teljes rekonstrukció költségeit. Ezek együtt 1,2 milliárd forintra rúgnak, ami korántsem kevés még az Andrássy úton sem.

Lehet. Csakhogy a kerület vagyonrendelete szerint „a háromszázmillió forint feletti vagyontömeg elidegenítése, illetve hasznosítása csak nyilvános – indokolt estben zártkörű – versenyeztetési eljárás útján, a legjobb ajánlatot tevő részére lehetséges". Bár a képviselők hagytak maguknak egy kiskaput: ha van olyan körülmény, amely a versenytárgyalásnál nem körülírható, akkor a versenyeztetéstől eltekinthetnek a képviselők. A kiürítést pedig ilyen körülménynek találták az előterjesztés készítői.

– Versenytárgyaláson sem kaptunk volna többet – bizonygatja Fürst. – Az önkormányzatoknak pedig le kell számolniuk azzal a téveszmével, hogy jó gazdái lehetnek a felújításra szoruló műemlékeknek. Erre egyetlen önkormányzatnak sincs fedezete.

Viszont jól megélhet belőle. A kerület többtucatnyi épületet – köztük számos hajdani palotát – árusított ki az elmúlt évtizedben. A bevétel javát pedig épületfelújításokra, illetve korábbi önkormányzati hitelek visszafizetésére költötték. A Saxlehner-palota eladása sürgős volt. Legalábbis erre utal a gyors lebonyolítás. A május közepére elkészült értékbecslés után alig két héttel már a terézvárosi képviselők asztalára került az A3 Expressz Ingatlanbefektetési Kft. ajánlata, amit a testület június 17-i ülésén el is fogadott. Nagy sietségükben azt sem várták meg, hogy a frissiben alakult vállalkozást bejegyezzék a cégbíróságon. A projektcég mögött – legalábbis a vételi ajánlatban közöltek szerint – kizárólag magyar szakmai befektetőkből és szakértőkből álló pénzügyi csoport áll, amelynek célja „Terézváros valamely nehéz helyzetben lévő, kiemelkedő műemlék ingatlanjának megvásárlása, annak teljes körű, a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal által előírt restaurálása és hasznosítása". Megható ez a törődés. Valószínűleg a fentebb említett hivatal is meghatódott ezen a buzgalmon, hiszen semmiféle kételyt nem fogalmaztak meg az üzlettel kapcsolatban.

– Az adásvételi szerződések alapja a bizalom, mi sem vonhatjuk előre kétségbe a partnerünk szavát – fűzi a fentiekhez Fürst György. Az alpolgármester mélységes bizalmában a testület is osztozott, hiszen első nekifutásra elfogadta a hárommilliós törzstőkével bíró cég vételi ajánlatát, amelyben egyetlen utalás sincs az épület hasznosítási tervére. A képviselőket az sem ingatta meg döntésükben, hogy a referenciaként megadott cégek nem is hallottak a magát partnerként megnevező A3 Kft.-ről, illetve ügyvezető igazgatójáról, *Écsi Anitáról*.

Ingatlanügyletek esetén nem meglepő, ha projekttársaságokat hoznak létre különféle beruházások lebonyolítására. Az viszont ritka, hogy a céget ilyen sűrű homály vegye körül. A József nádor térre bejegyzett vállalkozás mintha csak papíron létezne, zárt ajtókkal és titkos telefonszámokkal. Az viszont érdekes, hogy a cég székhelyeként azt a József nádor téri címet jelentették be, ahol az adásvételi szerződést ellenjegyző Marosi és Társa ügyvédi iroda is működik. Az irodavezető ügyvéd egyúttal *Frank Tamás* hazai képviselője, és néhány esetben üzlettársa. A magyar autóversenyzés támogatójaként ismert osztrák üzletember korántsem ismeretlen a magyar ingatlanpiacon. Négy évvel ezelőtt *Demján Sándor* ingatlanmogul cégével, az Euroinvest Rt.-vel közösen alapították meg a Mártonhegy 2000 Ingatlanhasznosító és Ingatlanforgalmazó Kft.-t, amely a BM volt kutyakiképző telepe helyén épített volna luxuslakóparkot. Az üzlet előbb a kerületi, majd a fővárosi önkormányzat övezetátsorolási ellenállásán bukott meg. Frank Tamás mindenesetre kérdésünkre tagadta, hogy köze lenne a vételhez.

Az új tulajdonos – akárki is az – egyelőre sem a bérlőket nem kereste fel, sem funkcióváltási kérelmet nem nyújtott be a kerületi önkormányzathoz. Az Andrássy úti épület felett megállt az idő.

SZALAI ANNA

HIRDETÉS

A vörös Kabos

Két nappal 81. születésnapja előtt meghalt a sárvári születésű Kabos László, a nagy komikus és remek jellemszínész. Kabosnak hívták, de Krausznak látszott. Mégis nemzeti komikusként vált rendkívül népszerűvé.

Színészi kezdetein szélsebesen kis-Kabossá terjedt beceneve. Megkülönböztetésül a nagy színész Kabos Gyulától. Nemcsak alacsony termetére utaltak vele, de valóban dédelgetve becézték a szeretetre méltó embert és elbűvölő komikust.

Az erős jellemábrázoló tehetséggel megáldott színész bohóci szerepkörben alámerült és fölszárnyalt. Pódiumparodistaként kezdte pályáját. Nemcsak a Pódium Kabaréban, a Nagymező utcában, hanem a háború utáni idők úgynevezett „tömbmulatságain", ahol az udvarokra kitett hokedlikről vagy a körgang rácsaira könyökölve élvezték Jávor Pál-, Gózon Gyula-, Csortos-utánzásait. Idegen színészi modorok parodizálásával benépszerűsítette magát a szívekbe, hogy aztán alattomos kitartással egyre nagyobb és egyre komolyabb teret harcoljon ki tehetsége érvényesülésének.

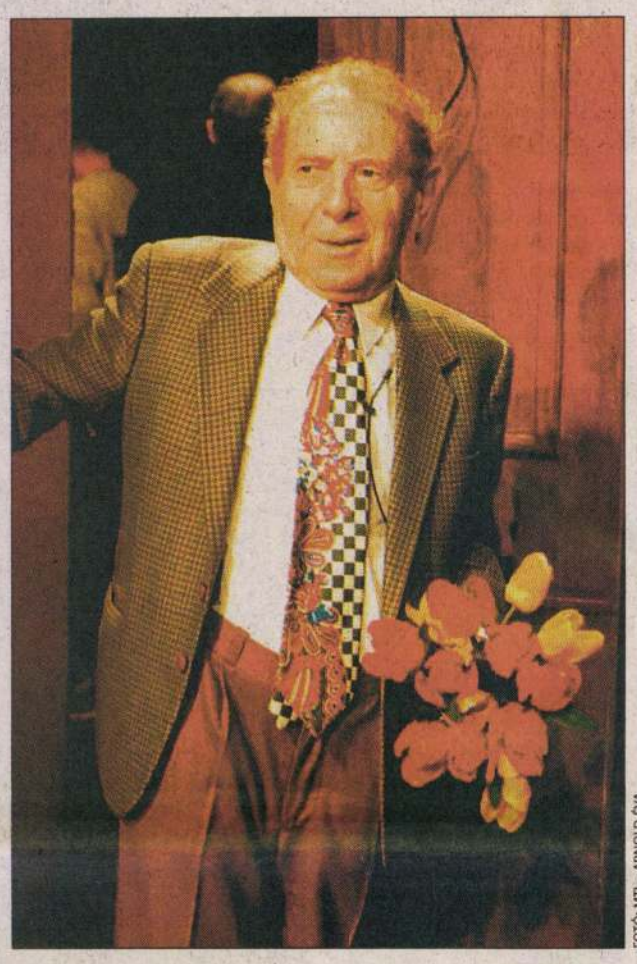

FOTÓ: MTI – ARNOLD ÉVA

Kamaszként egy május elsejei utcabálon, az Almássy téren föllállított alkalmi deszkákon láttam először. Utoljára éppen egy esztendeje. Kerek számú születésnapjára ünnepi műsort szerkesztett köré a televízió. Megtiszteltetésnek vettem, hogy engem kért a szerkesztőktől beszélgetőtársnak. Nem a Vidám Színpadon vették fel az ünnepinek nem mondható trécselést.

A tévéfelvétel is a Mikroszkópon készült. Ő beszélt, szájtátva hallgattam. Nem volt mit közbeszólnom. A nyolc évtizedet leélt, súlyos beteg férfi nehezen formálta a szavakat megműtött gégéjével, de agya világos volt, emlékezete kikezdhetetlenül pontos, a leglényegtelenebb részletek is szabatosan éltek benne. A lényeget pedig bölcsen hunyorító madárszeme szavak nélkül is tudta közölni. Nem elhamvadt múltja emlékeit melengette, de éles eszű, jó agyú színész lévén régi komédiások módjára többnyire maga építette föl számait. Határozott világnézettel. Megrendíthetetlen bölcselettel. Roppant sikerei ellenére illedelmesen, régi vágású úrhoz méltóan szerény volt. Nem álszerény. Igazi szerény. Hiszen volt mivel szerénykednie.

A hatvanas években minden szőnyeg alá utasított világnézeti vagy fajelméleti nézetkülönbség ellenére Magyarországon két László élvezhetett érinthetetlen közmegbecsülést: Németh László és Kabos László. Mielőtt megőszült volna: piros haja volt. Nem bohócpiros, hanem igen jellegzetes, félreérthetetlen, bizonyos körök előtt népszerűtlen szín és oldalnézetű arc. Önmagának provokatív vállalása megajándékozta fölénnyel az ellenérzőket is: hozzá képest szépnek, szőkének, minden jóval megajándékozottnak érezhették magukat.

Népszerűsége csúcsán lecsukták. Közlekedési kihágás miatt eljárást indítottak ellene. Elítélték. Lezárták. Vele bizonyították – mint most Zalatnay Cinivel –, hogy az igazság nálunk mindig diadalt arat. Nincsen kivétel. Aki bűnt követett el, annak bűnhődnie kell. Ezek a magyar igazságszolgáltatás ritka szép és biztató pillanatai. Megnyugtatják az állampolgárokat: itt rend lesz, sőt rend van és volt. Az aluljáróban petrezselymet áruló öregasszonyokat is elzavarja a rendőr.

Kabos magyar komikus volt. Öntudatos citoyen. Nyakas állampolgár. Amerikai lakos mamájával való találkozásáról az útlevélszűk világban lázadással felérő, szabad szájú politikai frivolitással beszélt magánszámában.

Régimódian volt ellenzéki. Nem tátotta tágra a száját. Nem is igen tehette volna, de csípős ellenvéleményét kimondta színpadról, vagy ha nem szavakkal, annál erőteljesebben ható és érthető pillantásokkal, súlyos összenézésekkel őt világosan értő közönségével. Jellegzetes fogással elidegenítette az ábrázolt bohócfigurát az ábrázoló művésztől. Az artistaszakmában honos trükköt használta: megelőzte nevetésben nézőit. Belevicsorított tréfáiba. Úgy tett, mintha ezt az élcet már ő maga sem tudná megállni nevetés nélkül. Nevetésével eltávolította önmagát, az állampolgárt az alkalmazott komikai fogástól. Megteremtette azt a finom határvonalat, ami nélkül ócska tréfálkozás lett volna a dolog. Jelezte: nem vagyok azonos azzal, akit kiröhögtök. Miattatok teszem. Miattatok megyek a humor vágóhídjára. A nevettetés mártírja vagyok. Kabosnak ez a magát szerepétől eltávolító fogása művészi arányérzékre vallott. Eredménye: a bohóc megőrzött emberi méltósága volt.

Háromfelvonásos vígjátékokban kiderült róla: nemcsak ellenállhatatlan parodista, nemcsak nagy bohóc, de tévedhetetlen arányérzékű jellemábrázoló.

Jelenkori színjátszásunk nagyját gyászolom benne. A szeretetre méltó embert. A méltóságteljes állampolgárt.

Gondolom: most a televízió vetít majd régi tréfáiból. Az ország röhögve fogja siratni.

MOLNÁR GÁL PÉTER

Színház

Vakszöveg

Gothár Péter aggályosan míves rendezésében a Pesti Színház Varró Dániel fordítását mutatta be a most 33 éves, londoni születésű ír Martin McDonagh Vadnyugat (The Lonesome West, eredetileg: Royal Court Theatre, 1997) színdarabja helyett. A szöveg alatt futó rejtett patakocskák működését nem érzékeltetik a játszók. Lendületesen és hangosan a szöveget mondják. Abban bíznak. Azt poentírozzák.

A Connemara-trilógia középső színműve olyan, mintha egy O'Neill-paródiát Vladimir Nabokov írt volna; a színház meg eredeti O'Neillnek vagy Synge-nek fogná föl.

Ír színdarab. Az ír dráma ez idő tájt Wildeoszkár feneke alatt tartózkodik. Wilde nem a béka feneke alól írta darabjait, hanem Sir Alfred Douglasé alól. McDonagh azonban körbekedvelt színi körökben. 27 éves korában Londonban egyszerre négy színdarabja futott műsoron, olyan természetesnek veszik kimódoltságait. A Connemara lumpentrilógia záródarabját, A Leenane szépét a kaposváriak mutatták be. Ugyanezt Piszkavas címmel a Madách Kamara. Az Alhangyát a Víg padlásán játszották. A Kriplit a Radnótiban Gothár rendezte.

A pénteken bemutatott – ugyancsak Leeane-ben játszódó – Vaknyugat (paródia, szatíra vagy frocli-epatírozás) tökéletesen érdektelen. Az előadás első fél órájának feszültségét az adja ki, hogy a nézők egy részét felültették a színpadra a nézőtér másik részének kárörömére.

A díszlet remek. Azt is Gothár tervezte. A zene is jó: egy ír motívumot hallani hangszóróból, meg Epres fuvoláján. A zenét nem Gothár szerezte, de nincs szerzője. Lehetséges: mégis Gothár komponálta volna? A jelmezeket viszont Kovács Andrea turkálótoprongyokból és kézzel kötött, kinyúlt, színe és formája veszített felsőkből tervezte. Ő okozta a Katonában a Fekete tej toprongyait is Gothár számára, aki internacionálisan vonzódik a rosszul öltözött rosszul élők lepusztultságához, a lecsúszottak és öntudatlanok mikrovilágához.

A játékosok közül Kicsilány Kelleher 17 éves szerepében igazán szép és sprőden kedves kislány Csonka Szilvia. Nem erőlteti a színészetet, csak van, és létezik. Dr. Hegedűs D. Géza (Valene Connor) grätchenesen font, szoros szőke hajfonatot visel tetűfészekgyanús sipkája alatt. A kényes gonddal karbantartott frizura és az elhanyagolt külső érdekes emberi ellentmondásokra, drámai szikrázásokra mutathatna rá, de nem mutat. Hegedűs dr. emelt hangon igyekszik poentírozni Varró Dániel egyre fakóbb ötletű műnyelvét, aminek elszíntelenedését az is hozza, hogy a színészek egyetlen hangot tudnak rá. Nem emberi drámákat játszanak, csupán egy ifjú nyelvművész hangolási kísérletét. Epres Attila (Coleman Connor) sem használ több arcot. Arcjátékából következtethetően belsejében történik egy és más. Hogy mi: azt nem tudjuk meg mindvégig. A jókedvű apagyilkos – atyját fejbe lőtte tanúk jelenlétében, de önvédelemül – cinikus, mohón haszonleső, fejlődésében némileg visszamaradott fickó.

A jókora darab Hajdu „Steve" István az iszákos Welsh lelkész. Másfél óra múltán szünetet kapunk; kikászálód-

FOTÓ: KOVÁCS BENCE

Hegedűs D. Géza és Hajdu István

hatunk. Sok elintéznivalóm lévén siettem arra a bizonyos helyre, majd indultam az épületből kifelé pipázni. A bejárati függöny összehúzva. A jegyszedő szigorúan intett: a büfé előtt folytatódik az előadás. Amit a színpadról nem tudtak elmondani, arról nem jó a dohányzóban értesülni.

Mondják: ott Hajdu színművész úr öngyilkos lett, ezt nem láttam, de őt sem az öngyilkossága következtében – a második részben. Viszont azt a helyes kutyát sem láthattam viszont kutyaszerepben, amit előadás előtt még szemrevételezhettem, a játék második felében már csak jéggel tartósított, levágott füleit viseli tépőzárral fején Hegedűs dr.

Az előadásban a színészek rengeteget robotolnak: nyitogatják, csapogatják Gothár díszletelemeit. Chipseszacskókat pattogtatnak. Leltároznak ócskaságaik, szeszesflaskáik, üveggyapot Madonnáik között. Kiszórják dobozok, fiókok, smizettek tartalmát a játéktérre, majd visszasodorják a limlomokat, gyufaszálakat, semmirevaló kacatokat. Hegedűs végre az előadás alaphangjától elütően, örömtelin fölkiált: Jé, itt a kefe! De ezt a kefét a felültetett közönség nem ette meg.

M. G. P.

Elment Sagan

Francoise Sagan egy ideje szinte egyáltalán nem mutatkozott a nyilvánosság előtt, pedig korábban az volt a fő életeleme, évtizedeken át valósággal lubickolt benne. Visszavonultságának okát mindenki ismerte Franciaországban, és sajnálták is érte; tudták róla, hogy beteg, magányos és pénztelen. Utolsó hónapjait egy kölcsönkapott tengerparti házban töltötte, egyedüli társasága egy uszkár volt. Tüdőembóliával került a honfleuri kórházba, ott is halt meg a múlt hét végén, 69 éves korában. Halála őszinte megrendülést váltott ki honfitársai körében; a tévék, újságok tele vannak az írónőre emlékező anyagokkal.

Jó ideje már a legismertebb francia írónőnek számított nemcsak hazájában, hanem külföldön is, a mostani párizsi memoárok mégsem életművére összpontosítanak elsősorban. Hiszen a franciák szemében az író Sagan lényegében ugyanaz volt, mint Brigitte Bardot a filmben – egy korszak szimbóluma, a női emancipáció, függetlenség, egyenjogúság és szabadság megtestesítője.

Fénykora is éppúgy a hatvanas évekre esik, mint Bardot-é. Akkor többnyire egyszerűen divatos írónak gondolták – a meglepetést az jelentette, hogy Sagan fél évszázadon át nem ment ki a divatból, miközben vékonyka könyveit a kritika nemigen becsülte, sokszor lelektűrőzte. Komoly irodalmi díjat soha nem kapott sem Franciaországban, sem külföldön. Ő ezt láthatóan nemigen bánta; volt annyi öniróniája, hogy bármikor készséggel elismerte: ő maga is Mauriacot, Zolát részesíti előnyben saját könyveivel szemben. – Nem szégyellem a könyveimet, és nem is mondom azt, hogy ez rossz irodalom. Mindenesetre becsületes munkákat adtam ki a kezemből. De tudok olvasni, olvastam Proustot, Stendhalt, és ezek az emberek csendre intenek engem – mondta egy interjúban. Legfontosabb művészi teljesítményének amúgy is saját életét látta pályakezdése óta – mindent ki akart próbálni, főleg ha ez a valami káros volt vagy az egészségére, vagy a pénztárcájára nézve. Tipikusan az a művész volt, akiről mondogatni szokták, hogy két végén égeti a gyertyát. Vagyonokat áldozott szenvedélyeire, és semminek sem tudott ellenállni – életének egyes állomásait nemcsak művek, hanem az alkohol, a drog, a méregdrága sportkocsikon való száguldozás, a szerencsejátékok is jelzik.

Közben persze állandóan írt, nem is keveset, nemegyszer pedig kifejezetten jót. Tizenkilenc évesen robbant be az irodalomba a „bájos szörnyecske" – ahogyan őt a Jó reggelt, bűbánat megjelenésekor Francois Mauriac, a francia irodalom egyik pápája becézgette. Máig ez a legismertebb regénye egyébként, a könyvet több mint húsz nyelvre fordították le, és milliós példányszámot ért meg. A művet Sagan – saját bevallása szerint – az érettségi után, unalmában, párizsi bisztrókban két hónapig körmölte iskolai füzetekbe. 1954-ben, a vietnami vereségtől kábult országban az Eluard egyik verséből kölcsönzött című könyv bombaként robbant. Az akkori botrány ma már nehezen érthető. Amikor az a vád érte, hogy regénye erkölcstelen, erre csak annyit válaszolt: ma már a lányok is azt írnak, amit akarnak. A női egyenjogúság mellett még sokszor kiállt, a legbüszkébb talán arra volt, hogy hozzájárult az abortusz liberalizálásához Franciaországban. A politika egyébként is gyakran felkeltette az érdeklődését, sőt a nyolcvanas években Francois Mitterrand elnökválasztási kampányába is bekapcsolódott.

FOTÓ: MTI/EPA – SICHOV

Francoise Sagan azt írta magáról: vigasztalhatatlan

Könyvei, színdarabjai, dalai ünnepelt szerzővé tették, és gazdaggá is a jó házból való úrilányt. Legalábbis egy időre. Élete alkonyára azonban minden elúszott, végül már műveinek jogdíjait is az adóhivatal kasszírozta. Sokan most Francoise Sagant az adóhivatal áldozatának írják le. Tény, hogy több mint 600 ezer eurós befizetetlen adó miatt hosszú ideig küzdött a hatóságokkal. E harcból az állam került ki győztesen – ráadásul egy évvel ezelőtt Sagat még egyéves, felfüggesztett börtönre is ítélték adóhátraléka miatt. Közben pedig mindene elúszott.

A huszadik század egyik legünnepeltebb és leg kább provokatőr francia írónőjét kedden tem Seuzac-ban, ahol 69 évvel ezelőtt egy gazdag ros lányaként meglátta a napvilágot. Sírfe maga írta meg: „Itt nyugszik Francoise Sag emiatt vigasztalhatatlan".

Párizs, 2004. szeptember

K

HIRDETÉS

Felhívás

Az Electrolux Csoport termékei (AEG, Electrolux és Zanussi) megbízhatóságukról, kiváló műszaki paramétereikről és hosszú élettartamukról ismertek világszerte. Erre kellő biztosítékot ad a kiváló tervezés, a gyártás során állandóan ellenőrzött anyag és technológia, valamint a kiszállítás előtti végellenőrzés.
A minőségbiztosítási rendszerünknek köszönhetően a közelmúltban a kerámia főzőlapok egyik beszállított alkatrészénél egy hibát észleltünk, amely a készülék nem megfelelő működését okozhatja az alábbi dekor kódú modelleknél.

Márkanév	Modell	Dekor kód*
AEG	66301K-MN	**U01**
AEG	66300KF-AN	**U44**
Electrolux	EHS6651P	**U03**
Electrolux	EHS6691X	**18A**
Electrolux	EHS7691X	**U15**
Electrolux	EHS8671P	**85C**
Zanussi	ZKT663LALU	**14A**

*A dekor kód a főzőlap bal vagy jobb felső sarkán található

Ha a felsorolt kerámialapok használata során az egyes főzőzónákat nem a hozzájuk rendelt teljesítménykapcsolóval kapcsolják ki, hanem a főkapcsolóval, – miközben az egyedi szabályozó bekapcsolva marad – előfordulhat, hogy a zóna bekapcsolva marad, bár a kijelző ezt nem mutatja. Meggyőződésünk, hogy az észlelt hiba miatti meghibásodás és sérülés veszélye minimális, de a legkisebb kockázatot is szeretnénk kizárni.

Tekintettel a potenciális problémára, kérjük, hogy amennyiben az Ön által vásárolt termék **típusszáma és dekor kódja együtt** szerepel a listán, és 2003. március 31. után vásárolta a terméket, úgy kérjük, hogy a következő telefonszámon keresse meg vevőszolgálatunkat: **06/1-252-1773**. A termék ellenőrzését és a hibás alkatrész cseréjét szervizünk természetesen díjmentesen fogja elvégezni.

Megértésüket és együttműködésüket köszönjük.
Electrolux Lehel Kft.

AEG Electrolux ZANUSSI

The Electrolux Group. The world's No.1 choice.
KITCHEN, CLEANING AND OUTDOOR APPLIANCES

Százéves a Batthyány téri csarnok

Már a XVII. század végétől itt tartották a vízivárosi vásárokat

Buda első vásárcsarnokát 1902. április 13-án ünnepélyesen megnyitották a II. kerületi Bomba (ma Batthyány) téren. Az avatóünnepségen részt vett Márkus József főpolgármester, Halmos János polgármester, Almády Géza tanácsos, a csarnok építőbizottságának elnöke, a székesfőváros közgazdasági és közélelmezési ügyosztályának vezetője, Herein Károly elöljáró, Zigler Nándor, a vásárcsarnok igazgatója, valamint a főváros törvényhatósági bizottságának huszonhárom tagja. Nagy számban jelentek meg jómódú budai polgárok is. A nemzetiszín zászlókkal és fővárosi lobogókkal feldíszített vásárcsarnokot csaknem megtöltötte az ünneplő tömeg.

Megnyitóbeszédében Almády Géza tanácsos méltatta a vásárcsarnoki intézmény hasznosságát, majd röviden összefoglalta a Bomba téri csarnok építésének történetét. A munkálatokat 1900 augusztusában kezdték el, és 1901 novemberében fejezték be. Az üzlethelyiségeket már a következő hónapban bérbe adták. Az építkezésre, a csarnok berendezésére és felszerelésére 830 868 koronát szavazott meg a fővárosi közgyűlés, a tényleges kiadás azonban ennél kisebb volt, mert az építők nyolcvanezer koronát megtakarítottak. A közgyűlés felhatalmazása alapján, a csarnoképület helyén álló telkek kisajátítására viszont 1 322 400 koronát fordítottak. A 3156 négyzetméteres csarnokban 597 elárusítóhelyet alakítottak ki, a földszinten 259-et, a karzaton 338-at. Almády külön megemlékezett Hermann Béla nyugalmazott tanácsosról, az építkezés előmunkálatainak vezetőjéről, majd felkérte Halmos János polgármestert, hogy nyissa meg és adja át rendeltetésének az új közélelmezési intézményt. Almády szavaira a polgármester válaszolt: „(...) Halmos János polgármester örömének adott kifejezést, hogy a főváros ismét egy nagy fontosságú intézményét adhatja át a közhasználatnak – jelentette a Pesti Hírlap a megnyitó másnapján. – A főváros hatósága rég fölismerte annak a nagy jelentőségét, hogy a közélelmezés ügyét rendezni kell. Más, szerencsésebb viszonyok között levő országok nagyvárosai évtizedekkel, sőt évszázadokkal ezelőtt fogtak hozzá ehhez a munkához, s nekünk most kell pótolnunk a saját hibáinkon kívül történt mulasztásokat. Néhány év alatt valóban örvendetes eredményeket értünk el ebben a tekintetben, úgy, hogy ma már bátran mondhatjuk, hogy a követelmények ebben a tekintetben is teljes kielégítést találnak, mert a vásárcsarnoki intézmény, ami a jó közélelmezést s ennek folytán a közegészségügyi hatásokat illeti, fényesen bevált. Ez az új vásárcsarnok is egyik diadala a haladás szellemének, s ezért elismeréssel adózik a székesfőváros törvényhatóságának, amely erre az anyagi eszközöket készségesen rendelkezésre bocsátotta. De köszönetet mond a csarnok építésére felügyelő bizottságnak is, amely a legnagyobb buzgalommal és odaadással segítette a tervek keresztülvitelét. Abban a biztos tudatban, hogy ez az új intézmény a főváros polgárságának üdvére fog szolgálni, a Bomba téri vásárcsarnokot átadja. (...)" Az ünneplő közönség ezután bejárta az új csarnok világos, szellős és higiénikus helyiségeit.

A második világháború idején, Budapest ostromában súlyosan megrongálódott.

A kereskedelem korszerű formái és intézményei a XIX. század végén honosodtak meg Budapesten, ekkor rakták le a fővárosi vásárcsarnokhálózat alapjait. Az 1890-es években Pesten öt csarnok épült fel: a Rákóczi téri, az István (ma Klauzál) téri, a Hunyadi téri, a Hold utcai és a Vámház körúti központi vásárcsarnok. A Duna másik partján, Budán két vásárcsarnok létrehozását tervezték, végül csak egyet építettek fel, a Bomba térit. A vásárcsarnoki rendszerben az árut higiéniai szempontból ellenőrizték, ezért csak egészséges élelmiszer kerülhetett a piacra. A csarnokhálózat megerősítette a nagykereskedők helyzetét, jelentősen javította a főváros egészségi és tisztasági viszonyait, viszont nem volt képes meggátolni az árak erős ingadozását, a drágulást, és nem tudta biztosítani a főváros egyenletes élelmiszer-ellátását sem. De közegészségügyi, közélelmezési és köztisztasági szempontból mégis komoly előrelépést hozott.

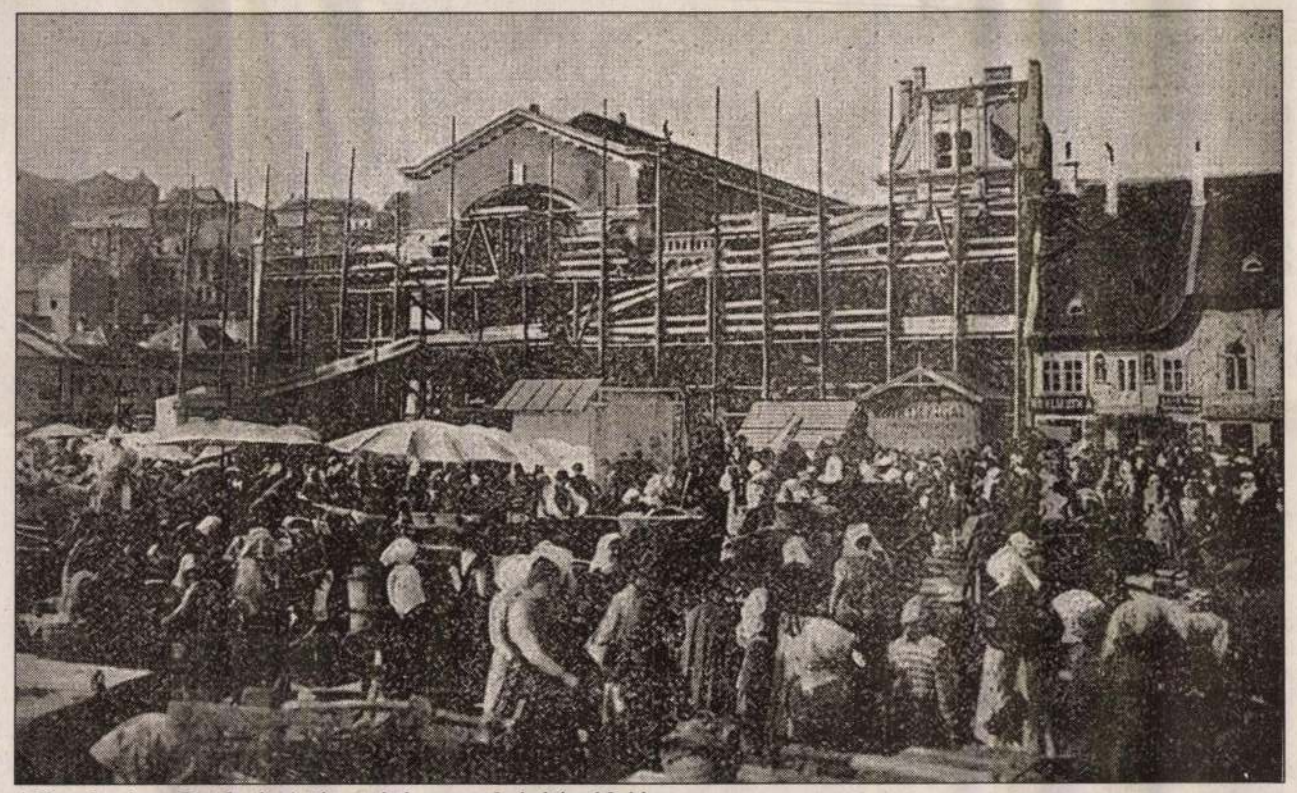

A Bomba (ma: Batthyány) tér a vásárcsarnok építése idején FORRÁS: OFNER SCHRIEB-KALENDER, 1902

A Bomba téren – korábbi nevén a Felsővásártéren – már a XVII. század végétől rendszeresen tartottak országos vásárokat. A XVIII. század közepén a téren katonai őrházat és ágyúkat állítottak fel a budai Duna-part védelmére, az őrépület mellett halomba rakott ágyúgolyókról kapta nevét utóbb a Bomba tér. A névváltozás ellenére a Duna-partnak ez a része továbbra is a Víziváros piactere maradt, ahol vásárokat rendeztek. A tér forgalmát növelte, hogy 1746-tól kezdve egy évszázadon át itt állt a budai postaház, amely a régi országúthálózat közlekedési csomópontja volt. Innen indultak a gyorskocsijáratok Bécs felé.

1890-ben Czigler Győző műegyetemi tanár javasolta először, hogy a piactéren vásárcsarnokot emeljenek. A főváros közgyűlése csak négy év múlva határozta el, hogy új közélelmezési intézményt létesít a Bomba tér nyugati oldalán. A századfordulón a régi postaházat lebontották, majd helyén felépítették a vásárcsarnokot. A teret 1905-ben nevezték el Batthyány Lajosról, az első magyar miniszterelnökről.

A Batthyány téri csarnok a második világháború idején, Budapest ostromában súlyosan megrongálódott, csak az 1960-as évektől árusítottak itt újra élelmiszert. (Korábban egy ideig nagybani virágpiac is működött itt.) Az 1970-es évek elején teljesen felújították a vasszerkezetes vásárcsarnokot, és átalakították modern élelmiszer-bevásárló központtá. Az egyszintes, galériás épületet ekkor építették át kétszintessé. 1975-ben nyílt meg az új Batthyány téri bevásárlóközpont, amely arról vált híressé, hogy ez volt az ország első áruháza, amelynek vásárlóterét klimatizálták. A műemlékké nyilvánított Batthyány téri vásárcsarnok ma is a fővárosiak egyik kedvelt bevásárlóhelye.

Török Albert

Csigler Győző

PALETTA

NÁRAY ERIKA koncertezik ma este fél tízkor a Pesti Est Cafében (VI., Liszt Ferenc tér 5.).

A ZONGORISTA, ZENESZERZŐ Oláh Kálmán önálló szerzői estje ma este hét órakor kezdődik a Roma Parlament Sarasate koncerttermében (VIII., Tavaszmező utca 6.).

FRANCIA ÉS AMERIKAI DALEST (Poulenctől Gershwinig) lesz holnap este hét órakor – A dallamos XX. század címmel – a Matáv Zeneházban.

PÁRIZSI PASSZÁZSOK címmel nyílt kiállítás a Krausz-palotában (VI., Andrássy út 12.). A tárlat május 6-ig látható hétköznap délután kettő és hat óra között, hét végén és ünnepnap délelőtt tizenegytől hatig.

SZÍNHÁZMŰSOR

Bárka Színház: A vészmadár (fél 7). **Budapesti Kamaraszínház a Tivoliban:** Amerikai Elektra (7). **Budapesti Kamaraszínház Ericsson Stúdió:** Kreutzer szonáta (7). **Budapesti Kamaraszínház Shure Stúdió:** Kísértetek (fél 8). **Budapest Bábszínház:** Az ember tragédiája (6). **Budapest Bábszínház Játszó-tér:** Akár hiszed, akár nem... (3). **Buda Stage:** Raiffeisen Jazz Klub II. Közreműködik a Balázs Elemér Group (fél 8). **Budapesti Operettszínház:** Funny Girl (7 – Fényes-bérl.). **Fővárosi Nagycirkusz:** Cirkusz és varázslat! (3, 7). **Játékszín:** Édes bosszú (7 – zártkörű rendezvény). **József Attila Színház Gaál Erzsébet Stúdió:** A manó (11 – nyilvános főpróba). **József Attila Színház:** A bolond lány (7). **Karinthy Színház:** Szellemidézés (7 – bemutató ea.). **Katona József Színház:** Hedda Gabler (7). **Kamra:** Stella (7). **Komédium Színház:** Fájlront (7). **Kolibri Pince:** Megy a gyűrű (3 – az Új Színház stúdiósainak ea.). **Magyar Állami Operaház:** C'est la guerre. A csodálatos mandarin (7 – zártkörű ea.). **Erkel Színház:** Háry János (6). **Merlin Kamaraterem:** Spinach'n Chips (Sóska, sültkrumpli) (fél 8 – angol nyelvű ea.). **Mikroszkóp Színpad:** Hopp, te Zsiga! (fél 8). **MU Színház:** Tanú vagyok rá (7). **Nemzeti Színház:** A vihar (fél 8). **Pesti Magyar Színház:** István, a király (7). **Radnóti Színház:** Patkányok (7). **R. S. 9. Színház:** The Song of the Fool (7). **Szkéné Színház:** Beckett Szimfónia (8 – bem. ea.). **Thália Színház:** Így van /ha így tetszik – (7 – Kolozsvári Állami Magyar Színház ea.). **Thália Színház Új Stúdió:** Bűvös varázsigék könyve (11, 3). A Vagina Monológok (este 10). **Thália Színház Régi Stúdió:** Leonce és Léna (8 – Krétakör Színház ea.). **Új Színház:** Álszentek összeesküvése (7). **Vidám Színpad:** Paprikás csirke (7). **Vígszínház:** Furcsa pár (7). **Pesti Színház:** Antonius és Kleopátra (7).

Apám darabja nagyapámról

„Ne keressenek e műben az élő vagy valaha élt személyekhez való hasonlóságot" – írta Szellemidézés című színdarabjáról 1957-ben Karinthy Ferenc. Fia, Karinthy Márton rendező szerint mégis nyilvánvaló, hogy a főszereplőt, Donáti Sándort Karinthy Frigyesről mintázta. A Nyugat-nemzedék íróját eredetileg Tahi Tóth László játszotta volna a Karinthy Színházban, ő azonban visszaadta a szerepet, így Donátiként ma este hét órakor Balkay Géza lép színpadra.

Kelemen István és Balkay Géza FOTÓK: KOVÁTS ZSOLT

A Szellemidézés című előadás Karinthy Színház-beli bemutatója előtt egy héttel visszaadta főszerepét *Tahi Tóth László.* Az igazgató és az előadást rendező *Karinthy Márton* azt kérte a közönségtől, ne mondjon le a produkcióról: áprilisban biztosan lesz Szellemidézés a Bartók Béla úton.

Ma este hét órakor valóban megidézik a Nyugat írónemzedékét. A Karinthy Frigyesről mintázott Donáti Sándort *Balkay Géza* alakítja, feleségét, Csillát pedig – időközben a Vígszínházban próbáló – *Szegedi Erika* helyett *Esztergályos Cecília.*

– Több oka van, hogy éppen most tűztük műsorra a darabot. Idén húszéves a Karinthy Színház, és tíz éve halt meg édesapám, Karinthy Ferenc – meséli az igazgató. – Apám eredetileg regénynek írta a Szellemidézést, a második világháborúban, egy pincében. A történet 1938-ban, az utolsó békeévben játszódik, és – bár teli van humorral – érződik rajta, hogy mialatt írta, szétlőttek egy világot a feje felett.

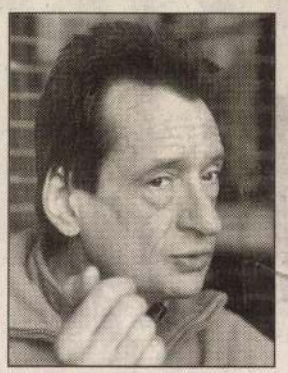

Karinthy Márton

Az igazgató-rendező szerint leginkább a Csehov-darabok légköréhez hasonlít a Donátiék szalonjáé. Akármennyire tagadta az író 1957-ben, hogy valóságos személyeket szerepeltet a műben, Karinthy Márton szerint egészen nyilvánvaló, hogy saját családját írta meg. Ahogy Flaubert azt hangoztatta: Bovaryné én vagyok, úgy itt Donáti Sándor Karinthy Frigyes alteregója. Csillát édesanyjáról, Böhm Arankáról, Fifi figuráját egy hajdani, híres sanzonettről, Becker Babyről, Dezső alakját pedig féltestvéréről – a fájdalomhercegnek nevezett – furcsa látomásokkal vívódó, különc Karinthy Gáborról mintázta. Sőt 17 éves kamaszként az író maga is megjelenik a színen – Öcsi szerepében.

Sok minden változott 1957 óta – állítja az igazgató –, a darab mégis aktuálisabb, mint valaha. „Ezek úgy tesznek, mintha élnének: esznek, isznak, szerelmeskednek, pedig már régen nincsenek" – állítja a félegzisztenciákból, lecsúszott költőkből és kávéházi figurákból álló társaságáról Donáti Sándor. – Tőlem meg a világ megváltását várják".

Karinthy Márton szerint a színésznek a zsenit a legnehezebb ábrázolnia, Balkay Gézának pedig most az a feladata, hogy rendkívüli szellemet, kivételes gondolkodót jelenítsen meg a parányi színpadon. Egy személyben összpontosítsa azokat az értékeket, amelyeket a háború épp elmosni készül.

Tahi Tóth befelé forduló Donátijához képest a rendező szerint Balkay robbanékonyabb, tettvággyal teli személyiség. Az ötvenéves írót a fiatal rokon lány, Rika (*Huszárik Kata*) gyengéd érzelmei megfiatalítják egy időre, végül azonban belehal „kisszerű környezetébe".

Karinthy Márton tipikus pesti polgárnak is tartja nagyapját, és színházában az alapvetően realista polgári gondolkodást próbálja felélesztení. Közérthető, szórakoztató darabokat tűz műsorra, és bár sok könnyed, zenés vígjátékot játszanak, fontosnak tartja, hogy soha ne menjenek egy bizonyos színvonal alá.

Az igazgató úgy tudja, húsz éve a Karinthy az egyetlen budapesti magánszínház. Igazság szerint, mint Mohamed koporsója, úgy lebeg színházuk az állami struktúra és a teljes piacgazdaság között. De úgy veszi, hogy ez a függetlenség ára.

A direktor alapvetően a jegybevételekből tartja fenn a teátrumot, de kizárólag ebből nem tudná működtetni. Minden évben pályázik pénzért a minisztériumnál, a fővárosnál és a Nemzeti Kulturális Alapprogramnál. Sokéves munka eredménye, hogy most már többnyire sikerrel. Szerencsére újra éled a lokálpatriotizmus is a fővárosban: a XI. kerület – ahol a Karinthy-család őslakosnak számít – szintén segíti őket az utóbbi időben.

Mindezt azért is tartja az utóbbi évtized nagy eredményének, mert az intézmény nem a Pesti Broadway-n, hanem „a kelenföldi pampákon" fogadja a nézőket – a mai premier után legközelebb április 16-án és 18-án, este hét órakor, a Szellemidézés következő előadásain.

Valaczkay Gabriella

Isadora Duncan Pesten lett próféta

A modern tánc 1902. április 19-én az Uránia Színházban született

Milyen lehetett az a nő, aki 1902 tavaszán néhány tánclépéssel az ujjá[illegible] Mindent a tánc szempontjából lát". Isadora Duncan előadását látva a kriti-

csak azért nem, mert Ady Endre a helyi napilapban nyílt levelet fogalmazott,

Színház állatkerttel

A sokat látott egykori Kilián laktanya harmadik emeletén működik egy kis magyar „plazaszínház". Nem színházak sokaságát kell elképzelni, hanem multifunkcionális körítést, a több száz négyzetméteres térben nemcsak színpad, nézőtér, stúdió, társalgó található, hanem

Grigler Győző

Miből nyaralnak az intézeti gyerekek?

Nomád vízi tábor vadkempingező fiatalokkal

Budapesten kétezer (az országban közel 23 ezer) gyermek él nevelőotthonban. Sokan a nyári szünidőt is ott töltik. Az intézményvezetők és a nevelőtanárok igyekeznek ugyan üdülési lehetőséget biztosítani a számukra, de nem könnyű a dolguk. A szűkös évi költségvetésből kevés jut ilyen célokra, ezért kiegészítésként szponzori pénzeket szereznek, alapítványi támogatásokra pályáznak. Nemcsak a nyaralás, hanem például egy budai kirándulás is nagy terhet jelent az intézetek számára, hiszen a tömegközlekedési eszközökre semmilyen pluszkedvezmény nem jár az állami gondozott gyerekeknek.

Az egyik budapesti intézetben – a költségek emelkedése miatt is – nomád vízi tábort szerveznek. A szállás vadkempingben lesz, így csak az utazás és az étkezés költségeit kell fedezniük. A nyári hónapokra egyébként náluk összesen 5500 pluszforint jut egy gyerekre!

A Főpolgármesteri Hivatal gyermek- és ifjúságvédelmi ügyosztályán is foglalkoznak nevelőotthonos gyerekek üdültetésével. Két önálló üdülőjük működik: Zebegényben és Kenesén, ahol nyáron tíznapos turnusokban várják a gyerekeket. Az ország több pontján fekvő – de a fővároshoz tartozó – nevelőotthonok között csereüdültetést is szerveznek, így a napi díjtétel nem változik, az üdülés ára gyakorlatilag megegyezik az utazás költségeivel.

A Nevelőotthonok Nemzetközi Szövetsége Magyarországi Egyesülete is gondoskodik az intézetben élő gyerekek nyári üdültetéséről. Az idén cégfelajánlások segítségével száz gyereknek szerveznek környezetvédelmi tábort. A nevelőotthonok tehát úgy segítenek magukon, ahogyan tudnak, sajnos azonban több kudarcot, mint sikert könyvelhetnek el. Csupán egy példa a sok közül: az egyik budapesti intézmény helyettes vezetője az ország több nevelőotthonából összegyűjtötte azokat a gyerekeket, akik valamilyen művészeti ágban kiemelkedően tehetségesek. Észt- és finnországbeli alkotótábor szervezésébe kezdett, ám pályázatára a kért összegnek csak a tizedrészét kapta meg, ami az utazásra sem lett volna elég...

Miklós Daniella

Csereüdüléssel próbálkoznak VELLEDITS ÉVA FELVÉTELE

Jövőre megszépül a Gozsdu-udvar

A Madách sétány ötlete meglehetősen koros – a tízes évekből származik. Az Erzsébet sugárút, ahogy akkor nevezték, az Andrássy utat és a Rákóczi utat kötötte volna össze, ám a háború elsöpörte a tervet. Igaz, tíz év múlva újra felbukkant. A Fővárosi Közgyűlés által 1930-ban elfogadott terv szerint a Rottenbiller utca és a Damjanich utca találkozásánál kialakítandó hatvan méter széles térből indult volna, és a vonala a mai Dob és Klauzál utcán át enyhe görbülettel torkollt volna a Rumbach Sebestyén utcába. Az építészeti pályázatra közel ötven terv készült, a megvalósításhoz szükséges negyvenmillió pengő viszont hiányzott a város pénztárából. 1936-ban ugyan felhúztak néhány új házat, az út megnyitására azonban akkor sem futotta.

1990-ben azután ismét felbukkant a terv. Egy kölni cég – társulva néhány magyar gazdasági társasággal, betéti társasággal – irodaház építését tervezte a Madách sétány nyitásaként. Az 1994-ben átadott épületegyüttes 35 millió márkát emésztett fel. A több mint hatezer négyzetméter egy része azonban még mindig bérlőre vár.

Az építkezés már javában folyt, amikor az erzsébetvárosi képviselő-testület a sétányra vonatkozó megvalósíthatósági tanulmánytervet rendelt meg a Coopers and Lybrand vagyonértékelő társaságtól. A vaskos kötetekre rúgó, több millió forintot érő terv el is készült, ám addigra elbizonytalanodott a testület. A lakossági támadások közepette, valamint a választások előtti feszült politikai légkörben az akkori polgármester a szerződés felfüggesztése mellett döntött. A választások lezajlottak, mind a kettő, az új testület pedig folytatta a régi perpatvart a kerület vagyonkezelő társasága körül. A sétány sorsának eldöntésére nemigen jutott idejük. A terv azonban elavult közben. Újra kellene írni és legfőként számolni, ám az erre vonatkozó szerződés megkötéséről még gondolkodik a polgármester asszony és a testület.

Bakonyi Karola polgármester legutóbbi testületi előterjesztésében viszont úgy vélte, a Gozsdu-udvar ügye nem húzható tovább. Az itt élők mindeddig nem vehették meg lakásaikat, bizonytalan volt az is, hogy felújítják-e a házakat, maradhatnak-e a lakók, vagy máshová kell költözniük. Ráadásul attól is tartanak, hogy a kisuvickolt házakba soha többé nem térhetnek vissza.

A Czigler Győző tervei alapján, a századelőn épített épületegyüttest négy háromemeletes és három kétemeletes ház alkotja, amelyeket földszintes, bazárszerű pavilonokkal kötnek össze. Közöttük található hat udvar, melyeket két áthajtó folyosó kötött össze egymással. A hajdan mosó-, mángorló- és vasalószobákkal ellátott ház építési költsége 900 000 korona volt, ám az egykoron pezsgő életre ma már kevés jel utal. Az üzletajtók többségén rozsdás lakat lóg.

Az előző testület a Madách sétány részének tekintve tologatta a döntést. Az újak elvi döntést hoztak végre: új köntöst kap az udvar. Mint ahogy *Toperczer Ferenc* alpolgármestertől megtudtuk, a földszintes épületeket elbontják, a többit felújítják, korszerűsítik. A házak alá mélyparkoló épül, fölé üvegkupola feszül majd. Az építési terv várhatóan az őszre készül el, s ha minden jól halad, akkor a jövő évben az építkezés is megkezdődhet. A nehéz kérdés természetesen ismét a pénz. A költségek egy részét az ortodox egyház vállalja, hiszen az egyik épületbe majd ők költöznek be.

Számos terv van a Madách sétány folytatására is. Az önkormányzat félvette a kapcsolatot a IX. kerületben működő Sem IX. Rt.-vel is, mely ferencvárosi tömbrehabilitációs programjáról ismert. Ezenfelül tárgyaltak egy, a sétányban fantáziát látó bankkal, és felmerült az a gondolat is, hogy az új Nemzeti Színház itt épüljön fel.

Szalai Anna

Stopolni jó, de sok helyütt tilos

Szünidő, napsütés, nyár, barátok, kalandok, utazás. Minden együtt van így nyár elején, készek a nagy, vad nyári tervek. Egyvalami zavarja meg a lázas tervezgetéseket, a pénz, illetve annak hiánya. Következhetnek tehát a megszorító intézkedések: nem szállodában lakunk, hanem sátorban, amit nem kempingben verünk fel, hanem egy erdő mellett vagy folyóparton; éttermek közelébe sem megyünk, viszont sok konzervet viszünk.

A közlekedésen lehet a legtöbbet spórolni. A méregdrága vonat- vagy buszjegyek szóba sem jöhetnek, saját autóval is ritkán utazik a magyar tizenéves, ám máséval annál gyakrabban. Az első tavaszi napsugarakkal együtt hátizsákos fiatalok jelennek meg a Budapestről kivezető főutak mentén is. Nemcsak az ingyenes utazás vonzza őket. Nincs olyan fiatal, aki ne próbált volna stopolva eljutni valahová.

A bátrabbak és tapasztaltabbak külföldre is így indulnak, és ha szerencséjük van, akár a végállomásig is eljuthatnak egyazon autóval. A legtöbben a Balatonra vagy Ausztriába szeretnének stoppal eljutni. Ám nem mindegy, hogy hol próbálkoznak az autófogással. Az M1-es és M7-es autópályák kivezető szakaszain ugyanis – bár ezek különösen kedveltek – tilos stopolni, mivel autópályán gyalogos nem tartózkodhat, még ideiglenesen sem. A járőröző rendőrök minden esetben felszólítják távozásra a tiltott helyen stopolót. Aki ilyenkor általában készségesen, bűnösségének tudatában, azonnal elmegy onnan, ám a rendőrautó távozása után gyakran ismét visszatér előbbi helyére.

A járőr a második alkalommal már nemcsak felszólít, hanem helyszíni bírságot is kiszabhat, vagy előállíthatja és feljelentheti a szabálysértőt. A szabálysértési eljárásnak pedig ötezer forintig terjedő pénzbüntetés lehet a vége. A büntetés mértéke a stopos magatartásától, hozzáállásától, fegyelmezettségétől és attól függ, hogy milyen forgalmú helyen követte el a szabálysértést, és mennyire veszélyeztette a forgalmat. (A XI. kerületben idén eddig nyolcszor tettek feljelentést tiltott stopolás miatt.)

Előfordult olyan eset is, hogy a rendőr már kétszer felszólította az autópálya leállósávjában ácsorgót a távozásra, de harmadszor ismét találkozott vele. A büntetés mégis elmaradt, igaz, a stopos pillanatok alatt a város közepén találta magát, ahonnan többórányi buszozás és gyaloglás után érhetett csak el a legközelebbi, stopolásra alkalmas helyig...

L. K.

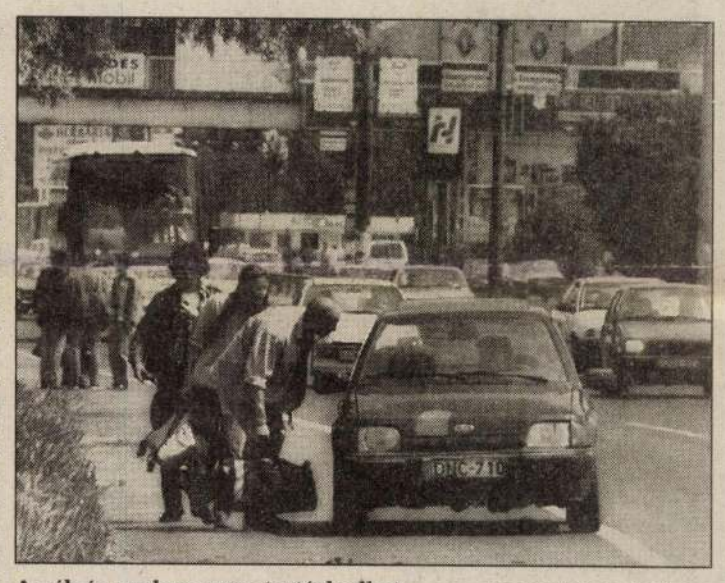

A pályán gyalogos nem tartózkodhat VELLEDITS ÉVA FELVÉTELE

Toronto kontra Budapest

Budapesten évente másfél milliárd utazást bonyolítanak le a tömegközlekedési járműveken. Az egy éve Budapesten élő *George Papik* városrendező, aki a torontói tömegközlekedés szakértőjének számít, kérésünkre Budapest és Toronto tömegközlekedését hasonlította össze.

Toronto és Budapest lakóinak száma közel azonos, ám a kanadai főváros sokkal nagyobb területű, a központjába a peremkerületekből jó esetben is csak többórás buszozással lehet bejutni. Az észak-amerikaiak mentalitása olyan, hogy az első számú közlekedési eszköz a saját autó, amiből a háztartásokban több is akad.

A tömegközlekedési eszközöket főleg azok az autóval nem rendelkező nők és a fiatalok veszik igénybe, akiknek nincs más választásuk, hiszen csak busszal, villamossal vagy metróval utazhatnak. A saját autó fenntartása nagyon drága, a taxizás szintén, a tömegközlekedés a legolcsóbb, bár a budapestivel összehasonlítva megfizethetetlenül sokba kerül. Budapesten a tanuló és nyugdíjas havi bérlet 375 forint, ez Torontóban mintegy 5500 forint lenne. A tömegközlekedési járművek ugyanazok, mint Budapesten: villamos, metró és busz, például Ikarus. A város forgalmát számítógép irányítja. A járművek viszonylag újak, a buszokat tizennyolc évi szolgálat után kíméletlenül kiselejtezik.

Budapesten a közlekedési rendszer jól tervezett, gyorsan el lehet jutni a város egyik pontjáról a másikra. A város legnagyobb problémája, hogy nincs elég parkolóhely, az utak zsúfoltak, nehezen birkóznak meg a növekvő forgalommal, összefüggő kocsisorok, olykor órákig tartó dugók alakulnak ki, ami nemcsak bosszantó, de a környezetet is szennyezi.

A magyar származású George Papik szerint a pénzszűke közepette a budapesti szakemberek a lehető legjobb megoldásokat választják a közlekedés korszerűsítése érdekében.

L. K.

Névjegy

– Hú de jó, hogy nem felejtetted el – sóhajt nagyot kézfogás közben a hosszú, vékony. – Nem írtam fel a címed, sose talállak meg, ha most nem vagy itt.

Látható megkönnyebbüléssel adja vissza a számítógépbe való mágneslemezt, úgy is mint floppyt. A kicsi kövér átveszi, övtáskájába (egyes körökben hasitasi néven ismert!) süllyeszti. Majd gyakorlott mozdulattal, fejét elegánsan megbillentve átnyújtja névjegyét. Ahogyan az egy igazi pesti polgárhoz illik. A hosszú picit zavarba jön, szabadkozik, hogy neki még nincsen.

Ugyan, hagyd – jelzi a kicsi nagyvonalú legyintése, s bájtokra, bitekre, megákra meg gigákra tereli a szót.

És a két úr – valahol ötödik és hatodik osztály között félúton – teljes egyetértésben, komoly tárgyalásba merülve távozik a metrólejárat, valamint a vakáció hátralévő része felé.

P. D.

BAUMAG
KAMATOZÓ BEFEKTETÉS
A BAUMAG Általános Befektetési Szövetkezet ajánlata tagjainak
Éves nettó kamat
38% (1 000 000 Ft felett)
37% (500 000–990 000 Ft)
36% (10 000–490 000 Ft)
Éven túli lekötés esetén kamatos kamat!
LÉPJEN BE ÖN IS, MEGÉRI!
Belépés és információ:
1075 BUDAPEST, KIRÁLY UTCA 5. TEL.: 322-6048. NYITVA: H-P 9-17.
2040 Budaörs, Kamaraerdei út 11. Tel.: 181-3335. Ny.: h-p 8-17, szo 8-13.
2011 Budakalász, József A. utca 73. Tel.: 188-4306. Ny.: 8-17, szo 8-12.
1151 Budapest, Régi Fóti út 2/a. Tel.: 169-3097. Ny.: 8-17 szo 8-12.
1035 Bp., Szentendrei út 4. Tel.: 188-6715. Ny.: h 12-18, k-sz-cs 9-18, p 9-16, szo 9-12.
2030 Érd, Erika u. 4. (a MOL benzinkút mellett) Tel.: 06 (23) 369-050. Ny.: h-p 8-17, szo 8-12.
Bővebb információ a Teletext oldalain.

Vegyesiparcikkeket forgalmazó kereskedelmi részvénytársaság budapesti üzleteibe
ÜZLETVEZETŐKET
keres.
Dinamikus, kreatív szakember jelentkezését várjuk, aki
– kereskedelmi főiskolai végzettséggel, vagy
– kereskedelmi szakközépiskolai érettségivel és felsőfokú áruforgalmi szakvizsgával rendelkezik,
– legalább 5 éves üzletvezetői gyakorlata van,
– rugalmas, önálló és kellően ambiciózus.
A jelentkezéseket (életrajz, fénykép, bizonyítványmásolatok) a hirdetés megjelenését követő 2 héten belül „Üzlet" jeligére kérjük a kiadóhoz leadni.

Budapest gyorsan fejlődő üzleti negyedében, a Váci úton, a Forgách utcai metrómegállónál
még kiadatlan helyiségeink közül tetszőlegesen alakítható alapterületű, I. osztályú IRODÁK,
illetve 90–130 m² alapterületű ÜZLETHELYISÉGEK
hosszú távra bérbe adók, illetve eladók
– több száz telefonvonallal
– saját parkoló
– kényelmes megközelítés
Baranyai és Tsa Kft. 1139 Budapest, Lomb u. 32. tel.: 270-0446, fax: 270-0447.
100755 JP

Aki ismeri, csodájára jár.

Fedezze fel Ön is!

Ára mindössze 97 forint.

Kérje az újságárusoknál!

TERMÉSZET BÚVÁR

1051 BUDAPEST
ARANY JÁNOS UTCA 25.
TEL.: 269-3750 FAX: 269-3761

Ablakok a gyártótól!

Nyugat-európai minőség, kedvező hazai ár!
Szabványméretű és szabványtól eltérő, bármilyen méretben.
Bejárati ajtók, bukó-toló ajtók, üvegfalak megrendelésre.
Fenyő fűrészáru folyamatosan kapható: 500 mm vastag, 15 cm széles
építő minőség 19 000 Ft/m³ + áfa
asztalos minőség23 000 Ft/m³ + áfa

„BAGI-FA" Bt.
2191 Bag, Jókai u. 13.
Tel.: 06 (60) 343-214
Fax: 06 (28) 310-845

100800 LJ

DUNAPARK KFT
1039 Budapest III.ker. Attila u.107.
Telefon/Fax:250-36-72 ; 138-67-71

GARDENA
VILÁGÍTÁS
AUTOMATA ÖNTÖZÉS
SZIVATTYÚ
KERTI-TÓ MEDENCE
BEMUTATÓTEREM: 2092 BUDAKESZI, BATTHYÁNY UTCA 6/B

KERTÉPÍTÉS
KERTTERVEZÉS

TEREPRENDEZÉS - BURKOLATOK - DÍSZNÖVÉNYEK

OLCSÓBBAN MÁR NEM LEHET
BUDATAXI
CSAK 56 Ft/km
Telefon: 129-4000
Cégeknek előnyös, csekkes fuvarozási rendszer!
INGYENES KIÁLLÁS
1000095 JP

CÉGÜNK A PHARMAVIT Rt.

1988 novemberében alakult. A mindössze 6 éves vállalat az alapítás óta közel 100 %-os dinamikával nőtt. A növekedés forrása kezdetben a **PLUSSSZ termékcsalád** bevezetéséből, majd a generikus gyógyszer értékesítéséből származott.
A hazai piacon a PLUSSSZ az egyik legismertebb márkanév, a PHARMAVIT az értékesítés nagyságát tekintve a 6. legnagyobb gyógyszergyár. Napjainkban rohamosan nő az export aránya, a bevételeken belül közel 40 %.

További fejlődésünket elősegítendő keresünk fiatal, ambiciózus munkatársakat az alábbi posztok betöltésére.

Közgazdász végzettséggel:
- humánpolitikai területre
- gyógyszer üzletág kereskedelmi feladatainak ellátására
-termékfejlesztés piackutatói munkára.

Számviteli szakirányú végzettséggel:
- konszolidációs feladatok elvégzésére.

Gyógyszerész végzettséggel:
- minőségellenőrzési és minőségbiztosítási munkakörben rendszer kiépítésre és felügyeletre
- fejlesztési területére, technológiák kidolgozására
- orvos és patikalátogatónak a gyógyszerpiac képviseletére.

Orvosi végzettséggel:
- tudományos munkatársi posztra, a gyógyszer marketing tudományos megalapozásához,a cég képviseletére és munkatársaink képzésére
- orvos és patikalátogatónak a gyógyszerpiac képviseletére.

Vegyésztechnikusi vagy gyógyszerész asszisztensi végzettséggel:
- a minőségellenőrzés és minőségbiztosítás területére
- termék és technológia fejlesztésre
- törzskönyvezés területére.

Minden munkakör betöltéséhez előnyt a szakmai gyakorlat valamint az angolnyelv-tudás jelent.
Kérjük, jelentkezésüket 2 héten belül az alábbi címre, Jung Zsuzsanna részére küldjék el:

PHARMAVIT Rt.,
2112 Veresegyház,
Lévai u. 5.

Pharmavit®

Érettségizett fiatalok figyelem!

Várunk benneteket az
ATALANTA INTERNATIONAL
SZUPERINTENZÍV NYELVVIZSGA-ELŐKÉSZÍTŐ
tanfolyamán
angol, német, olasz, francia, spanyol nyelvből
550 órás képzésünkön, amely mellé választhatod
MARKETING- ÉS REKLÁMÜGYINTÉZŐ
szakképesítést adó tanfolyamunkat.

ATALANTA INTERNATIONAL
1132 Bp. Visegrádi u. 9.
Tel.: 132-5000, 131-4954.
Tel./Fax: 112-8349.

Az ÁPV Rt.
megbízásából a Ganz Felvonógyár Vállalat megvételre felajánlja a Miskolc, Repülőtéri u. 13. sz. alatti ingatlant.

A telek területe: 12 222 m²
Tulajdoni lap száma: 11 582
Helyrajzi szám: 01430/1–3.
Irodaépület és műhely, fszt. 743 m², pince 260 m².
Irányár:
7 500 000 Ft+áfa.
Az ingatlannal kapcsolatban további információt ad: Riskó György végelszámoló.
Cím:
Budapest XIII., Lehel út 12.
Telefon: 129-0810
Fax: 120-9256

100749 LJ

Árverési hirdetmény

Gödöllő Város Önkormányzata árverést hirdet

a felsorolt építési és mezőgazdasági rendeltetésű telkek tulajdonjogának megszerzésére

Az árverés helye: Gödöllő, Városháza, Szabadság tér 7.
Az árverés ideje: 1995. július 18-án 14 óra.

A családi ház építésére alkalmas lakótelkek ismertetése:
- **a Bessenyei György utcában levő,**
  6780. hrsz.-ú, 713 m² nagyságú és
  6781. hrsz.-ú, 720 m² nagyságú ingatlan,
  kikiáltási ár: 1200 Ft/m²
- **a Százszorszép utcában levő,**
  4699/4. hrsz.-ú, 515 m² nagyságú ingatlan,
  kiáltási ár: 1000 Ft/m².

A mezőgazdasági rendeltetésű telekingatlanok ismertetése:
- **a Boncsok-dűlőben levő,**
  7462/1. hrsz.-ú, 812 m² nagyságú és
  a 7464/8. hrsz.-ú, 817 m² nagyságú ingatlan,
  kikiáltási ár: 200 Ft/m².

Az árverésre jelentkezés feltétele:
bánatpénz címén, a kikiáltási ár 20%-ának megfelelő összeg befizetése a vagyongazdálkodási iroda által biztosított csekken, és a befizetés megtörténtének igazolása a jelentkezési határidőben.

Az árverésen történő részvételre 1995. július 17-én 16 óráig lehet jelentkezni Gödöllő Polgármesteri Hivatalának vagyongazdálkodási irodáján (Városháza, II. emelet 231-es szoba).

Az érdeklődőknek részletes, írásos tájékoztatót és felvilágosítást ad Palotay Gábor (Városháza, II. emelet 231-es helyiség), telefon: (28)-320-411/147, telefax: (28)-330-180.

PÁLYÁZATI FELHÍVÁS

Pilis Nagyközség Önkormányzati Képviselő-testülete felhívást tesz közzé a községi vízmű és szennyvízcsatornamű – víziközművek – üzemeltetésére alapítandó Közhasznú Társaság (továbbiakban kht.) önkormányzaton kívüli tagjai toborzására.

A képviselő-testület 66/1995. sz. határozata értelmében az alapítandó kht. törzsbetétje 1 000 000 Ft, melyből az önkormányzat 60%-ot, azaz 600 000 Ft-ot jegyez, a külső tagok – legfeljebb négy – a további 40%-ot, azaz 400 000 Ft-ot jegyezhetnek.

Azon természetes személyek, jogi személyiséggel bíró gazdasági társaságok, illetve jogi személyiséggel nem bíró gazdálkodó szervezetek jelentkezését várjuk elsősorban, akik jogosítvánnyal és üzemeltetési tapasztalattal rendelkeznek

a) konténeres vízmű és K.P.E-P6-os ivóvízhálózat,

b) BIOGEST-rendszerű szennyvíztisztító telep,

c) ISEKI-rendszerű vákuumos szennyvízcsatorna és vákuumgépház

tekintetében, és vállalnák ezen kht.-tól a fent leírt művek szakszerű bérüzemeltetését.

A fentiekkel kapcsolatos jelentkezéseket

1995. július 30-ig

kérjük zárt borítékban eljuttatni Pilis Nagyközség Polgármesteri Hivatala (2721 Pilis, Kossuth L. u. 47. szám) titkárságára, „Pilis községi víziközművek" jeligével.

Az önkormányzat a beérkezett jelentkezéseket

1995. augusztus 30-ig

elbírálja, és döntéséről írásban értesíti a pályázókat. További felvilágosítást a Polgármesteri Hivatal műszaki irodája ügyfélfogadási időben ad, személyesen vagy telefonon.

Telefon és faxszám: (53) 315-090.

PILIS NAGYKÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

100794NP

AE0023

FELHÍVÁS!!!

A BAZ Megyei KISOSZ szervezésében a Miskolc belvárosában épülő ÜZLETHÁZ-ban irodahelyiségek tulajdonjoga eladó.

Műszaki átadás: 1996. június 30.

Bővebb felvilágosítást a KISOSZ BAZ Megyei Titkársága ad, munkanapokon 8–12 óra között Miskolc, Régiposta u. 4. sz. alatt, vagy 46/358-645, 358-617-es telefonon.

Nyelvtudás a ZSEBBEN!

Language POWER®

POWER'92 KFT.
1147 Budapest, Miskolci u. 153.
Tel.: 252-2745

– 6 nyelvű fordító (angol, német, francia, olasz, spanyol, magyar)
– 72 000 szó és 2 400 mondat

Postai utánvéttel szállítunk!
30 napos visszafizetési garancia

4 000 Ft + áfa

100669 JP

A TRÓPUSOKON ÉRZI MAGÁT?

A megoldás — TOYOTA CARINA E — kedvező klíma az alapárban, sőt...

Az **Emil Frey** extra ajánlata:

aki **JÚLIUS 31-ig** Toyota Carinát vásárol nálunk, **felár nélkül** juthat légkondicionálóhoz,

sőt 4000 km-t ingyen autózhat ajándék üzemanyagkártyával!

Emil Frey

EMIL FREY Magyarország
TOYOTA
Márkakereskedés és Márkaszerviz
1149 Budapest, Mogyoródi út 32.
Tel.: 183-0703; Fax: 183-0701

EMIL FREY — EGY JÓ FEJ A KORMÁNYNÁL

Kinkel–Martonyi találkozót terveznek

Martonyi János külügyminiszter első hivatalos látogatása Németországba vezet. A magyar diplomácia irányítója július végén, augusztus elején találkozik német kollégájával, Klaus Kinkellel. – A pontos helyszín és időpont jelenleg még egyeztetés alatt áll – mondta tegnapi tájékoztatóján a külügyi szóvivő.

Horváth Gábor szavai szerint aktív diplomáciai ősz várható, számos más találkozó előkészítése is folyik. A szóvivő egy kérdés kapcsán megerősítette: *Martonyi János* kész tárgyalni szlovák partnerével, de a találkozóra csak a szeptember végi szlovákiai választások után kerülhet sor.

A magyar külügyminiszter technikai okokból nem kíséri el *Orbán Viktor* kormányfőt Bukarestbe. (Információink szerint a „technikai ok" a kormányfői találkozó magánjellege.) Mint ismeretes, Orbán szombaton nem hivatalos magánlátogatást tesz a román fővárosban, majd Erdélybe utazik. A miniszterelnökhöz Bukarestben csatlakozik *Németh Zsolt* (Fidesz – MPP), a külügyi tárca politikai államtitkára, aki jelenleg a romániai Tusnádfürdőn zajló nyári szabadegyetem egyik előadója. Németh egyébként jövő hétfőn Szatmárnémetiben *Bitay Károly* kolozsvári főkonzul kíséretében átadja *Riedl Rudolf* Szatmár megyei prefektusnak a külügy négymillió forint értékű humanitárius segélyszállítmányát. Az élelmiszerekből, takarókból és ivóvíz fertőtlenítésére alkalmas vegyszerekből álló segélyt a romániai árvíz által leginkább sújtott szatmári falvak kapják.

Július 29-30-án tartják a nagyköveti értekezletet. Ennek keretében Orbán Viktor kormányfő és Martonyi János külügyminiszter tájékoztatja a képviseletvezetőket a kormány külpolitikai céljairól.

D. A.

Borisz Jelcin orosz elnök levelet intézett *Orbán Viktor* miniszterelnökhöz. Az orosz államfő gratulált Orbán miniszterelnökké választásához, s egyben reményét fejezte ki, hogy az orosz–magyar kapcsolatok – egymás érdekeinek tiszteletben tartásával és a kölcsönös előnyök alapján – dinamikusan fejlődnek a jövőben is. *(MTI)*

A Gozsdu-udvar rejtélye

A Külügyminisztérium felkért több tárcát és kormányzati szervet, hogy készítsenek szakmai értékelést a Gozsdu-alapítvány vagyonáról és budapesti ingatlanairól. A bukaresti szenátus külügyi bizottsága kedden indítványozta, hogy a román kormány kezdjen tárgyalásokat Magyarországgal az alapítvány vagyonának visszaszerzéséről.

MUNKATÁRSAINKTÓL

A Külügyminisztérium „összetett kérdésként" kezeli a Gozsdu-alapítvány vagyonának és budapesti épületeinek visszaszolgáltatására vonatkozó bukaresti igényeket. – A magyar álláspont kialakításához az illetékes tárcák és kormányzati szervek szakértői véleményére van szükség – mondta lapunknak *Horváth Gábor* külügyi szóvivő.

Az alapítvány a múlt században élt Emanuel Gojduról kapta a nevét –, akit Magyarországon Gozsdu Manóként ismernek. A román ügyvéd, aki Pesten fényes sikert ért el, halála után az ortodox vallási nevelés céljaira hagyta tetemes vagyonát. A Magyar Királyság felbomlása után a vagyon itt rekedt. A hagyaték értékét – nem számítva a budapesti ingatlanokat – a románok ma egymilliárd dollárra becsülik. Ezt az összeget és a hét épületet követelik vissza.

A bukaresti szenátus külügyi bizottságának keddi ülésén elhangzott: az erdélyi magyar egyházi ingatlanok egy részét akkor adják vissza eredeti tulajdonosaiknak, ha – a románok számára – megnyugtatóan rendeződik a Gozsdu-alapítvány sorsa. *Ghiorghi Prisacaru*, a bizottság elnöke azt is megígérte, hogy a kérdést a szombaton esedékes magyar-román kormányfői találkozó napirendjére tűzeti. *Radu Vasile* miniszterelnök hivatalában tegnap semmit sem tudtak erről.

Az alapítvány néhány éve újjáalakult. Nagyszebenben és Nagyváradon, az állítólagos működési területén sem székhelyének címét, sem vezetőit nem ismerik, telefonszáma sincs – jelentette *kolozsvári tudósítónk.*

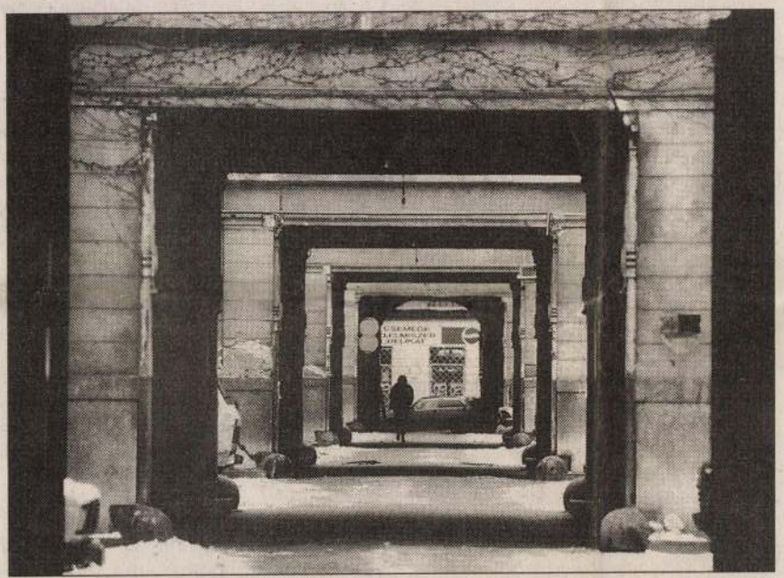

A Gozsdu-udvar a budapesti Belvárosban FEJÉR GÁBOR FELVÉTELE

Budapest VII. kerületének főépítésze az újságból értesült a Gozsdu-udvar épületegyüttese iránt felmerült romániai igényről – tudtuk meg. A Király utca 13. és a Dob utca 13. szám alatti épületeket magában foglaló ingatlanegyüttes tulajdonosa Erzsébetváros. *Károlyi István* kerületi főépítész elmondta: a Gozsdu-udvart egy izraeli befektetőcsoporttal közösen multifunkcionális ingatlanná szeretnék átalakítani. Az ingatlan jelenlegi, romos állapotában mintegy 400-500 millió forintot ér. Azt egyelőre senki sem tudja, hogy miként befolyásolja majd a Gozsdu-udvarra kiírt befektetői pályázat sorsát a romániai alapítvány igénybejelentése.

A választók többsége

...nak a választók többsége

...első vízlépcső költségeire való hangzatos hivatkozás Magyarországon jó lépésnek bizonyult.

De lehet-e kétszer belelépni ugyanabba a folyóba?

Hajba Ferenc

Zéró tolerancia

A rendőrség vezetői visszatérően hitet tesznek a zéró tolerancia mellett. Lassan ez az az elem, amely a sebesen cserélődő vezérkarok között a folytonosságot adja. A kifejezés nem bizalomgerjesztő. Habozás, netán gondolkodás nélkül, szenvedélyesen intézkedő rendőr képét idézi fel. De nem az ő zéró toleranciájáról van szó, hanem arról, hogy a közbiztonságért felelős szervezet úgy szerezheti vissza megrendült tekintélyét, ha semmiféle törvény- vagy szabályszegést nem hagy megtorlatlanul. Nem kell ennek jegyében feltétlenül megbüntetni azt, aki átmegy a tiloson, mert előre-hátra nyolc kilométernyire nem jön autó. De ha rendőr van a környéken, szóvá kell tennie. Semmire sem legyinthet.

New Yorkra szokás hivatkozni, ahol egyebek között a zéró tolerancia gyakorlattá tételével sikerült nagyságrendekkel tisztábbá tenni a várost, a szó bűnügyi értelmében.

Hívő emberek szokták mondani, hogy ne úgy fogjanak a keresztények a világ újraevangelizálásához, hogy ráolvassák a bűnöket az emberekre, hanem önmaguk megtisztításával. Ez a rendőrségre is igaz. A legegyszerűbb megközelítésben arról szó, hogy önmaguk ne kövessék el azt, aminek üldözésére hivatottak. Most gyakran megteszik. Velünk is, és – legutóbb épp a rendőr-szakközépiskola szexuális zaklatással kapcsolatos ügye bizonyította – egymással is.

De legalább ilyen fontos, hogy a zéró tolerancia alkalmazásakor ne azt érezzék az emberek, hogy szórakoznak velük. Ne az újonnan kihelyezett közlekedési táblák mögül ugráljanak elő a rendőrök egy jóízűt büntetni, hanem a veszélyes helyeken legyenek ott. Ma a kis ügyekben feljelentést tevők alig számíthatnak a rendőr együttérzésére. A hatóság embere tudja, hogy statisztikai kimutatások alapján ítélik meg a Cég munkáját, s hogy az alkalmi kis betörőket úgysem tudják elfogni. Megpróbálja hát a sértettet lebeszélni a feljelentésről. Ez ritkán történik jóleső, figyelmes gesztusok kíséretében.

Heteken belül elkezdődik egy országos játék, amely nem utolsósorban azt tűzi ki célul, hogy a zéró tolerancia kölcsönös legyen: az autós se tűrje el, ha a rendőr szabálytalankodik. Százezren kapnak lehetőséget arra, hogy saját kódszámukkal éjjel-nappal hívható civil telefonszámon tegyék szóvá, ha ellenükre volt egy rendőri intézkedés. Nem fellebbezésről van szó. Csak civil panaszról, amely eljut a rendőrök parancsnokaihoz. Kiderülhet majd, hogy próbálkoznak-e kétezer forintnál magasabb összegű helyszíni bírsággal, adnak-e csekket, kitűzik-e jelvényüket, köszönnek-e előre. Kevésbé formális kifogások is érhetik munkájukat. Gyakran előfordul például, hogy felkérik az utast, rámoljon ki ezt-azt a kocsiból, jóllehet csak tűrni köteles, hogy a rendőr ezt tegye. Megkérdik, honnan jön, hová megy, bár egyszerű igazoltatásnál ilyen kérdésre nem kellene válaszolni. Ellenkező előjelű problémák is kiderülhetnek. Az autósok többsége nem képes belátni, hogy a rendőrök is szoronganak. Nem tudhatják, kivel futnak össze egy-egy igazoltatásnál. Lőnek-e a kocsiból, vagy köszönnek? Jó tehát időben eloszlatni félelmüket.

Szeretném, ha ebből az akcióból kölcsönösen jól jönne ki mindkét fél. Csak a bűnözőknek jó, ha marad a jelenlegi helyzet: a rendőrség és a lakosság gyakorlatilag nincs beszélő viszonyban.

A zéró tolerancia New York-i program volt. Amerikai kormánytámogatással megkezdődött egy másik fontos terv megvalósítása is a hazai rendőrségen. Forgács főkapitány néhány hete kimondta a kulcsszót: közösségi rendőrség. A kapitány távozott, a kulcsszó remélhetőleg maradt. A zéró toleranciának csak ezzel együtt van értelme.

Nagy N. Péter

mányzatok jogosítványait aligha pótolja, a napokban útjára indult Társadalombiztosítási Érdek-képviseleti Egyesület (Tébéke) létrehozói bizakodók. A Nyugdíjbiztosítási Önkormányzat több képviselője is egyesületet alapított.

MUNKATÁRSAINKTÓL

A Tébéke alakuló ülése szeptemberre várható, a felhívást a napokban kapja meg több száz betegjogi és civil szervezet, szakmai műhely. *Gerő Gábor* alapító szerint a cél az, hogy kihasználjanak minden olyan lehetőséget, amelyet magánszemélyként nem lehet. Az egyesület sikere attól függ, eljut-e a civil szervezeteket tömörítő szövetségeken keresztül az érdekegyeztetés magasabb fórumaiig.

Tegnap a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Területi Egészségbiztosítási Bizottság nyilatkozatot fogadott el, amely szerint magánemberként tagjai kívánnak lenni az egy[illegible] Megyei Területi Egészségbiztosítási Bizottság elnöke elmondta, az ő szervezetük tagjai is eldöntik, csatlakoznak-e.

Szikinger István alkotmányjogász szerint minden társadalmi szervezet annyit ér, amennyi politikai, társadalmi, szakmai tekintélyt kivív. Az egyesületek ugyan gyűlésezhetnek, javasolhatnak, tüntetést is szervezhetnek érdekeik képviseletére, valódi hatásuk csak akkor van, ha a közhatalmi szervezetek részéről fogadókészségre találnak.

Eddig az önkormányzatok alapszabálya szerint a testületi ülések nyilvánosak voltak, a civilek is követhették a munkát. A parlamentben a bizottságoknál bejelentkező szervezetek meghívást kapnak az ülésekre, így az egyesület képviselői már a jogszabályalkotás fázisában közvetlenül lobbyzhatnak. A nyugdíjbiztosítási önkormányzat több mint két tucat képviselője közben megalapította a Nyugdíjbiztosítottak Érdekeiért Egyesül-

[illegible] Tamás, az MSZOSZ de[illegible] társadalmi és civil szerződésként jellemezte az egyesületet, amely nem pótolja és nem helyettesíti a munkáltatói és munkavállalói érdekképviseletek munkáját, de alkalmas arra, hogy megjelenítse a járulékfizetők és nyugdíjasok érdekeit.

A tb-önkormányzatok megszüntetésével kapcsolatban levélben fordult a magyar miniszterelnökhöz a Szabad Szakszervezetek Nemzetközi Szövetségének főtitkára. A világ demokratikus szakszervezeteit tömörítő szervezet szerint „az önkényes lépés sérti a szociális párbeszéd alapelveit, a tb-önkormányzatok felszámolása ellentétes az Európai Unióban létező demokratikus szabályokkal" – szögezi le a legmagasabb magyar közjogi méltóságokhoz szóló üzenetében a CCOO spanyol szakszervezeti konföderáció elnöke. Szerinte a tb-rendszer ilyen irányú átalakítása különösen időszerűtlen most, amikor megkezdődtek a EU-csatlakozási tárgyalások.

Gyorgyi az ügyeszseg jovőjéről

HÍRÖSSZEFOGLALÓNK

Az ügyészség kormány alá rendeléséről szóló törvényjavaslat kidolgozásáról már döntött a kormány – mondta az ügyészség jövőjére irányuló kérdésre válaszolva *Györgyi Kálmán* legfőbb ügyész. A kormány alá rendeléssel kapcsolatban Györgyi saját véleményével zömében megegyező megfogalmazásként idézte az Igazságszolgáltatás a jogállamban elnevezésű EU-konferencia ajánlását: „Megjegyezve, hogy az ügyészség jogállása és hatásköre országonként eltérő, ahogyan önállósága és függetlensége is, meghatározó szempontoknak a következők tekinthetők: ha a közigazgatási hatóságnak – a kormánynak – joga van általános vagy egyedi utasítást adni az ügyészség részére, úgy követelmény, hogy ez az utasítás törvényen alapuljon, legyen nyilvánosan megvitatható és bírói úton felülbírálható. A negatív utasítást – azaz a törvényesen megindított büntetőeljárás megszüntetésének jogát – szigorúan korlátozni kell." – Az ügyészségnek – tette hozzá – a jelenlegi szabályozás szerint törvényességi felügyeleti feladatai vannak a társadalmi szervezetekkel, az alapítványokkal, továbbá bizonyos körben a pártokkal és az egyházakkal kapcsolatban.

Az ügyészséggel kapcsolatos az a hír is, hogy a burgenlandi tartományi kormány nagy érdemrendjét adta át *Karl Stix* tartományfőnök *dr. Vincze Istvánnak* és *dr. Szabó Csabának,* Győr-Moson-Sopron, illetve Vas megye főügyészének.

Orosz reklámcég magyar tévéknél

HÍRÖSSZEFOGLALÓNK

Az orosz Video International Mediaservice vállalat kizárólagos jogot szerzett két magyar televíziós csatorna reklámidejének értékesítésére. A jelekből ítélve a nagy orosz reklámcégek hamarosan megkezdik a betörést az ígéretes kelet-európai piacra – állapította meg a *Kommerszant Daily* orosz gazdasági napilap szerdán.

Szergej Vasziljev, a Video International vezérigazgatója elmondta az újságnak, hogy vállalata nemrég ötéves szerződést kötött az amerikai alapítók által létrehozott Hungarian Broadcasting Corporationnel (HBC) a hozzá tartozó Msat és Szív TV reklámidejének kizárólagos értékesítésére. Az orosz vállalat, amely eddig csak a volt szovjetköztársaságokban működött, az amerikai befektetők tulajdonában lévő szlovák Nasa TV-nél és a cseh Galaxy TV-nél is elsődleges értékesítési jogot szerzett a reklámidőre.

Vasziljev közölte, hogy a magyar csatornákkal ősszel kezdik meg az együttműködést, a tényleges munka pedig a jövő év elején indul meg. Az orosz cégnek az lesz a feladata, hogy a nagy reklámozókat rábírja a kis csatornákon való szereplésre. A szerződés értelmében a Video Internationalnek 1999 végéig el kell érnie, hogy az Msat és a Szív TV nézettsége a jelenleg háromszázalékosról hétszázalékosra emelkedjék, az 1997-ben 200 millió dolláros forgalmú magyar reklámpiacból pedig legalább 15 millió dolláros szeletet kell kihasítania.

Az orosz reklámcégek és a kelet-európai televíziós csatornák együttműködésének ötlete nem újdonság. Egy éve a Premier SV a bolgár televízióval próbálkozott, de a piac kicsinysége miatt végül jobbnak látta visszamondani az üzletet. A *Kommerszant Daily* megítélése szerint nem biztos, hogy sikeres lesz a Video International magyarországi próbálkozása, de a legnagyobb orosz reklámvállalatok akkor is hamarosan megkezdik a terjeszkedést külföldön, mivel a nyugati piaci kísérletekhez jó ugródeszka lehet a kelet-európai piac.

Az MTI hírét kommentálva, a HBC PR-igazgatója, *Cipka Erzsébet* elmondta, hogy a szerződésük értelmében az orosz cég egy magyarországi vállalatot alapít, amelynek hazai szakemberek lesznek a vezetői és a munkatársai. A Video International nyolcvan állandó, nemzetközi megrendelővel áll kapcsolatban, nemcsak médiavásárlók, hanem reklámfilmeket is gyártanak, amelyek többszörös díjnyertesek a reklámfilmfesztiválon. A létrehozandó cég a HBC-vel közösen a cseh és szlovák médiaérdekeltségeire is közös marketingstratégiát dolgoz ki.

Latorcai vállalja a főpolgármester-jelölést

Folytatás az 1. oldalról

Orbán emlékeztetett arra, hogy a polgári erők összefogásának első szimbóluma éppen Latorcai személye volt. Ő 1994-ben a Fidesz, az MDF és a KDNP közös főpolgármester-jelöltje volt. Orbán szerint Latorcai 1994-ben is nagyon jól szerepelt, a polgári erők együttműködésének négy évvel ezelőtti kezdeményezése hozzájárult ahhoz, hogy 1998-ban fordulat következhessen be Magyarországon. Orbán megerősítette, hogy személyesen ő tett javaslatot Latorcaira, a jelölés előtt azonban nem konzultált vele, még azt sem tudja, hogy elfogadja-e a jelölést. Orbán nem tudott tárgyalni a politikussal, aki külföldön nyaral. Lapunk megtudta: Latorcai vállalja a jelölést.

Tirts Tamás, a Fidesz budapesti elnöke az elnökségi ülés után megerősítette, hogy hosszas vita után lett a végső jelölt Latorcai. Ezzel arra utalt, hogy a párt budapesti választmánya korábban Latorcai mellett még öt nevet is felvetett mint lehetséges főpolgármester-jelölteket. Ezek: *Bod Péter Ákos,* az MDNP politikusa, *Perlaki Jenő,* a Fidesz pesterzsébeti polgármestere, *Schmitt Pál,* a MOB elnöke, *Tirts Tamás* és *Zupkó Gábor* fideszes kispesti polgármester. Információink szerint a jelölt kiválasztásának egyik fő szempontja az volt, hogy tagja legyen a Fideisznek vagy a párt parlamenti frakciójának, és személye jelképezze a polgári erők összefogását. Tirtsnek, Perlakinak és Zupkónak vannak önkormányzati tapasztalataik, de országos szinten kevésbé ismert személyiségek. Bod és Schmitt pedig nem kötődik szorosan a Fideszhez.

A pártok egyébként még nem döntöttek véglegesen budapesti kerületi polgármesterjelöltjeikről. Legelőrehaladottabb állapotban a szocialisták és a szabaddemokraták közötti alku van, információink szerint eddig nyolc közös jelölt indításáról döntöttek. A koalíciós pártok várhatóan a héten véglegesítik megállapodásaikat. Három közös jelölt indítása már biztosnak látszik. Információink szerint a fővárosban tizenhét jelenlegi kerületi polgármester vállalja az újbóli megmérettetést. Egyetlen helyi vezető jelezte, hogy biztosan nem száll ringbe a polgármesteri székért: *Zupkó Gábor,* Kispest fideszes polgármestere.

Gémesi György, az MDF ügyvezető alelnöke szerdán bejelentette, hogy pártja kész pártszövetségre lépni a Fidesszel. Egyben közölte, hogy az önkormányzati választásokra vonatkozóan is csak a fiatal demokratákkal kötnek közös megállapodást, noha egyes helyeken támogatják a Magyar Kereszténydemokrata Szövetség (MKDSZ) jelöltjeit. A legfrissebb jelentések túlmutatnak ezen. Ezek arról szólnak, hogy az októberi önkormányzati választásokon a Fidesz – Magyar Polgári Párt, az MDF és a Magyar Kereszténydemokrata Szövetség az ország számos településén közös polgármesterjelöltet fog állítani. Az már biztosra vehető, hogy ilyen közös jelölt lesz Hódmezővásárhelyen *Rapcsák András,* a Fidesz parlamenti képviselője, az MKDSZ egyik vezetője, Miskolcon pedig *Kobold Tamás,* akit a Fideszen kívül az MKDSZ és az MDF is támogat. *Juga György,* a Fidesz helyi elnöke azt is közölte, hogy Miskolcon a 27 egyéni választókörzetben valamennyi fideszes jelölt élvezi az MDF és az MKDSZ támogatását. Várhatóan a Fidesz által jelölt, de több párt támogatását is élvező közös jelölt lesz Kaposvárott *Szita Károly,* Karcagon *Fazekas Sándor,* Kőszegen *Básthy Tamás,* Hatvanban *Szinyei András,* Zalaegerszegen *Gyimesi Endre.*

Több vidéki városban a MIÉP a polgári szövetség jelöltjeinek támogatását fontolgatja. A nemzeti összefogás és a kölcsönösség alapján nem kizárt, hogy Győrött a MIÉP más pártokkal együtt jelöl képviselőket és polgármestert – mondta érdeklődésünkre *Bakács László,* a MIÉP városi elnöke. Megjegyezte: ha az együttműködés nem valósulna meg, mindenütt van önálló jelöltjük. Az alelnök úgy fogalmazott: olyan személyek jöhetnek szóba, akik elkötelezettjei a nemzeti, keresztény gondolkodásnak. Debrecenben a MIÉP július végén dönt arról, hogy indít-e önálló jelöltet.

a törvény, — illetve a nemzetközi jog — szerint a végrehajtás keresztülvitelének módját szükség esetére ugyancsak a választott bíróság rendelné el.

Eger, P. M. VII. Edward királynak a parlament által megszavazott czivillistája 11.660,000 korona, mely összeg az udvartartás költségeit fele részben sem födözi. A hiányt a király tulajdon vagyona jövedelmeiből pótolja. Viktória királyné, kinek czivillistája sokkal kisebb volt, abból évenként tetemes összeget szokott megtakarítani.

Miskolcz. K. J. A református zsinatról társlapunkban, a «Politikai Ujdonságok»-ban adunk tudósítást.

Édes apám. Igyekszünk rövid idő alatt sort keríteni rá.

Egy kliens. *Humoreszk.* Meglehetős gyenge kisérletezés, mely távol áll a közölhetőségtől.

Oroszországban. Fellelkesülten irta, csakhogy lelkesedése hevében nem a költő hangján szól, hanem a szónokén. Bizonyos lendület azonban van benne.

Messze idegenben. Költőietlen, száraz a nyelve s a mondani valóját sem tudja úgy elmondani, hogy mást is érdekeljen.

Szőlőben. A vén czigány. Ne irigyeljétek. Ha csakugyan 15 éves leány irta e verseket, attól elég jók, arra azonban, hogy közöljük, mégis gyengécskék. Hogy fog-e jobbakat is irni, az törekvése komolyságától függ s attól, hogy szerencsésen fejlődik-e majd a tehetsége.

Családi kép. Van benne bizonyos hangulat, csak kár, hogy oly szintelen, majdnem azt mondanók, száraz nyelven van megirva.

Napnyugtakor. Csonka fatörzs. Gondolkozó fejből s ideges, érzékeny lélekből fakadtak, de fogyatékos alakító tehetséggel s még fogyatékosabb tekhnikával vannak feldolgozva. Túizás és dagály is akad bennük nem egyszer.

Kis képek. A dagályos, nagyképű, ellentéteket, szellemes fordulatokat hajszoló előadás nem tudja feledtetni a tartalom ürességét.

KÉPTALÁNY.

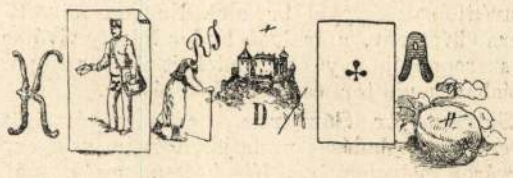

A «Vasárnapi Ujság» 10-dik számában megjelent képtalány megfejtése: *Az eltöltött idő soha vissza nem jő.*

Felelős szerkesztő: **Nagy Miklós.**
Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Kaplony-utcza 9.

Nyers Bast-selyem

9·90 frtól 43·25 frtig teljes ruhához való szövet. Bérmentve és már **elvámolva** a házhoz küldve. Gazdag mintaválaszték azonnal.
Selyemgyár Henneberg, Zürich.

Salvator Természetes vasmentes Lithion-forrás különö hatású
vese-, hólyag-, rheuma- és köszvenybántalmaknál. vizeleti nehézségeknél, czukorbetegségeknél a légző- és emésztési szervek hurutainál.
Budapesten, főraktár Édeskuty L. urnál.

10894
Ló-takarók
teljes nagyságban csak **95** krajcár.

Minden lótulajdonosnak nélkülözhetetlenek a mi **vizmentes strapa-lótakaróink**, melyek teljes nagyságuak és különös vastag, meleg brünni gyapotból vannak készitve, tehát a lovakat mindennemü meghüléstől óvják és mindig egészségben tartják. A mi **strapa-lótakaróink** minden kivánt szinben kaphatók és **tömegárusitás** végett alábbi **rendkivül olcsó áron** adatnak el:

1 db lótakaró, teljes nagyságban csak 95 krajcár,
2 « « « « csak frt 1.85
4 « « « « csak frt 3.60

Egyedárusitója utánvéttel: **Kertész Henrik,** Wien, I., Fleischmarkt 18—417.

Párisi világkiállitás «Grand Prix» 1900.
KWIZDA FERENCZ JÁNOS
cs. és kir. osztrák-magyar, kir. román és bolgár herczg. udv.szállító,
kerületi gyógyszerész Korneuburgban, Bécs mellett.
KWIZDA-féle Restitutions-fluid

Villamfelszerelési vállalat.

10608
Villamos világitás és motorok, telefon, házisürgöny és villámháritók szakszerü berendezését a biztonsági szabályok szerint eszközli
Id. RIEDER OTTO
BUDAPEST,
IV., Irányi-utcza 20. sz.
(Király-bazár.)

JBOLYAILLATOS
MANDULA KORPA
ARC ÁPOLÁSRA
LEGJOBBAN BEVÁLT SZER
MOTSCH A. ÉS T.SA,
BÉCS
K/3 QUELLENG. 116.SZ.
ÉS I., LUGECK 3.SZ.

A legjobb és legtisztább szappan a
Sunlight Szappan
annyira tiszta, hogy még a legdrágább ruhában sem tesz kárt.
A gyermekruhát bársonypuhává és hófehérré varázsolja. Legyünk figyelemmel a SUNLIGHT-MOSÁS iránt.
Mindenütt kapható; Beszerzési források jegyzékével, ingyen mintával együtt, kivánatra a helyi képviselő:
DIAMANT B. N., VI. Király utcza 98b szolgál.

Szépség! Ifjui elevenség!

üde fehér arczbort, tiszta arczot, fehér kezet kap, ki a
Ma-Hilla-szappant

A szépség ápolására legjobb szer a
MIRANDA-CRÉME

Eltávolit minden börtisztátlanságot és az arcznak szép üde kinézést ad. Nem tartalmaz semmiféle ártalmas vagy mérges szert

kisérte *Neralics* Milán bécsujhelyi cs. és kir. katonai vivómester mérkőzését *Borsody* László Ludovika-akadémiai vivómesterrel tőrrel és *Berty* László honvédfőhadnagygyal karddal. Nagyon tetszett a gyermekverseny, a melyen Fodor Károly vivómester szerepeltette ügyes növendékeit először csoportvivásban, majd tőr- és kardmérkőzésben.

Selyemgyár Sárváron. Selyemtenyésztésünk örvendetes haladását mutatja, hogy a vasmegyei Sárváron selyemgyárat létesítettek, mely május elején nyílik meg. A megnyitásra sárvári birtokára jön családjával együtt *Lajos* bajor királyi herczeg is, a ki sokat időzik ott, jó ismeretségben él a birtokosokkal, érdeklődik minden közügy iránt és maga is egy jó magyar uraság hatását teszi mindenkire, s e hatásból a magyar beszéd sem hiányzik — a bajor herczeg ajkáról.

Első Leánykiházasitási Egyesület m. sz. Az intézet 42-ik rendes közgyülése márcz. 30-án volt a tagok élénk érdeklődése mellett. Az előterjesztett igazgatósági jelentés és mérleget a közgyülés tudomásul vette. A jelentésből kitünik, hogy az intézet az 1904. évben is gyarapodott és hogy 1.028,053 korona 94 fillér biztositott tőke kifizetése daczára a tartalékok 11.519,464 kor. 26 fillére emelkedtek a mult év 10.520,392 korona 67 fillérjével szemben. Továbbá, hogy a kezelési fölöslegből, 172,618 korona 36 fillérből az alapszabályszerü javadalmazások levonása utján a bizt. tőkék felemelésére szánt alaphoz 86.309 korona 18 fillér, a külön tartalékhoz 34,523 korona 67 fillér és a hiv. nyugdijalaphoz 5000 korona csatoltatott. A közgyülés az igazgatóságnak, Schwarcz Armin elnöknek, Kohn Arnold vezérigazgatónak, a felügyelő bizottságnak, a választmánynak és a hivatalnoki karnak köszönetet és bizalmat szavaztak.

A Triesti Általános Biztositó Társaság *(Assicurazioni Generali)* f. é. márczius 18-án tartott 73-ik közgyülésén terjesztettek be az 1904. évi mérleg, melyet egész terjedelmében a hirdetési rovatban közlünk. A társaság összes tartalékjai és alapjai, melyek első rangu értékekben vannak elhelyezve, az idei átalakulások folytán 227.329,923 korona 25 fillérről 247.597,914 korona 42 fillérre emelkedtek, mely értékekből 51·5 millió korona magyar értékekre esik.

HALÁLOZÁSOK.

Czigler Győző haláláról több egyesület, melynek az elhunyt tagja volt, adott ki gyászjelentést. Családja nem volt; halálát nővére, Kiss Gyula államvasuti felügyelő özvegye gyászolja. Koporsóját üllői-úti lakásáról márczius 30-ikán átvitték a budai oldalon épülő műegyetemi telepre, s a már fölépült khemiai intézet előcsarnokában helyezték ravatalra, koszorúk s virágok özöne közt, nagy gyászpompával. Ez a pavillon utolsó alkotása a hires építésznek. Márczius 30-ikán délután három órakor ment végbe a temetés a legnagyobb részvét közt. Az intézet előtti nagy térséget egészen ellepte a gyászoló közönség, előkelőségek, a műegyetemi ifjúság, testületek, egyesületek képviselői. Jelen voltak: Berzeviczy Albert, Hieronymi és Plósz miniszterek, testületileg a műegyetem tanárkara, a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet, az Országos Magyar Iparművészeti Társulat, a főváros tanácsának tagjai; képviselve voltak: A Tud. Akadémia, a Képzőmű-

AZ «EX-LEX» CZIMŰ BOHÓZATBÓL. — A „nagy emberek".

nő halála, kit nagy rokonság gyászol, köztük Szász Károly, a jeles költő és ref. püspök családja. Az elhunyt legifjabb Szász Károly közoktatásügyi miniszteri osztálytanácsos hitvesének, Bibó Idának nővére volt; atyjuk, Bibó György Szász Károly püspök néhai feleségének fivére. A legnagyobb részvét közt, az egyetemi tanári kar, sok előkelőség, a rokonság tagjai jelenlétében történt meg a gyászszertartás. A halottat Kis-Kun-Halasra szállították és ott temették el.

Elhunytak még a közelebbi napokban: báró Rédl Béla, főrendiházi tag, báró Podmaniczky Frigyes közeli rokona, műszerető ember, ki a régiségeket és néprajzi tárgyakat nagy kedvvel gyűjtötte, 67 éves korában Budapesten. — Gyergyószentmiklósi Jánosy Sándor nyug. törvényszéki elnök, az erdélyi róm. kath. statusgyűlési képviselő, 69 éves korában Nagyszebenben. — Spórer Ignácz egri főegyházmegyei pap, bogácsi plebános, 65-dik évében Bogács községben. — Pájer Mihály nyug. szentmargitai (Sopronmegye) plebános, 81 éves korában Pozsonyban. A boldogult «Virágcsokor» czímen egy kötei költeményt is irt. — Szeremley Gyula dor országgyűlési képviselő leánya, tizenkilencz éves korában Abbáziában, s holttestét Máramarosszigetre szállították. — Mikos Ella bárónő, özvegy Mikos Jánosné báróné, szül. pallini Inkey Margit leánya, 25 éves korában Tata-Tóvárosban. — Özv. Jurenák Edéné, szül. Werner Antonia, 71-ik évében Szentesen. — Özv. Hochreiter Ambrusné, szül. vizeki Tallián Adél, 92 éves korában Csurgón. — Mihály Mariska, dr. Mihály József orvos és jeles iró kis leánya, nyolcz éves korában Budapesten.

SAKKJÁTÉK.

2426. számu feladvány. Nemo O.-tól.

SÖTÉT.

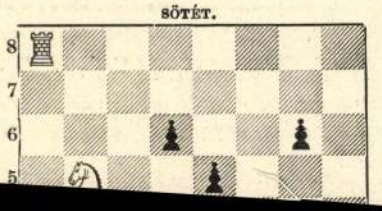

Czigler [illegible]], épület

Napirenden a Széchenyi fürdő átépítése

Ülést tartott a fővárosi tanács végrehajtó bizottsága

(Tudósítónktól.)

Budapest legnagyobb, naponta több mint tízezer látogatót fogadó gyógyfürdője, a Széchenyi 1913-ban nyílt meg. A népfürdőrészeket 1927-ben helyezték üzembe. Az épületet a második világháború során jelentős károk érték. Ma már jórészt elavult a fürdő. A fővárosi tanács végrehajtó bizottsága az elmúlt évben már tárgyalt a nagy forgalmú gyógyfürdő rekonstrukciójáról, és tavaly nyáron meghívásos tervpályázatot írt ki a Széchenyi újjáépítésére.

A pályázóknak úgy kellett az újjáépítés terveit elkészíteniük, hogy a leendő gyógyfürdő műemléki jellegű, az öt közismert kupolát magában foglaló Czigler-féle szárnya megőrizze mai külsejét, s ehhez illeszkedjék az új, gyógyfürdőket, úszómedencéket, strandot magába foglaló, mintegy 120 ezer légköbméteres épületkomplexum.

A fővárosi tanács végrehajtó bizottsága szerdai ülésén értékelte a beérkezett pályaműveket. Megállapították, hogy ezek jól hasznosítható alapot nyújtanak a tervezett újjáépítéshez. A vb állásfoglalása szerint, a rekonstrukciót három ütemben kell megvalósítani. Az első két munkafázisban, a Czigler-féle műemléki rész rekonstrukciójára kerül sor. Ezek az építkezések *már az idén* megkezdődnek. A végrehajtó bizottság úgy döntött, hogy a harmadik ütemben tervezett új fürdőrészek megépíttetésére, majd a VI. ötéves terv kidolgozása során kell a Közmű- és Mélyépítési Főigazgatóságnak beruházási javaslatot készíteni.

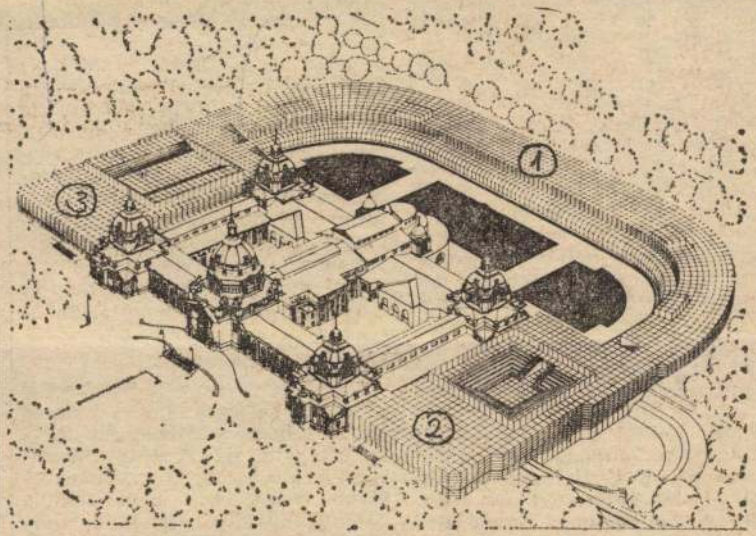

Az Ipari Épülettervező Vállalat kollektívájának díjazott pályaműve lesz a harmadik ütemben megvalósuló új fürdő tervezésének alapja. Rajzunkon az 1-es számmal jelölt rész az uszoda bejárata, ebben az épületben foglalnak helyet az öltözők, az előcsarnok, a pihenőhelyiségek. A 2-es és 3-as számmal jelölt részekben a gyógyfürdők és a terápiás részlegek lesznek, a feketével jelölt területen pedig a szabadtéri úszó- és termálmedencék.

[illegible] lása. Ezt a hiányt pótolta most filmgyártásunk, *Mándy Iván* írói és *Sándor Pál* rendezői közreműködése révén.

Mint a többi alkotópáros, az imént említett sem alkalmi együttes. Emlékezetesen bizonyítja ezt a *Régi idők focija*, s erről tanúskodnak azok a művészek is, akik jószerint ugyanabban a csapatban valósítják meg az író-rendező kettős sajátos elképzeléseit. Mindenekelőtt azt, ami Sándor Pál Mándy Iván nélküli vállalkozásaiból is nyomon követhető: előszeretettel lop némi időtávolságot élményei és mondandója közé, hogy egyértelműen és stilizálva, máról szólván és múltat hitelesen idézvén vallhasson önmagáról, koráról, eszményeiről. Összetéveszthetetlenül egyéni kísérleteit nevezhetnők történelmi vagy áltörténelmi filmeknek is. A megnevezés alighanem attól függ, hogy a megint csak jellegzetesen egyéni jelkép mennyire bírja el a cselekményt. Mert az is egyre nyilvánvalóbb, [illegible] rendező [illegible] val ragadóak. Mégis úgy tűnik: hiányzik valami a filmből. Nos, az eredeti színdarab, a *Mélyvíz* öntörvényű moziváltozata — a forgatókönyvet *Tóth Zsuzsa* írta — valószínűleg azért nem átütő erejű, mert a kabátnak van története. A hozzá kapcsolódó embereknek nincs történetük, legföljebb sorsuk. Nem tudom, honnan jöttek, mit csináltak, miért éppen azt teszik, amit csinálnak, s ami még nagyobb baj: nem is nagyon sarkallnak, hogy eltűnődjem róluk. Csupán azt érzékeljük, hogy *borzonganak*.

Lehet, hogy ez volt Sándor Pál célja? Lehetséges, hogy csak és csakis a borzongás légkörét akarta érzékeltetni? A légkörteremtéshez való jogot vétek volna kétségbe vonni, bár bevallom, a konkurrens film azért jobban tetszett: a tévében tegnap este sugárzott *Herkulesfürdői emlék*, Sándor Pál utolsóelőtti vállalkozása.

Zöldi László

növekedő szükséglet figyelembe vételével tanácsos inkább az első összeggel számítani.

Habár a kövezés által az útfentartás költsége kisebbedik, mégis világos, hogy a hatóság ilyen nagy terhet nem akar a közönségre hárítani, mert az utak jobb minősége a közpénztárnak közvetetlen jövedelmet nem hajt, csak közvetettet azáltal, hogy a lakosok egészsége s így adóképessége megjavul.

A javulás lépésben történik. Minden kerület évenkint néhány ezer m^2 területet kövez, sokszor régi anyaggal, amelyet többször forgatnak, végre zúzásra használják, mivel a hepe-hupás kövezet is jobb, mint a makadamút (?) A közönség már ezzel megbarátkozott, jóllehet a kültelken szaporodó makadam-utakkal ez a célpont elodázódik.

Az automobilizmus óta egész irodalom keletkezett, amely az országutakon a por- és sárképzés elhárításának módjait tárgyalja. Az országutak javítása ügyében fölmerült régi panaszok újabban még nagyobb mértéket öltöttek. Mindig újabb és újabb módokat keresnek a makadamutak javítására. Az eddig még legjobbnak talált eszköz, különösen országutak részére, a kátrány és olaj.

Utak kátrányozása alatt értjük, az előbb gondosan megtisztitott kavicspályának leöntését s azután kikenését körülbelül 70°-ig hevített kőszénkátránynyal. Újabb időben tiszta kőszénkátrány helyett kátrányból és könnyű kátrányolajokból álló keveréket használnak. Ezek az olajok a kátrány elpárologtatásából származnak, azt higgabbá s így alkalmasabbá teszik, hogy az úttest hézagait kitöltse.

Minél melegebb és szárazabb az időjárás és a talaj, annál kisebb a kátrányszükséglet. Kedvező időjáráskor a megtakarítás 50% is lehet. A kátrányt vagy a helyszínén fölállított katlanokban hevítik s kézi kannákkal öntözik szét vagy mozgó katlanokat használnak, amelyekből a kátrány oldalcsöveken kifolyik, mialatt a katlant a munkások tovább vontatják. A kifolyt kátrányt gummisímítókkal vagy (ló- vagy sertésszőr) seprűkkel kiegyenlítik. Piassava-seprűk nem használhatók, mert nagyon merevek. Ezután a kátrányos fölszínt finom homokkal vagy növényi részektől ment, illetőleg tisztított uti porral behintik s $^1/_2$—4 napig az időjárás szerint érintetlenül hagyják s azután a forgalomnak átadják. Durva homokot nem jó használni, mert a nagy szemek a kátrányréteget keresztül nyomják.

Franciaországban sok helyütt alkalmazták e módszert. Leginkább országutakon, de egyes esetekben parkok utain és versenypályákon is használták.

Az a kevés kisérlet, amely városi utakon eszközöltetett, úgy látszik oly ki nem elégítő eredményre vezetett, hogy annak közléséről le is mondtak. A legtöbb szakértő a városi utak kátrányozása ellen van, mert a városi kocsiforgalom a kavicspályát csakhamar összezúzza. Franciaország országutain a megejtett kisérletek alapján azt tapasztalták, hogy ha a kátrányozott fölület elég hosszú, akkor a por- és sárképződés különösen a középső útszakaszban egy ideig csekély, nehány hónap mulva azonban helyenkint eltünik az út kopása arányában és a pormeg sárképződés nagyobbodik úgy, hogy 7—8 hónap után a kátrányréteg majdnem teljesen eltünik.

Az idő függ a forgalom nagyságától és módjától. Homokszórás nélkül és az eszközök beszerzési költségeinek törlesztését figyelmen kívül hagyva, egy m^2 terület kátrányozása átlag $0{\cdot}_{10}$ koronába került; a két tényező beszámításával pedig $0{\cdot}_{15}$ k. Mivel a kátrány ára Bécsben is körülbelül megfelel a francia áraknak t. i. métermázsánkint 4—6 k. és a munkabérekben sincsen lényeges különbség, tehát az említett két átlagos egységár itt is érvényes. Négyzetméterenkint az időjárás szerint 1—2 *kg* átlagban $1{\cdot}_5$ *kg* kátrányt használtak el. A szoróhomok oly finom volt, hogy egy m^3-rel átlag 2500 m^2 területet hintettek be, vagyis a homokréteg vastagsága csak $0{\cdot}_4$ *mm* volt.

Az utak olajozásakor a gondosan megtisztított pályatestre a melegített olajat öntözőkocsikból hintik. Eddig leginkább kőolajresidiumokat használtak e célra; de fakátrányból nyert olajokkal is tettek kisérleteket. Az olaj

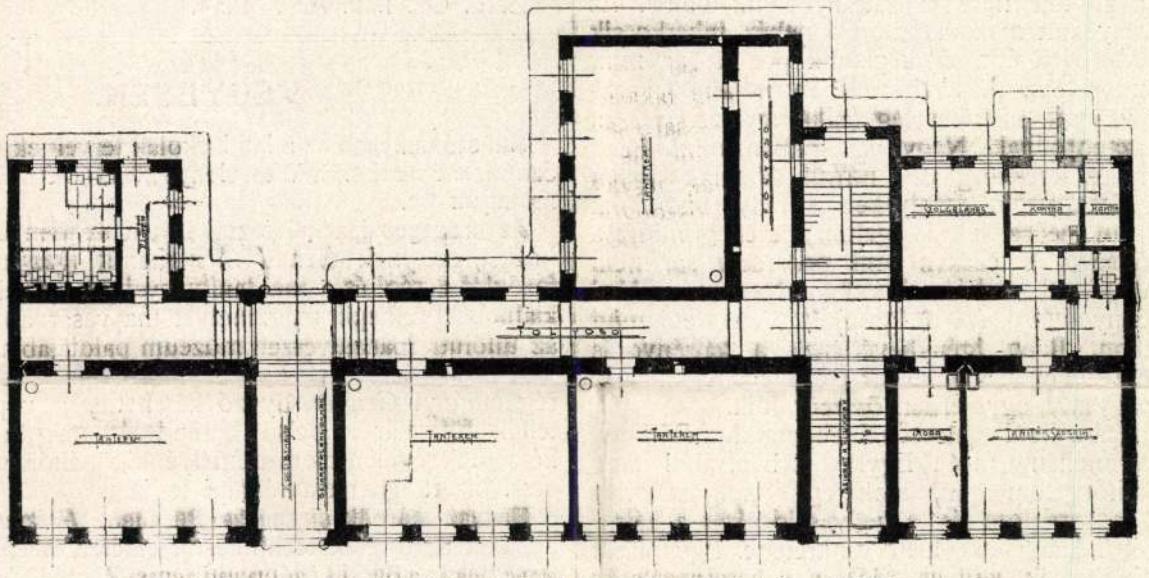

A szatmárnémetii m. kir. állami elemi népiskola a Wesselényi-utcában. (Földszinti alaprajz.)

beszivárog a kavicságyba, némileg kötően hat, a csapadékvíz behatolását meggátolja, azonban már kissé forgalmasabb útvonalon az eredmény csak néhány hétig kielégitő. Az amerikaiak állítólag valamivel jobb sikerrel agyag- és homokutakat olajoztak, mivel kavicsanyag az illető vidéken nem áll rendelkezésükre. Bizonyára az utak jóságát illetőleg az igények is kisebbek.

Ahol kőolajmaradékok olcsón nem kaphatók, ott átalában kátrányt használnak.

Ugy látszik, hogy a *Westrumit* kényelmesebb öntöző szer, mint az említettek. Ez földi és fakátrány, amely hideg vízben ammoniakszappan hozzáadásával tetszőlegesen folyosítható. Egyszeri öntözés 10%-os Westrumit-oldattal Németországban állítólag m^2-kint $2{\cdot}_{76}$ fillérbe, 5%-os oldattal pedig $1{\cdot}_{56}$ fillérbe kerül; nálunk persze még az elvámolás költsége hozzászámítandó.

Az országutakon, parkokban és versenypályákon a forgalom szerint többé-kevésbbé sikerült kátrányozás és olajozás közhirré tételével a laikus közönség a napi sajtóval mindig hangosabban követelte ez eljárások alkalmazását a városi makadam-utakon is.

Bécs város műszaki hivatala nem várt valami különös eredményt e kisérletektől és pedig következő okokból nem. A szakembernek azonnal szemébe ötlenek azok a különbségek, amelyek az országutak és a városi makadamutak között a por- és sárképződés tekintetében fenn-

állanak. Ha az országutak kövezve lennének, akkor azokon por- és sár alig volna, föltéve, hogy azok tisztítására csak ötödrésze annak a költségnek fordíttatnék, amit Bécs e célra kiad. Az országutakon ugyanis, mivel kevés oldalút van, ahonnét a port és sarat hozzák, csak ottan képződik por és sár, ahol az található. Ellenkezően a városban, ahol esetleg kedvezőtlen időjáráskor a tisztítás akadályokba ütközik, a kövezett utak is majdnem oly porosak és sárosak, mint a kavicsolt utak, mert a port és sarat a kövezetlen oldalutcákból a légáramlat vagy kocsik a kövezetre hordják. Akár kövezett, akár nem az út a városban, annak öntözése és tisztítása egyformán történik, sőt a tisztogatást annál tökéletesebben eszközlik, minél tökéletesebb a burkolat. Az utcák kátrányozása által az öntözésben és tisztításban tehát megtakarítást el nem érünk. Téves az a nézet is, mintha a kátrányozás által a kavicsozásban megtakarítást érhetnénk el és hogy a kátrányozott burkolat lásabban kopik.

Az utca természetszerűen úgy kopik, hogy első sorban a felső puha rész lehorzsolódik vagy összenyomódik s azután a kocsik a közvetetlen kiálló, kemény részeket lehorzsolják. Hogy a kátránynak nincsen számbavehető ellenálló képessége, az bizonyos. Tehát a zúzott kő marad mint ellenálló anyag s marad addig, míg el nem porlódik éppúgy, mintha nem is kátrányoztunk volna. Ez okból a kátrányozott makadamúton a nehéz teherkocsik kerekeinek hatása alatt éppúgy képződik por és sár, mint a nem kátrányozotton. A kavicsozásban is alig takaríthatunk meg valamit, ellenkezőleg a kátrányozással csak a költségek szaporodnak. Nagy városokban, mint Bécs, nincs utca nehéz kocsiforgalom nélkül. Vannak ugyan egyes rövid útszakaszok, amelyeken a helyi viszonyok folytán alig van nehéz kocsiforgalom; ezek gondozása sem okoz költséget s ezeken sem por, sem sár nem képződik. A városi nehéz kocsiforgalomban sokkal nagyobb keréknyomások (2000 kg-ig) fordulnak elő, mint az országutakon. Ilyen igénybevételnek a kátrányozás egy napig sem áll ellent, mivel a zúzott kő, ha nincsen kedvezően beágyazva, egyszerűen összeőrlődik.

Mindezek dacára az általános óhajnak engedve, Bécsben is kátrányoztak néhány utcát. Egyik utcában, ahol nagy és nehéz kocsiforgalom van, csak egy napig tartott a próba, mivel a forgalom és a nedves időjárás a kátrányozott réteget néhány óra alatt tönkretette. Egy másik utcában a teherkocsik nedves időben a kátrányréteget kerekeikre felgöngyölítették. Ottan a gyalogosok is panaszkodtak, hogy a kátrányrészecskék lábbeliükhöz tapadván, lakásukban a padlót is bepiszkították. Kátrányoztak olyan útszakaszt is, ahol nehéz teherforgalom alig van, úgy hogy annak gondozó költsége is majdnem semmi. Itt a kátrányozás kielégítő eredményt mutatott, amennyiben ez az utca azelőtt a csekély forgalom dacára esős időben mindig sáros volt, most pedig nem. Egy másik próbaszakaszban tett eredmények azért érdekesek, mert az utca egyik felében mérsékelt teherforgalom van, a másikban nincsen. Az elsőben a réteg alaposan megrongálódott, a másikban jó karban van. E próbákból beigazolva látszik a műszaki hivatalnak korábbi föltevése, hogy nehéz forgalom által a kátrányozott út épp oly gyorsan tönkre megy, mint a nem kátrányozott. Megfordítva ott, ahol a nehéz forgalom annyira csekély, hogy a gondozás is alig okoz költséget, ott technikai szempontból egyedül helyes a kátrányozás, mert ezáltal az útpálya símább lesz, a csapadék beszivárgását megakadályozza és az utca tisztítását is megkönnyíti.

Bécsben ilyen utcák legfőlebb 10%-át teszik az összes utcaterületeknek. Föltéve, hogy az összesen 400.000 m^2 területű utcákat minden második évben kátrányozni kell, egy évre a kátrányozás költségei kereken $400.000 \times 0{\cdot}15 : 2 = 30.000$ koronára rugnának. Ezáltal természetesen csak jelentéktelen mértékben csökkenne a por- és sárképződés.

Ezt a kellemetlenséget ott kell megakadályozni, ahol képződhetik, a forgalmas makadam útvonalokon. És ott sem az által, hogy e célból olyan puha anyagot használjunk, mint a kátrány, hanem azáltal, hogy a nagyvárosi forgalomnak meg nem felelő makadamot ellenállóbb kövezettel pótoljuk. Ha a zúzott követ gránitkockákkal helyettesítjük, az évenkinti 32 *mm* vastag por- és sárréteg 1 *mm*-re fog csökkenni s ezáltal a kérdés meg van oldva.

Összefoglalva az előadottakat, visszatérünk arra az alaptételre, amelyet már a bevezetésben említettünk: „A városi makadamutak kövezése által hárítjuk el a por- és sárképződést." „Városi makadamutak kátrányozása nem csökkenti a por- és sárképződést".

A poronddal behintett parkutak kátrányozva sokkal kevesebb port és sarat produkálnak, mert csak gyalogforgalmat közvetítenek. Ebben az irányban a Bécsben tett kisérletek kedvező eredményt mutatnak, mert egyik helyen már két év óta helyt áll e módszer, egy másik helyen pedig, a második év dacára a burkolat kifogástalan, rugalmas, síma s nem puhul meg még esős időben sem, a víz pedig lefolyik. Becslés szerint előreláthatóan csak minden négy-öt év mulva megújítandó, tehát pénzügyileg is fontos, az egészségügyi szemponton kívül. Az a kifogás, hogy a kátrány a növényzetnek árt, nem alapos, ha a kátrányréteg és növényzet között 20—30 *cm* széles kátránynélküli sávot hagyunk.

Z. d. Oe. I. u. A. V. után. *V. I.*

VEGYESEK.

Mai számunkban az állami iskolák terveinek sorozatában a Szatmárnémetiben a Wesselényi-utcában épült elemi iskolát mutatjuk be.

Az országos iparművészeti iskola az idén lett 25 éves. Az intézet, melynek élén *Fittler* Kamill igazgató áll, az évfordulót a régi és a mai tanítványainak műveiből rendezett kiállítással ünnepli meg, melyet ma vasárnap nyitnak meg az üllőiúti iparművészeti múzeum palotájában.

A munkácsi r. kat. templomot, melynek terveit a nemrég elhúnyt *Czigler* Győző készítette, a napokban szentelték föl, bár a belső berendezés még nincs egészen készen. A régi templom szentélyét különállóan a Műemlékek orsz. bizottsága restauráltatni fogja.

Magyar mérnök síremléke Bécsben. *Petzval* József síremlékét az osztrák technikusok elkészíttetvén, f. hó 17-én leplezték le a bécsi középponti temetőben. *Petzval* 1807-ben született Szepes-Bélán; mérnöki oklevelét a pesti egyetemen szerezte; rövid ideig Pest-városi mérnök volt és 1835-ben a pesti egyetemen rendes tanár lett; de 1836-ban bécsi egyetemi tanárrá nevezték ki, azóta haláláig itt működött.

A budai reáliskola most lett 50 éves; ebből az alkalomból f. hó 29-én a budai Vigadóban emlékünnepet rendeznek; a főváros tanácsa f. hó 28-án este a várhegy oldalán álló épületet kivilágíttatja.

Az Építési és Műszaki Rajzolók Országos Egyesületének tervpályázata. Tárgy: *Építészeti iroda* nagyobb műteremhelyiséggel és egy lakással kapcsolatban, szabadon álló emeletes épületben elhelyezve a következő részletes adatok szerint: A lakás a magas földszínten helyezendő el és tartalmazzon 3, legfölebb 4 szobát a megfelelő nagyságú mellékhelyiséggel, ú. m. előszoba, konyha, cselédszoba, fürdőszoba, klozet és éléskamrával. Az iroda az emeleten helyezendő el és tartalmazzon: 1 nagyobb műtermet, körülbelül 48 m^2 nagyságban, 1 irodai szobát és 1 főnöki szobát, 1 előszobát, 1 klozetet, 1 sötét kamrát és 1 lomtár-kamrát. Célszerű a nagyteremmel kapcsolatban egy fénymásolásra alkalmas terraszt létesíteni. A műteremre vonatkozólag megjegyzendő, hogy az úgy rajzasztalon való dolgozásra, valamint esetleges akták beállítására alkalmas kell hogy legyen, miért is az úgy oldal-, mint felülvilágítással látandó el. Szükséges még egy lépcső, mely kivülről, valamint a lakásból könnyen hozzáférhető legyen. Egy házmesteri lakás, szoba, konyha, kamrával, egy fa- és szénraktár és egy gazdasági pince, a souter-

Az utolsó bérlő

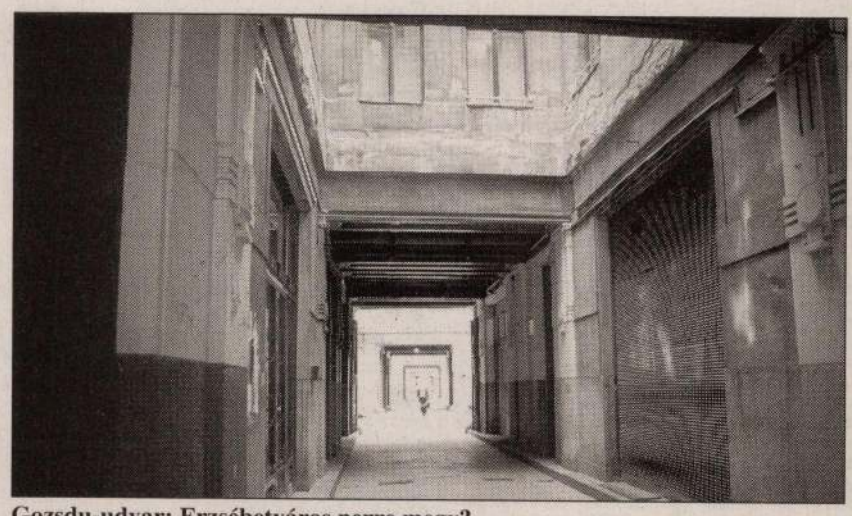

Gozsdu-udvar: Erzsébetváros perre megy?

Valószínűleg bírósághoz fordul az erzsébetvárosi önkormányzat, mert a legutolsó határidőig, december 31-ig sem sikerült megállapodnia a kiköltözés feltételeiről a Gozsdu-udvar egyetlen, még ott élő bérlőjével. Az eredeti elképzelések szerint 2001 karácsonyára már be is fejezték volna a több mint tízmilliárd forintos ingatlanfejlesztést, ám az épületegyüttes átépítése még meg sem kezdődött.

A Király és a Dob utcát összekötő 100 éves „udvarlánc" jó ideje üresen, megkopottan tátong. Az óriási beruházás eredményeként lakások, üzletek, kávéházak, szórakozóhelyek létesülnének. Szeretnék vonzóvá tenni a környező utcákat is, megváltozna a Holló, a Rumbach Sebestyén, a Király és a Dob utca arculata is.

A kerületi önkormányzat viszont csak akkor adja majd birtokba a vevőnek a Gozsdu-udvart, ha az utolsó lakó is elhagyta a házat. Mint azt *Hunvald György* alpolgármestertől megtudtuk, hosszú ideje eredménytelenül próbálnak egyezségre jutni az utolsó bérlővel. A részletekről az alpolgármester nem kívánt nyilatkozni, annyit azonban elárult, nehezíti a megállapodást, hogy a bérlő időről időre változtat a feltételein. Az önkormányzatot egyébként nem köti semmilyen vállalt határidő az épületegyüttes birtokba adását illetően, a befektető viszont az eladási szerződés életbelépéséig nem fizeti ki a vételárat. Hunvald György elmondta, hogy elfogyott az önkormányzat türelme; mivel az általuk kitűzött december végi határidő sem hozott megoldást, azt javasolja a városrész vezetésének, tereljék bírósági útra az ügyet. A kerület azt kérné a tároló testülettől, hogy a felajánlott cserelakást mérlegelve kötelezze a bérlőt a lakás elhagyására. A javaslatról minden bizonnyal még januárban döntenek.

A bírósági ügy lezárultáig természetesen nem kezdődnek meg a rekonstrukciós munkák, amelyek terveit még a műemlékhivatalnak is jóvá kell hagynia. Az alpolgármester úgy véli, hogy ennyi idő alatt nem romlik jelentősen az épületek állaga, igaz, a felújítás már évtizedek óta igencsak ráférne az udvarra és környékére.

Ezt erősítette meg az ingatlanegyüttes kezelését ellátó Erzsébetváros Kft. épületgondnokságának vezetője is. *Ruzics László* elmondta, hogy mint minden lakatlan épületnek, ennek is romlik valamelyest a minősége, azonban az alapvető fenntartási munkákat elvégeztetik. A rongálásokat azonban nehéz teljesen felszámolni. Előfordult, hogy bádogokat, rézvezetékeket, ereszcsatorna-darabokat vagy telefonkábeleket loptak el, ezek pótlását szintén az önkormányzat cégének kell megfizetnie.

A karbantartási munkák havonta átlagosan 50-100 ezer forint kiadást jelentenek a kerületnek. Az előrevetített bírósági procedúra végén dől el, mikortól várható, hogy megújul Erzsébetvárosnak ez a patinás része.

Szeifried Adél

TELEK

☎ **133 125** nm-es, összközművesíthető, bármilyen célra hasznosítható telek Budapesttől 52 kilométerre, M5-ös és 5-ös főút között, település közvetlen határán, belterületbe vonható, 1200 Ft/nm reklámáron eladó. 06 (30) 302-4114. (A240008)

☎ **Budakeszin,** Makkosmárián, 734 nm-es üdülőtelek 8 000 000 Ft-ért eladó. 06 (23) 452-418. (A239128)

Budapest XII. ker., Eötvös utcai 976 nm-es, megosztható építési saroktelek 100 millió Ft-ért eladó. Érdeklődés: 201-8858-as telefonon.

☎ **Csopakon,** vegyes építésű övezetben, 2797 nm-es, összközműves építési telek, megosztva is, áron alul eladó. 06 (87) 446-147. (A239981)

☎ **Dömösön,** Dunakanyarban, 201 n.-öles építési telek eladó. Közművek telken belül. 06 (20) 955-2220. (A239663)

DUNABOGDÁNY legszebb részén, 416 n.-öles, panorámás telek, érvényes építési engedéllyel, kész tervekkel, 8,5 millió forintos áron eladó. 06 (30) 982-7008. (B076385)

☎ **Érd-Parkvárosban** (Tusnádi utcában) 1012 nm-es építési telek eladó. 06 (20) 357-8080. (A239342)

HERCEGHALOM 1150 nm-es, összközműves építési telek 12,3 millió forintos irányáron eladó. Telefon: 06 (20) 423-4880. (B076391)

☎ **Hévíztől** 5 km-re 640 nm-es építési telek eladó. Ára: 3 000 000 Ft. Érdeklődni: 06 (83) 313-145. (A239394)

☎ **M5-ös** és 5-ös főút között, Budapesttől 52 kilométerre, 133 125 nm-es, összközművesíthető, bármilyen célra hasznosítható telek, közvetlen település határán, belterületbe vonható, 1200 Ft/nm reklámáron eladó. 06 (30) 302-4114. (A240010)

☎ **Nagykovácsiban** építési telek eladó. 06 (20) 979-4261. (A239736)

Siófokon, a Foki-hegyen, 805 nm-es, zöldövezeti építési telek eladó vagy fővárosi, vagy Balaton-parti lakásra cserélhető, értékegyeztetéssel. 06 (30) 233-3551.

☎ **Társasház** építéséhez Zugló diplomatanegyedében 1080 nm-es telek 92 000 000 Ft-ért eladó. 322-2948. (A239203)

ZUGLÓBAN telek, 10 lakásos társasház jogerős építési engedélyével, hatvannyolcmillió forintért eladó. (834 nm nettó lakóterület értékesíthető.) 06 (30) 377-5703, 06 (30) 248-2533. (B075958)

ÜDÜLŐK

Balatonkenesei, 2000–2001-ben épült, 140 nm-es luxusház + teraszok + pince, balatoni panorámás, összközműves, 460 négyszögöles telken, Balatontól 1 percre eladó. 06 (30) 933-8639.

ÜDÜLÉSI JOG

☎ **Agárdon,** Viking Hotelben, 2x2 hetes, örökös üdülési jog, főépületben eladó. Irányár: 570 000 Ft. Telefon: 06 (42) 290-650. (A230330)

BÜKFÜRDŐN kedvezményesen üdülőjog átadó: január 16–29-ig, február 20-tól március 5-ig. 06 (30) 912-1512. (B076243)

SOPRONI, harkányi örökös üdülőjogomat nagyon kedvező áron eladom. 06 (20) 436-6287. (B076305)

ZALAKAROSI üdülőjog jutányosan átadó január 30-ai és február 13-ai kezdéssel. 06 (33) 461-936. (B076364)

ZALAKAROSI Üdülőszövetkezetben 1,5 szobás apartman február 13–26-ig 28 000 forintért átadó. 222-8887. (B076366)

ÁTADNÁNK Hajdúszoboszló Siestában 1,5 szobás, 5 személyes üdülési jogunkat 2002. február 13–26-ig, 26 000 Ft-ért. Tel.: 329-4262. (B076592)

GYULAI egyszobás üdülőjog jutányosan átadó 2002. január 25-től február 7-ig. Telefon: 394-2573. (B076530)

Nemesnépen üdülési jog eladó. 409-2004. (B076527)

☎ **Átvennék** a harkányi Szieszta Üdülőszövetkezetben egyhetes üdülési jogot, március 23–30-ig. 06 (29) 310-697. (A239499)

☎ **Bükfürdői** Apartmanhotelben, 1,5 szobás lakrészben, 2002. február 13–26-ig üdülés átadó. 18–21 óráig: 06 (1) 405-2095. (A239722)

☎ **Bükfürdőn** 1,5 szobás apartman üdülési joga február

☎ **Bajza** utcánál, 2 bejáratú, 150 nm-es szuterénhelyiség kiadó. 332-0018. (A239448)

☎ **Balatonfüredi** kemping mellett épülő üzletközpontban üzlethelyiségek kiadók. 06 (30) 253-1283. (A240017)

☎ **Falk** Miksa utcában 27 nm-es + 8 nm galériás, felújított antikvitásüzlet kiadó. 06 (30) 986-8844. (A239851)

KERÁMIAMŰHELY Budán eladó vagy a helyiség átadó. 201-0007, 06 (30) 432-2164. (B076300)

Margit híd budai hídfőjénél, Dunára néző, 6 szobás irodalakás kiadó 380 000 Ft-ért/hó. Tel.: 213-1807, 06 (30) 932-8155, www.coopinform.hu

☎ **Nagyvárad** térnél iroda bérbe adó. 388-7092. (A239338)

NŐGYÓGYÁSZATI berendezett rendelő, Erzsébet körúton kiadó. 342-6244. (B076589)

OKTOGONNÁL 190 nm-es üzlethelyiség 20 nm-es galériával április 1-jétől hosszabb távra kiadó. Tel.: 06 (20) 923-5047. (B076518)

☎ **Szeged** és Miskolc Plazában lévő üzletek bérleti joga átadó. 06 (20) 925-3959. (A239975)

☎ **Váci** utcában 7 nm-es üzlethelyiség eladó, kiadó. 370-4825. (A239258)

ÁLLÁS

ÁLLÁST KERES

☎ **31 éves** jogász, jogi és közigazgatási szakvizsgával, tárgyalóképes angolnyelv-tudással, 5 éves vagyongazdálkodási gyakorlattal, munkát keres Budapesten. Tel.: 405-9353. (A239165)

☎ **Angolul** beszélő informatikus közgazdász munkahelyet változtatna. 209-4506. (A239185)

Európai Uniós pályázatokkal kapcsolatos munkában szerzett tapasztalattal, felsőfokú végzettséggel, angol-, francianyelv-tudással állást keresek. Tel.: 403-5548, 06 (20) 360-2423.

Fiatal olasznyelv-tanárnő egyetemi diplomával munkát keres. 06 (30) 306-0025.

☎ **Gépészmérnök,** széles körű számítástechnikai és CAD-ismeretekkel, többéves rendszergazdai gyakorlattal, Budapesten állást keres. 06 (20) 923-1930. (A239511)

JOGTANÁCSOS huszonegy éves gyakorlattal állást keres. Megbízhatóság, számítógépes ismeretek. Közigazgatás, nonprofit, human terület előnyben. Telefon: 326-0848. (B076170)

ÁLLÁST KÍNÁL

A Balassi Bálint Intézet munkatársakat keres az alábbi területekre: **Nemzetközi – tájékoztatási,** jelentkezés feltétele: egyetemi diploma, idegennyelv-tudás, marketing és/vagy tudományszervezésben szerzett tapasztalat előnyt jelent. **Hungarológia,** jelentkezés feltétele: egyetemi diploma, idegennyelv-tudás, tudományos háttér, hungarológiai területen szerzett tapasztalat. **Titkárnői feladatra,** jelentkezés feltétele: idegennyelv-tudás, számítógép-ismeret és -használat. Érdeklődni lehet a 209-2255/133-as telefonszámon. Az önéletrajzokat a 365-1017 faxszámra, vagy a Balassi Bálint Intézet Miniszteri Biztos, 1016 Budapest, Somlói út 51. címre kérjük eljuttatni, a hirdetés megjelenését követő 5 munkanapon belül.

Megbízónk, egy műanyag nyílászáróprofilok gyártására és forgalmazására szakosodott nemzetközi vállalat magyarországi piaci terjeszkedéséhez

TERMÉK-MENEDZSER

Finisben az agrárköltségvetés vitája

Torgyán nem lesz ott a szavazáson – A Fidesz szerint nincs több pénz

A koalíciós frakciók a keddi parlamenti szavazás előtt még egyeztetnek a jövő évi költségvetéssel kapcsolatos nézetkülönbségekről. A Fidesz szerint a kormánydöntésen túlmenően nem lehet emelni az agrárbüdzsét, a kisgazdák ennek ellenére ragaszkodnak az agrárium és a vidékfejlesztés kiemelt támogatásához.

Kedden lezárul a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium (FVM) jövő évi költségvetéséről húzódó politikai vita, amely azt követően robbant ki, hogy *Torgyán József* kisgazda miniszter bejelentette: 2000-ben 413 milliárd forintot igényel az általa irányított minisztérium számára. Az Országgyűlés kedden szavaz a jövő évi költségvetés főösszegeiről. A parlamenti döntés véglegesíti az összes minisztérium, így az agrártárca állami támogatását is. A koalíciós frakciók a szavazás előtt még egyeztetik a költségvetéssel kapcsolatos meglévő nézetkülönbségeket.

A Fidesz és az FKGP közötti vita hátterében az áll, hogy a kormány döntése értelmében az FVM jövőre 262,4 milliárd forinttal gazdálkodhat. Az FKGP szerint azonban ez az összeg nem elegendő az agrárium és a vidékfejlesztés érdekkörébe tartozó feladatok ellátására, ezért a kisgazdák a költségvetési javaslathoz benyújtott módosító indítványaikban a 262,4 milliárdon túlmenően további, mintegy 150 milliárdos kiegészítést szorgalmaznak. Módosító indítványaikban a jövő évi adóbevételekből további 93 milliárddal, az állami kezességvállalás révén 55 milliárddal, a privatizációs többletbevételekből pedig 2,5 milliárddal kívánja növelni az agrártárca bevételeit. A Fidesz és a kormány azonban eddig csak annyi engedményt tett, hogy a pénzintézetek által nyújtott agrárhitelek garanciavállalási alapját tízmilliárdról 65-re emelik. Ezt a kisgazdák nem tartják elfogadhatónak, mert így valójában nem az FVM, hanem a kormány hatáskörébe tartozna az agárhitelekkel kapcsolatos döntés.

A még hátralévő koalíciós egyeztetésen mind a Fidesz, mind az FKGP részéről komoly vitára számítanak.

A még hátralévő koalíciós egyeztetésen mind a Fidesz, mind az FKGP részéről komoly vitára számítanak. *Csúcs László* kisgazda frakcióvezető-helyettes a múlt héten megalázónak nevezte, ahogyan a kisgazda javaslatcsomag egészéhez viszonyult a kormány és a Fidesz. Ennek ellenére a kisgazdák még nem vonták vissza módosító indítványaikat, bíznak abban, hogy az utolsó pillanatban kompromisszumra jutnak a Fidesszel. Csatári *József* (FKGP) korábban úgy vélte, hogy végső esetben 360 milliárdos támogatás is elfogadható volna az agrártárca számára.

Torgyán József múlt heti sajtónyilatkozataiban ismételten leszögezte: a koalíciós többségnek kell megszavaznia az FVM kiemelt támogatását, a viták ellenére az FKGP-frakció megszavazza a 2000-es költségvetést. A kisgazda miniszter egyébként előre lekötött, hivatalos németországi útja miatt nem lesz ott a keddi kormányülésen és a parlamenti szavazáson. *Mádi László,* a parlament költségvetési bizottságának fideszes alelnöke szerint az agrártárca várhatóan nem számíthat további pénzekre. A gazdaság jelenlegi helyzetében erre most nincs lehetőség. Sem a Fidesz, sem a kormány nem akarja növelni a jövő évi költségvetés tervezett hiányát.

Bednárik Imre–Csuhaj Ildikó

Földes: Nem kell stratégiaváltás

Az MSZP-nek nem kell változtatnia stratégiáján – jelentette ki szombaton *Földes György* választmányi elnök azt követően, hogy a párt elnöksége és választmánya együttes ülésen vitatta meg A szocialista politika irányai 2000-ben című dokumentumot. Földes szerint ha valakinek változtatnia kell, az a Fidesz, amely nem érte el a maga elő kitűzött fő célokat.

A dokumentum szerint a ma kitűzhető cél, hogy az MSZP az egyharmados támogatottság fölé tudjon kerülni és tartósan ott is maradjon. A szocialistáknak a 20–40 év közöttiek körében és lehetőség szerint a kistelepüléseken is meg kell szerezniük az első helyet. A tájékoztatón *Kovács László* pártelnök kijelentette: az MSZP nyugalmat ígér a társadalomnak, nem feszültséget, gyűlölködést, félelmet, mint amit a jelenlegi kormány magatartása vált ki. Azt is közölte: nem látja akadályát az összefogásra a Magyarországi Szociáldemokrata Párttal. Az MSZP szóba jöhető szövetségi köréből az SZDSZ mellett azonban nem szabad kizárni egy olyan jobbközép pártot sem, amelynek demokráciafelfogása, politikai stílusa megfelel a fejlett demokratikus jogál-

Román kifogás Gozsdu-ügyben

Bukarest magánvagyonnak tekinti a Madách úti udvart

Románia felszólította a magyar kormányt, hogy mondjon le a Gozsdu Alapítvány vagyonának elidegenítéséről a tulajdonjogi vita rendezéséig. Bukarestben úgy vélik: a Budapest VII. kerületében található Gozsdu-udvar a magánjavak kategóriájába tartozik, s emiatt nem képezte tárgyát annak az 1953-ban megkötött egyezménynek, amelyben a két kormány lemondott az egymással szemben támasztott valamennyi követelésről.

KOLOZSVÁRI TUDÓSÍTÓNKTÓL

A román külügyminisztérium a múlt héten közölte álláspontját *Szőcs Ferenc* bukaresti magyar nagykövettel. Ennek lényege: Románia azt szeretné, ha a magyar hatóságok megakadályoznák a Gozsdu Alapítványhoz tartozó javak elidegenítését.

A magyar főváros VII. kerületében található Gozsdu-udvar ügye azt követően került ismét napirendre, hogy Nagyszebenben új Gozsdu Alapítvány alakult, amely a szóban forgó javak jogos tulajdonosának tekinti magát. A vagyonvita a trianoni békeszerződésig nyúlik vissza, amelynek értelmében e kérdésben Magyarországnak az érintett féllel közvetlenül kellett megegyeznie. Magyarország az alapítvány vagyonáért a román féltől kompenzációt kért (pl. a kolozsvári tanítók házát, a nagyszebeni Mária Terézia Árvaházat, a háromszéki Tanalapot), igényét azonban mereven elutasították.

1937-ben született egy egyezmény, amelynek végrehajtása azonban a háború miatt elmaradt. Később magyar jogászok úgy vélték, a két ország között 1944. augusztus 23-án bekövetkezett hadiállapot miatt valamennyi vagyonjogi kérdést újra kell tárgyalni, mert a korábbi egyezmények semmissé váltak. Mivel az 1948-as államosításkor Románia a magyar félnek semmilyen kárpótlást nem fizetett, a magyar fél úgy tekintette, hogy az 1953-ban megkötött pénzügyi egyezmény értelmében a két fél a Gozsdu-vagyon kérdését is lezárta.

A *Népszabadságnak* nyilatkozva Szőcs Ferenc elmondta: a román fél tájékoztatta arról, hogy tudomásuk szerint Budapesten beindult a Gozsdu-udvar privatizációja; az ingatlanegyüttest a Magyar Ingatlan Kft. venné meg és újítaná fel. A nagykövet emlékeztetett arra: a kormányközi vegyes bizottság nyári ülésén javaslat hangzott el a Gozsdu Alapítvány vagyonának a kérdéséről. Akkor *Martonyi János* külügyminiszter leszögezte: az ingatlanok ügyét a két ország kormánya által 1953-ban kötött pénzügyi egyezmény végérvényesen lezárta oly módon, hogy mindkét fél lemondott a másikkal szemben korábban támasztott valamennyi követeléséről. Román értelmezés szerint az egyezmény a Gozsdu-vagyonra nem terjed ki, mert magánvagyonról van szó. A budapesti álláspont ezzel ellentétes.

T. Sz. Z.

Bősi iszapbirkózás

Vajon tisztában van-e a kormány azzal, hogy a bősi erőművet víz működteti? Mindenképpen fel kell tenni e kérdést azok után, hogy a testület bólintott a dunai kormánybiztos új bősi tárgyalási javaslatára. Amelynek értelmében a kormány lehetségesnek tartja, hogy a Duna vízhozamának kétharmadáért-háromnegyedéért cserébe Magyarország lemondjon az – elvben – minket illető bősi áramról.

Persze valószínűleg az lenne a kisebbik baj, ha a magyar kormány egyszerűen ismerethiányban szenvedne Bőst illetően. Ebben az esetben csak a felkészületlenséget lehetne a döntéshozók szemére vetni. Azt, hogy nem gondolták végig: ha megvalósulna a 700(!) oldalon taglalt új ajánlat, akkor az évtizedes bősi probléma automatikusan megszűnne létezni, feleslegessé tenne minden egyéb rendezési erőfeszítést a felek részéről. Bőst tudniillik az Orbán-kormány által most igényelt vízmennyiséggel aligha lehetne többé vízerőműnek nevezni, turbinái előbb-utóbb berozsdásodnának. Ezzel aztán beteljesednének a Duna Kör legszebb álmai.

Feltételezhető-e azonban, hogy a Duna elterelésééért súlyos nemzetközi konfliktusokat, a szomszédkapcsolatok szétzilálását is vállaló, az erőmű mai állapotát pedig változatlanul nagy szlovák műszaki csodának érzékelő Pozsony nem lát át a szitán? Ez ki van zárva. Miként az is, hogy a magyar kormány ne tudná, mihez is adja áldását. Olyan tárgyalási álláspont bebetonozásához, amely eleve elfogadhatatlan a másik fél számára. Vagyis rövid úton kudarcra ítélt, lényegében rosszhiszemű elképzeléshez, amely távolról sem annyira álságos, mint a folyó elterelése volt annak idején, de a maga módján ugyanabba a kategóriába sorolható manőver. Első ránézésre kiderül belőle, hogy nem segíti a bősi kibontakozást, prolongálja az évtizedes magyar–szlovák erőművitát, elodázza a hágai Nemzetközi Bíróság ítéletének korrekt végrehajtását: az összeegyeztethetőnek tartja ugyanis az ökológiai szempontokat az erőmű üzemeltetésével.

E magyar rendezési javaslat után bízvást kijelenthető, hogy több mint két évvel a hágai döntés [illegible]

BUDAPEST

NÉPSZABADSÁG

1997. október 29., szerda

Mélygarázs csarnokfelújításért cserébe

Százharmincmillió forintért talált új gazdára a Hunyadi téri épület

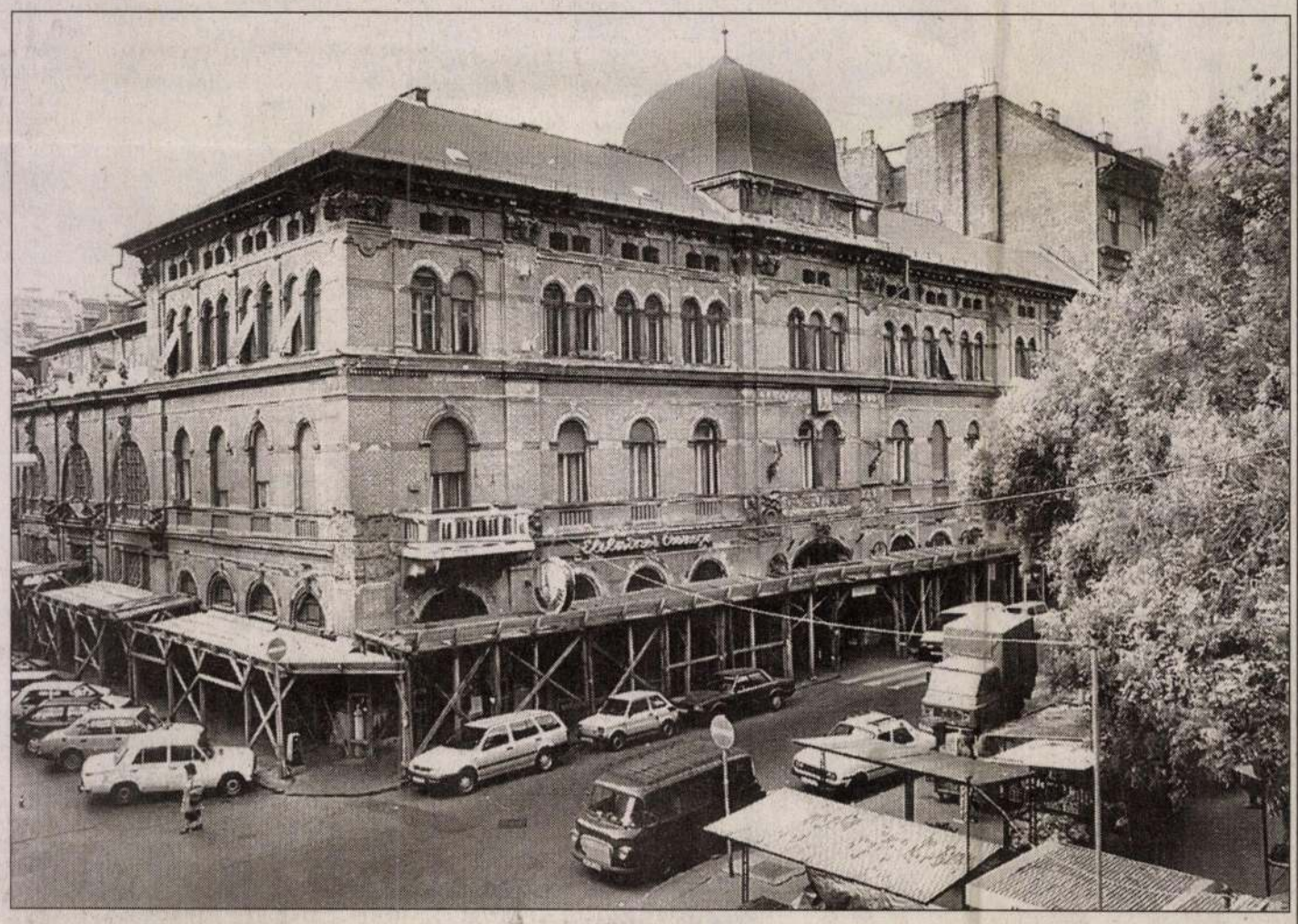

Száz év nagy idő – a terézvárosi vásárcsarnokon is meglátszik

SZABÓ BARNABÁS FELVÉTELE

Piacot egy térért. Pontosabban a tér alatti területért, ahová mélygarázs építhető. A százéves Hunyadi téri vásárcsarnokot ugyanis együtt adták el a mellette lévő területtel, ahol egy konzorcium földalatti parkolót építene, úgymond a kerület parkolási gondjainak enyhítésére. A kereskedők aggódnak: az új csarnokban nekik már nem akad hely. A kerület polgárai viszont azt nehezményezik, hogy a friss zöldségért, gyümölcsért más piacokra kell majd járniuk.

Hat vásárcsarnok építéséről döntött a Fővárosi Közgyűlés 1891-ben. Öt közülük fel is épült, és a Hunyadi térit kivéve az elmúlt években megújult mindahány. Nem mintha a terézvárosi piac jobb állapotban lenne társintézményeinél.

Az 1896-ban átadott épület Czigler Győző útmutatása alapján készült, bár a neves építész elegáns tervein több helyen is változtatott a fővárosi tervzsűri. Így például csökkentették a szobrászmunkát, a belső téglaburkolat helyett vakolt falat javasoltak, míg a húsospavilonok fajanszburkolatát keramitra kellett cserélni. A csarnok és a felette lévő bérház építésére 566 ezer forintot szavaztak meg a városatyák. A több, mint háromezer négyzetméteres telekre így némileg több mint kétezer négyzetméter alapterületű csarnok épült, fölé pedig lakások. A Hunyadi téri csarnok hamarosan a legkedveltebb bevásárlóhelynek számított Pesten. Alig egy év múlva már a bővítését fontolgatták, de az ötletet később elvetették – mint ahogy a helyreállítása is elmaradt az elmúlt évtizedekben.

A csarnok siralmas állapotban van, és vele együtt pusztul a környezete is. A mellette lévő teret ellepték a guberálók és a hajléktalanok, kiszorítva a padon üldögélő nénikéket és a téren játszó gyerekeket. A teret környező házakból gyors ütemben költözik ki a középréteg, a lakások új tulajdonosainak többsége pedig nemigen törődik az omló vakolattal és a csöpögő vízcsappal. A VI. kerületi önkormányzat viszonylag gyorsan felismerte, tennie kell valamit a csarnokkal, hogy megmentse a teret és a körülötte lévő házakat.

A területre vonatkozó részletes rendezési terv már 1993-ban elkészült, és ebben már szerepel a Hunyadi tér alatti terület egy részének mélygarázsként való hasznosítása. A tervek megvalósítására két mód kínálkozott. Az egyik szerint az önkormányzat vállalja magára a feladatot, és a helyreállítás – előzetes becslések szerint négy-ötszáz millió forintos – költségét több évre elosztva újítja meg a csarnokot. A másik út kétségtelenül egyszerűbb: vállalkozót bíznak meg a munkával.

A testület az utóbbi mellett döntött. Pályázatot sem írtak ki. (*Borsány György* MSZP-s polgármester a történethez semmit nem kívánt hozzátenni, jónak látta viszont felhívni a figyelmet arra, hogy a döntéshozatalban neki csupán a végrehajtói szerep jut, számára a testületi akarat az irányadó.) A képviselők így egyetlen ajánlatot vitattak meg. Baranyai Zsolt (MDF) képviselő viszont úgy tudja, hogy egy német befektető hazai leányvállalata is jelentkezett, amelynek azonban valahogy elkallódott az ajánlata az önkormányzati asztalfiókokban.

A patinás épület hasznosításáról és koncessziós működtetéséről idén tavasszal döntött a testület. Az előterjesztés szerint az Alba Regia Építő Vállalkozó Rt.-ből, a Középülettervező Intézet Rt.-ből, a Horex Unióból és a Crux Kft.-ből alakult konzorcium, a cégnyilvántartásban még nem szereplő Market Hall Kft. „kiemelt feladatának tartja az önkormányzati céloknak megfelelő ingatlanfejlesztést". A csarnokot az eredeti tervek felhasználásával kívánják helyreállítani, a lakások helyén hipermarketet építenének, míg a földszint a klasszikus piacé marad. A konzorcium részt vesz a csarnok melletti díszburkolat kialakításában, és vállalják a park megóvását is. Ők értékesítik a standokat és üzemeltetik a csarnokot, mégpedig az ígéret szerint elfogadható bérleti díjakkal. Mindezért cserébe kizárólagos szerződést köt az önkormányzattal, amely vállalja a kereskedők kihelyezését és a piac időleges bezárását, valamint engedélyezi mélygarázs építését a Hunyadi tér alatt.

A képviselők elfogadták a feltételeket. A konzorcium így 130 millió forint plusz áfáért vásárolta meg a csarnok és a leendő mélygarázs területének tulajdonjogát, míg a parkoló le- és felhajtására használt közterületet 35 évre koncesszióba kapta, évente hatmillió forint fejében. (*Mélygarázs... folytatás a 27. oldalon*)

Átadják a közúti felüljárókat

Holnap dől el a logisztikai központ sorsa

Még a héten átadják a forgalomnak a felújított fővárosi felüljárókat – jelentette be a főpolgármester. A Soroksáron tervezett, úgynevezett intermodális logisztikai központ megvalósításának pedig elhárulhat az utolsó akadálya is holnap, ha a Fővárosi Közgyűlés dönt az építkezéshez szükséges övezetátsorolásról.

Magyarország legnagyobb és legkorszerűbb logisztikai központja épül majd Soroksáron egy csaknem százhektáros területen – mondta tegnapi tájékoztatóján *Demszky Gábor* főpolgármester. A központ a Budapest–Kelebia vasútvonal tőszomszédságában, illetve a Magyarországot érintő valamennyi jelentős nemzetközi közúti cél- és tranzitútvonal kereszteződésében, az M0-ás körgyűrű mellett épül fel. Megfelelő kapcsolata lesz majd a csepeli folyami teherkikötővel és a Ferihegyi repülőtérrel is.

A főpolgármester szerint a számos szolgáltatást nyújtó logisztikai központ működése Budapest számára több előnnyel jár majd. Sok munkahelyet teremt, és a kombinált – vasúti-közúti – fuvarozás révén csökkenti a fővárosban közlekedő nehézgépkocsik számát, mivel a kamionok, a nagy teherautók nem kényszerülnek Budapest belső területeire. Jobban szervezhetővé válik továbbá az üzletek áruellátása, és lehetőség nyílik a Józsefvárosi pályaudvar felszámolására.

A központ építése 15 milliárd forintba kerül – tette hozzá *Ábrahám László*, a MÁV műszaki igazgatóhelyettese. Ebből négymilliárdot a központi költségvetés áll, egymilliárdot PHARE-segélyből biztosítanak, a fennmaradó összeget pedig bankok és magánbefektetők adják össze. Az építéshez és a későbbi működéshez szükséges terület egy részét megvásárolták, más részét pedig – a leendő vasútvonal közvetlen közelében lévő telkeket – kisajátították. A csaknem százhektáros terület megszerzése 750 millió forintba került.

Demszky tegnap közölte azt is, hogy az eredetileg kitűzött határidőre befejeződik a felüljárók felújítása. Ennek megfelelően ma átadják a forgalomnak a Körvasút sori felüljárót, holnap a Mozaik utcait, pénteken pedig a Kacsóh Pongrác úti felüljárót és a Gubacsi hidat. Jövőre azonban mindhárom felüljárón folytatódik a felújítás a másik oldal rekonstrukciójával. A főpolgármester ígérete szerint a forgalmat akadályozó munkát a nyári hónapokban, a szabadságolások és az iskolai vakáció alatt végzik majd el.

A főpolgármester beszámolt a 4-es metró építésének előkészületeiről is. Eszerint DBR Metró Kft. néven megalakult a beruházó szervezet, amely már meg is hirdette az építés első két tenderét, és véglegesítés előtt áll az engedélyezési terv elkészítésére kiírandó pályázat is. Az idei programban némi változás állt be, mert a IX. kerületi önkormányzat meghirdetett eladásra két Ráday utcai telket. Mivel ezek szükségesek a metróépítéshez, a főváros él az elővásárlási jogával, és 255 millió forintért megveszi a két telket. A pénzt az előkészítésre szánt idei egymilliárd forintos keretből kell biztosítani. Lapunk kérdésére Demszky közölte, hogy a központi költségvetés jövőre a szükséges kétmilliárd forint helyett csak kétszázmilliót ad az előkészületekhez, a hiányzó összeget a főváros megelőlegezi.

A. G.

Rendészek őrzik a temetőket

Januártól nő a kegyeleti szolgáltatások ára

A halottak napja alkalmából – a legalább másfél millió látogató érdekében – meghosszabbította temetőinek nyitvatartási idejét a Budapesti Temetkezési Intézet Rt., amely október 31-én, az Új köztemető 53-as parcellájában tartja hagyományos kegyeleti megemlékezését. A délután negyed ötkor kezdődő ünnepségre tizenötezer vendéget várnak – tájékoztatta a sajtót *Ladányi Jenő* vezérigazgató.

A budapesti temetők – amint lapunkban hírül adtuk – november 4-ig reggel fél nyolctól este nyolcig fogadják a halottaikra emlékezőket. A hét végén a Fiumei úti sírkert és a Rákoskeresztúri új köztemető kivételével sehová sem lehet majd gépkocsival behajtani, a látogatók nyugalmára rendészek és rendőrök vigyáznak majd.

Ladányi elmondta: január elsejétől, a legolcsóbbak kivételével, ismét drágulnak az intézet szolgáltatásai. A teljes alapszolgáltatást magában foglaló, de szerényebb színvonalú temetések díja nyolc százalékkal emelkedik, a fix árú koporsós temetés esetében ez 65-76 ezer, az urnás temetés esetében 60-65 ezer forintos kiadást jelent majd.

A vezérigazgatótól megtudtuk: szeptemberig 22 ezer halottat temettek el a főváros temetőiben, csaknem öt százalékkal kevesebbet, mint tavaly. A grátisz – önkormányzati – temetések száma eléri az 1400-at.

B. T.

UTAK ÉS UTASOK

● A XI. kerületben a Karinthy Frigyes úton a Móricz Zsigmond körtér felé vezető oldalon munkagépek okoznak útszűkületet.

● A XI. kerületben az Etele teret átépítik, emiatt a környékbeli utakon forgalomkorlátozásra kell számítani. A 19-es villamosok a Batthyány tér és a Móricz Zsigmond körtér között, a 49-esek pedig a Deák tér és a Csóka utca között közlekednek. A kieső vonalszakaszon az Etele térig villamospótló autóbuszok viszik az utasokat.

● A fogaskerekű pályaépítés miatt nem közlekedik. A Moszkva tér és a Svábhegy között a 21-es autóbuszok, a Svábhegy és a Széchenyi-hegy között pótlóbuszok viszik az utasokat.

● A 19-es villamos október 29-én, 30-án, 31-én, november 1-jén és 3-án 19 óra 47 perctől üzemzárásig nem közlekedik.

● A 47-es villamosok október 29-én, 30-án, 31-én, november 1-jén és 3-án 19 óra 19 perctől csak a Városház tér és a Batthyány tér között, a 49-es villamos ezeken a napokon 19 óra 18 perctől üzemzárásig a Csóka utca és a Batthyány tér között közlekedik. A 47-es és a 49-es villamos helyett a Szent Gellért tér és a Deák Ferenc tér között autóbuszok viszik az utasokat.

● Pestszentlőrincen az Üllői úton a Honvéd utcánál és a Sallai Imre utcánál új jelzőlámpás csomópontot építenek ki, ezért útszűkületre és sebességkorlátozásra készüljenek fel.

Csődveszély a XX. kerületben

Az Állami Számvevőszék (ÁSZ) nemrég lefolytatott vizsgálata alapján valószínű, hogy a XX. kerületben az önkormányzat erőfeszítései ellenére is rövid időn belül csődhelyzet alakul ki.

Pénzügyi mutatói alapján a XX. kerület is bekerült azon nehéz pénzügyi helyzetben lévő önkormányzatok közé, amelyeknek gazdálkodását az ÁSZ külön ellenőrzi. A vizsgálat arra kereste a választ, hogy az önkormányzat eladósodása milyen helyi döntések vagy egyéb okok miatt következett be.

A számvevők vizsgálata megállapította, hogy a nehéz helyzet a pesterzsébeti önkormányzattól független okok, elsősorban a központi költségvetési támogatás és a fővárossal megosztott bevételek reálértékének csökkenése miatt következett be. Az állami hozzájárulás évenkénti emelkedése ugyanis jóval elmarad az intézményhálózat üzemeltetéséhez szükséges kiadások növekedésétől, így a működtetés területén az önkormányzatnak egyre nagyobb hiánya keletkezik. Az úgynevezett működési forráshiány 1995-ben 194 millió, tavaly pedig már 318 millió forint volt, miközben az önkormányzat a támogatási alapból tavaly 38 milliót, idén pedig 60 millió forintot kapott. A hiány jelentős részét az önkormányzatnak kell előteremtenie, ami komoly vagyonvesztéshez vezet. A következő három évben az önkormányzat szakértői ráadásul a forráshiány további növekedésével számolnak, mivel Pesterzsébet nem rendelkezik nagyobb hasznosítható területekkel, és a kerületben alig vannak olyan cégek, amelyektől jelentősebb iparűzési adó várható.

A vizsgálat megállapította, hogy az önkormányzatot eddig a helyesen végigvitt feszes gazdálkodás óvta meg a komolyabb bajtól. A pénzügyi egyensúly megőrzésében jelentős szerepe volt az áprilisban felállított úgynevezett lokális kincstárnak, és az önkormányzat komoly megszorító intézkedéseinek. (*Csődveszélyben... folytatás a 27. oldalon*)

Bécsi segítség

Lejárt a Budapest és Bécs között 1993-ban megkötött környezetvédelmi megállapodás. A Fővárosi Közgyűlés már döntött a megállapodás három évre szóló meghosszabbításáról. Többek között a szabálytalan lerakók megszüntetésében, a háztartási hulladéklerakók létesítésében és a hulladék újrahasznosításában, a szelektív szemétgyűjtésben, a vízvédelem, a levegőtisztaság, a vízellátás és a szennyvízelvezetés kérdéseiben, a zöldfelületgazdálkodásban segítenek egymásnak. Eddig az épülő pusztazámori szemétlerakó és a Rákospatak jövőre megkezdődő újjáélesztésének tervezésében vettek részt Bécs város szakemberei. A két főpolgármester várhatóan november végén írja alá a megállapodást.

V. M. P.

MICHELFEIT

Kényelmes sarokgarnitúra, vidám hangulatú textilkárpitozással, kinyitható vendégfekhellyel. Sarokmérete: 170 x 230 cm, fekvőfelülete: 190 x 140 cm. (Fotel nélkül.) Mod.: 834818.

139 900 Ft

Az ülőgarnitúrával harmonizáló fotel. Mod.: 834819.

39 900 Ft

Íróasztal, billentyűzettartóval, bükk színben. Mérete: 130 x 75 x 60 cm. Mod.: 832826.

36 900 Ft

Akciós áraink mindhárom áruházunkban érvényesek!

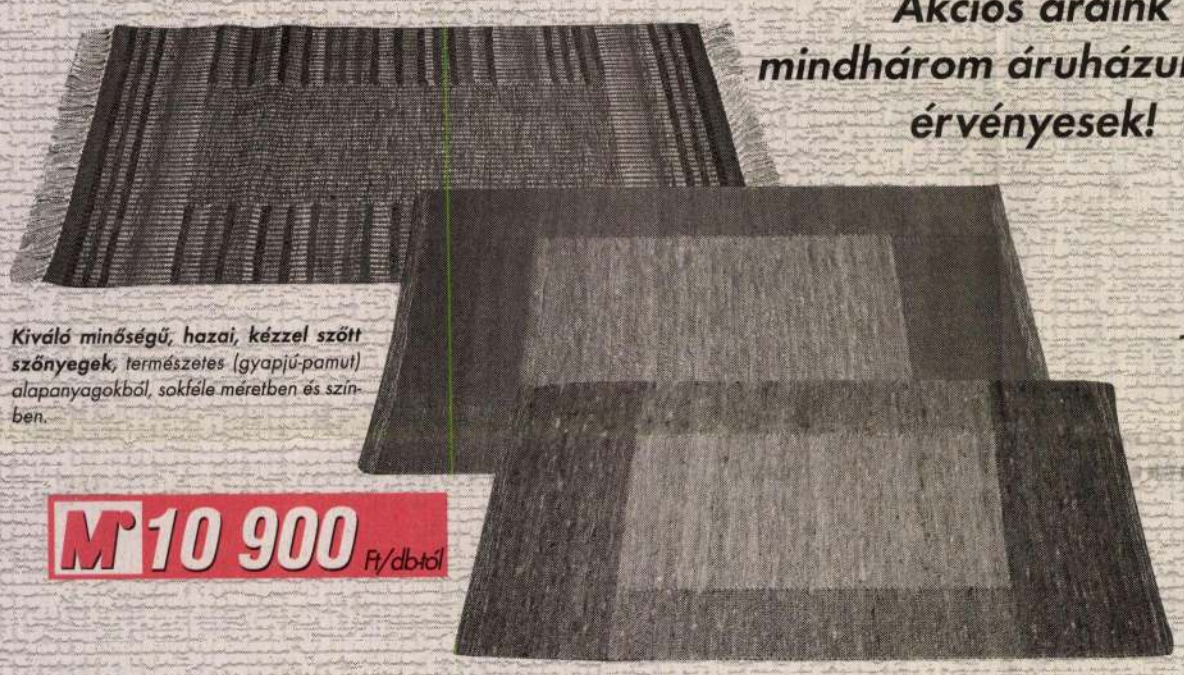

Kiváló minőségű, hazai, kézzel szőtt szőnyegek, természetes (gyapjú-pamut) alapanyagokból, sokféle méretben és színben.

10 900 Ft/db-tól

Asztalilámpa, írószertartóval, több színben.

3590 Ft

Előszobafal, éger és bükk színben, tükörrel, cipőtartó rekeszekkel. Mérete: 90 x 175 x 35 cm. Mod.: 834143.

~~24 900~~ Ft

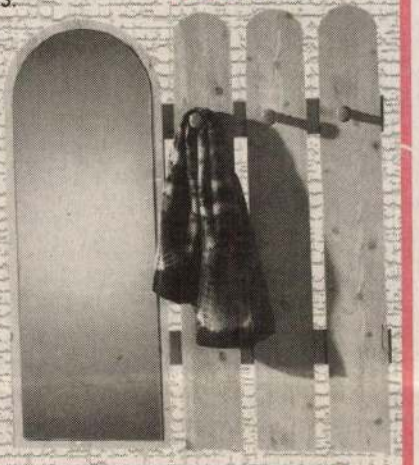

Gyermek frottírköntös, több színben.

2290 Ft

Frottír mosdókesztyű

~~90~~ Ft

70 Ft/db

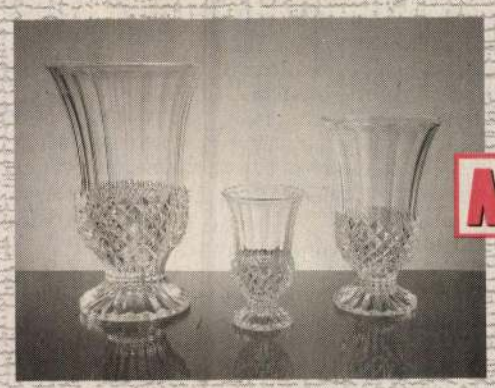

Kristályvázák, több méretben.

1520 Ft/db-tól

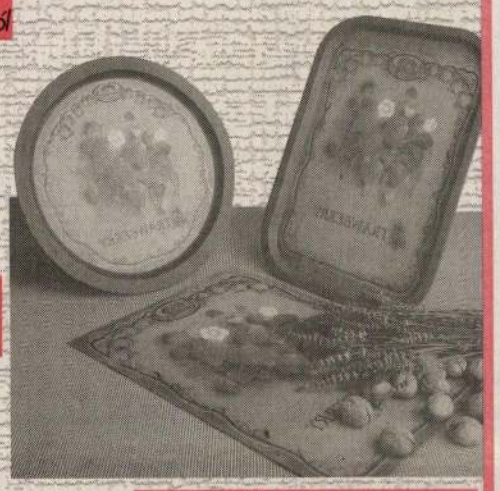

Faliképek, hatalmas méret- és motívumválasztékban.

990 Ft/db-tól

Angol stílusú tálcák és alátétek, sokféle méretben.

990 Ft/db-tól

17 900 Ft

Kéztörlők, több színben, 30 x 50 cm.

190 Ft/db

Áraink a készlet erejéig érvényesek!

MICHELFEIT ÁRUHÁZ
BUDAPEST XIII., LEHEL U.-ROBERT K. KRT SAROK.

NYITVA TARTÁS:
Hétfőtől péntekig 9–18 óráig
csütörtökön 9–20 óráig
SZOMBATON ÉS VASÁRNAP IS 10-15.30 ÓRÁIG!

Telefon: 270-3211
200 ingyenes parkolóhely!

PÓLUS CENTER
BUDAPEST XV., SZENTMIHÁLYI UT 131.

NYITVA TARTÁS:
Hétfőtől péntekig 10–19 óráig
SZOMBATON ÉS VASÁRNAP IS 10-TOL 18 ÓRÁIG!

Telefon: 419-4035
Több száz, ingyenes parkolóhely!

SHOPPING CENTER BUDAPEST
TÖRÖKBÁLINT, TORBÁGY U. 6., A CORA MELLETT

NYITVA TARTÁS:
Hétfőtől péntekig 10–19 óráig

Telefon: 06-23-334-230
250 ingyenes parkolóhely!

MARGÓ

Új garzonház a XVI. kerületben

A XVI. kerületi önkormányzat tájékoztatása szerint csütörtökön adták át azt az új garzonházat, amely 48 családnak ad otthont. Az épületet egykor a szovjet hadsereg kezelte. A csapatkivonás után az önkormányzat tulajdonába került, amely tökéletesen felújította mind az épületet, mind a lakásokat. A 48 lakást pályázat útján értékesítették.

Költözik az Éri Galéria

Az Éri Galéria és kiállítóterem új helyre, az I. kerületi Tárnok utcába költözik. A költözködés és a tatarozás idején a galéria címe változatlan, december elsejétől azonban telefonszámuk ideiglenesen 141-4931-re változott.

Benzinkútavató Lágymányoson

December 6. óta várja vendégeit a Budafoki úton megnyílt új Aral benzinkút. Az Aral Hungária Kft. tájékoztatása szerint a megnyitás alkalmából különböző nyereményakciókkal várják vásárlóikat.

Korczak-est a Lengyel Intézetben

A magyarországi Lengyel Intézet és a Magyar Pedagógiai Társaság *Janusz Korczak* munkásságának tiszteletére december 13-án 17 órakor kulturális estet rendez. Az est szóvivője *Dr. Trencsényi László*, a Magyar Pedagógiai Társaság főtitkára lesz. A rendezvényen bemutatják a közelmúltban Az alkotmányos pedagógus: Janusz Korczak címmel megjelent könyvet. Az érdeklődők ezenkívül meghallgathatják *Wieslaw Theis*, a varsói tudományegyetem professzorának előadását is. A rendezvény helyszíne: Budapest, Nagymező utca 15.

Többnemzetiségű eszmecsere Kőbányán

A helyi szintű többnemzetiségi együttélésre irányuló összefogás keretében több európai önkormányzat képviselői látogattak el Kőbányára. A kezdeményezést, amelynek vezető partnere az egyesült királyságbeli Wolverhampton, a spanyolországi Gijon és Budapest X. kerülete. A Helyi Többnemzetiségű Együttélés elnevezésű projekt az első olyan Európai Unió által is támogatott kezdeményezés, amely az Egyesült Királyság vezetésével a fajgyűlölet és a társadalmi integráció kérdésével foglalkozik. A X. kerületi látogatáson és konferencián hatfős angliai és hatfős spanyol küldöttség vett részt.

Emléktábla-avatás a Belvárosban

Belváros-Lipótváros önkormányzata ma délelőtt emléktáblát avat *Görgey Arthur* 1848-as honvéd altábornagy emlékére. Az emlékművet az Apáczai Csere János utca 17. szám alatti ház falán helyezik el, ebben a házban halt meg ugyanis az 1848–1849-es szabadságharc egyik legjelentősebb hadvezére. Az avatáson *Göncz Árpád*, köztársasági elnök, *Dr. Pusztaszeri László*, a Szent György Lovagrend rendi kormányzója és *Mihályi Gábor*, V. kerületi polgármester mond ünnepi beszédet.

Jung Chang Budapesten

Az Európa Könyvkiadó meghívására Budapestre érkezik *Jung Chang* az angliában élő kínai írónő, a Vadhattyúk című családregény szerzője. Az írónőt elkíséri édesanyja is, aki egyébként a könyv egyik szereplője is. Jung Chang december 12-én délután fél hattól dedikálja könyvét a VII. Rákóczi út 14. alatti Fókusz Könyváruházban, december 14-én 17.30-kor pedig író-olvasó találkozón vesz részt Budapest Főváros Könyvesházában (VI., Király utca 50.). A szervezők minden érdeklődőt szeretettel várnak.

Érmekiállítás a Korona Hotelben

A WIMNB Magyar–Osztrák Rt. immár negyedik alkalommal rendezi meg a karácsonyi érmekiállítást és -vásárt a Korona Szállóban. A kiállítás egyik fő eleme a Magyar Nemzeti Bank által kibocsátott egy arany és öt ezüst emlékérme sajtóbemutatója. Látható lesz tehát az 500 forint névértékű ezüst „Kossuth Lajos", az 500 forint névértékű ezüst „Régi dunai hajók", az 5000 forintot érő arany „Veszélyeztetett állatvilág 1994", az 500 forint névértékű ezüst „Integráció az Európai Unióba", az 1000 forintos ezüst „XXVI. nyári olimpia, Atlanta" és a szintén 1000 forint névértékű ezüst „Védd a világot" pénzérme. A december 10–11-én megrendezendő kiállításon alkalmi postahivatal működik majd, ahol bélyegeket és más postai értékcikkeket vásárolhatnak az érdeklődők.

Ásványbörze Káposztásmegyeren

December 10-én 10 és 16 óra között rendezik meg azt az ásványbörzét és -kiállítást, amelyen különböző ásványokat, másodlagos drágaköveket, ékszereket és kőzeteket is vásárolhatnak a látogatók. A kiállítás helye: Káposztásmegyeri Általános Művelődési Központ IV., Hajló utca 2–3.

A kabinetfőnök ismét cáfol

A fővárosi önkormányzat nemzetközi szerződései – közgyűlési dokumentumok lévén – teljes egészében nyilvánosak és hozzáférhetők – állítja *Atkári János*, a fővárosi önkormányzat kabinetfőnöke lapunkhoz eljuttatott hivatalos nyilatkozatában. Mint ismeretes, a főváros vezetését ért vádak az MSZP budapesti főpolgármester-jelöltjétől származnak. Atkári felhívta a figyelmet arra, hogy *Baráth Etele* főpolgármester-jelöltet meg sem próbálta bizonyítékokkal alátámasztani Budapest jó hírnevére és hitelképességére nézve rendkívül veszélyes állításait. Atkári ismételten leszögezte: nem igazak a főváros titkolózására, a világbanki szerződésre, a hitelfelvételek záradékára, a teljes fővárosi vagyon jelzálogosítására és a nemzetközi pénzintézetek jóváhagyásától függővé tett újabb hitelfelvételekre vonatkozó vádak.

A szelektált hulladékot is elégetik

MUNKATÁRSUNKTÓL

A Fővárosi Közterület-fenntartó Vállalat műszaki-gazdasági tanácsadója szerint *Baráth Etele*, a szocialista párt főpolgármester-jelöltje nem látja tisztán a fővárosi hulladékhasznosítás és a közterület-fenntartó helyzetét. *Tatár István*, okleveles mérnök a főpolgármester-jelölt mellékletünk december 2-i számában megjelent nyilatkozatára reagálva leszögezi: nem állja meg a helyét az állítás, amely szerint az FKFV, úgymond *egyes helyeken megszűnt működni*. Tatár ugyanakkor emlékeztet, hogy közterület-fenntartó a többi közszolgáltatóhoz hasonlóan igen nehéz pénzügyi helyzetben kénytelen működni. Felhívja figyelmünket: Budapesten egy köbméter szemét elégetésére hozzávetőleg huszonöt német márkányi összeg jut, míg – például – a német szemétégetőművek ugyane célra mintegy kétszázötven márkát költhetnek. Tatár figyelmeztet továbbá: bár az FKFV gépparkja a számokat tekintve nem marad el a hasonló méretű nyugati városok közterület-fenntartóinak gépparkjától, gépeinek immár hatvan százalékát nullára kellett írnia. Az utóbbi időkben gyakorlatilag egy fillért sem fordíthattak műszaki fejlesztésre.

Tatár elismeri: a szelektív gyűjtés és a hulladékhasznosítás tekintetében valóban a kezdet kezdetén tartanak. A használtanyag-gyűjtés csak akkor hozhat hasznot, ha megteremtődött az anyagok ipari felhasználásának gazdasági háttere.

Angyalföldi sportkínálat

A lakóterületi sportegyesületek – fővárosszerte – többnyire eredményes múltra tekinthetnek vissza. De milyen jövő előtt állnak? Lesz-e pénzük eddigi fejlődésük folytatására? Lesz-e iránt érdeklődés a szűkösebb létviszonyok között, amikor a viszonylag rendszeres szabadidős sportolás már-már fényűzésnek számít? Efféle kérdésekre kerestük a választ, amikor az Angyalföldi TTE elnökével, *Kiss Lászlóval* beszélgettünk.

– Egyesületünk 1967-ben alakult – mondta Kiss László. – Eleinte csak a természetjáró szakosztályunk működött. Azóta azonban újabb és újabb sportágak kerültek kínálatunkba. Budapesten az elsők között nyitottunk kondicionálótermet, helyesebben termeket. Ezek jól működtek, eléggé ismertté váltak, úgyhogy nemcsak a kerületből, hanem ennél jóval szélesebb körből jelentkeztek az érdeklődők. Sőt, a Pannónia utca 2. szám alatti edzőtermünkbe még a tengeren túlról jött sportoló is edzett. Nem is akárki: *Arnold Schwarzenegger* gyúrt itt, amikor Magyarországon forgatott. Ezt a termünket egyébként tavaly felújítottuk.

Az egyesületi elnök elmondta, hogy egy új termet is nyitottak a Pannónia utca 88–90. szám alatti általános iskolában. A kondicionálás havi 1000 forintos tagsági díját – a budapesti árakat figyelembe véve – kedvezőnek értékelte.

– Egy sportág bevételéből persze nehéz lenne talpon maradni – tette hozzá. – Önköltséges tanfolyamaink kínálatát ezért a lakosság igényeinek figyelembevételével igyekszünk bővíteni. Például a karate és az önvédelmi sportok kedvelői csaknem tíz küzdőiskola közül választhatnak. Az ide járók rendszeresen versenyezhetnek, vizsgázhatnak is, nyári táborozásokon vehetnek részt.

Az Angyalföldi TTE-t segíti a XIII. kerületi önkormányzat is: hasznosításra átadták neki az Újpalotai úti sporttelepet, ahol az egyesület tenisztanfolyamokat indít, s kézilabda- és teniszpályát ad bérbe.

Az ATTE nem kevés egyéb sportprogramot, versenyt is rendez – ezek költségeihez segítőkész támogatók is hozzájárulnak.

– Szabadidős rendezvényeinken évente 10-12 ezer ember vesz részt – mondta az egyesületi elnök. – Most zajlanak éppen a Schiller–Opel kupáért kiírt teremlabdarúgótornánk mérkőzéssorozatai. December 16-án bowlingversenyt rendezünk a Pannon GSM támogatásával... Mindent egybevetve: saját bevételeinkből, szponzori támogatásokból, az önkormányzat segítségéből fenntartjuk magunkat, és képesek vagyunk az egészségét óvni akaró lakosság igényeinek megfelelő szolgáltatást nyújtani.

R. P. E.

Biztos pénz, bizonytalan tervek

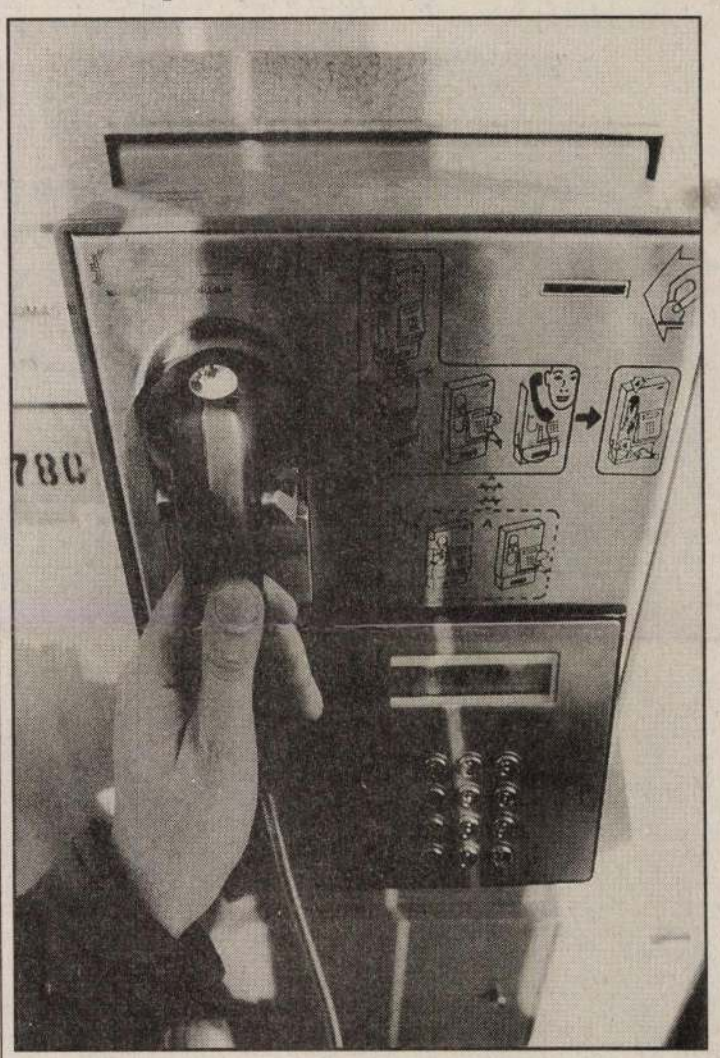

Fél év várakozás — BOROS JENŐ FELVÉTELE

Budapesten 1997 végén a telefonigénylőknek csupán fél évet kell várniuk a régóta megálmodott készülékre és vonalra, amely már számítógépes jelek továbbítására is alkalmas lesz. Feltéve persze, ha olyan komputerrel rendelkezik a pesti polgár, amelyet csatlakoztatni is tud a telefonvonalra.

Az Európai Beruházási Bank (EIB) – a kedden aláírt szerződés értelmében – 150 millió ECU összegű kölcsönt nyújt a Magyar Távközlési Részvénytársaságnak, fejlesztési programjainak megvalósításához – tájékoztatta lapunkat *Csák János*, a Matáv pénzügyi igazgatója. A hitelfeltételek értelmében a pénz csak az országos koncessziós pályázaton tavaly elnyert 29 terület fejlesztésére, illetve a belföldi és nemzetközi távolsági szolgáltatások bővítésére fordítható. A Matáv kiemelt területként kezeli Budapestet, ahol az elavult központok cseréjét, bővítését és a hozzájuk kapcsolódó hálózatok korszerűsítését jelölte meg egyik legfontosabb célfeladatául. Arra, hogy milyen sorrendben kerül sor a központokra, még nem tudott válaszolni Csák igazgató, mivel a részletes tervek kidolgozása most folyik. Kiválasztásuknál azonban döntő szerephez jutnak a gazdasági szempontok. Azt korszerűsítik először, amelyik várhatóan a legtöbb bevételt termeli meg a későbbiekben. Ez viszont nem jelenti azt, hogy a többiek nem kerülnek sorra. A fejlesztés gördülő rendszerben zajlik majd. Az viszont bizonyos, hogy 1997 végéig az igénylők kilencven százalékának fél éven belül felszerelik a készüléket, s a fennmaradóknak sem kell többet várniuk mint egy év.

A mintegy húszmilliárd forintos EIB-hitelrészletek a beruházások megvalósításának ütemében és a nemzetközi tender kiírások függvényében hívhatóak le az első öt évben. A kölcsön teljes futamideje 17 év. Csák János pénzügyi igazgató szerint az EIB feltételei, mint például a hosszú futamidő és az alacsony kamat, rendkívül kedvezőek. Ez a hitel megteremti a beruházási program biztonságos pénzügyi hátterét.

Sz. A.

Elvitték a plakátokat

Hét reklámcég igazgatója írta alá azt a levelet, amelyben tiltakoznak a II. kerületi önkormányzat eljárása ellen. Az önkormányzat ugyanis összesen 31 darab, az AKZENT MEDIA, az AVENIR, az euroAWK, az EUROPLAKAT, a MULTIREKLÁM, az OUTDOOR és az UT REKLÁM nevű cégek birtokában lévő óriásplakátot távolított el olyan telkekről, amelyek magántulajdonban vannak. A tulajdonosok a cégekkel kötött szerződésekben biztosították a táblák elhelyezésének jogát. A levél szerint olyan határozat felmutatásával távolították el a reklámhordozókat, amelyről nem értesítették az érintetteket.

Karácsonyi meglepetés a Libri könyvesboltokban!
December 10-én és 11-én
minden 1000 forint feletti vásárlás után
könyvutalványt adunk ajándékba
Ne feledje:
ezüstszombat, ezüstvasárnap
a Libri-nél!

A FOTEX REKORDS
újonnan megnyílt üzletébe fiatal
adatrögzítő operátorokat azonnal felveszünk.
Jelentkezés:
személyesen önéletrajzzal,
a FOTEX Irodaházban
(1126 Budapest, Nagy Jenő u. 12.)
Ivánkovics Erikánál 8–17 óráig.
98089 LJ

A FOTEX REKORDS
újonnan megnyílt üzletébe
zenekedvelő, érettségizett, fiatal
munkatársakat keresünk.
Nyelvismeret előnyben.
Önéletrajzukat
a FOTEX Irodaház recepciójára kérjük leadni.
(1126 Budapest, Nagy Jenő u. 12.)
98088 LJ

Ünnep előtt is jusson eszébe a

Nyitva: hétköznap 20 óráig
szombaton 17 óráig
vasárnap 10-18 óráig

A Hold utcai vásárcsarnok a felújítás alatt is nyitva tart

Megszépül a Hold utcai vásárcsarnok. Legalábbis így szólnak a tervek, az építési engedély ugyan még hiányzik, és a várható költségekről sem készültek el a pontos számítások. Az állagmegóvó munkálatok már elkezdődtek, az átadás – ha minden jól megy – jövő év augusztusára várható. A csarnokot viszont addig sem zárják be.

Befolyik a víz, minden rozsdásodik

TEKNŐS MIKLÓS FELVÉTELE

A Hold utcai Vásárcsarnokot, a szervesen hozzá kapcsolódó háromemeletes bérházzal együtt 1894-ben kezdték el építeni *Czigler Győző* tervei alapján, majd három évvel később át is adták. A 2110 négyzetméter alapterületű csarnokban 174 állandó és 80 ideiglenes árusítóhelyet alakítottak ki. Teltek-múltak az évek, háborúk és forradalmak követték egymást. Az épület nem szépült a múló idővel. A homlokzat felújítása 1970-re halaszthatatlanná vált. A munkálatok kilenc évig húzodtak. 1982-ben az elavult elektromos hálózatot hozták rendbe. S azután ismét néma csend. Több mint tíz évig. Az idén viszont sürgetővé vált a csarnok teljes felújítása – a 100 éves épület műszaki állapota napjainkra vészesen megromlott.

– Az esővíz-elvezető csatorna teljesen korrodált, így a befolyó víz évek óta áztatta a csarnok és a környező házak pincéit. S hogy idáig bírta az épület, az csak annak köszönhető, hogy a hajdani árvízveszély miatt kaviccsal töltötték fel a pincepadozatot, amelynek kapillárisaiban elfolyt a víz. Hasonlóan rossz állapotban voltak a szennyvízelvezető csövek és a nyomóvezetékek. A bódék pedig minősíthetetlenek – ismertette a csarnok állapotát *dr. Deli József*, a Csarnok és Piac Igazgatóság műszaki igazgatója.

A piac tehát megérett a felújításra. El is készült az átépítési terv. A projekt első változata szerint a pinceszinten tekepálya, diszkó és söröző épült volna, ám a lakossági tiltakozáson megtört a lendület. A Csapi visszakozott, és új terveket készíttetett, amelyekben a pince csupán raktározási és árusítási célokra kijelölt területként szerepel. A kivitelezési terv a Vámház körúti vásárcsarnokhoz hasonló úszópavilonos rendszert álmodott ide, amelyben egy közös manipulációs, vagyis rakodó-, áru-előkészítő tértől kiindulva két sorban helyeznék el az üzleteket: a kiszolgálóoldalára felhúzható íves rácsot szerelnének. A karzatra elhúzható üvegajtóval felszerelt pavilonokat telepítenének. A módosított építésiengedély-kérelem szakhatósági jóváhagyásokkal az V. kerületi önkormányzat asztalán van. A Csarnok és Piac Igazgatóság várja a határozatot.

Az engedély megérkezéséig csak állagmegóvó munkálatokat végeznek – tájékoztatta lapunkat Deli József. Ha az engedély még ez évben megérkezik, akkor a csarnok jövő augusztusra újjászületve fogadhatná vásárlóit.

S honnan minderre a pénz? Az újjáépítés egy részét a csarnok kereskedői adják össze, a fennmaradó összeget pedig hitelből finanszíroznák. A beruházás végösszege még nem ismert, a számítások ugyanis most készülnek. Az állagmegóvásról annyit tudni, hogy „csak" néhány millióval könnyíti a Csapi pénztárát.

A piacot egyébként az átépítés idejére sem zárják be. Igaz, így nagyobb a balesetveszély, és a munka is lassabban halad, viszont nem kell a vásárlókat a város távolabbi részeibe küldeni.

Sz. A. A.

Fényáteresztő fürdőruha és illatos zakó

Tex Tek kiállítás volt a Tölgyfa Galériában

A Henger utcai Tölgyfa Galériában protektív textilekből és új textiltechnológiákból rendezett kiállítást láthattak nemrégiben az érdeklődők.

Sétálgatok körbe-körbe a kiállítóteremben, és minden egyes darabnál elcsodálkozom. Lehet, hogy én vagyok túl földhözragadt, de itt olyan tárgyakkal találkozom, amelyek létéről eddig még csak nem is hallottam. Van itt például egy overall. Tetszetős, kicsit futurisztikus, ezüst színével a Pirx pilóta kalandjai című tévéfilmet juttatja eszembe. Maga a ruha azonban egyáltalán nem vall amatőr kéz munkájára. Ezt a mellé helyezett kis tábla is tanúsítja. *Menedékviselet*. A zubbony kevesebb mint 20 másodperc alatt sátorrá alakítható.

Vagy itt van például a *Világító anyag a Florence Bosttól*, amelybe „mikroáramkörökről működő mini fénymodulok vannak integrálva". A tájékoztató szerint halláskárosultak figyelemfelkeltésére is alkalmas.

A kiállításon újfajta eljárással készült légzőmaszkokat is találunk. Az alapanyagok között fellelhetjük a karbonhabot, az akrilszőrmét és a karbonfiltert is.

A téli biciklizésben segít ugyanakkor, ha egy *Sunlock Sensor* nevű anyagból készült ruhát viselünk, amely hőmérséklet-szabályozó kerámiaszálakat tartalmaz. Ezek alacsony hőmérséklet hatására elsötétednek, és – mivel a sötét színek könnyebben elnyelik a napsugarakat – a ruha is több hőt képes tárolni. Kérdés persze, hogyan reagál az anyag a tomboló hóviharra, amikor is igen csekély a napsütés.

Ez az eljárás persze épp ellenkezőleg is alkalmazható. Ezt bizonyítja a *Sway* elnevezésű anyag is, amely viszont kivilágosodik a napfényen, visszaverve a tűző napsugarakat. Strandoláskor tehát üljünk be egy ilyen napernyő alá, és máris kevesebbet izzadunk. Nagy meleg ellen persze a legjobb belevetni magunkat a hűs habokba. Nem is akármiben, hanem az *S 2000* fantázianevű fürdőruhában, amelynek leglényegesebb tulajdonsága az, hogy a vízben az emberi bőrnél is jobban siklik, 15 százalékkal csökkentve a fékezőhatást.

Fürdőruhák terén egyébként nagyon széles a kínálat. Van olyan is, ami átengedi a jó UVA, ám kiszűri az káros UVB-sugarakat. Így tehát a fürdőruha alatt is lebarnulhatunk. A hatás persze majd akkor lesz tökéletes, ha feltalálják a napsugarakat átengedő gumipántot is.

Számomra legérdekesebb mindenesetre a *szagos anyag* volt, amely nemcsak diszkrét illatot áraszt, hanem még mosható is. Hogy ez mire jó? Nos tegyük fel, hogy este 7-kor színházba kell mennem, viszont a munkaidő hatig szól. Marad tehát a rohanás. A fürdéssel nem is kell vesződnöm. Egyszerűen magamra öltöm gyárilag illatosított zakómat, és már indulhatok is...

Hámori L. László

Menedék – ruhából

SZANDELSZKY BÉLA FELVÉTELE

Átépítés és patthelyzet a piacon

A vásárcsarnok újjáépítésének megkezdése előtt tartott lakossági fórumon Belső László kft.-vezetőt megnyugtatta az V. kerületi önkormányzat osztályvezetője: nem lesz semmi gond, kártalanítják. Egy év elteltével csőd fenyegeti.

A Hold utcai vásárcsarnok átépítéséről először egy lakossági fórumon hallott *Belső László* kft.-ügyvezető, aki bemutatótermet és irodát bérel az önkormányzattól ugyanott. A tavaly decemberben tartott tájékoztatóra őt ugyan – ki tudja, miért – nem hívták meg, ám ő mégis megjelent, és megkérdezte: az ő üzletével mi lesz? *Pál István*, az V. kerületi helyiséggazdálkodási csoport vezetője megnyugtatta: ne izguljon, kártalanítani fogják. Belső László ugyan megnyugodott, ám mégis kíváncsi maradt, ugyan mennyire is számíthat. Felkért egy szakértőt, állapítsa meg a bérlemény értékét. Az meg is tette. Az összesen 54 négyzetméteres üzlet forgalmi értékét 6,2 millióra taksálta.

A bérleményben 1958 óta működik fémtömegcikket előállító üzem és üzlet. A megnövekedett kereslet hatására megnagyobbított műhelyt ugyan máshová telepítették, ám az árusítás továbbra is itt folyik. A leromlott állapotú üzletet 1992-ben teljesen felújították, beleértve az elektromos vezetékrendszer cseréjét is, sőt egy galériát is kialakítottak benne. Így lett a 29 m^2-ből 54. Érthető, ha alig egy év elteltével nem szívesen hallották a csarnok bezárásának hírét.

Az önkormányzat ipari és kereskedelmi osztályának helyiséggazdálkodási csoportja január 20-án bekérette a szakértői anyagot. Eltelt öt hónap. Belső Lászlót júniusban értesítették: megszületett a határozat. A megállapodást június 23-án írta alá Pál István és a kft. két tulajdonosa. Eszerint a „helyiséget 1994. július 31. napjáig kiürítve átadják". A „tulajdonos (ti. az önkormányzat) a Belső és Társa Kft. részére a 6 200 000 forintot kártalanítás címén jelen szerződés aláírásától számított 30 napon belül a bérlő által megjelölt számlára átutalja". A megállapodást azóta sem semmisítették meg, ám időközben ötször 30 nap telt el. Ezt persze Belső László akkor még nem sejthette, így új üzletet keresett magának. Meg is találta a VI. kerületben. Az ár: 6,2 millió Ft. A Bőrkerrel kötött szerződés szerint a használatbavételi engedély kézhezvételétől számított 30 napon belül kellett volna fizetnie. Az engedély szeptember 13-án érkezett meg. Belső ekkor már aggódott a kártalanítási díj miatt, ezért ismét felkereste Pál urat, kérdve, mi lesz. Válaszként szeptember 19-én egy újabb határozatot kapott, amely megerősítette a korábbit. A pénz ennek ellenére nem érkezett meg. Ám Belső Lászlónak fizetnie kellett, egyelőre „csak" előleget, 3 millió forintot. Az utolsó fizetési határidőt december 15-ben szabta meg a Bőrker. Ha Belső nem fizet, akkor elúszik az előleg. De nincs miből. A kft. pénzügyi mérlege az elköltözés-maradásból adódó hercehurca miatt veszteséget mutat. Ráadásul a cég külföldi és belhoni partnerei már a VI. kerületbe küldik áruikat és megrendelőiket, hiszen erről értesítette őket a kft. vezetője, bízva az önkormányzattal kötött megállapodásban. Az önkormányzat viszont egy dologban következetes: nem fizet. A kft. pénzügyi helyzete vészesen megromlott, és lassan közelít a csődhöz. Belső László per indítását fontolgatja, ám ismerve a bíróságok túlterheltségét, ez aligha hozhat gyors megoldást.

Pál István csoportvezető csupán annyit kívánt elmondani az üggyel kapcsolatban, hogy a hivatal december 15-ig rendezi az ügyet. Különben is, az önkormányzat egy éven belül saját hatáskörében visszavonhatja bármely határozatát.

Sz. A. A.

Design világszínvonalon – a Király utcában

MUNKATÁRSUNKTÓL

Ünnepelni hív mindenkit a Király utca 22-be az 5. születésnapja alkalmából pezsgőt bontó V.A.M. Design. A nagy nap alkalmából megnyitják több száz négyzetméteres kiállítótermüket, a V.A.M. Design Centert.

Az új bemutatóterem – írja *dr. Slézia József* művészettörténész – a design „helye" szeretne lenni Budapesten, a hely, ahol mindig történik valami. Mert ami a céggel eddig történt, az sem volt kevés: öt éve szembesülnek a kérdéssel, hogyan lehet gazdaságilag is sikeres a kulturális missziót is vállaló kft.?

A ma megnyíló új helyiségben mindenesetre városunkban egyedülálló dolgokat mutatnak be, és ez egyben válasz is a fenti kérdésre. A Király utcában a világ vezető tervezőinek és cégeinek termékeit láthatja az érdeklődő.

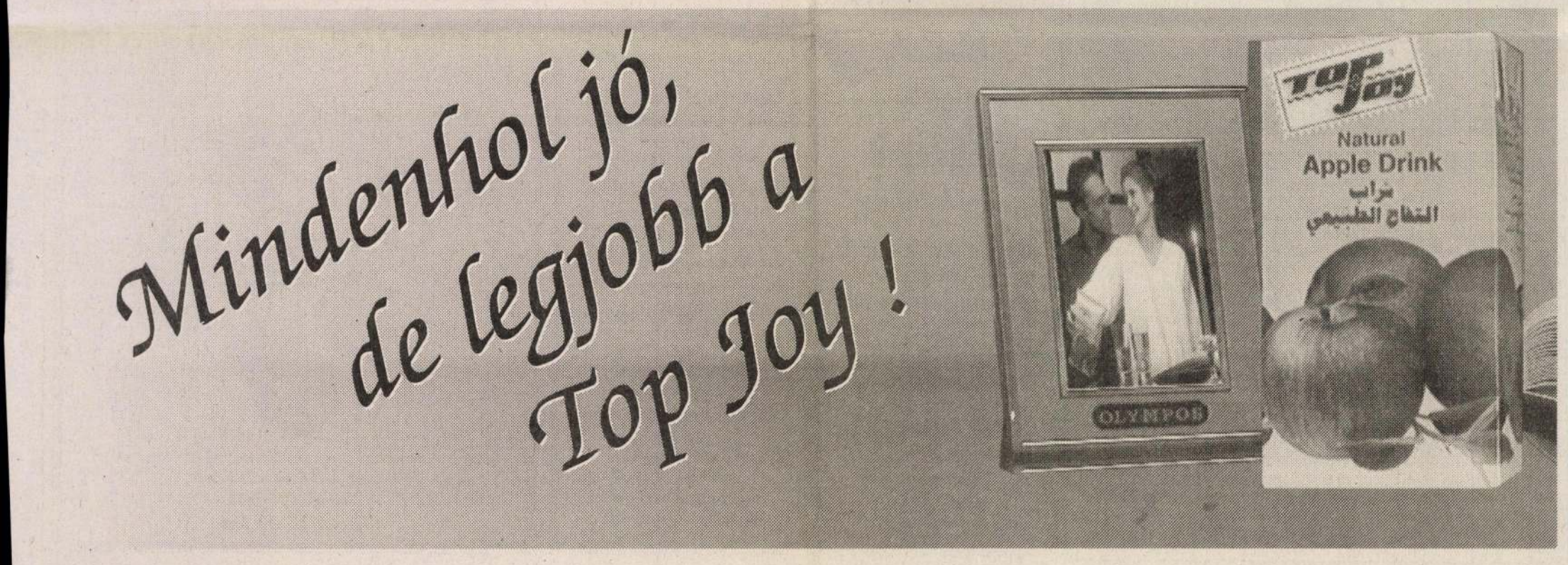

Bukarest diplomáciai útra igyekszik terelni a Gozsdu-ügyet

Ha a románok a követelést továbbra is fenntartják, szakértői konzultációt hívnak össze

Románia visszaköveteli a Gozsdu-vagyont, s annak részeként a Gozsdu-udvart. A magyar Külügyminisztérium illetékesei és nemzetközi jogászok viszont megállapították, a román követelésnek semmilyen jogalapja nincsen. Egy 1953-as nemzetközi szerződésben a két fél ugyanis kölcsönösen lemondott mindennemű tulajdonjogi igényről. A románok most arra hivatkoznak, hogy ez csupán az állami vagyonra vonatkozik, a Gozsdu-vagyon azonban magántulajdon. Szóba került az 1953-as egyezmény visszavonása is. Ebben az esetben Magyarország követelése a románokénak a sokszorosa lehet. A VII. kerületi önkormányzat két éven belül magánkézbe adja a Gozsdu-épületegyüttest, és ezt szakértők szerint semmi sem akadályozhatja meg.

Holubár Zita írása
a NÉPSZAVÁNAK

A bukaresti külügyminisztérium november 24-én ismételten továbbította követelését *Szőcs Ferenc* romániai magyar nagykövetnek annak érdekében, hogy Románia visszakapja a Gozsdu-vagyont. A románok azért vetették fel újra a problémát, mert november közepén a VII. kerületi önkormányzat döntött arról, hogy magánkézbe adják az ingatlant.

A magyar álláspont szerint az érvényben lévő nemzetközi szerződések semmilyen jogalapot sem biztosítanak Romániának a Gozsdu-vagyon visszakövetelésére – jelentette ki lapunknak *Horváth Gábor* külügyi szóvivő. Mint elmondta, a nemzetközi jogászok véleményére alapozott külügyminisztériumi állásfoglalás leszögezi: a csaknem 50 éve megkötött magyar–román egyezmény a Gozsdu-vagyonra is vonatkozik. Hiába érvelnek tehát a románok azzal, hogy csupán állami ingatlanok tulajdonjogáról mondtak le.

A magyar és a román fél között már több ízben szóba került az ingatlan sorsa, külügyminiszteri és miniszterelnöki találkozókon is tárgyaltak róla. Románia először 1998 szeptemberében juttatott el jegyzéket a magyar külügyminisztériumhoz, amelyben igényét fejezte ki a Gozsdu-vagyonra. A hazai hatóságok már akkor megvizsgálták az ügyet, s 1999 elején diplomáciai úton a mostanival azonos választ adtak.

Magyarország a Gozsdu-udvar román kézbe kerülését egyetlen módon tartja elképzelhetőnek: az 1953-as szerződés felbontásával. Azzal viszont számolni kell, hogy a román követelések fenntartása nagyságrendekkel nagyobb magyar követelések felújítását vonja maga után. A II. világháború és a román államosítások során elvesztett tulajdonokról is újra kellene beszélni.

Ennek lehetséges kivizsgálásáról, szakértői bizottság létrehozásáról ez év júliusában *Martonyi János* külügyminiszter elvi egyetértésre jutott bukaresti kollégájával. Amennyiben az erzsébetvárosi ingatlanra vonatkozó román követelést továbbra is fenntartják, szakértői konzultációkra kerül sor. Nemzetközi jogászok, pénzügyi szakemberek és történészek ülnek majd össze, hogy kidolgozzák a magyar követelések sorát.

Addig azonban még érvényes a magyar álláspontot alátámasztó nemzetközi jogi egyezmény. Többen úgy vélik, hogy, a nemzetközi szerződés egyértelmű előírásai biztosítják a Gozsdu-vagyon sorsát, s csupán politikai csatározások húzódnak a háttérben. Romániában ugyanis közelednek a választások, s ez okot adhat eddig rendezettnek hitt kérdések felvetésére.

Nem tudni azt sem, mikor érnek véget a különböző kormányközi egyeztetések, s hányszor kell még tárgyalóasztalhoz ülni, míg szakértői bizottság alakul. A külügyi szóvivő kiemelte: az önkormányzati törvény is a tárca álláspontját támasztja alá. Ennek értelmében Erzsébetváros önkormányzatának kizárólagos joga, hogy a VII. kerületi tulajdonban lévő ingatlan sorsáról, privatizációjáról döntsön.

A helyhatóság önállóságát hangsúlyozta *Szabó Zoltán* kerületi polgármester is. Szerinte a román tiltakozás nem hiúsíthatja meg az építkezéseket. A magyar kárpótlási törvény ugyanis elveti a természetbeni kompenzáció lehetőségét. A jogszabály ugyan leszögezi, hogy az állam által jogtalanul okozott károkért kárpótlás jár, ám ennek egyetlen útját ismerik el. A sértett fél kárpótlási jegyet kaphat. Ez azonban jelen esetben az érvényes nemzetközi szerződés miatt nem fordulhat elő.

Az államközi csatározások ellenére zavartalan a privatizációs szerződéskötés előkészítése. Az aláírásról december 16-án határoz az erzsébetvárosi testület. Ezt követően a pályázat nyertesének, a ciprusi–magyar érdekeltségű Magyar Ingatlanbefektetési Kft.-nek 30 nap alatt bankgaranciával, fedezetigazolásokkal bizonyítania kell, hogy rendelkezésére áll a beruházáshoz szükséges 2,5 milliárd forint.

A munkálatok várhatóan január közepén indulnak. Az első lépés állagmegóvás és vízmentesítés, az igazi felújításra csak tavasszal kerül sor. Nem csupán a Gozsdu-udvar, hanem két szomszédos ingatlan is a ciprusi befektetési projekt részévé válik. A beruházások a tervek szerint 2001 végére valósulnak meg. Maga a privatizáció 2001 kora nyarára zárul le. Ezután az önkormányzat már egyáltalán nem érintett a tulajdonvitában.

A szerződéstervezet értelmében egyébként három lépcsőben kerül a ciprusi cég kezébe a Gozsdu-udvar. Jó ideig nem lesz tulajdonjoga. Csak a beruházás 20 százalékos készültségi fokán szerezheti meg a terület önálló helyrajzi számon bejegyzett 20 százalékát. A félkész állapotnál 30 százalék kerül hozzájuk. A teljes tulajdonjogot pedig akkor jegyzik be, amikor háromnegyed részben elkészült a projekt. A vendéglőket, üzleteket, kulturális létesítményeket magába foglaló idegenforgalmi központ megvalósulását semmi sem fenyegeti – jelentette ki az erzsébetvárosi polgármester. – Mire a két kormány között valami kibontakozik, a Gozsdu-udvar rég kész lesz.

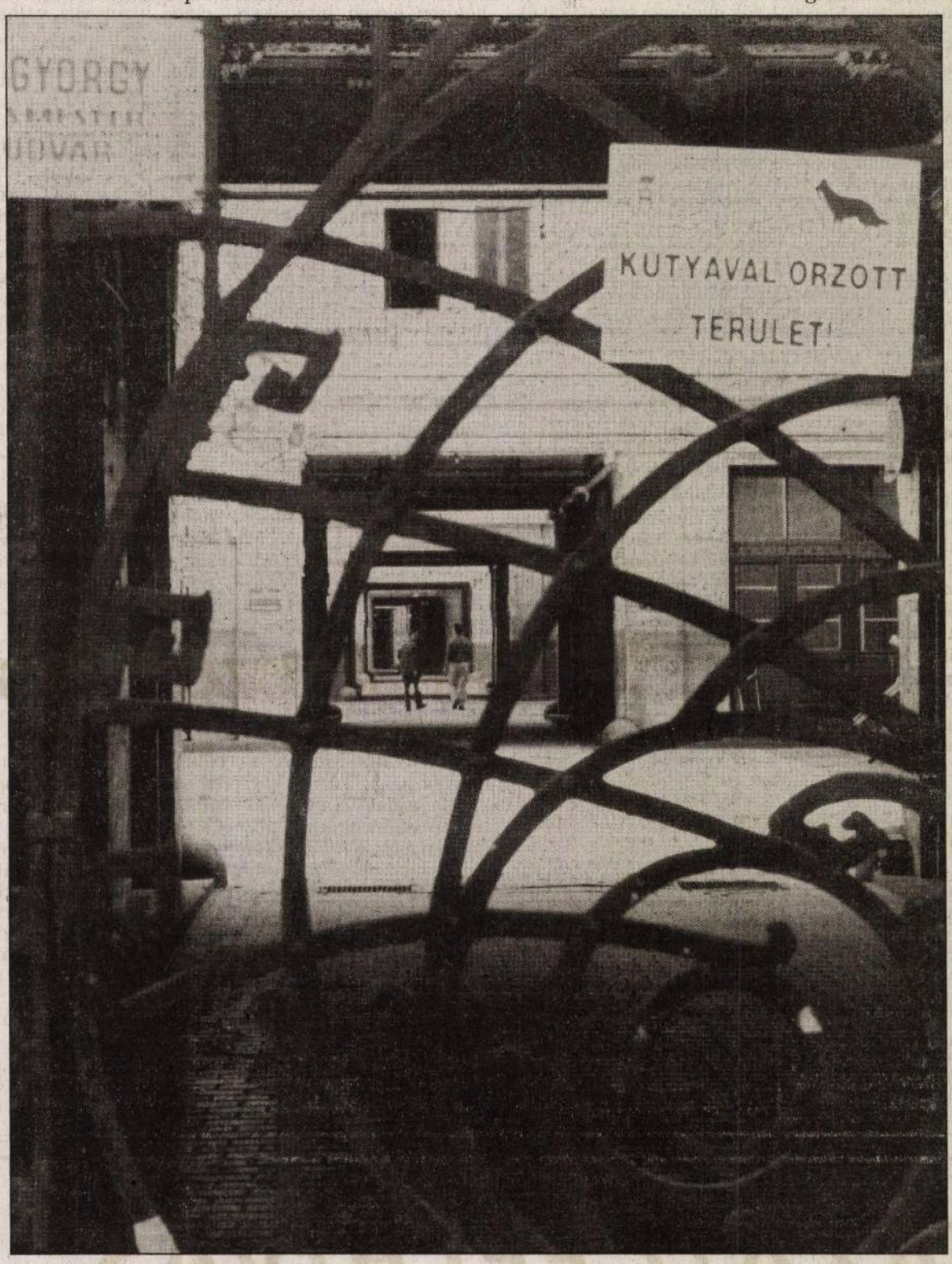

Magyarország a Gozsdu-udvar román kézbe kerülését egyetlen módon tartja elképzelhetőnek: az 1953-as szerződés felbontásával. Azzal viszont számolni kell, hogy a román követelések fenntartása nagyságrendekkel nagyobb magyar követelések felújítását vonja maga után

A vagyonvita Trianonig nyúlik vissza

Gál Mária (Kolozsvár)

A Gozsdu udvar ügyének ismételt napirendre kerülését az váltotta ki, hogy Nagyszebenben új Gozsdu Alapítvány alakult, amely a budapesti javak jogos tulajdonosának tekinti magát, illetve az, hogy a kerületi önkormányzat a Gozsdu-udvarként ismert ingatlanegyüttes privatizációját tervezi.

Emil Gozsdu, a Budapesten tanult nagyszebeni román ügyvéd alapítványát azért hozta létre, hogy anyagilag támogassa a magyar fővárosban tanuló, akkor még magyar állampolgárságú erdélyi románokat. Halála után az alapítvány vagyona az ortodox egyházra szállt, de célja nem változott. Az első világháborút lezáró trianoni megállapodások vagyonjogi kérdésekben is rendelkeztek. Előírták, hogy Magyarország köteles átadni Romániának a Gozsdu-vagyont, de az átadás módozatáról és idejéről a két félnek közvetlenül kell megegyeznie. *Magyarország ugyan mindent megtett, hogy ezt elkerülje, de 1937-ben a végsőkig fokozott politikai nyomásnak engedve elfogadta, hogy az alapítvány örökségét átadja Romániának* – írta a napokban a román sajtó. A tárgyalások valóban sokáig elhúzódtak, mivel Magyarország az alapítvány vagyonáért kompenzációt kért, román területen lévő közösségi javakat, többek között a kolozsvári Tanítók Házát, a nagyszebeni Mária Terézia Árvaházat és a háromszéki Tanalapot. A románok következetesen elutasították a magyar kérés teljesítését, s így 1937-ben megszületett az az egyoldalú egyezmény, amelynek értelmében Magyarország kompenzáció nélkül visszaadja a budapesti Gozsdu-vagyont. Az egyezmény végrehajtása a háború miatt elmaradt. A két ország között 1944. augusztus 23-tól beálló hadiállapot semmissé tette a korábbi vagyonjogi egyezményeket, Magyarország nem tekintette érvényesnek az 1937-es, Gozsdu-vagyonra vonatkozót sem. Végül 1953-ban került sor arra az államközi egyezményre, amelyben a felek kölcsönösen lemondtak tulajdonjogi követeléseikről. Ez az egyezmény nem tér ki a Gozsdu-vagyon sorsára, hanem általánosan rendelkezik, de mivel az 1948-as államosításkor Románia semmilyen kompenzációt nem fizetett az újból tételes veszteségeket szenvedő Magyarországnak, a magyar fél úgy tekintette, hogy a két ország ezzel mindenféle vagyonjogi követelésre pontot tett.

Mihai-Razvan Ungureanu külügyi államtitkár szerint Románia az 1937-ben elfogadott „normális" állapot visszaállítását kéri, amelyet „nem lehet ellentételezni semmilyen más, érintőlegesen felvetődő tulajdonjogi vitával". A Népszava kérdésére *Eckstein-Kovács Péter* kisebbségügyi miniszter román jogászként elmondta, mivel az 1953-as egyezményben a két ország kölcsönösen lemondott az ingatlanjogokról, felbontása is csak kölcsönös lehet. Jog szerint Románia nem zárkózhat el attól, hogy figyelembe vegye a magyar fél hasonló jellegű kéréseit.

ttak
k

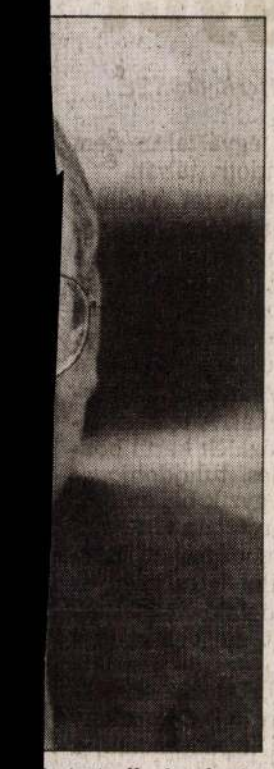

g tartozik. Az alapít-
Szalmás Péter felvétele

, amelyekre a szom-
országokból hívnak
képviselőket. A
ényen adják át a
-díjat is a gazdasá-
ést leginkább elő-
állalatoknak, sze-
ek. Tavaly 24 cég
én, idén pedig 14
és egy személy
az alapítvány el-
. A közelmúltbéli
e 10 országból ér-
ndégek.
adalmi szervezet
éhez szükséges
t a partner cégek
elő, valamint kü-
támogatások biz-
A rendezvények
ítására időnként
céltámogatásokat
alapítvány mindig
z új lehetőségekre
ozzá Pör János. A
őben szándékoz-
n kártyát kibocsá-
ely kedvezménye-
osít majd magyar
k vásárlásánál, il-
lgáltatások igény-
nél.

somag

sére képes. A Hun-
ztosító célja, hogy
életbiztosítások-
csolható termék-
ával komplex meg-
náljon ügyfelei-
egészségbiztosí-
mag piacra dobá-
en a társaság új
biztosítási straté-
tükrözi.

Kritikus számvevők és csalásvizsgálók az EU-ban

A tagországok sem riadnak vissza a szabálytalanságoktól

Szinte egy időben hozták nyilvánosságra két testület elemzését arról, hogy miként gazdálkodik a rendelkezésére álló pénzeszközökkel az Európai Unió. Az integráció számvevői szerint a költségvetés mintegy öt százalékának elköltési módja nem állja ki a „nagyítós" vizsgálódás próbáját, a csalásvizsgálók pedig úgy találták, hogy 1998-ban 5315 esetben merülhetett föl szabálytalanság vagy csalás gyanúja.

Martin József írása
a NÉPSZAVÁNAK

Az unió számvevőszékének kritikája nagyon árnyalt: az auditorok úgy látják, nemcsak a brüsszeli apparátusok, hanem a tagországok is megérdemlik a bírálatot, mivel a kifogásokat csak nehezen hallják meg és nem sietnek a bírált eljárások módosításával. A hibák többnyire nem új keletűek: az uniós pénzeszközök nyolcvan százalékát elnyelő agrár- és struktúrapolitika terén például nem először állapítják meg, hogy a tagországok – az uniós támogatás igénylésekor – kissé nagyobb földterületet adtak meg, s a szarvasmarha-állomány becslésekor is vastagabban fogott a ceruzájuk. A pénzügyi ellenőrök megállapították, hogy a görögországi gyapottermelők 1938-as(!) földhivatali adatok alapján kértek támogatást, s a spanyol olívaolaj-termelők parcelláinak nagysága is „csak megközelítőleg azonosítható". A számvevők úgy látják – mint a Neue Zürcher Zeitung beszámol róla –, hogy az északi országokban a tejtermelés adataival gyakran nagyvonalúan bántak, az állatnyilvántartások és a raktárkészletek nagyságát sem jelölték meg pontosan. A hanyagságok következtében a 85 milliárd eurós közösségi büdzsé mintegy öt százalékának elköltésében találtak nagyítójuk alatt szabálytalanságokat az ellenőrök. Ennek oka „a nyilvánvaló csalás, a nem elegendő ellenőrzés, a túlszabályozottság miatt hiányzó átláthatóság". A londoni The Economist szerint az auditorok meglehetősen élesen bírálják a bizottság elszámolási és gazdálkodási gyakorlatát; e téren a kritika minden évben erélyesebb, „ami aligha meglepő, hiszen a szóban forgó problémák legalább egy évtizede változatlanok". Úgy fest tehát, hogy olykor az unió malmai is lassan őrölnek, máskor meg túl gyorsan: mert például az érdekeltek „Potyemkin-falvakért" is felvettek pénzeket, vagyis a településfejlesztési tervekkel még nem készültek el, de máris sorban álltak a közösségi kasszák előtt. Különösen nagy kritika érte a *Jacques Santer* vezette és márciusban testületileg lemondott bizottság tudományos és kutatásfejlesztési miniszterének, a francia *Edith Cressonnak* a tevékenységét. A francia szocialista politikus – egykor rövid ideig miniszterelnök – nagyjából hárommilliárd euróval gazdálkodhatott; az ellenőrök az általuk megvizsgált esetek felében fedeztek fel „tévedéseket és pontatlanságokat"; másfelől viszont alaposan megdicsérték az olasz *Emma Boninot*, aki pontosan el tudott számolni a rá bízott segélyösszegekkel. Az idézett hetilap szerint nemcsak a csalás és hanyagság gyanúja kelt visszatetszést az állampolgárban, hanem az is, hogy a kormányzatok vagy 850 millió eurót adtak ki a dohánytermesztés támogatására, s a brüsszeli apparátus 90 millió eurót költ évenként a csekély politikai súlyú gazdasági és szociális bizottság, valamint a régiókkal foglalkozó testület fenntartására.

A számvevők jelentésének főbb kritikai kifogásait elfogadta az ősszel hivatalba lépett *Romano Prodi* bizottsági elnök költségvetési biztosa. *Schreyer* asszony az unió új vezetőinek egyik elsődleges céljaként jelölte meg a pénzügyi fegyelem és az ellenőrzések megszigorítását, s nemcsak Brüsszelben, hanem a tagországokban is. Mindamellett Schreyer asszony azt is hozzátette, hogy a kifogások egy része „puszta könyvelési hibára" vezethető vissza. A költségvetési „miniszternek" a napokban még egy beszámolóval kellett foglalkoznia: az úgynevezett csalásellenes bizottság – teljes nevén: Office pour la lutte anti-fraude, Olaf – a tavalyi gazdálkodási évben 5315 gyanús esetet állapított meg; ha az adó- és vámcsalásokat nem számítjuk, akkor is körülbelül félmilliárd euró a becsült kár.

Persze, nemcsak a közösség háza táján engednek olykor a kísértésnek: Kína például úgy próbálta kijátszani a fokhagymabehozatali korlátozásokat, hogy hamis származási országot tüntetett föl. A statisztikákban Irán mellett feltűnt Malaysia neve is, de az uniós szakértők kideríttették, ez utóbbi országban nem is termesztik ezt a hagymafajtát. A károk nagy része a cigaretta, a dohány és az olívaolaj feketekereskedelméből származik. A cigarettacsempészek útja például Andorrán keresztül vezet, s az uniós vámhivatalnokok kikerülése mintegy 400 millió euró bevételtől szabadította meg a brüsszeli kasszákat. Az integráció székhelyén a szervezett bűnözés rovására írják e nagyszabású, s mellesleg a világ minden részében jól ismert csalási praktikákat. Nemrégiben „törököt fogtak" a vizsgálódók: akadtak olyanok, akik mogyoróolajat hoztak be Törökországból, hogy aztán ezt olívaolajjal összekeverjék, s ez utóbbira közösségi szubvenciót kérjenek. A visszaélések és csalások természete tehát nagyon is különbözik egymástól, s kétségtelen, hogy a piszkos kezek nem ismernek határokat, még az unión belül sem.

Kisvállalkozók előnyben

NÉPSZAVA-információ

Az Országgyűlés a napokban fogadta el a kis- és középvállalkozói törvényt. Ennek értelmében a költségvetésből jövőre több mint hétmilliárd forintot különítenek el a kis- és középvállalkozói célelőirányzatba. Az összeget a Gazdasági Minisztérium (GM) vállalkozásfejlesztési, valamint kereskedelemfejlesztési és befektetésösztönzési főosztálya kezeli majd. A törvény másik lényeges eleme, hogy meghatározta a mikro-, kis- és középvállalkozások ismérveit.

Fónagy János, a GM politikai államtitkára a napokban egy rendezvényen elmondta: az, hogy az eddigi, jogi státushoz kötött szabályozás helyett ezentúl méret szerint csoportosítják a vállalatokat, jobb feltételeket teremt a tömeges támogatási rendszer megfelelő működéséhez.

A kormány gazdasági stratégiájának egyik alappillére a 800 ezer mikro-, kis- és középvállalkozás versenyképességének, üzleti stabilitásának javítása. Ez a vállalkozói csoport mintegy 2 millió embernek ad munkát.

A kormány a jövőre életbe lépő törvényi szabályozás mellett a már meglévő szolgáltatási rendszert is tovább kívánja fejleszteni az uniós normáknak megfelelően. A tervekben szerepel további hitelgarancia-rendszerek, kamattámogatási programok bevezetése. Ennek egyik eleme a most induló, háromlépcsős hitelkonstrukció a budapesti vállalkozók számára, amelynek felső határa 7,5 millió forint. Bővíteni szeretnék a beszállítói üzleti kapcsolatokat és még tovább fejleszteni az ipari parkokat, valamint az üzleti inkubációs rendszert.

Az uniós csatlakozás időpontjához közeledve a kis- és középvállalkozói szféra helyzetének javítása Magyarországon már nem szociális törekvés, hanem a gazdaság fejlesztésének lényeges eleme – fogalmazott Fónagy János.

ÁZATI FELHÍVÁS

ancsnokság parancsnoki beosztásának betöltésére

rt, a nemzetközi kapcsolatok fejlesz-

tételek:
végzettség
tűzoltói szolgálati viszony
tűzoltó szakmai képesítés
éves szakmai gyakorlat (tűzoltási és
zési területen szerzett vezetői gyakor-
éves állományilletékes parancsnoki
tűzoltósági vezetői tapasztalat)
oki beosztás betöltéséhez szükséges
fizikai alkalmasság (időszakos alkal-
zsgálat)
esetére a jogszabályban előírt nem-
gi alkalmassági ellenőrzéshez törté-
rulás.

k tartalmaznia kell:
zakmai önéletrajzot
szak- és egyéb végzettséget, képzett-
lvismeretet tanúsító okiratok hiteles

– az előzetes nyilatkozatot a nemzetbiztonsági alkalmassági ellenőrzés elvégzéséhez szükséges hozzájárulásról
– a megpályázott parancsnoki beosztással kapcsolatos szakmai programot, koncepciót
– a hivatásos tűzoltói állományban eltöltött idő hitelt érdemlő igazolását.

A pályázat elbírálásánál előnyt élvez:
– egy, vagy több idegen nyelv ismerete
– másoddiploma
– szakterületi nemzetközi kapcsolatok terén jártasság
– tűzoltás elméletével és gyakorlatával kapcsolatos tudományos fokozattal való rendelkezés
– szakmai publikációs tevékenység.

A pályázott beosztási illetménye:
– A Hszt., valamint a végrehajtására kiadott Kormány- és BM rendeletekben foglaltaknak megfelelően kerül meghatározásra.

A pályázat beérkezésének legkésőbbi időpontja: 2000. január 5., 16 óra.

A pályázat benyújtásának helye:
– Főpolgármester Hivatal
Igazgatási és Hatósági Ügyosztály,
1052 Budapest, Városház u. 9–11. félemelet
529. szoba

A borítékon kérjük feltüntetni: „Pályázat fővárosi tűzoltó-parancsnoki beosztásra"

A pályázattal kapcsolatosan felvilágosítást nyújt: a Főpolgármesteri Hivatal Igazgatási és Hatósági Ügyosztályán dr. Tóthné dr. Solt Mária, Budapest V., Városház u. 9–11. félemelet 545. szoba. Tel.: 327-1194.

A pályázat elbírálásának várható legkésőbbi időpontja: 2000. január 25.

A pályázat elbírálásának eredményéről a döntést követő 15 napon belül a pályázók írásos értesítést kapnak.

HÁTTÉR

A Gozsdu-épületek titkai

A bukaresti szenátus külügyi bizottsága a napokban indítványozta, hogy a román kormány kezdjen tárgyalásokat Magyarországgal a múlt században létrehozott és Budapesten bejegyzett Gozsdu Alapítvány vagyonának visszaszolgáltatására. Az egykori legendásan gazdag pesti ügyvéd, akit itt Gozsdu Manó néven őriz az emlékezet, óriási vagyonát – benne az épületekkel – végrendeletében az ortodox vallási nevelés céljaira ajánlotta fel, a szándékot azonban később alaposan átfestette a történelem.

A hét házból és azok belső udvaraiból álló ingatlanegyüttes visszaszolgáltatására vonatkozó román szenátusi igény azért is okoz nem csekély bonyodalmakat, mert az épületek megújítására éppen most nyílott volna lehetőség.

A Gozsdu-udvar a Budapest VII. kerületében, a Király utca 13. és a Dob utca 16. szám között található épületeket jelenti. A házak mindegyike a kerületi önkormányzat tulajdona. A sors fintora, hogy a kerület legelőkelőbb részének arculatváltására kidolgozott terv, a Madách sétány kialakítása a Gozsdu-udvar megszépítésével kezdődött volna. E beruházásra épül a sétány jövője, hiszen a koncepciónak sarkalatos pontja az épületegyüttes felújítása. A Gozsdu-féle házak ugyanis jelenleg siralmas állapotban vannak. Tavaly ősszel például Erzsébetváros egyik alpolgármestere úgy vélte: nem bírnak ki még egy telet. A jóslat szerencsére nem teljesedett be, ám ez nem azt jelenti, hogy az ingatlan rehabilitációját évekig tovább lehetne halogatni.

A kísértetházra emlékeztető, már majdnem lakatlan udvarban jelenleg még öt család lakik. Ők ugyanis a többséggel ellentétben nem fogadták el a kerület által felajánlott négyzetméterenkénti hatvanötezer forintos összeget, annál jóval többért lennének csak hajlandók odébbállni. Tart az egyezkedés néhány üzlethelyiség bérlőjével is. Az önkormányzat eközben már nyertest hirdetett az ingatlan hasznosítására kiírt pályázatán. Az elképzelések szerint a kerület az izraeli befektetővel közös gazdasági társaságot hozna létre, és korszerű kereskedelmi központot és középkategóriájú szállodát alakítana ki az udvarból.

Nem elhamarkodott ötlet ez. A majdnem kétmilliárd forintra taksált munkálatok terve már 1993-ban megszületett. Sőt az eredeti ötlet az 1910-es évekből származik. Elődeink ugyanis sétányt tervezgettek a Kiskörút és a Nagykörút közé, s huszonöt méter széles Erzsébet sugárutat a Károly körút és a Városliget összekapcsolására. Az első világháború miatt feledésbe merült ötlet 1930-ban került újra napirendre. Ekkor a megálmodott sétány útját a Rottenbiller utca és a Damjanich utca kereszteződésénél kialakítandó tértől a Rumbach Sebestyén utcáig rajzolták meg. A fővárosi képviselők annyira komolyan foglalkoztak a tervvel, hogy még építészeti pályázatot is kiírtak, amire majdnem ötven terv érkezett. A beruházás akkori költségvetése negyvenmillió pengő volt, amit viszont nem tudtak összegyűjteni.

A sétány terve több mint fél évszázaddal később, 1990-ben vetődött fel ismét. Az alapgondolatot a Rumbach Sebestyén utcai irodaház-építkezés adta, ami az erzsébetvárosi képviselőket rádöbbentette, hogy a térség fejlesztésében van ráció. A kerület legfrekventáltabb része, az V. kerület, pontosabban a Deák tér, az Erzsébet tér, az Astoria közelsége miatt vonzóan hat a befektetőkre. Elkezdődött hát a Madách sétány tervezése. A kerület tanulmányokat készíttetett, pályázatokat írt ki, s mindeközben tárgyalások kezdődtek az érintett lakókkal. Az elkészült tanulmányok lényege az volt, hogy a Madách sétányt a Gozsdu-udvarral kell kezdeni, mivel annak megszépítésével gyorsan és érzékelhetően emelkedik majd a terület árfolyama, ami élénkítően hat majd a pénzvilágra.

Hosszú vajúdás után idén eredményesen zárult a befektetői pályázat. A tenderen három pályázó vett részt. Közülük választották ki az izraeli befektető csoportot, amellyel a konkrét tárgyalások már a célegyenesben vannak. Vagyis a Gozsdu-udvar átalakításának részleteiről még e képviselő-testület dönthetett volna. A kerület szakemberei ugyanis szerették volna, ha a végleges megállapodás még az ősszel esedékes önkormányzati választások előtt létrejön. Tapasztalták ugyanis, hogy egy új képviselő-testületnek időre van szüksége ahhoz, hogy átvegye az ügyeket, s bármilyen összetételű legyen is, óvatos duhajként mond csak ámént egy-egy beruházásra. Ráadásul a Gozsdu-udvar fejlesztése a VII. kerület legjelentősebb építkezése lehet, vagy lehetett volna. A romlás uralta házak mai árát 400-500 millió forintra becsülik. Bárki fog is a felújításukba, a munkálatokra másfél-két milliárd forintot rá kell szánnia. A rehabilitáció elkerülhetetlen, azt viszont most még nem lehet tudni, hogy miként befolyásolja majd a román alapítvány jelzése a Gozsdu-udvarról szóló befektetői tárgyalások kimenetelét.

Sándor Tünde

A négy háromemeletes és három kétemeletes házból álló épületegyüttest 1902-ben építették Czigler Győző tervei alapján. Az épületcsoport a nevét Gozsdu Manó legfőbb ítélőszéki bíróról kapta, aki román nemzetiségű létére buzgó magyarnak vallotta magát, és ő volt az első, aki a pesti és budai tanácsokhoz magyar nyelvű keresetlevelet adott be. Ugyanakkor az ő nevéhez fűződik a pesti görögkeleti román egyház könyveinek magyar kiadása is.

Gozsdu Manó 1802-ben született Nagyváradon, előbb ügyvédeskedett, majd 1860-tól Krassó megye főispánja volt, és a főrendiházban jegyzővé választották. Hat év múlva országgyűlési képviselő lett, majd 1869-ben legfőbb ítélőszéki bíróvá nevezték ki. A magyarul és románul egyformán értekezéseket író Gozsdu a hazai román irodalom nagy pártfogója volt. A hazai – Magyarországba Erdélyt is beleértette – keleti ortodox vallású ifjúság neveltetésére alapítványt hozott létre 1870-ben. Még ebben az évben meghalt. A csaknem egymillió forint törzstőkéjű alapítványra az első világháború után a magyar és a román állam is igényt tartott. Évekig folytak a tárgyalások, de nem sok sikerre vezettek.

Lépéshátrányba

– nyilatkozik lapunknak dr. Orbá

A közbiztonság is áru. A rendőrség ezért csak akkor követelhet magának nagyobb anyagi támogatást, ha bizonyítja rátermettségét, azaz ha a mainál jobb közbiztonságot tud szolgáltatni a polgároknak – mondta a Népszabadságnak adott interjúban dr. Orbán Péter dandártábornok, az új országos rendőrfőkapitány. A tábornok a belső korrupció és a szervezett bűnözés elleni fellépést tartja legfontosabb tennivalójának, s mindenképpen véget kíván vetni a rendőrségi belvillongásoknak.

– Milyen feltételekkel vállalta el az Országos Rendőr-főkapitányság vezetését?

– Nem voltak feltételeim. Úgy fogtam fel a felkérést, mint eddigi rendőri pályafutásom lehetséges elismerését. A belügyminiszter úr részletesen ismertette velem a kormánynak a közbiztonság javítására vonatkozó programját. A rendőrség megerősítését, fejlesztését célzó elképzelések, avagy a szervezett bűnözés elleni fellépés hatékonyságának javítására teendő intézkedések végrehajtása, illetve végrehajtatása szakmailag vállalható volt. Éppúgy, mint az, hogy a KRESZ-oktatás váljék a nemzeti alaptanterv részévé.

– Mennyi időt kapott a döntésre?

– Néhány órám volt a miniszter úr ajánlatának mérlegelésére. Mivel azonban az én szakmai elképzeléseim döntően egybeestek Pintér úr elvárásaival, illetve a részletes kormányprogramban leírtakkal, vállaltam a megbízatást.

– Milyen állapotban van ma a magyar rendőrség?

– Működőképes, ámbár rengeteg problémával küzdő rendőrséget vettem át. A testület alulfinanszírozott, eszközei már amortizálódtak, de munkatársai ennek ellenére, ha olykor érthető okokból rosszkedvűen is, kemény akaratattal teszik a kötelességüket.

– Rendőrségi berkekben is gyakran hallani, hogy a testület erkölcsi, szakmai és morális válságba jutott, s nem volt képes reagálni a bűnözés kihívásaira. Osztja ezeket a nézeteket?

– Kétségtelen, tapasztalhatók bizonyos válságjelenségek a rendőrség működésében, azt azonban vitatnám, hogy olyan súlyos lenne a helyzet, mint azt a kérdés sejtetni engedi. A rendőrök is ebben az országban élnek, ugyanolyan hétköznapi gondok gyötrik őket, mint mindenki mást. Nem törvényszerű azonban, hogy a megélhetési nehézségek a szakma szabályainak megszegéséhez, korrupcióhoz, morális vagy szakmai válsághoz vezessenek.

– Ön mit kíván tenni a rendőri korrupció visszaszorítása érdekében?

– A rendőrség sajátos szervezet: a parancsnokoknak itt nemcsak irányítói, hanem nevelői feladataik is vannak. Tapasztalataim szerint az állomány igényli is, hogy felettesei „foglalkozzanak vele". Szívesen megbeszélik tapasztalataikat, elvárják, hogy elöljáróik a lehető legrövidebb időn belül átadják nekik az általuk ismert új módszereket. Ha egy rendőri egységben jó a közhangulat, hamarabb kiderül, ha valakinek anyagi vagy más természetű gondjai vannak, amelyeket nem tud megoldani, s esetleg felmerül benne a zsebre bírságolás vagy más korrupciós cselekmény elkövetésének a gondolata. Megfelelő parancsnoki ellenőrzés mellett az ilyen esetek jelentős része megítélésem szerint megelőzhető lenne.

Emellett a kö
tében indok
korrupciós
szabható bün

*– A szóbes
lyeken az alp
vesznek a k
állítólag va
egységek, ah
zalékot adna
ért elnézik a*

– Valóban
esetek is, bá
derítettek fel
szélnek. Ta
korrupt mur
azzal védeke
menteni mag
gasabb beos
követnek el
ményeket.

*– Megítél
rupciós eset*

– Egyelőre
kezésemre
kák. Krimin
ben a bűncs
ban körülbel
tett marad fe
nyat leleplez
kidolgozunk
zési módsz
nyeim szerin
punk a korru

*– Beiktat
ső és legf
szervezett b
hatékonysá
Vannak, akik
volt gyors
ezen a téren,
ni harc a leg
legköltséges
Ezért aligha
a belügymin
gyors eredm
alvilággal s*

– Nem
magam az i
legfeljebb b
gyok azzal

augusztusig a k≤1.4 W/m
még szeb
meranti
akció
SOFA
ABLAK + AJTÓ
malajziai tölgyből és semmi f
Nyári ajándék!
Ha augusztus 19-ig SOFA bejárati ajtót, ablakot
erkélyajtót rendel, akkor a magas műszaki tartalomhoz
most ingyen exkluzív megjelenés jár!

Tar községet letarolta az éjszakai tornádó

Letarolta Tar községet az a tornádó, amelyik tegnap hajnalban fél öt felé söpört végig a kis településen. A 180-200 kilométeres szélvihar helyenként felszedte a cserepeket a háztetőkről, ledöntötte a kéményeket, de az igazi kárt a tőből kicsavart öles fák okoztak. Az egyik portára négy fenyő dőlt egyszerre, és tönkretette a tetőszerkezet egy részét. Délutánra a nagyobb lyukakat sikerült ugyan befedni, de a fal egy részen megrepedt.

A helyiek hajnal óta dolgoztak a károk felszámolásán FOTÓ: SZIGETVÁRY ZSOLT

A nagy szél a kőbánya felől érkezett. Még sötét volt, amikor rettenetes zúgásra ébredtek a helybeliek kedden hajnali fél öt körül. A süvítésben valaki kürtöt is vélt hallani. Akik kinéztek az ablakon, nem láttak tovább néhány méternél. A szél néhol úgy rázta az ablakokat, dörömbölt az ajtókon, olyan erővel nyomta befelé, hogy ki kellett ékelni, különben még feltépte volna.

Tar község lakói sosem találkoztak még tornádóval, így a Magyarországon szokatlan természeti jelenség érthetően pánikot keltett az emberekben. Volt, aki szentelt gyertyát gyújtott a szobában: a régiek így imádkoztak, kérték az Urat, csendesítse el a vihart. A fohász most meghallgatásra talált: nem telt bele tíz perc és az égiháború ahogy jött, egyik pillanatról a másikra megszűnt.

Mikor kivilágosodott, siralmas látvány fogadta az embereket. Az utakon és a kertekben tövestől kicsavart öles fák hevertek. A volt iskola udvarán álló évtizedes akácok sem bírtak a széllel, sőt a kerítés betonoszlopai is kifordultak a földből és furcsán meghajlott a bejárati lépcső korlátja. Estére a tűzoltók már rönkökké aprították, és csaknem mindenhol levagdosták a félig tört ágakat, nehogy balesetet okozzanak.

Tar lakosai reggeltől javítgatták házaikat, cserepet és segítő kezeket szereztek innen-onnan; azoktól, akiket elkerült a szélvész, hogy legalább ideiglenesen betoldozzák a lyukakat a tetőkön. A gyümölcsfákon nem lehetett segíteni. Már csak tüzelőnek jók. A főutcán gallyak, lombok hevertek, és az emberek a boltokban, a postán, az orvosi rendelőben mind a hajnali veszedelemről beszélnek.

– Forgószél volt ez, ha odakint vagyunk, elvisz minket is biztosan – meséli Kerekesné. Forgószél, amely épp az ő kertjükön száguldott keresztül. A kukoricatövek elfeküdtek, a paprika is, gyökerestül kifordult a cseresznyefa. Az orkán széjjeltépte az egyik fóliasátrat is. De csak azt, a mellette alig három méterre lévőt furcsamód nem bántotta a förgeteg. Akár a szomszéd veteményesét és kukoricását.

A polgármester háza is megsínylette a tornádót, ő arra ébredt, hogy a hárommétere kémény ledőlt a szomszéd udvarára. A szél lesodorta a cserepeket, tönkretette a léceket és hatalmas lyukakat hagyott hátra a tetőn.

– Az én életemben ilyen még nem volt a faluban – mondja Becze Lajos polgármester. Majdnem minden épület megsérült, a pontos károsszeg azonban még nem tudható, felmérés nem készült. Ugyanakkor az önkormányzatnak arra sincs pénze, hogy a tulajdonában lévő épületeket helyrehozza, így nem tudja támogatni a biztosítással nem rendelkező háztulajdonosokat a károk kijavításában.

Az Országos Meteorológiai Intézet (OMSZ) jelentése szerint tegnap kora hajnalban hazánk térségét egy gyorsan mozgó zivatarzóna érte el. A zivatarok nagy sebességgel haladtak délnyugatról északkeleti irányba. Először a Dunántúlon okoztak helyenként viharos szelet, jégesőt, majd átlépve a Duna vonalát az Alföldön, illetve az Északi-középhegységben is heves zivatarok alakultak ki – nyilatkozta lapunknak Horváth Ákos, a Viharjelző Obszervatórium munkatársa.

Az ilyen, elsősorban nyáron előforduló időjárási helyzetben egy-egy erős zivatargócban kialakulhatnak úgynevezett „szupercellák", azaz olyan zivatarok, amelyek a szokásosnál jóval magasabbak és sokkal tovább tartanak. Ezekből felhőszakadás, illetve jégeső is kialakul. A felhőből lezúduló hideg levegő egyre inkább beszűkíti a felhőbe beáramló meleg levegő csatornáját, amely egyre nagyobb sebességgel örvénylő mozgást végezve próbál bejutni a szupercellába. A különleges zivatarfelhő ilyen módon mintegy „végigporszívózza" az alatta lévő területet, a beszívódás pontjában pedig kialakul a tornádó.

Az Országos Meteorológiai Szolgálat időjárási radarjai jól követték a zivatarláncot, a villámok sűrűségéből a meteorológusok arra következtettek, hogy a zivatarzóna hajnali 4 óra 20 perc körül érte el Nógrád megyét, ahol kialakult a tornádó és valószínűleg jó tíz percig eltartott. A tornádóban a szél sebessége 100–500 km/óra között változik, azonban a nálunk előforduló tölcsérekben ritkán nagyobb a szél 200 km/óránál. A tegnapi tornádó az 5-ös, úgynevezett Fujita skála szerint 1-es lehetett.

• Vajta Zoltán – Thüringer Barbara

Eddig mindössze 250 embert foglalkoztattak otthonában

Gazdátlan a távmunkaügy

A megváltozott munkaképességű emberek távmunkában történő foglalkoztatására kiírt pályázatot óriási érdeklődés kísérte, a gyermeküket egyedül nevelő munkanélküli szülők ugyanilyen alkalmazásáért már kevesebb cég „tolongott". A távmunkaprogramot irányító közhasznú társaságnál rengeteg potenciális munkavállaló jelentkezett – a 15 ezerből azonban egyelőre csak 250-en helyezkedhetnek el.

A munkaerő-piaci alapból – az időközben leköszönt munkaügyi miniszter kezdeményezésére – a távmunkaprogramot irányító közhasznú társaság (kht.) két pályázatot írt ki. Az első 100 millió forint kiosztását tervezte olyan munkaadók között, akik megváltozott munkaképességű dolgozókat alkalmaznának információs technológiával támogatott otthoni tevékenységre.

A tavasszal lezárult kiírás iránt a vártnál jóval nagyobb érdeklődés mutatkozott: hatvan munkáltató kért támogatást rehabilitációs célú munkaerő-felvételhez. Amint azt Bartkó Gyula, a kht. ügyvezető igazgatója lapunknak elmondta: ha valamennyi jelentkező megkapta volna a támogatást, 500 millió forintra lett volna szükség. A távmunka lehetőségének hírére tömegesen jelentkeztek a munkavállalók is: 15 ezer ember adatait vették nyilvántartásba. Közülük azonban csak körülbelül 250 személy jutott munkához.

A pályázatokat két – azóta megszűnt – minisztérium, a munkaügyi és a népjóléti szakemberei bírálták el. Pozsonyi Géza, a kht. szolgáltatási igazgatója lapunknak elmondta, hogy a nyertes munkaadók általában közepes nagyságú cégek és nonprofit szervezetek. Általában már tapasztalatokat szereztek a rehabilitációs foglalkoztatás területén.

Jóval kevesebb cég jelentkezett a másik pályázatra, amely – 30 millió forintból – olyan munkanélküliek támogatását tűzte ki céljául, akik gyerekeiket egyedül nevelik, és így az otthon végezhető távmunka számukra ideális megoldást jelent. Kovács László, a távmunkaprogram koordinátora úgy vélekedik, hogy a rehabilitációs program nagyobb sikere részben a vállalatok törvényes kötelezettségéből származik, melynek értelmében megváltozott munkaképességű dolgozókat is kell alkalmazniuk. Így a távmunkához támogatást kapnak és rehabilitációs hozzájárulást sem kell fizetniük.

A program vezetője bejelentette: augusztustól megindulhat a pályázaton nyertes cégek ellenőrzése, akkor derül majd ki, hogy valóban a rendeltetésnek megfelelően használták-e fel az összegeket.

A 15 ezer jelentkező munkavállaló közül – a program irányítója szerint – újabbakat is alkalmazhatnak, ha megteremtik a jogi lehetőséget a munkaügyi központok rendelkezésére bocsátott munkaerőpiacalap-részekből önfoglalkoztatás címén támogatások nyújtására. Egy-egy munkanélküli számára akár 500 ezer forintos összeg is kiutalhatóvá válhat, ha vállalja, hogy a beszerzett számítógép segítségével foglalkoztatni tudja saját magát.

A távmunka további fejlesztésének lehetőségei azért nem egyértelműek egyelőre, mert még kétséges, ki lesz a megszüntetett munkaügyi tárca után a program gazdája. Érdeklődésünkre Pulay Gyula, a Szociális és Családügyi Minisztérium közigazgatási államtitkára elmondta: még folynak az egyeztetések, hogy melyik tárca hatáskörébe tartozzék ezentúl a távmunka további elterjesztéséhez nyújtott segítség.

• N. O.

Rendőrtiszt az olajcég felügyelő bizottságában

• *Folytatás az 1. oldalról*

A nyomozásokat az 1995 májusa és novembere között a cég által Szlovákiából importált fűtőolaj kapcsán indították. A gyanú szerint a cég gázolajat hozott be az országba, de azt fűtőolajként vámoltatta el.

Az ETL-lel kapcsolatos ügyeket 1996 májusában kettéválasztották, a számviteli fegyelem megsértését a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Rendőr-főkapitányság kezdte vizsgálni. Néhány hónappal később, 1996 nyarán bűncselekmény hiányában az eljárást megszüntették, míg a többi gyanú alapján a nyomozást a VPOP Borsod és Heves Megyei Nyomozóhivatala vette át. A gyanú egyik alapja az volt, hogy az ETL Rt. kereskedelmi kapcsolatban állt több olyan „olajos" céggel, köztük az Energol Rt.-vel, illetve az ugyancsak jól ismert Benefit 2001 Kft.-vel, amelyek ellen csempészet és adócsalás gyanújával eljárás folyt.

A Miskolci Városi Ügyészség csoportvezető ügyésze, Piskóthy László a Magyar Hírlapnak elmondta, hogy az ETL ügyében több eljárás is indult. A közokirat-hamisítás bűntette miatt folyó eljárást bizonyíthatóság hiányában idén június 3-án szüntette meg az ügyészség. Piskóthy akkori indoklása szerint „ugyanakkor a csempészet bűntette bizonyítható", ezért az iratokat vádemelési javaslattal kérte meg a vámhatóságtól.

Idén, július 16-án a csoportvezető ügyész megváltoztatta az álláspontját, és a csempészet ügyében is nyomozást megszüntető határozatot hozott. A Magyar Hírlapnak ezt most úgy indokolta, hogy nem látta bizonyíthatónak a csempészethez szükséges szándékosságot.

Ebben az ügyben több száz millió liter – a szlovák vámokmányok szerint extrakönnyű fűtőolaj – a magyar vámokmányok szerint szabványon kívüli fűtőolajat importált a cég. Az ügyész hozzátette: valóban, a szóban forgó olaj műszaki paraméterei pár pontnyi különbséggel megegyeznek a szabványos gázolajéval.

Nem mindegy, hogy a cég milyen paraméterű olajat importál, mert a gázolaj minden litere után csaknem negyven forint adót kell fizetni, míg a nem szabványos fűtőolaj után nincs ilyen kötelezettség.

Piskóthy László lapunknak elmondta, hogy ezen ügyeken kívül háromvagonnyi műszerolaj esetében csempészet gyanújával indult eljárás a jövő héten befejeződik, még nem tudni: vádemelési, vagy megszüntetési határozattal.

Egy további, ugyancsak ETL-es ügyben a feljelentés kiegészítését várják, de az ETL legfőbb tulajdonosa ellen egy további adócsalási ügyben is indítottak eljárást. Ezt Piskóthy elmondása szerint a rendőrség vizsgálja.

• Sz. B. – Kch. A.

Megújul a Gozsdu udvar

„A kárpótlásra további törvényi lehetősége nincsen a román ortodox egyháznak" – tájékoztatta lapunkat Ardelean Pál, az egyház vikáriusa. A Gozsdu udvar épületeinek tulajdoni viszonyai rendezettek, jelenleg az Erzsébetvárosi Önkormányzat tulajdona" – erősítette meg Toperczer Ferenc, az Erzsébetvárosi Önkormányzat alpolgármestere. Az épületben lévő 5 bérlővel folyamatosan tárgyal az önkormányzat. Az épületek hasznosítása és rekonstrukciója folyik.

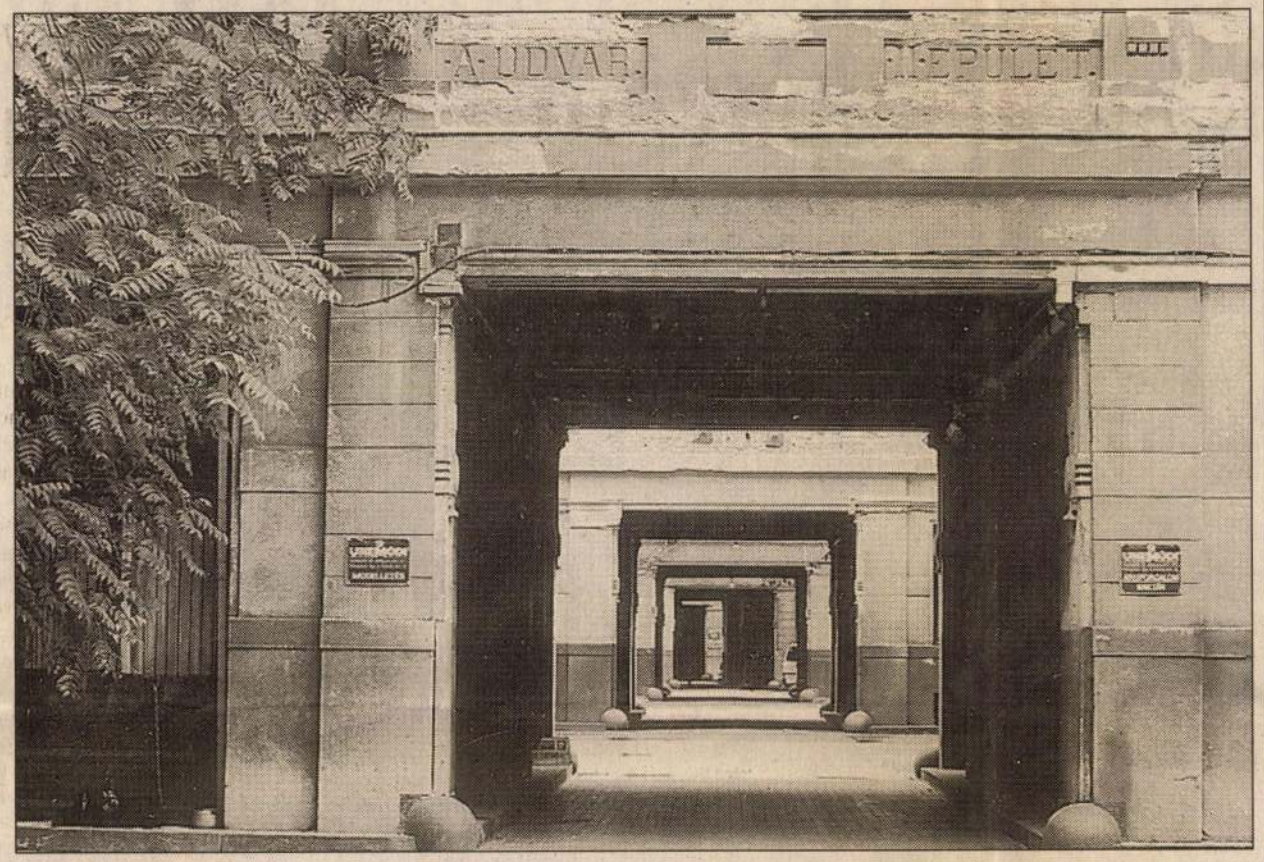

A lakók még nem hagyták el az épületet FOTÓ: MÜLLER JUDIT

A Gozsdu épületek körüli tulajdoni viták 1952-ig nyúlnak vissza, ekkor ugyanis államosították a román ortodox egyház épületét.

Az Erzsébetvárosi Önkormányzat 1995-ben tervet készített a Madách sétány, ezen belül a Gozsdu udvar rehabilitációjára. Az önkormányzat 1996-os rendelete alapján a – közelmúltban egyesült – Price Waterhouse Budapest Kft. és a Coopers and Lybrand Kft. közösen kapott megbízást az épület értékesítésére. A szanálás befejezésére 140 millió forintot engedélyeztek.

Miután 1996-ban az építési engedélyt megkapták, a következő évben az önkormányzat testülete felkérte a polgármestert, intézkedjen az ott lakó lakásbérlőkkel történő megállapodásokról és az épület kiürítéséről. Az ott lakók kihelyezésére és kártalanítására 16 millió 650 ezer forintot kapott az önkormányzat. 1997 novemberében befektetői pályázatot írtak ki, amelyet idén tavasszal az izraeli Heftsiba cég nyert el.

Ez év márciusában a képviselő-testület újabb rendeletben emelte ki, hogy az önkormányzat érdekeit maximálisan érvényesítenie kell a cégnek. A pályázat nyertese és az önkormányzat közös társaság létrehozásáról tárgyal, és céljuk, hogy ebben 25 plusz 1 százalékos tulajdoni arányt szerezzenek meg.

Az épületben jelenleg 5 bérlő lakik, velük még folyik az egyeztetés. Többnyire az önkormányzat által felajánlott lelépési összeggel elégedetlenek a lakók, s még alkudoznak.

Toperczer Ferenc lapunknak adott tájékoztatásában elmondta, hogy az önkormányzat tulajdoni helyzete tiszta. Hivatalosan még nem kereste meg a Külügyminisztériumot, de a közeljövőben a Gozsdu épületek iratait, valamint a jogi helyzet összefoglalását eljuttatja a külügy politikai államtitkárához. Az Erzsébetvárosi Önkormányzat alpolgármestere kiemelte, hogy a Gozsdu Alapítvány központja átkerült Romániába, tízmillió magyar aranykoronát ért.

A háború után az alapítvány központja Nagyszebenbe került. Bukarest azt állítja, a trianoni békeszerződés értelmében 1937-ben megállapodás született a két ország között az alapítvány vagyonának visszaadásáról, a dokumentumot azonban csak Románia ratifikálta.

A román ortodox papok egy csoportja 1990-ben ismét létrehozta a Gozsdu Alapítványt, amit most a budapesti jogörökösének tekintenek. A román törvényhozás szenátusi külügyi bizottsága úgy határozott, felkéri a román kormányt, tűzze a kérdést a román–magyar kétoldalú kapcsolatok napirendjére.

Valentin Hossu Longin, a kormány köztájékoztatási főosztályának igazgatója szerint az egymilliárd dollárból támogatni tudnák „a szüntelen elmagyarosításnak kitett" magyarországi románokat.

• K. Cs.

A román ortodox egyház épületeinek története

1952. március 28. Államosítás
1992. március 9. Elidegenítési és terhelési tilalom 10 évre
1993. december 2. A Király u. 13. alatti ingatlanból 1043 négyzetméterért 43 millió Ft kártalanítás
1993. december 6. A Holló u. 8. alatti ingatlant a román ortodox egyház tulajdonába adják
1993. december 15. Kártalanítás. Elidegenítési és terhelési tilalom eltörlése
1994. Megállapodás a Holló u. 8 és a Nefelejcs u. 62. sz. ingatlanok cseréjéről
1995. december 8. Előzetes megállapodás a Holló u. 8. –Gozsdu udvar II. épület cseréjéről
1997. június 9. Megállapodás a Holló u. 8.–Holló u.4. ingatlancseréről
1997. október 31. A Holló u. 8. épület bontási szándékának megszűnése
1998. február 23. A Holló u. 8. ingatlanból a lakók kiköltöztetésének befejezése

Kinnlevőségeket törölt Baranyában a társadalombiztosítás

Öt és fél év után elévült az adósság

Az egészségbiztosító Baranya megyei pénztáránál – a folyamatos ügyvitel keretében – egyfajta folyószámla-rendezés kezdődött: jó néhány 1992-ben vagy azelőtt keletkezett tartozást töröltek. A megyében öt évvel ezelőtt megszűnt hétezer-harminckilenc egyéni vállalkozás esetében 1,2 milliárd forintra rúg a cégek tartozása.

Néhány napja Baranyában az egészségbiztosítási pénztár írásban (határozat formájában) értesítette a neki legalább öt és fél éve tartozó vállalkozókat vagy megszűnt gazdasági társaságok egykori tagjait arról, hogy tartozásukat elévülés címén törölték. A hírnek természetesen mindenki örült, az érintettek azonban nem értették, hogy miért éppen most került sor a törlésre – hisz annak ellenére hogy a végrehajtási kísérletek korábban sem jártak eredménnyel, tovább növekedett a tartozás kamatterhe.

Nincs szó valamiféle központi intézkedésről, csupán az adózás rendjéről szóló januárban érvényes és a tb-re nézve új törvény végrehajtása folyik, mely természetesen minden pénztár számára kötelező – állítja Temesvári Tibor, a Baranya Megyei Egészségbiztosítási Pénztár igazgatója. Ezeket a kinnlevőségeket – melyeket a tőketartozásra rakódott kamat növelt meg jelentős mértékben – egyébként is nagy nehézség árán lehetne már ilyen hosszú idő eltelte után behajtanunk.

Az adózás rendjéről életbe lépett januári jogszabály megnehezítette a társadalombiztosítás saját hatáskörén belül folyó behajtási munkáját, a korábbi szabályozás számukra kedvezőbb volt. A követelés ötéves elévülési idejét ezentúl ugyanis a végrehajtásra tett kísérlet csupán egy alkalommal, és akkor is csak hat hónappal hosszabbítja meg. Ez azt jelenti, hogy míg korábban lehetőség nyílt akár ötször is elrendelni a végrehajtást – amely egyben újra és újra kitolta az elévülés határidejét is – most erre már nincs lehetőség, a tartozás öt év, illetve a végrehajtásra biztosított plusz hat hónap eltelte után mindenképpen elévül.

Ha ezen hat hónap alatt a végrehajtás sikertelen, a tartozást törölni kell. Az adós így megmenekülhet ugyan a behajtástól, ám a járulékkövetelés idejére eső biztosítási időt is törölni kell – ez ugyanis együtt jár az adósságtörléssel.

Baranyában a társadalombiztosítás kinnlevősége összesen hatmilliárd forint. Az adósok között száztizennyolc mezőgazdasági kistermelő, továbbá hétezer-harminckilenc egyéni vállalkozás is szerepel. A tartozások behajtását a megyében egyébként tizennégyen végzik, munkájuk nem mindig jár eredménnyel.

• Erdei Éva

Halállal is végződhet a szalmonellafertőzés

Konyhák százait zárták be

Miközben a fertőző megbetegedések, ezen belül az ételfertőzések száma évről évre csökken, a szalmonella szerte a világon egyre több bajt okoz, csak Magyarországon évente több tízezer embert betegít meg. Magyarországon tavaly 366 konyhát zárattak be tisztiorvosok hosszabb-rövidebb időre a higiénés szabályok be nem tartása miatt.

Ahogy a téli időszakban az influenza, úgy nyáron a szalmonellafertőzés a „sláger megbetegedés". Az elmúlt években több tízezer, tavaly 20 928 ember életét keserítette meg a rossz közérzettel, hasmenéssel, émelygéssel és lázzal járó szalmonellózis.

Időseknél, csecsemőknél halállal is végződhet a fertőzés, az utóbbi öt esztendőben évente 6–14 ember veszítette életét szalmonella miatt – mondta lapunknak Straub Ilona, az Országos Epidemiológiai Intézet főigazgatója.

Míg a kilencvenes évek elején a bejelentésre kötelezett heveny fertőző betegségeknek csak az egynegyedét okozta szalmonellabaktérium, ma már több mint 70 százalékukért felelős. A baktériumok okozta ételfertőzéseknél 85-95 százalékban érhető tetten a szalmonella. Ennek az az oka – mutatott rá Straub Ilona –, hogy a szalmonellabaktérium rendkívül ellenálló, a számára kedvezőtlen körülményekhez is jól alkalmazkodik, ideális viszonyok, 21–37 fok között pedig 20 percenként megduplázódik. A mikr[illegible] terjesztői a szárnyasok és tojásaik. A baromfiállomány mára gyakorlatilag az egész világon szalmonellafertőzötté vált. A főigazgató szerint a helyzet romlásában az is szerepet játszik, ha a baromfihúst, illetve a tojást nem sütik, főzik elég ideig, ha a kész ét[illegible] órákon át hűtetlenül tárolják.

A tömeges ételfertőzések gyakoribb ellenőrzésekkel megelőzhetők, és a tisztior[illegible] sok nyáron fokozottabb fi[illegible]lemmel kísérik a – külön[illegible] az idegenforgalmi szem[illegible]ból jelentős – vendéglá[illegible]lyeket, konyhákat. Tava[illegible] vendéglátóhelyet, k[illegible]ker., kellett hosszabb-rö[illegible] időre bezárni a higiéni[illegible]13. bályok be nem [illegible]

megállapítani a határt, kik részesüljenek a támogatásnak ebben a formájában. Azt hiszi, az anyagi segélyezés a kormány feladata. A jelen esetben azonban kivételesen hajlandó hozzájárulni ahhoz, hogy a Társulat az erkölcsi támogatáson felül bizonyos korlátok közt, például 500 korona segélylyel és 1000 korona megrendeléssel támogassa anyagilag is a vállalatot.

K. Lippich Elek ez esetben különös súlyt helyez arra, hogy a Társulat, mint társadalmi közösség karolja fel az eszmét és ily módon kapcsolódjék bele a gyakorlati életbe.

Péterffy Lajos és *Gelléri* Mór felszólalása után elnök konstatálja, hogy a választmány egyhangú nézete szerint a vállalat méltó az anyagi támogatásra. Ezért K. Lippich Elek javaslatát a választmány elvileg elfogadja és az 1905. évi költségvetésbe iparművészeti kezdeményezések és tervek megvalósítása címén már felvett 2000 koronát fedezetül erre a célra is kijelöli. Felhivja továbbá az érdekelteket, hogy kérelmüket részletesen kifejtve nyujtsák be a Társulathoz, aminek megtörténte után a szükségelt segélynek az előirányzott összegből való folyósítása iránt az elnökség intézkedik.

Főtitkár bemutatja az 1904. évre szóló választmányi jelentést. A választmány elrendeli annak kinyomatását és a tagoknak való megküldését.

Az ez évi közgyűlés idejét a választmány 1905. április hó 2. napjának d. e. 11 órájára tűzi ki.

Végül a főtitkár jelenti, hogy a legutóbbi választmányi ülés óta 34 tag lépett a Társulatba.

Örvendetes tudomásul szolgál.

A Magyar Iparművészeti Társulat 1905. évi április hó 2-án tartotta XX. évi *rendes közgyűlését.*

Szalay Imre alelnök elnöklete alatt jelen voltak: *Beck* Dénes, *Fittler* Kamill, *Gaul* Károly, *Gyömrői* Manó, *Jakabffy* Ferenc, *Morelli* Gusztáv, *Radisics* Jenő, *Víg* Albert választmányi tagok és huszonegy társulati tag.

A jegyzőkönyvet vezeti *Györgyi* Kálmán főtitkár.

Elnök üdvözölvén a megjelenteket, konstatálja, hogy a közgyűlés idejét és helyét az alapszabályok rendelkezésének megfelelően, két hét előtt a hivatalos lapban, a budapesti napilapokban kihirdették.

A jegyzőkönyv hitelesítésére felkéri Steiner Ferenc és Kántor Tamás társulati tagokat.

Elnök erre a közgyűlést a következő beszéddel nyitja meg:

Tisztelt Közgyűlés!

Gyászos hírrel kezdem mai megnyitómat egy friss hant felett, amely legjobbjaink egyikének, Czigler Győző alelnöktársamnak hamvait födi. Az ő erős, férfias független jelleme, az az őszinteség, amelylyel meggyőződését mindenütt és mindenkor kimondotta, az önzetlen hazafias készség és ügyszeretet, amelylyel társulatunkat alapításától kezdve és egy évtizeden át mint alelnök szolgálta, felejthetetlen marad előttünk; emlékezzünk meg róla hálás kegyelettel a mai közgyűlésen is.

Újból nékem jutott a megtisztelő feladat, hogy az Iparművészeti Társulat közgyűlésén elnököljek, mert tavalyi reményeink, hogy súlyosan beteg elnökünk, Ráth György egészsége hamarosan helyreáll, sajnos, mostanáig nem váltak valóra, kivánjuk, hogy a tavasz üdítő levegője meghozza néki a gyógyulást és újult erővel, egészséggel, szokott élénk tevékenysége közepette üdvözölhessük körünkben.

Társulatunk ez évi működéséről részletesen beszámol a választmányi jelentés. Kötelességemnek tartom azonban erről a helyről is Társulatunk meleg köszönetét kifejezni ama hathatós erkölcsi és anyagi támogatásért, amelyben a magas kormány társulatunkat az elmúlt évben is részesítette, valamint ama változatlan bizalomért, melylyel a társadalom minden rétege: egyesületek és magánosok egyaránt bennünket működésünk közben megtiszteltek.

Kétséget nem szenved, hogy eredményes működésünk emez alapját annak a tárgyilagosságnak köszönjük, amelylyel két évtizedet meghaladó tevékenységünk alatt mindenkor és mindenben eljártunk s amely irányzatra támaszkodva, ha egyszer elvétve társulatunkon kívül álló tényezők útján a véleménynyilvánítás a szigorú tárgyilagosságtól eltérő irányt vett, Társulatunk nem késett ezzel szemben a leghatározattabban állást foglalni.

Hivatásunkból kifolyólag törekedtünk mindenkor s így az elmúlt évben is iparművészetünk meglévő ágait fejlesztien, a még hiányzó szakmákban pedig teret foglalni. Stíl dolgában haladtunk az új irányok követelményeivel, de el nem mulasztottuk emellett az újítások terén a formai szépség vagy a gyakorlati hasz-

Hiv. tudósítások 187.

nálhatóság hiányaira — ott, ahol erre szükség volt, rámutatni. Minden korszak stílusának megvan a maga jogosultsága, megvan a maga szépsége; ebből a tényből kifolyólag a modern irány teljes jogosultságának elismerése mellett sem szabad az elmúlt idők irányzatait műiparunk keretéből kizárni.

Nagy figyelemmel voltunk arra is, hogy a szépítés hibájába ne essünk, szóval ott, ahol még hiányokat tapasztaltunk — s ilyenekre ismételten nyílt alkalmunk — teljes őszinteséggel mutassunk reá azokra. A tényeknek a valóságnál előnyösebb színben való feltüntetése nagy hátrányt rejt magában, nem bátorítás az, ami fokozottabb tevékenységre ösztönöz, hanem az iparművészeti termékek előállításánál a legtöbb esetben az egészséges fejlődésnek és versenyképességnek áll útjában, növeli az elbizakodottságot s nehezíti iparművészeti önállóságunk létrejöttét.

Tevékenységünk körének szélesbedésével és anyagi erőnk gyarapodásának megfelelőleg emeltük választmányi s azzal együtt bizottsági tagjaink számát. A választmányi tagok számának emelése alapszabálymódosítással járván, az erre szükséges belügyminiszteri engedélyt kieszközöltük s ennek megfelelőleg a három évi időtartamra eső új választásokat fokozatosan eszközöljük s így idén a második sorozatra kerül a sor.

A művészi ipar fejlesztésére és általánosítására célzó tevékenységünk kétségkívül befolyással volt amaz eléggé nem méltányolható irányzatra, hogy képzőművészeink mind sűrűbben foglalkoznak a művészi ipar terén tervezésekkel; akciónkat a fővárosra s immár a vidékre is kiterjesztve, reméljük, hogy tevékenységünk közgazdasági fontosságának megfelelően leszünk képesek jövőre is célunk elérésében tőlünk telhetőleg sikeresen működhetni; ebben a reményben az Orsz. Magyar Iparművészeti Társulat XX-ik rendes közgyűlését ezennel megnyitom.

Györgyi Kálmán főtitkár erre bemutatja a Társulat 1904. évi működéséről szóló jelentést. A közgyűlés tekintettel arra, hogy a jelentés nyomtatásban megjelent s azt az összes tagok a közgyűlés előtt 10 nappal már megkapták s ennélfogva annak tartalmát ismerik, — a választmány jelentését fölolvasottnak tekinti és azt egyhangulag tudomásul veszi.

Az 1904. évi zárószámadások megvizsgálására kiküldött számvizsgálóknak jelentését a közgyűlés egyhangulag tudomásul veszi és a választmánynak az 1904. évre megadja a fölmentést.

Az 1905. évi számadások megvizsgálására az elnök indítványára a közgyűlés egyhangúlag újból megválasztja Benke Gyula és Emich Gusztáv társulati tagokat.

Főtitkár előterjeszti az 1905. évi költségvetést, amelyet a közgyűlés egyhangúlag elfogad.

Következik a választmányból megbizatásuk lejártával kilépő tagok helyébe kilenc és a módosított alapszabályok értelmében 10 új választmányi tagnak választása.

Elnök kiküldi a szavazatszedő bizottságba elnökül Fittler Kamillt, tagokul Fischhof Jenőt és Schodits Lajost és a szavazás befejeztéig a közgyűlést felfüggeszti.

A szavazás megtörténte és a szavazatok összeszámlálása után az elnök a közgyűlést ismét megnyitja, mire Fittler Kamill, mint a szavazatszedő bizottság elnöke jelenti a következő eredményt:

Beadatott összesen 32 szavazat, amelyből kapott:

Alpár Ignác, építész 32 szavazatot.
Dr. Ballai Lajos, miniszteri tanácsos 32 szavazatot (új).
Dr. Czakó Elemér, az Orsz. Iparműv. Múzeum és Iskola könyvtárosa 31 szavazatot (új).
Báró Edelsheim Gyulay Lipót, földbirtokos 32 szavazatot (új).
Forster Géza, földbirtokos, az O. M. G. E. igazgatója 32 szavazatot (új).
Gaul Károly, áll. felső ipariskolai tanár tanár 31 szavazatot.
Gelléri Mór, kir. tanácsos, az Orsz. Iparegyesület igazgatója 32 szavazatot (új).
Giergl Kálmán, építész 32 szavazatot (új).
Glück Frigyes, szállótulajdonos 32 szavazatot (új).
Gyalus László, építész, az Orsz. Iparművészeti Iskola tanára 32 szavazatot (új).
Gyömrői Manó, a Gelb M. és fia lakásberendező cég főnöke 32 szavazatot (új).
Karlovszky Bertalan, festőművész 32 szavazatot (új).
Ligeti Miklós, szobrász 32 szavazatot (új).
Maróti R. Géza, szobrász 32 szavazatot (új).
Dr. Matlekovics Sándor, v. b. t. t., nyug. államtitkár 32 szavazatot.
Rauscher Lajos, kir. műegyetemi tanár 32 szavazatot.
Róth Miksa, cs. és kir. udvari üvegfestő 32 szavazatot.

Cigler Győző

Mv 2005/5

Lampert Rózsa

A SZÉCHENYI GYÓGYFÜRDŐ MŰEMLÉKI FELÚJÍTÁSA

A Széchenyi gyógyfürdő immár több mint egy évszázados története akkor vette kezdetét, amikor Zsigmondy Vilmos bányamérnök (akinek neve a sikeres artézi kút fúrásaival vált ismertté) tízéves erőfeszítés után, 1877. június 4-én, a Városligeti-tó közelében lévő fúrásból termálvizet hozott a felszínre. Ez a kút jelenleg is létezik, a Hősök tere alatt található. A kút végleges mélységét (970,48 m) 1878. január 21-én érték el. Ekkor a maximális vízhozam 12 ezer hektoliter volt naponként az 59 °C-os termálvízből.

Ezt a nagy értékű természeti kincset elődeink nem hagyták elveszni. Még ugyanabban az évben, 1878-ban a forrás fölé szerény ivócsarnokot építettek, a közeli Nádor-sziget egyik bérházát pedig Artézi fürdővé alakították át, ami húsz éven keresztül működött is. Közben 1884-ben megbízták Czigler Győző (1850–1905) műépítészt az új termál- és népfürdő terveinek elkészítésével, aki több mint húsz éven keresztül foglalkozott a feladattal. Az új fürdő ügye végül is 1905-ben jutott el a megvalósítás fázisába, a sors, a korai halál azonban megakadályozta Czigler abban, hogy nagyszerű műve tényleges létrehozásában is részt vegyen. Közvetlen munkatársa, Dvorák Ede és Gerster Kálmán irányították az építkezést, ami 1913-ig tartott. A kor szinte minden jelentős magyar művésze (Maróti Géza, Telcs Ede, Róna József, Róth Miksa, Vastagh György, Vajda Zsigmond stb.) közreműködhetett a klasszicizáló, de véglegesen „reneszánsz stílben" tartott és az időközben Széchenyi gyógyfürdőre elkeresztelt épület külső és belső díszítéseinek kialakításában.

Francsek Imre, nyilvános tervpályázat győzteseként, 1926-ban kapott megbízást az épület bővítésére, az uszoda terveinek elkészítésére, aki az új épületszárny megjelenésének is „friss reneszánsz" formákat igyekezett adni. A rekordgyorsasággal elkészült (1927.

A felújított Czigler-szárny főhomlokzata

A Czigler-szárny főbejáratának archív képe, 1915

augusztus 9-én adták át) hatalmas épületszárny közreműködő művészei között találjuk többek között Beck Ö. Fülöpöt, Pátzay Pált, Medgyessy Ferencet, Margó Edét.

A Széchenyi gyógyfürdő folyamatos és megfelelő vízellátásának biztosítására 1936-ban új artézi kút fúrásába fogtak. A két évig tartó munkát siker koronázta, s a kútból 7 ezer m^3 forró víz (72 °C) tört elő naponta. Ez a mennyiség messze meghaladta a fürdő vízszükségletét, ezért a Főváros Közgyűlése, Szendy Károly polgármester javaslatára „propagandaértékű" szökőkút és ivócsarnok létesítését rendelte el, ugyanis az időközben elvégeztetett vizsgálatok igazolták a víz gyógyhatását. A mozgásszervi betegségek kezelésén túl rendkívül hatásosnak bizonyult gyomor-, bélrendszeri és légzőszervi betegségek gyógyítására is.

A forrás közelében egy 12 méter átmérőjű, faragott kőperemmel ellátott medencét, egy bronz szökőkutat és egy könnyed szerkezetű pavilont építettek, amelynél az 1930-as évekre jellemző lekerekített formákat és anyagokat (acél, üveg) alkalmaztak. A Szent István nevét viselő forrást és ivócsarnokot 1939.

Az uszodával kiegészített épületegyüttes végleges földszinti alaprajza, 1926, Francsek Imre

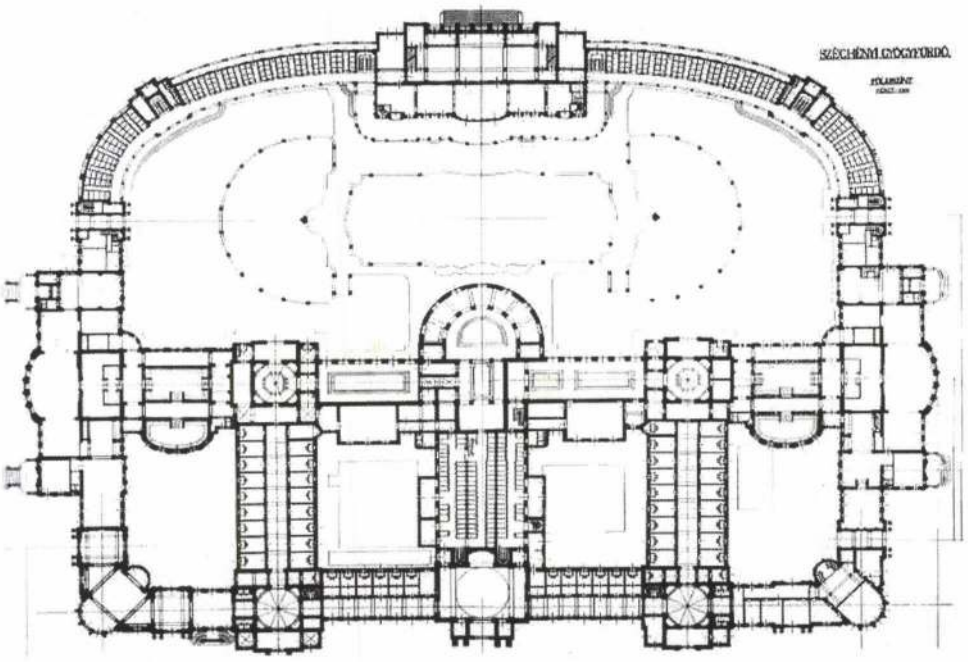

A felújított Széchenyi fürdő Czigler-szárnyának középrizalitja

A Czigler-szárny középrizalitján trónoló tritonszobor felújítás előtt

A restaurált tritonszobrok visszahelyzése

augusztus 17-én adták át rendeltetésének, amelyet a korszakra jellemző nagyméretű neonfelirat is reklámozott. A kecses építményt az 1960-as években egy jellegtelen pavilonra cserélték, amely egyáltalán nem illett a Városliget műemléki környezetébe.

A Budapest Hévizei és Gyógyfürdői Rt. 1997-ben kezdte meg a Széchenyi gyógyfürdő tudatos, a műemléki szempontokat is figyelembe vevő felújítását. Addig általában ad hoc munkák folytak, a felmerülő műszaki problémák megoldására csak tűzoltás jellegű beavatkozások történtek. Ez eredményezte például azt, hogy a Francsek-szárny homlokzatai 10-15 méteres sávokban eltérő színűek és kialakításúak voltak, az udvarok, tornyok és tetőterek megteltek oda nem illő funkciókkal, a termálfürdő belső tereiben pedig a falak feketék voltak a penésztől és a szennyeződéstől.

Legelőször a Francsek-féle épületszárny külső és strandudvari homlokzatainak felújítására készített terveket az Ybl Tervező Kft., és hamarosan meg is indult a műemlék-rekonstrukció. Legnehezebben abban tudtunk megegyezni a tulajdonossal, hogy a homlokzatok vakolt felületei – az addig követett

A kupolán álló restaurált tritonszobrok patinázás előtt

gyakorlattól eltérően – egyszínűek legyenek. A falak az előzetes kutatások során megállapított sárgás színűket kapták vissza, az építészeti tagozatok más színárnyalatú kiemelése nélkül. A most látható eredmény igazolja a döntés helyességét, az épület architektúrája, az ornamentális és figurális működő díszítések sokkal jobban érvényesülnek, mint korábban. A rendelkezésre álló pénz függvényében lépésről lépésre haladtunk a tető- és a homlokzatfelújítással, pótolva és kiegészítve az épület összes hiányzó működő elemét, restaurálva a teraszokat és az előlépcsőket is. A hatalmas méretű Francsek-épületszárnyon azonban még mindig bőven akad munka, főleg az udvari homlokzatokon.

A Francsek-szárny részeként 1927-ben három kültéri medencét is építettek a régi gyógyfürdő és az új uszoda által körbezárt udvaron. Műszaki korszerűsítésük egyébként is időszerű volt, de az Európai Unióba törekvő Magyarország számára egy kormányrendelet elő is írta felújításukat, a közforgalmú medencék szűrő-forgató (víztisztító) berendezéssel történő ellátását. A Mélyépterv Komplex Mérnöki Rt. tervezőinek 1998-1999-ben nemcsak a technikai jellegű feladatokat (vízforgató berendezés a kazánházban) kellett jól megoldaniuk, hanem a medencék felújításával együtt a műalkotások restaurálását (működő posztamensek, vázák, baluszterek, díszkutak stb.) is el kellett végeztetniük. A tervezőkkel karöltve a rendelkezésünkre álló dokumentumok alapján – amennyire csak lehetett – az 1927-es állapotot igyekeztünk vissza-, illetve helyreállítani az uszoda területén. Ugyanezt az elvet követtük az uszoda bejárati előcsarnokának és éttermének a helyreállítása során is. A díszes, barokkos architektúrájú, műalkotásokkal teli terekben nem volt könnyű feladat a fürdő korszerű üzemviteléhez szükséges berendezéseket (ki- és beléptető rendszer, paravánok az étteremben) korrekt módon elhelyezni, valamint a funkciókat kiegészíteni (úszómesteri pavilonok, kandeláberek a medencék körül, szaunák ellátása hideg vizes merülő medencékkel stb.). A tervezett változtatások a strand összképére kedvező hatásúak, a technikai újítások pedig (élménymedence) nagyon népszerűek. A medencék körüli fűtött járófelületek lehetővé teszik a kellemes téli használatot annak ellenére, hogy az öltözőkből a medencékhez vezető, esztétikailag rendkívül kedvezőtlen megjelenésű zárt folyosókat megszüntettük.

A Széchenyi Turizmusfejlesztési Programnak köszönhetően 2002 után felgyorsultak az események, s végre már az ivócsarnok és a Czigler-szárny felújításának megkezdésére is gondolhatott a Budapest Hévizei és Gyógyfürdői Rt. A tervezési megbízásokat a rekonstrukciós munkákban addig is részt vevő Ybl Tervező Kft. kapta.

2003 nyarától így három különböző kivitelezési projekt is futott az épületen. Az előbb említett Francsek-szárny tető- és homlokzatfelújítása, a Czigler-szárny középrizalitjának, valamint az ivócsarnoknak a rekonstrukciója.

A fürdő Czigler-szárnyán a sóskúti durva mészkőből készült kőfelületek korróziója olyan méreteket öltött, hogy a homlokzat díszítései gyakorlatilag eltűntek. A restaurátoroknak szinte a teljes ornamentikát újra kellett mintázni. A kőfelületek restaurálásával egyidejűleg visszakerültek az eredeti nyílászáró szerkezetek, rácsok, megújult az oszlopok spiáterfejezete és lábazata is.

Az ivócsarnok esetében a tervező először a millenniumi ünnepségek hangulatát idéző öntöttvas szerkezetű pavilonra gondolt. Felmerült az eredeti építmény rekonstrukciója is, de a mai igényeknek és előírásoknak a hajdani ivócsarnok egyáltalán nem felelt meg. Ezért a hivatal azt szorgalmazta, hogy a 30-as évek pavilonjának néhány építészeti elemét felhasználva új épület készüljön, modern építészeti eszközökkel megfogalmazva. Így átvettük az eredeti ház „piskóta vagy bab" alakú, valamint a hajdani kiszolgálófülke félköríves alaprajzi formáját, ami számítógépes módszerrel – a fotóról – tökéletesen rekonstruálható volt. Visszaidézve az eredeti acélszerkezetű csarnok nyitottságát, ahol a funkció azt megengedte, üvegfalak készültek az íves alaprajzot követve, hajlított kivitelben. Az üvegfalat a tó felőli oldalon csak két bejárati ajtó, valamint a WC-t, mosogatót, teakonyhát és raktárat rejtő, római travertínóval burkolt, félköríves falszakasz bontja meg, ami a bejárati oldalon is megismétlődik enyhén íves kivitelben.

Szerencsére a medence kőpereme és az öntöttvas kerítés jó állapotban az eredeti helyén megmaradt, így csak az volt a feladat, hogy az új és régi elemek szerves és harmonikus csatlakoztatását megoldjuk. A belső tér a kőburkolattal harmonizáló kőporcelán burkolatot, a tető VM ZINK lemezfedést kapott, a mennyezetre, az előtető alá is kifutva pedig vörösfenyő burkolat került. Az ivócsarnok visszakapta az eredeti, Szent István-forrás, nevét. A felirat a hajdani betűtípussal, de nem világító kivitelben készült. A világító-

A Róth Miksa által készített kupolamozaik – a kupolazáradékban Helios, a Napisten vágtat

A Czigler-szárny (termálfürdő) előcsarnokának díszítései (részlet)

A Róth Miksa által készített mozaik részlete

testek, a berendezési tárgyak (szekrény, kő ülőpadok, árjegyzéktábla, kilincsek) szerény, de kulturált kialakításúak. A visszahelyezett bronz szökőkút eredeti, a belső térben felállított fiatal lánykát ábrázoló bronzszobor is ugyancsak a Széchenyi gyógyfürdő számára készült műalkotások egyike.

2004-ben a Czigler-szárny főhomlokzatának a restaurálása (kőmunkák, nyílászárók, rácsok, spiáterek stb.) teljesen befejeződött, a kupolatérből nyíló oldalfolyosók hatalmas méretű ablakainak cseréjével együtt. Elkészült mind az öt kupola – díszítésekben rendkívül gazdag – rézlemez fedése, valamint az oldalszárnyak és a kiskupola-terek belső felújítása is, az elektromos és a gépészeti hálózat korszerűsítésével, valamint új padlófűtés beépítésével együtt.

A munkák során sok érdekes és egészen ritka restaurálási feladatot kellett megoldani. Például a főkupola négy sarkán álló, Vastagh György, Bezerédy Gyula, Lányi Dezső és Szentgyörgyi István triton-kompozicióinak, valamint Markup Béla hattyúinak és delfinjeinek a restaurálását. A Steiner Ármin és Ferenc ércárugyárában – vörösréz lemezből kézi domborítással – készült dekoratív szobrokon a háborús, illetve az 56-os forradalom által okozott sérülések nyomait is el kellett tüntetni, a megroggyant tartószerkezet megerősítése mellett. A munkát csak műhelyben, a szobrok leemelése után lehetett elvégezni. A kupolák fedésénél a díszítő jellegű elemeket csak részben sikerült megőrizni (tisztítás, restaurálás után), sokat közülük újra kellett készíteni. Bonyolult munkafolyamat (az eredetiről levett gipsz, majd horgany mintázósablon készítése, kb. tíz melegítés után a rézlemez nyújtása és sablonba formázása, szegecselés, lágyforrasztás, elhelyezés stb.) eredményeként az eredetivel mindenben megegyező díszítések (maszkok, kagylók, virágfüzérek stb.) kerültek vissza a helyükre.

A tervező által megrajzolt díszes, márvány-mozaik padlólapok újragyártásánál már maga a sablon elkészítése is művészi munkát jelentett.

Egészen különleges ismeretet és szakértelmet igényelt a kiskupola-terekben lévő négy-négy Zsolnay-váza helyreállítása.

A Czigler-szárny kupolatereit összekötő folyosó, a kádfürdők bejáratával

Ezeket hajdan „világtengerekből" származó csigákkal és kagylókkal díszítették. Az egyik pirogránitvázának a negyede hiányzott, aminek a pótlása az eredetihez hasonló kőőrleménnyel és technológiával történt. A fürdő látogatói által eltulajdonított kagylókat és csigákat méret, faj és szín szerint újra be kellett szerezni. A nehézséget főleg a megfelelő méret megtalálása okozta.

2005-ben végre megkezdődhetett a fürdőépület (Czigler-szárny) közlekedési gócpontjának, legdíszesebben kialakított reprezentációs helyiségének, a termálfürdő kupolacsarnokának a felújítása. Ez az épület legszebb és legértékesebb része, amely építésekor gazdag és összetett képzőművészeti dekorációt kapott. A térnek – értékes szobrászi és stukkós díszítése mellett – meghatározó elemei a mozaikképek, amelyeket a világhírű Róth Miksa készített (részben Vajda Zsigmond festőművész kartonjai alapján). A képek témája a víz mint az egészség, az erő, a szépség és a tisztaság forrása. *„A képek tárgya a kupola záradékától lefele haladva a következő. A kupolazáradék körmezőjében Quadriga fogatán vágtat Helios, a Napisten, minden élet kútforrása. Ezt a képet gyűrűben övező ornamentális díszítés futja körül, amely övben apró kis medaillonokban, évszakonként hármas csoportokba foglalva, az esztendő tizenkét hónapjának allegóriája van ábrázolva. A kupolaboltozatot négy félköríves ablak világítja meg, és a köztük lévő falterületeket az egyiptomi, görög, római és a keleti fürdőzést példázó figurális, mozaik képek díszítik. A kupolát tartó négy Pendantif-íven a hő-, gyógy-, szökő- és ivóforrás van symbolikus képekben ábrázolva, a központi csarnok két oldalfalának félköríves felületén pedig az Erő és a Szépség allegorikus alakjai láthatók."*[1]

A kupolatérben Róth Miksán kívül is nagyszerű mesterek dolgoztak, többek között Róna József („Halászó Kentaur"-t ábrázoló díszkút), Maróti Géza (puttók, oszlopfők, maszkok, építészeti tagozatok) és Jungfer Gyula (fűtőtestburkolatok, falikarok, lakatosmunkák).

Budapesten a fentebb részletezett mozaikképek talán a legszebbek. Nemcsak műemlékvédelmi, hanem higiéniai szempontból is szükséges volt már a kupolacsarnok felújítása, ugyanis majdnem 50 évvel ezelőtt tisztították le a mozaikokat utoljára, és már alig lehetett látni a szépséges alkotásokat. Ez a kupolatér az elmúlt száz év alatt csak háromszor volt beállványozva, az építéskor, az 56-os forradalom által okozott károk eltüntetésekor és most. A mozaikok szerencsére jó állapotban vészelték át a XX. századot, a szakszerűtlen javítások és a felületi hiányok csak nagyon kicsi területre korlátozódtak. A hiányzó mozaikszemeket pótoltuk, de a korábbi javítások többségét nem cseréltük ki, mivel azok egyáltalán nem voltak zavaróak.

Állványozás előtt nem lehetett elérni és szakszerűen megkutatni a mozaikok kereteit, amelyeken bronzporos festés volt látható. Amikor az állványok elkészültek, és közelebb lehetett jutni a képekhez, egyértelműen bebizonyosodott, hogy eredetileg a mozaikdíszítések kerete aranyozott volt. Az 1950-es évek végén valószínűleg pénzhiány miatt festették le a tagozatokat, de lehetett ideológiai oka is. A bronzpor szakmailag azért nem jó, mert a jelentős mennyiségben aranyszemeket is tartalmazó mozaikok mellett a bronzporos tagozatok zavaros esztétikai összhatást eredményeznek. Sajnálatos módon nem volt elég pénz az összes mozaikkeret aranyozására.

Így a nehezebben elérhető helyeken készült csak aranyozott mozaikkeret, a nehézállvány nélkül is megközelíthető területeken pedig – ideiglenes jelleggel – bronzporos keretek készültek.

Jungfer csodálatos fűtőtestburkolatainak törött elemeit újraöntöttük, a falikarokat, az eredeti, üveglapra festett feliratokat, az ornamentális és figurális építészeti tagozatokat is megújítottuk. Remélhetőleg a közeljövőben sor kerülhet a gyönyörű tér teljes befejezésére.

Ebben az évben folytatódott a Cziglerszárny belső rekonstrukciója is, a központi társas-termál medenceterek felújításával. A medencék szerkezeti és hidraulikai felújítása mellett a terek klimatizálására is sor került. Ezekben a terekben az eredeti padlóburkolatok és falicsempék eltűntek, ezért az épületben másutt megtalálható korabeli mintadarabok utángyártását határoztuk el. A falkutatás során számos működő díszítés került elő (puttók által tartott fővárosi címerek, női fejek, maszkok stb.), amelyeket restaurálni kellett. A falakra speciális, a penészedésnek ellenálló festék került. Ez a munka azonban csak a kezdeti lépést jelenti a hatalmas épületegyüttes belső tereinek teljes rekonstrukciója felé. A ránk váró munka hatalmas volumenéről képet kaphatunk az Ybl Tervező Kft. most elkészített tanulmánytervéből, amely ütemezetten tartalmazza a következő évek feladatait (gőz- és társas termálmedencék, kádfürdők, szekrényes öltözők, nappali kórház, belső udvarok, homlokzatok, gépészeti rendszerek felújítása, tetőn lévő napozóterasz visszaállítása, térburkolatok, új liftek létesítése stb.).

A Széchenyi gyógyfürdő Budapest egyik leglátogatottabb intézménye, és egyben az első akadálymentes fürdő Budapesten. Havonta 100 ezer ember vált jegyet, akik közül sok a külföldi. Kevés olyan műalkotás van Budapesten, aminek ennyi látogatója lenne. Ez is indokolja, hogy a legjobb tudásunk szerint, a legjobb minőségben (és lehetőleg gyorsan) kell helyreállítani és bemutatni az épületet.

A fürdő építésekor a művészi munkák szétosztása minél több kiváló alkotó foglakoztatását és keresethez juttatását célozta. A felújítási munkák elosztását ma főleg a költségek és a határidők határozzák meg, de szerencsére eddig így is kiváló tervezők, restaurátorok és szakemberek dolgoztak az épületen.

A helyreállított társas-termál medencetér (A szerző felvételei)

Építész tervezők:

Ybl Tervező Kft., *Beke Csilla, Bor Tamás, Kovács Tibor, Kelner Krisztián, Németh Márta*;
Mélyépterv Komplex Mérnöki Rt., *Rákos Péter, Mikolcsó László, Tower Ervin.*

Kivitelezők:

Középületépítő Rt.; TEMPERO Rt.; Construm Kft.; Laky Épületszobrász Rt.; Intermont Kft., Rézműhely Kft. és Kalotherm Rt. (tető- és homlokzatfelújítás); Gesso Kft. (kőmunkák, díszítőfestés, Zsolnay-vázák); Reneszánsz Rt. (kőrestaurálás); A-Terazzo Kft. (márvány-mozaik padlóburkolat).

Restaurátorok:

Kovács Attila és *Ludányi Gábor* (kőrestaurálás); *Séd Gábor, Sajó Ákos* és *Seres János* (vörösrézlemez fedés és szobrok); *Zsámboki Orsolya* (pirogránitvázák); *Oroszlán Ferenc* (spiáteroszlopfők, fűtőtestburkolatok); *Lőcsei József* (műkőmunkák).

JEGYZET

1. *Petrik Albert*: A budapesti Széchenyi-fürdő. Építő Ipar – Építő Művészet, 1915.

Balassa László

A VESZPRÉMI BÖRTÖN ÉPÍTÉSTÖRTÉNETE

2003-ban új börtön épült Veszprémben, a régit kiürítették, most használaton kívül áll. További „rendeltetésére" elképzelések vannak, de átalakítására, felújítására pénz alig.

Noha nem áll műemléki védelem alatt,[1] alaprajza, szerkezete és városképi szerepe miatt változatlan formában való fenntartása mégis fontos műemléki érdek, mint ahogy építéstörténete – amely tudtunkkal egészében feltáratlan – szintén feljegyzésre méltó. Előzménye összefügg a mai Megyei Bíróság helyén állt régi megyeházával, így röviden ennek építési körülményire is vissza kell tekinteni.

A török idők elmúltával Veszprémben is felmerült a vármegyei székház építésének igénye, amire az 1723. évi 73. törvénycikk is kötelezte a megyéket. Az építendő székház helyéről vita támadt a megye nemessége és a püspök-főispán Padányi Bíró Márton között. A vitában a nagy ellenreformátor püspök akarata győzött, aki a református templomának és iskolájának helyét adományozta a megyei székház céljára, és az építkezés megkezdését erélyesen szorgalmazta. (A török idők alatt reformátussá lett végvári katonaság a középkori Mindenszentek prépostság elpusztult templomának helyén hozta létre intézményeit, s Bíró Márton püspök intézkedésével nyilván a reformátusok visszatelepedését is gátolni kívánta a terület adományozásával.)

Az építkezés 1754 márciusában kezdődött Tiethardt József kőművesmester irányításával (valószínűleg az ő terve alapján). A hatalmi döntéssel meghatározott helyen – ahogy az lenni szokott még a XX. században is – az építkezés aztán vontatottan haladt a telek szűkössége és talán a rossz alapozási adottságok miatt. Az épület 1756-ban már tető alatt volt, ekkor költöztették ide a megye levéltárát az Acsády-féle püspöki palotából, de a főbejárat fölé helyezett megyecímer kronosztikonja szerint csak 1763-ban készült el.[2]

A veszprémi börtön összképe nyugatról

Cziglex Győző épített

A páholyban nem politizálnak

Szabadkőművesek a Lövölde téren

Budapesten körülbelül kétszáz utca őrzi olyan személyek nevét, akik szabadkőművesek voltak, közöttük olyan híresség találhatók, mint Kazinczy, Kölcsey, Kossuth, Klapka György, Teleki László, Andrássy Gyula, Ady vagy Kosztolányi. Intézmények sora köszönheti létrejöttét a szabadkőműveseknek, például több ismeretterjesztő társulat, a mai Szabó Ervin Könyvtár, az Önkéntes Mentő Egyesület, a nemibetegeket gondozó Teleia Egyesület, az Országos Anya- és Csecsemővédő Egyesület (a Zöldkereszt), a Budapesti Rabsegélyező Egyesület, az Országos Gyermekvédő Egyesület, a Nyomorék Gyermekek Otthona, és még legalább tíz hasonló intézményt felsorolhatnánk. A szabadkőművesek tehát olyan szociális tevékenységek elindítói és gyakorlói voltak, amelyeket az államnak vagy a városnak kellett volna ellátnia. Ennek ellenére az államtól sok esetben nem köszönetet kaptak, hanem betiltást: például 1919 és 1945, majd 1950 és 1989 között. A rendszerváltozás óta újra legálisan működhetnek a páholyok, de manapság is rengeteg támadás éri őket a politikai jobboldal irányából, és régi, Podmaniczky utcai székházukat sem sikerült visszaszerezniük. A Magyarországi Szimbolikus Nagypáholy nagymesterével, *dr. Jobbágyi Györggyel* beszélgettünk.

– Úgy tudom, 1994 decemberében a Pesti Központi Kerületi Bíróság első fokon visszaadta egykori székházukat, a Podmaniczky utcai épületet. Ma mégsem a szabadműveseké. Mi történt közben?

– Az épület akkori tulajdonosa, az ORFK fellebbezett, a bíróság pedig másodfokon megállapította, hogy noha 1950-ben jogtalanul vették el a házat a szabadkőművesektől, a mai szimbolikus nagypáholy nem jogutóda az akkorinak, mert azt jogutód nélkül megszüntették. Pedig 1994-ben még harmincan-negyvenen éltünk olyanok, akik 1950-ben is páholytagok voltunk, és ma is élünk még körülbelül húszan. A szabadkőművesség illegálisan azért 1950 és 1989 között is létezett, havonta tartottunk összejöveteleket magánlakásokon. A székház épülete egyébként 1994 óta már kétszer is gazdát cserélt, előbb a Postabank, majd az ÁPV Rt. tulajdonába került. Később [illegible] betiltották a minc személyautót kapott ajándékba Svájcból. A kocsikat három magas rangú rendőrtiszt hozta, akik történetesen mindhárman az Alpina páholy tagjai voltak, ebből sejthető, hogy az ajándékozásban a szabadkőműveseknek is szerepük volt. Együtt vacsoráztam velük, és megkérdeztem őket, tudják-e, hogy azoknak hoztak ajándékot, akikkel mi perben állunk a székházunkért. Nem tudták. Hát, néha így működnek a nemzetközi kapcsolatok.

– Most hol van a nagypáholy székhelye?

– Amikor újra engedélyezték működésünket, a Lukács cukrászdában alakítottunk ki találkozóhelyet, később a XI. kerületi művelődési házban jöttünk össze hetente, ezután az unitárius egyházközösség Alkotmány utcai helyiségébe költöztünk át, majd innen a Belgrád rakpart 20.-ba, most pedig a Lövölde téren vásároltunk két szomszédos lakást, ott tartjuk összejöveteleinket.

– Ma is végeznek karitatív tevékenységet?

– Támogatunk harminc özvegyet, ösztöndíjjal segítünk kezdő jogászokat, a közeljövőben pedig szeretnénk felépíteni a mozgáskorlátozottak szakközépiskoláját a Cinkotai úton.

– Honnan van rá pénzük?

– Ingatlanunk a Lövölde téri lakásokon kívül nincsen. A szakközépiskolára adományokból próbálunk pénzt szerezni, és úgy, hogy segítünk a mozgássérültek intézetének egy csillebérci telek eladásában, az épületet pedig mi tervezzük.

– Gyakran állítják önökről, hogy összefonódnak a politikával. A szélsőjobb a szabadkőművesek nyakába varrja a trianoni országcsonkítást is. Hogyan látja ezt a kérdést?

– Az angol típusú, úgynevezett szimbolikus szabadkőművesség, ellentétben a francia típusúval, nem engedélyezi tagjainak, hogy a páholyban politikai és vallási kérdésekről vitatkozzanak, mert úgy tartják, hogy ez az a két dolog, ami leginkább megosztja az embereket. Ennek ellenére természetesen vannak neves politikusok a világ szabadkőművesei között. Ami pedig a jobboldal vádját illeti, Trianon nem a szabadkőműveseken múlott, de az biztosan nem javította az ország tárgyalási pozícióit, [illegible] Páléek betiltották a

Pest-budai érdekességek

A mai Blaha Lujza téren bécsi alkotók tervezte épületben nyílt meg a Népszínház 1875 őszén. A társulat két sztárja Blaha Lujza és Tamássy József volt. Sikerrel vitték színpadra az akkor divatossá vált népszínműveket, köztük A falu rossza, A peleskei nótárius és A piros bugyelláris című alkotásokat. A múlt század végén operettek bemutatásával lett népszerű a színház. Blaha Lujza mellett Pálmay Ilka, Küry Klára, Hegyi Aranka fellépése jelentette az elmaradhatatlan sikert. 1907-ben anyagi csőd miatt szüneteltek az előadások, aztán 1908-ban végleg bezárt a színház. Az operettek bemutatását a Király Színház vette át, a Népszínház épületébe a Nemzeti Színház költözött.

❑

A múlt század hatvanas-hetvenes éveiben lett divatos kirándulóhely a Sváb-hegy. Tehetős személyiségek – köztük Jókai Mór – pazar villákat, nyaralókat építettek a környéken, de jutott hely a kirándulóknak is. A leglátványosabb sváb-hegyi találkozó minden év pünkösdhétfőjén volt. Dalárdák, céhek, egyesületek, iskolák zászlókat lobogtatva, énekelve, zenélve tódultak fel a hegyoldalra – írja Jókai –, és jöttek cilinderes gavallérok hölgyekkel, családapák gyerekekkel. A kirándulók nem kocsmákban, fogadókban telepedtek le, hanem árnyékos fák alatt, bokrok mellett. Tüzet raktak, főzték a gulyást, a pörköltet, csapra verték a hordókat. Kintornászok, cigánybandák, sváb fúvószenekarok gondoskodtak a jó hangulatról.

❑

Az 1900-as esztendő minőségi változást jelentett Kispest iparában. A cséplőgépek, vetőgépek, aratógépek árusításával foglalkozó Hoffher és Schrantz cég gyárat alapított a Kispest-Szentlőrinc vasútállomás szomszédságában, az Üllői út és a Sárkány utca közti területen. A gyártelephez vasúti iparvágányt, víztornyot, vízvezetékrendszert építettek. 1901-ben több mint kétszázötven munkással megindult a termelés. Az első esztendőben negyven lokomobilt, hatvan cséplőgépet és vagy háromszáz kisebb mezőgazdasági gépet állítottak elő. 1908-ban a gyár részvénytársasággá alakult át, a beruházások során új műhelyeket, raktárakat építettek, bővítették az öntödét. A második világháború után az üzem neve Vörös Csillag Traktorgyár lett.

❑

Tréfás népszokás volt a Tabánban a farsangtemetés. A XVIII. századból eredő farsangbúcsúztatót húshagyókedden a borpincék szomszédságában rendezték. Később a búcsúztató áttelepült a budai vendéglőbe. A ceremónia főszereplője egy teknőben felravatalozott bábu volt, amelyet borral szenteltek fel. A szentelés szokása a második világháború kezdetéig ismert volt. A mókás szertartás vaskos, olykor durva, sértő tréfákra kínált lehetőséget. A ravatal kellékeit, a hagymából, virsliből, kifliből, zöldségből készült koszorúkat a búcsúztató résztvevői közt kisorsolták, és nagy mulatozás közepette fogyasztották el.

❑

„...A szép szőke ifjútska oly ügyességet, könnyűséget, pontosságot, érzést, kellemetes erőt és mesteri fogásokat mutatott, hogy az egész nemes gyülekezetet gyönyörűséggel töltötte el és bámulásra ragadá...” E dicsérő sorokat egy magyar folyóirat a csodagyerek Liszt Ferencről írta, aki 1823-ban mutatkozott be a pesti közönségnek. Az érett és világhírű művésszé fejlődött Liszt felnőtt korában is gyakran adott koncertet a magyar fővárosban. Emlékezetesek az 1839-ben, az árvízkárosultak javára rendezett koncertjei, amelyekkel hazafias érzelmeinek adta tanújelét. A magyar nemesség díszkarddal ajándékozta meg, Vörösmarty Mihály ódát írt hozzá. A nagy művész több szállal kötődött Pest-Budához, 1875-től pedig az általa alapított Zeneakadémia elnöke és tanára volt.

❑

Az Újépületet II. József építtette a XVIII. század nyolcvanas éveiben. A Dunához közel fekvő négyzet alakú épület sarkaihoz pavilonok csatlakoztak, ezeket tömör kerítés kötötte össze. Az erődnek látszó épület rendeltetéséről kezdetben rengeteg kósza hír, találgatás látott napvilágot. 1793 és 1796 között a francia háborúban fogságba esett tisztek börtöne, aztán egy ideig tüzérek laktanyája volt, majd a közös hadsereg katonai akadémiájaként működött. A szabadságharc leverése után a hazafiak börtöne és kivégzőhelye lett. Itt halt vértanúhalált Batthyány Lajos, az első független felelős magyar kormány miniszterelnöke. A kiegyezés után könyvnyomdát és rézmetsző műhelyt akartak falai közt létesíteni bécsi könyvkiadók, majd Pest városa árvaház céljára kívánta igénybe venni, de végül is 1897-ben lebontották, helyén a mai Szabadság teret alakították ki.

Kiss György Mihály

Textiltemplom Buda várában

Textiltemplom látható vasárnapig a budavári Mária Magdolna-templom romkertjében. A harminc méter hosszú és négy méter magas épületet textilművészek foltvarrásos alkotásaiból húzták fel a templom eredeti formáját idéző vázszerkezetre. A Textil-tér című kiállítás idején a Magdolna-torony külső falát is textilbevonat ékesíti, ami a patchwork-templommal együtt különleges látványosságnak számít.

A tegnap este megnyílt kiállításra több mint nyolcvan textilművész küldte el művét. A Kapisztrán téren, a Mária Magdolna-templomban és annak romkertjében megrendezett tárlaton az 1992–94–96. évi szom-

Aki feltámasztotta a koronaőrséget

Vitéz József szeretné, ha a hagyomány örökre megmaradna

Két majdnem egyforma képlóg Vitéz József szobafalán. Mindkettő őt ábrázolja, azonos beállításban, díszes egyenruhában. A különbség alig észrevehető, pedig a két fotográfia ötven esztendő eltéréssel készült. Az első felvétel 1941-ben, a második 1991-ben. Az idő azonban csak a fényképeken állt meg, a valóságban igencsak viharos volt az elmúlt fél évszázad vitéz József tartalékos koronaőr főhadnagy számára.

A korona története még ennél is kalandosabb. A magyar szent korona és a hozzátartozó koronázási jelvények viszontagságos történetéről regények, tanulmányok születtek, e

Sétányt álmodtak a két körút közé

Befektetőket keresnek a Madách tértől induló építkezéshez

A csókok közül állítólag az a jobb, amelyiket nem csókolunk el, a különféle városszépítő tervekre azonban ez már kevésbé igaz. Ezek közül ugyanis jobban szeretjük azokat, amelyek megvalósulnak, mintsem papíron létezzenek tovább az idők végezetéig. A kishitűek szerint utóbbi lesz a Madách sétány sorsa is. A pénzemberek azonban biztosak abban, hogy ez az értékes terület nem marad kihasználatlanul. De ha ezt el is hisszük nekik, akkor is kérdéses, hogy kié lesz a haszon?

Már a tízes években sétányt álmodtak a Kiskörút és a Nagykörút közé. Huszonöt méter széles Erzsébet sugárutat a Károly körút és a Városliget közé, a Damjanich utca vonalában. A tervet egy időre félrelökte a háború, de aztán ismét felbukkant. A főváros közgyűlése 1930-ban el is fogadott egy tervet, miszerint a sétány a Rottenbiller utca és a Damjanich utca találkozásánál kialakítandó hatvan méter széles térből a Dob utca–Klauzál térnél vett enyhe görbületen át a Rumbach Sebestyén utcáig vezetett volna. Az építészeti pályázatra csaknem ötven terv készült, de az építkezéshez szükséges negyvenmillió pengőt nem sikerült összegyűjteni.

Hét éve kezdődött

1990-ben azután ismét felötlött a sétány terve. Egy kölni cég ugyanis – társulva néhány magyar gazdasági társasággal – irodaház-építésbe fogott a Rumbach utcában. Itt volt a kiváló alkalom a sétányépítésre. A képviselő-testület habozott egy kicsit, majd két év múlva meghívásos pályázatot írt ki a sugárútból addigra sétálóutcává szelídült terv megvalósíthatósági tanulmányának elkészítésére. A pályázatot a Coopers and Lybrand Vagyonértékelő és Ingatlantanácsadó Kft. nyerte meg. 1993 januárjára elkészült a terv, a testület pedig annak rendje és módja szerint megtárgyalta és el is fogadta. A következő lépés a megvalósítás ütemtervének kidolgozása lett volna, de a választások előtti és után harcok elűzték az effajta gondolatokat a képviselők fejéből. 1995-ben azután újra nekiveselkedtek a sétány ügyének. Új pályázatot írtak ki a meglévő tanulmány aktualizálására, amelyet ezúttal a Real Partners nyert meg, de az önkormányzat tanácsadó cége továbbra is a Coopers maradt. A két cég egyébként az önkormányzat kérésére továbbra is együttműködik.

Ugrásra készen

A Real Partners mindenesetre határidőre elvégezte a munkát, és a testület az idén tavasszal minden szükséges döntést meghozott. Most már csak a megvalósítás – a befektetők keresése és a kivitelezés – maradt hátra. De hiába telt el több hónap, továbbra sem történik semmi. A tanácsadó cég ugrásra készen várakozik. Elkészítették az összes befektetői tájékoztatót, megfogalmazták a pályázati kiírásokat, de mindaddig nem tehetnek semmit, amíg az érintett ingatlanokat nem üríti ki az önkormányzat. A befektetői tender azonban csak akkor lehet sikeres, ha az ingatlanok tulajdonviszonyai rendezettek – magyarázza *Kálmánchey Endréné*, a Coopers and Lybrand igazgatóhelyettese. Márpedig a sétány első ütemeként meghatározott Gozsdu-udvarban – lásd szomszédos írásunkat – még mindig laknak.

A sétány a legutóbbi tervek szerint a Kiskörutat és a Nagykörutat köti majd össze. Egyik kapuja a Madách tér lenne, ahol föld alatti parkoló épülhet, míg a Nagykörút felől üzletpasszázs nyitná meg a sétányt. Ez utóbbi azonban csak a második ütem lenne. Az első – a Károly körúttól a Holló utcáig terjedő szakasz – három fő részből állna: a Gozsdu-udvar felújításából, a mélygarázs kialakításából, valamint a Holló utca és a Madách Imre utca sarkára tervezett két új ház felépítéséből.

A Coopers első lépésként a Gozsdu-udvar átépítését javasolja. A Czigler Győző tervei alapján 1902-ben készült, hét házból és a hozzájuk tartozó belső udvarokból álló épületegyüttes megújulása az egész környék értékét emelné. A tervek belső átriumos üzletpasszázsról, valamint magas színvonalú lakásokról és irodákról szólnak, sőt már az építési engedélyt is kiadták – csupán a befektető hiányzik. Őt azonban hiába várják és keresik. Amíg a házban üzletek működnek és önkormányzati bérlakások vannak, egyetlen komoly vállalkozó sem kötelezi el magát. A Coopers számításai szerint körülbelül kétmilliárd forintba kerülne az egykori kúriai főbíró, Gozsdu Manó alapítványi épületeinek felújítása.

Az önkormányzat kérésére februárban előzetes piackutatást végeztek az előértékesítési igények felmérésére. Ez is alátámasztja a tanácsadó cég korábbi javaslatát, miszerint célszerűbb megfelelő referenciával és tőkeerővel rendelkező befektetőnek eladni az ingatlant, és az ebből befolyó bevételt a sétány megvalósításához szükséges további önkormányzati feladatok finanszírozására fordítani. Ez a megoldás garanciát jelenthetne a rekonstrukció végrehajtására.

Az ára 40 milliárd

A sétány teljes kiépítése az előzetes számítások alapján negyvenmilliárd forintba kerülne. Ebből kilencmilliárd a kerületi önkormányzatot, a többi a befektetőket terhelné. A Coopers igazgatóhelyettese azonban úgy gondolja, érdemes lenne a Holló utcától a körútig terjedő szakasz terveit újra megvizsgálni, és az önkormányzat lehetőségeihez jobban igazodó, az új épületek mellett a meglévők rehabilitációját is lehetővé tevő programot készíteni. De akár ezt az utat, akár a régi tervet választja az önkormányzat, megfelelő számú és minőségű cserelakásra mindenképpen szüksége lesz. Enélkül ugyanis még hosszú ideig várni kell a tervek megvalósítására.

Szalai Anna

Kísértetház lett a Gozsdu-udvarból

Még egy telet aligha bír ki

BÁNHALMI JÁNOS FELVÉTELE

Rohamosan romlik a Gozsdu-udvar épületeinek állaga. A hajdan hetven család által lakott épületegyüttes még egy telet nem bír ki, jóllehet öt lakásban még laknak. Mint azt a VII. kerület műszaki alpolgármestere elmondta, télre az ingatlan életveszélyessé válhat, illetve a baj megelőzése érdekében valószínűleg ki kell kapcsolni a közműveket.

Az áldatlan helyzetet jól megvilágította egy júliusi tűz, amely a Gozsdu-udvar egyik üres lakásában lángolt fel. Az udvar folyamatos őrzésével megbízott őrök több mint egy óra múlva kerültek elő, miközben az épületből csövesek iszkoltak az utcára.

Az Erzsébetváros egyik legszebb részének tervezett Madách sétány a Gozsdu-udvarban zsákutcába torkollott. A Király utca 13. és Dob utca 16. szám alatti épületegyüttes ügyében a legutóbbi képviselő-testületi határozat márciusban született. Eszerint az udvart befektetőknek kellene eladni – részben vagy egészben. A befektetők azonban nem vesznek lakott ingatlant, az önkormányzat meg egyelőre nem tud megállapodni öt lakóval. Ők a kerület által felajánlott hatvanötezer forintos négyzetméterenkénti megváltással szemben annak majdnem a duplájához ragaszkodnak – tudtuk meg az alpolgármestertől. *Toperczer Ferenc* megjegyezte, nonszenszneknek tartja, hogy a Gozsdu-udvar rehabilitációjára a fővároshoz benyújtott pályázatukat elbíráló – és két ízben elutasító – bizottságnak éppen az öt lakó egyike az elnöke.

A Gozsdu-udvar, illetve a Madách sétány ügye hétévi halogatás után már nem tűr halasztást. Az első megvalósíthatósági tanulmány öt évvel ezelőtt több tízmillió forintért készült el, ezt egy éve aktualizálták, újabb jelentős pénzekért. A lakók kiköltöztetését nemrég még a Fővárosi Ingatlankezelő végezte, a cég hatvanötezer forintos átalánydíjat kapott a kiürített négyzetméterekért. Az elköltözött lakókat készpénzzel vagy cserelakással kártalanította a FIK. A kísértetházzá vált Gozsdu-udvar felújítása már többször majdnem startra kész állapotba került. Az előző képviselő-testület a ciklus vége felé közeledve elbizonytalanodott, az újnak meg újabb idő kellett ahhoz, hogy megismerje a helyzetet. Mindkét testület egyetértett a Madách sétány tervével, csupán az nem volt soha pontosan meghatározva, hogy mikor, miből és hogyan valósítják meg. A lakókat nemrég még arról szondázták, hogy megvennék-e előzetes kötelezettségvállalással a forgalmi érték tizenöt százalékáért lakásukat, vagy negyven százalékért majd felújítva vásárolnák meg inkább. Szó volt egy előtársasházasításról és sok minden másról is, miközben tulajdonképpen nem történt semmi. Leszámítva a lakók kiköltöztetését, ami előfeltétele a terület hasznosításának. A lakásához, illetve az önkormányzat által kínáltnál jóval magasabb áron történő kifizetéséhez ragaszkodó öt lakó mellett az üzlettulajdonosok között is lesz néhány, akivel nem lesz könnyű megegyezni – mutatott rá a várható nehézségekre Toperczer Ferenc. A gordiuszi csomó elvágása ez esetben egy olyan befektetői ajánlat lenne, amiből a kerület magasabb árat tudna fizetni a bérlőknek.

S. T.

Grigler Gyäö

ÁRA: 29 FORINT

V. ÉVFOLYAM, 222. SZÁM • 1995. SZEPTEMBER 21., CSÜTÖRTÖK

Új MAGYARORSZÁG

POLGÁRI NAPILAP

Katolikus „forradalmárok”
2. oldal

Hideglelős csönd
5. oldal

Maestro Végh Sándor
8. oldal

Vihar Szegeden

Gyanús átalakulás

Új Magyarország-információ:

Szegeden ismét suttognak az emberek, miként tették azt a rendszerváltoztatás előtti években, amikor is bizonyos elvtársak gyanús üzelmei adtak arra okot. A változatosság kedvéért most uraknak szólítják az emlegetetteket, bár közülük néhányat utánpótlásként tartott számon a régi nómenklatúra. A Talent Kft. részvénytársasággá való átvedlése apropóján suttog most a Tisza-parti város. A szándékkal nem lenne semmi baj, ha nem derült volna fény a célokra. Azok viszont többeket elgondolkodásra késztetnek. Felháborodva fogadták a kiszivárogtatott híreket, mert úgy vélik, egy szűkebb csoportnak az a célja, hogy tulajdonába kerüljön a csaknem 500 millió forintra becsült volt szegedi KISZ-tábor, amire ugyancsak vonatkozik az elidegenítési tilalom. Ennek figyelembevételével viszont joggal merül fel a kérdés: miért kell tartani attól, hogy a jelenlegi tulajdonos netán megválna vagyonától? A kérdést annak tettük fel, aki jól ismeri az előzményeket és természetesen a Talent szándékairól is informálódott.

Folytatása a 6. oldalon

William Perry Budapestre érkezett

Amerikai békepartner

William Perry, az Egyesült Államok védelmi minisztere tegnap kora délután érkezett Budapestre magyar partnere, *Keleti György* meghívására. A Pentagon vezetőjét ünnepélyesen fogadták a Honvédelmi Minisztérium épülete előtt. Ezután megkezdődött a magyar–amerikai védelmi miniszteri tárgyalás. Előbb négyszemközti, majd plenáris ülésen tárgyalt a két miniszter többek között a kétoldalú katonai kapcsolatok fejlesztéséről, biztonságpolitikai kérdésekről, illetve a NATO békepartnerségi programjában való magyar részvételről. A vendég további programja során koszorút helyez el a Hősök terén, majd díszdoktorrá avatják Perryt a Zrínyi Miklós Katonai Akadémián, ahol előadást is tart a szakemberek számára. A védelmi minisztert ma fogadja *Göncz Árpád* államfő és *Horn Gyula* miniszterelnök.

FOTÓ: KEREKES TAMÁS
Keleti György (balra) és William Perry (jobbra) a megbeszélések előtt. Megmarad-e a bizakodó mosoly?

Elszámoltatni a nagytőkéseket

Az MSZP baloldala a vezetésbe készül

Új Magyarország-interjú:

A baloldali pártok, így az MSZP egyik jellemzője a párton belüli platformok létezése. Ilyen a liberális, a népnemzeti, a pragmatikus és a baloldali platform. Utóbbi, pontosabban az MSZP Baloldali tömörülés platformja a Villányi úton – csaknem háromszáz résztvevővel – tartott szombati országos gyűlésén elvi nyilatkozatot fogadott el, amelynek alapján hamarosan konkrét programot dolgoznak ki. Elnökük, *Balogh Sándor* válaszolt lapunk kérdéseire.

– Egy baloldali párt baloldali platformja azt is jelzi, hogy tagjai balosabbak a centrumnál?

– Az kétségtelen, hogy a *Vitányi Iván* nevével fémjelzett liberálisoktól vagy a *Horn Gyula* vezette pragmatikusoktól mi balra állunk – kezdte válaszát *Balogh Sándor*. – Amiben megegyezünk, azok a nemzetet és a függetlenséget érintő kérdések; amiben különbözünk, illetve amiért a többi népi baloldali platformhoz vagy mozgalomhoz közel állunk: mi a nemzet jólétét és teljes szabadságát megfelelő szociális biztonság nélkül nem tudjuk elképzelni.

Folytatása az 5. oldalon

Kopátsy Sándor az ország gazdaságáról

Kiábrándultság

Kifejezhetetlen a jelenlegi gazdaságpolitika által okozott károk mértéke. A legnagyobb kudarcnak mégis azt tekintem, hogy a társadalom kiábrándult a demokráciából és a piacgazdaságból, s ma az emberek visszakívánják a *Kádár*-rendszert. Ez katasztrófa, ennél nagyobb kritikája nem lehet a mai viszonyoknak – állítja lapunknak adott nyilatkozatában *Kopátsy Sándor* közgazdász. A Van alternatíva címmel ma kezdődő konferencia egyik előadója szégyenteljesnek tartja, ha egy szocialista politikus – a jelenlegi munkanélküliség, a szegénység és a mai jövedelemarányok tükrében – eredményekről beszél.

A kétnapos konferencián előadó neves gazdasági szakértők úgy vélik, szükség van egy másik gazdasági alternatívára, amely a jelenlegi gyakorlattal szemben hatékonyabb és kevesebb áldozattal járó kiutat mutat. A Kongresszusi Központban sorra kerülő tanácskozáson egyebek közt előadást tart *Bod Péter Ákos*, az EBRD ügyvezető igazgatója, *Krémer Balázs* szociológus, *Barsiné Pataky Etelka* országgyűlési képviselő, *Ludányi Arnold*, a Pénzügykutató Rt. tudományos munkatársa. (Lapunkban a hét minden napján interjút közlünk egy-egy előadóval.)

– A kormány meglehetősen „süketnek” mutatkozik a jelenlegitől eltérő gazdaságpolitikai koncepciók iránt. Mit várnak e konferenciától? – kérdeztük elöljáróban Kopátsy Sándortól, az ismert közgazdásztól.

– Életem során kizárólag süket kormányokkal találkoztam, holott mindig beigazolódott, hogy a jónak kikiáltott út rossznak bizonyult. Most sem értem a mai kormány hallatlan önbizalmát, amely abban nyilvánul meg, hogy semmibe vesz minden más felvetést.

Folytatása a 7. oldalon

Torgyán fegyelmiket kért az MTV elnökétől

Közpénzen mellőzik a kisgazdákat

Új Magyarország-interjú:

A honi sajtó teljes hallgatása kísérte azt a találkozót, amely múlt hét csütörtökön az MTV Szabadság téri székházában *Torgyán József*, az FKGP és *Horváth Ádám*, az MTV elnöke között jött létre. A kisgazda vezető szerint, miután távozott a televízióból és otthon bekapcsolta saját készülékét, a pártja máris újabb övön aluli ütést kapott a közszolgálati televíziótól. Ezért Horváth Ádámhoz szeptember 15-én írott levelében sérelmezve az MTV pártállami időszakot megszégyenítő működését, azt kérte, hogy *Betlen Jánost*, *Gyárfás Tamást* és *Udvarhelyi Tibort* fegyelmi úton vonja felelősségre. (Egyébként Torgyán József pártelnök ma délelőtt *Szirányi Jánossal*, a rádió elnökével találkozik.)

– Elnök úr! Ha ön ment a Szabadság térre, akkor valószínű nem Horváth Ádám kezdeményezte a találkozót.

– Horváth Ádám már előbb, pontosan a kinevezését követően kezdeményezte, hogy találkozhasson a parlamenti pártok vezetőivel az MTV minél hasznosabb működtetése szempontjából – kezdte válaszát Torgyán József. – Nos, akkor erre nem jutott idő. Az elmaradt találkozóra most került sor, én legalábbis ezt gondolom. Persze, mert okkal hiszem: az elmúlt időszakban a televízió működése a kisgazdák véleménye – és nem csak a mi véleményünk – szerint egyszerűen elfogadhatatlanná vált.

– Mit szólt ehhez Horváth úr?

– Elmondta, hogy őt a párttal kapcsolatban személyes megkülönböztetés nem vezérli, és a jövőre nézve konkrétumokat kért... Ezzel szemben én elmondtam, hogy a pártomat minden lehetséges eszközzel igyekeznek a televízióból kirekeszteni.

Folytatása a 4. oldalon

Für drámainak ítéli az ország helyzetét

Az MDF elnöksége tegnap Kiskunmajsán ülésezett, ahol a párt bölcsője már a nyolcvanas évek közepe táján ringott. Az ülést megelőző sajtótájékoztatón *Grezsa Ferenc* elmondta: még a nyár elején döntöttek úgy, hogy az őszi politikai nyitány előtt ebben a kisvárosban folytatnak kötetlen beszélgetést az országos elnökség tagjai, de az utóbbi hónapok eseményei azt diktálták, hogy konkrét tennivalókról tárgyaljanak. *Für Lajos* ennek apropóján fordult a jelen lévő újságírókhoz, hangsúlyozván, hogy egy nagyon nehéz mondattal kell kezdenie mondanivalóját: Súlyos válság fenyeget bennünket, de az sem kizárt, hogy már benne vagyunk.

Folytatása a 4. oldalon

A NATO ismét lecsaphat

Szarajevó fellélegzett

Az ENSZ szarajevói illetékesei azzal vádolták a boszniai kormányhadsereget, hogy kedd este tüzérségi támadást hajtott végre a boszniai főváros szerbek lakta negyedei ellen. A támadás akkor történt, amikor a boszniai szerbek eltávolították a Szarajevóban és s főváros környékén lévő nehézfegyvereik jelentős részét. Az összes szerb nehézfegyver kivonását követelő NATO-ultimátum szerda este járt le. Az ultimátum értelmében ha a nehézfegyverek egy része a tilalmi övezeten belül marad, a NATO felújítja a szerb állások elleni légitámadásokat. Az ENSZ illetékesei szerint a mintegy 300-350 kivonandó nehézfegyverből eddig mintegy 250 hagyta el a húsz kilométer sugarú tilalmi zónát. Közben újabb négy dán ENSZ-békefenntartó sebesült meg Boszniában a dán ENSZ-egység kostajnicai táborát ért boszniai szerb lövedékektől. A tábor a horvát és a boszniai szerb fegyveresek közötti tűzvonal közelében terül el. Tegnap reggelre körülbelül 200, az AFP szerint 300 dán katona elhagyta határ menti állását, s északra tartott a biztonságosabb Sunja és Petrinja települések felé.

Folytatása a 3. oldalon

Józsefvárosi robbantás – Pénzváltó csoportok közötti leszámolás lehetett

Arab valutakereskedő volt az áldozat

A rendőrségi vizsgálat eddigi állása szerint bizonyosra vehető, hogy szándékos merénylet áldozata lett az az arab férfi, aki kedd este vesztette életét a Práter utcai robbanás során.

Rendőrségi információk és a közelben lakók elmondása szerint a feltehetőleg jordán áldozat üzletember volt, s kapcsolatban állt a budapestiek által mindennap megcsodálható – legfőképpen a Váci utca és a Régiposta utca sarkán tevékenykedő – arab valutaüzérekkel. Az ellene elkövetett merénylet valószínűleg az egymással rivalizáló pénzváltócsoportok közti leszámolás része volt. Ezt erősíti meg az is, hogy a robbantás helyszínén nagy hirtelen számos arab külsejű, meglehetősen igényesen öltözött személy téblábolt, illetve igyekezett információkhoz jutni. Több – szintén közel-keleti – társuk ezzel ellentétben szinte hisztérikus módon akart a holttest közelébe jutni. A feltehetően közeli *barátokat* igazoltatta, majd előállította a rendőrség.

Folytatása a 6. oldalon

Robbantásos merényletek Magyarországon (1989–1995)

Vidék: 1994. jún. 1., Szeged: a rókusi templom ajtajában egy idős nő reggel egy műanyag zacskót talált, azt beletette a közeli buszmegálló szeméttartójába, ami öt perccel később felrobbant. Egy nő a repeszektől súlyosan megsérült. **1994. szept. 20., Balatonlelle:** egy diszkó bejáratát a hajnali órákban egy sörétes kézigránáttal felrobbantották, személyi sérülés nem történt. A robbantást a konkurens szórakozóhely vezetője által felbéreltek követték el.

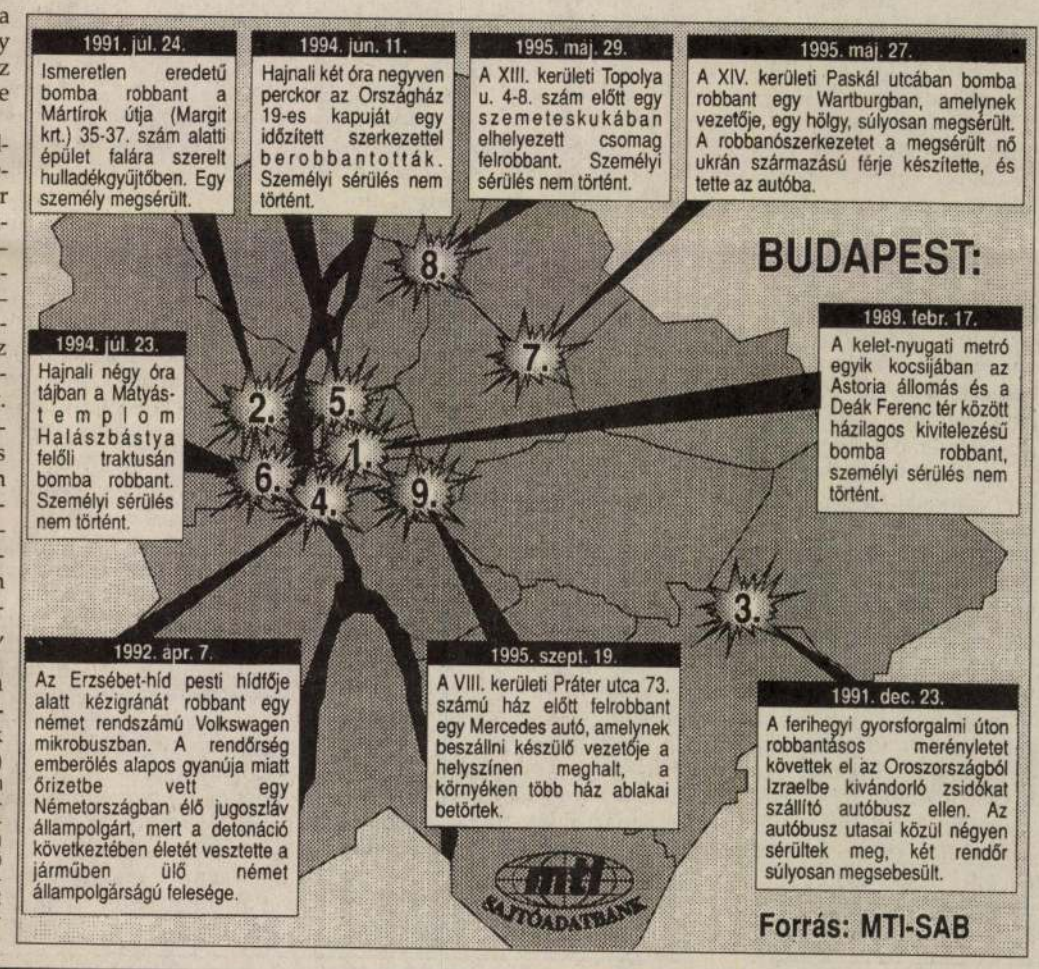

Okinava protestál

Egy japán iskoláslány megbecstelenítése olyan nagypolitikai üggyé vált, amely könnyen az amerikai–japán katonai szerződés módosítását válthatja ki. Szeptember elején három, Okinava szigetén állomásozó amerikai haditengerész megerőszakolt egy 12 éves kislányt. A bűnösöket azóta az amerikai katonai hatóság tartja őrizetben, a japánok csak azután vehetik át őket, hogy az államügyészség eljárást indít ellenük. A Japán Szociáldemokrata Párt főtitkára szerint az amerikai katonák állomásozását rögzítő megállapodás „árt Japán és az Egyesült Államok bizalmi viszonyának". A japánoknak 25 évvel ezelőtt visszaadott Okinava szigetén állomásozik a Japánban lévő amerikai hadsereg katonáinak háromnegyede, 27 ezer fő. A kislány megerőszakolása különösen Okinaván váltott ki felháborodást, mert a háború utáni „győztesek" visszaéléseire emlékezteti az embereket. A sziget vezetői az állomásozó amerikai csapatok létszámának csökkentését követelik.

● Elloptak egy csaknem 150 ezer dollárt tartalmazó bőröndöt az Orosz Központi Bank egyik bankfiókjából Moszkvában. A tolvajoknak kulccsal sikerült bejutniuk a bank épületébe, amely a belvárosban található.

● Füstöt észleltek az utasok tegnap a tokiói metró egyik külvárosi állomásán. Négy utas szemfájdalmat érzett, sérülést azonban nem szenvedtek. A rendőrséget mindenesetre riasztották, és a rövid nyomozás során kiderült, ártalmatlan mosószer, esetleg annak szalmiáktartalma kelthetett riadalmat.

● A szlovák fővárosban egy pozsonyi rendszámú Audi alatt egy kiló robbanóanyagot találtak. A veszélyre névtelen telefonáló figyelmeztette a kocsi tulajdonosát.

● Lemondott tegnap a török kormányfő, mert nem tudott megegyezni konzervatív pártjának koalíciós partnerével az együttműködés új alapjairól, s az utóbbi felmondta ezért a kormányzati együttműködést. Tansu Ciller miniszterelnök asszony előzőleg hosszasan tárgyalt a másik kormánypárt, a szociáldemokraták minap megválasztott elnökével, Deniz Bąykallal.

Két nap után megoldódott az elrabolt iráni gép ügye

Hazatérhetnek az utasok

Tel-avivi tudósítónktól:
Kétnapos dráma után tegnap este az izraeli hatóságok lehetővé tették annak az iráni utasszállító repülőgépnek a felszállását és visszatérését Teheránba, amelyet előző nap délelőtt az iráni légiforgalmi társaság egyik utaskísérője elrabolt, és ennek nyomán a gép az izraeli légi haderő Eilat közelében fekvő bázisán szállt le. Az izraeli hatóságok kezdettől fogva nem szándékoztak visszatartani a gépet és utasait, de ennek ellenére több mint egy napot vett igénybe, amíg lehetővé vált a gép felszabadítása.

Az eset háttere, hogy a repülőgépet eltérítő utaskísérő, akit a iráni légitársaság elbocsátott állásából, kedd reggel egy belföldi légijáraton szolgálata közben a gép pilótáját arra kényszerítette, hogy változtasson irányt és repüljön Szaúd-Arábiába. Amikor azonban a gép Szaúd-Arábia légterébe érkezett, a helyi hatóságok közölték a pilótával, hogy nem engedélyezik leszállását. Ennek nyomán az iráni repülőtársaság gépe, amely eredetileg a Perzsa-öbölnél fekvő Kis-szigeten lévő nyaralóhelyre készült vinni utasait, folytatta útját északnyugati irányban Jordánia felé. Azonban Amman sem engedélyezte a leszállást. Ekkor a kapitány rádión érintkezésbe lépett Izraellel és drámai hangon közölte: „Itt az iráni légiforgalmi társaság Boeing 707 gépének pilótája, aki egy eltérítő revolveres fenyegetése mellett vezeti a gépet. Az üzemanyag elfogyóban van és leszállási engedélyt kérek, mert ellenkező esetben kénytelen leszek nélküle is földet érni, hogy elkerüljem a katasztrófát..."

Az Izrael déli részén fekvő „Uvda" nevű ultramodern katonai légi támaszpont, amelyet az izraeliek az Egyiptommal létrejött békeszerződés után építettek, hogy oda helyezzék át az előzőleg, eredetileg a Sínai-félszigeten működő legfontosabb repülőbázisukat – megadta az engedélyt a leszállásra. Az engedélyt a hatóságok *Jichak Rabin* miniszterelnök és hadügyminiszter személyes utasítására adták meg az elrabolt iráni gépnek.

Az izraeliek udvariasan és barátságosan fogadták a 177 főnyi utast és a személyzetet, akiket a támaszponton szokásos katonai élelmiszerrel láttak vendégül. Valamennyiüket kihallgatták, majd engedélyezték visszatérésüket hazájukba. A kilenc évvel ezelőtt Libanonban lelőtt és azóta eltűnt *Ron Arad* repülőszázados, az izraeli légi haderő navigátorának édesanyja és testvére tegnap délelőtt megjelent az Uvda repülőbázison, ahol beszédet intéztek az utasokhoz és kérték: járjanak közben a fiú s testvére szabadon bocsátása érdekében. A gép elrablóját az izraeliek valószínűleg átadják a Nemzetközi Vöröskeresztnek, hogy az döntsön további sorsáról.

Dan Ofry

FOTÓ: MTI/AP

Iráni nő várakozik az izraeli Ovda légi támaszpont várótermében. Gépe nem ide indult...

Katolikus „forradalmárok"

Kölni tudósítónktól:
Szolid forradalom veti előre árnyékát a német katolikusok körében. A modern gondolkozású hívők egy csoportja egyre elégedetlenebb az egyház vezetőinek állandóan visszatérő tárgyalásaival a reformtervek kidolgozásáról. Nem hajlandók ezt tovább tűrni. Elsősorban azért nem, mert a tárgyalások mindeddig semmi eredménnyel sem jártak, és a Német Püspöki Konferencia soha sem tért el a Vatikán irányvonalától, annak ellenére, hogy a hívek követelései egyre tágabb teret nyertek.

A „Mi vagyunk az egyház" nevet viselő szervezet kezdeményezésére az elmúlt hét végétől kezdve 11 ezer német egyházközségben kerül sor szavazásra a sokat szorgalmazott reformokról. Az akció november 12-én ér majd véget. A német katolikusok osztrák példát követnek, Ausztriában a hasonló célú népszavazás során kerek félmillió személy foglalt állást. „Akciónk az ökumenizmus és a szolidaritás jegyében indult" – hangoztatta *Christian Weisner*, a „Mi vagyunk az egyház" egyik megalapítója.

A reformtervek ugyanakkor vitathatatlanul a katolikus egyház eddigi struktúráinak alapvető megváltoztatását szolgálják. Céljaik főbb pontjai: a papok maguk dönthessék el, hogy kitartanak-e a kötelező nőtlenség mellett; a női egyenjogúság teljes elismerése minden egyházi feladatkörben; a szexualitás pozitív értékelése. A bíráló beállítottságukról ismert teológusok egyik legszélsőségesebb képviselője, *Hans Küng* kijelentette: „Örvendetes jelenség, hogy végre a templomok népe a kezdeményező. Tanácsokból, zsinatokból, összejövetelekből, bizottságokból és lelkipásztori megbeszélésekből van elég – eredmény nélkül!" – hangoztatta a harcias teológus. „Konstruktív választ várunk a püspököktől és nem vagyunk hajlandók elfogadni, hogy kizárólag félelemből meghajoljanak Róma akarata előtt!" – mondotta Hans Küng.

A Német Püspöki Konferencia élén álló *Karl Lehmann* – a várakozásoknak megfelelően – elutasította a népszavazás lebonyolítását, és úgy vélte, hogy a kezdeményezők csábító jelszavakkal dolgoznak. *Rita Waschbüsch*, a Német Katolikusok Központi Bizottságának elnökasszonya egyenesen azt vetette az akció vezetőinek a szemére, hogy kizárólag zavarkeltésre törekszenek. A püspökök elutasító magatartása már csak azért is érthető, mert a „Mi vagyunk az egyház" a magas hivatalok betöltésénél például olyan személyek mellett kardoskodik, akik élvezik a hívek bizalmát, véleményük szerint a papi hivatás és a házasságot elutasító életforma bibliai meg dogmatikus jellegű, nem kötelező. Csak történelmileg alakult ki így, és ezért nem megváltoztathatatlan. Kritizálják azt is, hogy az egyház üzenete legtöbbször fenyegető jellegű és nem az öröm híre. A félelmet kiváltó normák helyett a szolidaritást szolgáló bátorítást szorgalmazzák.

A szociáldemokraták elnökhelyettese, *Wolfgang Thierse* – a Német Katolikusok Központi Bizottságának elnökségi tagja – így vélekedett: „Lehetőség nyílik arra, hogy áttörjük az egyház körül kialakult belenyugvás és szótlanság falát. Alapvető változásokat azonban e népszavazás sem hoz majd. A katolikus egyházon belül még soha nem került sor gyors változásokra!"

Stefan Lázár

Merénylet Csecsenföldön

Csecsenföldön veszélybe került a rendezés, miután ismeretlen tettesek pokolgépes merényletet hajtottak végre *Oleg Lobov*, *Jelcin* elnök csecsenföldi megbízottja, illetve kísérete ellen. Egyebek közt emiatt elmaradt a csecsen–orosz katonai megállapodást felügyelő bizottság keddről szerdára halasztott ülése. *Dzsohar Dudajevhez* közel álló források nem zárták ki a harcok kiújulásának lehetőségét.

A szerdai robbantásos merényletet akkor követték el az ismeretlen tettesek, amikor Lobov és kísérete reggel a városba tartott a grozniji repülőtérről. A távirányítású robbanószerkezetet egy hídon helyezték el, azonban az nem Lobov autójának elhaladásakor lépett működésbe. Így Lobovnak és a kíséretében utazó Moszkva-barát csecsen vezetés két tagjának, *Szalambek Hadzsijevnek* és *Umar Avturhanovnak* nem esett bántódása.

Sötétségben a Csalagút

Csődbe juthat a francia–brit szupervasút

Egy hét telt el az Eurotunnel (a Párizst Londonnal összekötő csatorna alatti vasútvonal építését és üzemeltetését vállaló cég) „fekete csütörtöke", fizetésképtelenségének bejelentése óta, ám a huszadik század végének nagy vállalkozása, a Csalagút továbbra is forgalom nélkül vesztegel. A hetvenötmilliárd francia franknyi adósság egyelőre fennáll, és éppenséggel nem tolonganak a nemzetközi tőke- és pénzvilág nagyjai, hogy megmentsék a jobb sorsra érdemes szupervasutat.

Az Eurotunnel hétszázhúszezer kárvallottja (közöttük hatszázezer francia, akik kisebb-nagyobb összegeket fektettek a vállalkozásba) jó időre búcsút mondhat a szépreményű *Eurotunnel-részvényeknek*, amelyek szeptember 13-án alig több mint tizenkét frankot értek – szemben 1988-as tündöklésükkel, amikor 128 frankot mutatott az 1987-től 25 frankért jegyezhető részvények árfolyama. A Csalagút üzemeltetői tizennyolc hónapot kértek, hogy kieszeljék: hogyan mászik ki a kátyúból a La Manche csatornába rekedt vállalkozás. Az egyik kivezető utat éppen ezek a pénzük után kapó részvényesek adhatnák, friss pénzinjekciókkal emelve a csődbe jutott társaság alaptőkéjét. Csakhogy ez a jelenlegi helyzetben irreálisnak látszik, hiszen ki dobálna újabb pénzösszegeket kútba esett számításai után? A pénzvilág bűvészfogásai közé tartozik az a megoldási lehetőség is, hogy a felhalmozott adósságot részvénnyé alakítva próbálják tőkévé kovácsolni – ezt viszont kézzel-lábbal ellenzik a japán bankhitelezők, akik e csoportban kemény 23 százalékot képviselnek. A nemrég hasonló gondokkal küszködő Eurodisney példája ugyanis nem látszik túl biztatónak. Az Eurotunnel az adósság átütemezését szeretné – a kamatok egy részének elengedésével.

Az alagút másik végén, a nemzetközi pénzvilág központjának számító londoni Cityben ezalatt azt pletykálják, hogy a csőd bejelentése voltaképpen blöff, utolsó kártya az Eurotunnel kezében – mutat rá a Le Monde. A Csalagutat finanszírozó bankok így védik beruházásaikat, hiszen az Eurotunnel mindig is híres volt kitűnő taktikázási képességéről – bizonygatják londoni pénzügyi körökben. Az angol Eurotunnel-szövetség elnöke, *Christian Cambier* szerint a vállalkozás teljes csődje „technikai képtelenség". Cambier szerint a francia államnak komoly erőfeszítéseket kell tennie a vállalkozás megmentése érdekében. A kisrészvényesek már rengeteget beleöltek ebbe az építkezésbe, most a nagyobb partnereken a sor – így az angol Csalagút-elnök. Ugyanakkor a francia gazdasági szakminiszter, *Jean Arthuis* leszögezte: a törvények megtartása fölötti felügyeleten kívül nincs mit várni az államtól.

Patrick Ponsolle, a társaság francia elnöke változatlanul optimista: szerinte még mindig lehetséges a Csalagút újraüzemeltetése – de hozzáteszi, kizárólag a projekt egykori elindításában szerepet játszó *valamennyi* érdekeltség összefogásával. Mindeközben a La Manche-on továbbra is előszeretettel borogatják fel a természet erői a Calais-ből induló komphajókat – míg a mélyben kihasználatlanul sötétlik a Csalagút, csendben várva a következő évezredet.

(udvardy)

Méltó környezetbe kerül a hittudományi kar

Megkezdődtek a Budapest V., Veres Pálné utca 24. sz. alatti első osztályú műemléképület átalakítási és felújítási munkálatai. Az épület 1993. április óta üresen áll, többször tervezett, időszerű felújítása pénzügyi nehézségek miatt nem történhetett meg. A Pázmány Péter Katolikus Egyetem Hittudományi Kara oktatási célokra kapta meg az épületet, s végre megkezdődhet a rekonstrukció. Így egy patinás épületben kerülhet kialakításra a felsőoktatási intézmény: előadótermekkel, aulával, tanszéki szobákkal, a hozzájuk tartozó egyéb kiszolgáló és oktatási helyiségekkel együtt.

Az épület első barokk kori formája még 1690–96 között került kialakításra, majd az új egyemeletes házat 1781-ben Jung József mester fejezte be. 1870-ben Hild Károly tervei szerint II. és III. emelet került a meglévőre, végül 1895 körül Czigler Győző tervei alapján kaphatta meg a mai neobarokk homlokzatát.

A Pázmány Péter Katolikus Egyetem célul tűzte ki az épületnek eredeti állapotához legközelebb álló formában történő megtartását. Az átalakítás során a külső homlokzaton a jelenleg is fellelhető Czigler Győző-féle neobarokk architektúra kerül helyreállításra. A bővítésnél a részletképzések és a homlokzati osztásarányok a meglevő épülethez igazodnak. A meglévő függőfolyosó, boltozatos terek, díszterem a stukkó díszekkel, kárpitozott falitükrökkel és XIX. századi mennyezetfestéssel az eredeti neobarokk állapotban kerülnek helyreállításra.

A hasznosítható terület bővítése érdekében az udvari szárnyra emeletráépítés készül, és a tetőszerkezet cseréjével lehetővé válik a tetőtér beépítése. Ezzel az átalakítással az alapterület több mint 1000 nm-rel nő, lehetőséget adva a hittudományi kar működéséhez feltétlenül szükséges helyiségek, termek elhelyezésére.

Az átalakítási munkálatok előreláthatólag 1996 szeptemberéig tartanak. Az 1996–97-es tanévet a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Hittudományi Karának hallgatói már az új, csodálatosan felújított épületben kezdhetik meg.

ÁRPÁD-KORI MŰEMLÉK

A KISBÉNYI TEM

Élet és Tudomány 1988.7.sz. II.12.

CZIGLER KÁROLY építész

A szomszédos Szlovákiába látogató magyar turisták közül sokan elvetődnek a Garam mentére és ott is abba a — Párkánytól 16 kilométerre levő — *Kisbény (Bína)* nevű községbe, ahol elsősorban két Árpád-kori építményben gyönyörködhetnek.

A magyarok honfoglalása után Szent István királyunk a német *Hunt* nemesúr fiának, *Bény*nek adományozta ezt a települést 1000 táján, s az attól fogva sokáig ennek a családnak a kezén maradt. E család érdeme, hogy a XII. század derekán, harmadik negyedében tető alá került egy szép kerek téglatemplom, jobban mondva körkápolna (rotunda). E kápolna közvetlen szomszédságában utóbb a premontreiek* templomát is megépítették. (A Bény nemzetség leszármazottai később a Pázmányokkal közösen bírták e helyet, ám egy 1495-ből való összeírás már *Somi Józsa* temesi bánt jelöli meg birtokosként.)

Lássuk, mi bővebbet tudunk e templomról!

A kéttornyú egyház

A prépostság alapítójának azt az *Omodé* ispánt vélik, aki *II. Endre* királyunk uralkodása alatt szolgált, s már a koronás fő keresztes hadjárata előtt is Bényben élt. Maga az építkezés II. Endrének a Szentföldre való indulásakor (1217) kezdődhetett meg. A munkálatok azonban lassan haladtak, alighanem azért, mert az erdeti terveket átrajzoltatták. Hogy kik kérték az utólagos kiigazításokat? Nyilván maguk a *premontrei szerzetesek*, akik köztudomásúan Európa-szerte ragaszkodtak egy egységes templomképhez, -szerkezethez.

A bényi egyház jól mutatja, milyen eszmények lebegtek a premontreiek lelki szeme előtt. Az eredetileg háromhajósnak induló templom végül is egy téglalap alakú hajóból áll, s ez a nyugati végében két ízben is kiszélesedik. A második „kiszélesedés"-ben áll a két torony; ezek a hajó irányában nyitva vannak. A tornyok között karzat húzódik, de oldalsó karzatok is vannak. Ezek megintcsak a világi papság szolgálatait is ellátó premontrei rend építkezési szokásainak a sajátosságai. Ugyanígy az is, hogy templomaik elé *előcsarnokot* építettek; ezek elől is, oldalt is nyitottak voltak; egyházaik főbejárata mindig ebből nyílt. A félkör alakú timpanont sem képekkel, sem plasztikai dísszel nem látták el.

Különösen érdekesek és értékesek a bényi templom *oszlopfői!* Ezek leveles díszítései mintegy átmenetet mutatnak a román stílus és a gótika között. Az oszlopfők díszeinek sorában egy emberfejű madáralakot is látni, s több más efféle ábrázolás is akad. Az egyik oszlopfő vállköve alatt egy vadászatot ábrázoló jelenetet örökített meg az ismeretlen mester; ennek zömök alakjai között az egyik nagy bajúszú, de szakálltalan nyilazó férfi egykorú magyar viseletben idézi az Árpádok korát.

Bénynek, ennek a manapság az érsekújvári járáshoz tartozó településnek e műemlék temploma egyébként nem nagy: hajója 13,3 méter hosszú, a szélessége 6,6 méter, a magassága 9,5 méter.

A Garam folyvást fenyegeti

A premontreiek prépostsági templomát szinte felépítése óta szüntelenül fenyegeti a *Garam*. A folyó gyors sodrású vize újra meg újra alámossa a templom dombját. A múlt század elején a már említett sáncok földjéből több ölnyi magasságig meg kellett erősíteni a szentély felőli részt, az 1861. és az 1862. esztendőben pedig ismét közbe kellett avatkozni az épület megóvása érdekében. (Akkor kapta új főoltárát, s át is festették.) 1862. november 12-én szentelték föl ismét, Magyarország Nagyasszonyának tiszteletére.

A Garam még ezután is támadott: a nem kellő gondossággal végzett partvédelmi munkálatok következtében a templom falai repedezni kezdtek, olyannyira, hogy az épület összeomlással fenyegetett. Az újabb és még alaposabb rendbetételre *Czigler* Győző műegyetemi tanárt kérték fel; ő 1895-től három éven át irányította a mentést (sajnos, önkényesen is változtatva a templom külső-belső képén). A második világháború során több sérülést is szenvedett az épület. Ez azonban módot adott arra, hogy a műemlékvédelem szakemberei a helyreállításkor az eredeti arculatát kibonthassák. S akkor, az 1960-as években

ÁLT BORÓKACINCÉR

2

BESZÉLŐ KÉPEK

A borókacincért a közelmúltig a hazai bogárfauna egyik igen ritka fajának vélték. Amióta azonban életmódját megismertük, azóta azt is tudjuk, *mikor* és *hol* érdemes keresni, s valóban *szinte mindenütt megtaláltuk*, ahol táplálóknövénye előfordul. Föltehetőleg *rejtett életmódja* és *korai, rövid rajzása* volt az oka, hogy azelőtt olyan ritkán került a faunakutatók kezébe.

A borókacincér *védett* rovar: begyűjteni, elpusztítani szigorúan tilos, egy-egy példányának eszmei értéke 3000 forint.

Ódor Dénes
(Érd)
(A Kitaibel Pál biológiai versenyen elhangzott előadás nyomán)

3

(Szerényi Gábor felvételei)

Balra: a templom oszlopfőinek leveles díszei

Mellette: egy embert ábrázoló oszlopfő

MPLOM

új medret kapott a Garam is. Azóta ez az értékes műemlék már szilárdan állja az idők viharát.

A sáncgyűrűk

Bény az Árpád-kor előtti — sokkal régebbi — múltnak az emlékeit is őrzi: három „földhányás" — *sáncgyűrű* — kapcsolódik ott a Garamhoz. A legbelső gyűrű átmérője mintegy 200 méter; ettől 160-220 méternyire húzódik a középső, majd 400-460 méternyire a legkülső. Ez utóbbinak az átmérője a 2300 métert is eléri.

Mit tudunk erről a nyilvánvalóan védelmi célokra emelt erődítésrendszerről? Nem sok bizonyosat. Talán a kvádok* emelték, hogy a jászok* támadásai ellen így védjék magukat. Meglehet persze, hogy a rómaiak idejéből valók. Bény ugyanis már a római korban is lakott hely volt. Az egykorú följegyzések szerint maga *Marcus Aurelius* császár is huzamosabb ideig tartózkodott az ottani erődben. Sőt — legalábbis az egyik forrás szerint — ott írta meg *Elmélkedéseinek* első könyvét a kvádok elleni hadjárat ideje alatt, az időszámításunk utáni 173. esztendőben. Megeshet, hogy a sáncgyűrűket maga Marcus Aurelius emeltette. Az e tájjal foglalkozó történelmi művekben arra is találni utalást, hogy esetleg az avaroknak vagy a honfoglaló magyaroknak a munkája ez a hármas sáncrendszer.

Ottinger Árpád
(Érsekújvár)

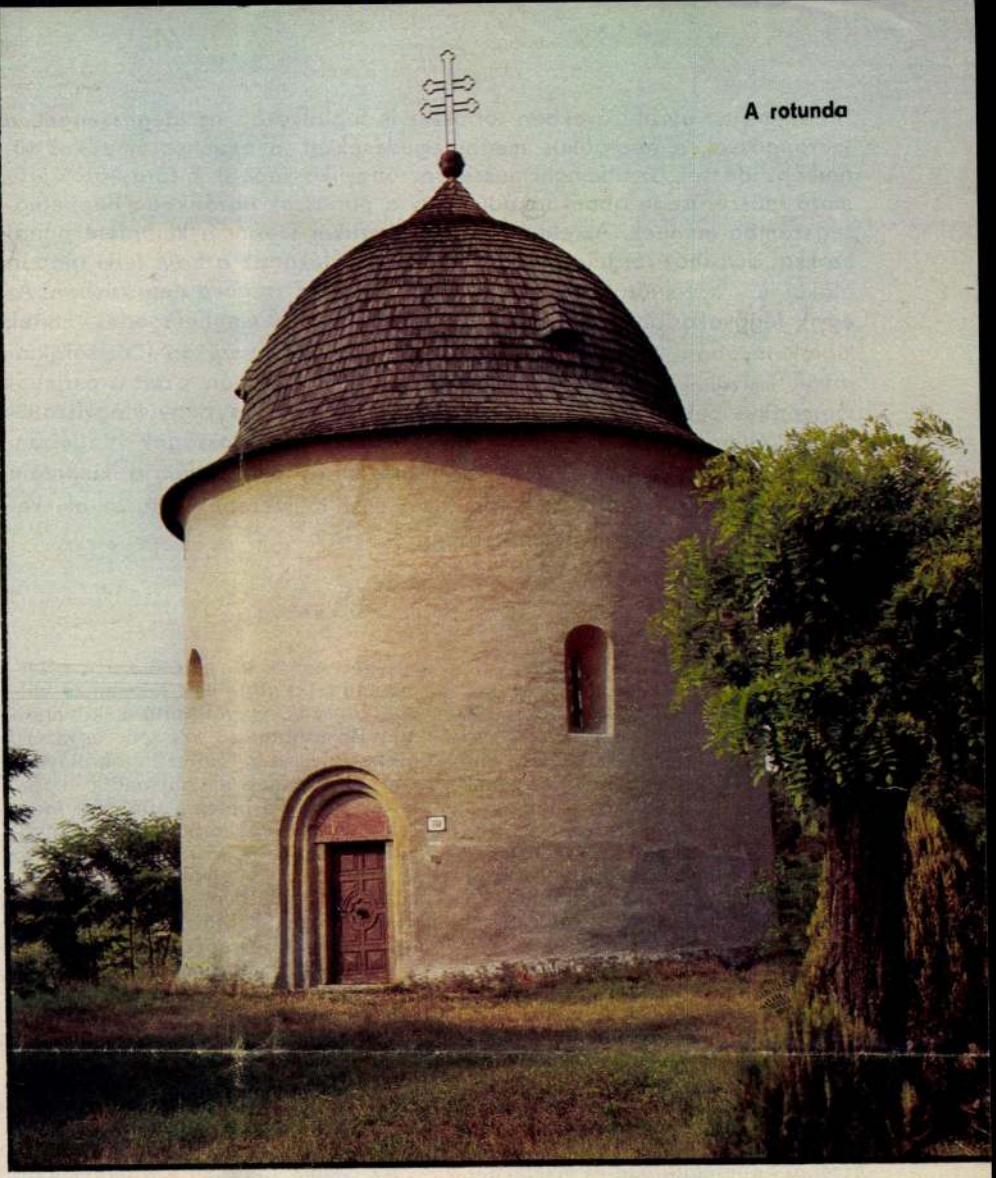

A rotunda

(A szerző, Bohuslav Zemiar és Berta András felvételei)

A kisbényi templom

Lapunk az utóbbi években többször is foglalkozott az idegességgel, a szorongással, a neurotikus megbetegedésekkel, a pszichoszomatikus tünetképződéssel, az alkoholizmussal, az öngyilkossággal. E tárgykörök szomorú időszerűsége abból fakadt, hogy a panaszok hazánkban népbetegségszámba mennek. Az elmúlt évek statisztikái szerint a különféle panaszokkal orvoshoz forduló betegek jó 50 százalékának a baja lelki alapon alakul ki; a felnőtt lakosság 30–40 százaléka szenved neurózisban. Az egyik leggyakoribb halálok a szív- és érrendszeri megbetegedés. Ennek kialakulásában – egyéb, úgynevezett kockázati tényezőkön („rizikófaktorokon") kívül – lelki tényezőknek is komoly szerepük van, ezért a pszichoszomatikus betegségek közé sorolható. Ismeretes az is, hogy világviszonylatban „élen járunk" az alkoholizmusban és az öngyilkosságok átlagában. A felsorolt betegségek (főképp a neurózis) gyógyításában a különféle gyógyszereknek inkább csak a tüneteket enyhítő szerepük van, az oki kezelés a lelki kezelés, a pszichoterápia.

A lel

A pszichoterápia gyűjtőfogalom: igen sokféle (legalább 250-féle) egyéni és csoportos kezelési módot takar. (Ilyenek: a pszichoanalízis, a dinamikusan orientált feltáró pszichoterápia, a tranzakcionális elemzés, a szabad interakciós technikák, a pszichodráma, a hipnózis, a különféle relaxációs technikák, a viselkedésterápiák, a családterápia, az imaginatív módszerek — hogy csak a leggyakrabban használtakat említsük.) E kezelési formákban az a közös, hogy lélektani eszközökkel (beszélgetéssel, személyes ráhatással, valamilyen sajátos emberi kapcsolatnak a közegében) próbálunk olyan *változásokat elérni a beteg ember életszemléletében, érzelmi kapcsolataiban és viselkedésmódjában, amelyektől végül is a gyógyulása várható.* A lelki kezelést a neurózison kívül a pszichoszomatikus betegségek kezdeti szakaszában, öngyilkossági veszélyeztetettség esetén, alkoholbetegségekben szenvedő, nemi zavarokkal küszködő embereken, „problémás" gyermekeken és az elmebetegségek enyhébb formáiban alkalmazzák leggyakrabban.

Gyakran tapasztaljuk, hogy a felsorolt csoportokba tartozó bizonyos személyekkel a még oly szakszerűen és odaadással végzett pszichoterápia sem ér el eredményt: ők semmilyen változásra sem képesek, a panaszaik sem enyhülnek, sőt néha még súlyosbodnak is, a beteg újra meg újra visszakerül az idegosztályra, esetleg tartósan munkaképtelenné válik. Mivel magyarázható ez? Talán a bajmegállapítás volt téves, és talán nem is lelki betegségről, hanem valami súlyosabb, föl nem ismert szervi elváltozásról van szó? Vagy a pszichoterápia nem elég hatékony kezelés?

Egyik sem! A „neurózis" kórismézése gyakorlott pszichiáter szakorvos, klinikai pszichológus vagy tapasztalt körzeti orvos számára nem okoz nehézséget. Az két lépésben történik: először megfelelő *testi vizsgálatokkal* a szervi elváltozás lehetőségét zárják ki, másodszor a *túlérzékeny lelki alkat és a környező külső tényezők megállapítása* következik. Ez utóbbiak sokszor egyszerű beszélgetéssel is földeríthetők. (Gyakran egyidejűleg a „harmadik lépés" is jelen van: a beteg a tünetére megfelelő gyógyszert kapott, de nem gyógyult tőle kielégítő mértékben — ez is a neurózis meglétét jelzi.) A neurózissal ellentétben — amelyben szervi elváltozás nélküli, „funkcionális" testi panaszok kínozzák a beteget — a pszichoszomatikus betegségekben szervi elváltozás is bekövetkezik (szívizominfarktus, nyombélfekély stb.); a pszichés oki tényezők hasonló módon vizsgálhatók.

Jobban gyógyulnak

Az utóbbi években külföldön több pszichoterápiás hatásvizsgálatot végeztek, s ezek egyértelműen azt mutatják, hogy az ilyen módon kezelt betegek jobban és tartósabban gyógyultak, mint akik csak hagyományos orvosi kezelésben részesültek. Az is bebizonyosodott, hogy a viselkedésterápiai módszerekkel gyorsabb, a dinamikus feltáró módszerekkel pedig tartósabb hatás érhető el.

Kiderült, hogy a lelki kezelésre nem gyógyuló lelki betegek zömében voltaképp arról van szó, hogy ők a *pszichoterápiára vagy egyáltalán nem, vagy nem igazán alkalmasak.* Tehát hiába várná el a betegségük ezt a kezelési formát, személyiségük ehhez nem megfelelő, sőt, ennek ellene dolgozik. Hogyan?

Az egyik legfőbb alkalmatlansági tényező az értelmi képességek hiányossága: *az átlagosnál alacsonyabb értelmi szint* nem teszi lehetővé, hogy a beteggel megértessük a mélyebb lélektani összefüggéseket, s a problémát gondolkodás útján oldassuk meg vele.

Nagyobb baj, ha a beteget *nem is érdeklik a lelki tényezők* és összefüggések. Még súlyosabban esik a latba az, ha nem őszinte, ha szándékosan elhallgat fontos dolgokat a pszichoterapeuta (= a lelki kezelést végző szakember) előtt, arról nem is beszélve, ha megmásítja a valóság tényeit. Az ilyesmi teljesen lehetetlenné teszi a lelki kezelést! Az őszintétlenségnek egyik gyakori válfaja, amikor a beteg még saját magának sem hajlandó bevallani a hibáit, azt, hogy neki is része van a számára szintén kellemetlen helyzet — mondjuk házassági konfliktusa — kialakulásában.

Baj az is, ha a beteg — egyoldalúan a környezetét vádolva azért, hogy a helyzet elmérgesedett — passzívan csak tőlük várja a változtatást. Nemegyszer a kezelés ellen ható legfőbb tényező az, hogy a betegnek *túlságosan „merev" a személyisége,* s emiatt képtelen változtatásra. Ez legtöbbször idősebb embereken tapasztalható, de fiatalok körében is előfordulhat. Ha a betegség már több éve tart, ez hasonló módon nehezíti a kezelést.

Gyakran tapasztaljuk: a beteg egyszerűen *nem hiszi el,* hogy a betegsége lelki eredetű, makacsul ragaszkodik a szervi megbetegedés elképzeléséhez, s további kivizsgálásokat és testi jellegű kezeléseket követel. Sajnos, ilyenkor is le kell mondanunk a pszichoterápiáról. A helyzetet bonyolítja, hogy az ilyen hitetlenkedő, vádaskodó viselkedés ellenkezője sem biztosíték a pszichoterápia sikeréhez: ha a beteg túlságosan „önalávető", szinte alázatos, az is takarhat mély változásképtelenséget.

És végül a legfontosabb. Sokan bizonyosan kételkedve olvassák majd, de a szakemberek hosszú évek tapasztalatából jól tudják: szép számmal akadnak olyan neurotikus betegek, akik igazában *nem akarnak meggyógyulni.* Arról ugyan ábrándoznak, hogy milyen jó lenne testi fájdalmak és lelki szenvedések nélkül élni, de tulajdonképpen teljesen lemondanak saját magukról, s a gyógyszerszedésen kívül szinte semmit sem tesznek meg a gyógyulásukért. Ha a lelki betegséget egy mély és sötét veremnek képzeljük el, ezek a betegek minden ellenállás nélkül

CZIGLER Győző építész
Sub minervae nationis praesidio.
Bp., 1989

Vadas Ferenc

Nemzeti pantheon és ezredéves emlékmű

Tatay János Sopron megyei plébános 1831-ben felhívással fordult az ország tudósaihoz.[1] Felszólította őket: mivel közeledik a honalapítás ezredik évfordulója, állapítsák meg, hogy melyik évben lesz, illetve miként lehetne megünnepelni. Nem kapott választ a kérdésekre, melyekben elsőként vetette fel a századvég nagy nemzeti ünnepének két legfontosabb problémáját. Amíg a mikor kérdése elsősorban történészek vitatémája maradt, a hogyanra mindenki illetékesnek érezhette magát válaszolni. Rengeteg ötlet merült fel, főleg a hetvenes évektől kezdődőleg a millennium megülésének módozatairól. Zömüket fontolgatás nélkül mellőzték, de egy részük beépült az ünnepségek programjába.

Korán, már Szenkirályi Mór, Gerlóczy Károly és társaik 1868-as indítványában[2] megfogalmazódott a kettős igény, mely a millenniumnak megünneplése mellett megörökítését is tartalmazta. Nem egyszerűen a honalapításnak kívántak emléket állítani, hanem magának az ünnepnek is, „nemzeti életünk ezen egyik legfőbb mozzanatának".[3] Ezt a szempontot később is hangsúlyozták, s végeredményben érvényesült is: az évtizedekkel később, nagysokára elkészült millenniumi emlékmű valóban jelképe lett a kornak, melyben létrehozták. A mű keletkezéstörténete és későbbi szerepe részletesen fel van dolgozva.[4] A Schickedanz és Zala megbízása előtti kezdeményezések részben ismertek,[5] de teljes áttekintésük még nem történt meg. Noha nem gyakoroltak közvetlen hatást a megvalósult alkotásra, a millennium előtti évtizedeket ezek a kezdeményezések jellemezték. (A megépült mű tervei — a kései megbízás miatt — egyébként is csak az ünnepi év előtt nem sokkal készültek.)

Az ezredéves emlék koncepciójának előzménye két, egymástól eredetileg független elképzelés volt: az Árpád-szobor és a Nemzeti pantheon. Amíg az előbbit megvalósította az elkészült mű, az utóbbit lényegében nem; a két terv összefonódása csak epizód maradt. Olyan epizód azonban, mely fontos része a magyar Pantheon — még megíratlan — történetének[6] és a millennium előtörténetének egyaránt.

A múlt század egyik jellegzetes művészeti-ideológiai jelenségének, a nemzeti emlékműnek[7] különleges típusa a pantheon. A szónak két modern jelentése alakult ki: temetkezési hely, illetve olyan épület, ahol összegyűjtik egy közösség (nemzet) kiemelkedő alakjainak portréját. Elképzelhető a kettő kombinációja is: nem tartalmazza minden lakójának földi maradványait, de jelzi odatartozásukat. Eredeti szakrális jellegének vonásait akkor is megőrzi, ha nincs funerális funkciója. A környezet templomszerű kialakítása, az áhitatkeltés, a ceremóniák, a hely zarándoklatszerű fölkeresésének szokása egy világi kultusz, a nemzeti mitológia velejárója, ahol a tisztelet tárgya elvont, de mindenki számára sokat jelentő fogalom: a nemzeti géniusz. A kultikus jelleg különbözteti meg a nemzeti kép-, vagy szoborcsarnoktól, mely tulajdonképpen múzeum. A két intézményt gyakran együttesen, egymás mellé tervezték, ami jelzi lényegi összetartozásukat, de eltérő funkciójukat is: a pantheon olyan kvázi-szakrális alkotás, melynek az a funkciója, hogy egy nemzeti mitológia temploma legyen; a múzeum kiegészítő elem, melynek feladata, hogy illusztrációs anyagot szolgáltasson a nemzeti rituáléhoz. Átvitt értelemben pantheonnak nevezhető a különösen tisztelt személyek együttese, így az őket (arcképüket, tetteiket) összegyűjtő könyv is.[8] De egy ilyen összeállítás nem tárgya a nemzeti kultusznak (csak szereplői), míg a pantheon (akárcsak más nemzeti emlékművek) igen.

A nemzeti pantheon úgy is felfogható (s ebben rokon a történeti képcsarnokkal), mint egy modern ősgaléria, ahol megörökítik, bemutatják a nemzeti múlt mindazon alakjait, akiket az utókor követendő példának tekint, akiknek emlékét ápolni (és kisajátítani) kívánja, akik történelemszemléletének pozitív hősei. Amíg a nemes őseire volt büszke, addig a harmadik rend tag-

jának saját felmenői többnyire nem alkalmasak arra, hogy az identitástudat rájuk épüljön, ezért a nagyobb közösség múltjából kell kiválogatni azokat, akiket elődeinek tekint, akikkel azonosulni szeretne. Ebben az értelmezésben a pantheon a polgári ethosz kifejeződése, hiszen az azonosulás kerete nem vérségi kapcsolat, vagy rendi közösség, hanem nyelvi, etnikai, kultúrális és történelmi egység: a nemzet. Ez nem jelenti azt, mintha nem kerülnének be sokan a nemesi pantheonból a nemzetibe. Ellenkezőleg. Ahogy a nemzet létét visszavetítik egészen az államalapításig, úgy a nemesi pantheon hőseit is beépítik a nemzetibe, mondhatni nacionalizálják őket. A nemzeti pantheon (nemcsak a 19. századi) úgy tekinthető, mint a nemesinek kibővítése, átértelmezése, nem pedig ellentéte.

A kezdetet érthetően életrajzi összeállítások jelentették, hiszen állítólag még az is igazolásra szorult, hogy Magyarországon egyáltalán éltek derék és tiszteletreméltó emberek.[9] A cél később az elődök dicső példájának követésére buzdítás lett, s maradt is végig.[10]

Az emlékállítás gyakorlata nem tekinthető a pantheon előzményének, hiszen az utóbbi célja nem az, hogy egyes személy, vagy esemény örökíttessék meg, hanem hogy egy helyre gyűjtsék a nemzeti múlt összes nagyságait, akik így együttesen a nemzeti géniusz megszemélyesítőjének tekinthetők. Noha a nemzeti kép-, vagy szoborcsarnok még nem pantheon, a következő lépéseket azok a próbálkozások jelentették, melyek egy ilyen gyűjtemény létrehozását célozták a Nemzeti Múzeumban. Ez először az 1810-es években merült fel, amikor Pantheum néven külön osztály létesítését indítványozták a múlt és jelen nagyjainak képmásai számára.[11] Konkrét kísérletek később azzal a gyakorlati céllal történtek, hogy egy-egy tehetséges szobrászt munkához juttassanak. 1839-ben Ferenczy István megsegítésére alakult társaság, mely a haza kiemelkedő férfiait akarta megörökíttetni vele, először Hunyadi Mátyást.[12] Hét évvel később Czélkuti-Züllich Rudolf lett volna a Nemzeti szoborcsarnok megalkotója, de ez a kísérlet is sikertelenül végződött.[13]

A pantheonra jellemző teljesség-igény először Mednyánszky Alajos báró eszmei emlékműtervében jelentkezett.[14] Az elképzelés, szimbólikus és főleg történelmi alakok szobrának elhelyezése a Duna teljes magyarországi szakasza mentén úgy, hogy mindegyik kötődjön a helyhez, ahol áll, és együttesen az ország történelmének fő vonalait jelenítsék meg, rendkívül eredeti ötlet, de a pantheon-gondolat egyik fontos eleme hiányzik belőle: az egy helyre koncentráltság. Ez megvan, viszont a történelmi jelleg hiányzik a negyvenes évek másik „képzeletbeli emlékmű" tervéből, Széchenyi István Üdvleldéjéből.

Ez a könyv vitte be a pantheon-gondolatot a köztudatba, s legalább annyi félreértésre, mint hivatkozásra adott lehetőséget.[15] Az Üdvlelde nem a dicsőség csarnoka, hanem igazi temető. Célja, hogy a nemzet nagyjait „legalább testileg így egyesítve" tegye lehetővé a megismerésüket és tiszteletüket.[16] Többször megismételt alapgondolata: „vérünknek, ha élni fognánk, jobbjait, ha pedig enyészet lenne sorsunk, legalább utolsó képviselőit egy helyütt, békében és örök nyugalomban látni".[17] Ez a pesszimizmus, a nemzethalál gondolata a későbbi pantheon-tervekből teljesen hiányzik.

Ami a konkrét megvalósítást illeti, nagy súlyt akart fektetni az arra érdemesek igazságos kiválasztására, és arra, hogy sem vallás, sem anyanyelv, származás, vagy pártszínezet ne játsszon szerepet.[18] Helyválasztása adott okot a legtöbb vitára, mert nem fogalmazott egyértelműen: először a Gellérthegyet jelölte legalkalmasabbnak, de később — tekintettel a várható irígységre és kicsinyességre — azt írta, hogy mégis egy távolibb, nyugodtabb helyre van szükség a budai hegyekben, mely nincs annyira szem előtt. Végül ismét a Gellérthegy előnyeit ecsetelte.[19] Építészeti megoldásról nem szól. Feltételezni szokás, hogy a mintaként szolgáló Walhallához hasonlóra gondolt. Ő maga viszont azt írja, hogy az ötlet nem ott, hanem sokkal korábban, Görögországban jutott az eszébe és a Walhallát erősen kritizálja is, igaz, nem az építészeti megoldását.[20] Egy utalásából viszont az következtethető, hogy nem zárt épületet, hanem szabad ég alatti temetőt képzelt el.[21]

1848-ig nem történt érdemleges lépés az ügyben, később pedig a Citadella felépítése eleve kilátástalanná tette az üdvlelde-pantheon megvalósítását, mivel jó ideig csak a Gellérthegyre gondoltak. A kiegyezés csillantotta fel a reményt a megvalósításra, de ekkor már úgy került szóba, mint a lassan aktuálissá váló millennium legnagyobb szabású alkotása. A mű jellegében is lényegi változás történt: amíg Széchenyi nem foglakozott a múlt nagyságaival, hanem a jelen és a jövő számára tervezett, a pantheon szó ettől kezdve olyan épületet asszociál, melyben az ezeréves történelem legjelentősebb alakjai, valamint „a magyar nemzet történetének főbb mozzanatai és nevezetesbb eseményei Árpádtól mostanáig — szobrok és jeles föstményekben

összeállítva megörökíttetnének".[22] A hangsúly a múltra terelődött át, de nem azért, hogy aktivitásra buzdítsa a jelent, hanem hogy legitimálja.

1871-ben Széchenyi Ödön gróf nagyszabású tervvel foglalkozott, mely a Gellérthegy szabályozását, tetején pantheon építését, illetve „egy a naphoz méltó emlékmű" létrehozását célozta. A kezdeményezés hamar kifulladt.[23]

A pantheon megvalósítása a millennium alkalmából a hetvenes években gyakran elhangzó, lassan közhelyszámba menő terv, de újabb konkrét javaslattá csak 1880-ban érik. Stílszerűen Széchenyi szobrának leleplezése alkalmával javasolta Rózsa Péter fővárosi tisztviselő, hogy a honalapítás évfordulójára építendő alkotásnak a legalkalmasabb lenne „egy a Széchenyi üdvleldéjéhez hasonló dics-csarnok létesítése, kapcsolatban a nagy honalapító Árpád messze kimagasló emlékszobrával".[24]

A pantheon és a millennium összekapcsolása nem volt már eredeti ötlet, de a javaslat így is döntően új. Eddig csak arról volt szó, hogy a nagy ünnep alkalmából építsék fel a pantheont; kombinálása az Árpád-szoborral, a honalapítás adekvát emlékművével új funkcióval ruházná fel: egyúttal a millennium emlékműve is lenne. Ezáltal egy lényege szerint időtlen, konkrét eseményhez nem kötődő, elvont tartalmat kifejező alkotás helyett aktuális eseményhez kapcsolódó, azt magyarázó és annak alárendelt együttes képe bontakozik ki, melynek funkciója kettős: emléket állítani egy adott időpontnak és eseménynek, egyúttal a történelmi fejlődés egészének. Rózsa Péter a Hármashatárhegyet tartotta a legmegfelelőbb helynek az épület számára. Egy évvel később a fővárosi törvényhatósághoz benyújtott indítványban is ugyanez szerepel: a pantheon egyrészt a honalapító emlékét örökítse meg, másrészt mindazon nagy férfiak szobrát fogadja be, akiknek nincs külön emlékszobruk a fővárosban.[25] A javaslat nem marad elvi síkon. Vegyes bizottság kiküldésére, a főváros által teendő intézkedésekre és pályázat kiírására is kitér, alkalmas lenne arra, hogy életre keltse az ügyet. A főváros közgyűlése csak 1882 márciusában tárgyalta a javaslatot, s bár elfogadta, éppen lényegétől, konkrétumaitól fosztotta meg. Határozatában és a képviselőházhoz intézett feliratában[26] csak az évforduló „megünneplését és méltó közmű által leendő megörökítését" kérte, a pantheon létrehozását nem; s csak úgy említette, mint az eddig felmerült eszmék talán leghelyesebbikét.

Ha a főváros nem kérte a pantheon létesítését a millennium alkalmából, megtette más. Éppen a fővárosi felirat képviselőházi tárgyalásakor történt, hogy Göndöcs Benedek gyulai lelkész, pusztaszeri apát és országgyűlési képviselő emlékiratot nyújtott át a miniszterelnöknek, melyben kifejtette az évfordulóra vonatkozó elképzeléseit. Az ünnepségek kiinduló pontjának Pusztaszert javasolta, folytatásának pedig a fővárost, mégpedig a pantheonnak a Gellérthegyen való felépítésével.[27] Tervét később a nyilvánosságnak is kifejtette.[28] Könyvében bemutatta Czigler Győző díjnyertes pályatervét, mint annak bizonyítékát, hogy már van is kész terv a megvalósításra. Göndöcs fellépésének jelentősége az volt, hogy nem nyugodott bele javaslatának elfektetésébe. Hol hírlapokban, hol a parlamentben, hol pedig a törvényhatóságok által állandóan felszínen tartotta az ügyet. Jelentős részben neki köszönhető, hogy egyáltalán napirenden maradt.

A társadalmi egyesületek is megmozdultak: a Fővárosi Egylet megbízta egyik tagját, hogy dolgozza ki nézeteit, hogyan lehetne összekapcsolni Széchenyi üdvleldéjét a haza ezredéves ünnepével.[29] A Magyar Mérnök és Építész Egylet pedig 1881/82-es évi nagy pályakérdéséül egy pantheon tervének elkészítését tűzte ki.[30] (Noha a kiírás nem utalt rá, a sajtó összefüggésbe hozta a millenniummal a konkrét program nélküli eszmei pályázatot.[31]) Eddig a pantheon csak elvi vita tárgya volt, építészeti tervek nem készültek rá. Ezzel a pályázattal terelődött építészeti síkra a kérdés és lényegében ott maradt a későbbiekben is. Noha ezután is készültek laikus javaslatok a probléma megoldására, aránylag kevés újat hoztak, s ha igen, főleg építészeti ötleteket.

A vonzónak tűnő pályázatot kezdetben meglepő érdektelenség fogadta. Egyetlen pályamű sem érkezett az eredeti határidőre, így meg kellett hosszabítani.[32] Ez már sikeresnek bizonyult, a bírálók öt tervet is összehasonlíthattak. Egyenkénti számbavételükre nincs mód, egy részüket nem is publikálták.[33] Érdemes inkább a bírálatra kitérni, mert nemcsak a pályamunkákra lehet következtetni belőle, hanem arra is, hogy milyennek képzelte a hazai precedens nélküli feladat megoldását a neves szakemberekből (Ybl, Pártos, Weber A., Keleti G. stb.) álló zsűri.[34] A pályázók főleg klasszicizáló megoldást választottak, de nem volt határozott elképzelésük az épület típusáról. Ketten templomszerűt terveztek, egy pályázó mauzóleumhoz hasonlatosat. A zsűri viszont azt várta el, hogy a pantheon egyetlen más épülettípushoz se hasonlítson, és azt a ter-

vet díjazta, mely ennek a szempontnak megfelelt. A kisszerű megoldást csakúgy elítélte, mint a túlméretezettet. Végeredményben egy szerényebb megjelenésű, de a feladathoz illően ünnepélyes megoldást jutalmazott meg, mely a mesterségbeli tudás követelményének is megfelelt.

Czigler Győző nyertes pantheon-terve a feladat klasszikus megoldása — felfogásában is, stílusában is. A Citadella helyére tervezett épület szimmetrikus, centrális középrészhez csatlakozó hosszú oldalszárnyakkal, melyeket hangsúlyos rizalittal zárt le, az oldalhomlokzatokon diadalívekkel. A középrész a Deák-mauzóleumra emlékeztet, számos elem pedig mintha a Hősök terének megoldásait előlegezné meg[35] (kolonnád, lovasszobrok, harci kocsik, a legmagasabb ponton angyalszobor, egyedül álló korinthoszi oszlopok). Egészében gondosan kiegyensúlyozott, de kissé száraz, akadémikus alkotás.

A nyolcvanas évekre derült ki, hogy a millenniummal kapcsolatos tervek, ötletek közül melyek iránt nem csökken az érdeklődés az idő múlásával. Az egyik ilyen a Nemzeti pantheon volt, a másik pedig a honfoglalás emlékének megörökítése, általában Árpád-szobor formájában. A honszerző személye, mely korábban nem dominálta a magyar pantheont, a millennium idejére mindenki mást háttérbe szorított. Ez nem magyarázható csak az ünnep konjunktúrájával, az is kellett hozzá, hogy a róla alkotott image jelentékenyen módosuljon a század folyamán.

Az a kép, melyet a század elején alkottak a honalapítóról, vitézül harcoló, bölcsen kormányzó, nemes gondolkodású vezért mutat, aki világraszóló haditettei mellett rendre szoktatta a kóbor természetű magyarokat, akik az ő vezetésével „egy zabolátlan Democratia' békétlen köréből a' biztosabb monarchiai kormányba léptek".[36] Ez a feudális beállítás a reformkorban alig változott: a főleg az irodalomban népszerű alakot a dicső múlt héroszaként és nem a polgárosodás előharcosaként tisztelték. A kép 1849 után módosult. Szabó Károly azt hangsúlyozta jellemzésében, hogy Árpád szabad választással lett a magyarok vezére, hogy „megelégedett a korlátolt... hatalomkörrel..., a törzsfőnökök belkormányzási és igazságszolgáltatási hatóságát nem csonkította... polgári alkotmányt adott".[37] Nem nehéz felismerni a történelmi portré aktuális jelentését az 1850-es években. Ez különösen egyértelmű, amikor Árpád legnagyobb érdemének azt tekinti, hogy nem hagyta magát elragadtatni a hatalom csábító ingerétől és a meghódított népek iránt is lovagias, emberies bánásmódot tanúsított. Ez a felfogás, mely Árpádot alkotányos uralkodóként ábrázolja, széles körben elterjedt, és politikai aktualitását veszítvén sem változott. A vérszerződés és a pusztaszeri „országgyűlés" Anonymus által hagyományozott képe ugyanis egyedülálló lehetőséget nyújtott arra, hogy a honfoglalás koráig vetítsék vissza az alkotmányosságot, saját koruk egyik vezéreszméjét, mely így mint ősi nemzeti jellemvonás volt megjeleníthető. Ez pedig nemcsak a jelen törekvései számára szolgáltatott históriai argumentumot, hanem felértékelte a múltat is, mondván: mi hoztunk létre Európában először alkotmányos monarchiát.[38] Az államalkotó nép fikciója így az alkotmányos nemzetével egészült ki. Ebből következett, hogy az államalapítással azonosított honfoglalás millenniuma „egyúttal a magyar alkotmánynak is ezredéves emlékünnepét képezné, egy ilyen par excellence alkotmányos nemzethez illőleg".[39]

Ez a konstrukció a magyar alkotmányosság ezeréves ívét rajzolja meg, kezdőpontjában Árpáddal. Az ív végpontjára is kellett állítani valakit, aki a jelent szimbolizálja. Ez a „második honalapító" a függetlenségi felfogás szerint Kossuth lett volna[40], de ennek az ismert viszonyok miatt nem lehetett realitása. A hivatalos (és érvényesített) álláspont az alkotmány helyreállítását tekintette döntő momentumnak és a helyreállítót a honalapító jelenkori párhuzamának. Így Ferenc József (aki korábban, mint Árpád ellenpontja a zsarnokság szimbóluma volt) a millenáris koncepcióban a honszerző vezér jelenkori megfelelőjévé, az ezeréves alkotmányos fejlődés betetőzőjévé magasztosult. Ebből következett, hogy a honalapítás kortörténeti párhuzama nem 1848 lett, hanem 1867.[41]

Árpád megítélése kihatott megörökítésére is. A reformkorban még nem került szóba, hogy önálló emlékművet állítsanak neki, szobrászati ábrázolására csak épületdíszként került sor (Borsody-ház, Aigner-ház). A század második felében a honalapító iránt megnövekedett érdeklődés és a közelgő millennium miatt merültek fel az emlékállítási tervek. Közülük a legkorábbi és legrészletesebb Podhradczky Józsefnek, a neves Anonymus-kutatónak 1861-es elképzelése.[42] Árpád sárgaréz szobrát Budán állította volna fel a vári „díszpiaczon" úgy, hogy kelet felé nézzen, bal karjával óbudai sírja felé mutasson, jobbjában turulos nemzeti zászlót tartson. A négyszögletes talapzat egyik oldalán felemeltetése lett volna látható, a másikon a hét vezér. Közülük hiányzik Tuhutum, merthogy palóc volt (?), helyette Levedi, vagy Levente szerepelne. A szobor (azaz nyilván a talapzat) hátoldalára a névtelen jegyző került volna. Podhraczky leírása azért is

figyelemre méltó, mert már itt jelentkezik a későbbi emlékmű-tervek több jellemző vonása: az aggályos figyelem a korhűnek tekintett részletek iránt, a szobrot magyarázó narratív illusztráció, a didaktikus tájolás.

Tíz évvel későbbi Feszl Frigyes ezredévi emlékmű-terve, mely feltehetően a legkorábbi építészeti plánum a millennium megörökítésére.[43] A Gellérthegyre elképzelt monumentum széles talapzaton álló, kör alaprajzú kolonnád lett volna, melynek közepéből magas posztamensen álló lovasszobor (talán Árpádé) emelkedett volna ki. A tervezet az 1871-es budapesti városrendezési tervpályázatra készült, saját kezdeményezésre (a kiírás ugyanis nem szabta meg)[44].

Az Árpád iránti érdeklődésnek tudható be az is, hogy 1851-től keresni kezdték a sírját. Először Érdy János, majd még sokan mások tettek kísérletet a hely azonosítására, később a főváros is végeztetett kutatásokat, a 80-as években egész vitairodalom jött létre a témában. Több Árpád-emlékmű elképzelés is ide kapcsolódik, hiszen a sír megtalálását követő lépés a hely megjelölése lett volna. Már Podhraczky is ezt szorgalmazta, még ha magát az emlékszobrot nem is oda tervezte. A sírhoz kapcsolódó emlékmű-állítási javaslatok közül egyik sem olyan részletes, mint az övé. Általában csak annyit írnak le az egykori Fejéregyház keresői, hogy milyen jó lenne a millennium alkalmából sírjának helyén áldozni Árpád szellemének[45], illetve emlékművet állítani neki[46], mely nemzeti zarándokhely lehetne, „minden igaz honpolgár Mekkája[47]. Más nem egyszerű emlékművet, hanem a nemzeti géniusz szentélyét állítaná a sír feltételezett helyére.[48] A szakralizáló elképzelés magja az volt ugyan, hogy a sírhely fölé Anonymus szerint templom épült, de a templom-emléket később azért ajánlották, mert „a templom alkalmasabb, mint bármely emlékmű arra, hogy falain, kívül is, belül is, a fejedelem nagy tettei vésetekben, vagy más maradandó alkotásokban megörökíttessenek".[49] Mivel a keresett helyet nem sikerült megtalálni s úgy látszott, annak lett igaza, aki az egész koncepciót elvetette [50], a sír fölé emelendő Árpád-emlék terve nem valósulhatott meg. Szakrális jellegű emlékmű pogány vezérre vonatkoztatva amúgyis abszurd elképzelés; másutt végképp értelmetlen lett volna.

Az Árpád-szobor terve a sírtól függetlenül is felmerült. Illyés Dezső 1875-ben fordult ebben az ügyben először a fővároshoz. Maga a beadvány nem került elő, így csak egy (talán túlzó) kritikából lehet rekonstruálni.[51] Eszerint a mai Baross tér közelében alakított volna ki nagyszabású körteret, a közepén Árpád hatalmas lovasszobrával. A szerző később módosította elképzelését.[52] Két helyet is szóba hozott a szentpétervári Péter-szoborhoz hasonlatos honalapítói emlék számára: az egyiket a Teréz-körúton, a másikat pedig a Kiskörút-Kerepesi út-Dohány utca által határolt területen. Az utóbbi esetben egy nagyvonalú szabályozás a Nemzeti Színház és a zsinagóga homlokzatát is bevonta volna az emlékmű körüli városképbe.

Ennél valamivel részletesebb elképzeléseket ismertet az a műve[53], melyet már Borsodi Szilágyi Dezső néven jelentetett meg.[54] Az Árpád-szobor elhelyezésére alternatív javaslatot tesz: az egyik ajánlott hely a Nagykörút külső oldalának a Népszínház utca és a mai Rákóczi út közötti szakasza, szemben a Népszínház hátsó (!) homlokzatával, a másik a Kiskörút és a Dohány utca sarka, ami korábban már felmerült, de más megoldással. Mindkét tervre jellemző a szigorú szimmetria, a hátteret alkotó díszépület kulisszaszerű megoldása (pedig az utóbbi esetben magyar Walhalláról van szó) és a városképileg hatásos elhelyezésre törekvés.

Az Árpád-szobor, illetve a honalapítási emlékmű helyének kijelölése az 1880-ban alakult fővárosi képzőművészeti bizottmány programjában is szerepelt[55], de nem történt semmi. A főváros mégis kapott egy Árpád-szobrot, igaz, csak épületet díszítőt a Honvédelmi Minisztériumon. Az a tény, hogy a homlokzatra szánt négy szobor pályázatára érkezett hét szobormintából három is Árpádot ábrázolta, míg Zrínyit és Hunyadit csak egy-egy[56], jelzi a honalapító népszerűségét.

Az előző évek pezsgésével szemben a nyolcvanas évtized második felében csökkent az érdeklődés a millennium iránt. Ennek az lehetett az oka, hogy korábban úgy vélték, az évfordulóra a nyolcvanas évek végén kerül sor. Amikor a kilencvenes évek elejére, majd közepére halasztották, egy időre elvesztette aktualitását. Az Árpád-szoborral kapcsolatban sem történt ekkor konkrét kezdeményezés, a Nemzeti pantheont illetőleg pedig csak olyan, mely a millenniumtól függetlenül kívánta megvalósítani. Zichy Antal már 1879-ben felvetette, hogy a várbazárt lehetne átalakítani erre a célra[57], s ez 1887-88-ban újra szóba jött. A meglehetősen szerény és nem is végleges megoldás sem valósulhatott meg a tervező Ybl Miklós ellenállása miatt. Az idős mester láthatólag nem érzékelte a feladat jellegét. Úgy fogta föl, csupán arról van szó, hogy a főváros „a művészet pártolása céljából nehány szobormüvet kíván beszerezni".[58]

A pantheon gellérthegyi elhelyezése a kilencvenes évek elején lett újra aktuális, amikor napirendre került a Citadella demilitarizálása. Ebből az alkalomból tette közzé Pulszky Károly azt a tervét, mely az egyedüli kísérlet volt arra, hogy visszatérjenek Széchenyi alapeszméjéhez.[59] A Nemzeti pantheont különc turistáknak való látványosságnak minősítette. Helyette egy nagyzolástól mentes temető létesítését javasolta; nem egyetlen nagy, hanem sok kisebb épülettel; központként egy olyan templommal, mely az összes bevett vallást szolgálta volna. „A hegyből merész ívezetű kupolák, égfelé törő goticus toronynyilak, karcsú oszlopok, obeliszkek nőnének...", ide lehetne hozni nagyjaink külföldön nyugvó hamvait és felállítani a jeles uralkodók szobrát. Ezt az elképzelést sokan vitatták, főleg a vallások közös temploma miatt [60], pedig ez volt az egyetlen eset, amikor a pantheont legrégibb, eredeti értelme szerint akarták megvalósítani.

1890 körül újra időszerű lett a millennium. Az erre emelendő maradandó alkotások között Thaly Kálmán a gellérthegyi Magyar Pantheont említette első helyen, a másodikon az Árpád-emlékszobrot. Ezt eredeti ötlettel a Csepel-sziget északi csúcsán kívánta elhelyezni egy hatalmas kőpiramis, vagy „Vendôme-szerű" oszlop tetején, hogy a fővárosból is látható legyen.[61]

Zichy Jenő gróf, aki részletesen kidolgozta az ünnepségek programját, úgy tervezte, hogy „befejező része volna a Gellérthegyen a millennium emlékének megörökítésére emelendő díszes szoborcsoport", illetve „eszményi emlékszobor... melyben Árpád emléke is jelképezendő".[62] A kultúregyletek tervezett díszüléséről írja, hogy „megvetnék alapját a nemzeti pantheonnak".[63]. Feltehetőleg arra gondolt, hogy eldöntenék, kinek az emléke lenne megörökítendő. Arra nem tér ki, hogy mikor épülne fel és hol. (A Gellérthegyre nem gondolhatott, mert oda az ezredéves emlékművet szánta.)

Ekkor már a kormány is kénytelen volt foglalkozni az üggyel, de egyelőre csak a kiállításról döntött.[64] Baross miniszter elaborátuma az első hivatalos összeállítás az ünnepséggel kapcsolatban.[65] Ebben a kérdésben elképesztően bizonytalan: „Pantheon, vagy másvalamely építmény a Gellérthegyen, vagy másutt". Ha a kérdés a döntésre hivatottak számára is ennyire tisztázatlan volt, elképzelhető a közvélemény bizonytalansága. Még a pantheon fogalma volt az egyértelmübb. Mindenki nagyjából ugyanarra gondolt, a múlt nagyjainak szobrait, képeit befogadó, ünnepélyes csarnokra. A „millennium alkalmából felállítandó örökemlékű művön", viszont lehetett szoborcsoportot érteni, vagy kolosszális Árpád-szobrot a Gellérthegyen, esetleg máshol. Miután senkisem írta le pontosan, mire gondol, hogy kizárólag szobrászati, vagy részben, netán egészen építészeti alkotást képzel el, biztos csak az, hogy a honalapítás emlékének megörökítésére szánt monumentális nemzeti emlékművet. Olyat, ami — Thaly Kálmán ismert szavaival — „a magyar állameszme rendíthetetlenségét fejezi ki".[66]

A mit építeni kérdésével egyenlő súllyal merült fel a hová és a milyet kérdése. Sőt olyan vélemény is volt, mely a kiválasztott helytől kívánta függővé tenni azt, hogy mi „hirdesse a múlt dicsőségét, a jövő reményét és a jelen nemzedék lelkesedését".[67] Mivel a legalkalmasabb helynek a Gellérthegyet tekintették, azt kellett megvizsgálni, hogy oda milyen jellegű alkotás való leginkább, „rendeltetést adni már könnyebb dolog". Tekintve a természeti adottságokat, a hegy tömegét és a szemlélő hely távolságát, a szobor vagy épület alternatíva az utóbbi javára dőlt el, azaz a pantheont ítélték inkább ideillőnek, mint az Árpád-szobrot.[68] Pulszky viszont úgy vélte, hogy ez képtelen kísérlet lenne, a hegy olyan nagy, hogy nincs épület, mely uralhatná.[69] Más szerző (feltehetőleg ifj. Bobula János) viszont úgy gondolta, hogy van.[70] De ehhez akkora épület szükséges, melynek főtömege nagyobb, mint a parlamenté!

Az épület méreténél több vitára adott lehetőséget a stílus kérdése. Thaly Kálmán már Steindl gótizáló parlamentjét is kárhoztatta, amiért „nem az államalkotó magyar faj jellegének megfelelőleg keleti" stílusú épület.[71] Bobula azzal egyetértett, hogy a gótikus stílus nem felel meg a magyar nemzeti jellegnek, de a Thaly által javasolt mórt is elvetette, mert „a formákban való bujálkodásával bizony nem felel meg a komoly , méltóságos, de azért derült magyar geniusnak".[72] Majd így folytatta: „Egy stylus van, a mely igazán lehetne magyar stylus is, és ez Hellas népének stylusa, mely nép épen oly komoly, államalkotó, tanácskozó nép volt, mint a minő a magyar". Ennek megfelelően egyszerű, de fenséges stílusban, összefogott formákkal és a hegy tömegén uralkodó hatalmas kupolával lenne megtervezendő a pantheon.

Nendtvich Gusztáv figyelmeztetése, hogy „ne keressünk előképeket, ne másoljunk... már meglévő épületeket, törekedjünk arra, hogy — ha eddig nem is — de ebben az esetben legalább — egészen önálló és új dolgot teremtsünk", hiába hangzott el.[73] A Nemzeti pantheon kapcsán

ekkor még nem került szóba az önálló magyar stílus igénye, illetve az igény talán igen, de a kihívásra egyelőre nem érkezett válasz.

A választandó stílus kérdése a millenniumi emlékmű kapcsán is felmerült. 1894-es országgyűlési vitája során[74] többen is a magyar stílust hiányolták az akkor diadalív-stádiumban lévő tervezetről. Ugron Gábor a székely kapura hivatkozott, mint követendő példára, Thaly Kálmán pedig mór, perzsa, vagy „ősmagyar" diadalkaput látott volna legszívesebben. A bizottsági tárgyalások során Wekerle állítólag meg is ígérte, hogy értekezni fog Lechnerrel, a mór stílus legjobb ismerőjével. Mostani válaszában arra hivatkozott, hogy a székely motívum ellen a művészek tiltakoznának. Bizonyosra vehető, hogy az ígért konzultációra nem került sor. A későbbiek során több, történeti stílusú tervváltozat is készült[75], „magyaros" azonban nem.

Nendtvich a pantheont a millenniummal kapcsolatos két legfontosabb feladat egyikének nevezte. Hamarosan nyilvánvalóvá vált, hogy elkészülni biztosan nem fog akkorra. (Ezzel számolhattak azok az elképzelések, melyek egy-egy más jellegű épület egy részét kívánták úgy kialakítani, hogy ott elhelyezhetők legyenek a nemzet nagyjainak szobrai. A Szt. István bazilika kriptája és a Nemzeti Múzeum előcsarnoka került így szóba, és az új országház szobordíszétől is elvárták, hogy általa a parlament valóságos pantheonná váljék.[76] (Már Baross 1891-es előterjesztésében az szerepelt, hogy az országgyűlés millenniumi díszülésének egyik tárgya a pantheonról szóló törvény meghozatala lenne. Később is így tervezték, de végül még erre sem került sor; a pantheon teljesen kimaradt a millennium programjából. Az egyetlen utalás, mely rá vonatkoztatható, a megünneplésről szóló miniszterelnöki előterjesztést tárgyaló bizottság 1894 februári jelentése, mely leszögezi, hogy „a Gellérthegy dekorálásának kérdését a későbbi jövőnek kívánja feltartani, s az ezredévi ünnepségekkel összeköthetőnek nem tartja".[77] A jelentés képviselőházi vitáján [78] sem hiányolták a pantheont a programból (igaz, Göndöcs már nem volt ott), és ez sem lehetett véletlen.

Az, hogy a millennium gondolatkörével legkorábban összefonódott elképzelés iránt ilyen hirtelen szűnt meg az érdeklődés, nem magyarázható azzal, hogy aktualitását vesztette. Talán inkább arról lehetett szó, hogy volt valami más, ami részben betöltötte a pantheon funkcióját, ugyanakkor elsőbbséget élvezett vele szemben, mert csak a millenniummal kapcsolatban lehetett megcsinálni. Ez pedig az volt, amit többnyire az államalapítást és ezredéves fennállást megörökítő mű elnevezéssel illettek. Ezt a fogalmat már jó tíz éve használták és lassacskán kiszorította az Árpád-szoborét, pontosabban belőle nőtt ki. Egy Árpád-szobor legfeljebb a honalapításnak állíthatott volna emléket, ami nem volt elegendő. Arra volt szükség, hogy a magyar történelem egészét, a múlt és a jelen töretlen folyamatosságát demonstrálja, szinte kézen fogva vezetve a nézőt Árpádtól Ferenc Józsefig. Egy ilyen átfogó programnak megfelelő monumentális mű nyilvánvalóan kizárta a pantheon egyidejű létesítését. De nem is volt rá sürgős szükség, hiszen az aktuális mondanivalót a honalapítási emlékmű is kifejezte.

Az ebbe a típusba tartozó nemzeti emlékmű tervek 1892-93-at jellemzik. (A millennium már nagyon közel volt, de emlékének megörökítéséről még nem született döntés.) Közülük a legismertebb Palóczi Antal (és társa) ezredéves emlék terve, mely városrendezési szakértőhöz illően egy nagyszabású, a Gellérthegy egészére kiterjedő szabályozási terv része.[79] Az emlékmű feladata: legyen Magyarország önálló államiságának jelképe, az ezeréves múlt megörökítése. A központ egy óriási szentély, melyben megörökítenék az ezredév főbb történelmi momentumait. Ezt íves, szobrok elhelyezésére alkalmas oszlopsor venné körül. A hatalmas kupola felett (!) elhelyezett magas torony kettős célt szolgálna: markáns sziluettet teremtene, illetve obszervatóriumként működne. A tervezők igyekeztek gyakorlati szempontokat is érvényesíteni; még az anyagi fedezetre is tettek javaslatot: egyesítsék az összes fővárosi szoboralapokat, hiszen itt mindenkié elfér. Arra az esetleges felvetésre, hogy miért nem pantheont terveznek, válaszul a Gellérthegy erre való alkalmatlanságát hozzák fel. Itt feltehetőleg arra utalnak, hogy egy pantheon alapterületét és tömegét tekintve is sokszorosan nagyobb (programja jóval összetettebb), mint egy emlékmű. A két épülettípus megkülönböztetésének bizonytalanságára jellemző, hogy ez az elképzelés pantheon-tervként közismert.

Amíg Palócziék városrendezési terv keretébe építették be emlékművüket, mások a millennium addigi egyetlen konkretizált programjával, az országos kiállítással hozták kapcsolatba, hogy ezáltal is fokozzák a rendezvény attraktivitását. A megközelítés így merőben gyakorlati, a nemzeti monumentum csak eszköz a kiállítás sikere érdekében. A javaslatok egy részét naív, vagy fantaszta jellegénél fogva nem érdemes részletezni, más részükből kitűnik, hogy a nemzeti emlékműre való hivatkozás csak alkalmazkodás az uralkodó hangulathoz. Ilyen például Kolben-

heyer és Straub terve a kiállítás elhelyezésére[80], mely a Lágymányostól a Tabánig terjedne és a Gellérthegyet is magába foglalná. A hegytetőn elhelyezett képzőművészeti csarnokot állandó épületnek javasolják, hogy a kiállítás után mint Nemzeti emlék működhessen. Ettől eltekintve szokványos kiállítási pavilon.

A kiállítás városligeti megvalósítása kizárta a kapcsolat lehetőségét egy gellérthegyi monumentummal. Az azonban bizonyosnak látszott, hogy a honalapító szobrát föl fogják állítani valahol a kiállításon. Legalkalmasabbnak a főbejárat és a híd közötti helyet tartották a Sugárút végén.[81] Ez egészen közel lett volna ahhoz a ponthoz, ahol — az Ezredévi emlékmű részeként — végül megvalósult.

1893 a millenniumi előkészületek legfontosabb éve. Ekkor alakul ki az ezredévi ünnepségek programja, ekkor döntenek (vagy készítik elő a döntést) a maradandó alkotásokról. Tavasszal Zichy Antal mégegyszer felveti a Gellérthegyre Széchenyi szellemében építendő pantheon gondolatát[82], az év végén pedig már sor kerülhet Schickedanzék felkérésére. A további fejlemények részletesen ismertek.[83] A megbízás lényegében magánúton történt és az elkészült mű külföldi előképeket követ, így feltehető a kérdés: hatottak-e egyáltalán az ismertetett elképzelések a millenniumi emlékműre?

A válasz összetett. A pantheon-tervek semmiképpen sem, hiszen ott zárt épületről van szó. A kolonnád-motívum viszont Cziglernél, valamint Feszl és Palóczi emlékmű-tervén is feltűnik, sőt az utóbbinál a középső vertikális motívum is ott van, de az építészeti összefüggés egészen más. Inkább említhető a mérnök és építész egylet 1884/85-ös nagy-pályázata, mely a Sugárút lezárását tűzte ki feladatul.[84] Több pályázó is tervezett oszlopcsarnokot, de inkább a tér övezésére, mint lezárására. Az, hogy a motívumot sokan használták, bizonyítja, hogy városi útvonal és park átmeneteként evidenciaként merült fel a kerti architektúrában dívó kolonnád. Ugyanez mondható el az első tervváltozatokon szereplő diadalívről is, amely nemcsak az egyesületi pályázat egyik pályaművén szerepelt, hanem jóval korábban Feszlnél is, és a fővárosi képzőművészeti bizottságban is szóba került.[85]. (Diadalív és félköríves oszlopcsarnok kombinációja pedig Yblnek a budai királyi palota bővítésére készített tervén szerepelt.[86])

Ha a tartalmi elemeket nézzük, akkor a vezérek lovasszobor-csoportja, illetve a királygaléria programja az, aminek hazai előzményekre kellett épülnie, de nem műalkotásokra, hiszen jellegében egyedülálló. A lovasszobrok sajátossága, hogy majdnem egyenrangúak. Árpádot csak az különbözteti meg társaitól, hogy ő áll az emlékmű tengelyében, elől. Ez a szokatlan hierarchianélküliség feltehetőleg a vezérek egyenjogúságát, Árpád primus inter pares jellegét hivatott kiemelni, megválasztásának szabad voltát, ha úgy tetszik, alkotmányosságát. A kérdés az, hogy kinek jutott eszébe az analógia nélküli lovascsoport. Az első utalást Zichy Jenő ismert emlékiratának[87] a miniszterelnökhöz eljuttatott változatában sikerült megtalálni: „Árpád emlékét... alkalmas szoborcsoportban Munkácson, a honfoglalás első őrállomásán is meg kellene örökíteni".[88] Ez így akár egy szokásos hierarchikus szoborcsoport is lehetne, valahogy úgy, ahogy már Borsodi Szilágyi Dezső is elképzelte: a középső talapzaton álló lovasszobrot sugarasan veszik körbe a vezérek szobrai, magyar mitológiai és történelmi csoportok stb., úgy, hogy a mellékalakok léptéke sokkal kisebb, mint a főalaké.[89] Az az elképzelés viszont, amit a millenniumi ünnepségek programtervezetében vetettek papírra 1893 nyarán[90], már feltűnően emlékeztet a Zala-féle megoldásra. Egyértelműen lovasszobor mind a hét, s felállításuk is csoportosan történne. Az pedig, hogy hét különböző szobrász készítette volna őket, arra utal, hogy nem egységes kompozícióról lett volna szó, hanem hét individuális lovasról, akiket könnyebben lehet mellé-, mint alárendelten elképzeni. Azt, hogy az ötlet a Zichy Jenőére vezethető vissza, nemcsak az árulja el, hogy a felállítás tervbevett helyszíne szintén Munkács, hanem az is, hogy egy olyan program-tervezet része, mely egyértelműen Zichy emlékiratára épül.

Ez egyúttal a királygaléria programjának kialakulásához is adalék lehet. Zichy Jenő egy olyan történelmi felvonulást képzelt el, amelyben az ezredévet századokra osztotta, s mindegyiket egy-egy domináns momentumával mutatta volna be.[91] Az első öt századot uralkodók jelképezték volna (István, Kálmán, IV.Béla, Nagy Lajos, Mátyás), míg a későbbieket egy kivételével (Mária Terézia) események.

A miniszterelnökségi programtervezet szerkezete is a századokra osztás lett volna, de nem felvonulásé, hanem egy hónapokon át tartó és az ország egész területét behálózó rendezvénysorozat kereteként. A koncepció szerint „minden századnak egy kiváló egyénisége, vagy eseménye választatván ki, annak megünneplése — mindig kapcsolatban a honalapítással és ezredéves fenállással — az ország különböző vidékein emlékleleplezés, vagy alapkőletétel ál-

tal történnék". Nem térvén ki a részletekre, vegyük sorra a századokat jelképező személyeket: Árpád, Szent István, II.Endre és IV.Béla, Nagy Lajos, Hunyadi János és Mátyás, reformáció, Zrínyi, Mária Terézia, Széchenyi.

A Zichy által kiemelt hat uralkodó itt mind megtalálható. Egyúttal az itt felsorolt 11 személyből 9 a millenniumi emlékmű királygalériáján is szerepelt! Ez az egybeesés jelenthet valamit. Természetesen nem azt, mintha ez a névsor valamilyen előzetes lista lett volna a királygalériához, hiszen egyrészt más célra készült, másrészt Wekerlének még a programtervezet elkészülte után hónapokkal sem volt konkrét elképzelése a millennium megörökítéséről, hiszen a képviselőház elé decemberben terjesztett programban csak egy „valamely történeti jelentőséggel bíró, például a magyar állam megalapítását jelképező szobornak leleplezése" szerepel.[92] Arról lehet tehát csak szó, hogy már 1893-ban készült egy olyan összeállítás éppen a miniszterelnök számára, melyet később felhasználhattak a királygaléria programjához.

Ha feltesszük, hogy tényleg fölhasználták, akkor a programmódosulásnak hosszabb folyamata figyelhető meg, mint eddig. Feltűnő, hogy a középkort illetően milyen kevés a változás. Csak annyi, amennyit a „tíz század" bővülése tizennégy szoborhellyé megkíván. A plusz négy főből kettő középkori (Szent László, Károly Róbert), kettő pedig az újkor legnyugodtabb időszakából való (III.Károly, II.Lipót). A problémát a Habsburg uralommal való konfrontáció századai jelentették. A 16.-at Zichy az ország három részre szakadásával jellemezte, a programtervezet a reformációval, míg a királygaléria Habsburg uralkodóval. A 17. és 19. századból Zichy is, a programtervezet is a mindenki számára elfogadható momentumokat emeli ki: az előbbi Erdély aranykorát, Buda visszavételét, illetve az eredményeket (nem pedig az eseményeket); az utóbbi pedig Zrínyi Miklóst és Széchenyi Istvánt. A királygalérián a 19. századot Ferenc József jelképezi, a 17.-et pedig senki! Így éppen a legmozgalmasabb század nincs képviselve a sorban, mivel nem volt olyan király, aki a programba illően reprezentálhatta volna. (Zrínyi megfelelt volna, de nem volt uralkodó. Kissé Hunyadi is kilóg a királyok közül, de ő legalább kormányzó volt, aki ténylegesen gyakorolta az uralkodói jogok széles körét.)

A legfeltűnőbb változás a Habsburgok számának növelése (tíz századból 1-ről tizennégy szoborból 5-re). Ez már nemcsak hangsúlyeltolódás. Zichy és a programtervezet összeállítását a konszenzusra törekvés jellemezte, míg az elkészült szoborsorozat a történelem „labanc" felfogását tükrözte. Beigazolódtak Herman Ottó aggodalmai, akinek kétségei voltak az előző háromszáz év bemutatásának objektivitását illetően.[93]

Másrészt viszont az is igaz, hogy azokat örökítették meg, akiknek uralma alkotmányosnak volt ítélhető: a magyar rendekkel együttműködő III.Károlyt és Mária Teréziát és az alkotmányt helyreállító II.Lipótot és Ferenc Józsefet. Az egész kompozíció centruma egyértelműen Árpád és csoportja. Mellettük minden más szereplő epizódista, még Ferenc József is. Nem lebecsülendő tény ez olyan tervezetek ismeretében[94], amelyekben Árpáddal teljesen egyenrangú.

Jegyzetek

1. Tatay János: A' Haza' Tudósaihoz'. Tudományos Gyűjtemény 1831/3. 126.
2. A Pest város közgyűlése elé terjesztett indítvány egy bizottmány kiküldését kérte a szükséges lépések tanulmányozására. Két évvel később az eredmény egy felirat lett, mely országos bizottság létrehozását javasolta az országgyűlésnek, eredménytelenül. Budapest Főváros Levéltára (BFL) IV. 1302. Pest város törvényhatósági bizottságának közgyűlési jegyzőkönyvei. 1868. VIII. 5-6. és 1870. III. 30-31.
3. Pest város közönségének feliratát idézi Rózsa Péter: A millenarium és a honalapítés emléke megörökítésének kérdéséhez, kapcsolatban Széchenyi üdvleldéjével, Bp. 1880, 6.
4. Liber Endre: Budapest szobrai és emléktáblái, Bp. 1934, 354—59. Gábor Eszter: Az ezredéves emlék. Művészettörténeti Értesítő 1983/4, 202—15, Gerő András: Az ezredévi emlékmű. Medvetánc 1987/2, 3—27, és Sinkó Katalin: A millenniumi emlékmű mint kultuszhely. Uo.: 29-50.
5. Gábor E.: i.m. 204-5.
6. Egyes momentumaival többen is foglalkoztak (így pl.Gábor E. idézett és Sinkó K. alábbi idézendő tanulmányában), de a kérdéskör egészét eddig csak publicisztikai szinten foglalták össze: Jécsai Andor: A nemzeti Pantheon terve Széchenyi Istvántól napjainkig. Budapest 1969/6, 39-40.
7. A nemzeti emlékműről: Sinkó K.: A nemzeti emlékmű és a nemzeti tudat változásai. Művészettörténeti Értesítő 1983/4, 185-200.
8. Nemcsak történelmi nagyságokról készült pantheonnak nevezett összeállítás, hanem kortársakról is. Pl. Vereby Soma: Magyar Pantheon az 1878-ik évi Párisi világkiállításra. Bp. 1878.

9. Kölesy Vincze Károly - Melczer Jakab: Nemzeti Plutarkus vagy A' Magyarország' 's vele egyesült Tartományok Nevezetes Férfiainak életleírásaik I-IV. Pest, 1815-16.
10. Kazinczy Ferenc: Magyar Pantheon. Életrajzok és életrajzi jegyzetek (Összes munkái XXXVI. Bp. é.n.)
11. Éber László: A múzeumi képtár múltja és jelene. In: A magyar nemzeti múzeum múltja és jelene. Bp. 1902. 179. Ld. még: Cifka Péter: A pályakezdő Ferenczy István. In: Zádor A.-Szabolcsi H. (szerk.): Művészet és felvilágosodás. Bp. 1978. 481-2.
12. A' Honi szobrászat ügyében keletkezett társaság' munkálatai I. Pest, 1840. 5-6. és Meller Simon: Ferenczy István élete és művei. Bp. 1906. 252.
13. Felszólítás egy nemzeti szoborcsarnok alapítása ügyében. Életképek 1841. II.k. 37-41. és Veress Endre: Czélkuti Züllich Rudolf szobrász élete és munkái. Kolozsvár, 1911. 22-25.
14. Kovalovszky Márta: Emlékműszobrászat. In: Szabó J. - Széphelyi F. Gy. (szerk): Művészet Magyarországon 1830-1870. Bp. 1981. I. 41-2. és uő.: A képzeletbeli emlékmű. Művészettörténeti Értesítő 1982/1. 29-32.
15. Gróf Széchenyi István: Üdvlelde, Pest 1843. A gondolat korábbi megpendítése: Kelet népe, Pest 1841. 372.
16. Széchenyi I.: Üdvlelde i.m. 17-8.
17. Uo. 135, valamint 30, 60.
18. Uo. 16, 36-42.
19. Uo. 32-5.
20. Uo. 132-3.
21. Uo. 7.
22. Juhász Ferenc: A magyar nemzet ezeréves emlékünnepe 1889-ben. Szabad Egyház 1870. VIII. 2.
23. —á-r.— (Szász Károly): Gróf Széchenyi Ödön. Vasárnapi Újság 1871. IX. 17. 474. és Dr. vitéz Roncsik Jenő: Gróf Széchényi Ödön. Debrecen, 1938. 111.-2.
24. Rózsa Péter: a 3. jegyzetben i.m. 21. Ld. még: Az Építési Ipar 1880. V. 23. 170, VI. 13. 193-4.
25. Az inditványt közli: Az Építési Ipar 1881. VI. 19. 220-1. és VI. 26. 229-31. Részletesen ismerteti: Jelentése a fővárosi képzőművészeti állandó bizottmánynak 1882. évi működéséről. Bp. 1883. 12-17.
26. Budapest főváros törvényhatósági bizottsága 1882-ben tartott közgyűlési jegyzőkönyvei. Bp. 1916. 55. A felirat teljes közlése: a 25. jegyzetben id. jelentés függelékében, 52-55.
27. Képviselőházi napló, 1882. V. 13.
28. Göndöcs Benedek: Pusztaszer és az évezredes ünnepély. Bp. 1883.
29. Fővárosi Lapok 1880. II. 22. és Képzőművészeti Szemle 1880/3. 48.
30. A kiírás: Az Építési Ipar 1881. VI. 12. 211.
31. Képzőművészeti Szemle 1881/11. 176.
32. Az Építési Ipar 1882. IV. 23. 133. és V. 28. 175.
33. Czigler Győző pályaművét közli: A Magyar Mérnök és Építész Egylet Közlönye 1883. 149-50 és VII-X., valamint Göndöcs id. műve. Hegner Izidorét a Bauzeitung für Ungarn 1883. I. 1, 2., Berczik Gyuláét pedig a Vasárnapi Újság 1891. VII. 5. 439-40.
34. A bírálati jegyzőkönyv: Az Építési Ipar 1882. XI. 12. 375-6.
35. Erre már Sinkó K. is fölhívta a figyelmet: az 5. jegyzetben i.m. 30.
36. Kölesy-Vincze K. - Melczer J.: Nemzeti Plutarkus i.m. II. 9, 19-21.
37. Szabó Károly: A magyar vezérek kora. Budapesti Szemle 1858. III. 260, 314-8.
38. Karácson Mihály: Árpád emléke. Pest, 1868. 3.
39. Thaly Kálmán beszéde. Képviselőházi napló 1890. V. 31.
40. Ugyanő uo. 1894. IV. 14.
41. Ezt demonstrálja az is, hogy a millenniumi ünnepségek központi napja VI. 8. lett, a '67-es koronázás évfordulója. 896 és 1867 párhuzamát később is hangsúlyozták. Így pl. az iskolákban a két évfordulót együttesen kellett megünnepelni. Ld.: Száva János (szerk.): Emlékkönyvecske a millennium és a koronázás évfordulójára. Bp. é. n. (1897)
42. Podhradczky József: Béla király névtelen jegyzőjének idejekora és hitelessége. Buda, 1861. 374.
43. Az eredeti tervlap elveszett. Két vázlata: Magyar Országos Levéltár (OL) T-11. No. 3b: 34, No. 6: 1. Vö.: Komárik Dénes: Feszl Frigyes 1821-1884. Bp. 1984. 87.
44. Komárik Dénes szíves közlése. (A tervet az utókor Nemzeti pantheonként tartja számon.)
45. Havas Sándor: Fehéregyház és Árpád sírja. Bp. 1883. 4.
46. ifj. Réső Ensel Sándor: Árpád sírja. Pest, 1862. 23.
47. Thóldt József Kristóf: Fehéregyház (Ecclesia Alba) és Árpád sírja. Bp. 1883. 26-9.
48. Wekerle László: Árpád sírja kimutatva az ó-budai Viktória téglagyár telkén megtalált Fehéregyház szentélyében. Bp. 1886. 37.
49. Uő.: Nagyezredév Árpád fejedelem sírja felett (907-1907)... Bp. 1907. 20-1
50. Salamon Ferenc: Kell-e még keresni Árpád sírját? Nemzet 1882. X. 4. és uő.: Budapest története II. Bp. 1885. 82-5.
51. A Hon 1875. IX. 28. (reggeli kiadás)
52. Illyés Dezső: Fővárosunk végleges szabályozása... Bp. 1877. 45-53.
53. Borsodi Szilágyi Dezső: Az Árpád-emlékszobor kérdése. Vonatkozással az ezredéves ünnepély és gr. Széchenyi István üdvleldéjének kérdésére. Bp. 1881. Egy fejezete rövidítve: Egy emlékszobor kérdése. Képzőművészeti Szemle 1880/4-5 59-61, 76. Az elképzelést légvárépítésnek minősíti: Az Építési Ipar, 1880. III. 7. 76-7.
54. Névváltoztatására 1879-ben került sor. Ld.: Századunk névváltoztatásai. Bp. 1895. 221.
55. A szobor és az emlékmű külön említése lehet fogalmazási pongyolaság, de jelenthette esetleg két külön emlék ötletének (ideiglenes) felmerülését is. A bizottság egyébként Rózsa P. elképzelését támogatta, aki a jegyzője volt. Jelentése a fővárosi képzőművészeti állandó bizottmánynak 1880. évi működéséről. Bp. 1881. 10-11.

56. Az Építési Ipar 1880. VI. 27. 210.
57. A budai várkert alatti épület. Képzőművészeti Szemle 1879/11. 135.
58. BFL IV. 1403. m. A képzőművészeti bizottság iratai. 21/1888.
59. Pulszky Károly: A gellérthegyi nekropolis. Bp. 1891.
60. A Gellérthegyről. Fővárosi Lapok 1891. X. 15. 2097-99.
61. Thaly Kálmán: Az ezredévi emlékünnep. Egyetértés 1890. VI. 1.
62. gr. Zichy Jenő: Emlékirat a millennium nemzeti megünneplésére. Bp. 1890. 4, 6.
63. Uo. 5.
64. OL K 27 Minisztertanácsi jegyzőkönyvek 1891. VIII. 6.
65. OL K 26 Miniszterelnökség 3203/1891 ikt.sz.
66. Képviselőházi napló 1891. XII. 9.
67. Magyar Pantheon. Vasárnapi Újság, 1891. VII. 5. 439.
68. Uo. 440.
69. Pulszky K.:i.m. 13.
70. / - dia - /: A millennium. Építészeti Szemle 1892. V. 30. 19-22.
71. A 61. jegyzetben i.m.-ben
72. A 70. jegyzetben i.m. 22.
73. Nendtvich Gusztáv: A „Pantheon" és az „Andrássy-szobor". Építő Ipar 1890. VII. 17. 349-50.
74. Képviselőházi napló 1894. IV. 19.
75. Gábor E.: i.m. 210.
76. Budapesti Hírlap 1893. I. 10.; Építő Ipar 1891. X. 14. 363. és uo. 1893. XI. 9. 213.
77. Képviselőházi irományok (1892-97). 585. szám. XVII. k. 362.
78. Képviselőházi napló 1894. IV. 19.
79. A Gellérthegy jövője. Emlékirat a Novák Ferenc és Palóczi Antal budapesti építészek által szerkesztett tervjavaslathoz. Bp. 1893. Lényegében u.ez.: Novák F.-Palóczi A.: A Gellérthegy átalakítása. Építészeti Szemle 1893. IX. 30. 252-61.
80. Kolbenheyer Gyula - Straub Sándor: A millenniumi kiállítás kérdéséhez. A Magyar Mérnök és Építész Egylet Közlönye 1892. 232-9.
81. Építészeti Szemle. 1893. III. 31. 90.
82. Építő Ipar 1893. V. 4. 88.
83. Gábor E.: i.m. 205-13.
84. A bírálati jelentés: A Magyar Mérnök és Építész Egylet Heti Értesítője. 1885. VI. 19. 168-9. A nyertes pályamű: A Magyar Mérnök és Építész Egylet Közlönye 1885. 239-40. és XV-XX.
85. A 4. sz. pályamű a 84. jegyzetben id. bírálati jelentésben. Feszl sugárúti diadalív terve: OL T-11 No. 3a: 133 és 147 verso. Vö.: Komárik D.: Feszl Frigyes, i.m. 88. Valamint: A fővárosi képzőművészeti bizottság jelentése tíz éves működéséről. Bp. 1891. 95-6.
86. Ybl Ervin: Ybl Miklós. Bp. 1956. 102—3.
87. Zichy J.: a 62. jegyzetben i.m.
88. OL K 26 1051/1891. ikt. sz. A Műbarátok köre felterjesztésének melléklete.
89. Borsodi Szilágyi D.: i.m. rajzmelléklete: Árpád és a honfoglaló hat főbb vezér lovasszobrának alaprajzi vázlata. A jelzett Vigadó téri elhelyezésről nem szól a könyv, így feltehető, hogy a rajz eredetileg a szerző valamelyik korábbi tervezetéhez tartozott.
90. OL K 26 ad 1884/1893
91. Zichy J.: i.m. 9-10.
92. Miniszterelnök előterjesztése az államalapítás ezredik évfordulójának megünneplése tárgyában. Képviselőházi irományok (1892-97). 524. szám, XVI.k. 30.
93. Képviselőházi napló 1894. IV. 19.
94. Ilyen pl. Pejakovits Lajos nemzeti történeti emlékmű terve. Ld.: Buda és Vidéke 1897. VI. 20.

Gerle János

Boglyakupola, boglyaív

A megtisztelő felkérésnek, hogy a müvészettörténészek e belső indíttatású reprezentatív seregszemléjén részt vegyek, annak előrebocsátásával teszek eleget, hogy sem művészettörténész, sem tudományos kutató nem vagyok, választott témámban csupán szubjektív és szenvedélyes beszámolót tudok adni. Hogy mennyire személyes és érzelmektől sem mentes kérdésről van szó, azt a bevezető igazolja, amellyel máris a téma közepébe vágok:

1986-ban a Magyar Nemzeti Galéria megbízásából Kovács Attila barátommal elkészítettük a „Lélek és forma. Magyar Művészet 1896-1914" című kiállítás terveit. A magyar kiállítások történetében először nyilt mód építészeti részletek ilyen mértékű rekonstruálására. A kiállítás bejáratául és egyuttal fő motívumául az 1911-es torinói nemzetközi kiállítás *Tőry Emil* és *Pogány Móric* tervezte magyar pavilonjának kapuépítményét választottuk, a kicsinyített másolatot a MAFILM diszletépítői kivitelezték. A többi rekonstrukciónak inkább informatív és dekoratív szerepet tulajdonítottunk (kivéve a kecskeméti víztorony modelljét, amellyel *Lechner Ödön* e meg nem valósult főművének zsenialítása előtt kívántunk tisztelegni). A kapuépítmény számunkra a magyar századfordulós építészetet és művészetet szimbolizáló mű volt, a korszakot jellemző sokarcúság ellenére összefoglaló erejű jelkép, mely magába foglalja a századforduló művészetének nemzeti jellegét, múlthoz való viszonyulását, sajátos sejtelmességét, lenyűgöző monumentalítását és beágyazottságát az európai kultúrfejlődésbe. Építészeti szempontból olyan stílusirányhoz tartozik, mely csak terveket, fényképeket, erényeit sejtető töredékeket hagyott maga után. A jól-rosszul sikerült másolat (a megbízást a kiállítás megtervezésére nem egészen három hónappal a megnyító előtt kaptuk meg) a maga teljes szürrealításában elevenné varázsolt valamit a budai várpalotában abból a hangulatból, amit a saját korában is megrendítő erővel felidézett.

A kortárs így írt róla: „...Mintha nem is a jelen volna a levegője ennek az épületnek, mintha valahonnan messze évszázadokból, a nagy népvándorlási idők véres tumultusából álmodták volna ide..., hogy tanuságot tegyen egy rég elfeledett keleti barbár nép sohasem látott, csak megérzett és elképzelt gigantikus stílusáról!

Nem is épület, hanem regékbe vesző magyar előidők sátra, a nagy ázsiai puszták lakta nomádok sátortábora, napkeleti jurták képe lebeghetett az építészek szeme előtt, azoké a sátortáboroké, melyeknek merész szabadságszerető népe nem védett meg soha városokat, kőhalmokat, melynek mindene volt a sátor, ezt diszítette fel minden igyekezetével és minden tudásával.

Csak Attila fejedelmi sátorkastélya lehetett ilyen a Tisza mellett; csak az lehetett ilyen gigantikus, szinekben ragyogó, eredeti, merész és lenyűgöző.

...Az ipari pavilon főbejárása úgy formai megoldásban, mint eredeti anyagszerűségben teljesen újat nyújt, a régi magyar harci sisakhoz hasonló kupolája egy tágas köralakú vestibulumot fed fel, melynek jobb és bal oldalán három-három gigantikus hadúr alak áll őrt. A kupola a magyar korona stilizált motívumai után formált, művészetileg kalapált és patinált bronzbádogból készült. A bejáratokban lévő frízek Attila nászát és Szent István koronázását ábrázolják, melyek éppen úgy, mint a hadúr alakok Ligeti Miklós művészetét dicsérik.

...E komoly harcos alakok gondolatokba merülve hajtják le fejüket aranyozott sisakjuk alatt, és sejtelmes színükkel és beállításukkal szinte magukon hordják a magyar karakter ünnepélyesen komoly töprengését, merengő hangulatát, mely benne van a magyar néplélekben, magában a magyar zenében és az éggel összeölelkező rónák hallgatásában..." [1]

A kiállítás bezárása előtt három héttel fogadást tartottak a Galériában egy nemzetközi orvoskongresszus résztvevői tiszteletére. A tűzrendész a rendezvény megtartásának feltételeül szab-

Az új műegyetem.

III.

A jelen története.

A tarthatatlanná vált állapotokon már *Csáky* Albin gróf vallásügyi minister szeretett volna segíteni. Még 1893-ban megbízza *Czigler* Győző műegyetemi tanárt, hogy az egyetemi füvészkert mellett lévő nagy telekre tervezze meg az új műegyetem épületét.

El is készültek a tervek.

Időközben azonban *Eötvös* Lóránd báró lett közoktatásügyi minister. Neki természetesen már más tervei voltak a füvészkerttel. Városszabályozással kapcsolatosan a füvészkertet és a szomszédos telkeket akarta felhasználni nemcsak a műegyetem, de a tudományegyetem céljaira is. A két főiskolát egymás mellé építené.

Eötvös ministersége azonban sokkal rövidebb, semhogy ez idő alatt ilyen nagyszabású dolog dülőre juthasson. Mire az utóda, *Wlassics* minister alatt ismét szőnyegre kerülnek a műegyetem építési ügyei, a füvészkert körüli üres telkeken már új bérházak emelkedtek. Azért az *Eötvös* báró terve már csak óriás áldozatok árán lett volna megvalósítható.

Wlassics hát helyesebbnek találta a füvészkerti építkezés elejtését és a műegyetem helyett a II. nőgyógyászati klinikát építi ide.

A műegyetem számára tehát új telekről kellett gondoskodni. A telekszerzés pedig nem volt könnyű feladat, ha meggondoljuk, hogy mi minden szempontot kellett itten figyelembe venni.

Mindenekelőtt óriás nagy legyen a telek, hogy a jövőre való tekintettel a terjeszkedés minden körülmények között biziosíttassék.

Ne legyen távol a város centrumától.

Es ami a főfőfontosság, hogy a telek még aránylag olcsó is legyen.

Három ilyen lényeges kellékkel bíró telkekben, azt hiszem, nem igen bővelkedünk. Szép is legyen, jó is legyen és olcsó is legyen! Válogatni ilyen telkekben meg pláne nem igen lehetett. Ahol egy nagy telek csak volt, ott nyomban felverték a telek árát. Mert az csak természetes, hogy oda építik az új technikát!

Néhai *Czigler* Győző műegyetemi tanáré az érdem, hogy ezt az igazán nehéz dolgot elég gyorsan és igen jól dülőre vitte. Ő szemelte ki ezt a Ferenc-József-hídtól délre, a Lágymányoson fekvő 32,738 négyzetöles telket és minden erejével ajánlotta annak sürgős megvételét. Mielőtt még a tisztelt telekspekulánsok karmaik közé kaparíthatták volna!

Wlassics minister maga szintén nagyon pártolta az ügyet. Belátta ő is, hogy ennél alkalmasabb, jobb, megfelelőbb telket a kormány nem talál és nem kap. A választás igen szerencsés. Igy a kormány az 1897. évi XX. t.-c. 1. szakaszában nyert felhatalmazás alapján a telket megvette és az épületek terveinek elkészítésével *Czigler* Győzőt nyomban meg is bízta.

E tervek és költségvetések alapján a kormány az új műegyetem építésére 10,000.000 korona költség megszavazását kérte az országgyűléstől. Az országgyűlés ezt az összeget meg is szavazta és Ő Felsége 1902 július 22-én szentesítette az erre vonatkozó 1902. évi XVII. t.-c.-et.

1903. év tavaszán a *kémiai intézettel* kezdik meg az új műegyetem építését.

*

Impressiók.

1504-ben Toskana fővárosa, a virágos Firenze érdekes művészi verseny szintere volt. A nagy Leonardo da Vinci és a még nagyobb, de jóval fiatalabb Michel Angelo keltek versenyre egymással.

A *Signoria* tanácsterme számára mindeniknek egy-egy képet kellett fösteni. Történelmi képet Firenze multjából. A képek a Palazzó vecchio tanácstermének hosszfalain egymással szemben fognak függeni.

A két Titán tudta és érezte, hogy egymás legyőzéséről itt szó sem lehet. De mind a kettő győzni akart és győzött is. Képeik tárgyát úgy választották meg, hogy annak kidolgozása mindenkinek biztosítsa a pálmát.

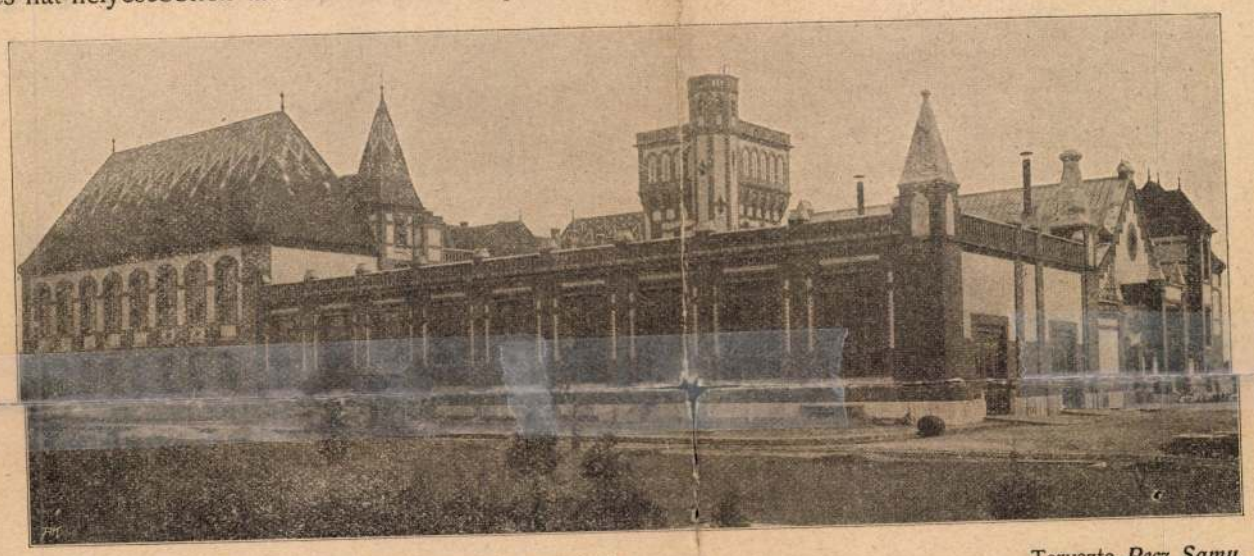

A műegyetem műszaki mechanikai épületének homlokzata. Tervezte *Pecz Samu.*

Leonardo da Vinci az 1440-ben Anghieri mellett vívott csatát választja tárgyául. Roppant mozgalmas kép. Ez neki való. Lovasaikkal száguldó paripák. Egymással szembe kerülő lovasok. Zászlót védő harcos csapat tusája az ellenséggel. Tele nehezebbnél nehezebb és szebbnél szebb részlettel. Mindmegannyi psychologiai compositiobeli problema.

És Michel Angelo? Ő nem ismer szebbet az emberi testnél. Ő előtte csak egy szépség van: az emberi test. Ő előtte csak egy problema van: a meztelen emberi test. Neki nem kell csatazaj, ágyúdörgés, vágtató lovascsapat. Neki sok-sok mezítelen test kell. És megfesti a Cascina melletti ütközetnek azt a jelenetét, amikor az Arnóban fürdő firenzei katonákat meglepi az ellenség. Micsoda kavarodás! Micsoda kapkodás a ruhák után! Micsoda tobzódás gyönyörű meztelen testekben, actokban!

Mind a két kép utólérhetetlen szép volt!...

*

Ez a művészi verseny jutott eszembe, amikor a minapában ott jártam az új műegyetem épületei között. Mikor ugyanis 1905-ben *Czigler* Győző műegyetemi tanár meghalt, az új műegyetem további tervező munkáit *Hauszmann* Alajos és *Pecz* Samu műegyetemi tanárok

vették át. És nagyon szerencsésen osztották fel maguk között néhai *Czigler* Győző örökét.

Hauszmann, a Curia, a királyi palota, a New-York-épület tervezője, a monumentalitás mestere, természetesen csak azt az épületet választhatta, ahol az ő megszokott nagy méreteivel dolgozhatik ismét. Az ő műve: az új műegyetem hatalmas *központi épülete*. A 200 *m* hosszú, Dunára néző főhomlokzata már a hídról köti le figyelmünket. Az erősen előreugró risalitok igen jól tagozzák a homlokzatot. Eltüntetik a homlokzat nagy hosszát. Összhatása igen szép. Van benne iskolajelleg; a középrisalit különösen sikerült. A főbejárat szépségéről pedig illenék külön szólani. (Lásd lapunk 48. számának rajzmellékletét és ábráit.)

gon tagozott *téglaboltozattal* van födve. Ez pedig ma igen nagy szó! Ki boltoz ma már a „Rabitzok“ meg a „Monier-k“ idejében? Vagy egyátalán tud még valaki boltozni?

Hogy kellőképpen méltányoljuk a mester ebbeli érdemét, megemlítem, hogy ehhez hasonló boltozat tudtommal csak egy készült: a Hradsin *„Wladiszlav“* termének a boltozata. De ennek a fesztávolsága csak 16·00 *m* és csak a boltsüvegek vannak téglából, a bordák ellenben faragott kőből vannak. Itt azonban még a bordák is téglából vannak falazva, hozzá még grafikai úton számított méretekkel.

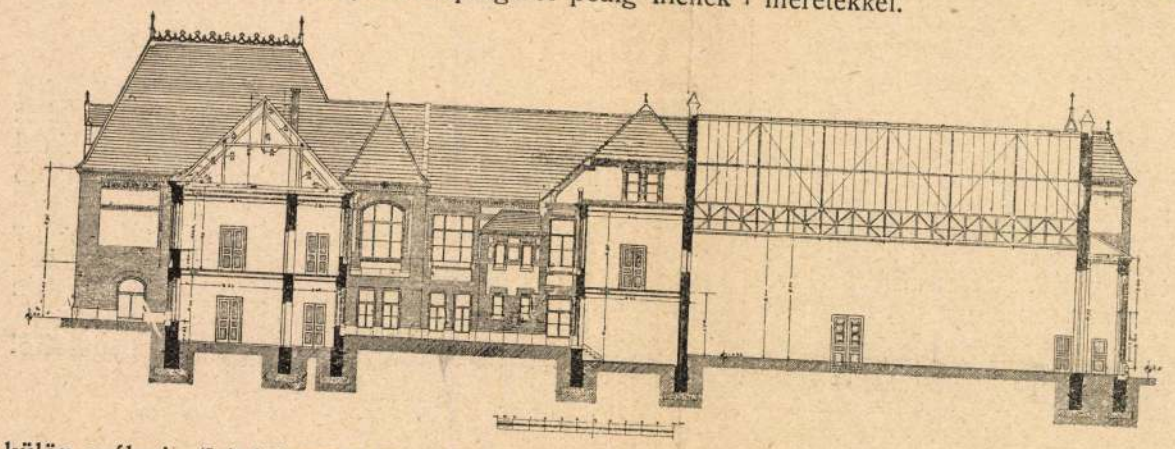

Az új műegyetem mechanikai és mezőgazdasági épületének metszete.

Igen szép a főépület födött nagy udvara és a díszterme. Hogy a lépcsők, folyosók, tantermek mind tágasak és világosak, hogy egyes részletek gyönyörűek, azt talán külön felemlítenem nem is kellene, ez annyira természetes.

Pecz, a minden szerkezetek mestere tervezte a *könyvtár*-épületet és a gépészeti szakosztály céljaira szolgáló épületeket. Nevezetesen 1. műszaki mechanika, 2. mechanikai technologia, 3. géplaboratorium és 4. a központi kazánház épületét.

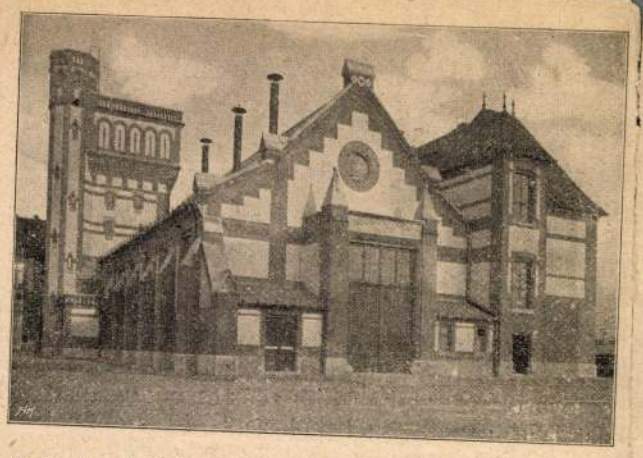

A mezőgazdasági géptani épület. Tervezte *Pecz Samu.*

Mindmegannyi neki való feladat, ahol érdekesnél érdekesebb szerkezeti feladatok kínálkoznak és várnak megoldásra.

Pecznek eleme: az anyagszerűség. Elve pedig: a belülről kifelé való építés. Ezek az elvek és elemek jellemzik eddigi alkotásait (vásárcsarnok, fazekastéri templom) és jellemzik itteni épületeit is. Nem keresi a formákat, hanem amint az alaprajzból kapja őket, úgy fel is dolgozza. Innen, hogy minden épülete festői. Különösen sikerült e tekintetben a műszaki mechanikai épület udvari homlokzatának víztornyos része.

A Pecz tanár tervezte épületek között legérdekesebb a könyvtárépület. (Lásd lapunk 49. számának rajzmellékletét és ábráit.) A olvasóterme pedig különös figyelmet érdemel. A 400 hallgató (talán olvasó?) befogadására tervezett olvasóteremnek 16·50 *m* fesztávolsága van és gazda-

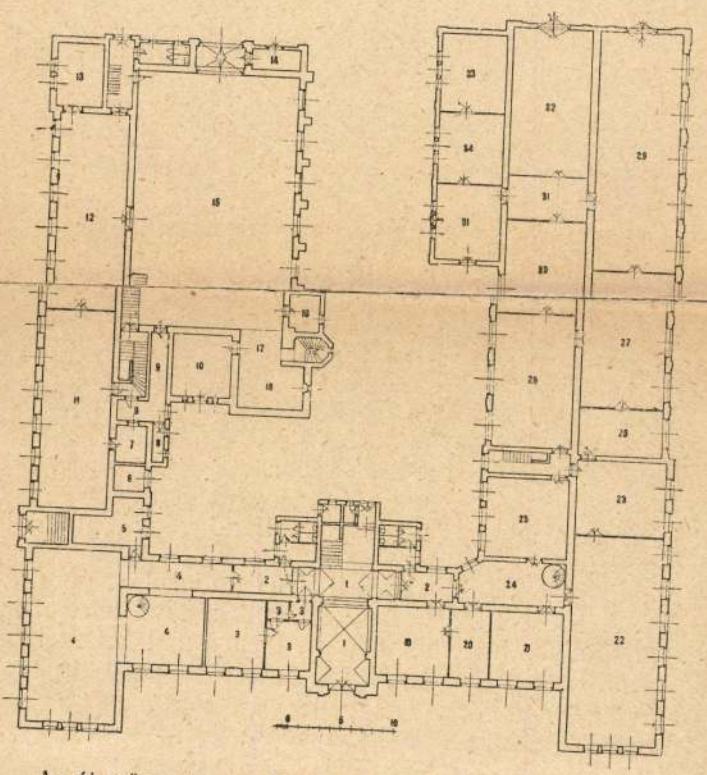

Az új műegyetem mechanikai és mezőgazdasági épületének földszinti alaprajza.

1. Előcsarnok.
2. Folyosó.
3. Szolgalakás.
4. Laboratorium.
5. Kamra.
6. Rendelkezésre álló helyiség.
7. Fotografiai kamra.
8. Benzinkamra.
9. Anyagraktár.
10. Szénraktár.
11. Gyüjtemény.
12. Gépműhely.
13. Szerszámkamra.
14. Gázfejlesztő.
15. Gépkísérleti terem.
16. Mosdó.
17. Átjáró.
18. Torony.
19. Iroda.
20. Segédszoba.
21. Adjunctusszoba.
22. Hallgatók laboratoriuma.
23. Őrlő és szitáló.
24. Ruhatár.
25. Csiszoló.
26. Fagyasztó.
27. Gépműhely.
28. Werder-gépterem.
29. Cément-laboraforium.
30. Nedves tér.
31. Raktár.
32. Bétonhelyiség.
33. Égető.
34. Gőzölő.

Az olasz nagymesterek készítettek ugyan nagyobb fesztávolságú boltozatokat, de 3·00 *m* vastagsággal és ennek megfelelően még vastagabb ellenfalakkal!

Magyar Vilmos.

Miklós, Róth Miksa és Gyömröi Manó, mint a biráló bizottság tagjai, Faragó Ödön pedig, mint a kiállítás rendezője, versenyen kívül vettek részt a kiállításon.

Wallot Pál titkos kormánytanácsost, a berlini parlamenti palota tervezőjét, a párisi „Société des Artis-tes Français“ tiszteletbeli levelező tagjává választotta. *D.*

Követségi paloták. Franciaország újabban több követségi palotát építtet; Bécs is újat kap 2,000.000 k. költségelőirányzattal; a terveket *Chédaune* párisi építész készíti, ki a londonit és pekingit is tervezi. A bécsi palota késői francia renaissanceban fog épülni. *D.*

Építőművészeti kiállítás Szent-Péterváron 1906 ban. A szentpétervári magánmérnökök társulata jövő évi április hó 3-tól május hó 23-ig építőművészeti kiállítást rendez. Bemutatják az összes építő technika terén előforduló újításokat és javításokat, az épületeknek és lakásoknak belső és külső díszítését, szóval mindent, amiből az építő technika mai állására következtetni lehet. A kiállítás a következő csoportokat foglalja magában: 1. Építőanyagok és alkalmazásuk. 2. Az építő szak ipari és gyári készítményei. 3. Egészségügy. 4. Tűzellen való biztossági berendezések. 5. Elektromechanika és annak alkalmazása az építő iparban. 6. Lakásoknak és épületeknek belső és külső művészeti díszítése. 7. Szakirodalom és a tanítás eszközei. *V. J.*

Dresda csatornázása. Dresda város hosszabb tanulmányozás után most végleg elfogadta a város átalános csatornázására az *úsztató rendszert* és ennek alapján fogják most a főgyűjtő hálózatot építeni, mert bizonyosságot szereztek arra nézve, hogy az Elba elbirja a szennyvizet, ha azt előbb még durvább tisztító eljárásnak vetik alá. *D.*

A szerb országház. Mint Belgrádból jelentik, a szerb szkuptsina nemsokára imposans, új hajlékot kap, mint az erősbödő szerb nemzeti uralom jelképes kifejezését. A parlamentpalota előzetes tervei már elkészültek és ezek alapján 2·6 milliom korona kell a felépítéséhez. *D.*

HIVATALOS.

AZ ÉPITŐMESTERI KÉPZETTSÉG MEGVIZSGALÁSÁRA SZERVEZETT BIZOTTSÁG

Kruzslicz Károly-nak (Hód-Mező-Vásárhelyt) az október hó 3-án letett szakvizsgálat alapján a képesítő bizonyítványt kiadta.

BUDAPESTI ÉPITŐ-, KŐMŰVES-, KŐFARAGÓ- ÉS ÁCSMESTEREK IPARTESTÜLETE.

A fővárosi építésügyi szabályzat legújabb módosítása. A Budapesti Közlöny f. évi május hó 21-iki száma közölte a fővárosi építésügyi szabályzat módosítását, melynek egyik legsérelmesebb pontját képezi a 21. §. Mert az új szabályzat azonnali életbeléptetését rendeli el. Ez intézkedés folytán számos kartárs szerződésbeli kötelességeinek az építkezések befejezését illetőleg nem tehetett volna eleget; miért is számosan a ker. előljáróságokhoz fordultak, kérve, hogy a vakolás megkezdését még a régi szabályzat értelmében engedélyezzék legalább azokon az épületeken, amelyeknek építését még a szabályzat módosítása előtt kezdették meg; hasonló előterjesztéssel élt ipartestületünk is; de kérésükkel elutasíttattak. Felfolyamodtak a Fővárosi Közmunkák Tanácsához, mely kérésüket teljesítette; tekintettel azonban arra, hogy ily felfolyamodások tömegesen adattak be, a Fővárosi Közmunkák Tanácsa f. évi szeptember hó 12-én tartott ülésében a következő határozatot hozta* „Az épületek vakolására és használatba vételére vonatkozó új szabályok 21. §-a ellen, mely az átmeneti intézkedést foglalja magában, több oldalról észrevételek merültek fel amiatt, hogy főleg a folyó év első felében megkezdett építkezéseken az új vakolási határidőkhöz nem lehet jelentékeny károsodás nélkül alkalmazkodni. Méltányos figyelemmel az említett észrevételekre és az azokból folyó kívánságokra, a kérdéses szabályzat idézett 21. §-át *hatályon kívül helyeztük* és egyidejüleg az *átmeneti intézkedést* úgy állapítottuk meg, hogy egyrészt az új szabályzat 1906. évi január hó 1-én lép életbe, másrészt pedig a korábban megkezdett építkezésekre az előbbi szabályok maradnak érvényben.“

* Ez évi 39. számunkban már közöltük. *A szerk.*

Siketnéma iparos-tanoncok oktatása. Budapest székesfőváros Tanácsa a siketnéma iparostanoncok számára a VII. ker., Nyár-utca 9. sz. a. kötelező iparostanonc-iskolát tart fenn. Ha tehát t. tagjainknál siketnéma tanoncok volnának alkalmazva, figyelmeztetjük, hogy ezeket sem a VIII., barossutcai, sem a II., medveutcai tanonc-iskolába ne küldjék, hanem a VII., nyárutcai tanonc-iskolába.

A székesfővárosi tanács f. évi szeptember hó 6-án kelt átiratával közölte ipartestületünkkel, hogy a Fővárosi Közmunkák Tanácsa a *Luxfer elektrolitikus üvegezést*, mint tűzbiztos építő anyagot elismerte és arról az érdekelt hatóságokat átiraton értesítette.

Kályhás és fazekas iparosok a kályháknak és takaréktűzhelyeknek szétszedésekor és összerakásakor a *kéményseprő* munka körébe eső tisztogatást maguk is elvégezhetik. K. M. 1905. szeptember 5-én 50.611. sz. a. hozott elvi határozata.

FŐVÁROSI ÜGYEK.

A magánépítési bizottságnak okt. 2-án tartott ülésén

új építkezésre nyert engedélyt: 191502. Wirth Miklós Városház-u. 490/491. hrsz. háromemeletes ház; terv. Wirth.

188835 Ifj. Holtzspach Nándor, Vadorzó-u. 7253. hrsz. egyemeletes szálloda; terv. Holtzspach Nándor.

173975. Weinberger Antal, Csermely-út 14. nyaraló; terv. Weil Lipót.

184587. Bun Gyuláné nevében Pucher István, Bajza-u. 4127. hrsz. emeletráépítés; terv. Pucher István

185272. Nelhübl József, Bosnyák-u. 2354. hrsz. földszintes ház; ép. m. Krticka Ferenc.

190835. Samu János, Albert-u. 13767/7. hrsz. földszintes ház; ép. m. Krticka Ferenc.

181465. Matza János, Németvölgyi-út 37. földszintes ház; ép. m. Sultzberger Ignác.

189564. Seitz Gusztávné, Peterdy-u. 4264 hrsz. toldalék; ép. m. Dávid János és fia.

185886. Zajcsek Mariska, Átlós-út 41. toldalék és kerítés; ép. m. Schneider József.

184581. Scheilling János, Gólya-u. 20 kocsiszin és fáskamrák; ép. m. Strakovics Albert.

173974. Weinberger Antal, Csermely-út 14. melegház; ép. m. Weil Lipót.

182577. Kommer József, Hegyalja-út 13037. hrsz. kerítés.

189542. Özv. Friesz Károlyné, Viola-u. 36. toldalék.

181927. Minarek János, Szőlőkert u. 31. fáskamra; ép. m. Lasetzky Márton.

181464. Lesch György, Pacsirtamező-u. 1489. hrsz. tám- és kerítésfal; ép. m. Schaffler István.

182998 Özv. Pálházy Andrásné, Fehérvári-út 16. kemence; ép. m. Hubert József.

182572. Beringer Mátyás, Vörösvári-u. 50. hengerkémény; ép. m. Schaffler István.

188268. Molnár Norbert, Horváth-u. 29. hengerkémény; ép. m Rajky Béla.

188852. Tögl Géza, Váci-körút 66. boltkapuzat.

187307. Neumann és Raab, Andrássy-út 50. boltkapuzat.

Átalakításokra:

189562. Holzmann Henrik, Hunyadi-u. 12.

191509. Bpesti ág. ev. tót egyház, Kerepesi-út 57.

188272. Schweiger Gyula, Rottenbiller-u. 4. Révai-u. 3792. hrsz.

187765. Szüz és Bergl, Csömöri-út 28.

189570. Erős Sándor dr., Zsigmond-u. 21.

187766. Ábrahám Adolf, Nefelejts-u. 11.
188866. Wein Manó dr., Erzsébet-körút 24.
184585. Bachruch Károly, Király-Pál-u. 255. hrsz.
184700. Budapesti közúti vaspálya társaság Csömöri-út 1822. hrsz.
190168. Fleischmann Józsefné, Pesti-Gábor-u. 5.
188279. Veress Alajosné, Szentmihályi út 23.
188849. Ringer Lajos dr., Nyár-u. 7.
178731. Budai takarék- és előleg-egylet, Mátyáshegy 4907. hrsz.
185268. Pauncz Sándor, Normafa-út 9078. hrsz.

Jóváhagyásra ajánltattak:

190213. Vágó Nándor és Balázs Samu, Jósika-u. 4737. hrsz.
183097. Leipniker Mór, Óriás-u. 7C12. hrsz.
185280. Aba Lehel, Niedermayer-u. 54.
189555. Pollák Ignác, Ó-u. 3715. hrsz.
187303. Wellisch Sándor és Gyula, Kádár-u. 1155. hrsz.
182238. Kiss Gyula, Soroksári-u. 9373. hrsz.
184596. Zotter József, Zárda-u. 3735. hrsz.
182972. Aigner Sándor, Üllői-út 75—77.
188244. Breuer Gusztáv, Géza-u. 911. hrsz.

Gépekre és felvonókra.

186640. Világosság-nyomda r.-t., Nyár-u. 1.
185278. Deutsch Izidor dr., Szabolcs-u. 2943. hrsz.
184736. Lovag Beer Vilmos, Német-u. 20.
189554. Révész Sándor, Kmetty-u. 2.
190189. Lónyay Gábor gr., Nagy János-u. 23.
185883. Ringer Lajos dr., Nyár-u. 7.

Elutasíttattak:

181926. Özv. Heller Józsefné, Kaszás-u. 6614. hrsz.
188559. Peiszer János, Remete-u. 8670. hrsz.
184699. Tompa Antal, Nyár-u. 5051. hrsz.
162498. Baross Gábor, Városmajor-u. 1529. hrsz.

A fővárosi közmunkák tanácsából.

1905. október 3.

Az elnöki bejelentések után az előadó bemutatta a műszaki osztály tervét, mely szerint a *Fürdő-utca* a parkok oldalán a mai 8 ölről 13 ölre volna kiszélesítendő, a Marokkai-utca pedig térszerű kiképzést nyerne. A tanács a tervről szerzett előleges tájékozás után az elnökség javaslatához képest az ügyet műszaki bizottságához utasította, hogy e nagyfontosságú szabályozásra nézve, kiterjeszkedve a keresztülvitel módozataira és a kapcsolatos többi kérdések megoldására is, tüzetes javaslatot tegyen.

A nagymezőutcai elektromos vasútnak az Andrássy-út keresztezésével a Váci-körútig való folytatását a székesfőváros tudvalevőleg ismét elhatározta. A tanács kebelében a kérdés, főleg az Andrássy-út keresztezése miatt, beható eszmecsere tárgyát képezte. Az előadói javaslat, következetesen a múlthoz megvédeni törekedett e dísz útvonal mai jellegét, kiemelve ama nevezetes rendeltetését, melyet a székesfőváros átalános rendezésének keretében a közönség egyetemes érdekei szempontjából betölteni hivatva van. Ezzel szemben a tanács nem vélt az idők megváltozott viszonyainak megfontolása elől elzárkózhatni és engedve a székesfőváros törvényhatósága ismételten kifejezett akaratának, valamint a forrásául tekintendő közfelfogás ama fel nem tartóztatható áramlatának, melyről megállapítható, hogy el nem nyugszik, míg ez a vasúti kapcsolat létre nem jön, eddigi álláspontjától eltérőleg elvben hozzájárult a tanács a kérdéses vasútvonal tervezett meghosszabbításához és a székesfőváros kívánságához képest az ügyet további tárgyalás végett a belügyminiszterhez terjeszti fel.

A IX. ker. Liliom-utca Tompa- és Mester-utca közti szakaszának némi kiszélesítését úgy, mint ezt a középítési bizottság javaslatba hozta, a tanács elhatározta. A kiszélesítéshez szükséges területet az érdekeltség ingyen tartozik átadni.

A várkertrakparti vasút építésével kapcsolatosan a lánchídfő vámházikóinál lépcsős lejárat készítendő, hogy a vasút keresztezése nélkül lehessen a rakpartra jutni. A bemutatott terv alapján a tanács hozzájárult az építési engedély kiadásához.

A Budapest és Jászkerekegyháza között tervezett h. é. vasút vonalvezetésére nézve a tanács jóváhagyólag hozzájárult, hogy a vasút a IX. ker. Lenkey-utcán haladjon végig. Evégből az utca 23 *m*-ről a vállalat költségén 39 *m* re lesz kiszélesítendő. A kettős vágány az utca közepére jön és a pályatestet fasorral szegélyezett járdák fogják elválasztani a jobbra-balra kiképzendő rendes kocsiúttól.

A déli vasút alagútja feletti területnek szabályszerű elkerítését a tanács mint közigazgatási bizottság a vasúttársaság terhére elrendeli.

Ugyancsak közigazgatási bizottsági minőségében megengedi a tanács, hogy a M. Á. V. rákosi rendező pályaudvarába feltöltési anyag szállítására szolgáló ideiglenes munkavágányt fektethessen és e célra a Rákospatakon megfelelő áthidalást létesítsen.

Elintézést nyert továbbá Áltschtock Gyula, Lorántffy Zsuzsanna-egylet, Bpesti Hirlap Ujság vállalat, Stelzl Károly, özv. Glück Károlyné, Gregersen G. és fiai, Schneider György és Prósz Rezső felebbezése.

TERVPÁLYÁZATOK.

1905. nov. 15. Rimaszombat város: a „Három Rózsa“ vendéglő átalakításának tervei. (115000 k.) Pályadíjak: 800, 400 és 200 k.
nov. 30. Nagybánya város fogadó-épület tervei és költségvetése; díjak 2000 és 1000 korona.
1906. ian. 1. Aradi Mérnökegylet: Aradot érintő műszaki dolgozat (fölolvasásra). Jutalom: 100 k.
jan. 8. Magyar Mérnök- és Építész-Egylet: teremépület 5000 nézőre; pályadíj aranyérem és 1200 k.
febr. 1. Szabadka város: Palics-fürdő épületeinek vázlatai; díjak: 2400, 1500 és 1000 korona (l. a hirdetések közt).
márc. 15. A békepalota Haagában (3,200.000 k.); díjak: 24000, 18000, 14000, 10000 és kettő 6000 korona.

VERSENYTÁRGYALÁSOK.

Okt. 9-én. Az Eszterházy hercegi hitbizomány dombovárkerületi gazdasági felügyelő hivatala: **istálló- és magtárépítés** Majsán (64862·48 k); bp. 2000 k.
„ *9-én.* Háromszék vm. alispánja: a cófalva-bodzai th. közúton **átereszek és hidak építése** (8150·21 k.); bp. 5%.
„ *10-én.* Pápai 7. honvédhuszárezred kez lőirodája: **laktanya tatarozása** (2390·20 k.); bp. 5%.
„ *10-én.* Beregszászi kir. törvényszék elnöke: a nagyszőllősi járásbírósági **épület kibővítése** (4953·85 k.); bp. 247 k.
„ *10-én.* Tisza-Sas község (Szolnokm.) elölj.: **artézikút-fúrás** (4[illegible]00 k.).
„ *11-én.* Abaúj-Torna vm. alispánja Kassán: **hídépítés** (6372·09 k.); bp. 5%.
„ *12-én.* Marosvásárhelyi á. é. hiv.: **útáthelyezés** Sováta község mellett (6541·03 k.); bp. 5%.
„ *12-én.* Besztercei á. é. hiv.: a kolozsvár—bukovinai áll. közúton **támfal helyreállítása** (1904·05k.); bp. 5%.
„ *12-én.* Pozsonyi ker. betegsegélyző pénztár igazg.: kétemeletes **székház építése.** 26 csoport munka (145082·29 k.); bp. 5%.
„ *12-én.* Károlyváros (Horváto.) tanácsa: r. k. **templomépítés** (132881·15 k); bp. 5%.
„ *13-án.* Soproni á. é. hiv.: a széplaki közúton **béton műtárgyak építése** (1473·65 k.); bp 5%.
„ *14-én.* Versec város tan.: emeletes **méntelepi laktanya építése** (114015·61 k.); bp. 5%.
„ *14-én.* Székelyudvarhelyi a. é. hiv.: a székelyudvarhelyi közkórház **vízvezetéke és csatornázása** (28695 k.); bp. 5%.
„ *14-én.* Belügyminiszterium: **gyermekmenhely építés** a X., Üllői-út és Delej-u. sarkán. 26 rendbeli munka; bp. 5—5%.
„ *14-én.* Beregszász város polgármestere: **artézi kút fúrása.**
„ *14-én.* Nagybecskereki kir. törv. elnöke: Törökbecsén emelendő **járásbirósági épület és fogház építés** összes munkái; bp. 5%.
„ *14-én.* Szombathelyi á. é. hiv.: az iványegerszegi közúton **hidak helyreállítása** (1307·16 k.), **árokmeghosszabbítás** (1082·26 k.); bp. 5—5%.
„ *15-én.* Fehértemplom város tanácsa: **elektr. központi telep építése**; bp. 5000 k.
„ *15-én.* Zenta város tan.: **főgymn. kibővítése** (165152·81 k.); bp. 5%.
„ *15-én.* Karlova község (Torontálm.) elölj.: **artézi-kút fúrása.**
„ *16-án.* Pécsi postaigazgatóság: **fészerépítés** (1249·32 k.); bp. 5%.
„ *16-án.* Pozsonyi á. é. hiv.: **templomépítés** Dubován (41342·04 k.); bp. 5%.
„ *16-án.* A pozsonyi V. hadtest cs. és kir. katonai műszaki osztálya: Hajmáskéren emelendő **tüzérségi lövőiskola** 11 rendbeli **összes munkái** (402533·32 k.); bp. 20200 k.
„ *16-án.* Beregszászi állami építészeti hivatal: kishídvégi **vámoslakás építése** (8704 k.); bp. 5%.

sokszor mesterségesen rendezettnek látszott huzavona után már hozzáfogtak; március 31-én tűzték ki a helyszínén.

Ábráink a helyszínrajzot, fő- és oldalhomlokzatot, metszetet és alaprajzot láttatják. A helyszínrajz szerint az épületek az Andrássy-út folytatásában a városligeten át kihasított új út északi oldalára, a régi mutatványos (Paprika Jancsi stb.) bódék helyén csoportosítvák, az út déli oldalán a pálmaház lesz, amely azonban egyelőre a — papiroson marad.

— *dm.* —

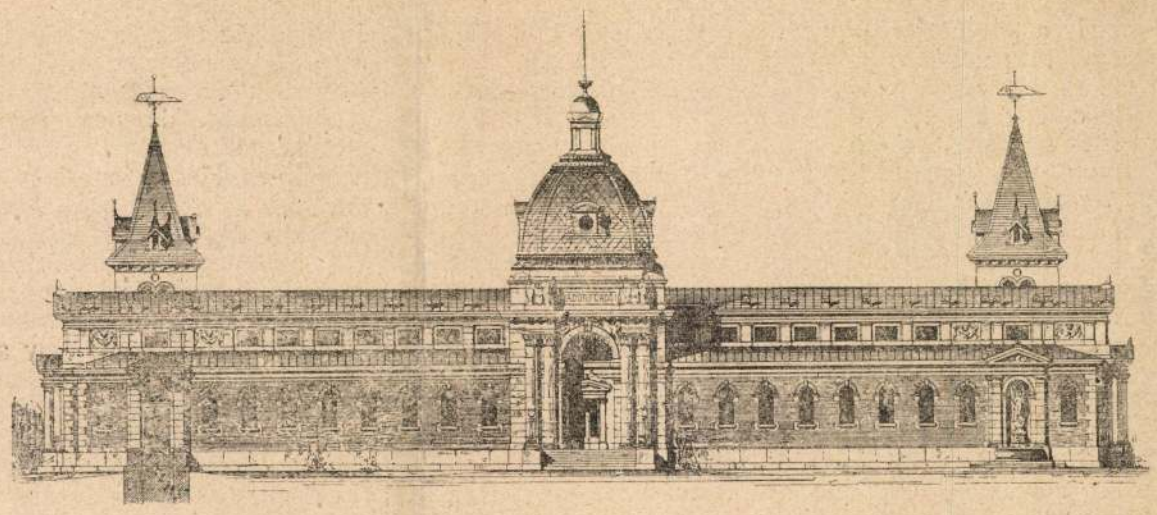

Az artézi-fürdő — legelső — 1884-iki terve Czigler Győzőtől.

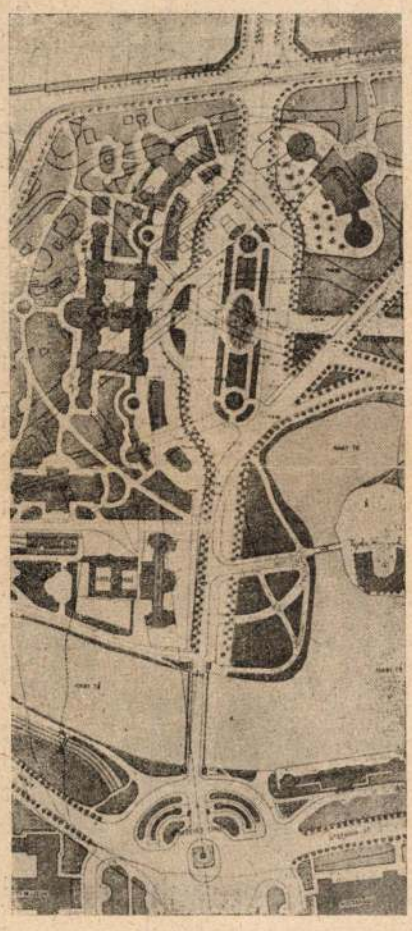

Az artézi-fürdő helyszínrajza.

A keresztény templom művészetének bölcselete.

(Folytatás.)

Az világos, hogy a hódító barbár elem nem fogadhatta el egyszerűen az antik világ művészi hitvallását, hanem a keresztény világnézletet magáévá téve, saját egyéniségét akarta érvényesíteni. Mennyire visszatükrözi az akkori architectura a most megszülető olasz népnek kiforratlanságát! Mily végtelen perspectivát mutatnak az akkori termékek a fejlődés felé, mily kezdetlegesek az antik alkotások mellett és mégis mily erőteljesek! Egy gigantikus művészi erővel biró nép gyermekévei. Előre látható, hogyha ez a nép megtalálja a természethez az útat, ha enged vallásosságából, a legnagyobb feladatokat fogja megoldani.

Azonban itt még egy igen fontos szempontot kell figyelembe venni. Talán egy része sincs a föld kerekségének, amely oly elementáris erővel szívná föl a népeket, olvasztana magába idegen nemzeteket, mint éppen Itália. Amely művészet e talajból egyszer kisarjadt, azt minden korban, minden néppel szemben érvényesíteni fogja; ő nevel majd magának népeket, ő teremt magának művészeket. Az antik művészet ideje lejárt már, de mivel e talajból fakadt, ez éghajlatnak volt terméke, végleg nem pusztulhatott és nem is fog elpusztulni. Itália hódítja meg tulajdonképpen a barbár népeket, ő teszi őket a régi rómaiak méltó utódaivá. Ez az óriás assimiláló erő és ez a szűzi érzésvilág lesznek a renaissance alapjai, az ősöknél erőteljesebb utódok fogják megteremteni azt a világot, melynek alapja, talaja classicus föld volt. De hogy Itália ily könnyen fel tudta szívni magába a barbár népelemet, az egy igen hatalmas közbenjárónak köszönhető, az új keresztény vallásnak. Az erőteljes, barbár lelki világot a kereszténység egyenlítette ki a pogány talajjal, viszont az új népelem lett a közvetítő a pogány classicismus és a szemlélődő kereszténység közt. Ha ez a vegyülés majd végleg megszilárdul, ha a vallás megteszi a maga engedményeit, majdan egy művészeti aranykor jön létre.

De ez a művészeti átalakulás, illetőleg fejlődés nem lehetett teljesen elszigetelve, annál kevésbbé, mivel az Itáliát meghódító és elözönlő barbár népeknek legközelebbi fajrokonai voltak a szomszédok, kiknél szintén egy nagy, de teljesen önálló művészeti fejlődés volt folyamatban. Itália nem szívhatta föl egy csapásra a földjén letelepedett népelemet és így nem szűnt meg azonnal a kapocs, mely a kiforratlan olaszok és északi szomszédaik között a faji rokonság alapján fennállott; az Alpok még nem képezhették azt a választófalat, melyet művészi tekintetben hivatva lettek volna képezni. Éppen olyan joggal élhettek Itália földjén annak új lakói azzal a művészettel,

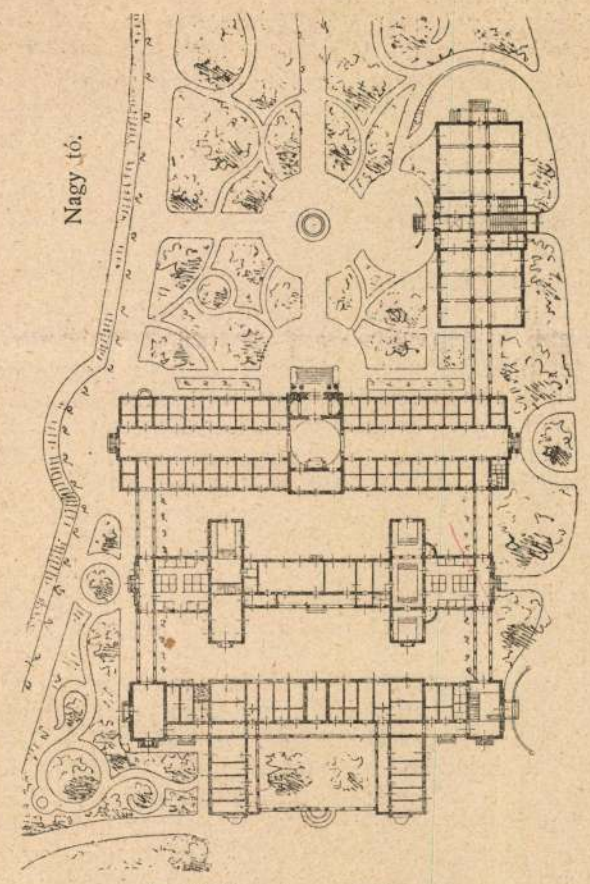

Az 1884-ben tervezett alaprajz.

mely a testvérnépekké volt, mint azzal, melyet ők e földön egy idegenebb nép hagyományaként találtak, melynek kifejlődöttsége sem felelhetett meg az ő kezdetleges, naiv lelki világuknak. Ily alapokon akar a román, majd a góth ízlés a classicus földön gyökeret verni, de Itália derült, mosolygós ege hadat üzent a zord észak termékének. A maga valódi formájukban nem is engedte érvényesülni, megszelidítette, megtompította égretörő ormait, egyszerűbbé, áttekinthetőbbé tette és kissé talán prózaibbá is, de még ezzel sem elégedett be. Ha helyet adott földjén idegen népeknek, ha gyermekeivé fogadta, ha magáévá tette őket teljesen, akkor érvényesíteni is akarja magát. Minél jobban hódítja meg saját népét, annál inkább ébredeznek föl a szunnyadó antik formák, annál inkább közeledik a renaisancehoz és annál inkább győzedelmeskedik az észak művészetén. És ez volt az egyik ösvény az új Olympus felé. A másik az egyház elvilágiasodása. A vallásos érzés lassankint megfogyatkozott, az askesis napjai elmultak, a szemlélődés korszaka lepergett és az ember újra közeledett a való élet felé. Már nem törődik annyira a túlvilági célokkal, a földi életet szolgálja és végre elérkezik a művészeti fejlődés legmagasabb fokára, fölfedezi, megérti, majd megérzi a természet, az élet szépségét. Ezt a két útat kellett bejárnia annak a népnek, míg eljutott a renaissancehoz, a természetimádásnak második nagy korszakához. A művészetek új aranykora bekövetkezett, a nagy újjászületés a természet szent nevében megtörtént. Az antik világ új életre kelt, a kihalt formák megteltek benső tartalommal, a classicus kor testcultusa ismét diadalmaskodott, a vallásból csak az egyház maradt fönn, a vallási érzést a szépérzés váltotta föl, a pápából pontifex maximus lett a legvalódibb értelemben. Már nem a túlvilági boldogságon aggódtak, a szépérzés, az alkotóerő tudata, a természet, a művészetek szemlélete volt a boldogságuk. Harmonikus életük feloldódott a művészetekben, nem ismerték a jót, nem nézték az igazat, csak a szépnek áldoztak, csak a szépet imádták. Nem Isten, a maguk dicsőségére építettek templomot, nem az istentisztelet lényege volt a fontos, hanem a külsőség, a szertartások, a körmenetek mindmegannyi nagyszerű művészi szinjáték. Mindenütt a szép cultusa uralkodott, mi közük is volt már a valláshoz! Az egyház, a szertartások teljesen önálló létjogosultságot élveztek; önmaguk miatt léteztek szépségükért. Ez ugyanaz a művészeti körülmény, mint négy századdal később Verdi operáiban. Amennyire független itt a dallam és harmonia a szövegtől, a jelenetezéstől, úgy élvezték a renaissance-templomok, szertartások, ünnepi körmenetek önállóságukat a vallással szemben. A műnek nem volt köze a művészetekhez; ami nem a szépsége miatt volt, azt nem vették figyelembe, annak nem volt jogosultsága.

Most ha feltennők azt a kérdést, hogy itt kell-e keresnünk ebben a művészeti aranykorszakban a valódi keresztény templomot, melynek hangulata nem idegen Krisztus tanaitól, hol megérezzük, hogy mint tudta kinzóit is szeretni, hol egész lényünk magasba kíván szállani, távol e földi világtól, akkor okvetetlenül tagadó választ kell adnunk. A renaissance éppen csak az által jöhetett létre, hogy a vallásos érzés meggyengült, hogy a lelki szemlélődést fölváltotta a természet, valódi élet bámulata, az eleven test kultusa. Már maga ez a fejlődési irány kizárja fenti kérdés igenlését: nem kereshetünk akkor tökéletes keresztény templomokat, amikor az antik pogányság éledt föl újra.

Talán az összes művészetek közt egyedül az architecturának van az a privilegiuma, hogy nem követeli oly szorosan a természet kultusát. A festészet, a szobrászat egyenesen decadens, ha nem alapul a valóságon, ha nem merít a való életből; az architectura sokkal önállóbb, szilárdan megáll akkor is, ha telve vagyunk askesissel, törékeny idealismussal; de így is kell lennie egy forrásnak, melyből termékenyítően táplálkozhatik. A renaissancekor életképes természetimádásra volt fektetve, ez volt az építőművészetnek is bőséges forrása, tökéletes művészet is volt ez, mint az antik korszaké, de nem keresztényi. Absolut művészet volt ez, kiküszöbölt magából minden symbolismust, de nem is lehetett keresztény. Eleinte még látunk dicsfényt a szentek feje fölött, később ez is eltünik és Fiesole aeterikus szemlélettől áttetsző alakjait fölváltják az acélos karú Apolló-termetek. Ez nem lehet az a kor, hol megtaláljuk az igazi keresztény templomot, a renaissance-templomoknak már nem lehet semmi közük a vallás hangulatával. Ez nem is lehetett az a talaj, hol a tényleges katholicismus korszaka összeesnék egy oly művészeti periodussal, mely az architecturának kedvezne, ez a föld csak akkor lehetett termékeny igazán, mikor az emberek visszatértek a természethez.

Ebből az absolut architecturából nem sarjadhatott ki a par exellence keresztény templom, ebben a korban nem kelthetett visszhangot a vallási elmélyedés. Nézzük csak a renaissance templomokat, mennyire igazolják e művészeti fejlődésből vont következtetésünket. Nem keltik-e bennünk azt a hangulatot, mely az istenekben való hitet föltételezi, nem pedig egy mindenható Istenét? Nem ruházzuk-e föl őket hasonló emberi természettel, egyéniséggel, mint aminővel mi is bírunk, amelyik hevesen tud szeretni és gyűlölni? Nem herosok-e ők, kiknek szintén van acélos karjuk, széles, hatalmas mellkasuk, kiknek nincsen aránytalanul kifejlődött fejük? Ezek azok az istenek, kiknek angyalával Ábrahám egykoron birokra kelt. Ezektől nem bűneink megbüntetését várjuk, hanem megbosszulását. Itt Krisztus újra a szép testű Apollo, a győzedelmes, ki legyőzte a sötét kígyót, ki dárdával keresztülszúrta undok fejét. Ez itt az a templom, annak a korszaknak a temploma, hol a tüzes olasz nő égő szerelemmel csüng Isten fián, hol imádja annak testét-vérét is. Nem a szeretet temploma ez, hanem a forró szerelemé! Itt nem érez a bűnös súlyos lelkifurdalást nagy vétkéért, itt nyugodtan tovább szőheti ármányait. Ez nem az a templom, hol érezzük, hogy halálunk után lelkünk itt hagyja földi hüvelyét; testünkkel kell bűnhődnünk az alvilágban és csak testünkkel élvezhetjük az örök boldogságot. Itt minden világos és átérthető, itt nem égetően fontos semmi lelkiügy. Nem szeretünk itt máskép megjelenni, csak színes pompában, nem lelkünk tisztaságát mutatjuk be kizárólagosan Istennek, hanem külsőleg is harmoniában akarunk lenni; csak így érezzük magunkat méltóknak a renaissance templomaiban. Színes és buja a benyomásuk, az antik mythologia alakjai népesítik be falait, érzelmi világunk összeegyeztette a classicust a kereszténynyel, mint azt Tannhäuser tevé, de nekünk már itt e földön hajtott ki a zarándokpálca. Ez nem az a templom, melyben a vallásos szív megnyughatik, ez nem a kínszenvedésében is szerető Krisztus temploma.

Csak az a része a vallásnak talált a renaissanceban termékeny és valódi talajra, mely a legközelebb fekszik a mi életünkhöz, mely a legemberibb és egyszersmind a legtiszteletreméltóbb is: — az Isten anyjának cultusa. Ez megfelelhetett a kor természet- és életimádásának és egyszersmind legközelebb esett az antik fölfogáshoz A mindenttudó keresztény Isten is emberré lett és neki is volt anyja. Hogyne ihlette volna meg ez a vallási mythos a renaissance művészeit, mennyire összetalálkozott az ő művészeti hitvallásukkal Mária cultusa, ki világrahozta a fiát, mint a többi anya, kinek öröme és fájdalma nem volt transcendens.

Ez a cultus közelebb hozta, emberibbé tette a vallást, poetikusabbá a bibliát, de nem minket emelt fölebb. Ezek a bájos Madonnák és fájdalmas Pieták azért még sem változtathattak a renaissance templom hangulatán, ezek nem azok, amiket keresünk. Máshol, más földön fogjuk őket föltalálni, hol nem öröklődtek a pogány hagyományok, hol nem üthette fel fejét újra egy elmult kor művészete, melynek alapjai ellenkeztek a kereszténységgel. Hiába uralkodott Itáliában a pápa, hiába volt tökéletes, idealis művészete; igazi templomot azért nem

139-41. e.

Czigler Győzőről.

Alpár Ignác emlékbeszéde a Magyar Iparművészeti Társulat 1905. április 16-án tartott rendes közgyűlésén.)

1905 március 30-ika volt! A nap fényesen ragyogott a derült ég hatalmas boltívén és üdítő tavaszi meleget küldött székesfővárosunkra. A Ferenc-József-hídnak budai oldalán elterülő nagy téren csoportokba gyűlt a főváros közönsége és nagy tömegekben tódult a királyi József-műegyetem új chémiai pavillonja felé. Ünnepi kép volt ez. Olyan, mintha a magyar tudományos munkásság eme legújabb hajlékát akarnák felavatni. Ott volt a magyar technikus kar, eljött a tudomány, a művészet, a munka és az igazság minisztere. Eljöttek társadalmunk különböző tényezői. Ott voltak a munkások és sok-sok bánatos szívű ember, ki megtört reményét, barátját és jótevőjét siratta. Ez volt Czigler Győző temetése.

Szomorú tragikuma a sorsnak, hogy midőn arra készül, hogy a magyar technikai tudománynak hajlékát, melegágyát megépítse, mikor azon fáradozik, hogy egyetlen műszaki tanintézetünknek sok küzdelem és nélkülözés után megadja azt a keretet, melyben a technikus nevelés immár szélesebb alapokon és zavartalanúl intéztessék, a komoly munkának szánt emez elsőnek épült csarnoka Czigler Győző ravatalával avattassék fel.

Még látom azt a fenséges képet, a mikor sokan, nagyon sokan kegyelettel hódoltak emlékének; még fülembe csengenek *Hieronymi* Károly miniszternek elismerő szavai, a melyekkel a magyar technikus kar kitűnő vezéremberét búcsúztatja. Hallom *Bodola* Lajost, a műegyetem mérnöki és építészi szakosztályának érdemes dékánját, a mint szeretettel búcsúzik kitűnő tanártársától; még fülembe csengenek *Szalay* Imrének, egyesületünk érdemes alelnökének szavai, a mikor mélyen megindulva mondá: „Ott sírhantodból egy bokor fog kivirulni, a melyen a becsületes munka, az önfeláldozó barátság és a szerénység virágai nyílnak. Ezekből fonjuk koszorúnkat drága emlékedre, a mely sziveinkben, alkotásaidban közöttünk él.“ Még emlékezem *Melly* Béla székesfővárosi tanácsnok szavaira, ki polgártársai nevében búcsúzik a halottól, a kinek szíve végtelenül jó, gondolkozása igaz és lelkülete szép vala.

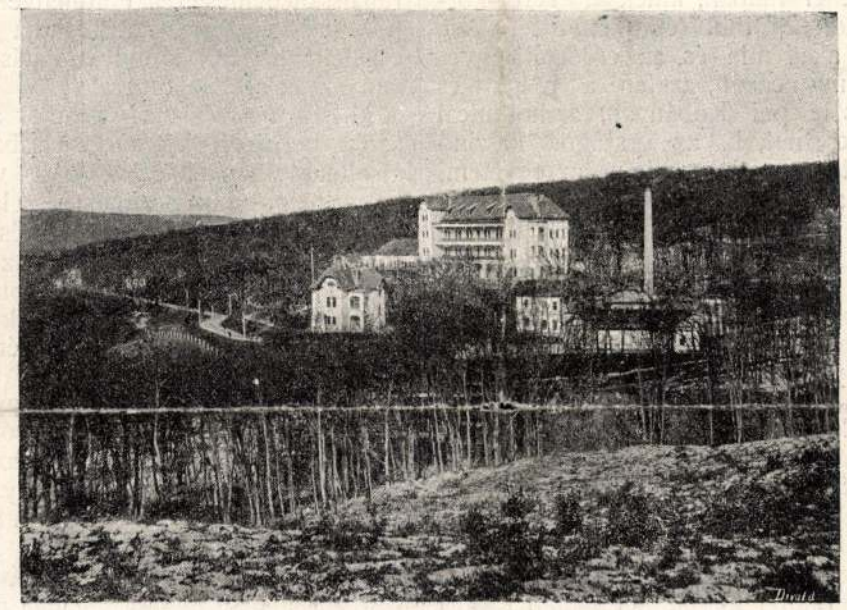

1. ábra. A budapesti Erzsébet-sanatorium képe. (Tervezte *Czigler Győző*.)

S ime most az iparművészeti társulat mai közgyűlésén hálás kegyelettel akar megemlékezni megboldogúlt alelnökéről.

Mély megilletődéssel tesszük ezt, mert az 1885-ben megalakúlt társulatot rövid húsz éves fennállása óta alig érte nagyobb csapás, mint a milyent Czigler Győző halála reája mért. Már 1887-ben lépett társulatunk tagjai sorába és ismert buzgóságával és lelkesedésével mindjárt a küzdők első soraiban látjuk őt. 1892-ben lett a választmány tagjává, és ott oly hasznos és tevékeny munkásságot fejt ki, hogy az egyesületi tagok bizalma már 1895-ben az alelnöki tisztségre emeli. Már eddig is kifejtett értékes munkásságát ezentúl fokozott lelkesedéssel, a férfias ambitió egész erejével, a szerény kis plántának a nevelésére, fejlesztésére és gyarapítására szánja.

Mert nagyon szerény kis plánta volt az Iparművészeti Társulat még ezelőtt másfél évtizeddel! Sok fáradsággal és munkával a talajt kellett előkészíteni, hogy abból csak némileg életrevaló hajtásokat nyerjünk. A külföldről nagy mennyiségben beözönlő iparművészeti termékek egyrészt, s a közöny, mely minden új eszmének útját állja másrészt, éppenséggel nem ébresztették közönségünk nagyobb rétegében a magyar iparművészet fejlesztésének szükségességét. Majdnem hihetetlennek látszik, ha ideigtatjuk, hogy ezelőtt két évtizeddel, a mikor nemzeti létünk már teljesen ki volt domborítva, a mikor nyelvünk művelésén már évszázadok óta fáradoznak, a mikor a tudományok minden ágát úgy műveljük, hogy a nagy nemzetekkel tudunk lépést tartani, a mikor államiságunk önnálló alapokra volt fektetve, a mikor művészetünk és iparunk igen szép eredményeit tudjuk felmutatni: a magyar iparművészetnek még nyomait sem találjuk. Nemcsak a fényűzési tárgyak és művészi csecsebecsék, a melyekkel a szerencsésebb viszonyok közt élők otthonukat díszítik, hanem a szükségleti tárgyak, közönséges bútorok is külföldről hozzattak be. Megdöbbentő, ha visszagondolunk, hogy ezelőtt húsz évvel egy kényelmes széket vagy pamlagot, ágyat vagy asztalt Bécsből, vagy más idegen helyekről kellett idehozni, a mikor ezt az országot legalább is hat millió európai igényű ember lakta. És ha készültek idebenn bútorok, vagy iparművészeti tárgyak, azok bécsi vagy más külföldi bélyegek alatt létesültek, mert nem volt iparművész, ki velünk rokonérzésű szellemben tervezett; nem volt fogyasztó, ki szükségét érezné annak, hogy minden, a mi őt körülveszi, a mi véreink munkája legyen, azt magyar szellem alkossa, hogy az használatában, rendeltetésében, munkában és pihenésben a magyar haza szeretetét hirdesse a szegény ember kunyhójától a gazdag főúr palotájáig. E szép feladatnak a megoldására alakúlt ezelőtt húsz évvel az iparművészeti társulat. Kemény kritika rejlik abban, hogy társulatunknak azért kellett megalakulnia, hogy közönségünket társulatunk működése által kellett, kell most is, és valószínüleg még soká kell úgy vezetni és irányítani, hogy a magyar iparművészeti termékek iránt érdeklődést és szeretetet benne felkeltsük. Ezt a munkát csak szeretettel és meggyőződéssel lehet végezni, a minthogy szeretettel és odaadással végezték és végzik egyesületünkben sokan, de talán senki annyi sovínismussal, mint Czigler Győző tette. Mint az állandó jury elnöke, mint a végrehajtó-bizottság, mint a st.-louisi világkiállítási bizottság elnöke, mindig a helyén volt, dolgozott és buzdított. Nem tért ki a nehéz kérdések elől, hanem éppen ő volt az, a kire minden viszonyok között mindig számolni lehetett. Nem azért állott oda, hogy olcsó szerrel dicsőséget vagy kitűntetést szerezzen; igazi technikus volt, ki a munkát keresi, mert szereti, kinek egész lénye a munkával össze volt nőve és ezért életföltétele volt.

Ilyen férfiút vesztettünk el Czigler Győzőben s emlékét megörökítendő, életrajzi adatait nagy vonásokban következőkben közlöm:

Régi épitész családból származott. Már szépatyja is építész volt Svájcban, a honnan nagyatyja a mult század elején költözött hazánkba, Békésvármegyébe, a hol többek közt a békéscsabai nagy evangélikus templomot épí-

tette. Nagyatyja magyar honpolgár lett és nemességet is kapott. Édesatyja Czigler Antal a bécsi katonai műszaki akadémián és művészeti akadémián nevelkedett s Aradon telepedett le, mint építész. Édesatyja kétszer nősült; az első házasságából származott Czigler Paulina, ezidőszerint özv. Kiss Gyuláné, a másodikból pedig két fia, Czigler Gyula, ki mint magyar államvasúti főfelügyelő halt meg, és Czigler Győző, ki 1850. év julius 19-én született Aradon. Nagyon természetes tehát, hogy az építészet műhelyébe már kora ifjúságában alkalma volt betekinteni. További kiképzését a bécsi Hansen-iskolában nyerte. Alig hogy tanulmányait befejezte, atyja 1871-ben meghalt, s a fiatal 21 éves Czigler Győzőre hárult a nehéz feladat, hogy atyja megkezdett munkáit, azok közt a borosjenői Rákóczi-vár építését befejezze. Ezután tanulmányútra indult. Két év alatt bejárta az 1873. évi bécsi világkiállítást, Ausztriát, Németországot, Belgiumot, Angol-, Francia- és Olaszországot. Elment Görögországba, Konstantinápolyba, Kis-Ázsiába. Hazatérve a székesfőváros mérnöki hivatalában volt alkalmazva, közben 1878-ban mint főhadnagy részt vett a boszniai hadjáratban. Igy adózván hazájának, Boszniából is szerencsésen hazaért és megépítette Saxlehner Andrásnak Andrássy-úti palotáját. Jóakaró támogatót talált Luczenbacher Pálban, kinek a Teréz-körúton egy bérházat épített és több építményt létesített. Később a kereskedelmi akadémia és az erdészeti egyesület háza az Alkotmány-utcában, azután a polgári és királyi serfőzők hatalmas telepei Kőbányán, a holdutcai és a hunyaditéri vásárcsarnokok, az országos kaszinó Kossuth-Lajos-utcai palotája, ezzel szemben az egyetemi alap díszesebb bérháza, a pesti hazai takarékpénztár palotája az Erzsébet-körúton, a Hadik-Barkóczy-féle károlykörúti nagy bérház, a Gozsdu-alap király- és dobutcai bérháza, a balatonfüredi fürdőház, a hercegprimás esztergomi palotája és balatonfüredi nyaralója, stb. az ő tervei szerint épültek. Ő építette Bécsben a Pazmaneum székházát, restaurálta a tihanyi apátságot, ő reá volt bízva a királyi József-műegyetem új építése, a melyből azonban csak a chemiai pavillon készült el; a fizikai pavillon pedig épülőfélben van. A székesfőváros a városligeti artézi fürdő tervezését ő reá bízta. Az építés ügye $1^1/_2$ évtizeden át vajúdott, míg végre — már halálos ágyán megkapta az építésre való megbízatást. Már nem ő fogja építeni, de megnyugvással és őszinte örömmel konstatálom, hogy ez az épület teljesen az elhunyt mester szellemében fog létesülni, mert a székesfőváros közönsége az ő emlékének hódolva a mű végrehajtását régi munkatársára és barátjára, Dvorák Ede és Gerster Kálmán építészekre bízta.

Felsorolt összes munkáiban mindig hű maradt tanítómesterének elveihez. Itt Budapesten senki sem volt annyira a Hansen-iskola híve, mint Czigler Győző. Az öreg Hansen Bécs város újjáalakítására nagy befolyással volt. Rendkívül nagy érdemeit ez emlékbeszéd keretébe foglalni alig lehetséges. De azért meg kell említenem, hogy midőn a bécsi Ringstrassen legelsőnek ő építette a Drage-féle házat, azt oly szerencsésen dimensionálta, oly rendkívüli nagy ügyességgel tette le abba az olasz paloták méreteihez közeljáró dimensiókat, hogy ezáltal alapját vetette meg a Ringstrasse monumentális tovább építésének. És ez a körülmény döntő volt székesfővárosunk építészetének újabb fejlődésére is. A méreteket Bécsből hoztuk s nagy szerencsének tartom, hogy székesfővárosunk profán építkezéseinek átlagos méretezése sokkal kedvezőbb, mint pl. Páris, London vagy Berliné, mert ennek a méretezésnek dolgában Brüssel házai állanak a mai dimensiónkhoz legközelebb. Hogy a Hansen-iskola e tekintetben nekünk nagy szolgálatot tett, az elvitázhatatlan; hisz csak Kölnbe kell mennünk, hol a rendkívüli ügyesen keresztülvitt városi szabályozásnak és rendezésnek dacára, az új boulevardok megjelenése távolról sem olyan, mint a mi körutaink képe, mert a házak dimensionálása kicsiny s azokon a részletek tultengése nyugtalan képet ad.

Cziglerben benne volt a Hansen-iskolának eme jellegzetes nagy vonása, az egyszerű részletezés és a szerencsés nagy dimensionálás jellemzik összes építményeit. Ebben a tekintetben az olasz mesterekre emlékeztet, kik tudásukat a római műemlékeken megejtett szorgos utánmérésekből nyerték. Ők ha nem is az antik világ absolut dimensióit akarták átültetni építményeikbe, pontos méréseiket minden apró részletre kiterjesztették, hogy viszonylagos eredményre jutva, a helyes plastika és árnyékhatás előidézése tekintetében tisztába jöjjenek. Nem furcsa-e, hogy pl. Filippo Brunelesco fiatal korában szobrász és aranyműves volt, szeretett perspectivával foglalkozni, s csak miután a baptisterium bronzajtajára pályázott volt, ment Donatello barátjával Rómába. Érdekes feljegyzéseket találunk erről Vasarynál. És a szeretettel végzett római tanulmányok és mérések után az aranyműves Brunelescóból lett a Palazzo Pitti és a firenzei dóm építője. A méretek tanulmányozása az antik Rómában és annak környékén adta meg Bramantenak, Chronakanak, Baltazare Peruzzinak, Antonio da San-Gallónak, San-Michelinek, ki már 16 éves korában San-Gallóval és San-Sovinóval járt Rómában és különösen Palladiónak az alapot és a tudást későbbi munkájuk létesítéséhez.

Ezért oly nagyszabásúak, világosak és szívhez szólók a renaissance mesterek építményei.

Minél kevesebb szóval tudja a szónok gondolatait és eszméit kifejteni, annyival hatásosabb lesz beszéde. Igy van ez az architekturával is.

Milyen más ez ma! Amikor a részletek tömkelegében, azok helytelen csoportosításában, erőszakkal felidézett alkalmazásában elvész az épület váza, elkallódik az árnyékhatás, megszűnik a dimensió, elaprózódik a térhatás s az építészekből filigran munkások és játékszerkészítők lesznek. Még visszaemlékezem azokra az időkre, — alig két évtizeddel ezelőtt volt, — amikor butorok, szekrények helyett házakat terveztek és most házak helyett monstrosus szekrényeket építenek, melyeket érthetetlen faragványokkal raknak meg.

Ez elhibázott és az építés fogalmával ellenkező törekvések idejében a Hansen-iskolából kikerült, annak szellemét követő építészekben azokat az őrszemeket üdvözlöm, kiknek mai napjainkban komoly hivatást kell teljesíteniök.

Ilyen volt Czigler Győző mint építész. Nem engedett a csábításnak, nem akart modern lenni, nem akart divatos lenni, hogy feltűnjék, mint a divat hölgyei. Ő jól épített.

Fáradhatatlan munkásságának nagy részét tanári hivatása foglalta el. 1887 óta a királyi József-műegyetemen mint az ó-kori építészet tanára működött, hol korán bekövetkezett haláláig tanártársainak nagyrabecsülését és hallgatói igaz szeretetét és ragaszkodását érdemelte ki.

A legnagyobb tevékenységet és bámulatos sikereket a közpályán fejtette ki és érte el. Ybl Miklós halála után 1891-ben a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet műépítési szakosztálya elnökévé választja meg, s 1894-ben a magyar technikus kar a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet elnöki tisztére emeli.

A technikus kar vesetésében, annak érdekeinek és positiójának előbbrevitelében soha el nem felejthető érdemeket szerzett. Kartársai bizalommal és szeretettel csoportosultak körüle és rövid időközben még másodszor is az elnöki székbe ültetik. Hat évi elnöki tevékenysége után pedig a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet tiszteletbeli tagjává választják. Ő alapította meg az Anyagvizsgálók Magyar Egyesületét 1897-ben. Mint ez egyesületnek elnöke, az 1901. évben Budapesten megtartott nemzetközi anyagvizsgáló kongresszuson hazánk technikai és kulturális érdekeinek a külföldről idesereglett szakférfiak előtt is rendkívül nagy szolgálatot tett. Buzgó tagja volt az Orsz. Képzőművészeti Tanácsnak, a Műemlékek Orsz. Bizottságának. Elnöke volt a IX. ker. polgári körnek.

Munkálkodott, fáradozott és alkotott lépten-nyomon és pedig mindig mint igaz és egész ember. Szíve nagy volt és nemes; mindenkin segített, mindenki ügyét magáévá tette. Igaz ember volt lefelé, energikus bárki igaz ügyének

Azt, hogy a t. előadó úr a gömbvasbetétnek falba kötését az ő elméleti fejtegetései alapján fölöslegesnek, sőt károsnak véli: ez lehet az ő egyéni nézete, de én már csak sok évi gyakorlatból merítem tapasztalataimat, melyek fényesen igazolták bekötésem előnyeit. Ami pedig a közzétett összehasonlító táblázatot illeti, fölhívom figyelmét az előadásomban fölemlített arra a tényre — mit különben a kifüggesztett részletes rajzon is bemutattam — hogy alul sík menyezet készítésére, az önsúly csökkentése végett, én is Rabitz-lapot használok salakbéton nélkül, aszerint, amint az célszerűbb. Ilyenformán a példának kidolgozott esetben, födémem önsúlya csak 500 kg/m^2, holott a t. előadó úr 650 kg/m^2-ot vett fel, vagyis 30%-kal többet; csak így mutathatta ki, hogy födémszerkezetem nem gazdaságos. *Székely L. László.*

VEGYESEK.

Czigler Győző temetése. A munkát temettük; mert ő benne valóban megtestesült a munka. Ezt érezte, ezt bizonyította az az óriás tömeg, a magyar műszaki világ kitűnőségeivel együtt, az előkelőségek egész serege, mely megjelenésével adott kifejezést a március 28-án hajnalban elhunyt Czigler Győző iránt hódolatának, elismerésének. Március 30-án détután, utolsó alkotásának az új műegyetem első és egyetlen kész chemiai pavillonjának előcsarnokából, melyet a műegyetem páratlan fénynyel díszített, kísértük ki örök nyugvó helyére, a kerepesiúti temetőbe, ahol Budapest székesfőváros közönsége, a városi közügyek egyik leglelkesebb harcosának, a főváros törvényhatósági bizottsága tagjának — a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet kérelmére díszsírhelyet ajánlott föl a Deák-mausoleumhoz vezető főúton, nem messze Yblmester sírjától. A műegyetem előtti nagy teret a gáztársaság — lekötelező figyelemmel — fátyolba burkolt égő lámpásokkal díszítette. A gyászolók közt ott láttuk *Berzeviczy* Albert vallás- és közoktatásügyi és *Hieronymi* Károly kereskedelemügyi minisztert, ez utóbbi mint a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet elnöke ezzel a beszéddel búcsúzott el az elnökségben elődétől:

Tisztelt gyászoló közönség! Czigler Győző, akit a végzet férfikorának teljességében körünkből kiragadott és akinek ravatala körül gyászolva összegyűltünk, hogy tanúságot tegyünk arról a tiszteletről és szeretetről, melylyel őt környeztük: kiváló volt mint tanár, mint művész; úgyis mint kartársainak igaz barátja, és jó ember volt a szó legnemesebb értelmében. Tanári és művészi kiváló tulajdonait méltatni fogja annak a tanári karnak egy jeles tagja, melynek egyik dísze volt. Nekünk, kik vele a Mérnök- és Építész-Egylet körében érintkeztünk, emlékét feledhetetlenné teszi az a soha sem lankadó buzgóság, az a rajongó odaadás, melylyel a műszaki karnak tekintélyét, társadalmi érvényesülését és érdekeit felkarolta és szolgálta. Ennek az ügynek szolgálatában nem ösmert sem önzést, sem barátságot, sem ellenszenvet; teljesítette azt, mit szükségesnek és hasznosnak itélt szíve sugalatára; és mert amit tett, mindig meggyőződésből és teljes szívvel tette, másokat is magával ragadott. Bámulatos munkásságot s eredményes működést fejtett ki mint a Magyar Anyagvizsgálók Egyesületének elnöke is. Mint mindenkinek, aki valamely ügyet teljes odaadással szolgál, neki is voltak ellenesei; de az idő az ellentéteket kiegyenlíti és ma bizonyára nincsen pályatársaid között egy sem, aki el ne ösmerné azokat a nagy szolgálatokat, melyeket mint a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet elnöke a műszaki karnak tettél. Czigler Győző, midőn most tőled búcsút veszek a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet, a Magyar Anyagvizsgálók Egyesülete és a magam nevében, vidd magaddal arra a hosszú útra, honnan nincsen visszatérés, azt a tudatot, hogy bár körünkből örökre távoztál, szellemed és az a lélek, melyet tetteidbe leheltél, élni és tovább működni fog körünkben a műszaki kar érdekében. Isten veled!

Ezután a gyász szertartást rendező műegyetem nevében *Bodola* Lajos dékán tanártársától, majd az Iparművészeti Társulat nevében *Szalay* Imre a Nemzeti Muzeum igazgatója a társulat alelnökétől, a Ferencvárosi Polgári Kör nevében *Melly* Béla fővárosi tanácsnok alelnök a kör elnökétől búcsúzott. Végre az egész virágerdőt alkotó rengeteg koszorúkkal öt kocsit megrakva, a hatalmas menet megindult és a Ferenc-József-hídon át, a Muzeum-körúton és a Kerepesi-úton gyalog kísérte ki kedves halottját a temetőbe, hol a sír szélén a tanítványok nevében *Wälder* Gyula mondott megható Istenhozzádot a szó szoros értelmében atyai tanáruknak, mesterüknek.

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet *Czigler* Győző elhunyta alkalmából még az nap, március 28-án, rendkívüli választmányi ülést tartott, melyen *Alpár* Ignác elnök megható szavakkal jelentette be az egyesület egyik oszlopának összeomlását; indítványára kimondotta a választmány, hogy gyászát jegyzőkönyvébe iktatja, a családhoz részvétiratot küld, a nagyteremben levő arcképet egy évig gyászlepellel borítja le, a ravatalra küldöttségileg koszorút helyez, a temetésen testületileg jelenik meg, a temetésen Hieronymi Károly elnök búcsúztatja el volt elődét, gyászjelentést ad ki, a temetés napján ülést nem tart, a fővárostól díszsírhelyet kér; végre köszönettel vette a választmány a gáztársaságnak azt a bejelentését, hogy a gyászszertartás idején az új műegyetem előtti téren levő gázlámpásokat fátyollal borítja és meggyújtatja.

Szomorú tudósításunkat *Szalay* Imre e szép szavaival zárjuk: „Mélyen megindulva kísérünk utolsó nyugvó helyedre — mondá — ott sírhantodból egy bokor fog kivirulni, melyen a becsületes munka, az önfeláldozó barátság és a szerénység virágai nyílnak, ezekből fonjuk koszorúnkat drága emlékedre, amely sziveinkben, alkotásaidban közöttünk örökké él".

Czigler Győző! pihenj a nagy fáradalmak, a még nagyobb szenvedések után! Nem feledünk el! Isten veled! Isten veled!

A Szabadságharc-szobor és Kossuth-szobor pályázata. A Szabadságharc-szoborra és a Kossuth-szoborra hirdetett eszmei pályázat határideje múlt hó 31-én délben lejárt. A *Szabadságharc-szoborra* pályáztak: 1. Margó, Popper és Hikisch, 2. Verő László, 3. Faragó Árpád, 4. Róna és Gerster, 5. Kallós és Márkus, 6. Tóth, Kőrössy és Pogány, 7. Horvay és Szamovolszky, 8. Sovanka Károly, 9. Merkli Ferenc, 10. Vas Viktor és Kaszab Miklós, 11. Füredi Rikárd, 12. Marossy Ferenc, 13. Maróti Géza, 14. Istók, Papp és Szabolcs, 15. Lantay Lajos, 16. Holló Barnabás, 17. Fritz és Gárdos, 18. Marton Lajos. A *Kossuth-szoborra* pályáztak: 1. Sződy Szilárd, 2. Margó, Popper és Hikisch, 3. ifjabb Mátray L. és Rainer K., 4. Vass Viktor, 5. Verő László, 6. Faragó Árpád, 7. Róna és Gerster, 8. Kallós és Márkus, 9. Tóth, Kőrössy és Pogány, 10. Horvay és Szamovolszky, 11. Horváth Adorján.

Pusztuló műemlék. Egymást érik a hírek, melyek a régi idők művészi emlékeinek sajnálatos pusztulásáról értesítenek. Állítólag a veneziai Szt.-Márk-templomot is a Campanile sorsa fenyegeti. Manfredi és Marangoni, az épület állapotának megvizsgálásával megbízott építészek jelentése szerint az alapzat igen gyönge s ezen segíteni nem lehet. A cölöpök eltólódását észlelték, azért ezek mozgása folytán a falak igen gyengén állanak s helyenkint sűlyedtek is, ami természetesen a boltozatok repedezését eredményezte. A mészrétegek is sok helyütt meglazultak. Minthogy azonban közvetetlen veszedelem nincs, a javításokra előirányzott 153.080 lírával megfelelő intézkedések haladéktalan megtételével még megmenthetőnek vélik a középkor e mesés hangulatú remekművét. *L—r.*

A st.-louisi kiállítás lebontása. Az amerikai vállalkozást érdekesen világítja meg az a szerződés, amelyet a st.-louisi kiállítás vezetője a kiállítási épületek lebontása és a területnek a régi állapotba leendő visszahelyezése tárgyában egy vállalkozó céggel kötött. Ezt a munkát egy chicagói

cég vállalta el; ezért $2^1/_2$ millió dollárt fizetett. Ezenfelül a vállalkozó cég az Unio egyes államainak kormányaival, valamint az idegen államokkal is érintkezésbe lépett és ennek következtében a magántulajdont képező legtöbb kiállítási épület lebontását is elvállalta. A lebontás már megkezdődött és a 250 milliomos kiállítási város nemsokára eltűnik. A legjelentősebb tételt az épületfa képezi; a vállalkozó a helyszínén fűrésztelepet állított fel, hogy azt az anyagot, amelyet eredeti állapotában értékesíteni nem tudott, a kelendő méretű nagyságokra mindjárt a helyszínén feldolgozza.

Az Ókori Lexikon II-ik kötete most jelent meg, a kultuszminiszterium és a Tudományos Akadémia támogatásával, *Pecz* Vilmos dr. egyetemi tanár szerkesztésében. Egy egész sereg munkatársával 8 éven át hordta össze a legbecsesebb adatokat, melyeknek a legújabb kutatások eredményei képezik a legértékesebb részét. Ez adatok hű képét adják a klasszikus ókor kulturájának. Különösen gazdag műtörténeti adatokban. Megvan benne az ókor építőművészetének, szobrászatának, festészetének, műiparának fejlődésére vonatkozólag minden, azért építő iparosaink s a műiparral foglalkozók is haszonnal forgathatják. Az 1260 lapnyi szöveget 485 ábra tarkítja. A Franklin-társulat kiadása. —*a.*

X. nemzetközi hajózási kongresszus Milanóban 1905. évben. A IX. nemzetközi hajózási kongresszus, mely 1902-ben Düsseldorfban tartatott meg, tudvalevőleg a legközelebbi kongresszus helyéül Milanót állapította meg és pedig f. évi szeptember 24—30. napjaira. A X. kongresszus védnöke az olasz kormány. Azok a kérdések és közlések, melyeknek tárgyalása a kongresszus feladatát fogja képezni, a folyam- és tengerhajózást illetőleg, a nyomtatott programmban bennfoglaltatnak. A közlemények négy nyelven jelennek meg és a kongresszus tagjainak díjmentesen küldetnek meg. A kongresszusra benyujtott tudományos művek száma 140; ezeket az előkészítő bizottság megvizsgálja és francia nyelven annak idején a kongresszus tagjai között szétosztja. A kongresszussal kapcsolatban kirándulások vannak tervbe véve a Pó mellé és Génuába. Minden felvilágositást a kongresszus főtitkára, Sanjust di Tenlada főmérnök Milanó (Via Sala 3.) nyujt.

Eternit-pala. Hatschek Lajos bécsi eternitmű-cégnek az ottani hatóság a cég kérelmére föltételesen megengedte, hogy a sajtolt portlandcémenthabarcsból és asbestből készített ú. n. „eternit-palá"-t, mint tűzellenbiztos tetőfedő anyagot alkalmazhassák.

MAGYAR MÉRNÖK- ÉS ÉPITÉSZ-EGYLET.

A választmány március 27-iki ülésén a közgyűlési választások eredményét bejelentvén, a Magán Mérnökök Országos Szövetségének átiratára szívesen küldött képviselőket abba a testületbe, mely a közgazdasági egyesületek megbizottaiból alakulva, arra nézve keres módozatokat, miként lehetne a mai válságos politikai viszonyok közepette legalább azokat az építkezéseket, közmunkákat megindítani, amelyek már elő vannak készítve és leginkább a magántőkét érdeklik. A nevezett szövetség ezzel a már részint bekövetkezett, részint fenyegető építési pangást óhajtaná megszüntetni. Az egyesület képviselői ezek: *Bánó* László, *Cserháti* Jenő, *Mandel* Gyula, *Pártos* Gyula, *Rupčič* György, *Schustler* József és *Zsigmondy* Béla.

HIVATALOS.

AZ ÉPITŐMESTERI KÉPZETTSÉG MEGVIZSGÁLÁSÁRA SZERVEZETT BIZOTTSÁG

Langhammer Károly-nak, az 1905. évi március hó 28-án letett szakvizsgálat alapján, a képesítő bizonyítványt kiadta.

MAGYAR ÉPITŐMESTEREK EGYESÜLETE.

AZ építőmesteri szakosztály ülése március hó 30-án. Elnök dr. *Erős* Sándor, jegyző *Koch* Károly.

1. Az elnök az ülést megnyitja s a jegyzőkönyv hitelesítésére Fischer Ferencet és Sturm Károlyt kéri fel.

2. Kutschera lakatos mester bemutatja új tűzhelyét, melyben semmi kifalazás sincs, hanem a falazott részeket öntöttvas pótolja. Az égés szabályozható, anélkül, hogy gázmérgezés állhatna elő, a füstcső teljes elzárásával. Kucserának előadásáért a szakosztályi elnök köszönetét fejezte ki.

3. Hrazdil Károly lakatos mester bemutatja az építkező állás szerkezetét. Vaskengyelekre helyez vízszintes karokat az állásdeszkák számára s ugyancsak vasból készült szorító kengyelekkel ferde merevítőkkel rögzíti az állást. A szabadalom könnyű szerkezeténél és amaz előnyénél, hogy az állásfákat megfúrni nem kell, a szakosztály érdeklődését kiérdemelte. A szakosztályi elnök a feltalálónak előadásához hozzáfűzi, hogy keressen alkalmat, hogy szabadalmát gyakorlatban is bemutathassa.

4. A szakosztály titkos szavazás útján megválasztja elnöknek dr. *Erős* Sándort és *Graf* Lajost, jegyzőknek pedig *Dávid* Károlyt és *Szalka* Jakabot. Az elnök úgy a maga, mint újonan megválasztott tiszttársai részéről a szakosztálynak köszönetét fejezi ki. Ezzel az ülést bezárja.

FŐVÁROSI ÜGYEK.

A fővárosi közmunkák tanácsából (március 23-án).

A kormány a tanács kebelében megüresedett két tagsági helyre *Balla* Gyula miniszterelnökségi miniszteri tanácsost és dr. *Némethy* Károly belügyminiszteriumi miniszteri tanácsost nevezte ki.

Napirenden volt a Viziváros, továbbá a Vár és lejtőire a műszaki osztály által kidolgozott újabb szabályozó terv. E szerint a Vizivárosban egy 10 öl széles főközlekedő ér van tervezve a Margit-körút folytatásaként a királyhegyutcai találkozásból kiindúlva a Horváth- és Fazekas-utca vonalában. Ez az útvonal, mely két parkkal, illetőleg gyermekjátszóhelylyel van tagolva, a Batthiány-utca és Toldy-Ferenc-utca közé helyezett square-nél végződik s a Viziváros eme lapályos területének forgalmi tengelyvonalát fogja alkotni. E vidék belsejébe közúti vasút nem vezet, a margitkörúti és királyhegyutcai vonal a vidéknek csak a szélit érinti, noha általánosan érzett szükség az, hogy a Széna-tér a budai lánchídfővel rövidebb útvonalon kerülő nélkül hozassék kapcsolatba. E célra a Csalogány-utca van kiszemelve, mely egész hosszában 13 ölre kiszélesitendő és kedvező magassági viszonyainál fogva két közúti vasúti vágány befogadására és az általános forgalom lebonyolítására is alkalmas lesz. A fent említett főútvonalak körül fekvő és úgy ide, mint a Margit-körútba, illetőleg Margit-rakpartra torkoló mellékutcák legtöbbje 8 ölre szélesíttetik ki. A szabályozó tervben gondoskodva van arról is, hogy a főútvonalak mentén terek és parkok alakíttassanak, melyekben a Vízivárosnak ez a része különösen szűkölködik.

A várhegy lejtőin az eddigi szabályozás a műszaki osztály terve szerint a következő módosul: 1. a Gymnasium-utcának, az Ilona-lépcső és Bécsi-kapu közé eső szakasza a meglevő épületek érdekében dél felé tolassék; 2. a Gymnasium-utcában az Ilona-lépcső mellett a volt József-laktanya telkéből az utca színében nyughely létesíttessék; 3. a Halászbástyára, illetőleg a Mátyás-templomhoz felvezető monumentális lépcső folytatásaként a Corvin-térig 8 öl széles lépcsős gyalogút építtessék azon tervek szerint, melyeket Schulek Frigyes készített s melyek jelenleg a székesfőváros tárgyalása alatt állanak, másrészt, hogy ennek a lépcsős gyalogútnak tengelyét megtartva folytatólagosan a Fő-utca és Margit-rakpart között egy szintén 8 öles út nyittassék; 4. a nyitott Jezsuita-lépcső nyugati oldalán a

Lélekfa

Már a lépcsőn hallani. Mindig szól egy hegedű. A mélyből jönnek a hangok, már amilyen mélyről egyáltalán egy aluljáróból jöhetnek. Az a hegedű mindig onnan szól. Aki a Madách tér felől lebaktat a lépcsőn, elfordul a metró felé – biztosan emlékszik az öregre. A férfira, aki talán nem is olyan öreg, csakhogy ezek a mélyben tengetett életek más ráncokat hagynak a homlokon, más fényben mutatja a barázdákba szerveződött időt, amelyről nem tudni, a városi levegő pora vagy a származás teszi sötétebbé.

Szóval egy öreg hegedül ott állandóan, játszik sokféle ismerős dallamot, és mert jól húzza, a muzsikában jártas ember még rá is vághatná, mit játszik éppen.

Néha megbicsaklik a hang. Nem biztos, hogy ez a konzervatóriumi képzettség hiánya. Az ilyen aluljárókban nem számítanak a fél és negyedhangok, az akusztika sem az igazi, a nyüzsgés, a rohanás, a villamos felvilági dübörgése és főleg a rózsaárus asszony kurjongatása jótékonyan leplezi a vonó kisiklásait.

Bravúros, amit a hegedűjével művel az öreg. Még aki nem ért a zenéhez, az is tudja, hogy egy normális hegedűn a húrok száma négy. Se több, se kevesebb. Négy húrra találták ki. Négy húr feszül a lélekfának.

Az öreg két húron játszik. Az a két húr is egy narancsos ládából hasított, durván faragott fán feszül, mert minden pótolható.

Valaha az öreg is négy húron kezdte. Árnyaltabb hangokon szólt a hegedű, fehér volt a gyantapor a fényes hegedűn. Amikor játszott, fehér vásznat tett frissen beretvált álla alá. Kihúzta a hátát, ha a vendéghez hajolt.

Aztán egyszer csak megpattant egy húr. Régen lehetett már. Akkoriban, amikor az utolsó gyantadarab is elfogyott és hullatni kezdte a szőrét a vonó. De így is tovább húzta. Megtanult három húron játszani. Kimaradt néhány dallam a repertoárból, de az életösztön megtanította, miként lehet így is boldogulni. Aztán elszakadt még egy húr.

Már nem is bosszankodott. Nem esett kétségbe. Tovább zenélt. A hegedű így is hegedű. A fél élet is élet, legfeljebb mélyebben kell élni. Valahol egy aluljáróban. Földön ülve, lesütött szemmel. Azt figyelve, hogyan rohan keresztül az aluljárón az a sok-sok ember, akikben húrok feszülnek és pattannak meg, és akikben megrogyhat a lélekfa, ami a tartást adja.

Már elég régen játszik két húron az öreg. Két húr fut át azon a ládalécből faragott fadarabon. Két megfeszített vékony szál. Tűnékeny biztonság. Aztán megint elszakad az egyik, amit talán meg se hall majd senki.

Schwartzenberger István

Mélygarázs felújításért cserébe

Százharmincmillió forintért talált új gazdára a Hunyadi téri épület

▶ FOLYTATÁS A 25. OLDALRÓL

A csarnok felújításának és a mélygarázs építésének várható időtartamát 16-21 hónapra becsülték a beruházók, ám a parkoló ez év végére tervezett átadása most már bizonyosan csúszni fog.

Az önkormányzat és a konzorcium közötti szerződést ugyan már aláírták, a vételárat azonban még nem fizették ki. (Hiába szabott a testület hatnapos határidőt erre.) Az ingatlan azonban nem tehermentes, mivel a fővárosi önkormányzat 1994-ben a csarnok felújítására 12 millió forint hitelt adott. A kerület ezt még nem fizette vissza teljesen, így a főváros jelzáloggal terhelte meg az ingatlant. Ennek feloldásáról most tárgyal a kerület és a főváros.

– Nem láttuk sem az adásvételi szerződést, sem a terveket – mondja *Baranyai Zsolt* (MDF) képviselő, akit építészként is érdekel a csarnok sorsa. – A mélygarázsépítéssel egybekötött csarnokfelújítás többekben is azt a képzetet kelti, hogy a százéves épület csupán csatolt áru, a hangsúly a parkolón van. Ez épül meg először, így nem tudni, hogy marad-e pénz a csarnokra is.

Az összesen 8200 négyzetméteres, patinás épületben a piacon kívül 22 lakás található, amelyek egy részét már kiürítette az önkormányzat, de a többi lakó kiköltöztetése még a kerületre vár. Márpedig ez nem kis pénz, hiszen a lakóknak fizetendő milliókat az önkormányzati büdzséből kell fedezni. És akkor még említés sem esett a kereskedőknek fizetendő kártérítésről. Van olyan számítás is, hogy a csarnok felújítása csak akkor éri meg, ha bevásárlóközpont épül az Andrássy út közvetlen szomszédságában.

– Kereskedelmi szempontból kétségtelenül a földszint a legértékesebb, így naivitás abban bízni, hogy az építtető, betartva ígéretét, odatelepíti a kofákat – magyarázza Baranyai Zsolt. – Az előterjesztésben foglalt ígéretek változhatnak, és mi még sem az engedélyeztetési, sem a vázlatterveket nem láttuk. A beruházó egyébként kérheti a rendezési terv módosítását is, hiszen a tulajdonjoggal ő került előnyösebb pozícióba. Üzletileg elképzelhetetlennek tartom, hogy a lakások helyén, az emelet elaprózott területén létesüljön hipermarket. Ez vagy az építtető hozzá nem értését mutatja, vagy így szeretnék elterelni a figyelmet a valódi szándékokról.

– Az önkormányzat egy prominens embere azt ajánlotta nekünk egy lakossági fórumon, hogy járjunk át a Lehel piacra. Miért tennénk, ha van saját piacunk? – kérdezi a Terézvárosban lakó *Beliczay Erzsébet* építész, aki legutóbb éppen a bevásárlóközlekedésről írt tanulmányt. (A javaslat már csak azért is érdekes, mert a Lehel piac átépítését már évek óta fontolgatják a XIII. kerületi képviselők. Még az sem lehetetlen, hogy bevásárlóközpont épül a helyén.)

A polgármester szerint az adásvételi szerződés tartalmazza az önkormányzat vevőkijelölési jogát. A kereskedők azonban – élükön *Wéber Lajossal* – nem érik be ennyivel. Februárban még szó nélkül befizettek százezreket az új bérleti szerződések ürügyén, de most, hogy a Market Hall Kft. ismét pénzt kér, morcossá váltak. A cég szeptemberben kiküldött ultimátumszerű ajánlatában ugyanis 250 ezer forintot kér egy-egy üzlet négyzetméterének bérleti jogáért, míg a tulajdonjog már 400 ezer forintot kóstál. Ez 1100 hasznos négyzetméterrel számolva 440 millió forint bevételt jelenthet a Market Hallnak, ami majdnem fedezi a felújítás várható költségét. Ráadásul a cég előre kéri a pénzt. A tervek és engedélyek bemutatása előtt... A kereskedők a szakmai felkészültség hiányát látják abban, hogy az ajánlatban nem tesznek különbséget a piac főútvonala és a hátsó üzletek között, holott az elhelyezkedés jelentősen befolyásolja a forgalmat. De ez még nem minden, hiszen a cég hatmárkás üzemeltetési díjat is szed majd. Arról viszont szó sem esik, hogy mi lesz azokkal a kereskedőkkel, akik távoznának. Ki fogja őket kártalanítani? Ki fizeti vissza a februárban előre befizetett féléves bérleti díjat és az elmaradt hasznot? Ráadásul az a hír járja, hogy a Hunyadi téri csarnok felújítására ugyanaz a cég vállalkozik, amely korábban elvállalta a csepeli piac átépítését, de utóbb visszalépett. A névjegyen szereplő cégszékhely és a cégvezető neve mindenesetre azonos.

Kékesi Tibor, a kerületi vagyongazdálkodási bizottságának elnöke szerint az önkormányzatnak nem volt más választása. Egy cég tett értékelhető ajánlatot, amelyet megfelelő mérlegelés és egyeztetés után a bizottság a testület elé terjesztett, amely aztán el is fogadta a javaslatot. A mélygarázs egyébként is jól jön a kerületnek, hiszen Terézváros nem bővelkedik parkolóhelyekben. Ráadásul a beruházó vállalja a tér parkosítását is.

Sztranyák József, a Market Hall Kft. igazgatója most semmit sem kívánt hozzáfűzni a történethez.

Szalai Anna

Csődveszély a XX. kerületben

A számvevők adóemelést javasolnak

▶ FOLYTATÁS A 25. OLDALRÓL

A bevételek bővítésére ugyanakkor kevés lehetőség van, így az önkormányzat egyre nehezebb helyzetben folytatja a működését és valószínűsíthető, hogy rövid időn belül bekövetkezik a csődhelyzet. Ennek elkerülése érdekében a számvevők a helyi adók emelésének lehetőségének megvizsgálását javasolják, illetve azt, hogy az önkormányzat vizsgálja felül és csökkentse nem kötelező feladatainak körét.

Perlaki Jenő, Pesterzsébet polgármestere érdeklődésünkre elmondta, hogy egyetért az ÁSZ-vizsgálat megállapításaival. A problémák megoldásának azonban más lehetőségét is látja, nevezetesen egy igazságosabb fővárosi forráselosztási rendszer bevezetését. Az önkormányzat – és ezt az ÁSZ is megerősítette – már mindent megtett, ami tőle telhetett. A néhány megmaradt, nem kötelező feladatról viszont csak végszükség esetén mond le, hiszen azok között olyan alapvetően szükséges tennivalók vannak, mint az alapfokú zeneoktatás, a nevelési, pszichológiai tanácsadás, a művelődési ház működtetése vagy a diáksport támogatása.

A. G.

Vízzavarosodás

Mától november 5-ig vízcsőhálózat-tisztítási munkák miatt a IV., a VI., a VII., a XIII., a XIV., a XV. és a XVI. kerületben vízzavarosodás várható. A zavarossá vált víz – amely vas- és mangán-oxidot tartalmaz – ülepítés után felhasználható – tájékoztatta az *MTI*-t a Fővárosi Vízművek Részvénytársaság.

Közös képviselők klubja

A XI. kerületi társasházi közös képviselők klubja november 3-án, hétfő délután négy órai kezdettel tartja következő összejövetelét a Polgármesteri Hivatal földszinti nagytermében (XI., Bocskai út 39–41.). Az érdeklődők hasznos tanácsokat hallgathatnak meg a lakóépületek gázzal működő berendezéseinek, vezetékeinek üzemeltetésével, karbantartásával kapcsolatos tennivalókról, továbbá a villamos berendezések érintésvédelmi tudnivalóiról.

„Budapestet nem lehet elcsúfítani"

A Lukács uszodáról számos irodalmi műremek megemlékezik. Napozója és gyönyörű platánjai a világirodalomba is befurakodtak, hála Ottlik Iskola a határon című regényének. A nyolcvanegy éves Roth Ödön pedig négy évtized után azért települt vissza Budapestre, mert a halála előtt még meg akar párszor mártózni a Lukács vizében.

Az ifjú Roth orvosnak tanult, és szabadidejében Bécsbe járt „Kéthly Annát hallgatni a szociáldemokráciáról és a császárváros hölgyecskéit arról, hogy milyen bajuszdivat idegesíti őket halálra, és melyik színésztől olvadnak el, mint a medvecukor". Az egyetemet szerencsére még a numerus clausus bevezetése előtt befejezte, de „betegeket akkor már nem bíztak a magamfajtára". Amíg el nem vitték munkaszolgálatra, egy állatorvos barátjánál asszisztenskedett a Pasaréten. A háború vége után végre elhelyezkedhetett orvosként a belgyógyászati klinikán, ám amikor pártja vezére, Szakasits frigyre lépett Rákosival, elfelejtett hazajönni egy római orvoskongresszusról, majd Torontóba állt tovább. „Éjt nappá téve temetkeztem bele a belgyógyászatba, hogy eltereljem a figyelmemet a kinről: nem sétálhatok az Andrássy úton, a Lipótvárosban, és nem úszhatok a Lukácsban. Amikor nyugdíjaztak, még tanítottam egy pár évig, de ma már ahhoz sincs erőm." Az agglegény orvosprofesszor tehát visszatért szülővárosába.

– Azért jött haza, hogy mielőtt meghal, megmártózzon a Lukácsban?

– Hülyeségeket beszélsz, fiam. Azért jöttem haza, hogy még éljek annyit, mint eddig, és ehhez szükség van a Lukács vizére és a Budapest-szagra.

– Az itt élők szerint a város benzingőzös és büdös.

– Dehogy büdös! Budapest-szagú. Amikor a széláram megkeveri a nagykörúti bérházak kipárolgását a Gugger-hegy árnyat adó tölgyeinek illatával, az az én öreg orromnak a legfennköltebb illat.

– Megfogadta, hogy amig itt vannak az oroszok, nem jön vissza. Aztán viszont egy combnyaktörés még pár évig kint tartotta. Milyen negyven év után viszontlátni Budapestet?

– Mintha a fiatal édesanyámat látnám viszont csiricsáré ruhában. Nem szégyellem, de ahogy a pápa szokta, én is megcsókoltam a földet. Igaz, nem Ferihegyen, hanem a régi Zsigmond úton, amikor kiszálltam a Lukács előtt a taxiból. De az a taxis is! Ugyanazzal a fölényes biztonsággal csapott be, mint medikushallgató koromban a fiákeresek... Ittam egy pohárral a Lukács előcsarnokában a gyógykút vizéből, és mint az epilepsziás, úgy elkezdtem rángatózni a gyönyörtől. Aki itt él, annak biztos gejlnek tűnök, avagy szánalmasnak, de nincs ennél a városnál szeretetre méltóbb. Velem a németek, az oroszok, de legfőképpen a nyilasok igyekeztek szívből megutáltatni ezt a várost és ezt a kontinenst. De két világhódító téveszme és hatalom sem volt elég hozzá, hogy ne vágyjam vissza. Amikor itt regnáltak, elmentem, menteni az irhám, de hálát adok a sorsnak, hogy megengedte, most, ha lassan is, minden légvételnél szorítást érezve is, de sétálgathatok Budapesten.

– Mivel tölti a napjait?

– De hiszen az imént mondottam: sétálok. Mindennap egy órát. A Hild téren – pár lépésre a háztól, ahol születtem – kivettem egy kis garzont. A kintről kapott nyugdíjamból telik az úrias életre, így van egy jólelkű háziasszonyom. Ha megreggeliztet, utána hívok egy taxit és azt mondom, hogy Tabán, vagy azt, hogy Orczy-kert. És megbeszélem a sofőrrel, hogy két óra múlva értem jön. Addig pedig szerelmes szívvel csodálom ezt a várost, amely most úgy fejlődik, mint apám idejében, a századelőn.

– Sokak szerint ez a fejlődés a városkép deformálódásához vezet.

– Ugyan, tudja, hogy az 1900-as évek elején is hány maradi polgár sopánkodott? Budapestet nem lehet elcsúfítani. Meg aztán a múltkor beültem egy kiskocsmába, a belvárosban, és odajött hozzám a fizető – Gézának hívják, megtudakoltam –, és azt kérdi tőlem: mit szeret jobban a magyar ember, az aperitifet vagy az utópiát? Hát hol van a világon még egy olyan város, ahol minden második pincér poéta is egyben?

Petri Lukács Ádám

MARGÓ

Lakossági fórum

Óbuda-Békásmegyer polgármestere, Tarlós István holnap délután hat órától lakossági fórumot tart a Békásmegyeri Közösségi Házban, a Csobánka tér 5. szám alatt. *(Munkatársunktól)*

Ingyenes ruhaosztás

A Pesterzsébeti Roma Önkormányzat ma, holnap és péntek délután kettő és négy óra között ingyenesen oszt ruhákat a kerület hátrányos helyzetű roma és nem roma lakosainak a Csili Művelődési Házban (XX., Nagy Győri utca 4–6.). A szervezők kérik, hogy minden érdeklődő hozza magával a személyi igazolványát, tájékoztatott a Pesterzsébet című helyi lap. *(Munkatársunktól)*

Kézimunka-kiállítás

Hétfőn nyílt meg, és november hetedikéig látogatható a fővárosi önkormányzat XVII. kerületi idősotthonának lakói által készített kézimunkák kiállítása a Pesti út 117. alatt. *(V. M. P.)*

Beszélgetés Pestszentlőrincről

Fábián Rudolf önkormányzati képviselő, Mester László polgármester és Katona Béla országgyűlési képviselő válaszol a városrésszel kapcsolatos felvetésekre péntek délután öt órától a XVIII., Vajk utca 16–20. alatti általános iskolában. *(V. M. P.)*

Bírósági ülnököket keresnek

A Budai Központi Kerületi Bíróság ülnökök jelentkezését várja a XII. kerületből. Jelölni harminc és hetven év közötti, büntetlen előéletű, választójoggal rendelkező polgárokat lehet. A jelentkezéshez szükséges nyomtatványok a polgármesteri hivatal (Böszörményi út 23–25.) fenntartási irodáján vehetők át. Az elfogadó nyilatkozattal ellátott jelöléseket november tizedikéig kérik eljuttatni a hivatal címére. *(Munkatársunktól)*

Iparoslista

A társasházak felújítását szeretné megkönnyíteni az Erzsébetvárosi Társasházak Képviselőinek és Közösségeinek Érdekvédelmi Egyesületének új kezdeményezése (ETKE). Az ETKE – az iparkamara segítségével – a kerületben működő minőségi munkát végző iparosok jegyzékét gyűjti össze és terjeszti majd. A kivitelezők hétfőnként, délután öt órától az Almássy téri Szabadidőközpontban vagy telefonon, a 322-4642-es számon jelentkezhetnek a listára. *(V. M. P.)*

ANGOL TANFOLYAMOK

minden szinten az International House budapesti intézetében.

Intenzív tanfolyamok
kezdőtől a nyelvvizsgáig
heti
3x3 és 5x4 órában
november 10-étől.

*

Beiratkozás, szintfelmérés 8–18 óra között.
Budapest II., Bimbó út 7. Tel.: 212-4010.

International House
ANGOLUL TUDNI KELL.

Westel 900

WESTEL 900 GSM MOBIL TÁVKÖZLÉSI RT.

A WESTEL 900 GSM Mobil Távközlési Rt.
Bázisállomások létesítéséhez

ÉPÍTÉSZ BERUHÁZÓ

(építész, valamint acélszerkezeti gépész, erősáramú ismeretekkel rendelkező) munkatársat keres.

Az alkalmazás feltételei:

– felsőfokú szakirányú végzettség,
– felhasználói szintű számítógépes ismeret (Word, Excel)
– társalgási szintű angolnyelv-tudás,
– hasonló területen szerzett tapasztalat,
– projektmenedzsment-ismeretek.

Olyan, dinamikus, 3-5 éves gyakorlattal rendelkező jelöltet keresünk, aki munkáját önállóan, nagy felelősséggel fogja végezni.

Fényképes önéletrajzokat az alábbi címre várunk:
1519 Budapest, Pf. 434 Jelige: „beruházó"

Francia–magyar, biológiai termékeket előállító vegyesvállalat keres
logisztikai területre
számítástechnikai gyakorlattal rendelkező, felsőfokú végzettségű, fiatal munkatársat

termeléstervezői–szervezői munkakörbe.

Az önéletrajzokat az alábbi címre kérjük:
dr. Kuti Edit, 1475 Budapest, Pf. 68.

Karácsonyi, üzleti és magánpartik megszervezését, helyiség és program biztosítását, Mikulás-napi gyermekműsorok, bálok megrendezését vállaljuk.

REVÜ ART MŰSORIRODA,
Tel.: 332-4773,131-2575.

105735 KJ

Megbízónk, 100%-os német tulajdonú, egyedi nagyberendezéseket gyártó gépgyár. Termékei minőségi termékek, amelyet az export 90%-os részesedése is megkövetel. A dinamikus fejlődés szükségessé teszi egy új pozíció betöltését. A budapesti gyárba

termelési vezetőt

keresünk, aki az ügyvezető közvetlen irányítása mellett a gyártás teljes körű felügyeletét látja el.
Felelős a termékek szerződés szerinti legyártásáért, a gyártáshoz szükséges emberi és anyagi források biztosításáért és a hatékony gazdálkodásért.

Ideális jelöltünk gépészmérnöki diplomával, legalább 5 éves vezetői gyakorlattal rendelkezik.
Hegesztő szakmérnöki végzettség előnyt jelent.

Kommunikációs szintű németnyelv-tudás elengedhetetlen a pozíció betöltéséhez.

Megbízónk, kiemelkedő teljesítményét piacképes juttatással ismeri el.

Ha hirdetésünk felkeltette érdeklődését, küldje el a magyar és német nyelvű önéletrajzát, fényképét és diplomamásolatát a 1418/97. hivatkozási számon az alábbi címre:

Simonyi & Tóth KKT.
1255 Budapest, Pf. 194
Tel./fax: 214-1286

ELADÓ – BÉRBE ADÓ

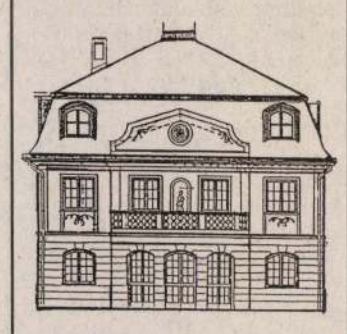

1476 m² telek–500 m² épület

Budapest II., Szépvölgyi út garázs, iroda, lakás céljára.

Felvilágosítás telefonon: 344-3792, 344-3793.

105597 LJ

Pályázat

A Fővárosi és Pest Megyei Egészségbiztosítási Pénztár pályázatot hirdet
gyógyászati segédeszköz és gyógyfürdő ellenőrzési osztályán az

osztályvezetői

teendők ellátására.

A munkakör betöltésének feltételei:

- közgazdasági egyetemi vagy pénzügyi főiskolai diploma
- legalább 5 éves szakmai és vezetői gyakorlat
- érvényes erkölcsi bizonyítvány.

A kiválasztásnál az egészségbiztosítási gazdasági/pénzügyi-ismeretekkel, az egészségügyi gazdasági ellenőrző tevékenységben gyakorlattal rendelkezők előnyt élveznek.

Az illetmény megállapítására a köztisztviselői törvény alapján kerül sor.

A jelentkezéseket írásban önéletrajz, a szakképesítést bizonyító okmányok másolata, valamint a korábbi szakmai tevékenységre vonatkozó működési bizonyítványok benyújtásával, a hirdetés megjelenésétől számított 15 napon belül az alábbi címre kérjük:

FPEP humánpolitikai főosztály
1081 Budapest, Fiumei út 19/a
Levélcím: 1430 Budapest, Pf.1

A MAGYAR POSTA RT. ELSZÁMOLÓ KÖZPONTJA
(1201 Budapest, Nagysándor József u. 1-5.)
Munkatársakat keres

PROGRAMOZÓ - ÜZEMELTETŐ - RENDSZERGAZDA

beosztásokba,
UNIX, NOVEL, INTRANET ismeretekkel,
országos hálózat tervezéséhez, kiépítéséhez, üzemeltetéséhez.

A szakmai önéletrajzot fizetési igény megjelölésével kérjük elküldeni.

Jelentkezni Naszlady Jánosnál lehet az alábbi telefonszámon: 284-6750/163 vagy 265 mellék.

TOSHIBA 400 CS
P-75 NOTEBOOK

8 MB RAM, 520 MB HDD, 10,4" színes LCD, hangkártya, 14,4 kbps fax/modem

265 000 Ft + áfa

4x CD-VEL *+ 63 000 Ft + áfa*

2R PERIFÉRIA Kft.
1071 Budapest, Peterdy u. 35.
Tel.: 321-3588, 322-3034. Fax: 342-3308.
http://www.periferia.hu

Vendéglátó-ipari fémbútorok!

Vásároljon a gyártótól!
Fém- és csővázas székek, asztalok,
már **2100 Ft + áfától.**
Kérje ingyenes katalógusunkat!
Bemutatótermünk: Bicskén, a Városi Könyvtárban. (M1-es út 37 km).

Telephelycím:
ALEX vállalkozás,
2073 Tök, József A. u. 6.
Tel.: (06-23)-341-356
(06-23)-340-356
Mobiltel: (06-30)-338-532

ESSO

Az ESSO Hungária Kft.
a világ egyik legnagyobb olajkonszernjének,
az EXXON-nak magyarországi leányvállalata,

BUDAPESTEN

üzemanyagtöltőállomás üzemeltetésére vállalkozó házaspárt keres.

Az Önök feladata lesz egy ultramodern és környezetbarát töltőállomás hosszú távú és eredményes üzemeltetése az ESSO megszokott magas színvonalának megfelelően. Önök többhetes kiképzés után csapatukkal az ESSO területi vezetőjének irányítása alatt fognak dolgozni.

Olyan kereskedelmi, műszaki tapasztalatokkal rendelkező 35-40 év körüli, legalább középfokú végzettségű pályázók jelentkezését várjuk, akik családi vállalkozásként hosszabb távon üzemeltetnék a töltőállomást.

A vállalkozás beindításához stabil anyagi háttér és induló tőke szükséges. Előny, ha Önöknek korábban már volt saját vállalkozásuk, és jó a kapcsolatteremtő készségük.

Elsősorban azok jelentkezését várjuk, akik azonnal rendelkezésre tudnak állni.

Ha érdekli egy hosszú távú és jövedelmező vállalkozás, küldje el fényképpel ellátott pályázatát, szakmai önéletrajzát a következő címre:

ESSO HUNGÁRIA Kft.
Töltőállomás üzemeltetés
1281 Budapest 27., Pf. 13.

Esso Maga az energia.

A jó fejeknek, jár a jó ár

A Ford Fiesta már 1 699 000 forintért, vagy 255 000 forint kezdő részlettel elvihető.

Ford

Magyarországi Ford márkakereskedők

fiesta
Mások előtt vezet.
www.ford.hu

Bővebb információért érdeklődjön a Ford márkakereskedőknél

A tét a Gozsdu-udvar sorsa

Üzletközpont vagy kulturális centrum lesz a Gozsdu-udvarból. Legalábbis erre tett ajánlatot a két befektető, akikkel pályázaton kívül szeretne megegyezni az ingatlanegyüttes tulajdonosa, az erzsébetvárosi önkormányzat. A VII. kerületi képviselő-testület várhatóan jövő héten dönt: elfogadja-e valamelyik ajánlatot. Ha nem, újabb pályázatot kell hirdetni a Gozsdu-épületekre.

A Király utca 13. és a Dob utca 16. szám között húzódik az a hét épületből és hat udvarból álló ingatlan, amit építtetője, Gozsdu Manó után Gozsdu-udvarnak neveznek. A lakásokat és üzleteket magában foglaló ingatlanegyüttes bérlőinek többsége már elköltözött, az ott maradt öt család és a VII. kerületi önkormányzat viszont évek óta nem tud megegyezni. A hosszú vita végére a régóta várt befektető megjelenése tehet pontot, hiszen a kerület legutóbb is kiürített ingatlant ígért a pályázóknak. A Gozsdu-udvarra ugyanis már több pályázatot hirdettek és zártak le eredménytelenül. Tavaly márciusban ugyan volt egy pályázatnyertes, ám vele már nem tudott megállapodni az új önkormányzat, ezért idén újabb tendert írtak ki a hányatott sorsú épületekre.

A történet ekkor újabb fordulatot vett: a két pályázó ajánlata egyaránt jónak találtatott, de formai hiányosságok miatt egyiket sem lehetett elfogadni. Hogy az értékesnek tűnő elképzelések mégse vesszenek kárba, a képviselő-testület szeptemberben megbízta a polgármestert, próbáljon pályázaton kívül megegyezni bármelyik ajánlattevővel. Mint megtudtuk: várhatóan november 4-én lesz az a rendkívüli testületi ülés, ahol döntenek az ajánlatokról.

Szabó Zoltán polgármester lapunknak elmondta, hogy nehezen hasonlítható össze a két volt pályázó ajánlata. Az izraeliek üzleteket, irodákat és lakásokat alakítanának ki az épületekben, míg a ciprusi–magyar cég a londoni Covent Garden mintájára kulturális centrumot tervez oda. Utóbbi ugyan valamivel nagyobb árat ajánl, de csak a Gozsdu-udvar érdekli. Az izraeli társaság viszont megvenné a tervezett Madách-sétány három háztömbjét is, s tíz év alatt több százmillió dollárt fektetne be a területen. Ha a kulturális központ tervét hagyja jóvá a testület, az eredeti koncepció szerint csak fokozatosan, a beruházás előrehaladtával jut tulajdonjoghoz a befektető.

Annyi biztos, hogy 2002-re, bármelyik ajánlat elfogadása és tervszerű megvalósítása esetén, megújulhat a Gozsdu-udvar.

Sándor Tünde

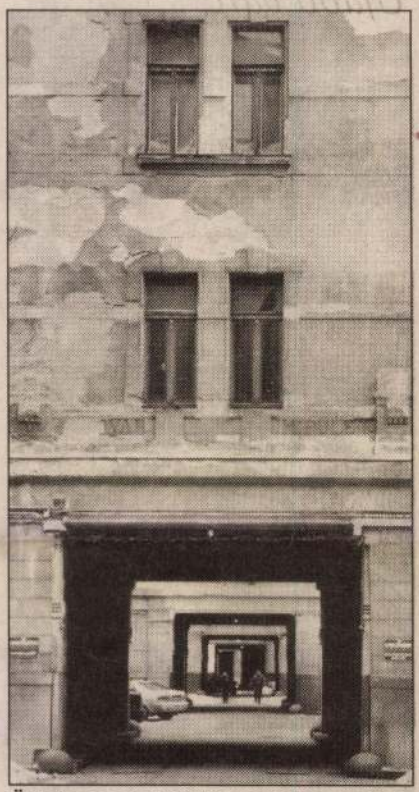

Üzlet vagy kultúrközpont lesz az épületegyüttesből SZABÓ BARNABÁS FELVÉTELE

Vagyonvesztés vagy ügyes üzlet?

Politikai és üzleti kifogások a zuglói kábelüzlet ellen

Sokat támadott döntés született kedden Zuglóban: rengeteg pénzért eladták a helyi kábeltévé-vállalat 99,73 százalékát a KFKI-nek. A Fidesz ellenzéki képviselői szerint több tízmilliós vagyonvesztés történt; a Matáv pedig úgy gondolja, nem a legjobb ajánlat vitte el a pálmát.

Hatalmas összeget kasszírozott a zuglói önkormányzat a héten. Állítólag valamivel egymilliárd forint felett, más becsnagyobb része nem szorul további fejlesztésre, míg a kilencvenszázaléknyi önkormányzati hálózat igen. Tehát a Minisat hálózata nagyon értékes, ezért ezzel együtt kellett volna eladni a ZKSZ Kft. egészét – érvelnek a fideszesek.

A polgármester, *Kutalikné Kardos Zsuzsa* elmondta: szó nincs vagyonvesztésről, hiszen a hálózat a piaci értékének többszöröséért kelt el. Amúgy pedig nem vehetnek meg valamit, amit nem akarnak eladni. A Minisat tulajdonosa sem akart Matáv ugyanis egy német vállalaton keresztül 1,1 milliárdot adott volna a kerületi kábelhálózatért, míg a győztes tudomásuk szerint egymilliárd alatt maradt. A pluszszolgáltatásokról, amelyek a döntéshozók szerint a KFKI oldalára billentették a mérleget, László Péter annyit mondott: nem volt egyedülálló az ajánlat.

Kutalikné Kardos Zsuzsanna polgármester az eredményhirdető sajtótájékoztatón egyértelművé tette, hogy a Matáv

52 NÉPSZABADSÁG

BUDA P

1999. OKTÓBER 30.

Végigmegy a villamos a Kisk

A budapestiek többsége megbízhatatlannak tartja a BK

A kiskörúti villamosközlekedés visszaállítása, a Belváros rehabilitációja, a Budapesti Közlekedési Szövetség megalakítása, a gyalog- és kerékpárutak fejlesztése, hegyvidéki gyűjtőhálózat kiépítése, a körvasúti körút kialakítása is szerepel Budapest közlekedési rendszerének fejlesztési tervében. A koncepciót szokatlanul nagy egyetértéssel fogadták a kerületi és civil szakértők.

Hét év után elkészült az a fejlesztési koncepció, amely közép- (2002-ig) és hosszú távú (2015-ig), valamint távlati elképzeléseket tartalmaz a fővárosi közlekedési gondok megoldására. A tervezet összeállítói a zsúfoltság csökkentésére nem elsősorban drágán megvalósítható útfejlesztéseket szorgalmaznak, legalább ennyire fontosnak tartják a meglévő rendszer – többek között a forgalomirányítás – korszerűsítését, a kötött pályás közlekedés fejlesztését, illetve visszaállítását például a Kiskörúton. Nagy hangsúlyt kapott a parkolási gondok enyhítése, a gyalogos- és kerékpáros közlekedés előnyben részesítése, illetve a forgalomcsillapítás a védett övezetekben és lakóterületeken.

Még két hétig tart a forgalomszámlálás a fővárosba vezető utakon. A felmérés célja a készülő regionális közlekedési koncepció adatbázisának feltöltése. Az eredmények elemzése több hónapot vesz majd igénybe, de azt már most tudják: Budapesten és környékén jelentősen megnőtt az 1,5-3,5 tonnás tehergépjárművek aránya, és érezhetően emelkedett a naponta fővárosba

A terv egyik fontos része a tömegközlekedés népszerűsítése, a gépkocsik kiszorítása a belső kerületekből. A BKV jelenlegi, csaknem ezeregyszáz kilométeres hálózatának kétharmadán autóbusz, tizennégy százalékán villamos, hat százalékán trolibusz, tizenhárom százalékán metró és HÉV, egy százalékán a fogaskerekű és a libegő szállítja az utasokat. A szakértők a BKV-hálózat fogyatékosságai között első helyen említik azt, hogy Dél-Buda, a budai hegyvidék és Rákoskeresztúr felé nem épült ki kellőképpen. Az elmúlt évtizedekben csökkent a villamoshálózat hossza, és még mindig kevés – bár az utóbbi években nőtt – a gépjármű-közlekedéstől elkülönített szakasz és a védett buszsáv.

A közúti hálózat fejletlensége miatt hiányoznak egyes külső haránt irányú kapcsolatok – például Újpest és a III. kerület között –, és az elfogadhatónál jóval hosszabbak az átszállási kapcsolatok. A hiányosságok miatt a tömegközlekedési járművekkel nehéz tartani a menetrendet, ezért az emberek többsége megbízhatatlannak tartja a BKV-t. A közlekedési terv ezekre a gondokra is többlépcsős megoldást kínál.

A közlekedésfejlesztési koncepció az Európai Unió regionális politikájába illeszthető kapuvárosszerep eléréséhez is lehetőséget kínál. Megvalósításával egyedülálló közlekedési kapcsolat jöhet létre Budapesten az európai közlekedési folyosók kelet–nyugati tengelye, valamint az északi és déli tengeri kikötőket összekötő útirány között – mondta a napokban tartott szakmai vitán *Demszky Gábor* főpolgármester. A tervezetet – amelyet novemberben terjesztenek a Fővárosi Közgyűlés elé – a civil szervezetek és a kerületek is

A KÖTÖTT PÁLYÁS TÖMEGKÖZLEKEDÉS

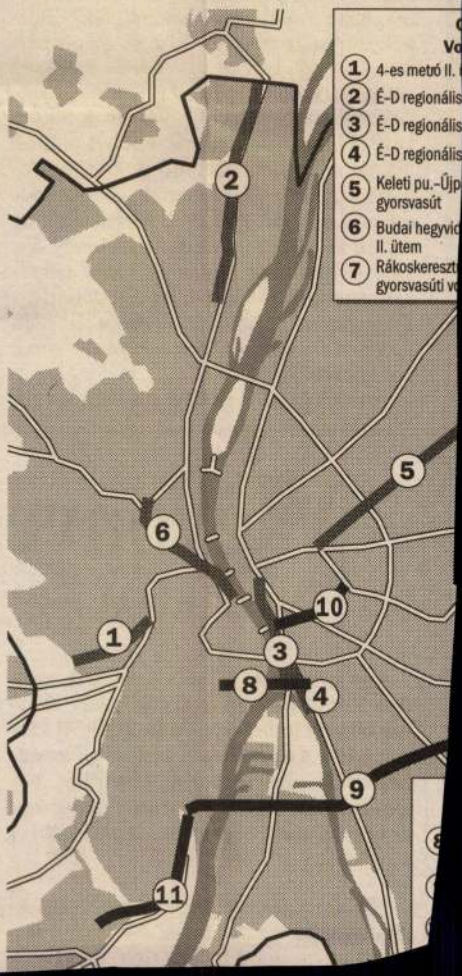

NÉPSZABADSÁG

BUDAPEST

2000. MÁJUS 4., CSÜTÖRTÖK

Elkelt és újjászületik a Gozsdu-udvar

A romániai alapítvány keresete nem akadályozta meg az erzsébetvárosi ingatlan értékesítését

Nyolcszázmillió forintért veszi meg, és több mint két és fél milliárd forintot költ a Gozsdu-udvar megújítására a Magyar Ingatlan Kft. A ciprusi–magyar érdekeltségű társaság vezetőjével tegnap írta alá az adásvételi szerződést a VII. kerület polgármestere. Az épületek a beruházás előrehaladtával, részenként kerülnek a beruházó tulajdonába, aki tegnap három Holló utcai ingatlant is megvásárolt.

A Király utca 13. és a Dob utca 16. között húzódó hét épület évtizedek óta pusztul, a kerületi önkormányzat már két eredménytelenül zárult pályázaton igyekezett tőkeerős vevőt találni rá. Legutóbb tavaly írtak ki tendert az ingatlan hasznosítására, amelyre két társaság jelentkezett. A ciprusi–magyar kft.-vel végül pályázaton kívül egyezett meg az önkormányzat, az adásvételi szerződés tervezetét nemrég hagyta jóvá a kerület képviselő-testülete. Ajánlatuk a londoni Covent Gardenhez hasonló szórakoztató- és kulturális központ kialakításáról szólt, míg a másik jelentkező elsősorban kereskedelmi központban gondolkozott.

A tegnapi sajtótájékoztatón – amelyet a Gozsdu-udvar egyik, immár lakatlan lakásában tartottak – Arie Yom Tov, a Magyar Ingatlan Kft. képviseletében elmondta: a turisztikai, kulturális és szórakoztatóközpontban régiségpiac, cukrászdák, kávézók, különböző éttermek, lakások, illetve apartmanszálló, valamint egy mini-Magyarország múzeum is helyet kap. A részben önerőből, részben bankhitelből megvalósuló beruházás eredményeként várhatóan 2001. decemberében nyílik meg az új Gozsdu-udvar. A projekt fontosságát érzékelteti, hogy a megújuló épületegyüttes Erzsébetváros megújulásának kiindulópontja, azaz a Madách sétány első eleme – mondta *Szabó Zoltán,* a VII. kerület polgármestere. A beruházást a vevő már előkészítette, az építészeti és pénzügyi tervek előrehaladottak, a munkálatokat viszont csak akkor kezdik el, ha az önkormányzatnak sikerült megegyeznie a még mindig a Gozsduban élő öt lakásbérlővel és a négy helyiségbérlővel is.

A romániai Gozsdu Alapítvány keresetével kapcsolatban a polgármester leszögezte: ha ennek alapján valóban perre kerülne sor, akkor az alapítványnak nem a kerületi önkormányzatot, hanem a magyar államot kell perelnie. Egyébként – tette hozzá – természetbeni kártalanításra, azaz épület visszadására egyedül egyházak esetében van lehetőség. A Gozsdu-udvarban a román ortodox egyháznak valóban volt tulajdona, de azért cserébe néhány éve egy Holló utcai ingatlant fogadott el. A Gozsdu-udvarral egy időben a Magyar Ingatlan Kft. szerződést kötött a Holló utca 10., 12. és 14. megvételére, amelyek szintén a több évtizede tervezett Madách sétány nyomvonalán fekszenek.

Sándor Tünde

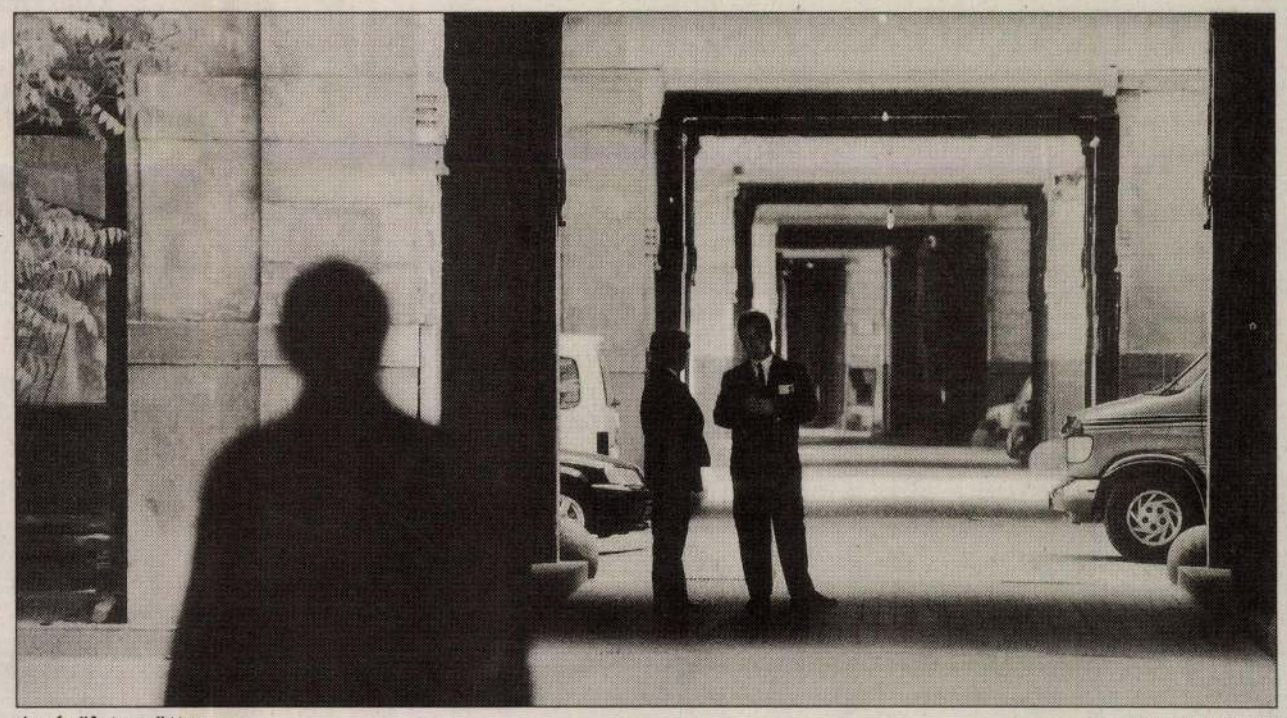

Az épületegyüttes ma...

FOTÓ: GÁRDI BALÁZS

A hét házból és a hozzájuk tartozó belső udvarokból álló épületegyüttest kilencvennyolc éve, Cziegler Győző tervei alapján építtette Gozsdu Manó, egykori kúriai főbíró. 1952-ben államosították, ingatlannyilvántartási lapján tulajdonosként jelenleg az erzsébetvárosi önkormányzat szerepel. A Király utca és a Dob utca között húzódó ingatlan ügyében a Gozsdu Alapítvány néhány hete bírósági keresetet nyújtott be, indítványozva az 1952-ben történt államosítás törvénytelenségének megállapítását. Az alapítvány konkrétan az adásvételi szerződés semmissé nyilvánítását szorgalmazza, s természetbeni kártalanítást, vagyis az ingatlan visszaadását sürgeti. A kereset azonban a vevőt nem tántorította el, a ciprusi–magyar cég nem lépett vissza az üzlettől. A történtekhez tartozik, hogy az épületegyüttes hasznosítására kiírt első pályázat nyertese is per útján kíván tulajdonjoghoz jutni. Az izraeli társaság azt akarja elérni, hogy bírósági úton jöjjön létre az a szerződés, amelyet végül a kerület nem kötött meg a vevőjelölttel.

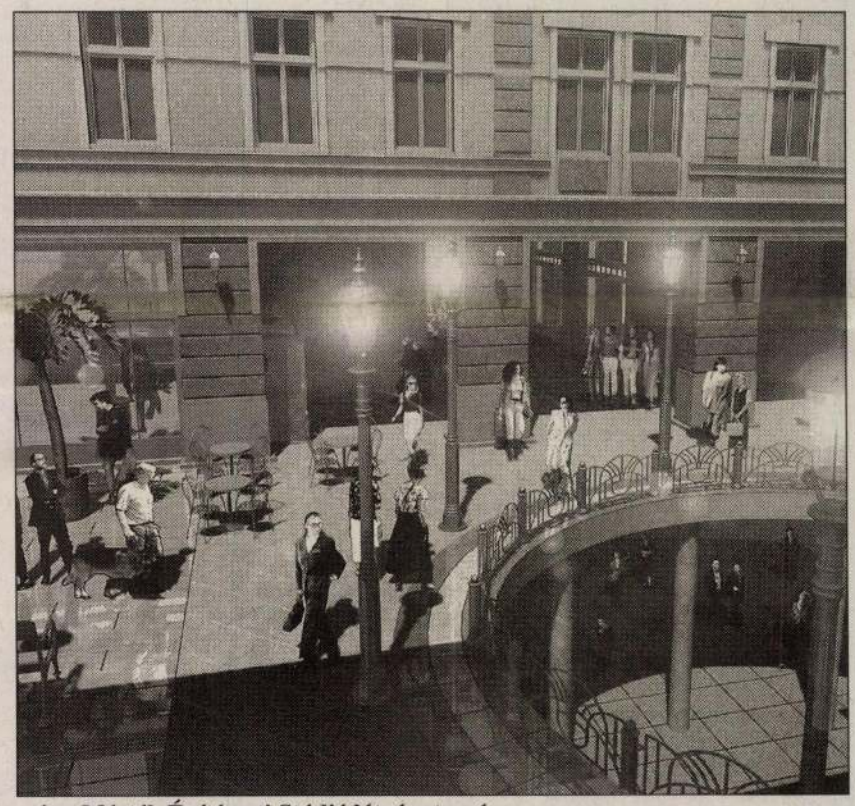

...és a Mérték Építészeti Stúdió látványtervén

A külügy keresi az elfogadható megoldást

A Gozsdu-vagyon iránti igényét Románia 1998 őszén külügyminisztériumi emlékeztetőben vetette fel először. Ennek nyomán a magyar Külügyminisztérium 1999 márciusában leszögezte: a magyar fél a román igényt jogtalannak tartja, mivel a két ország által 1953-ban kötött pénzügyi egyezményben a felek valamennyi korábban támasztott követelésükről kölcsönösen lemondtak. A magyar külügy szóbeli jegyzéke értelmében, ha a vagyonvitát Románia ennek ellenére is folytatja, a magyar fél fenntartja magának a jogot, hogy a Románia által kisajátított magyar tulajdonokat visszakövetelje. Ilyen ingatlanok például a kolozsvári Tanítók Háza, a nagyszebeni Mária Terézia Árvaház vagy pedig a Háromszéki Tanalap épületei. A román fél viszont úgy véli, hogy a Gozsdu-javakról a két ország már 1937-ben megegyezett. Az egyezményt a román parlament 1939-ben, a magyar 1940-ben ratifikálta. Ezért a románok szerint a vitatott vagyon nem képezte tárgyát az 1953-as államközi egyezménynek. Az 1937-es megállapodás alkalmával azonban egy bizalmas szóbeli egyezmény is született arról, hogy Románia, cserébe a Gozsdu-vagyonért, bizonyos Trianon előtti erdélyi inagtlanokat visszaad Magyarországnak. Ezt azonban a román fél ma már nem ismeri el. *Mugur Isarescu* román kormányfő április közepén a *Népszabadságnak* kijelentette: Románia megérti a Gozsdu-kérdéssel kapcsolatos nehézségeket, ám e vagyon nem tartozik a második világháború után elkobzott s visszaadásra váró javak közé. Ez az ügy szerinte ugyanis az első világháború után keletkezett, „s azóta több nemzetközi dokumentum tárgyát képezte". Tehát „nem lehet ez esetben reciprocitásról beszélni". Isarescu azt javasolta, hogy „a két ország szakértői közösen elemezzék" a kérdést, és találjanak rá „elfogadható megoldást".

T. Sz. Z.

Gigler Győző

A Henkell und Söhnlein Hungaria Kft. JÖVEDÉKI ÜGYINTÉZŐT keres Budapestre.

Feladat: övedéki nyilvántartások rendszeres vizsgálata, jövedéki adóbevallás készítése, havi elszámolás a vámhivatalokkal.

Feltétel: min. középfokú végzettség, felhasználó szintű számítógépes ismeret, kommunikációs készség, precízség, önállóság.

Előny: borászati ismeret, jövedéki ügyintézői gyakorlat

Fényképes önéletrajzot május 14-ig kérjük a Henkell und Söhnlein Hungaria Kft. személyzeti osztályra (cím: 1222 Bp., Háros út 2–6.) beküldeni.

Raktárak- hűtőraktárak a Ráhűt Kft.-nél bérbe adók.

2000 m² beépített alapterület.
A temperált hűtőraktárakban élelmiszer tárolása is megoldva.
Teljes körű szolgáltatás biztosítva.

Cím: 1173 Budapest, Pesti út 474.
Tel.: 253-0330, 253-0331. Fax: 256-4388

Külföldi érdekeltségű cég keres

- ambiciózus,
- kiváló kommunikációs készséggel rendelkező,
- határozott, gyors,
- kereskedelem iránt elhivatott,
- angolul minimum alapszinten beszélő

telemarketinges munkatársakat.

AMIT KÍNÁLUNK:
- karrierlehetőség,
- XXIII. századi fizetés,
- fiatal csapat,
- szép környezet.

Ha magadra ismertél, várjuk hívásodat a 451-7030-as telefonszámon.

WWW.ALLASPONT.COM

Pótvelvételt hirdet a törökbálinti Általános Iskola, Gimnázium és Szakközépiskola a következő világbanki osztályokba:

– 04-es tagozati kóddal –
informatika-hírközlés szakmacsoportba
– 05-ös tagozati kóddal –
idegenforgalom-vendéglátás szakmacsoportba

Felvételi időpontja: 2000. május 12. (péntek) 15.00 óra

Cím: Általános Iskola, Gimnázium és Szakközépiskola
2045 Törökbálint, Köztársaság tér 8.
Tel./fax: (06-23) 335-639

A Magyar Szabadalmi Hivatal Gazdálkodási és Igazgatási Főosztálya felvételt hirdet

TITKÁRNŐ/ASSZISZTENSI

munkakör betöltésére.

Feladat: a főosztályvezető mellett titkárnői és a hivatali gazdálkodással összefüggő asszisztensi feladatok ellátása.

Feltételek: legalább középfokú végzettség,
a Windows és Excel programok tökéletes használata,
a számítógép felhasználói szintű ismerete,
az angol nyelv közepes szintű ismerete.

Előnyt jelent: a pénzügyi ismeretek, vagy szakképesítés,
költségvetési gyakorlat,
a középfokú angol nyelvvizsga.

Fizetés: a köztisztviselői törvény alapján, az egyéni teljesítményt is figyelembe véve.

Jelentkezés: a szakmai önéletrajz benyújtásával, a 1054 Budapest, Garibaldi utca 2. címre.

Határidő: a jelentkezéseket a hirdetés megjelenésétől számított 8. napig lehet beadni.

Tájékoztatás: a gazdálkodási és igazgatási főosztály titkárságán, a 474-5708-as telefonszámon.

A 2000. április 27-én a Népszabadságban megjelent 2000. évi TFC pályázati felhívásból kimaradt az alábbi bekezdés:

„A megvalósuló fejlesztések akkor részesülhetnek támogatásban, ha a beruházás: a megyei fejlesztési, illetve kistérségi program keretében valósul meg."

A Lakatos és Szolgáltató Ipari Szövetkezet értesíti a szövetkezet tagjait és üzletrész-tulajdonosait, hogy 2000. május 19-én 13 órakor KÖZGYŰLÉST tart.

Közgyűlés helye:
a szövetkezet központi irodája,
2230 Gyömrő, Táncsics M. u. 43.

Napirendi pontok:
1. Gazdasági tájékoztató az 1999. évről.
2. 1999. évi mérleg- és eredményfelosztás ismertetése, megvitatása, elfogadása.
3. 2000. évi várható gazdasági helyzet.
4. 2000. évi tervek megvitatása, elfogadása.
5. Egyéb.

Karrierlehetőség

A Budapest Bank Rt. a GE Capital csoport tagja keres

likviditásmenedzsert

Feladatok:
A bank mindenkori fizetőképességének biztosítása, a forint- és devizalikviditás menedzselése a külső és belső törvények, szabályok szellemében, a likviditás kezelése a bank számára leghatékonyabb, legkockázatmentesebb módon.

Az ideális jelölt:
Felsőfokú végzettségű, aki jártas a Treasury tevékenységekben, illetve a likviditáskezelésben. Magas szintű számítógépes (Word és Excel) tudással, IT rendszerek ismeretével (SWIFT, IBAS, egyéb levelező rendszerek, könyvelő és számlavezető rendszerek) és angolnyelv-tudással rendelkezik.

Fényképes önéletrajzát - a pozíció megjelölésével – az alábbi címre küldje:
Budapest Bank Rt., Repa Edina részére
1054 Budapest, Alkotmány u. 5.
Fax: (06-1) 269-3448,
e-mail: job@budapestbank.hu

További álláslehetőségek honlapunkon: www.budapestbank.hu

BUDAPEST BANK

cerbona

A CERBONA Rt.
DUNAHARASZTI képviseletére keres

ÉRTÉKESÍTÉSI KÉPVISELŐT.

Feladatai:
- a működési terület (Buda) kereskedelmi egységeinek túraterv szerinti látogatása, megrendelések felvétele,
- szervizfeladatok ellátása az üzletekben,
- akciós tevékenységek szervezése és végrehajtása,
- új üzleti partnerek felkutatása.

Alkalmazási feltételek:
- középfokú iskolai végzettség és 2-3 éves gyakorlat,
- nagy munkabírás,
- a cég iránti elkötelezettség,
- "B" kategóriás jogosítvány,
- Buda vagy környéki lakhely.

Juttatások:
- vonzó, teljesítményarányos jövedelem,
- fiatal, dinamikus csapatban való részvétel.

Fényképpel és bizonyítványmásolattal ellátott szakmai önéletrajzot, a megjelenést követő egy héten belül, az alábbi címre kérjük küldeni:

CERBONA Rt., személyügyi igazgatóság,
8000 Székesfehérvár, Váralja sor 1–3.

A *More Marketing Kft.*
ambiciózus, kiváló kommunikációs készséggel rendelkező

fiatal munkatársakat

keres
pénzügyi, telefonos munkakörbe.

Amit kínálunk:
magas jövedelem, kihívás, valamint fiatal

Nemzetközi cég Magyarországon meghatározó szerepet betöltő leányvállalata – kertészeti profil – megbízásából budapesti székhelyére

TERMÉKGAZDÁT (PRODUCT MANAGER)

keresünk.

Feladata:
egy termékcsoport fejlesztésének, gyártásának és az ország területén értékesítést végzők piaci munkájának irányítása.

Elvárásaink:

PÁLYÁZATI FELHÍVÁS

X.

A városligeti Széchenyi-fürdő és tervezője: Czigler Győző (1850—1905.)

Nekem még a régi Műegyetemen volt tanárom. Robusztus jelenség. Állandóan deliriumban adott elő. Lehet, hogy kínzó betegsége miatt élt narkotikus állapotban. Fél évig tanított csak 1904-ben. Azután ágynak dőlt. A Köztelek-bérházban lakott az Ülői-úton. Szemben a Szent Imre collegium egyik szobájában laktam én és látnom kellett az ablakon át ennek a nagy embernek kínjait, vergődését és végre halálát.

A nagy építészek általában nálunk tragikus véget értek. De amint, amíg élt, alig volt nagyobb egyéniség nálánál, tragikus vége is szörnyű és megdöbbentő volt. 1905 III. 28-án halt meg és az „Építő Ipar", melynek egyik megalapítója volt, 1905 április 2-iki számában *Ney* Béla tollából hoz *Czigler*ről megrázó nekrológot.

„Meghalt tehát ő is, — írja *Ney* — aki maga volt a megszemélyesített testi és lelki erő és energia!

Micsoda ember volt még egy fél esztendővel ezelőtt! Atlas, mely egy világot látszott emelni képesítettnek és nem volt munka, melyet vállaira venni ne lett volna kész.

S most összetört. Belső, senkitől nem sejtett, s talán föl sem ismert kór kiragadta kezéből az ónt, elnémította tanításra és küzdelemre mindig kész ajkait, s kiragadta őt közülünk, akiknek méltó büszkesége, ha kellett segítője, pártfogója, gyámola volt még oly rövid idővel ezelőtt.

Egy egész fiatalabb nemzedék maradt árván utána.

S ami sorsát még tragikusabbá teszi: akkor kellett művészi működésétől megválnia, amikor olyan művek megalkotásához kezdett, amelyekben méltó monumentumot állíthatott volna nevének, magának..."

Mert — és valószínű erre gondolt a nekrológ írója — akkor kezdték meg tervei szerint építeni az új Műegyetem óriás épületét, melyből csak a chemiai épület készülhetett el tervei szerint. Örökét két építész tanártársa *Hauszmann* Alajos és *Pecz* Samu vették át. A székesfőváros által elfogadott ártézi fürdő terveinek kivitelére pedig régi, hű adjunktusa, *Dvorák* Ede kapott megbízást.

Mikor *Czigler* Győző emlékét felidézzük, ehez a páratlan szépségű műhöz a Városligetben, lelkének eme egyik legnagyobb alkotásához fűzzük dicsőséges nevét és művészetét.

Hauszmann Alajos, a Műegyetem 1905. évi rectora, beszámolójában a következőkben emlékezett meg nagy tanártársáról.

— 1905. év III. hó 28-án meghalt Czigler Győző, az ókori építéstan ny. r. tanára, életének 55-ik és műegyetemi tanárságának 19-ik évében.

Aki még egy esztendővel ezelőtt látta az életerős férfiút, aki építészi pályájának tetőpontján nagyméretű feladatok megoldásán dolgozott azzal a vas szorgalommal, ambícióval és munkaképességgel, melyet mindannyian bámultunk, az csak a legmélyebb megilletődéssel fogadhatta halálának gyászos hírét!

— Czigler, mint a bécsi *Hansen* iskola növendéke, az ókori építészi stílusnak volt a híve. Ezt az irányt követte mindenben, — de bizonyos mértékben individualizálta — úgy, hogy alkotásai egyéni zamatjuk révén mindenkor felismerhetők.

— Tanszékéről azonban a klasszikus építészet törvényeit a maguk eredeti tisztaságukban hirdette és szorgosan ügyelt arra, hogy az ifjú nemzedék a görög és római építészet szabályait vésse emlékezetébe, hogy ez képezze ismeretének alapját, ízlésének irányítóját és hogy ez legyen az a szikla-talaj, amelyen tovább építve boldogulását találja. A gyakorlati téren *Czigler* óriási tevékenységet fejtett ki; utolsó műve a m. kir. József Műegyetem lágymányosi telkén emelt chemiai és a most épülő fizikai pavillon volt. A Műegyetem egyéb épületeinek tervezésében megakadályozta sulyos betegsége, mely végzetessé vált.

— Munka közben dőlt ki ez az erős oszlop és vele együtt sírba szállt egy nagy reményekre jogosító tehetség. Az ő elhunytát mind a Műegyetem, mind pedig a hazai építőművészet fájdalmasan fogja érezni.

Czigler Győző nagyságát mi sem igazolja jobban, mint az a temetés, mely 1905 március 30-án folyt le az új Műegyetem, általa alkotott előcsarnokából, ahol felravatalozták. A Műegyetem előtti tér minden közlámpája égett és gyászfátyollal volt burkolva. A gyászolók között ott volt *Berzeviczy* Albert vallás- és közoktatásügyi miniszter és *Hieronymi* Károly kereskedelemügyi miniszter, aki a Mérnök Egylet nevében a búcsúbeszédet tartotta: „Eljöttünk — úgy mond — hogy tanúságot tegyünk arról a tiszteletről és szeretetről, mellyel őt környeztük: Kiváló volt mint tanár, mint művész; úgyis mint kartársainak

Fábnagymagyép

államtitkár is az illető! Sőt csak ezért is megmutatják, hogy bármily magasra is került fel az élet küzdelmeiben, hogy nagyon el ne bízza magát, ők, a földiei megbuktatják!

Meg is bukott szegény *Lipták* Pál, mikor miniszterségre törekedett. Ez a bukás szívét támadta meg és ez ölte meg 52 éves korában.

Ugy *Schmahl* Henrik, mint *Lipták* Pál, mint a nagy emberek általában, egyenes, szókimondó egyéniség volt.

Mindegyik éjt nappallá téve dolgozott, mindig többre, jobbra és szebbre törekedett a bennük szunnyadó geniusz ösztönzésére és nagyot, maradandót alkotott mindkettő, s szebbé varázsolták szép fővárosunkat. Azért legyen áldott emlékük mindörökké.

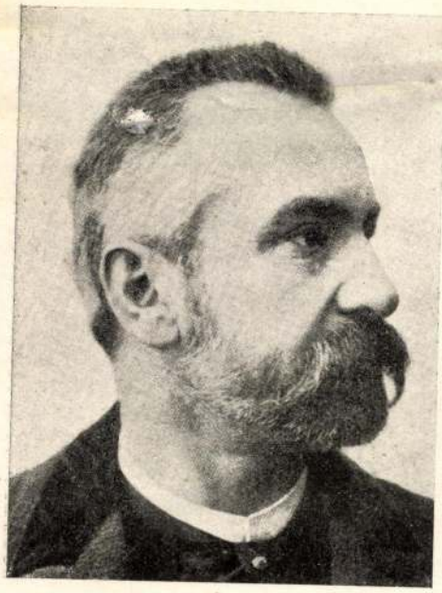

CZIGLER GYŐZŐ

igaz barátja, és jó ember volt a szó legnemesebb értelmében. A műegyetemi tanárikar dísze volt és emlékét feledhetetlenné teszi az a soha nem lankadó buzgóság, az a rajongó odaadás, mellyel a Műszaki Karnak tekintélyét, társadalmi érvényesülését és érdekeit felkarolta és szolgálta. Ezen ügy szolgálatában nem ismert sem önzést, sem barátságot, sem ellenszenvet. Teljesítette azt, amit szükségesnek és hasznosnak ítélt szíve sugallatára. Amit tett, azt mindig teljes szívvel és meggyőződésből tette és másokat is magával ragadott.

Bámulatos munkásságot és eredményes működést fejtett ki mint tanár, mint a Mérnök Egylet és a Magyar Anyagvizsgálók Egyletének elnöke és bár körünkből örökre eltávoztál, szellemed és az a lélek, melyet a műszakikar érdekében tetteidbe leheltél élni és tovább működni fog körünkben. Isten veled!"

Szalay Imre e szavakkal bucsúzott a nagy halottól: „Mélyen meghatódva kísérünk utolsó nyugvóhelyedre, ott sírhantodból egy bokor fog kivirulni, melyen a becsületes munka, az önfeláldozó barátság és a szerénység virágai nyílnak, ezekből fonjuk koszorunkat drága emlékedre, amely szívünkben, alkotásaidban, közöttünk örökké él. *Czigler* Győző pihenj a nagy fáradalmak, a még nagyobb szenvedések után. Nem feledünk el. Isten veled!" (E. Ipar 1905. 125. o.)

Pedig de hamar elfeledték! Ma 30 éve halála után már senki sem tudja sem nevét, sem alkotásait.

Ki mentem a Városligetbe, hogy volt szeretett nagy tanárom remek alkotásában, a Széchenyi fürdőben gyönyörködjem. Kerestem legalább egy feliratot! Mégcsak azt sem találtam sehol. Ez az építész igazi tragédiája!

Azért tartottam fontosnak és időszerűnek eme emlékezet megírását, hogy nagy közönségünk tisztában legyen *Czigler* Győző alkotásaival és életével.

Czigler Győző régi építész családból származott. Már szépatyja is építész volt Svájcban, ahonnan nagyatyja költözött hazánkba, mégpedig Békéscsabára, ahol a nagy evangelikus templomot ő építette. Már ő magyar honpolgár és nemes ember lett. Édesatyja, *Czigler Antal* a bécsi katonai műszaki akadémián és művészeti akadémián nevelkedett, majd Aradon telepedett le mint építész. Itt született *Czigler* Győző 1850 júl. 19-én. Mikor Bécsben a *Hansen*-iskolát elvégezte, édesatyja meghalt, 1871-ben és a 21 éves *Czigler* Győző átvette atyja megkezdett munkáit, így a borosjenői Rákóczi vár építését. Utána bejárta az egész világot és 1878-ban mint főhadnagy részt vett a boszniai okkupációban. Akkor volt Budapest építésének aranykora. Visszatérve, *Czigler* építette a Saxlehner palotáját az Andrássy-úton, az Alkotmány-utcában a Kereskedelmi Akadémiát és az Erdészeti Egyesület házát. Ő tervezte a polgári és királyi serfőzők telepeit Kőbányán, s Budapesten a Hold-utcai és Hunyadi-téri vásárcsarnokokat, a Kossuth Lajos-utcai Országos Kaszinó palotáját, az Erzsébet-körúton a Pesti Hazai Takarékpénztár hatalmas épületét, a Károly-körúton a Hadik-Barkóczy-féle nagy bérházat. *Czigler* tervei alapján készült a balatonfüredi fürdőtelep, az esztergomi primási palota, valamint a bécsi Pázmáneum.

A székesfőváros, a városligeti ártézi fürdő tervezésével bízta meg, a kivitelezéssel való megbízás sajnos a halálos ágyon érte. Két hű barátja és munkatársa, *Dvorák* Ede és *Gerster* Kálmán kapták a kivitelt örökül. Az új Műegyetem terveit is elkészítette, de az építkezést befejezni már nem tudta. A főépületet *Hauszmann* Alajos, a könyvtár-, gépészmérnöki- és technológiai-szárnyakat *Pecz* Samu kapta meg halála után.

Ebből is látjuk, mily óriási tevékenységet fejtett ki *Czigler*. Hiszen a budapesti Erzsébet szanatórium is az ő műve.

A legnagyobb munkásságot azonban a közéleti pályán fejtette ki, s ezen a téren bámulatos sikereket ért el. Az Anyagvizsgálók Országos Magyar Egyesületének is megalakulása óta ő volt az elnöke és mint ilyen rendezte 1902-ben a nemzetközi kongresszust, mely páratlan sikerével minden résztvevő előtt feledhetetlen maradt. Sajnos Szentpétervárra már nem vezethette ifjú egyesületét. A Mérnök Egylet cement-bizottságának is ő volt az elnöke s egyszersmind a lelke.

Mint az Iparművészeti Társulat egyik alelnöke, a fejlődő magyar műiparnak is felbecsülhetetlen szolgálatokat tett.

Fábián János halála után ő vette a kezébe a nagyrészt technikus pénzen alapított Pátria-nyomda ügyeit és vezetése alatt a nyomda 1904-ben már házat vett.

Ybl Miklós halála után, 1891-ben a Magyar Mérnök és Építész Egylet műépítési szakosztálya elnökévé választja meg, s 1894-ben a magyar technikus kar a Magyar Mérnök és Építész Egylet elnöki tisztére emeli.

A technikus kar vezetésében, annak érdekeinek és pozíciójának előbbre vitelében soha el nem felejthető érdemeket szerzett. Kartársai bizalommal és szeretettel csoportosultak köréje, s rövid időközben még másodszor is az elnöki székbe ültetik. Hat évi elnöki tevékenysége után pedig a Magyar Mérnök és Építész Egylet tiszteletbeli tagjává választják. Buzgó tagja volt az Országos Képzőművészeti Tanácsnak, a Műemlékek Orsz. Bizottságának. Elnöke volt a IX. ker. polgári körnek.

Munkálkodott, fáradozott, alkotott léptennyomon, mégpedig mindig mint igaz és egész ember. Szíve nagy volt és nemes: mindenkin segített, mindenki ügyét magáévá tette. Igaz ember volt lefelé, energikus bárki igaz ügyének védelmében és szerény saját érdekeinek követelésében. És mégis mennyi keserű csalódás érte épen őt, s nem ritkán azok részéről, kik neki hálával tartoztak volna. Ez neki

Czigler Győző

különösen élete végén sok keserűséget okozott, s voltak órái, melyekben magát reményeiben csalódva, érzelmeiben mélyen sértve gondolá, és megbánta azt a tevékenységet, melynek életét szentelte. Nagy körben működve, szükségképen sok emberrel került érintkezésbe, s az emberek nagy tömege nem tartozik azon tárgyak közé, melyek jobban megismerve, értékükben nyernek. Ő pedig magas célokat tűzve maga elé, igen sokat követelt magától. Igy tehát önmagával sohasem lehetett megelégedve, s nem érhette el a középszerű emberek boldogulásának nagy forrását, az önmegelégedést. Nem volt elég filozófus ahhoz, hogy a különféle támadások súlyát a kellő mértékre redukálhassa. Intenzív és sokoldalú munkássága talán meg sem engedte, hogy pozíciójának társadalmunkban eme mindennapi kinövéseivel foglalkozzék és megszívlelje br. Eötvös Józsefnek épen őreá vonatkoztatható kitünő mondását: „Ki a világon kitünő helyzetet foglal el, vagy ilyen után vágyódik, mindenek előtt egyet tartson szeme előtt, s ez az, hogy azok között, kik állásra nézve hozzá legközelebb állnak, soha népszerű nem lesz, s hogy nagyobb balgatagságot nem is követhet el, mint midőn saját osztálya véleményét különösen tekintetbe veszi". (Építő Ipar 1905.)

Ez volt *Czigler* Győző az építész, a tanár, az ember! A Mérnök Egylet *Czigler* Győző emlékére arcképével ellátott érmet veretett, melyet minden évben az az építész szakosztályi tag kap meg, aki a legkiválóbb előadást tartotta a mű és középítési szakosztályok gyűlésein.

Szép ez a megemlékezés, de úgy érezzük, hogy ez a nagy magyar technikus méltóbb emléket érdemelt volna. A városligeti Széchenyi fürdő előtt áll egy szobor. Nem *Czigler*t ábrázolja, a nagyszerű fürdőépület tervezőjét, hanem az ártézi-kút furóját, *Zsigmondy* Vilmost. Nem lehetne talán magában a fürdő előcsarnokában *Czigler* Győző büsztjét elhelyezni?!

De térjünk rá e nagyszerű alkotás ismertetésére!

Budapest székesfőváros igen szépen kiállított prospektust készíttetett a fürdőről, mely nagyszerű propaganda irat egyszersmind, remek fénykép felvételeivel. Igy kezdi: Mindazon látványosságok között, melyeket Magyarország szépséges fővárosa nyujt, előkelő helyet foglal el a Széchenyi-gyógyfürdő nemes stílusú épülete. A főváros legszebb és legnagyobb parkjában, a 323 ezer négyzetöl kiterjedésü Városligetben emelkedik ez, a korszerű egészségápolás minden eszközével ellátva.

— Keletkezése 1867-re nyúlik vissza, mikor Pest város tanácsa *Zsigmondy* Vilmos ajánlatára és közreműködésével fúrást végeztetett itt, mely 970 méter mélységből körülbelül 74 fok Celzius forró, kéntartalmú vizet eredményezett. Az itt épített kezdetleges fürdő szűknek és alkalmatlannak bizonyulván, *Czigler* Győző műegyetemi tanár és neves műépítész bizatott meg az új fürdő építési tervének elkészítésével. *Czigler* feladatát fényesen oldotta meg. A tervek elkészültek, de a zseniális tervező meghalt, mielőtt az építést megkezdhette volna. Halála után, Czigler éveken át volt munkatársát, *Dvorák Ede* műépítészt bízták meg a tervek kivitelével. Az alaprajzi beosztást illetőleg *Dvorák* ragaszkodott mesterének eszméihez, azonban a homlokzati rész terveit, az időközben felmerült követelmények figyelembe vételével ujjá képezte. Terveit elfogadták és 1909. évi május havában megkezdődött a Széchenyi fürdő építkezése, melyet 1913. év június hó 20-án, tehát négy évi munkálkodás után a székesfőváros tanácsa a közjólét emelése céljából átadott a közhasználatnak.

A fürdő-épület teljesen szabadon áll, reneszánsz modorban épült, míg új része barokk kiképzést mutat. Alapelrendezése szerint a fürdő nyugati oldalán kosárívvel lekerekített négyszögű alakban épült, hosszanti homlokzata 180 méter, oldalhomlokzata pedig 130 méter és összesen 18.600 négyzetméter területet foglal el.

A nagy épületkomplexum, keletfelé néző főhomlokzatának tengelyében van a thermálfürdők főbejárata, míg ugyanebben a tengelyben nyugaton az új épületrész, a stranduszoda bejárata található. Legszebb része a keleti — *Czigler*-féle — homlokzat főkupolája, gyönyörű arányaival és remek belső mozaik csarnokával.

Az építkezésre a főváros, még 1908-ban 3,035.000 koronát vett fel, ekkor még csak természetesen a *Czigler*-féle kiképzés megvalósításáról volt szó, mely összeg azonban magában foglalt minden költséget, még az építészeti tiszteletdíjat és adminisztrációs költségeket is. Az épület e része 75.295 légköbméter. Semmi túllépés itt — ellentétben a Gellért fürdő építkezésével — nem állott elő.

Az épület minél díszesebbé tételén közreműködő művészek a következők voltak:

Figurális művekkel: *Maróti* Géza, *Telcs* Ede, *Róna* József, akik díszkutakat terveztek és építettek. *Vastagh* György, *Bezerédy* Gyula, *Lányi* Dezső és *Szentgyörgyi* István a főkupola sarkain levő kompozíciókat, míg *Markup* Béla a hattyukat és delfineket mintázta. A főbejárat fölötti alakokat *Istók* János és *Beszédes* László készítette.

A nagy kupola kartonja *Váradi* Zsigmond, mozaikja pedig *Roth* Miksa műve. A kőfaragó munka *Antoni* Istvántól, *Müller* Ernőtől és *Seenger* Bélától való.

Reméljük, hogy mihamarább eljön az idő, mikor a Főváros eme remek fürdője alkotójának nevét az előcsarnokban márványtáblán örökíti meg.

A budapesti Erzsébet-sanatorium.

Tervezte *Czigler Győző.* (Folytatás.)

I. A főépület részben kétemeletes, részben háromemeletes; 29·3 *m* magas és 58·80 *m* hosszú homlokzata van, 116 beteg befogadására szolgál. Alapelrendezése kettős corridorrendszerű, azaz a középrészben csak egy sor szoba van, melyek előtt és mögött folyosók húzódnak végig. A déli oldalon, illetőleg a főhomlokzati részen a fekvő folyosók, az északi részen a zárt közlekedő folyosók vannak. Az előbbiekre nyílnak a betegszobák ablakai, az utóbbiakra azok ajtói.

A fekvő folyosó és zárt folyosók közt a közlekedést minden emeleten egy összekötő átjáró tartja fönn. Az emelet magassága minden emeleten 5·00 *m*, minek folytán a vasoszlopokon nyugvó fekvő folyosók mögötti szobák világosak és szellősek. A nyugati előugró rész három emeletre van kiépítve s a harmadik emeleten vannak az ápolónők lakosztályai és a cselédszobáknak egy része. Az épület keleti és nyugati sarkán a külön betegszobák vannak elkülönített fekvő loggiákkal. A nyugati rész risalitjából indul ki az ebédlő felé vezető zárt, fűthető összekötő folyosó s alatta egy fedett fekvő tornác, mely csapadékos időben fedett sétáló helyül szolgál.

A déli terrasseról a nyugoti főbejáraton belépve az épületbe, minden dísz nélküli vestibulumba jutunk. Ez előtérből nyílnak az ebédlő előtti fekvő folyosó, az ebédlőhöz vivő zárt folyosó és az északi kijárás ajtója; jobbra nehány kényelmes lépcsőfokon (a lépcsők átalában 13·5 centiméter magasak, 34 *cm* mélyek és 2·00—2·50 *m* szélesek) feljutunk a földszinti északi zárt folyosóra. Innen jobbra és balra találjuk, külön a férfiak és külön a nők részére, a két cipőváltó helyiséget, bennük rekeszes vasállványokat — rajtuk a tartalék-cipők elhelyezésére szükséges kihúzható bádogtálcákkal, melyek a betegek ágyszámait hordják.

A földszinti zárt folyosó legelején van balra a felvételi iroda, jobbra a rendelő helyiség, mellette a fogorvosi szoba. A corridoron tovább haladva, a külön férfi és külön női társalgó, majd az összekötő folyosón túl 3, egyenkint hat ágyas betegszoba következik. A corridor keleti végén van az ápoló szobája, mely úgy van elhelyezve, hogy abból az egész északi folyosó áttekinthető. Az ápolószobából nyílik a kis hideg-konyha.

Ezek mellett végül találjuk a vízgyógyintézetet az öltözővel és egy kis borbélyszobával. A vízgyógyintézet duss-kadetrával, gőzdussal, félfürdő- és ülőfürdőkáddal, lepedőmelegítővel stb. van felszerelve.

A földszint déli homlokzatán a már említett sétáló-corridor nyert elhelyezést. Az épület középső kiszökellő részében vannak a vízöblítésű, felcsapó, vulkanizált kaucsuk ülőkés closetek; a closet előtermében a köpetdesinfectorok vannak elhelyezve: számozott üveglapok az illető emeleten lakó betegek ágyszámaival a fal mentén, melletük a gőz-desinfector s ennek szomszédságában a köpőedények kimosásához szükséges fayance-kagyló.

A földszinti closetek mellett van a személyzet fürdője, továbbá a betegek közös mosdó helyisége 18 beteg részére. A mosdó berendezése ez: minden betegnek külön külön mosdó-medencéje van az illető ágyszámával ellátva, fölötte meleg és hideg vízcsappal és vastartókon nyugvó üveglappal, az utóbbiakon állanak a fogtisztító, szájápoló eszközök, a szappantartó stb. A mosdó használt vizét a mosdó elején egy csap bocsátja le, anélkül, hogy a beteg kezét a mosdóvízzel újra beszennyezné.

Ugyancsak az északi középrészen van elhelyezve a személyfelvonó, mely egyúttal a szobában fekvő betegek ételeinek felszállítására is szolgál. A személyfelvonó tősomszédságában a tisztasági fürdő van.

Az I. és II. emelet a földszinthez hasonló beosztású, azzal a különbséggel, hogy ott a társalgók, rendelő, vízgyógyintézet, öltöző és cipőváltó helyén betegszoba van, a közös mosdó nagyobb, 46 fayance mosdó medencét tartalmaz. A női cipőváltó helyén az I. emeleten kézi laboratorium, a II. emeleten az ápoló személyzet és cselédszobákhoz vezető lépcső áll; a felvételi iroda helyén az I. és II. emeleten 1—1 segédorvosi lakás foglal helyet. A betegek számára van tehát úgy az I. mint a II. emeleten hat, egyenkint 6 ágyas, két, egyenkint 5 ágyas, egy 2 ágyas és egy 1 ágyas szoba. Utobbi kettőnek külön fekvő loggiája van. Az északi corridorról középen rövid összekötő folyosó vezet a vasoszlopok által tartott fekvő folyosókra, melyek egyenkint 30 fekvő helyre vannak berendezve úgy, hogy a beteg, tekintet nélkül az évszakra, állandóan használhassa a fekvő kúrát. Az alanti táblázat a betegszobák méreteit tünteti fel 5 méteres emeletmagsággal:

3. ábra. A budapesti Erzsébet-sanatorium főépületének déli homlokzata.

Szoba	Terület m^2	Köbtartalom m^3	Ablakfelszín m^2	Egy betegre esik: terület m^2	Egy betegre esik: köbtartalom m^3
6 ágyas	37·10	185·5	6·25	6·20	30·90
5 ágyas	37·10	185·5	6·25	7·42	37·10
2 ágyas	18·54	92·7	6·25	9·27	46·35
1 ágyas	15·24	76·2	6·25	15·24	76·20

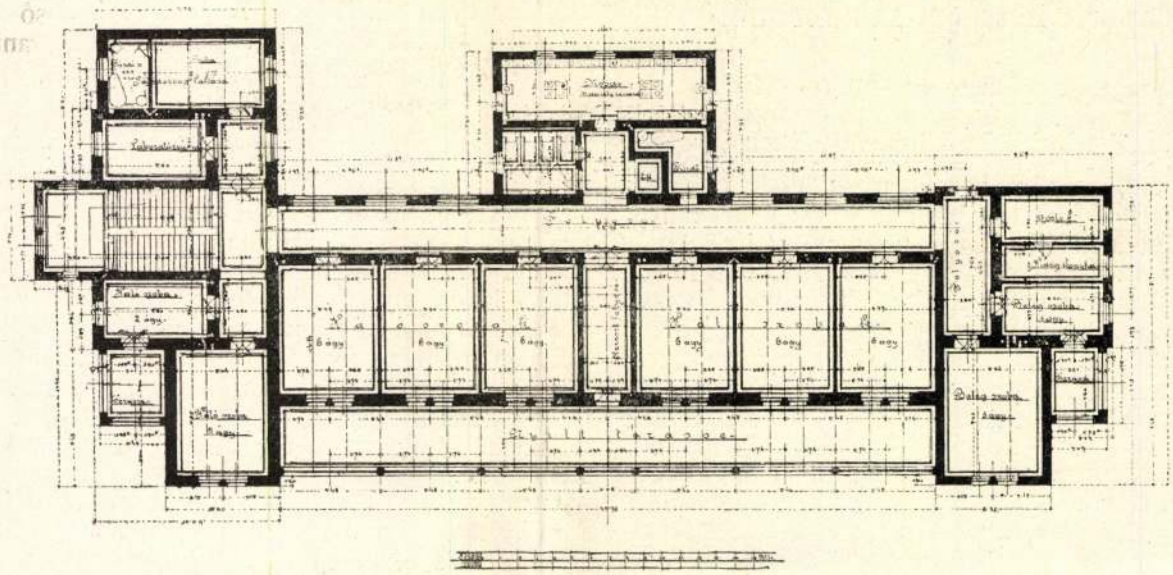

4. ábra. A főépület földszinti alaprajza.

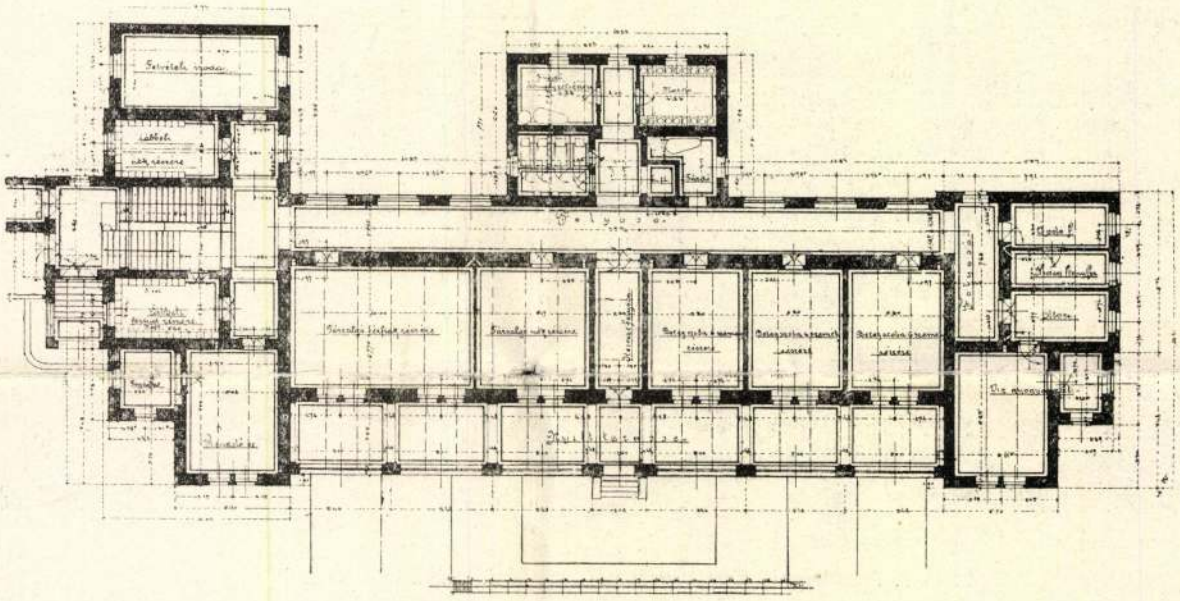

5. ábra. A főépület I. és II. emeleti alaprajza.

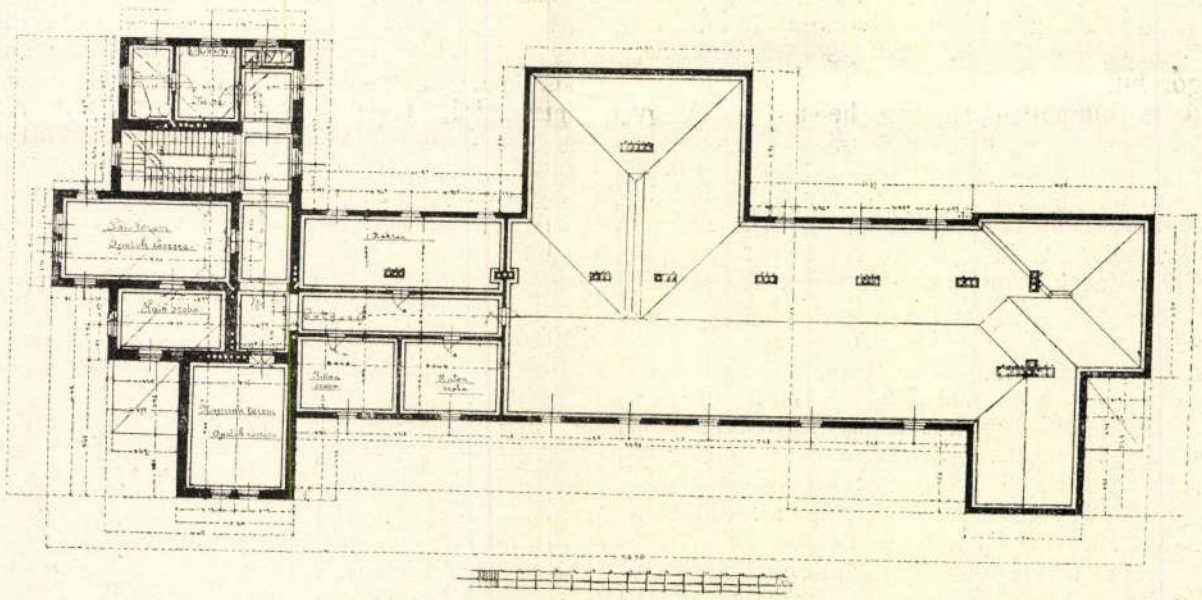

6. ábra. A főépület III. emeleti alaprajza.

A budapesti Erzsébet-sanatorium (Tervezte *Czigler Győző*.)

A szobákban 2 nagy ablak van, ezek egyike kettős csapóablakkal ellátott, Berkes-féle szabadalmú nyitókészülékkel.

E fölött, a menyezet alatt 40—50 *cm*-nyire van egy harmadik kisebb ablak ugyancsak csapószerkezettel a téli szellőzésre. A szemközt levő középfalban ezenkívül kürtőszellőzők is vannak. Mindenütt, ahol beteg tartózkodik, a zártfolyosón, rendelőben, társalkodóban és felvételi irodában, csapó-szárnyakkal vannak ellátva az ablakok állandó szellőzés céljából.

A főépület III. emeletén, illetőleg padlásán az ápolónői lakosztályok és cselédszobák foglalnak helyet, szintén a többiekhez hasonló closet-, mosdó és fürdő szobával.

Magában a padlásban a felvonó gép szerkezete s a melegvíz-reservoir foglal helyet.

Az egész főépület alatt pince van, a hová a vestibulumból vagy a főépület keleti végén egy kis vasajtóval ellátott lejárón át juthatni.

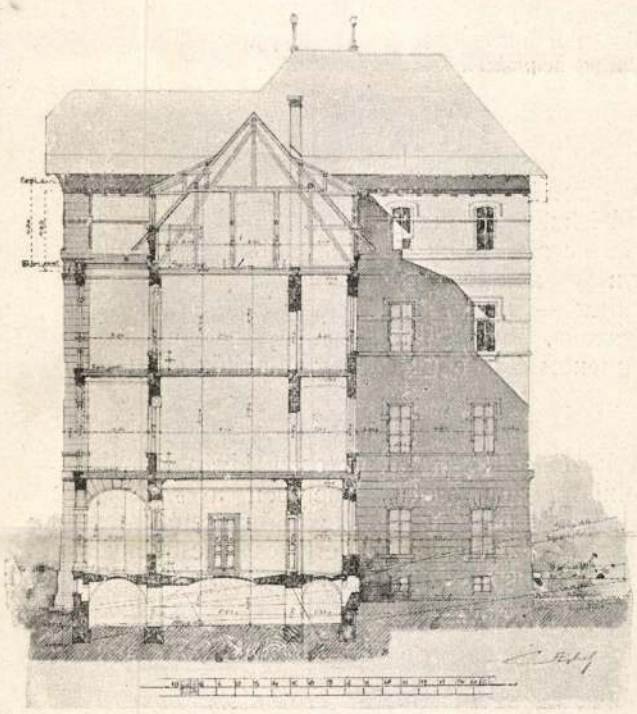

7. ábra. A budapesti Erzsébet-sanatorium főépületének metszete. (Tervezte *Czigler Győző*.)

A pincében van elhelyezve a fehérnemű-kamra, különféle raktárak és a gőzfűtéshez szükséges alacsony nyomású gőzkazán, melyet a gépkazánból odavezetett magasnyomású gőz fűt.

A padló az intézetben legtöbb helyütt a „Magyar Asbest-padló- és burkolatgyár-Társaság“ hézagmentes, egy darabból álló úgynevezett *asbestpadló-borítéka*, mely mosható, nem hideg, nem csúszós s a falakra a szobák szélein felhajtható. Ily módon a szobák padozata is homorú vájulattal ütközik a falhoz, csakúgy. mint a nyitott folyosók terrazzoburkolata is fel van a falra hajlítva. A corridorok asbestpadlója a helyiségekbe küszöb nélkül fut át.

A fűtés alacsony nyomású gőzfűtés, a rendesnél csaknem kétszerte nagyobb felszínű, a fal mellett szabadon elhelyezett (ezüstszínűre bronzozott) fűtőtestekkel (radiatorok). Azzal, hogy a rendes sablon ellenére a fűtőtest nem az ablak alatt van, hanem a szemközt lévő falra erősített, sok meleget értékesít a beteg számára, kinek ágya a szellőzés és fűtés között foglal helyet; az annyi helyen látható ablak alatti fűtőtestek melege azonban a a ventilláló csapó avagy nagy ablakon át egyenesen kirohan a szobából a beteg érintése nélkül. A fűtőtest eláll a faltól, csövei egymástól a kellő távolságban vannak s a radiator alsó széle a padló felett 20 *cm* magasságban van, hogy minden oldalról hozzáférhető és tisztítható legyen.

A mesterséges világítást a telep elektromosság adja.

A főépület összes csővezetékei szabadon futnak, szintúgy az elektromos vezetékek zsinórjai is.

(Folyt. köv.)

Rost Ottó †

Szerény, csendes, de nagy munkával eltöltött és még nagyobb eredményekkel dicsekedhető életpálya ért véget f. hó 17-én: *Rost* Ottó mérnök, a keramit-tégla föltalálója, a M. keramiai gyár r.-társulat igazgatója, 64 éves korában elhunyt.

Munkásságáról — mondhatni — csak a legszűkebb szakkörökben birtak tudomással, de ez elég volt arra, hogy neve — mint a keramiának legnagyobb tudományú munkásai — nemcsak itthon, de egész Európában, sőt ennek határain kívül is, ismert legyen. Senki buzgóbban nem kutatta a keramia titkait, éppen ezért senki alaposabban nem is ismerte azokat.

Működése, sikerei a keramitnak, ennek a kitűnő és gyönyörű mesterséges építőanyagnak föltalálásában kulminált, és bár már a körülbelül három évtized előtt gyártott anyag is pompás volt, haláláig nem szűnt meg annak tökéletesítésén fáradozni.

Nevét ez az egyetlen működő is megörökíti.

Rost Ottó 1841-ben Lipcsében született. Tanulmányainak befejezése után a lipcsei egyetem természettudományi osztályának laboratoriumában szerezte meg praktikus ismereteinek alapját. E működésében kiváló tehetségével magára vonván a közfigyelmet, Lipcse város tanácsa a londoni világkiállításra küldte tanulmányozás végett. Itt mutatta be az általa szerkesztett első légszeszgépet, melylyel már előzőleg szülővárosában királyi elismerésben részesült. Londonból visszatérve *Heine* dr. lipcsei téglagyártelepén kezdte meg ama szakma művelését, amelyen számos találmányával élte végéig a haladást előharcosa volt. Majd *Drasche* Henrik bécsi, később a budapesti (rákosi) gyárába kapott meghívást. Ez utóbbi helyen eltöltött huszonkét évi eredménydús működése alatt szerkesztette meg *Siehmon* Adolf mérnökkel az első sugárkemencét, majd az első körkemencét felső füstlevezetéssel és a separátort. Ugyanebben az időben látott napvilágot az által föltalált hydraulikus szárazsajtó és a manapság kül- és belföldön nagy elterjedésnek örvendő *keramit*.

Megválván ez utóbbi társulattól, önálló működéskört biztosított magának azáltal, hogy *Popper* Istvánnal és *Hirsch* Sándorral egyetemben keramit-gyárat alapított „Rost Ottó és társa“ cég alatt. E gyárból alakult később a Magyar keramiai gyár részvénytársaság, amelynek élte végső percéig igazgatósági tagja és műszaki vezetője volt. Találmányaiért az országos kiállításokon szerzett több rendbeli érmeken és elismeréseken kívül az 1904. évi párisi kiállításokon arany és ezüst éremmel tüntették ki.

Benne szilárd jellem komoly törekvésű alkotó erő és nagy tehetség szállt sírba.

Hygienikus védekezés a falak nedvessége ellen.

(*Greif* Antal fölolvasása a Magyar Építőmesterek Egyesületében március 16-án.)

2. *Külső falfelületek szárazzá tétele* (7. és 8. ábra). Az eljárás teljesen analog az előbbivel; csakhogy ez esetben a „*Kosmos*“-lemezeket 5 *cm*-re egymásra eresztjük, hogy a legnagyobb záporesőkkor se férkőzhessék a víz a fal felületéhez. Ott, ahol nem kell nagy nedvességtől tartanunk, elég, ha a „*Kosmos*“-lemezeket tompán egymáshoz illesztjük s az illesztés helyén, közvetetlenül a falra, a „*Kosmos*“-lemezek alá egy aszfalt kőlemez-szalagot erősítünk. Szögezés, drótháló zás ugyanaz, mint előbb.

A 8. ábra még hó ellen védett tetőzetet, tűz ellen védett deszkafalat s páramentes, hangfogó födémet is láttat.

3. *Teljesen száraz és tűzbiztos fa-födémek előállítása.* (9. és 10. ábra.) E végett a kész fa-födém gerendáira alulról 2—3 *cm* vastag és 4—5 *cm* széles közönséges tetőléceket szögezünk és pedig a gerendák hosszára merőleges irányban, 20 *cm* tengelytávolságra egymással párhuzamosan, erős körülbelül 8 *cm*-es drótszögekkel; minden 5-ik léc helyett egy 7—10 *cm* széles deszkasávot alkalmazunk, hogy az 1 *m* széles „*Kosmos*“ aszfalt-lemezeket a deszkasáv középvonalában egymáshoz illeszthessük. Az ily módon felerősített lécekre és deszkasávokra a „*Kosmos*“-lemezeket szögezzük és pedig úgy, hogy a lemezek légcsatornáinak hossziránya össze essék a gerendák hossztengelyének irányával és hogy az egymás mellé helyezett „*Kosmos*“-lemezek szélei a deszkasáv tengelyében legyenek tompán egymáshoz illesztve.

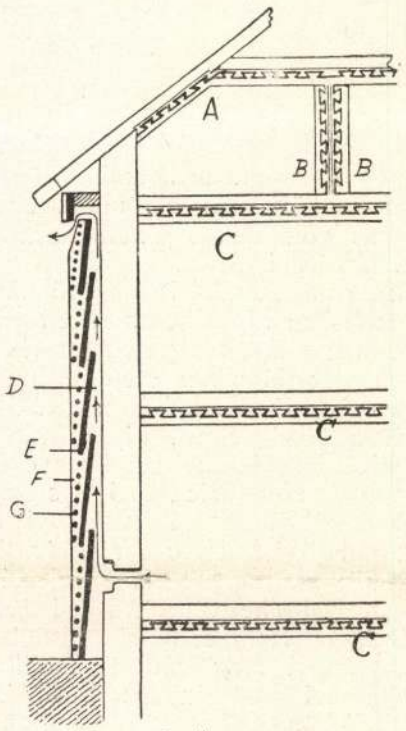

8. ábra.

A hó ellen védett tetőzet; *B* tüz ellen védett tetőzet; *C* páramentes, hangfogó födém; *D* légcsatornák; *E* „Kosmos“ lemezek; *F* vakolat; *G* drót.

A mennyiben helyenkint a légcsatornák hossziránnyával párhuzamos illesztés is szükséges, ott az egyik lemezt a másikkal $^1/_2$ vagy egész légcsatorna-szélességben befödjük s a kettőt együtt szögezzük a lécekhez.

A munkára gazdaságos, ha egy időben egy lemezen két munkás dolgozik, s ha minden tekercs „*Kosmos*“-lemezhez két, a födémbe erősített kampókba akasztott kötelet vagy drótot feszítünk ki, amelyen a tekercs a felszögezésig nyugszik s a munka előre haladásához képest a tekercset ezen a két kötél- vagy drót-szálon bontjuk ki; így könnyen kezelhető.

Hogy a szögeket lehetőleg a lécek középvonalaiban verjük be, ezeket a középvonalakat a „*Kosmos*“-lemez külső oldalán kréta vagy színes iron-vonással megjelöljük.

A felerősítéshez $^2/_3$-részben $2^1/_2$ *cm*-es, $^1/_3$-részben pedig 4 *cm*-es széles fejű cinkezett szögeket használunk s az előbbieket teljesen beverjük, az utóbbiakat pedig csak annyira verjük be, hogy fejeik a „*Kosmos*“-lemez fölött körülbelül $^1/_2$ *cm*-nyire kiálljanak (a lemezek felerősítése után ezeket a szögfejeket fogjuk cinkezett dróttal összehálózni). A szögeket 5—6 *cm* távolságban felváltva rakjuk, és pedig 1 drb 4 *cm*-es szög után két darab $2^1/_2$ *cm*-es szöget, s ez utóbbiakat teljesen keverjük.

A szögezéskor nem kell a légcsatornákra figyelemmel lennünk, mert szöget a „*Kosmos*“-lemezbe bárhol verhetünk be; ellenben ügyelni kell arra, hogy a lemez tecskefark alakú hézagai keresztirányban szét ne húzassanak, mert ez már esetleg a vakolat tapadásának rovására mehet.

Ha az előbb említett 4 *cm*-es szögek kiálló fejeit 1 *mm* erős cinkezett dróttal kissé feszesen összehálóztuk, e szögfejeket is teljesen beverjük, úgy hogy a szögfejek az aszfaltlemezt a lécekhez egészen odaszorítsák.

Az így elkészített felületre aztán — az adott viszonyokhoz képest — tetszőleges vakolatot alkalmazunk, amely megkeményedés után — a tapasztalat szerint — akár egy Rabitz-fal, teljes egészet képez s a „*Kosmos*“-lemezről csak apró törmelékekben nagy erőfeszítéssel távolítható el.

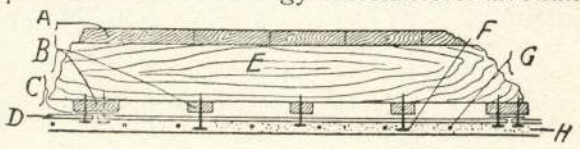

9. ábra.

A padlózat; *B* a gerendákra alulról szögezett lécek vagy deszkák; *C* alátét-aszfalt-lemez; *D* „Kosmos“-lemez; *E* gerenda; *F* kiálló szögfejek, melyek *G* dróttal vannak behálózva; *H* vakolat.

Egy másik szintén nagyon gyakran használt módja a fafödém borításának a következő:

A gerendákat az aszfaltlemezzel mindhárom — alulról hozzáférhető oldalukon beborítjuk, s a gerendák közti részen az aszfaltlemezt — az előbb részletezett szabályok szerint — a födém padlójához, épp úgy mint előbb a lécekhez — alulról felerősítjük. Ez a bemutatott két födém is igazolja, hogy a fafödémet ily módon nemcsak hogy páramentessé tehetjük, de egyúttal tűz ellen is védhetjük.

*

A következőkben kivonatosan kívánok még csak felsorolni nehány esetet, amelyben a „*Kosmos*“-lemezek alkalmazása teljesen bevált; előnyösen használhatjuk a „*Kosmos*“-aszfaltlemezt: 1. értékes falfestmények és egyéb művészi faldíszek színhatásának megőrzésére; 2. téglafalak

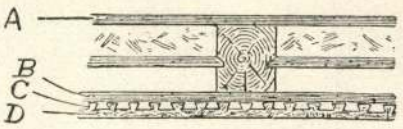

10. ábra.

A padozat; *B* a födém deszkaborítása: *C* „Kosmos“-lemez; *D* vakolat.

faburkolatában védelmül a fa korhadása s a házi gomba képződése ellen; 3. befalazott fagerendák borítására a befalazás helyén; 4. egész falak, sőt egész házak előállítására könnyű fa- vagy vasvázon vakolattal; 5. védelmül hideg és meleg ellen; tehát 6. csővezetékek hővédésére azért is különösen használható, mert a „*Kosmos*“-lemezt sem ammoniak, sem kénes gőzök nem támadják meg; 7. vas- és faoszlopok tűzbiztos borítására különösen színházak, gyárak, magtárak, iskolák és kaszárnyákban; minden szabadon levő vas- és faszerkezet borítására védelmül a tűz ellen; 8. hővédő, egészséges padlózatok előállítására parkett, linoleum stb. alá; 9. vízvezetéki csövek — repedések s egyéb zavarok következtében igen gyakran egész falfelületeket átnedvesítenek; ha ily helyeken a nedves vakolatot eltávolítjuk, „*Kosmos*“-lemezekkel már nehány nap alatt teljesen száraz vakolatot nyerünk, s a lemezek alatt a fal teljesen kiszárad; 10. nyirkos helyiségekben a fal mellett álló bútorok, képek, tükrök hátsó lapjának borítására; 11. ugyancsak nyirkos levegőjű helyiségekben pl. műhelyekben, raktárakban stb. jelentékenyen csökkenthetjük a vakolatra való pára-lecsapódást; 12. alá nem pincézett padlózatokban, biztos védekezésül a föld káros kigőzölgései ellen; 13. lovak részére épített boxokban a fal faborításának megvédésére s állandó hőmérséklet biztosítására (9. és 10. ábra); 14. teljesen új épületek-

A bőfi tűzfalbet tanat.
313-14. f.
beéssel és alapr.

A budapesti Erzsébet sanatorium.

Tervezte *Czigler Győző.* (Folytatás.)

IV. A gépházzal szemben találjuk a *lóistállót, kocsiszínt és cselédlakást.* Földszintes épület, melynek középrészén helyeztetett el a 6 lóra való lóistálló; ebből nyilik a szerszámkamra és a lóápoló szobája. Az istálló mellett van a kocsiszín, a melyben az intézet nyári és téli kocsija, a zöldséges kocsi és a betegszállító kocsik foglalnak helyet. A szélső szárnyakban a kocsis-lakás és cselédszoba nyert elhelyezést.

V. A főút mentén a főépülettel szemben van az *igazgató-főorvosnak* szintén teljesen szabadon állóan épített lakóháza. Az út felüli részen betérve a lépcsőházba, ennek előterében balról találjuk a fogadó- és dolgozószobát, mellette a konyhát, cselédszobát, éléskamrát, mosókonyhát és a fáskamrát; felmenve a lépcsőn szembe találjuk a lakószobákat, melyek teljesen el vannak különítve az igazgató fogadó helyiségeitől. A lépcsővel szemben van az ebédlő, melyet egy kézi ételfelhúzó összeköt a konyhával. Jobbról találjuk a verandát, melyről, ha az igazgató a lakásban van, még akkor is felügyelhet a főépületre. Az ebédlő körül csoportosulnak a többi szobák (számszerint 3), a padláson elhelyezett 3 mansardehelyiség közül pedig az egyik vendégszoba, másik raktár, a harmadik az intézeti és az igazgató saját tulajdonát képező könyvtár elhelyezésére szolgál. A főorvosi lakóház csak úgy, mint a többi melléképületek (kivéve a gépházat), takarékossági szempontból csupán kályhafűtésre rendeztetett be.

VI. A telep legelején balkéz felől van a *portás háza*, ebben lakik a kapus, ki egyuttal a telep kertésze is. Az épület egy előtérből, két szobából áll, a hozzátartozó konyhával, kamrával — és closettel.

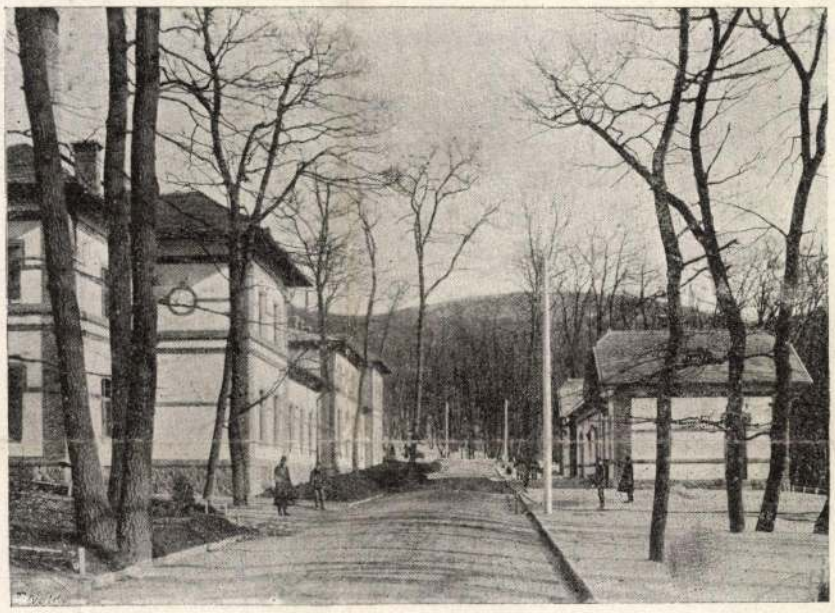

A budapesti Erzsébet-sanatorium gépháza és lóistállója.

A német fazekas- és kályhásipari kiállítás.

(*Örley* János és *Petrik* Lajos jelentéséből.)

A kiállítást a németországi fazekas és kályhaállító-ipar munkaadóinak köteléke rendezte f. évi május hó 13-ától 21-ig a berlini „Neue Welt" tágas helyiségében.

A kiállításon 94 kiállító vett részt, s ezek közül: 4 cég a kályhagyártáshoz szükséges gépeket, — 27 cég kályhavaskellékeket, fűtőtesteket, kéménytoldalékokat stb., — 6 cég az állításhoz szükséges szerszámokat, — 41 cég kályhákat, csempéket, — 7 cég chamotte-árúkat, — 3 kiállító kályharajzokat, — 5 cég különféle, a kályhásságot közvetve érintő árúkat állított ki, végre pedig Velten község természetben mutatta be a területén található nyersanyagokat, fényképeken a csempegyártás menetét és a város nagyobb gyárait, valamint az ottani szakirányú inasiskola rajzait, dolgozatait és tanmentét.

Amint a kimutatásból látható, a tulajdonképpeni agyagkályha-iparon kívül gazdagon volt képviselve minden iparág, mely a kályhásokat közvetetlenül érdekli.

A kiállítás kezdeményezése Velten községből indult ki, mely kizárólag a kályhaiparból él.

E városban ezidőszerint 36 s köztük több igen jelentékeny kályhagyár, 1 máz- és zomácanyaggyár, 2 kályhaforma-mintázó és öntőmühely van, melyek mindannyian a kályhaipart szolgálják.

A bemutatott rajzok kizárólag kályháknak rajzai voltak. Az irásbeli dolgozatok pedig levelek, számlák, nyugták és adóslevelek, valamint szakbavágó tanulmányok (az agyag és tulajdonságai, az égés, a láng, a hővezetés, a hőkisugárzás, a rostély és kémény stb.) voltak.

A tulajdonképpeni agyagkályha-ipar aránylag véve gyengén volt képviselve, amennyiben az összes németországi kályhások közül csak 41 jelent meg és ezek is aránylag véve keveset állítottak ki. Alig volt közöttük 1—2, aki 5—6 kályhával szerepelt. Benyomásunk az volt, hogy csak azok a kályhások jelentek meg, kik valamely tekintetben újat akartak bemutatni.

A belső szerkezetet illetőleg igen sok érdekes ujdonsággal találkoztunk, de feltünő, hogy e tekintetben a kályhásipar a vasiparral belső nexusba lépett. Az a törekvés jut ugyanis érvényre, hogy *a vaskályha gyors melegítő k pessége és az agyagkályha hőtartó képessége* harmoniába hozva, a kettőnek jó tulajdonságai egyesíthetők, hátrányaik kiküszöbölhetők legyenek. Ezt a megoldást keresi úgy az agyagiparos, mint a vasiparos és annak elérésére tör mind a kettő, szintén egyesült erővel. Emellett nem tévesztik szem előtt azt a célt sem, hogy a tüzeléskor a fejlődő meleg lehetőleg tökéletesen kihasználtassék. A sok szerkezet között van olyan, hol az agyagkályhatest huzatainak újabb rendszerű elhelyezésével óhajtja elérni ezt a célt, de a legtöbb a megoldást egy külön előállítható, de az agyagtestben jól elhelyezhető vasfűtőtesttel, vagy mondjuk vaskályhával keresi, mely rendszerek között sok igen komplikált van, de van több olyan is, melyeknek térfoglalást jósolhatunk. A kályhaipar jövője ebben az irányban jut kifejezésre, mely a nagyközönséget rövid idő mulva teljesen meg fogja hódítani.

Ezzel kapcsolatban kell megemlíteni az úgynevezett *hordozható kályhákat*, melyek voltaképpen fémfoglalatú agyagkályhák. Céljuk az, hogy a kályha összeállítása és a csempék összefaragása a gyárban eszközölhető és a már kész kályha 2—3 részben a lakásban könnyen összerakható legyen. Némelyikük vaskarikákon nyugszik, miáltal lehetővé van téve a kályháknak aránylag könnyű szerrel való áthelyezése is.

Itt kell megjegyeznünk azt is, hogy a központi gőzfűtés fűtőtestei mögé sikeres alkalmazását láttuk a kályhaszerű háttérnek, minek azonban csak decorativ hatása van.

Az egykor oly divatos, tarka majolikakályhák a szintérről egészen eltünnek s helyet adnak a discret szinezésü modern kályháknak; velük együtt ritkulnak a renaissance és roccoco formák, a szabadabb architektonikus iránynak adván helyet.

A kályhagyártás terén alapos változást fog előidézni a kályhacsempéknek *sajtolás* utján való előállítása. Eddig nemcsak a párkányokat és sarokcsempéket, hanem a sima csempéket is szabadkézzel formálták, gipszformákból. A kályhásság ennélfogva nagy ügyességet igénylő szakmunka

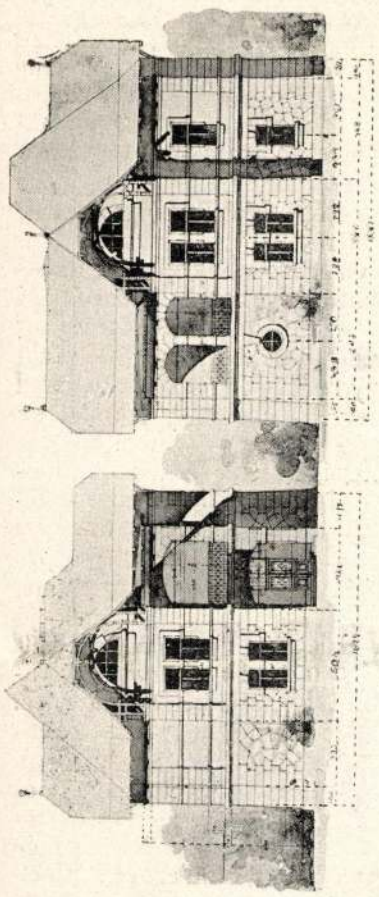

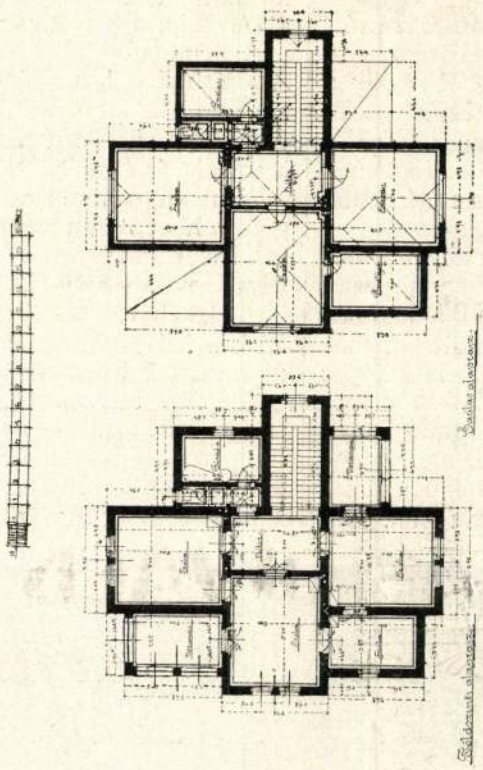

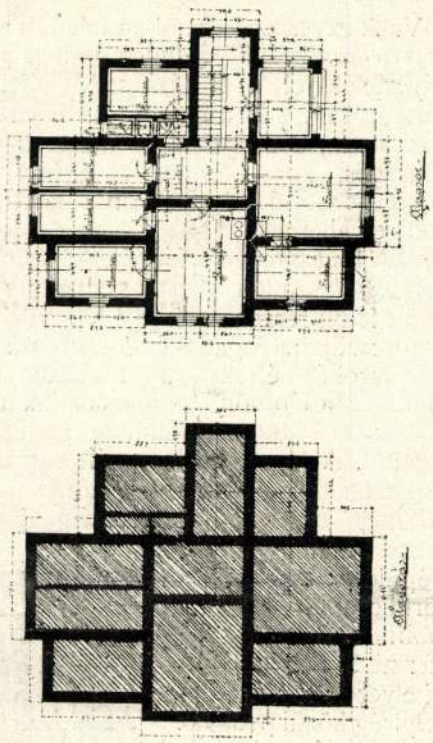

Igazgató-főorvos lakóháza.

A budapesti Erzsébet-sanatorium.

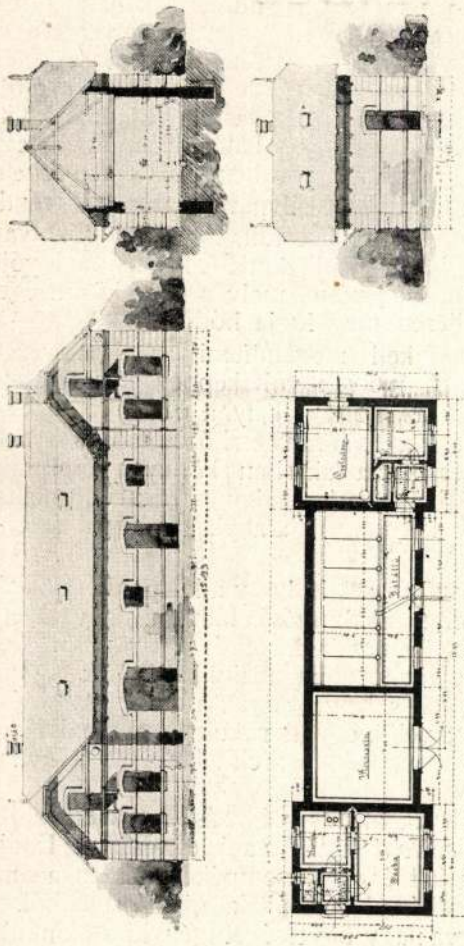

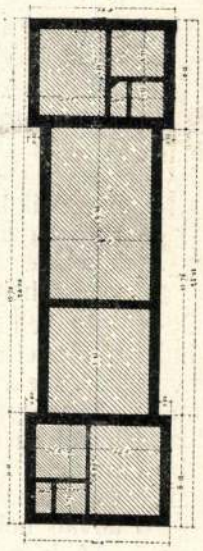

Cselédlakóház és lóistálló.

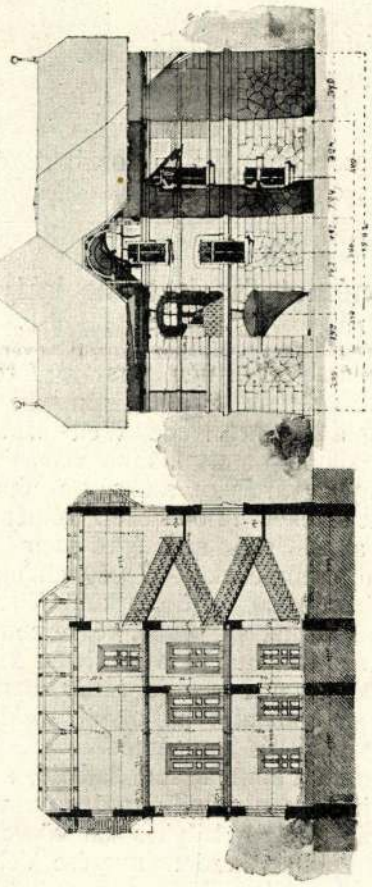

Igazgató-főorvos lakóháza.

A budapesti Erzsébet-sanatorium.

Tervezte *Czigler Győző.*

III. A mosó- és gépház szintén magában álló, részben földszintes, részben egyemeletes épület; a telek keleti szélén úgy van elhelyezve, hogy egy facsoport a főépülettől lehetőleg elkülöníti.

A földszintes rész magában foglalja a kazánházat, melyben 2 drb egyenkint 95 m^2 fűtőfelületű Bánó-féle szabadalmazott biztossági vízcsöves gőzkazán a hozzávaló 2 drb Worthington-féle tápláló szivattyúval és egy előmelegítővel, van elhelyezve. A kazánok füstemésztőkkel vannak ellátva, úgy, hogy a 35 *m* magas gépházi kéményből csak csekély mennyiségű füst távozik. A kazánból nyilik a tulajdonképpeni gépház, melyben az elektromos világításhoz való áramot 2 drb Chnut-féle 100 Amp.—120 Voltos dynamó és 1 drb egyenáramú motorgenerator az accumulator-telep töltéséhez — fejlesztik. E dynamók mindegyikét egy-egy 20—25 tényleges lóerejű kipüffögős gőzgép mozgatja. Ezenkivül a mosógépek hajtására szolgál egy tíz tényleges lóerejű gőzgép, melyet kizárólag csakis gőzmegtakarítás szempontjából állítottak fel. A gépház jobb sarkában van elhelyezve egy Worthington-féle hidegvízszivattyú, mely a székesfőváros vízműveiből szállított vizet óránkint 40 m^3 mennyiségben 50 méter magasságra emeli a telken kívül álló és a sanatorium saját tulajdonát képező vízmedencébe, úgy, hogy a nyomás a vizet a főépület tetőgerincénél magasabbra hajtja; ekként az épület és telep tűz ellen lehetőleg biztosítva van.

A gépházból a gépész műhelye és egy szobából és konyhából álló lakása nyilik. E mellett egy elzárt részben a hullakamara, boncoló-terem és ravatalozó helyiség van elhelyezve.

A gépháztól balra vannak: a fehérneműek tisztítására szolgáló helyiség ú. m. az ágy-, fehérnemű- és ruha-desinfector helyisége, az ott alkalmazott egyének fürdő és öltöző fülkéje, továbbá a mosókonyha, szárító, mángorló és vasalóhelyiségek. E részek belső berendezése a következő: a fertőtlenítő helyiségben van elhelyezve a ruha- és ágynemű fertőtlenítéséhez szükséges nagy desinfector, mely forró gőzzel működik és egy 80 *cm* átmérős gőzfőző-kazán, mely a fehérneműeket forróvízzel fertőtleníti. A mosókonyhában van a nagy, cementből készült áztató medence, 1 drb gőzmosógép 40 *kg* óránkinti üzemképességgel, 1 drb öblítő, 1 drb központ futógép és 2 drb lúgfőző.

A mosó- és gépház homlokzata.

A mosókonyha feletti I. emeleti részen van a gondnok lakása, tulsó oldalon pedig a nagy laboratorium és a kisérleti állatok részére szánt helyiség foglal helyet.

A pincében vannak a szén- és faraktárak és a 42 elemből álló accumulatortelep.

Meg kell jegyezni végül, hogy az alacsony nyomású gőzfűtéshez szükséges nagynyomású gőz szállítócsöve és a villamos vezeték egy kis alagúton haladnak fel a gépházból a főépületbe, hogy ha rajtuk bármikor baj esnék, a sérült részhez könnyen hozzá lehessen férni és kijavítani.

A mosó- és gépház képe.

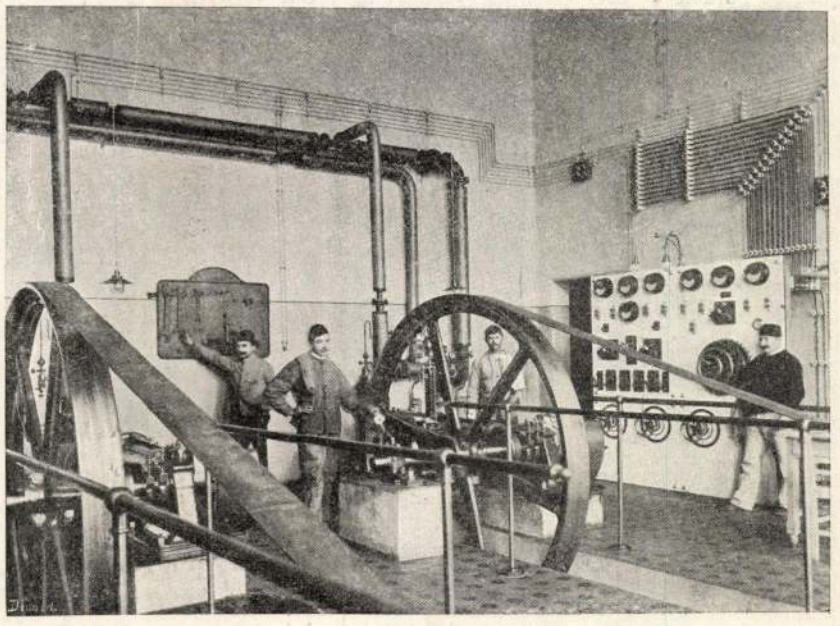

A gépház belseje.

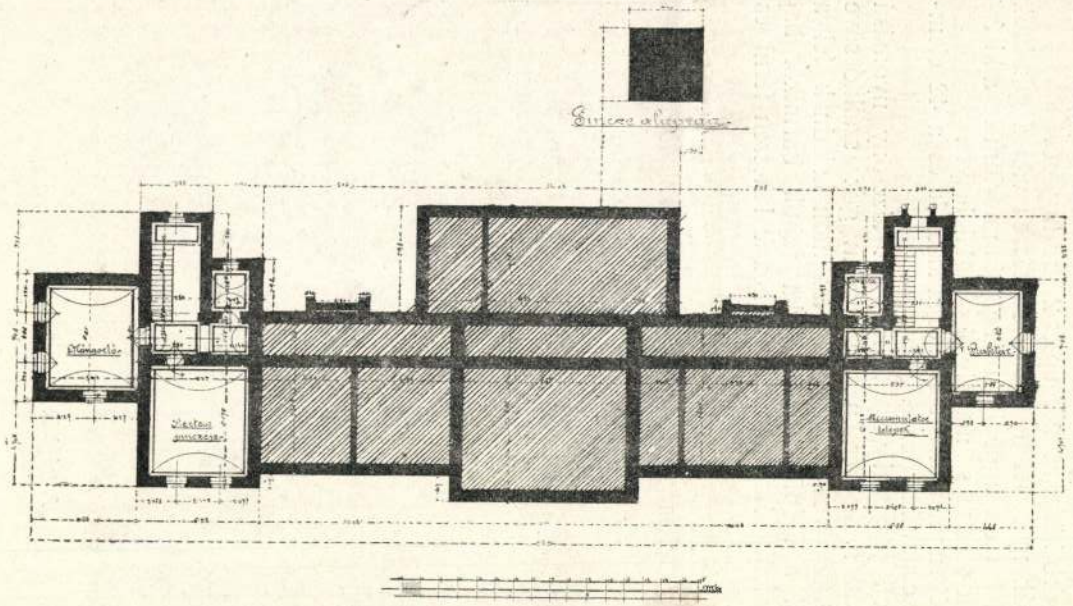

A mosó- és gépház pincealaprajza.

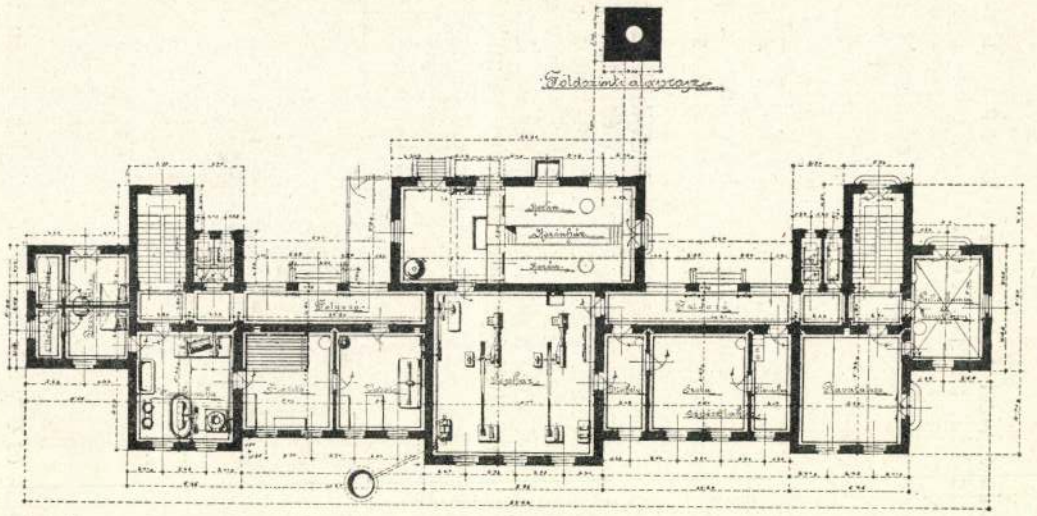

A mosó- és gépház földszinti alaprajza.

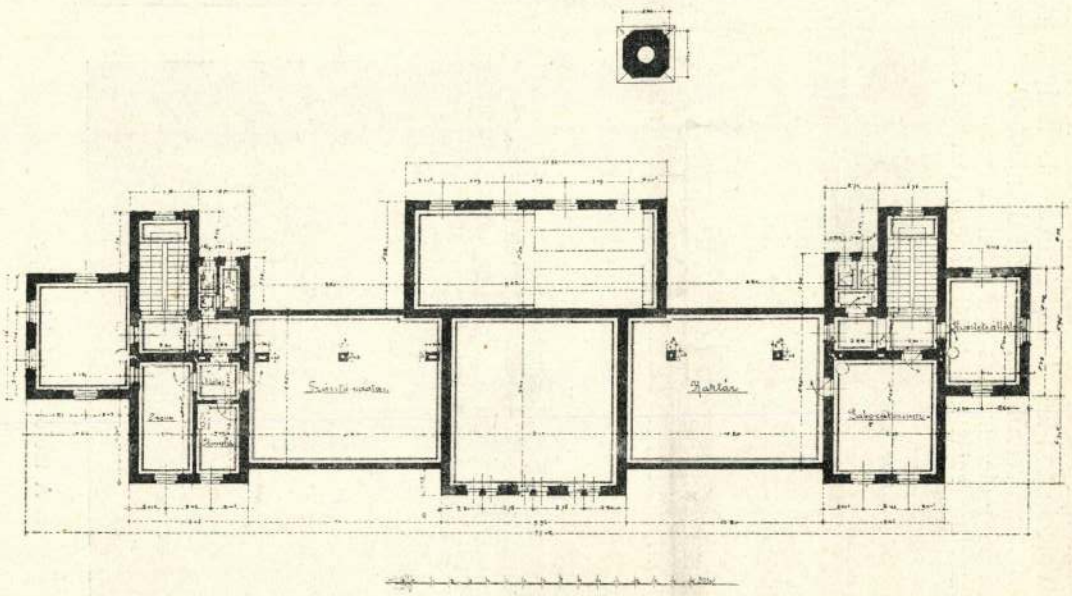

A mosó- és gépház emeleti alaprajza.

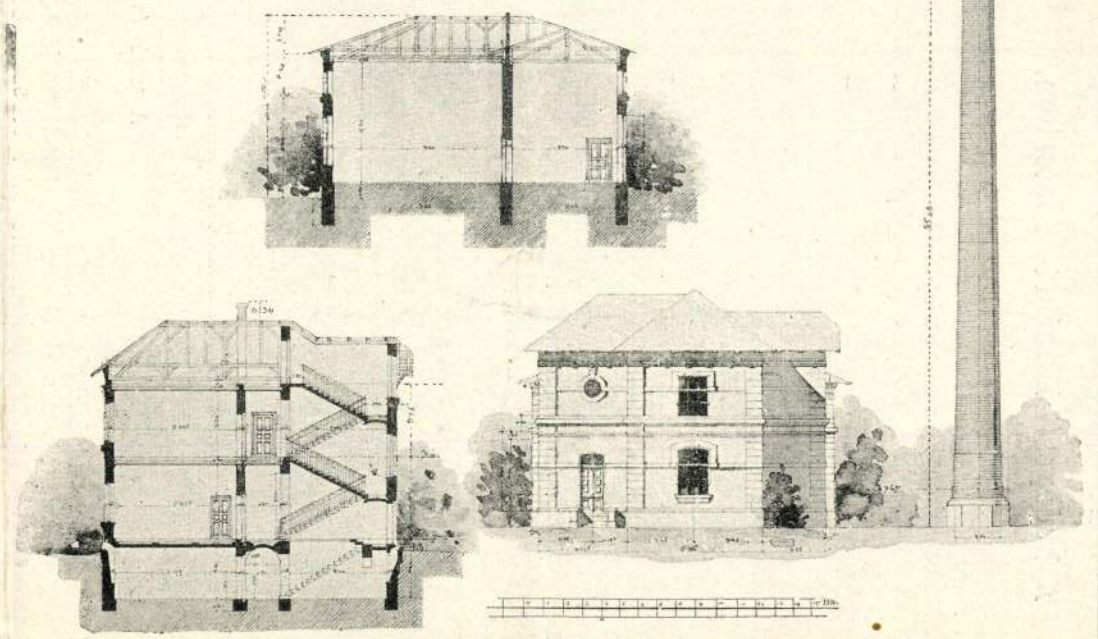

A mosó- és gépház metszete és oldalhomlokzata.

A budapesti Erzsébet-sanatorium.

védelmében és szerény saját érdekeinek követelésében. És mégis mennyi keserű csalódás érte éppen őt, s nem ritkán azok részéről, kik neki hálával tartoztak volna. Ez neki különösen az utóbbi években sok keserüséget okozott s tudom, hogy voltak órái, melyekben magát reményeiben asalódva, érzelmeiben mélyen sértve gondolá és megbánta e tevékenységet, melynek életét szentelé. Nagy körben működve, szükségképpen sok emberrel jön érintkezésbe, s az emberek nagy tömege csakugyan nem tartozik azon tárgyak közé, melyek jobban ismerve, nyernek. Ő pedig magas célokat tüzve maga elé, igen sokat követelt magától. Igy tehát magamagával sohasem lehetett megelégedve, s nem érhette el a középszerű emberek boldogulásának nagy forrását, az önmegelégedést. Nem volt elég filozófus ahhoz, hogy a mindenféle támadások súlyát a kellő mértékre redukálhassa. Intensiv és sokoldalú munkássága talán meg sem engedte, hogy positiójának társadalmunkban eme mindennapi kinövéseivel foglalkozzék és megszivlelje báró Eötvös Józsefnek éppen ő reá vonatkoztatható kitünő mondását: „Ki a világon kitünő helyzetet foglal el, vagy ilyen után vágyódik, mindenekelőtt egyet tartson szeme előtt, s ez az, hogy azok között, kik állásra nézve hozzá legközelebb állanak, soha népszerű nem lesz, s hogy nagyobb balgatagságot nem is követhet el, mint midőn saját osztálya véleményét különösen tekintetbe veszi.“

Ez volt Czigler Győző az épitész, a tanár, az ember. Ez volt a mi büszkeségünk, a mi pártfogónk, a mi munkásunk, társulatunknak felejthetetlen alelnöke. Ilyen volt ő munkásságában és szenvedéseiben. Az egyikben fáradhatatlan, a másikban türelmes, de mindvégig lelkes harcosa a magyar iparművészet érdekeinek.

Ezért az iparművészeti társulatnak minden egyes tagja, az egyesület összesége a mai rendkívüli közgyűlésen is mély megindulással ad kifejezést ama bánatának, mely a társulatot Czigler Győző elhalálozása által érte és elhatározza, hogy emléke a mai közgyűlés jegyzőkönyvében megörökíttessék, hogy például szolgáljon az utókornak, miként kell nemes, hazafias törekvéseinket támogatni és hogy a csüggedők bátorságot szerezzenek a további küzdelmekre s munkásságra, amelyet immár virulásnak indult társulatunk minden igaz hazafitól méltán megkövetelhet.

A világ nagy építőmesterének áldása kisérje Czigler Győző emlékét!

A magyarok istenének segedelme legyen velünk!

A budapesti Erzsébet-sanatorium.

Tervezt: *Czigler Győző.**)

A tüdőbetegségnek, az emberiség e legpusztitóbb ellenségének korlátozása érdekében az Apostoli Királyunk legmagasabb védnöksége alatt álló „Budapesti Szegénysorsú Tüdőbetegek *Sanatorium-Egyesülete*“ 1898 május 3-án alakult meg.

A társadalmi mozgalmat, mely az egyesületet életre hívta, *Korányi* Frigyes főrendiházi tag, egyetemi tanár indította meg — 1896 április 13-án egyik napilapunkban közzétett cikkével s ugyanaz év május 8-án a főrendek házában megtartott nagyszabású beszédével: a tüdővész pusztításáról hazánkban és az ellene való védekezés módjairól. Az ő kezdeményezésére gyűlt össze 1897 június

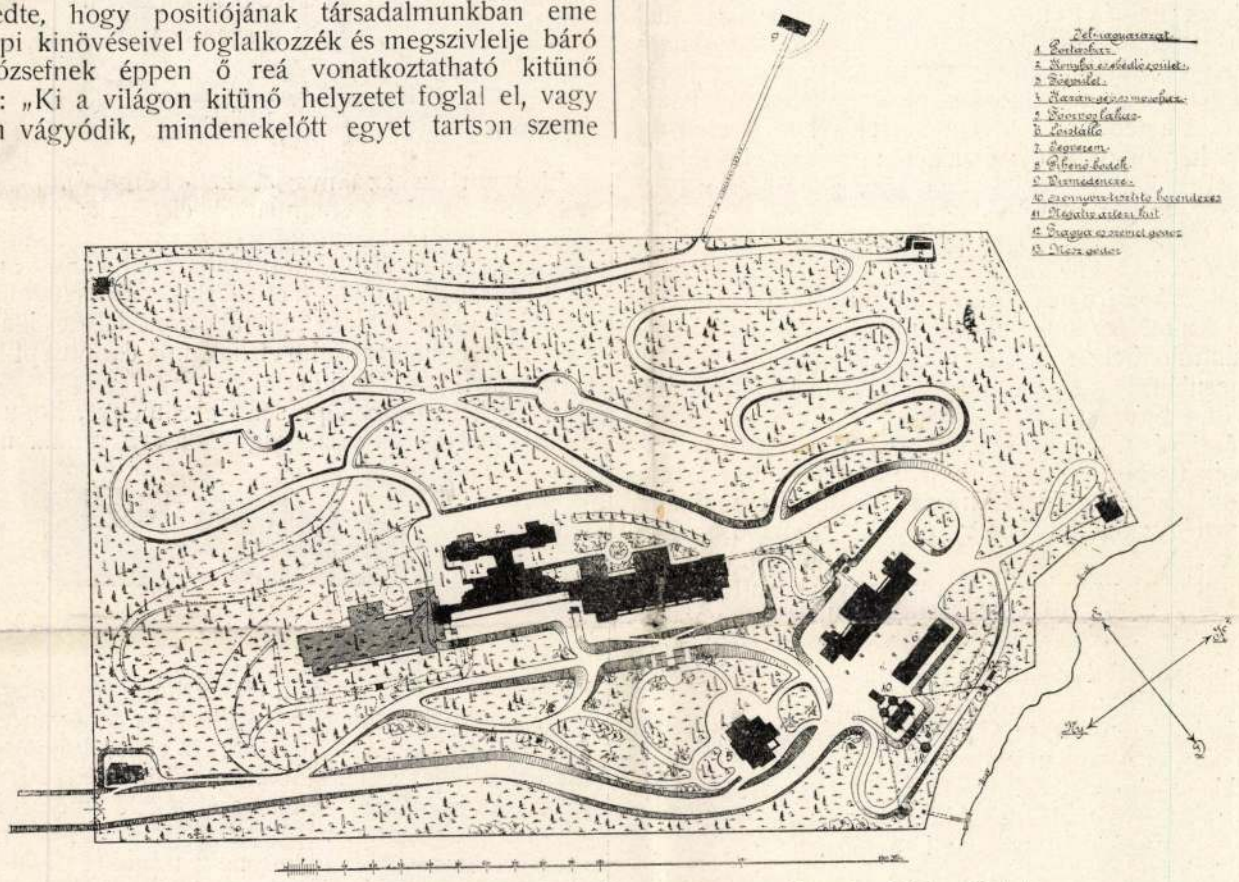

2. ábra. A budapesti Erzsébet-sanatorium helyszínrajza. (Tervezte *Czigler Győző.*)

3-án a meleglelkű emberbarátok egy kisded csoportja a budapesti királyi orvosegyesület termében, hogy a Sanatorium-Egyesület előkészítő bizottságát megalakítsa. Ennek elnöke *Harkányi* Frigyes báró, alelnöke *Korányi* Frigyes, jegyzője *Kuthy* Dezső lett. Innen kezdve serényen folyt a munka a megalakulásig és azontúl hasonlóképpen, hogy a tuberculosis ellen, a magyarság első védővára, az első nagyszabású magyar népsanatorium mielőbb megteremtessék.

A kormány mély belátással a meginduló nemzetvédő mozgalom fontosságába, minden támogatásban részesité az egyesület törekvéseit s Budapest székes-főváros közönsége hasonlóképpen jelentősen hozzájárult az intézet létesülésének megkönnyítéséhez.

Az egyesületi tevékenység a magyar társadalom áldozatkészsége, valamint a magyar sajtó lelkes istápolása mellett

*) Midőn Budapest e kiváló újabb intézményét bemutatjuk, nemcsak az imént elhúnyt illustris tervező iránt tartozó kegyelet vezet bennünket, hanem az a körülmény is, hogy ezt a — messze földön új — telepet maga a tervezője is jogosult büszkeséggel egyik legsikerültebb alkotásának tekintette, melynek létesítése dolgában páratlan önzetlenségén kívül a föladat szépsége által lelkesített ügyszeretettel és nemes ambitióval fáradozott. *A szerk.*

és az egyesület pénzügyeinek vezetésével megbízott igazgatótanácsos, *Ormódy* Vilmos lankadatlan fáradozása révén odáig haladhatván, hogy a sanatorium építése megkezdhető volt, annak tervezését és építésének vezetését *Czigler* Győző műegyetemi tanár teljesítette a legönzetlenebb hazafisággal. Nagy és nehéz munkájában, melynek orvosi útmutatásait a *Müller* Kálmán elnöklete alatt állott egészségügyi építőbizottság szolgáltatta, önzetlen buzgalommal segédkezett neki *Welward* Adolf mérnök és mint az építész-tanár megbizottja, *Morbitzer* Nándor építész. Az építés vállalkozójaként *Pucher* István szerepelt.

1900 november 17-én már lefolyt az *alapkőletétel* fölemelő ünnepsége s 1901 november közepén az első nagyszabású jótékony magyar tüdőgyógyintézet, az *„Erzsébet királyné Sanatorium“*, felvette az első betegeket.

*

Az intézet helyét rendkívül szerencsésen választották meg, mert az a főváros központjától nem túlságos nagy távolságra, a budai hegység egyik legkiesebb lejtőjén fekszik, a Jánoshegynek Budakeszi község felé eső lábánál, 340 méterrel a tenger és 200 méterrel a Duna felett.

A telep három oldalról: észak, nyugat és kelet felől a Jánoshegy és két kiágazása által védve, lombos erdővel övezetten, a kedvezőtlen szelek ellen megfelelő oltalommal bir.

A székesfőváros központjától kocsin egy óra alatt elérhető a Budakeszire vezető árnyas és nyaralókkal szegélyezett, jól fentartott úton, mely valamivel a „Szép juhászné“ című kiránduló hely mögött éri el legmagasabb pontját; röviddel ezután balra az erdőbe tér az út s elérjük rajta a sanatorium bejárását.

Az intézet részére a székesfőváros 24.000 □-öl erdőterületet és tisztást bocsátott használatul rendelkezésre, s utat és vízvezetéket épített hozzá. A terület majdnem szabályos négyszögletet képez, egyoldalt vízmosás által szegélyezve.

Az intézet fő alaprendezése olyan, hogy a sanatoriumhoz irányuló személy- és kocsiforgalom lehetőleg ne hathasson zavarólag a betegekre. A kocsiút a terület déli oldala mellett vezett és a melléképületek érintésével a konyhánál végződik.

Az épületek elrendezése (2. ábra) a főépület helyzetétől (1. ábra) függött, melynek majdnem központi elhelyezés adatott akként, hogy az intézet a jövőben esetleg még egy hasonló szárnynyal kibővíthető legyen.

A két szárny között nyert elhelyezést az ebédlő- és konyhaépület.

A gazdasági célokra szánt épületek akként vannak elrendezve, hogy az uralkodó szelek a kifejlődő gépházi füstöt a főépülettől ellenkező irányba tereljék.

Az intézet orvosi és gazdasági vezetését teljesítő igazgató-főorvos lakása külön épületbe osztatott és pedig azért, hogy a család a betegektől lehetőleg elkülönítve legyen, de viszont hogy az igazgató könnyen megfigyelhesse a betegeket még akkor is, ha szobájában van.

Közelben van a gépház és az istálló.

A főépületnek és a hozzávezető főútvonalnak elhelyezése lehetővé tette nagy kiterjedésű sétahelyek létesítését úgy a főépület déli, mint északi oldalán. A magassági viszonyok mellett a déli sétány csekélyebb emelkedésű utakkal, az északi pedig a meredekebb hegyoldalhoz símulva nagyobb emelkedésű utakkal van behálózva, mely utóbbiak a különböző emelkedést jelző táblákkal és pihenő csarnokokkal láttattak el.

A megépítés és berendezés mindenképp oda irányult, hogy a modern tüdővészkezelés igényeinek az intézet megfelelhessen. Egyszerűség, de csín és könnyű tisztíthatóság mindenütt, a szabad levegő folytonos élvezetét minden évszakban, minden időjárás mellett, éjjel-nappal lehetővé tevő készületek, a szükséges segédeszközök a gyógyításra (vízgyógyintézet), a fertőzés meggátlására szolgáló berendezések, egyaránt nem maradtak figyelmen kívül, hogy a beteg lényegében megtalálja mindazt, lehetőleg a mai haladottabb egészség-tudomány szerint még fokozottabb mértékben, amit Görbersdorf, Falkenstein az ő vagyonos betegeiknek és a külföld jól berendezett népsanatoriumai ápoltjaiknak nyújtanak. (Folyt. köv.)

Hygienikus védekezés a falak nedvessége ellen.

(*Greif* Antal fölolvasása a Magyar Építőmesterek Egyesületében március 16-án.)

Mindenesetre elsőrangú fontosságú az a gyakorlati életben lépten nyomon előálló kérdés, hogy védekezhetünk-e minden körülmények között, hygienikus szempontból is megnyugtató eredménynyel, lakóhelyiségek falainak nedvessége s annak káros hatásai ellen.

E kérdésre vonatkozó gyakorlati eredményeket kívánom amennyire lehet, szűk keretben ismertetni.

1. ábra.

Első sorban az anyagot kell bemutatnom, amelynek felhasználásával ez eredmények elérettek; ez a *„Kosmos“* néven forgalomban levő, 1 *m* széles és 5 *m* hosszú tekercsekben gyártott hornyolt aszfaltlemez, amely, mint az 1. ábrán is látható, fecskefark-keresztmetszetű bemélyedésekkel van ellátva s különös gonddal destillált aszfalttal való impraegnálás absolut vízhatlanná és antiseptikussá teszi. (1 m^2 ára: 1 k. 54 fill.)

A fecskefark-alakú préselés eredménye, hogy a lemezek csekély súlyuk és vastagságuk dacára rendkívül stabilak,

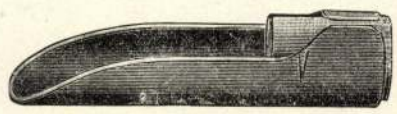

2. ábra.

hasonlóan a hullám-bádoglemezhez, úgy, hogy bármily nagy felület előállítására alkalmasak; s ugyanezen fecskefark alakú hornyolás által éretett el az, hogy a reá alkalmazott vakolat szilárdabban megáll, mint bármily nyers falon; mert ha a befelé szélesbedő mélyedésekben a vakolat megszáradt, az többé a lemezről le nem válik.

A „Kosmos“ aszfaltlemeznek mindkét oldalán egyenlő számú bemélyedése van, ezért a falfelület és a lemez

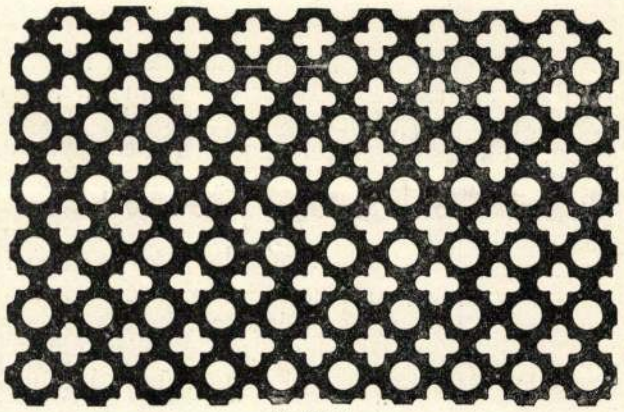

3. ábra.

között légcsatornák képződnek, amelyek segítségével *állandó szellőzést* könnyen berendezhetünk; vagy felhasználhatjuk úgy védekezésül hideg vagy meleg ellen, mint pl. menyezetekben hangtompításra.

Különös előnye még, hogy a helyiség, amelyben alkalmazzuk, nem kisebbedik, mert a lemez vakolattal együtt nem vastagabb, mint bármely közönséges vakolat.

Ha tehát meggondoljuk, hogy a lemez nemcsak teljesen szigetelő és antiseptikus, hanem specialis alakjánál fogva,

A TELEFON-PALOTA A NAGYMEZŐ-UTCZA FELŐL.

A TELEFON-PALOTA UDVARA.

Jeffy Gyula fényképei.

A BUDAPESTI TÁVBESZÉLŐ-HÁLÓZAT ÚJ KÖZPONTJA.

Az állam a budapesti távbeszélő-hálózat üzemét 1897. évben saját kezelésébe vette át. Az átvételkor a hálózat előfizetőinek telefonjai négy központba egyes vezetékkel voltak bekapcsolva. Az átvétel után a kormány elhatározta, hogy a hálózatot átalakítja és pedig oly módon, hogy a négy központ megszüntetésével a székes főváros területén levő összes előfizetők telefonjai *egy* központba kapcsoltassanak be, az állomások pedig részben földalatti kábelek felhasználásával kettős vezetékű áramkörökkel köttessenek össze a központtal. Az egy központ a kapcsolások gyors végrehajtását mozdítja elő, mert nem kell más központok közreműködését igénybe venni, a kábel és a kettős vezeték pedig az üzembiztonságot és a beszélgetések tisztaságát fokozza.

Az *új központ* a Nagymező-utcza 54—56 és Hajós-utcza 33—35. számú házak között elterülő 2500 négyzetméter nagyságú telken épült, s a 325 ezer koronáért vett telek árának beszámításával és teljes fölszereléssel együtt 2.996,000 koronába került. Ehhez azonban még hozzászámítandó a külső vezetékek átalakításának költsége is. A vezetékek az új központból kiindulva a város területén elszórva berendezett fölvezető pontokig földalatti kábelekben vannak elhelyezve és csak ezen fölvezetési pontoktól kezdve haladnak tovább tetőtartókon. Összesen 65 fölvezető pont készült, a melyek mindenike a közelében fekvő előfizetői állomások légvezetékeinek a kábelekkel való összeköttetésére szolgál. A földalatti kábelek betoncsatornákba vannak behúzva, mely csatornák a későbbi fejlesztés érdekében szükséges kábelek behúzását is megengedik. A kábel-csatornák, a kábelek és légvezetékek összes építése 3.760,000 koronába került. Végösszegben tehát a budapesti hálózat átalakítása az előfizetőknél felszerelt uj készülékek árának beszámításával összesen 7.393,000 koronába került.

Az új épület legnevezetesebb része a *kapcsoló szekrény* elhelyezésére szolgáló *nagy kezelő terem*, melynek hoszsza 63 méter, szélessége 10 méter és magassága 7 méter.

A fölállított kapcsoló szekrény egyelőre 10,000 előfizető számára van fölszerelve, de befogadó képessége már most 20,000 előfizetőre terjed, pedig a teremnek csak egyik oldalát foglalja el, úgy, hogy a terem másik oldalán ugyancsak 20,000 előfizetőre szolgáló második szekrény is felállítható, vagyis a kezelő terembe 40,000 előfizető kapcsolható be.

Az új telefon-központ az úgynevezett «*Common-battery*» rendszer szerint rendeztetett be. Ezen rendszer sok fontos előnynyel bir. Az előfizetőnek a felhivás alkalmával nem kell csengetni, mert ha a hallgató kagylót a horogról leemeljük, erre a központban e czélra alkalmazott kis villamos izzó-lámpa meggyullad, a mi a kezelőt figyelmessé teszi arra, hogy az előfizető beszélni óhajt. Ezen új rendszernél az összeköttetés létesítésére szolgáló zsinórba az összekapcsolt két előfizető mindenike részére izzólámpa is van bekapcsolva, melyek a beszélgetések ellenőrzésére hivatvák. Ha a beszélgetést befejezték és mindkét előfizető a hallgató kagylót fölakasztotta a horogra, az összekötő zsinórba kapcsolt mindkét lámpa meggyulad, mire a kezelő az összeköttetést szétbontja.

A «*Common-battery*» rendszer további nagy előnye az, hogy a beszélgetés érdekében szükséges telepek nem az előfizetőnél vannak elhelyezve, hanem az összes előfizetők a központban elhelyezett közös elemet használják. Innét a rendszer elnevezése is: *közös* (common) *telep* (battery).

Az előfizetők a rendszer-változásnak megfelelően új távbeszélő készülékekkel vannak ellátva s a négyféle kivitelű készülék közül ki-ki szabadon választhatja azt, mely az ő kivánalmainak leginkább megfelel.

Vannak az új rendszernek még többféle előnyei is, de már a fentebb fölsoroltak is eléggé bizonyítják, hogy a hálózat egész átalakításánál a gyors és biztos kapcsolás és a beszélgesek jóságának biztosítása volt irányadó.

*

A *központi épület* hat emelet-sorban van emelve, nem számítva hozzá a pinczét, mely az egész épület és udvar alatt terül el.

A *pincze*-részben vannak a *vezetékrendező* s egyéb helyiségek, az egész épület hoszszában pedig a kábelcsatorna. Az udvari közép részen a *kazán-* és *gépház* és akkumulator helyiség, a nagy udvar alatt pedig az *anyagraktárak* nyertek elhelyezést.

A *kazánházban* három nagy kazán, míg a *gépházban* két nagy gép van felállítva az itt lévő két nagy és két kisebb dynamo-gép hajtására, melyek az épület villamvilágításához szükséges áramot szolgáltatják, egy kisebb elektromotor pedig a gőzfűtéshez szerkesztett hatalmas *ventillátort* hajtja. A hideg levegő az udvaron felállított nagy légaknán és ennek folytatásán át jut a melegitő csövekhez, innen a ventillátor segélyével a légcsatornán és kéményen keresztül az egyes emeletek helyiségeibe.

Az udvari rész alacsony földszintjén *tiz kisebb raktár* van és *száraz raktár* a kényesebb anyagok részére; továbbá a *munkástanya* és *a vonalőrök helyisége*.

A nagymező-utczai főlépcsőn, mely gyönyörű faragású siklósi fehér márványból készült, oszlopai siklósi vörös márványból, festése pedig magyaros izlésű, jutunk a félemeletre, a hol a *kisérleti állomás altisztjeinek lakása* van.

A hajós-utczai főlépcső a többi félemeleti részt elfoglaló *kisérleti állomásba* vezet.

Az első emelet helyiségeit a *műszaki vezetőség* foglalja el; a nagymező-utczai részen az *ülésterem* és különféle hivatalos szobák sorakoznak, hajós-utczai részén pedig a *rajzterem* és egyéb helyiségek.

A második emeleten az *igazgató lakása* és két más lakás van elhelyezve.

Az udvari részen van a *kezelőnők lépcsője*, szintén fehér márványból. Ezen érünk a második emeleti előtérbe, honnan a *nappali* és *éjjeli pihenő szobákba* jutunk, majd a *ruhatár*, *öltöző* és *közös mosdó* is innen nyilik.

E lépcsőn feljebb menve, érünk a 630 négyszögméter területű *nagy kezelő-terembe*, mely igen szép magyar motivumú festéssel van díszitve; ebben vannak a *kapcsoló asztalok* elhelyezve.

A harmadik emeleten vannak a *kapcsoló hivatalok*, a helyközi kezelő terem és nehány lakás. A felülvilágitós nagymező-utczai főlépcsőn a harmadik emeletig, a hajós-utczain pedig a padlásig lehet jutni. A padlás faszerkezete tűz ellen impregnálva van s így az épület tűzvésznek nincs kitéve.

A nagymező-utczai részen a kábel-folyosóból húzódik fel a *kábel-torony*, mely kisebb emeletekre osztva, a kábelek hordására vasszerkezettel van beépitve. Ugyanilyen állvány van a hajós-utczai részen is.

Az épület belső részei: az előcsarnokok és lépcsőházak, hivatalok és lakószobák magyaros izléssel vannak festve.

A külső homlokzatok franczia modorban ké-

Fénykép után.

A MAGYAR-ITTEBEI KOSSUTH-SZOBOR A LELEPLEZÉS UTÁN.

szültek, szintégla- és kőpor-vakolattal, az udvari homlokzatnál ellenben a magyaros formák érvényesültek, ugyancsak szintégla- és kőpor-vakolatból készítve.

A fölépcsőház és előcsarnokok ablakai szines üvegtáblákkal gyönyörködtetik a szemet.

*

A nagy mű létesítésében maradandó érdeme van *Szalay* Péter elnökigazgatónak, ki hosszú évek óta lankadatlan buzgalommal vezeti eme hatalmas intézményt. Az immár majdnem teljesen befejezett átalakítás és átkapcsolás munkájában fő része volt a hálózat kiváló szaktudású vezetőjének, *Balla* Pál műszaki tanácsosnak, a ki *Holzmann* főmérnökkel s a hálózat többi mérnökeivel s tisztviselőivel éjjeleket nappalokká téve dolgozott a nagy mű létesítésén. *Sz. M.*

A KIRÁLY AZ ERZSÉBET-SZANATÓRIUMBAN.

A «Vasárnapi Ujság» tudósítójától.

Azt a nemes művét a magyar emberszeretetnek, mely fehér falaival barátságosan köszönti az érkezőt a János-hegy délnyugati lejtőjének pompás erdőségtől borított bemélyedésében: az Erzsébet királyné-szanatóriumot május 24-ikén tüntette ki Ő Felsége látogatásával.

A szanatóriumban kora délelőttől kezdve gyülekeztek a meghivott előkelőségek a király fogadására, *József* főherczeg és felesége, *Klotild* főherczegnő állottak az élére a királyváró közönségnek, *József Ágost* főherczeg is eljött. A kormány képviseletében *Berzeviczy* Albert kultuszminiszter és *Tóth* Lajos miniszteri tanácsos jelentek meg. Pestmegyét *Beniczky* Ferencz főispán és több tisztviselő, a fővárost is többen képviselték, Budakesz községet *Hegedüs* Károly kerületi országgyűlési képviselő és *Bulics* Ferencz esperes-plebános. A fölsorolt képviseleteken kívül csak a *Budapesti tüdőbajosok szanatórium-egyesületének* kötelékébe tartozó előkelőségek voltak hivatalosak. A hölgy-bizottságból jelen voltak: *Batthyány* Lajosné grófné, *Almássy* Györgyné grófné, *Hadik-Barkóczy* Endréné grófné, *Adler-Bankaláry* Hedvig, *Dániel* Ernőné báróné, özvegy *Herich* Károlyné, *Korányi* Frigyesné dr.-né, *Emich* Gusztávné, *Hatvany-Deutsch* Józsefné. Az urak bizottsága ez volt: *Batthyány* Lajos gróf, a szanatórium-egyesület elnöke, *Korányi* Frigyes dr. alelnök, *Harkányi* Frigyes báró alelnök, *Müller* Kálmán dr., egészségügyi bizottsági alelnök, *Tauszk* Ferencz dr., a szanatórium-egyesület első titkára, *Czigler* Győző, a szanatórium építője, *Kuthy* Dezső dr., a szanatórium igazgatója, *Ormódy* Vilmos igazgató-tanácsos, továbbá csetei *Herzog* Péter báró, *Emich* Gusztáv udvari tanácsos, *Réczey* Imre egyetemi tanár, stb.

Két perczczel déli egy óra előtt érkezett meg a Felség, ki, miután *Batthyány* Lajos gróf meleg szavakban üdvözölte, azonnal tetszését fejezte ki az intézet elragadó fekvése fölött. Majd *Korányi* Frigyes főrendiházi tag, *Kuthy* Dezső igazgató-főorvos és *Czigler* Győző műegyetemi tanár kalauzolása mellett megkezdte az intézet megtekintését. Nagy érdeklődéssel nézte végig sorra a helyiségeket: a szanatórium földszintjén a rendelőszobát, társalgókat és a vízgyógyintézetet.

A *rendelőben* megtekintett egy kórtörténetet s meglepő szakszerűséggel jegyezte meg a hozzácsatolt «*láz-görbé*»-ről, hogy szépen mutatja a beteg láztalanná válását az intézeti kezelés folyamán. Majd hozzátette a terjedelmes, rajzokkal illusztrált kórtörténet láttára: «Ez maga is sok munkát adhat!»

A vizgyógyintézetben az igazgató-főorvos, Ő Felsége kiváló érdeklődését látván a tus-készülék iránt, működésben bemutatott egy gőztust, egy sugár- és egy esőtust. Majd a melegített gyomorborításhoz való készüléket mutatta be, mint jó appetitóriumot, mire a király mosolyogva jegyezte meg: «Még soha sem láttam ilyet».

Az első emeleten *Korányi* Frigyes több *betegszobát* mutatott be a Felségnek, a ki mindenütt nagy érdeklődéssel tartott szemlét útjában, több beteget is megszólítván. Egyik két ágyas szobához tartozó fekvő loggián azt kérdezte *Kuthy* igazgatótól, vajjon így fekszenek-e kinn a betegek télen is? «Igen, Felség, nagy hidegben is», volt a felelet.

A tágas nagy lépcsőházban *Czigler* tanárhoz fordult a király, elismerését fejezve ki neki a pompás higiénikus építkezés fölött.

A második emeleten a *fertőtlenitő helyiséget, a nagy vörös mosdót* tekintette meg Ő Felsége s látható érdekkel hallgatta *Korányi* magyarázatait.

Utóbb kalauzolói visszavezették a *nagy szabad fekvő folyósóra,* melyről elragadó kilátás nyílik a budakeszi tágas völgyre. Itt néhány pillanatot szentelvén a festői táj élvezetének, ismét több beteget megszólított a király, minél gyorsabb javulást kivánván nekik. Ezen a folyosón *Kuthy* igazgató a *napsütésmérő-készüléket* (nap-autograph) mutatta be Ő Felségének, melylyel a napsütés idejét pontosan fel lehet jegyezni s így hónapról-hónapra megállapítatni, hogy mennyi napfényt élvezhettek a betegek.

A folyosóról visszamenet az éjszaki korridorban az intézet parkjának a János-hegy felé eső részén nyílt kilátás. Szemben volt itt két csinos nyitott fabódé, az *intézet foglalkoztató műhelye,* egyikben férfiak, másikban nők serénykedtek önkéntes kosárfonó munkán, melyet a szanatórium igazgatósága azért végeztet, hogy elvonja vele a beteg figyelmét a bajával való foglalkozástól. Ez is szemmel láthatóan tetszett a királynak.

Végül az 1060 köbméter légtartalmu *nagy ebédlőterem* került bemutatásra, a hol a berendezés és tisztaság fölött szintén elismerését fejezte ki a felséges látogató.

Majd *Korányi* Frigyes köszönő szavaira kifezte örömét a látottakon s azon meggyőződését nyilvánította a király, hogy az intézet hasznosan fog tovább is működhetni az emberiség javára.

Néhány szót váltván még az uralkodóház jelenlévő tagjaival, a király barátságosan köszönt az egybegyűlteknek, s aztán kocsijába ülve elhajtatott.

A KIRÁLY A BUDAPESTI TELEFON-PALOTÁBAN.

A király május 25-ikén délben Budapest egyik legújabb nevezetességét, a telefon központi palotáját tekintette meg, mely a Terézvárosban, a Nagymező- és Hajós-utcza közt levő telken nem régen készült el és nagyságra, berendezésre Európában első helyen áll.

Az uralkodó érkezését *Hieronymi* Károly kereskedelmi miniszter, gróf *Serényi* Béla államtitkár, *Szalay* Péter elnökigazgató, *Lers* Vilmos miniszteri osztálytanácsos, *Demény* Károly és *Kolossváry* Endre igazgatók, *Balla* Pál műszaki tanácsos, *Hollán* Sándor és *Szegfy* Mátyás titkárok s *Holzmann* főmérnök várták.

Déli egy órakor érkezett a király a palotába gróf *Paar* Ede főhadsegéddel. *Hieronymi* miniszter a fogadásra megjelenteket bemutatván, a *király* a központi épület tanácstermébe ment, a hol *Szalay* Péter elnökigazgató előadta a telefon-hálózat átalakításának munkálatait. A *király* érdeklődéssel hallgatta az előadást, azután a harmadik emeleti nagy kezelő-terembe ment s meglepetve nézte a hatvanhárom méter hosszú óriási helyiséget s érdeklődéssel szemlélte a sötétkék egyenruhás kezelőnők gyors mozdulatait, a mint a beszélők jeladására száz helyen is kigyúltak a villamos lámpák. A felség tudakolására *Szalay* fölemlíté, hogy naponta átlag *hetvenezer beszélgetés* történik. A kapcsoló-teremben bemutatták a királynak *Matkovics* Juliát, a hálózat legrégibb kezelőnőjét. Az ellenőröktől azt kérdezte a *király*, hogy sokat hibáznak-e a kezelőnők, a mire tagadó választ kapott. Megtekintette Ő Felsége a nagyteremben levő arczképét is, és megkérdezte, hogy ki festette? «Balló Ede festőművész», volt a felelet.

Megnézte a király ezután az épület egyéb berendezését, az öltözőt, társalgót, a hálótermeket, s mindennel nagyon meg volt elégedve. Innen a kisérleti állomás helyiségébe ment a *király*, a hol megnézte az egyenruhák posztóját megpróbáló szakítókészüléket, miközben megmagyarázta a kalauzoló uraknak, hogy a katonaság miféle fajtáját használja a hordozható svéd telefon-készüléknek. *Kolossváry* Endre postaigazgató megmutatta a dróttalan táviratozást is, a mi ismét főképen katonai szempontból érdekelte a királyt. Kolossvárytól megkérdezte a felség, hogy testvére-e a volt honvédelmi miniszternek és a veszprémi főispánnak? A postaigazgató igennel válaszolt. *Szalay* elnökigazgató elmondta, hogy a budapesti telefon palota első a maga nemében az egész világon. Japán rendezett be csak még a budapesti palota tanulmányozása után majdnem ilyent. Más városokban a telefont több hivatali helyről kezelik. Bécsben is két központ van. Berlinben nyolcz központ teszi bonyolulttá a kezelést. A *király* csodálkozását nyilvánította a magyar elektroteknikusok bátorságán és sikerén, gratulált a kereskedelmi miniszternek és az elnökigazgatónak s eltávozása előtt beírta nevét az emlékkönyvbe.

KOSSUTH-SZOBOR MAGYAR-ITTEBÉN.

Torontál vármegyében a nemzetiségek közé ékelve van egy kis, alig kétezer lakossal biró falu, Magyar-Ittebe. Ámbár idegenajkú falvakkal van körülvéve, mégis nemcsak hogy megőrizte magyarságát, hanem még a szomszédos oláh, német és szerb lakosokat is föl-föllelkesíti egy-egy hazafias ünnepélyével. Most pedig nagy áldozatok árán Kossuth-szobrot emeltek itt. Ennek leleplezése volt május hó 17-én. Ünnepi díszbe öltözött aznap az egész falu, háromszinü lobogó lengett még a legszegényebb házon is. A falu lakossága díszbe öltözve vonúlt ki a küldöttségek fogadására. Az ünnepély kilencz órakor kezdődött a református templomban, hol istenitisztelet volt. *Mészáros* Lázár lelkész tartott hazafias beszédet. Azután a szoborhoz vonult a közönség s itt *Jenovay* János nagybirtokos, a szobor-bizottság elnöke nyitotta meg beszédével az ünnepélyt. Utána ifj. *Bóna* János mondotta el lelkes ünnepi leleplező beszédét. Az éljenzéssel fogadott beszéd után a szoborról lehullott a lepel s a közönség a «Ne sírj, ne sirj Kossuth Lajos» kezdetű dalt énekelte. Az első koszorút *Rigó* János t. b. főjegyző Torontálvármegye nevében helyezte el; *Somfai* János titkár a torontálmegyei közmivelődési egyesület nevében, *Omalyev* Elemér mint egy budapesti fiatal irókból és művészekből álló társaság küldöttje tett le koszorút és szép, hazafias beszédet intézett, mint ittebei születésű szerb szülők gyermeke, az összegyült nemzetiségi polgárokhoz. *Jenovay* Imréné a szerb-ittebei hazafias hölgyek, *Jenovay* Imre *Csávossy* Bélának, a kerület képviselőjének nevében tett koszorút a szoborra; koszorúkat helyeztek el a szomszéd községek nevében is. Még egy-két rövidebb beszédet mondottak s azután a Szózat eléneklésével a szobor előtt az ünnepély véget ért.

HALLER KÁROLY.

Erdély közéletének egyik jeles szereplőjét, *Haller* Károly egyetemi tanárt, kiváló jogtudóst ünnepelték május 24-ikén Kolozsvárott, abból az alkalomból, hogy betöltötte tanári működ-

CZIGLER Győző

Iparbáróknak épült, ma a lazaristáké

Kollégiumként szolgál a romantikus szobi kastély

A neobarokk szimmetriát kockaforma toldaléképület töri meg

FOTÓK: BÁNHALMI JÁNOS

Rendbe teszik a lépcsőházat

A szobi Luczenbacher-kastély mellett könnyű úgy elmenni, hogy szinte észre sem veszi az ember. Az utca felől alacsony épületek takarják a látványt, csak a barokkos toronysisak kandikál ki mögülük. Ez persze nem véletlen: az épület főbejárata egykor a Duna felőli oldalon volt, az impozáns teraszt is úgy komponálta meg az építész, hogy onnan a folyóra nyíljék kilátás. Mára persze minden megváltozott.

Nem véletlen egyébként, hogy a Luczenbacherek a Duna mellé építkeztek. A családalapítót, a németalföldi gyökerekkel bíró Luczenbacher Jánost „halász" előnévvel őrizte meg az emlékezet, a később a famíliának nemesi címet is szerző Luczenbacher Pál pedig elsősorban a folyónak köszönhette látványos meggazdagodását. A Szob történetét kutató Mándli Gyula adatai szerint a XIX. század második felében a család jelentősen hozzájárult a település gazdasági fellendüléséhez. Érzékelve az országos építési lázat, kőbányát nyitottak a Csák-hegyen, és onnan hatalmas mennyiségben szállítottak az építkezésekhez kocka- és terméskövet. Az 1860-as évektől téglagyárakat is alapítottak, Pesten raktáruk, gőzmalmuk és fűrészmalmuk volt. Létrehozták saját gőzhajózási vállalatukat, amelynek révén jelentősen kivették részüket a Dunán zajló teherforgalomból. Szobon hajógyárat is létesítettek, ahol nemcsak csónakokat, de még gőzbárkát is építettek.

Luczenbacher Pál társadalmi rangját mutatja, hogy az egyesült főváros fejlesztésében kulcsszerepet játszó Fővárosi Közmunkák Tanácsának is tagja lett. Tevékenysége elismeréseként 1878-ban kapott nemességet: akkortól büszkén viselhette a „szobi" előnevet.

Szobon nehéz olyasmit találni, ami valami módon ne volna összekapcsolható a Luczenbacherekkel. Ők építtették a neogótikus stílusú temetőkápolnát 1852-ben, amelyet a század végén földbe mélyített sírkamrával is kiegészítettek. 1872-ben népiskolát hívtak életre a településen, 1885-ben leánynevelő intézetet alapítottak Lujza Leányiskola néven. Akárcsak az iskolaépületet, a kálváriát is Czigler Győző egyetemi tanár tervezte Luczenbacher Pál felkérésére.

A Luczenbacher-kastély eredeti berendezéséből mára semmi sem maradt.

A család legjelentősebb építészeti hagyatéka azonban kétségkívül a Duna-parton álló kastély. Meglepő módon mégis viszonylag keveset lehet tudni róla, a rendelkezésünkre álló források olykor egymásnak ellentmondó információkat közölnek a történetéről. Van, aki úgy tudja: az egyre vagyonosodó Luczenbacherek telkenként vásárolták föl a Duna-parti földdarabot, amelyen a XVIII. század elejéig még egy Árpád kori templom is állt. A barokk gazdasági épületek mögött a XIX. század második felében építették föl első, klasszicista kúriájukat. Más szerint Luczenbacher Pál 1892-ben az esztergomi káptalantól vásárolta meg a szobi birtokrészt a rajta álló épülettel egyetemben, amely korábban uradalmi központul, a tiszttartó otthonául szolgált.

Akár így volt, akár úgy, az már egészen biztos, hogy a kastély a ma is látható formájában 1904 és 1907 között készült el, Alpár Ignác tervei alapján. A mester összetett alaprajzú, neobarokk épületet rajzolt a nevezetes családnak. A Duna felől érkező vendég kovácsoltvas korlátos lépcsőn kanyarodhatott föl a teraszra, onnan pedig egy fogadóterembe léphetett. Alpár az oldalszárnyat emeletesre építette, a főépületben viszont elegáns, stukkós dísztermet alakított ki. Meghagyta az utcai frontot lezáró gazdasági épületeket is, és erről az oldalról nyitotta meg a szekérbejárót.

A Luczenbacherek tündöklésének a húszas évek gazdasági válsága vetett véget. Pál leszármazottai nem tudtak megbirkózni a recesszióval: tönkrementek, a szobi kastélyt is kénytelenek voltak dobra verni. Vásárlóul a messzi Szatmárból származó Fáy család jelentkezett, akiktől hamarosan a lazarista rend vásárolta meg az épületet. 1950-ig itt képezték a novíciusokat, de gazdálkodtak is az akkor még hatalmas kertben. A helybéliek emlékezete szerint még szélmalmot is építettek az öntözés megkönnyítésére.

A második világháború után kialakuló új rendszer azonban a larazistákat is megfosztotta vagyonuktól. A kastélyt államosították, a neobarokk stukkók közé állami gondozott leányok költöztek. Csak negyvenegy évvel később, 1991-ben jött el a pillanat, amikor a szerzetesek visszaigényelhették egykori rendházukat. Szobon országos beiskolázású gimnáziumot létesítettek Szent László néven; a leányokat és fiúkat is befogadó kollégiumot a régi kastélyban rendezték be.

– Amikor a nevelőintézet kiköltözött innen, olyan állapotok fogadták az új tulajdonost, mint egy elhagyott orosz laktanyában – meséli Vincze Imre, a gimnázium igazgatója. Bár azóta a lazaristák minden tőlük telhetőt megtettek a kastély rendbetételéért, egyelőre az épület és a megmaradt, kicsinyke park szinte minden zugából a köztulajdon évtizedei köszönnek vissza. A kerítéssel párhuzamosan, a Dunára tájolva betonból öntött kerti padok sorakoznak. A hajdani főbejáratot kisebbfajta dzsungel fedi el, mögötte riasztó képet nyújt a terasz. Télen leomlott a terasz feljárója. A földből készült feltöltés a fagyot felváltó olvadáskor egyszerűen összerogyott: betonnal kell pótolni.

A túloldalon látni, hogy a neobarokk szimmetriát kockaforma toldaléképület töri meg. Mivel kevés volt a mosdó, a nevelőotthoni időkben ide, a díszteremsor közelébe húztak föl egy vizesblokkot. A folyosókon is élesen elüt egymástól az eredeti, csillagmintás kő és a pótlására kiválasztott mettlachi.

A Luczenbacherek kastélyából mégis örvendetesen sok megmaradt. Vincze Imre az eredeti, ívesen formált ajtókat és a rézkilincseket mutatja: nemcsak megmenekültek a pusztulástól, hanem már fel is újították őket. A lazaristák annak idején a tető és a bádogozás cseréjével láttak munkához, most a lépcsőház és a homlokzat rendbetételére készülnek. Szépen megújult a díszterem is, ahol ma – jobb híján, hiszen a hajdan bálokra szánt csarnok minden falát egy vagy két ajtó töri meg – a kápolna működik. A fogadóterem klubszobaként szolgál, az elegáns lépcső alá még egy telefonfülkét is sikerült szinte észrevehetetlenül beépíteni. Az egykori melléképületekben konyha és étterem kapott helyet, és itt vannak a szolgálati lakások is.

A Luczenbacher-kastély eredeti berendezéséből mára semmi sem maradt. A lazaristák szobájában mégis látni egy szép, bár igen kopott szekrényt és egy asztalt, bőrborítású székekkel. Ha tehetik, igyekeznek legalább néhány bútorral felidézni az épület eredeti hangulatát. Igaz, azok a rendtagok, akik a háború előtt itt voltak novíciusok, és emlékezhetnek a régi időkre, már túl idősek az itteni munkához. Helyettük fiatal lengyel papok szolgálnak a szobi kollégiumban. Furcsa egybeesés: a lexikonok szerint Magyarországra a török kiűzése után épp a lengyel csapatokkal érkeztek meg az első lazaristák.

N. Kósa Judit

Megújul a Népkert

A XVII. kerületi önkormányzat elképzelései szerint 2003-ra megszépül a Népkert. Tavaly kezdődött az elhanyagolt zöldterület felújítása, s az eredmények már láthatóak. A cél az, hogy a kerület lakosai mielőbb birtokukba vehessék az újjászületető park kínálta pihenési és sportolási lehetőségeket.

MUNKATÁRSAINKTÓL

Hároméves terv alapján 2003-ra akarja befejezni a Pesti út melletti Népkert teljes rekonstrukcióját a XVII. kerület. Az egykor a Podmaniczky családtól kapott XIX. századi pihenő- és sétálópark elhanyagolt állapotba került az utóbbi években. *Barna Andor* alpolgármester elmondta, az önkormányzat 2001 elején döntött arról, hogy a kerület kiemelt zöldterületei közé tartozó, angol típusú ligetes kertet eredeti funkciójának megfelelően állítja helyre.

A számítások szerint a felújítás teljes költsége 80 millió forintra tehető. A képviselő-testület a múlt évben 10 milliót szavazott meg a munkák elkezdésére. Az összegből 2001-ben lebontották a balesetveszélyes játszóeszközöket, rendbe tették az 1848-as emlékmű környékét, a dísztér járókő burkolatot kapott, biztosították a vízellátást és -elvezetést, kiépítették a közvilágítást, valamint elvégezték a füvesítést és a sövénytelepítést.

Kiemelt feladatot jelentett a park faállományának frissítése, mert az összefüggő lombkorona miatt kipusztult az aljnövényzet. A megkezdett ritkítás, kezelés, új fák és cserjék telepítése, illetve a füvesítés ez évben is folytatódik. Az idén csaknem 30 millió forint áll rendelkezésre a kertrekonstrukcióhoz. Ebből mintegy 17 millió a saját erő, 12,5 milliót a főváros zöldterület-fejlesztési pályázatán nyert a kerület. Szeptemberre várhatóan kialakítják a sportpályákat, újabb lámpákat, padokat és hulladéktárolókat helyeznek ki, és elkészül csaknem négyszáz méter sétálóút. A lépcsők felújításakor biztosítják az akadálymentes megközelítést, így a park babakocsival és kerekes székkel is látogatható lesz.

A Népkert teljes rendbetételét 2003 végére tervezik, az utolsó ütemben új játszóteret építenének, és tovább nőhet a sétautak hossza. A szükséges költségek egy részét – 20-25 millió forintot – a kerület maga próbálja meg előteremteni, a többit pályázattal biztosítják. Az alpolgármester azt is hozzátette: ha a kerület anyagi helyzete engedi, hosszabb távon zenepavilont, kutyafuttatót és botanikus kertet is szeretnének a parkba. Most azonban a legfontosabb, hogy a Népkert sportolásra, szabadidős programokra is alkalmas állapotba kerüljön, és a helyiek ismét kulturált körülmények között használhassák régi pihenőhelyüket.

Több kisebb városközpont

A XVII. kerületi építkezéseket nem a zöldterületek rovására tervezik

A lakásgondok enyhítését, egyben a közműépítések anyagi forrását is reméli a lakóövezeti fejlesztésektől a XVII. kerület. Az önkormányzat több kisebb városközpont kiépítését is tervezi a jövőben.

Itt lakópark lesz FOTÓ: KOVÁTS ZSOLT

A főváros zöldben gazdag városrészeihez hasonlóan a XVII. kerület iránt is megnőtt az érdeklődés az utóbbi időben. A nyolcvanezres lakosság 31 ezer magán- és 930 önkormányzati tulajdonú ingatlanban él, de folyamatosan nő a belső kerületekből kiköltözők száma. Csak bérlakásból mintegy ezerötszázra lenne igény. A lakótelepi építések korszaka már régen leáldozott, saját lakásépítésre pedig nincs pénze az elszegényedett, a maradékot stratégiai fontosságú „helyekre" – csatorna- és útépítés – átcsoportosító önkormányzatnak.

– Sok a kiköltöző, és a lakótelepen is felnőtt egy nemzedék, amely új lakást szeretne. Ez közel 1,5-2 milliárd forintba kerül, a költségeket csak bizonyos területek értékesítésével lehet fedezni – magyarázza *Hoffmann Attila,* a terület- és városfejlesztési bizottság elnöke.

A kerület fejlesztési területei között 8-10 éve szerepel a rákoshegyi Helikopter út és a XVI. kerülettel szomszédos Szőlőhegy környéke. Mindkettő magánterület. A Helikopter úti száz hektáron közel 800 családi ház és ikerház épül majd, a tervek szerint 2003. második félévi kezdéssel. A Szőlőhegyen a belterületbe vonás után kezdődhet meg a közműépítés, de itt környezetvédelmi problémák is adódtak. A főváros a Naplás-tóhoz túl közelinek találta a területet, ezért 100 méteres plusz erdősáv telepítését írta elő. Az építkezés 2006–2007-ben indulhat.

Két kisebb építkezést a Korsó utca, illetve a Berky Lili utca környéki önkormányzati területeken tervez a kerület. Mindkét helyszínen 26 lakást lehetne építeni. Az előbbi sorházban 130 millió forint értékben 6-7 lakást, utóbbi esetében 180 millió forintot szeretne kapni az önkormányzat. Hoffmann Attilától azt is megtudtuk, hogy a kerület távlati elképzeléseiben több kisebb városközpont kialakítása is szerepel. Ezeket a részeket nem árusítja ki az önkormányzat, és nem fenyegeti beépítés a zöldterületeket sem.

Várnai Zoltán

A közelmúltban több mint százan írták alá a magántulajdonú területen épülő Ságí utcai társasház építése elleni petíciót. A tiltakozók az építkezés leállítását követelik, sérelmezve, hogy az önkormányzat nem értesítette őket a nyugalmukat veszélyeztető, ingatlanjaik értékét csökkentő beruházásról. *Kiss Lajos* alpolgármester érthetetlennek tartja az akciót, mert – mint lapunknak elmondta – a rendezési terv látható volt a polgármesteri hivatalban, a Ságí utcai bölcsődében, és megjelent a kerület ingyenes újságjában is, de senki nem bírálta. Az alpolgármester szerint a társasház beleillik a családi házas környezetbe.

Variációk kiútra: elkerülő, M0-ás

Közös pályázat a Regionális Fejlesztési Tanácshoz

MUNKATÁRSUNKTÓL

A XVII. kerület képviselő-testülete még áprilisban elfogadta az M0-ás autópályára vonatkozó környezetvédelmi hatástanulmányt, és igent mondott a kerületet érintő nyomvonalra. A beruházó Nemzeti Autópálya Rt. számára feltételül szabták, hogy a 2003-ban kezdődő építkezés egy időben induljon az M5-től, illetve az M3-tól, és egyszerre érkezzen a 31-es Pesti úthoz.

– Ha csak az egyik szakasz épülne meg, a forgalom a Pesti útra terelődne, és tovább romlana a kerület amúgy is katasztrofális közlekedési helyzete – mondta el *Kiss Lajos* alpolgármester. Jelenleg az autópályákról érkező teherforgalom egy része a kerületet terheli. Az úthálózat ezt nem bírja el, ráadásul a közlekedési dugók is állandósultak. Az alpolgármester úgy véli, a körgyűrű mellett másik útelképzelés is sokat segítene, és nemcsak a kerületen. A 31-es út forgalma a környező települések számára is elviselhetetlen teher. A probléma megoldása érdekében a XVII. kerület, valamint Ecser, Maglód és Gyömrő pályázatot nyújtott be a Regionális Fejlesztési Tanácshoz elkerülő út tervezésére. Az elképzelések szerint az út a településeket elkerülve a 31-estől délre húzódna, az M0-ás autópályához és a leendő M4-eshez kapcsolódna. Budapest területére a Ferihegyi repülőtér mellett lépne be, és a Helikopter útig tartana. A pályázat a fővároson kívüli szakaszra vonatkozik, de megépítése összefügg a repülőtér 3-as terminálja létesítésével. A főváros közlekedési koncepciójában az ehhez vezető út szerepel. A települések megépítenék az elkerülőt, és a két út összekötéséhez csak néhány kilométer kellene.

Tanterem a szenespincében

Rákoskerten nagy a helyhiány az általános iskolában. A diáklétszám folyamatosan nő, mintegy 600 gyerek tanul itt. A két épületben tizenhat tanterem van, közte a szükségből technikateremmé alakított szenespince is, amely nem felel meg az oktatási törvényben előírtaknak – mondja *Lepés Imre* önkormányzati képviselő. Az önkormányzat 2001-ben döntött az iskola kétlépcsős bővítéséről. A képviselő úgy véli 2003 augusztusára elkészülhet az emeletes szárny bővítése új szinttel, hat tanteremmel. Utána a földszintes épületrész szaktantermekkel való bővítésére kerülhet sor.

V. Z.

Budapesti székhelyű befektető- és szervezőtársaság az érdekeltségébe tartozó építőipari vállalkozások teljes körű számviteli, adózási feladatainak ellátására

KÖNYVELŐT

keres.

A XVII. kerület

HIRDETÉS

Vagyonkezelés átalakulóban

A *Lakás–17 Vagyonkezelő Kft.* 1999 no-

40 üzlet elkelt!

HOME center

• • • építési és lakberendezési üzletközpont

- Veres Pálné 24. (PP Hittud Kár)

Burits Oktávián: Egy barokk hár megújulása. = K és G, 2, 1998, 4. 28-29., ill

Czigler Győrő terveste épület

CZIGLER Győrő

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 485418

Zigl Jeromos

hangverkesztő

l

Közlezrkiàll

1272 l

CZIGER GYÖZÖ

TKM 481. 9.o.

Bp. XI. ker.

U.a.: Régi m.ór

Schams,F.: Voll

---

stadt Pesth. 28

történetéhez. I

A bpest-józsefv

8.l.

márc.9. Bpeste

ban Deák Ébner

tásokon: N.Sz

---

tav.: Sirbatét

18.: Cigarettá

zőművésznők Eg

---

modell képmása

anyakönyvi ada

A Széchenyi Gyógyfürdő megújulása

Elkészült a Czigler-szárny

A Széchenyi Gyógyfürdő mai formáját két nagyobb építési fázis során nyerte el. 1877-ben a Városligeti tó közelében feltárt termálvíz-forrás hasznosítására közfürdő építéséről döntöttek; a tervek elkészítésével Czigler Győzőt bízták meg 1884-ben. Az építész ekkor a fürdő Kós Károly sétány felőli traktusának terveit készítette el a középső, kupolás bejárati csarnokkal és a hozzá csatlakozó oldalszárnyakkal, medenceterekkel. Az építkezés csak 1905-ben kezdődhetett el: az 1913-ig tartó munkálatokat Czigler korai halála miatt Dvorák Ede és Gerster Kálmán vezették. A fürdő bővítésére, az Állatkerti útra néző szárny és a belső udvarban elhelyezkedő három kültéri medence megépítésére 1926-27-ben került sor Francsek Imre tervei nyomán.

A FÜRDŐ teljes műemléki restaurálása 1997-ben indult a Budapest Hévizei és Gyógyfürdői Rt. vezetésével, az Ybl Tervező Kft. építészeti, illetve a Mélyépterv Komplex Mérnöki Kft. műszaki tervei szerint. Először a Francsek-szárny készült el az udvari medencék megújításával együtt. A Czigler-szárny restaurálását 2002-ben kezdték, s a munka mintegy négy évet vett igénybe. A homlokzatok felújítása során a kőelemek nagy részét – azok erős korrózió miatt – újrafaragták, valamint helyreállították az eredeti nyílászárókat, rácsokat, oszlopfejezeteket és lábazatokat, a spiátereket, a kupolák gazdagon díszített rézlemez-fedéseit, s – nem utolsó sorban – a középrizalit szobrait, a kor legnevesebb szobrászainak (Vastagh György, Bezerédy Gyula, Lányi Dezső, Szentgyörgyi István) munkáit.

A kupolacsarnok mozaikképekkel (Róth Miksa–Vajda Zsigmond), szobrokkal, reliefekkel, építészeti tagozatokkal (Róna József, Maróti Géza), dekoratív burkolatokkal, és fémmunkákkal (Jungfer Gyula) gazdagon díszített tere a gondos tisztítások, a korábbi szakszerűtlen javítások kiváltása, a helyenként hiányzó részletek rekonstrukciója után ma majdnem teljes pompájában tárul fel. Az anyagiak szűkössége miatt bizonyos részek esetében csak ideiglenes restaurátori megoldásokra, illetve állagmegóvásokra kerülhetett sor.

A kupolacsarnokból nyíló oldalfolyosók helyreállítása során a hatalmas méretű ablakok nyílászáróit az eredetiekkel mindenben egyező újakra cserélték. A folyosókat lezáró kis kupolaterekben álló négy-négy, pirogránitból készült Zsolnay-váza restaurálása rendkívül összetett feladat volt: a díszítményként szolgáló, a fürdő elmúlt kilencven éve során darabról darabra ellopkodott csigákat és kagylókat méret,

FOTÓK • PICTURES • BUJNOVSZKY TAMÁS

ÉPÍTÉSZEK / ARCHITECTS
BEKE CSILLA, BOR TAMÁS, KOVÁCS TIBOR, KELNER KRISZTIÁN, NÉMETH MÁRTA – YBL TERVEZŐ KFT.; RÁKOS PÉTER, MIKOLCSÓ LÁSZLÓ, TOWER ERVIN –MÉLYÉPTERV KOMPLEX MÉRNÖKI RT.

RESTAURÁTOROK / RESTORATORS
KOVÁCS ATTILA ÉS LUDÁNYI GÁBOR (KŐRESTAURÁLÁS), SÉD GÁBOR, SAJÓ ÁKOS ÉS SERES JÁNOS (VÖRÖSRÉZLEMEZ FEDÉS ÉS SZOBROK), ZSÁMBOKI ORSOLYA (PIROGRÁNIT VÁZÁK), OROSZLÁN FERENC (SPIÁTER OSZLOPFŐK, FŰTŐTEST BURKOLATOK), LŐCSEI JÓZSEF (MŰKŐ MUNKÁK)

KIVITELEZŐK / MAIN CONTRACTORS
KÖZÉPÜLETÉPÍTŐ RT., TEMPERO RT., CONSTRUM KFT., LAKI ÉPÜLETSZOBRÁSZ RT., INTERMONT KFT., RÉZMŰHELY KFT. ÉS KALOTHERM RT. (TETŐ- ÉS HOMLOKZATFELÚJÍTÁS), GESSO KFT. (KŐMUNKÁK, DÍSZÍTŐFESTÉS, ZSOLNAY VÁZÁK), RENESZÁNSZ RT. (KŐRESTAURÁLÁS), A-TERAZZO KFT. (MÁRVÁNYMOZAIK PADLÓBURKOLAT)

faj és szín szerint újra beszerezték és beépítették a vázákba. A leheletfinom motívumokkal díszített márványmozaik padlólapok – melyeket szintén a helyreállítás során gyártottak újra az eredeti rajzok és töredékek alapján – igen magas szakértelemre vallanak.

A központi társas medenceterek hidarulikai struktúrája teljesen megújult, az elavult szerkezeteket új, modern berendezésekre cserélték, de a mai igényeknek megfelelően átalakult a klimatizálás rendszere is. Mivel ezekben a terekben teljesen eltűntek az eredeti padlólapok és csempék, azért az épületben másutt fellelhető darabok alapján utángyártott elemeket alkalmaztak az új burkolatok elkészítése során.

A fürdőt tápláló forrás közelében a 30-as évek végén kis modern szellemű ivócsarnokot építettek. A könnyed acél-üveg-szerkezetű pavilont az 1960-as években jellegtelen új épületre cserélték. A fürdő restaurálásának programjába bevonták ennek helyreállítását is. Felmerült a pavilon eredeti formájának rekonstrukciója – ez azonban nem felelt meg az új előírásoknak. Így a régit több részletében felidéző, néhány fennmaradt építészeti-belsőépítészeti elemet (így a medence kőperemét és ötvöttvas kerítését, a bronz szökőkutat) is felhasználó, de mindenben új, mai karakterű épület született. Archív fotók alapján kiszerkesztették az eredeti íves alaprajzot, s megépítették a hajlított üvegfalakat is. A pavilon tetején megjelenő felirat („Szent István Forrás") az eredeti betűtípussal, de a neonvilágítás elhagyásával készült el.

Noha a fürdő külső homlokzatainak restaurálása befejeződött, s a belső terek helyreállítása is előrehaladott fázisában van, még sok a munka. Számos kiszolgáló egység, gépészeti blokk, a kisebb belső udvarok és sok egyéb épületrész felújítása még hátra van.

Haba Péter

A cikk Lampert Rózsa A Széchenyi Gyógyfürdő műemléki felújítása című tanulmánya (http://epiteszforum.hu/?q=node/705) alapján készült

FOTÓK • PICTURES • LAMPERT RÓZSA

valót senki. Az új igazgatók művészi érzékét azonban bánthatta egy nekik nem tetsző dísz, egy szín, egy semmiség. A mint megkapják, be is zárják menten az operát és oda visznek ezer és ezer munkást, hogy éjt nappallá téve, a szépből csináljanak szebbet, a pompásból pompásabbat. Nem a közönség miatt. Ők önmaguk számára is dolgoznak. Ez a kicsiség pedig nyomban belekerül fél millióba. Kétszázezer frank jár a munkáért, háromszázezret veszít a kassza — ha ugyan közbe nem jő valami — sztrájk. De van tovább is. A kik eddig eljártak az operába, nem igen panaszkodtak a helyárak miatt. A tulságosan magas kivánságokkal szemben azok épenséggel nem magasak. De Messagerék mégis — leszállítják. A legdrágább helynél a különbség kerek két frank lesz. Ez nem akar üzlet lenni. Vagy ha üzlet, akkor nem jó üzlet.

Február kezdetén, több mint egy havi pihenő után ujra megnyilnak a Grand' Opera kapui. A mit két frankkal olcsóbban fognak kapni a pénztárnál, azt a jegyet két aranynyal drágábban fogják eladni a pénztár előtt élelmes franczia suhanczok a csatorna másik feléről és az oczeán tulsó oldaláról ide sietö angoloknak, amerikaiaknak. Az első sorokban ott lesz a szenátus, a kamara, az egész diplomáczia, de még a kakasülőre is fog jutni, a mennyiben ilyesmiről itt szó lehet, egy-két milliomos. És a germán és gall lángész örökéletű szülöttével, Gounod és Goethe *Faust*-jával átlép a dicsőségben gazdag multból a dicsőségben fogyatékosságot bizonyára nem látó jövendőbe a párisi Grand' Opéra...

Fráter Aladár.

FARMAN REPÜLŐGÉPE.

A repülés problemájának meddő kisérletekben gazdag történetében talán fordulópontot jelent Farman Henri sikere, a ki a napokban a Páris melletti Issy-les-Moulineaux gyakorlóteren mutatta be gépét s megtévén a szabályokban megállapitott egy kilométernyi utat oda-vissza, megnyerte a Deutsch és Archdeacon által kitüzött 50,000 frankos díjat.

Farman repülőgépe egy 10 méter hosszú, két méter széles és másfél méter széles, oldalt nyitott rekesz-féle, mely mögé egy három felől csukott hátsó rekesz van csatolva. Az elülső szekrényben ül a kormányzó, ott van a hajtógép is. Az indulás úgy történik, hogy az egész gépezet az alája szerelt kerékpár-kerekeken a földön indul meg s vagy ötven lépésnyire megy, a mikor aztán fölszáll a levegőbe. Farman mintegy 4—5 méternyire szállt fel, aztán lassan emelkedett körülbelül 10 méternyire, — 500 méternyi légi út után megfordult s visszatért kiinduló pontjára. A leszállás is ép oly könnyen ment, mint a fölszállás, a mi nem csekély dolog, mert az eddigi repülőgépek mindig többé-kevésbbé megsérültek leszállás közben.

Farman különben angol ember, a «Standard» párisi levelezője volt s eddigelé automobil-sporttal foglalkozott, csak [illegible] év óta adta magát a repülőgéppel való kisérletezésre.

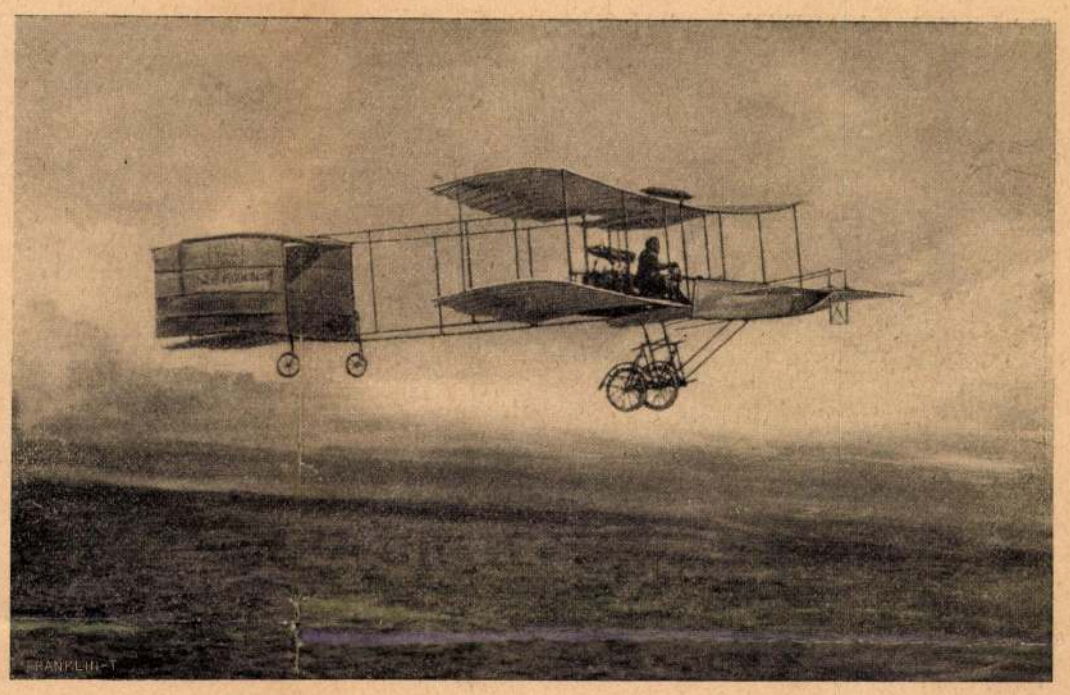

FARMAN HENRI REPÜLŐGÉPE.

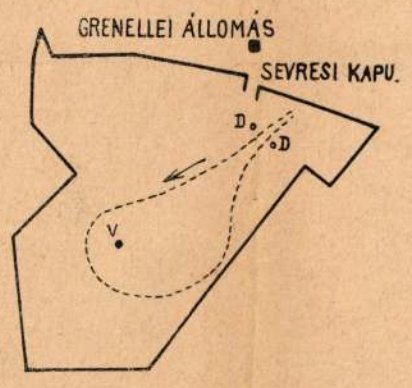

FARMAN REPÜLŐGÉPÉNEK ÚTJA.

A PRAKFALVAI VASGYÁR.

A prakfalvai vasgyár a szepesmegyei kies Gölniczvölgyben fekszik, több száz éves hivatalos akták bizonyítják régiségét, vasolvasztóját legrégibbnek tartják az egész világ működésben levő vasolvasztói között és egy vasból öntött boltivet mutogatnak, melyet a belé öntött jegyzet szerint 1810-ben építettek be utólagosan, azért, hogy a túlhevítés következtében roskadni induló művet támogassa.

Érdekes, hogy ezen olvasztó ugyanazon időben tartotta meg 100 éves jubileumát mint a poroszországi Königshütte, azon különbséggel, hogy a míg utóbbinál az egész nagy Németország hivatalosan jelen volt, nálunk a közhatalmat a kerületi szolgabiró képviselte; de azért ezen ünnepségnek is megvolt a jellegzetes képe, megadta ezt a föld népe, mely csekély és hálátlan birtokából megélni nem tudván, fuvarozásból és gyárimunkából él s a prakfalvai gyárban tisztelte létének föntartóját, azért ez alkalommal hálájának kifejezéséül az összes környékbeli parasztok lengő zászlókkal papjaik vezetése alatt egyházi énekeket zengve vonúltak Prakfalvára.

Ennek magyarázatául szolgáljon azon tény, hogy Szepesmegyében, mely nevezetes volt még egy félszázad előtt fémiparáról, az utóbbi 40 év alatt az összes vas- és rézgyárak tönkre mentek, míg Prakfalván sem amerikai kivándorlás, sem munkaszünetelés, de még munkaredukczió sem volt, a mi nemcsak nálunk egyedül álló jelenség.

Ezen előnyét a nevezett gyár főképen az által érte el, hogy hazánkban eddig nem gyakorolt új iparágakat honosított meg, melyek messze külföldön is — Ausztria, Oroszország, Románia stb. — hirdetik a magyar ipart, s nem az utolsó rekordot érte el azáltal, hogy Délafrikának Heidelberg nevű városában a nyilvános könyvtár egy Prakfalván készült hordható házban van elhelyezve, a gyárnak egy másik rekordja pedig a Lőcse város diszterén fölállított honvéd szobor, mely az első műbecscsel biró emlékszobor, mely vasból öntetett.

Képekben közöljük a vasgyár főépületét és a Prakfalvan készült s a Budapest melletti Mátyásföldön elhelyezett hordható villát. Az ilyen házak, a mint azt az építészet terén kiváló tekintélyektől tudjuk, teljes szilárdságuk daczára igen gyorsan fölállíthatók, szétszedhetők és elszállíthatók az anyag minden romlása nélkül. Előnyük kiváló védelem hideg és meleg ellen, valamint egészségügyi előnyük, hogy mikrobák nem fészkelnek meg benne s könnyen tisztán tarthatók, a miért folytán kórházaknak is igen alkalmasak.

Bizonyára érdekesnek találja közönségünk a harmadik képet is, amely Szt. Praxedisnek Czigler Viktor terve szerint restaurált Anjou korabeli kápolnáját ábrázolja, a mely szent után vette Prakfalva is nevét.

MAGYAR EMBER TUDÓSÍTÁSA A MARAKKÓI HARCZTÉRRŐL.

Az alábbiakban egy levelet, lapunk más helyén pedig néhány érdekes képet közlünk Marokkóból, a hol a franczíák még mindig fegyverben állanak a benszülöttek ellen s a honnan ép most nevezetes eseménynek, a szultán detronizálásának híre érkezik. A levelet s fényképeket egy honfitársunk, *Attomyr* Mihály küldte a marokkói *Si-Mohamed a berkhane* nevű helységből, a hol mint a Branlières ezredes parancsnoksága alatt álló első idegenezred 10-ik századának katonája szolgál. Honfitársunk a csatatérre elvitte magával fényképező gépjet is. A fényképek annál érdekesebbek, mert annyira közvetlenül a harcztérről még a franczia lapok se közölhetnek felvételeket, mivel a hadvezetőség a hirlaptudósítóknak nem engedi meg, hogy a csapatokat kísérjék.

Attomyr Mihály nekünk küldött levele igy szól:

Si-Mohamed a berkhane, 1908 január 3.

A franczíák most tőlük telhetőleg igyekeznek eleget tenni az algezirasi felhatalmazásnak, hogy Marokkóban rendet csináljanak.

Két oldalon küzdenek a franczia csapatok: nyugaton Casablankánál, Rabatnál és Feznél, Marokkó keleti részén pedig a Mulája folyam partján egy másik csapat küzd a felkelő marakkói törzsekkel.

Mariza a legkülsőbb algir-marokkói határőrség. Innen 35 kilométernyire van egy kis őrség, már bent Marokkóban, a mely csak egy század benszülött tirailleurból (lövészek) áll és a Sidi-Bon-Djenan nevet viseli.

Ennek az őrségnek a többszöri megtámadása és több katona meggyilkolása a Beni-Snasseni törzsek által, késztette a franczíákat arra, hogy ezt a törzset megbüntessék, kártérítésre kényszerítsék, szóval, hogy fegyveres erővel rendet csináljanak.

Deczember hó 1-én mozgósították a marokkói határon táborozó első légió-ezred 3 zászlóalját, a mely rögtön Sidi-Bon-Djenanba ment, hogy ott bevárja a további parancsot. Ugyanaznap ide érkezett egy zászlóalj tirailleur és két zászlóalj zuáv. Ez a csapat azután elindult befelé a beni-snasseni hegyláncz felé.

Négy órai menet után Bab-el-Assánt megtámadta egy törzs s ebben az ütközetben vagy 250 marokkói részben megsebesült, részben elesett. A franczíák részéről csak 3 legionista esett el és 11 sebesült meg.

Másnap a csapat Menasseb-Kiss előtt megszállt egy erődforma, kőfalakkal körülvett területet, a mely a Camp-Martimprey nevet viseli, mert 50 évvel ezelőtt Martimprey ezredes csapata építette.

Ide azután megérkezett 2 üteg 75-ös mezei tüzőrség, 8 hegyi ágyú, 4 szakasz mitrailleuse, meg 2 zászlóalj zuáv és egy zászlóalj benszülött lövész, a kiket Tunisban hajóztak be. Lovassággul 1 ezred spahi és 3 szakasz afrikai vadász és a benszülött grumièrek érkeztek a táborba.

Az egész csapatot Branlières alezredes vezeti Lyantey generális felügyelete mellett.

A Beni-Snasseni törzs a legnagyobb és legerősebb marokkói törzs, a mely sem Abd el

VASBÓL KÉSZÜLT HORDOZHATÓ VILLA, A PRAKFALVAI GYÁR KÉSZÍTMÉNYE.

Aziz, sem Mulay Hafid szultánt elismerni nem akarja.

Legfőbb vezérük Si Alah ben Hamed marabout (pap), a ki az egész törzset a szent háborura biztatja a hitetlen franciák ellen.

Egyes vezérek (Cheidek) rögtön beszolgáltatták fegyvereiket és megadták magukat, egyesek pedig fizetésképen egész nagy marhacsordákat hajtanak be a táborba, a melyeket azután ők maguk őriznek.

Naponként a csapat ebből a táborból kivonul a hegyekbe, felkeresi azon vezérek házát és templomát, a kik nem akarnak fizetni és ha nem találják jelen a keresett vezért, — összeszednek minden értéktárgyat, marhát, szamarat, juhot, a házát azután a műszaki csapat dinamittal a légberöpíti; a szalmakazlak meggyujtását a benszülött lovasokra bizzák.

Egy-egy ilyen razzia mindig egy csomó ágyú- és puskagolyóba kerül, a melyeknek ára azután természetesen a Beni-Snasseniak számláját tetemesen emeli.

Legnagyobb csatánk az agballi ütközet volt, a hol 7 franczia katona elesett és vagy 30 sebesült. Az ellenség veszteségét biztosan megállapitani nem lehet, mert minden sebesültet vagy halottat lóra kapnak és elviszik, csupán a nagy vértócsák jelzik azokat a helyeket, a hol egy-egy halott vagy sebesült feküdt.

A csapat fele a martimpreyi táborból előrenyomult a Mulaja partjáig s itt *Si-Mohamed a berkhane* vidékén tábort ütött. Innen irom e sorokat.

Ebből a táborból azután ismét 2 zászlóalj tovább folytatta előnyomulását Fez irányában.

Deczember 28-án elindult az egész csapat befelé a beni-snasseni hegyekbe és három nap alatt elérte a legmagasabb pontot, Djebel Amint, a hol a legionisták zsebkendőkből összekötöztek egy zászlót és kitűzték a hegy tetején lévő gunyhóra.

Innen azután a csapat ismét egy másik úton bevonult Si-Mohamed a berkhane táborba, a honnan naponként folytatja a razziákat.

Attomyr Mihály.

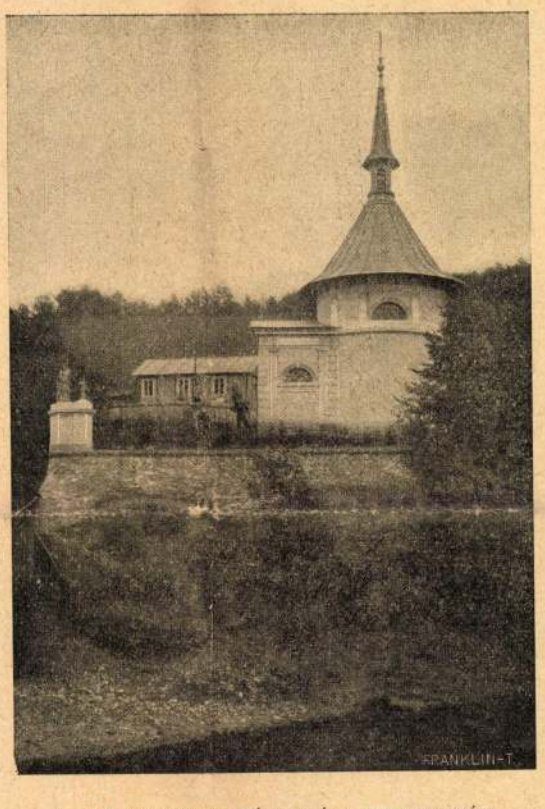

SZENT PRAXEDIS KÁPOLNÁJA PRAKFALVÁN.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Levelek hullása. A bekötési táblán Franz Courtens szép képe, az «Aranyeső», benn, az albumszerü folio-lapokon egy most feltünt fiatal illusztrátor, *Falus* Elek szines fejlécz és lapszél-rajzai között *Kiss* József legujabb versei, a melyeket 1900 óta irt. S a versekben csakugyan hullanak a levelek, de pirosan, sárgán, szinesen, hünyadoz a nap, de a tüze még tömör és forró, felhős az ég, de van még kékje és vannak villámai is. Az ősz a magyar évszak, a magyar lélek rokonságot tart vele: liránk legszebb gyöngyei az őszi harmatból keltek Balassa Bálinttól kezdve Petőfi «Szeptember végén», Tompa őszi képein, Arany őszikéin, Gyulai borongásain át a legujabb költőkig. Kiss József új versein is ez a borongó hangulat lebeg, az öregségbe hanyatló férfikor hangulata, a mikor az ember kezd mind többet visszatekinteni, mert mind kevesebbet lát maga előtt, a mikor még fel-fellobban, de hamar kilobban az ifjui tűz, a mikor az érzés minduntalan belelágyul a szemlélődésbe. Gyönyörü, finom, nemes hangulatok keletkeznek igy ebből a lelki állapotból s komoly, mély, gazdag árnyalású, férfias líra lesz belőlük. A régi ideálok, a régi szerelmek, a régi vágyak élnek még, de nem égetnek többé, csak melegítenek s megjelenik a régi vergődések és vivódások helyén a mindent megértő és kiegyenlítő humor. Mindez azonban inkább a szavak, sorok, strófák mögül kiáradó hangulat Kiss József új verseiben, a mely egybe foglalja őket, a melyet kiérzünk belőlük, holott expressis verbis nincsenek kimondva, csak néha kapnak szóra a «Sheresáde»-ben, a «Borongás»-ban, az «Eredj aludni»-ban, — de ott vannak a «Naphoz» intézett hatalmas himnuszban, a «Kuyát Potemkin» harsogásában és az «Odessza» tépelődésében is. A régi erős kéz pengeti a húrokat, de hangfogót tett rájuk a teljesen kiérett kor bölcsesége. Külön kell vennünk a hosszabb lélekzetü «Mécsvilágot»-ot, melyben a varrógép meséjének költője hoz vissza közétek egy darab száz év előtti empire-levegőt, a mely akármennyire igaz és tiszta zamatú, mégis a modern légkör folytonos titkos belejátszása teszi csodálatos varázsuvá. Nyolcz év termésének számra nem sok ez a huszonhat vers, — igazán csak egy marék virág, de csupa olyan virág, a milyet csak ritkán, nagy fölbuzdulásaikor terem a magyar televény.

Sámson. *Oláh* Gáborban egy évvel ezelőtt érdekes, egyéni liirikust ismertünk meg, ma hosszabb költői elbeszéléssel lép elénk s nem kelt semmivel sem kevesebb érdeklődést. A bibliai Sámson történetét választotta ürügynek, hogy mondanivalóit elmondhassa, de a történetnek csak a váza bibliai, a tartalma modern romantika. A zsidók apró csetepatéit a filiszteusokkal világdöntő nagy küzdelemmé dagasztja a költő, Sámsonba pedig egy modern ember gyöngéd, lágy szerelmét oltja be a szép kis Miriám iránt. A primitiv ó-testamentomi Sámson bizonyára nem tudott ilyen szerelemről, valamint raczionalista sem volt vallás dolgában. Az Oláh Gábor Sámsona keresi Istent, de nem találja, csak azt hiszi, a mit érzékei elmondanak neki s végül abban jegeczesedik ki meggyőződése, hogy: «magam vagyok magamnak istene» és emberre nincs más törvény, mint önmaga. Ezért átkozzák ki, mikor hatalma, dicsősége tetején áll, a zsidóság papjai és vénei, de nem ebben bukik el, hanem Delila árulásában, Miriámhoz pártolása miatt. A fődolog azonban az a hús és vér, a mivel a költő a mese vázának költői életet ad, azok a képek, a melyek festésére a mese alkalmakat ad neki. A gyermek Sámson és Miriám találkozása a patak vizében, mikor az erős fiú megmenti a fuldokló leányt, Sámson bús haragja, mikor a szép leány Abdonhoz a királyhoz pártol, Sámson összetűzése hitbuzgó apjával, hitetlensége miatt, találkozása Manasséval, a pusztai bölcscsel, csatája az oroszlánnal, első győzelme a filiszteusokon, szilaj szertelen érzéki szerelme Delilával, Abdon megölése, a tébolyodott Miriám, karján gyermekével, a mint felébreszti Sámsomban az apaság őshevű vágyát s elfordítja szivét Delilától, Delila árulása, Sámson fogsága és halála, — mind egy-egy kép. A kapcsolat köztük

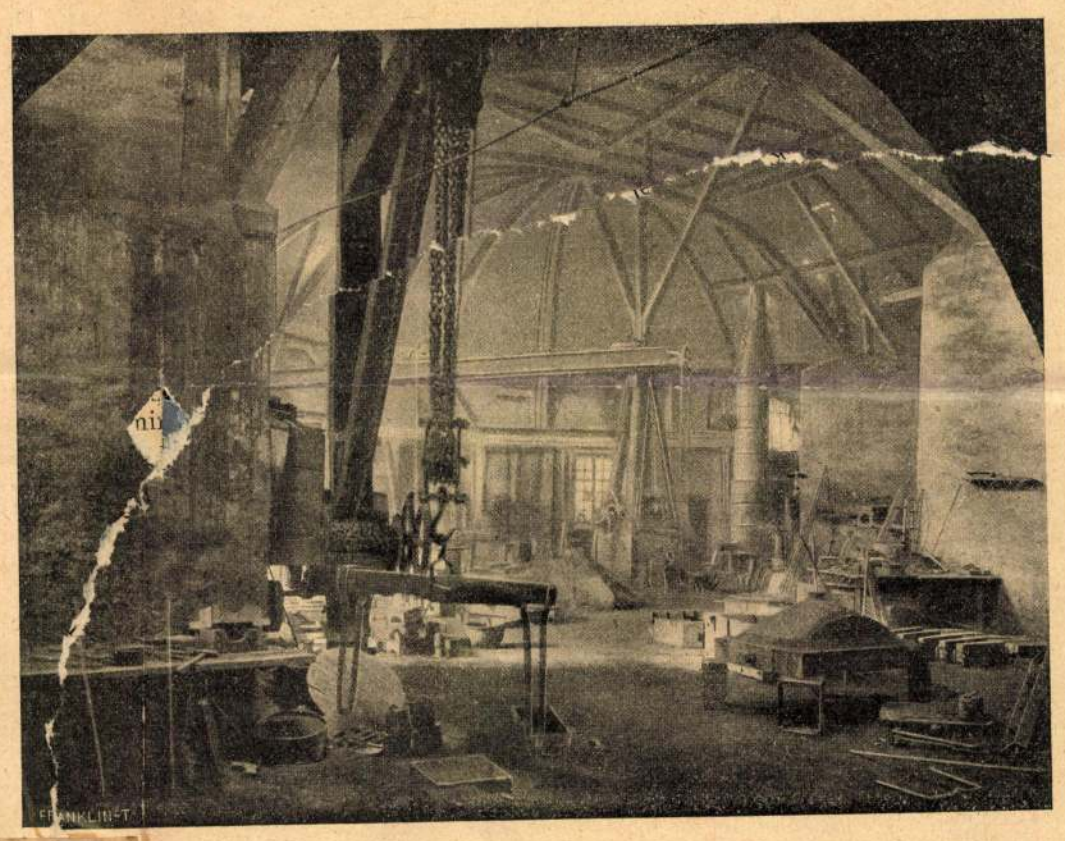

A VASGYÁR BELSEJE.

KÉPEK PRAKFALVÁRÓL.

MDK

Czigler Viktor

Om. II. 438.1.

Czigler István, festő, grafikus

A Könyv és Reklámművészek Társasága alapitó tagja. Kiállitásuk az Iparmüv. Múz-ban 1930. ápr. 47.o.

Kiss Sándor: Magyar plakátművészet a két világháború között. 18.o.

Legújabbkori Történeti Múz. Évkönyve. II. 1960. Bpest 1961. Franklin Nyomda

MDK

Czigler István

Egyik alapitó tagaj a Könyv- és Reklámművészek Társaságának. Bemutatkozó kiállitásuk 1930. ápr. 12-17-én volt az Iparmüvészeti Muzeumban.

KISS SÁNDOR: MAGYAR PLAKÁTMÜVÉSZET A KÉT VILÁGHÁBORU KÖZÖTT.

LEGUJABBKORI TÖRTÉNETI MUZEUM ÉVKÖNYVE II. Bp.1961.

18-66.1.

47.1. v.ö. 16 és 17. jegyzet.

M.D.K.

Ozigler Jacob. kőmives

neve 1444-ben szerepel a pozsonyi számadási könyvekben

Hoffmann Edith: Pozsony a középkorban, elfelejtett művészek, elpusztult emlékek. Bp. é.n. 27. old

D Ozigler Jacob

Körnöves

1444

l.

J. Hoffmann Pozsony

27 l.

Hoffmann Südost

6.

& Czigler János

épitész

lásd

→

La Rosée

63. l

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni.
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Czigler József, asztalosmester

1891-ben született Óbányán, iskolait Pécsett végezte.
1908-ban szabadult. 1922-ben lett önálló.
A Pécsett müködött legjelentősebb kisiparosok adatai.
161.old

B.Horváth Csilla: Mozaikok a pécsi Kisipar történetéből az 1930-as években 149.old

A Jan.Pann.Múz-Évk. XIX. 1974. Pécs

Czigler József müegyetemi tanár

Petrik Albert épitész az uj fürdőpalotáról ir "A Városligeti Széchenyi fürdő" cimmel. Cikkét saját felvételeivel illusztrálja: "A Széchenyi fürdő homlokzata", "Az üvegfalu férfinapozó zárt tetőrészlete", "Triton szobrok a főkapu körül", "Az enyelgő Triton" Róna József alkotása. A fürdő modernizálásának megtervezésére Czigler József müegyetemi tanárt kérte fel a főváros, de hirtelen halála megakadályozta a munkáb an. Utána Dvorák Ede müépitészt bizták meg, aki megtervezte és négy évig tartó munkával fölépitette. Repr.-ok.

ÉLET, Bp. 1913. juni. 29. V. évf. 26. sz. 834-839. lap.

CZIGLER János egri kőmüves, aki Egerben a liceum épitésének idejében müködik. Az adóösszeirások 1771-ben, majd az 1775-1785 közötti időben mutatják ki.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

M.D.A.

Origler János, kőműves

a liceum építésének ide-
jén működik Egerben. Az adó-
összeírások 1771-ben, majd
1775-85 között említik.

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 318. old.

CZIGLER János egri festő. Egerben a Károly-
városban lakik, ahol mint két segéddel dol-
gozó mestert 1790-ben irják össze.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

Czigler Lénárd ácsmester MDK

A nyirbátori konvent számadáskönyve szerint

1738 aug 10-én a "Philagoria"n végzett munkáért "Leonardus" kap 3,60 frt-ot.
aug 11én a kálvárián végzet munkáért 4,42 Frt-t.

221.o.

BARANYAI BÉLÁNÉ: A nyirbátori minorita-templom berendezése.
Müv. Ért. 1960. IX.évf.3. sz. 196-229.l.

MDK

Czigler Lénárd /megh 1740/
ácsmester

Kelemen Didáknak Károlyi Sándorhoz irt levele szerint

1933-éta a bátori kolostor uj traktusán dolgozik

219.o.

BARANYAI BÉLÁNÉ: A nyirbátori minorita-templom berendezése.
MÜV; Ért. 1960. IX.évf. 3. sz. 196-229.o.

8 Czigler Lotte

Tanulmanytej,
Kincrett ~~rajz~~

Nemzeti Szalon

MAPE. 14. kiáll. 1928 okt.

művészi dísztárgyak,
a világhírű herendi díszkészletek,
jutányos kézifestésű asztali készletek.

21 világkiállításon nagydij.

Központi iroda:

BUDAPEST IV, VÁCI UCCA 37.

Telefon: 827-55.

Gyártelep:

HEREND

(Veszprém megye.)

Czigler Lotte

MAPFE 1928. okt. Kiáll-
Tanulmányfej, vinczett
rajz

566.

Erhard Johann Cristoph

A Kegykép. Rk.

K. 2.

159 m. 199 sz.

Czigler Lotte

1922. apr. – M Akv Pf Egy
kiáll. Nemzeti Szalo Ban

Tejkötös nő, rajz
Tanulmánytej, rajz 1000.–

Zsigmond, III. k., lengyel király anyak. V. 3.

C z i g l e r L o t t e.

Nemzeti Szalon

1921 Aquar és paszt.festők kiáll.

A sarokban,vizf.
Toncsi,vizf.

1922 Aquar és paszt.festők kiáll.

Fejkötösnő,rajz.
Tanulmányfej,rajz.

1926 Aquar és paszt.festők kiáll.

Leányfej,

Aquar és past.festők kiáll. 1928

Tanulmányfej,szin.rajz.

Ziegler Lotte

Czigler Lénárd ácsmester

MDK

A nyirbátori konvent számadáskönyve szerint

1738 aug 10-én a "Philagoria"n végzett munkáért "Leonardus" kap 3,60 frt-ot.
aug 11én a kálvárián végzet munkáért 4,42 Frt-t.

221.o.

BARANYAI BÉLÁNÉ: A nyirbátori minorita-templom berendezése.
Müv. Ért. 1960. IX.évf.3. sz. 196-229.l.

MDK

Czigler Lénárd /megh 1740/
ácsmester

Kelemen Didáknak Károlyi Sándorhoz irt levele szerint

1933-éta a bátori kolostor uj traktusán dolgozik

219.o.

BARANYAI BÉLÁNÉ: A nyirbátori minorita-templom berendezése.
MÜV; Ért. 1960. IX.évf. 3. sz. 196-229.o.

Crigler József kőművesmester. M.D.K.

1803 ban a ciráki plébánia typlom
építkezésén dolgozik.
kombathelyi mester.

Erőss István: A ciráki körjegyzőség és plébánia története. Győr 1943 154.

MDK

Czigler Kata , fotomüvész

Egy jó korty. Foto.
Egyoldalu szerelem. "

Ø Czigler Kata
festő

Lásd

OMKT-
gyermeka művé-
szeben Kiáll
1940 febr-

Kulm
h.államtitkár.-

lamtitkár.

lat hiteléül:

zteri s.hiv.igazgató.-

ta a számfejtéskor!

t, 1923 evi nov hó 14 n.

Gyübenne

VALLÁS- ÉS KÖZGYK. M. KIR. MINISZT. SZAMVEVŐSÉG
III. K. OSZTÁLYA.

Czogler Lotte

102 Leányfej 800

Cz Czigler Lotte

Nemzeti Szalon

1926. maj

MAPE 12. kiáll.

KÉPZŐMŰVÉSZEK
UJ TÁRSASÁGÁNAK
KIÁLLITÁSA

MDK

Czigler Lotte

Tanulmányfej, szin.rajz

[illegible] 1924.

Magy.Akvarell és paszt.festők 14.kiáll.N.Szal.1928.okt.

6.l.

Czigler Lotta

Fejkötős nő, rajz
Tanulmányfej, rajz

A magyar akvarell és pasztellfestők Egyesülete IX.kiállitása, 1922.Nemzeti Szalon katalogusa

MDK

Czigler Lotte

A sarokban, vf.

Toncsi, vf.

M. Akv. és Paszt.festők Egyes. 8. kiáll. N.Szal. 1921. IV. 6 l.

MDK

Czigler Lotte

Fejkötős nő, rajz

Tanulmányfej, "

M. Akv. és Paszt.festők Egyes. 9. kiáll.
N.Szal. 1922. ápr. 9 l.

MDK

Czigler Lotte

Leányfej

MAPE 12.kiáll. kat. M.Szml. 1926. máj.

9 l.

Czigler Lotte

"Aquarellfestők és pasztellfestők kiállitása" cimmel számol be Kun Imre a Müvészet c. rovatban a tárlaton szereplő müvészekről.
Kövesdy Géza, Czigler Lotte, Markó Lajos, Pataky Sári és Vámossyné müveit egyaránt elismeréssel méltatja kritikájában.
A kiállitást a Nemzeti Szalonban rendezték.

A HÉT, Bp. 1921. ápr. 10.
XXXII. évf. 10. sz. 173-174. lap.

Czigler Mihály

építész

l.

Zádor – Rados

218. l.

Czigler Mihály

Gyulai Könnvesm.

1844-ben újra épi-
tette a gyulai rk.
templom tornyán
a tűzi strázsák
őrházát.

Scherer

I. 392. l.

15 December

Czigler Mihály

gyulai könyvesen.

1845-ben Gyulán működött.

Scherer

I. 429. l.

15 Október

Czigler Mihály

gyulai kömmes

1845

Emlitve

Scherer

I. 429. l.

4938

Gyüjte

A hely neve	A tárgy megnevezése	
Almakerék, Nagy-Kükülló" vm.	Evang templom adatai.	

Czigler Mihály épitész M.D.K.

Részt vett a városi kábelhálózati transzformátor-állomások tervezésére kiirt tervpályázaton

11 ezer forintért megvásárolva

Két tervpályázatról döntött az Épitésügyi Minisztérium

Magyar Nemzet 1963. junius 11. 3.1.

Illyefalvi: Pesti és budai polgárok 1686-1848 II. 77

Név: Ziegler Paulus

Foglalkozás: arany műves (Aurifaber)

Szárm. hely: Comaromio

Hitfelekezet: Ram. kat. Csal. állapot: héros

A polgárjog megszerzésének időpontja: 1793. IX. 13

A polgárjogért fizetett összeg forintban: 12.

Ozigler Pál, budai ötvösmester

a. Komáromban. 1793. szept. 13-án lett mesterré és nyert budai polgárjogot. - nevet 1824-ig említik. A Krisztina téri plébánia templomban levő, 1800 körül készült feszületének képét szerző közli. Van még ezen kívül két műve, egy ismeretlen helyen levő kanna, és az Ars. Sacra Múzeumban őrzött adomány kelyhe.

Brestyánszky Ilona: A pest-budai ötvösség a XIX. században
Budapest Régiségei, A Budapesti Történeti Múzeum Évk.
XX. köt. 1963. Szerk. Gerevich László,

205. old.

M. D. K.

CZIGLER Pál ötvös

Trébelt ezüst alamizsnagyűjtő-tál az óbudai szinagóga belszerelésé-ből (1815)

1815-ös budai bélyeg

PC mesterjel

Budapest müemlékei II. Bp. 1962. 496. l.

Unegirva

Czigler Pál

ötvös

Gentmüemt

17. l.

ís átalakitásáról lett gondoskodva
figyelmen kivül lett hagyva, —
Györgyöt, hogy vele megbeszéljem az
ő költségvetést készittessek, de az már
lgalátra és neje azt ízente, hogy az
ette és igy a már beadott költségve-
llelje.
árnyékszék átalakitása egészségi és
fontos, nagyon kivánatos volna, ha a
é az ellenőrző épitész urat ki a tervet
követelmények szemmel tartása mel-
elán a főszolgabirósági fedél jövi-
r megállapitott terv szerint, a Huggecz
t is meglehetne készittetni. —
gjegyzem, hogy az ellenőrző épitész
ság tetőzetén végrendő munkála-
ükséges volna, mert én jelenleg még
./.

Czigler Pál

ötv.

l,

Kőmagyötvj:

343. 7:

VASÁRNAP

17

Kath. F. 2. Reminisc.
Prot. F. 2. Gertrud

HÉTFŐ

18

Kath. Sándor
Prot. Sándor

Izr. 13. Eszter bőjt

KEDD

19

Kath. József
Prot. József

Izr. 14. Purim

SZERDA

20

343

Nr. 311
+330

Nr. 311

Paulus Czigler, M 1793, e. — 1824. M—H 23

a) Kanna. — *Kanne.* — *Empire.*

Dr. Dukai Takách B.-né. Expos. 1912 (Szombathely — *Steinamanger*) : 645.

b) Adománygyüjtő csésze. — *Tasse für Opfergaben.*

Chevra Kadisa, Óbuda — *Alt-Ofen.* Expos. 1935 : 35.

~~Véletlen fölfedezések bejelentése~~ Olaszországban

VI. 45, 46,

Czigler Pál

budai ötvös

l.

Schoenkrisztinavarosi

15. l.

Czigler (Cigler, Cziegler, Ziegler) Pál Ferenc — Buda

Szül. Komárom. 1769-től 1774. VIII. 2-ig Puchmayer János Mihálynál tanult. 1824-ben még említik. *Inasa:* 1805. VIII. 9-től 5 évre Rith József.

Művei:

54

3

Kehely, ar., ezüst
1780 körül
M. Nemz. M.

4

Sótartó
1780 körül
Bp. Tört. M.

7

Asztali feszület
1800 körül
Krisztinavárosi r. k. plébániatemplom

15

Fedeles-talpas cukortartó
1805
Bp. Tört. M.

18

Ivópohár
1815
Bp. Tört. M.

18

„B"
47

Adománygyűjtő csésze, felirattal
1815 körül
Orsz. Zsidó M.

18

„B"
47

Kanna
1815
Egykor dr. Dukay-Takács B.-né tulajdona. Lappang

19

Kávéskanál
1820 körül
Iparm. M.

Irodalom:

Bp. Tört. M.: Jungenbuch 1769., 1774. VIII. 2.; Bp. Tört. M.: Gesellenbuch 1805. VIII. 9.: Illyefalvy—Pallós; Kőszeghy; Schoen; Mihalik hagyaték: 110. p.; Expos 1935: 35.; Dombi; M. Nemz. M.; Bp. Tört M.; Iparm. M.; Földes.

Pest. Buda 1977

Berdisch János Buda

Említik 1734—1738. 1734-ben mester.

Művei:
Nem ismertek.

Irodalom:
Mihalik hagyaték: 63. p.

Blechel (Blökl, Blochl) János Gáspár Buda, Ar.

Szül.: Mór. 1768. XII. 5-én polgárjogot kap. 1777. III. 9. mester. Fia Gáspár a pesti Kierer Lipót inasa 1815. VII. 15-től, ideje 1813-tól számítva. *Inasa:* 1777. III. 9-től 7 évre Aycholz Mihály. 1805-ig kimutatható.

Művei:
Nem ismertek.

Irodalom:
Bp. Tört. M.: Jungenbuch 1777. III. 9.; Illyefalvy—Pallós; Mihalik: Versuch; Mihalik hagyaték: 92. p.; A. B.: 26. p. Dombi.

Braun Herman Buda

1839—1869. említik. 1839 a Hauptgasse 8. alatt kimutatható. 1860—69. között, mint óbudai ezüstművest említik a Fő u. 4., 79., ill. 100. sz. alatt.

Művei:
Nem ismertek.

Irodalom:
Mihalik hagyaték: 153. p.

Id. Crinnes Ferenc József Buda

Szül.: Győr. †1738. 1714. VI. 1-én szabadult fel apjánál a győri ötvöscéhben. 1721. IX. 26. polgárjogot kap. 1730-ban a tabáni Szt. Katalin templomnak, 1734-ben a krisztinavárosi „Frauen Capelle ad Sanguinem" templomnak dolgozott. *Inasai:* 1723. VI. 4. Meszias József György (5 évig); 1729. VI. 11. Waidanowichki János (6 évig); 1729. VI. 11. Buchmair (Puchmayer) János Mihály (6 évig); felszabadul 1735. VI. 19.; 1735. VI. 8. Fia: ifj. Crinnes József (5 évig); 1735. VI. 8. Balckhueber Mátyás (7 évig).

Irodalom:
Illyefalvy—Pallós; Mihalik hagyaték: 41. p.

Id. Eberhard (Eberhart) János Buda

CZIGLER Pál ötvös (Buda)

MÉrt 1999. 123.

Walter Benjamin stand denn auch immer noch im Lager der Hegelianer, als er in einem einflußreichen Aufsatz die «Aura» des Kunstwerks verschwinden sah. Er erkannte in dieser Aura eine Präsenz des «Hier und Jetzt», mit der das Kunstwerk eine ähnliche Macht ausübte wie einst das wundertätige Kultbild der Religion. Die Ableitung der Kunstaura, die in der Ausstellung ihren Ort findet, aus dem «Kultwert» der alten Religion verkürzt aber die Fragestellung. Denn wir haben es hier nicht nur mit einem Erbstück aus der Säkularisation, sondern ebenso mit einem Medium moderner Subjektivität zu tun. Benjamin selbst hatte an anderer Stelle die Aura im romantischen Kunstwerk beschrieben, doch sie dort auf die Poesie beschränkt. So endete sie auch nicht mit den schnellen und mechanischen Bildern der Massengesellschaft, wie Benjamin glaubte, sondern lebt in der neuen Nachbarschaft aus demselben Widerspruch, der sich schon zur Photographie aufgetan hatte. Das Ritual wird weiterhin aufgeführt, ob es sich um Kunst-Originale im Sinne eines Unikats handelt oder nicht. Auch die Photographie läßt sich nicht mehr auf die Gegenrolle der bloßen Reproduktion einschränken, sondern besetzt längst Positionen, die der alten Kunst vorbehalten schienen. Endlich begründen die neuesten Kunst-Installationen wiederum eine Aura des «Hier und Jetzt», wenn sie den Betrachter in einem Erlebnisraum einfangen, der das alte Werkerlebnis ablöst (S. 466).

Zwei Jahre vor Benjamins einflußreichem Aufsatz veröffentlichte Carl Einstein, der wie Benjamin als Emigrant in Paris lebte, eine andere Kritik der Werkaura, die aber keine vergleichbare Resonanz fand (S. 392). Einstein gehörte inzwischen zum Lager der Surrealisten, aber suchte seine alte Loyalität zum

Czigler Istvánné

Kul Lotte von Gotthilf

nuvén neve Czigler Lotte

Kul. Bécs

Elett. l.

Boz Magyarlex

221. h.

M.D.K.

Czigler Viktor, épitész

nyert megbízást a Városligeti Palatinus-fürdő bővítési terveinek elkészítésére.

Bauzeitung für Ungarn, Bp. 1895. XIV. évf.
szept. 1. sz. 198. old.

M.D.K.

Czigler Viktor, építész

tervei szerint épül a Pesti Harai Tatarérpénztár bérhára a Kerepesi uton.

Bauzeitung für Ungarn, Bp. 1891. XX.évf.

máj. 20. sz. 116. old.

M.D.K.

Czigler Viktor, építést

tineverték a József-Műegyetem ókori tanszékének nyilvános rendkívüli tanárára.

Bauzeitung für Ungarn, Bp. 1887. XVI.évf.

Jan. 1. sz. 28 .old.

M.D.K.

Czigler Viktor, építész

„egy aradi származása fiatal bpesti" építész nyerte meg az első díjat a Pesti Harai Takarékpénztár által a Kálvin-térre hívt szökőkút-pályázaton.

Bauzeitung für Ungarn, Bp. 1879. VIII.évf.

máj. 25. sz. 172.old.

M.D.K.

Czigler Viktor, építész

és Hauszmann Alajos hörött osztottak meg két egyenlő rénbe a legjobb díjat a terézvárosi templom pályázatánál, ahol egy tervet sem találtak változtatás nélkül kivitelre alkalmasnak.

Bauzeitung für Ungarn, Bp. 1879. VIII.évf.

máj. 18. sz. 165 old.

M.D.K.

Ciegler Viktor, épitész

kiváló rajzával szerepel az Országos kiállitáson.

Budapester Ausstellungs-Zeitung, Bp. 1885.

XI. 8. sz. 376. old.

Czigler Viktor, építész

M.D.K.

A többséggel nyerte el a Magyar Mérnök és Építész egylet és Magyar Pantheonra kiírt pályázatain az első díjat.

Bauzeitung für Ungarn, Bp. 1882. XI. évf.

nov. 12. sz. 219. old.

M.D.K.

Erigler Virtor, építés

Servei és műveretése mellett készült el a városligeti Palatinus-szigeten levő fürdő- és ivó-épület, melyet a lap részletesen ismertet.

Der Bauunternehmer, Monatschrift für Strassen-, Eisenbahn-, Tunnel-, Brücken- und Wasserbauten in Ungarn. Bp.1881. I.évf. jul. 31. sz. 40. old.

M.D.K.

Cigler[x] Viktor, debreceni építész

Első díjat nyert a Debrecenben felállítandó Révész-szeremlékre kiírt pályázaton.

x) helyesen „Czigler"

Bauzeitung für Ungarn, Bp. 1881. X.évf.

jul. 17. sz. 154. old.

zur Erlernung der ungarischen Militärsprache für deutsche Offiziere und zahlreiche politische Brochuren und Übersetzungen aus dem Spanischen.

Czibulka, Alfons, Operettenkomponist, geb. am 14. Mai 1842 in Szepes-Váralja, gest. 27. Okt. 1894 als Militärkapellmeister in Wien. Er komponierte mehrere Operetten, wie: *Pfingsten in Florenz* (1884), *Der Glücksritter* (1889), Tänze und Märsche.

Czigány, Desider, Maler, geb. am 1. Juli 1883 in Budapest, absolvierte seine Kunststudien in München und Paris. Er beschickt die ungarischen und ausländischen Kunstausstellungen.

Czigler, Anton, Architekt, geb. 1767 in Cserevics, gest. 1862 in Kigyós, führte in den Komitaten Békés, Arad, Bihar zahlreiche Kirchen- und Privatbauten aus. Seine Werke sind auch der *Herkulesfürdőer Franzenshof* und die *Csabaer evang. Kirche.*

Czigler, Viktor, Architekt, geb. 1850 in Arad, gest. 29. Mai 1905 als Professor an der Budapester Polytechnik. C. hat Budapest um mehrere geschmackvolle Privatgebäude bereichert. Bekanntere Bauten sind: *Die Budapester Handelsakademie, das Lungentuberkulose-Sanatorium in Budakeszi, das Ampeologische Institut, das Landes-Kasino, das artesische Bad der Hauptstadt.*

Czilchert, Robert, landw. Schriftsteller, geb. 1809, gest. 1884, absolvierte die ärztlichen Studien, widmete sich jedoch später ganz der landwirtschaftlichen Tätigkeit und nahm regen Anteil an dem landwirtschaftlichen Vereinsleben. Er publizierte mehrere Fachwerke, wie: *Állattenyésztési eszmék* (Gedanken über die Viehzucht, 1859), *Entwurf zu einer zu gründenden Aktiengesellschaft in Pest, welche die Fabrikswäsche der ungarischen Wollen, mit Umgehung der von den Produzenten ausgeführten Pelzwäsche, zum Zweck hat* (1867), *Jelentés az 1868 Bécsben tartott német gazdák és erdészek gyülekezetéről* (Bericht über die 1868-er Wiener Versammlung deutscher Landwirte und Forstmänner, 1868).

Czimer, Karl, Historiker, geb. am 3. Nov. 1858 in Szeged, war Professor der Geschichte an der Ludovika-Honvéd-Offiziersakademie und ist derzeit Professor an der Szegeder Oberrealschule. Selbständige Werke: *Szegedi veszedelem* (Die Szegeder Gefahr, 1891), *Cserni Iván cár Szegeden* (Zar Iván Cserni in Szeged, 1892), *Temesvár megvétele* (Revindikation Temesvárs, 1893), *A művelődés és művészet története* (Geschichte der Kultur und der Kunst, 1896), *A brentai hadjárat* (Der Feldzug von Brenta, 1897), *A megyegyülések vándorlása Csongrád megyében* (Die Wanderung der Komitatskongregationen im Komitate Csongrád, 1909), *Az Árpádházi királyok apródjai* (Die Pagen der Arpadenkönige, 1912), *A magyar királyok udvari katonái a XI.—XIV. században* (Die Soldaten des kön. ung. Hofstaates im XI.—XIV. Jahrhundert, 1913).

Czinár, Moritz Paul, Bibliograph, geb. 1787, gest. 1875 als Benediktinerpriester in Pannonhalma, gab einen detaillierten Index zum Codex Diplomaticus Fejérs und eine Umarbeitung der Fuchshoffer'schen Monasterologie heraus.

Czindery, Ladislaus v., landwirtschaftlicher Schriftsteller, geb. 1792 in Pécs, gest. 1860 als praktischer Landwirt, widmete besonders der Hebung der Pfer-

dezucht grosse Sorgfalt und veröffentlichte zahlreiche Studien über Rebenkulturen, Weinbehandlung, Futtersurrogaten, sowie das populäre Werk: *Mikép gazdálkodhatunk ingyen?* (Wie können wir umsonst wirtschaften? 1844).

Czinka, berühmter Zigeunermusiker des XVII. Jahrhunderts, der angebliche Komponist der weltberühmten Rákóczilieder, begleitete Franz Rákóczi in die Verbannung nach Rodosto, wo er auch starb.

Czinka, Panna, Zigeunermusikerin, Enkelin des Vorigen, gest. 1772, gründete mit ihrem Manne eine Zigeunermusikbande, die weit und breit berühmt war. Sie komponierte verschiedene ungarische Melodien, die zu den Perlen der ungarischen Volksmusik zählten, von denen jedoch nur drei auf unsere Zeit überliefert wurden.

Czinke, Franz, Sprachforscher, geb. am 2. Sep. 1761 in Fényeslitke, gest. 23. Jul. 1835 als Professor der Budapester Universität, hinterliess zumeist Gelegenheitsgedichte und Reden ohne besonderen literarischen Wert, von denen bloss die: *Beszéd a magyar nyelv ügyében* (Rede in Sachen der ungarischen Sprache, 1819) einige Spuren zurückliess.

Cziráky, Anton Moses, Graf, Rechtsgelehrter und Historiker, geb. am 8. Sep. 1772, gest. 22. Feb. 1852 als Kurialpräsident in Pension. C. beteiligte sich auch am politischen Leben Ungarns in streng konservativem Geiste. Selbständige Werke: *Conspectus juris publici regni Hungariae ad annum 1848* (1851), *Disquisitio historica de modo consequendi summum imperium in Hungaria* (1820), *Ordo historiae juris civilis Hungarici* (1794).

Czirbusz, Géza, Geograph, geb. 1853 in Kassa, war, nach Absolvierung seiner Universitätsstudien, 35 Jahre als Piaristenprofessor in verschiedenen Gegenden Ungarns tätig und unternahm wiederholt Studienreisen nach Westeuropa und dem Balkan. In Temesvár gründete C. als Sekretär des dortigen Naturwissenschaftlichen Vereines das südungarische ethnographische Museum und redigierte daselbst naturwissenschaftliche und touristische Revuen. Seit 1910 ist C. Professor an der Budapester Universität. Selbständige Werke: *Délmagyarországi bolgárok* (Die südungarischen Bulgaren, 1882, auch in deutscher Sprache erschienen), *Palästina leirása* (Schilderung Palästinas, 1896), *Egyetemes földleirás Balbi nyomán* (Universalgeographie nach Balbi, 1893/1900), *Magyarország a XX. században* (Ungarn im XX. Jahrhundert, 1902), *Hegyen-völgyen* (Über Berg und Tal, Reiseskizzen, 1896), *Délmagyarország leirása* (Beschreibung Südungarns, 1905), *Homunculus* (1901), *Faust II-ik része* (Faust II. Teil, Studie, 1904), *Az emberi geografia* (Die menschliche Geographie, 1912), *A délvidéki németek* (Die südungarischen Deutschen, 1913), *A délmagyarországi bolgárok ujabb megvilágitásban* (Die südungarischen Bulgaren in neuerer Beleuchtung, 1913), *Büvös Erdőben* (Im Zauberwalde, Operntext, 1903/4). C. ist seit nahezu vier Jahrzehnten Mitarbeiter zahlreicher Fachschriften, Revuen, politischer Provinzblätter und seit 1905 des Pesti Hirlap, Pesti Napló und Budapesti Napló.

Czirjék, Michael, Dichter, geb. 1753, gest. 1798, war ein Zeitgenosse Bessenyeis und Barótzis, die ihn auch zu dichterischer Tätigkeit aneiferten. Er

FÖLJEGYZÉSEK A MAGYAR SZABADSÁGHARCZBÓL.*

Egy táborkari honvédtiszttől.

II.

Hadi titok.

1849 január elején a bácskai és bánáti szerb zendülők ellen működő magyar hadicsapatok nagy titokban Szeged felé rendeltetvén, ennek a híre a magyar nép közé kiszivárgott, s nagy rémületet okozott, mert úgy vélekedtek, hogy szülőföldet, házat, minden vagyont ott kell hagyni martalékul az elvadult ellenségnek, melyről már tudva volt, hogy portyázó, rabló csapatjaik a szegény utasokat, a szállásaikra (tanyáikra) igyekező magyar vagy német parasztokat vagy vándorlegényeket kíméletlenül megnyomorították, elpusztították.

Ó-Becsén ekkor, mint dandárnok, *Lenkey* tábornok volt a parancsnok, s atyám, mint a népnek megbizottja, de mint a koronai kincstár főtisztje is, január 7-én jelentkezett a tábornoknál, bizonyost ohajtván tudni a szállongó hirek felől. A tábornok megnyugtatta és biztosította, hogy ha el kell vonulni a sereggel, arról ideje korán értesítést ad, mire a nép úgy a hogy megnyugodott. Másnap hajnalban azonban trombitaszó, dobpergés és lövöldözés adták hírül a népnek, hogy a honvéd-dandár egy óra múlva megkezdi visszavonulását, s a nagy rémület közepette mindenki csak arra gondolt, hogy övéit, gyermekeit s a legszükségesebb holmiját miképen menthetné meg a kegyetlen ellenség elől. A ki csak tehette, el is menekült, s csak az maradt a városban, ki betegsége, vénsége, vagy szegénysége miatt nem mozdulhatott, és ezek közül a magyar sereg elvonulása után Földvárról haladék nélkül megérkezett szerb lázadók sokakat el is pusztítottak.

Végtelen nagy nyomort okozott a hadi mozdulatok titokban tartása, de másként cselekedni nem lehetett, különben a szerb sánczokban rögtön értesültek volna a magyar sereg mozdulatáról, s azt üldözés nélkül — a mint tényleg történt — alig engedték volna fölfelé vonulni; pedig az országnak legfőbb érdeke akkor az volt, hogy Windischgrätz herczeg ellen minél számosabb harczképes csapatokat állíthasson fel a Közép-Tisza vidékén.

III.

Anyai jóslat.

A bácskai szerb zendülés boldog családi életünket egészen felbomlasztotta és később, mikor Ó-Becse a lángok martaléka lett, jó szülőink keservesen szerzett összes ingó vagyona is tönkre ment. Látta, érezte bekövetkező pusztulásunkat anyánk, de megjósolta azt neki *Csuha* alezredes is a Don-Miguelektől (később honvédtábornok), ki a lázongók fékentartására Péterváradról érkezett zászlóalj parancsnoka volt s nálunk lakott.

Két idősb fivérem már a csapatok szervezésének első idejében honvéd lett, a harmadik betegen Egerben tartózkodott nővérünknél, a legifjabb negyedik Erdélyben tüzérkedett, én magam pedig akkor léptem a 6-ik zászlóaljba, mikor szüleimmel együtt a bácskai sereggel, s

Orbán Mihály tizedes a Ferdinánd-huszároknál.

a menekülők nagy tömegével, sok viszontagság után Szegeden húzódtunk meg. De innen nem sokára Hódmező-Vásárhelyen át Czibakháza és Szolnok felé vonult a sereg. Hódmező-Vásárhelyen történt, hogy szülőink, kik egy békésmegyei rokonukhoz igyekeztek, egy asztalosműhelyben nyertek éjjeli szállást, a mely tömve volt kész és készülőben levő koporsókkal, s másnap hajnalban, a sereg elindulása előtt vettünk búcsút egymástól, a mikor édes anyánk, a félelmes éjjeli szállásra gondolva, azt jósolta, hogy többé nem fogja látni egyik fiát sem, és zokogásban tört ki, míg atyánk komolyan az előttünk álló kötelesség hű teljesítésére buzdított bennünket.

A folytonos izgalmak, nélkülözések, az orosz-osztrák hadsereg elől Szegedről való újabb menekülés fáradalmai, s fiainak sorsa fölötti aggodalmai, a kiktől a készülő katasztrófát megelőzött zűrzavaros időben semmi hirt nem vett, annyira kimeritették anyánk testi és lelki erejét, hogy útjok közben Gyulán 1849 aug. 8-án utólérte a halál. Mi Aradon épen akkor vettük hírét a csapásnak, mikor Világos felé indulandók voltunk, s már körülbelől tudtuk, hogy nemzeti dicsőségünk is temetkezésre készül. Édes anyánk jóslata tehát valóban beteljesedett.

IV.

Vén huszár.

A «*Ferdinánd-huszárok*» altisztjei közül már a bácskai hadjárat alatt kivált, általános bámulat tárgya volt egy cs. kir. káplár, névszerint *Orbán Mihály*. Magas, vállas, nagy fekete bajuszú, okos ábrázatú, hatalmas hangú szép férfiú volt; mindenkire valódi hős benyomását tette. A mint szakaszát gyakorolta, a huszáros fogásokra oktatta, a nép oly félisten-félének nézte, kitől egymagától megfut az ellenség. Beőthy Ödön bácskai kormánybiztos az ó-becsei gyepen Orbánt a Szent-Tamás, Túria és Földvár előtt tanusított vitézségeért buzdító beszéd kiséretében sajátkezűleg megjutalmazván, Orbán talpraesetten válaszolt: «*mind halálig védeni fogom szeretett hazámat*», mire az egész tábor s a jelenetet megbámuló nép lelkesedésben tört ki.

Ugyanez a vitéz huszár később saját alezredesét, Pukyt, a szolnoki csatában az ellenséges lovasság körmei közül nehányad magával nagy bravourral kimentette. A csata már javunkra volt eldöntve, s a szolnoki Karger-féle dandár részint elfogatott, részint a Zagyvába szorittatott, ekkor jött segítségükre Czeglédről az Ottingen tábornok vezérlete alatt álló cs. kir. lovasdandár; lelkes huszárjaink azonban, támogatva lengyel dzsidásaink kis csapata átlal, s a vasúti töltésről oldalt bömbölő lovasütegünktől, azt az osztrák dandárt is dicsőségesen visszariasztották. Itt történt, hogy *Puky* alezredest egy vértes törzstiszt katonásan üdvözölve, magához szólította, a ki jóhiszeműleg, valószinűleg régi ismerőst vélvén a törzstisztben, közeledett is felé, de bizony hitszegően rátámadtak, összevisszaszúrták, lőtték, újjait levágták, úgy hogy hét vérző sebbel hanyatlott le lováról. Látván ezt *Orbán* — most már őrmester — egy csapat feltüzelt huszárral oroszlánként a vértes-osztálynak rontott s Pukyt, habár félholtan is, nemcsak kiszabadította kezeikből, de még a vértes-törzstisztre iramodván, ezt egy hatalmas vágással úgy nyakon suhintotta, hogy feje csaknem levált a nyaka csigolyájáról; meg is halt rövid idő alatt a szolnoki városháza udvarán, a hová a sebesülteket beszállították. *Puky* alezredes hosszabb gyógykezelés után a tavaszi hadjáratban ismét kiváló részt vett.

A szolnoki csata után megismertem a vén huszárt, a mint a vértől piros-barnára fecskendett bekecsben egy czivilforma ellenséget kisért büszkén s kivont véres karddal vágtatott a városháza felé. A czivilforma ember alázatos hangon kért engem és társaimat német nyelven, hogy szabadítsuk meg, hiszen nem kém ő, hanem tábori pap.

És a vitéz derék *Orbán* Mihály a kapott felvilágositás után csakugyan átengedte nekünk a reszkető pátert, s csak annyit mondott: «*hát mé' nem mondta az istenadta, hogy mi járatba' van*».

Nem tudtam meg, mi történt Orbánnal később, megérte-e a fegyverletételt? vagy a dicsők halálában részesült?

(Folytatása következik.)

* Az 1848/49 iki szabadságharcz félszázados évfordulója alkalmával bizonyára fokozott mértékben fog e dicső napok emléke felújulni. A «Vasárnapi Ujság» egész sor eddig kiadatlan visszaemlékezést és eredeti képet fog 1898. évi folyamában közölni, többek közt egy igen előkelő állású szemtanú tollából, a ki több, általa természet után rajzolt képet is szíves volt átadni, melyeket a közlemények során szintén bemutatunk. Ez érdekes följegyzések 2-ik közleményét itt adjuk.

Szerk.

A MAGYAR KIR. KÖZPONTI STATISZTIKAI HIVATAL ÚJ OTTHONA.

A kereskedelemügyi miniszter, b. *Dániel* Ernő múlt évi decz. 18-án diszes közönség jelenlétében ünnepélyesen avatta föl a magyar kir. központi statisztikai hivatal új otthonát. Az ünnepélyen nemcsak a hivatal egész tisztikara vett részt, hanem megjelent *Darányi* és *Perczel* miniszter, a törvényhozás számos tagja, a székes főváros főpolgármestere és polgármestere, a második kerületi előljáróság, a képviselő testület számos előkelő tagja s több más notabilitás is.

A palotaszerű épület a budai Rózsahegy lejtőjén már messziről meglepi a szemlélőt nagy arányaival s homlokzatának nemes méltóságával. A Margit-körút élénk forgalmú vonalától oldalt, jóval magasabban fekszik, nyugodt munkálkodásra igen alkalmas csöndes vidéken. Éjszaki és nyugati oldalán tágas szabad tér, melyet a székes főváros parkká alakit. A parkhoz kényelmes villákat övező kertek csatlakoznak, hol a vagyonszerző munka emberei pihenik az üzleti és közélet fáradalmait. Tudományos intézet számára alig lehetne ennél alkalmasabb helyet találni.

A statisztikai hivatal, bár a közigazgatásnak lényeges szerve, voltaképen mégis tudományos intézet. Közvetlenül szolgálja ugyan az állam és társadalom gyakorlati czéljait, de ezt az által teszi, hogy szigorú tudományos módszerrel, pártatlanúl kutatja az állami, társadalmi és gazdasági életben nyilatkozó törvényszerűséget s a delejtű érzékenységével mutatja a követett irány helyes vagy helytelen voltát.

A statisztika aránylag fiatal tudomány, de rohamosan emelkedik tekintélyben s ma már az államférfi, közgazda és sociolog kezében nélkülözhetetlen segédeszköz. Hazánkban is szinte meglepő a hivatalos statisztika fejlődése. 1867-ben, mint a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszterium egyik szerény ügyosztálya, alig nehány tagból álló személyzettel kezdte meg működését, s ma már mint önálló hivatal, saját diszes palotájában százat meghaladó belső személyzettel, időnként pedig százakra menő külső segédmunkásokkal dolgozza fel azt az óriás ősanyagot, mely a statisztikai ügyek erős

A MAGYAR KIRÁLYI KÖZPONTI STATISZTIKAI HIVATAL ÚJ ÉPÜLETE A MARGIT-KÖRÚTRÓL NÉZVE. Erdélyi fényképe után.

központosításánál fogva közvetlenül, legtöbbször egyéni lapokon folyik be a hivatalhoz.

Kétségkívül korunk egész iránya nagy mértékben kedvez a statisztika fejlődésének. Minél szövevényesebbé válik a társadalmi és közgazdasági élet, s minél több feladat hárul az államhatalomra, annál nagyobb értéke van annak a szövétneknek, mely bevilágít a szövevények minden rejtekébe. Hazánkban, a mint a kereskedelemügyi miniszter szépen kiemelte ez új palotát felavató beszédében, még fokozottabb feladatok fűződnek a statisztikához. Közjogi helyzetünk sajátossága — egyrészről a társországokkal, másrészről Ausztriával szemben — gazdasági és nemzetiségi viszonyaink kényes alakulata, részletes, pontos, megbizható, mondhatni a természettudós finom mérő-eszközeivel dolgozó statisztikát kiván.

De mint minden emberi intézmény, úgy a statisztika virágzása is első sorban az egyéntől függ. A magyar hivatalos statisztikának nagy szerencséje, hogy vezetőiben mindenkor megvolt a teljes rátermettség. 1867-ben *Gorove* miniszter *Keleti* Károlyt hivta meg a hivatalos statisztika élére, ki nagy munkásságával, buzgalmával s az első magyar népszámlálás körül elért sikerével csakhamar kivívta, hogy az egyszerű ügyosztályból önálló hivatal lett, külön szabályzattal, melyet Ő Felsége 1871. április 18-án látott el legfelsőbb jóváhagyásával.

Több mint két évtizedig működött a már önálló statisztikai hivatal, első igazgatójának, Keleti Károlynak vezetése alatt. Sokáig nagyon nehéz viszonyok közt. Küzdeni kellett egyrészről az adatszolgáltató hatóságok és közönség közönyével és statisztikai érzékének teljes hiányával, másrészről az anyagi eszközök elégtelenségével.

De így sem folyt le eredménytelenül e két évtized; különösen emlékezetessé teszi az 1874. évi XXV. törvényczikk, mely megadta a sanctiót a szükséges statisztikai adatok behajtásához; emlékezetessé teszi az 1880. évi népszámlálásnak az egyéni laprendszer alapján történt végrehajtása s az új árúforgalmi statisztika megalkotása, melynek azonban teljes kifejtése már a következő korszaknak jutott osztályrészeül.

Keleti míg benn a hazában megvetette alapját a modern hivatalos statisztikának, élénk összeköttetést tartott fenn a statisztikai tudomány külföldi jeleseivel; a kongresszusokon, nemzetközi összejöveteleken becsülést szerzett a magyar névnek.

A szaktudomány az 1892. év tavaszán Keleti

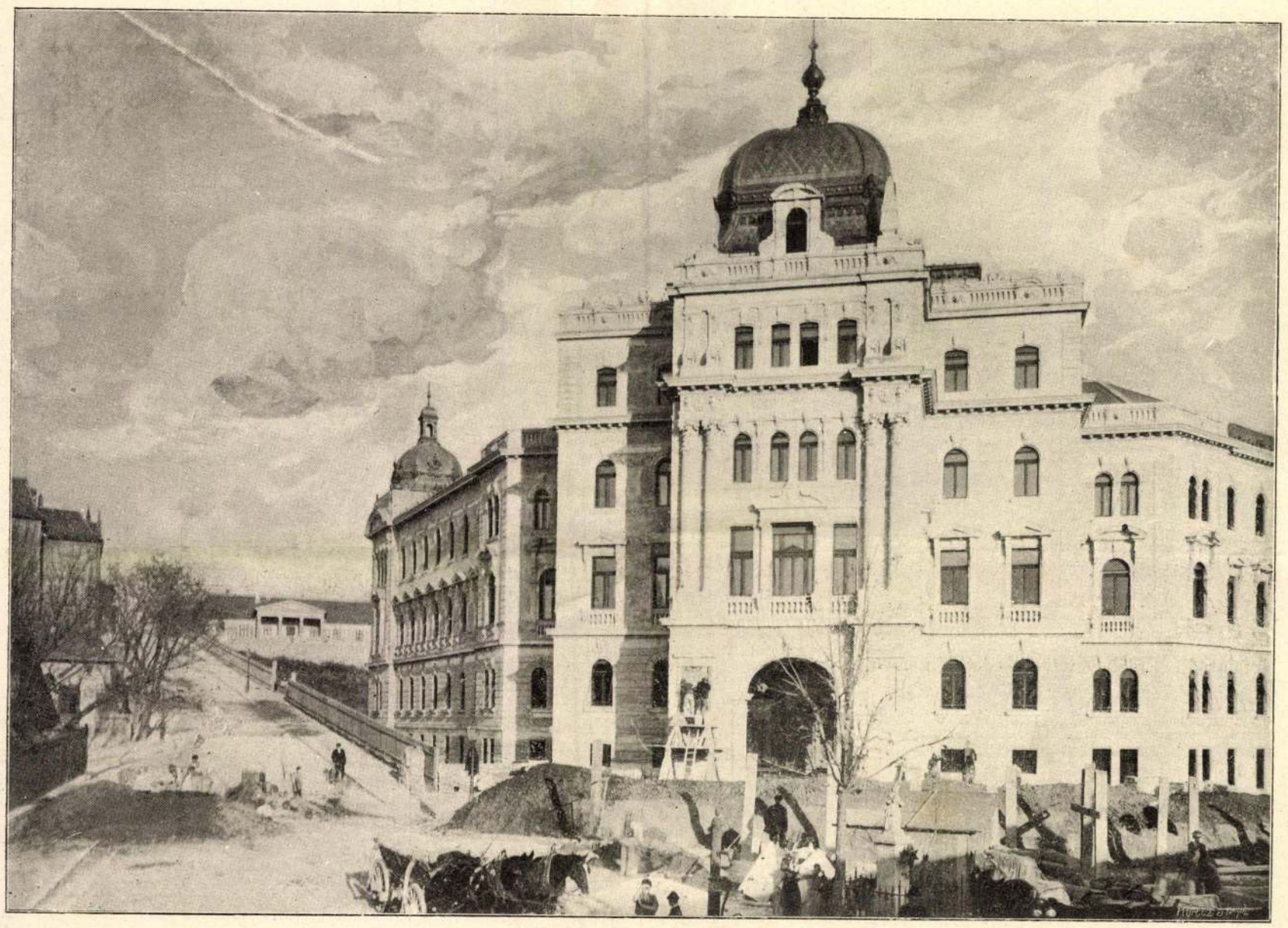

Erdélyinek deczember közepén fölvett fényképe után.

A MAGYAR KIRÁLYI KÖZPONTI STATISZTIKAI HIVATAL ÚJ ÉPÜLETÉNEK HOMLOKZATA.

Neogrády Antal festménye.

A VÁROSLIGETI JÉGPÁLYÁRÓL. — A KORCSOLYÁZÓ-EGYLET CSARNOKA A NAGY TÓ PARTJÁN.

Károlynak már elhunytát gyászolta. A hivatal vezetésében beállt változás azonban a magyar hivatalos statisztika fejlődésében nem jelent hanyatlást, ellenkezőleg, egy újabb virágzás korszakát nyitotta meg. A hivatal igazgatójává addigi aligazgatója, dr. *Jekelfalussy* József neveztetett ki, a ki már Keleti oldala mellett is tevékeny részt vett minden nagyobb munkálatban és alkotásban. Most szabad tere nyilván tetterejének s ritka administrativ tehetségének, alatta a hivatal csakhamar oly munkásságot fejtett ki, mely nemcsak benn a hazában gyorsan magasra emelte a hivatal tekintélyét, hanem meglepetést keltett a külföldön is. A hivatal kiadványai átalakultak. A laza, terjengős füzetes évkönyvet egy egységes, tömör, tartalmas *Évkönyv* váltotta fel, mely minden létező statisztikai adatot felhasználva, összes közállapotaink képét bemutatja. A *hivatalos közlemények*nek pedig egy új hatalmas sorozata indult meg, melyben mesés adattömeg, minden kis helynek szigorú felhasználásával, de mégis világosan s tudományosan feldolgozva jut a közönség kezébe. E sorozatot az 1890. évi népszámlálás kötetei nyitották meg, köztük a hivatal igazgatójának közvetlen kezdeményezésére egy oly foglalkozási statisztika, mely valóban úttörőnek mondható.

A statisztikai hivatal kiadványai egyszerre kapósakká lettek; régen az ingyen-példányokon kívül raktáron temette őket a por, az új sorozat-

Nadler Róbert festménye.

A VÁROSLIGETI JÉGPÁLYÁRÓL. — KORCSOLYÁZÓK A TÖRTÉNETI KIÁLLÍTÁS ÉPÜLETEI ELŐTT.

ból ellenben pár héttel megjelenése után felpénzzel sem lehetett példányhoz jutni. Az ekkor kiadott *helységnévtár*, melyben a hivatal igazgatója községenként közölte a nemzetiségek és hitfelekezetek lélekszámát, szintén akkora kelendőségnek örvendett, hogy az előállított 8,000 példány nyomban megjelenése után teljesen elfogyott. Az új kiadványsorozatnak nagy terjedelmű s változatos kötetei azóta egymást érik, s legutóbb a nagy *mezőgazdasági statisztika* eredményei láttak napvilágot. E kötetek értékét még fokozza, hogy a bennök foglalt anyag, nem elkésve, hanem lehető gyorsan kerül nyilvánosságra. A gyors közlés tekintetében a hivatal már odáig haladt, hogy számos statisztikai adatot egyik hónapról már a következő hónapban feldolgozva tesz közzé *havi közleményei*ben.

A hivatal eddigi működéséből ma már világosan kitűnik, hogy a hivatal igazgatója kezdettől fogva határozottan kitűzött célok felé törekszik szivós kitartással. E célokat a következőkben foglalhatjuk össze: pontossá, megbizhatóvá tenni az adatszolgáltatást; a nyers anyagot minél teljesebben kihasználva, jól és gyorsan dolgozni fel; éber figyelemmel kisérni a tudomány haladását, de mindig a hazai viszonyokat tartani szem előtt; tudományos alapon állni, de közel hozni a tudományt az élethez s minél sikeresebben szolgálni hazánk gyakorlati érdekeit; a statisztikát lehetőleg központosítani s a jórészt egyéni számláló lapokon gyűjtött anyagot közvetlenül meriteni az első adatszolgáltatóktól s központilag egységes tervek szerint dolgozni fel; végül a hivatalnak azt a kiadványát, melyben a hazai közállapotok teljes képét rajzolja, a parlamenti akták fontosságával és tekintélyével ruházni fel. E célok fokonkénti megvalósulását látjuk az árúforgalmi törvény novellájában, a helyszini felülvizsgálatokban, a kirendeltségek szervezésében s számos más intézkedésben, melyeknek kodifikálását s mintegy eszményi kifejezését képezi a magyar kir. központi statisztikai hivatalról szóló 1897. évi XXXV. törvényczikk, melyre a külföldi szakemberek is, mint utánzandó példára tekintenek. E törvény a legteljesebb mértékben biztosítja az adatszolgáltatás jóságát és teljességét; de egyúttal a statisztika nyújtotta tanulságokat is érdemük szerint becsüli, a mennyiben kimondja, hogy a miniszterelnök a költségvetéssel egyidejűleg a statisztikai évkönyvet, a miniszteriumok működéséről szóló s összes közállapotainkat ismertető jelentés kiséretében, évről-évre az országgyűlés elé terjeszti.

A nagy fokú tevékenységben buzgón osztozott a hivatal tisztikara, melynek alkalmas egyénekből való szervezésére, kellő megválogatására az igazgató különös gondot fordított, valamint az érdemek méltánylására és jutalmazására is. A teendők óriási mértékben fokozódtak, miről némi fogalmat nyújt, ha megemlítjük, hogy a hivatal ügyforgalmában a fel- és leadott levelek és csomagok darabszáma 1892-ben még csak 52,600 volt, 1897-ben ellenben 386,000. A munka roppant szaporodásával természetesen a személyzetnek is szaporodnia kellett. Csak a főbb időpontokat jelölve meg, 1867-ben a hivatalos statisztika szervezésekor az összes létszám csak öt egyénből állt; Keleti halálakor (1892) a kinevezett tisztikar már 50 főre ment; az 1898. évi költségvetésben pedig 64-gyel van fölvéve. E szám azonban nem mutatja a teljesített munka növekedését. Korábban a hivatal személyzete csak a szokásos napi öt órát töltötte ki, az utóbbi évek alatt ellenben naponként 9 órát tölt megfeszített munkában s még igy is a nappalt sokszor éjszakával pótolja. Ezenkivül rendkivüli adatfeldolgozásoknál külső tisztviselők is alkalmaztatnak a délutáni órákban. A személyzet munkaerejének teljes kihasználása teszi lehetővé, hogy a magyar hivatalos statisztika, a végzett munka nagyságát tekintve, aránytalanul kevésbe kerül; Ausztriában maga az áruforgalmi statisztika sokkal nagyobb összeget vesz igénybe.

A hivatalos statisztika újabb sikereiből kiváló rész illeti a kereskedelmi minisztert is. A statisztika ügyére ritka szerencse, hogy báró *Dániel* Ernő kereskedelmi miniszter, teljes tudatában az ügy nagy fontosságának, azt oly melegen felkarolta, mint előtte még egy államférfi sem, s jóakaratának és tekintélyének egész sulyával támogatta a hivatal igazgatójának törekvéseit. A miniszternek e tekintetben is méltó munkatársa *Vörös* László államtitkár, ki szintén erős támasza és szakavatott fejlesztője a statisztikai hivatalnak.

Most végre a magyar kir. központi statisztikai hivatal azt is elérte, hogy állandó otthonhoz jutott. A bolygó zsidó történetére emlékeztet az a sok hányattatás, melyen a hivatal egy negyed századnál alig hosszabb idő alatt keresztül ment. Megalakulása óta nem kevesebb, mint kilenczszer költözködött, e számba nem is foglalva bele az ugyanezen épületen belől történt vándorlásokat. Egy magán ember költözése is sok bajjal jár, hát még egy hivatalé, kivált ha az a hivatal egy nagy könyvtárral kénytelen mozdulni. E hontalan korszak nyert befejezést a hivatal új palotájának felépülésével, melyre az 1896. évi XX. törvényczikk adta meg a felhatalmazást.

Az épités ügyeit a hivatal igazgatójának, *Jekelfalussy* József miniszteri tanácsosnak elnöklése alatt egy bizottság vezette, mely oly kitünően oldotta meg feladatát, hogy a nagy és diszes épület jelentékeny megtakaritással készült el, a mi csaknem páratlanul áll a középületek történetében.

Mai számunk két képben mutatja be az új palotát, melyet kiváló épitészünk, *Czigler* Győző tanár épitett. A budai részek egyik félreeső helyén emelkedő diszes középület fővárosunk fejlődésében is figyelemre méltó mozzanat. Annak a jogosult ohajtásnak megtestesülését látjuk benne, hogy a pesti oldal mesés gyarapodásával szemben a budai oldal se szoruljon egészen háttérbe.

A képek, melyeket közlünk, hiven ábrázolják a palota külső alakját, azzal a különbséggel, hogy a környék még rendezetlen s az épület úgy áll, mint egy keretnélküli festmény, mely még le sem került a müvész állványáról. A készülő park fog méltó keretül szolgálni. De bár középületnél a külső disz is fontos, még fontosabb a belső berendezés czélszerüsége, s e tekintetben az épület valóban meglepi a szemlélőt. A 140 helyiség közt egyetlen udvari helyiség sincs, a tágas udvar felől széles, világos, zárt folyosók futják körül a palotát. A hivatalos szobák ugy folynak egymásból, hogy megvan ugyan az összeköttetés; de egyuttal a zavartalan munkálkodás szempontjából annyira szükséges különállás is. A palota homlokzatát az első és második emeleten egy-egy tágas tanácsterem foglalja el, míg a megfelelő helyiség a harmadik emeleten nagyobb időszaki munkálatok végzésére van szánva, a melyre ott még a hatalmas, világos lépcsőház s a melléktermek is igen alkalmasak. Az alagsor keleti oldalán huzódnak a könyvtár termei, melyekben a hivatal értékes könyvtára kényelmes elhelyezést talál. Az 1897. évi XXXV. t.-cz. a hivatalnak szakszempontból páratlan könyvtárát nyilvános jelleggel ruházta fel s részére köteles példányokat biztositott a Magyar birodalom egész területén megjelenő nyomtatványokból, ezzel is bizonyitva a hivatal tudományos jellegét.

A hivatal igyekszik is hiven megfelelni ennek a jellegének, mert ez emeli arra a magaslatra, hol mint közállapotaink élő lelkiismerete szolgálhatja a magyar nemzet érdekét.

BÁRÓ VAY MIKLÓS.

Öt hét a pesti Új-épületben.

1852.

Báró Vay Miklós életéből, a család ohajtására, emléklapok egybeállitása van munkába véve, melyet *Lévay* József szerkeszt, ki e munkából érdekes mutatványt közöl a «Budapesti Szemle» folyó évi januári füzetében.

A munka nem sokára nyilvánosság elé kerül s magában foglalja a báró rövid életrajzát, különböző tárgyú följegyzéseit, valamint hozzá intézett igen számos hivatalos és magánlevelet, melyek az ő hosszú, fényes pályafutásának s az illető korszakok viszonyainak ismertetésére nem csekély fontosságúak.

Nyilvános működésének egyik legkiválóbb s rá nézve végzetszerű részlete az a tevékenység, melyet mindjárt szabadságharczunk kezdetén Erdélyben kifejtett. 1848 június havában történt, hogy a nádor, István főherczeg maga elé rendelte őt s a király nevében arra hivta föl, hogy azonnal Erdélybe utazzék s az uniónak már akkor megtörtént szentesitése után Erdélynek Magyarországgal való egyesitését léptesse életbe. Habozás nélkül elfogadta a nehéz állást, s mint «Ferdinánd király ő Felsége teljhatalmú királyi biztosa», június végén Erdélybe utazott. De működését nem koronázta ohajtott siker. Későn vette észre, hogy két malomkő közé szorult. A magyar kormány kárhoztatólag keveselte, a mit királyi biztosi minőségében a nemzet védelmére cselekedett, az osztrák kormány pedig sokalta azt; — a magyar sokalta, a mit a dynastia érdekében elkövetett, az osztrák pedig keveselte azt. A debreczeni országgyülés folyama alatt a kormány vizsgálatot inditott ellene, melyet azonban már nem engedtek bevégezni a végkatasztrófa felé rohamosan sietö események. Azonban bevégezte azt az osztrák kényuralom.

A világosi fegyverletétel után báró Haynau minden régi hivatalnokot fölhivott, hogy a forradalom alatti magatartását a pesti hadi törvényszék előtt igazolja. Báró Vay 1849 októberben nyújtotta be úgynevezett «purificatio-iratát». Nyilatkozata teljes méltánylatra talált s fölmentését javasolta a hadi törvényszék. Azonban ügye mind tovább húzódott s 1850 szeptemberben az történt, hogy báró Vaynak alkalma nyílt Bécsben a miniszteriummal érintkezésbe lépni s némi jelét tapasztalni annak, hogy Magyarország polgári helytartójává őt akarnák kiszemelni. Ezzel egyidejűleg hire terjedt annak is, hogy báró Vay az osztrák miniszteriummal egyet nem érthetett s a fölajánlott állást elutasította magától, valamint annak is, hogy új, szigorúbb hadi törvényszéki eljárás foganatositatott ellene.

Két teljes éven keresztül gyüjtötték ellene a terhelő adatokat. De a második hadi törvényszék is fölmentette. Ekkor aztán elitéltetését az osztrák belügyminiszterium forma szerint megparancsolta. Hogy az itéletnek kötél általi halálra kellett szólnia, magától érthető volt.

1852 augusztus 14-én hozta meg itéletét a pesti hadi törvényszék. Báró Vay Miklós, többekkel együtt (Derecskey Lajos, Dunyov István, Duschek Ferencz, Vidacs János) «vagyonainak a forradalom által okozott károk megtérítésére leendő elkobzása mellett, egyszersmind viselt császári királyi kamarási és titkos tanácsosi rangja, továbbá a Szent István-rend középkeresztje elvesztésével, kötél általi halálra itéltetett». Ő Felsége azonban a halálbüntetést kegyelemből négy évi várfogságra változtatta s ugyanazon elhatározással «tekintetbe véve báró Vay Miklós hadseregnél szolgáló fiainak jó magokviseletét, kegyelmesen rendelni méltóztatott, hogy ennek elkobzás alá esett vagyona azoknak visszaadassék».

Fogságából öt hetet, 1852. évi augusztus 16-tól szeptember 18-ig, Pesten az Új-épületben töltött. Az azon túl terjedő néhány hónapot Theresienstadtban töltötte ki, épen azon várban, melynek erődítése, illetőleg javítása körül édes atyja, az akkor mérnökkari kapitány, később tábornok, Vay Miklós hajdan közreműködött. Azonban 1853 nyarán júniusban már övéi körében otthon találjuk s azon túl kényszerült elvonultságában is ébren tartja őt az elnyomott nemzet érverése. Eleinte a társadalmi élet körében fejté ki korlátolt tevékenységét. Később vallásfelekezete megtámadott jogainak védelmére lép föl meglepő hatással és sikerrel. Végighalad a nyilvános pálya magas fokozatain, melyeket számára tehetsége, múltja s a király és a nemzet bizodalma kijelölt. Az alkotmányosság csalképeit kináló korszakban (1860) udvari főkanczellár, aztán Borsodmegye képviselője, majd (1865) főispánja, később az újra éledett főrendiház tagja, majd alelnöke, utóbb elnöke és folytonosan koronaőr. Midőn 1892. évi április 29-én életének kilenczvenedik évét betöltötte, a «császár és király» a legmelegebb hangú távirattal üdvözölte őt, hivatkozva «azon sokoldalú kitünő szolgálatra, melyeket érdemdús pályáján évek hosszú során át a fejedelemnek és az országnak tett». Vajjon enyhítő balzsam volt-e ez a szép megemlékezés az egykor oly mélyen sebzett szívre? Fényes lepelként borította-e az a múlt sötét emlékeit?... Kilenczvenkét éven is túlterjedt életét 1894. évi május hó 14-én végezte be Budapesten.

Pesten az Új-épületben töltött öt heti fogságáról a következő naplójegyzeteket irta:

Czigler Győző

tervét a Nemzeti Pantheonhoz említi Jócsai Andor cikke: A nemzeti Pantheon terve Széchenyi Istvántól napjainkig.

Budapest, 1969. 6.sz. 39-40. l.

MDK

Czigler Győző, müegy. tanár

A muzeum-körutón van az a háromemeletes ház, melyben Czuczor Gergely, a jeles pap-költö és nyelvész lakott. Ott is hunyt el 1866.szet.9.-én. - Akkor Bertha-háznak hivták, most Brázay Kálmán nagykereskedöé, ki kegyeletböl emléktáblát állitva fel az I.em. szoba ablakközébe.

Cz.Gy. készitette a tábla tervezetét.

Czuczor emléktáblája. Leleplezés 1896 okt.5.
Vas. Ujs. 1896. 43.évf.41.sz. 686.1 Képpel.

N.D.K.

Czigler Győző, építész

nyert eredetileg első díjat „Triton" jeligéjű tervével 1879. májusában a Kálvin-térre kiírt kút pályázaton, de később a bizottság úgy határozott, hogy Jbht kérik fel egy új terv elkészítésére.

Dr. Szenger Ervin: A Danubius-kút.

BUDAPEST, Bp.1966. IV.évf. 7. sz. 26-27 old.

Czigler Győző MDK

épitész

A Budai Kioszk előtt álló Ybl Miklós szobor Mayer Ede alkotása; mészlő alapzatát Czigler Győző tervezte. K

288.o.

Borsos-Sódor-Zádor: Budapest. Bp. 1959.